FSZEK Központi Könyvtár
0 010008 125070

A VÁRMEGYÉK ORSZÁGOS CIMTÁRA

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN-VÁRMEGYE

ÁLTALÁNOS ISMERTETŐJE

ÉS

CIMTÁRA

HARMADIK KÖRZET

FŐSZERKESZTŐ:

F. SZABÓ GÉZA,
NY. FŐISPÁN, ORSZ. KÉPVISELŐ,
A VÁRMEGYEI TISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ÜGYV. ALELNÖKE.

SZERKESZTŐK:

GYULAY SÁNDOR,
ORSZ. KÉPV., NY. FŐJEGYZŐ.

REXA DEZSŐ,
PEST VÁRM. FŐLEVÉLTÁRNOKA.

SZATHMÁRY ISTVÁN DR.,
M. KIR. KORM. FŐTANÁCSOS, VÁRM. FŐJEGYZŐ,
A PETŐFI TÁRSASÁG TAGJA.

ÁRA: 20 PENGŐ

KIADJA A VÁRMEGYEI TISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRÚT 2.

MINDEN JOG FENTARTVA.

11-
1978

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!
Amen.

B 914/
32008/340

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Viktória-nyomda Király-u. 3.

ELŐSZÓ

„PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYE ÁLTALÁNOS ISMERTETŐJE ÉS CIMTÁRA"-val oly művet rendeztünk sajtó alá, amely hivatva van pótolni az összes tiszti-, helység-, gazda- stb. címtárakat, valamint minden pénzügyi, kereskedelmi és ipari kompasszokat, továbbá minden helység monografiáját is közli. Ezeken kivül a vármegyék közigazgatási, közgazdasági és kulturális életének hü képét nyujtja.

A társadalom majd minden osztálya, de különösen a közgazdasági, közmüvelődési és hivatali körökben régóta érzik egy olyan összefoglaló, általános ismertető műnek a hiányát, amelyben minden helységre együtt találja a helyes utbaigazításokat.

Pestvármegye ily részletes ismertetésével — tekintettel nagy terjedelmére — még senki sem foglalkozott. A nagy anyagra való tekintettel a vármegyét négy kötetben jelentetjük meg. Jelen III. kötetünk a vármegye északi részét tartalmazza.

Áttekintési szempontból a „HELYSÉG NÉVMUTATÓ" nyujt tájékozást.

Csonka-Magyarország jövője gazdasági megerősödésünktől függ. Hatalmas kulturánkat, gazdasági helyzetünket feltárni bel- és külföldi viszonylatban szükséges. Ettől az elvtől vezérelve határozta el a VÁRMEGYEI TISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE, hogy az országot vármegyénként feldolgozva, olyan művet rendez sajtó alá, amely hivatva legyen a magyar közgazdasági élet vérkeringését előmozdítani.

Nem mulaszthatjuk el köszönetünket nyilvánosan kifejezni a főszolgabíró, polgármester és különösen a községi jegyző uraknak, akik a szükséges adatokat megadni szívesek voltak. A helységek monografiájánál részben felhasználtuk dr. reszneki Reiszig Ede ny. belügyi h. államtitkár „Magyarország Vármegyéi és Városai" című műben megjelent közleményeit.

Budapest, 1931 április hó.

A SZERKESZTŐSÉG.

Rövidítések magyarázata

Adóh.	Adóhivatal.
aü. jző	Adóügyi jegyző.
akvtő	Anyakönyvvezető.
biz.	Bizottság, bizottsági.
cső.	Csendőrség.
főszb.	Főszolgabírói hivatal.
h.	Helyettes.
hdpj.	Hadapródjelölt.
ig.	Igazgató, igazgatóság (i.)
járb.	Járásbíróság.
katonai rendjelek és kitüntetések	(lásd alább.)
kh.	Katasztrális hold.
km.	Kilométer.
körj.	Körjegyző, körjegyzőség.
közgy.	Közgyám.
közsb.	Községi bíró.
mh.	Magyar hold.
O. T. I.	Országos Társadalombiztosító Intézet.
O. K. H.	Országos Központi Hitelszövetkezet
parnok	Parancsnok.
pénzt.	Pénztárnok.
pü. (bizt. szak.)	Pénzügyi. (biztosság, szakasz.)
pta.	Puszta
s.	Segéd.
szkv.	Szakaszvezető.
tan.	Tanító, tanácsos.
t.	Tartalékos.
tkv.	Telekkönyv, -könyvi.
táv.	Távirda.
tel.	Telefon.
törvb.	Törvénybíró.
udv.	Udvari.
vas. áll.	Vasuti állomás.
vál. ker.	Választókerület.
v.	Volt.

Katonai rendjelek és kitüntetések

arany v. é.	Arany vitézségi érem.
bronz v. é.	Bronz vitézségi érem.
érd.	Érdem.
hadm.	Hadiékitményes.
kar.	Kardokkal
kat.	Katonai.
Károly cs. ker.	Károly csapatkereszt.
ker.	Kereszt.
kisezüst v. é.	II. osztályú ezüst vitézségi érem.
leg.	Legénységi.
nagyezüst v. é.	I. osztályú ezüst vitézségi érem.
oszt.	Osztályú.
Sign. Laud.	Bronz katonai érdemérem egyszer (legfelsőbb dícsérő elismerés újólag.
Sign. Laud. ujólag	Ezüst katonai érdemérem(legfelsőbb dícsérő elismerés újólag.)
seb. érem	Sebesülési érem.
szolg.	Szolgálati.
vit.	Vitézségi.
vör.	Vörös.

*) Az általánosságban ismert rövidítések felsorolva nincsenek.

Helységnévmutatót lásd a könyv végén.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye központi közigazgatása

FŐISPÁN:

Dr. PRESZLY ELEMÉR

jogtudor, ügyvéd, volt orsz. gy. képviselő.

TITKÁR:

DR. APATINI FERNBACH BÁLINT

vármegyei szolgálatát 1928 ápr. 16-án kezdte. Tb. szolgabíró 1929 dec. 17. szolgabírónak megválasztva 1929 dec. 17. 1930 augusztus 1-től főispáni titkári teendőkkel megválasztva.

ALISPÁN:

Dr. TAMÁSI ERDÉLYI LÓRÁNT

Szül. 1880. Szolgálati ideje: közig. gyak. 1903. okt. 20-tól, IV. aljző. 1906 jun. 11, III. aljző, 1906 okt. 8. II. aljző, 1917 ápr. 20 fjző. 1920 ápr. 15. alispán 1929 dec. 17-től.

Főjegyző: *Ney Géza.*

Szül. 1876. Szolg. ideje: hivatali esküt 1901 ápr. 11-én tett, előbb mint szolgabíró, 1911. tb. főszolgabíró, 1929. nagykátai járás főszolgabírájává megválasztva, 1930. jun. 25-én tb. várm. főjegyző és 1930 nov. 11-én várm. főjegyzőnek megválasztva.

II-od főjegyzők: *dr. Csilléry Zoltán.*

Szül. 1881., II. aljző 1906 nov. 9-től, II. főjző 1929 dec 17-től.

dr. Tarnay Árpád.

Szül. 1884. Közg. gyak. 1906 jul. 7-től, szolgabíró 1908 ápr. 13. aljző 1918 nov. 25. II. fjző 1927 jun. 10-től.

Beosztott árvaszéki ülnök: *dr. Szilágyi Gábor,* tb. vm. főjegyző.

Szül. 1882., közig. gyak. 1908 ápr. 25., szbíró 1911 okt. 9., főszbíró 1920 febr. 10., ülnök 1929-től.

Aljegyzők: *dr. Blaskovich Lajos* tb. főjegyző.

Szül. 1892., aljző 1922 okt.

Czövek István.

Szül. 1889. Közig. gyak. 1925 dec. 1-től, aljző 1929 dec 17-től.

dr. Fejér Albert Tivadar. tb. főjegyző.

Szül. 1889. Közig. gyak. 1921 okt. 18-tól, aljző 1923 ápr. 10-től.

Marssó István.

Szül. 1898. Közig. gyak. 1923 ápr. 8-tól, aljző 1929 dec. 17-től.

Dr. Papp Ernő tb. főjegyző.

Szül. 1883., árvaszéki aljző 1923 okt. 24-től, aljző 1929 dec. 17-től.

Dr. Szelényi Károly.

Szül. 1900. Közig. gyak. 1921 ápr. 11-től. aljző 1929 dec. 17-től.

Dr. Téglás László

Szül. 1895. Közig. gyak. 1921 ápr. 1-től, aljző 1923 ápr. 10-től.

Dr. Topscher Kálmán tb. főjegyző.

Szül. 1890. Közig. gyak. 1914. febr. 5-től, szolgabíró 1915 febr. 16-tól, aljző 1925 nov. 17-től.

Dr. Várdai István tb. főjegyző.

Szül. 1888., aljző 1920 jun. 14-től.

Dr. Wlassics Pál
Szül. 1878. Árvaszéki fog. 1921 ápr. 4., jegyző 1923 ápr. 10., várm. aljegyző 1929 dec 17-től.

Főügyész: *dr. Hankovszky Zoltán.*
Szül. 1874. Tiszti ügyész 1914 jan. 12-től, főügyész 1921 ápr. 12-től.

Ügyész: *dr. Mészáros Gyula* tb. főügyész.
Szül. 1881., ügyisz 1921. ápr. 12 óta.

Főorvos: *dr. Demtsa Pál.*
Szül. 1883., jár. orvos 1919 nov. 18-tól, főorvos 1920 nov. 19-től.

Főlevéltárnok: *nemeskuthy Rexa Dezső.*
Szül. 1872. Megválasztatott: 1919 okt. 11.

Levéltárnok: *bilkei Gorzó János.*
Szül. 1903. Megválasztatott: 1927 ápr. 22.

Közig. fogalmazók: *Balla Miksa.*
Szül. 1898., tb. szbíró 1926., vm. gyak. 1927., vm. fog. 1929 dec. 17-től

Nehrebeczky György.
Szül. 1899., fog. 1928 okt. 7-től.

Ujhelyi Tibor.
Szül. 1900., tb. szbíró 1926 nov., közig. gyak. 1927 okt. 27., fog. 1929 okt. 31-től.

Közig. gyakornok: *dr. Gál István*
Szül. 1904., tb. szbíró 1927 júl 12., gyak. 1930 máj. 16-től.

Hankovszky Dénes.
Szül. 1904., gyak. 1929 nov. 9-től.

Dr. Kálmán Sándor.
Szül. 1900., tb. szbíró 1927 ápr. 25., gyak. 1930. máj. 16-tól.

Dr. Pálházy Endre.
Szül. 1904., tb. aljegyző 1927 máj. 16., h. gyak. 1929 máj. 16-tól. gyak. 1929 dec. 18-tól.

Dr. Plachy Tibor, tb. szbíró.
Szül. 1900., gyak. 1929 dec. 18-tól.

Viczián Kálmán.
Szül. 1904., gyak. 1929 dec 21-től.

VÁRMEGYEI ÁRVASZÉK

Elnök: *Dr. Halász Bálint.*
Szül. 1880., közig. gyak. 1903 aug. 2., árv. jegyző 1906 jun. 11., ülnök 1906 nov. 27., elnök 1923 nov. 27-től.

Ülnök, h. elnökök: *Hirkó Ferenc.*
Szül. 1879., árv. fog. 1906 jun. 13., árv. jző 1906 nov. 27., ülnök 1907 dec. 19-től.

Dr. Simig Gyula.
Szül. 1880., közig. gyak. 1905 máj. 26. árv. fog. 1906 jun. 13., jegyző 1907 dec. 19., ülnök 1910 jan. 10-től.

Ülnökök: *Tasnádi Endre.*
Szül. 1868. (Torontál m.), ülnök 1923 ápr. 10-től.

Dr. Kiss János.
Szül. 1880., Szolnok-Doboka m., gyak. 1909., árv. jegyző 1911. árv. üln 1919., Pest várm. 1920-ban beosztva, 1923-ban visszatartva és 1929 dec. 17-én ülnökké megválasztatott.

Dr. Mály Dezső.
Szül. 1877., k. gyak. 1906 jul., III. aljző 1910 máj., ülnök 1919 febr. Temes megyében. Pest várm.-hez szolg. tételre 1921.-től beosztva.

Gazsi Lajos.
Szül. 1874. tb. szbíró 1927 jul. 12., árv. jegyző 1913., ülnök 1920-tól.

Dr. Tóth Imre.
Szül. 1874., közig. gyak. 1908 okt. 19., árv. fog. 1915 máj. 11., ülnök 1918 nov. 15-től.

Saári József.
Szül. 1884., közig. gyak. 1911., árv. fog. 1917., árv. jző 1920. ülnök 1923.

Halász Sándor.
Szül. 1886., közig. gyak. 1913 nov. 17., árv. fog., 1918 nov. 29., árv. jző 1910 jun. 15., ülnök 1923 ápr. 10.

Dr. Tóth Gyula.
Szül. 1890., közig. gyak. 1913 nov. 11., árv. fog. 1917 okt., árv. jző 1921 ápr. 12., ülnök 1923 ápr. 10-től.

Tóth Elemér.
Szül. 1876., k. gyak. 1909 febr. 27., árv. fog. 1920 febr. 15., árv. jző 1923 ápr. 10., ülnök 1923 nov 27-től.

Dr. Csapó Tibor.
Szül. 1891. Temes megyénél közig. gyak. 1914, szbíró 1917., Pest vm.-nél beosztott szbíró 1921 jan. 15., árv. fog. 1923 nov. 27., ülnök 1929 dec 17-től.

Vármegyei aljegyző, tb. ülnökök: *Dr. Mihály Sándor.*
Szül. 1884, Brassó megyében közig. gyak. 1907-től, szbíró 1916. Bpesti áll. rend. beosztva 1920., Pest várm.-nél beosztott szbíró 1922., árv. fog. 1923., tb. főszolgabíró 1925., tb. árv. ülnök 1929 jul. óta.

Dr. Kléh-Reinle Tibor.
Szül. 1893., közig. gyak. 1918., árv. fog. 1920. dec, árv. jző 1923 ápr., tb. ülnök 1927 jul. 14.

Dr. Wlassics Pál.
Szül. 1878., közig. gyak. 1917 ápr. 31., árv. fog. 1921 ápr. 14., árv. jző 1923 ápr. 10., vm. aljző 1929 dec 17-től.

Dr. Petravich Ödön.
Szül. 1900., közig. gyak. 1922., árv. fog. 1923., árv. jző 1923 dec., tb. ülnök 1925., várm. aljző 1929 dec. 17.

Dr. Marssó István.
Szül. 1898., gyak. 1923 ápr., vm. fog. 1925 máj. 9., tb. ülnök 1929., vm. aljző 1929 dec. 17-től.

Dr. trocsányi Kohányi Gyula.
Szül. 1897., közig. gyak. 1924 febr., fog. 1926 febr., vm. aljző 1929 dec 17-től.

Dr. Ráth Zoltán.
Szül. 1899., k. gyak. 1919 okt. 6., á. fog. 1923 ápr. 30., tb. ülnök 1925 jul. 17. vm. aljző 1929 dec 17.

Ügyészek: *Dr. Hódy Gyula*, vm. tb. főügyész.
Szül. 1884., berend. ügyész 1909 szept. 3., árv. alügyész 1923 okt. 29., tiszti ügyész 1929 dec. 17-től.

Dr. Péterffy Elemér, vm. tb. főügyész.
Szül. 1884., árv. ügyész 1922 okt. 10-től.

Gyakornok: *Dr. Birinyi Ferenc*, tb. vm. aljző.
Szül. 1902., tb. aljző 1927 jun. 27., közig. gyak. 1929 május 16-tól.

Helyreigazitások

(Rövidítések: h. = helyett, o. = oldal, hs. = hasáb, s. = sor.)

14. o. 2. hs. 13. s. Miakovits h. *Miskovits.*
16. o. 1. hs. 17. s. názeri h. *nézeri.*
16. o. 2. hs. alulról 2 s. Mager h. *Mayer.*
23. o. 1. hs. 1. s. Damkó h. *Donkó.*
24. o. 1. hs. 30. s. Schuszter h. *Schuster.*
25. o. 1. hs. 4. s. Maklári h. *Makláry.*
25. o. 1. hs. alulról 20. s. János h. *Simon.*
25. o. 2. hs. 9. s. Szatmári h. *Szatmáry.*
43. o. 1. hs. alulról 4. s. Radácsay h. *Radocsay*
43. o. 2. hs. alulról 18. s. Davas h. *Darvas.*
44. o. 1. hs. alulról 16. s. Miklós h. *Márton.*
50. o. 2. hs. 5. s. Kineth h. *Kmeth.*
62. o. 2. hs. 9. s. Holb h. *Holl.*
93. o. 1. hs. 15. s. István h. *Iván.*
93. o. 2. hs. alulról 15 s. Gouth h. *Guoth.*
94 o. 1. hs. 9. s. Jevinszky h. *Jeviczky.*
94. o. 1. hs. alulról 17. s. Ráday h. *Rády.*
96. o. 2. hs. alulról 2. s. Gindler h. *Ginder.*
97. o. 2. hs. 18. s. Mihálylovits h. *Mihalovits.*
98. o. 1. hs. 8. s. Lybojevits h. *Linbolyevits.*
99. o. 1. hs. 5. s. Palinczky h. *Parniczky.*
116. o. 2. hs. 26. s. Vogl h. *Vogel.*
117. o. 1. hs. 13. s. Lesinszky h. *Leshinszky.*
154. o. 2. hs. alulról 26. s. Taller h. *Thaller.*
156. o. 1. hs. alulról 4. s. Gromann h. *Gromon.*
166. o. 1. hs. 5. s. Millhoffer h. *Milhoffer.*
173. o. 2. hs. 2. s. Samu h. *József.*
176. o. 1. hs. 2. s. Krizmanitis h. *Krizmanits.*
177. o. 2. hs. 24. s. Bezánszki h. *Bogyánszky.*
195. o. 1. hs. 9. s. Bartus h. *Bartos.*
196. o. 1. hs. 18. s. Huszai h. *Huszay.*
211. o. 1. h. alulról 11. s. Puskásy h. *Puskássy.*
217. o. 1. hs. 9. s. Pap h. *Papp.*
217. o. 2. hs. 28. s. Körtvélyesi h. *Körvélyessy.*
219. o. 1. hs. 2. s. Breer h. *Dreer.*
239. o. 2. hs. 11. s. Bartos h. *Bartoss.*
239. o. 2. hs. alulról 29. s. Dornay h. *Dornay.*
239. o. 2. hs. alulról 15. s. Farnay h. *Fanay.*
241. o. 1. hs. 5. s. Kuzsnóczy h. *Krizsanóczy*
242. o. 2. hs. 37. s. Szatmáry h. *Szathmáry.*
243. o. 1. hs. 1. s. Valonta h. *Valenta.*
294. o. 2. hs. 15. s. Florovits Károly h. *Florovits István* asztalos m.
296. o. 1. hs. alulról 6. s. Grábits h. *Grabsits.*
347. o. 1. hs. Weszelowszky h. *Weszelovszky.*
365. o. 2. hs. Kunicsko h. *Kurucso.*
386. o. 1. hs. Keszeyc h. *Kessegic.*
386. o. 1. hs. nemes Kesszeyc Fedor h. *nemes Kessegic Fedor.*
395. o. 1. hs. Hünfuer Ferenc h. *Hünfner Ferenc.*
410. o. 1. hs. Dovalovszky h. *Davalovszky.*
413. o. 1. hs. Gilmajer h. *Gilmayer.*
413. o. 2. hs. Czeiz h. *Czesz.*

BUDAFOK MEGYEI VÁROS

BUDAFOK TÖRTÉNETE

Irta: *Mihalik Sándor*

Budafok város gazdasági életének a borászat, a borkereskedelem még ma is a a legjellegzetesebb vonása. Alig találunk itt udvart boroshordók nélkül, alig találunk házat, mely mellett rendszerint igen tekintélyes borospince nem volna. S ha régi szőlőkultúrája meg is szünt, Budafok az országnak ma is legelső *borkereskedelmi* központja. Ennek okát földrajzi fekvésében és a geológiai településekben kell keresnünk.

Budafok határa az ú. n. *Tétényi-plató* északkeleti részén terül el. Az átlag 100 m. relatív magasságban fekvő terjedelmes fensik teknőszerű hullámokkal lejtősödik kelet felé egész a Dunáig, s itt — különösen a mai Tóth József-utca torkolatánál s a Petőfi-soron — meredek szirtfalban: *fokban* végződik. Budafok települési rétegei a harmadkorig vihetők vissza. A *felső-oligocén* tengere a Pacsirta-dombon, a *miocén* elsőmediterránja a Rózsa-völgy és Péter Pál-utcai völgy között hagyta vissza kavicslerakódásait, melyekre később vastag rétegben települt le a lösz. Ez a talaj, különösen a keletre és délre néző lejtőkön, a szőlőkultúra kifejlesztésére kiválóan alkalmas volt.

Budafok gazdasági életére legdöntőbb település a miocén végén, a *szarmát*-emeletben ment végbe, amidőn az aránylag vékony lajtamészkőre az ú. n. *cerithium-mészkő* rakódott le helyenkint szinte 10—20 méter vastagságban. Ennek a cerithium- vagy szarmata-mészkőzetnek köszönheti Budafok keletkezését, tipikus borászati gazdasági életét és jellegzetes külső arculatát. Ez a kőzet alkotja a Tétényi-platót. Tinnyénél kezdődik s onnan húzódik délnek Perbál, Jenő, Páty, Torbágy, Bia, Sóskút, Törökbálint, Diósd, Budatétény és Budafok felé, sőt a Duna medre alatt átcsap a Duna baloldalára is és itt a Gubacsi-pusztán, Budapest X. kerületében: Kőbányán, Rákoson és Csömörön ismét felszínre kerül. A cerithium-mészkő tömör, vájható kőzet. Ebben a kőzetrétegben Budafokon már a legrégibb időkben éppen olyan élénk kőbányászat indult meg, mint Kőbányán, s a vájás következtében keletkezett nagyszerű pincék voltak okozói annak, hogy Budafokon intenzív bortermelés indult meg, hogy itt később bort feldolgozó gyárak: pezsgő-, konyakgyárak, stb. keletkeztek. Ez bírta rá *Darányi* földmívelésügyi minisztert is arra, hogy itt állami mintaborpincészetet és pincemestereket képző iskolát létesítsen.

A mai Budafok, mely 1926. július 1-je óta rendezett tanácsú, illetőleg megyei város, csak 217 éves multra tekinthet vissza. Városunk is ama nagyszabású gazdasági és telepítési akciónak köszöni létét, mely a másfélszázados török iga alól való felszabadulás után — vidékünkön Buda várának 1686-ban történt visszavétele után — indult meg. Ez azonban nem azt jelenti, hogy addig is emberi élet itt nem lett volna. Volt. Napfényre került a Kossuth Lajos-utcában a házalapjainak kiásásakor egy bronzkorú edény, mely arról tesz tanubizonyságot, hogy abból a hatalmas földvárból, mely *Százhalombattán* ma is gazdagon ontja a praehistorikus emlékeket, ide is kirajzottak az őslakók s bizonyára használtba vették a Tóth József-utca torkolatánál levő *„budafoki nagybarlangot"*, mely a XIX. század elején a benne épült remeteszerű házak miatt Promontort elsőrangú látványossággá tette, s amely ma omlásaival vonja magára a közfigyelmet.

Az első névleg ismert nép, mely emlékeit városunk területén visszahagyta, az *eraviszk*. Két itt talált sírkövükön, melyek ma a Nemzeti Múzeumban vannak, *Verodumna*, *Veranus* és *Matomarus* nevek olvashatók. Ez a nép utóbb a rómaiságba olvadt. Vissza-

víg napokat látott. Budáról—Pestről szívesen látogatták, s nagy előnye volt, hogy az országút, — melyet akkor tétényi postaútnak neveztek, — ott vezetett el.

Megjelent ez időben a Dunán az első dunai hajómalom, melyeknek száma évről-évre szaporodott. A promontori molnárok a budai molnár-cégnek voltak a tagjai s csak 1817-ben nyertek önálló céhlevelet. A molnárok kertje a serfőzdén alul, annak közvetlen szomszédságában terült el.

Promontor-majorsági telep 1726 körüli képéről *Saturninus Slavus* kapucinus barát egy vallomása ad tájékoztatást, aki ezt mondja: „1726-ban, mint ezt saját szemeimmel láttam, Promontorium nagyon elhagyatott hely (merum desertum) s azon kevés ember, aki a serfőzdében és kastélyban lakott, semmiféle lelki gondozásban nem részesült, hanem — mint pásztornélküli nyáj — lelkiekben hol ide, hol oda fordult". Ugyanilyen értelemben nyilatkozik *Ferbert János* tiszttartó is: „Azon kevés promontori, akik évekkel előbb innen-onnan az itteni kőüregekben meghúzódtak, lelkiekben hol Csepelre, hol Tabánba, nevezetesen Rácvárosba fordultak, mivel az egész rákevei uradalomban csupán Ráckevén volt Domonkos-rendi plébános ugyanolyan rendi káplánnal; Tökölön egy budai Vizivárosból való Szent Ferenc-rendi páter teljesített egyházi szolgálatot, ugyanaz a rend küldött a szükség szerint Csepel községbe is lelkészt. Hivataloskodásom alatt — mondja Ferbet János — Promontorium lakói valamicskét megszaporodtak: itt voltak az uradalmi tisztviselők családjaikkal, figyelmen kívül hagyva a cselédséget; 5 épített házacskában laktak zsellérek s egyrészök barlangokban és kőüregekben."

Midőn Savoyai Jenő 1736-ban meghalt, e telep mintegy 200 lelket számlál. Még nem önálló község. *Bél Mátyás* 1737-ben a következőképpen írja le: „A kastély mind a hegyi árvizektől, mind a folyam kiöntéseitől mentes lejtőnek kissé kiugró részén, egyengetett területen foglal helyet, ahonnan a leggyönyörűbb kilátás nyílik. Az épület négyszögalakú s egy oldalról olyan fekvésű, hogy emeletesnek gondolná az ember. Mind a négy oldalán szobák vannak, egyik tágasabb a másiknál. Ezek közül azok, melyek északnak feküdtek s Pestre bírtak kilátással, a herceg számára voltak fenntartva . . . Az épület tulsó oldalán levő udvar lejtősödik s két oldalán istállók vannak. A rácsoskapun túl következnek a gabonatermő szántóföldek, majd a sörfőzde, mészárszékek, révépületek, aztán a Duna és a sziget. A kastélytól délre, nem nagyon messzire, a dombsor lábánál lakóházak vannak és az arab juhok ólai."

Városunk területén lendületesebb élet a szőlőkultúra intenzívebb fejlesztésével indul meg. A promontori határban a szőlőterületek kiosztása a török hódoltság megszűnése óta lassan, de állandóan tart, s elsősorban a budai lakosok — köztük számos rác — jutottak szőlőkhöz. Élénkebbé válik a területek osztogatása a kastély felépítése (1714) után, de különösen Ferbert János tiszttartósága idejében, 1733—34-ben indul meg, s Savoyai Jenő halála után, mikor az uradalom III. Károly királyra szállott, aki annak kezeltetését a magyar királyi kamarára bízta, 1736—1741-ig érte el tetőpontját. Határunknak szőlővel való beültetése főként ebbe az időbe esik, ami körül Ferbert János tiszttartó nagy érdemeket szerzett. A szőlők új telepítése folytán az előbbi dézsma 1000 akóról 3000 akóra emelkedett, s mai határunknak csaknem egyharmada, cca 500 hold volt már szőlővel beültetve. Szőlőket találunk ez időben: a *Pacsirta-dombon, Kereszthegyen, Sashegyen, Ujhegyen,* a *Hinterhalton, Neugebirgen, Hofrieden, Kőbányán.* Meg van említve a Waldberg, Brunthal (a mai Péter Pál-völgy). A birtokosok között sok a csepeli, budai, pesti, s Pest csaknem minden szerzetesrendének (Pélosoknak, Ferenc- és Domonkosrendieknek, stb.) s plébániájának volt itt szőlője, különösen a Pacsirta-dombon. Ezek emlékét őrzi a Pacsirta-dombon máig a *Pfaffenhütte* = papkunyhó elnevezés.

A fellendült szőlőkultúra következtében a telep annyira növekedett, hogy 1739-ben *önálló községi* szervezetet nyert. Városunk régi neve *Promontor* volt, így hívták egész 1885-ig, amikor is nevét *Budafokra* magyarosította. A „Promontor" név a Promontorium rövidítése, mely elnevezés az egész határra vonatkozott és latin eredetű. A rómaiak a tengerbe, folyókba előnyomuló hegyfokokat nevezték így. Pl. az Olasz-félszigeten a tarantói öblöbe nyúló mai Nao-hegyfokot a rómaiak Promontorium Laciniumnak hívták; az istriai félszigeten ma is van Cap Promontore. A mi Promontorium elnevezésünk is hegy-

foktól való s arra a meredek mészkő-sziklafalra vonatkozik, mely a Petőfi-soron a Duna felé előnyomul. Az elnevezés azonban nem a rómaiaktól, hanem a magyarságtól származik. A magyarság rendszerint szőlővel beültetett előrenyomuló hegyfokokat nevezett promontorium-nak. Igy 1344-ben Péter, a Szt. Szűzről nevezett széplaki monostor apátja megengedi, hogy a Hernád mellett levő hegyfokon (promontoriumon), mely a kassai határig terjed, bárki szőlőt ültethessen. 1674-ben a nagyszőlősi földesurak emlegetik az ottani szőlővel beültetett *promontorium*-ot; 1700-ban a tokaji promontorium dézsmaadó szőleiről esik szó, stb. Nem tévedünk tehát, ha tényként szögezzük le, hogy a magyarság szőlővel beültetett előrenyúló hegyfokokat, hegyeket nevezett promontorium-nak. Ez alapon nyerte elnevezését a mi határunk is, mely — mint kimutattuk — a legrégibb időktől fogva szőlővel volt beültetve. Ezt az elnevezést átvették a törökök is. *Sekerli lokva burnu* = cukros falat fokának nevezték. A Promontorium elnevezés a török hódoltság után azonnal felbukkanik, s az idetelepülő németek már készen kapták. Ez az elnevezés a latinul nem tudó német ajkakon a legváltozatosabb torzformát vette fel, Prematuri, Premaduri, Promodori, stb. Érdekes, hogy első pecsétjén, melyen címerül ott szerepel már a szőlőtőke és a metszőkés, Premodori elnevezés szerepel. Bizonyára valamely latinul nem értő egyszerű német bíró csináltatta azt. Később, 1804 táján — természetesen — helyes feliratú pecséttel kicserélték.

Promontor első lakói innen-onnan összeverődött kővájók voltak. A kővájókat különösen a Rákóczi-mozgalmak lecsendesülése után követik a német telepítések. Ezek a mi vidékünkön 1712-ben indulnak meg. A betelepülés nem tömeges, hanem inkább beszivárgás. A németek, akik közé sok rác is vegyül, indítják meg a szőlőkultúrát, mely 1736—1741 közti években nyer nagyobb lendületet s 1854. évben éri el a maximumát.

Tömegesebb település volt 1740-ben, midőn III. Károly halála után Mária Terézia királynő ez uradalmat édesanyjának, az özv. Erzsébet királynénak adományozta, aki azt 1750-ig bírta. Promontoron az első zsellér-összeírás 1744-ből való s a következőket sorolja fel: *Wittmann Simon* vagyonnal nem bír; *Miller János* házas zsellér, 11 akó bort szűrt; *Lindmayer István* uradalmi kádár, 20 akót szűrt; *Jahn Keresztély* házas zsellér 15 akóval; *Langer János György* kővájó társ, házas zsellér, 18 akóval; *Auer Sebestyén* vagyontalan kővájó társ; *Fürstinger Simon* házas zsellér 5 akóval; *Miller Henrik* házas zsellér 6 akóval; *Rehsperger Fülöp* itt-tartózkodó; *Wenk Ferenc* uradalmi alkalmazott 20 akóval; *Moser Péter* házas zsellér 15 akóval; *Hochbaum Ádám* vagyontalan, *Handl János György* házas zsellér 30 akóval; *Schmidbauer János György* urad. alkalmazott 30 akóval, 1 fejőstehénnel; *Mer Fülöp* itt-tartózkodó; itt adózik *Haslinger János* serfőző házas zsellér, 2 tehénnel, 10 akóval, *Kamer Ferenc* mészáros, házas zsellér, 1 tehénnel, 3 akóval.

Erzsébet halála után Mária Terézia királyi családi uradalomnak foglalta le s kezelését a ráckevei cs. kir. főtisztségre bízta, mely a bécsi főigazgatóságnak volt alárendelve. Mária Terézia nagyobb telepítést indít meg s ez a telepítés adta meg azt a jelleget, mely a lakosság nyelvében, szokásaiban s viseletében, valamint a község külső képében, barokkos építkezésében megnyilatkozott s némileg még ma is megnyilatkozik.

A német lakosság különösen a Rajna mellől, a Trieri, Mainzi, Kölni érsekségből, továbbá a Fekete-erdő vidékéről, Beisgaumból és Bajorországból való. De jönnek Németbirodalom és Ausztria minden részéből, sőt hazánk felvidékéről is. Szaporítják Promontor lakosságának számát a szomszédos községek is, elsősorban Csepel, aztán Nagytétény, Szigetujfalu, stb., sőt Budáról is jönnek s itt levő szőlőjük miatt végleg letelepednek. A települők közt sok a városi elem s ez nyomta rá bélyegét a többi lakosra is s innen van, hogy Budafokon mindig a városias viselet volt az uralkodó.

Mária Terézia utóbb a ráckevei uradalmat nászajándékul leányának, Mária Krisztina főhercegnőnek adta, aki Albert szászteschenі herceghez, Magyarország helytartójához, Pestvármegye főispánjához ment nőül. Mária Krisztinát 1780. szept. 18-án iktatták be uradalmába. 1784-ben ő is telepítést eszközölt. Mária Krisztina 1790-ben halt meg; uradalmát férjére hagyományozta. Albert volt az, aki Promontor határából a budai új országút mellett 1820-ban 50 házhelynek való területet kihasított s megalapította Albertfalvát, mely az ő nevét viseli. Ez időben folyt le az utolsó telepítés, mely Budafokot is

érintette. Az eddig beletelepültek tartják magukat a város őslakóinak; nyelvben németek, vallásban kizárólagosan katholikusok, néhány ráccal vegyítve, akik még az 1690-iki Csernovics Arzén-féle szerb telepítésből maradtak fenn. Idővel a németségbe olvadtak. (Albertfalvához 1910-ben Budafok tiltakozása dacára újabb területeket csatoltak át.)

Albert hercegnek 1822-ben bekövetkezett halála után az uradalom ismét a királyi családra szállott, mely azt máig bírja. A királyi család azonban Promontor határába eső területeit mind eladogatta, a lakosság a szőlődészmát megváltotta, s ma csak a templomhoz és Dunához fűződő kegyúri jogai maradtak meg, de ezek megváltásáról is szó van már.

A község fejlődési mozzanataiból kiemeljük a következőket: A telep 1739-ig majorság. Önálló községi szervezetet 1739-ben nyert. A község földesúri hatalom alatt álló zsellérközség volt. Szőlőtelkeik után, melyek negyedekben (800 □-öl) és nyolcadokban (100 □-öl) voltak kiosztva, szüretkor mustban dészmát adtak a földesúrnak, háztelkeik után évi 1 frtot fizettek; a házas zsellér évi 18, a házatlan (v. alzsellér) évi 12 napszámmal volt megterhelve. 1770-ben a zsellérek kézirobotja 2682 napot tett ki s akkor 131 házas és 27 alzsellér volt. A kézirobot alól rendszerint pénzben váltották meg magukat. A községi bírót és a négy esküdtet a közigazgatási hatósággal egyetértve a földesúr nevezte ki, ugyancsak ő nevezte ki az árva atyát, akinek igen fontos szerepe volt a község életében, mert az árvák pénzét ő kezelte, s ő adta ki kamatos kölcsönbe a község lakóinak. Ügyes-bajos dolgaikat a helybeli uradalmi tisztek közvetítésével az úriszék elé vitték, mely eleinte Ráckevén tartotta bíráskodásait, 1840-től kezdve azonban az úriszék Promontorra szállt ki.

Az ifjú községet 1739-ben a pestis erősen megtizedelte. Valami 30 egyén pusztult el, akiket nem a rendes temetőben, hanem a Duna partján földeltek el. A lelkészkedést a budai kapucinusok 1726-ban kezdték meg, akiket erre *Rochinger Vince* ráckevei Domonkos-szerzetes plébános kért fel, miután e telep lakossága teljesen gondozás nélkül volt. A kapucinus barátok szükség szerint jártak ki Budáról keresztelni, esketni, temetni és misét mondani. Az anyakönyvvezetést Budán eszközölték, de helyben is tettek feljegyzéseket egy misekönyv végén. Az uradalom az istentisztelet céljaira a kastélyban egy termet rendezett be. Az első kapucinus barát, aki ide éveken át kijárt, Saturninus Slavus barát volt.

A pestis idejében tett fogadalmat Promontor serfőzője, Knoll József: Promontornak templomot épít, hogy az Istent kiengesztelje s magának az Isten kegyelmét megnyerje. A pestisnek áldozatul esett ő is, a felesége is, de végrendeletileg 100 körmöci aranyat hagyott a templom felépítésére. Akaratának végrehajtásával Lekker Józsefet, özv. Erzsébet királyné útteni uradalmi ispánját bízta meg, aki a templomkát a *Bruntal* (Kútvölgy) alsó torkolatánál 1742/43-ban fel is építette, melyet 1748. máj. 16-án Padányi Bíró Márton veszprémi püspök Péter és Pál apostolok tiszteletére fölszentelt. Ezóta a völgy is Péter Pál-völgy nevet nyert. Az oltáron „Segítő Mária" képét helyezték el, melyről azt tartja a tradíció, hogy ezt a települők egyik csoportja hozta magával az őshazából. E mai napig is fennálló Péter Pál-kápolna volt a község első plébániai temploma. Alapítójának emlékét ma a *„Knoll József-utca"* elnevezés őrzi. A község azonban 1750-ben oly rohamosan megnövekedett, hogy e templom szűknek bizonyult s Mária Terézia 1755-ben a mai plébánia-templom helyén nagyobbat építtetett. Kívánságára Szent Lipót tiszteletére szentelték fel, s ő adta a védőszentet ábrázoló hatalmas oltárképet.

Az első állandóan kint lakó lelkész József kapucinus barát volt, aki lakását és hivatalát 1756-ban Knoll Pál sógoránál, a serfőzdében rendezte be, mivel az uradalom csak 1769-ben szervezte meg a lelkészséget s adott a lelkésznek a kastélyban 3 szobából álló lakást, 15 pozsonyi mérő gabonát és 12 öl tűzifát. A többi járandóság a hívőktől párbérben és stólapénzben folyt be. József barát 1778-ig lelkészkedett Promontoron. Az ő szerzeménye az az iromány-szekrény, mely *17 P P 58* felirattal ma is látható a plébánia-hivatalban. Szerzett 1 lélekharangot s az uradalomtól a plébánia részére egy 1257 □-öl kertet, melyen ma a BIK sportpálya van. Ő alatta tették május 6-ikát községi fogadalmi ünneppé abból a csapásból kifolyólag, hogy a szőlőültetvényeket a

fagy 1756. május 6-án teljesen tönkretette. Utóda Porfiriusz páter lett, aki 1788-ban vonult vissza kolostorába, miután a kapucinusoktól ez évben a világiak vették itt át a lelkészkedést. 1790-ben Albert herceg alatt építették a mostani templomot, mert a régi ismét kicsivé vált. A régi templomból csupán a szentély maradt meg változatlanul. Ma ez a templom is szűknek bizonyult, s a hegyen új templom építése van tervbevéve. (Budafokon a világi lelkészek közül a következők plébánoskodtak: Genszky Gerard 1788—1804-ig; Kovács Pál 1804—1821-ig. Az ő idejében épült a Kálvária 1808-ban; Horvatovszky Vilmos 1821—1857-ig; Magka János 1857—1859-ig; Haintz Lipót 1859—1879-ig; Gozony Gyula 1879—1888-ig; Heller Iván 1888—1922-ig; Poós Rezső 1922-től máig.)

Promontor német eredetű lakossága mindig szemelőtt tartotta gyermekeinek iskoláztatását. A gyermekek tanítását kezdetben a kántor végezte, s ilyenekül *Himberger János Simon*, majd *Shenn Lénárd* (1765 táján), *Hölzl Mihály* (1767—1773 táján), *Hölzl János* (1774—1776 táján), *Stephan Ádám* (1793-ban) van följegyezve. Később a tanítóságot a községi jegyzőséggel egyesítették. Az első ilyen jegyző-tanító Promontoron *Ullrich János*, aki 1801—1814-ig működött itt. Az első iskolai épület, egyben községháza és jegyzői lak a mai Fehérhegyi-úton volt. Minthogy azonban Promontornak 1802-ben immár 1239 lakosa volt, s a 6—12 éves iskolát igénylő gyermekek száma 180-ra emelkedett, 1803-ban megépítette a község az uradalom segítségével 500 frt-on az ú. n. *templomtéri iskolát* egy tanteremmel 200 gyermek befogadására. Minthogy a tanulók száma rohamosa nemelkedett, 1813-ban megépítették hozzá a 2. tantermet, s egy fő- és egy segédtanító állást szerveztek. Ekkor került Budafokra *Heszler János* jegyző-tanító, aki kiváló munkásságot fejtett ki 1840-ig. Utána a tanítóságot a jegyzőségtől elválasztották. Heszler helyére főtanítónak Bellovits József került (1867-ig). 1856-ban szervezték a harmadik tanítói állást, 1868-ban a negyediket. Ez osztályok róm. kath. jellegűek voltak. Minthogy a község rohamos fejlődése folytán ez iskola a tanulókat befogadni nem tudta, 1882-ben szervezték az állami iskolát, amikor is a fiúkat a leányoktól elválasztották; a leányok az újonnan szervezett állami elemi iskolába tereltettek át, mely a Kossuth Lajos-utcában volt. Fent a hegyen állami vegyes osztályt nyitottak, melyből aztán a mai Kőbányai áll. el. isk. fejlődött ki. 1902-ben a fiúiskola is államosíttatott. Minthogy Kelenvölgy-telep is igen kifejlődött, 1907-ben itt is megnyílt az iskola, melyet 1909-ben angol minta szerinti barak-épületben helyeztek el.

Minthogy az iskolák egyikének se volt megfelelő épülete, az állam és község különös gondját képezte az elhelyezés problémájának megoldása. 1912/13-ban megépíttette az állam a kőbányai épületet, 1926-ban a város az Anna-utcai iskolát, 1930-ban a Pannonia-utcai iskolát állami hozzájárulással. Az elemi iskolákat 1931-ben 2000 tanuló látogatja.

A polgári fiú- és leányiskolát a község kérésére az állam 1904 szeptemberében nyitotta meg; a község az épületet 1907/8-ban emelte, mely azonban ma már szintén szűk, mivel e kettős iskolát 700 tanulónál több látogatja.

Budafok községi és kulturális fejlődése minden időkben a szőlőkultúrán nyugodott. Ez képezte megélhetésének alapját. Amerre a szem ellátott, mindenütt csak szőlőültetvényeket láttunk. 1854-ben 1473 hold van szőlővel beültetve. A szőlőket — miként említettük már — negyedekben és nyolcadokban mérték, miként Budán. 1854-ben Promontoron 2231 negyed szőlő volt, melyből 1726 negyed promontori lakos kezén volt, a többi 505 negyeden 104 budai, 65 pesti, 33 csepeli, 15 albertfalvai, 37 budaörsi, 2 tétényi, 1 diósdi és 1 bécsi tulajdonos osztozkodott.

Az évi termést Schams Ferenc 1832-ben 2200 negyeden 50—55.000 akóban, csaknem 31.000 hektoliterben állapítja meg. Ha figyelembe vesszük, hogy a szorgalmas promontori polgárok mással is foglalkoztak (kőbányászat, fuvarozás, gyümölcstermelés, állattenyésztés), nem csodálkozhatunk Schams azon megállapításán, hogy e községben jómód uralkodott s hogy itt nem volt annyi szegény és koldus, mint más községben.

Ennek a virágzó szőlőkultúrának s az ezen alapuló jómódnak a *filloxera* vetett véget. 1889-ben lépett fel s 6 év multán, 1895-ben a hajdani 1473 hold szőlőterületből csak 146 hold maradt meg s 1926-ban mindössze 61 holdon találunk még szőlőművelést, csak 146 hold maradt meg s 1926-ban és ma mindössze 61 holdon találunk még szőlőművelést, ma 50.5 kholdat tesz ki a szőlő.

A régi, víg szőlőtermelő Promontor véget ért. A lakosság roppant élelmességére, roppant akaraterejére vall, hogy e csapás össze nem roppantotta. Más foglalkozások után lát: nekifekszik az iparnak, a gyáriparnak, s a pincéi révén megmaradt borkereskedelmében keres elhelyezkedést. A régi időkből csak gyümölcstermelése (barack) virul.

A parlagon heverő szőlőterületek nagyrésze parcellázás alá kerül. Minthogy e telkek aránylag olcsók voltak, a fővárosból való kiözönlése óriási arányokat öltött, különösen 1896 után, mikor a Ferenc József-hidat megépítették s a villanyost Budafokra kivezették. Sajnos — a község nem rendelkezett akkor még községfejlesztési tervezettel, s így az építkezésben nem tartottak be szigorú rendszert. Ugyszólván mindenki oda építkezhetett, ahová akart. A község a kitelepüléssel e rendszertelenség mellett nem bírt lépést tartani, s ebben keresendő oka annak, hogy útjai, terei ma rendezetlenek, csatornázása nincs, bár a vízvezetéket Czermann József községi bíró buzgólkodása következtébe 1890-ben megépítették.

Mindez a sok munka Budafokra, a városra háramlik. Budafok dr. Donszky Árpád ügyvéd buzgólkodása következtében 1926-ban rendezett tanácsú várossá alakult át. Első polgármesteréül e székét jelenleg is betöltő Záborszky Nándort választották meg, aki a nehéz országos gazdasági viszonyok dacára rövid pár éve alatt szemmel láthatólag viszi Budafokot előbbre. Iskolák épültek, a Szent István-teret, a városháza teret rendeztette, megépíttette 1929-ben a városházát, melyben az ő kezdeményezésére egyidejűleg a királyi járásbíróság is megkezdte működését. A barlang-lakások és lakásinség megszüntetése okából megépíttette (1927-ben) a városi kislakásokat (20 épületben 8 kétszobás, 36 egyszoba-konyhás, 36 szükséglakás), melyet a közönség az ő nevéről nevezett el Záborszky-telepnek. A város területéről új térképet, s ennek alapján városfejlesztési térképet készíttetett. A villany- és vízvezetéki hálózatot lényegesen kibővítette. Napirenden van a csatornázás s utak építése is, stb.

Az utolsó 30—40 év alatt Budafok külső és belső képe, gazdasági és szellemi élete óriási átalakuláson ment át. A város hajdani lakossága elvesztette régi egyöntetűségét. Míg 1880-ban a lakosság csaknem tisztán rk., 98%, e százalék 1920-ig 86.1%-ra szállt alá; 7.1% ref., 3.5% ev., 2.4% zsidó. A reformátusok 1927-ben építették fel templomukat, mely körül *Demjén István* lelkész szerzett magának örök érdemeket. Az ág. h. ev. önálló egyház 1929-ben alakult, első lelkésze: *Petrovich Pál* buzgólkodása folytán. Amíg 1880-ig a lakosság 91.7%-a német, addig 1920-ban a németség 23.7%-ra szállt alá s 74.8% vallja magát magyarnak.

Hasonló változást mutat fel a foglalkozási statisztika is. A szőlők helyét a fővárosból kiszorult gyártelepek, műhelyek foglalják el, melyeknek a legfőbb piaca a főváros. 1920-ban 647 ipari vállalat volt Budafokon s az őstermeléssel foglalkozók száma 4.4%-ra zsugorodott össze. A 647 ipari vállalatból segédnélküli volt 423; 1—20 segéddel dolgozott 207, 20-nál több segéddel dolgozott 14. Az 1924-ik évi gyáripari statisztika szerint a 20-nál több munkást foglalkoztató gyárak száma 17-re emelkedett. Ezek közül

1. a zománcgyár 556 munkást,
2. a posztógyár 188 munkást,
3. a szeszgyár 106 munkást,
4. a gyufagyár 105 munkást foglalkoztatott.

Az 1920. évi népszámlálás szerint a gyáraknak 1232 alkalmazottjuk volt, tehát az összes ipari személyzetnek csaknem a fele. A gyárak közül kiemelkednek: a *Szikra gyufagyár*, a *Budafoki zománcárugyár*, az *Asbestosgyár*, *Lorilleux festékgyár*, *Wein szövőgyár*, *Kartonlemez papirgyár*.

Nagy szerepet játszik ma is Budafok gazdasági életében a bor- és szeszgazdaság. 1920-ban 526 egyén foglalkozott a borkereskedelem körül s ezek eltartottjainak száma 760, s így a lakosságból 1232 egyén, vagyis 9% él a borkereskedelemből. Ez ipari ág köréből erősen kiemelkedik a *Törley pezsgőgyár*, melyet csantavéry Törley József 1880-ban alapított, miután 1870-től kezdve Franciaországban, Reimsban az eredeti francia pezsgőgyártást tanulmányozta. A gyártás kezdetben az ú. n. Czuba Durozie-féle házban indult meg, s 1890-ben épült fel a mai gyár azzal a szép, lovagkori várszerű kastéllyal, mely oly jellegzetessé teszi Budafok külső arculatát. Törley József az itteni pezsgőgyártást világcikké tette. 1907-ben történt elhalálozása után a gyár vezetését örökösei:

Törley Antal, Bálint, Dezső és Tibor vették át, akik szerencsés kézzel hidalták át a világháború utáni gazdasági válságot s a gyárat a régi nívón tartják. A gyár jelenleg 2 millió palack évi termelésre van berendezve s a pincék 20 ezer négyzetméter kiterjedésűek. A pezsgő *Talisman, Grand Vin Reserve, Extra Dry, Gout Americain, Talisman Casino, Cremant Rose* stb. néven kerül forgalomba.

Pezsgőgyártással foglalkozik a *Francois és Társa* gyár is, melyet a Törley-gyár alkalmazottjaiból kivált *Francois Lajos* alapított 1884-ben, s melyet ma Francois Cezár vezet. Főcikke a *„Transilvánia"*. Megemlítjük még a *Haggenmacher sörgyárat*, mely azonban a világháború után itteni működését megszüntette; a *Schloesser—Germain, Dékány-, Gr. Keglevich István*-féle konyakgyárat, a *Gschwindt* szesz- és élesztőgyárat, s az állami borászati mintapincészetet.

E rövidre fogott statisztikai adatok is tisztán tárják elénk, hogy Budafok immár ipari és kereskedelmi jelleget nyert, mely utóbbiban az oroszlánrészt a *borkereskedelem* képviseli. Több mint 24 km. hosszúságot kitevő pincéi Budafokot borkereskedelmi központtá avatják.

A város külső arculatja is hova-tovább városias színezetet nyer. 1500 lakóháza közül 56 földalatti, ú. n. barlangház, 1318 földszintes, 120 egyemeletes és 6 kétemeletes (1920-iki adatok). Fejlődését mutatja, hogy 1910-ben csak 84 volt egyemeletes és 2 kétemeletes, ellenben 311 barlangház. Az 1500 házból 1382 épült kőből v. téglából, csak 77 vályogból v. sárból és 45 fából v. más anyagból. Sajnos, csak 99 volt egészen alápincézve; részben 434; egyáltalán nem volt alápincézve 967. 1920-ban 3148 lakás közül csak 287 volt emeleti, a többi földszinti. E lakásokban volt 4482 szoba, 62 hálófülke, 111 cselédszoba, 359 előszoba, 2861 konyha, 196 fürdőszoba. A lakásviszonyok évről-évre javulnak s ezzel kapcsolatosan a közegészségügy is, melynek szolgálatában áll a város által fenntartott ingyenes *dunai strandfürdő*, a mentők intézménye két autóval, a m. kir. postai alkalmazottak *üdülőbetegek szanatóriuma*, és 3 gyógyszertára. Budafok városodását mutatja a műveltségi állapotok emelkedése is. Az iskolák derekasan kiveszik ebből a részüket, amit bizonyít azon adat, hogy a 6 éven felüli népességnek 90.4%-a tud olvasni-írni; ezzel szemben az országos arány csak 84.8, Budapestné pedig 94.7. Budafok tehát megközelíti a főváros műveltségi arányszámot. 1920-ban Budafokon 135 olyan ember volt, aki főiskolát vagy egyetemet végzett, 472-nek volt érettségije, a középiskola legalább 6 osztályát végezte 622, a középisk. legalább 4 osztályát (gimn., reál, polg. ísk.) 1808.

Az iskolák művelődési munkája tovább folyik a társadalmi egyesületekben. Budafokon az első dalkör 1863-ban alakult, s jelenleg három dalosköre van. Igen szép tevékenységet fejt ki a zeneművelés terén a *Budafoki Zeneegyesület*. A felnőtt ifjúság továbbképzésén a Budafoki *Keresztény Ifjak Egyesülete* (KIE) fáradozik. A kispolgárság a *Budafoki Keresztény Polgári Körben* tömörült, mely 1929-ben ünnepelte meg fennállásának 30 éves jubileumát. Az utóbbi három egyesület felvirágoztatásán *dr. Czermann Antal* elnök fáradozik sokat. Szép tevékenységet fejt ki a *Budapesti Kaszinó*, a *Rózsavölgyi Kulturegyesület*, a *Gazdálkodók Egyesülete*, a *Keresztény Iparoskör*, a *Kisiparosok és Kereskedők Egyesülete*. Szociális tevékenységet fejt ki a *Budafoki Misszió-Egyesület* és a *Budafoki Anya- és Csecsemőotthon*, valamint minden felekezet hitközsége, az *Önkéntes Tűzoltó Egyesület*, stb. A közművelteség szolgálatában áll a *Budafok és Vidéke* című hetilap, két nyomda, két filmszínház (Attila és Árpád).

Istápolásban részesül a sport is, mely téren különösen a *Budafoki Ifjak Köre* (BIK) és a *Budafoki Műkedvelők és Testedzők Egyesülete* (BMTE) tevékenykednek a rendelkezésükre álló két sportpályán. A Dunán két csónakázó egyesület tevékenykedik. Budafok fellendülését előmozdítják a jó közlekedési viszonyok. Itt vezet el a *MÁV* kettős vágányú vonala, melynek Budafokon egy megállója és egy állomása van; a *D. Sz. A.* vasut (Déli vasut), melynek a MÁV-val közös megállója és külön állomása van. Itt vezet át a *Budapest Budafoki helyi érdekű villamosvasút* Nagytétény felé, melyből Budafokon ágazik ki Budaörs és Törökbálint felé vezető vonal. A dunai hajózásnak (MFTR-nek és DGHT-nak) közös kikötője van. Postapalotája automata telefonközponttal 1931-ben épült meg.

E közlekedési berendezések főként azért birnak jelentőséggel, mivel ezek

Budafokot a fővároshoz kötik. Mert — ismételjük — Budafok földrajzi, gazdasági és kulturális szempontból egyaránt a főváros függvénye. Megélhetésének, boldogulásának, fejlődésének energiaforrása áttevődött innen a székesfővárosba. S ha ma még önálló, s ha ma még a saját erejéből iparkodik intézményeit, berendezését fejleszteni és városi nívóra emelni, erősen hisszük, hogy nincs messze az idő, amikor városunk *a Nagy-Budapestnek szervezetileg* is egyik kiesen fekvő, továbbra is szívesen felkeresett városrésze lesz. Budafoknak ez a jövője!

Minthogy egy-egy község fejlődését a rideg számok tüntetik fel legpregnánsabban, befejezésül álljon itt a következő népesedési kimutatás:

1712-ig az állandóan letelepedettek száma — — — —	50
1736-ban Savoyai Jenő halálakor — — — — — —	200
1772-ben (az urbéri összeíráskor) — — — — — —	745
1781-ben — — — — — — — — — — — —	872
1802-ben — — — — — — — — — — — —	1239
1817-ben — — — — — — — — — — — —	1956
1822-ben (Albertfalva megalapítása után) — — — —	2220
1847-ben — — — — — — — — — — — —	2781
1857-ben — — — — — — — — — — — —	2973
1869-ben — — — — — — — — — — — —	3844
1880-ban (rendszeres népszámlálás) — — — — — —	4193
1890-ben — — — — — — — — — — — —	5243
1900-ban — — — — — — — — — — — —	7273
1910-ben — — — — — — — — — — — —	10954
1920-ban — — — — — — — — — — — —	13686
1930-ban — — — — — — — — — — — —	19696

A város ma 4 kerületbe van osztva.

I. kerületbe esik: Háros, Gyármező, Kölesföld, Borhegy, Verebes, Naprét.

II. kerületben van: Belváros, Kőbánya, Olajhegy, Erdőhegy, Rókales, Kőmál, Ujhegy.

III. kerületében van: Ujlak, Udvarhegy, Rózsavölgy, Sashegy, Óhegy, Kereszthegy, Vöröskút.

IV. kerületében van: Tőszég, Táborrét, Nyilas, Horogszeg, Kelenvölgy.

Ezidőszerint van 300 utcája és tere; van villanyvilágítása és vízvezetéke.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság (1926. évi adatok szerint: 18.775 lélek. Magyar: 15.365, német: 3200, egyéb: 210. Róm. kath.: 15.100, ref.: 1840, ágh. ev.: 735, g. kel.: 550, izr. 550.

Házak száma: 2550.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a lakosság: 19.696 lélek, házak száma: 2741.

Területe: 2357 kh., melyből a városé 147. Szántó: 1102, rét: 21.5, legelő: 304, erdő: 45.5, szőlő: 50.5, kert: 57.5, nádas 2.5, terméketlen 725.5, egyéb: 7 kh.

Terményei: gabona nagyon csekély, felemlíthető a sárga-, őszibarack- és a cseresznyetermelés.

Vas. áll.: *1 Máv. állomás és 1 megálló, 1 Duna-Száva-Adria vasútállomás és 1 megálló* (város területén). *Szállás:* magánosoknál. Bérkocsiállomás nincs. *Autót:* Nun Testvérek, Takler István, Ábrahám József, Ormos Emil fuvarozóknál lehet rendelni. A városban még H. É. V. villamosvasút van, mely Bpest—Nagytétény és Bpest—Törökbálint között 20 percenkint del. 6 h.-tól dut. 12 h.-ig közlekedik.

Posta, táv., tel., pü. bizt. és pü, szak.: *helyben.* Törvsz., adóh., járb., tkv. pü.-ig: *pestvidéki.* Mezőgazd. kamr., iparfü., keresk. kamr., OTI.: *Bpest.* Vál. ker.: *pestkörnyéki.*

VÁROSI HIVATALOK ÉS ÜGYOSZTÁLYOK

Polgármesteri hivatal

Tel.: Budafok 21.

Polgármester: *zábori Záborszky Nándor dr.*

Született 1883-ban Turócz vármegyében. Középiskoláit Selmecbányán, a jogot Pozsonyban végezte, jog- és államtudományi vizsgát tett. Közszolgálati pályára 1907. évben lépett Turócmegyében, mint. közig. gyakornok, később szolgabíró, majd tb. főszolgabíró a forradalomig. 1920-ban menekülve Vasvármegyénél nyert beosztást mint tb. főszolgabíró. Később a m. kir. államrendőrséghez helyezték át mint rendőrkapitányt. Budafokra 1922-ben helyezték, hol 1924-ben rendőrtanácsossá neveztetett ki. 1926-ban mint a budafoki áll. rendőrkapitányság népszerű vezetőjét, nagy lelkesedéssel a város első polgármesterévé választották. Négy évi polgármesteri működéséhez fűződik a város felmérése, utcák, terek rendezése és aszfaltirozása; a vízműhálózat kibővítése; a modern városháza felépítése, melyben a kir. járásbíróság is elhelyezést nyert; a Vásárcsarnok, Pannónia utcai uj iskola és kislakások építése. A Budafoki Evezős Club elnöke. A kiváló közigazgatási szolgálataiért 1918-ban a *Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki.* A város közönsége közszeretettel és becsüléssel veszi körül.

Titkára: *Éberhardt Antalné.*

Elnöki osztály

Vezetője: *Macskássy Sámuel* városi főjegyző, h. polgármester.

Közigazgatási pályáját Tök községben kezdte 1895-ben, majd 1901-től Pátyon, 1914-től Nagytétényben vezető jegyző. 1924-ben választották meg Budafokon főjegyzőnek, s a községnek várossá történt átalakulása folytán 1926-tól városi főjegyző és a polgármester helyettese. Pályájának minden egyes állomásán tanujelét adta elsőrangu szervező képességének. Tök községben hitelszövetkezetet, Pátyon önsegélyző egyletet, hitel-, Hangya-, Tej-, állatbiztosító-szövetkezeteket, Gazdakört, Nagytétényben Hangya és Hitelszövetkezetet alapított. Ezek az intézmények ma is fennállanak. Társadalmi téren is érdemleges munkát végzett, több társadalmi egyesület megalapítója. Gazdasági téren kiemelésre méltó Nagytétény őszibarack termelésének és értékesítésének megszervezése, amely munka főként a jelenben érezteti jótékony hatását.

Beosztottak: *Jülek Henrik, Zerda Magda.*

Közigazgatási osztály

Vezető: *dr. Jegg Géza* tanácsnok, beosztva: *dr. Halmos László* II. o. aljegyző, *Pokoly István, Szentpétery Mária* kezelők.

Pénzügyi, adóügyi és gazdasági osztály

Vezető: *Bischoff Géza* tanácsnok, *dr. Aulinger Ferenc* I. o. aljegyző, *Szlávik Béla* számvevő, *Komoróczy Zoltán* számellenőr, *Varga Gyula* számtiszt. Beosztva: *Ruzsinszky Pálné* irnok, *Parcstics János, Marx Ferenc, Filó Lajos, Malovics János, Till Lujza* díjnokok, *Isépi Kálmán, Varga István, Bayer Adolf* fogy. adóellenőrök, *Heesz Ágoston, Endresz Antal* végrehajtók.

Városi árvaszék

Elnöke: a *polgármester,* ülnökök: *közig. tanácsnok, I. o. aljegyző.* Beosztva: *Miklóssy Lajos* közgyám.

Városi ügyészség

Tel.: 28.

Vezető: *dr. Hockel Emil* ügyvéd, várm. tb. t. ügyész.

Kihágási osztály

Megb. kihágási bíró: *Máthé Tibor* aljegyző.

Műszaki osztály

Vezető: *Dósa Kálmán* főmérnök, beosztva: *Lóhr József* műszaki tisztviselő és *Bem Lujza* díjnok.

Számvevőség

Vezető: *Mayer Ferenc* főszámvevő, beosztva: *Fauszt Ernő* kezelő.

Pénztár

Pénztáros: *Feilein József,* ellenőr: *Molnár Béla.*

Segédhivatal

Irodatisztek: *Pálinkás István, Haasz Károly, Hein Antal* irnok és *Farkas Stefánia* díjnok.

Városi vízmű

Üzemvezető: *Pethes Aladár* mérnök. Beosztva: *Ritter István* könyvelő, *Fleck Lipót* és *Fischer Gizella* díjnokok, *Findeisz Ferenc* csőmester, *Bleicher Ferenc* és *Tausch István* pénzbeszedők.

Tisztiorvosi hivatal

Ügyv. orvos: *dr. Káldor Adolf.* Tel.: 109.

Állatorvosi hivatal

Városi állatorvos: *Schaar Bernát.* Tel.: 31.

Forgalmiadóhivatal

Vezető: *Ticharich Mátyás.* Beosztva: *Pallos Lajos* főkönyvelő, *Bussay Kálmán, Szőke Gusztáv, Szabó Károly, Neer Mária, Ferenci Géza, Béres Miklós, Gárdonyi Alfréd, Gerber Dezső, Jurán Ede, Steinsitz Ilona.*

Városi beruházások vezetősége

Tel.: 111.

Hetyei Gyula szerz. mérnök.

Tűzoltóság

Tel.: 99.

Parancsnok: *Karner Béla.* Tűzoltók: *Franck Lipót, Krisztek János, Jahner Ferenc, Baross József, Pécseli Antal, Csicsmann Ferenc, Zólyomy Simon* és *Szabó Bence János.*

Városi mentőállomás

Ügyvezető-igazgató: *Karner Béla.* Mentőorvos: *Héber József.* Mentők: *a kiképzett tűzoltók.*

Városi kertészet

Vezető: *Britvetz Sándor* kertész.

Anyakönyvi hivatal

Anyakönyvvezető: *Macskássy Sámuel* főjegyző, helyettes anyakönyvvezetők: *dr. Jegg Géza* tanácsnok, *dr. Aulinger Ferenc* és *dr. Halmos László* aljegyzők. Beosztva: *Jülek Henrik* díjnok.

A VÁROSI KÉPVISELŐTESTÜLET TAGJAI

Legtöbb adófizetés jogán

Belatiny Arthur (megb. *Zsiska Mihály*), *Törley József és társa* (megb. *Soós Aladár*), *Haggenmacher Sörgyár rt. Havas Jenő* (megb. *dr. Pázmándy Mihály*), *dr. Donszky Árpád, Agrár és Járadék Bank rt.* (megb. *Kláber Miksa*)), *Francois Cézár, Varsányi Béla, Törley Dezső, Törley Antal* (megb. *Gács Rezső*), *Meckl Gusztáv, Kőszénbánya és téglagyár rt.* (megb. *Kecskés Béla*), *Palugyay J. és társa rt.* (megb. *dr. Martony Nagy Ferenc*), *dr. Kramber József, dr. Dietz István, id. Hofmeiszter József, Püspöki uradalmi bérpince rt. Klein Mór, Poós Rezső, Törk Manó, Törley Tibor* (megb. *Riegler Gyula*), *Nikoletti Antal, Kollerits Károly, Wiedemann és Éber, Mihalik Sándor, Magy. Mezőgazdák szövetkezete* (megb. *Kollmann László*), *özv. Heim Ferencné* (megb. *Lutz György*), *Takler István, Schaar Bernát, Szikra gyujtógyár rt.* (megb. *Hock József*), *Mattesz György, Ferwágner Lőrinc, Borbély testvérek, Reiber Lőrinc, özv. Francois Lajosné* (megb. *Neithardt István*), *Radocsay Ferenc utóda, Schleicher Gyula, dr. Brückner János, Schmidt Ferenc, Havas Jenő, Mayer Ferenc, Kiss Imre, Petró Ádám, id. Nun Jakab, Brückner Nándor, Csimcsik István, Finck F. Sándor, Steiner Mihály, Éberhardt Antal, Budafoki Polgári Bank* (megb. *Fischer Ágoston*), *Laufbahn Salamon, özv. Habermann Ferencné* (megb. *dr. Berrár Gyula*), *Szeidl János, Pollák András, Baán István, Fleischmann Henrik, özv. Jahner Jakab-*

né, *Pongrátz Dániel*, *Tokaji bor- és mezőgazdák rt.* (megb. *Gyöngyösi Lajos*), *Tamássy Dezső*, *Kriszt K. Ferenc*, *Wapler Ágoston*, *Meckl Gyula*, *Grün Hugó* (megb. *Winternitz Dezső*) és *Bagi Vilmos*.

Választott tagok

Dr. Sauer Nándor, *Horváth Antal*, *Háder József*, *Asztalos Lajos*, *Auer István*, *Weisz Emil*, *Wéber Jenő*, *Albitz József*, *Bleicher Ferenc*, *Mezey Lajos*, *ifj. Bonyár János*, *Wolf János*, *Nikitscher Ferenc*, *Stitz Antal*, *Meichl István*, *Reiber Ferenc*, *ifj. Bayer János*, *Limbeck Béla*, *Hausner Arthur*, *Harangi Gyula*, *Zakariás József*, *Schumy Antal*, *Wohner Ferenc*, *Konrád Lipót*, *Németh István*, *ifj. Stitz József*, *id. Werl Ferenc*, *Pető Kálmán*, *Nikoletti Ferenc*, *ifj. Zabala József*, *Zala József*, *Folláth Ádám*, *Bleicher János*, *id. Kuhn Károly*, *Schantz Ferenc*, *Keszthelyi János*, *Simonyi Lőrinc*, *Heesz Antal*, *Tóth Jenő*, *Deutschmann Jakab*, *Werner József*, *Montz Ferenc*, *Bleicher Ferenc*, *ifj. Alföldi János*, *Szick József*, *Korcsmáros József*, *id. Kiuhn György*, *Móder György*, *Koch Antal*, *Tichy Ede*, *dr. Szokolay Jenő*, *Léhnert Mátyás*, *id. Schell Rezső*, *Nun József*, *Melhoffer Károly*, *Handl Ágoston*, *Ács András*, *Lindmayer István*, *Simon Lajos*, *Demjén István*, *Balkányi Oszkár*, *Tremml István*, *Tosoky Károly*, *Laurinetz Dezső*, *Panda András*, *Fárbás István*, *Kiss István*.

Hivatalból tagok

Elnök: *Záborszky Nándor* polgármester, helyettese: *Macskássy Sámuel* főjegyző, *Bischoff Géza* és *dr. Jegg Géza* tanácsnokok, *Mayer Ferenc* főszámvevő, *dr. Káldor Adolf* tisztiorvos, *Dósa Kálmán* főmérnök, *Schaar Bernát* állatorvos, *Feinlein József* pénztáros, *dr. Hockel Emil* t. ügyész, *dr. Aulinger Ferenc*, *dr. Halmos László* és *Mathé Tibor* aljegyzők.

Különböző városi bizottságok

Jogügyi bizottság, Pénzügyi és gazd. bizottság, Köz- és magánépítési biz., Közegészségügyi biz., Népjóléti és közművelődési biz., Iparostanonciskolai felügyelő-biz., Közmunka, közlekedési és világítási biz., mindezeknek elnöke a polgármester.

EGYÉB HIVATALOK

Budafoki m. kir. áll. rendőrkapitányság

Petőfi út 56. Tel.: 93.

Vezető: *Jantsovits Jenő* r.-tanácsos, helyettese: *dr. Csányi József* r.-tanácsos. Beosztva: *dr. Dolobács Béla*, *Novák Miklós* fogalmazók, *dr. Papp Sándor* s.-fogalmazó. Csapatnál: *vitéz Gubody Sándor* főfelügyelő, *Szarka Lajos* felügyelő. Segédhivatal: *Csiky Sándor* tiszt, *Horváth István* s.-tiszt, *Hazuga Imre*, *Waleta Lujza*, *D. Király Mária*, *Csapó Klári*. Detektivek: *Varga István* csoportvezető, *Kocsis József*, *Perlaki Győző*, *Schaffer István*, *Eskulics József*.

M. kir. posta

1. sz. postahivatal. Kossuth Lajos ucca 75.

Főnök: *dr. Borosay Imre* postatiszt. Főnökhelyettes: *Szakmáry László* postatiszt. Beosztva: *Kajdi Imre*, *Molnár Béla* postatisztek, *Ander József*, *Riegler Mária* postasegédtisztek.

2. sz. postahivatal. Petőfi u. 18.

Postamester: *Dolinay Gusztávné*.

Pénzügyőri biztosi kerület

Anna u. 39.

Pénzügyőri főbiztos: *Kürthy Ödön*.

Pénzügyőri szakasz

Biztos: *Hadnagy Ignác*, helyettese:

Beregszászi Zsigmond szemlész. Beosztva: *Gerőfi József* főszemlész, *Farsang Károly, Mikuska János* szemlészek, *Károlyi György, Belágyi Ferenc, Vermes Árpád, Merényi József, Digos János, Lukács László, Móricz József* fővigyázók, *Szántó Viktor, Werner Gyula, Karner Tihamér és Hankó Aladár* vigyázók.

Máv. budafoki állomás

Fehérvári-út. Tel.: 16.

Főnök: *Kogler László* felügyelő. Beosztva: *György István, Mihályi József, Virányi Gyula, Földi Sándor* intézők, *Speigel József* főtiszt, *Szabó Antal* tiszt, *Guigitzer Sándor, Sipos István, Sziklai István, Vocsák Gyula, Gremsperger János* áll. előljárók, *Cser József* kezelő, *Gerencsér József, Fuchs Albert, Haller Károly, Lendvai Péter* főraktárnok, *Fehér János* raktárnok.

Duna—Száva—Adria-vasút

Állomás: Albertfalva, Budafok. Telefon: 124.

Vezető: *Melichár Ferenc* főintéző, áll. főnök. Beosztva: *Manovill Oszkár* üzemi segédtiszt, főraktárnok, *Petrus Ferenc, Wittinger József, Kováts Artur* üzemi segédtisztek, *Eskulits István, Szalai István* üzemi altisztek.

Budapesti Helyiérdekű Vasutak rt.

Központ: Lipót körút 22., Beniczky Ferenc u. 47. Tel.: J. 384—52, Budafok 25.

Állomásfőnök: *Vágó Pál.*

Középiskoláit a csurgói főgimnáziumban végezte. A Hév. budafoki pályaudvarán 1924 óta teljesít szolgálatot. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: II. oszt. kat. érd. ker., háromszor Sign. Laud., nagyezüst és kisezüst vitézségi érmek, II. oszt. német vasker., IV. oszt. bajor hadi érd. ker., Károly cs. ker. és seb. érem. Mint főhadnagy szerelt le.

Műszaki s. tiszt: *László Márton.* Hév. forg. telep 45.

Mint lakatos, Budapesten szabadult fel. 1909-ben mint lakatos művezető helyettes a Hév. szolgálatába lépett, ahol később Albertfalvára művezetőnek nevezték ki. Háború alatt a 12. nehéz tüzérezredben szolgált.

Hév. üzemi s. tiszt: *id. Miakovits Ferenc.* Forg. telep Hév. p. u.

Hév. budafoki vonalán 1899. óta teljesít szolgálatot. Békében, 1907-ben a 12. gy. ezredben szolgált. Fiai közül Ferenc Budapesten érettségizett, Géza a Közgazdasági Egyetem II. éves hallgatója.

Hév. s. pénztáros: *Balogh István.* Kinizsi-u. 10.

1912-ben a Bszkrt. szolgálatába lépett, a honnan 1922-ben a Hév.-hez lépett át. Albertfalvai Árpád Kör tagja stb. Atyja hajóskapitány, részt vett a háborúban. Sógora Felk Béla, 32 hónapon át orosz fogságban volt.

Hév. pályafelvigyázó: *Perger Kálmán,* Forgalmi telepi Hév-pályaudvar.

1914—20-ig a Máv.-nál teljesített szolgálatot. 1921. óta pedig a forgalmi telepen mint Hév. pályafelvigyázó van alkalmazva. 1920—21-ig a Nemzeti Hadseregben szolgált. Apósa, Megyesi Károly 1914—19-ig szerb fogságban volt.

Magyar Folyam- és Tengerhajózási R. T.

Beniczky Ferenc u. 6. Tel.: 61.

Vezető: *Mayer János.*

Vármegyei Hordójelző Hivatal

A hivatal, amely azelőtt községi kezelésben állott, 1923. óta Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye fennhatósága alá tartozik. Hatásköre kiterjed még Budaörs, Budatétény, Nagytétény, Pesthidegkút és Törökbálint községek területére, valamint a biai járásra.

Hivatalvezető: *Demeter András.*

Iskoláit Erdélyben végezte, majd 10 éven át a pénzügyőrségnél szolgált, utána vármegyei szolgálatba lépett. 1925. óta Budafokon a Hordójelző Hivatal vezetője.

EGYHÁZAK ÉS ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébánia u. 2.

Apátplébános: *Poós Rezső.* Segédlelkészek: *Thaller György, Plihál Lajos, Bokor József.* Karnagy: *Kabdebo Kálmán.*

Ref. egyház. Törley tér.

Lelkész: *Demjén István* egyházmegyei tanácsbíró, Irén u. 2.

Középiskoláit Szatmáron, az akadémiát Debrecenben és Strassburgban végezte. Mint

káplán Pancsován szolgált, utána Adorjánban, majd Kevevárán rendes lelkész volt. Kevováraljáról a szerbek kiutasították. Budafoki lelkész 1922. óta. Háború alatt mint tábori lelkész az orosz fronton lelkészkedett. Kitüntetései: meritis a kardokkal, bronz Sign. Laud. a kardokkal és koronás vöröskereszt emlékérem.

Hitoktató: *dr. Nagy Gyula.*

Ágh. ev. fiókegyház

Anyaegyház a kelenföldi ev. egyház.

Lelkészi iroda: Plébánia u. 3. Lelkész: *Petrovits Pál.*

Izr. hitközség. Apponyi u. 38.

Rabbi: *Ungár Dezső.*

Baptista Hitközség budafoki fiókegyháza. Szt. Gellér u. 9.

(Központi hitközség: Bpest, Hársfa u. 33.)

50 éve a németországi *Mayer Henrik* predikátor alapította a budafoki fiókegyházat. 30 évvel ezelőtt ő építtette a budafoki imaházat is. Nagykorú hívők száma: 32.

Lelkész: *Karbich György.*

Helyi prédikátor: *Kreisz Jakab.*

Budapesten avatták misszionáriussá, az ország különböző részein működött mintegy 30 éven át. 1922. óta a budafoki fiókegyház vezetője.

M. kir. áll. polgári fiúiskola

Kossuth Lajos u. 22.

Felügyelő igazgató: *Völgyi László.* H. igazgató: *Soós Aladár.* Tanárok: *Bölönyi Béni, Farkas Viktorné, Gosztonyi Margit, Izsóf Alajos, Kopper Irma, Miklós György, Patzó Gyula, Pósch János, Schorsch Ferenc, Waltrich János.*

M. kir. áll. polgári leányiskola

Kossuth Lajos u. 22.

Felügyelő igazgató: *Mihalik Sándor.* H. igazgató: *Palugyay Margit.* Tanárok: *Boór Pálné, Gerő Rózsa, Gruss Nándorné, Liedemann Margit, Mezey Hajnalka, Miklós Györgyné, Mongel Anna, Pátz Erzsébet, Simon Ágnes, Sipos Jolán, Sóhalmy Attiláné, Timár Rózsi, Vértessy Sándorné, Häusler Antonia, Bakonyi Hugó, Rónay Kázmérné.*

M. kir. pincemesteri tanfolyam

Igazgató: *Pettenkoffer Sándor,* áll. szőlészeti és borászati főfelügyelő.

1896—99-ig a kecskeméti áll. szőlőtelepen 1899—1902-ig a miniszteriumban teljesített szolgálatot. 1902-ben mint szől. és bor. felügyelőt Budafokra nevezték ki, ahol 1915-ben igazgatóvá léptették elő s azóta a pincemesteri szakiskola igazgatója is.

Tanárok: *Fuchs Elemér, Szatmáry Arisztid, Munkácsy József* szőlészeti és borászati felügyelők, *Marschalkó Béla* min. számellenőr.

Gyakorlati oktatók: *Mathes György* és *Menges Sebestyén* főpincemesterek.

Árpád-utcai elemi iskola

Igazgató: *Gruber János.*

Tanítók: *özv. Győző Molnár Istvánné sz. Hegyi Klára* áll. el. isk. tanítónő. Péter Pál u. 62.

Tanítóképzőt 1902-ben Veszprémben végezte, 1902—11-ig Nemesvámoson, utána 9 éven át Kislángon tanított és 1921. óta pedig Budafokon tanít. Néhai férje tanító volt 1917-ben mint zászlós hősi halált halt. Sógorai: Győző Molnár és Illés Zsigmond is hősi halált haltak.

Terényi István áll. el. isk. tanító, Péter Pál u. 3.

Tanítóképzőt 1899-ben Szepesváralján végezte. Tanítói működését Nagyorlatinán kezdte, tanított Arad megyében, Szentesen stb. 1922. óta pedig a budafoki áll. el. iskola tanítója. Háború alatt 1915—18-ig katona volt, szerb fronton harcolt.

Barbacsyné Révész Gizella, Fidrusz Margit, Hegyi Klára, Hajdu Ilona, Hubay Mária, Kálnay Margit, Lakits István, Mihalovits Margit, Müller János, Nagy Endre, özv. Radeczkyné Palugyay Aranka, Szörcsey Mária, Várnay Berta, özv. Várkonyiné Párvány Valéria, Woloszonovics Korn Mária.

Iskolai altiszt: *Mareiner Sándor.*

Áll. elemi iskolánál mint altiszt 1929. óta teljesít szolgálatot. Előzőleg mint szabó dolgozott. Budapesten szabadult fel. Háború alatt a haditengerészetnél Horthy Miklós kormányzó parancsnoksága alatt a Novara hadihajón szolgált.

Anna-utcai áll. elemi iskola

Igazgató: *Láncz József.* Tanítók: *Pártos Gizella, Soós Ida, Jurán Károly, Rohonczy Katalin, Staub Adrien, Halmos Gusztáv, Kummer Olga, Janovics Adrien, Balóné Soós Laura, Angyalné Tompa Margit, Schober Kornélia, Szmida Erzsébet, özv. Gáthy Barnáné, özv. Bajka Sándorné.*

Kelenvárosi áll. elemi iskola

Igazgató: *Kozma Imre.* Tanítók: *Csepela István, Kozmáné Takács Anna, Rein Géza, Rein Gézáné, özv. Schmidt Dezsőné.*

Kőbányai-úti áll. el. iskola

Tanító: *názeri Cziglényi Gyula* áll. el. isk. tanító. Tátra u. 31.

Tanítóképzőt 1904-ben Esztergomban az érseki tanítóképezdében végezte. Tanítói működését ugyanabban az évben Ecseden kezdte meg mint s. kántortanító, majd a nagymarosi áll. iskolához került és 1920. óta pedig Budafokon tanít. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Pannonia-úti áll. el. iskola

Tanító: *Dányi Miklós* áll. el. isk. tanító.

Tanítóképzőt 1914-ben Stubnyafürdőn végezte. Tanítói működését Erténben kezdte, majd 9 éven át Ercsiben tanított és 1929. óta pedig a budafoki áll. iskola tanítója. Háború alatt, 1915-ben a 15. honv. gy. ezredhez vonult be, orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint tart. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: III. oszt. kat. érd. ker. és bronz Sign. Laud., mindkettő kardokkal, Károly cs. ker., seb. érem és háborús emlékérem. Sógora, Maliska Károly áll. igazgató, tart. hadnagy, háború egész ideje alatt orosz és olasz frontokon harcolt.

M. kir. áll. óvodák

Kereszt utca 4. Ovónők: *Gruberné Trajanovits Teréz, Veresné Kovács Katalin.*

Péter Pál-u. 42. Ovónő: *özv. Petrilla Istvánné.*

Szent István tér 1. Ovónők: *Vargáné Nagy Mária, Simon Margit, Hajdu Jolán.*

Tóth József-u. 30. *özv. Csepesné Einer Etel.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok

Dr. Dorogi Béni, Petőfi-u. 8. OTI. orvos.

Dr. Káldor Adolf, várm. t. orvos, Beniczky F.-u. 6.

Dr Kramberger József e. ü. főtanácsos, Kossuth Lajos-u. 16., *Dr. Raáb Károly,* Nádor-u. 2., *Dr. Sauer Nándor* Keresk. kórház orvosa, Tóth József-u. 3. *Dr. Takács Pál,* klinikai orvos, Benitzky F.-u. 46. *Dr. Zimmermann Béla* OTI. orvosa, Garay-u. 5., *Dr. Jandl* Béla, OTI, orvos. Kossuth Lajos-u. 6.

Fogorvosok

Dr. Fried Dezső, Kossuth Lajos u. 25., *Dr. Schleicher Gyula,* Kossuth Lajos u. 35., *Dr. Wolf Dénes,* Petőfi u. 8.

Fogtechnikus

Fogtechnikus: *Rosner Lajos,* Benitzky F.-u. 40.

A fogászatot Budapesten tanulta, utána 1916-ig fogászati műtermekben dolgozott. 1918-ban Budafokon önállósította magát. Több egyesület tagja. Háború alatt mint fogász, a katonai kórházakban teljesített szolgálatot. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Állatorvosok

Schaár Bernát, Benitzky F.-u. 18. Tel.: 31., *Hegedüs Sándor* ny. főállatorvos, Vár-u. 12.

Gyógyszertártulajdonosok

Özv. dr. Csernátony Zoltánné, Szilágyi u. 23., *Tamássy Dezső,* Kossuth Lajos u. 8. Tel.: 68., *Varsányi Béla,* Kossuth Lajos u. 97—99. Tel.: 71.

Szülésznők

Mager Erzsébet, okl. szülésznő, Magdolna-u. 3.

Oklevelét 1914 ben a budapesti bábaképző intézetben szerezte, utána 3 évig az Uj Szt. János kórház szülészeti és nőgyógyászati osztályán, majd a János szanatóriumban működött. 1914 óta Budafokon szülésznői gyakorlatot folytat.

Baranyai Károlyné, Benitzky F.-u. 11., *Horváth Istvánné*, Kossuth Lajos u. 71., *Horváth Sándorné*, Szilágyi u. 19., *özv. Tillhoff Antalné*, Bérkocsi-u. 52., *Wohner Mátyásné*, Árpád-u. 25.

Postai betegsegélyző intézet szanatóriuma

Anna u. 1—3.

Vezető főorvos: *dr. Mátéffy László.* Alorvos: *dr. Sándor István*, Gondnoknő: *Fikkert Anna.*

Orsz. Stefánia Szövetség

22. sz. fiókja, Kereszt u. 2.

Elnökök: *Janisch Gyula, Bertalan Albert, Grimm Alajosné.* Igazgató: *dr. Donszky Árpád.* Vezető főorvos: *dr. Fischoff Kornél.* Orvos: *Klein Laura.* Fővédőnő: *Verébné Tarnay Sarolta*, Védőnők: *Bogár Lajosné, Lehnert Ágostonné.*

Budafok város bölcsődéje

Kereszt-u. 2.

Vezetőnő: *Szirmay Lászlóné*, Gondnok: *Fauszt Ernő.*

EGYÉB SZABAD FOGLALKOZÁSUAK

Ügyvédek

Dr. Szokolay Jenő ügyvéd, várm. tb. főügyész, Benitzky F. u. 4.

Ügyvédi oklevelet 1900-ban a budapesti tud. egyetemen szerzett. 1904-ben a közigazgatási pályára lépett, de 1908-ban mint főszolgabíró Sátoraújhelyen nyugalomba vonult. 1908—16-ig Budapesten és azóta pedig Budafokon ügyvédi gyakorlatot folytat. Az áll. rendőrkapitányság ügyésze és 1921-ben vármegyei tb. főügyésszé nevezték ki. 1914-ben mint hadnagy a 19. népf. gy. ezredhez vonult be. 6 hónapot a harctéren töltött, majd hadifogolytábor és gyűjtőszázad parancsnoka volt. Utána 8 hónapi hadosztálybírósági szolgálat után az összeomlásig hadügyminiszteri biztos volt. Mint százados szerelt le.

Dr. Balázs Dezső, Apponyi u. 13. Tel.: 127., *Dr. Donszky Árpád*, Kossuth Lajos u. 70., *Dr. Hockel Emil*, Apponyi u. 7. Tel.: 28. *Dr. Neszmirák Ferenc*, Beniczky F.-u. 29.

Mérnökök

Bathó Lajos, Beniczky F. u. 6., *Dósa Kálmán* városi főmérnök, Beniczky F.-u. 7. *Hetyey Gyula*, Hosszúhegy-u. 14. *Thyll Rezső*, Losonczi-u. 1.

Festőművészek

Siuda Nándor festőművész, Kossuth u. 23.

Iparművészeti iskolát Budapesten végezte, utána neves művészek műtermeiben folytatta tanulmányait. Műcsarnokban, Nemzeti szalonban több képét állította ki, egyik művét a főv. művásárló bizottság megvásárolta a főv. múzeum részére. Az 1930. évi budafoki kiállítás egyik rendezője volt.

Dr. Czermanné Kramberger Vali, Kossuth Lajos u. 16., *Spolarich László*, Budaörsi u. 13. *Stein János*, Rákóczi u. 35., *Weigl Albert*, Petőfi u. 56.

Szobrász: *Schaar Erzsébet*, Beniczky F.-u. 18.

Zene

Hirschfeld Piroska zongoraművésznő, Kossuth Lajos utca 65., *Kabdebo Kálmán* r. kath. karnagy, Péter Pál utca 64., *Ifj. Lang István* (zenekar), Tóth József-u. 63., *Loór Józsefné*, Péter Pál utca 28., *Szeibert Ida*, Beniczky F.-u. 60., *Waltrich János*, Kossuth Lajos u. 12., *Özv. Weinpolter Gusztávné*, Apponyi-ut 23., *Weinhammer Antónia* hegedűművésznő, Tóth József utca 47.

Sajtó

Budafok és Vidéke, helyi politikai, társadalmi és gazdasági hetilap. Felelős szerkesztő: *dr. Donszky Árpád.*

Budafoki Ujság helyi politikai, társadalmi és gazdasági hetilap. Felelős szerkesztő: *dr. Hockel Emil.*

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

EGYESÜLETEK

Önk. és Hivatásos Tűzoltó Testület. Parancsnok: *Kurucz Béla.*

Levente Egyesület. Elnök: *vitéz Schranz Vilmos* ny. tábornok.

Középiskoláit és a hadapród iskolát Budapesten végezte. Katonai szolgálatát 1886-ban mint hadapródőrmester kezdte. 1889-ben hadnaggyá, 1894-ben főhadnaggyá, 1901-ben századossá, 1916-ban őrnaggyá, 1914-ben alezredessé, 1916-ban ezredessé és 1923-ban tábornokká nevezték ki. Háború alatt 1914—16-ig mint a 13. honv. gy. ezred 2. zlj.-nak, majd mint az ezrednek parancsnoka orosz fronton harcolt, utána a 6. népf. gy. ezred és ideiglenesen a 127. népf. dandár parancsnoka, összeomlásig olasz fronton volt. Összeomlás után mint állomásparancsnok Pozsonyban, majd Nyugatmagyarországon és 1922-től nyugalomba vonulásáig mint a rendőrtartalék parancsnoka szolgált. Kitüntetései: Lipót-rend tiszti keresztje, III. oszt. Vaskorona rend, III. oszt. tiszti érd. ker., bronz érdemérem, valamennyi hadiékítménnyel és kardokkal, Károly cs. ker., II. oszt. német vasker., stb. Vitézzé avatták 1922-ben.

Budafoki Általános Ipartestület. Kossuth L.-u. 1.

Elnök: *Pető Kálmán* asztalos m., Alelnök: *Till István* szobrász m., Jegyző: *Jurán Károly* áll. tanító. Pénztáros: *Krausz Károly* kárpitos mester.

Alakult 1890-ben *Frankl Ferenc* népisk. tanító és *Dörflinger Károly* kovács és bognár mester kezdeményezésére. Alapítói még *Hornisch György* építőmester, az Ipartestület első elnöke, *Anzelmó Károly* bádogos m. és *Hofmeiszter Ferenc* esztergályos m. voltak. 1891-ben két tanerős tanonciskolát szervezték. 1895-ben megszervezték a békéltető bizottságot. 1907-ben megrendezte az első és 1930-ban a második budafoki kiállítást és mintavásárt. Tagjainak száma: 457.

Budafoki Iparoskör, Péter Pál u. 1.

Tagjainak száma 224. Díszelnök: *Borsányi Gusztáv* igazgató.

Elnök: *Till István* faszobrász mester.

Albertfalván szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1910—12-ig Albertfalván volt önálló, azóta pedig Budafokon önálló mester. Ipartestület és a Dalárda alelnöke, az Iparoskör elnöke, tagja a budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának, a róm. kath. egyházközség képv. testületének és tanácsának, a tanonc iskola felügy. bizottságának, a Ker. Ifjak Körének és a Ker. Polgári Kör igazgatóságának, illetve választmányának stb.

Alelnökök: *Mutter Ferenc* bádogos mester és *Kray Károly* hentes mester. Titkár: *Müller János* tanító. Pénztáros: *Kincses János* kereskedő.

Budafoki Gazdálkodók Egyesülete, Szik Nándor u.

Alakult 1905-ben. Tagjainak száma: 165. Célja a gazdatársadalom érdekeinek megvédése, gyümölcs- és szőlőtermeléssel kapcsolatos szakelőadások tartása, a termelőknek vetőmaggal, műtrágyával, szénkéneggel, facsemetékkel, gyümölcsvédő és kezelő eszközökkel stb. való ellátása. Az Egyesületet az 1930. évi budafoki kiállításon ezüst serleggel tüntették ki.

Elnök: *Mercz József* borkereskedő, Társelnök: *Szik József* fakereskedő. Titkár: *Weber János* borkereskedő. Pénztáros: *Thár Nándor* tisztv. Gazda: *Dáni János.* Állatorvos: *Hegedüs Sándor.* Ügyész: *dr. Szokolay Jenő.*

Budafoki Dalárda.

Alakult 1900-ban. Működő tagjainak száma: 42. Számos dalosversenyen díjakat nyert, így 1929-ben a debreceni orsz. dalversenyen a II. csoport első díját nyerte.

Karnagy: *Zsasskovszky József* főv. zene és énektanár.

Elnök: *Fink F. Sándor* bornagykereskedő. Alelnök: *Till István* szobrász. Főtitkár: *Tóth Lajos* Máv. tisztv. Pénztáros: *Halász Károly* városi tiszt. Ellenőr: *Németh István* vendéglős. Gazda: *Szabó Péter* főgépész. Tb. titkár és zeneműtáros: *Rodant János* m. tisztv.

Budafoki Sakkör, Városháztér 10.

Elnök: *dr. Szokolay Jenő.*

Alakult 1926-ban. A kör a gyakori házi-versenyeken kívül minden évben városbajnoki versenyt rendez.

Budafoki Kaszinó. Elnök: *Tóth Jenő.*

Budafoki Ifjúsági Kör. Elnök: *Törley Dezső.*

Budafoki Keresztény Polgári Kör. Elnök: *dr. Czermann Antal.*

Budafoki Fuvarosok Ipartársulata. Elnök: *Karlbauer Jakab.*

Budafoki fiók Mentő Egyesület. Elnök: *Záborszky Nándor.* Igazgató: *Karner Béla.*

Budafoki Munkáltatók Szövetsége. Elnök: *Gschwindt Ernő*. Ügyv. elnök: *Törley Dezső*. Ügyv. ig.: *Gács Rezső*.

Budafoki Műkedvelők és Testedzők Egyesülete. Elnök: *Weisz Emil*.

Budafoki és Rózsavölgyi Kulturális Egyesület. Elnök: *dr. Martony Nagy Ferenc*.

Budafoki Munkás Dalárda. Elnök: *id. Schell Rezső*.

Kelenvölgyi Polgári Kör.
Alakult 1912-ben. Taglétszám: 129. Szép könytárral rendelkezik. Kör kulturális előadásokat és összejöveteleket tart, célja a polgárok közti társadalmi és gazdasági együttműködés.
Elnök: *id. Hegedüs József*.
34 év óta a Magy. Tud. Akadémia altisztje. 1912. óta kelenvölgyi lakos. Egyik megalapítója és jelenleg elnöke a Kelenvölgyi Polgári Körnek, a Magy. Áll. Altisztek Egyesületének 30 éves tagja stb.
Alelnökök: *Fodor István* és *Nemecskó Imre*. Titkár: *Bokor Pál*. Jegyző: *ifj. Hegedüs István*. Pénztáros: *Gyurkovits Lajos*.

Kelenvölgyi Kaszinó.
Alakult 1925-ben. Megalapítói: *haralyi Fejér Domonkos* ny. pénzügyőri felügyelő és néhai dr. *Csernátonyi Zoltán* gyógyszerész, akiknek portréjeit az 5 éves jubileum alkalmával leplezték le. Taglétszám: 52. Kaszinó helyisége a Hangya vendéglő külön termében van, bevételeit jótékony célra fordítja.
Elnök: *haralyi Fejér Domokos* ny. pénzügyőri felügyelő.
Tanulmányait Kézdivásárhelyen és Csiksomlyón végezte. A pénzügyőrség szolgálatába 1869-ben Brassóban lépett, majd Nagyszebenben, Kürtösön és Sopronban szolgált, 1900-ban mint kerületi felügyelőt Pécsre nevezték ki. Nyugalomba vonult 1911-ben, utána 10 éven át az állami nyomdánál mint megbízott ellenőrző biztos működött. 1924. óta budafoki lakos. Kelenvölgyi Kaszinó megalapítója és megalakulása óta elnöke. A Kaszinó 5 éves jubileuma alkalmával, mely 80 éves születésnapjával egybeesett, leplezték arcképét. Róm. kath. egyházközség képv. testületi tagja és főellenőre stb.
Ügyv. elnök: *haralyi Fejér János dr.* ügyvéd. Alelnökök: *Kozma Imre* áll. el. isk. igazg. és *Kovács József* postafőtiszt. Főtitkár: *Ifj. Stefanits József* m. tisztv. Háznagy: *dr. Zimmermann Béla* orvos. Pénztáros: *Szabó Károly* m. tisztviselő. Ellenőrök: *Dobossy Ferenc* és *Bedőcs Mihály*. Számv. bizottsági elnök: *dr. Szilárd Béla* posta tanácsos.

Kelenvölgyi Iparosok Önképzőköre.
Alakult 1921-ben. Tagjainak száma cca: 100. Körnek 16 tagú zenekara és könyvtára van. Több színelőadást rendezett.
Fővédnökök: *Záborszky* polgármester és neje. Díszelnökök: *Szabó Károly* lakatos m, a Kör első elnöke és *Grozdits Antal* festékgyáros. Elnök: *Treml István*, szabó m. Alelnök: *Kicsis Pál* bognár m. Titkár: *Kónya János* mechanikus. Jegyző: *Krausz Ferenc* keresk. Könyvtáros és pénztáros: *Pesády Ferenc* könyvkötő m.

Kelenvölgyi Sport Club.
Alakult 1907-ben. Ifjúsági csapata az 1929—30. bajnoki szezonban bajnokságot nyert.
Díszelnökök: *Adorján Antal* őrnagy OTT elnöke és *Forgó Henrik* Albertfalva főjegyzője.
Elnök: *Laurinecz Dezső* szabó m., Ügyv. elnök: *Frideczky József* m. tisztviselő. Titkár: *Borostyán Béla* villanyszerelő. Jegyző: *Frideczky Ottó* grafológus. Pénztáros: *ifj. Stefanits József* m. tisztv. Intéző: *Kovács Ferenc* iparos.

Evezős és Vitorlás Club. Elnök: *Záborszky Nándor*.

Budafokon és Környékén Működő Vendéglősök és Fogadósok Ipartársulata. Elnök: *Hofmeister Kálmán*.

Első Budafoki Önálló Betegsegélyző Egylet. Elnökei: *Bleicher Ferenc*, *Schell Rezső*.

Kelenvölgyi Oltáregyesület. Elnök: *özv. Kecskeméti Józsefné*.

Kelenvölgyi Regős Dalkör. Elnök: *Molnár Zsigmond*.

Keresztény Ifjak Egyesülete. Elnök: *dr. Czermann Antal*.

Budafoki Zeneegyesület. Elnök: *dr. Pázmándy Mihály*.

Magyarországi Építőmesterek Szövetségének hcs. Temető u. 10.

Magyarországi Famunkások Szövetsége hcs. Temető u. 17. Elnök: *Koch Jenő*.

Magyarországi Művezetők Szövetségének 22. sz. helyi csoportja (Sörház). Elnök: *Paulo István.*

Magyarországi Rokkant és Nyugdíj egylet. Elnök: *Demjén István.*

Magyarországi Szállító és Közlekedési Munkások Szövets. Elnöke: *Wahr József.*

Magyarországi Szociáldemokrata Párt h. cs. Temető u. 10. Elnök: *Esztráb János.*

Magyarországi Vas- és Fémmunkások Szöv. h. cs. Tóth József-utca 45. Elnök: *Alföldi János.*

Magyar Postaaltisztek Orsz. E. h. cs. Péter Pál utca 9. Elnök: *Sári Péter.*

Városi Egységes Párt, Kossuth Lajos utca 21. Elnök: *Tichy Ede.*

Városi Nemzeti Demokrata Párt, Péter Pál utca 1. Elnök: *Limbek Béla.*

Városi Szociáldemokrata Párt, Temető utca 10. Elnök: *Schumy Antal.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK

Budafoki Polgári Bank r.-t. Igazgató: *Fischer Ágoston.*

Budafoki Hitelszövetkezet, mint az OKH tagja. Kálvária u. 26.

Alakult 1929-ben. Alapítói: *Franck Ferenc* ny. iskolaigazgató és *Haász Ferenc* hentes- és mészáros mester. Részvényesek száma 1200. Alaptőke: 80.000 pengő. A Hitelszövetkezet megalapítása körül kiváló érdemeket szerzett dr. Szokolay Jenő várm. tb. főügyész, a Szövetkezet ügyésze.

Elnökigazgató: *Franck Ferenc* ny. áll. el. isk. igazg.

Pedagogiai működését 1871-ben Fehérmegyében kezdte meg, majd 1878-ban szülőfalujába Budafokra került, ahol 1903-ban az iskola államosításakor igazgató-tanítóvá nevezték ki. Nyugalomba vonult 1920-ban. Ipartestület egyik megszervezője és 16 éven át jegyzője volt. Megalapította a „Budafok és Vidéke" lapot, amelynek öt éven át szerkesztője volt. Résztvett 1889-ben a tanonciskola megszervezésében. 1899-ben Budafoki Ker. Polgári Kör, majd az Első Budafoki Önálló Betegsegélyző Egylet megalapításában, amelynek titkára stb. volt. 1929-ben megalapította a Hitelszövetkezetet, amelynek elnökigazgatója. 30 éves tanítói jubileuma alkalmával és a magyarosítás terén kifejtett érdemeiért a m. kir. vallás- és közokt. minisztertől jutalomban részesült.

Kelenvölgyi Hangya Fogy. és Ért. Szövetkezet.

Ügyv. elnök: *ifj. Réder János pt.* ellenőr. Helyettese és pénztáros: *Meiszter Adolf.* Igazg. tagok: *Kozma Imre* áll. el. isk. igazgató, *Nemecskó Imre* főv. alkalmazott és *Kolits István* ny. vasutas felügy. bizottság elnöke: *Láda Ferenc* ny. rendőrellenőr. Helyettese *Durcsányi György* ny. rendőr törzsőrmester.

Alakult 1920-ban. 1929. évi forgalma 126 ezer pengő volt és 6300 pengő tartalékkal rendelkezik. Főüzletén kívül modern vendéglője, fiók üzlete és az üzletkezelők számára épített házában borpincészete is van. Vendéglőjének külön termében van a Kelenvölgyi Kaszinó és az Iparosok Önképző Körének helyisége. Az állandóan fejlődő Szövetkezet felvirágoztatása körül különösen *ifj. Réder János* pt. ellenőr, ügyv. elnöknek vannak maradandó érdemei.

Háztartás Fogyasztási Szövetkezet budafoki fiókja.

Alakult 1908-ban, egyike Budafok legnagyobb fűszer- és csemege üzleteinek.

Üzletvezető: *Tóth Ernő.*

A „Háztartás" Szöv. budafoki fiókját megalapítása óta vezeti, előzőleg Weninger Mihály budapesti cég szolgálatában állott. Társadalmi és kulturális egyesületek tagja.

Magy. Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezetének 39. (budafoki) fiókosztálya, Apponyi-ut 15.

Létesült 1920-ban. Üzlethelyisége 1926-ig a pénzügyőri laktanyában volt. A szövetkezeti fiók Budafok legnagyobb fűszer- és csemege üzlete.

Üzletvezető: *Kiss Béla.*

Saját fűszerüzletükben szabadult fel. 1918-ban mint segéd a Köztisztviselők Szövetkezetének szolgálatába lépett, majd mint üzletvezető-helyettes dolgozott és 1922. óta pedig a budafoki fiók üzletvezetője. Számos kulturális és társadalmi egyesület tagja. A nagytétényi „Szittya" cserkészcsapat vezető tisztje.

GYÁRAK, IPARVÁLLALATOK

Atlantica Trust r.-t. hárosi hajógyár. Hárosszíget. Tel.: József 384—21. J. 354—20, Budafok 44.

„Asbestos" vegyi és technikai cikkek gyára rt., Petőfi-út 52. Tel.: J. 413—90. Budapesti iroda: Mozsár-u. 9.

1923-ban *Stein Sándor* kormányfőtanácsos az állami gépgyár volt ig. helyettese és *Gomperz Ervin*, a „Flóra" vezérigazgatója alapították. Gyárt minden cikket, ami asbest-fonálból készülhet. Piaca: egész Keleteurópa.

Elnök: *Stein Sándor* kormányfőtanácsos. Igazgató: *Boschán Károly.*

Gyárvezető: *Krisztics Milos.*

Az érettségi vizsgálat letétele után a budapesti kir. József műegyetem mérnöki és közgazdasági szakosztályán abszolvált. Az „Asbestos" Rt. szolgálatába mint műszaki vezető 1924-ben lépett, előzőleg az Unio vegy. rt. műszaki vezetője volt. Háború alatt az 1. honv. utászzlj. kötelékében 17 hónapon át harctéren volt, mint tart. főhadnagy szerelt le. Kisezüst vit. érem tulajdonosa.

Borgazdasági Vegyipar Rt. Törley-tér 5. Tel.: 458—27.

1924-ben alakult, mint a Földmívelési Minisztérium kísérleti osztálya. Gyárt: finomított borpárlatot és borkősavat, sűrített mustot, borolajat stb. Igazgatósága Budapesten székel. 35—40 munkást foglalkoztat.

Üzemi vezető: *Pálinkás Gyula* m. kir. kísérletügyi főadjunktus.

Helyettese: *Adelmann László*, okl. vegyészmérnök.

Vegyészmérnöki diplomáját a kir. József műegyetemen szerezte, a vállalat szolgálatában 1929. óta áll.

Raktárnok: *Skrobanek Ferenc.*

Művezető: *Mihalicz Sándor.*

Budafoki Fa és Építőanyagkereskedelmi Rt. Templom-tér. Tel.: 14.

Vezető: *Reisinger Sándor.*

Budafoki Villamossági Rt. Apponyi u. 11. Tel.: J. 412—50, Budafok 19.

Igazgató: *Kollerits Károly* főmérnök.

Budafoki Fonó-, Szövő- és Vattagyár Rt. Tel.: 117. Központi iroda és raktár: Bpest, Nádor-u. 29.

Alakult 1921-ben. Gyártási cikkek: gyógykonfekciós- és paplanvatták, tömítő kócok, kötelek, kámelin stb. Piaca: Magyarország és Jugoszlávia. Munkáslétszám: 40. Gyárnak szövődéje is volt, amelyet azonban megszüntettek.

Gyárvezető: *Fischer Pál.*

Gimnáziumi érettségit Budapesten tett. A gyár szolgálatába 1923-ban lépett mint tisztviselő, később a vattaosztály vezetője volt, majd a szövőde megszüntetése után a gyár vezetője lett. Budafoki Ifjúsági Kör atlétikai szakosztályának működő tagja.

Budafoki Zománcedény-, Sajtoló- és Fémárúgyár Rt. Gyár-u. 15—17. Tel.: 39.

Igazgatók: *Farkas Mihály, Grün Hugó, Havas Jenő.*

Udvarmester: *ifj. Dankó József*, Géza-u. 4.

Iskoláit Budafokon, Sarajevóban és Wienben végezte, az autószerelést Budafokon tanulta. 1923. óta a zománcgyár alkalmazottja. Tagja a Sakkörnek és a Ker. Ifjak Egyesületének. 1917-ben vonult be, orosz, olasz és francia frontokon harcolt. Háború után 1922-ig a Nemzeti Hadseregben szolgált. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Budavidéki Építőanyagraktár, Fehérvári u. 4. Tel.: 90.

Csemiczky Frigyes vegyszer gyár. Méhész-u. 6.

Dékány Péter és Tsa konyakgyár. Kossuth L.-u. 54. Tel. 53.

Dietzl József Rt. borpincészet és pezsgőgyár. Tel.: 12.

1899-ben Dietzl József alapította. Pezsgőgyártással csak 1912. óta foglalkozik. Piaca: egész Európa. Elnökigazgató: *Dietzl Lajos.*

Pincemester: *Podamer Ferenc.*

1899—1905-ig a Törley, majd 1907—12-ig mint vezető munkás Luis Francois pezsgőgyárában dolgozott. 1912. óta a Dietzl József Rt. pincemestere. Városi képv. testület választott tagja stb. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében olasz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, rokkant lett. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Első Magyar Kartonlemezgyár Rt. Gyár-u. 23. Tel.: 78.

Igazgató: *Daud János.*

Francois Lajos és Tsai, pezsgőborgyár, Anna-u. 7—9. Tel.: 15.

Vezető: *Francois Cesar.*

Fructus gyümölcstermelő és kertészeti Rt. Komáromi út 28. Tel.: 75.

Alakult 1918-ban. Kertészetet a közeljövőben konzervgyárral nagyobbítják meg és külföldre fognak expontálni.

Vezető: *Gunics János.*

8 éven át a ménesi uti áll. kertészetben, majd 2 éven át Kispesten munkavezető volt. 1920-ban a Fructus rt. szolgálatába lépett. 1924—29-ig Házmann István gyümölcskertészetének volt a vezetője, azóta pedig a Fructus rt. Komáromi uti és Kerékgyártó úti kertészetét és gazdaságát vezeti. Háború alatt olasz fronton harcolt, megsebesült. Háború után a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Gschwindt-féle Szesz-, Élesztő-, Likör- és Rum-gyár Rt. budafoki gyártelepe. Tel.: 58.

A budafoki gyártelepet, amely csak szeszt és élesztőt gyárt és szeszfinomítással foglalkozik, 1908-ban alapították.

Elnök: *Gschwind Ernő* kormányfőtanácsos.

Vezérigazgató: *Rein Sándor.*

Gyártelepvezető: *Thiele Miksa.*

Szakiskoláinak elvégzése után 1905-ben került a gyártelep élére. Urikaszinó, Evezős Club, Zeneegyesület stb. tgja.

Másodgyárvezető: *Heinrichs György* vegyészmérnök.

1922. óta áll a gyár szolgálatában.

Gróf Keglevich István Rt. konyakgyár, Petőfi u. 33. Tel.: 7.

Igazgató: *Weiler Zoltán.*

Hangya Ipar Rt. likörgyára, Tóth József u. 11—15. Tel.: 32.

Vezető: *Király Elemér.*

Körtvélyessy Antal utóda Körtvélyessy Ottó Kötélgyár.

Alapította *Körtvélyessy Antal.* A Keresk. és Iparkamaránál 1880-ban jegyeztetett be. Gyárt: vas, acél, vörösréz, kender, tengerentúli kender és pamutköteleket és hevedereket, bányászati, hajózási stb célokra. 20—30 munkást foglalkoztat. Kiállításokon számtalan kitüntetést, díjat, oklevelet, stb. nyert.

Tulajdonos: *Körtvélyessy Ottó.*

Háborút végigküzdötte, megsebesült, több kitüntetés tulajdonosa.

Lorilleaux Ch. és Tsai nyomdai festékgyár, Gyár-u. 19—21. Tel.: J. 336—68.

Lanaria posztógyár, (Atlantica Trust) Hárossziget. Tel.: J. 384—21., J. 354—20. Igazgató: *König Fritz.*

Hárosi Közraktárak Rt. (Atlantica Trust) Hárossziget, Tel.: 44.

Naxos Csiszológyár Rt. Petőfi-u. 72. Tel.: 56.

Elnökigazgató: *dr. Oppler Pál.*

Palugyay J. és Fiai pezsgőgyára. Sörház-u. 16—20. Tel.: 85.

Vezető: *Bogenrieder Ferenc.*

Promontori ecet-, borecet- és konzervgyár, Tóth József-u. 48. Tel.: 90.

Igazgató: *Littner Illés.*

Skót—Magyar Kereskedelmi Rt. (Hűtő-ház, baromfi és tojásexport). — Petőfi-u. 76. Tel.: 113.

Vezérigazgató: *McLean Godfrey.*

Schloesser-Germain és Tsa konyakgyár, Tel.: 22.

1887-ben *Schloesser Ede* alapította. Háború előtt kizárólag exporttal foglalkozott, a jelenlegi változott viszonyok miatt piaca Magyarországra szorítkozott. A gyárnak Prágában és Bielitzben fiókgyára van, amely Cseh-, illetve Legyelországot látja el konyakkal.

Ügyvezető igazgató: *Bossányi Gusztáv.*

1887-ben résztvett a gyár alapításában, a melynek igazgatója. Budafoki Kaszinó alelnöke, Iparoskör, Dalárda, Zeneegyesület és Evezős Club díszelnöke, a Tűzoltóság elnöke stb., stb.

Szikra Magyar Gyujtógyárak R.-t. Fehérvári u. 20—26. Tel.: 19.

Takler István konyakgyára, Budaörsi-u. 1. Tel.: 79.

Törley Pezsgőgyár, Tel.: 2. Anna-u. 5.

A pezsgőgyár eredetét Reimsban vette, ahol alapítója néhai *csantavéri Törley József* azon célból telepedett meg 1870-ben, hogy a francia pezsgőgyártás módját megtanulja és ahol évekig mint pezsgőgyáros eredménydús munkálkodást folytatott. Törley 1880-ban alapította Budafokon gyárát, hogy hazánkban a francia pezsgőgyártást meghonosítsa. Alapítójának 1907-ben történt elhalálozása után a gyár tovább fejlődött. A háborúból visszatért örökösök és jelenlegi tulajdonosok, *csantavéri Törley Antal, Bálint, Dezső* és *Tibor* vették át a gyár vezetését és munkájuk arra irányul, hogy a gyárat a legmagasabb nívóra emeljék. A gyár jelenleg két millió palack évi termelésre van berendezve. A pincék 20 ezer négyzetméter kiterjedésűek, két emelet magasságban.

Weisz és Tsa, lenszövőgyár, Gyár-u. 27—31. Tel.: 412—51.

BUDAPESTI ELFOGLALTSÁGGAL BÍRÓK ÉS KÜLÖNLEGES FOGLALKOZÁSUAK

Ifj. Dankó József magántisztviselő, Géza-ut 4.

Háború alatt ,1917-ben vonult be, orosz s olasz frontokon harcolt. Háború után a m. kir. honv. határvámőrségnél szolgált 1922-ig.

Jankó József, Szföv. tisztviselő.

Középiskoláit a váci róm. kath. gimnáziumban végezte. 1910—20-ig a Máv. tisztviselője volt. 1923-ban pedig mint tisztviselő a szföv. elektromos műveknél van alkalmazva. 1916. óta budafoki lakos, ahol gyümölcsösében faiskolát tart fenn.

Kiss Béla m. kir. áll. műmester, Tátra-u. 17.

Litographiai iparát Budapesten tanulta, állami szolgálatba 1918-ban lépett. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, orosz fronton harcolt. Ernő öccse m. kir. százados és sógora Mészáros Lajos mérnök is résztvettek a háborúban.

Kiss Sándor m. kir. posta felügyelő, Tátra ut 7.

Középiskoláit Sopronban végezte, a m. kir. posta szolgálatába 1898-ban Szekszárdon lépett és jelenleg Budapesten a központi üzemnél teljesít szolgálatot. Háború egész ideje alatt orosz, szerb, albán és montenegrói frontokon szolgált. Kitüntetései: koronás arany érd. ker., a II. Armee kommandó írásbeli dícsérete stb. Mint tábori távíró főtiszt szerelt le.

Muk Sándor, Szföv. altiszt, Kisfaludy u. 9—11.

Székesfővárosnál a polgármesteri hivatalban 1894. óta teljesít szolgálatot mint altiszt. Lajos fia a háború alatt olasz fronton, Sándor fia orosz, román és olasz frontokon harcolt. Sándor 1928-ban harctéren szerzett betegségében meghalt.

Ifj. Oroszi István férfiszabó, áll. alkalmazott.

Budafokon szabadult fel és utána 4 éven át önálló mester is volt. 1924. óta a Ludovica Akadémiának alkalmazottja, ahol mint szabó dolgozik.

Ifj. Réder János postaellenőr, Kelenvölgy, Garay u. 29.

A gimnáziumnak elvégzése után 1912-ben a m. kir. posta szolgálatába lépett. Jelenleg a Távíró és Távbeszélő Igazgatóságánál teljesít szolgálatot mint posta ellenőr. Kelenvölgyi Hangya Szöv. ügyv. elnöke és egyik megszervezője és továbbfejlesztője, egyik megalapitója a Róm. kath. Templomépítő Egyesületnek, amely 1929-ben az egyházközségbe olvadt, amelynek a jelenben tanácsadója és jegyzője, a Kelenvölgyi Sport Club egyik megalapítója stb.

Szentkuti István áll. altiszt,

1922. óta mint altiszt a m. kir. honvédelmi minisztériumban teljesít szolgálatot. Atyja, Szentkuti Jenő, a háború alatt orosz fronton harcolt, Jenő bátyja is részt vett a háborúban, apósa, Janovits Aladár pedig 22 hónapig orosz fogságban volt.

NYUGDIJASOK, ÖZVEGYEK, MAGÁNZÓK

Barta Antal ny. rendőrfőellenőr, Postás u. 4.

1896-ban közszolgálatba lépett, Budapesten szolgált, 1919-ben mint rendőrfőellenőr nyugalomba vonult. 1909. óta kelenvölgyi lakos, ahol megszervezte a kelenvölgyi fiókközségházát, 1920-ban esküdtté, majd II.pénztárossá választották meg. 1920—26-ig kelenvölgyi körzettel községi bíró funkciót végzett. Hangya Szöv. egyik megalapítója és 4 éven át ügyv. elnökigazgatója volt. A Nemzeti Munkavédelem körzeti vezetője és egyik megszervezője. Antal fia 1916-ban orosz fronton mint zászlós hősi halált halt.

Hochbaum Pál ny. postaaltiszt, Olajhegy-ut 28.

Posta szolgálatába 1906-ban lépett , a budafoki postahivatalhoz 1920-ban került, ahol 1929-ben, 24 évi szolgálat után nyugalomba vonult. István fia a budapesti kir. ügyészség tisztviselője.

Kertész József ny. m. kir. százados, Gellért-u. 44.

Katonai szolgálatát 1897-ben az 1. honv. gy. ezredben kezdte, háború alatt szerb és montenegrói frontokon harcolt. Koronás ar. érd. ker. stb. tulajdonosa.

Kneppo János ny. áll. el. isk. igazgató, Báthory-út 1.

Középiskoláit Besztercebányán, a tanítóképzőt pedig 1893-ban Selmecbányán végezte. Mint tanító 35 éven át működött, ebből hat éven keresztül a m. kir. tanfelügyelőségnél. 1926-ban mint igazgató nyugalomba vonult. Sógora, Konozi Endre, a háború alatt orosz fronton hősi halált halt.

Kovács István ny. m. kir. tiszthelyettes, Lőcsei-ut 7.

Tényleges katonai szolgálatát 1904-ben a 6. vártűzérezredben kezdte meg. Négy évig Budapesten, 2 évig Komáromban szolgált. Háború alatt a 11. nehéz tűzérezred kötelékében olasz fronton harcolt, 1926-ban mint tiszthelyettes nyugalomba vonult. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, koronás ezüst érd. ker., Károly cs. ker. és 1912—13.

évi szolg érem József öccse olasz fronton hősi halált halt.

Mátyási János ny. m. kir. áll. rendőrfelügyelő helyettes, Pannonia-u. 20.

1911—13-ig a budafoki elöljáróságnál szolgált. A m. kir. államrendőrség kötelékébe 1913-ban lépett és 1928-ban mint felügyelőhelyettes nyugalomba vonult. Háború alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt. 1918—19-ig olasz fogságban volt. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, koronás ezüst érem és Károly cs. ker.

Nagy Ferenc ny. Máv. állomásfőnök Budatétény, Vilmos-ut 30.

1886—96-ig a 18. honv. gy. ezredben aktiv katonai szolgálatot teljesített, ahol tisztképző tanfolyamot végzett. Utána a Máv. kötelékében szolgált és 1921-ben mint állomásfőnök nyugalomba vonult.

Papp Simon István ny. m. kir. csendőrőrmester.

1907—13-ig az 5-ös közös gy. ezredben tényleges katonai szolgálatot teljesített, 1913-ban átlépett a csendőrség kötelékébe. Háború alatt szerb fronton harcolt. 1919-ben mint m. kir. csendőrőrmester nyugalomba vonult. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Károly cs. ker. stb.

Özv. Schuszter Jánosné, m. kir. ezredes özvegye.

Háború alatt, 1914—15-ben a budapesti Hold utcai vöröskereszt kórházban, mint önkéntes ápolónő sebesülteket ápolt, Ferenc Salvátor kir. herceg kitüntetéssel tüntette ki. Néhai férje a háború alatt a 21. honv. gy. ezredben zászlóalj parancsnok, 1919-ben pedig városparancsnok volt. Számos magas kitüntetés tulajdonosa volt.

Özv. Sefeloge Vilmos Ernőné sz. Reiling Zsófia magánzó, Komáromi-ut 19.

Néhai férje 1884—96-ig a Haggenmacher-sörgyárban sörfőző-mester, 1896-tól kezdve pedig 25. k. hold birtokon gazdálkodással foglalkozott. Meghalt 1921-ben. Négy fia vett részt a háborúban, Vilmos a francia fronton szerzett sebeibe 1916-ban, Walter pedig 1915-ben a szerb fronton hősi halált halt. Gyula tart. hadnagy orosz és francia fronton harcolt. 1 évig angol fogságban volt és Werner okl. mérnök szintén az orosz és francia frontokon harcolt. Mindketten a II. oszt. német vaskereszt tulajdonosai.

Özv. Szabó Józsefné sz. Reichter Krisztina áll. el. isk. igazgató özvegye. Pannonia-u. 49.

Néhai férje tanítói pályáját a pomázi járásban kezdte, később Budapesten a Rottenbiller utcai iskolában tanított, ahol az Erzsébet királyné alapítványos tanfolyamon díjmentesen oktatott.

Özv. Tirpák Istvánné sz. Kubinyi Lujza áll. nyugdíjas Arany János u. 48.

Néhai férje állami szolgálatát Sátoraljaújhelyen kezdte, majd az áll. hidak igazgatóságánál működött. 1919-ben nyugalomba vonult. Háború alatt rokonai közül: Szilágyi Béla min. tanácsos, h. államtitkár mint tart. százados román fronton harcolt.

Wohl Miksa magánzó.

Iskoláit Sátoraljaújhelyen végezte. 18 éves korában Amerikába vándorolt, ahonnan 1913-ban tért vissza. Jelenleg is angol állampolgár. Budafokon 1925. óta tartózkodik. Erdőteleken 40 m. hold szőlő birtoka van. Gyümölcs termesztéssel és kertészettel foglalkozik.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok

Elsasser Jakab.

Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyan ott, Wienben és Németországban dolgozott. Elvégezte a Technológiai rajztanfolyamot. 1921. óta géperőre berendezett asztalos üzeme van. Három segéddel és három inassal dolgozik. Üzemének piaca Budapest. Számos egyesület tagja. Háború alatt, mozgósításkor 7. vártüzér ezr. vonult be, 24 hónapon át a tüzvonalban harcolt.

Kuhn József, Veres-u. 5.

Tétényben szabadult fel, mint segéd Budapesten és Budapest környékén dolgozott. 1897. óta önálló mester. Háború alatt a 2. honv. gy. ezred műszaki osztagánál teljesített szolgálatot.

Ihász Dániel, Kelenvölgy, Nyitrai-u. 8.

1908-ban Sopronban szabadult fel, mint segéd, Magyarország nagyobb városaiban, Wienben, Grázban, Brauschweigben, Drezdában stb. dolgozott. 1925. óta önálló mester. Kelenvölgyi Sport Club választmányának, a Kelenvölgyi Iparos Körnek stb. tagja. 1915-ben a Korneuburgi vasút- és távirdász ezred 31. harcászati századához vonult be. 38 hónapon át tüzvonalban szolgált, megsebesült. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, szolg. vasker. és Károly cs. ker. Jenő bátyja 1914-ben a Warsó körüli harcokban hősi halált halt.

Ihász Mihály, Kelenvölgy, Bíró u. 4.

1868-ban Szombathelyen szabadult fel, mint segéd Szombathelyen, Sopronban, Bécsújhelyen, Budapesten stb. dolgozott. 1888-tól kezdve 25 éven át Sopronban saját műhelye volt. 1910 óta pedig Kelenvölgyben önálló mester. Kelenvölgyi Iparoskör alapító tagja.

Jenő fia 1914-ben orosz fronton hősi halált halt. Lajos 18 hónapon át a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Maklári József, Kelenföldi út 33.

1914-ben Kisvárdán szabadult fel, mint segéd az ország különböző városaiban és 8 éven át Budapest nagyobb üzemeiben dolgozott. Műhelyét Kelenvölgyben 1925-ben nyitotta meg, rá pár évre megnagyobbította és géperőre rendezte be. 5—6 alkalmazottat foglalkoztat. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében katonai szolgálatot teljesített.

Marjay József, Anna-u. 14.

1897-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd 17 évig dolgozott egy cégnél Albertfalván. 1924. óta önálló mester. Műhelye géperőre van berendezve. A tanoncvizsgáztató bizottságnak, az Iparoskörnek, Ker. Polgári Körnek stb. tagja. Mozgósításkor az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 1916-ban olasz fronton kétszer megsebesült, utána Wienbe a repülőosztaghoz helyezték át. Gyula öccse a háborúban eltűnt.

Moncz Ferenc, Szövetség u. 14.

1911-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budafokon dolgozott. 1922. óta Budafokon géperőre berendezett ülőbutor üzeme van. 6 alkalmazottal dolgozik. Kiállított Budapesten az Orsz. Iparegyesület lakberendezési vásárán és az 1930. évi budafoki kiállításon. Háboru alatt az 1. honv. gy. ezred kötelékében 36 hónapot a fronton töltött. Kitüntetései: kis ezüst és bronz vit. érmek, Károly csapatkereszt és seb. érem.

Nagy János, Apponyi ut 23.

1917-ben Bpesten Prohászka bútorgyárban szabadult fel, mint segéd Romániában, Szerbiában, Csehszlovákiában, Párisban, Orosz fogságban, Magyarországban Thék gyárban, Magyar Repülőgépgyárban stb. dolgozott. 1927. óta Budafokon asztalos műhelye van. Számos egyesület tagja. Háború alatt a 29. gy. ezredhez önként vonult be. 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben jött haza. Kis ezüst vit. érem, Károly cs. ker. stb. tulajdonosa.

Sinda János, Kossuth u. 23.

1878-ban Bielitzben szabadult fel, mint segéd Németországban, Belgiumban, Franciaországban, Schweizban dolgozott. Hamburgban és Münchenben szakiskolát látogatott és kitüntetést nyert. Magyarországon megszakításokkal 1880. óta dolgozik mint szobrász, minta- és műasztalos. 1894 óta Budafokon önálló mester. A földalatti villamos megépítésénél a modellt ő készítette, amely végül a közlekedési múzeumba került. Géperőre berendezett üzeme 7—8 munkást foglalkoztat. Az 1907. évi első budafoki és az 1928. évi budapesti országos kiállításon ezüst éremmel tüntették ki.

Stitz József, Szövetség u. 18.

1907-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1922. óta Budafokon géperőre berendezett ülő bútor üzeme van. 10 alkalmazottat foglalkoztat. 1930-ban résztvett a budapesti Orsz. Iparegyesület kiállításán és a budafoki kiállításon és mintavásáron. Számos egyesület tagja. 1911-ben a 7. vártűzér ezredhez vonult be, háború katonai szolgálatban találta. Háború egész ideje alatt a fronton harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. István bátyja 1917-ben Csernovitnál hősi halált halt.

Szatmári János, Pozsonyi ut 65.

Doboz községben szabadult fel, mint segéd külföldön, Párisban is dolgozott. 21 év óta önálló mester. Ipartestület stb. tagja. Háború alatt 1915—18-ig orosz fogságban volt. 1925-ben az orsz. kézműves ipartestület arany éremmel és ezüst koszorúval tüntette ki.

Wahr Ernő, Tóth József u. 39.

1907-ben Albertfalván szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1922. óta Budafokon géperőre berendezett asztalos üzeme van. Hat alkalmazottat foglalkoztat. Tagja az Ipartestület előljáróságának, a Kisiparosok és Kiskereskedők Köre választmányának, O. K. H. fiók felügyelő bizottságának stb. 1915-ben a 32. gy. ezredhez vonult be. 18 havi tűzvonal szolgálat után 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és dicsérő elismerés. József fivére harctéren szerzett betegségében halt meg.

Baksa Ferenc, Baros-u 6., *Barabás Ákos*, Beniczky Ferenc-u. 17., *Bleichner Károly*, Apponyi-u. 3. *Bohoszlavecz Miklós*, Szilágyi-u. *Dávid Ferenc*, Kálváriahegy-u. 12., *Finck Antal*, Pannonia-u. 10. *Imre Gyula*, Mész-u. 4. *Kitzinger István*, Beniczky F.-u. 41., *Kinál József*, Lehel-u. 8. *Kovács János*, Hunyadi u. 10. *Kruck Jakab*, Péter Pál-u. 10. *Ifj. Mayer József*, Templom-tér 32., *Niederkirchner Károly*, Knoll-u. 8. *Pető Kálmán*, Attila-u. 8., *Prim Károly*, Árpád-u. 28., *Siuda Simon*, Kossuth Lajos u. 23., *Szilágyi Imre*, Péter Pál-u. 19., *Szick Márton*, Ibolya-u. 4., *Schmiedt Lipót*, Városháztér 4., *Veres Károly*, Tátra-u. 9. *Wohner Ferenc*, Alsósas-u. 38., *Wolf János*, Temető-u. 6.

Autófuvarozók

Kuhn Károly, Apponyi-ut.

Vállalatát 1890-ben alapította. Lófogatú kocsikkal és autókkal fuvarozott. Városi képv. testület tagja és 25 év óta közúti bizottsági tag, stb. A Polgári Banknak a multban alelnöke volt. Háború alatt az 5. népf. cattaróí ezredben szolgált. 100 százalékos rokkant lett.

Nun Károly.

Mint autószerelő Budapesten szabadult fel, utána 1915-ig az Autókereskedelmi Rt.-nél tanító soffőr volt, 1914-ben átveszi atyja régebben alapított vegyeskereskedését, 1925-ben pedig Jakab fivérével társasviszonyban autófuvarozási vállalatot létesített. Két luxus és egy teherautóval rendelkeznek. Városi képv. testület volt tagja, stb. 1915-ben az 1. honvéd gy. ezredhez vonult be, mint soffőr az összeomlásig szolgált.

Ábrahám József, Felsősas-u. 22. *Simonyi Vilmos és Kuhn Károly*, Kossuth L.-u. 77., *Takler István*, Budaörsi-ut 1.

Autógummijavító

Zsidákovics Mihály, Beniczky F.-u. 7.

Szakmáját Budapesten tanulta. Autó- és mindenféle gummitárgyak javításával foglalkozó üzemét 1930-ban alapította. Budafoki Működvelő és Testedző Egyesület tagja.

Autószerelő

Dulcsán Géza, Erzsébet u. 36.

Szakképzettségét Budapesten a Fiat-műveknél szerezte. Tagja a Budafoki Sakkörnek. 1927-ben Budafok sakk bajnoka volt. Atyja Dulcsán Ferenc háború alatt szerb, román és olasz frontokon harcolt, kétszer kisezüst vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Ácsok

Prim Ágoston, Árpád-u. 28.

1916-ban Budafokon atyjánál szabadult fel, mint segéd Budapesten és Boszniában és mint munkavezető Putnokon, Kisvárdán, Salgótarjánban stb. dolgozott. 1925. óta önálló mester. Iparos és Polgári Körnek, B. F. Körnek, stb. tagja.

Id. Prim József, Árpád-u. 28.

Budapesten szabadult fel, 1903. óta Budafokon önálló ácsmester. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, román és olasz frontokon harcolt.

Ifj. Prim József, Árpád-u. 28.

1910-ben Budafokon atyjánál szabadult fel, mint segéd és mint munkavezető Budapesten dolgozott 1926. óta önálló mester. Iparos kör tagja. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített.

Ifj. Beer György, Dohány-u. 5. *Bleicher József*, Halom u. 6. *Bleicher Károly*, Knoll-u. 8. *Fleck Károly*, Bérkocsi-u. 44., *Fleck György*, Szövetség-u. 13., *Finck Márton*, Ferenc-u. 4. *Grüchling Jakab*, Henger-u. 27. *Hellinger Lőrincz*, Beniczky Ferenc-u. 12., *Lindmayer Ferenc*, Tóth József-u. 48. *Pavél Károly*, Barlang u. 6. *Riebl János*, Gárdonyi-u. 10., *Szücs István*, Nádor-u. 41. *id. Stuhlhoffer Ágoston*, Turóczi-u. 10., *id. Wappler Ferenc*, Árpád-u. 52., *Wiesler Károly*, Kassai-u. 9. *Wiesler Ágoston*, Géza u. 20., *Willi Ferenc*, Tóth József-u. 20. *Willi György*, Lajos u. 4. *Zalka József*, Nádor-u. 72.

Állatkereskedők

Csakajda János, Rákóczi-u. 3., *Kincses Ferenc*, Beniczky F.-u. 25., *Meichl Mihály*, Peres-u. 6. *Zsidákovics Gyula*, Géza-u. 15.

Bazárárus

Györfi Lajos, Fehérhegy-u. 21., *Molnár János*, Knoll J. u. 10.

Bádogos és szerelők

Anselmo János, Városháza tér.

1891-ben atyjánál szabadult fel, mint segéd Karcagon, Aradon, Zágrábban, Karlovitzon, majd 14 éven át New-Yorkban dolgozott. New-Yorkban, ahol később mint előmunkás dolgozott, magasabb rajz- és technikai ismereteket sajátított el. 1911-ben átvette atyjától a már 1858-ban alapított épület, díszműbádogos és vízvezeték szerelő műhelyét. Számos egyesületnek tagja. Atyja szabadalmazott első petróleum mérő készülékét az 1885. évi orsz. kiállításon arany éremmel, a millenáris kiállításon pedig bronz éremmel tüntették ki. Háborút az 1. honv. gy. ezred kötelékében küzdötte végig, mint őrvezető szerelt le.

Bozsonits István, Beniczky Ferenc-u. 36.

Budapesten szabadult fel, mint segéd szintén a fővárosban és Budafokon dolgozott. 1918. óta Budafokon önálló bádogos-, vízvezeték és kútszerelő mester. 1928-ban Budapesti Orsz. Kézművesipari Tárlaton arany éremmel, 1930-ban pedig a Budafoki kiállításon első díjjal tüntették ki.

Hartung József, Kelenvölgy, Gizella-u. 21.

1927. óta önálló mester. Végzett nevezetesebb munkái: Budafok városi kislakások, vízvezetéki és egészségügyi munkái, a város 12 ezer m. vízhálózatának munkái, a vásárcsarnok, a kelenvölgyi róm. kath. templomban, a Pannónia uccai iskola vízvezetéki és bádogos munkái stb. Kelenvölgyi Önálló Iparosok és Kereskedők ügyv. elnöke, a Budafoki Ipartestület számvizsgálója, a Kelenvölgyi Iparoskör és Sport Club választmányának tagja, stb.

Iványits Pál, Kossuth Lajos u. 3.

1891-ben Szolnokon szabadult fel, mint segéd Wienben, Pozsonyban, Debrecenben, Szegeden, Budapesten, stb. dolgozott. 1905. óta Budafokon önálló mester. Számos egyesület tagja. Háború alatt mint hadimunkás a mátyásföldi repülőgépgyárban dolgozott.

Pesády Pál, Kelenvölgy, Nádor-u. 72.

1922-ben Budapesten Garb Lajosnál szabadult fel, mint segéd Fliegl, Hennenfeld stb. cégeknél dolgozott ugyancsak a fővárosban. 1928 óta Kelenvölgyben önálló mester. Iparoskör és a Sport Club tagja. Ferenc fivére könyvkötő mester, végigharcolta a háborút.

Schottke Károly, Kelenvölgy, Nádor u. 55.

A polgári iskola 4 osztályát és a tanítóképző 2 évet Budapesten végezte. Utána az iparos pályára lépett, felszabadult 1895-ben, majd Karlsruheban szakkurzust végez. Mint segéd 7 éven át Németországban, Ausztriában és Genfben dolgozott. 1903—23-ig a Svábhegyen volt, azóta pedig Kelenvölgyben önálló bádogos és szerelőmester. Speciális szakmája laboratórium szerelés. 20 éven át az Erdélyi és Szabó cég alvállalkozója volt. Számos egyesület tagja. A háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, mint számvevő őrmester szerelt le. Több kitüntetés tulajdonosa.

Anselmo József, Tóth József u. 7., *Bleicher Ottó*, Beniczky F.-u. 32., *Bon Antal*, Huba-u. 9., *Faragó Haász*, Pannonia u. 15., *Hartung József*, Gizella-u. 28., *Mutter Ferenc*, Kossuth Lajos u. 57., *Németh Béla*, Tóth József u. 29.

Benzinkút

Kern és Tsa, Apponyi-u. 56. *Nun Testvérek*, Apponyi u. 72. *Takler István*, Budaörsi-u. 1.

Bognárok

Bálint István, Rákóczi-ut 131. *Boldizsár Márton*, Bérkocsis-utca 4—6., *Handl és Nobisz*, Városháztér 6., *özv. Steinschitz Antalné*, Anna utca 8.

Borbélyok és fodrászok

Kiefer Péter, Kölcsey u. 1.

1898-ban Szegeden szabadult fel, mint segéd Orosházán és Budafokon dolgozott. 1909. óta Budafokon önálló mester. Ipartestület vezetőségi tagja, Iparoskör számvizsgálója, Ker. Polgári Kör választmányi tagja stb. 1914-ben a 61. gy. ezredhez vonult be. 20 hónapon át harctéren szolgált, összeomláskor szerelt le. Sógora: Höltze János 1914-ben hősi halált halt.

Bauer Jenő, Beniczky Ferenc utca 22., *Becker Mihály*, Foltán utca 18., *Beleznay Nándor*, Kossuth Lajos utca 23., *Csonka Béla*, Nádor utca 53., *Dengel Vilmos*, Árpád utca 8., *Fenyő Sándor*, Keresz-utca 11., *özv. Frisch Jánosné*, Tóth József utca 38., *Gissinger Alajos*, Láncz utca 17., *Goda József*, Petőfi ut 68., *Kajla Gyula*, József nádar-utca 60., *özv. Kis Salamonné*, Kossuth Lajos u. 71., *Martin és Fellner*, Kossuth Lajos utca 93., *Metzger József*, Turóczi utca 10., *Najden Ferenc*, Alsósas-u. 1., *Nyikos István*, Apponyi-ut 12., *Tóth József*, Mező utca 32.

Borkereskedők, pincészetek

M. kir. áll. pincegazdaság, Kossuth Lajos u. 84.

Mint pincemesteri tanfolyam 1901-ben alakult, amelytől 1923-ban mint pincegazdaság különvált.

Igazgató: *Tóth Jenő* m. kir. szől. és bor. főfelügyelő. Helyettes: *Fuchs Elemér* m. kir. szől. és bor. felügyelő. Pénztáros: *Marschalkó Béla* számv ellenőr.

Belatiny Artur borpincészete, Kossuth Lajos utca 86. Telefon: József 439—13. Helyi vezető: *Zsiska Mihály*.

Borközraktár és Borértékesítő Rt. Petőfi-út 12. Tel.: J. 458—27. Helyi vezető: *Bognár Gyula* cégvezető.

Brückner József és fia r.-t. Törökutca 5. Tel.: Budafok 34. Vezető: *Brückner Nándor*.

Dietz Miksa borpincészete, Petőfi-ut 32. Telefon: Budafok 67.

Frohner József r.-t. bornagykereskedés Petőfi-ut 42—44. Telefon: Budafok 42. Vezető: *Schindele József*.

Ferwagner Lőrinc, Kossuth Lajos-u. 36.

Iskoláit Budafokon végezte. 1922 óta önálló borkereskedő. Városi képv. testület, Polgári Körnek, Gazdakörnek stb. tagja. Háború alatt 1914—17-ig a 32. gy. ezredben szolgált.

Hausner Artur borkereskedő Petőfi u. 24.

Magyar Köztisztviselők Fogyasztó, Termelő és Értékesítő Szövetkezetének Budafoki Pincegazdasága. Sörház-u. 8. Tel.: 64.

A szövetkezet a pincét 1901-ben bérbevette, 1910-ben pedig megvette. Ez a pincegazdaság látja el az ország területén levő összes árudákat borral.

Vezető: *Erdélyi Gábor.*

Szőlészeti és borászati szakiskoláit Pozsonyban és Bpesten végezte, utána Sebestyén Gyula bortermelő és kereskedőnél, majd László Mihály szőlőbirtokán dolgozott. Köztisztv. Szöv. szolgálatába 1921-be lépett, 1923 óta a budafoki pincegazdaság vezetője. Nagytétényi Sport Egylet elnöke, a Lövész Egylet alelnöke, a róm. kath. egyházközs. tanácstagja stb. 1914-ben a 24. vadász zlj.-hoz vonult be, 39 hónapot a harctéren töltött. Több kitüntetés tulajdonosa.

Magyar Borértékesítő Rt. Petőfi-u. 17. Tel.: 17.

Vezető: *Vécsey Emil.*

Magyar Agrár és Járadékbank Pincészete, Petőfi-u. 20—22. Tel.: 88.

Vezető: *Spitzer Bernát.*

Langer István bor- és hordókereskedő, Koszorú u. 12. Tel.: 84.

Laufbahn Salamon borkereskedő, Kossuth L.-u. 66. Tel.: 11.

Iskoláit Eperjesen és Kassán végezte. 1918-ban Pakson borkereskedést nyitott, amelyet 1922-ben Budafokra helyezett át. Városi képv. testület, a Kaszinó, az izr. hitközség választmányának stb. tagja. 1915—16-ig a 6. vártűzérezredben szolgált.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének Pincészete, Petőfi-u. 36—40. Vezető: *Meiler Róbert.*

Mattesz Jánosné, Szent István tér 1.

Mercz József borkereskedő, Csap u. 16.

Középiskoláit Nagyváradon végezte. 1901 óta budafoki lakos. Városi képv. testület tagja, Budafoki Gazdálkodók Egyesületének elnöke, a Ker. Polgári Kör igazg. és választmányának, a Ker. Ifjak Egyesületének ig. tagja stb. 1927 évi keszthelyi kiállításon a Balatoni Szöv. ezüst érmével, az 1928. és 29. évi szombathelyi kiállításokon a borászati csoport aranyérmével, illetve állami oklevéllel és 1930. évi budafoki kiállításon a földmívelésügyi miniszter és a Faluszöv. elismerő oklevelével tüntették ki. Többszörösen kitüntetett borait külföldre is szállítja.

Püspöki urad. bérpince rt. Vác, Zrinyi u. 7. Telefon: Budafok 81. Vezető: *Kis Aladár.*

Palugyay J. és Fiai, Sörház-utca 16—20. Telefon: Budafok 85, József 336—72. Vezető: *Bogenrieder Ferenc.*

Pátria bor-, sör-, ásványvízkereskedelmi rt. Petőfi u. 18. Tel.: 125.

Seidl János, Templom u. 36.

Seybold Frigyes utóda Finck F. Sándor-cég.

A céget 1882-ben Seybold Frigyes, Finck F. Sándor jelenlegi tulajdonos nagybátyja alapította. Békében az Oszt.-Magy. monarchia egész területére szállította borait, jelenleg a változott gazdasági viszonyok miatt csak belföldi piacokra szállít főként palackolt borokat.

Tulajdonos: *Finck F. Sándor.*

Kereskedelmi érettségit Sopronban tett, 1895-ben a Seybold cég kötelékébe lépett, amelyet 1906-ban átvett. Városi képv. testületnek, a bpesti Keresk. és Iparkamarának, a róm. kath. egyházközség képv. testületének és tanácsának tagja, 20 év óta elnöke a Dalárdának, az Urikaszinónak volt elnöke, jelenleg dísztagja, Bfoki Munkáltatók Szövetségének alelnöke, a Polgári Bank alelnöke és ig. tagja stb Háboruban 38 hónapi frontszolgálat után mint népf. százados szerelt le. Ezüst és bronz Sign. Laud. a kardokkal tulajdonosa.

Gr. Somssich Tihamér borpincészete, Péter Pál u. 26. Igazgató: *Bán Vilmos,* helyi vezető: *Öhler Károly.*

Steiner Mihály és Tsa borpincéi, Sörház u. 14.

A pince 1890. óta van a cég tulajdonában. Békében csak exporttal foglalkozott, jelenlegi piaca Magyarország.

Pincemester: *Scheiber Sámuel.*

35 év óta áll a cég szolgálatában és vezeti a cég budafoki pincéit.

Wehrmann Béla borkereskedő, Zrinyi u. 11.

Weisz László és Ákos, Árpád u. 3.

Wiedemann és Éber borpincészet, Zrinyi u. 3. Tel.: 6.

Weber Jenő, Tóth József u. 39.

Zeeb József borkereskedő, Kossuth Lajos u. 40.

Iskoláit Bpesten végezte, 1923 óta önálló borkereskedő. Ipartestületnek, Dalárdának, Zeneegyesületnek, Ker. Polgári Körnek, Önk. Tűzoltó Egyesületnek stb. tagja. Háborúban szerb, majd orosz fronton harcolt, 1914-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Zerkowitz Oszkár borkereskedő, Petőfi u. 12. Telefón: 86.

Borseprő és borsajtoló üzem.

Stelly Jenő, Petőfi u. 8.

Kereskedelmi érettségeit Bpesten tett, utána a borszakmában dolgozott a Borgaz-

dasági és Vegyipari Rt-val összeköttetésben. Üzemét 1928-ban alapította. Szerződéses viszonyban áll a Borgazdasági és Vegyipari Rt.-val. Üzeme présbort és sajtolt seprőt állít elő, folyékony borseprőből. 1917-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, orosz fronton megsebesült, rokkant lett.

Cipészek

Albitz József, Árpád út 13.
Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott, Komáromban és Bécsben dolgozott. Ipartestület, a Polgári Kör, a Budafoki Hitelszöv. felügyelőbizottságának stb. tagja. Háború alatt 1916—18-ig olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Bajerle Lajos.
Kaposváron szabadult fel, 1908 óta önálló mester. Háború alatt 1916-ban a 44. közös gy. ezredhez vonult be, súlyosan megsebesült. 1918-ban szerelt le.

Kisasszonyfáy Gusztáv, Liszt Ferenc u. 13.
Pécsett szabadult fel, mint segéd Bpesten és Németországban dolgozott. 1888 óta önálló mester. Háború alatt Gyula fia és veje, Stábel Károly orosz fronton harcolt.

Sz. Nagy Antal.
Atyjánál szabadult fel, mint segéd Bpesten dolgozott. 1924 óta önálló mester. Háború alatt orosz, majd olasz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, 50 százalékos rokkant lett.

Ober István, Árpád u. 87.
Nagytétényben szabadult fel, mint segéd bpesti cipőgyárakban dolgozott. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített.

Balogh György, Kossuth Lajos u. 29. *Bogár Béla*, Béla ucca 12. *Borhy István*, Kard u. 7. *Bognár Sándor*, Garay u. 32. *Dombi Sándor*, Kálvária u. 29. *Dörflinger Károly*, Petőfi-út 4. *Galcsó Mihály*, Halom u. 30. *Geiszler János*, Tóth József u. 59. *Gröblacher Károly*, Széchenyi út 16. *Grösser Ferenc*, Péter Pál u. 36. *Gulyás Gyula*, Nádor-u. 93. *Hajnal Mihály*, Ágár ucca 5. *Hajdinyák György*, Kossuth Lajos u. 34. *Hein György* Tóth József u. 32. *Hoffer József*, Tóth József u. 23. *Höltzl Gáspár*, Apponyi út 25—27. *Illés Lajos*, Kossuth Lajos u. 31. *Kaczor János*, Beniczky Ferenc u. 44. *Keller János*, Tóth József u. 24. *Keszthelyi János*, Kereszt u. 9. *Kiss Lajos*, Szilágyi út 12. *Klie Vendel*, Kossuth Lajos-u. 18. *Konrád Károly*, Fillér u. 6. *Kochmann Géza*, Temető u. 11. *Klein Henrik*, Erzsébet u. 21. *Kretschmer Rezső*, Géza u. 15. *Maár Ferenc*, Pacsirta u. 7. *Meichl Lipót*, Árpád u. 5. *Mersitz János*, Szilágyi u. 5. *Molnár István*, Rákóczi út 78. *Mráv Ferenc*, Beniczky Ferenc-u. 34. *Müller János*, Kossuth L.-u. 46. *Navratil József*, Béke u. 29. *Nemes Gyula*, Nádor u. 17. *Ober Ferenc*, Péter Pál u. 11. *Pandol Károly*, Tóth József u. 34. *Puzdrás Györgyné és Ober Ferenc*, Beniczky F. u. 15. *Schwarzenberger József*, Hős u. 9. *Simon Lajos*, Nagykőbánya u. 32. *Szüts József*, Beniczky Ferenc u. 12. *Toma Lajos*, Kölcsey u. 10. *Turi Gergely*, Kölcsey u. 8. *Vas Lajos*, Tégla u. 10. *Vorel Ede*, János u. 18. *Zakariás József*, Damjanich u. 9.

Cipőraktár

Hajdinyák György, Kossuth Lajos u. 22. *Maár Ferenc*, Kossuth Lajos u. 29.

Cséplési vállalkozók

Follát Ádám, Kossuth Lajos u. 14. *Németh István*, Tóth József u. 45.

Cukorkaárusok

Fleck Györgyné, Temető u. 5. *Grünhut Dezső*, Gyopár u. 35. *Koch Jánosné*, Kálváriahegy u. 29. *Veczkó Jenőné*, Nádor u. 77. *Watschetisch Vilmos*, Piactér.

Cukrászda

Király Sándor, Kossuth Lajos u. 17.

Cukorka- és csemegeárusok

Littner Illésné, Kossuth Lajos u. 17.

Darálómalomtulajdonosok

Bauer Elek, Hosszú u. 20., *Finster József*, Beniczky u. 14., *Follát Ádám*, Kossuth Lajos u. 14., *Jahner Jakabné*, Kálvária u. 24., *Konrád Ferenc*, Mérő u. 24., *Po-*

lonkai Antal, Csaba u. 8., *Szick József*, Zoltán u. 26., *Zimber Ágoston*, Kossuth L. u. 15.

Divatáru-, rőfös- és rövidárukereskedők

Ifj. Köffer Ferenc, Apponyi út 18.
Iskoláit Budapesten és Budafokon végezte, majd hosszú időn át a vasszakmában dolgozott. 1920. óta Budafokon feleségével, szül. Dálnoki Benkő Irénnel együtt önálló uri- és női divatáru kereskedő. Háború egész ideje alatt a korneuburgi vasút- és távíró ezred kötelékében harctéren szolgált.

Petró Ádám, Mező u. 19.
Rőfös üzletét 1910-ben alapította, 1924. óta pedig Budatétényben kőbányája van, amely a környéket épület-kövekkel látja el. Városi képviselőtestület választott tagja, valamint több egyesületnek. Háború legnagyobb részét az 1. honv. gy. ezred kötelékében a harctéren töltötte. Kárpátokban megsebesült. Kitüntetései: kisezüst és bronz vitézségi érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Sarkadi Rudolf, Temető u. 11.
Tanulmányainak elvégzése után kereskedelmi pályára lépett. 1917—23-ig Budapesten saját üzlete volt; 1923. óta pedig a Sarkadi Rudolf kézműáru rt. (Központi iroda: Budapest, Fővámtér 2.) igazgatója. Budafoki fiókot 1928-ban létesítették. Budafoki Kaszinó stb. tagja.

Váradi László úri és női divatáruháztulajd., Városháztér.
Középiskolát Budapesten végezte, majd a kereskedelmi pályára lépett, mint úri- és női divatkereskedő 1916-ban szabadult fel. Üzletét Budafokon 1930-ban alapította.

Adamovics István, Kossuth L. u. 33.
Bádovszky Lajos, Kelenföldi határsor 37., *özv. Bello Alfrédné*, Knoll József u. 3., *Feigl Gyula*, Kossuth L. u. 93., *Freller Margit*, Beniczky F. u. 44., *Jahner Jakabné*, Kálváriahegy u. 24., *Kiss Józsefné*, Városház tér 4., *Szalay Mária*, Erzsébet-u. 23., *Teiner József*, Kölcsey u. 11.

Dohánytőzsdések

Bayer Vilmos, Budaörsi u. 2., *özv. Csathó Gyuláné*, Beniczky F. u. 10., *Huber Istvánné*, Kossuth L. u. 88., *özv. Haász Józsefné*, Árpád u. 87., *özv. Haász Antalné*, Kálváriahegy u. 29., *Kiss Imre*, Knoll József u. 2., *Kovács János gyerm.*, Nádor u. 59., *özv. Kovács Sándorné*, Garay u. 13., *Köber Tamás*, Kossuth L. u. 17., *özv. Rittenbacher Jánosné*, Petőfi u. 68., *Takács Elek*, Damjanich u. 20., *Thoma Jánosné*, Huszár u. 16.

Drogéria

Delhaes Kamill „Modern" drogériájának és illatszertárának budafoki fiókja.
Budafoki fiókot 1930-ban Delhaes Kamill alapította.
Üzletvezető: *Teszárik Géza* szakképzett fényképész és drogista.

Ékszerész és aranyművesek

Krischer Samu, Iskola u., *Wadler Zsigmond*, Kossuth L. u. 29.

Élelmiszerárusok

Özv. Baucsek Adolfné, Verbőczy u. 19., *Baucsek Antalné*, Rövid u. 9., *Bleier Farkas*, Tóth József u., *Borsos András*, Dévényi út 59., *Böle Lajosné*, Apponyi út 9., *Bognár Sándorné*, Nádor u. 60., *özv. Drahos Sándorné*, Tóth József u. 11., *özv. Fleck Jakabné*, Bálvány u. 16., *Haász Józsefné*, Kálváriahegy u. 31., *özv. Hantzendörfer Józsefné*, Petőfi út 56., *Katona Lajosné*, Római út 26., *özv. Kis Sándorné*, Beniczky Ferenc u. 44., *Kuparics Sándorné*, Vértanu u. 11. *özv. dr. Konkoly Thege Józsefné*, Huszár u. 22., *Lendvai Pál*, Só u. 12., *Leszek Jakabné*, Árpád u. 15., *Makár Józsefné*, Beniczky Ferenc u. 64., *özv. Molnár Viktorné*, Lánc u. 7., *Mráz Ferencné*, Városház tér 1., *Peltz Mátyásné*, Péterhegyi határsor 28., *Petrovics Imréné*, Petőfi út 68., *özv. Simon Józsefné*, Antal u. 9., *Skaczel Dezsőné*, Beniczky Ferenc u. 7., *Steinhoffer Lajosné*, Tóth József u. 21., *Stelczer Józsefné*, Tóth József u. 59., *Svigruna Sándor*, Liliom u. 7., *Tichy Teréz*, Kossuth L. u. 3., *Tósoki Zsigmondné*, Horogszegi határ út 14., *Ulrich Jánosné*, Mező u. 23., *özv. Ulrich Józsefné*, Széchenyi u. 18., *Varga Béláné*, Hosz-

szűhegy u. 22., *Weisz Izidorné*, Kossuth L. u. 89.

Építési vállalkozók

Buday József, Kelenvölgy, Garay u. 8.

Felsőépítésipari iskolát Budapesten végezte, ahol Peterek és Wagner, Szántó Ferenc és Szőllős Aladár építészeknél később mint építési rajzoló, építési vezető, majd mint irodafőnök dolgozott. 1925. óta önálló építész. Számos modern villát és családi házat, a budafoki vásárcsarnokot építette, átalakította biai Metternich kastélyt stb. Kelenvölgyi Kaszinó választmányi tagjának, a Kelenvölgyi Önálló Iparosok és Kereskedők Egyesületének, a Sport Clubnak stb. tagja. Tagja az Ált. Ipartestület előljáróságának is. Atyja Buday Károly kőműves mester számos templom s többek között a ruttkai vasútállomás, a zentai városháza, a Zenta Tisza-állomás és rakpart alapmunkálataink megépítője.

Bathó Lajos, Beniczky F. u. 6., *Kuhn György*, Árpád u. 28., *Reiber Lőrinc*, Apponyi u. 19.

Épülettervezők

Nikitscher József, Szövetség u. 15., *Werner Károly*, Kossuth L. u. 102.

Faggyúolvasztó

Steiner Bernát, Beniczky F. u. 19.

Fa- és szénkereskedők

Habermann Ferenc fakereskedés, szikvízgyár és gépjavító műhely.

A szikvízgyár cca 50 éve, a fakereskedés 40 éve és a gépjavító műhely 32 évvel ezelőtt alapult. Szikvízgyárat és fakereskedést Waltz Antal alapította, akitől néhai Habermann Ferenc, a gépjavítóműhely alapítója 1913-ban vette át. Hábermann 1927-ben halt meg, az üzemeket azóta özvegye vezeti Ferenc, Lajos és József fiaival; néhai Hábermann Ferenc a községi képviselő testület tagja, a Tűzoltóság parancsnoka stb. volt.

Kaszás Ferenc fakereskedés, főüzlet Gödöllőn.

Budafoki fiókot 1930-ban Kaszás Ferenc tulajdonos alapította. Raktáron van: épület-, asztalos- és tűzifa, építési anyagok és szén. Telepvezető: Antal J. István. Középiskoláit Pesterzsébeten végezte, utána a fakereskedői szakmát Izsákon sajátította el. 1930. óta a Kaszás Ferenc fakereskedés telepvezetője.

Pikola János fa- és szénkereskedő, Körmöczi u. 49.

Háború előtt a m. kir. posta szolgálatában állott. Háború után Gebluschek György tűzifa és szénkereskedő alkalmazottja volt. 1926. óta pedig önálló tűzifa kereskedő. Telepe előzőleg a Szél-utcában volt. Háború alatt 36 hónapos frontszolgálat után olasz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Kitüntetései: Kis ezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker. József fivére 1916-ban a Kárpátokban hősi halált halt.

Winzheim Ferenc fa- és szénkereskedő, Nagykőbánya u. 9.

Polgári iskola 4 osztályának elvégzése után mint géplakatos szabadult fel, majd 1916-ig a Ganz gyárban dolgozott. Háboru után atyja fuvaros vállalatánál dolgozott, 1928. óta pedig önálló fa és szénkereskedő. Telepe villany erőre van berendezve. Háboru alatt 34 hónapon át olasz fronton szolgált.

Bauer Elek, Pannonia u. 20., *Bleicher Ottó*, Beniczky Ferenc u. 27., *Bölönyi Jánosné*, Budaörsi út 24., *Fleck Károly*, Bérkocsi u. 44., *Gündert Ferenc*, Nádor-u. 93., *özv. Habermann Ferencné*, Kossuth L. u. 63., *Horváth József*, Mező u. 20., *özv. Jahner Jakabné*, Kálvária u. 24., *id. Jahner György*, Árpád u. 29., *Konrád Ferenc*, Mező u. 28., *Kókay Sándor*, Nádor u. 75., *Renár Miklós*, Tóth József u. 25., *Szick József*, Zoltán u. 26.

Faesztergályosok

Id. Baucsek Ágoston, Stáció u. 14., *Lang Ferenc*, Tóth József u. 63., *Schmiedtka Antal*, Tátra u. 3., *Vajda Ferenc*, Tóth József u. 47., *Wolkensdorfer Henrik*, Templom ucca 26.

Faszobrászok

Bock Lajos, Kálváriahegy u. 9., *Leszek Antal*, Árpád u. 41., *Leszek István*, Halom u. 3., *Murarik Lajos*, Hosszúhegy u. 10., *Ott György*, Huba u. 11., *Till István*, Hosszúhegy u. 20.

Fa- és bőrszobrászok

Gácsik István, Kelenvölgy, Postás u 14.

1897-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott, Wienben, Berlinben, Stuttgartban, Párisban, Hamburgban stb. dolgozott. 1916-ban Budapesten önállósította magát ,ahonnan 1920-ban Budafokra jött. 1925. és 1928-ban az Orsz. Iparegyesület ezüst koszorúval tüntette ki. *A szabadkézi bőrmetszés és domborítás egyedüli magyarországi mestere.* Munkáit külföldre is szállítják. Coolid-

ge amerikai elnök részére karosszéket és Rothermere lord részére művészi kazettát készített stb. Baross Szövetség és a Szobrász Szövetségnek tagja, az ág. ev. egyházközség tanácstagja és pénztárosa stb.
Bock Lajos, Kálváriahegy u. 9.

Fedőmester

Petrovics Mihály, Beniczky F. u. 14.

Fehérneműtisztító

Özv. Bencze Gáborné, Kölcsey u. 2.

Fényképészek

Papp fotoműterem budafoki fiókja. Kossuth Lajos u. 23. Főüzlet: Bpest, Népszinház u. 16.
Tulajdonos: *Papp Jenő.*
Középiskoláit Kassán és Budapesten végezte, majd a háború kitöréséig a műegyetem hallgatója volt. 1919. óta önálló fényképész, eleinte a fővárosi és külföldi lapok fotoriportere volt. 1924-ben pedig megnyitotta pesti műtermét. A körülbelül 20 éve fennálló budafoki műtermét 1929-ben vette át. Háború alatt a 4. hidászzlj. kötelelékében, 23 hónapon át a harctéren szolgált, mint tart. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst és kisezüst vit. érmek, Károly cs. ker.
Üzletvezető: *Jánosy Imre.*
Bojárszky Dezső, Kossuth L. u. 23., *Schung Antal*, Kossuth L. u. 48.

Férfi- és női kalapkészítő

Lerner Ferencné, Kossuth L. u. 23.

Földbirtokos

Id. Werl Ferenc gazdálkodó, Temető u. 18.
Iskoláit Budafokon végezte s utána 1898-ban fűszerüzletet nyitott, majd rá pár évre megalapította a ma is fennálló szikvízgyárát. 10 éven át a Törley és 10 éven át a Francois pezsgőgyárakban munkavezető volt. 1908-ban megnyitotta, ma fiának vezetése alatt álló vendéglőjét. 28 éve tagja községi, illetve városi képviselő testületnek. 1928. óta vármegyei törvényhatósági bizottsági tag, a Budafoki Gazdák Egyesületének egyik megalapítója, választmányi tagja és 15 éven át pénztárosa volt, a Ker. Polgári Kör vezetőségi tagja stb., stb. Az 1930. évi budafoki kiállításon és árú- és mintavásáron a kiállított szőlőit és gyümölcseit arany, ezüst és elismerő oklevéllel tüntették ki. Háború alatt, 1916-tól az összeomlásig katona volt. Négy fia is végigküzdötte a háborút, mindegyik többszörösen kitüntetve.
(A 20 kat. holdon felüli földbirtokosok nincsenek)

Fuvarosok

Winzheim Károly, Nagykőbánya u. 9.
1900. óta önálló fuvaros, előzőleg 15 éven át pincemester volt. 25 éven át közs. képv. testület tagja, a Budapesti Ker. Polgári Körnek alapító tagja és 1912—20-ig elnöke volt. 25 év óta a róm. kath. egyház tanács tagja stb. Károly, Pál, Ferenc és Lipót fia végigküzdötték a háborút.
Ifj. Ábrahám József, Felsősas u. 22., *Bem Ferenc*, Beniczky Ferenc u. 24., *Bleicher Károly*, Apponyi út 3., *Bleicher János*, Kossuth Lajos u. 6., *Bleicher Gyula* Beniczky Ferenc u. 27., *Dányi Lajos*, Péterhegyi határsor 32., *Edlmayer Nándor*, Felsősas u. 26., *Eskulics József*, Lehel u. 13., *Elsasser Ferenc*, Saskőtér 8., *Eberhardt Antal*, Petőfi út 70., *Fleck Károly*, Bérkocsi u. 44., *id. Fleck György*, Bálvány u. 14., *Fleck Lipót*, Tóth József u. 43., *Fleck Márton*, Só u. 6., *Fleck Antal*, Saskőtér 7., *Filler István*, Sip u. 7., *Fodor István*, Nádor u. 56., *Follát Ádám*, Kossuth Lajos u. 14., *Gündert Ágoston*, Nádor u. 93., *özv. Hantzmann Istvánné*, Kossuth Lajos u. 41., *ifj. Hantzmann Pál*, Tóth József u. 12., *Hochbaum Jakab*, Damjanich u. 51., *Häusler Antal*, Beniczky Ferenc u. 31., *Hermann Jónás*, Nádor u. 87., *Haász Ferenc*, Fehérhegy u. 27., *Hellinger Lőrinc*, Stáció u. 16., *Horgos Ferencné*, Bérkocsi u. 46., *Ispán Ferenc*, Tóth József u. 70., *id. Jahner György*, Árpád u 29., *Jahner Pál*, Só u. 4., *Karlbauer Jakab*, Kossuth Lajos u. 55., *Koch Ferenc*, Tóth József u. 16., *Koch Lipót*, Kossuth Lajos u. 68., *Kiss József*, Városháztér 4., *Konrád Ferenc*, Mező u. 28., *Konrád Lipót*, Felsősas u. 24., *Kovács Károly*, Nádor u. 40., *Landesz János*, Bérkocsi u. 18., *Leinwather Ferenc*, Csap u. 15., *Lőrinc András*, Damjanich u. 25., *Majda József*, Kassai út 67., *Mészner András*, Kossuth Lajos u. 78., *Münzner Antal*, Géza u. 18., *Natta Antal*, Mező u. 3., *Niederkirchner*

János, Beniczky Ferenc u. 48., *Niederkirchner Antal*, *Erzsébet*, Erzsébet u. 11., *Niederkirchner Lipót*, Beniczky Ferenc u. 48., *Nikoletti Antal*, Antal u. 1., *Ollé Sándor*, Nap u. 28., *Petró Ádám*, Mező u. 19., *Pollák Antal*, Verseny u. 8., *Reiber József*, Péter-Pál u. 6., *Sefeloge Gyula*, Komáromi u. 19., *Simon József*, Beniczky F u. 5., *Skolits József*, Gyarmat u. 12., *Szick Jakab*, Temető u. 14., *id. Szick Lipót*, Zoltán u. 16., *Trémmer Ágoston*, Pannonia u. 64., *Ulrich Sándor*, Árpád u. 62., *Vida Vilmos*, Zentai u. 22., *Winkler Ferenc*, Csap u. 13., *Wohner József*, Bérkocsi u. 24., *Wohner Károly*, Bérkocsi u. 24., *Zimber Ágoston*, Kossuth Lajos u. 25., *Zuber József*, Városháztér 8.

Halászok

Frech Mihály, Dunasor 10., *Lambert Antal*, Kossuth L. u. 65., *Polacsek István*, Petőfi u. 34.

Háztartási cikkek és kézműáru-kereskedők

Bleicher Antal, Hosszúhegy u. 4., *Grosz Mihályné*, Városháztér, *Horák Ferenc*, Kossuth L. u. 30.

Fűszer- és vegyeskereskedők

Bedöcs János, Kelenvölgy, Völgy u. 31.

Középiskola 4 osztályát Budapesten végezte, utána 1921-ben atyjánál felszabadult, 1926-ban pedig átvette atyja 1912-ben alapított üzletét, Kelenvölgyi Dalárda alapító tagja. Atyja Bedőcs István, aki 1929-ben halt meg, háború alatt 1915-től az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített.

Dely Jenő, Mező u. 30.

Polgári iskolát Pesterzsébeten végezte, 1908—30-ig közszolgálatban állott, amely időből 5 évet Budafokon szolgált. 1930-ban mint pü.-őri szemlész nyugalomba vonult és átvette anyósától, özv. Tóth Tamásnétól a már 1898. óta fennálló vegyeskereskedését. Gyula fivére 1914-ben orosz fronton eltűnt.

Florovits Gyula, Kelenvölgy.

Eredetileg az iparos pályán dolgozott, mint asztalos szabadult fel, de a háború után hadirokkantsága miatt kénytelen volt iparát felhagyni. Vegyeskereskedését Kelenvölgyben 1920-ban nyitotta meg. Kelenvölgyi Sport Club és az Iparosok és Kereskedők Egyesületének tagja. Háború egész ideje alatt a 6. vártűzérezredben szolgált, 36 hónapon át a tűzvonalban harcolt. 50 százalékos rokkant lett. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Gmehling Antal, Pannonia u. 54.

Budapesten az Unió bor-, szeszárú keresk. rt.-nál, majd a Grünfeld testvéreknél pincemester volt. Vegyeskereskedését 1927-ben alapította. Háború alatt az 5. vártüzér, majd a 39. honv. nehéz tüzérség kötelékében fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és sob. érem. Négy fivére is végig küzdötte a háborút.

Hantzmann Jakab, Kossuth u. 69.

Szakmáját atyjánál tanulta, vegyeskereskedését, amelyet atyja 1889-ben alapított, annak halálakor, 1927-ben vette át. Polgári Kör és az Ifjúsági Kör választmányának tagja, stb. 1916-ban az 1. honv. gy. ezredhez vonult be. 1918-ban mint 20 százalékos rokkant szerelt le. Atyja néhai Hantzmann Ferenc 25 éven át a közs. képv. test. virilista tagja, 5 éven át közgyám, a róm. kath. egyház tanácstagja és számos egyesület vezető tagja volt.

Horváth Pál, Kelenföldi út 1.

Eleinte szülőfalujában Fülöpszálláson gazdálkodással foglalkozott, majd a kereskedői pályára lépett és 1911-ben Budapesten tűzifa-, szén- és zöldség üzletet nyitott, 1928-ban felhagyta régi üzletét és Kelenvölgyben vegyeskereskedést nyitott. Háború alatt a 30. honvéd gy. ezred kötelékében 36 hónapot a harctéren töltött, megsebesült. Harcolt a francia fronton is. Bálint fivére és sógora, Farkas Gábor 1914-ben hősi halált haltak.

Özv. Jáhner Jakabné, Kálvária u. 24.

1919., férje halála óta, önállóan vezeti üzletét, amelyet néhai férje 1898-ban vett át Bleicher Mihálytól. Néhai férje és vejei: Borbély István, Nuss Károly és Reiber Mátyás résztvettek a háborúban. Borbély István orosz fogságban volt.

Kalmár Béla, Mátyás király u. 55.

Vegyeskereskedését 1927-ben nyitotta meg, előzőleg állami szolgálatban állott. Háború után 2 éven át a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Klein Károly, Kelenvölgy, Hunyadi u. 26.

1900-ban Izsákon szabadult fel, mint segéd Budapesten és Debrecenben dolgozott, 1929-ben átvette Spéter vegyeskereskedését, amelynek előzőleg 2 éven át üzletvezetője volt.

Kincses János burgonyazúzóüzemtulajdonos, Beniczky Ferenc u. 25.

1920-ban vette át a családja tulajdonában levő és már 35 éve fennálló fűszerüzletét, villanyerőre és gőzkazánnal berendezett burgo-

nyazúzó üzemét pedig 1930-ban nyitotta meg. Iparoskör pénztárosa, a Ker. Polgári Kör, az Ipartestület stb., stb. tagja. 1915-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, 29 hónapi harctéri szolgálata alatt négyszer sebesült. Kitüntetései: kétszer kisezüst és bronz vit. érmek, német vasker., Károly cs. iker., stb.

Konrád Ferenc, Mező u. 28.

Vegyeskereskedését 1912-ben létesítette, amelyet 1916-ban tűzifa- és szén kereskedéssel bővített ki. Tűzifa telepe villanyerőre van berendezve. Ker. Polgári Kör alapító tagja, stb.

Krausz Ferenc, Kelenvölgy, Nádor u. 57.

Iskoláinak elvégzése után a kereskedői pályára lépett, 1924. óta divatárú üzlete van Kelenvölgyben. Kelenvölgyi Iparoskör jegyzője, az Önálló Iparosok és Kereskedők Egyesületének titkára, a Hitelvédő Egyesület kelenvölgyi és albertfalvai tudósítója stb., stb.

Lenhardt István, Damjanich u. 22.

Atyja kőműves mester volt. Ő is, mint kőműves szabadult fel, mint segéd dolgozott. 6 éven át az Alfa-Seperátor gyár alkalmazottja volt. Vegyeskereskedését Budafokon 1926-ban alapította. 1915-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, majd az 50. gy. ezred kötelékében szogált. 3 éven át fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. iker.

Mató István, Kelenvölgy, Béke u. 12.

1910—22-ig állami szolgálatban állott, mint a képiselőház altisztje. 1922. , nyugalomba vonulása óta kelenvölgyi lakos. Vegyeskereskedését 1928-ban nyitotta meg. Kelenvölgyi Polgári Kör felügy. bizottságának póttagja. Háború alatt a 25. közös gy. ezred kötelékében 33 hónapot a fronton töltött, mint altiszt szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Orlai Sándor, Rózsavölgy.

Középiskoláit Budapesten végezte, 1907-ben ugyanott szabadult fel, mint segéd és később mint üzletvezető ugyancsak Budapesten dolgozott. 1912—25-ig Budapesten a Horthy Miklós úton saját üzlete volt, amelyet eladott és 1925-ben a Rózsavölgyben fűszer- és csemege üzletet nyitott. Számos egyesület tagja. Háború alatt 1916-tól az 1. honv. gy. ezredben szolgált.

Réder Ferenc, Halom u. és Olaj u. sarok.

3 éven át a Moskovits D. Dezső, majd Königstädter Testvérek, Lálits stb. cégeknél pincemester volt. Vegyeskereskedését 1925-ben alapította. Polgári Kör tagja. Háború alatt, 6 hónapi harctéri szolgálat után olasz fogságba esett, ahonnan 1930-ban tért haza.

Rosenberg Miksa, Péter Pál u. 11.

Iskoláit Kismartonban végezte; 10 éven át Wolf Lipót pincemestere volt. 1924. óta Budafokon vegyes- és tűzifakereskedése van. Háború egész ideje alatt a 76. gy. ezredben szolgált.

Szeltner Károly, Zoltán u. 26.

Szigetújfalún gazdálkodással foglalkozott. 1922-ben Budafokra jött, ahol 1928-ban átvette a Szick-féle üzletet. Háború alatt, 1915-ben, a 32. gy. ezredhez vonult be. 18 hónapon át harctéren szolgált.

Ványi Ödön.

Iskoláit Budapesten végezte, utána 16 éven át a Kutser Szilveszter-cég, majd háború után a Köztisztviselők Szövetkezetének tisztviselője volt. Feleségének, sz. Holzinger Eleonórának 1921. óta vegyeskereskedése van. Mozgósításkor az 5. nehéz tarack osztályhoz vonult be, 36 havi tűzvonal szolgálat után orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban jött haza. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Wittmann Jakab, Kelenvölgy, Váradi u. 5.

Polgári iskola 4 osztályát Kelenvölgyben végezte. 1924-ben ugyanott a Hangya Szöv.-nél szabadult fel, ahol később mint segéd is dolgozott, majd a Holland hajóstársaság szolgálatába lépett és a Wien és Románia között közlekedő tankon szolgált. 1929-ben alapította üzletét Kelenvölgyben. Kelenvölgyi Iparosok és Kereskedők Egyesületének választmányi tagja. István fivére résztvett a háborúban, apósa: Wiest Mihály 1918-ban olasz fronton hősi halált halt.

Özv. Batke Mihályné, Lánc u. 17., *Balázs Józsefné*, Sütő u. 7., *Bem Ferencné*, Beniczky F. u. 5., *Bleier Farkas*, Tóth József u. 33., *Boskovitz Ármin*, Kossuth Lajos u. 104., *Csordás János*, Könyök u. 26., *Fassbinder Jakabné*, Árpád u. 50., *Feigl Gyula*, Kossuth L. u. 93., *Ferwagner Lipót*, Liliom u. 5., *Frisch Béla*, Könyök u. 28., *Futterer Károlyné*, Kossuth Lajos u. 28., *özv. Gruber Ignácné*, Mátyás kir. út 54., *Hangya szöv.*, Városháztér, Kossuth Lajos u. 98., Tóth József u. 51. és Árpád u. 33. *Hantzmann Ferenc*, Kossuth Lajos u. 63., *Háztartás fogy. szöv.*, Péter Pál u. 1. *Hellinger Ferenc*, Kereszt u. 20., *Höltzl Antal*, Árpád u. 21. *Horgos Ferencné*, Bérkocsi u. 46., *özv. Huhn Vendelné*, Kossuth L. u. 53., *Katzik Mária*, Beniczky F. u. 30., *Kasper Vilmosné*, Damjanich u. 5., *Karlbauer András*, Tóth József u. 29., *Karlbauer Katalin*, Beniczky F. u. 37., *Kovács Ist-*

vánné, Könyök u. 26., *Köztisztviselők fogy. szöv.*, Városház tér 1., *özv. Königsberger Ernőné*, Petőfi u. 42., *Lein Mihály*, Kereszt u. 8., *Lenhárt Istvánné*, Kiskőbánya u. 5., *Lichtenberger Ferenc*, Árató u. 8., *Lidi Géza*, Hunyadi u. 39., *Löwy Dávid*, Tóth József u. 53., *Móder Márton*, Hosszúhegy u. 10., *Müller J. Róbertné*, Nádor u. 93., *Nagy Jánosné*, Apponyi út 25., *Nikoletti Antalné*, Antal u. 1., *Nun Károly*, Péter Pál u. 22., *Pécs Vilmosné*, Csokonai u. 15., *Petneházy Györgyné*, Hunyadi u. 30., *Philipovszky Istvánné*, Kossuth Lajos u. 90., *Poliák Andrásné*, Völgy u. 25., *Pongrátz Ádámné*, Beniczky Ferenc u. 26., *Prim Ferenc*, Olajhegy u. 12., *Rácsik Kálmánné*, Garay u. 18., *id. Szick Nándor*, Zoltán u. 26., *Schottke Károlyné*, Nádor u. 55., *Takács Ferencné*, Antal u. 9., *Thoma Jánosné*, Huszár u. 16., *özv. Teuffelhardt Jánosné*, Petőfi u. 30., *özv. Tóth Tamásné*, Mező u. 30., *Ulrich Józsefné*, Huszár u. 7., *Ungvári Gyuláné*, Kossuth Lajos u 13., *özv. Unyi Józsefné*, Árpád u. 53., *Welker István*, Tóth József u. 48., *Winzheim Károlyné*, Vágóhíd u. 2., *özv. Wohner Imréné*, Géza u. 19., *Wurm Istvánné*, Egres u. 8.

Hentesek és mészárosok

Baán József, Kelenvölgy.

1918-ban Budán, Farkas Sándornál szabadult fel, mint segéd a Waggon Lits-nél, Szfővárosnál, Lengyel és Gimon-cégnél dolgozott. 1924-ben alapította üzletét Kelenvölgyben. Kelenvölgyi Iparoskör ellenőre, a Sport Club választmányi tagja stb., stb. 6 hónapon át a 11. honv. huszárezred kötelékében a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Csizmadia Imre, Árpád u. 18.

1918-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd Zeidlnél és Berecznél dolgozott, majd a községi élelmiszerüzem üzletvezetője volt. 1926. óta saját hentes- és mészáros üzlete van. Két éven át a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Fleck László, Damjanich u. 11.

1914-ben Ujpesten szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1920. óta Budafokon hentes- és mészáros üzlete van. Iparoskörnek stb. tagja. 1915-ben a 24. vadász zlj-hoz vonult be, 22 hónapon át harctéren volt Béla testvére 1917-ben orosz fronton hősi halált halt.

Haász Ferenc, Beniczky F. u. 32.

Budafokon szabadult fel, 1918. óta önálló mester. Alapító tagja és alelnöke a Budafoki Hitelszövetkezetnek, alelnöke a Budapesti Husiparosok Hitelegyletének, póttagja a városi képv. testületnek stb. Háboru alatt 51 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, 1914-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1 hónap mulva megszökött. Kitüntetései kisezüst és bronz vit. érmek, Koronás van. érd. ker. és Károly cs. kereszt.

Karlbauer Ferenc, Rózsavölgy.

Polgári iskola 4 osztályát Budafokon végezte, 1920-ban ugyanott szabadult fel és mint segéd is Budafokon dolgozott. Üzletét a Rózsavülgyben 1928-ban nyitotta.

Láng István, Tóth József u. 57.

1903-ban Bpesten szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1919-ben Budafokon Árpád-utcában hentes -s mészáros üzletet nyitott, amelyet 1922-ben a Tóth József-utcába helyezett át. Számos egyesület tagja. Háboruban az első mozgosításkor a 11. mezei tüzérezredhez vonult be, orosz fronton harcolt, megsebesült. Mint szolgálatvezető őrmester és 80 százalékos hadirokkant szerelt le. Kitüntetései: kis ezüst és bronz vitézségi érmek, és Károly cs. ker.

Oroszi Antal, Olajhegy u. 26.

1917-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budapesten dolgozott. 1930 óta van hentes- és mészáros üzlete Budafokon. Ker. Ifjak Egyesületének tagja. Atyja 1916-tól végig küzdötte a háborút.

Róth János, Kelenvölgy, Szilágyi u. 25.

1900-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott és Albertfalván dolgozott, 1911. óta hentes- és mészáros üzlete van Kelenvölgyben, 1926-ban pedig ugyancsak Kelenvölgyben fióküzletet is létesített. Iparoskör választmányi tagja stb. Háború alatt 1914-ben vonult be. 1915-ben orosz fogságba esett.

Schauer Károly, Avar u. 5.

1927-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott, Albertfalván és Budapesten dolgozott. 1930. óta Budafokon hentes- és mészáros üzlete van. Felsővárosi Torna Egy. tagja.

Tóth János, Apponyi út 9.

1907-ben Budafokon szabadult fel. 1914-ben ugyanott önállósította magát. Háború miatt felhagyta üzletét, 1919-ben azonban újra önállósította magát. Ipartestület tagja. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, orosz fronton harcolt, mint tűzmester szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit érmek és Károly cs. ker.

Tóth Béla, Kelenföldi út 23.

1906-ban Kassán született, iskoláit ugyanott végezte. 1927-ben Szerencsen szabadult fel, mint segéd Miskolcon, Sátoraljaújhelyen és Budapesten dolgozott. Kelenföldi úti üzletét 1930-ban nyitotta meg.

Abel Antal, Kossuth Lajos u. 39., *Flachner József*, Petőfi út 2., *Fischer Jakab*, Kossuth Lajos u. 61., *Fleck Lipót*, Kálvária u. 39., *ifj. Haász Ferenc*, Beniczky Ferenc u. 32., *Hochbaum Lipót*, Mátyás király u. 56., *Hegedüs Ferenc*, Apponyi út 35., *Hofmeister József*, Apponyi út 9., *Kray Károly*, Knoll József u. 1., *Kmetzó István*, Rákóczi út 1. *özv. Kis Károlyné*, Városháztér, *Lang István*, Tóth József u. 55., *Nagy Imre*, Kölcsey u. 3., *Nikoletti Ferenc*, Árpád u. 5., *özv. Pentz Istvánné*, Városháztér, *Polgár József*, Tóth József u. 10., *Schmidt József*, Mező u. 18., *Tichy Ede*, Beniczky Ferenc u. 39., *Varga Lajos*, Szilágyi u. 34., *Wappler Lajos*, Kereszt u. 10., *ifj. Werl Ferenc*, Fehérvári út 10.

Himzőnők

Neer Mariska, Knoll József u. 10., *Simon Amália*, Zerge u. 9.

Homokbányatulajdonos

Kecskeméti Józsefné, Rákóczi u. 105.

Illatszer- és piperecikkek

Rosenberg Miksa, Péter Pál u. 11., *Grosz Miksáné*, Kossuth L. u. 17.

Ingatlanforgalmi irodák, ügynökök

Ádám János, ny. csendőrtiszthelyettes, OFB. által eng. ingatlanforg. és magánkutató iroda tulajdonos, Törley tér.

Csendőrség szolgálatába 1908-ban lépett, Budafokra 1910-ben helyezték, ahol később tiszthelyettesi rangban őrsparancsnok. 1925-ben nyugalomba vonult. Magánkutató irodáját 1926-ban, ingatlanforgalmi irodáját pedig 1928-ban nyitotta meg. Háború alatt mint tábori csendőr a Kárpátokban és az erdélyi fronton szolgált.

Szalóky András, Kelenvölgy, Garay u. 20.

Polgári iskolát Gyöngyösön végezte, utána 20 éven át az Osztrák-Magyar Tisztviselők Egyletének tisztviselője volt, 1921-ben nyugalomba vonult, ugyanabban az évben nyitja meg az O. F. B. által engedélyezett ingatlanközvetítő irodáját. 1915-ben a 60. gy. ezredhez vonult be, súlyosan megsebesült, rokkant lett, de mint segédszolgálatos végigszolgálta a háborút.

Babik János, Beniczky F. u. 20., *Finck Ágoston*, Budaörsi út 15., *Krieger Jakab*, Kossuth L. u. 39., *Krist K. Ferenc*, OFB. eng. Anna u. 21., *Paskovits Henrik*, Kossuth L. u. 48., *Sóhár István*, Petőfi u. 1., *Stelly Jenő*, Petőfi u. 48—50., *Szabó János*, Kelenvölgyi határsor 7., *Thár Nándor*, Ferenc u. 13.

Jéggyárak

Bleicher János, Kossuth L. u. 6., *Waltz és Hoppe*, Apponyi u. 5.

Kavicsbányatulajdonos

Özv. Bernátsky Vilmosné, Orsovai u. 7.

Kádárok

Bindhoffer Lajos, Kossuth Lajos u. 65., *Hohl Lipót*, Kereszt u. 12., *Hohl Nándor*, Kossuth Lajos u. 50., *Holper József*, Kossuth Lajos u. 32., *Nun József*, Péter Pál u. 33., *Reiber Ferenc*, Tóth József u. 41.

Kályhás

Hahn Márton, Templom u. 22.

Kávémérések

Hendlein Mihály, Nádor u. 53., *Koschner Rezsőné*, Beniczky F. u. 16., *Wappler Ágostonné*, Piactér.

Kárpitosok

Höltzl Ferenc, Árpád u. 8., *Knausz Károly*, Kossuth L. u. 11., *Landesz Ferenc*, Tóth József u. 2.

Kefekötő

Navratil János, Hős u. 1.

Kelmefestők és vegytisztítók

Özv. Bencze Gáborné.

Üzemét, amely 1910. óta van tulajdonában, édesanyja, özv. Scheifler Antalné 1910-ben alapította. Üzeme géperőre van berendezve. Néhai férje 1916-ban orosz fronton hősi halált halt.

Greiner Pál, Kálvária u. 33—37.

A reáliskola 8 osztályának elvégzése után, 1902-ben Budapesten kelmefestő és vegytisztító üzemet alapított, 20—25 munkással dolgozott. Budafokon 1920. óta van műhelye. Ismert sport-ember. Első kerékpárversenye 1896-ban volt. Egy angol mérföldön országos rekordot állított fel. 1898-ig veretlen volt. Hosszú időn át birkozó is volt. 452 sport-érmet nyert. A Fővárosi Kerékpár Egyesület megalapítója. Háború alatt harctéri szolgálatot teljesített.

Kerékpár-, varrógép- és motorjavító üzem

Németh István.

1927-ben Németh István alapította, aki 7 éven át a Kábel-gyár üzemvezetője volt.

Üzletvezető: *Bujdosó János.*

1923-ban Cegléden szabadult fel, mint segéd Budafokon, Budapesten, Győrben stb. dolgozott. 1930. óta a fenti üzem üzletvezetője.

Kertészek

Budafok város kertészete.

35 éve alakult mint faiskola, majd szőlőtelep lett, 1925-ben újból faiskola létesült virág- és konyhakertészettel kibővítve.

Vezető: *Britvecz Sándor*, városi főkertész.

Kertészi működését a cs. és kir. udvari kertészetben Bpesten és Gödöllőn kezdte, majd József kir. herceg alcsuti kertészetében, Festetich Tasziló hercegnél, 1911—21-ig pedig Bpest sz.-főváros kertészetében dolgozott. Budafok város szolgálatába 1925-ben lépett. Háború egész ideje alatt harctéren szolgált, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és kat. é.d. érem.

Gundel kertészet, Erzsébet u.

1925-ben alakult konyha-, gyümölcs- és virágkertészet.

Vezető: *Iványos Ferenc.*

Kertészeti tanintézetet Bpesten végezte, gr. Apponyi Sándor, majd br. Harkányi Frigyes stb. kertészetében dolgozott, utána 16 éven át Tátralomniczon áll. kertészeti intéző volt. dolgozott még földm. miniszterium kertészeti osztályán is. 1925. óta a Gundel kertészet vezetője. Háború alatt, 1914—17-ig katona volt, szerb fronton szolgált.

Arnhold Dezső gombatermelő, Mező u. 9., *Fructus rt.*, Kerékgyártó u. 19., *Herczeg Ottóné* gombatermelő, Kölcsey u. 4., *Lengyel András* gombatermelő, Peres u. 10., *Révész Böske*, Gellért u. 27.

Kéményseprő

Özv. Juhász Ferencné, Gárdonyi u. 22.

Kézimunkalerakat

Hinderer Ágoston, Petőfi u. 4.

Kifőzés

Gutnauer Gyuláné, Kossuth L. u. 6.

Kosárfonó

Nyakas és Mahrhoffer, Kossuth Lajos u. 36.

Kovácsok

Adamcsek József és Tsai, Városháztér, *Bujdosó János*, Tóth József u. 18., *ifj. Ebert Rezső*, Kossuth Lajos u. 47., *Gáspár Pál*, Tóth József u. 40., *Lehnert József*, Beniczky Ferenc u. 8., *Németh István*, Tóth József u. 45., *Varga János*, Apponyi út 27.

Kőfaragó

Klein Károly kőfaragómester, sírkőraktártulajdonos, Bérkocsi u. 22.

1904-ben Budafokon atyjánál szabadult fel. 1912. óta önálló mester és kereskedő. Üzletét atyja 1891-ben alapította. Ipartestület előljárósági tagja, a Budafoki Kisiparosok és Kiskereskedők Körének pénztárosa stb. Mozgósításkor az 1. honv. gyalogezredhez vonult be. 28 hónapon át harctéren küzdött súlyosan megsebesült, rokkant lett.

Kőművesek

Garazsy Mihály építési vállalkozó, Nádor u. 30.

Felsőépítőipari iskolát Budapesten végzett, majd mint építés vezető Miskolcon dolgozott. 1927. óta önálló kőművesmester. Önálló kereskedők és Iparosok pénztárosa, a Kelenvölgyi Iparos Kör választmányi tagja stb. Atyja Garazsy Mihály kőműves mester Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahol 6 évet töltött.

Kéry Bálint építési vállalkozó, Kelenvölgy, Váradi u. 8.

Rajziparískolát Aradon, a felsőépítőipari iskolát pedig Budapesten végezte. David János és fia, Ruck Lajos építésznél, Bogdánffy és Gerlóczy építészeknél stb. dolgozott. 1929. óta önálló mester Kelenvölgyben.

Balázs József, Sütő u. 7., *Bükky Mihály*, Huszár u. 15., *Buday Vendel*, Garay u. 26., *Csimcsik István*, Kard u. 2., *Csimcsik Lajos*, Kard u. 2., *Dufala Antal*, Hegyalja u. 40., *Edlmayer Nándor*, Kossuth Lajos u. 41., *id. Fleck György*, Kinizsi u. 5., *Haut Mihály*, Péter Pál u. 25., *Mayer Lipót*, Damjanich u. 54., *Niederkirchner György*, Tóth József u. 50., *Oroszi István*, Szövetség u. 1., *Prim Mihály*, Géza u. 10., *Podamer Károly*, Ágár u. 7., *Schierhardt József*, Tóth József u. 65., *özv. Till Józsefné*, Liszt Ferenc u. 18., *Ulrich Lőrinc*, Kálváriahegy u. 28., *ifj. Winzheim Károly*, Nagykőbánya u. 7., *Wohner Sándor*, Budaörsi út 157.

Könyvkötő

Köber Tamás könyvkötőmester és dohányárus.

Könyvkötészetet Bpesten a Dárday-cégnél tanulta. Önálló 1917 óta, amikor mint hadirokkant dohánytőzsde engedélyt kapott. Speciális passepartout és dobozokat is készít. Tagja az Ipartestületnek, az Önk. Tűzoltó Egyesületnek, Sakk Körnek, Dalárdának, a Ker. Polgári Körnek stb. 1914-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, 1915-ben jobblábát srapnel leszakította, 75 százalékos rokkant lett. Kisezüst vit. érem, Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa.

Kötélárusok

Körtvélyessy Béla, Kossuth L. u. 17., *Körtvélyessy Ottó*, Tompa u. 4.

Kötött-szövöttáruk

Belló Alfréd kötött,- szövött-, textiláru és fehérneműüzlet, Knoll József u. 3.

1862-ben *Belló Alfréd* alapította. Belló Alfréd eredetileg papnak készült, de 1848-ban nagybátyjának, Lahner György vértanú halálhalt 48-as tábornoknak felhívására fegyvert fogott. A szabadságharcot Bem tábornok seregében mint hadnagy küzdötte végig, megsebesült. Budafokon 1862-ben telepedett le. Meghalt 1900-ban.

Jelenlegi tulajdonosok: *Mészáros Vince és Belló Hilda.*

Mészáros Vince 1912-től Budapesten külföldi gyárak képviselője volt; jelenlegi üzletét 1925. óta vezeti. Háború alatt a 32 gy. ezred kötelékében szolgált. 1915-ben orosz fronton sebesülten fogságba esett.

Belló Hilda az alapító unokája, nagyanyja pedig Attensberg olasz grófi családból származott.

Lakatosok

Csepeli Gyula, Kelenvölgy, Garay u. 34.

1924-ben Budapesten a Neuschloss Lichtiggyárban szabadult fel, mint segéd ugyanott a Máv. főműhelyben, a Fegyvergyárban, Hercules műveknél stb. dolgozott. 1930. óta önálló mester. Többek között a róm. kath. templom lakatos munkáit is ő végezte.

Dám János géplakatosmester, József u. 8.

1909-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd Brünnben, Losoncon stb. dolgozott, 1919 óta önálló géplakatos mester. Egészségügyi berendezéseket is készít, illetve szerel. A Gazdakörnek háznagya, szertárosa és szaktanácsadója stb.

Fiola Lajos, Kelenvölgy, Nádor u. 54.

1911-ben Budapesten szabadult fel, 1912-ben pedig művezetői képesítést szerzett. Mint segéd Budapesten, Varsóban, Romániában, Szerbiában, Törökországban és Ausztriában dolgozott. 1924 óta Kelenvölgyben önálló mester. 1914—15-ig a muníciógyárban dolgozott, 1915-től az őszeomlásig a 44., majd 29. gy. ezred, később a halálfejes osztag kötelékében a fronton harcolt, kétszer megsebesült. Több kitüntetés tulajdonosa.

Meischl Rudolf lakatosmester. Lakás: Széchenyi u. 54. Üzlet: Kereszt u. 3.

1898-ban Kőbányán szabadult fel, mint segéd a pénzszekrény gyárban, majd 16 éven át a budafoki sörgyárban dolgozott. 1919. óta Budafokon saját műhelye van. Épület- és tűzhely lakatos munkákat készít. Háború elején az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 21 hónapon át harctéren szolgált, megsebesült.

Ronner Testvérek mű- és épületlakatosmesterek, Kossuth Lajos u. 79.

A műhelyt 1897-ben *Lehnert Ágoston* alapította. *Ronner Ferenc* 1919-ben vette át a céget, 1928-ban a III. orsz. kézműipari tárlaton aranyéremmel tüntették ki.

Tulajdonosok: *Ronner Ferenc.*

1902-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd Budapesten és Kistarcsán dolgozott. 1919 óta önálló mester, Ipartestületnek számvizs-

gálója, az Iparoskörnek 4 éven át gondnoka volt. Ker. Polgári Körnek, Iparoskörnek stb. tagja. Háború alatt a 32. tüzr ezred kötelékében 38 hónapon át a tüzvonalban harcolt, mint tüzmester szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kétszer kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Ronner Lipót.

1915-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Neuschloss-Lichtig-gyárban, a repülőgépgyárban stb. dolgozott. 1925-ben társas viszonyba lépett fivérével. Ipartestület választmányának, az Iparosok Körének, Ker. Polgári Körnek stb. tagja. Háború alatt katona szolgálatot teljesített.

Biró Pál, Templom u., *ifj. Finster Károly,* Tóth József u. 57., *Horváth Antal,* Petőfi u. 70., *Schreiber Nándor,* Péter Pál u. 5.

Liszt-, fűszer- és terménykereskedő

Zimber Ágoston liszt-, fűszer- és terménykeresk., Apponyi út 16.

Üzletét 1929-ben alapította, előzőleg atyja szikvízgyárában segédkezett. Üzletének két teherautója és két lófogatú kocsija van. 12 alkalmazottat foglalkoztat. Városi képv. testület virilis tagja volt.

Manikűrösök

Beleznay Nándor. Kossuth Lajos u 21., *Freller Jolán,* Beniczky Ferenc u. 42., *Kuhn Erzsébet,* Pacsirta u. 7.

Molnár

Finster József, Beniczky F. u. 38.

Mozgóképszinházak

Attila filmszinház. Tulajdons: *Meckl Gusztáv. Árpádmozgó.* Tulajdonos: *Simonyi Lőrinc. Kelen-mozgó.* Tulajdonos: *Csimcsik István.*

Műszerészek

Réder Testvérek műszer-, mechanikai, galvanizáló- és tömegáru üzeme, Beniczky F. u. 30.

Üzem egyik főgyártmánya kézelő- és inggomb, valamint gyöngyházgombok stb. Cca 10 munkást foglalkoztat. A cég részt vett az 1926. évi Budapesti Nemzetközi és az 1930. évi budafoki kiállításon.

Tulajdonosok: *Réder György.*

Négy középiskolát és három éves órás- és mechanikai szakiskolát végzett, utána csepeli majd Neuschloss-Lichtig-gyárban dolgozott. Üzemüket Károly öccsével társasviszonyban 1923-ban létesítették. Szoc. dem. párt végrehajtó bizottságának tagja, a Vas- és Fémmunkások helyi csoportjának elnöke stb.

Réder Károly.

Polgári iskola 4 osztályát és főv. iparrajziskola 3 évét Budapesten végezte, majd műötvös tanfolyamot, a technologián gázmotor kurzust, végül féléves kereskedelmi akadémiát végzett.

Kaintz Jakab, Nagykőbánya u. 30.

Női fodrászok

Beleznay Nándor, Kossuth Lajos u. 21., *özv. Ihász Sándorné,* Tóth József u. 33., *Temmer Józsefné,* Kölcsey u. 11., *Téner Józsefné,* János u. 11.

Női kalaposok

Lerner Ferencné, Kossuth Lajos u. 21., *Tallián Irma,* Petőfi út 38.

Nyomdatulajdonosok

Klein Mór, Kossuth Lajos u. 19., *Sugár István,* Beniczky F. u. 6.

Órások és ékszerészek

Kern Ferenc, Beniczky F. u. 22.

1894-ben Grázban szabadult fel, mint segéd ugyanott, Wienben, Budapesten stb. dolgozott. 1899. óta Budafokon önálló mester. Számos egyesület tagja. Résztvett az 1907. évi Budafoki kiállítás rendezésében. Háború alatt 1914-ben szerb fogságba esett, ahonnan egy évvel később megszökött. Később az olasz fronton harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker. Károly öccse román fronton hősi halált halt.

Molnár János, Törley tér.

1915-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Tatabányán és Budafokon dolgozott, 1922. óta Budafokon önálló órás és ékszerész. Iparoskör tagja. Résztvett az 1930. évi budafoki kiállításon. 1915-ben a 19. gy. ezredhez vonult be, 24 hónapon át harctéren szolgált. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Porupka Ferenc.

Kereskedelmi iskola elvégzése után 1923-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd a Germán-cégnél, majd 4 éven át Rómában dolgozott. 1930. óta Budafokon órás- és ékszerész üzlete van. Több egyesület tagja.

Krischer Samu, Kossuth Lajos u. 17., *Teitelbaum Bernát,* Kossuth Lajos u. 29., *Wadler Zsigmond,* Kossuth Lajos u. 31.

Paprika- és fűszerkereskedők

Svigruha Sándorné, Piactér.

Parkettázó

Liebscher Lajos, Beniczky F. u. 46.

Papír- és könyvkereskedés

Klein Mór, Kossuth L. u. 19.

Pékek

Bartin Lipót, Kelenvölgy.

1902. óta önálló mester. Első üzlete Ürömben volt, második pedig Törökbálinton, amelyet hadbavonulása miatt kénytelen volt megszüntetni. Kelenvölgyben 1926. óta van sütődéje. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, mint tizedes szerelt le. Sógora: Jombach Ferenc olasz fronton hősi halált halt.

Halva Ferenc, Honfoglalás út 23.

1907-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Budapesten, Esztergomban, Győrben és Wienben dolgozott. 1930. óta önálló mester. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített. Bronz vit. érem tulajdonosa. Két testvére a háborúban rokkant lett.

Máthiasz Gusztáv, Kard u. 19.

1893-ban Szászsebesen szabadult fel, mint segéd Nagyváradon, Kolozsváron, Brassóban, Budapesten stb. dolgozott. Már 1901-ben Brassóban üzlete volt. 1912-ben pedig Kelenvölgyben nyitott üzletet. Ág. ev. egyházközség presbitere stb. 1915-ben a 31. gy. ezredhez vonult be, a harctéren idegsokkot kapott, 50 százalékos rokkant lett.

Neer Jakab, Szt. Erzsébet u. 18.

1921-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1923. óta önálló mester. 1917-ben a 32. gy. ezredhez vonult be. 12 hónap harctéri szolgálat után olasz fronton francia fogságba esett, ahol 21 hónapot töltött. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. Károly fivére harctéren kapott sebeibe 1916-ban halt meg.

Poliák András, Kelenvölgy, Völgy u. 25.

1905-ben Besztercebányán szabadult fel. 1922. óta önálló mester. Eleinte 3 és fél évig Budapesten volt, 1925. óta pedig Kelenvölgyben van sütődéje. Kelenvölgyi Polgári Kör tagja. 1914—17-ig Kassán az élelmezési raktárnál teljesített katonai szolgálatot, 1917-ben a 25. gy. ezredhez vonult be, 16 hónapon át a fronton harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Szignosovits és Löbl, Kelenvölgy, Garay u. 1.

Szignosovits József.

1907-ben szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1926-ban Löbl Zsigmonddal társasviszonyban Kelenvölgyben sütődét nyitott. Háború alatt 1915-től az összeomlásig, katonai szolgálatot teljesített.

Löbl Zsigmond.

1908-ban Zsibon szabadult fel, mint segéd Budapesten és környékén dolgozott. 1926-ban Szignosovits Józseffel társasviszonyban sütődét alapított Kelenvölgyben. Háborúban a 82. gy. ezred kötelékében 14 hónapon át a fronton harcolt. 1915-ben orosz fogságba esett ahonnan 1918-ban tért haza kitüntetve.

Wohner József sütőmester, Mező u. 2.

1895-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott és Aradon dolgozott. 1901. óta önálló mester. A városi képviselő testületnek tagja volt. Mostoha fia: Neer Károly 1906-ban orosz fronton hősi halált halt, Neer Jakab végigküzdötte a háborút.

Ferenczffy Nándor, Tóth József u. 28., *Friedmann János*, Beniczky F. u. 33., *Heindl Gusztáv*, Tóth József u. 38., *ifj. Jahner György*, Béla u. 2., *Kisasszonyfáy Ferenc*, Thuróczy u. 10—12., *Mehlhoffer Károly*, Felsősas u. 18., *Pongrácz Dániel*, Kossuth L. u. 28., *Poós Vincéné*, Kálvária u. 4., *Reiber Mátyás*, Peres u. 7., *Sztraka József*, Kossuth L. u. 64., *Varga István*, Kölcsey u. 19.

Rézöntő

Bilics Endre, Piactér 9.

Ruhakereskedő

Wégráth Gyula ruha-, cipő- és bútorkereskedő, Városháztér 16.

Nyolc éves korától kezdve saját keresetére volt utalva. Városháztéri ruha-, cipő- és bútor üzlete 1926. óta áll fenn, előzőleg az Ország úton volt hasonló kisebb üzlete. Több társadalmi és kulturális egyesület tagja. 1915-ben a 18. honv. gy. ezredhez vonult be, egy évi harctéri szolgálat után orosz fogságba esett, ahol 2 évet töltött. Kétszer megsebesült. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Szabók

a) Férfiszabók: *Adamovics István* férfiszabómester és divatárukereskedő.

1896. óta férfiszabó műhelye van, majd 1908-ban divatárú üzletet alapított. A Budafoki Dalárda működő tagja, a multban alelnöke volt. Háborúban Árpád fiával együtt katonai szolgálatot teljesített.

Bertalan Lajos, Kelenvölgy, Nádor u. 76.

1911-ben Asványon szabadult fel, mint segéd Pozsonyban, Győrben, Karcagon és legtöbbet Pannonhalmán dolgozott. 1920-ban Héderváron önállósította magát. 1929. óta pedig Kelenvölgyben önálló mester. Kelenvölgyi Önálló Iparosok és Kereskedők Egyesületének tagja. 1914-ben a 76. gy. ezredhez vonult be. 30 hónapon át harctéren szolgált, kétszer megsebesült. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker., seb. érem és vasker. Feleségének két bátyja hősi halált halt.

Borza Sándor és Wiesner Antal, Fehérhegy u. 10.

Borza Sándor.

Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. Üriszabóságát Wiesner Antallal társasviszonyban 1929-ben nyitotta meg. Ker. Ifjak Egyesületének alapító tagja.

Wiesner Antal.

1923-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budafokon dolgozott. 1929. át Budapesten a Kecskeméti utcában önálló mester. Ker. Ifjak Egyesületének tagja.

Eberhardt Antal, Beniczky u. 12.

1914-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd Budapesten és Wienben dolgozott. 1920. óta Budafokon önálló úriszabó műhelye van. 3—4 alkalmazottat foglalkoztat. Több egyesület tagja. 1917-ben az 1. honvéd gy. ezredhez vonult be, 9 hónapon át a Nemzeti Hadseregben szolgált. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker. Lipót fivére 1916-ban orosz fogságban halt meg.

Karadin Sebő, Felsősor u. 14.

1915-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd Budapesten stb. dolgozott. 1921. óta önálló mester, 1917-ben a 31. tűzérezredhez vonult be, 15 hónapon tűzvonalban harcolt. 1920—21. években a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Kuhn Károly.

1921-ben Budafokon atyjánál, Kuhn Károlynál szabadult fel. 1925-ben atyja halálakor vette át a már 1906-ban alapított szabóműhelyt. Az Iparoskör és a Munkástestedző Kör választmányának, a Polgári Körnek stb. tagja.

Laurinecz Dezső, Kelenvölgy.

Budapesten szabadult fel, mint segéd is a fővárosban dolgozott. 1924. óta önálló mester. Kelenvölgyi Sport Club elnöke, a Kelenvölgyi Regős Dalkör ellenőre, volt városi képv. testületi tag stb. 1916-ban a 32. gy. ezredhez vonult be, 18 hónapon át a fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Till József, Szt. István tér 3.

1913-ban Budafokon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. Időközben Budapesten a technologia szabóipari tanfolyamát végezte. 1919. óta önálló mester. Ipartestület előljárósági tagja, a tanoncvizsgáztató bizottság elnöke, a Ker. Ifjak Egyesületének pénztárosa és gazdasági tanácsadója, a róm. kath. egyházközség előljárója, a Ker. Polgári Kör választmányi tagja stb. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében 18 hónapon át a fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem. Nagybátyja, Lindmayer György a háborúban hősi halált halt.

Bleicher Ferenc, Knoll József u. 8., *Czinkant János*, Olajhegy u. 7., *Csicsmann Mihály*, Kossuth Lajos u. 19., *Dobó György*, Garay u. 18., *Finster Mihály*, Kereszt u. 20., *Fodor Kálmán*, Templom u. 8., *Graszl István*, Kossuth Lajos u. 21/a., *Jurics Mátyás*, Barlang u. 4., *Lazányi Gyula*, Kereszt u. 5., *Lemmich Ferenc*, Liliom u. 1., *Magó Károly*, Széchenyi út 44., *Meichl Antal*, Tóth József u. 44., *Meichl István*, Városház tér 1., *Mészáros Károly*, Nádor u. 81., *Rakovszky Flórián*, Szent János tér 3., *Simon Kornél*, Kálvária u. 28., *Szabó Ferenc*, Hosszúhegy u. 8., *Takács Vendel*, Bálvány u. 10., *Treml István*, Nádor u. 7.

b) Női szabók:

Sugár Henrik, Kossuth Lajos u. 21.

1908-ban Baján szabadult fel, mint segéd Budapesten, Wienben, Berlinben és Párisban dolgozott. Technológián és a szőv. iparosiskolában több szaktanfolyamot végzett. 8 éven át Budapesten a Kecskeméti-utcában önálló volt. 1925. óta pedig Budafokon van nőiszabó szalónja. 6—12 alkalmazottat foglalkoztat. Az 1930. évi budafoki kiállításon és árúmintavásáron Bud miniszter elismerését érdemelte ki. Ipartestület számvizsgálója, tanonciskola felügyelő bizottságának, az Iparoskör választmányának stb. tagja

Treml István, Kelenvölgy.

Bácsföldváron szabadult fel, mint segéd 2 éven át Németország különböző városaiban dolgozott. 1923. óta önálló mester. Kelenvölgyi Iparosok Önképző Körének egyik megalapítója és 9 éve elnöke, a Kelenvölgyi Sport Club ellenőre, a róm. kath. egyházközség képv. testületének tagja stb. Háború egész ideje alatt a 86. gy. ezredben szolgált, orosz harctéren küzdött, kétszer megsebesült. Bronz vit. érem, Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa.

Bogár Magda, Petőfi u. 8., *Bruckmayer Józsefné*, Sörház u. 4., *Csernák Mária*, Petőfi u. 42., *Gräser Ottóné*, Dévényi út 13., *özv.*

Haász Józsefné, Árpád u. 87., *Hartmann Helén*, Beniczky Ferenc u. 7., *Hoffer Jánosné*, Tóth József u. 16., *Horváth Jánosné*, Nádor u. 57., *Huber Árpádné*, Kossuth Lajos u. 27., *Klementz Ilona*, Péter Pál u. 40., *Kocsis Pálné*, Szabadság u. 18., *özv. Kuhn Károlyné*, Kálvária u. 10., *Landesz Ferencné*, Bérkocsis u. 20., *Lambert Mária*, Kossuth Lajos u. 65., *Lipsch Józsefné*, Péter Pál u. 13., *Laukó Jenőné*, Kossuth Lajos u. 6., *Lehnert Mátyásné*, Péter Pál u. 5., *Mojzes Istvánné*, Mező u. 22., *ifj. Muck Sándorné*, Tóth József u. 57., *Reich Cecilia*, Kossuth Lajos u. 100., *Rózsa Gáborné*, Dévényi u. 13., *Scheer Mária*, Tóth József u. 41., *Sugár Henrik*, Árpád u. 12., *Szick Katalin*, Nagykőbánya u. 28., *Takács Jenőné*, Kossuth Lajos u. 100., *özv. Toka Ferencné*, Knoll József u. 10., *Treml István*, Nádor u. 7.

Szappanfőző

Stemmer Bernát, Beniczky Ferenc u. 21.

Szemfedőkészítők

Lipsch Henrik, Apponyi út 7.

Wienben szabadult fel, mint segéd Francia-, Olasz- és Csehországban stb. dolgozott. 1915. óta Budafokon önálló mester, Ipartestület és az Iparoskör tagja. Résztvett az 1930. évi budafoki kiállításon.

Baranyai Károly, Hosszúhegy u. 10.

Szobafestők és mázolók

Árvay Sándor.

1901-ben Szentesen szabadult fel, mint segéd Budapesten, Kolozsváron, Aradon stb. dolgozott. 1905-ben Kiskunhalason önállósította magát, 1908. óta pedig Budafokon önálló mester. Végezte a Pannonia utcai iskola, a Záborszky-telep, Zománcgyár, Atlantica Trust stb. festő- és mázoló munkálatait. Imre fivére 1918-ban háborúban szerzett betegségében halt meg, sógora: Simon Ernő 1914-ben hősi halált halt.

Id. Darvas János, Anna u. 8.

Polgári iskola 4 osztályát Budapesten végezte, ugyanott szabadult fel. Mint segéd Budapest nevesebb mestereinél dolgozott, a Bazilika és számos fővárosi templom, a királyi vár és a miniszteriumok stb. festőmunkálatainál. Háború egész ideje alatt az 1. honvéd gy. ezred kötelékében szolgált.

Schwarczenberger János, Sánc u. 5.

1911-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd is itt dolgozott. 1918. óta önálló mester. Résztvett az 1930. évi budafoki kiállításon. 1916-tól az összeomlásig az 1. honvéd gy ezredben szolgált.

Bischofszky Győző, Henger u. 7., *Janitz Ottó*, Kossuth Lajos u. 68., *Kugli János*, Tóth József u. 68., *Kuszák Ernő*, Tóth József u. 33., *Metzger János*, Péter Pál u. 12., *Neumann Béla*, Beniczky Ferenc u. 20., *Rosta Géza*, Bérkocsi u. 26., *Schally Bálint*, Hajó u. 46.

Szemétfuvarozó

Hellinger Lőrinc, Stáció u. 16.

Szíjgyártók és nyergesek

Knausz Károly, Kossuth Lajos u. 11., Aponyi út felől, *id. Ehman Károly*, Beniczky Ferenc u. 7.

Szikvízgyárosok

Haász Ferenc, Beniczky Ferenc u. 32., *Konrád Lipót*, Felsősas u. 24., *Kőszegi Gábor*, Mester u. 8., *özv. Zimber Ágostonné* Gárdonyi u. 5., *Werl Ferenc*, Tóth József u. 76.

Szőnyegszövő

Anselmo Jánosné, Városház tér 1.

Szűcs

Faragó Ferenc, Ferenc u. 6.

Tejüzemtulajdonos

Wappler Ágoston, Tóth József u. 36.

Üzemét 1920-ban alapította és 1927-ben géperőre rendezte be. Tejkezelői szakképzettségét 1922-ben az Orsz. Magy. Chémiai Intézetben szerezte. Üzemének napi forgalma cca 600 liter tej. Készít pasztörizált tejet, vajat, túrót, tejfölt. Számos egyesület tagja, a Budafoki Sakkör pénztárosa. Háború egész idej alatt a 32. gy. ezredben szolgált, 29 hónapon át a tűzvonalban harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kétszer ikisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Temetkezési vállalkozók

A. Wolf János, Temető u. 6.

1920-ban atyja, Wolf Lénárt halálakor vette át, atyja által 1899-ben alapított temetkezési vállalatot. Előzőleg atyjának segédkezett a vállalat vezetésében. Ipartestület elöljáróságának, Kisiparosok és Kereskedők Társas és Olvasó Kör választmányának tagja, a Budafoki Műkedvelők és Testedzők Egy. ügyv. elnöke stb. 1917-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, harctéren szolgált. Apósa: Wiester Károly, a háborúban hősi halált halt.

Mutter Ferenc, Kossuth L. u. 57.

Terménykereskedők

Meckl Gyula, Kossuth Lajos u. 59., *Zimber Ágoston*, Kossuth L. u. 15.

Üvegesek, üveg- és porcellánkereskedők

Feigl Gyula, Kossuth L. u. 93., *Grósz Miksáné*, Kossuth L. u. 17., *Rozmitalszky Nándor*, Kereszt u. 12., *Zuber József*, Városháztér 8.

Vas- és festékkereskedők

Borbély Testvérek fűszer-, vas- és festékkereskedése.

Az üzlet 1868-ban alakult, a Borbély Testvérek 1911-ben vették át.

Tulajdonosok: Borbély István.

Szakképzett fűszer- és csemegekereskedő. Háború alatt Przemysl elestekor orosz fogságba esett.

Borbély György.

Vas- és szerszám kereskedő. A városi képv. testületnek István fivérével együtt virilis tagja stb. Háború túlnyomó részét különböző harctereken töltötte, mint I. oszt. számvevő őrmester szerelt le. Kitüntetései: koronás ezüst érd. ker., bronz vit. érem, vasker. stb.

Borbély Kálmán.

Vas- és szerszámkereskedő. Háború alatt a 7. vártűzér, majd a 11. nehéz tűzérezred kötelékében fronton szolgált, összeomláskor olasz fogságba esett. Mint I. oszt. számv. őrmester szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem, koronás vas ker., Károly cs. ker. stb.

Oláh József vas- és festékkereskedésének kelenvölgyi fiókja. Főüzlet: Bpest, I., Horthy Miklós út 49.

1930-ban Oláh József alapította. Üzletvezető: *Kovács János*. Szül. 1907-ben Budapesten. Középiskoláit Budapesten végezte. A fióknak alapítása óta üzletvezetője.

Radácsay Ferenc utódai vas- és festékkereskedés.

1899-ben *Radácsay Ferenc* alapította. Tulajdonosok: *Schreck István*, az üzlet egyik vezetője. Háború alatt 1916-tól a 86., majd 123. gy. ezred kötelékében olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kétszer bronz vit. érem és Károly cs. ker.

Rittmann Béla, az üzlet másik vezetője.

Hedey János az üzlet vezetésében nem vesz részt. Főv. tisztviselő. Háború egész ideje alatt fronton harcolt, mint tűzmester szerelt le. Több kitüntetés tulajdonosa.

Kern János és Tsa, Kossuth Lajos u. 57., *Meischel Rezső*, Széchenyi u. 54.

Vendéglősök és kocsmárosok

Bleicher Béla, Árpád u. 11.

Mint szakács Budapesten szabadult fel, utána Budapesten a Palugyay-cégnél stb. 4 éven át Párisban, majd Északfranciaországban dolgozott. 1930-ban átvette a már 1928-óta tulajdonát képező budafoki vendéglője vezetését, amelyet atyja, néhai Bleicher Gyula 1888-ban alapított. 1915-ben önként jelentkezett katonának, a 32. gy. ezred kötelékében harctéren szolgált, háború után 2 éven át a Nemzeti Hadseregben szolgált

Bleicher Károly, Kossuth L. u. 28.

Iparát Budafokon tanulta, önálló 1929. óta. Tagja az Ipartestületnek, a Polgári Körnek stb. Háború alatt orosz fronton harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Csimcsik István mozgóképszínháztulajdonos, Kelenvölgy, Kard u. 2.

Mint kőműves szabadult fel és a háború kitöréséig Budapesten és környékén mint kőműves mester dolgozott. Háború után hadirokkantsága miatt felhagyja iparát és 1924-ben Kelenvölgyben vendéglőt nyitott és Kelenvölgy egyetlen moziját létesítette. Városi képv. testület virilis tagja stb. Háború alatt az első mozgósításkor vonult be. Harctéren súlyos idegbántalmakat szerzett. Összeomláskor mint őrmester szerelt le. Betegsége következtében hadirokkant lett.

Davas Antal, Anna u. 8.

Gimnázium 4 osztályát Budapesten végezte, utána vendéglős segédi vizsgát tett. Dolgozott a Royal, Asztoria szállókban, a Nemzeti Kaszinó éttermében, a zugligeti Szarvas vendéglőben stb., mint éttermi segéd, illetve fizető pincér. 1930. óta önálló vendéglős Budafokon.

Greszl Ferenc, Kálvária u. 26.

Szakmáját Budapesten tanulta, utána Tokajvidékén, majd Budafokon a Törley-cégnél pincemester volt. 1904. óta önálló vendéglős. Jelenlegi vendéglője már negyedik Budafokon. Vendéglősök Ipartestületének elnöke volt. Tagja a Magy. Szállodások és Vendéglősök Orsz. Egy. igazgató tanácsának, a róm. kath. egyházközség képv. testületének a Gazdasági Egyesületnek, a Ker. Polgári Kör

választmányának stb. 1914-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, majd a 29. géppuskaosztály kötelékében a háború nagy részét harctéren töltötte. Károly cs. ker. és koronás ezüst érd. kereszt tulajdonosa.

Hofmeister Kálmán, Petőfi u. 2.

1911-ben vette át apósától, Hausz Józseftől vendéglőjét, amely kb. 60 éve áll fenn. 1923 óta a Budafok és Vidéke Vendéglős Ipartársulat elnöke, Ipartestület választmányi tagja, stb. stb. Hosszú időn a város képviselőtestületének választmányi tagja volt. Mozgósítástól a forradalomig a korneuburgi vasutas ezredben szolgált s a háború legnagyobb részét harctéren töltötte.

Heinrich Márton, Anna u. 53.

Iskoláit Bpesten végezte. 1898-ban átvette atyja hentes- és mészárosüzletét és 1925 óta pedig vendéglős is. Vendéglőjének kerthelyisége a pesti közönségnek is kedvelt helye. Számos egyesület tagja. Háború alatt, 1915-ben vonult be, állandóan harctéren volt. 1920-bat mint tizedes szerelt le.

Köffer Ferenc, Verbőczy u.

Vendéglőjét 1898-ban létesítette, ugyancsak ő alapította a felsőváros első fűszerüzletét, amelyet azonban 1924-ben megszüntetett. Felsővárosi Futball Club tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, $1^1/_2$ évig a harctéren volt.

Petneházi György fűszerkereskedő, Hunyadi u. 30.

Mint fűszerkereskedő Kisvárdán szabadult fel, segéd-éveit ugyanott töltötte. 1905 óta önálló vendéglős. Első vendéglői Bpesten voltak, budafoki vendéglőjét 1911-ben nyitotta meg, ugyanakkor alapította fűszerüzletét is. Városi képv. testület választott tagja, Vendéglős Ipartársulat alelnöke, Ipartestület előljárósági tagja, a Kelenvölgyi Polgári Párt alelnöke, Budafoki Gazdálkodók Egyesületének számvizsgálója, a Hitelszövetkezet ig. tagja, stb. 1915—18-ig a 11. honv. gy.-ezred kötelékében harctéren szolgált, mint törzsőrmester szerelt. Kitüntetései: német vaskereszt, koronás érd. ker. és Károly cs. ker.

Rettinger Miklós, Petőfi u. 46.

Szakmáját Etyek községben atyjánál tanulta, majd Bpesten folytatta. 1910 óta önálló. 1910—29-ig a Horthy Miklós úton volt vendéglője. 1930-ban átveszi a már régóta fennálló sörcsarnokot és éttermet. Háború egész ideje alatt a 6. vártüzérezredben szolgált.

Özv. Seidl Istváné „Macskacsárda", Alsódunapart.

A vendéglő, amely közvetlenül a bpest—balatoni országút mellett fekszik, a bpesti és autóstársaságoknak kedvelt csárdája.

Tulajdonos: *özv. Seidl Istvánné*, előzőleg cca 40 évig a *Dörfinger*-család tulajdonában volt.

Üzletvezető: *Seidl János* bornagykereskedő, a városi képv. testület virilis tagja. A háborút mint tényleges katona harcolta végig. 1919-ben mint főhadnagy szolg. kívüli viszonyba lépett. Kitüntetései: ezüst és bronz Sign. Laud. a kardokkal, kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Schmidt Gyula, Temető u. 10.

Atyja vendéglőjében dolgozott, atyja haláláig, amelyet azóta önállóan vezet. Atyja, Schmidt Ferenc vendéglőjét 1890-ben alapította; tagja volt a közv. képv. testületnek és a község, illetve város és az egyesületek életében vezetőszerepet játszott. Háború alatt a 32. gy.-ezredben szolgált, 16 hónapot harctéren töltött. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Ábel Sebő, Kossuth Lajos u. 28., *Baán Antal*, Kard u. 11., *Baán István*, Nádor u. 81., *Bayer Antal*, Petőfi út 68., *Balázs Józsefné*, Sütő u. 7., *özv. Brucker Józsefné*, Duna u. 12., *Dörflinger Sándor*, Petőfi u. 46., *özv. Fleck Lipótné*, Kereszt u. 17., *Haász József*, Kossuth Lajos u. 88., *Hofmeister Ferencné*, Kossuth Lajos u. 73., *Hofmeister Kálmán*, Petőfi u. 2., *Hrovola János*, Zrinyi u. 3., *vitéz Illés Márton*, Hosszúhegy u. 18., *Karlbauer Sebő*, Beniczky Ferenc u. 3., *Koleszárits Lajos*, Városház tér. *Kovács Kázmér*, Zrinyi u. 9., *Keresztény Ifjak Egyesülete*, Kossuth Lajos u. 95., *Konrád Ferenc*, Fehérhegy u. 4., *Kugler Irma*, Mester u. 8., *Langermann Simonné*, Beniczky Ferenc u. 24., *vitéz Lászlófy Albert*, Péter Pál u. 46., *Németh Istvánné*, Tóth József u. 45., *Nun József*, Péter Pál u. 33., *Osza Bertalan*, Apponyi út 21., *Paul Péter*, Felső Dunapart 12., *Pelcz Mátyás*, Péterhegyi határsor 28., *Péter Róbertné*, Jegenye út 10., *Polgár Vörös Zsigmond*, Huszár u. 10., *Ring Ferenc*, Árpád u. 33., *Simon Józsefné*, Beniczky Ferenc u. 5., *Simon János* (Hangya), Szilágyi u. 27., *Schindele József*, Alsó Dunapart 1., *Schmidt Ferenc*, Temető u. 10., *Schottke Károlyné*, Nádor u. 55., *Stelczer Ferenc*, Dévényi u. 60., *Tóth Ilona*, Kelenvölgyi határsor 8., *Trauszmitz Lipót*, Só u. 1., *özv. Unyi Jó-*

zsefné, Árpád u. 55., *Werl Ferenc*, Temető u. 17., *Werl József*, Fehérvári út 8., *Werl Jakab*, Péter Pál u. 1., *Verhánovits István*, Budaörsi út 6., *Wolf Béláné*, Városháztér 2.

Villanyszerelők

Borostyán Béla, Nádor u. 55.
1926-ban Bpesten a Ganz Villamossági Rt.-nél szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1929 óta Kelenvölgyben önálló villanyszerelő, villany- és rádiófelszerelési üzletet is nyitott. A Kelenvölgyi Sport Club titkára, a kelenvölgyi Kaszinó, Iparoskör stb. tagja.

Mindler József, Kossuth Lajos u. 6.
1894-ben Bpesten a Siemens és Halske-cégnél szabadult fel, mint segéd, ugyanott az Eger B. és Tsa cégnél, az Egyesült Vill. Rt.-nél, Ganz és Tsa gyárban, stb. stb. dolgozott. 1907 óta önálló villanyszerelő Budafokon. Ipartestület műhelyvizsgáló bizottságának tagja. Háború alatt 1915-ben vonult be, 39 hónapon át a harctéren szolgált, megsebesült. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. József fia is résztvett a háborúban.

Krassa Henrik, Kossuth Lajos u. 78., *Schmidt Vilmos*, Kálvária u. 30., *Veczkó Jenő*, József u. 77.

Virágkereskedők

Follát Ádám, Tóth József u. 4 (fent a hegyen), *Klein János*, Városháztér 1., *Révész Böske*, Gellért u. 27., *Városi kertészet*, Fehérvári út 17.

BIAI JÁRÁS

Székhelye: *Bia.* Telefon: 2. (Hozzátartozik: 8 nagy- és 2 kisközség.)

Főszolgabíró: *simaházi Totth Kálmán.*

A vármegye szolgálatába, mint közig. gyakornok 1899. nov. 1-én lépett a központba, ahol mint tb. aljegyző és árvaszéki fogalmazó működött, azután az abonyi járásban szolgabíró, tb. főszolgabíró, végül a biai járás főszolgabírájává választatott.

Szolgabíró: *csikszentmihályi Balla Miksa.*

Erdélyi vezető székely nemesi családból született 1900-ban, tb. szolgabíró 1926. nov. közig. gyak. 1927. okt., fogalmazó 1929. október hónaptól, a legutóbbi általános tisztujításon szolgabírónak megválasztva, a biai járásba osztatott be.

Járási orvos: *szathmári dr. Osváth Jenő* t. b. várm. főorvos..

Gömörmegyében 1884-ben született, középiskoláit Rozsnyón, az egyetemet Kolozsváron és Budapesten végezte, oklevelet 1909-ben Budapesten nyert. Orvosi gyakorlatot a fiumei városi és a fővárosi Szt. Rókus kórházban 1912-től 15-ig folytatott, majd Budapesten a Munkás Bizt. Pénztár orvosa volt. 1918-tól 1924-ig Hont megyében járási tiszti orvos és 1924. óta a biai járás tiszti orvosa. 1928. óta a Stefánia biai járási főorvosa. Pest vármegye tb. főorvosának 1930-ban neveztetett ki. A háború egész ideje alatt orosz fronton és hadikórházakban szolgált.

Járási állatorvos: *dr. Pataki Pál.*

Érettségit 1909-ben Csurgón tett. Az állatorvosi főiskolát 1913-ban végezte Budapesten, majd 1923-ig az állatorvosi főiskola belorvostani klinikán, mint gyakornok, később mint tanársegéd működött. Közben 1916-ban állatorvosi tiszti, 1917-ben doktorált. 1923—1925-ig a kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal beosztott orvosa, ez időtől a biai járás állatorvosa. Önálló vizsgálatokon alapuló véleményei magyar és külföldi szaklapokban többízben megjelentek. Háború alatt mint népf. állatorvos teljesített szolgálatot.

Járási gazdasági felügyelő: *Benkő András* (Lakik: Bpest).

Járási testnev. előadó: *Leidolf Tibor* százados.

Járási vitézi hadnagy: *vitéz dr. Kuthy L. Ákos.*

Iroda főtiszt: *Pál Ödön.*

1907. nov. 1-től állandóan a biai járásban teljesített szolgálatot. A háborúban 1915-től 1918. julius 15-ig teljesített tényleges katonai szolgálatot, melyből, 33 hónapig fronton volt. Egyszer sebesült. Katonai kitüntetései: I. és II. osztályú ezüst vitézségi érem, bronz v. érem és Károly cs. ker.

Iroda segédtiszt: *Gruber Adolf József.*

1914. május 1-től mármarosmegyei, szigeti járáshoz mint díjnok neveztetett ki. 1915. októberben az 5. honv. tábori ágyús ezredhez bevonult, az összeomláskor szerelt le, 12 havi harctéri szolgálata van, a többit harcvonal mögött töltötte. Kitüntetései: bronz v. érem és Károly cs. ker.

Járási utmester: *Toth László.*

Hajdu: *Bencsik János.*

Altiszt: *Hamza András.*

A JÁRÁSHOZ TARTOZÓ KÖZSÉGEK

1. *Bia.*
2. *Budajenő* (kisközség).
3. *Budakeszi.*
4. *Páty.*
5. *Perbál.*
6. *Telki* (kisközség).
7. *Tinnye.*
8. *Torbágy.*
9. *Tök.*
10. *Zsámbék.*

BIA

Nagyközség. Hozzátartozik: *Herceghalom-p., Alsómajor, Csonkatebe, Hosszúrét, Kozárom* és *Moric* major.

Járási székhely a budai hegycsoportban, a Budapest—hegyeshalmi vasútvonal mentén. A község a XV. század első felében a *Semsei* és a *Biai* családok birtoka. E családok magszakadtával 1455-ben V. László király *Tahi Botos* Péternek és Istvánnak továbbá *Fadhosi Vidfi* Lászlónak adta. Ez időből való a *Szily* kastély, mely utóbb a *Fáy* család birtokába ment át. Az 1580—81. évi török kincstári adólajstromok szerint puszta és Khalil aga kezén volt. Évi jövedelmét 1000 akcséra tették. A helység túlélte a török hódoltságot. Az 1695. évi összeírás alkalmával $^3/_4$ portával volt megróva. A református vallás már a XVI. század végén elterjedt a helységben. Valószínűleg a XVI. században pusztult el a helység régi temploma, melynek romjai a református temetőben ma is láthatók. A jelenlegi református templom a XVII. században épült, építési ideje azonban közelebbről nem határozható meg, mert 1811-ben az egyház összes irományai elégtek. 1849 január 1-én Görgey seregének egy része szállotta meg a helységet, de csakhamar visszavonult Budára. A róm. kath. plébánia 1775-ben önnállott. 1780-ban mint filiálist, Torbágyhoz csatolták. 1859-ben ismét önállósították. Temploma Szent Anna tiszteletére 1823-ban épült. A gróf *Sándor*-féle kastélyt Sándor Vince építtette 1823-ban; ennek fia Sándor Móric, aki az itteni Fáy-féle birtokot is megvette; utána leánya: Sándor Paula, férj. Metternich hercegné örökölte és ő jelenleg a helység legnagyobb birtokosa. Itt a kastélyban őrzik a híres Sándor-féle családi levéltárat, melynek oklevelei 1200-ig nyúlnak vissza. Hogy a község területe már a rómaiak idejében megült hely volt, azt Herceghalom pusztán felszínre került római régiségek és épületmaradványok bizonyítják. Hosszúréten is kerültek elő római leletek, de ezek elkallódtak.

A világháborúba hadbavonult katonák száma 650, hősi halottaké: 110, hadiözvegyeké: 29, hadiárváké: 26. A hősi halottaknak emlékművet közadakozásból állítottak.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 520 kat. hold osztatott fel.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3333 lélek. Magyar: 2000, német: 1333. R. kath.: 2198, ref.: 1100, ágh. ev. 5, izr.: 30. *Házak száma:* 500.

Az 1930. évi népszámlálás szerint *lakosság:* 3718, *házak száma:* 656.

Területe: 6610 kh., melyből a községé: 158 kh. Szántó: 4508, rét: 398, legelő: 337, erdő: 806, szőlő: 185, kert: 57, nádas: 44, terméketlen: 275 kh.

Erdőbirtok: Metternich Sándor Clementina hercegnőnek: 663 kh. Volt urbéres közönségnek: 138 kh. Legnagyobbrészt tölgy és cser.

Talajviszonya: dombos vidék, agyagos talaj.

Terményei: búza, évi átlagos termés: 30 vagón, rozs: 7—8, árpa: 8, zab: 7 vagón.

Vas áll.: *Torbágy* (a községtől 15 km.-re). *Autót* a községi előljáróságtól lehet rendelni.

Posta, táv., tel. Főszb., Vál. ker., Cső: *helyben.* Törvsz., Járb., Pü. ig., Adóh., Tkv., Mezőg. kam., Iparfü., Keresk. kam., OTI: *Bpest,* Pü. szak. és Pü bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Főszolgabírói hivatal (Lásd a járás elején)

Községi előljáróság

Vezetőjegyző: *Csontos József.*

Középiskoláit a debreceni ref. collegiumban végezte, érettségit 1902-ben tett. A közig. tanfolyamot 1905-ben szintén Debrecenben végezte. Közig. pályáját mint jegyzőgyakornok Gagybátor községben kezdte meg, majd 1906-ig Kassamindszenten, 1906—19-ig pedig Bián segédjegyző volt. 1919 óta Bia főjegyzője. Iskolánkívüli Népművelődési és a Testnevelési bizottság elnöke, a Hangya Szöv. felügy. bizottsági tagja stb. Mozgósításkor a 31. közös gy. ezredhez vonult be, a háború egész ideje alatt szerb, orosz és olasz

frontokon harcolt, megsebesült. Mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: III. oszt. kat. érd. ker. és Sign. Laud. a kardokkal, arany és br. v. é., Károly cs. k. stb.

Adóügyi jegyző: *Baliczky Béla.* Segédjegyző: *Zsembery Péter Pál.* Közs. írnok: *Bojtár János.* Közs. bíró: *Bálint József.* Törv.-bíró: *Mészáros András.* Pénztáros: *Szabó József.* Közgyám: *Wächter Ferenc.*

Postamester: *Dorner Pálné.*

Áll. főnök: *Márk Károly* főintéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Gáger József.*

R. kath. elemi isk. Igazgató-tanító: *Dévai Gyula.*

Tanítók: *Schwartz Károly.*

Tanítóképzőt 1908-ban Ungváron végezte. Pedagógiai pályáját Szenteleken kezdte meg, utána Torbágyon tanított, majd Sasován a Julián Egy. vezetőtanítója volt, 1919-ben Biára helyezték mint a r. kath. el. iskolába beosztott áll.tanítót, ahol 1929-ben r. kath. felekezeti tanítóvá választották meg. Iskolánkívüli Népmívelődés előadója, a Levente Egy. elnöke és főoktatója, az Analfabéta tanfolyam vezetője, az áll. kisdedóvó felügy. bizottságának elnöke, a Hangya Szöv. ügyv. igazgatója, a Nemzeti Társaskör titkára stb. Háború egész ideje alatt román és olasz frontokon harcolt, 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben mint tart. zászlós szerelt le. Br. v. é. Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa.

Dorner Pál, Sárközi Ferenc, Szepány István.

Ref. egyházközség. Lelkész: *Barkász Kálmán.*

Ref. elemi isk. Rektor: *Varga István.*

Tanítók: *Csutak Lajos, Varga Zsigmond, Brandeger Anna, Nagy Julianna.*

Közegészségügy

Orvosok. Közs. orvos: *dr. Steer Márton.*

Érettségit 1914-ben Bpesten tett, egyetemi tanulmányait is Bpesten végezte, doktorrá avatták 1921-ben. Orvosi gyakorlatot Bpesten a Németvölgyi Tüdőgondozóban és a klinikákon folytatott. 1922-ben mint helyettes körorvos Budajenőre került, majd vasúti pályaorvos, Torbágyon magánorvos volt. 1924 óta Bia közs. orvosa, O. T. B., a herceg Metternich uradalom orvosa, a Stefánia Anya- és Csecsemővédő Egy. rendelőorvosa, egészségügyi előadó, stb. Háború alatt 1915-ben vonult be, 9 hónapon át orosz és albán frontokon harcolt. 1918-ban mint tart. egészségügyi hadnagy szerelt le. Kitüntetései: arany érd. ker. kardokkal, a v. é. szallagján, nagyez., kisez. és br. v. é. és Károly cs. k.

Fogorvos: *Gaálné dr. Szabó Erzsébet.*

Érettségit 1916-ban Bpesten tett, egyetemi tanulmányait a fővárosban és Pécsen végezte, doktorrá avatták Pécsen 1927-ben. Orvosi gyakorlatot bpesti klinikáikon és közkórházakban folytatott. 1928 óta Bián önálló fogorvosi rendelője van. Férje 1917—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Gyógyszertár a Magyar Koronához. Tulajdonos: *Gonda Ármin.*

Szülésznők: *Szőke Nagy Elekné, Szeitz Rókusné.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK ÉS PÉNZINTÉZETEK

Önk. Tűzoltó Testület. Parancsnok: *Zsembery Péter Pál.*

Biai Iparosok és Kereskedők Köre.

Alakult 1922-ben. Első elnöke Feltser Ignác bognárm., alelnöke Kineth Lajos kovács m. volt Tagjainak száma 55. 250 kötetes könyvtára van. Kulturális és műkedvelő előadásokat rendez.

Elnök: *Feltser Ignác.*

1884-ben zalaegerszegen szabadult fel, mint segéd Nagykanizsán, Keszthelyen, Veszprémben, Bpesten, Sopronban, Bécsujhelyen, Klosterneuburgban, Wienben, Grázban stb. dolgozott. 1893 óta Bián önálló mester. Közs. képv. test. tagja, a Biai Iparosok és Kereskedők Körének egyik alapítója és elnöke stb. Gyula fia háború alatt 24 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, több kitüntetés tulajdonosa.

Alelnök: *Szabó S. Gyula.* Titkár: *Holczer Pál.* Jegyző: *Burudics Lajos.* Pénztáros: *Kiss Lajos.* Könyvtáros: *ifj. Jakossy Gyula.*

Biai Olvasó Népkör.

Alakult 1877-ben. Megszervezője Karikó János gazdálkodó, népköltő, első elnöke Sebők József ref. lelkész volt. Saját helyisége van. Tagjainak száma: 40. 200 kötetes könyvtára sajnos a román megszálláskor részben megsemmisült. 1930-ban a rádiót is felszerelték. Célja a hazafias és kulturális eszmék ápolása és terjesztése, valamint tagok műveltségének állandó továbbképzése.

Elnök: *Karikó János.*

1910 óta 24 kh. földjén önállóan gazdálkodik, 1918 óta a közs. képv. test. tagja, 1927

óta a Biai Olvasó Népkör elnöke stb. Járási és közs. mezőgazd. bizottságának elnöke, a ref. egyházközs. presbitere stb. volt. Háború alatt 36 hónapon át a montenegrói fronton volt, mint főtűzér szerelt le. Atyja többizben a község bírája, a ref. egyházközség főgondnoka, a 48-as függetlenségi eszmék buzgó harcosa, országos hírű népköltő volt.

Alelnök: *Molnár Dánel.* Jegyző: *Hamra János.* Pénztáros: *Hegedüs András.* Könyvtáros: *ifj. Simon István.* Háznagy: *R. Tóth Sándor.*

Ref. Nőegylet. Elnöke: *Barkász Kálmánné.*

Biai Dalkör. Vezetője: *Dévai Gyula.*

Levente Egyesület.

Alakult 1925-ben. Megszervezői Csontos József közs. főjegyző és Schwartz Károly r. kath. tanító stb. voltak. A járási és körzeti versenyeken szép sporteredményeket értek el. Biai járás első lövészei a biai leventék voltak, a mezei futóversenyen 5 leventéje nyert díjat. Tagjainak száma 248.

Elnök és főoktató: *Schwartz Károly.* Alelnök: *Baliczky Béla.* Oktatók: *Bojtár János, Gruber Adolf, Sárközy Ferenc, Szapory Ferenc.*

Hangya Fogy. és Ért. Szövetkezet.

Alakult 1920-ban. Alaptőke 6000 pengő. Átlagos havi forgalma 10.000 pengő.

Elnök: *Mészöly László.* H. elnök, ügyv. igazgató: *Schwartz Károly.* Üzletvezető: *Szekér Sándor.*

Biai Első Takarékpénztár. Elnök: *Mészöly László.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *ifj. Bokodi László, Ebner György, Herb Frigyes, Wilhelm János.*

Ácsok: *Kis Lajos, Szeitz Rókus, Setét István.*

Baromfikeresk.: *Császár István.*

Benzinkeresk.: *Szabó T. Gyula.*

Benzinkút: *Vacuum Oyl Company.*

Bognárok: *Andrész Mátyás.*

1916-ban Bojnán szabadult fel, mint segéd ugyanott, Bpesten és Bián dolgozott. 1924 óta önálló mester. Háború alatt 1917-ben vonult be, 6 hónapon át az olasz fronton harcolt, 1918-ban mint tizedes szerelt le. Háború után a Nemzeti Hadseregben is szolgált. Nagyatyja több éven át a község bírája volt.

Ötvös János, Feltscher Ignác.

Bor- és szeszkeresk.: *Kramer Adolf és János.*

Cementárugyártulajd.: *Fervagerer György.*

Cipészek: *Bakó József, Bernáth István, Juhász János, Kindl István, Simon Lajos, Szalai József, Tóth István, Tóth Lajos.*

Cséplőgéptulajd.: *Bajcsai Lajos, Kollár Mihály, Szabó János, Szabó Károly, Holczer Antal.*

Traktortulajd.: *Metternich herceg urad.*

Dohánytőzsdék: *Glossauer Imre, Rédei József.*

Ecetgyár: *Kramer Adolf és Fia.*

Élelmiszerkeresk.: *Forma Juliánna.*

Építési anyagkeresk.: *Schultheisz Gábor.*

Kereskedelmi iskolát 1906-ban Bpesten végezte, gyakorló éveit Bpesten a Mautner és Wilczek cégnél és atyja üzletében töltötte. 1920—25-ig atyjával társasviszonyban volt. 1925-ben teljesen átvette üzletüket, amelyet nagyatyja 1815-ben alapított. Vegyeskereskedése mellett épületanyag raktára is van és terménykereskedéssel is foglalkozik. Közs. képv. test., az Önk. Tűzoltó Test., Iparosok és Keresk. Körének stb. tagja. Mozgósításkor vonult be, orosz fronton telj. szolgálatot, 1918-ban mint őrmester szerelt le. Ernő bátyja 1918-ban olasz fronton hősi halált halt. Zoltán öccse 36 hónapon át a harctéren küzdött.

Szabó J. Gyula.

Fodrászok: *Szatay István.*

1902-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd 12 éven át Bpesten, Fiumében, Wienben, Lipcsében, Drezdában, Berlinben stb. dolgozott. 1918 óta önálló mester. A Biai Iparosok és Keresk. Körének tagja és több éven át elnöke és ellenőre volt stb. Háború egész ideje alatt szerb orosz, román, albán, montenegrói és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisez., br. v. é., Károly cs. k., seb. é. és háborús emlék é.

Szabaisi Lajos, Trenka János, Tifan Antal.

Földbirtokosok: *Metternich Sándor · Klementina* hercegnő urad. 2467

Jószágig.: *Remenyik Imre*, tel. 1. *Környei István.*

1905-ben 16 kh. földjén kezdett önállóan gazdálkodni, amelyet szorgalmával 34 kh.-ra szaporított fel. Szőlőtermeléssel is foglalkozik. 1920—24-ig közs. előljáró, majd törvénybíró és h. bíró volt, ref. egyházközség volt presbitere, járási mezőgazd. bizottság volt elnöke, jelenleg tagja, közs. urbéresség elnöke, közs. képv. test. tagja stb. 1930-ban Pestvármegye törvényhatósági bizottsági tagnak választották meg. Háború alatt 1914-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban megszökött.

Bálint András 32, *Engler Mihály* 24, *Hegedüs András* 40, *Holczer Mátyás* 45, *Karikó János* 24, *Körmendi József* 36, *Környei István* 28, *Mészáros József* 26, *Pénzes József* 37, *ifj. Pénzes István* 21, *Reichenbach Antal örök.* 39, *Reichenbach György 39, Ritschmann Márton örök.* 36, *Szabó István* 35, *Szabó Károly* 33, *Szabó Lajos* 36, *Szalai József* 28, *Szikra István* 22, *Steiner Ferenc* 22.

Fűszer- és vegyeskeresk.: *Czanil Ignác, Hangya Szöv. Holczer Pál, Hochstrasser Miklósné, Karlovits János, Szabó Gyula, Schultheisz Gábor, Wachter Ferenc.*

Gabona- és terménykereskedő: *Schultheisz László.*

Géplakatos, vill. szerelő, motorjavító és kerékpárkölcsönző üzem. *Holczer Pál.*

1915-ben Bpesten szabadult fel, a csepeli tölténygyárban 2 évig mint előmunkás, Ganz gyárban, a Zsámbéki Hengermalomban mint gépész stb. dolgozott. 1922-ben a bpesti technológián motorszerelői, 1929-ben pedig a bpesti Keresk. és Iparkamarában villanyszerelői vizsgát tett. 1926 óta önálló mester. Több helyi egyesület tagja. Háború alatt a csepeli tölténygyárban dolgozott.

Kádár: *Povelka Mihály.*

Kocsmárosok: *Szeitz Ferenc.*

Mint kőmíves 1907-ben Bián szabadult fel. Segédéveit Bpesten és Bián töltötte, 1919 óta önálló vendéglős. Vendéglőjét 1927-ben teljesen átépítette. „Nemzeti Mozgóképszínház"-at 1929-ben létesítette. Közs. képv. test. és Levente Egy. tagja, a Polgári Lövész Egy. alelnöke, az Önk. Tűzoltó Test. számvizsgálója stb. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: háromszor br. v. é., koronás ez. és br., szolg. érd. ker. és Károly cs. k.

Mohács István, Sipka Sándor.

Kosárfonó: *Tóth József.*

Kovácsok: *Kineth Lajos.*

1886-ban Esztergomban szabadult fel, mint segéd 9 éven át Bpesten, Herceghalmon, Nagytétényben stb. dolgozott. 1895—1914-ig a herceg Metternich uradalom kovácsa volt. 1914 óta pedig önálló mester, Biai Iparosok és Keresk. Körének tagja és első elnöke volt stb. Háború alatt háborús szolgálatot teljesített. Ferenc fia és veje résztvett a háborúban.

Hajzuk József, Hermán József.

Lakatosok: *Holczer Pál, Wottova Sándor.*

Liszt- és terménykereskedő: *Schultheisz László.*

Malmok, műmalom: *Ilona hengermalom.* Tulajd.: *Mészöly László.* Darálómalom. Tulajd.: *Szabó János.*

Mészárosok és hentesek: *Buza Gyula.*

1896-ban Győrben szabadult fel, mint segéd Wienben, Bpesten, Csornán és Pécsen dolgozott. 1907 óta önálló mester. Biai Iparosok és Keresk. Körének alapító tagja, volt elnöke, Önk. Tűzoltó Test. ellenőre, Hangya Szöv. és a Takarékpénztár felügy. bizottságának tagja stb. Két fivérével együtt végigküzdötte a háborút.

Lipka Sándor.

1917-ben Bián szabadult fel, mint segéd atyja halála után üzletüket vezette, amelyet 1924-ben átvett. Üzletét atyja 1876-ban, a korcsmáját pedig 1883-ban alapította. Korcsmája, amelyet 1929-ben átépíttetett, az Iparosok és Keresk. Körének helyisége. Közs. képv. test., az Önk. Tűzoltó Test., Levente Egy., Dalárda stb. tagja. Két fivére végigküzdötte a háborút, egyik fivére orosz fogságban volt.

Klein Lajos, Reichenbach Mátyás.

Mozgóképszínháztulajd.: *Szeitz Ferenc.*

Papucsos: *Nikolcsics Mihály.*

Pékek: *tótfalusi id. Jakoss J. Gyula.*

1890-ban Bpesten szabadult fel, mint segéd Bpesten és Bicskén dolgozott, 1898 óta önálló mester. A Biai Iparosok és Keresk. Körének egyik megalapítója, első pénztárosa volt stb. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített. Gyula fia üzletének vezetésében segédkezik.

Glasz Mátyás, Gloszauer Péter, Molnár János.
Sertéskeresk.: *Kiss József.*
Szabók: Férfiszabók: *Hass Antal, Mészáros András, Tréfán Antal.*
Szikvízgyárak: *Kumnier Ferenc, Simon József.*
Tejcsarnok: *Rédli István.*
Tüzelőanyagkeresk.: *Holczer Pál, Povelka Mihály.*
Vitézek: *v. Rédei Lajos* lakatossegéd, *v. Rédei László* kisbirtokos, *v. Sima Károly* molnár.

BUDAJENŐ

Kisközség. Közigazgatásilag hozzátartozik *Telki kisközség*

Egyike a legrégibb községeknek, mely már a tatárjárás előtti korszakban fennállott és a *telki apátság pusztája* volt, elvétve *Boros Jenő* név alatt is. 1247-ben *Rév-Jenő* néven említtetik és ekkor a Kartal nembeli *Mochornak* voltak itt részei, melyeket az esztergomi egyháznak hagyományozott. 1264-ben a Kartal nembeli Péter és Ferenc itteni birtokait V. István ifjabb király a margitszigeti apácáknak adományozta. 1499-ben *Boros-Jenő* néven szerepel. 1543-ban a törökök elpusztították és ettől kezdve *Puszta-Jenő* a neve. Buda várának visszafoglalása után, 1700-ban, midőn a telki apátság ismét helyreállott, melyet a Szent Benedek-rend bécsi skót rendháza vett birtokába, a puszta benépesítése iránt is intézkedés történt. A Benedek-rend helyreállította a régi, elpusztult egyházat, mely II. Rákóczi Ferenc szabadságharcának kitörése előtt még fennállott. A telepítés 1703-ban vette kezdetét, de közbejött a szabadságharc, mely azt egyidőre megakasztotta. Annyi kétségtelen, hogy 1708-ban már voltak itt német telepesek. A szatmári békekötés után a német birodalmi szászok és a frankok kerületéből is számosan telepedtek le e helységben, melynek 1724-ben már 374 lakosa volt; az 1739. évi kolerajárvány alatt azonban nagyobb részük elhalt. Pótlásukra az apátság Németországból új telepeseket hozatott. 1882-ig a telki benedekrendű apátság volt a helység földesura. A róm. kath. templom 1756-ban épült. Jelenleg a helység legnagyobb birtokosa a m. kir. közalapítvány 817 kat. hold birtoka, mely 1938. évi lejárattal haszonbérbe van adva. A villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúban elesett hősi halottak száma: 32, hadiözvegyeké: 15, hadiárváké: 20. A hősi halottaknak emlékművet állitottak.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 80 kat. hold kishaszonbérletet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1014 lélek. Magyar: 25, német: 989. R. kath.: 997, ref.: 7. *Házak száma:* 170. Az 1930. évi népszámlálás szerint *lakosság:* 1050 lélek, *házak száma:* 189.

Területe: 2158 kh., melyből a községé 83 kh. Szántó: 994, rét: 24, legelő 168, erdő: 785, szőlő: 52, kert: 28, nádas: 3, terméketlen 100. *Erdőbirtok:* 646 kh., közalapítványi erdő, házi kezelésben, tölgy, bükk, fenyő, 30 éves.

Terményei: Csak gabonaneműek.

Vas áll.: *Torbágy* (9 km.-re). Az állomáson autobusz van. Autobuszjárat a közbenső Pátyról van.

Postaügynökség: *helyben.* Táv., cső.: *Páty.* Főszb. és vál. ker.: *Bia.* Törvénysz., Járb., Pü. ig., Adóh., Tkv., Mezőg. kamr., Iparfü., Keresk. kamr. OTI. *Bpest.* Pü. bizt., pü. szak. *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Páty 9.

Vezető jegyző: *Havas Lajos.*

Középiskoláit a váci piarista gimnáziumban, a közig. tanfolyamot 1900-ban Bpesten végezte. Közig. pályáját 1900-ban mint jegyzőgyakornok Budajenőn kezdte meg, ahol 1902—03-ig segédjegyző is volt, 1903—06-ig Budakeszin, 1906—08-ig Zsámbékon se-

gédjegyző, 1908—14-ig Budafokon aljegyző volt. 1916 óta Budajenő és Telki községek körjegyzője. Iskolánkívüli Népművelődési és Testnevelési bizottság és az Önk. Tűzoltó Test. elnöke stb. Háború első felében a szerb harctéren küzdött, a sabáci harcokban megsebesült. Kálmán öccse 1915-ben orosz fronton eltünt.

Adóügyi jegyző: *Báder János.*

Közs. bíró: *Báder János.*

1918 óta 36 kh. birtokán önállóan gazdálkodik. 1920—22-ig közs. előljáró volt, azóta pedig a község bírája. A közs. gazdaközönség elnöke, a Hangya Szöv. választmányi tagja, az iskolaszék tagja és volt világi elnöke stb. Háború alatt 25 hónapon át szerb és orosz frontokon harcolt, megsebesült.

Törv. bíró: *Hoffer Simon.*

Pénztáros: *Lack János.*

Közgyám: *Báder Simon.*

1923 óta 34 kh. birtokán önállóan gazdálkodik és állattenyésztéssel foglalkozik. 1925 óta közs. közgyám. 4 éven át a Hangya Szöv. pénztárosa volt. Háború alatt 18 hónapi harctéri szolgálat után 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan csak 1920-ban tért haza. Mint őrmester szerelt le.

Postaügynökség. Vezetője: *özv. Hatyer Jánosné.*

Állomásfőnök: *Márk Károly* főintéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Jaeger Géza.*

Kántor: *Pihaczy Gáspár.*

R. kath. elemi iskola. Tanítók: *Báder Jánosné, Tihanyi Gáspár.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Drács Tamás.*

Érettségit 1910-ben Eperjesen tett, egyetemi tanulmányait Kolozsváron és Bpesten végezte. Doktorrá avatták 1922-ben. Orvosi gyakorlatot orosz fogságban, a hadifogoly kórházakban, orosz közkórházakban, a Magyar Vöröskereszt Misszió wladiwostoki kirendeltségénél, majd bpesti klinikákon és a Szt. Rókus közkórházban folytatott. 1922—25-ig Alsónémedin magánorvosi praxist folytatott, azóta pedig Budajenő és Telki községek körorvosa. O. T. I. orvosa, a Stefánia Anya- és Csecsemővédő Egy. rendelő orvosa. Orsz. Orvosi Szöv., a Magy. Orvosok Nemzeti Szöv. tagja, a Levente Egy. megszervezője és elnöke stb., stb. Háború alatt 1914-ben mint orvostanhallgató vonult be, 1916-ban sebesülten orosz fogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza. Mint egészségügyi gázlós szerelt le. Kisez. v. é. tulajdonosa.

Szülésznő: *Ginczinger Györgyné.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Parancsnok: *Báder János.*

Levente Egyesület. Elnök: *dr. Drács Tamás* körorvos. Főoktató: *vitéz Fóti János.*

Alakult 1924-ben. Megszervezte a község előljárósága dr. Drács Tamás körorvossal az élén. Könyvtárral rendelkezik. Tagjainak száma: 70. Leventéi a körzeti és járási versenyeken szép eredménnyel szerepeltek.

Budajenői és Telki Temetkezési Egylet.

Alakult 1890-ben. Megszervezője és első elnöke Walter Jakab, alelnöke Trautmann József volt. Tagjainak száma: 558.

Elnök: *Paxián József.*

1899 óta önállóan gazdálkodik. Szorgalmával 4 kh. földjét 9 kh.-ra szaporította. Közs. képv. test. tagja, a Temetkezési Egylet elnöke, a Központi Hitelszöv. ig. tagja, helyettes kántor s a zenekar karmestere, stb. Hegedül és orgonázik. Háború alatt 36 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült.

Alelnök: *Sack János.* Pénztáros: *Reiszler János.* Könyvelő: *Sack János.* Ellenőr: *Herb János.* Gazda: *Sack János.*

Hangya Fogy. Szövetkezet. Ügyv.: *Tihanyi Gáspár.*

Budajenő—Telki Hitelszövetkezet, mint az OKH. tagja.

1898-ban Önsegélyző Egyletként alakult. Első elnöke *Walter Jakab*, alelnöke *Báder János* volt. Alaptőkéje 14.000 pengő. Tagjainak száma 400. Üzletrészek száma: 800.

Központi megbízott: *Jaeger Géza* r. kath. plébános.

Elnök: *Reiszner József.*

1909 óta 32 kh. birtokán önállóan gazdálkodik. 1910 óta a közs. képv. test. tagja. Hitelszöv. elnöke, a közs. urbéresek pénztárosa, iskolaszék tagja és 13 éven át gondnoka volt stb. Két öccse végigküzdötte a háborút. Az egyik olasz fogságban volt. Atyja több éven át a község törvénybírája, nagyatyja pedig bírája volt.

Alelnök: *Hoffer Simon.* Pénztáros: *Lechner János.* Könyvelő: *Havas Ferenc* r. kath. tanító.

Budajenői és Telki Tejszövetkezet (Budakeszi Tejszöv. fiókja).

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Baumpachner József, Ehleiter János. Paxian Adolf. Preiszer János, Ványi József.*
Biztosítási ügynök: *Hitelszövetkezet, Schönick Mátyás.*
Bognárok: *Locher Márton, Telcher Ferenc.*
Borbélyok: *Reiszer János, Taferner Lőrinc.*
Cipészek: *Ehleiter Rudolf, Kopp József, Rehmann János.*
Cséplőgéptulajdonosok: *Ötvös József* 6 HP, Dénes R. T.-tól, *Walter Ferenc* 6 HP, Dénes R. T.-tól.
Csizmadia: *Rehmann János.*
Dohánytőzsde: *Hangya Fogy. Szöv. Komp József.*
Férfiszabó: *Kopp Mihály.*
Földbirtokosok: *Közalapítv, uradalom* 817 kh., ebből 400 holdat bérel *Rédly Gyula* és *Czobor Lajos*, a bérlet 1938-ban jár le. *Bayer Józsefné* 36, *Báder János* 34, *Báder Lőrincné* 34, *Báder Simon* 27, *Fischer Rudolf* 36, *Hoffer Simon*, 35. *Kompp János* 36, *Kreisz János* 34, *Kreisz Rudolf* 34, *Mayer János* 34, *Nick József* 33, *Ötvös József* 38, *Platz Antal* 33, *Platz János* 36, *Reiszner József* 35, *id. Reiszner Lőrinc* 45, *ifj. Reiszner Lőrinc* 30, *Sack János* 35, *Walter Lőrinc* 28 kh.
Füszer és vegyeskeresk. *Hangya Szöv., Eidenyene János, Komp József.*
Hentesek és mészárosok: *Wéber György, Wéber János.*
Italmérők, kocsmárosok és vendéglősök: *Weber György.*
1911-ben Budajenőn atyjánál szabadult fel, utána atyja üzletében segédkezett, amelyet 1913-ban átvett. Üzletét 1850 körül nagyatyja alapította. 1928 óta önálló vendéglős, Nagyatyja vendéglőjét 1852-ben alapította. Vendéglője teljesen ujonnan lett felépítve. 1918 óta a közs. képv. test. virilis tagja. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: nagyez., kétszer br. v. é. és Károly cs. k. József öccse 1914-ben az első sabáci harcokban hősi halált halt.
Klinger János.
Kádárok: *Peszneker Rezső, Wittmann Lőrinc.*
Kerékgyártók: *Locher Márton, Telcher Ferenc.*
Kovács: *Telcher György.*
Kőmívesek: *Taferner József, Taferner Mátyás.*
Szíjgyártó: *Jeck János.*
Vitéz: v. *Hegedüs Ferenc* kisbirtokos.
Zöldségkereskedő: *Walter György.*

BUDAKESZI

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Erzsébet*-puszta.

A fővárostól 10 km.-re a Jánoshegy tövében fekszik. A budapesti 81. sz. villamos Szarvas vendéglői megállótól állandó társaskocsi és autóbuszjárat közlekedik. Plebániája 1332—33-ban már fennállott. Ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperesi kerületéhez tartozott. A középkorban e helység két részből állott: *Al-Keszőből* és *Felkeszőből*. Az utóbbinak helyét Galgóczy a mai falútól nyugatra, a szőlők felé elterülő rét szélén, az Öde Kirchenwiese dülő helyén keresi. A XV. században több nemes család volt itt birtokos; 1430-ban a *Dobos*, 1469-ben a *Dobozy*, 1435-ben a *Keserű*, 1465-ben a *Fodor*, 1743-ban a *Jankó*, 1465-ben a *Nemes* és 1473-ban a *Szomory*-családok szerepelnek Felkeszi előnévvel. Az 1423—1482. évekből egy *Felkeszi*-családot is említenek az oklevelek. 1559-ben a török hódoltsághoz tartozott és ekkor 29 adóköteles ház volt. 1626—29-ben még fennállott és az egész helység a reformált hitet követte. A XVII. század közepén elpusztult. Alkeszőt 1698. táján németekkel telepítették be, kiknek a vármegye 1698-ban 3 évi adómentességet adott. Az egykori Felkeszőt teljesen elpusztult; az 1690. évi összeírásban még fel van véve az elpusztult helységek között, de azután már nem szerepel. Az újonnan települt helység azután *Budakesz*, később Budakeszi néven volt ismeretes. Mostani plebániáját 1699-ben alapították, Boldogasszony tiszteletére szentelt templommal, mely 1761

—66 között épült. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával $66^{28}/_{32}$ úrbéri telket írtak össze. 1848-ig a gróf *Zichy* család és a koronauradalom volt a helység földesura. A községben nagybirtokos a m. kir. koronauradalom, melynek 3000 és a főváros, melynek 1000 hold erdeje van itt. A község határa már a rómaiak alatt lakott terület volt, mert itt egy egész római temetőt találtak. A község lakosai katholikus gazdakört tartanak fenn. Van itt hitelszövetkezet, takarékpénztár, országos munkás-, rokkant- és nyugdíjegyleti fiók és egy festékgyár is, mely *Halfer* József tulajdona. Itt van továbbá a község határában az országszerte híres Erzsébet királyné-szanatórium, a Weiss Manfréd alapítványi szanatórium és végül a m. kir. Honvéd és Közrendészeti József főherceg Szanatórium tüdőbetegek számára. A remek fekvésű telepeken álló impozáns épületek több kilométernyi távolságból látszanak és a szanatóriumok nyitott, széles folyosóiról remek kilátás nyílik. A híres telepek épületei és berendezései mintaszerűek; mindenütt szinte kínos tisztasággal találkozunk, melyet elősegít az ózondús, pormentes levegő. A nagykiterjedésű park egyenes és néhol kissé menedékes útai az üdülők sétáira szolgálnak. Azonkívül vannak üdülőtelepek és pedig a dr. Gosztonyi Vilmos-féle üdülőtelep, továbbá az Erdei üdülőtelep s végül a Methodista egyház tulajdonát képező „Tábor" üdülőtelep. Budakeszi különben a fővárosi középosztály egyik kedvenc kiránduló és nyaralóhelye, ahova nyaranta százával menekülnek a fővárosiak és számos villát építettek. A község határában épült a m. kir. Konkoly alapítású *Astróphysikai Observatorium.*

A világháborúba hadbavonult katonák száma: 1132, hősi halottaké: 178, hadiözvegyeké: 41, hadiárváké: 8. A hősi halottaknak bronz szobor emlékművet állítottak, amely Martinelli Jenő szobrászművész alkotása.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 5945 lélek. Magyar: 770, német: 5171, egyéb: 4. R. kath.: 5905, ref.: 10, ágh. ev.: 5, izr.: 15, egyéb: 10. *Házak száma:* 972.

Az 1930. évi népszámlálás szerint *a lakosság:* 6755 lélek, *házak* száma: 984.

Területe: 7716 kh., melyből a községé 173. Szántó: 2574, rét: 142, legelő: 42, erdő: 4395, szőlő: 254, kert: 60, terméketlen: 9, egyéb: 237. *Az erdőbirtok* bükk és tölgy, melyből a kincstáré: 2876, a székesfővárosé: 104, a volt úrbéreseké: 471 kh.

Vas áll.: *Bpest* (10 km.). *Autobuszjárat* Bpesten a Szarvas-vendéglőtől.

Posta, táv., tel., cső.: *helyben.* Főszb.: *Bia.* Törvsz., pü. ig., járb., adóh., tkv., mezőg. kamr., iparfü., keresk., kamr., OTI, pü. szak.: *Bupest.* Vál ker.: *Törökbálint.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Főjegyző: *vajasdi Ajtay Béla.*
Közig. tanfolyamot Kolozsváron végezett. 1905-ben Felsőszékre, onnan Alsócsósa községbe választották meg körjegyzőnek. Román megszállás után mint menekült főjegyző, Pest vármegye számvevőségénél, majd Derecske, Balatonalmádi, Városlőd és Zsámbék községekben mint helyettes szolgált. Budakeszi főjegyzőjévé 1922-ben választották meg.

Adóügyi jegyző: *Gruber János.*
—Középiskoláit és a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Működését mint gyakornok helyben kezdte. 1913-ban aljegyző, 1922-ben aü. jegyző lett. A Takarékpénztár alelnöke, a r. kath. egyház világi elnöke, stb. A háborúban orosz fronton harcolt, kétszer sebesült majd fogságba esett, ahol 54 hónapig volt. Kitüntetése: Sign. Laud., háb. emlékérem. Mint t. hadnagy szerelt le.

Gazdasági jegyző: *Martin Antal.*
Középiskoláit Budapesten, a közig. tanfolyamot Egerben végezte. Működését helyben kezdte, 1922-ben lett aljegyző, 1925. óta gazd. jegyző. A Kaszinó egylet vál. tagja, a Tejszöv. ig. tagja és könyvelője stb. A háborúban 1918-tól a hegyi tüzéreknél teljesített szolgálatot. A Nemzeti Hadseregben 1921-ben teljesített szolgálatot.

Községi irnokok: *Hufnagel József.*
Iskoláit Debrecenben végezte. Püspökladányban gazd. felügyelő volt. Község szolgálatába 1930-ban lépett. 1930. óta az Ipartestület titkára. Háború alatt 1915-ben vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Bronz v. é., Károly cs. ker. és szolg. vaskereszt tulajdonosa.

Eszterle Antal, Pfendtner Antal.

Közs. bíró: *Eszterle András.*
1900 óta önálló gazda, jelenleg 22 k. hold birtokán gazdálkodik és szőlőmíveléssel foglalkozik. 1905—08-ig közs. esküdt, 1908—14-ig törvénybíró volt. 1930-ban pedig a község bírójává választották meg. Temetkezési Egylet ellenőre stb. Háború alatt 14 hónapon át orosz és román frontokon harcolt, mint tizedes szerelt le, Ferenc öccse a harctéren kapott sebeiben 1915-ben meghalt.

Törv. bíró: *Eszterle János.* Pénztárnok: *Eszterle Antal.* Közgyám: *Früh Antal.* Forg. adóellenőr: *Holl János.*

Postamester: *Antalóczi Jánosné sz. Elő Valéria.*
Postamesteri vizsgát 1915-ben Budapesten tett. Pályáját Budapesten a 700. postahivatalnál kézdte meg, majd a 115. pt. hiv.-hoz postamesternek osztották be. 1919. óta a budakeszi m. kir. postahivatal vezetője. Férje, m. kir. postatanácsos, a budapesti postavezérigazgatóságnál teljesít szolgálatot. Szolgálatát 1905-ben Budapesten kezdte meg, majd Nagyváradon és Kassán volt, 1913. óta pedig újra Budapesten teljesít szolgálatot. Postatanácsossá 1920-ban nevezték ki.

M. kir. csendőrörs. Örsparnok: *Pál Elek* thtts.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. plébánia. Esp. plébános: *Miller József* c. prépost.
Theologiát Székesfehérváron, az egyházi és világi jogot a budapesti Pázmány P. Tud. Egyetemen végezte. Áldozópappá 1888-ban szentelték fel. Pályáját mint káplán Székesfehérváron kezdte meg, ahol később különféle egyházi tisztségeket viselt. „Fehérmegyei Napló"-nak szerkesztője, majd az „Alkotmány" napilap főszerkesztője és a nyomdának igazgatója volt. Később San Marco hercegnő udvari lelkésze és titkára, majd Balinka és Üröm községek plebánosa volt. 1910-óta budakeszi plébános, 1920. óta budai ker. esperes és 1925. óta cím. zsámbéki prépost. Munkásságának eredménye a budakeszi új zárda iskola felépítése, az egyházi épületek renoválása stb. Számos egyesület alapítója és elnöke.

Káplán: *Kollár Gyula.*

Kántor: *Edelmann Rezső* ny. áll. ig.-tanító.
Tanítóképzőt 1875-ben Budapesten végezte. 1875—84-ig Budaörsön tanított. 1884-ben mint róm. kath. vezető tanító és kántor Budakeszire került, ahol az iskola államosításakor, 1901-ben áll. tanítóvá, majd 1912-ben igazgató-tanítóvá nevezték ki. 1922-ben nyugalomba vonult. Pedagógiai és a magyarosítás terén kifejtett munkásságáért a minisztérium és a megye ismételten elismerésben részesítette. A Budakeszi róm. kath. Gazdakör és az egyházközség jegyzője, a „Lyra" Dalkör elnöke stb.

Áll. elemi iskola. Igazg.: *Molnár Lajos.*
Tanítóképzőt 1890-ben Baján végezte. Pedagógiai pályáját 1891-ben Aninán kezdte meg, ahonnan a románok 1919-ben kiutasították. Utána Kisteleken tanított és 1922. óta a budakeszi áll. el. isk. igazgatója. Igazgatóvá 1914-ben nevezték ki. Iskolánkívüli népművelődés gondnoka, a Budakeszi Ifjúsági Egy. vezetője stb.

Tanítók: *Kerlik József, Kis-Várday Gyula, Lakos Gusztáv, Makk Róbert, Majtényi Miklós, Müller Ilona, dr. Timár Sándorné.*

R. kath. elemi isk. és zárda. Ig.: *Miller József* esp. pléb., c. prépost.

Főnöknő: *Bazsó M. Xavéria.*
1902-ben lépett „Isteni Megváltó Leányai" kongregáció kötelékébe, 1917 óta főnöknő. A budakeszi „Isteni Megváltó Leányai" fiókházának 1928 óta főnöknője, valamint az ugyanakkor épült új intézetnek is.

Szerzetes nővérek: *Dömötör M. Donátha, Horváth M. Limberta, Mészáros M. Ella, Molnár M. Augusztilla, Recskey M. Jusztina. Seress M. Teréziana.*

Áll. óvoda. Óvónők: *Dragonics Anna, Farkas Ilona, Kapitány Katica.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok

Közs. orvos: *dr. Pehán László* tb. tisztiorvos, e. ü. tan.

Magánorvosok: *dr. Seliga János.*
Középiskoláit Lőcsén és Késmárkon, egyetemi tanulmányait Wienben végezte. Doktorrá avatták Wienben 1885-ben, utána Wienben Stelvák tanár klinikáján gyakornokoskodott. Önálló orvosi gyakorlatot 1886-tól Budakeszin folytatott, ahol 1895-ben közs. orvossá választották meg. 1887-ben a községben az első fürdő és vízgyógyintézetet alapította mint részvénytársaságot, amelyet 1895-ben saját tulajdonába vett át és tartott fenn 1914-ig. Budapesten is volt orvosi rendelője. Számos kulturális és szakegyesület tagja.

Dr. Ehmann Jenő, dr. Obrincsák József.

Szanatóriumok

Erzsébet Királyné Szanatórium
Korányi Frigyes báró kezdeményezésére, készségéből 1901-ben nyílt meg. 1918-ban

készségéből 1901-ben nyílt meg. 1918-ban Weiss Manfréd 1 és fél millió koronás alapítványából a katonai kincstár segélyével felépült a Weiss Manfréd Szanatórium is a beteg katonák részére, amely az Erzsébet Királyné Szanatórium felügyelete és vezetése alatt áll. Kommun alatt elszocializálták és teljesen lezüllesztették, kirabolták, ugyhogy a kommun bukása után egy időre be kellett zárni s csak a külföldi nagy emberbarátok áldozatkészsége folytán lehetett 1920-ban újra átadni hivatásának. 1926-ban a férőhelyek száma az Erzsébet királyné Szanatóriumban 400, a Weiss Manfréd Szanatóriumban 157 volt. 1926-ig cca 30.000 beteget ápoltak.

1926-ban a 25 éves évforduló alkalmával az Erzsébet királyné-szanatóriumban ig. főorvos: *dr. Országh Oszkár*. Osztályos főorvos: *dr. Barát Irén*. Röntgen-laboratóriumi főorvos: *dr. Jezsovics Kálmán*. C. főorvosok: *dr. vitéz Dániel és dr. Karafiáth Imre*. Alorvosok és segédorvosok: *dr. Biró István, dr. Keresztes Mária, dr. Lénárt Egon, dr. Papp Sándor, dr. Puder Sándor, dr. Schiffbeck Emil, dr. Szabó Julia, dr. Wellisch Imre*.

A Weisz Manfréd-szanatóriumban ig. főorvos: *dr. Róth Miklós* c. főorvos, *dr. Schön Jenő*.

A szanatórium a Jánoshegy és Budakeszi község között elterülő lejtőn 50.000 négyszögöl erdőterleten épült.

József-szanatórium. Tel.: 643—60. Gondnok: *Kőnig Károly* altanácsnok. G. helyettes: *Sztraka László*. Igazg. orvos: *dr. Metzger Fülöp* főtörzsorvos. Ezredorvos: *dr. Machovich Antal*. Főorvosok: *dr. Fekete József, dr. Sashegyi Ernő, dr. Szalai Benő, dr. Táncos László*. Polg. orvosok: *dr. Kincses Miklós, dr. Mogyorós Endre*. Gyógysz. tiszt: *Váradi Szakmáry Zoltán*.

Dr. Gosztonyi Vilmos Üdülőtelepe. Magángyógyintézet.

1917-ben *dr. Gosztonyi Vilmos* létesítette a Jánoshegy déli lejtőjén, 360 méterrel a tenger színe fölött, szélcsendes, napos helyen, egy holdas park közepben, sétányokban gazdag erdő mellett fekszik. Modernül felszerelt üdülőtelep, légutak hurutos bántalmaiban szenvedők, üdülők, Basedow-betegek, vérszegények stb. részére alkalmas üdülőtelep.

Gyógyintézet tulajdonosa és főorvosa: *dr. Gosztonyi Vilmos*.

Budapesti egyetemen 1912-ben abszolvált, utána az Erzsébet királyné Szanatóriumban működött. Háború alatt mint honvéd főorvos 32 hónapot a fronton töltött. Háború után 5 éven át az Uj Szent János és Szt. Rókus-kórházakban működött. Orvosi lapokba állandóan ír. Kitüntetései: II. oszt. vörösker., arany érd. ker. és Károly cs. k.

Orvosok: *dr. Filesz Károly* és *dr. Feszl Ilona*.

Erdei Üdülő Tüdőbeteg magángyógyintézet.

1926-ban *Riegler Antalné* alapította. Tulajdonosa 1930. óta dr. Kozma László főorvos. Jánoshegy déli lejtőjén széltől védett helyen, 300 méterre a tenger színe fölött fekszik. A hygiénikus és modern üdülőtelepen röntgen- és orvosi vegyi laboratórium, kvarclámpa és pneumothorax készülék áll a betegek gyógyulásának szolgálatában, akik állandó szakorvosi felügyelet alatt állnak.

Vezetőorvosok és tulajdonosok: *dr. Kozma László*, Bpest, V., Pannonia u. 22.

Budakeszi Erdei Üdülőtelep igazgató-főorvosa, az OTI I. tüdőosztályának orvosa, a „Tuberculosis" havi tudományos folyóirat szerkesztője, a Tátraházai Tüdőbeteg Szanatórium volt. I. asszisztense.

Dr. Hajnal Tibor tüdőszakorvos.

Egyetemi tanulmányait Budapesten a Pázmány P. m. kir. Tud. Egyetemen 1925-ben végezte. Szakorvosi kiképzést az Erzsébet királyné Szanatóriumban nyert. 1929. óta az Erdei Üdülőtelep vezetőorvosa. Budapesten, Hidegkúti-út 2—b. alatt magánpraxist folytat. Több szakirodalmi mű szerzője.

Alorvos: *dr. Sziszár Nándor*.

Állatorvosok

Közs. állatorvos: *Havsdorf Vilmos*.

Geiselhardt József ny. m. kir. honv. törzsállatorvos.

Gyógyszerész: *Körmendy Sándor*.

Ügyvéd

Dr. Pilicz József.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben. Tagjainak száma: 446. Megszervezője *Ajtay Béla* közs. főjegyző, a testnevelési bizottság elnöke: *Majtényi Miklós* áll. tanító. Saját otthona és sporttelepe van. 446 kötetes könyvtárral rendelkezik. Úgy sportban mint lövészetben első helyen áll. Labdarúgó csapata MLSz tagja. A me-

gyei törvh. bizottság, a járási testnevelési vezető és O. T. T. elismerő oklevéllel tüntette ki az egyesületet.

Elnöke: *Majtényi Miklós* áll. tanító.
Alelnök: *Martin Antal* közs. gazd. jegyző.
Pénztáros: *Eszterle Antal* tisztv.
Ellenőr: *Berchtold Márton* posta tiszt.
Könyvtáros: *Berchtold Ferenc* gazdálkodó.
Jegyző: *Ajtay Ernő* jogszigorló.

A vezetőségi tagok egyúttal az Egy. levente oktatói is.

Elnök és főoktató: *Majtényi Miklós* áll. tanító.

Tanítóképzőt az eperjesi gör. kath. tanítóképzőben 1910-ben végezte. Pedagógiai pályáját Alsókomárnok községben kezdte meg. Pályájának több állomása után 1919-ben a budakeszi áll. el. iskola tanítójává nevezték ki. Iskolán kívüli népművelődés előadója, a Levente Egy. elnöke és főoktatója stb. Háború alatt 24 hónapon át a harctéren küzdött, megsebesült, 35 százalékos rokkant lett. 1918-ban mint hadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign. Laud. kardokkal, nagyez., kisez. és bronz vit. érem., Károly cs. ker., seb. érem és háborús emlékérem.

Ifjúsági Egyesület.

Alakult 1910-ben. Alapította *Végh József* áll. el. isk. igazgató, első elnöke pedig *Pfendtner Antal* keresk. és sütőmester volt. Célja az ifjúság hazafias, vallásos és erkölcsös nevelése. Évenkint 8—10 műkedvelő előadást rendez. Cca 200 kötetből álló könyvtárral rendelkezik.

Vezetője: *Molnár Lajos* áll. el. isk. igazg.
Elnöke: *Holl János.*
Pénztáros: *Meck János.*
Jegyző: *Fischer Gusztáv.*

Önk. Tüzoltó Egyesület. Főparnok: *Pfendtner Antal.*

Alakult 1923-ban 60 taggal. Megszervezője *Ajtay Béla* főjegyző és *Lakos Gusztáv* áll. tanító. Műszaki felszerelése modern és a helyi viszonyoknak megfelelő.

MOVE „Mátyás király" lövésztörzs. Parnok: *Majtényi Miklós.* Lövészmester: *Pfendtner Antal.*

Alakult 1930-ban 40 taggal. Megszervezője *Majtényi Miklós* áll. tanító és *id. Holl János* v. Máv. főtisztviselő. Működési alatt résztvett a Move budapesti és kerületi versenyein.

Vöröskereszt Egylet. Elnöke: *Miller József.*

Alakult 1914-ben. Alapítói *Miller József* esp. plébános, c. prépost, *dr. Pehán László* községi orvos és a község volt főjegyzője *Rajz Flóris.* A világháború alatt 80—100 ágyas kórházat tartott fenn.

Kaszinó Egylet. Elnöke: *Miller József.* Igazg.: *Ajtay Béla.*

Alakult 1926-ban 50 taggal. Alapítói *Miller József* esp. plébános, c. prépost, *Baumann Béla* tb. kir. erdőtanácsos és *Ajtay Béla* közs. főjegyző.

Stefánia Szövetség.

Alakult 1926-ban. Szervezője: *Ajtay Béla* közs. főjegyző, jelenlegi igazgatója. Védnökn ő: *dr. Pehán Lászlóné.* Elnöke: *dr. Pehán László* egészs. tan., tb. tiszti orvos, községi orvos.

„Szent József" Temetkezési Egylet.

Alakult 1890-ben cca 200 taggal. Háború alatt működése szünetelt és a háború, majd azt követő időkben vagyona teljesen tönkrement. Átszervezése azonban sikerrel járt s ma már újra megerősödött. Tagjainak száma jelenleg: 3018. Az átszervezés a jelenlegi vezetőség érdeme.

Elnök: *Nattó János* keresk.

Fiatal éveit atyja kereskedésében töltötte, ott szabadult fel. 1904-ben önállósította magát, 1909-ben pedig átvette atyja üzletét, melyet nagyatyja 1826-ban alapított. 1923-ban cipőkrém gyártásra rendezkedett be. Közs. képv. test. tagja 1908. óta. A „Szent József" Temetkezési egylet elnöke, az Elektromos és Műszaki Rt., a Hitelszövetkezet ig. tagja, stb. Háború alatt 1916—17-ig katona volt.

Alelnök: *Stiffer Ferenc.* Pénztáros: *Misztl Lőrinc.* Ellenőr: *Eszterle András.* Könyvelő: *Kleéberg Aladár.* Gondnok: *Schultz Márton.*

Róm. kath. Gazdakör.

Alakult 1905-ben Keresztény Szociális Egy. néven, Gazdakörré 1908-ban alakult át. Taglétszám: 150. Célja a keresztény gazdakőzönség érdekeinek megvédése. Hazafias és kulturális előadásokat rendez. 150 kötetes könyvtárral rendelkezik.

Elnöke: *Miller József* esp. pléb., c. prépost.
Világi elnök: *Früh Antal* gazdálkodó.
Igazgató: *Edelmann Rezső* r. k. kántor, ny. áll. el. isk. ig. tanító.

Rokkant Egyesület. Vezető: *Prökl József.*

Bérkocsisok Ipartársulata. Elnök: *Starcz János.*

Építőmunkások Egyesülete. Elnök: *Berchtold Márton.*

Ált. Ipartestület.

Alakult 1919-ben. Megszervezői: *Lakos Imre* közs. főjegyző, első iparhatósági biztos s az Ipartestület első vezetősége volt. Tagjainak száma: 160. Az Ipartestület a rossz gazdasági viszonyok dacára hathatósan szolgálja az iparosság érdekeit.

Elnöke: *Mayer Mátyás* asztalos m.

1893-ban Budaörsön szabadult fel, mint segéd Szakálhögyészen, Budapesten, Buda-

örsön és Budakeszin dolgozott. 1902. óta önálló mester. 1924—26-ig az Ipartestület alelnöke volt. 1930. óta pedig elnöke. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített.

Iparhatósági biztos: *Ajtay Béla* közs. főjegyző. Alelnök: *ifj. Fischer Antal* mészáros m. Titkár: *Hufnagel József* közs. tisztviselő. Pénztáros: *Holl György* sütő m. Tanocnvizsgáztató bizottság elnöke: *Martin János.*

„Lyra" Dalkör.

Alakult 1923-ban. Megszervezték: *Lakos Gusztáv* áll. tanító és *Edelmann Rezső* róm. kath. kántor. Tagjainak száma: 44. Célja a magyar dal és az egyházi zene ápolásán és terjesztésén kívül a magyarosítás. A dalkörnek egy „Szent Cecilia" vegyes kara és 14 tagú vonós zenekara van. Orsz. Dalos Szöv. tagja.

Díszelnök: *Fischer István* volt közs. bíró.

Ifjú éveit atyja gazdaságában töltötte. 1898 óta önálló gazda, 12 éven át nehéz fuvarozással foglalkozott, a pályi kőbányákból szállított Budapestre követ. A székesfőváros állandó fuvarozási vállalkozója. 1920—24-ig közs. esküdt, 1924—27-ig közgyám, 1927—30-ig pedig közs. bíró volt. Hitelszövetkezet ig. tagja, a „Lyra" Dalkör díszelnöke, Keresztény Iparosok Asztaltársaságának elnöke stb. Háború alatt fiával együtt katonai szolgálatot teljesített.

Elnök: *Edelmann Rezső* r. kath. kántor.

Ügyv. elnök és karnagy: *Lakos Gusztáv* áll. tanító.

Középiskolai érettségit 1916-ban Munkácson tett, tanítói oklevelet 1919-ben Budapesten, kántorit pedig 1922-ben Esztergomban szerzett. Pedagógiai pályáját 1919-ben Budakeszin kezdte meg. Iskolán kívüli népművelődés előadója, r. kath. s. kántor, levente oktató, a „Lyra" Dalkör ügyvezetője s karnagya, a róm. kath. egyházközség h. jegyzője stb. Orsz. Magyar Dalos Szöv. Liszt Ferenc plakettal tüntette ki. Háború alatt, 1916-ban vonult be, orosz fronton szolgált. 1918-ban mint zászlós szerelt le.

Polgári Dalárda. Elnök: *Geiger Ferenc.*

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Berchtold Márton.* Ügyvezető: *Kovalovszky Ferenc.*

Tejszövetkezet. Elnök: *Miller József*, alelnök: *Ajtay Béla*, könyvelő: *Martin Antal.*

Alakult 1930-ban 297 taggal és 540 üzletrésszel. Megszervezője: *Miller József* esp. plébános, c. prépost, *Ajtay Béla* közs. főjegyző és *Frankhauser József* Hitelszöv. igazgató, valamint *Martin Antal* közs. gazd. jegyző. A napi tejgyűjtés 3000 liter.

PÉNZINTÉZETEK, IPARVÁLLALATOK

Hitelszövetkezet.

Alakult 1895-ben 191 taggal és 347 üzletrésszel, az O. K. H. tagjává 1899-ben lett. Nehéz gazdasági helyzet ellenére is tagjainak érdekeit kellőképen szolgálja. Jelenleg a tagok száma: 480; üzletrészeké: 850; az alaptőke pedig: 31.000 pengő.

Elnök: *Eckstein István.* Alelnök: *Mohl Ferenc.*

Ügyv. ig.: *Frankhauser József.*

Fiatal éveit atyja gazdaságában töltötte, majd 1895-től a Hitelszövetkezet könyvelője volt egész 1922-ig s azóta pedig a Szövetkezet ügyv. igazgatója. Közs. képv. test. 24 éve tagja, az Elektromos és Műszaki Rt. könyvelője és ig. tagja stb. Háború alatt 1914-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be és 1918-ban mint tart. hadnagy szerelt le.

Pénztáros: *Geiselhardt János.*

Könyvelő: *ifj. Kovalovszky Ferenc.*

Takarékpénztár R. T.

Alakult 1885-ben 50.000 korona alaptőkével, amelyet 1894-ben 100.000 koronára emeltek fel. A háborút és az azt követő időket a takarékpénztár is erősen megérezte, de azóta újra megerősödve folytatja működését. Alaptőkéjét, amely 1927-ben 25.000 pengő volt, 1929-ben 50.000 pengőre emelték fel.

Elnök: *Martin János.*

1887-ben 40 k. hold földjén kezdett önállóan gazdálkodni. 1892—1908-ig a Takarékpénztár felügy. bizottsági tagja, 1908—12-ig pénztárosa, 1912—16-ig ig. tagja és alelnöke volt, 1916. óta pedig elnöke. Közs. képv. test. tagja, esküdt és három éven át közs. bíró is volt. Elnöke volt a Temetkezési egyletnek is stb. Hét fia vett részt a háborúban. Mátyás 1916-ban orosz fronton hősi halált halt.

Alelnök: *ifj. Gruber János.* Pénztáros: *Gruber József.* Könyvelő: *Gruber Antal.* Felügy.-bizottság elnöke: *Martin József.*

Elektromos és Műszaki Rt.

Alakult 1922-ben 10 millió K alaptőkével mint Budakeszi Electromos Rt. Elektromos és Műszaki Rt.-vé 1925-ben alakult át 50.000 pengő alaptőkével. Célja a község és a környék villamosítása és elektromos és műszaki vállalatok létesítése.

Igazgatósága: *Gschwindt Ernő* szeszgyáros, orsz. gyűlési képviselő, *Zachara Lajos* ig. főmérnök, *Frankhauser József*, dr.

Pethő István, Sárkány Árpád, Miller József, ifj. Fischer Antal, Nattó János, Ajtay Béla, Martin József és Reisz György.

Műsz. ig.: *Zachara Lajos.*

Középiskoláit és a gépészeti felsőiparisko-lát Kassán, majd 1896—99-ig a darmstadti és karlsruhei műegyetem electro technikai fakultását végezte. Pályáját a Kassa—Oder-bergi vasútnál kezdte meg, majd a Ganz Villamossági Rt. szolgálatában állott, utóbb mint ig. helyettes főmérnök. 1922. óta a bu-dakeszi Elektromos és Műszaki Rt. igazgató-ja. Több éven át a „Technológiai Lapok" főszerkesztője, majd 12 éven át a „Műszaki Lapok" szerkesztője volt. Több külföldi szak-lap munkatársa. Egy szakkönyve: „Elektro-mosság a közgazdaságban".

Halfer József Márványozó festék-gyár Rt.

Halfer József budapesti könyvkötő mester alapította állami támogatással 1902-ben. A világon az első és Magyarországon ma is az első márványozó festékgyár. Gyártmánya egy különleges szabadalmazott festék, amelyet a könyvkötő iparban, az üzleti könyv és tarka-papírgyárak használnak. A gyárnak Európa legtöbb fővárosában képviselete van és szál-lít Argentiniába, Chilébe, Braziliába, Uru-guayba, Ausztráliába stb

Tulajdonos: *Tükrössy Richard* gaz-dasági főtanácsos.

Vezetője: *Poppe Henrik* okl. mérn.

A gyárnak 1920. óta vezetője. Háborút vé-gigküzdötte, mint főhadnagy szerelt le.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Pruzsinszky Rezső.*

1907-ben Budakeszin szabadult fel, 18 éven át Budapesten bútorgyárakban és mestereknél mint segéd dolgozott. 1925. óta önálló mester, üzemét még az 1880-as években alapították. Ipartestület tagja stb. Háború alatt a szerb és az albán frontokon harcolt, mint tizedes szerelt le. Imre öccse a harctéren szerzett betegségében 1919-ben halt meg.

Laschelt Rezső, Léber János, Magyar Mátyás, Pfendtner J.

Autobuszvállalkozók: *Bauknecht József, Eszterle Ferenc, Finn Ferenc, Folláth József, Krizán Károly, Nattó József, Reich András, Rieger József, Stárcz János.*

Autófuvarozók: *Barba Péterné, Bauknecht és Reich, Frinn Antal, özv. Eckstein Ferencné, Praxl Sándor, Rieger Antal, Rieth József, Schuller Jakab, Stadler Ferenc, özv. Schwanerer Mihályné.*

Autógarage: *Eszterle Ferenc, Reich János.*

Autójavítók: *Eszterle Ferenc, Reich János, Schindler József.*

Autótulajdonosok: *Erzsébet-szanatórium, József főherceg-szanatórium, Antalóczy János* m. kir. postatan. (teher), *Báder János, Klinger József, Lechner Adolf.*

Ácsok: *Martin János, Merkl György, Vogl Sebő.*

Bádogosok: *Huber János, Lechner Adolf.*

Bányavállalatok: *Schmidt Károly* festékanyagbánya, *Volt Urbéresek* festékanyagbányája.

Benzinárusító: *Gräfe Antal.*

Benzinkút: *Finn Ferenc.*

Bognárok: *Belák József, Hofher Ferenc, Holl Jakab, Márhoffer Károly, Pfendtner János, Winterkorn János, Ramsperger Lőrinc.*

Bőrkereskedő: *Albrecht Ferenc.*

Cipészek: *Mátlé István.*

1910-ben Budakeszin szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budapesten dolgozott. 1924 óta önálló mester. Ipartestület, a „Lyra" Dal-kör stb. tagja. Háború alatt a m. kir. hon-védelmi minisztériumban teljesített szolgá-latot.

Ifj. Mészner Mátyás.

1905-ben Budakeszin szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1912. óta önálló mester. Ipartestület, Temetkezési Egylet stb. tagja. Háború alatt orosz és olasz frontokon harcolt. 1915-ben olasz fogságba esett, ahon-nan 1919-ben tért haza. Ferenc öccse a harc-téren szerzett betegségében, Antal pedig orosz fogságban meghalt.

Schuller Antal.

1888-ban Budapesten szabadult fel, segéd-éveit ugyanott töltötte. 1897 óta Budakeszin önálló mester. A budapesti Cipész Ipartes-tület 1888-ban oklevéllel tüntette ki. Ipar-testület első alelnöke és több éven át elnöke volt, jelenleg választmányi és tanoncvizsgáz-tató bizottság tagja stb. Háború alatt 8 hó-napon át román fronton harcolt. János és Pál öccsei 1917-ben a doberdói harcokban hősi halált haltak.

Starcz György.

1905-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Budapesten, Poprádon, Tátrafüreden,

Budakeszin stb dolgozott. 1919. óta önálló mester. Ipartestület tagja stb. Háború egész ideje alatt szerb, orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint főtűzér szerelt le. Kitüntetései: kisezüst, kétszer bronz vit. érem, szolg. vasker. és Károly cs. ker.

Albrecht János, Cserney Viktor, Eszterle János, Fliegl János, Foláth Ferenc, Geiger Jakab, Hiber János, Jantz Antal, Leyrer Lőrincz, Meck György, Michle József, id. Mesner Mátyás, Szimayer Márton, Rosille János, Schuszter János, Stoffer Lőrinc.

Cipőfelsőrészkészítő: *Albrecht Ferenc.*

Cukorkakereskedő: *Holl Márton.*

Cukrászok: *Práth András, Misztl Lőrinc.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Eszterle Ferenc.*

Középiskola négy osztályának elvégzése után 1904-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Budakeszin dolgozott. 1925. óta önálló mester. Atyja, Eszterle József 1905—22-ig korcsmáros és 1922 óta pedig vendéglős a községben. Több egyesület tagja. Háború alatt 34 hónapon át orosz, román s olasz frontokon harcolt.

Schäffer Ferenc, Szabadházi Jánosné, Eszterle Antal, Eszterle András, Frankhauser József, Geiselhardt János, Gruber József, Weber Antal.

Dohánytőzsdések: *Huber Jakab, Mesner András, Prökl József, Stofflitz Antal, özv. Till Jánosné.*

Edénykereskedők: *Altenhaller József, Léber János, Steibl Tamás.*

Előnyomdatulajdonosok: *Fekecs Jenőné, Fischer Jusztinia.*

Esztergályos: *Pfendtner József.*

Építési anyagkereskedők: *Deponte József, Kren Lőrinc, Pfendtner János.*

Festékkereskedők: *Majer Boldizsár, Steibli Tamás.*

Fényképész: *Deponte József.*

Fodrászok. Férfifodr.: *Huber Jakab.*

1899-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Budapesten stb. dolgozott. 1902. óta önálló mester. 1925-ben mint hadirokkant dohánytőzsde engedélyt kapott. Ipartestület, „Lyra" Dalkör stb tagja. Háború alatt szerb fronton a Valjevó körüli harcokban 1914-ben súlyosan megsebesült. 50 százalékos rokkant lett.

Borlován Vencel, Frank Ferenc, Horváth Gyula, Kellner János, Math Béla, Maul György, Ofciánka Mátyásné, Ramsperger Ferenc, Theisz János. Női fodr.: *Horváth Gyula, Schenek József.*

Fogtechnikus: *Engelman Ede.*

Földbirtokosok: *Kir. Kincstár Korona uradalma* 2876 kh., *Volt urbéresek* 471 kh., *Darányi Ignác örök.* 95. *Eszterle András* 21, *Eszterle Antal* 20, *Eszterle János* 36, *Eszterle Jánosné* 31, *Fischer Antal* 20, *Fischer György* 24, *Fischer Antal* 30, *Franckhauser Antal* 33, *Franckhauser József* 30, *Grifl Jakabné* 25, *Gruber József* 36, *Heller Jánosné* 21, *Kreisz Jakab* 24, *Krungl Mátyás* 49, *Kruh Antal* 26, *Mándl József* 25, *Martin András* 22, *Martin József* 24, *Martin István* 21, *Mannich József* 28, *Martin Antal* 42, *Netto János* 20, *Oszter Mihályné* 20, *Róm. Kath. Egyház* 83, *Schäffer Ferenc* 28, *Schultz István* 23, *Szabadházi Jánosné* 46, *dr. Váradi József* 85, bérlő: *Krén István.*

Fuvarozóvállalkozók: *Pernesz János, Sechner Adolf, Till Gergely.*

Füszer és vegyeskereskedők: *Meszner Antal.*

Ifjú éveit atyja gazdaságában töltötte, majd nősülése után önálló gazdálkodást kezdett, felesége varrónő, jelenlegi vagyonuk közös szorgalmuk eredménye. Füszer- és vegyeskereskedését 1902-ben nyitotta. Községi esküdt több év óta. Háború alatt az orsz fronton teljesített katonai szolgálatot.

Ifj. Reich András.

Polgári iskola 4 osztályát Budapesten végezte. Kereskedelmi szakmát Budakeszin tanulta. 1930. óta önálló kereskedő. Autófuvarozási vállalata is van, amelyet atyjával együtt vezet. „Lyra" Dalkör és Ifjúsági Egylet tagja. Atyja háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Raáb Ferenc.

Fiatal korában a vendéglős ipart tanulta. 1921-ben füszer- és vegyeskereskedést nyitott. Ifjúsági Egylet, Temetkezési Egylet stb. tagja. 1917-ben vonult be a 7. vártűzér ezredhez. 33 hónapon át olasz fronton harcolt. 50 százalékos rokkant lett, mint főtűzér szerelt le. Bronz vit. ér. és Károly cs. ker. tu-

lajdonosa Három fivére is végigküzdötte a háborút. Jánost vitézzé avatták, Mátyás a harctéren szerzett betegségében meghalt.

Deponte József, Eckstein Ferencné, Eckstein Jánosné, Frinn Jánosné, Fischer Lénárdné, Hofher Andrásné, Hoffer Jakab, Kényes Józsefné, Kren Márton, Merkl Ferenc, Nattó Mátyás, Pfendtner Antal.

Gabona és term. kereskedők: *Tichtl és Seidl.*

Homokbánya: *Kincstári Homokbánya.*

Kádárok: *Gräffl János, Hofher Antal. Reich János, Reich Károly.*

Kávéház: *Park Kávéház*, tulajdonos: *Martin Lőrincz.*

Kertészek: *Vesztróczy Jenő.*

Érettségit 1902-ben Budapesten tett, egyetemi tanulmányait Budapesten a Pázmán P. Tud. Egyetemen végezte. Államtudományi vizsgát 1908-ban tett, ugyanakkor a honvédelmi minisztérium szolgálatába lépett mint gyakornok, majd s. fogalmazó lett. 1910-ben kérelmére a szolgálat alól felmentették és 1920-ig érdi birtokán gazdálkodott. 1920. óta budakeszin kertészete van. Háború alatt az orosz fronton szolgált, mint sz. k. v. főhadnagy szerelt le. Ősi nemesi családból származik.

Holl Márton.

Kézműárúkereskedő: *Léber Ferenc.*

Kifőzés: *Schlenger pensio.*

Kocsifényezők: *Kovalovszky Ferenc, Kukla András.*

Kocsmárosok, vendéglősök: *Csott József.*

Mint kőműves 1897-ben Budapesten szabadult fel, segédéveit Budapesten töltötte, 1907-ben átvette sógora, Wippner Márton vendéglőjét, amelyet 1901-ben alapítottak. 1926. óta a közs. képv. test. tagja stb Háború alatt orosz és olasz frontokon szolgált.

Frankhauser József.

Mint sütő 1893-ban Budapesten szabadult fel, segédéveit Budapesten és Wienben töltötte, utána 1896—1918-ig önálló sütő mester volt. 1909 óta vendéglős. Vendéglőjét, amely 1911-ben leégett, a követelményeknek megfelelően építtette fel. Ipartestületnek, a „Budafok és Vidéke" vendéglősök Ipartársulata választmányának, a r. kath. Gazdakörnek stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

özv. Hoffer Mártonné sz. Almássy Mária.

1906-ban ment férjhez Hoffer Mártonhoz, aki tanult ácsmester volt, 1908-ban átvették atyja, Almássy Antal által 1880-ban alapított vendéglőt, amelyet 1914 óta önállóan egyedül vezet. Férje 1914-ben a lembergi ütközetben eltűnt. Budakeszi Ipartestület zászlóanyja. Ősi nemesi családból származik.

Özv. Mocsnek Lőrincné sz. Mátlé Anna.

Néhai férje 1911-ben vette át atyja 1902-ben alapított vendéglőjét, azonkívül kőbánya tulajdonos és útépítő vállalkozó is volt. Háború egész ideje alatt szerb és orosz frontokon harcolt, kétszer megsebesült. 1925-ben a harctéren szerzett betegségében meghalt. 1925 óta özvegyi jogon vezeti vendéglőjét, amelyet 1928-ban modernül átalakított. Két vendégszobája, kerthelyisége és táncterme van. Számos egyesület tagja, a „Lyra" Dalkör zászlóanyja.

Perner János.

1897-ben atyja birtokán önállóan kezdett gazdálkodni, majd különböző vállalatokat létesített, kőbányát, társaskocsi vállalatot stb. Ő létesítetette az első autóbusz járatot Budakeszire. 1908 óta önálló vendéglős is. Várm. törvh. bizotts. tag. 1897 óta tagja a képv. testületnek. 1917—23-ig a község bírája volt s mint ilyen a legnagyobb rátermettséggel vezette át a községet, megvédve annak érdekeit is a forradalmi, kommun és román megszállás alatti időkön. Midőn a bírói székről lemondott, a község jegyzőkönyvileg mondott munkásságáért köszönetet. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. András fia a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Eszterle József, vitéz Faludi Antal, Gazdakör, Hauk Mihály. Martin Lőrinc, Mecsnik Lőrinc, Perner Andrásné, Stoflitz Antalné, Tebele János.

Kovácsok: *Horváth Mihály.*

1885-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd a fővárosban, Miskolcon, Ungváron, Esztergomban stb dolgozott. 1896 óta önálló mester. Ipartestület, r. kath. Gazdakör, Rokkant Egyesület stb. tagja. Háború alatt 30 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt. Atyja, Horváth Mihály, budapesten volt kovács mester.

Czeiler József, Halász József, Schmidt József, Schmidt Márton, Schrotti József.

Kőbányabérlők: *Engelhardt Ferenc, Márton Ákos.*

Kőművesek: *Enderle Ferenc, Eszterle Ferenc, Marx János, Schäffer József, Stadler József.*

Kötött-szövöttárú kereskedők: *Leber Ferenc.*

Egyszerű vándor kereskedőből küzdötte fel magát. Üzletét 1908-ban atyja nevén alapította, amelyet 1915-ben végleg átvett és sa-

ját neve alatt folytat. Kötött, szövött és játék árún kívül pipere és háztartási cikkeket is raktáron tart.

Eszterle Antal, Ring József.

Köszörűs: *Léber Antal.*

Kutépítő: *Mocsnek János.*

Lakatosok: *Kleberg Aladár, Schindler József.*

Liszt- és terménykeresk.: *Gräffl Antal, Finn János, Pfendtner Antal, Pfendtner Ferenc.*

Malmosok: *Eszterle Ferenc, Mocsnek József.*

Mészárosok és hentesek: *legifj. Fischer Antal.*

1912-ben Budakeszin atyjánál szabadult fel, segéd évei alatt is atyja üzletének vezetésében segédkezett. 1920-ban átvette atyjának 1895-ben alapított üzletét. Ipartestület és több budakeszi egyesület tagja. Háború alatt 36 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

ifj. Fischer Antal.

1898-ban Budakeszin szabadult fel, segédeveit ugyanott töltötte 1904-ben átvette atyja 1870-ben alapított üzletét. 1907 óta a közs. képv. test. virilis tagja. Az iparosság érdekeinek lelkes harcosa, az Ipartestület első elnöke volt és jelenleg is alelnöke. Hitelszövetkezet, a Takarékpénztár, az Elektromos és Műszaki Rt. ig. tagja stb. Háború alatt 24 hónapon át orosz, román, szerb és olasz frontokon a tűzvonalban szolgált. Kitüntetve. 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le.

Fischer János.

1915-ben Budakeszin atyjánál szabadult fel, akinek üzletét, amelyet atyja 1896-ban alapított, 1919-ben átvette. Ipartestület, Ifjúsági Egyesület stb tagja. Háború alatt 18 hónapot az orosz és olasz frontokon szolgált. Atyja, Fischer Antal, 33 éven át volt a községben önálló hentes és mészáros mester.

Bruckner József, Fischer György, Fischer Gyula, Jerzsabek Ferenc, Jerzsabek Károly, Udvardy István.

Mézeskalácsosok: *Misztl Lőrinc.*

1888-ban Budapesten Beliczay Bélánál szabadult fel, mint segéd Grázban, Passauban stb. 6 éven át dolgozott. 1894 óta önálló mester. Üzletét Lőrinc fia vezeti jelenleg, aki nála szabadult fel. Közs. képv. test. virilis tagja, a Temetkezési Egylet pénztárosa, tagja az Ipartestület választmányának, az Orsz. Méhészeti Egyletnek, a r. kath. Gazdakörnek stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Lőrinc fia 46 hónapon át orosz fogságban volt. József a harctéren szerzett betegségében meghalt.

Práth András.

Mint mézeskalácsos Budaőrsön és mint cukrász 1906-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd két éven át Budapesten és Karinthiában dolgozott. 1920 óta önálló mester. Ipartestület tagja. Háború egész ideje alatt szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, mint tizedes szerelt le. Sógora: Eszterle Mátyás 1918-ban olasz fronton hősi halált halt.

Mozgóképszínház. Tulajdonos: *Albrecht Antal.*

Nagytétényben alapította. Háború alatt az előadások szüneteltek, majd 1918-ban Budakeszin újra megnyílt. Ideiglenes helyiségéből a jelenlegi helyiségbe 1920-ban lett átnelyezve, amely 1928-ban teljesen át lett építve. A nézőtér befogadó képessége 430 személy. Tulajdonosa a műsorok összeállításához a művészi és hazafias szempontokat mindenkor szem előtt tartja. Hangos leadóval is fel van szerelve.

Tulajdonos: *Albrecht Antal.* Szakvizsgát 1923-ban a budapesti technológián tett. Mozgószínházát Sándor műegyetemi hallgató fiával együtt vezeti, aki a mozgó gépésze. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Műöntő: *Martin János.*

1913-ban Ujpesen szabadult fel, mint segéd ugyanott, a csepeli Weiss Manfréd-gyárban, Budapesten a Magy. Gazd. Gépgyárban stb. stb. dolgozott. 1929 óta önálló mester. 1930 óta az Ipartestület tanoncvizsgáztató bizottságának elnöke, a Polgári Dalkör tagja stb. Háború alatt 24 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Művirágkészítők: *Fischer Jusztinia, Holl Márton.*

Órás és ékszerész: *Theisz János.*

1920-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd 8 éven át a fővárosban és Marcalin dolgozott. 1928 óta önálló órás és ékszerész. Atyja Theisz János a háború egész ideje alatt orosz és olasz frontokon harcolt, nagybátyja Theisz Antal hősi halált halt.

Pensio: *Schlenger pensio.*

Pékek: *Deponte György.*

1904-ben Budafokon szabadult fel, mint segéd 3 éven át Budafokon és Zsámbékon dolgozott, majd 13 éven át a keresk. miniszt. riumban teljesített szolgálatot mint posta altiszt. 1919. óta pedig önálló sütőmester. 1929-ben fiók üzletet is nyitott. Ipartestület, Gazdakör, „Lyra" Dalkör stb. tagja.

Holb György.

Budakeszin atyjánál szabadult fel, segédeveit is atyjánál töltötte és annak üzletét önállóan vezette, amelyet 1923-ban átvett. Sütődéjét 1878-ban atyja alapította. Ipartestület pénztárosa, a tanoncvizsgáztató bizottság, a „Lyra" Dalkör stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Antal bátyja 1917-ben román fronton hősi halált halt.

Pfendtner Antal.
Mint kereskedő 1907-ben Budapesten s mint sütő 1910-ben Budakeszin atyjánál szabadult fel. Utána atyja sütődéjének vezetésében segédkezett. 1917-ben átvette felesége nagyatyja által az 1850-es években alapított vegyeskereskedést, 1925-ben pedig atyja halálakor a sütödét. Ifjúsági Egylet alapító tagja, volt első elnöke, az Ipartestület tanoncvizsgáztató bizottságának tagja stb. Háború alatt 24 hónapon át szerb, olasz és román frontokon harcolt, majd román fogságba esett, ahonnan megszökött.

Özv. Holl Antalné, Holl József, Gräffl Sebő, Müller Tamás, Pfendtner András, Pfendtner Ferenc, Pfendtner Jánosné, Reith Antalné, Szautner György.

Rövidárúkereskedők: *Eszterle Antal, Léber Ferenc, Ring József.*

Sapkakészítők: *Schleer András.*

Sírkőraktár: *Farkas Ferenc.*

Sörraktárak: *Krenn Antal, Folláth Jakab.*

Szabók. Férfi: *Mayer János.*
1896-ban Budapesten szabadult fel, segédéveit is a fővárosban töltötte, majd Abbáziában és Fiumében szaktanulmány úton volt. 1900 óta önálló mester, Ipartestület egyik alapítója. 3 éven át elnöke volt, jelenleg elöljáróság tagja. Háború alatt szerb és román frontokon szolgált. Sógora: Khoch Mátyás, 1914-ben orosz fronton hősi halált halt.

Reisz György.
1894-ben Gödöllőn szabadult fel, mint segéd Budapesten, Temesváron, Brassóban, Fogarason stb. dolgozott, 1900 óta önálló mester. Ipartestület alapító és elöljáró tagja, a tanonciskola felügy.-bizotts. elnöke, a Elektromos és Műszaki rt. és Hitelszövetkezet ig. tagja stb. Háború alatt 1917—18-ig katonai szolgálatot teljesített. Lőrinc fia atyjánál szabadult fel s mint segéd jelenleg is nála dolgozik.

Berchtold József, Huber Mártha, Koller János, Kreis Antal, Mucsi Lajos, Meyer János, Reich József, Ruppel Antal, Ruppel József, Ruppel Pál, Schrancinger János,
Női szabók: *Bélafi Antónia, Boda Ferencné, Eidenpeuer Józsefné, Geiger Jakabné.*

Szijgyártó és nyerges: *Kukla Ferenc, Moll Lőrinc.*

Szikvízgyárosok: *Eszterle András, Eszterle Ferenc, Eszterle Márton, Fischer András, Früh Ferenc, Szabadházi Jánosné.*

Szobafestők és mázolók: *Bauer Ferenc, Huber János, Kerner Ferenc.*

Szövet- és posztókereskedők: *Eszterle Antal, Ring József.*

Tejkereskedő: *vitéz Rábai János.*
Ifju éveit tejkereskedésben töltötte és ott valamint szülei gazdaságában szerezte meg a tejkereskedéshez és gazdálkodáshoz szükséges gyakorlatot. 1919. óta önálló. Budapestre szállít tejet. Hitelszövetkezet és Hangya Szövetkezet tagja stb. Háború egész ideje alatt szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érem, Károly cs. ker., német háborús emlékérem stb. Vitézzé avatták 1929-ben.

Temetkezési vállalkozó: *Borbás Gyula.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Eszterle Ferenc, Hangya, Finn János, Merkl Ferenc, Pfendtner György, Stoffer Ferenc.*

Üveg és porcellánkereskedők: *Altenhaller Józsefné, Léber Ferenc, Steibli Tamás.*

Vaskereskedők: *Altenhaller József, Pfendtner György.*

Villanyszerelők: *Schäffer József, Zachara Lajos.*

Vitézek: *v. Dániel Gábor* orvos, *v. Faludi Antal* vendéglős, *v. Hübéres Mátyás* napszámos, *v. Pető Ferenc* kőmíves, *v. Rába János* tejárus.

PÁTY

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Bánom-Kuckó-t., Mézeshegyi Kőbánya, Kecskés téglagyár, Urbéri- és Közalapítványi erdőőri lak.*

A Kopaszhegy alatt, a budapest—bécsi vasútvonal közelében fekszik. 1342-ben *Paagh* alakban említik az oklevelek. Ekkor a telki apátság birtoka. 1404-ig *Terbegeczi Dobák* volt itt birtokos, kinek magtalan halála után a király *Kővári Pálnak* és *Kiscsalomjai* János fia Valkánnak adományozta. Az 1626—29. években a református egyház már fennállott. Papjai névsorát 1640-ig tudja felvinni. A török hódoltság után is lakott hely-

ként írták össze. 1695-ben háromnegyed portával rótták meg. A XVIII. század első felében rohamos fejlődésnek indult. 1715-ben 31, 1720-ban 88 adóköteles háztartást írtak össze e helységben. Lakosai az összeírás szerint mind magyarok voltak. Ekkor a gróf *Kohányak* birtoka volt. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával 47 egész úrbértelket vettek itt föl. Ekkor a *Bosnyák*-család és a telki apátság birtokában találjuk. A református templom 1783-ban épült. Az egyház szentedényei közül említést érdemel egy arannyal futtatott ezüst urvacsora-kehely az 1668. évből s egy ezüst urasztali tányér. A helység legrégibb pecsétje 1848-ból való. 1848-ig a telki apátság, báró *Splényi* József, gróf *Brunswick*, gróf *Vécsey* Sándor, gróf *Mailáth* György, gróf *Szirmay*, báró *Szentiványi* és Ditskei *Várady* József voltak a helység földesurai. Jelenleg a vallásalap és Ditskei Várady Sándor a helység legnagyobb birtokosa. A helységben levő kúriát báró *Splényi* József építtette 1825-ben. Tőle Ditskei Várady József birtokába került és jelenleg Ditskei Várady testvéreké. A kert vasrácsa 350 régi puskacsőből áll, amelyek miatt 1854-ben az akkori tulajdonosnak csaknem kellemetlensége gei támadtak. Van itt 7000 kötetes könyvtár bel- és külföldi művekből, az 1700—1800. évekből, rendkívül gazdag éremgyűjtemény, kb. 2500 nagyértékű acél- és rézmetszet, régiséggyűjtemény, etrusk vázák, gazdag képtár, régi mesterektől és gazdag ásványgyűjtemény. A gyüjtemény értékesebb része különben a varasdmegyei birtok kastélyában van. A határban találtak már régi pénzeket, fegyvereket és őskori edényeket, melyek Várady Sándor gyüjteményébe kerültek.

A világháborúban hadbavonult katonák száma: 976, hősi halottaké: 113, hadiözvegyeké: 23, hadiárváké: 64. A hősi halottaknak emlékművet állítottak, mely Keviczky Hugó szobrászművész alkotása.

A földbirtokreform folytán házhely építés céljaira 38 kat. holdat, kishaszonbérletre 212 kat. holdat osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. évi népsz. szerint: 2617 lélek. Magyar: 2616, egyéb: 1. R. kath.: 876, ref.: 1702, ág. ev.: 4, g. kath.: 1, izr: 34. *Házak száma:* 596.

Az 1930. évi népszámlálás szerint *a lakosság:* 2620 lélek, színmagyar. *Házak száma:* 611.

Területe: 6828 kh., melyből a községé: 35 kh. Szántó: 4866, rét: 109, legelő: 290, erdő: 1257, szőlő: 28, kert: 9, nádas: 16, terméketlen: 253. *Erdőbirtok:* Vallásalapítványi uradalom: 866 kh., Várady uradalom: 153 kh. Pátyi volt urbéresek: 208 kh. 40—80 évesek, tölgy, cser, bükk.

Talajviszonya: agyagos meszes.

Terményei: buza, átlag 9 q., zab: 7 q., gyümölcsből: cseresznye, szilva. Konyhakertészet.

Vasútáll.: *Torbágy* (5 km-re). *Autó* rendelhető: *Pál Sándor* és *Kremer Lőrinc* pátyi lakosoktól. *Autobuszjárat:*

Torbágy—Páty között cca. 2 óránként közlekedik. Zsámbék—Páty—Budakeszi—Bpesti autóbuszjárat. Budapestről indul d. e. 8, 12, d. u. 4.10 és 6.30 órakor. Zsámbékról indul: d. e. 6.20, d. u. 12.30, 4.30 órakor.

Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben.* Főszb., Vál. ker.: *Bia*, Törvsz. Pü. ig. Járb., Adóh., Tkv., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI.: *Bpest.* Pü. bizt. és Pü. szak.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Veér Pál* főjegyző.

Érettségit 1900-ban Nagykőrösön tett, a közig. tanfolyamot 1903-ban Budapesten végezte. Közig. pályáját mint jegyző-gyakornok Pátyon kezdte meg, ahol 1903—1908-ig segédjegyző, 1908—1914-ig pedig adóügyi jegyző volt, 1914—1927-ig Tinnyén vezető jegyző volt, 1927. óta Páty vezető jegyzője. Vezető jegyzősége alatt a községben a hősöknek emlékszobrot állítottak, a villanyvilágítást bevezették és a vihar okozta károkat helyrehozták. Iskolánkívüli Népművelési és Testnevelési bizottság, az Önk. Tűzoltó Test. elnöke, ref. egyházközség presbitere, a Lövész Egylet társelnöke, a Pátyi Gazdaszöv. alelnöke, stb. Vörösker. díszoklevél, Magy. Vöröskereszt díszjelvény és polgári háborús emlékérem tulajdonosa. Nemesi családfáját IV. Béla király idejéig vezetheti vissza.

Aljegyző: *Gaál László.*

A honvéd hadapród iskoláit 1918-ban Pécsett, a közig. tanfolyamot 1923-ban Szombathelyen végezte. Közig. pályáját mint aljegyző Szászhalombattán kezdte meg. 1928. óta pedig Páty község aljegyzője. A Pátyi Önk. Tűzoltó Test. parancsnoka. Szászhalombattán a tűzoltóság megszervezője és parancsnoka volt.

Községi bíró: *Polgár Béla.*

1903-ban 20 kh. birtokán önállóan kezdett gazdálkodni, amelyet szorgalmával 50 kh-ra gyarapított. Állattenyésztéssel is foglalkozik. 1913. évi zsámbéki megyei tenyészállat kiállításon tenyészüszője I. o. díjat és oklevelet, tenyésztehene II. díjat, 1929-ben pedig Tinnyén tehene II. díjat, tenyészbikája pedig aranydíszoklevelet nyert. 1910. óta a közs. képv. test. tagja, 1920. óta a község bírája. Bíráskodása alatt a hősöknek szobrot emeltek, csendőrlaktanya épült, stb. Fáradhatatlan munkásságát, amelyet a vihar által tönkretett község ujraépítésének érdekében kifejtett, a megye jegyzőkönyvileg dícsérte és köszönte meg. 1924. óta várm. törvh. bizottság tagja. Járási s községi mezőgazdasági bizottság alelnöke, illetve elnöke, a Pátyi Hitelszövetkezet és Tejszövetkezet elnöke, a Duna-Tiszaközi Mezőgazd. Kamr. választmányi tagja, ref. egyházközs. presbitere, stb. stb. Háború alatt 24 hónapon át szerb és olasz frontokon harcolt.

Törvénybíró: *Czigány József.* Közgyám: *Szabó Ferenc.* Pénztárnok: *Lukácsi János.* Közs. írnok: *Czuczor Márton.*

Postamester: *Lewisch Jenő.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

Ref. egyház. Lelkész: *Kálmán János.*

Középiskoláit Nagykőrösön, a teológiát 1904-ben Budapesten végezte. Lelkésszé avatták 1907-ben. Pályáját Kecskemétszentkirályon kezdte meg, mint hitoktató, majd Örkényben lelkészkedett. 1921. óta Pátyon ref. lelkész. Hangya Szövetkezet budapesti közp. igazgatóságának tagja, a helyi Hangya Szöv. elnöke, stb. A vértesaljai ref. egyházmegye tanácsbírája.

Kántor: *Huszár Lajos.*

Ref elemi iskola. Tanítók: *Nagy István, Valentiny László, Fodor Jolán.*

R. kath. elemi iskola: Ig. tanító: *Molnár István.*

Tanítóképzőt 1902-ben Győrben végezte, gimn. érettségit Budapesten tett, majd a budapesti Pázmány Péter Tudomány egyetem joghallgatója volt. Pedagógiai pályáját 1903-ban Rákospalotán kezdte meg, Pátyra 1905-ben választották meg r. kath. tanítónak. 1925. óta ig. tanító. Iskolánkívüli népművelődés előadója, a gazdasági iskola vezetője. A Levente Egyl főoktatója, r. kaht. kántor, stb. Háború egész ideje alatt román és olasz frontokon harcolt, mint hadapr. őrm. szerelt le. Bronz vitézségi érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Tanító: *Molnár István:*

Áll. óvoda: Óvónő: *Czuczor Mártonné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Községi orvos: *vitéz dr. Kuthy Lajos Ákos,* Tel. 5.

Középiskoláit Szekszárdon és Budapesten, 1913-ban, egyetemi tanulmányait Budapesten 1922-ben végezte. Orvosi gyakorlatot budapesti klinikákon és a keszthelyi városi közkórházban folytatott. 1922-ben Pátyon önálló orvosi gyakorlatot kezdett, ahol 1923-ban községi orvossá választották meg. OTI, a Stefánia Anya- és Csecsemővédő Egylet és a posta orvosa, a Levente Egylet elnöke, a biai járás vitézi hadnagya, a róm. kath. egyházközség gondnoka, stb. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: ezüst és bronz Signum Laudis, nagyezüst, kisezüst és bronz v. é., Károly cs. ker. és háborús emlékérem. Vitézzé avatták 1928-ban.

Gyógyszertár tulajdonos: *Kálmán Károly.*

Szülésznők: *Mocsai Gyuláné, özv. Papp Károlyné, Ujváry Lajosné.*

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Pátyi Önkéntes Tűzoltó Testület.

Alakult 1927-ben. Megszervezője: *Kappenstein János* v. községi aljegyző és *Kálmán János* ref. lelkész, a test. első elnöke stb. voltak. Tagjainak száma: 24.

Elnöke: *Veér Pál* közs. fjgyz. Parnok: *Gaál László* közs. alj. Alparnok: *vitéz Németh József.*

„Kinizsi Pál" Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben. Megszervezője: *Nagy István* ref. tanító és *Molnár István* r. kath. ig. tanító voltak. Az egyesületnek 1927-ben vitéz dr. Kuthy L. Ákos tervei szerint sporttelepe és lövöldéje készült, amelyen a járási lösvészversenyeket tartják. Leventéi a körzeti és járási versenyeken szépen szerepeltek, többször első díjat nyertek. Taglétszám: 191. 250 kötetes könyvtára van. Évenként több műkedvelő előadást és népmulatságot rendez.

Elnöke: *vitéz dr. Kuthy L. Ákos* közs. orvos. Főoktató: *Molnár István* r. kath. ig. tanító. Oktatók: *Molnár Jenő* r. kath. tanító, *Valentiny László* tanító, *Kancz Do-*

mokos ny. cs. tiszth. és *vitéz Németh József* bádogos m.

Pátyi Gazdaszövetség.

Alakult 1922-ben. Működését, amely egyideig szünetelt, 1929-ben kezdte meg ujra. Tagjainak száma: 97.

Elnök: *dr. Várady József*. Titkár: *dr. vitéz Kuthy Ákos.*

Pátyi Tejszövetkezet. Elnök: *Polgár Béla* közs. bíró.

Alakult 1914-ben. Megszervezői *Macskássy Sámuel* v. közs. főjegyző, *Polgár Béla, Silingi János és Lajos* voltak. Tagjainak száma: 120. Üzletrészek száma: 210. A szövetkezet a hygiénia minden követelményének megfelelő villanyerőre berendezett gépekkel van felszerelve.

Pátyi Központi Hitelszövetkezet, mint az OKH. tagja.

Alakult 1900-ban. Megszervezői *Szabó Lajos* ref. lelkész, *Polgár János* és *Benjámin és Juhász András* voltak. A háború és az azt követő gazdasági válság megviselte, de ma már ujra megerősödve folytatja működését. Alaptőke: 14.000 pengő. Tagjainak száma: 400. Üzletrészek száma: 661.

Elnök és ügyv. igazg.: *Polgár Béla* közs. bíró.

Helyettes: *Nyitrai Pál.*

Könyvelő: *özv. Papp Károlyné.*

Postamesteri vizsgát 1885-ben Miskolcon tett. 1890—1902-ig Pátyon, mint postamesternő teljesített szolgálatot. 1901. óta a Hitelszövetkezet könyvelője és ügyvezetője. Szolgálatainak elismeréséül az Orsz. Központ többszöri elismeréssel és oklevéllel tüntette ki.

Pátyi Önsegélyző Egylet, mint Szövetkezet.

Alakult 1926-ban. Megszervezője ifj. *Silingi János.* A szövetkezet alapszabályai még mint a Torbágyi Önsegélyző Egylet fiókintézetének alapszabályai 1881-ben lettek hatóságilag jóváhagyva.

Elnök: *ifj. Silingi János.*

1905-ben Torbágyon szabadult fel, mint segéd ugyanott és Pátyon dolgozott. 1926. óta önálló hentes és mészáros mester. Vendéglőjét 1912-ben alapította, 1922-ben lényegesen kibővítette. Utépítő vállalkozó, 1910. óta közs. képv. test. tagja, 1927—1928-ig törvénybíró volt. Önsegélyző Egylet elnöke, a Méhészeti Egylet alelnöke, a Tejszövetkezet pénztárosa, az Önk. Tüzoltó Test. szakaszparancsnoka stb. Háború alatt 14 hónapon át katonai szolgálatot teljesített, két unokaöccse hősi halált halt.

Könyvelő: *Kecskés János* téglagyáros.

Hangya Fogy. és Ért. Szövetkezet.

Alakult 1910-ben. Tagok száma: 316 Alapítója: *Macskássy Sámuel* közs. főjegyző volt. 1929 évi forgalma cca. 100.000 pengő.

Elnök: *Kálmán János* ref. lelkész.

Ig. tagok: *Polgár Lajos, Polgár Zsigmond és Dani József.* Üzletvezető: *Gräf Lénárd.*

IPARVÁLLALATOK

Téglagyárak: *Kecskés Sámuel.*

1909. (alapításától) kezdve atyja téglagyárában dolgozott. 1924 óta önálló, fivérével: Sándorral és Jánossal, társasviszonyban van. János 1929-ben kilépett a társasviszonyból. 1924-ben a vihar a gyárat elpusztította, ugyanabban az évben ujjáépítették. Mindenféle téglát, tetőcserepet és cementárút gyártanak, átlag 8 munkást foglalkoztatnak. Háború alatt 12 hónapon át szerb és orosz frontokon harcolt, kétszer sebesült, mint tizedes szerelt le. Bronz v. érem tulajdonosa.

Kecskés Sándor.

Hutera Márton pátyi téglagyárában tanulta szakmáját, majd apjával együtt 10 éven át kézierővel folytatta iparát, 1909-ben nagybátyjával társas viszonyban téglagyárat alapított. 1924-ben a gyár ujjáépítésekor pedig unokaöccsével társult. Gazda Szöv. tagja, stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, 10 hónapon át szerb és albán frontokon harcolt.

Kecskés János.

1899—1924-ig atyja téglagyárának vezetésében segédkezett. 1924—1929-ig fivéreivel társasviszonyban önálló volt. 1929-ben pedig különvált s magának uj téglagyárat építtetett amely géperőre van berendezve, átlag 6 munkást foglalkoztat. Önsegélyző Egylet könyvelője stb. Háború alatt orosz, szerb, román és olasz frontokon szolgált. Két sógora a harctéren szerzett sebeiben halt meg.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Iván Pál, Hajdu József, Pál Sándor, Sinkó Ferenc, ifj. Sinkó Ferenc, ifj. Sinkó István.*

Autótulajdonos: *Pál Sándor* 20 HP Fiat.

Autóbusz-tulajdonos: *Silingi András.*

Ácsok: *id. Finta Imre, Sudi István.*

Baromfi keresk.: *Bika Imréné, Horváth Ferencné, Vadász Józsefné.*

Bádogosok: *v. Németh József, Vajda Miklós.*

Biztosítási ügynökök: *Kálmán Károly, Krausz Lőrinc, v. Németh*

József, Pál Sándor.

Bognárok: *Juhász Károly, Lányi Bertalan, Plotz János.*

Borbélyok: *Harangozó Sándor, Papp Károly, Szántó Sándor, Ujváry Károly.*

Borjúkereskedő: *Klein Gyula.*

Cement- és mészkeresk.: *Hutcza István.* Tel. 4.

Cipészek: *Gyulácska Pál, Hödör Illés, Jely Antal, Jely János, László Béla, Nagy László, Németh István, Páncél János, Valter János.*

Cséplőgép és traktor tulajd.: *B. Kovács István* 25 HP Fiat traktor; *Mucsi Lajos* 4 HP motoros cséplő és traktor; Schwartz gyártmány, *Nyitray Károly* 2 drb. 8 HP mot. cséplő; *ifj. Silingi János* 8 HP mot. cséplő; *Dr. Várady József* 25 HP Fiat traktor; *Szavaka Géza* nagybérlő, 30 HP. traktor Cormick-gyártmány.

Csizmadia: *Jely János.*

Cukrász, cukorka keresk.: *Tóth Sándor.*

Dohánytőzsdések: *Krausz Lőrinc, Polgár Benjáminné, Tóth Gábor.*

Esztergályos: *Csányi József.*

Fakereskedő: *Hutera István.*

Fényképész: *Kovács Károly.*

Földbirtokosok: *Közalapítványi uradalom* 1500 kh. Bérlők: *Szarka Géza* ny. urad. j. ig. 810 kh. Tel. 3. *Pátyi Bérlőtársaság* (kisgazdák) 690 kh. *Várady Testvérek* 401 kh. saját földbirtok. Kezeli: *dr. dicskei Várady József.* Tel.: 6.

Pátyi volt úrbéresek közös erdeje: 208 kh. Elnök: *id. Lukácsi Sándor.*

Pátyi v. telkes jobbágyok közös legelője: 138 kh.: *Bereczki Bálint* 38, *id. Besnyi János* 27, *ifj. Bika Sámuel* 20, *ifj. Czigány Lajos* 21, *Dani István* 21, *Finta Sándorné* 36, *Hegedűs Lajos* 21, *Horváth Lajos* 28, *özv. Juhász Lajosné* 20, *B. Kovács István* 21, *B. Kovács János* 20, *Laudi János* 37, *özv. Laudi Józsefné* 24, *Lukácsi Sámuel* 25, *id. Lukácsi Sándor* 26, *Menczer Samu* 42, *Nyitrai István* 28, *id. Nyitrai Károly* 21, *ifj. Nyitrai Lajos* 49, *Nyitrai Pál* 20, *B. Pásztor József* 28, *Pásztor Lajos* 21, *Polgár Béla* 36, *özv. Polgár Jánosné* 25, *Silingi András* 21, *id. Silingi János* 20, *ifj. Silingi János* 21, *Silingi Lajos* 25, *Szabó Ferenc* 24, *Szalai Gyula* 23, *Szeid József* 24 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Bengstaller Ágostonné, Klein Lipót, özv. Klein Mórné, Kling Mór, özv. Kovács Andrásné, Kováts István, Polgár Béláné, özv. Steiner Edéné, Steiner Mór, Szathmáry János, Tóth Gábor.*

Gabona- és terménykereskedők: *Polgár Béla, Nyitrai Lajos, Polgár Zsigmond.*

Géplakatosok: *Gungl József, Mucsi Lajos, Ujváry Károly.*

Hentesek és mészárosok: *Gergely Pál, Keszler Ferenc, ifj. Silinger János,* Tel. 7.

Kalapos: *Harangozó János.*

Kádár: *Hegedűs András.*

Kárpitos és kocsifényező: *Bába József.*

Kertészek: *Hegedüs Péter, Lehoczki Kálmán, Lehottyán József és Pál.*

Kerékgyártók: *Lányi Bertalan, Plotz János.*

Korcsmárosok és vendéglősök: *Bergstaller Ágostonné, Czeglédi Sámuelné, ifj. Kovács Péter, ifj. Silingi János,* Tel. 7., *Szathmáry János, Szűcs Sándor, Urbán József.*

Kovácsok: *Berecz Sándor, Dura Imre, Éliás Lajos, Urbán Ferenc.*

Kőfaragók: *Vayer Rudolf, Vehel Ferenc.*

Kőmívesek: *Finta Imre, Furuglyás Péter, Leczki András, Unyi Géza.*

Lakatosok: *Gungl József, Mucsi Lajos, Ujváry Károly.*

Lisztkereskedők: *Pátyi Fogy. Szöv. Kovács Andrásné.*

Mész- és cementkereskedő: *Kecskés János.*
Pékek: *Barna Kálmán, Bödő Pál, Kerék Lajos.*
Rövidárúkereskedő: *Steiner Edéné.*
Szabók: *Mocsay Gyula, Papp Károly, Szántó Sándor.*
Szijjgyártók: *Bóka József. Nagy Károly.*
Temetkezési vállalkozók: *Pál Sándor, Sinkó Ferenc.*
Tojáskereskedők: *Bika Vencelné, Horváth Ferencné, Vadász Józsefné.*
Tollkereskedők: *Farkas Mihályné, Kovács Károlyné.*
Tüzelőanyagkereskedők: *Kecskés Károly, Pátyi Fogyasztási Szöv.*
Ügynök: *Klein Gyula.*
Vaskereskedő: *Kovács Andrásné.*
Vitézek: *v. dr. Kuthy L. Ákos, közs.* orvos, *v. Monori Ferenc* ács, *v. Muzsik Lajos* isk. szolga, *v. Németh József* bádogos m, *v. Végh Ferenc* urad magtáros.
Zöldségkereskedők: *Hegedűs Péter, Végh Istvánné.*

PERBÁL

Nagyközség.

A hagyomány szerint *Perbaldus* nevű remetétől, Szent István király gyóntatójától veszi nevét, aki Szent István királytól visszavonulási engedélyt kapván, a mai Perbál helyén telepedett le. A szent hírében álló remetét számosan keresték fel, s lassanként ott telepedtek le körülötte. Így keletkezett a helység. Az *Aynárd* nemzetség ősi birtoka. Plébániája 1332—1333-ban már fönnállott s ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperesi kerületéhez tartozott. 1348-ban *Prebor* néven említik az oklevelek. A XIV. század második felében az Aynárd nembeli *Atyai*, a *Kükei Ainárdfi* és a *Görögmezei Vér* család birtoka volt; de Atyai *Szár* János hűtlensége és Kükei János magszakadása következtében, itteni birtokaikat 1401-ben Zsigmond király a *Maróthiaknak* adta. 1401-ben megjárják határait. Az 1401—1405. években kelt oklevelek kincstári adólajstromokban már pusztaként szerepel, keresztény lakosok nélkül. Jövedelmét 1000 akcsére tették. A török hódoltság alatt elpusztult. 1737-ben még mint puszta, a telki apátság birtokában volt. A róm. kath. plébániát 1753-ban állították helyre. Anyakönyvei 1744-ben veszik kezdetüket. Értékes műkincse egy régi szentségtartó. Az 1770. évi urbéri rendezéskor 44 és fél urbértelke volt. 1770-től 1820-ig a gróf *Zichy* család volt a helység földesura; e családról az uradalom az oldalági rokonokra szállott, akik azt az oroszvári kincstári uradalommal cserélték el s ekkor a királyi kincstár birtokába került s jelenleg is a koronauradalom a helység legnagyobb birtokosa. 1842. augusztus 25-én — néhány lakóház kivételével — az egész helység leégett.

A világháborúba hadbavonultak száma 350. Hősi halottaké: 62, hadiözvegyeké: 8, hadiárvák: 28.

Földreform nem volt, 16 házhelyet a község osztott ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1892 lélek. Magyar: 56, német: 1564, tót: 272. R. kath.: 1874, ref.: 11, unit.: 1, izr.: 6. *Házak száma:* 383.

Az 1930. évi népszámlálás szerint *lakossága:* 2025 lélek, *házak száma:* 409.

Területe: 4458 kh., szántó: 2970, rét: 178, legelő: 63, erdő: 952, szőlő: 101, kert: 9, terméketlen: 185. *Erdőbirtok:* fele a m. kir. koronauradalomé, fele a helybeli volt urbéreseké. 40—50 éves, fenyő, tölgy, cser, gyertyánfa.

Talajviszonyok: kötött talaj.

Termények: buza, rozs, árpa, zab, tengeri.

Vas. áll.: *Piliscsaba* (9 km.) *Szállás:* a négy vendéglőben. *Autóbuszjárat:* Piliscsaba—Perbál—Tinnye—Tök—Zsámbék között rendszeresen közlekedik.

Posta: *helyben.* Táv. cs.: *Zsámbék.* Főszb. vál. ker.: *Bia.* Törvsz., Pü. ig., Keresk. Kamr., Iparfü., Mezőg. Kamr., OTI., Járásb., Tkv. Adóhiv.: *Budapest.* Pü. bizt. és Pü. szak.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Neumann János.*
Középiskoláit és a jegyzői tanfolyamot Budapesten végezte 1910-ben. 1910—1919-ig Zsámbékon volt aljegyző, 1919. óta a község főjegyzője. Iskolánkívüli népművelési és testnevelési bizottság elnöke. A helyi Faluszövetségnek, Levente Egyletnek megszervezője. Az ő kezdeményezése és munkássága tette lehetővé a község és a környék villanyvilágítását.

Adóügyi jegyző: *Csomay Ödön.* Közs. irodatiszt: *Rákosi Károly.*

Bíró: *Steiner György.* Törv. bíró: *Wentzel György.* Közgyám: *Fresz Tamás.* Pénztáros: *Emmer József.*

Postamester: *Olajos Nándorné.*
1927. óta a helyi postahivatal vezetője. Öccse: Bekő Mihály 1916-ban vonult be, orosz fogságban szerzett betegségében halt meg.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Pásztori József.*

R. kath. elemi iskola. Ig. tanító: *Párkányi István.*
Tanítóképzőt Ungvárott végezte 1910-ben. 1910. óta tanít helyben, 1926. óta ig. tanító. Hitelszövetkezet elnöke, iskolán kívüli népművelődés gondnoka, levente főoktató. Mozgósításkor bevonult a 66. gy.-ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. 1917-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza. Mint t. zászlós szerelt le, László öccse 1917-ben az orosz fogságban meghalt.

Tanítók: *John János* kántortanító.
Tanítóképzőt Nyiregyházán végezte 1917-ben; 1918—1923-ig Pesthidegkúton, 1927-ig Vértesbogláron, azóta helyben kántortanító. Levente énekkar vezetője. Népművelési előadó, Hitelszövetkezet ügyv. könyvelője. 1917-ben vonult be, orosz és szerb frontokon harcolt, 1918-ban mint hdj. őrm. szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Párkányi Istvánné szül. Szandula Ilona, John Jánosné szül. Steer Margit.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Kötelezett tűzoltó testület. Par.-nok: *Párkányi István.*

Levente Egyesület. Elnök: *Steiner Ferenc.* Főoktató: *Párkányi István.*

Faluszövetség. Elnök: *Galba János.*

Temetkezési Egylet. Elnök: *Stampf János.*

Hitelszövetkezet.
Alakult 1928-ban 244 taggal. Üzletrészek száma: 327 volt. Tagjainak száma 406-ra emelkedett s üzletrészeinek száma jelenleg 777, á 40 P.

Elnök: *Párkányi István.* Főkönyvelő: *John János.* Pénztáros: *Kaiser Ferenc.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Payer Tamás, Röhberg János, Röhberg József, Weisz József.*

Automobil garage: *Autóbusz vállalaté.*

Ácsok: *Gere József, Klinger Ferenc, Klinger József.*

Biztosítási ügynökök: *Ruppel János, ifj. Wurczel József.*

Borbélyok: *Bender Antal, Eberling János, Klinger Tamás.*

Bor-, sör- és szeszkereskedők: *Galba János, Keutzler Tamás, Kreisz Tamás.*

Cipészek és csizmadiák: *Emmer Lőrinc, Gerli András, Léber Mihály, Wenczel János, ifj. Wenczel József, Zink Márton, Zink Tamás.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Galba János* (M. gazd. Gépgyár), *Klinger Antal* (Hoffher és Schrantz), *Mehrling Ferenc* (Hoffher és Schrantz), *Walter András* (Kühne), *Walter Lőrinc* (Hoffher és Schrantz) mind 6—6 HP.

Dohánytőzsdések: *Szabó Márton, Weber Márton.*

Férfi szabók: *Eitzenhoffer Márton, Holicska János.*

Földbirtokosok: *Bader Tamás* 28, *Csernovits József* 25, *Eitzenhoffer Tamás* 31, *Fallenbüchel Antal* 20, *Fallenbüchel József* 22, *Fallenbüchel József* 23, *Fresz Tamás* 40, *Freund Ferenc* 22, *Freund György* 21, *Galba János* 35, *Kai-*

ser Ferenc 20, *Klinger Ferenc* 25, *Klinger Antal* 45, *Klinger Lőrinc* 31, *Kreisz Lőrinc* 31, *ifj. Kreisz Tamás* 25, *Krizsák János* 52, *Krizsák János* 20, *Krizsák József* 20, *Krizsák József* 22, *Payer András* 40, *Payer György* 31, *Pásztori József* 39, *Reich György* 50, *Reich Márton* 20, *Steiner György* 22, *Steiner György* 22, *Steiner Ferenc* 22, *Walter András* 31, *Walter József* 20, *Walter János* 22, *Wenzel György* 20, *Weber Lőrinc* 50, *Wéber Márton* 38, *Wieszt János* 20, *Wittek János* 32, *Wurtzinger József* 40.

Füszer és vegyeskereskedők: *Báder Tamásné, Eisenkremmer János, Freund Antal, Kenczler Tamás, Payer János, Redér György, Steiner Ferenc, Steiner János, Weber Márton, özv. Weisz Sámuelné.*

Géplakatos: *Mehrling Ferenc.*

Hentes és mészárosok: *Stumpf János, Weber Lőrinc.*

Kádár: *Károlyi János Gyula.*

Kaskötő és kosárfonó: *Grimm József.*

Kerékgyártók: *Sturtz János, Zink József.*

Korcsmárosok és vendéglősök: *Palányi Mihály, özv. Paxián Józsefné, Walter Antal, Walter Lőrinc.*

Kovácsok: *Bender János, Bender Lőrinc, Eitzenhoffer József, Ruppel János.*

Malomtulajdonos: *Szabó Sándor.*

Marhakereskedők: *Kreisz Tamás.*

Pékek: *Préri Tamásné, Szabó Márton.*

Szijgyártó: *Lack Tamás.*

Vitéz: *Görgényi Márton.*

TELKI

Kisközség. — Körjegyzői székhelye: *Budajenő.*

Ősrégi helység. Szent István tiszteletére emelt bencés apátságát *Héderváry* Micha (Miksa) bán, a későbbi nádor és bihari főispán, 1198-ban alapította. III. Ince pápának Imre magyar királyhoz intézett levelében *Telegni* alakban pusztaként fordul elő. IV. László király 1277-ben a margitszigeti apácáknak adta. Plébániája már az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben szerepel. 1455-ben a *Garaiak*, később Guthi *Országh* Mihály volt a község földesura. 1543-ban a törökök elpusztították és templomát lerombolták. 1593-ban *Etyeky* Józsa vette meg az egész helységet a koronától. 1690—95-ben elpusztult hely. I. Lipót király az apátság címét és jövedelmét 1700-ban a skót Szent Benedek rend főpapjának, Sebestyénnek adományozta. Bél Mátyás 1737-ben még mint pusztáról emlékezik meg róla. 1848-ig a telki apátság volt a helység földesura. Mostani róm. kath. temploma 1807-ben épült. A tagosítás 1859-ben vette kezdetét és 1863-ban per útján nyert befejezést. Jelenleg a m. kir. közalapítványi uradalom a helység legnagyobb birtokosa. 1200 k. hold, melyből 400 kh. szántó, 1938. évi lejárattal haszonbérbe van adva. Sváb ajkú, rendezett viszonyok közt élő szorgalmas lakossága van. A villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúban elesett hősi halottak száma: 10, hadiözvegyeké: 3, hadárváké: 6.

A földbirtokreform folytán a m. kir. közalapítvány tulajdonát képező földbirtokból kishaszonbérleteket osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 303. lélek. Magyar: 10, német: 293. R. kath.: 300, ref.: 3. *Házak száma* 70.

Az 1930. évi népszámlálás szerint *lakossága:* 323 lélek, *házak száma:* 69.

Területe: 1819 kh., melyből a községé: 32 kh., szántó: 884, rét: 46, legelő: 24, erdő: 736, szőlő: 70, kert: 4, terméketlen: 52 kh.

Erdőbirtok: 736 kh., Közalapítványi erdő, melyet a m. kir. Közalap kezel. Cser, tölgy, bükk, fenyő, 30 éves vágási turnus.

Vas. áll.: *Torbágy* (9 km.). Posta, Tel.: *Budajenő* Táv., cső.: *Páty.* Főszb., Vál. ker.: *Bia.* Törvszk., Járb., Tkv., Pü. ig., Adóh., Mezőgazd. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI.: *Budapest.* Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság

Körjegyző: *Budajenőn.*

Közs. bíró: *Lack Antal.* Törv. bíró és pénztáros: *Máth József.*

M. Kir. Közalapítványi Erdőhivatal.

5000 kh. erdőbirtok kezelője, melyből Budajenő, Telki és Páty községek határában 2665 kh. fekszik. Évenként cca 3800 köbméter tűzifát termel.

A hivatal vezetője: *Lászlóffy Ernő* főerdőmérnök.

1914-ben végezte Selmecbányán az erdőmérnöki főiskolát. Első működését a várpalotai katonai kincstár erdőgazdaságában kezdte 1920-ban, mint erdőmérnök, 1926-ban főmérnök, 1927. óta a telki m. kir. Közalap. Hiv. vezetője. 1914-ben bevonult a 4 nyitrai honv. táb. ágyús ezredhez. Harcolt orosz, olasz, román frontokon 36 hónapon át. Kitüntetései: 3 Signum Laudis, Károly cs. ker. 1918-ban szerelt le, mint tart. főhadnagy.

ISKOLÁK

R. kath. elemi iskola.

Működését 1867-ben kezdte. Az iskolaépület 1887-ben épült.

Tanító: *Havas Ferenc.*

A tanítóképzőt 1920-ban végezte Esztergomban. Tanítói működését helyben kezdte. A helybeni Levente Egyesület és Faluszövetség megszervezője, előbbinek főoktatója, utóbbinak elnöke. A budajenői Hitelszövetkezet ügyvezetője és könyvelője.

Kereskedő: *Fóth Mihály, Stelli Mátyás.*

Kőmíves: *Herb Ferenc.*

Vitéz: *vitéz Fóti János* földműves.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Testület. Par.-nok: *Havas Ferenc.*

Levente Egyesület. Főoktató: *vitéz Fóti János.*

Falu-Szövetség: Elnöke: *Havas Ferenc.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalos: *Stelli János.*

Cipészek: *Ebelle Sebő, Weckermann Lipót.*

Földbirtokosok: *M. kir. Közalapítvány* 1206 kh., erdő és szántóföld, melyből a 400 kh. szántóföldet *Rédly Gyula* és *Czobor Lajos* bérlik, lejár 1938., *Báder Mihály* 28, *Lack Antal* 26, *Tóth Mihály* 50, *Steer József* 28.

Italmérő, vendéglős: *Payer János.*

Kereskedő: *Tóth Mihály, Stelli Mátyás.* Kőmíves: *Herb Ferenc.* Vitéz: *v. Fóth János* földm.

TINNYE

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Jászfalu-p. Bodiz m., Garancsi-csárda, Melegvölgy.*

III. Béla király uralkodása alatt a Délfranciaországból bevándorolt *Aynard* nemzetség nyerte adományul. 1361-ből Szent Jakab tiszteletére épült templomának emléke maradt fönn. 1367-ben az óbudai, 1477-ben részben a nyúlszigeti apácák, részben *Magyar* Balázs (1472—76) birtokában találjuk. A reformátusok anyaegyháza 1663-ban már fönnállott. A XVII. század végén *Miskey* István, a zsámbéki vár parancsnoka volt a helység földesura. Utána a *Simontsits, Hyross, Csefalvay, Balogh, Koltay, Hegedüs, Ujfalussy, Setét, Sántha* és a *Huszár* családok örökölték. 1715-ben nemes község, 23 adóköteles háztartással. 1720-ban 44 adóköteles magyar háztartással szerepel. 1754. évben *Sörich* Farkas és *Balogh* Mátyás vármegyei esküdtek voltak itt birtokosok, de ezenkívül zálogjogon *Fribeisz* Ferenc is birt egyes részeket. Midőn *Kossuth* Lajos politikai nyilvános működését megkezdette, hogy Pest vármegye gyülésein, mint nemes embernek szólásjoga legyen, *Somogyi* Antal itteni birtokát vették meg neki. A helység egyik nevezetessége a Kossuth-ház, amelyben Kossuth Lajos 1843—1846-ig lakott. E házat emléktábla jelöli. A róm. kath. plébániát 1788-ban alapították. Temploma Szent Anna tiszteletére épült. 1770-ben az urbéri rendezés alkalmával 26 $^{20}/_{32}$ úrbértelket vettek itt föl. A tagosítás 1861-ben történt.

A község határában sok régi leletet találtak honfoglaláskori, római- és árpádkori és török időkből régiségekből. A *Vásárhelyi* család gyüjtötte ezeket össze s az értékes leleteket magánmúzeumában őrzi. A Kutyahegy alatt 1927-ben honfoglaláskori sírokra bukkantak. A dülőnevek közül történeti eredetre mutat a Táltosrétje, Forbárrét és Ráctemető. A közlegelőn egy török vár, az u. n. „*Kisvár*" emléke maradt fenn, amelynek környékén talált régi leletek annak egykori fennállása mellett tanuskodnak. Határába tartozik a Pilis hegység egy nyulványa, amelyen kitűnő mészkőbányák vannak és ezek

kihasználására mészégető kemencék. A községhez közel pedig a község és magánosok tulajdonában elsőrendű épületkőbányák vannak, amelyek elősegítik a szilárd és egészséges építkezést. A községhez tartozik Jászfalupuszta, amely 1848-ig a tinnyei birtokosoké és az Andrássy családé volt. Itt egy elpusztult templom romjai voltak láthatók a legutóbbi időkig. E hely közelségében, a vasutállomás körül a Pilis nyulványa lejtőjén egy új községrész van kialakulóban 300 házhely lett parcellázva és rövid idő alatt 20 ház fel is épült. A Garancsi-csárda előterében szép fekvésű helyen 6 kat. hold területű kénes forrású tó van, amelyről a csárda is vette a nevét. A község az utóbbi évek alatt szépen fejlődött, aminek egyik fő oka az volt, hogy a 4 és fél km. távolságra levő vasutvonallal Piliscsaba állomása autóbuszjárattal köttetett össze és a dorogi szénbánya által villanyvilágítással láttatott el. Körorvosi székhely, gyógyszertárral. Van tejcsarnoka, Hangya szövetkezete, Hitelszövetkezete és erős műkedvelő társasága. Népházzal.

A világháborúba hadbavonult katonák száma: 250, hősi halottaké: 21, hadiözvegyeké: 12, hadiárváké: 46.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1335 lélek, ebből magyar: 1269, tót: 2, egyéb: 61. R. kath.: 812, ref.: 415, ágh. ev.: 3, g. kath.: 1., izr.: 104.

Házak száma: 290.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a *lakosság:* 1399 lélek, *házak száma:* 317.

Területe: 4007 kh., ebből a községé: 83. Szántó: 3114, rét: 192, legelő: 332, erdő: 138, szőlő: 8, kert: 56, nádas: 6, terméketlen: 161.

Erdőbirtok: fiatal erdő, többek birtokában.

Talajviszonyok: nagyobbrészt agyagos, kis részben homokos.

Terményei: buza, árpa, zab és rozs (átl. 8 q.). Gyümölcsösök létesítés alatt.

Vasútállomás: *Tinnye megállóhely* (4 és fél km.) *Piliscsaba* (4 és fél km.). Rendszeres autóbuszjárat Piliscsaba—Zsámbék között.

Posta, Táv.: *helyben.* Törvszk., Járásb., Tkv., Pü. ig., Adóh., Iparfü. Mezőgazd. Kamr., Ker. Kamr., OTI.: *Budapest.* Főszb., Vál. ker.: *Bia.* Cső: *Klotildliget.* Pü. bizt. Pü. szak.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Bíró Gusztáv* főjző. 1907—19-ig Sárdon közjegyző volt, ahonnan a hűségeskü megtagadása miatt menekülnie kellett. Utána több helyen mint helyettes működött. 1927-ben pedig Tinnyén főjegyzővé választották meg, a község kulturális és hazafias mozgalmainak vezére.

Községi bíró: *Bak Lajos.* 1902. óta önálló gazdálkodó. 28 év óta tagja a község előljáróságának. 1902—25-ig közs. esküdt volt, 1925-ben pedig a közs bírájává választották meg. Ref. egyházközs. presbitere előzőleg 9 éven át gondnoka volt. Hitelszöv. ig. tagja stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Veje: vitéz Papp Gábor is végigküzdötte a háborút.

Törvénybíró: *Tóth Gábor,* pénztáros: *Valkó István.*

Közgyám: *Juhász Zsigmond.*

Postamester: *Kiss Domokosné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Kaczvinszky József.* Középiskoláit Lőcsén, a teológiát a szepesi püspökség szemináriumában végezte. Pappá szentelték 1889-ben a szepesi egyházmegyében, ahol a megszállásig lelkészkedett. Utána 1925-ig Gánton illetve Pilisszentlászlón működött. 1925—28-ig betegsége miatt szabadságon volt, de ez alatt az idő alatt is a pesterzsébeti karmelita nővérek házi lelkésze volt. 1928. óta tinnyei plébános.

Ref. egyház. Lelkész: *Lázár Sándor.* Középiskoláit Nagykőrösön, a teológiát Budapesten végezte. 1916—21-ig Nagykőrösön, majd Bicskén lelkészkedett. 1922-ben Tinnyére választották meg ref. lelkésszé. Közs. képv. test. tagja. Hitelszövetkezet ügyvezető igazgatója, a Tejszövetkezet ig. elnöke, az iskolánkívüli népművelődés előadója stb. Munkásságának köszönhető a háború alatt elvitt két harang pótlása és az uj iskola és tanítói lakás felépítése. Egyházi vonatkozású irodalmi működést fejt ki.

Izr. hitközség. Elnök: *Alt Gyula.*

R. kath. elemi iskola. Kántor-tanító: *Dombai Jenő.*

Tanítónő: *Dombai Jenőné.*

Ref. elemi iskola. Kántor-tanító: *Dér Ambrus.* Középiskoláit és a tanítóképzőt Nagykőrösön végezte. Tanítói oklevelet 1909-ben szerzett. 1908—29-ig Bogdásán tanított 1929-ben pedig Tinnyén választották meg ref. k.-tani-

tóvá. Bogdásán megalapította a Hangya és a Tejszövetkezetet. Levente Egylet főoktatója, az Önk. Tűzoltó Egyl. parancsnoka. Isk. kívüli népoktatás előadója, az egyházi dalárda megalapítója és karnagya stb. Családjából többen vettek részt a háborúban.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Kovács Béla.*

Középiskoláit Késmárkon, egyetemi tanulmányait pedig Budapesten végezte. Doktorrá avatták 1907-ben. Orvosi gyakorlatát Ragályon kezdte, majd soltvadkerti körorvos volt. 1914. óta pedig Tinnyén körorvos. Háború alatt az orosz fronton szolgált, ahol 1914-ben fogságba esett. Kommun kitörésekor az orosz bolsevisták elfogták és csak 1921-ben az első cseretranszporttal tért haza.

Gyógyszertár a „Megváltóhoz." Tulajdonos: *Miklós Pál.*

Szülésznők: *Molnár Andrásné* közs. szülésznő.

Bábaképzőt Szegeden végezte, oklevelet nyert 1912-ben. Szülésznői gyakorlatát 1912-ben Budapesten kezdte meg, amelyet Tinnyén 1926. óta folytat. Férje 30 év óta tüzifa és szénkereskedő. Mindketten több egyesület tagjai.

Józan Miklósné okl. szülésznő.

Oklevelet 1926-ban a Budapesti bábaképző intézetben nyert. 1927. óta Tinnyén szülésznői gyakorlatot folytat. Férje 1915-ben a 7. huszárezredhez vonult be, orosz fronton harcolt, a gorlicei áttörésnél súlyosan megsebesült, 100 százalékos rokkant lett.

Ügyvéd: *dr. Robitsek Sándor.*

Középiskoláit Szarvason, Karcagon, Szolnokon és Kisujszálláson, egyetemi tanulmányait Budapesten és Kolozsváron végezte. Ügyvédi vizsgát Budapesten tett. Ügyvédi gyakorlatot 1910. óta folytatott. 1915-ben bevonult, a déli harctéren szolgált, ahonnan súlyos ideg-bajjal tért haza. 1918-ban mint npf. főhadnagy szerelt le. 1920. óta tinnyei lakos, ahol 1925-ben ujra ügyvédi irodát nyitott. Gazdálkodással is foglalkozik. Közs. képv. test. tagja.

Nyugdíjasok

Körmendi *Kondoray László* ny. főjegyző.

Jegyzői tanfolyamot Nagybecskereken végezte, jegyzői oklevelet 1891-ben nyert. Közigazgatási pályáját Torontál megyében Ferdinándfalván kezdte meg, majd Iloncra került, ahonnan a megszállás után hazafias magatartása miatt menekülnie kellett. 1918-24-ig állami szolgálatban volt. 1924-ben pedig Tinnyén adóügyi jegyzővé választották meg. 1927-ben nyugalomba vonult. Fiatalabb korában több verset és színdarabot irt. „Vadrózsa" című verses kötete meg is jelent.

Gaál Sándor ny. ref. lelkész.

Középiskoláit Csurgón és Kecskeméten, a teológiát Debrecenben és Pápán végezte. Lelkészkedését 1888-ban Tinnyén kezdte meg, ahol 1922-ben nyugalomba vonult. Lelkészi működése alatt az egyházi épületeket renováltatta és „Népház"-at építtetett. Volt vármegyei törvh. bizottsági tag. Tagja a közs. képv. testületnek, a Műkedvelő Társaság elnöke, stb.

Takács Ferenc ny. r. kath. tanító.

Középiskoláit Esztergomban a tanítóképzőt Budapesten végezte. Pedagógiai pályáját 1884-ben Kőhidgyarmaton kezdte meg, pályájának több kisebb állomása után 1895-ben Tinnyére került, ahol 1926-ban nyugalomba vonult. Közs. képv. test. tagja. Tanítói működése alatt a község kulturális és gazdasági életében vezető szerepet vitt. Hangya Szöv. és Hitelszöv. vezető tagja, a Gazdakör alelnöke stb. volt.

Kiss Domokos ny. csendőrtiszt.

Tényleges katonai szolgálatra 1903-ban vonult be és 1904-ig szolgált, utána a tisztviselői pályára lépett. 1913-ban a Ludovika Akadémián szárnytiszti vizsgát tett. Háború kitörésekor önként vonult be, orosz fronton harcolt, négyszer megsebesült, rokkant lett, ami miatt később nyugdíjaztatva lett. Tinnyére 1926-ban jött feleségével, aki azóta a tinnyei posta vezetője.

Rácz Károly ny cs. tiszth.

Csendőrség kötelékébe 1896-ban lépett, első állomáshelye Málnapatak volt. 1904-ben Hegyhát községben önálló parancsnokká nevezték ki, majd pályájának több állomása után Tresztenáról a megszállás miatt menekülnie kellett. Mint tiszthelyettes 1922-ben Nógrádverőcén nyugalomba vonult. 1926. óta tinnyei lakos.

Ernszt Antal ny. DÉVART forg. altiszt.

A Duna—Száva—Adria vasut szolgálatába 1888-ban lépett, 198-ban betegsége miatt nyugalomba vonult. Jelenleg gazdálkodással foglalkozik. Több mint 10 éven át a Hangya Szövetkezet üzletvezetője volt. Volt róm. kath. egyházközségi tanácstag stb.

Kiss János ny. egyetemi altiszt.

A Pázmány Péter Tudományegyetem szolgálatába 1897-ben lépett, 31 éven át a jogi karon teljesített szolgálatot. Atyja 3 cikluson keresztül a község bírája volt.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Dér Ambrus.*

Levente Egyesület. Elnök: *Bíró Gusztáv* főjegyző.

Főoktató: *Dér Ambrus*, oktatók: *Boda Gábor, Herner István, ifj. Bíró Gusztáv.*

Tinnyei Műkedvelő Társaság. Elnök: *Gaál László*. Igazg.: *Bíró Gusztáv*.

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Bíró Gusztáv*.

Hitelszövetkezet. Elnök: *dr. Kovács József*, ügyv. ig.: *Lázár Sándor*, könyvelő: *Kutasy János*.

IPARVÁLLALATOK

Kőbánya. Tulajd.: *Kovács János és Társai*.

Mészkőbányák. Tulajd.: *Molender Károly*, bérli: *dr. Dénes Aladár* Budapest. Tulajd.: *özv. dr. Badir Aurélné*, bérli: *Szabó Sándor és Tsa*. Budapest, Tulajd.: *Pohl Rezső*, bérli: *Olay Aladár* Klotildliget.

Mészégetőkemencék: *Witman Ferenc, Szabó Sándor és Tsai*, Budapest.

Téglagyár. Tulajd.: *Tinnyei gazdaközönség*.

BETŰSOROS CIMTÁR

Ácsok: *Dömötör Pál, Csankó Sándor, Bottyán András*.

Asztalosok: *Kardos Mihály*.

Bián szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott, majd 1909-ben Bián önállósította magát. Tinnyén 1912-ben telepedett le. A járás tanoncvizsgáztató bizottságának tagja, stb. Háború alatt 1914-ben vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült, második sebesülése alkalmával 7 sebet kapott. Olasz fronton egy ellenséges repülőgépet lelőtt. 1917-ben mint hadirokkant leszerelt.

Polczer József.

Bádogosok: *Szekeres Jenő és Paulik Gábor*.

Biztosítási ügynökök: *Takács Ferenc, Knöpfler Izidor, Rácz Károly*.

Bognárok: *Szedlacsek Lipót, Geszler Antal, Vörös Ferenc*.

Borbélyok: *Szakács Lajos, Paulik János*.

Cipészek: *Benyák Sándor*.

Tinnyén szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott, 1924. óta önálló mester. 1914-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, orosz fronton harcolt, háromszor megsebesült. 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Nyári Sándor, Naszvadi János, Nyáguj Dávid.

Cséplőgéptulajdonosok: *Pohl Rezső, Alt Gyula, Alt Ignác*, gőzcséplők, 6 HP., *Hajdár Sándor és tsai., Kucsera János és tsai, Juhász Mihály és tsa.*, benzin, 6 HP., Traktor: *Gaál László* 6 HP.

Csizmadiák: *Benyák Ambrus, Turner József*.

Cukrász és cukorkakereskedő: *Contoni Angelo*.

Dohánytőzsdék: *Valkó István, Sebestyén János, Kovács Dániel*.

Férfiszabó: *Pál Ferenc*.

Szobon szabadult fel, mint segéd Esztergomban dolgozott, 1924. óta önálló mester Tinnyén, 1915-ben a 26. gy. ezredhez vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 1921—22-ig a Nemzeti Hadseregben is szolgált. 25 százalékos hadirokkant.

Földbirtokosok: *Pohl Rezső* 126 kh.

Mezőgazdálkodással és állattenyésztéssel foglalkozik. Várm. törvh. bizottság tagja a járási mezőgazd. bizottság elnöke. Hitelszöv. felügyelő bizottságának tagja és hosszú időn át elnöke volt. Tagja még a róm. kath. iskolaszéknek, a testnevelési bizottságnak, stb. Fia: dr. Pohl Sándor tb. főszolgabíró résztvett a háborúban.

Lefkóczi Horváth Sándor ny. kir. főintéző 149 kh.

Gimn. érettségi után Magyaróváron gazd. akadémiát végzett. 1907-ben állami szolgálatba lépett Kisbéren, mint gyakornok. Pályájának több állomása után 1923-ban gazd. főintézővé nevezték ki. Nyugalomba vonult 1925-ben s azóta birtokán gazdálkodik. Tevékeny részt vesz a község kulturális és gazdasági életében. Régi nemesi családból származik. János nevű őccse nemességét 1785-ben kapta.

Id. Molenda Károly (Piliscsaba) 77 kh., Jászfalu pta, *ifj. Molenda Károly* (Piliscsaba) 55, Jászfalu pta, *özv. Bodiz Aurélné* 254, Bodiz mjr., *Fürst Izrael örök.* (Piliscsaba) 125, Fürst mjr., *Hoblik Mária* 111, *Vásárhelyi Dezső* 104, Jászfalu pta., *dr. Kovács József* 99, Melegvölgy, *Simonsits Aranka* (Piliscsaba) 63, *Gaál Lászlóné* 80, *Horváth Kálmán örök.* (Budapest) 186, Jászfalu pta., *Volt úrbéres közönség* 185, *Horváth*

Géza (Esztergom) 60, Jászfalu pta., *Tinnye község* 72.

50 kh.-on alul: *Alt Ignác, Alt Gyula, özv. Juhász Pálné, Konya Mihály, dr. Séthy Antal* (Bpest), *özv. Könyves Sándorné, Könyves Lipótné, Bacsik Istvánné, Miskolczi István, Tóth István, Hajdár Sándor.*

Fűszer és vegyeskereskedők: *Hangya Fogy. szöv.* Üzletvezető: *Singhoffer Frigyes.*

Felszabadulása után az Ált. Fogyasztási Szövetkezet szolgálatába állott, ahol 1917-ben már üzletvezető volt. Utána a Máv. Fogy. Szövetkezetnek volt 5 és fél éven át üzletvezetője, 1921-ben pedig átvette a tinnyei Hangya Szövetkezet vezetését. Előző állomáshelyén, Rákoscsabán az Önk. Tűzoltó Egylet parancsnoka, a Kaszinó és Bohémkör alelnöke, a footballclub intézője és játékosa volt stb. Háború egész ideje alatt atyja és bátyja a fronton harcolt.

vitéz Kovács Dániel.

Tinnyén szabadult fel, majd 2 és fél éven át a Hangya Szövetkezet üzletvezetője volt. 1921. óta önálló kereskedő. Közs. képv. test. tagja, a Piliscsabai Hitelszövetkezet ig. tagja, a Műkedvelő Társaság pénztárosa stb. 8 éven át községi pénztáros és 3 éven át községi írnok volt. Háború alatt szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, mint tűzmester szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vitézségi érem, Károly cs. k. stb. Vitézzé avatták 1929-ben. Két testvére is résztvett a háborúban.

Herner István.

Mint bádogos Tasnádon szabadult fel, segédéveit Budapesten, Miskolcon, Debrecenben stb. töltötte, 1925-ben Tinnyén vegyeskereskedést nyitott. Levente Egylet oktatója és a Műkedvelő Társaság főrendezője. Háború alatt 1916-ban vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt. Nagyezüst, kisezüst és bronz vitézségi érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Geszler József.

Mint kovács és lakatos atyjánál szabadult fel, 1919—28-ig önálló kovácsmester volt. 1929-ben pedig vegyeskereskedést nyitott. Háború katonai szolgálatban találta, orosz, román, szerb és olasz frontokon harcolt. Háború után a Nemzeti Hadseregben is szolgált. Sógora az olasz fronton hősi halált halt.

Sebestyén János.

A csendőrség szolgálatába 1917-ben Piliscsabán lépett. 1917—18-ig olasz fronton teljesített szolgálatot. 1922-ben mint 100 százalékos rokkant nyugalomba vonult. 1928-ban Tinnyén vegyeskereskedést nyitott.

Knöpfler Frigyes, özv. Knöpfler Sándorné, özv. Knöpfler Lipótné, Knöpfler Sámuel, Károlyi Zoltán.

Géplakatosok: *Juhász Pál.*

Atyjánál szabadult fel, aki 1917-ben halt meg, 1928. óta önálló. Műhelyében Mihály öccse segédkezik, aki a Műkedvelő Társaság gondnoka. Anyja Mohácsy Eszter ősi nemesi családból származik.

Tóth Ignác.

Hentesek és mészárosok: *Morovián Ignác, Mizerák Dániel.*

Kádár: *Károlyi Gyula.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Károlyi Zoltán.*

1918—30-ig önálló kádármester volt. 1929-ben vegyeskereskedést, 1930-ban pedig kocsmát nyitott. 1914-ben vonult be a vártűzérekhez, majd a 44. nehéz tűzérezred kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt. 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kétszer kisezüst, és bronz v. é., Károly cs. ker. stb.

Kovács András.

A Máv. szolgálatába 1910-ben lépett, 1913-ig Herceghalmon, 1913—24-ig nyugalomba vonulásáig Tinnyén szolgált. Kocsmai engedélyt 1922-ben kapott. 1930-ban pedig kőbányászatot is kezdett. Nyugalomba vonulásakor az üzletvezetőségtől elismerésben részesült.

Hangya Szöv., özv. Knöpfler Sándorné.

Kovácsok: *Szekeres János, Rubner Géza.*

Kőmívesek: *Benyák Rezső, Ladányi István.*

Malmok: *Gindert Ferenc* vizi darálómalom.

Marhakereskedők: *Steinmüller István, Knöpfler Lipót.*

Rövidárúkereskedők: *Valkó Istvánné, Schreiber Miklósné, Knöpfler Izidor.*

Szíjgyártó: *Németh György.*

Vitézek: *v. Kovács Dániel* kereskedő, v. *Papp Gábor* fdm.

TORBÁGY

Nagyközség. Hozzátartozik: *Ráczzug-p.*

Budapest—győri vasút mellett fekvő, legnagyobb részt német ajkú, r. kath. vallású község. A hagyomány szerint a községhez tartozó erdőben fogadta Árpád vezér Zalán bolgár fejedelem követeit. A község 1332—33-ban már fönnállott s ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperesi kerületéhez tartozott. 1429-ben *Brankovics* György rác despota, majd ennek fia, Lázár, volt az ura. Brankovics Lázár magvaszakadtával Mátyás király 1459-ben Guthi *Országh* Mihálynak adományozta a helységet. A török hódoltság után újra telepítették. 1715-ben 23, 1720-ban 32 adóköteles háztartással szerepel. Az utóbbi összeírás szerint lakosai, három magyar háztartás kivételével, mind németek voltak. A róm. kath. plébániáról 1716-ban történik említés. Az anyakönyvek 1714-ben kezdődnek. A XIX. század első felében a gróf *Sándor-* és *Szily*-családok voltak itt földesurak. A tagosítás 1859-ben történt. Jelenleg *Metternich* hercegnének van itt nagyobb birtoka.

A község a XIX. század első felében Kis-Torbágy néven volt ismeretes. A villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúba hadba vonult katonák száma 260, hősi halottaké: 48, hadiözvegyeké: 19, hadiárváké: 11. A hősi halottaknak emlékművet állítottak.

A földbirtokreform folytán 91 kat. hold szántóföldet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2055 lélek. Magyar: 370, német: 1685, R. kath.: 1900, ref.: 52, ágh. ev.: 17, unit.: 1, izr.: 10.

Házak száma: 350.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a *lakosság:* 2271 lélek, ebből magyar: 520, német: 1700, egyéb: 51. R. kath.: 2187, ref.: 48, ágh. ev. 27, izr.: 9. *Házak száma:* 445.

Területe: 3057 kh., ebből a községé: 40. Szántó: 1736, rét: 58, legelő: 148, erdő: 782, szőlő: 197, kert: 27, terméketlen: 109 kh.

Erdőbirtok: Urbéres gazdaközönség erdeje 130 kh, Metternich Clementine hercegnő erdeje 650 kh. Mindkettő 100 éves, akác, cser és tölgy.

Talajviszonyok: nagyobb részben fekete föld, kisebb részben agyagos.

Termények: buza (átl. 6 q.), árpa, rozs, zab (átl. 7 q.), kukorica (12 q). Cseresznye (évi átl. 200 q.), barack (300 q).

Vas. áll.: *helyben.* Rendszeres autóbusz-járat: Torbágy—Páty és Etyek—Torbágy között.

Postah.: *helyben.* Táv., Vál. ker., Cső.: *Bia.* Törvszk., Járb., Tkv., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Adóh., Iparfü., Ker. Kamr., OTI: *Budapest.* Főszb., Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Közs. elöljáróság. Tel.: Bia 10.

Vezető jegyző: *Jirka József* főjegyző.

Érettségit 1909-ben Kézdivásárhelyen tett, a közig. tanfolyamot 1911-ben Budapesten végezte. Közig. pályáját Törökbálinton kezdte meg, mint adóügyi aljegyző. 1918 óta Torbágy vezető jegyzője. Jegyzősége a hősöknek emlékművet állítottak stb. Testnevelési bizottsági, az Iskolánkívüli Népművelődési bizottság, az Önk. Tűzoltó Egy. elnöke. Polgári Lövész-Egylet díszelnöke, a Nemzeti Munkásvédelmi alkörlet vezetője, stb. Háború alatt 26 hónapon át olasz és albán frontokon harcolt, mint tart. tüzérhadnagy szerelt le. Kitüntetései: kis ez., v. é. és Károly cs. k.

Adóügyi jegyző: *Grausz Ernő.*

1916-ban Nagykőrösön érettségizett, a közig. tanfolyamot 1923-ban Szombathelyen végezte. Gálszécsen, Zsámbékon stb. jegyzőgyakornok volt, 1923 óta pedig Torbágyon adóügyi jegyző. Háború alatt a 38. gy. ezredben szolgált.

Közs. bíró: *Steinhauser János* gazdálkodó.

1897 óta önálló gazdálkodó, állattenyésztéssel és szőlőtermeléssel is foglalkozik. 1908 óta a közs. képv. test. tagja, 1914—23-ig esküdt, 1923—26-ig közgyám volt. 1926 óta pedig a község bírája. A róm. kath. iskolaszék világi elnöke, az Önsegélyző Egylet elnöke, stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, mint szakaszvezető szerelt le. János fia is végigküzdötte a háborút.

Törv. bíró: *Oszfolk Antal* gazdálkodó.

1906 óta önálló gazdálkodó, szőlőtermeléssel és állattenyésztéssel is foglalkozik. Közs. képv. test. 1920 óta tagja, 1924—26-ig közs. esküdt volt s azóta a közs. törvénybírája. Olvasó Kör pénztárosa, a róm. kath. iskolaszék, a Levente Egy., az Önsegélyző Egylet bizottságának stb. tagja. Háború alatt 36 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Br. v. é. és Károly cs. k. tulajdonosa. Atyja 46 éven át volt a község elöljárója, közgyámja és bírája.

Közgyám: *Mayer Simon* gazdálkodó.

1889 óta 53 hk. birtokán önállóan gazdálkodik. 1889 óta a közs. képv. test. tagja, 1903-ban közs. közgyámnak, 1905-ben pénztárosnak választották meg, 1929 óta újra a község közgyámja. 1923—18-ig az Önsegélyző Egylet elnöke és könyvelője volt. A róm. kath. egyházközs. tanácstagja.

Pénztárnok: *Weiberth Pál* gazdálkodó.

1902 óta 16 kh. birtokán gazdálkodik, és állattenyésztéssel is foglalkozik. Atyját az 1891. évi számbéki tenyészállat-kiállításon a földmív. miniszter II. oszt. díszoklevéllel tüntette ki. 1908 óta a közs. képv. test. tagja. 1920—22-ig a közs. bírája volt, 1923 óta pedig pénztárosa stb. 1915-ben az 1. honv. huszárezredhez vonult be. 25 hónapon át orosz és román frontokon harcolt. Br. v. é. és Károly cs. k. tulajdonosa. Sógora 1916-ban orosz fronton hősi halált halt.

Állomásfőnök: *Márk Károly* MÁV. főintéző.

Postamester: *Márkus Aranka.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Tornyay Ferenc* esperes.

Káplán: *Kóblinger László.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató-tanító: *Rosenbach János* kath. kántor.

Tanítóképzőt 1893-ban Kalocsán végezte Pedagógiai pályáját 1893-ban Torbágyon kezdte meg. 1910. óta r. kath. igazgató-tanító és kántor. Iskolaszék jegyzője, iskolánkívüli népművelődési bizottság alelnöke és előadója, a Levente Egy. alelnöke, az Önsegélyző Egy. könyvelője, a Temetkezési Egy. titkára stb. 38 éves pedagógiai működéséért 1930-ban miniszteri elismerésben részesült. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, mint npf. hadnagy szerelt le. Ősi főnemesi családból származik; ősi II. Lipóttól bárói rangot kaptak.

Tanítók: *Fedák József.*

Tanítóképzőt 1915-ben Kassán végezte, utána házitanító volt. Bpesten kereskedelmi szaktanfolyamot végzett; 1921 óta Torbágyon r. kath. tanító. Iskolánkívüli népművelődés gondnoka, Levente Egy. megszervezője és főoktatója, az Önk. Tűzoltó Test. első parancsnoka volt. Polgári Céllövő Egy. ügyv. elnöke stb. Háború alatt 13 hónapon át orosz és román frontokon harcolt, megsebesült, mint tart. hadnagy szerelt le. Br. v. é., Károly cs. k. és seb. é. tulajdonosa. Béla bátyja a harctéren szerzett betegségében 1918-ban meghalt.

Hellebrandt György.

Középiskoláit Bpesten, a tanítóképzőt 1925-ben Jászberényben végezte. 1930-ban pedig Szegeden polg. isk. tanárképzőt végzett. 1925 óta Torbágyon r. kath. tanító. Iskolánkívüli népművelődés előadója, levente-oktató, az Ifjúsági Egy. dalárdájának vezetője stb. Atyja végigküzdötte a háborút és az ott szerzett betegségében 1925-ben meghalt.

Sulyok Kálmán.

Tanítóképzőt 1925-ben Pápán végezte, majd 1928-ban Győrben érettségizett. Pedagógiai pályáját Bakonyoszlopon kezdte meg, majd Varsányban tanított. 1928 óta pedig Torbágyon r. kath. tanító. Iskolánkívüli népművelődés előadója, levente-oktató stb. Harmadéves joghallgató.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Testület.

Alakult 1926-ban. Tagjainak száma: 24. Megszervezője Jirka József közs. főjegyző, első parancsnoka Fedák József r. kath. tanító volt. Az 1928-ban Kispesten rendezett vármegyei tűzoltó versenyen elismerő oklevéllel tüntették ki. Saját zenekara van.

Elnök: *Jirka József* közs. főjegyző. Par.-nok: *Weiberth János.* Alpar.-nok: *Oszfolk Antal.*

Torbágyi Olvasókör.

Alakult 1904-ben. Megszervezője Rosenbach János r. kath. ig. tanító, első elnöke: Tagscherer Antal volt. Tagjainak száma: 50, 36 kötetes könyvtárral rendelkezik.

Elnök: *ifj. Hoffer Antal* gazdálkodó.

1906 óta 15 kh. földjén önállóan gazdálkodik. Róm. kath. iskolaszék tagja, 1927 óta a Torbágyi Olvasókör elnöke, a közs. képv. testület volt tagja stb. Mozgósításkor a 13. jászkunhuszár ezeredhez vonult be, 34 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint őrmester szerelt le. Br. v. é., Károly cs. k. és szolg. vasker. tulajdonosa.

Alelnök: *Wäckermann József.* Pénztárnok: *Oszfolk Antal.* Titkár: *Rosenbach János* r. kath. ig. tanító.

Torbágyi „Feltámadás" Temetkezési Egylet.

Alakult 1907-ben. Tagjainak száma: 780. *Bia, Etyek* és *Budaörs* községek is hozzátartoznak.

Elnök: *id. Hoffer Antal.* Alelnök: *Ritsmann Pál.* Pénztáros: *Jülich János.* Titkár: *Rosenbach János* r. kath. ig. tanító. Ellenőr: *Wéber Simon.* Gondnok: *Bruckner József.*

II. Torbágyi Önsegélyző Egylet, mint szövetkezet.

Alakult 1896-ban. Alapítója *Rosenbach* János r. kath. ig. tanító, első elnöke: *Tagschnerer* József volt. 1901-ben teljesen átszervezték és azóta mint II. Torbágyi Önsegélyző Egylet működik. Tagjainak száma: 460. Üzletrészek száma: 3326.

Elnök: *Steinhauser János* közs. bíró. Alelnök: *Müllner Mihály.* Könyvelő: *Rosenbach János* r. kath. ig. tanító. Pénztáros: *Mayer József.*

Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben. Megszervezője *Fedák* József r. kath. tanító. Sporttelepe, lövöldéje és 320 kötetes könyvtára van. Az egyesület a járási és megyei versenyeken jó eredménnyel szerepelt. 1927-ben a megyei céllövő versenyen az V. csoport és egyéni díjat és a gr. Vigyázó Ferenc-tiszteletdíjat, 1929. járási és körzeti mezei futóversenyeken a IX., 1930-ban járási céllövő versenyen a III. csoport és V. egyéni díjat nyerte.

Elnök: *Tornyay Ferenc* r. kath. esp. pléb. Alelnök: *Rosenbach János* r. kath. ig. tanító. Főoktató: *Fedák József* r. kath. tanító. Oktatók: *Hellebrandt György* és *Sulyok György* r. kath. tanító, *Hoffer János* gazdálkodó.

Torbágyi Nemzeti Ifjusági Önképző Kör.

Alakult 1920-ban. Megszervezője *Pilathy* Béla szfőv. polg. isk. igazgató. Célja az ifjúság hazafias és egészséges szellemi és testi nevelése. Tagjainak száma: 35. Saját zászlaja, 20 tagú dalárdája, 110 kötetes könyvtára van. Évente 4—5 műkedvelő előadást rendez.

Elnök: *Pilathy Béla* szfőv. polg. isk. igazg. Dalárda vezetője: *Hellebrandt György* r. kath. tanító.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Községi orvos: *dr. Wieder Ernő.*

Középiskoláit Kolozsváron, egyetemi tanulmányait Kolozsváron és és Bpesten végezte. Doktorrá avatták 1923-ban. 1923—24-ig Budapesten az Ujszentjános-kórházban gyakorló orvos, 1924—25-ig Budajenőn körorvos volt. 1925 óta Torbágy község orvosa. Stefánia Anya- és Csecsemővédő Egy. orvosa és előadója, Iskolánkívüli Népművelődési és közegészségügyi előadó, O. T. I. és a Máv orvosa, Pestvármegyei Orvosszöv. választm. tagja stb. Háború alatt 32 hónapon át orosz és olasz fronton harcolt, hatszor megsebesült, mint tart. géppuskás hadnagy szerelt le. Székely hadosztályban és az egyetemi zászlóaljban is szolgált. Kitüntetései: Sign. Laud. kardokkal, nagy ez., kétszer br. v. é., Károly cs. k. és seb. é.,

Szülésznők: *Thoma Antalné, Schnepfänder Györgyné.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Lulir Lőrinc, Weiberth József, Golder József, Keindl Vendel.*

Ács: *Zeller Antal.*

Biztosítási ügynökök: *Oszfolk Antal, Oszfolk György, Kun György, Stark János.*

Borbélyok: *Oszfolk János, Schiffmann György, Rausch Antal.*

Bor- sör- és szeszkereskedők: *Gede Károly, Holczer Antal.*

Cement és mészkereskedők: *Hemmerlein József, Jungwirth Mihály.*

Cipészek: *Müllner Ferenc, Varga Ferenc, Walter János, ifj. Knolmár Pál.*

Cséplőgéptulajdonos: *Gruber József* 6 HP.

Dohánytőzsdék: *Czipni János, özv. Spanner Ignácné, Weiberth János, Beck Gyula.*

Fakereskedő: *Kecskés Sámuel.*

Földbirtokosok: *Mätternich Clementine hercegnő* (Wien) 1038 kh. Ráczzug puszta. Jószágigazgató: *Remenyik Imre* (Bia, Tel. 1.)

Id. Hoffer Antal.

1881 óta önálló gazdálkodó, 15 kh. földjén főleg szőlőtermeléssel foglalkozott. 1906-ban földjét részben fiának adta át. 1893—1902-ig közs. közgyám, 1917—19-ig pedig törvénybíró volt. R. kath. egyházközség gondnoka, a „Feltámadás" temetkezési egylet elnöke stb.

Gaulaut Simon 32, *Ohmüller János* 57, *Reiszner Ignác* 72, *Ritsmann Pál* 33, *Tornyay Ferenc* 39, *Angeli János* 22, *Fink Jánosné* 22, *Gaulaut János* 21, *Käszmann József* 24, *Lutz József* 24, *Bayer Simon* 26, *Reiszner Jánosné* 23, *Schnabel Márton* 22, *Steer Gy.-né* 24, *Schmidt János* 23.

Füszer és vegyeskereskedők: *Weiberth János.*

Fiatal éveit tyja gazdaságában töltötte. 1901—13-ig a Ganz Villamossági Rt. pénzbeszedője volt. Üzletét 1901-ben alapította. Dohányárus engedélye és kismértékbeni italmérési engedélye van. 1923-ban szeszfőzdét létesített, gyümölcspálinkát főz. 1928-ban vármegyei tűzoltó tiszti tanfolyamot végzett. 1925 óta az Önk. Tűzoltó Test. parancsnoka. Községi előljáró, az Olvasó-Kör volt elnöke stb. Háború alatt 29 hónapon át olasz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: koronás szolg. vasker. és Károly cs. ker. 1918-ban mint törzstűzmester szerelt le. János fia a haditengerészetnél a „Zrinyi" hajón szolgált, megsebesült, sebeiben meghalt.

Beck J. Gyula.

Gimnázium 4 osztályát Tatán, az egyéves kereskedelmit Bpesten végezte. 1915-ben Nyitrán szabadult fel, mint segéd atyjánál, Bpesten és Pozsonyban dolgozott. 1927-ben átvette atyja 1886-ban alapított üzletét. Vendéglőjét ugyancsak atyja 1893-ban alapította. Közs. képv. test., a Levente Egy., Iskolánkívüli Népművelődés stb. tagja. Háború alatt 1917-ben vonult be, olasz fronton, majd háború után a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Willinger Mihály, Math Antal, Karlovitz János.

Hentesek és mézsárosok: *Math József, Math János, Burodics Antal.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Holczer Antal.*

14 éven át Bpest nagyobb vendéglőiben pincér volt, 1902 óta Torbágyon önálló vendéglős. Vendéglője, amely a vasútállomásnál van, két nagy helyiségből és nyári helyiségből áll. Közs. képv. test. 1915 óta tagja stb. Háború alatt 16 hónapon át román fronton harcolt, megbetegedett, 50 százalékos rokkant lett.

Gede Károly, Beck I. Gyula, Ohmüller Mátyás, Steiner Ferenc.

Kovácsok: *Herczig János, Stark Ferenc.*

Kőművesek: *Komvax Márton, Gruber Ferenc, Kredits Ferenc, Holczer Márton, Ritsmann Ferenc, Steer József, Buder Mihály.*

Lakatos:: *vitéz Vermesi János.*

Lisztkereskedők: *Oszfolk János.*

1900 óta önálló gazdálkodó, 1925 óta pedig lisztkereskedéssel is foglalkozik. 1920—25-ig közs. törvénybíró volt, 1925 óta pedig első esküdt. Önsegélyző Egy. számvizsgálója, a róm. kath. egyházközség tanácstagja stb. Háború egész ideje alatt orosz fronton szolgált. Sógora 1916-ban szerb fronton hősi halált halt.

Beck I. Gyula.

Pékek: *Bohrn János, Eisenreich József.*

Rövidárúkereskedők: *Freund Gusztávné, Schnabel Györgyné, Róthenszky Keresztélyné.*

Szabók. Férfiszabók: *Mészáros Ferenc, Math János, Oszfolk János, Paulusz Lajos, Schiffmann Gy.* Női szabó: *Sperger Kálmán.*

Szobafestő és mázoló: *Deák Árpád.*

Tüzelőanyag kereskedő: *Kecskés Sámuel.*

Ügynökök: *Oszfolk János, Rausch Antal, Müllner József, Steiner Lőrinc.*

Zöldségkereskedők: *Thoma Mihály, Stark György.*

Vitézek: *v. Major Mátyás* kisbirtokos, *v. Vermesi János* lakatos m.

TÖK

Nagyközség. Hozzátartozik: *Anyácsa* puszta *dr. Darányi Kálmán* államtitkár tulajdonában

Színmagyar, református község. Először az 1633—34-ik évi török kincstári fejadólajstromban szerepel, mikor a budai szandzsák budai járásához tartozott, 12 adóköteles háztartással. Az 1626—29. években a református egyház már szervezve volt. A templom 1784-ben épült, 1802-ben pedig megnagyobbították. 1690-ben lakott népes helység és a pilisi járásban Tótfalu után a legvagyonosabb. 1695-ben a porták kiigazításakor másfél portával rótták meg. 1715-ben 35, 1720-ban 50 adóköteles magyar háztartást írtak itt össze. Ez is a *Zichy*-féle uradalomhoz tartozott, melyet az oroszvári kincstári urada-

lommal elcseréltek. 1848-ig az óbudai koronauradalom volt a helység földesura. A lakosság 48-as olvasókört tart fönn. A domonkosi dűlőben a hajdani domonkosok templomának a romjai láthatók. A községhez tartozik Anyácsa puszta, ahol dr. *Darányi* Kálmánnak van nagyobb birtoka. 1868-ban a falu melletti ú. n. libagyöpön felásott római sírokban találták azokat a faragott kőemlékeket, melyek a kő- és bronzkorszakból származtak. Mint igen értékes őskori leletek a Nemzeti Múzeumba helyeztettek el. A községben villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúban hadbavonult katonák száma: 280, hősi halottaké: 37, eltűnteké: 9, hadiözvegyeké: 19, hadiárváké: 18. A hősi halottaknak emlékművet 1931-ben állítanak fel.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 90 holdat osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1382 lélek, színmagyar. R. kath: 80, ref.: 1300, izr.: 2.

Házak száma: 320.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a *lakosság:* 1298 lélek, a *házak száma* 301.

Területe: 4298 kh., melyből a községé 192 kh. Szántó: 3242, rét: 166, legelő: 324, erdő: 162, szőlő: 88, kert: 16, nádas: 7, terméketlen: 191.

Az erdőbirtok 20 éves, tölgy és cser, *dr. Darányi Kálmán* m. kir. miniszterelnökségi államtitkár tulaj-

Talajviszonyok: kötött talaj, fekete és sárga agyag.

Terményei: főleg buza, átl. term.: 8 q.

Vas. áll.: *Herceghalom* (11 km.). Szállás: *Bokodi Lajos* vendéglősnél. *Az autóbuszjárat* rendszeres a vas. állomáshoz, valamint Piliscsaba és Zsámbék között, a község érintésével.

Posta, Táv., Tel., Cső: *Zsámbék.* Főszb., Vál. ker.: *Bia.* Pü. szak., Pü. bizt.: *Budafok.* Törvsz., Pü. ig. Járb., Adóh., Tkv., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Zsámbék 14.

Főjegyző: *Erdélyi József.*

Középiskoláit Vácott, a közig. tanfolyamot Szombathelyen 1924-ben végezte. Működését Alsónémedin kezdte mint s. jegyző, majd adóügyi jegyző, 1929 óta helyben főjegyző. A Levente Egyesület, Hitelszövtkezet elnöke stb.

Irodatiszt: *Polacsek Géza.* Közs. bíró: *Szabó István.* Törv. bíró: *Kollár Lajos.* Pénztáros: *H. Kemény István.* Közgyám: *Halasi István.* Postaügynök: *ifj. Kovács István.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

Ref. egyház. Lelkész: *Nagy Vince.*

Ref. elemi iskola. Tanítók: *Tóth Ferenc* kántor-tanító, *Kovács Imre* tanító.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Elnök: *Szabó István.* Alelnök: *Cseke Lajos.* Par.-nok: *Polacsek Géza.*

Levente Egyesület. Elnök. *Erdélyi József.* Oktatók: *Cseke Gábor, Polacsek Géza.*

Gazdakör. Elnök: *Nagy Vince* ref. lelkész.

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Nánási Lajos.* Üzletv.: *Kiss István.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *Erdélyi József.* Ügyv. ig.: *Fitus Lajos.* Könyvelő: *Polacsek Géza.*

Tejszövetkezet. Elnök: *Nagy Vince* ref. lelkész. Ügyv. ig.: *I. Ványi József.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Bucsi Benő, Bucsi István.*

Ácsok: *Hermann József, László Dániel.*

Biztosítási ügynökök: *Kollár József Luka László, Tóth István.*

Bognárok: *Hermann Lajos, Végh Lajos.*

Borbélyok: *Kiss József, László Gábor, László Zsigmond, Tóth József.*
Cipészek és csizmadiák: *Angyási János, Balogh József, ifj. Horvát Lajos, Kovács László, Pap Sándor, Sándor István.*
Cséplőgéptulajdonosok: *dr. Darányi Kálmán* 12 HP. és 1 traktor 16 HP, *Kemény István* 6 HP, *Kemény István* 8 HP, *Kemény József* 8 HP, *Nagy István* 12 HP, *Szabó Lajos* 8 HP, valamennyi Hoffherr és Schrantz gyártmány.
Dohánytőzsdék: *Cseke Lajos, ifj. Kovács István.*
Földbirtokosok: *dr. Darányi Kálmán* 1034 kh, *Békás Gábor* 25, *Baranyai Lajos* 28, *Juhász László* 26, *Kemény István* 26, *Kemény József* 25, *Kovács János* 35, *László István* 35, *ifj. Márfi József* 47, *Nagy István* 31, *Szabó János* 29, *Ványi Józsefné* 28 kh.
Füszer és vegyeskereskedők: *Cseke Lajos, Frankl Ignác, Hangya, Juhász Jánosné, Vig Sándorné.*
Gabona és term. kereskedők: *Cseke Lajos, Vig Sándorné.*
Géplakatos: *Tóth István.*
Hentesek és mészárosok: *Peller János, Reidl Lajos.*
Kocsmárosok, vendéglősök: *Bokodi Lajos, Cseke Lajos, Hangya, Schuster Istvánné, Ványi Gyuláné.*
Kádár: *Sanicz János.*
Kéményseprő: *Gremsperger Mihály.*
Kerékgyártó: *Végh Lajos.*
Kovácsok: *Kecskés Mihály, Végh Benő.*
Kőműves: *Kemény Benő.*
Lakatos: *Tóth István.*
Pék: *Scharle Antal.*
Szíjgyártó: *Vinicei János.*
Szülésznő: *Ujszászi Istvánné.*
Temetk. vállalkozó: *Bucsi Benő.*
Vitéz: *v. Vinicei Lajos vendéglős.*

ZSÁMBÉK

Nagyközség.

Már a kelták idejében utakkal rendelkező, lakott hely volt. (Lásd a Nemzeti Múzeumban levő kelta eredetű postakocsit. Az *Aynárd nemzetség* ősi birtoka. E nemzetség őse Ainordi délfranciaországi lovag, aki III. Béla király nejével együtt 1186-ban jött be hazánkba és itt megtelepedvén, a mai Zsámbékot nyerte adományul, ahol magának várat épített. E család kihaltával *Smaragd comes* és testvérei nyerték, akik itt 1258-ban premontrei prépostságot alapítottak, Keresztelő Szent János tiszteletére. E prépostság temploma a XIV. század közepéből való s egyike hazánk legjelesebb építészeti emlékeinek. 1346-ban a prépostság itteni javaira Miklós nádor határjárást rendelt el. 1401-ben Zsigmond király Atyai *Szár* János hűtlensége, majd *Kükei* János magszakadása következtében, a helység részeit a *Maróthiaknak* adományozta, akik még 1467-ben is bírták. Ekkor már kiváltságos hely volt. 1490-ben *Corvin* János birtokában találjuk. 1475-ben Sixtus pápa a prépostságot a *pálosoknak* adományozta, mely ellen a premontreiek 1511-ben és 1520-ban ismételten tiltakoztak. 1534-ben a pálosokat még itt találjuk, de Buda várának elfoglalása után (1541) a monostor és a templom elpusztult és csak címében áll még fenn. Ekkor a törökök vették birtokukba a helységet, ahol várat építettek. E vár az egész török uralom alatt fennállott. 1558—59-ben 75 emberből állott a török őrség. 1568-ban a várőrség 151 emberre szaporodott. 1574-ben 56 lovas tanyázott Zsámbékon. 1581-ben a győri és a veszprémi kapitányok merész támadást intéztek Zsámbék ellen, amikor a várat és a templomot is rommá lőtték. A XVII. század első felében ismét a törökök birtokában van. Az 1633—34. évi török kincstári adólajstromokban a török hódoltsághoz tartozó helységek között szerepel, de ekkor már annyira elpusztult, hogy csak két adóköteles háza volt. 1661-ben gróf Batthyány, magyar csapatokkal, ismét elfoglalta, de 1664-ben újból török kézre került. 1686 június 19-én, midőn Buda ostroma kezdetét vette, Bottyán János, az esztergomi huszárok vitéz hadnagya, a Fehérvárról Budának igyekvő török lovas csapatokat e helység határában körülkerítve, csaknem teljesen megsemmisítette. Buda visszafoglalása után a zsámbéki uradalmat s a visszafoglalt várkastélyt gróf *Zichy* István vette meg; utána Zichy Péter és neje, gróf *Bercsényi* Júlia örökölték. Ez a kastély jelenleg a Szent Keresztről nevezett apácáké, akiknek itt van a magyarorsz. tartományfőnökmőjük, tanítóképzőjük, felsőbb gazd. leányiskolájuk, az ujoncházuk, polgári leányiskolájuk és internátusuk. Az uradalom a Zichy-családtól a korona birtokába ment át. 1695-

ben a porták kiigazítása alkalmával nem rótták meg adóval. Az 1715. évi összeírás alkalmával a mezővárosok között szerepel; ekkor 43 háztartást, 1720-ban 61 magyar, 37 német és 10 tót háztartást írtak benne össze. A XIII. századbeli templomot 1754-ben állították helyre, de az 1763 június 28-iki földrengés alkalmával ismét megrongálódott. Ez az érdekes és Csonkamagyarország legszebb műemléke az orsz. bizottság felügyelete alatt áll. Plébániája igen régi és már az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben is előfordul. A török hódoltság alatt megszűnt, de 1716-ban ismétlyreállították. A török világban számos zsidó telepedett le Zsámbékon; számuk a XVIII. században jelentékenyen megszaporodott. 1737-ben 90 izr. vallású lakosa volt, tehát egész Pest vármegye területén, Budát és Óbudát kivéve, a legtöbb. Az imaházuk 1790-ben épült. 1725 január 6-án a helység országos vásárok tartására nyert engedély. 1739-ben a pestis-ragálynak 825-en estek áldozatul. A XIX. század elején már 3513 lakosa volt. Jelenleg dr. *Darányi* Kálmán államtitkárnak van itt nagyobb birtoka. A községben még ma is teljes épségben fennálló ú. n. török kút, a török uralom érdekes emléke. A községben több kisebb gyár és hengermalom van.

A világháborúba bevonult katonák száma: 662, hősi halottaké: 131, hadiözvegyeké: 14, hadiárváké: 20.

A földbirtokreform folytán 240 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 4323 lélek, ebből magyar: 964, német: 3356, tót: 2, egyéb: 1. R. kath. 4208, ref.: 12, ágh. ev.: 10, izr.: 93. *Házak száma:* 762. 1930 évi népsz. szerint a *lakosság száma* 4597, a *házak* száma: 793.

Területe: 5850 kh., ebből szántó: 4612, rét: 297, legelő: 288, szőlő: 260, kert: 48, nádas: 7, egyéb: 338 kh.

Talajviszonyok: részben fekete kötött agyagföld, részben sárga agyag.

Termények: buza, rozs, árpa, zab, csemegeszőlő, őszibarack, szilva, alma, körte, birsalma, lasponya, dió.

Vasutállomás: *Herceghalom* (8.88 km.) Autórendelés: *Morva Bélánál.* Szállás: *Blahó Ferencnél* és *Heller Józsefnél.*

Rendszeres autóbuszjárat Zsámbék Herceghalom v. állomás, Zsámbék—Páty—Budakeszi—Budapest között és Zsámbék—Tök—Perbál—Tinnyén át Piliscsaba vasútállomásra.

Posta, Táv., Cső.: *helyben.* Trvszk., Járb., Tkv., Pü. ig., Adóh., Iparfü., Ker. Kamr., Mezőgazd. Kamr., OTI.: *Budapest.* Főszb., Vál. ker.: *Bia.* Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok,*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Közs. előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Farnady Dezső* főjegyző.

Középiskoláit Késmárkon végezte, érettségit 1893-ban Iglón, közig. vizsgát 1898-ban Bpesten tett. 1894—98-ig Rákoskeresztúron jegyzőgyakornok, 1898—1901-ig Budaörsön aljegyző volt. 1901-ben Budajenőn körjegyzővé választották meg, 1904 óta pedig Zsámbék főjegyzője. Negyedszázados jegyzői működése alatt a község nagy fejlődésen ment keresztül. Községházát kibővítette, orvosi lakást és útakat építtetett stb. Önk. Tűzoltó Egy. alapítója, a Zsámbéki Kaszinó, Járási Jegyzői Egy., Tejszöv. elnöke, a Pestmegyei Jegyzői Egy. alelnöke, az Orsz. Jegyzői Egy. választmányi tagja, várm. törvh. bizott. tagja stb. „Köztelek"-ben több cikke jelent meg. Ősi nemesi családból származik.

Adóügyi jegyző: *Kappenstein János.*

Középiskoláit az esztergomi Szt. Benedek-rendi főgimnáziumban végezte, érettségit 1910-ben tett. Közig. tanfolyamot 1914-ben Nagybecskereken végzett, 1914—18-ig Nyergesujfalun segédjegyző, 1918—20-ig Dorogon körjegyző, 1920—23-ig Piliscsabán segédjegyző, 1923—28-ig Pátyon aljegyző volt. 1928 óta Zsámbékon adóügyi jegyző. Önk. Tűzoltó Egy. tb. parancsnoka, Nemzeti Munkavédelem helyi csoportjának h. vezetője stb.

Közs. írnokok: *Kolpaszky Terézia, Platzek Károly.*

Közs. bíró: *Schwanauer Antal.* Törv. bíró: *Szauter József.* Közgyám: *Szerencsés István.* Pénztáros: *Schwanauer György.*

Forgalmiadóhivatal

Főnök: *dr. Gyapay József.*

Középiskoláit 1902-ben a selmecbányai ág. ev. liceumban, egyetemi tanulmányait 1909-ben Kolozsvárott végezte, 1912-ben Bpesten ügyvédi oklevelet szerzett. 1912—14-ig Aranyosmaróton önálló ügyvédi gyakorlatot folytatott, 1919—22-ig saját és bérelt nyitramegyei birtokán gazdálkodott. 1929 óta a zsámbéki m. kir. forgalmi adóhiv. főnöke. Gazdálkodással is foglalkozik. Mozgósításkor a

7. honv. huszárezredhez vonult be, 36 hónapon át orosz és román frontokon harcolt, megsebesült. 1918-ban mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign. laud., br. v. é. és Károly cs. k. Ősi barsmegyei nemesi család tagja.

Ellenőrök: *Haraszti Károly, Kozák Béla.*

Postamester: *Horváth Róbert.*

M. kir. csendőrörs

Őrspar.-nok: *Szij György* cs. tiszthelyettes.

A m. kir. csendőrség kötelékébe 1904-ben lépett. 1904—6-ig Baján, 1906—07-ig Budakeszin, 1907—08-ig Pilisvörösváron, 1908—09-ig ujra Budakeszin szolgált. Bpesten őrsparancsnok képző tanfolyamot hallgatott. 1909-ben Csantavérre őrsparancsnok-helyettesnek, ugyanabban az évben a gödöllői őrshöz k. parancsnoknak, 1913-ban Tajnosápi őrshöz, 1914-ben Váchartyánra, 1915-ben pedig Zsámbékra őrparancsnoknak nevezték ki. 1919-ben a kommün bukásakor a vörös őrség kiverésekor megsebesült. Több kitüntetés tulajdonosa.

Helyettes: *Karácsony Sándor* tiszthelyettes.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Radnich Imre* esperes.

Káplán: *Ohmüller Márton.*

A Szentkeresztről nevezett Irgalmas nővérek rendháza.

Tartományi főnöknő: *Sr. Kozár M. Klarissza.*

Tanácsosnők: *Sr. Tóth M. Klára, Sr. Zossó M. Amicetta, Sr. Pinthoffer M. Alacoque.* Lelkész: *Balogh Károly.*

Izr. hitközség.

Egyike az ország legrégibb hitközségeinek, keletkezését Mária Terézia idejéig vezeti vissza. Az egyik kegytárgy 1715 óta van a hitközség birtokában. Lélekszáma: 50.

Hitközségi elnök: *Weisz Miksa.*

1891-ben Aranyosmaróton szabadult fel, mint segéd ugyanott, Léván, Petrőcön stb. dolgozott. 1904 óta Zsámbékon önálló kereskedő. 1921 óta az Izr. Hitközség elnöke. Háború alatt 32 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint főtüzér szerelt le. Családjából többen résztvettek a háborúban.

Alelnök: *Haas Samu* bankigazgató, pénztáros: *Gárdonyi Vilmos,* gondnok: *Basch Henrik,* ellenőr: *Vágó Ármin.*

Kántor: *Gottsélig Henrik.*

Szentkeresztről elnevezett Irgalmas Nővérek tanítóképző, gazdasági és polgári iskolája.

Igazgató: *Sr. Kerner M. Lucia.*

Tanárok: *Sr. Taraszovits M. Ernesztia, Sr. Krizanich Judith, Sr. Thüringer M. Adrianne, Sr. Müllmann Benigne, Sr. Schmidt M. Nóra, Sr. Roland M. Ottilia.*

Zenetanárok: *Sr. Nagy M. Hilda, Kasztner M. Leontin, Zimmermann M. Józsa, Sr. Gazsó M. Illuminata.* Kézimunka-tanár: *Sr. Recktenwald M. Clementia.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató-tanító: *Kemenes János.*

Tanítók: *Lacza Lajos, Luncz János, Lunczné Karla Kató.*

Nővérek: *Schwendtner Aranka, Koffler M. Candida, Ürge M. Salvatora, Schubert M. Angelina.*

Községi ovóda. Ovónő nővérek: *Wéber M. Lidia, Móhl Elvira.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Szász József.*

Magánorvosok: *dr. Meggyes József.*

Érettségit 1921-ben Bpesten tett, egyetemi tanulmányait 1929-ben a bpesti Pázmány P. Tud. Egyetemen végezte. Orvosi gyakorlatot Bpesten, Szolnok Balassagyarmat közkórházaiban és klinikáin folytatott. 1929 óta Zsámbékon egyetemes és fogorvosi praxist folytat. Számos egyesület tagja.

Dr. Binder Péter.

Körállatorvos: *Baumann Sándor.*

Érettségit 1908-ban Bpesten tett, az állatorvosi főiskolát 1913-ban ugyanott végezte. Állatorvosi pályáját Nagykárolyon kezdte meg, 1919—21-ig a biai járás k. állatorvosa volt. 1921 óta pedig zsámbéki körállatorvos. Zsámbéki Kaszinó háznagya, Lövész-Egylet elnöke, Stefánia-Egylet főtitkára stb. Háború egész ideje alatt orosz és román frontokon szolgált. 1918-ban mint tart. hadnagy állatorvos szerelt le. Arany érd. ker. tulajdonosa.

Gyógyszerész: *Szommer Ottó.*

Közs. szülésznő: *özv. Breininger Ferencné.*

Ügyvéd: *dr. Pollacsek Márk.*

Mérnökök: *Morva Kálmán* kulturmérnök, *Luncz Sebő* gépészmérnök.

Nyugdíjas: *vitéz Iványi Antal* ny. honv. tiszthelyettes.

Kétéves szőlészeti tanfolyam elvégzése után tényleges katonai szolgálatba lépett. Előbb a 32. gy. ezredben, majd a 24. vadászzászlóaljban szolgált. Háború alatt 14 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült, 85 százalékos rokkant lett. Háború után a Nemzeti Hadseregben szolgált, 1924-ben 15 évi szolgálat után, mint tiszthelyettes nyugalomba vonult. Kitüntetései: nagy ez., kis ez., bronz v. é., Károly cs. k., seb. é. stb. Vitézzé avatták 1923-ban. Bátyja orosz fogságban volt, Ferenc öccse 1916-ban a kárpáti harcokban hősi halált halt.

EGYESÜLETEK

Zsámbéki Kaszinó.

Alakult 1926-ban. Tagjainak száma: 30. Megszervezője: *Farnady Dezső* közs. főjegyző. Tekepályája és könyvtára van.

Elnök: *Farnady Dezső* közs. főjegyző. Alelnök: *dr. Szász József* körorvos. Háznagy: *Baumann Sándor* körállatorvos. Titkár: *Lacza Lajos* r. kath. tanító. Pénztáros: *Vargha Gyula* ny. pü. főszemlész.

Zsámbéki „Faluszövetség".

Alakult 1923-ban, tagja az Orsz. Faluszövetségnek. Tagjainak száma: 90. Megszervezője: *Farnady* Dezső közs. főjegyző. 1925-ben kiállítást rendezett, amely az ország egyik legszebb „Faluszövetség" kiállítás volt.

Elnök: *Farnady Dezső* közs. főjegyző. Alelnök: *Luncz Mihály*. Titkár: *Vargha Gyula* ny. pü. főszemlész.

Zsámbék és Vidéke Ált. Ipartestület.

Alakult 1884-ben. Az ország egyik legrégibb ipartestülete. Alapszabályait 1887-ben miniszter hagyta jóvá. Zászlószenelése 1904-ben volt. Tagjainak száma: 260. Fennállása óta nehéz időkön keresztül is mindenkor hathatósan képviselte az iparosság érdekeit. Saját székháza van. Hozzátartozik: *Tök, Perbál, Budajenő* és *Telki* községek.

Elnöke: *Danovitz József* hentes és mészáros m.

Alelnök: *Salzinger Antal* mézeskalácsos m.

Titkár: *borisfalvi Varga Gyula.*

Gimnázium 4 osztályát Kőszegen végezte, majd 1891—93-ig a zsitvaujfalusi gazdasági iskola hallgatója volt. A m. kir. pü. kötelékébe 1896-ban Bpesten lépett, ahol a IV., majd a IX. ker. pü. őrség vezetője volt. 1924-ben a zsámbéki pü. kerület vezetőjévé nevezték ki, ahol 1928-ban nyugalomba vonult. H. O. N. Sz. helyi csoportjának elnöke, az Ipartestület és Faluszöv. titkára, a Kaszinó pénztárosa stb.

Zsámbéki Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák nemzeti szövetsége, mint a HONSz tagja.

1923-ban *Farnady Dezső* közs. főjegyző alapította. Ujjászervezte 1929-ben *Varga Gyula* ny. pü. főszemlész. Tagjainak száma: 109. Hozzátartozik: *Tök, Tinnye, Budajenő* és *Telki*.

Elnök: Varga Gyula ny. pü. főszemlész. Alelnök: *Koch Ferenc*, Jegyző: *Báder Sebestyén.*

Egyetértés kör. Elnök: *Kemenes János* igazg.-tanító.

Levente Egyesület. Elnök: *Jablonszky József* építőmester. Főoktató: *Lacza Lajos* tanító.

Önk. Tűzoltó Testület. Elnök: *id. Lugmayer Ferenc* földbirt. Par.-nok: *Bayer Antal.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK, IPARVÁLLALATOK

Zsámbéki Takarékpénztár Rt.

Alakult 1911-ben 100 000 korona alaptőkével. A háború alatt 1 millió aranykorona hadikölcsönt jegyzett, emiatt, valamint a háború utáni gazdasági krízis következtében alapjaiban megrendült, de ma újra megerősödve áll pénzügyekben Zsámbék és környéke rendelkezésére. Jelenlegi alaptőke 40 000 pengő.

Elnök alapítás óta: *ötömösi Geréby Imre* ny. főszolgabíró.

Alelnök: *dr. Szász József* körorvos.

Ügyv. igazgató: *Haas Samu.*

Középiskoláit Bpesten, az iparművészeti főiskolát és kereskedelmi tanfolyamot Wittenbergában végezte 1899-ben. Kereskedelmi és pénzügyi gyakorlatot Németország és Ausztria nagyobb városaiban, Bpest, Pécsen stb. szerzett, és ugyanakkor iparművészettel is foglalkozott, többek között a herendi porcellán és a pécsi Zsolnay-gyárban. A Zsámbéki Takarékpénztár egyik megszervezője és 1911-ben történt alapítása óta ügyv. igazgatója. Vizsgázott mértékhitelesítő. Az izr. hitközség alelnöke stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, mint tart. százados szerelt le. A Sign. Laud. ulajdonosa. Családjában 3 hősi halott volt.

Aligazg.: *Jelli György.* Pénztáros: *Simon Ferenc* ig. tag. Könyvelő: *Dary József.* Felügy biz. elnöke: *Morva Kálmán.*

Zsámbéki Hitelszövetkezet, mint az OKH tagja.

1880-ban mint Zsámbéki Közs. Hitelszöv. alakult, az O. K. H. tagjai közé, mint Uj Zsámbéki Segély-Egylet 1898-ban lépett. 1924-ben magába olvasztotta a Közs. Önsegélyző Egyletet és azóta mint Hitelszöv. működik.

Jelenlegi alaptőke: 23.000 pengő. Tagok száma: 364. Üzletrészek száma 550.

Elnök: *Salzinger Antal* mézeskalácsos m.

Könyvelő: *Lindenbach József.*

Zsámbék és vidéke Tejszövetkezet.

Alakult 1913-ban. Tagjainak száma: 306. Üzletrészek száma: 451. Alapította *Farnady Dezső* közs. főjegyző és a szövetkezet első vezetősége. Farnady Dezső Svájcban szerzett tapaszalatai alapján szervezte meg a szövetkezetet, amely a legmodernebbül gépekkel, stb. van felszerelve. Évi forgalma cca: 360—400 ezer liter tej.

Elnök: *Farnady Dezső* közs. jegyző, ügyv. ig.: *Geszler János*, könyvelő: *Koppenstein János* a. ü. jegyző.

Zsámbéki kötő- és szövőgyár.

1851-ben Jelinek Ferenc alapította. Megalakulásakor kézi erővel dolgozott, 1890-ben géperőre rendezték be. Gyárjelleggel 1912 óta bir, amikor motorerőre rendezték be. 1928 óta gombgyártással is foglalkozik. Átlag 80 embert foglalkoztat. Szállít külföldre is. Tulajdonos és vezető: Jelinek Sebestyén, Bpesten és külföldön szakiskolákat végzett. Nagyatyja által alapított gyárat 1913-ban vette át.

Jelinek Sebestyén gombgyára. Tel.: 5.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Zink Antal.*

1903-ban Zsámbékon atyjánál szabadult fel. Segédéveit is nála töltötte. 1910 óta önálló mester. Műhelyét két fiával együtt vezeti. Ipartestület pénztárosa, Hitelszöv. ig. tagja, közs. képv. test. tag stb. Háború alatt olasz fronton szolgált. Atyja, Zink Mihály, 30 éven át az Ipartestület pénzárosa volt.

Aszt János, Aszt József, Aszt Simon, Busch József, Frech István, id. Zink János, ifj. Zink János.

Autóbusz vállalk.: *Kemény Antal, Budapest Zsámbéki Autóbuszvállalat* (tulajd.) *Buda Dezső és Bogdán Miklós* Bpest.)

Autótulajdonosok: *Morva Béla* személy, *Payer Mihály* teherautó.

Ácsmesterek: *Elbert József, Eder József, Elbert Mihály, Elbert Ferenc, Izely János, Skopkó István.*

Bádogosok: *Gallina József, Lipscher Ármin.*

Bányavállalat: *volt urbéresek kőbányája, Községi homokbánya.*

Benzinárusító: *Pfeiffer Ede és fiai.*

Bognárok: *Bállinger György, Balák Dezső, Gáspár József, Hasler Rókus, Kornél Antal, Tisch Pál, Pfendert Ferenc.*

Bor- és szesznagykereskedők: *Tafferner Antal, Izely Antal, Gallina Béla.*

Bőrkereskedők: *Fleischmann Simon Vágó Ármin.*

Cementárugyár és cementkereskedő: *Fleischmann Simon* cég.

Cim és szobafestők: *Simonyi János, Szeidler Flórián.*

Cipészek: *Aszt János, Csiffári Vince, Dankó Mihály, Ersching József, Frech Antal, Gesler József, Gesler Simon, Giegler István Giegler Rudolf, Heller Simon, Jellinek Ádám, Platz János, Platz Mátyás, Simon József, Steibli János, ifj. Straub György, Schmidt Antal, Schneller Egyed, Schutt Antal, Tafferner János, Tonigold József, Wiest György, Wiest József, Zink Antal.*

Csizmadiák: *Gesler Antal, Jankovits József, Küszmann József, Németh Mihály, Szauter József, Szerencsés Márton.*

Cséplőgép tulajdonosok: *Schneider János, Schneider József, Luncz József, özv. Morva Aladárné, Morva Aladár, Luncz Ádám, Budai Mihály* benzincséplők. *Morva Béla* traktor-cséplő. *Jankovics Antal* traktor.

Dohánytőzsdék: *özv. Seitz Jánosné, özv. Pfendert Ádámné, özv. Kantorek Edéné.*

Edénykereskedő: *Bayer Antal.*

Esztergályosok: *Aszt János, Aszt Ferenc.*

Elelmiszer kereskedők: *Scharle Gyula, Schmettz Antalné.*

Élesztőárús: *Pfeiffer Ede és fiai.*

Építési-anyag kereskedők: *Fleischmann Zsigmond.*

Építési vállalkozó: *Jablonszky József* építész.

Fodrászok. Férfi és női fodrász: *Blahó Alajos.*

1890-ben Ercsiben szabadult fel, mint segéd Bpesten és Wienben is dolgozott. 1896 óta

önálló mester. Üzletét fiával együtt vezeti. 1921—25-ig az Ipartestület alelnöke volt. Közs. képv. test., a róm. kath. egyházközség tanácsának, a Takarékpénztár felügy. bizottságának, a Kaszinó választmányának stb. tagja. Háború alatt 27 hónapon át orosz és román frontokon szolgált, mint szakaszvezető szerelt le. József bátyja a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Férfifodrászok: *Engler Antal, Klinger János, Kvincz Antal, Láng Márton, Wenczel Simon.*

Földbirtokosok: *dr. Darányi Kálmán* min. eln. államtitkár (Budapest) 248 kh, *Lugmayer Ferenc* 115, *özv. Lugmayer Józsefné* 75, *Jelli Ferenc* 56, *Jablonszky József* 72. *Radnich Imre* esperes 70, *Báder Antal* 25, *Barkó Ferenc* 21, *Báder Pál* 30, *Báder Ferenc* 20, *Englert Kristóf* 20, *Frickel János* 20, *Gündert Antal* 20, *Heller József* 28, *Jelli György* 28, *ifj. Keller György* 24, *Kreisz János* 24, *ifj. Kreisz József* 23, *Keller Ferenc* 28, *Kreisz Sebő* 21, *Karle Mihály* 20, *Luncz Mihály* 22, *Pfeifer József* 28, *Schneider József* 21, *Schneider György* 28, *Schwanauer Antal* 21, *Schneider József* 21, *Szauter József* 22, *Szauter János* 28, *ifj. Tafferner János* 23, *Techert Antal* 21, *Turner Ferenc* 21, *Ballinger Antal* 45, *Heller János* 48, *Heller Mihály* 35, *Heller Mihály* 35, *Koblinger József* 38, *Koblinger Erzsébet* 48, *Keller József* 48, *Luncz Sebő* 35, *Schneider Kános* 45, *Szauter József* 35.

Fuvarozó vállalkozók: *Koch József, Payer Mihály.*

Füszer és vegyeskereskedők: *vitéz Nimród József.*

Mint kovács 1906-ban Zsámbékon atyjánál, Niebling Mátyásnál szabadult fel, mint segéd Bécsben, Bpesten és Budakeszin dolgozott. 1926 óta önálló füszer- és vegyeskereskedő. Közs. képv. test. és számos egyesület tagja. Háború egész ideje alatt szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, mint őrmester szerelt le. Kiüntetései: nagy ez., kétszer kis ez. kétszer br. v. é., Károly cs. k., seb. é., stb. Vitézzé avatták: 1928-ban.

Pfeiffer Ede és fiai, Telkes János, Tisch József, Szauter János, Ballinger János, Komáromi Kelemen, Báder József, özv. Trebits Bernátné, Szilasi Istvánné, Basch Henrik, Verli András.

Gabona- és terménykereskedők: *Fleischmann Zsigmond, Haas Samu.*

Gyümölcskereskedők: *Görög Simon, Peragonics János.*

Halkereskedő: *Basch Henrik.*

Harisnyakötődék: *Izely Antal, Izely József, Izely Józsefné.*

Kalaposok: *Aszt Tamás, Blahó Józsefné, Fiedler József, Reisz József, Payer Antal.*

Kádárok: *Aszt Ferenc, Aszt József, Ballinger Antal, Ballinger József, Burodits József.*

Kefekötő: *Kalmár Ferenc.*

Kéményseprőmester: *Gremsperger Mihály.*

Polgári iskola 2 osztályát Esztergomban végezte utána 1880-ban Zsámbékon szabadult fel, segédéveit ugyanott, Eszéken és Komáromban töltötte. 1884 óta önálló mester. Hozzátartoznak még Tök, Perbál, Tinnye, Budajenő, Telki és Páty községek is. Hitelszöv.-nek 12 éven át elnökigazgatója volt. Tagja az Ipartestületnek, Önk. Tűzoltó Egyletnek stb. Ernő fia háború alatt olasz fronton harcolt, mint zászlós szerelt le.

Kézműárúkereskedők: *Weisz Miksa, Keller György, Bunczlauer Ödön.*

Kocsmárosok: *Blahó Ferenc, Lugmayer Rezső, Szauter Antal, Karle Ferenc, Gallina Béla, özv. Schwannauer Antalné, Krausz Nándor, Donovitz Ferenc.*

Kovácsok: *Budai József Budai Mihály, Csabi Béla, Heller József, Tisch Antal, Niebling István, Zink Ferenc.*

Kőfaragók: *Jablonszky József, Khán János, Khán Mihály, Schmidt János, Schmidt Mihály.*

Kőmívesek: *Andresz Tamás, Baron József, Deberling József, Gallina János, Gallina Ferenc, Käszmann Antal, Kvincz János.*

Könyvkötő *Vágó Ármin.*

Kötélgyártó: *Seregélyes Károly.*

Kötött-szövöttárú kereskedő: *Jellinek Sebestyén.*

Kútépítő: *Frech János.*

Lakatosok: *Bázler Ferenc, Schütt Péter.*

Lókereskedő: *Peer Lajos.*

Malmok: *Karg Dezső és Tsai* hengermalma.

Épült 1912-ben. Alapítói: dicskei Várady Sándor, dr. Bezerédy András s Karg Deső. A modern malom géperőre lett berendezve, vám- s keresk. őrlésre. Környék egyedüli hengermalma. Teljesítőképessége napi 2 vagón őrlemény.

Tulajdonosok: *dicskei dr. Várady József* és *dr. Bezerédi András* ny. min. tanácsos.

Malomcégvezető: *Karalyos László.*

Mint gépszerelő, vezető és művezető Budapest nagyobb gyáraiban dolgozott, 1912 óta a zsámbéki hengermalom főszerelője és cégvezetője. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Darálómalmok: *Morva Béla, Budai Mihály, Luncz József.*

Marhakereskedők: *Peer Lajos, Lugmayer Ferenc, Keller Ferenc, Milek Ferenc.*

Mészárosok és hentesek: *Danovitz József.*

1901-ben Zsámbékon, atyjánál szabadult fel, mint segéd is atyja üzletének vezetésében segédkezett, amelyet 1922-ben átvett. Üzletét 1832-ben nagyatyja alapította. 1929-ben egyhangulag az Ipartestület elnökévé választották meg. Közs. képv. test. tagja stb. Háború egész ideje alatt orosz, szerb, román és olasz frontokon szolgált, mint őrmester szerelt le. Antal öccse 1915-ben orosz fronton, sógora 1917-ben olasz fronton hősi halált halt. Atyja, néhai Danovitz József, 25 éven át az Ipartestület elnöke volt.

Hain Ferenc, Izely József, Paller János.

Mézeskalácsosok: *Salzinger Antal.*

1897-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd 7 éven át Bpesten, Budakeszin és Zsámbékon dolgozott. 1904-ben átvette nagybátyja 1860-ban alapított üzletét. Gazdálkodással is foglalkozik. Ipartestület alelnöke, a Hitelszöv. elnöke, közp. képv. test. előljárósági tagja, róm. kath. egyházközség tanácstagja, stb. Háború alatt olasz fronton harcolt. Sógora: Ballinger Ferenc 1917-ben olasz fronton hősi halált halt.

Izely Antal, Izely Antalné.

Műszerész: *Mészáros Árpád.*

Művirág-készítők: *Ballinger Gy.-né, Burger Józsefné.*

Nádszékfonó: *Bayer Antal.*

Órások és ékszerészek: *Burger Tamás, Karg Ádám.*

Papucsosok: *Giegler Ferenc, özv. Izely Józsefné, Izely Antal.*

Pékek: *Meck Ferenc, Reiner József, Scharle Antal, Tafferner Mátyás, Wittmann József, Steier Mór.*

Ruhakereskedő: *Payer Ferenc.*

Sertéskereskedő: *Lugmayer Ferenc.*

Sörraktár: *Bayer Antal.*

Szabók. Férfiszabók: *Eichenbrenner Mihály, Frech György, Payer Ferenc, Schneller János, Tafferner Antal, Spatz Gábor.* Nőiszabó: *Lipscher Laura.*

Szállodatulajdonos: *Blahó Ferenc.*

Szeszfőzde vállalkozó: *Bayer Antal.*

Szijgyártók és nyergesek: *Holczer József, Schwannauer Antal.*

Szikvízgyárak: *Ring Ferenc, Tafferner Mátyás, Frech József.*

Szitás: *Bayer Antal.*

Szövet és posztókereskedők: *Weisz Miksa, Keller György.*

Tüzifaárusok: *Burger József, Tisch József, Trebits Bernát.*

Ügynökök. Ló- és marha-ügynökök: *Peer Lajos, Jordán János, ifj. Báder Sebő.*

Üveges: *Bayer Antal.*

Üveg és porcellán kereskedők: *Bayer Antal, Frech István.*

Vaskereskedő: *Pfeiffer Ede és Fiai.*

Villanyszerelő: *Steier József.*

Vitézek: *v. Iványi Antal* ny. tiszth. *v. Nimród József* keresk.

SZENTENDRE

megyei város.

Igen régi hely, szabadalmazott koronaváros volt. A rómaiak idejében itt állott *Ulcisia castra*, egy kisebb római tábor, melyet a cohors miliaria nova Severiana Surorum sagitatorium lakta. Már az avarok idejében lakott hely volt, erről tanuskodik a Pulszky Ferenc által leírt avar sírlelet. Irásos emlék van 1146-ból, egy végrendelet, amely „Incuria episcopali S. Andreae secus Danubium" kelt. Ekkor a veszprémi püspökségé volt. István veszprémi püspök, 1318-ban, mint „villam nostram" említi, tehát ekkor már város volt és már 1295-ben oly népes, hogy saját határa nem lévén elég gabonatermesztésre, bérbe vette a békafalvi (Békásmegyer) határ egyrészét. 1428-ban Brankovics György szerb deszpota várait Belgráddal együtt Zsigmond királynak adván, ezért cserébe kapta Szentendrét és környékét, továbbá a Csepel szigetet, mely helyekre szerb lakosokat telepített. Azután a pilisi apátságé, majd a Koronauradalomé lett, később pedig az óbudai gróf Zichy-uradalomhoz tartozott.

A török dúlások alatt sokat szenvedett, úgy hogy 1588-ban csak 5 portával lett összeírva. Thurzó György 1603-ban a szentendrei táborból írt feleségéhez, gróf Czobor Erzsébethez leveleket, melyek egyikében örömmel ír a török felett vett győzelemről. Amikor Belgrád 1690-ben török kézre került, a szerb lakosság onnan futva menekült. Ez év őszén részint gyalog, részint hajón Csarnójevits Arzén, ipeki pátriárka vezetése alatt 80.000 szerb jött Budára s ennek környékére, Szentendrére és külvárosába, Izbegre, mely nevét is innen vette (iz-beg = kifutás). Az itt letelepült szerbeknek az 1699-iki karlovici békekötés visszamenetelüket lehetetlenné téve, Lipóttól, I. Józseftől és III. Károlytól igen széleskörü kiváltságokat kaptak. Szájhagyományként fennmaradt, hogy III. Arzén néven ismert Csarnojevits agg pátriárka, aki mint ilyen, a szerb települőket Szentendrére és Izbégre hozta, a település helyétől mintegy háromnegyed órányira fekvő s az erdőhöz közel levő regényes fekvésü völgyben kitünő, majdnem jéghideg vizü forráskúthoz járt, ahol rendszerint megpihent. Az agg pátriarkát a szerbek és az akkori lakosság „sztári" néven emlegették és így ezt a forráskutat róla nevezték el *„Sztárogo vodá"*-nak. Lassanként ez az elnevezés *„sztara-vodá"*-ra változott. Ezen a helyen a szerb kereskedők céhe 1781-ben rokokó stílben faragott kőkutfőt állított.

A lakosság a Zichy-uradalomtól a város területét bérbevette, később pedig, midőn a kir. kincstár az óbudai és visegrádi uradalmakhoz tartozó javak, — ezek közt Szentendre iránt is, — a Zichy-család ellen indított pert megnyerte: Szentendre ujból a Korona birtokába jutott. Mária Terézia a szentendrei korona birtokot minden tartozékaival együtt 6000 forintért továbbra is bérbeadta a város róm. kath. és gör. kel. lakosságának, felmentvén őket minden egyéb szolgáltatás alól. Ez a kedvező szerződés a városnak kiszámithatalan előnyöket biztositott s jövő virágzásának vetette meg az alapját.

Ipara és kereskedelme igen jelentékeny volt, 1761-ből 9 céh van innen kimutatva. A lakosság legfőbb jövedelmi forrása mindaddig a bortermelés volt, míg a filoxera a szőlőket ki nem pusztította. Vörös bora a budai borokkal versenyezett.

A r. kath. templom már az 1294. előtt fennállott, ekkor az esztergomi János-lovagok lerombolták, miért büntetésből VIII. Bonifác pápa őket az egyházból kiközösítette. A lerombolt templom csakhamar felépitődött, azonban a török dulások idején megint elpusztult s a régi templom romjain a gróf Zichy család, mint akkori kegyúr 1710-ben ujra felépittette.

A *görög kel.* templomok a második szer település után épültek. A Bükköspatak melletti hidnál 1690-ben, a Pozseravacska 1752-ben a Főtéren emelt görög templom, mely mellett XVIII. században algimnázium és tanitóképző-intézet is volt. A gazdag épitésü püspöki templom 1690-ben készült, mely mellett a gör. kel. szerb. püspök palotája áll szép kerttel, ahol a püspök az év fele részét szokta tölteni. A templomban több budai püspök van eltemetve. A templom körül falkerités két vaskapuja említésre méltó müemlék.

A *ref. egyház* már a XVII. században virágzó református anyaegyház volt Szentendrén. I. Lipót uralkodásakor a vallási üldözések korszakában elpusztult és csak 1822-ben kezdett ismét szervezkedni. 1835-ben épületet vásároltak, amely imaházul és iskolául szolgált. Az 1860-as években a város 8 hold földet adományozott a lelkésztanitó javadalmazására. A Jordán-féle alapitványból megerősödve, az egyház 1913-ban anyásíttatott. Ekkor a szerb egyháztól megvette és restauráltatta a templomot, melyet az év december 14-én felszentelték, és az első rendes lelkészt bekitatták. 1910-ben átvette a polgári magán iskolát. Ma a Szentendrei Ref. Jókai polg. Fiú- és Leányiskola és mindkét nembeli internátus erős hazafias és kulturmunkát végez.

Az újonnan felépített impozáns városháza helyén volt a régi városháza, már a XVIII.

században fennállott. Délre van a Péter-Pál templom, mely 1690-ben épült, 1800-ban leégett s újra épült. Ugyancsak a városház mellett van a r. kath. plébánia öreg épülete, melyet a Korona uradalom, mint kegyúr 1777-ben építtetett.

A város adminisztrációjával való elégedetlenség adott 1736-ban okot a *Horányi Gábor* által vezetett zendülésre, melynek eredményeképp 1928-ban a város új instrukciót kapott, melyben a tanács jogai és kötelességei megállapíttattak. Itt említjük meg Jókai által leírt Rab Rábinak, *Ráby Mátyásnak* 1786-ban a tanáccsal szemben való fellépését, melynek szintén meg volt az eredménye, hogy a kiküldött kir. vizsgáló bizottság szigorú intelmeket intézett a tanácshoz.

A város a Pilis vidékének szellemileg központja, mely a Duna partján kies hegység alatt terül el, a hegyoldalra festői rendetlenségben sűrűn épített házaival, meredek sikátoraival érdekes képet nyujt. Az 1888-ban megnyilt vasut, melynek végállomását is képezi, az eddigi hajójáratokkal a forgalmat nagyon megélénkítette. A természeti szépségekben gazdag és klimatikus környéknek nagy a vonzóereje, miért is a fővárosi közönségnek kedvelt kiránduló és nyaraló helye.

A világháborúba bevonult katonák száma 460, a hősi halottaké 105, a hadiözvegyeké 56 és a hadiárvákké 141. A hősi halottak emlékének felállítása iránti mozgalom folyamatban van. A forradalom és a kommun itt is a rendes recipe szerint folyt le, azonban az ellenforradalomnak két vértanuja volt: *dr. Kucsera Ferenc* r. kath. káplán és *dr. Weresmarthy Miklós* ügyvéd

A földreform folytán a község igénylői 41 k. hold és 195 ölhöz jutottak.

Országos vásárt május 5-ikét és aug. 1-én magában foglaló hét hétfőjén és Mindszenteket követő hét hétfőjén tartanak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 7200 lélek. Magyar: 6512, német: 200, tót: 180, szerb: 300, . román: 5, egyéb: 3. R. kath.: 6077, ref. 560 ágh. ev.: 84, unit.: 2, g. kath.: 7, g. kel.: 300, izr.: 150, egyéb: 20. *Házak száma:* 1171. Az 1930. évi népszámlálás szerint 7297 lakosa és 1296 háza van.

Területe: 7241 kh., melyből a községé: 3394. Szántó: 2243, rét: 237, legelő: 510, erdő: 2175, szőlő: 347, kert: 424, nádas: 6, terméketlen: 1299 kh. *Erdőbirtok:* 2175 kh. bükk, cser, és tölgy, 40—60 éves Szentendre város tulajdonában.

OTI: *Budapest.* Pü. bizt.: *Budafok.*

Termények: főtermény a búza, gyümölcsfélékből a piszke és cseresznye.

Vas. áll., hajó áll.: *Szentendre (a* város mellett). *Szállás:* Husvig Lázár, Jentsch Aladár szállodásoknál. *Bérautók* az állomáson (nem rendszeres). *Autóbusz járat* rendszeres. Autót Opaterny Károly autófuvarozónál lehet rendelni. Tel.: 46.

Posta, Táv., Tel., Járásb., Tkv., Adóh., Cső.-parság., Püi. szakasz: *helyben.* Vál. ker.: *Pomáz.* Törv.-szék, Pü-ig.: *Pestvidéki.* Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.,

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Városi tisztikar

Polgármester és árvaszéki elnök: *Starzsinszky László dr.*

Zala megyei Galambók községben 1877. évben született. Középiskoláit Nagykanizsán elvégezve, a jog és államtudományi doktorátust a budapesti egyetemen nyerte el. A közigazgatási tanfolyam elvégzése után Szülőfalujában 1908-ban, mint aljegyző kezdte meg közigazgatási pályáját, így gyakorlatilag is megszerezte azt az alapos tudást, ami a jó közigazgatás alapkelléke. Közben elvégezte a tüzoltó és mentő tanfolyamokat. 1916. dec. 20. Szentendre város főjegyzőjévé és 1924. ápr. 23-án polgármesterévé választották.

Hat éves polgármesteri működése visszatükrözi a reális gyakorlati igazgatást. A város gazdasági mérlegét annyira helyrehozta, hogy a nehéz gazdasági viszonyok mellett is a kisváros kötelezettségeinek rendesen eleget tud lenni. Belátta azt, hogy a háborús terhek mellett a mostani generációt nem lehet nagyobb méretü befektetéseket igénylő város rendészeti kiadásokkal megterhelni, mivel a városnak jelenleg számottevő hasznotadó objektumai nincsenek, így a terhek ugyanazon kevés számú adózókra esnének. A Szent András Céh tb. elnöke, a Mové, szentendrei sport egylet. Önk. Tüzoltó Test., Rokkant és Turista Egyesületek díszelnöke. A kereskedői testület patronusa, a Szentendrei Festők Társaságának társelnöke.

Főjegyző: *Majits Péter.*

Működését Bpest székesfőváros szolgálatában mint díjnok 1904-ben kezdte, 1907—09-ig Turja községben mint s. jegyző, 1909-től helyben mint aljegyző, majd mint közig. tanácsnok, 1926-óta mint főjegyző működik, a Tűzoltó Egy. főparancsnoka 1930. óta azelőtt parancsnok és titkár volt. Számos társadalmi egyesület tagja.

Közig. tanácsnok: *dr. Huszár Elek.*

Középiskoláit Csurgón, az egyetemet Bpesten végezte. 1905. óta mint s. jegyző, 1918-tól mint pénztár-ellenőr, majd a városi adóhivatal vezetője, 1926-tól mint közig. tanácsnok a város szolgálatában működik. A r. kath. egyház világi elnöke. Számos társadalmi egyesület tagja. Öcsse, Sándor részt vett a világháborúban.

Műszaki tanácsnok: *matesiczi és keszeleőkeői Motesiczky Hugó.*

Középiskoláit Debrecenben, az egyetemet Bpesten végezte. 1913—20-ig a Máv szoglálatában állott. 1920—23-ig magánvállalatnál működött. 1923—24-ig mint mérnök, 1924-től mint műsz. tanácsnok áll a város szolgálatában. Az összes helyi társadalmi egyesületek tagja. A háborúban 44 hónapig harcolt orosz és olasz fronton. Kitüntetése: arany érd. ker. a vit. érem szalagján, Signum Laudis, seb. r., háb. emlékérem.

Főszámvevő: *Schartner György.*

Középiskoláit Bpesten végezte. 1914-óta áll a város szolgálatában, kezdetben mint pénztári ellenőr, majd pénztárnok. 1926 óta pedig mint főszámvevő működik. A 32. gy. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Fivérei Ágost és József is résztvettek a háboruban.

Tb. tiszti főügyész: *Szikszay Sándor dr.* kormányfőtanácsos.

Tisztiorvos: *dr. Miskovics Gyula.*

Aljegyző: *dr. Dezsőfi Ferenc.*

Pénztárnok: *Leikep István.*

Ellenőr: *Micskó Lajos.*

Állatorvos: *dr. lovag Topolánszky Aladár.*

Középiskoláit Bpesten. Kecskeméten, Pozsonyban és Temesváron, az állatorvosi főiskolát Bpesten végezte. 1918-ban Pozsonyban m. kir. állatorvosi gyak. 1919—22-ig Kaposváron mint m. kir. állatorvos, Szőregen mint m. kir. járási körállatorvos, 1923. óta helyben, mint m. kir. állatorvos, majd mint városi állatorvos működik. Számos társadalmi egyesület tagja. A háborúban a 40. tábori tüzérezred kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. 1918-ban mint hadnagy-állatorvos szerelt le.

Barna Izsó.

Közgyám: *Miklós István.*

Adóügyi számvevő: *Deim Ferenc.*

Középiskoláit Bpesten végezte. 1917 óta áll a város szolgálatában. Kezdetben mint közellátási nyilvántartó, közellátási előadó, számtiszt, pénztárnok működött, jelenleg a városi adóh. vezetője.

Alszámvevő: *Klincsek Iván.*

Adótiszt: *Cweiber József.*

Végrehajtó: *Krausz Gyula.*

Városgazda: *Dietz K. Károly.*

Iskoláit helyben és Bpesten végezte. 1899—1915-ig mint önálló kereskedő helyben dolgozott. 1918-óta a város gazdája. Képv. test. tag, az O. K. H. igazg. tagja stb. A háborúban az 1. h. gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot.

Irnokok: *dr. Dezsőfi Ferencné, Probald Ferencné, Rácz Ernesztin, Kimay Ilona.*

Számtiszt: *Csoknyay József.*

M. kir. anyakönyvi hivatal

Anyakönyvvezető: *dr. Starzsinszky László.*

Helyettes aktő: *dr. Huszár Elek, dr. Dezsőfi Ferenc, Klincsek Iván.*

Folgalmiadóhivatal

Vezető: *Kéry István.*

Középiskoláit Budapesten végezte, majd a Népj. és munkaügyi miniszteriumban működött. Mint magánhivatalnok 1922—25-ig dolgozott. 1929. óta a helybeli forg. adóhivatal vezetője. A háborúban a 69. gy. e. kötelékében, orosz, román és olasz fronton harcolt. Háromszor megsebesült. Kitüntetései: kis. e. v. érem, Károly cs. ker. és seb. érem.

Képviselőtestület

A) Virilisek: *dr. Möller Károly, dr. Várady Pál, Ternesz Géza, Pálfy János, Husvik Lázár, Szombathy Béla, Csamporák István, dr. Péchy Henrik, dr. Váry Rezső, Möller István, dr. Budai Goldberger Leó, Czibulka Gyula, Bednarz János, dr. Krausz József, dr. Oblatt József, dr. Antolik Arnold, Szikszay Sándor, Vizsy József, dr. Árvay Nagy Kálmán, dr. Vastagh Béla, Terzin Lázár, Fürst Samu, Tescher Andor, Ascher Elemér, Wallner Ferenc, Beslits Pál, Mandel Dezső, Antal László.*

B) Választottak: I. ker. *Husvik Vazul, id. Lám Adolf, Baumgartner György, Wuszt Antal, id. Záner János, Nádasdy Imre.*

II. ker. *Német László, Leikep Mihály, Reszner Károly, Baumgartner János, Zicser Márton, Wessely Gyula, Vajda István, Farkas Imre.*

III. ker. *Drobolits István, Kalafut János, Kramár István, dr. Schmidt József, Kicsanyik Imre, id. Szandtner Márton, Rivarcsek János.*

IV. ker. *Diez K. Ferenc, Krachler János, Mezey Béla, Izbégi Nagy Mihály, Szántó Ignác, Németh András.*

C) Hivatalból tagjai: *Polgármester, főjegyző, közigazg. tanácsnok, műszaki tanácsnok, főszámvevő, számvevő, tisztiorvos, aljegyző, pénztárnok, közgyám.*

Bizottságok

Pénzügyi és gazdászati. Elnök: *a polgármester.*

Utügyi. Elnök: *a polgármester.*

Egészségügyi. Elnök: a *r. kath. plébános.*

Iparostanonciskolai. Elnök: a *r. kath. plébános.*

Tűzvizsgáló. Elnök: a *közig. tanácsnok.*

Építkezési. Elnök: a *műsz. tanácsnok.*

Munkássegélyalap véleményező. Elnök: az *aljegyző.*

Városi vadőrök: *Elsik László.*

Már 14 éves korában kezdte pályáját, mint erdőőr. Jelenleg városi vadőr. Háborúban 1917-től vett részt és az olasz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz v. é. Károly cs. ker. A háború után 1920—22-ig a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Kercsl Frigyes

Pályáját már fiatal korában kezdte. Több helyen huzamosabb ideig volt vadőr. 1930. óta mint városi vadőr működik. A háború idejében a 84. gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot.

M. kir. Járásbíróság

Elnök: *Schmidt József* kir. járásbíró.

Dr. Szilágyi Zoltán járásbíró, *dr. Borbély János* joggyak., *László Zoltán és Kulhavy József* telekkönyvvezetők, *Szűcs Lajos* és *Dobay Zoltán* iroda főtisztek, *Kovács Ferenc* kir. bírósági végrehajtó.

M. kir. Adóhivatal

Vezető: *Kovács István*, pü. főtan.

Született 1874-ben. Középiskoláit Kalocsán, a jogakadémiát Kecskeméten elvégezve, 1874-ben lépett állami szolgálatba. 1926. óta vezetője a hivatalnak. Közbecsülésnek örvend, különösen egyházi téren nagy érdemei vannak. A helyi keresztény kath. férfiliga és a r. kath. hitközség elnöke, stb.

Helyettes vezető: *Göndör Aladár* áll. pénzt. tan.

Középiskoláit Egerben végezte. 1904. óta működik a m. kir. adóhivatal szolgálatában, jelenleg mint állampénztári tanácsos, 1930. óta a helybeli izr. hitközség elnöke. Öccse Imre a háborúban szerzett betegségében halt el.

Áll. pénzt. tanácsos: *Bodó Lajos.*

Főtiszt: *Halász Gyula.* Tisztek: *Gutassy Ferenc, Fischer Ferenc, Neurohr Miklós, Németh János* és *Dóczy János.* Kezelő: *Gálné, Braun Margit.*

M. kir. államrendőrség

Vezető: *Heller Antal* r. tanácsos.

Született 1882-ben. Középiskoláit Esztergomban, az egyetemet Pesten elvégezve 1906-ban, mint közig. gyakornok Pest-vármegye szolgálatába lépett, később mint szolgabíró 1912-ig szolgált Szentendrén, 1913-tól, mint rendőrkapitány, 1927-től mint r. tanácsos vezeti közmegelégedésre a közbiztonság ügyeit.

Helyettes: *dr. Rábky Béla* r. kapitány.

Őrszem. par.: *Tüzkő Gyula* r. felügyelő.

Detektivek: *Schlenker Reming* és *Pálfy István.*

M. kir. csendőrszárnyparság

Parancsnok: *Beöthy Kálmán* szdos.

Beosztott: *Reviczky Zoltán* szdos.

M. kir. erdőhivatal

Vezető: *Tober Samu.*

Középiskoláit Budapesten, az erdőmérnöki főiskolát Selmecbányán végezte. 1912-ben lépett az állam szolgálatába. 1927. óta a helybeli m. kir. erdőhivatal vezetője. A háborúban a 19. hegyi dandár csendőrkülönítmény kötelékében román fronton teljesített szolgálatot. Irodalmi tevékenységet fejt ki.

Posta és távirda hiv.

M. kir. postamester: *Kuhn István.*

Középiskoláit Vácon és Budapesten végezte. 1910. óta áll a m. kir. posta szolgálatában. 1918-ig helyben, 1918—20-ig Budapes-

ten működött, 1920. óta helyben a m. kir. postahivatal vezetője. 1929-ben a hivatal szakszerű és mintaszerű vezetéséért dícsérő és elismerő oklevélben részesült.

M. kir. posta, távirdai vonalfelvigyázó: *Rimai Albert.*

30 év óta áll a m. kir. posta műszaki osztályának szolgálatában, mely időből 20 éve Szentendre város és környékén levő posta és táviró vonalellenőrzési szolgálatát látja el mint vonalfelvigyázó.

Máv. pályaudvar

Állomásfőnök: *Klein József* főintéző.

A középiskoláit Beregszászon 1906-ban végezte. 1910. óta áll a vasut szolgálatában. 1910—11. az igazgatóságnál volt beosztva, 1911—12-ben elvégezte a tisztképző tanfolyamot. 1913. óta helyben állomásfőnök. Testvérei: Sándor, Béla, Jenő Albert, Samu részt vettek a világháborúban. Jenő orosz, Albert olasz fogságban volt.

Hajóállomás

Főnök: *Füvessy József* intéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Németh László.* Segédlelkész: *Hochmann Antal.* Kántor: *Budinszky Lajos.*

Ref. egyház. Lelkész: *Vajda István.*

A középiskoláit Nagykőrösön, a theológiát Budapesten 1908-ban végezte. Mint lelkész Nagykőrösön, Rákospalotán működött, 1912. óta a helybeli ref. egyház lelkésze. Öccse a háborúban szerzett sebesülésében hősi halált halt.

Görögkeleti egyház. Plébános: *Husvik Vazul.*

R. kath. polgári iskola. Igazgató: *Németh László.*

Tanárok: *Horváth Jánosné, Lujza* és *Liberata* irg. nővérek.

Ref. polgári fiú és leányiskola.

Az iskola, több mint 20 esztendős multra tekint vissza. 1906-ban mint magániskola kezdte az intézet működését. 1925—26-ban óriási áldozatok árán saját épületébe költözött és azóta évről-évre áldásos munka folyik az intézetben.

Igazgató: *Szombathy Béla.*

Tanárok: *Benedek Árpád, ábrahámfalvi vitéz Machula Béla, Vadon Miklós, Ruszmir Miklós, Sporkó Lenke, Bedőné Zsadán Adél, Belopotoczkyné Almássy Lenke, vitéz dr. Csia Sándorné Veresmarthy Ilona, Simon Irma.*

H. tanár: *Reisenberger Gusztávné.*

Óraadók: *Csató László, Dobolyi Lajos.*

Intézeti orvos: *dr. Oblatt József.*

Ref. polgári fiú- és leányiskola internátusa.

Remek fekvésű, egészséges helyen tart fenn a ref. egyház fiú és külön épületben leány-internátust. Az árnyas park közepén most épített modern uj iskolapalota ideális fekvésével a legkényesebb igényeket is kielégíti. Ugy a fiu, mint a leányinternátusban 50—60 növendék vehető fel. Az internátusban felvett növendékek teljes ellátásban, szakszerű felügyeletben és szülői gondozásban részesülnek.

Felügyelő: *Kelemen Gábor.*

A középiskoláit Hajdúböszörményben a műegyetemet Budapesten végezte. 1917-től a helybeli ref. polg. iskola internátusának felügyelő tanára, azelőtt az állami főerdőhivatalnál teljesített szolgálatot.

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Horváth Károly.*

Tanítók: *Czotter Aladár, Lovass Erzsébet, Kovács Rózsa*

R. kath. elemi iskola. Igazgató: *Györe Ödön.*

Tanítók: *Lang Tivadar, Balogh József, Korenchy Józsefné.*

R. kath. elemi leányiskola. Igazgató: *Németh László.*

Tanítónők: *Gulyás Róza, Csornay Julia, Gergely Hedvig, Mészáros Mária.*

G. kel. elemi iskola. Igazgatónő: *özv. dr. Osztoics Istvánné.*

A tanítóképzőt 1899-ben Zomborban végezte. Működését Szászhalombattán kezdte, ahol 21 évig tanított. 1920. óta helyben elemi isk. igazgatónő. Néhai férje Komáromban pénzügyi s. titkár volt, a világháborúban mint főhadnagy orosz és román fronton harcolt, hősi halált halt. Kitüntetései III. oszt. vaskoronarend.

Izr. elemi iskola. Tanító: *Tolnai Jenő.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok: *dr. Mikovics Gyula* városi tisztiorvos, *dr. Péchy Henrik* ny. m. kir. folyamőr alezr. orvos, *dr. Oblatt József*, *dr. Bodnár István* fogorvos.

Állatorvosok: *Barna Izsó* m. kir. járási állatorvos, *Topolánszky Aladár* városi állatorvos.

Szentháromság gyógyszertár, tulajdonos: *Czibulka Gyula* gyógyszerész.

Kir. közjegyző

Dr. Vastagh Béla.

Ügyvédek

Szikszay Sándor ny. ítélőtáblai bíró kormányfőtanácsos. *dr. Stoll Tibor* ny. városi tiszti főügyész, *dr. Krausz József*, *dr. Romhányi Gusztáv*, *dr. Bálint János*, *dr. krajnai Hudolin Lajos.*

Mérnökök: *Kövesdi László* építész, *Vas Aladár* kultúr-, *Székely Mihály* gépészmérnök.

A SZÉKES FŐVÁROSBAN ÁLLANDÓ ELFOGLALTSÁGGAL BIRÓK

Győrffy István, m. kir. posta főfelügyelő. Márvány u. 35.

Középiskoláit Nagyenyeden végezte. 1901. óta áll a m. kir. posta és táv. hivatal szolgálatában. A háborúban részt vett és 1917-től ugyancsak a postahivatalnál teljesít szolgálatot, jelenleg mint posta és táv. felügyelő. A háborúban rokonai közül többen részt vettek.

Szőke Lajos a Nemzeti Színház tagja.

Középiskoláit Budapesten végezte. 1888-ban kezdte színművészeti pályáját, először Miskolcon és az ország különböző városaiban, majd a budapesti Nemzeti Szinházhoz kerül, ahol már 30 éve működik. Veje: Szánthó Árpád a háborúban szerb, orosz és olasz fronton harcolt.

Szamosi Soós Vilmos szobrászművész szék.-fővárosi tanár.

Középiskoláit Kolozsváron végezte, majd Fadrusz János szobrász művész mellett működött annak haláláig. Azután az iparművészeti főiskolán 5 évig, majd a képzőművészeti főiskolán 4 évig tanult. A székesfővárosnál már 20 év óta működik, mint tanár. A háborúban a 29. gy. e. kötelékében harcolt.

Schuster János m. kir. posta és táv. műsz. főfelügyelő.

1890-ben kezdte működését a posta és táv. főfelügyelőségnél. A munkásotthon alapításánál tevékeny részt vett és annak később elnöke lett. Óvódákat, iskolákat létesített, ugyszintén megalapította az iparos otthont. A háborúban a csapataink által elfoglalt területeken távíró állomásokat létesített, amiért arany éremmel lett kitüntetve, valamint bolgár kitüntetésben is részesült. Veje vitéz dr. Karsai Farkas Gyula részt vett a háborúban.

NYUGDIJASOK, MAGÁNZÓK, ÖZVEGYEK

Tóth György, ny. hadügyminisztériumi iroda főtiszt.

Iskoláit Kolozsváron végezte. Békében a koronaőrségnél teljesített szolgálatot. 1920-ban a hadügymin. számvevőségnél kapott beosztást ahonnan saját kérelmére 1925-ben nyugdíjba ment. A háborúban orosz fronton rokkant lett és a vöröskeresztnél kapott beosztást. Sógora Vörös György az orosz fronton hősi halált halt.

Bocskay Teofil ny. m. kir. belügy. min. s. hiv. főig.

A tanítóképezdét 1876-ban végezte. Kezdetben mint díjnok a jár. bíróságnál, majd ügyvédi irodákban, 1882—1920-ig a minisztériumban mint díjnok, irodafőtiszt, és segédhivatali igazgató, utóbb mint főigazgató működött s mint ilyen hosszú, érdemdús szolgálat után vonult nyugdíjba.

Özv. Farkas Ferencné sz. Sztomke Julia.

Néhai férje a hercegprímási birtokon kezdte működését. 600 kh. saját birtokán valamint 5000 kh. bérleten gazdálkodott.

Özv. Gouth Emilné ny. m. kir. főmérnök özvegye.

Néhai férje a m. kir. állam szolgálatában 40 éven át működött. Fiai közül István az orosz harctéren hősi halált halt, mint hadnagy. Emil, Árpád is résztvettek a háborúban.

Homola János ny. csendőr thtts.

1904-ben lépett a m. kir. csendőrség szolgálatába. A háborúban a táviró és kábelosztagnál teljesített szolgálatot. A forradalom után Ráckevén, a kommun után pedig különböző őrsökön teljesített szolgálatot. Kitüntetése: az 1912—13. évi szolg. érdem ker.

Özv. Berényi Janki Miklósné ny. színművész özvegye.

Néhai férje a szegedi színháznál mint pénztáros és titkár kezdte pályáját. Utóbb a budapesti Nemzeti Színháznál működött és 1911-ben ment nyugdíjba. Néhai férje Szentendre városnál 7 évig mint végrehajtó is dolgozott.

Jevinszky András ny. honv. őrmester.

Katonai szolgálatát 1897-ben a 7-es huszárezred kötelékében kezdte. A háborúban szerb fronton harcolt, a háború után a nemzeti hadseregben szolgált a váci kerékpáros zászlóaljnál, honnan 25 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Kovács Géza magánzó.

Mint önálló kovácsmester Amerika nagyobb városaiban dolgozott, honnan 1921-ben tért haza. A város lakossága, mint nemes és hazafias célok támogatóját ismeri. Öccse Sándor a háborúban 4 évig különböző harctereken harcolt.

Dr. Laky Árpád ny. egészségügyi tanácsos.

Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. Működését mint körorvos kezdte és 36 éven át teljesített érdemes szolgálatot a fővárosnál.

Láng Irma ny. m. kir. posta és távirda ellenőr.

Középiskoláit Budapesten végezte, azonkívül egyetemi diplomát szerzett. 1870-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába. 1927-ben 48 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Molnár Aladár ny. tábornok-hadbíró.

A háború alatt honvédfőparancsnokság, a háború után a legfelsőbb katonai hadbíróság vezetője és tanácselnöke, valamint a hadbírói tisztikar főparancsnoka volt.

Iváchnofalvi özv. Ráday Andorné m. kir. min. tanácsos özvegye.

Néhai férje a középiskoláit Budapesten, az egyetemet Lipcsében és Pozsonyban végezte. 1882-ben kezdte működését a m. kir. pénzügyminiszteriumban, mint s. fogalmazó, 34 évi szolgálat után lett min. osztálytanácsos, majd Győr és Vas m. pénzügyi igazgatója.

Dr. Reich János ny. vezértörzsorvos.

A harctéren, a budapesti 2. sz. honv. kórházban, majd mint egészségügyi felügyelő Budapesten működött.

Rohácsy Imre ny. tiszthelyettes.

1906-ban kezdte tényleges katonai idejét a 29. gy. ezred kötelékében. A háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kis ez. v. é., bronz v. ér., seb. ér. Károly cs. ker. A háború után a nemzeti hadseregben folytatta katonai szolgálatát és 21 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Rózsaffy Andor ny. ezredes.

A háborúban 52 hónapot orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: 3 o. k. é. k. kétszer, ezüst és bronz, v. é., Signum Laudis, német vasker., Károly cs. ker. Jelenleg bérletgazdálkodással foglalkozik.

Szabó János nyugdíjas.

A műszerész ipart Budapesten tanulta. 1880-tól a Ganz gyárban dolgozott, 1893-tól—1907-ig nyugalomba vonulásáig mint művezető, azelőtt mint munkás. Rokonai közül többen résztvettek a háborúban.

Szelei és gilvachi Szabó Károly ny. tisztviselő.

Középiskoláit Kolozsváron és Nagyenyeden, a gazd. akadémiát Kolozsmonostoron végezte. 1896-ban szőlő és borgazdasági tanf. végzett. 1897-től 1920-ig a m. kir. magvizsgáló állomásnál működött. Jelenleg vendéglős, szőlő és borgazdasági tevékenységet fejt ki, amiért kitüntetésben részesült.

Dr. pókai Szikszay Sándor ny. táblabíró, kormányfőtan. ügyv.

Középiskoláit Kunszentmiklóson és Nagykőrösön az egyetemet Budapesten végezte. 1887-ben lépett a bírói pályára és 1921-ben mint ítélőtáblabíró nyugállományba vonult. 1925-ben a közélet terén kifejtett tevékenységéért kormányfőtanácsossá nevezték ki. 1921. óta a vármegye tb. főügyésze, 1925-től városi ügyész és képv. test. tag. 1929. óta vármegyei bizottsági tag. A ref. egyház főgondnoka, a budapesti ref. egyházmegye világi tanácsbírája stb.

Takács Kálmán a Nemzeti Szinház ny. tagja.

A tanítóképezdét 1883-ban végezte. 1884-ben a színészi pályára lépett és Nagyenyeden, Aradon, Temesváron, Pozsonyban, a Budai Szinkörben, majd 1901-től—1928-ig, nyugalomba vonulásáig, a Nemzeti Szinházban működött.

Zboray Géza.

Iparát Esztergomban tanulta. 25 évig mint műszerész dolgozott, 1929-ben ment nyugdíjba. A háború alatt a hadiipar fejlesztése terén kifejtett kiváló munkásságáért őfelsége Károly király a IV-ik oszt. hadi érdemkereszttel tüntette ki.

Egyéb foglalkozásúak

Pufa Imre vármegyei utkaparó.

1929. óta áll mint várm. útkaparó szolgálatban. A háborúban olasz fronton harcolt, a háború után a nemzeti hadsereg tűzérezredében teljesített szolgálatot.

EGYESÜLETEK, PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK, IPARVÁLLALATOK

Egyesületek

Kath. Kör. Elnök: *Németh László.*

Polgári Kör. Elnök: *Wein Jakab.*

Levente Egyesület. Elnök: *Németh László.*
Főoktató: *Klincsek Iván* alszámvevő.

Tűzoltó Testület. Főparancsnok: *Majits Péter* főjző.
Létszám: 33 önkéntes és 8 városi hivatásos. Felszerelés: 1 drb. két és 1 drb négykerekű mozdonyos és 1 drb. kétkerekű motoros benzin fecskendő.

Pénzintézetek

Hitelszövetkezet. Elnök: *Németh László.*

Szentendrei Tkp. Igazg.: *Wallner Ferenc.*

Gazdasági Bank és Tkp. Ügyv. igazgató: *Mentes István.*

Szövetkezetek

Hangya Szöv. Vezető: *F. Kozma Gábor.*
Kereskedelmi érettségit Brassóban tett. 1929. óta a helybeli Hangya szöv. vezetője. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt. 1918—21-ig a székely különítményben és a nemzeti hadseregben teljesített szolgálatot. Mint zászlós szerelt le. Kitüntetései: kétszer kis ez. v. ér., bronz v. ér. seb. érem, vaskorona ker. ér. Signum Laudis és Károly cs. ker.

A Hangya Szöv. kantin vezetője: *Hankó Lajos.*
1930-tól a Hangya szöv. kötelékében dolgozik. 14 évig a Máv. szolgálatában működött, majd 5 évig mint vendéglős hajóállomáson. Mint vállalkozó a székesfővárosnál is dolgozott.

Iparvállalatok

Opaterny Károly autó és gépipari vállalat. Tel. 46.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok:

Csillag Károly asztalos mester.
30 év óta folytatja, mint önálló iparos munkáját helyben. 25 éven keresztül a billiárd-asztalok gyártásával foglalkozott. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Dombay Lajos asztalos m.
Iparát helyben tanulta. Mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott. 1923. óta helyben önálló asztalos mester. A háborúban 4 évig orosz és román fronton harcolt.

Csáthy Kristón Lajos asztalos m.
1901. óta önálló iparos, 1921-től áll a Hév. szolgálatában. A háborúban szerb és olasz fronton harcolt 4 és fél évig. Felesége Gorgényi Mária okl. szülésznő a háború alatt a front közelében mint ápolónő dolgozott.

Pfeil Testvérek asztalos mesterek.
A műhelyt néhai atyjuk alapította, előbb 10 évig Albertfalván, majd 34 évig helyben működött. Olaszországban a milanoi kiállításon a butorokkal díjat nyertek.

Engelmayer Ferenc, Greiner Oszkár, Huba Tamás, Leikep István.

Autóbuszvállalat: *Opaterny Károly Budapesti Helyiérdekű Vasutak.*

Autófuvarozó vállalk.: *Opaterny Károly.*

Autógarage: *Opaterny Károly, Budapesti Helyiérdekű Vasutak.*

Autójavító: *Opaterny Károly.*

Autótulajd.: *Farkas Imre, Zischer Mártonné* 1—1 teherautó.

Autó- és motorkerékpár javítás: *Székely Mihály és Tsa, dr. Kucsera Ferenc.*

Ácsmester: *id. Zaner János.*

Ácsok: *Szántó Ignác, Kramár István, Szanter János, Szanter Gyula, Arzenovits András.*

Bádogosok: *Heller László, Mihajlovits János, Ritza Gyula.*

Bányavállalat: *Pestmegyei Kőbánya és Utépítő Rt.*

Benzinkút: *Vacuum Oyl Company.*

Bognárok: *Luy János* bognár m.
Iparát Pancsován tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 28 év óta önálló iparos, 1915. óta lakik helyben. A háborúban István fia orosz és szerb fronton harcolt, ahol súlyosan megsebesült.

Bindorfer Ferenc.

Bőrkereskedők: *Fried Mór.*
Középiskoláit Kolozsváron végezte. Kereskedői szaktudását Budapesten és Kolozsváron tanulta. 1930. óta önálló kereskedő. A háborúban a 63. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt. Fivére Jenő az orosz fronton hősi halált halt.

Alter Ármin, Timpaner István, ifj. Timpaner János.

Cement árúgyár: *Andrea Cementárugyár és Építő Rt.*

A gyár és tartozékai 10.000 négyszögöl területen fekszenek, motorerőre van berendezve. A gyár teljes üzemben 170 embert, mint munkást, valamint 3 központi és 9 utazó tisztviselőt foglalkoztat. A gyár cementárút, műkő, márvány és mozaik lapokat gyárt. A Szent Margitszigeti fedett uszoda burkoló munkáit, a Gellért hullámfürdő burkolatmunkálatait, a szekszárdi Horthy Miklós Közkórház burkolati munkáit stb. a gyár készítette.

Cimfestő: *Falk Lajos.*

Cipészek: *Belosits János* cipész m.

Iparát Kőszegen tanulta. 1922. óta önálló cipészmester. A háborúban szerb, orosz és román frontokon harcolt. Kitüntetései: kis. e. v. ér. kétszer, bronz v. ér., seb. ér. és Károly cs. ker. 1920—21-ig a csendőrségnél teljesített szolgálatot.

Deák György cipész m.

1924. óta helyben önálló cipészmester. Több egyesületnek tagja a háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt, utóbbi helyen angol fogságba esett. Kitüntetései: kis ez. v. ér. bronz v. ér. Károly cs. ker. Mint őrvezető 1919-ben szerelt le.

Gyurkovics György cipész m.

Régi iparos család leszármazottja. Iparát Budapesten tanulta. 1913. óta önálló cipészmester és elismert szakember. Jelenlegi üzeme szorgalmának és munkaszeretetének eredménye.

Klemm Adolf cipész m.

Iparát Eszéken tanulta. 1904—30-ig mint önálló iparos működött. A világháborúban 1914-től részt vett és 1915-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Szautner István cipész m.

Iparát Budapesten tanulta. 1928. óta helyben önálló. A háborúban a 32 gy. e. kötelékében orosz, román és olasz fronton harcolt, 1915-ben súlyosan sebesült. Mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst v. érem, bronz v. érem, Károly cs. ker. Bátyja József az orosz fronton hősi halált halt.

Balalik József, Deák Pál, Huszkay János, Kulin Márton, Marva János, Novoszedlák Mihály, Pistyur Sándor, Tábor István, Terstyánszky István, Weller Gyula.

Cipőfelsőrész készítők: *Alter Ármin Timpaner István.*

Cukrász: *Jászay István.*

Csemegekereskedő: *jékei Ágh Sándor.*

Divatárúkereskedő: *Dietz János.*

A felsőkereskedelmi iskolát Budapesten végezte. A kereskedői szaktudását Budapesten fejlesztette. Elismert szakember. 1927. óta saját alapítású üzlete van. Több egyesületnek tagja és vezető embere.

Dohánytőzsdések: *Németh János.*

Működését a m. kir. pénzügyőrségnél kezdte, 1913-ban. 1915-ben Szekszárdon, 1916-ban Budapesten, 1917—18-ban a román határnál teljesítet szolgálatot, ahol fogságba esett és 1919-ben tért haza. A háború után a pénzügyőrségnél teljesített szolgálatot és 1928-ban ment nyugdíjba. A vörös uralom alatt a szegedi nemzeti hadsereg kötelékében szolgált. Atyja a háborúban különböző frontokn harcolt.

Pálfy János nagyáruda, *Négler Milica, Ribári Marianna, Szakács Péterné, Szkulka Istvánné.*

Drogéria: *Genszky Géza.*

Építésianyag kereskedők: *Lichtenstein Bernát.*

Kereskedelmi érettségit Budapesten tett. 1910—21-ig a m. kir. belügyminiszteriumban mint tisztviselő működött. Építőanyag kereskedését 1926-ban alapította és ezzel a környék szükségletét látja el. Öccse Béla, a háborúban szerzett betegségében halt el.

Vas Aladár.

Építési vállalkozó: *Jagosutz György.*

Iparát atyjánál tanulta, a képesítési tanf. Budapesten az államépítészeti hivatalnál végezte 1930-ban. Az Önk. Tűzoltó Egy. szakaszparancsnoka. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Szántó Lajos, ifj. Zanek János.

Fehérneműkészítő: *Sztrinkay Janka*

Festékkereskedő: *Szavits Sándorné.*

Fémárúgyár: *Lám A. és Tsai utóda, Lengyel József.*

Fényképész: *Weisz József.*

Fodrászok: *Kovács Ferenc.*

Iparát Németországban tanulta és mint segéd külföldön gyakorolta. 1925. óta helyben önálló iparos, a háborúban orosz és román fronton harcolt. Kitüntetései: Károly cs. ker. Édesatyja 1915-ben az orosz fronton hősi halált halt.

Férfifodrászok: *Franges László, Knáb János, Pálfy Sándor.* Női fodrászok: *Knáb János, Pálfy Sándor.*

Fogtechnikus: *Koós Tibor.*

Földbirtokosok, gazdálkodók: *Gindler István.*

Középiskoláit Szentesen végezte. A háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt és mint hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kétszer kisezüst v. ér., bronz v. ér. Bátyja József a háború után mint főhadnagy, Nándor öccse pedig mint hadnagy szerelt le.

Németh András.

1888. óta 18 kh. földjén gazdálkodik. 1913—29. a város képv. testületének tagja. A háborúban harcolt különböző frontokon. Kitüntetései: kisezüst v. ér. és szolg. érem. Lajos fia 1916-tól vett részt a háborúban, orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst v. ér., bronz v. ér., Károly cs. ker. Mint főtüzér szerelt le.

Véver Oszkár.

Mint könyvkereskedő kezdte működését. Először Békésen volt önálló, majd Budapesten dolgozott összesen 40 esztendeig. E szakmában kifejtett tevékenységéért Nürnbergben a kiállításon bronz, Budapesten érmet kapott. Mint vegetáriánus, dacára magas korának, teljesen egészségesnek érzi magát. Jelenleg kertészkedéssel és gyümölcstermeléssel foglalkozik.

Szentendre város 3.394, *Terncz Gézáné* 210, *Husvik Lyubomir örök.* 104, *Zubkovics György* 102, *báró ifj. dr. Wlasics Gyula* 88, *dr. Kanitz Gyula* 84, *Hauszmann Jenő* 77, *Gottlieb Mózes* 44, *Maláthy István örök.* 44, *Weingruber László* 44, *Fürst Samu* 40, *dr. Várady Pál* 35, *Som Imre* 34, *özv. Kádár Jenőné* 25, *Berger Izsák* 24 és *dr. Vészi József* 21 kat. hold.

Szőlőbirtokosok: *Tescher Andor* 28, *Fischer Zsigmond* 5.5, *Weingruber László* 29, *Mezei Béla* 6 kh.

Fürdő: *Ártézi Fürdő.*

Fűszer és vegyeskereskedők: *Puppán Ferenc.*

Régi szőlőbirtokos család leszármazottja. Ipari pályára 1905-ben lépett, 1920-ban lett önálló kereskedő. Saját erejéből alapította üzletét. A háborúban orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1918-ban jött haza. Egyik őse részt vett az 1848—49-iki szabadságharcban és számos kitüntetést kapott.

Özv. Ditz Sándorné, Fried Jakab, Grünfeld Ferenc, Hangya Szöv. Hoff Antal, Kolafut János, özv. Kostyál Józsefné, Krausz Jenő, Kürti Géza, Kugler József, Reszner Károly, Somogyi Ferenc, Weisz Dávid. Wiezs Lipót, Varga Jenő, Wessely Gyula, Zábránszky Ferencné.

Hentes: *Farkas Imre.*

Kádár: *Kallós Sándor, Zelenka János.*

Kályhások: *Halász Ferenc, Wachál Ottó.*

Kárpitosok: *Leitmetzer Antal, Kutsch Barnabás.*

Kávéház: *Szekeres Mihályné.*

Kertészek: *Kovács Ferenc.*

Középiskoláit 1920-ban Budapesten végezte. 1923-ig a Magy. Ált. Takarékpénztár szolgálatában állott. 1923. óta a Kovács Testv. kertészetének tulajdonosa és vezetője. Állandóan 2 munkást foglalkoztat. Testvérei Gyula, Károly és István részt vettek a világháborúban.

Bíró Péter, Pfeiffer Károly.

Kéményseprő mester: *özv. Mihálylovits Mihályné.*

Néhai férje 1880-ban kezdte működését helyben és 50 éven át mint kéményseprő mester dolgozott. Jelenleg folytatja férje hivatását.

Kézimunkakereskedő: *Ottonger Károlyné.*

Kifőzés: *Makkai Istvánné.*

Kocsmárosok: *Thaller János.*

A hentes és mészáros ipart helyben tanulta és 25 évig mint önálló iparos dolgozott szakmájában. 7 éve helyben kocsmáros. Az ipart. tagja, a róm. kath. egyl. tagja, stb. A háborúban 2 évig teljesített harctéri szolgálatot.

Bánfy János, Engelmayer Adolfné, Grössl Ignácné, Hicker Jenő, Haller Nándor, Jentsch Aladár, Kissanyik Imre, özv. Kostyál Józsefné, ifj. Krachler János, Kovárszky Vince, Leikep Rezső, özv. Reitter Tamásné, Schindler Mátyás, özv. Tálos Lajosné.

Kovácsok: *Balog Ferenc.*

Iparát Pomázon atyja üzemében tanulta. 1921. óta önállóan folytatja iparát. Édesapja 49 évig volt önálló kovácsmester. A háborúban 1916-ban orosz fogságba esett, honnan 1920-ban tért haza. Szibériában vasutépítéseknél dolgozott.

Janicsek István.

Iparát Pomázon tanulta. 1928. óta mint önálló iparos folytatja iparát. Édesatyja szintén kiváló iparos. Rokonai közül többen részt vettek a világháborúban.

Illés Pál, Prisztavok János, Szilva András, Vince Mihály.

Kőbánya: *Pestvármegyei Kőbánya és Útépítési Rt.*

Kölcsönkönyvtár: *Radó Sándor.*

Kőmívesek: *Koschek Ferenc, Wollner József.*

Könyv és papirkereskedés: *Husvik Lázárné.*

Könyvkötő: *Mayer Adolf.*

Könyvnyomda: *Bódh József.*

Lakatosok: *Lybojevits Demeter.*

Iparát helyben tanulta. 1910. óta helyben önálló lakatos mester. Műhelyét még atyja alapította. A háborúban szerb, orosz és román fronton harcolt. Kitüntetése: vaskorona, Károly cs. ker. Mint szakaszvezető szerelt le.

Özv. Kellner Ferencné, Stocker Rezső.

Liszt és terménykereskedők: *Fetter Viktor, Weisz Dávid.*

Lómészáros: *Báder Ferenc.*

Mészárosok és hentesek: *Baumgartner János, Gosztonyi Géza, Gruiz Kálmán, Haller Nándor, Hoyer Rezső, Perlusz Jenő, Sollári József, Szantner Sándor, Wieszt György.*

Mézeskalácsos: *Beslits Pál.*

Mozgóképszínház: *„Apolló mozgó."* Tulajd.: *Baumgartner György.*

Iskoláit, valamint a kalapos szakmát helyben tanulta. Volt divatáruüzlete és vendéglője. Városi képv. test. tag. Egyházközségi alelnök stb. a világháborúban szerb fronton teljesített szolgálatot. A Mozgóban csak ünnep és vasárnap van előadás.

Műkőgyár: *Andrea Rt.*

Nyelvtanítók: *Feit Ábrahám.*

Órások: *Lynborevits János, Slezák Sándor.*

Papucsosok: *Obersteiger Antalné, Medzing Mártonné, Spitzer Károly.*

Pékek: *Klement Ferenc.*

Iparát Pomázon tanulta. Mint segéd Magyarország különböző városaiban és külföldön dolgozott. 34 éve önálló pék. A háborúban szerb és olasz fronton harcolt. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: 1912—13. évi szolg. érem, Károly cs. ker.

Balog Gyula, Kallós Imre, Kelemen István, Krachler Antal, Krachler János, Leikep Mihály, Nagy István, Wieszt Antal.

Raktárnok: *Gyenes Sándor.*

Lakatosiparát Kecskeméten tanulta. 1927. óta mint üzemvezető helyettes működik, valamint 67 kh. földön a gazdálkodás vezetését látja el. A Gajári Leo tulajdonát képező gyárban, ahol jelenleg dolgozik kb. 26 szakmunkás van alkalmazva.

Rövidárúkereskedő: *Kozma Ignác.*

Ipari pályára 1896-ban lépett. Kereskedői szaktudását Budapesten fejlesztette. 1913. óta helyben önálló kereskedő. A háborúban mint 29-es vadász az orosz fronton harcolt. Leszerelt 1918-ban mint I. oszt. számvevő.

Radó Sándor.

Iskoláit Zsolnán végezte. Pályáját mint tisztviselő kezdte. Több helyen mint könyvelő dolgozott. 1929-ben alapította üzletét saját erejéből. A ker. egy. titkára, a rokkant szöv. titkára stb. a háborúban román és olasz fronton harcolt, mint önk. szakaszvezető szerelt le. Kétszer sebesült, 25 százalékos rokkant lett. Sógora Weinberger Dezső orosz fronton hősi halált halt.

Schwartz Vilmos.

A kereskedői pályára 1879-ben lépett. Mint segéd Eperjesen, Lőcsén, Iglón nagyobb cégeknél fejlesztette szaktudását. A háborúban az 1 h. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt.

Fetter Viktor, Goldberger Samu, Reisz Henrik.

Sörraktár: *Husvik Lázár, Kalafut János.*

Szabók. Férfiszabók: *Hutter Rudolf.*

Iparát helyben és Budapesten tanulta. 1927. óta helyben önálló iparos. Édesatyja 25 éven át, mint önálló iparos dolgozott. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Kopriva Ferenc és Tsa, Ott Sándor, Panisz Gyula, Panisz Péter, Puppán Jenő, Zabránszky Béla.

Női szabók: *Cserven Gyuláné, Drevenka Rózsika, T. Hutter Mária, Oszenica Ilona, Urbanek Mária, Zonyik Teréz.*

Szállodák: *Korona szálló.* Tulajd.: *Husvig Dusán.*

A szakmáját Budapesten és helyben tanulta. A szálloda és étterem 1896. óta áll fenn, édesatyja Husvig Lázár alapítása. A szálloda 6 szobával rendelkezik. A háborúban szerb, orosz, román fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst v. ér. Édesatyja szintén teljesített hadi szolgálatot.

Hikker Jenő.

Iparát Győrben tanulta, a Dunagőzhajózási R.-T.-nál hosszabb ideig működött. 1914-től részt vett a világháborúban. Kitüntetése: kisezüst v. ér., szolgálati ér. Mint szakaszvezető szerelt le.

Jentsch Aladár.

Szijgyártó és nyerges: *Engelmayer István.*

Szikvízgyárak: *Huppán Sebestyén, özv. Mergó Jánosné.*

Szitások: *Palinczky István.*

1905. óta mint önálló iparos dolgozik. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. 23 hónapig volt orosz fogságban, ahonnan hazatérve olasz frontra került. Fivére Ferenc hősi halált halt.

Szabó István.

Szobafestők és mázolók: *ifj. Falk Lajos.*

Iparát helyben tanulta. Mint segéd Magyarországon, valamint külföldön dolgozott. 1926. év óta helyben önálló iparos. Édesatyja is részt vett a világháborúban.

Andresz Márton, Benkovits Gáspár, Benszkober Lajos, Gruber István, Stocker Ferenc.

Szobrász: *Szamosi Soós Vilmos.*

Szücs: *Vajda Emil.*

Temetkezési vállalkozó: *Fehér Lajos, Fehér József.*

Tüzelőanyag kereskedő: *Hangya Szöv., Zinner Adolf.*

Ügynökök: *Kacser Mihály, Németh János, Tóth Aladár* ingatlan-, *Báder vendel* ló-, *Herczeg János* marhaügynök.

Varrógépkereskedők: *Dumtea Jenő, Opaterny Károly.*

Vaskereskedők: *Kovács Lajos, Spitzer Lajos.*

Vendéglők: *Beinrohr Árpád.*

25 év óta dolgozik a vendéglősszakmában. 1919-től helyben vendéglős. 1915-től vett részt a világháborúban és az uzsoki harcokban orosz fogságba esett, honnan 4 év elteltével jött haza. Sógora Németh János az orosz fronton hősi halált halt.

Husvig Lázár, Somló Sándor.

Villanymalom. Tulajd.: *özv. Stemmer Józsefné.*

A malom villanyerőre van berendezve és állandóan üzemben van. Tehenészettel is foglalkozik. Néhai férje a háborúban orosz fogságba esett, honnan megszökött. Rokonai közül többen vettek részt a háborúban.

Villanyszerelők: *Csanadacz Ferenc.*

1928. óta mint önálló iparos dolgozik. Mint segéd Budapesten a Fegyvergyárban dolgozott. Az ipart, rendes tagja. Atyja 18 éven át mint városi rendőr teljesített szolgálatot. Bátyja Mátyás részt vett a háborúban.

Budavidéki Vill. Rt., Lichtenstein Simon.

Vincellér: *Beliczky János.*

A vincellér szakiskolát Tarcalon végezte. 1919-ben Molnár Mihály abaujszántói szőlőbirtokán kezdte működését. Jelenleg Tesser mérnök birtokán dolgozik. A háborúban az orosz fronton harcolt, majd a gorlicei áttörésnél fogságba esett, ahol 22 hónapot töltött. Kitüntetése: kisezüst v. ér., bronz v. ér., Károly cs. ker. Öccse István hősi halált halt.

Virágüzlet: *Pfeiffer Károly.*

Zenetanító: *dr. Horváth Ákos, Joanits Lajos, Reisenberger Gusztávné, dr. Horváth Ákos.*

Zsibárus: *Neumann Ignác.*

POMÁZI JÁRÁS

Székhelye *Pomáz*, telefon: Pomáz 2. (Hozzátartozik 18 nagy- és 3 kisközség.)

Főszolgabíró: *dr. zboróí Zbóray Géza.*

Az érettségit Késmárkon tette le, a Gazdasági Akadémiát Magyaróváron végezte. Utána több helyen gazdasági tanulmányokat folytatott, beiratkozott a jogi fakultásra s 1907-ben avatták doktorrá. Ez évben lépett közig. szolgálatba, mint közig. gyakornok, majd a központban működött, mint tb. aljegyző, 1912-ben szolgabíróvá választották, 1929. óta a pomázi járás főszolgabírája. Hadiszolgálatra 3 ízben vonult be, mint honv. huszárhadnagy, azonban közérdekből mindháromszor felmentették.

Szolgabírók: *dr. Boross Gyula.*

Pestvármegyénél mint közig. gyakornok a központi és monori járásban szolgált. Szolgabíróvá 1923-ban választották meg s ilyen minőségben a kalocsai, az aszódi, 1930. jan. 1-től a pomázi járásban teljesített szolgálatot. A háborúban 1915. febr. hóban vonult be katonai szolgálatra s 1916. junius 10-ig a wolhyniai harctéren teljesített tűzvonalbeli szolgálatot, mikor is a lucki áttörésnél orosz fogságba került, honan csak 1920. jul. 15-én jutott haza.

Dr. kaczvini Kaszvinszky Pál.

1923. jun. 9-én lépett a vármegye szolgálatába, 1923. dec. 21-től tb. aljző; 1928. okt. 31-től h. szolgabíró Kalocsán és 1929. dec. 17-től Pomázon szolgabíró. A mozgósítástól az összeomlásig a 41. honv. táb. tűzérezrednél 42 hónapig tűzvonalban szolgált az orosz, az Isonzó és piavéi fronton. Mint hadnagy szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kétszer kisezüst v. é. kétszer bronz v. é. Károly cs. ker. Német becsületrend hadiérem.

Járási tisztiorvos: *mezőbergenyei dr. Koronka Gábor.*

Középiskoláit Marosvásárhelyen, az orvosi egyetemet Kolozsvárott végezte 1909-ben. Pomázi működését 1910-ben kezdte, mint h. körorvos, 1911—1913-ig Budapesten műtőnövendék volt, 1913. óta járási tiszti orvos. Élénk társadalmi tevékenységet fejt ki, minek ismertetését az egyesületek keretében közöljük. 1914-től 1918-ig front szolgálatot teljesített.

Járási állatorvos: *Barna Izsó.*

1899-től ösztöndíjas állatorvos Mezőhegyesen, 1901-től járási m. kir. állatorvos Nagybereznán, Szegeden, Besztercebányán, Kiskundorozsmán és 1925. aug. 1-től Pomázon. 1914. jul. 29-én bevonulva különböző katonai állatkorházaknál orvos, 1916-tól a VII. hadtest vonat csop. par.-főnök állatorvosa, 1918 májustól honvéd lovasüteg állatorvosa volt. Kitüntetései: katonai bronz érdemrend, koronás ar. érdemker.

Járási gazdasági felügyelő: *Terstyánszky Imre.*

Járási testnevelési előadó: *vitéz Boross Gyula.*

Járási tűzrendészeti felügyelő: *Dósa István.*

Hirlapíró, a MTI tudósítója, a „Pilishegyvidéki Hirek" f. szerkesztője, író és magyar dalköltő, a „Tűzoltó Évkönyv" szerkesztője. 1929. jan. óta a járási tűzrend. felügyelője.

Irodafőtiszt: *Muhoray Sándor.*

1893. október hó 1-től községeknél és 1910. junius hó 2-től Pestvármegyénél teljesít szolgálatot. A pomázi ipartestület iparhatósági biztosa. 1914. szeptember hó 1-től 1928. március hó 16-áig az orosz fronton küzdött, 1917 junius hó 18-án megsebesült és akkor nagyezüst vitézségi éremmel kitüntetésre felterjesztett, századparancsnoka állítása szerint, de a kitüntetést nem kapta meg.

Iroda segédtisztek: *Tiszovszky Erzsébet.*

1910. ápr. 1-től mint díjnok, 1925. jan. 1-től, mint iroda s. tiszt teljesít szolgálatot.

Motyvay István.

1925. szept. 15-től 1930. aug. 1-ig községi irodatiszt, 1930. aug. 1-től járási iroda s. tiszt Pomázon.

Járási útmester: *Lents Viktor.*

Hajdu: *Sziebner István.*

A JÁRÁSHOZ TARTOZÓ KÖZSÉGEK

(A vastagbetűs nagyközség.)

1. **Békásmegyer.**
2. **Budakalász.**
3. **Csobánka.**
4. **Dunabogdány.**
5. **Kisoroszi.**
6. Klotildfalva.
7. **Nagykovácsi.**
8. **Pilisborosjenő.**
9. **Piliscsaba.**
10. Pilisszántó.
11. **Pilisszentiván.**
12. Pilisszentkereszt.
13. **Piliszentlászló.**
14. **Pilisvörösvár.**
15. **Pócsmegyer.**
16. **Pomáz.**
17. **Solymár.**
18. **Szigetmonostor.**
19. **Tahitótfalu.**
20. **Üröm.**
21. **Visegrád.**

BÉKÁSMEGYER

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Csillaghegy* és *Kissinger*-telep.

E község eredetileg a *Hunt-Pázmán* nemzetség ősi birtoka volt. E nemzetség sarjai, Pázmán fia Lampert és ennek fia Kázmér, 1287-ben itteni birtokaikat az *esztergomi káptalannak* adták cserébe, ennek a rajeczi uradalomban való részéért. 1368-ban *az óbudai apácák* birtoka. 1477-ben a *pilisi apátnak* voltak itt birtokai, 1481—84-ben pedig a budavári *Beguina rendű apácák* voltak a birtokosai. A török hódoltság első századában még virágzó helység volt. Az 1580—81évi török kincstári adólajstromok szerint 35 adóköteles házat írtak össze e helységben s az évi jövedelmét 3100 akcsére becsülték. A XVII. század második felében teljesen elpusztult. Az 1690—1695. évi összeírásokban nem fordul elő. 1727-ben még puszta és a gróf *Zichy* család birtoka volt. Plebániája 1769-ben keletkezett és hihetőleg ez időtájt alakult önálló községgé. 1770-ben, az úrbéri rendezés alkalmával, 7 $^{16}/_{32}$ úrbértelket írtak itt össze. 1848-ig az *óbudai koronauradalomhoz* tartozott. 1792-ben nagy tűzvész pusztított, mely alkalommal a helység összes régi iratai elégtek. 1891-ben ismét nagy tűz volt a helységben és ekkor 54 ház égett le.

A község határában a Duna mellett, egy régi templomnak csekély rommaradványa látható. Itt van az ujlaki tégla- és mészégető rt., jelenlegi Nagybátony—Ujlaki Egyesült Iparművek rt. hatalmas téglagyári telepe, amely egész kis község, palagyárával együtt azonban most mindkettő üzemen kívül áll.

Csillaghegy a nyaralók által élénken látogatott hely, mert a csillaghegyi *Árpád-strandfürdő* kellemes fekvésénél fogva, valamint hullám- és strandfürdője a közönségre vonzó hatást gyakorol. A községben több társaskör és sportegyesület van. Különösen nyáron a társadalmi élet élénk. 1920. óta a község lakossága duplájára emelkedett. Ezen kívül van a községnek még két strandfürdője,egy textil- és egy téglagyára is.

A csillaghegyi tisztviselőtelep annak idején a kincstár tulajdona volt. Néhai Wekerle Sándor miniszter jóindulatából 16.5 kat. hold terület, ölenkint 80 fillér árban a tisztviselőtelep részére átengedett. 1896-ban megalakult telepi egyesület első elnöke *Rada Géza* min. tanácsos volt. A telep létesítése körül nagy érdemeket szereztek: *Pattantyús Ábrahám Mihály* és *Ballon Adolf* postatakarékpénztári, — *Billek Károly* vasuti főfelügyelők, *Böhm Péter* tábornok, *Mayer Ottó* tanácsos. *Mezriczky Elek* főtanácsos, továbbá *Rada Géza, László Pál, Királyi Béla, Szobovics Lajos, Thold Béla, Martiny László, Laszy Győző, Vojnich László* volt elnökök. A telep fejlesztése körüli érdem elsősorban *Böhm Péter* jelenlegi elnök buzgó tevékenységét illeti.

A világháborúba bevonult katonák száma 460, a hősi halottaké 102, a hadiözvegyeké 35 és a hadiárváké 18. A hősi halottaknak emléket állítani tervbe vétetett.

A földreform folytán az igénylők 100 kat. holdhoz jutottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 7051 lélek. Magyar: 4671, német: 2380. R. kath.: 6073, ref.: 562, ágh. ev.: 198, unit.: 9, g. kath.: 27, g. kel.: 24, izraelita: 158. *Házak száma:* 1334. Az 1930. népszámlálás szerint a községben 8455 lélek és 1628 ház van.

Területe: 1825 kh. Szántó: 1069, rét:

147, legelő: 73, szőllő: 230, kert: 12, nádas: 3, egyéb: 291 kh.

Talajviszonyok: homok és szikestalaj, egy kis része agyagos.

Termények: búza (átlag 8 q), rozs (6 q), árpa (5.5 q), kukorica (10 q), burgonya (15 q). Ezenkívül gyümölcsök és veteményes.

Vas. áll.: *Csillaghegy és Békásmegyer* (BHÉV) (1 km.) *Szállás:* Fehrer Ferenc szálloda, Csillaghegy. A nyári idény alatt Csillaghegy—Budapest között *autóbusz közlekedik* (Nyugati pályaudvar, Berlini-tér) óránként.

Posta, Táv., Tel.: *helyben.* Vál. ker. Adóh.: *Szentendre.* Cső.: *Csillaghegy.* Főszb.: *Pomáz.* Törvsz., Járb., Tkv., Pü ig., Mezőg. Kamr. Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Békásmegyer 8.

Közs. főjegyző: *Böttkös Bálint.*

Érettségi vizsgálatot Budapesten tett, a jegyzői tanfolyamot ugyanott végezte. 1909-től 1910-ig Tahitótfalun gyakornokoskodott, 1911-ben mint aljegyzői Békásmegyerre került, ahol később adóügyi jegyzővé, majd 1924-ben főjegyzővé választották meg. Nevéhez fűződik Csillaghegynek járdával, a községnek jobb utakkal való ellátása, a vízvezeték rendezése, a tűzoltóság megszervezése, a hősi emlékszobor felállítása, az uj községháza, jegyzői lak, iskola létesítése, illetve felépítése, stb. A testnevelési és népmüvelési bizottság elnöke, a Keresztény Szocialista Társaskör és a Csillaghegyi Polgári Kör társelnöke, díszelnöke, alelnöke, illetve elnöke a Békásmegyeri Tornaegyletnek, a Dalkörnek, a Csillaghegyi Football Clubnak, a Nemzeti Munkásvédelem helyi megszervezője és vezetője stb. Háború alatt mint tart. tűzérfőhadnagy 46 hónapon át a tűzvonalban harcolt. Kitüntetése: háromszor bronz Signum Laudis, Károly cs. ker. és német vaskereszt.

Adóügyi jegyző: *Varga Pál.*

Községi bíró: *Fortwingel Lőrinc.*

A közs. képv. testületnek 12 éve tagja, közs. esküdt is volt és 7 éve pedig a község bírája. Ker. Szocialista Társaskör választmányi tagja, tagja a róm. kath. egyházgondnokságának, a Testnevelési Bizottságnak stb. Háború alatt a 4. lovastüzés osztály kötelékében 48 hónapon át harctéren volt. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. ker.

Törvénybíró: *Schifferer Márton.*

Közs. pénztáros: *Gaschler József.*

A közs. képv. testületnek 1919. óta választott tagja, forradalom után 2 évig közgyám volt, 1922. óta pedig a község pénztárosa. A róm. kath. egyház gondnokságának, a Ker. Szoc. Társaskör választmányi tagja stb. Háború alatt a 4. vártüzér ezrednél szolgált. István fia orosz fogságban eltünt.

Közgyám: *Frank Tamás.*

Mint kőmüves 1902-ben szabadult fel Budapesten, mint segéd, majd mint főpallér ugyanott dolgozott. 1912. óta Békásmegyeren önálló. A közs. képv. testületnek 7 év óta választott tagja és 3 éve közgyám. Ker. Szoc. Társaskör volt elnöke, jelenleg választmányi tagja stb. Háború alatt 2 és fél éven át tüzvonalban harcolt s utána 22 hónapig orosz fogságban volt.

Adótiszt: *Bőhm János.* Irodatiszt: *Papi Kálmán.* Irnokok: *Alsó Ödön, Podlussányi Attila.* Iktató: *Vass István.* Gyakornok: *Vogl Károly.*

Postamester: *mezőkövesdi Kövesdy Árpád.*

Érettségi után 1884-ben Krasznán a posta kötelékébe lépett, utána Óradnára, Tasnádra, Zsibóra, majd Szilágycsehre nevezték ki postamesternek, ahonnan 30 évi szolgálat után a megszálláskor elmenekült. A békásmegyeri postahivatalt 1922. óta vezeti. Felesége a vöröskereszt érem tulajdonosa a hadi díszjelvényel a vit. érem szalagján.

Postamester Csillaghegyen: *Szabados Lászlóné.*

HÉV. áll. előljáró: *Farkas László.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Heissenberger Richárd.*

Csillaghegyen: *dr. Zsámboky Pál.*

Kántor: *Seress István.*

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Nagy Károly.*

Tanítók: *Mayherr Béla, Mitner Margit, Seress István, Ványi Jolán, Vogl Károlyné, Zavagyák Ernő.*

Csillaghegyi áll. el. iskola. Igazgató: *Csiszér Károly.*

Tanítók: *Csiszér Ilona, Fehér Matild, Markovits Kornélia, Nyári Péterné, Tibay Lászlóné.*

Óvóda. Óvónő: *Ágoston Károlyné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Közs. orvos: *dr. Kertész Barnabás* Tel.: 3.

Magánorvos: *dr. Sándor Miklós.*

Csillaghegyi gyógyszertár. Tulajdonos: *Frajter Zoltán.*

Ügyvédek

Dr. Kiss Károly, dr. Martiny László vm. tb. ügyész, *dr. Salamon Rezső.*

Nyugdíjasok

köpeci Nagy Károly ny. pü. min. számv. I. oszt. főtanácsos.

Középiskoláit Székelyudvarhelyen végezte. Állami szolgálatba 1896-ban lépett. 1920-tól 1927-ig, nyugalomba vonulásáig, a központi csoport forgalmi osztályának vezetője volt. Hangya Szöv. egyik alapítója, ig. tagja és pénztárosa, a ref. egyház közs. presbitere. Háború alatt a 23. honv. gy. ezr. kötelékében 3 évet a fronton töltött, megsebesült. Mint népf. hadnagy szerelt le.

Vég József ny. áll. isk igazgató.

Tanítóképzőt 1896-ban Esztergomban végezte. Előbb Várpalotán, majd 1897—1914-ig Budakeszin tanított. Igazgatóvá 1902-ben nevezték ki. 1914-ben mint igazgatót Békásmegyerre helyezték át, ahol 1924-ben nyugalomba vonult. Ifjusági Egyesület, a Társaskör megalapítója, a Hangya Szövetkezet megszervezője és ügyvezető igazgatója. Háborúban 1915-ben vonult be. 3 éven át harctéren szolgált és az összeomláskor mint népf. hadnagy szerelt le.

Hajós Mihály ny. ig., *Laszy Győző* ny. h. államtitkár, *Vojnich László* ny. ezredes.

EGYESÜLETEK,

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Varga Pál.*

Levente Egyesület. Elnök: *Ágoston Károly.* Főoktató: *Deim Mihály.* Oktatók: *Bankó János, Gombert Károly, Kencz Endre, Mayherr Béla, Seress István, Várhidy Sándor.*

Csillaghegyi Társaskör.

Alakult 1927-ben. Taglétszám: 70. A Társaskör programjában mind a kulturális, mind a jótékonysági célokat előmozdító felolvasások, estélyek stb. állandóan szerepelnek.

Elnök: *felsőszőllősi Szőllősy Gyula* ny. ezredes. Titkár: *vitéz dr. Selyeby Béla* törvényszéki bíró. Háznagy: *ifj. Trajter Zoltán* gyógyszerész. Pénztárnok: *dr. Butujás Gyula* adjunctus. Ellenőr *Kerékgyártó Miklós* mérnök.

Csillaghegyi Polgári Kör. Elnök: *Auffenberg János.* Ügyv. elnök: *Bajóky Elemér.*

Keresztényszociális Társaskör. Elnök: *Böttkös Bálint.* Titkár: *Nagy Károly.*

Csillaghegyi Tisztviselő Telepegyesület. Elnök: *Bőhm Péter* ny. tábornok, min. tanácsos. Alelnök: *dr. Petheö Kornél* törvszéki bíró. Titkár: *Hajós Jenő* főtisztv. Gazda: *Kerékgyártó Miklós* mérnök. Pénztáros: *Ballon Adolf* postafelügyelő.

Csillaghegyi Önálló Iparosok Köre.

Alapítási év 1929. Taglétszám: 90. Célja a tagok gazdasági érdekeinek megvédése és szellemi művelődése.

Elnök: *Borostyán Jenő* uri és női fodrász. Alelnök: *Milcz Antal* szabómester. Titkár: *Hroboticzky Antal* szobafestő.

Békásmegyeri Gondűző Dalkör.

Alakult 1920-ban. Taglétszám 28. A dalkör a pomázi versenyen a II. díjat nyerte.

Díszelnök: *Böttkös Bálint* főjegyző.

Elnök: *Herrhoff Mátyás* min. altiszt.

A kereskedelmi minisztérium szolgálatába 1907-ben lépett. Háború egész ideje alatt a 15. vasutosztály kötelékében szolgált, 29 hónapot a tűzvonalban töltött, mint őrmester szerelt le.

Alelnök: *Kazi Lajos* géplakatos. Pénztáros: *Herrhoff Rezső* vasöntő.

Csillaghegyi Football Club. Elnök: *Bőhm Péter* ny. tábornok. Céllövő szakoszt.-vezető: *Deim Mihály.*

Békásmegyeri Torna Club. Elnök: *Böttkös Bálint.* Titkár: *Jakobi István.*

Kishingtelepi Torna Club. Elnök: *Hetyey Géza*

IPARVÁLLALATOK

Csillaghegyi Árpádfürdő Rt. Csillaghegyi ásványvíztelepe. Igazgató: *Gerő Árpád.*

Nagybátonyi-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt.

Pestvidéki Gőztégla és Cserépgyár Rt. Aut.: 622—83.

Saltzmann-féle magyar textilipar Rt. Tel.: 7.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Abendschein Ferenc.*

1913-ban Óbudán szabadult fel, mint segéd Ujpesten, Palotaujfalun és Óbudán dolgozott. 1926. óta önálló mester. Műhelyét 1927-ben géperőre rendezte be. Háború alatt a 32. gy. ezredben szolgált, 4 hónapig olasz fogságban volt. Utána a Nemzeti Hadseregben is szolgált. János testvére 1914-ben orosz fronton hősi halált halt.

Balázs József.

1908-ban Ujpesten szabadult fel, dolgozott Ganz, Lipták, Golberger, Filtex gyárakban, Szegeden, felvidéken stb. Jelenleg a Filtex gyárban alkalmazott. Békásmegyeri vegyeskereskedését, amelyet 1930-ban alapított, felesége vezeti. Háború egész ideje alatt a 44. nehéz tűzér üteg kötelékében harcolt a fronton. Kisezüst vit. érem tulajdonosa.

Csapó Ferenc.

1906-ban Miskolcon szabadult fel, mint segéd ugyanott, Németországban és Budapesten dolgozott. 1924. óta önálló mester. 1915. elején a 34. gy. ezredhez vonult be, ugyanannak az évnek őszén orosz fogságba esett, ahonnan a forradalomkor tért vissza.

Kondász Károly.

1912-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. Győrben stb. dolgozott. 1926 óta Csillaghegyen géperőre berendezett műhelye van. Ipartestület elöljárósági tagja. 1915-ben a 3. vártüzér ezredhez vonult be olasz fronton harcolt, 1918-ban mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem szolg. vaskereszt, és Károly cs. ker.

Mertz Ferenc.

1908-ban Békásmegyeren szabadult fel, mint segéd Budapesten is dolgozott. 1922 óta önálló mester. és temetkezési vállalkozó Csillaghegyen, 1914-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 6 hónapi harctéri szolgálat alatt kétszer sebesült. Háború végén szerelt le.

Millinger János.

1897-ben Óbudán szabadult fel, mint segéd ugyanott és Békásmegyeren dolgozott. 1909. óta önálló mester. 1928. óta közs. esküdt. Tanoncvizsgáztató bizottságnak, a Ker. Szoc. Társaskörnek stb. tagja. Mozgósításkor az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 1914-ben orosz fogságba esett, s több mint 6 évig Szibériában sínylődött. József és Lőrinc testvérei 1914-ben hősi halált haltak.

Müller János.

1912-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1926. óta önálló mester Békásmegyeren. Műhelyét 1929-ben géperőre rendezte be. Pomáz és környéke ipartestületének elöljárósági tagja stb. Két testvére végigküzdötte a háborút.

Bisitzkievitz Tamás, Csics József, Désy Mihály, Fehér János, Groff János, Kohus Kálmán, Lits Béla, Ötvös Albert, Ruff János, Schaffer Lajos, Uhlári Lajos, Vajda József, Varga Sándor.

Autótulajdonosok: *Herr Ferenc, Kalmár Ignác, Kurtz Márton, Schifferer Márton.*

Ácsok: *Bringer István, Hárer Ferenc, Károlyi Ferenc, Millinger György, Siksz Márton.*

Bádogosok: *Pálinkás Ignác.*

1908-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott és Németország's Ausztria nagyobb városaiban dolgozott. 1929. óta önálló mester. Háború alatt a 17. honv. gy. ezr. kötelékében 24 hónapon át tüzvonalban harcolt, mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. ker.

Kalmár Zoltán.

Biztosítási ügynökök: *Gasler József, Hajós Mihály.*

Bognárok: *Bachmann Henrik, Pál Lajos, Vince Kálmán.*

Borbélyok: *Borostyán Jenő.*

Tatatóvároson szabadult fel, mint segéd Budapesten, Wienben, Sarajevoban, Prágában, stb. dolgozott, majd Tatatóvároson önállósította magát, 1919. óta pedig Csillaghegyen van műhelye. Az Iparoskör egyik megalapítója és elnöke, az ipartestület elöljáróságának és a tanoncvizsgáztató bizotságnak stb. tagja. Háború egész ideje alatt a 12. gy. ezredben szolgált, négyszer megsebesült, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kisezüst, bronz vit. érem. Károly cs. ker. seb. érem, 1912—13 és az 1908. évi emlékérem.

László Béla.

1917-ben Hódmezővásárhelyen szabadult fel, mint segéd az ország nagyobb városaiban dolgozott. Uri és női fodrász üzletét 1930-ban alapította. A Rákosszentmihályi Footbal

Club marathoni futója, amely minőségben több díjat nyert.

Amri József, Márton Antal, Notthoff Mátyás, Scheier Ferenc.

Bor, sör és szeszkereskedő: *Koller Márton.*

Cement és mészkereskedők: *Jambrovics Konecsni Károlyné, Schiffer Márton.*

Cipészek: *Bustyaszki József, Dörflinger János, Dechute János, Fühl József, Gössig János, Herceg János, Kertész Pál, Schorr Izsó, Steinbech Márton, Szabó Mihály, Turay Lajos.*

Cipő kereskedő: *Sógos Izsó.*

Cséplőgép tulajdonosok: *Csik József, Hacsi Samu, Schafferer Lőrinc.*

Divatárúkereskedő: *özv. Márcz Györgyné.*

Dohánytőzsdések: *Amri József, Bankó János, Dezső Ferenc, Fortwinkel János, Gombert József, Göttl János, Haász József, Szabó Ágnes.*

Esztergályos: *Schubauer Ruppert.*

Fakereskedők: *Jambrovics János.*

Csáktornyán polgárit végzett, utána 1921-ig molnár volt. Üzletét Békásmegyeren 1922-ben alapította. Villanyeröre berendezett telepen bérvágást is végez és fuvarozással is foglalkozik. Háború végigküzdötte, kétszer megsebesült, rokkanttá lett. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek s a 1912—13. évi emlékérem.

Özv. Konecsni Károlyné.

Villanyeröre berendezett telepét 1912-ben férje alapította, aki 1927-ben orosz fogságban szerzett betegségében meghalt.

Lastyák Árpád.

Felsőkeresk. érettségit Budapesten tett, utána 2 éven át az Újlaki Tégla és Mészégető Rt. tisztviselője volt, majd 1930-ig, a telepe alapításáig, a faszakmában dolgozott. A Csillaghegyi Footbal Clubnak aktiv tagja. Florián bátyja orosz fogságban meghalt.

Magyar Faárú és Fakereskedelmi Vállalat Csillaghegyi Fióktelepe.

A budapesti (Váci-ut 140.) főüzletet 1929-ben alapították. Cégtulajdonosok: *Schuszdek és Vajda.* Tüzelő és építőanyag kereskedéssel foglalkoznak. A csillaghegyi telepet a jelenlegi telepvezető *Strasser Sándor* állította fel, aki 1904. óta működik a szakmában. Strasser háború alatt a korneuburgi vas. és táv. ezred kötelékében állandó harctéri szolgálatot teljesített. Kitüntetései: vaskor., Károly cs. ker. és seb. érem. Négy fivére is részt vett a háborúban, Mór orosz fogságban eltűnt.

Schifferer Márton, Steinbach Jakab.

Földbirtokosok: *Fortvingel Márton.*

Közs. képv. testületnek 32 év óta tagja, előljárósági tag, esküdt és 1925—28-ig községi bíró volt. A Ker. Szoc. Társasház társelnöke, a róm. kath. egyház gondnoksági tagja stb. János, Márton és Antal fiai részt vettek a háborúban. János rokkant lett, Antal orosz fogságban szerzett betegségében 1925-ben meghalt.

Katzinger György.

1891—1918-ig a közs. képv. testületnek tagja volt, időközben esküdt és 6 éven át közgyám. A róm. kath. egyháznak gondnoka, a Temetkezési Egyletnek elnöke, a Ker. Szoc. Társaskörnek vezetőségi tagja stb. volt.

Füszer és vegyeskereskedők: *Faszl István.*

Budapesten két polgárit végzett, 1910. óta önálló, üzletét atyja Faszl György alapította, aki a közs. képv. testületnek virilis tagja volt. Háború alatt a 32. gy. ezredben 11 hónapon át tűzvonalban harcolt, utána a Nemzeti Hadseregben szolgált. Ferenc testvére is végigküzdötte a háborút.

Gaschler Ignác.

Budapesten szabadult fel. Vegyeskereskedését Csillaghegyen 1926-ban alapította. Polgári Kör tagja. Két éven át a Nemzeti Hadseregben szolgált. István testvére orosz fogságbn 1920-ban meghalt.

Kalmár Testvérek.

Tulajdonosok: Kalmár László és Miklós. Atyjuk által 31 éve alapított üzletet 1927-ben vették át. Középiskoláikat mindketten Budapesten végezték. Miklós háború alatt az 1. honv. gy. ezred kötelékében harctéri szolgálatot teljesített.

Kovács János.

Fiatal korában felszabadult, mint mérlegkészítő, s mint segéd a Ganz gyárban stb. dolgozott. 1925-ben Óbudán üzletet nyitott, 1927. óta pedig Csillaghegyen van vegyeskereskedése. Háború alatt olasz fronton súlyosan megbetegedett, rokkanttá lett.

Schifferer Márton.

Eleinte csak gazdálkodással foglalkozott, vegyeskereskedését 1908-ban alapította. 1920. óta virilis tagja a közs. képv. testületnek, és 4 éven át közgyám volt. Háború alatt az 1. honv. gy. ezred kötelékében 13 hónapon át tűzvonalban harcolt, 1916—1918-ig orosz fogságban volt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és seb. érem.

Schuster Antal.

Mint péksegéd szabadult fel és 1917—25-ig Csillaghegyen önálló péküzeme volt. 22 éven át mint szerkovács mérleggyárban dolgozott. Vegyeskereskedését 1918-ban nyitotta. Sógora: Benesch Jakab 1916-ban román fronton hősi halált halt.

Szugfil Ferenc.

Mint kádár, atyjánál Lengyelen szabadult fel. 1905-ban átvette atyja üzletét és azt vezette, majd 8 éven át Budapesten gr. Bethlen Aladár házgondnoka volt. 1925-ben Csillaghegyen vegyeskereskedést nyitott. Fivére: Szántó Gyula 1914-ben Szerbiában hősi halált halt.

Trisztinovits Sándor.

Kereskedelmi iskoláit Budapesten végezte, 1885-ben ugyanott szabadult fel. 32 éven át Brunner Alajos cégnél volt alkalmazva, és 5 éven át Mányban a Hangya üzletvezetője volt. Csillaghegyi üzletét 1930-ban alapította. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Abendschein Lőrinc, Baumgartner József, Fortwinkel Antalné, Fühl Józsefné, Graboc János, Haasz János, Joó Ferenc, Kurtz Jakabné, Prónay András, Schifferer Ferencné, Schifferer Ferenc, Schifferer Lőrinc, Schmiedt János, Wagenhoffer Ferenc.

Géplakatosok: *Csik József, Kalmár Zoltán.*

Hentesek és mészárosok: *Schieszl József.*

1903-ban Budakalászon szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. Háború előtt Budapesten volt, 1925. óta pedig Csillaghegyen van hentes és mészáros üzlete. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, mint őrmester szerelt le.

Bakli Ferenc, Fortvinkel Ignác, Hegedűs József, Hesz György, Karnevál Ferenc, Klupp József, Mertl Ferenc, Pocsai Ábel.

Ingatlanforg. ügynökök: *Grünfeld Ármin.*

Polgári iskola 4 osztályának elvégzése után 1911—14-ig az Ujlaki Téglagyár felügyelője volt. Ingatlan közvetítő irodáját 1920-ban nyitotta meg. Több társadalmi egyesület tagja. Háború alatt harctéren küzdött, gránát eltemette. Kommün alatt hazafias tevékenységet fejtett ki.

Borostyán Jenő, Schráier Ferenc.

Kádár: *Geschwetter József.*

Kertészek: *Hage Ottó.*

Kertészetet Mühlhausenban tanulta, utána 5 éven át Schweizban technikai főkertész volt. Magyarországra háború után jött. 1920—27-ig a Trunkhahn faiskola vezetője volt. 1927-ben önállósította magát. Gyümölcsfák, díszfák, díszcserjék, rózsák stb. mellett bolgár kertészetet is tart fenn. Háború alatt a német és török hadseregben szolgált, kétszer sebesült, mint török hadnagy szerelt le. Kitüntetései: I. és II. oszt. vasker., török vasfélhold, Schwarzburg — Sondershauser Kriegsmed. és seb. érem.

Halász Jenő.

A gimnázium 6 osztályának elvégzése után mint kertészeti gyakornok József kir. herceg alcsuti birtokára, később Budára, a királyi várba s onnét a Ménesi-úti kertészeti tanintézetbe került. Gyakornokoskodott még Magyar- és Németország nagyobb városaiban. Egy ideig Gundelinde bajor kir. hercegnő uradalmi főkertésze volt. 1927-ben Gödöllőn kertészetet és virágüzletet alapított, majd kertészetét a rózsatermelésre az inkább megfelelő Csillaghegyre helyezte át.

Trunkhahn faiskola.

1892-ben létesített 32 kh. faiskolát jelenlegi tulajdonosa 1920-ban vette át. A kertészet jelenleg legmodernebbül felszerelt és a legkülönbözőbb gyümölcsfákat, fenyőket, díszcserjéket stb. nem csak az egész ország területére, de külföldre is szállít.

A kertészet vezetője: *Schneider Mihály* főkertész.

Szaktanulmányai elvégzése után évekig külföldön praktizált. A faiskolát — kisebb megszakítással — 1903. óta vezeti. Vezetése alatt álló faiskola több kitüntetést nyert.

Kocsmárosok és vendéglősök: *Kollet Richárd.*

Budapesten szabadult fel egyedül a Metropol szálló alkalmazásában 21 évig állott, 10 éven át mint főpincér. 1926. óta önálló vendéglős Csillaghegyen. Háború alatt a 32. gy. ezredben szolgált, mint törzsőrmester szerelt le. Több kitüntetés tulajdonosa.

Krettinger Lőrinc.

Tanulmányait Békásmegyeren végezte. 1922 óta adófizető polgár. Háború alatt 6. vártüzér ezr. kötelékében 37 hónapon át tűzvonalban harcolt. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. ker. Mátyás testvére háborúban szerzett betegségében 1925-ben meghalt.

Leszkóczky János.

Mint vasesztergályos szabadult fel és dolgozott 1920-ig Budapesten. Csónakdáját, melyben ma kb. 80 csónak van garazsirozva, 1925-ben létesítette, ahol 1927-ben kocsmát is nyitott. Háború alatt 6 hónapi harctéri szolgálat után mint szakmunkás hadigyárakban dolgozot.

Barokaldy Győzőné, Bösinger Márton, Braun József, Fehrer Ferenc,

Katonai Ignác, Kiss Aladár, Krompech Lőrinc, Kuttinger Lőrinc, Lasipál Károlyné, Metz Márkus, Millinger József, Millinger Máté, Millrich Bernát, Miltz János, Pápai Márton, özv. Békássy Jenőné, Római-Dunastrand fürdő, Schifferer János, Szandtner József, Vicz József, Zeimühl Márton.

Kovácsok: *Bauer Lőrinc, Csik József, Pataki Nándor.*

Kőmívesek: *Hanesch János.*

Szaktanulmányait Berlinben, Wienben és Pozsonyban végezte, majd több éven át Budapesten mint munkavezető dolgozott. 1909. óta Csillaghegyen önálló. Mesteri képesítését 1924-ben Budapesten nyerte. Számos villa, szálloda, magánház, templom stb. megépítője. Pomáz és Vidéke Ipartestület alapító tagja és alelnöke, a közs. képv. testület stb. tagja. Háború alatt az 5. árkász zalj. kötelékében orosz fronton harcolt, megsebesült.

Horváth József.

1924-ben Rákospalotán szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1929. óta Csillaghegyen betonárú telepe van. Háború alatt a 41. honv. tűzér ezr. kötelékében 44 hónapon át a tűzvonalban harcolt, mint főtűzér szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. ker.

Dörflinger Rezső, Frank Tamás, Glück József, Hirl István, Huszár János, Kempf János, Sági Gábor, Sági János, Schultz József, Stiefel Adolf.

Marhakereskedők: *Róza Károly, Thala István.*

Műépítész: *Hetyey Géza.*

Órás és ékszerész: *Pecsuch Zoltán.*

Pékek: *Antolik Ákos.*

1908-ban Eperjesen szabadult fel, mint segéd Kassán, Nyitrán, Budapesten és Eperjesen dolgozott. 1925. óta önálló pékmester. Előbb Hűvösvölgyben, majd Széphalom-telepen volt 1927. óta pedig Csillaghegyen van üzlete.

Árpád Sütöde. Tulajdonosok: *Kun László és Kamis Ferenc.*

Előzőleg Budapesten diétikai tápszergyáruk volt, jelenlegi vállalatukat 1929-ben alapították. Kun László gimnáziumi érettségit tett, a háborúból többszörösen kitüntetve, mint rokkant tért haza. Kamis Ferenc is a háborúban rokkant lett.

Schifferer Henrik.

1926-ban Ujlakon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott, 1928. óta Csillaghegyen önálló pékmester.

Schifferer Márton.

1926-ban Óbudán szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. Atyja sütődéjét, melyet 1910-ben alapítottak, 1927-ben vette át. Több helybeli egyesület tagja. Atyja részt vett a világháborúban s ott szerzett betegségében 1918-ban meghalt.

Wiszt Ferenc.

1905-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1919-ben Budakalászon önállósította magát, 1925. óta pedig Csillaghegyen van péküzeme. Ipartestület elöljárósági tagja, stb. Háború alatt a 6. gy. ezred kötelékében szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és az 1912—13. évi emlékérem. Károly testvére 1917-ben olasz fronton hősi halált halt.

Gerula Ferenc, Leidner Anna, Petruska Gyula, Schifferer József.

Sörnagykereskedő: *özv. Kurtz Józsefné.*

Férje, aki a közs. képv. testületnek virilis tagja volt, háborúban szerzett betegségében 1924-ben halt meg. Márton és József fiai végigküzdötték a háborút. József a kétszer bronz vit. érem, Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa. Testvére Herrhof Márton hősi halált halt.

Szabók. Férfiszabók: *Méhely Béla.*

1906-ban Eperjesen szabadult fel, mint segéd Miskolcon és Budapesten dolgozott 1913—25-ig posta altiszt volt, mint hadirokkant nyugalomba vonult. 1925. óta Csillaghegyen önálló szabó mester és 1928-ban hat eng. ingatlan forgalmi irodát nyitott. A Csillaghegyi Önálló Iparosok Körének könyvtárosa. Háború alatt a 18. tüzérezred kötelékében harctéren szolgált, az olasz fronton 50 százalékos rokkanttá lett.

Gassler Ferenc, Heim János, Jöck Mátyás, Miltz András, Miltz János, Neumann Gyula, Schneider János.

Szobafestők és mázolók: *Hrboticky Antal.*

1916-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd Kassán, Debrecenben, Budapesten stb. dolgozott. 1925. óta Csillaghegyen önálló mester. Ipartestület elöljáróságának és tanoncvizsgáztató bizottságának tagja, az Önálló Iparosok Körének titkára stb.

Dörflinger Mátyás, Holló Árpád.

Temetkezési vállalkozók: *Iringer János, Mártz Ferenc.*

Tüzelőanyag kereskedők: *Jambro-*

vits János, Konecskai Károlyné, Löbmann és Fass, Kuttinger Győző, Schifferer Lőrinc, Török Ferenc, Zumühl Ádám.

Üveges és üvegkereskedő: *Schneeberger Pál.*

Üvegező és képkeretező: *Müller Ferenc.*

1916-ban Baján szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1926 óta Csillaghegyen önálló mester. A Csillaghegyi Polgári Kör gazdája, az Önálló Iparosok Körének ellenőre, az Önk. Tűzoltó Egyesület egyik megszervezője stb.

Vaskereskedők: *Auder János.*

Középiskoláinak elvégzése után 5 évig Topits József fia cég tisztviselője volt. 1920—27-ig Schember C. és fiai gyár gondnoka volt. Csillaghegyi üzletét 1926-ban alapította. Közs. képv. test., a Polgári Kör stb. tagja. Háború alatt a 30 honv. gy. ezredben szolgált szerb. fronton megsebesült, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: vas érdemker., koronás ezüst érdem ker., a vit. érem szalagján és seb. érem.

Sárkány Ferenc.

Középiskoláit Budapesten végezte. 1923-ban Makón felszabadult, azután pesti cégek utazója volt. Üzletét Csillaghegyen 1928-ban alapította. Számos egyesület tagja. Atyja a háborúban szerzett betegségében 1919-ben meghalt.

Wechselmann Vilmos.

Középiskoláit Budapesten végezte, a festékszakmában ugyanott szabadult fel. Mint segéd bejutazta Európát, majd Budapesten üzletet nyitott, amelyet 1925-ben Csillaghegyre helyezett át. Mozgósításkor a 32. gy. ezredhez vonult be, szerb, orosz és román frontokon harcolt, megsebesült és rokkanttá lett. Kitüntetése: bronz vit. érem.

Vitézek: *vitéz dr. Selyeby Béla* törvsz. bíró, vitéz *Küzdő Géza* áll. tisztv., vitéz *Házi György* kisbirtokos, vitéz *Szigeti Márton* ács, vitéz *Kornai József* altiszt. vitéz *Baltay Aladár* hivatalnok.

BUDAKALÁSZ

Nagyközség. Hozzátartozik: *Mandrits-, Maróthy- és Almássy*-féle tanyák.

Plébániája 1332—33-ban már fennállott; ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperesi kerületéhez tartozott. 1349-ben az óbudai apácáknak volt itt birtokuk. 1449-ben *Kaloz*, 1482-ben *Kalaz* néven említik az oklevelek. 1482-ben *Lendvai Bánfy Miklós* szerez itt részeket *Kovács István* budai polgártól. Az 1580—81. évi adólajstromban, a budai szandzsákban törököktől lakott faluként szerepel és évi jövedelmét 1000 akcsére becsülték. A török hódoltság alatt nem pusztult el. Az 1695. évi összeírás alkalmával 3/4 portával volt megróva. Ekkor a *Wattay*-család birtokában találjuk. A XVIII. század közepén németek telepedtek ide, miáltal a helység népessége jelentékenyen megnövekedett. 1770-ben 40 egész úrbértelket írtak itt össze. A mostani róm. kath. plébánia 1845-ben keletkezett. 1826-ban épült egy róm. kath. templom, de 1906-ban lebontatván, helyébe 1907-ben új templomot emeltek. A görögkeleti szerbek templomát 1752-ben építették. A helység eredeti neve *Kaláz* volt. 1876 után már *Buda-Kalász* néven volt ismeretes és e névalakját az 1900. miniszteri rendelet meg is állapította. A község területének nagyobb része a nagyobb birtokosok tulajdonában van. A lakosság túlnyomó része gyárimunkás. *Klinger Henrik r.-t.* és *Budavidéki r.-t.*-nek van itt posztógyára. A község villanyvilágítással el van látva. Kőbányája híres; főleg szobrászoktól keresett. A világháborúba bevonult katonák száma: 500, hősi halottaké 63, hadiözvegyeké: 21, hadiárváké 8. A hősi halottaknak emléket állítottak. A földbirtokreform folytán 11 kat. holdat osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. évi népsz. szerint: 3000 lélek. Magyar: 140, német: 2570, tót: 30, szerb: 260. R. kath.: 2650, ref.: 30, ág. ev.: 20, g. kel.: 260, izr.: 40. *Házak száma* 475.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2834 lélek és 498 ház van.

Területe: 3362 kh., melyből a községé 221 kh., szántó: 1849, rét: 99, legelő: 333, erdő: 548 kh. Erdőbirtok a gazdák tulajdonában, tölgy.

Talajviszonya: a dombos rész agyagos, a lapály homokos.

Termények: gabonafélék átlag 6—7 q. és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Hév. megálló helyben.* Posta: *helyben.* Táv., Főszb. és Vál. ker.: *Pomáz.* Törvsz., Pü. ig. Mezőgazd. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.* Járásb., Adó, Tkv., Pü. szak: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.* Cső. *Békásmegyer.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Zapotoczky Jenő.*

1917-ben Felsővízközön vezetőjegyzőnek választották meg, ahonnan a csehek kiutasították. Utána a belügyminisztériumban, majd Pestmegyénél teljesített szolgálatot, 1921 óta pedig Budakalász főjegyzője. Megválasztása óta a községben számos egyesület alakult, Kultúrház, Hősök szobra, kisdedóvó stb. épült, a villanyvilágítás bevezettetett a községbe és megszervezték az aü. jegyzői és közs. orvosi állást. Hazafias munkásságáért felsőbb elismerésben részesült.

A. ü. jegyző: *Soóky Kálmán.* Aljegyző: *Hanzlik György.* Közs. írnok és végrehajtó: *Forbicza Emil.*

Közs. bíró: *Szedlák János.*

1904 óta önálló gazda, szőlőműveléssel és állattenyésztéssel is foglalkozik. 35 hold birtokának legnagyobb része saját szerzeménye. 1918 óta közs. képv. testület tagja és 1920 óta a község bírája. Róm. kath. egyházközség tanácstagja, a Temetkezési Egylet alelnöke stb. Háború alatt a 32. tábori tüzérezr. kötelékében 24 hónapon át fronton harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Törvénybíró: *Szkorits Vladimir.*

11 hold földjén gazdálkodik. 1923—27. közs. esküdt volt, azóta a község törvénybírája. A közbirtokosság pénztárosa, a gör. kel szerb hitközség tanácstagja, a népművelődési bizottság stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Pénztáros: *Milosevits Zsigmond.*

Közgyám: *Schieszl Konrád.*

Négy polgári elvégzése után atyjának segített 1896-ban alapított vendéglőjük vezetésében, amelyet 1911 óta önállóan vezet. 1921-ben Ujpesten vendéglősi szakvizsgát tett. Temetkezési Egyletnek és az „Egyetértés" Daleglyetnek elnöke és 1922 óta közs. közgyám. Háború alatt a 32. gy.-ezredben szolgált, orosz fronton harcolt.

Forg. adóellenőr: *Zsebedits János.*

Husvizsgáló: *Milosevits Zsigmond.*

Postamesternő: *özv. Schwetz Ferencné.*

Hév. áll. főnök: *Schnitz Sándor* felügyelő.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Laktis Pál.*

G. kel. egyház. Lelkész: *Margaritovics Kornél.*

Áll. el. iskola. Igazgató: *Somogyi Béla.*

Tanítók: *Späth Gyula, Balogh Zoltán, Balogh Zoltánné, Legeza Mária.*

G. kel. el. iskola. Tanítónő: *Medveczky Olga.*

Óvóda. Óvónő: *Vajdits Mária.*

Községi orvos: *dr. Lengyel László.*

Ügyvéd: *dr. Garay Aladár.*

EGYESÜLETEK

Önk. Tűzoltó Testület. Par.-nok: *Szedlák János.*

Levente Egyesület. Elnök: *Szilassy György.* Főoktató: *Bokszer Jenő.*

Egyetértés Dalárda. Elnök: *Schieszl Konrád.* Karnagy: *Späth Gyula.*

Dalkör Kaszinó. Elnök: *Szilassy György.*

Budakalászi Keresztény Temetkezési Egylet.

Elnök: *Schieszl Konrád.* Alelnök: *Szedlák János.* Pénztáros: *Althoffner János.* Jegyző: *Háberl Gyula.*

Alakult 1890-ben. Taglétszám: 1800. Célja a vallásosság előmozdítása és az elhunytak hozzátartozóinak megsegítése.

SZÖVETKEZETEK ÉS IPARVÁLLALATOK

Budakalászi Hitelszövetkezet, mint az OKH. tagja.

Alakult 1900-ban. Taglétszám: 1400. Alaptőke: 100.000 P. Működési köre kiterjed Békásmegyerre, Ürömre és Pilisborosjenőre is.

Elnök: *Margaritovits Kornél* g. k. plébános. Pénzt.: *Arany János*

min. számvizsgáló. Könyvelő: *Juhász Irma.*

Ügyv. ig.: *Szilassy György* ny. vasuti felügyelő.

Középiskoláinak elvégzése után 10 évig Biharmegyében megyei tisztviselő volt, majd 1899-ban a Kassa-Oderbergi vasút szolgálatába lépett. Mint felügyelő 1924-ben nyugalomba lépett. A helybeli Hitelszövetkezetnek alapítója és vezetője, a Levente Egyesületnek és az iskolaszéknek elnöke, közs. képv. testület tagja stb. Forradalom és román megszállás alatt kitünt hazafias viselkedésével.

Hangya Fogy. Szöv. Ügyvezető: *Pallós Ferenc.* Üzletvezető: *Mikus Endre.*

Klinger Heinrich Rt. posztógyár. Tel.: 7. Igazgató: *Schreier Károly.*

Budavidéki posztógyár Rt. Tel.: 6. Igazgató: *Silberfenig József.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Althöfner János, Koller János, Poch János.*

Autótulajdonosok: *Klinger Rt.* (1 személy, 1 teher.) *Kosmos Rt.* (1 teher), *Szedlák János* (1 teher). *Klement János* (1 teher).

Autógarage: *Klement János.*

Bognár: *Tóth József, Weinhardt József.*

Borbélyok: *Klosztermayer Ferenc.*

1912-ben Budakalászon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1913 óta önálló mester. Pomázi Ipartest. elöljárósági tagja. Háború alatt az 1. honv. gy.-ezred kötelékében 24 hónapon át román, szerb, albán és olasz frontokon harcolt. Sógora: Poltzner Adolf 1915-ben román fronton hősi halált halt.

Boskó Antal, Wagner István.

Bornagykereskedők: *ifj. Fabró Ferenc, Killer János, Schieszl Konrád.*

Cipészek: *Bandzi Viktor, Berta Mihály, Oberzauber Károly, Pártl Márton, Schnitterbaum Tamás, Schneider József, Wenzel István.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Szedlák János* (6 HP benzin és 1 traktor), *Radován és Koller* (6 HP olajmotor).

Dohánytőzsdések: *Bloch Hugó, Huber Mártonné, Metzger Jánosné.*

Fakereskedők: *Mandjik Ágoston, Szedlák János.*

Földbirtokosok: *Almássy Sándor* 202, *Budakalász közs.* m. e. t. 219, *Budakalászi Urbéresek* 233, *Maróthy Kálmán* 217. Intéző: *Domonkos László. dr. Mandics Milán* 345, *Emánuel Viktor* 22, *Fabró Ferenc* 20, *Görög kel. plébánia* 82, *Groschl György* 47, *Klinger Rt.* 23, *Krepont József* 21, *Müller Ernő* 78, *Pomázi Urbéresek* 29, *Schieszl Henrik* 87, *Schieszl Konrád* 24, *Szedlák János* 22, *Szedlák Hermann* 20, *Terner Géza* 35.

Füszer- és vegyeskereskedők: *Schmidt Sebestyén.*

Ifjú korában gazdálkodással foglalkozott, 1912—1920-ig vegyeskereskedése volt, 1920—28-ig pedig a helybeli Hangya Szövetkezetet vezette. 1928-ban újra saját üzletet nyitott. Róm. kath. egyházközség tanácstagja. Háború elején a 32. gy.-ezredhez vonult be, orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 38 hónap után mint csererokkant tért haza Antal bátyja 1914-ben szerb fronton hősi halált halt.

Haller Ferenc, Hangya Szöv., Hau János, Herzfeld Gyula, Kurtz Jánosné, Kutasi Károly, Mandjik Márton, Milcz Györgyné, Turra Adolf.

Géplakatosok: *Koller Konrád, Wehninger József.*

Hentesek és mészárosok: *Herczfeld Gyula.*

1894-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd Bpesten, Esztergomban stb. dolgozott. 1902 óta önálló mester. Füszerkereskedését, amelyet 1912-ben alapított, felesége vezeti. Közs. képv. testületnek választott tagja, Pomázi Ipartest., Önk. Tűzoltó Egy. stb. tagja. Háború alatt orosz és olasz frontokon szolgált bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. Négy fivére küzdött a háborúban, József 1918-ban olasz fronton hősi halált halt. Márton fia az érettségi letétele után atyja üzletében segédkezik.

Schieszl Antal.

1898-ban Budakalászon atyjánál szabadult fel, 1920-ban átvette atyja üzletét, amelyet

1889-ben alapítottak. Hangya Szöv. ig. tagja. Háború alatt 4. tábori tüzérezr. kötelékében 30 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt.

Báder Márk, özv. Mákonyi Samuné, Motusz Alajos.

Ingatlanforg. ügynök: *Mandl József.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Haller Ferenc, Herczfeld Gyula, özv. Holti Sebőné, Mandjik Márton, Miltz József, Mirkl István, özv. Popper Sándorné, Schieszl Konrád, Schwartz Kálmánné, Turra Adolf.*

Kertészek: *Avranov Márton, Jarokanovits Péter, Katicsov Boris.*

Kerékgyártó: *Tóth József.*

Kézműárúkereskedők: *Weinberger Dezső, Weisz Samu.*

Kovácsok: *Kovács József.*

Kőművesek: *Csikós Illés, Koller Márton, Kurtz János, Ludwig Lajos, Schultz Konrád, Schmiedt János, Varga József.*

Lakatosok: *Szedlák János, Wehniger József.*

Mozgóképszínház tul.: *Wenczel Ferenc.*

1921-ben Bpesten, Ganz-Danubius-gyárban szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budakalászon dolgozott. 1927 óta a Budakalászi Textilmüveknél áll alkalmazásban. Mozgóképszinházát 1926-ban létesítette, amely legmodenrebbül van felszerelve.

Pékek: *Gerula József.*

1880-ban Nagyszombaton szabadult fel, mint segéd ugyanott, Bpesten és Budakalászon dolgozott. 1896 óta önálló mester. József fia az 51. gy.-ezr. kötelékében 36 hónapon át orosz, olasz és francia frontokon harcolt, a bronz vit. érem tulajdonosa. István fia a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Szabók. Férfiszabók: *Kuni József, Nagy Antal, Witzenleiter István.* Női szabók: *Arany Teréz, Bartók Gáborné, Hóbert Gyuláné.*

Szövődék: *Freudt Ferenc, Mandl Rudolf, Schwartz János.*

Szikvízgyárak: *Gröschl Henrik, Kampf Márton, Schmiedt János.*

Tej- és tojáskereskedő: *Szárics Fülöpné.*

Ügynök: *Mandl József.*

Üveges és üvegkeresk.: *Gyuricza Ignác.*

Vitéz: *v. Kis Antal* BHÉV segédmunkás.

Zöldségkereskedők: *Kalicov Boris, Lafka Konrád, Petrovik Dömötör, Szapunikov István.*

CSOBÁNKA

Nagyközség. Hozzátartozik: *Garancs-p., gr. Teleky és Jancsimajor.*

E helység a középkorban már a római birodalom idején fennállott és *Borony* néven volt ismeretes, kb. 1400. évig, amikor nyoma veszett. A *Hunt-Pázmán* nemzetség ősi birtoka. E nemzetség sarjai *Ugrin, István* és *Lampert* 1299-ben az e helység és az elpusztult Kandé falujuk közötti vitás területet a *pilisi apátságnak* engedték át. A török hódoltság utáni összeírásokban (1690—95.) nem fordult elő. 1700 körül szerb lakosok telepedtek le, amikor *Csobánka* lett a neve. Az 1715. évi összeírás szerint már 17 háztartást vettek fel benne; 1720-ban pedig 35 háztartással szerepel az összeírásban. 1737-ben rácok lakták és ekkor a *Wattay*-család birtokában volt. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával 41 egész jobbágytelket vettek fel. A XIX. század első felében a *Wattay*-örökösök voltak a helység földesurai. A róm. kath. templom 1842-ben, a görög keleti 1746-ban épült. Jelenleg *gr. Teleky Józsefnek* van itt nagyobb birtoka.

Idetartozik a *lourdesi barlang*, mely fölött 1904-ben épült gyüjtés útján a díszes, ú. n. *Szent-Hubertus* kápolna, mely a dombtetőn áll. A község közelében van a *Szentkuti* kápolna. Az ország minden részéből zarándokok tömegesen keresik fel fel e kegyhelyet, hogy a csodatevő Szűz Mária képét láthassák s a kútnak a szemekre és fájós testrészekre csodás és gyógyító hatású vizét használják. Husvéttól novemberig, minden szombaton búcsújárás és mise van. A regényes fekvésű községben számos nyaraló épült, s nyári időben sok pesti család nyaral künn. Turisták kedvenc kirándulóhelye. Ski és ródli céljára felette alkalmas terep. Mint nevezetességét, felemlítjük *Varga Zoltán* és nejének mintaszerű virág- és évelő növény-kertészetét. Számos filmet készítettek és vettek fel itt.

A világháborúba bevonult katonák sz áma: 272, hősi halottaké: 69, hadiözvegyeké: 14, hadiárváké: 44. A hősi halottaknak a községi kőfaragók ingyenes munkájával emléket állítottak.

Földbirtokreform folytán az igénylőknek házhely céljára 8 kat. holdat és 50 kat. hold szántóföldet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1719 lélek. Magyar: 220, német: 1279, tót: 156, szerb: 64. R. kath.: 1650, ref.: 5, g. kel.: 64. *Házak száma:* 379. Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint a községben 1846 lélek és 391 ház van.

Területe: 3924 kh., melyből a községé: 146. Szántó: 1975, rét: 99, legelő: 244, erdő: 1296, szőlő: 74, kert: 78, nádas: 5, terméketlen: 150.

Erdőbirtok: tulajdonosok gróf Teleki József, Ehleiter Testvérek, Schwarzmann Sebőné örök., valamint egyeseké, bükk, tölgy és gyertyánfa.

Talajviszonyok: homokos.

Termények: buza, rozs, árpa és kerti vetemények.

Vas. áll.: *Pomáz Hév.* (6.5 km.) *Szállás:* Kubovics Mihály és özv. Reszt Antalné kocsmájában. *Bérautók.*

Posta: *helyben.* Táv., Tel., Főszb., Cső.: *Pomáz.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamara., OTI: *Bpest.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. szak.: *Szentendre.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Pomáz 9.

Községi főjegyző: *Várkonyi István.*

Közigazgatási tanfolyamot 1903-ban Pécsett végezte. Szak és szépirodalommal foglalkozik. A közs. jegyzők zsebnaptára szerkesztője és szakkönyveket ad ki. Több egyesületet alapított, megszervezte az Önk. Tűzoltó Egyesületet s annak zenekarát, nevéhez fűződik a hősök szobrának felállítása, áll. kisdedóvó újjáalakítása stb. Háború alatt mint század-, majd mint zászlóaljparancsnok harcolt, megsebesült, orosz fogságba esett. Kitüntetései: III. oszt. katonai érd. ker., Sign. Laud. a kardokkal. Károly cs. ker., seb. érem, háborús hadiérem stb.

Aljegyző: *Kozmann Lipót.* Irodatiszt: *Sztás István.*

Községi bíró: *Bajtek Pál.*

3 év óta községi bíró — azelőtt községi pénztárnok volt. 1915-ben a 301. honv. gy.-ezredhez vonult be, 17 hónapon át dalmát és román frontokon harcolt, mint őrvezető szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Pénztáros: *Brunner János.*

Postamester: *dr. Bandis Arnoldné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Pilmann Alfonz.* Kántor: *Koller Károly.*

G. kel. fiókegyház.

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Brunner Róbert.*

Tanulmányait Nagyváradon végezte. Mozgósítástól kezdve résztvett a háborúban, 1915-ben mint rokkant szerelt le. A község hazafias és kulturális fejlődésének irányítója. Pestvármegyei Tanítóegyesület pomázi járáskörének titkára. Népművelési gondnok, tűzoltótiszt stb.

Tanítók: *Csendes Paula, Damián Margit, Kliment Jenő, Kliment Jenőné.*

Óvónők: *Jung Irma, Gyurka Sándorné.*

Közs. orvos: *dr. Bandis Arnold* ny. ezredorvos.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Leventé Egyesület. Elnök: *Pillmann Alfonz.* Főoktató: *dr. Bandis Arnold.*

Polg. Lövészegylet.

Önk. Tűzoltó Egyl. Parancsnok: *dr. Bandis Arnold.*

Temetkezési Egyesület.

R. kath. Olvasókör.

Hangya Fogy. Szöv.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Brunner János, Kelemen László, Schmelik József, Puck Sebő.*

Ácsok: *Hüll József, Hüll Konrád.*

Bérautótulajdonosok: *Kubovits Mihály, Gerley és Gröschl.*

Bizt. ügynökök: *Koller Károly, Gräff József, Kozmann Lipót, Puck Sebő.*

Bognárok: *Mohler József, id. Minihoffer József, Schrimpf János, id. Wittek Antal, ifj. Wittek Antal.*

Borbélyok: *ifj. Brandhuber György, Mejaker József, Schrimpf György, Velicskó Cirill.*

Cipészek és csizmadiák: *Kopeczki Ferenc.*

1925-ben szabadult fel és 1929 óta önálló mester. 1928—29-ben a Nemzeti Hadseregben szolgált. Bátyja a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Thoma György.

Csobánka községben szabadult fel, 1919 óta önálló mester. Háborúban 1914-ben orosz fronton harcolt, még ugyanabban az évben orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért vissza.

Brandhuber József, Kiss Bernát, Spigelberger Márton.

Cséplőgéptulajdonosok: *Buniczer Rezső* 9 HP., *Treier Márton* 8 HP., *Hauser István* 4 HP., *Minihoffer József* 5 HP. *özv. Minihoffer Jánosné.*

Dohánytőzsdések: *Majer Jakab,*

Festőművész: *Kemenszky Árpád.*

Földbirtokosok: *gr. Teleki József* 1023 kh. *dr. Ehleiter István és Magdolna* 179, *Schwarzmann Sebőné örök.* 118. *Hauser István* 26, *Leikep Gyuláné* 23, *Minihoffer József* 25, *Treier Márton* 24 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Braun János, Grimm Antal, Kupka Lőrincné, Melcher Józsefné.*

Gépkereskedő: és gépügynök: *Minihoffer József.*

Hentesek és mészárosok: *Kovács Mihály, Kupka Lőrinc, Uitz József.*

Italmérők, kocsmárosok, vendéglősök: *Brunner János, Hauser János, Kruckenfelner Mátyás, Kubovics Mihály, Kupka Antal, özv Reszt Antalné, özv. Standtner Józsefné, Soós József, Uitz József.*

Kertészek: *Vargha Zoltán, Zatykó Imre.*

Kerékgyártók: *Schrimpf János, Wittek Antal.*

Kovács: *Locher István.*

Kőművesek: *Braun István, Simon Antal.*

Órás és ékszerész: *Simonyi Ignác.*

Pékek: *Uitz Károly, Schvenk Jó-*

Szabók. Férfiszabók: *Kiss Béla, Szimon György.*

Vitéz: *v. Szendrődy Géza* m. kir. posta tkptári tisztv.

Zöldségkereskedők: *Bajtek Andrásné, Braun Jánosné, Marlok Mártonné, Pfeiffer György, Schuck Jánosné, Ruck Lajosné.*

DUNABOGDÁNY

Nagyközség.

A szentendrei Kisdunaág mellett fekszik, hátterében a Pilisi hegyhánc húzódik végig. Régente Esztergom vármegyéhez később, a XIII. század második felében, Pilis vármegyéhez tartozott. 1285-ben a *Kosd* vagy *Rosd nembeli Tahi Herbord* fiai *Márk* és *Miklós* nemesek IV. László királytól Maros nevű jószágukért nyerik cserébe. 1505 táján még a *Tahi*-család birtokában találjuk. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott 36 adóköteles házzal. Az 1626—29. években a helység a református hitet követte. A török hódoltság alatt nem pusztult el. A XVIII. század elején népessége új német telepesekkel szaporodott. A róm. kath. plébánia 1721-ben keletkezett; ekkor egy minoritarendű szerzetes volt a helység lelkipásztora, akit *gróf Zichy Péter* hívott ide. A templom 1724-ben épült fel újból s 1755—61-ben megnagyobbították. 1770-ben, az úrbéri rendezés alkalmával, $23^{12}/_{32}$ egész jobbágyteleket írtak itt össze. 1721-ben a ref. istentiszte-

letet eltiltották. 1790-ben nyerték újra a reformátusok engedélyt imaház építésére. A mai templom 1802-ben épült. 1806 szeptember 21-én erős földrengés okozott sok kárt. Az 1831. július 29-én kitört kolerajárványnak október 11-ig 143-an estek áldozatul. Az 1838. évi nagy árvíz 123 házat és 75 istállót döntött romba. 1845-ben nagy tűzvész pusztított a helységben, amikor 75 ház és a református templom leégett. 1848-ban a helységben 220 nemzetőrt írtak össze. 1849 június 24-én ismét nagy tűzvész pusztított a helységben, mely alkalommal a róm. kath. templom is leégett. 1850 november 14-én és 1865 április 17-én a tűzvész megismétlődött. Az 1876. évi árvíz alkalmával az alsó Dunasoron 30 ház került víz alá és egy részük összeomlott. 1880-ban szintén nagy árvíz pusztított és 1888-ban 54 ház égett le. A Dunaparton római hídfő romjai, a Várad-dülőben pedig római telep romjai láthatók, honnan római leletek is kerültek felszínre. A Csódihegyen vannak a nevezetes trachit-kőbányák. Lakói nagyrészben szegény bányamunkások. A kir. kincstári Korona-uradalomnak van 7575 kh. birtoka.

A világháborúban bevonult katonák száma: 526, hősi halottaké: 125, hadiözvegyeké: 42, hadiárváké: 45. A hősi halottaknak emléket állítottak.

Az 1919 június 24-iki ellenforradalmat követő napon a nemzeti lobogó alatt Bpest felé haladó hajóra a vörösek tüzeltek, mely alkalommal a hajón utazó özv. Elség Ferencné 66 éves itteni lakos fejlövést kapott és nyomban meghalt

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3240 lélek. Magyar: 560, német: 2677, egyéb: 3. R. kath.: 3077, ref.: 156, ágh. ev.: 7. *Házak száma:* 530. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3095 lélek és 556 ház van.

Területe: 4431 kh, melyből a községé 48 kh. Szántó: 1357, rét: 170, legelő: 383, erdő: 1779, szőlő: 222, kert: 80, terméketlen: 439 kh.

Erdőbirtok: 1450 kh. a kincstári koronauradalom tulajdona, a visegrádi m. kir. erdőhivatal kezelésében. Tel.: Visegrád 5. 270 kh. a volt telkes jobbágyok és zsellérek tulajdona.

Talaviszonya: kötött talaj.

Terményei: buza, átl. 7 q, és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Nagymaros.* (7 km.) és *Szentendre* (15. km.) Hajóáll.: *helyben.* Autóbuszjárat két óránkint rendszeres, Szentendre—Dunabogdány—Gizellatelep—Rákosi üdülő között.

Posta, táv., tel.: *helyben.* Főszb., Vál. ker.: *Pomáz.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., ÖTI: *Bpest.* Járb., Adóhv., Tkv., Pü. szak: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.* Cső.: *Visegrád.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 5.

Vezető jegyző: *Gromon József.*

Középiskoláit és a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Működését Rakasdon, Üllőn kezdte, 1909—13-ig Budakalászon mint s.-jegyző, 1913—16-ig pedig Pilisszentlászlón működött. 1916 óta helyben főjegyző. Az OKH elnöke.

Aljegyző: *Unger Pál.* Irodatiszt: *Tomcsányi Károly.*

Közs. bíró: *ifj. Späth András.*

Iskoláinak elvégzése után szüleinek birtokán gazdálkodott. 1925 óta önállóan gazdálkodik 10 kh. földjén. 1930 óta a község bírája. A közbirtokosság elnöke, az Iskolaszék tagja stb. A háborúban 1916—17-ig katonai szolgálatot teljesített.

Törv. bíró: *ifj. Láng József.*

Pénztáros: *Kuffárt János.*

1900-ban kezdte az önálló gazdálkodást és jelenleg 11 kh. szőlején gazdálkodik. Két fia, József és János résztvettek a háborúban, szerb, orosz és olasz fronton harcoltak. József megsebesült.

Közgyám: *Elter Ferenc.*

Iskoláit helyben végezte. 1919-ben kezdte az önálló gazdálkodást 5 kh. földjén. A háborúban 1914—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Postamester: *Tóth Sándorné.*

MFTR. Főnökség. Tel.: 4. Főnök: *Schoblocher István.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Esperesplébános: *dr. Hufnagel János* pápai kamarás.

R. kath. kántor: *Koller Lőrinc.*

Középiskoláit Bpesten, a tanítóképzőt Esztergomban végezte. 1926—28 mint s.-kántor Kecskeméten, 1928 óta helyben mint

kántor működik. A háborúban 1917-ben önként vonult be, olasz fronton harcolt és 25%-os rokkant lett. A Nemz. Hadseregben is teljesített katonai szolgálatot.

Ref. Egyház. Lelkész: *Pungur Béla.*

Középiskoláit Marosvásárhelyen, a theológiát Sárospatakon végezte 1915-ben. Sárospatakon egy évig, mint s.-lelkész, Vámosujfalun három évig, majd 1927 óta helyben mint lelkész működik. A Kaszinó háznagya, a Népm. bizotts. tagja és előadója stb.

Ref. kántor: *Tótik Lajos.*

Középiskoláit Veszprémben, a tanítóképzőt Pápán végezte. Működését 1919-ben Kádárta községben kezdte. 1926 óta helyben áll. elemi iskolai tanító és ref. kántor. A háborúban 1917-től a 31. honv. gy.-e. kötelékében olasz fronton harcolt, megsebesült.

Állami elemi iskola. Igaz.: *Wiesenbacher Richárd.*

Iskoláinak elvégzése után Gyulavarsányban, Aradszentmártonban, Medgyesegyházán működött mint tanító. 1921 óta helyben az áll. elemi isk. igazgatója. A Rokkant Egyl. elnöke, a Hangya ügyv. ig., a Kaszinó titkára stb. A háborúban 1916-tól román és olasz fronton harcolt, mint zászlós szerelt le. Öccsét, Jánost a megszálló oláhok Hatvanban meggyilkolták.

Tanítók: *Baumann Vendel, Baumann Vendelné, Kiss Viktorné, Máthé János, Nagy Dénes, Ormay Ferenc, Oswald Ilona, Späth Julia, Tótik Lajos.*

Áll. Ovoda. Ovónők: *özv. Tekautz Adolfné, Wiesenbacher Richárdné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *Babiczky Béla.*

Madonna gyógyszertár. Tulajd.: *Wallenfeld Mihály.*

EGYESÜLETEK

Levente Egyesület. Elnök: *Farkas Géza.*

Polgári Lövész Egyesület.

Az egyesület jóváhagyott alapszabályokkal 1930-ban alakult. Több versenyt rendezett, szép eredménnyel. Külön labdarugó szakosztálya van, valamint könyvtára.

Elnök: *Farkas Géza.*

Temetkezési Egylet. Elnök: *Fleckstein Márton.*

Kaszinó. Elnök: *Arany Bálint* ny. ig. tanító.

Testnevelési Bizottság. Elnök: *Gromon József.*

Népművelési Bizottság. Elnök: *Gromon József.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK.

„Nagymaros—Visegrád" Takarékpénztár Rt. dunabogdányi fiók. Vezető: *Kreisz Jakab.*

Hitelszövetkezet. Tel.: 5. Elnök: *Gromon József.*

Hangya Fogy. Szöv. Ügyv. igazg.: *Wiesenbacher Richárd* ig. tanító.

1902-ben alakult, mint Ker. Fogy. Szöv., majd a Hangya kötelékébe kapcsolódott. Mint fűszer- és vegyes-, valamint rőfös- és rövidárukereskedés működik. Üzletrészes tagjainak száma: 112.

IPARVÁLLALATOK.

Kincstári kőbánya. Vezető: *Lam Béla* kir. főmérnök.

Számellenőr: *Varga József* min. számellenőr.

Középiskoláit 1914-ben Bpesten végezte. Államszámviteli vizsgát 1915-ben tett. 1914-ben lépett a m. kir. földm. min. szolgálatába, 1928 óta, a kincstári kőbányához kihelyezve, helyben teljesít szolgálatot. A helyi lövész- és sportegyesület számv. biz. tagja.

Stágel és Spát Kőbánya. Tulajd.: *Stágel András.*

Iskoláit Vácon végezte. 1903-tól a kőbányában működik. A közs. képv. test. virilis és a Hitelszövetkezet ig. tagja. A háborúban 1914-től 32 hónapig szerb, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: kor. ez. erd. ker., bronz v. ér., Károly cs. ker.

Wallenfeld örökösök Kőbányája.

NYUGDIJASOK.

Farkas Géza ny. DGT. tisztviselő.

Iskoláit Bpesten végezte 1908-ban lépett a D. G. T. szolgálatába, ahol 1925-ig nyugdíjaztatásáig működött. A Levente egy., Lövész egylet stb. elnöke.

Vadas József ny. alezredes.

A hadapródiskolát Pécsett végezte 1903-ban. A 19. és 15. honv. gy.-e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot. 1930-ban nyugdíjba ment. A háborúban orosz, román és francia fronton harcolt. Kitüntetése: ezüst és bronz Sign. Laud. a kardokkal, Károly cs. ker., III. o. tiszti szolg. ér., jub. ker., háb. eml. ér.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Herold József, Hock Mihály, Tischler János, id. Vogl János, Vogl János, Zeller István.*

Autóbusztulajdonosok és fuvarozó

vállalkozók: *özv. Bergmann Mihályné, Szili János.*

Ácsok: *Dubniczky Mihály, Dubniczky József, Herold János, Schneider János.*

Bádogos: *Schuster Tamás.*

Bognárok: *Elter József, Trapp János.*

Bor és szeszkereskedők: *Knáb József, Lang Mihály.*

Cipészek: *Gräff Márton, Herr Ferenc, Herr Mihály, Kreis János, Stein József, Zeller Ferenc, Vogl András.*

Cukrász: *Schuster Károly.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Herr János és Herr Béla* 6 HP. Kühne, *Nagy Péter* 4 HP, Hofher, *Stágel és Spát* 8 HP Mág. és 1 traktor 20 HP.

Dohánytőzsdések: *Baltinger János, özv. Knáb Mórné.*

Esztergályos: *Elter Ferenc.*

Építési anyagkereskedő: *Büschitz Márk.*

Fodrászok: *Lang Antal, Lang Ferenc, Rippel András, Spát János, Vogl Rezső, Zeller Ferenc.*

Földbirtokosok: *Kir. Kincstári Koronauradalom* 1757 kh.

Dunabogdányi volt urbéres telkes jobbágyok és zsellérek közbirtokossága: 297. kh erdő, 115 kh. legelő. Elnök: *ifj. Spáth András.* Gazda: *Zeller János.*

Dunabogdányi volt zsellérek közbirtokossága: 94 kh. Elnök: *Herr Mihály.* Gazda: *Schuster Károly.* — *Fábián András* 22, *Stagel András* 38, *özv. Vogel Ferencné* 23

Füszer és vegyeskereskedők: *Bonifert János.*

Üzletét 1926-ban saját házában alapította. A cipész szakmát tanulta, jelenleg fűszer- és vegyeskereskedő. A háborúban szerb, orosz, olasz fronton harcolt, fejlövést kapott, majd 1916-ban orosz fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le.

Gräff Ferenc.

1924-ben alapította fűszer- és vegyeskereskedését. Bpesten iparisklát végzett és mint kitanult lakatos 2 évig hajógyárban dolgozott. Közs. pénztáros vodt, a Hitelszövetkezet igazgatósági tagja stb. A háborúban 1914-től szerb fronton harcolt, megsebesült, 25%-os rokkant lett és mint tizedes szerelt le.

Kreis András.

Üzletét 1890-ben édesatyja alapította, melyet 1909-ben vett át és azóta önálló fűszer- és vegyeskereskedő, valamint 3 kh. földjén gazdálkodik. A háborúban 1914-től szerb, román és olasz fronton 56 hónapig harcolt.

Lang Ferenc.

A 40 éve fennálló üzletét 1912-ben vette át szüleitől és azóta önálló fűszer- és vegyeskereskedő. Iskoláit Esztergomban végezte. Községi esküdt. Két testvére résztvett a háborúban, György az orosz fronton hősi halált halt.

Pizág Antal.

Iskoláit helyben végezte. Fűszer- és vegyeskereskedő, valamint 20 kh. földjén gazdálkodik. Volt közs. bíró, az iskolaszék tagja, a Hitelszövetkezet ig. tagja stb. Fia, Antal a háborúban az 1. honv. huszár e. kötelékében szerb és román fronton harcolt.

Vogl János.

A szobafestő-ipart tanulta. 1921-ben saját házában alapította fűszer- és vegyeskereskedését. Közs. képv. test. tag. A háborúban 1915-től a 12. táb. tüzér e. kötelékében 38 hónapig orosz és olasz fronton harcolt és mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetése: nagyez., kétszer kisez., kétszer bronz v. ér., Károly cs. ker.

Balogh János, Bonifert Józsefné, Hangya, özv. Hock Mihályné, Kladek István, Rudolf Jánosné, Zeller János, özv. Zeller Józsefné.

Gyümölcskereskedők: *Baltinger József, Bonifert András, Kreis József, Rohberger János.*

Hentesek és mészárosok: *Bonifert József.*

Édesatyja által 1888-ban alapított üzletét 1930-ban vette át és azóta önálló hentes- és mészárosmester. Szakmáját édesatyjánál tanulta. A háborúban 1914-től a 12. táb. tüzér e. kötelékében szerb, orosz és olasz fronton harcolt és mint szkv. szerelt le. Kitüntetése: kisez., bronz v. ér., Károly cs. ker.

Delacasse József.

Szakmáját édesatyjánál tanulta, mint segéd Esztergomban, Bpesten, Vácon dolgozott. Üzletét 1909-ben alapította. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban 1914-től 49 hónapig szerb, orosz, olasz fronton harcolt.

Bonifert János, Bonifert Károly, Schilling János, Zeller Péter.

Kalapos: *Vogl Antal.*

Kádárok: *Horváth József, Szaszovszky József.*

Kertészek: *Gärtner Hermann, Gärtner Ferenc, Gärtner János.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Knáb Ferenc.*
Nagyatyja által alapított üzletét 1920-ban vette át és azóta önállóan vezeti. Kitanult fodrászmester. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban 1914-től a 32. gy.-e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. 1915-ben orosz fogságba esett.

Id. Lesinszky Andrásné.
50 éves üzletét 1908-ban vette át. Első férje, Láng Ferenc, a háborúban több fronton harcolt, majd a háborúban szerzett betegségében halt el.

Özv. Rippel Antalné.
1921-ben alapította üzletét saját házában. Leánya, Láng Antalné özv. édesanyjának üzletében segédkezik, férje gazdálkodó.

Ifj. Spáth János.
Édesatyja által, 1891-ben alapított üzletét 1927-ben vette át és azt azóta önállóan vezeti. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban orosz fronton és Albániában összesen 25 hónapig harcolt, majd maláriát kapott és mint szakaszvezető szerelt le. A nemzeti hadseregben is teljesített katonai szolgálatot. Fivére, András az olasz fronton hősi halált halt.

Delacasse József, özv. Fábián Mihályné, Knáb József, ifj. Leschinszky András, Ott András, özv. Ott Jánosné, Vogl Gáspár,

Kosárfonó: *Zeller János.*

Kovácsok: *Elter András, Kopf Rezső, Rippel András.*

Kőfaragó *Fleckenstein Márton.*
Iparát édesatyjánál tanulta, valamint segédi éveit is nála töltötte. 25 évig volt községi pénztáros. A Temetk. Egyl. elnöke és alapító tagja, Hitelszöv. pénztáros 18 éve.

Kőművesek: *Májer József, Rittinger Gyula, Schneider János, Straubinger Antal, Vogl Ferenc.*

Lakatos: *Schuster Ferenc.*

Marhakereskedő: *Bonifert János.*

Mézeskalácsos: *Schuster Károly, Vogl József.*

Mozgóképszinház. Tulajd.: *a község.*

Művirágkészítő: *özv. Légrády Gyuláné.*

Pékek: *Láng Ignác.*
Iparát Nagymaroson tanulta. Péküzletét 1905-ben saját házában alapította, és azóta mint önálló pékmester működik. Községi esküdt. A háborúban 1915—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Balogh István, Gizella Péter, Herr Mihály, Ritzl István, Rippel Sebő.

Szabók. Férfiszabók: *Bonifert Mihály, Dubinszky János, Gräff József, Ott Jakab, Rippel Alfonz András, Rittinger János, Schrött Jakab, Weidner János.* Női szabók: *Bonifert Györgyné, Fischer Erzsébet, Herold Anna, Knáb Mária, Ott Jakabné, Scwartz Antalné, Zeller Ferencné.*

Szikvízgyárosok: *Knab Márton, Zeller János.*

Szobafestő és mázoló: *Vogl János.*

Szücs: *Schleicher Jakab.*

Takácsok: *Elter Móric, Herr Mihály.*

Temetkezési vállalkozó: *Hoch Mihály.*

Vaskereskedő: *Pizág János.*
Iskoláinak elvégzése után a vaskereskedői szakmát tanulta. 1911 óta önálló vaskereskedő. Mint segéd Tatatóvároson és Bpesten dolgozott. Egyházi tanácstag volt 6 évig, községi pénztáros 6 évig és esküdt 3 évig. A levente egyl. alelnöke, Kaszinó pénztárosa stb. A háborúban orosz fronton harcolt, kétszer sebesült.

Villanyszerelő: *Demann Gyula.*

Vitéz: *v. Kamarás József* bányamunkás.

Zene- és énektanár: *Nagy Dénes.*

KISOROSZI

Nagyközség.

Szentendre szigeten fekvő színmagyar község. A *Rosd* nemzetség ősi birtoka volt. A hagyomány szerint Kálmán király uralkodása alatt Oroszországból beköltözött jövevények szállották meg e helyet, akiktől a helység a nevét vette. Lakosai az egész középkoron át számos kiváltságot nyertek, *I. Lajos, Zsigmond, II. Ulászló* és *II. Mátyás* királyoktól, melyeket *II. Mátyás, III. Ferdinánd* és *I. Lipót* is megerősítettek. Buda elfoglalása után ez a helység is behódolt a töröknek. 1559-ben budai livához tartozott, 28 adóköteles ház-

zal. Az 1633—34. évi török kincstári adólajstromokban a visegrádi nahije községei között szerepel, 4 adóköteles házzal. A török hódoltság után a kamara igazgatása alá került. 1688-ban Lipót a helység lakosait összes kiváltságaikban megerősítette, 1692-ben pedig felmentette őket a katonatartás kötelezettsége alól. Az 1715—20. évi összeírásokban nemes helységként szerepel. 1715-ben 11 adóköteles háztartását vették fel az összeírásba. 1700-ban Lipót király *gróf Kontzia Valkardnak* adományozta, kinek magvaszakadtával *gróf Stahremberg Tamás* nyerte adományul. Az új földesurak mindenképpen arra törekedtek, hogy a helység lakosait földesúri hatóságuk alá hajtsák, noha az 1715. évi 34. t.-c. is hangsúlyozta, hogy e helység lakosai a kamara igazgatása alatt, mindenkor mint kiváltságokkal felruházott szabadok éltek. A lakosok is ellene szegültek e törekvéseknek és a küzdelem a XVIII. századon át szinte szakadatlanul tartott. A XVIII. század közepén a helység ismét a kamara igazgatása alá került, majd 1790-ben *gróf Keglevich Károly* örököseire szállott zálogképen. Később a visegrádi koronauradalomhoz csatolták. Az itteni róm. kath. templom 1719-ben, a református 1803-ban épült. A község a török hódoltság szüntével Nógrádmegyéhez csatoltatott, csak 1886-ban adták vissza Pestmegyének. Lakói nagyrészben szegények, a villany bevezetését tervezik.

A világháborúban bevonult katonák száma: 47, hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké: 10, hadiárváké: 6.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1401 lélek, színmagyar. R. kath.: 800, ref.: 600. *Házak száma:* 240. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1053 lélek és 240 ház van.

Területe: 1925 kh., melyből a községé: 23. Szántó: 942, rét: 126, legelő: 345, erdő: 5, szőlő: 47, kert: 76, egyéb: 364. *Talajviszonyok:* homokos.

Termények: gabonaneműek és gyümölcs.

Vas. áll.: *Kismaros.* Hajóáll.: *helyben.*

Posta: *helyben.* Táv., Tel.: *Dunabogdány.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü. Keresk. Kamr., OTI: *Bpest.* Főszb., Vál. ker.: *Pomáz.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. szak.: *Szentendre.* Ősi: *Tahitótfalu.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel. Dunabogdány 6.

Közs. főjegyző: *Illés István.*

Reáliskolai érettségit Kassán tett, a jegyzői tanfolyamot pedig 1914-ben Szombathelyen végezte. Pomázon volt s. jegyző, majd Solymárra került. 1921. óta pedig Kisoroszi község főjegyzője. Levente Egy. elnöke stb.

Községi tisztviselő: *Fodor Domokos.*

Községi bíró: *Szaitz József.* Törv. bíró: *G. Borda István.* Közgyám: *Varga István.*

Közs. pénzt.: *Orbán Rudolf* pékmester és szatócs.

1913-ban Tahitótfalun szabadult fel, mint segéd Bpesten dolgozott. 1920 óta önálló pékmester 1926-ban pedig szatócs üzletet is nyitott. Községi pénztáros. Háború alatt 1916—18-ig a 32. gy. ezredben szolgált.

Postaügynökség vezetője: *Fodor Domokos.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kaht. Egyház. Plébános: *Prágay József.*

Ref. Egyház. Lelkész: *Kovács Géza.*

R. kath. elemi iskola. Tanítók: *Lankoni Panfalott Vilma, Námer Károly.*

Ref. elemi iskola. Tanító: *Zsánli Gyula.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Elnök: *Prágay József.* Oktató: *Fodor Domokos.*

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Greff János.*

Polgári Lövész Egyesület. Elnök: *Prágay József.*

Faluszövetség fiók Elnök..: *Prágay József.*

NYUGDIJASOK.

Tolnay Rezső.

Aradon született, Fehértemplomban a középiskolát, Fiumében a kereskedelmi tengerészetiskolát végezte. A kereskedelmi tengerészettől az M. Kir. Selyemtenyésztéshez ment és mint szekszárdi ker. felügyelő működött. A háborúban a haditengerészetnél szolgált és mint szakaszparancsnok szerelt le. Kitüntetése: ez. kat. érd. ker., vasker., Károly cs. ker. szolg. ker. jubileumi ker.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Horog Imre, Sintár Lajos.*

Agyagiparos: *Ölvedi Istvánné.*

Ácsok: *Adamicska János, Czikora Lajos.*

Bizt. ügynök: *Fodor Domokos.*

Bognárok: *Angelmayer Mihály, Kapornai Sándor.*

Borbély: *Greff Nándor.*

Cipészek: *Czilik Sándor, Gertner Ágoston.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Adamicska János* 4 HP, *ifj. Mikolai Ferenc* 4 HP, *Pecsenka Lajos* 5 HP, *Ujlaki József* 4 HP.

Dohánytőzsdések: *Bencsik István, Szücs József.*

Építési vállalkozók: *Angelmayer Mihály, Greff József, Karsay Sándor.*

Földbirtokosok: *Kir. kincstár Gödöllő* 40 kh. *Volt urbéres birtokosság* 347, *Czikora István* 25.

Füszer és vegyeskereskedők: *Szücs József.*

Szakmáját atyjánál tanulta, 1913-ban átvette az 1887-ben alapított üzletet. Házikenyérsütődéje, trafik- és korlátlan italmérési engedélye van. Közs. képv. test. tagja.

Bencsik István.

1911-ben Vácott szabadult fel, Kisorosziba ugyanabban az évben került. Az üzletet 1918-ban vette át, korcsmája és trafikengedélye van. Közs. képv. testület tagja és h. pénztáros. Hosszú ideig a község pénztárosa volt. Háború alatt a 17. népf. gy. ezred kötelékében román fronton harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Pap Ferencné, Pecsenka Lajos.

Hentesek és mészárosok: *Greff Károly, Greff Rudolf.*

Kocsmárosok és italmérők: *Greff Károly.*

Mint mészáros Visegrádon szabadult fel, 21 éven át önálló mészáros mester volt. Korcsmáját 1924-ben alapította, korlátlan italmérési joggal rendelkezik. Közs. képv. testület virilis tagja. Háború egész ideje szerb és olasz frontokon harcolt, megsebesült.

Bencsik István, Szücs József.

Kádár: *Angelmayer József.*

Kovácsok: *Czilik Antal, Greff Béla.*

Kőművesek: *Greff József.*

1910-ben Bpesten szabadult, mint segéd ugyanott és Pest környékén dolgozott, 1921 óta önálló mester. A Polgári Lövész Egyl. pénztárosa. Háború alatt 1914—20-ig szerb fogságban volt. János fivére orosz fronton eltünt.

Kutyánszky Gyula.

Pékek: *Orbán Rudolf, Szücs József.*

KLOTILDLIGET

Kisközség.

A pilisi hegy aljában, Piliscsaba község felett Budapest—Esztergom vasútvonalán fekszik. E kisközség 1926. máj. 1-én vált ki Piliscsaba nagyközségből, melynek addig nyaraló telepe volt. Itt van *Páli Szent Vincéről nevezett rendház*, 56, nagyobbrészt üdülő apácával. A tenger felett 247 m. magasságban fekvő klimatikus község nagyobbrészt tisztviselők által lakott nyaralóhely. Csonkamagyarország egyik legszebb fekvésű üdülő telepe, mely villanyvilágítással el van látva, a község maga szegény.

Az ezelőtt *„Klotildnyaralótelepnek"* nevezett s Piliscsabához tartozott helységet József kir. főherceg Őfensége itteni erdőbirtokából 800—1100 négyszögöles 447 villatelekre parcellázta 1899. évben. Makadám útjai, fenyő- és vadgesztenyés fasorjain elhelyezett padok, kényelmes, kiépített gyalogjáró, villanyvilágítás, tennisz- és tekepálya, fürdője nagyban hozzájárul a nyaraló közönség igényeinek kielégítéséhez.

E kisközség egyben üdülőtelep is, amelynek fürdője, tennisz-pályája, fenyőfasor, vadgesztenye-fasor, a makadám útjain (24 drb.) pad áll a nyaraló közönség szolgálatára. A nyári szezón alatt 40—50, legtöbbnyire budapesti család szokott itt nyaralni. A szebbnél-szebb és kényelmesebb villákban, nyaralás céljára, kb. 120 családnak van férőhelye a bennlakókon kívül.

A világháborúba bevonult katonák száma: 19, hősi halottaké: 5.

A hősi halottaknak Piliscsaba községben Piliscsabával együttesen szép emléket állítottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 424 lélek. Magyar: 414, német: 10. R. kath.: 290, ref.: 109, ágh. ev.: 3, unit.: 2, izr.: 20.

Házak száma: 86. Az 1930. népszámlálás szerint a községben 505 lélek és 155 ház van.

Területe: 348 kh. Erdő: 12, kert: 304, egyéb: 32. Az *erdő* József kir. herceg tulajdona.

Vas. áll.: *helyben.* Szállás: Stuchlik József vendéglőjében.

Posta., Cső.: *helyben.* Táv.: *Piliscsaba.* Törvsz., Tkv. Járásb., Pü. ig. Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI.: *Bpest.* Főszb.: *Pomáz.* Adóh., Pü. szak.: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Körjegyző: *Piliscsaba.*

Közs. bíró: *Kulmann Géza.*

Törv. bíró és pénztáros: *Roth István.*

Közgyám: *Kretz György.*

Áll. főnök: *Pogány Sándor* főellenőr.

Postamester: *dr. vitéz Nagy Miklósné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Büchler Zsigmond.*

Gyógyszerész: *Fohsz Richárd.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. lelkész: *Janisch Mihály.*

Áll. elemi iskola. Tanító: *Bartos József.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Cipészek: *Timár Lajos, Szallay Béla.*

Dohánytőzsdés: *Gusmann László.*

Fűszer- és vegyeskereskedő: *Huber Ferencné.*

Férfi szabó: *Kánya Döme.*

Kocsmárosok, vendéglősök: *Stuchlik József, Gedeon Katalin, Miskey Lajos.*

Kertész: *Golob Ferenc.*

Magánzó: *id. Király József.*

Tényleges katonai idejét a 6. vártüzér ezredben szolgálta le. Háború alatt orosz, olasz és francia frontokon harcolt, résztvett az 1916-iki doberdói és 1917 évi uzsoki harcokban, mint őrvezető szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. József fia 1930 óta Piliscsabán önálló cipészmester.

NAGYKOVÁCSI

Nagyközség. Hozzátartozik: *Juliánna-m.* és *Tisza István kertvárostelep.*

Lakói a XVII. század végén Hessen és Württembergből jöttek be 36 kocsin. A középkorban *Felsőkovácsi* és *Kovácsi* (Kowachy) néven fordul elő. 1457-ben *Dormánházi Miklós* szerez itt részeket a *Felsőkovácsi* családtól. 1490-ben *Corvin János* birtokában találjuk. 1499-ben *Ráskay Balázs* volt a helység földesura. Az 1580—81. évi török kincstári adólajstromokban, pusztaként szerepel. Évi jövedelmét 350 akcsában állapították meg. 1715-ben 20, 1720-ban 39 adóköteles háztartást írtak össze e helységben. 1737-ben epemirigy-ragály pusztított, melynek 600-an estek áldozatul. Az 1754. évi összeírás szerint *Wattay Pál* és a Sós-család tagjai birták Garancs és Kiskovácsi pusztákkal egyetemben. A róm. kath. templom 1746-ban épült. A XIX. század elején itt volt plébános *Fejér György*, a *Codex Diplomaticus* nagyérdemű szerkesztője, aki innen pesti egyetemi tanár, majd kanonok lett. 1810-ben még a Wattay-család volt a helység földesura. A Wattayak után a helység a *gróf Telekiekre* szállott. 1838-ban gróf Teleki Józsefné volt a helység földesura. Tőle *gróf Teleki Júlia, Tisza Lajosné* örökölte. 1863-ban Tisza Lajos hasonnevű fiára szállott. Jelenleg *gróf Tisza Lajos Kálmáné.* A határrendezés és a tagosítás 1863-ban történt. 1843 június 7-én nagy tűzvész pusztított a helységben, mely alkalommal 77 ház égett le. 1848-ban itt vérezték ki a honvédek az urasági szérűskertben *Miskeyt*, az áruláson ért tinnyei szolgabírót. A helység határában római korbeli pénzeket, edényeket és sírkövet utóbbiakat a plébánia-templom falába építették be. A helységben levő régi kastélyt még a Wattayak építették. Jelenleg *Tisza Lajos Kálmáné.* A kastély műkincsei között Pállik állatképei, Indiából hozott fegyverek, régi mesterek festményei, a remek szegedi album, melyet gróf Tisza Lajos kapott, értékes családi képek stb. láthatók. Könyvtára kb. 3000 kötetből áll. A határában vannak

Pollacsek Lipót, Rácsky János, Gréfli Mihály és *Goldberger Simon* mészkőbányái és mészégetői, a lipótmezei elmegyógyintézet yorkshyrei tenyésztelepe, továbbá az Ördögárok nevű patak forrása és két barlang.

A község környéke természeti szépségekben gazdag. Van 3 turistaház.

A világháborúba bevonult katonák száma 450. A hősi halottaké 71, hadiözvegyeké 27 és hadiárváké 39. A hősi halottaknak igen szép emlékoszlopot állítottak, melybe bele van vésve a ma már történelmi igazság, hogy a község volt földesura, gr. *Tisza István*, a világháborút ellenezte.

A földbirtokreform folytán 40 házhelyet és 80 kat. hold földet osztottak ki.

A németnyelvű lakosság szorgalmas, takarékos, kitünő földmívelő, rossz szokása, hogy nála a próbaházasság divatozik, s csak 1—2, sőt 3 gyermek születése után kötnek törvényes házasságot.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2553 lélek. Magyar: 126, német: 1418, egyéb: 3. R. kath.: 2528, ref.: 12, ágh. ev.: 5, izr.: 8. *Házak száma:* 420. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2583 lélek és 440 ház van.

Területe: 5429 kh. Szántó: 1894, rét: 96, legelő: 349, erdő: 2855, kert: 58, terméketlen: 180. *Erdőbirtok.* 1—60 éves gr. Tisza Lajos Kálmán és a volt urbéres gazdaközönség tulajdona. *Talajviszonyok:* kötött agyag, kavicsos.

Terményei: buza, árpa, rozs, burgonya, káposzta, takarmányrépa és gyümölcsök.

Vas. áll. személyforgalomra: *Budapest*, teherforgalomra: *Solymár*. 5.5—8 km-re. *Szállás:* Weber János Korona vendéglőjében.

Posta., Táv., Tel.: *helyben.* Főszb.: *Pomáz.* Törvsz., Járásb., Adóh., Tkv., Pü. ig. Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr. OTI, Pü. szak: *Budapest.* Vál. ker., Cső.: *Pilisvörösvár.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 2.

Vezető jegyző: *Lázár Gyula.*

A jegyzői tanfolyamot Kolozsvárott végezte el, ahol 2 évig jogász volt. 1908—1911-ig Iszkán (Máramarosm.) volt s.-jegyző, 1911—12-ben Nagykovácsiban aljegyző, 1912—1919-ig Pesthidegkúton aljegyző, 1919-ben Pilisszántón h. körjegyző, 1919 óta vezetőjegyző helyben. Mozgósításkor bevonult a 37. gy. ezredhez, 1916-ig szerb és olasz frontokon harcolt.

Közs. bíró: *Pitz Antal.*

Törv. bíró: *Pitz Frigyes.*

Közs. pénzt.: *Chink András.*

8 hold birtokán gazdálkodással foglalkozik, 1923 óta a község pénztárosa. Háború elején orosz fogságba esett, ahol 42 hónapot töltött.

Közgyám: *Talhammer Antal.*

Irnok v.-hajtó *Soltész Zoltán.*

Postamester: *Sisska Mária.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Felber Géza* c. esperes.

Kántor: *Czennel Ferenc.*

30 éves szolgálata után a IV. o. polg. érdemkereszttel tüntették ki.

Áll. elemi iskola. Ig. tanító: *Monssony Gusztáv.*

Tanítók: *Thern András.*

Középiskoláit Dobsinán, a tanítóképzőt pedig Bpesten végezte. Tanítói működését 1918 ban kezdte meg. Nagykovácsiban 1919 óta tani' Levente Egy. főoktatója, iskolán kívüli népokt. tagja stb. Háború egész ideje alatt orosz és román frontokon szolgált. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Beeh Ilona, Bojczy Gabriella, Szemeth István, Varga Ferenc.

Közegészségügy.

Közs. orvos: *dr. Szekrényi Lajos.*

Magy. Kir. Ideg- és Elmegyógyintézet Nagykovácsi Telepe.

Altiszt: *Kovács József.*

1921 óta áll a m. kir. ideg- és elmegyógyintézet szolgálatában, a gyógyintézet nagykovácsi telepének 1928 óta altisztje, az intézet részére történő munkák felügyelője és betegápoló. Ferenc testvére orosz fogságban meghalt.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Polgári Olvasókör. Elnök: *dr. Szekrényi Lajos.*

Kath. Kör. Elnök: *Felber Géza.*
Kötelező Tűzoltóság. Parancsnok: *Weber András.*
Temetkezési Egyesület. Elnök: *Malacsek Ignác.*
Hitelszövetkezet. Elnök: *Pitz Lőrinc.* Ügyv. ig.: *Lázár Gyula.*
Hangya Szövetkezet.
Nagykovácsi Mészművek Rt. Központi iroda: Budapest, V., Nádor u. 19.

Egy kemencével dolgozik. Termelő képessége 10 naponkint 18 waggon. 30—40 munkást foglalkoztat.

Üzemvezető: *Guts József.*

Középiskoláit Bpesten végezte, majd a műegyetem hallgatója volt. 1925—30 óta Custodis mérnök irodájában dolgozott. 1930 óta pedig a Nagykovácsi Mészművek Rt. üzemvezetője.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Bayer József, Klansz József, Ferwagner József, Schirk János.*

Ácsok: *I. Pitz Péter, II. Pitz Péter, Szaledinszki Mihály.*

Bognárok: *Pitz Tamás, Richer József.*

Borbélyok: *Hesz Márton, Lack Mátyás, Pitz Sebő.*

Cipészek: *Czink Mihály, Herb Sebő, Hiencz Péter, Kreisz János, Uhlir Antal, Uhlir Ferenc, Uhlir Márton.*

Cséplőgéptulajdonosok. Villanymotorral hajtott: *Bayer János, Tagscherer József,* gőzgép: *Bayer Mihály* benzinmotoros: *Pitz N. Pitz Péter, özv. Kaltnesser Józsefné.*

Dohánytőzsde: *Kohlmeyer Péter.*

Földbirtokosok: *Pitz Frigyes.*

Szódavízgyárát, amely 1897 óta áll fenn, 1911-ben atyjától örökölte; azonkívül gazdálkodással foglalkozik. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz fronton harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Ignác testvére orosz fronton hősi halált halt.

Gróf Tisza Lajos Kálmán: 3145 kh, (ebből erdő 2554 kh) Juliannamajor. Gazdatiszt: *Scholtz Ernő.* Tel.: 5.

Volt urbéres gazdaközönség: 608 kh. Elnök: *Bayer Mihály.*

Bayer Mihály 24, Kaltwasser Frigyes 26, Wéber Antal 22 kh.

Füszer- és vegyeskereskedők: *Bayer János, Holczer Lipót, Malesik Ignác, Pitz Lőrinc, Pitz Péter, Pitz Sebő, Scheiber Dávid.*

Hentesek és mészárosok: *Koller Ferenc, Paulovits Jenő, Pitz Ignác, Pitz Péter.*

Kocsmárosok: *Goldberger Simon.*

Füszer és csemege szakot 1887—89-ig Budapesten tanulta, 1892 óta mészégetéssel és kőfejtéssel foglalkozik. Naponta 3—4 munkással 3 waggon követ termel. 1929-ben korlátlan italmérési engedélyt kapott és korcsmát nyitott. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Bayer Lőrinc, Bayer Mihály, özv. Czennel Mátyásné, Gleichauf Sebő, özv. Kaltwasser Józsefné, Wéber János.

Kovácsok: *Herczeg Ferencz, Heisinger József, Peregovich János.*

Kőmívesek: *Czennel Mihály, Kohlmayer Mihály.*

Lakatosok: *Tagscherer József, Pitz Péter.*

Pékek: *Malecsik Ignác, Simon Béla, Simon István.*

Szabók: Férfiszabók: *Bayer Antal, Ferwagner Sándor, Herczay Tamás, Pitz Sebő, Uhlir Béla, Uhlir Ede.*

Szijgyártó: *Szieber Fülöp.*

Tojáskereskedők: *özv. Hesz Lőrincné, Mayer József.*

Villamos vállalkozó: *Bíró István.*

Vitézek: *v. Erdélyvári Frigyes* fdm, *v. Pándi Jenő* mészáros, *v. Takács Sebestyén* fdm.

PILISBOROSJENŐ

Nagyközség. Hozzátartozik: *Szarvas-téglagyár.*

A község a híres Nagykevély tövében fekszik, már 1351-ben *Burusyeno* villa néven szerepel. Plébániája előfordul már az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben is; ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperességi kerületéhez tartozott. 1430-ban a *Jenei*-család birtoka, de e családon kívül a *Szántai Laczk*-család is birtokos volt itt, mely birtokait 1435-ben a királynak engedte át, cserében más birtokokért. Az 1580—81. évi adólajstromban töröktől lakott helységként szerepel. A török hódoltság után újra benépesült. Az 1695. évi összeírásban *Weindorf* néven már lakott helyként fordul elő. 1715-ben 19, 1720-ban 32 adóköteles háztartást írtak össze e helységben. Lakosai ekkor mind németek voltak. 1720-ban a *budai Klára-szűzek* birták, de e rend feloszlatása után (1781) a vallásalap tulajdonába ment át. A XIX. század elején *József nádor* vásárolta meg. A róm. kath. templom 1698-ban épült. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával $17^{16}/_{32}$ harmadosztályú úrbértelket írtak itt össze. A tagosítást 1859-ben hajtották végre. A szőlődézsmaváltság 1860-ban történt meg. 1826-ban az egész község leégett. 1848-ig *József nádor* és utána fia, *István nádor* voltak a helység földesurai. Jelenleg *József* főhercegnek van itt nagyobb birtoka. A Nagykevély hegy a fővárosi lakosságnak kedvenc kirándulási helye. A községhez tartozik 3 kőbánya, melyekből a híres borosjenői ciklop köveket termelik. A villanyvilágítással ellátott község június 15-ét követő vasárnap búcsújárást tart.

A világháborúban bevonult katonák száma: 372, a hősi halottaké: 70, hadiözvegyeké: 38, hadiárváké: 16.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1564 lélek. Magyar: 42, német: 1522, R. kath.: 1562, ágh. ev.: 2. *Házak száma:* 257. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1675 lélek és 276 ház van.

Területe: 1582 kh., melyből a községé 65 kh. Szántó: 689, rét: 5, legelő: 256, erdő: 383, szőlő: 109, kert: 15, terméketlen: 125 kh.

Erdőbirtok: 383 kh. Ebből József főherceg tulajdona 320 kh, többi pilisborosjenői urbéreseké és telkeseké. Tölgy, kőris.

Talajviszonya: kétharmad részben agyagos és egyharmad részben mészköves.

Termények: gabonaneműek és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Üröm* (3.3 km.) Autóbuszjárat: Budapestre négyszer indul naponta, az állomást érintve.

Posta ügynökség: *helyben.* Táv.: *Üröm.* Főszb.: *Pomáz.* Járb. Tkv. Törvsz., Pü. ig., Keresk. Kamr., Mezőg. Kamr., OTI, Pü. szak.: *Budapest.* Pü. bizt.: *Budafok.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel. Pilisborosjenő 1.

Közs. főjegyző: *Payer János.*

Középiskoláit 1906-ban, a jegyzői tanfolyamot pedig 1912-ben Bpesten végezte. Tinnyén, Hévizszentandráson, Törökbálinton, Visegrádon stb. mint segédjegyző, majd mint helyettes körjegyző működött, utána Pilisszentlászlón jegyző volt, majd 1918 óta Pilisborosjenő főjegyzője. Testnevelési bizottságnak, áll. el. iskolának, Dalárdának, Polgári Lövész-Egyletnek, az iskolán kívüli népművelődés stb. elnöke, az Önk. Tűzoltó Egy. parancsnoka stb.

Közs. aljegyző: *Reitter Béla.*

Középiskoláit Esztergomban és Bpesten, a jegyzői tanfolyamot 1927-ben pedig Szombathelyen végezte. 1924—28-ig Pilisborosjenőn gyakornok volt, azóta pedig aljegyző. 1927-ben testnevelési tanfolyamot végzett és 1928 óta levente főoktató. Háború alatt, 1917-ben olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza.

Közs. bíró: *vitéz Bíró Bernát.*

1912 óta önálló gazdálkodó, jelenleg 45 hold birtokán gazdálkodik. Képv. test. virilis tagja és 1920 óta a község bírája. Levente Egy. elnöke. Háború alatt mint tüzér, állandóan orosz, román és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült. Kitüntetései: nagyezüst, kétszer kisezüst és kétszer bronz vit. érmek, Károly cs. ker., seb. érem két sávval stb. Vitézzé avatták 1929-ben.

Törv. bíró: *Veller Antal.*

Pénztáros: *Schieszl József.*

1894 óta gazdálkodó. Közs. képv. testület tagja és 1919 óta a község pénztárosa. Háború alatt az 1. honv. gy. ezr. kötelékében olasz fronton harcolt, József és Vilmos fiai is résztvettek a háborúban, mindkettő többszörösen kitüntetve.

Közgyám: *Stampf Ferenc.*

1896 óta önálló gazdálkodó, vendéglős és mészáros. Közs. képv. testület tagja és közs. közgyám. Családjából többen résztvettek a háborúban. Unokaöccse: Kepper József 1914-ben hősi halált halt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Csomó Sándor.*

Középiskoláit Esztergomban, egyetemi tanulmányait pedig 1903-ban Wienben végezte. 1903—10-ig Bpesten hitoktató, 1911—14-ig Budafokon káplán, illetve Bakonykutin lelkész, 1914—25-ig Balinkán lelkész volt. 1925 óta Pilisborosjenő plébánosa. Iskolaszék elnöke.

Áll. elemi iskola. Igazgató tanító: *nemesjáczi Szecsányi László.*

Középiskoláit Nagytapolcsányban végezte, tanítói oklevelet 1917-ben Iglón nyert. 1917—19-ig Piliscsabán, 1919—24-ig Pilisszentkereszten tanított. Pilisborosjenőre 1924-ben került, ahol 1925-ben igazgató-tanítóvá nevezték ki. Népművelési bizottságnak gondnoka, a Levente Egy. megszervezője és volt főoktatója stb. Háború alatt a 11. vadászzászlóaljnál szolgált, mint önk. hadapródjejelölt szerelt le. Kálmán öccse a kommün alatti harcokban eltűnt.

Tanítónő: *nemesjáczi Szecsányi Lászlóné sz. Schwarzenberger Mária.*

Tanulmányait Bpesten és Győrben végezte.

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Rosenbach Ferenc.*

Középiskoláit és a tanítóképzőt Esztergomban végezte. 1888—1914-ig Perbálon, Vértesacsán, Leányváron, Csolnok-Eszterjén stb. tanított, azóta pilisborosjenői róm. kath. kántortanító. Az egyházközség jegyzője és a Temetkezési Egylet pénztársoa.

Tanító: *Czobor Ferenc.*

Középiskoláit Bpesten, a tanítóképzőt pedig 1909-ben Kassán végezte. 1909 óta Pilisborosjenőn tanít. Pilisborosjenői Dalkör énektanítója, Levente Egy. stb. tagja. Háború alatt a 6. közös gy. ezred kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt, mint önk. hadapródőrmester szerelt le. Sándor öccse mint zászlós, orosz fronton hősi halált halt.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. körorvos: *dr. kellemesi Melczer Géza.*

Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Bpesten végezte. Doktorrá avatták 1922-ben. 1921—22-ig Egyetemi Gyógyszertani Intézetben gyakornok, 1912—23-ig a Szt. István-közkórházban segédorvos, majd megbízott alorvos volt. 1923 óta Pilisborosjenő körorvosa. Orsz. Társ. Bizt. Intézet és a Bpesti Gépgyárak Betegsegélyző Pénztárának kezelő orvosa. Számos orvosi szakegyesület, társadalmi, zenei és egyetemi bajtársi egyesület tagja, illetve vezetője. Háború alatt a 32. és 14. tábori tüzérezredek kötelékében olasz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker., seb. érem és háborús emlékérem. Kommün alatti ellenforradalmi tevékenységért a kommunisták szüleit az Országház pincéjébe hurcolták.

Szt. Erzsébet gyógyszertár. Tulajdonos: *Lukinich Dezső* gyógyszerész.

Egyetemi tanulmányait 1904-ben Kolozsváron végezte. 1904—06-ig az egyetemi gyógyszertárban, 1906—8-ig Versecen volt gyógyszerész. 1908—21-ig Temesváron a Szerecsen gyógyszertár tulajdonosa volt. Temesvárról menekülnie kellett. 1926 óta a Pilisborosjenő Erzsébet-gyógyszertár tulajdonosa.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Levente Egyesület. Elnök: *vitéz Bíró Bernát.* Alelnök: *Götz József.* Főoktató: *Reitter Béla.*

Kötelezett Tűzoltóság. Par.: *Payer János.*

Pilisborosjenői Dalkör. Elnök: *Payer József.*

Első Pilisborosjenői Szt. József Tem. Egyesület. Elnök: *Koller József.*

Pilisborosjenői Téglagyár. Tulajd.: *József főherceg.* Bérlő: *Neuschloss Elek,* Budapest.

Gondnok és üzemvezető: *Csillag Mihály.*

Középiskoláit 1891-ben Bpesten végezte, majd az egyetem jogi fakultásán 4 félévet hallgatott 1893—1907-ig Bpesten ügyvédi és közjegyzői irodákban irodavezető volt, utána a Magyar Cerámia-gyár Rt. tisztviselője volt. 1925 óta a Neuschloss Elek téglagyárának gondnoka és üzemvezetője.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Weber Rudolf.*
1909-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott. 1924 óta önálló mester. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében orosz, román és olasz frontokon harcolt. 1918-ban olasz fronton francia fogságba esett, ahonnan 20 hónap mulva tért haza. Kitüntetései: háromszor bronz vit. érem és Károly cs. ker.

Bruckner György, Lőrincz Antal.
Ács: *Horváth István.*
Bognárok: *Ehleiter Antal, Ehleiter György.*
Borbélyok: *Bálint Mihály, Pender Antal, Stampf Antal.*
Cipészek: *Klinger Lukács, Metzler Adolf, Oppenaur János, Rieberger Ferenc.*
Cséplőgéptulajdonosok: *Balogh Rafael* Ganz-féle vill. motor, 6 HP.; *Gröschl József* Magy. Ált. Gépgyár benzin motor, 12 HP.; *Stampf Ferenc* Hoffher és Schr., benzinmotor, 8 HP.; *Stampf István és Szedlák Konrád* Kühne E. gépgyár, benzinmotor 8 HP.; *Szedlák Bernát,* Német Arzenál benzinmotor 12 HP.; *Szimeth István* Első Magy. Gépgyár benzinmotor 6 HP.
Cukrász és cukorkereskedő: *Bauer Tamásné.*
Dohánytőzsdések: *Stadtmüller András, Ziegmüller Nándorné.*
Építési vállalkozó: *Wuhrl Géza* építőm.
Fakereskedő: *Balogh Rafael.*
Férfiszabó: *Grim János.*
1894-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott. 1898 óta önálló mester Pilisborosjenőn. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.
Földbirtokosok: *József főherceg* 480 kh. (kezeli a piliscsabai intézőség) *Pilisborosjenői urbéresek és telkesek* 186 és *Pilisborosjenő községnek* 68 kh.
Füszer és vegyeskereskedő: *Móricz Antal.*
Gabona és terménykereskedő: *Götz József.*
Hentesek és mészárosok: *Stampf Ferenc, Schilk Péter.*
Italmérők, kocsmárosok és vendéglősök: *özv. Ritter Adolfné, Stadtmüller András, Wuhrl István.*
Kávéház: *Móricz Antalné.*
Kovácsok: *Richter László, Strucz József.*
Kőművesek: *Mayer Ferenc, Oppenauer János, Pollák Tamás.*
Lisztkereskedő: *Götz József.*
Pékek: *özv. Gieszer Antalné, Metzler Henrik.*
Rövidárúkereskedő: *Müller Józsefné.*
Tüzelőanyagkereskedő: *Balogh Rafael.*
Vitézek: *v. Bíró Bernát* kisbirtokos, *v. Vig József* zsellér.
Zöldségkereskedők: *Mayer Györgyné, Szimon András, v. Vig József.*

PILISCSABA

Nagyközség. Hozzátartozik: *Klotildliget* kisközség és *Piliscsaba*-tábor.

A pilisi hegyektől körülvett katlanban fekszik, melyen a bpesti és Wien—esztergomi országút vezet keresztül. A község nevét a hagyomány *Csaba* királyfitól származtatja. 1274-ben *Mois* nádornak, a hasonnevű nádor fiának a birtoka, aki azt a margitszigeti apácáknak adományozta. 1319-ben is még ezeknek a birtokában volt. 1393-ban a *Szántó melletti pálosok* voltak itt birtokosok. 1467-ben ismét a *margitszigeti apácák* birtoka. Az 1626—29. években a református egyház már szervezve volt itt. Az 1690—95. évi összeírásokban a község nem fordul elő. 1715-ben telepedett be újra. 1715-ben 47, 1720-ban 23 adóköteles háztartást írtak itt össze. Lakosai az utóbbi évben, két magyar háztartás kivételével, mind tótok voltak. Ekkor a *budai apácák* (Klára-szűzek) birtoka. 1770-ben az úrbéri rendezés alkalmával 25 egész telket írtak itt össze. Ekkor is a budai apácák birtokaként szerepel. A plébánia-templom az 1771—1781. években épült. A templomban van egy fából faragott Mária-szobor, mely a rajta lévő, 1725-ben kelt fölirat szerint, 1299-ből való. A róm. kath. plébániát 1711-ben alapították. Az anyakönyvek is ez évtől veszik kezdetüket. A XIX. század elején, a róla elnevezett uradalommal együtt, *József nádor* birtokába ment át. Jelenleg *József* főherceg a helység legnagyobb birtokosa és kegyura. A határrendezés és tagosítás 1860-ban történt. A Szent Vince irgalmasrend ko-

lostora 1903-ban, a lazarista kongregáció rendháza és temploma 1907-ben épült. Ez utóbbi József főherceg ajándéka és boldogult László főherceg emlékére építtette. A rendháznak jelenleg 16 tagja van. A község villanyvilágítással van ellátva. A község határában sok római régiséget találtak.

Piliscsabán húsz holdtól ötvenholdas birtokos van tizenegy, 50 holdon felüli birtokos van három és 2000 holdas birtokos József kir. főherceg Őfensége itteni erdejével, ahol az évnek nagyrészében vadászatot szokott tartani.

A földbirtokreform folytán az OFB-től 54 egyén 41 kat. holdnyi területen ház- és földet kapott. Elsősorban a hadiárvák, hadiözvegyek, azután közalkalmazottak és kisiparosok. Ezeken már eleddig 12 lakóházat építtettek.

Az egész háború (1914. aug.-tól 1918. szept.-ig) alatt az itteni katonai táborból indultak a menetelő századok. Állandóan két-három, sőt négy ezred is volt az itteni katonai lőtéren kiképzés alatt.

Később a veneriás betegeknek volt a tábor egyrésze fenntartva. A háború után itt nyertek elhelyezést a „Galiciai zsidók" rendőri felügyelet mellett s innen utasították, illetve toloncolták ki őket illetőségi helyükre.

A forradalom alatt a helybeli táborbeli katonák eldobták fegyvereiket s megtagadták a szolgálatot. Ellenforradalom alatt nyolcvan csendőr volt a helybeli katonai táborban letartóztatva, akiket az u. n. bécsi lenin-fiúk őrizték.

A világháborúba bevonult katonák száma: 378, hősi halottaké: 68, hadiözvegyeké: 19, hadiárváké 11.

A hősi halottaknak a József főherceg-téren Klotildliget kisközséggel együtt a közönség adományából hat méter magasságú hősiszobor épült. Egy hadiözvegy fájdalmas kifejezéssel néz a szobortetején elhelyezett megsebzett turulmadárra.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2765 lélek. Magyar: 378, német: 1659, tót: 728. R. kath.: 2697, ref.: 14, ág. ev. 2, izr.: 52. *Házak száma:* 378. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2685 lélek és 508 ház van.

Területe:: 4094 kh., melyből a községé: 91 kh. Szántó: 1216, rét: 120, legelő: 130, erdő: 2212, szőlő: 119, kert: 106, terméketlen: 191 kh. *Erdőbirtok:* 1686 kh. József főherceg tulajdona, cser, juhar és tölgy. 320 kh. tölgyerdő a közbirtokosságé. *Talajviszonya:* homokos, nedves, részben száraz, agyagos.

Termények: málna, átlag 680 q, szilva 320 q, cseresznye, meggy 150—150 q.

Vas. áll.: *helyben.* Szállás: Schőrek Mátyás vendéglősnél. Autobuszjárat az állomáshoz rendszeresen közlekedik.

Posta, táv., tel. és Cső.: *helyben.* Törvsz., Járásb., Tkv., Adóh.: *Pestvidéki.* Pü ig., OTI., Mezőg. kamr., Iparfü., Keresk. kamr., Pü. szak.: *Bpest.* Főszb.: *Pomáz.* Pü. bizt.: *Budafok.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Schiffler Lipót* főjegyző.

Középiskoláit Bpesten végezte, jegyzői oklevelet 1900-ban Bpesten szerzett, államszámviteli vizsgát pedig 1903-ban tett. Pályáját 1896-ban mint jegyzőgyakornok Budaörsön kezdte, ahol később segédjegyző volt. Utána Budakeszin, majd Tinnyén, 1902-től pedig Piliscsabán helyettesjegyző volt. 1904-ben Piliscsabán egyhangúlag vezető jegyzővé választották meg. Forradalom és kommün alatt is helyén maradt és ezáltal a községnek nagy szolgálatot tett. Áll. el. iskolagondnok, Népművelésnek, Munkavédelemnek, Testnevelésnek, Lövészegyesületnek, Pomáz járás jegyzői egyesületének, Fáluszövetségnek elnöke stb. Községnek és a hozzátartozó Klotildliget kisközség felvirágozása és kulturális fejlődése nevéhez fűződik.

Aljegyző: *Tóth István.*

Közs. bíró: *ifj. Molenda Károly.* Törv. bíró: *Paxián János.* Pénztáros: *Kretz József.* Közgyám: *Kretz György.*

Postamester: *Mahovics Aranka.*

Állomásfőnök: *Pogány Sándor* Máv. intéző.

R. kath. egyház. Plébános: *Lattyák Nándor* esperes, szentszéki ülnök.

Kántor: *Medvedt Ede.*

Állami elemi iskola. Igazgató: *Medvedt Ede.*

Tanítók: *Vermes Rezső, Jelli Ferenc, Kovács Erzsébet, Koch Jánosné, Miklós Ferencné, Endrődi Ágoston.*

Áll. óvoda. Óvónő: *Laszl M. Margit.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Közs. orvos: *dr. Büchler Zsigmond.*

Magánorvosok: *dr. Kalájkovits Imre, dr. Almássy Béla.*

Gyógyszertártulajdonos: *Fohsz Richárd.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parancsnok: *Molenda Rezső.*

Levente Egyesület. Elnök: *Kulmann Géza.* Főoktató: *Dudits Miklós.* Oktató: *vitéz Kápolnoki Ferenc.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *Paxián Antal.* Könyvelő: *Schweighoffer Adél.*

Hangya szöv. Ügyv. ig.: *Jillick József.* Könyvelő: *Medvedt Ede.* Üzletkezelő: *vitéz Berkes István.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Fiala József, Spielmann János.*

Autótulajdonos: *Fürst Mór* teherautó.

Ácsok: *vitéz Kápolnoki Ferenc.*
Budapesten szabadult fel, képesítési oklevelet 1920-ban a bpesti m. kir. áll. építészeti hivatalnál nyerte. Levente oktató. Háború alatt a 4. árkász zlj. kötelékében szerb, orosz, olasz és francia frontokon harcolt. 1915-ben résztvett a belgrádi és 1917-ben az isonzói harcokban. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst és kisezüst vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Buchler József, Jillick György, Weisz József György.

Bádogos: *Placsek Miksa.*

Bognárok: *Gáspár Ferenc, ifj. Gáspár Ferenc, Ungár Antal.*

Borbély: *Simon Jakab.*
1909-ben Bpesten szabadult fel, mint segéd külföldön is dolgozott. 1911 óta Piliscsabán önálló mester. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében 18 hónapon át harctéren szolgált.

Cement- és mészkereskedő: *Fodor József.*

Cipészek: *Hermann Antal, Maurer Mihály, Mitzky Simon, Óbert József, Spielmann János, Varga József.*

Cséplőgép- és traktortulajdonosok: *Kretz György, Pischnyi János, Sklenár Mihály* 6—6 HP, *Fürst Samu* 1 traktor.

Cukrász: *Huber Rezső.*

Cukorkakereskedő: *Schönek Anna.*

Dohánytőzsdések: *özv. Bludt Mártonné, Buday Józsefné, Meixner György.*

Építési vállalkozók: *Fodor József, Eidenpeuer Ferenc, Müller Mátyás.*

Fakereskedő: *Komáromy Ernő.*

Férfiszabó: *Fisch Antal.*
1900-ban Piliscsabán szabadult fel, 1911 óta pedig önálló mester. Ipartestület stb. tagja. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, 75 százalékos rokkant lett. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Károly cs. ker., seb. érem stb.

Földbirtokosok: *József kir. herceg* 1746 kh., *Kretz György* 72, *Mózer József* 56, *Paxián Antal* 70 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Blau Adolf, Gáspár József, Hangya szöv., Placsek Záli, vitéz Szebeni György, Weil Mór.*

Gabona- és terménykereskedő: *Gellai Salamon.*

Hentesek és mészárosok: *Bráder Lőrinc, Thomasz Henrik.*

Kalapos: *Schmiedt Márton.*

Kádár: *Tagscherer Antal.*

Kárpitos és kocsifényező: *Huber István.*

Kávéháztulajdonos: *Schönek József.*

Kéményseprő: *Sas Sándor.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Bráder Ágoston, Kőnig György, Krajcsirik István, Schiesler Antal, Schönek Gábor, Schönek József, Schönek Mátyás.*

Kovácsok: *Gáspár András, Pavelka Pál.*

Kőművesek: *Barnitz Ede, Eidenpeuer Ferenc, Fodor Mihály, Müllner András.*

Lakatos: *Sreibt Béla.*
Lisztkereskedők: *Ay József, Kőnig György.*
Malomtulajdonos: *Woletz Rezső.*
Mézeskalácsos: *Mózer György.*
Pékek: *Engler József, Fáth Rezső, Grósz József.*
Rövidárukereskedő: *Blau Adolf, Schőnek Józsefné.*
Szíjgyártó: *Huber István.*
Szobafestők és mázolók: *Galacs György, Galacs István.*
Temetkezési vállalkozó: *Temetkezési Egyesület.*
Vitézek: *v. Berkes István* üzletvezető, *v. Dudás Pál* urad. erdőőr, *v. Kápolnoki Ferenc* ács, *v. Sarkadi János* kovács, *v. Szebeni György* keresk.
Vízvezeték és villanyszerelő: *Nagy Lajos.*
Zöldségkereskedők: *Aut Jakabné, Hauk Mihályné, özv. Placsek Jakabné, Placsek Miklós.*

PILISSZÁNTÓ

Kisközség.

Pálos-kolostora a XIII. században már fennállott. 1690—95-ben elpusztult helyként írták össze, de csakhamar benépesült, mert 1715-ben 23, 1720-ban 35 adóköteles háztartást vettek föl e helységben. Az összeírt háztartások közül 5 magyar, 23 német és 7 szerb volt. 1770-ben az óbudai kincstári uradalomé volt. A róm. kath. plébánia 1772-ben keletkezett. A róm. kath. templom 1760-ban épült, *gróf Zichy Miklósné* áldozatkészségéből. A templom bejáratánál két római mértföldmutató látható Marcus Aurelius császár korából. A XVIII. század második felében gróf Zichy Miklós, illetőleg özvegye volt a helység földesura. Ezután a kincstár birtokába került, majd 1824-ben Gyurkovics, *alias Jurkovics Márton és Mátyás* szerezték meg, akik e helységre királyi adományt és Pilisszántói előnévvel, magyar nemességet nyertek. A Gyurkovics család építtette 1826-ban azt a kastély is, mely jelenleg *Baross Endre* tulajdona. A XIX. század közepén *Botzenhardt János, Forster János* és *Rakovszky Gusztáv* voltak itt birtokosok. Idetartozik a Pilishegy, melyen *báró Orosdy Fülöp* erdőbirtoka és nagyszabású kastélya áll, amely 1899-ben épült. 1870-ben majdnem az egész község leégett. A községbeli szeszgyár *Baross Endre* tulajdona. A határban gyakran találtak római régiségeket. Hegyes, erdős vidék, lakói szegények.

A világháborúba bevonult katonák száma: 174. A hősi halottaké 34, hadiözvegyeké 19, hadiárváké 14.

A hősi halottaknak szép emléket állítottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1745 élek. Magyar: 150, német: 1595. R. kath.: 1725, ref.: 5, ágh. ev.: 4, izr.: 11. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1882 lélek és 322 ház van.

Területe: 2773 kh., melyből a községé: 60 kh. Szántó: 1206, rét: 90, legelő: 148, erdő: 1120, szőlő: 42, nádas: 5, terméketlen: 123. *Az erdőbirtok* báró Orosdy Fülöp, Botzenhardt János, Hein János és a volt urbéresek tulajdona. *Talajviszonyok:* agyagos.

Terményei: buza, rozs, árpa, zab, átlag 6 q és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Pilisvörösvár,* 6.25 km. Autó rendelhető Király József autótulajdonostól.

Posta, Táv., Tel., Cső.: *helyben.*

Főszb.: *Pomáz,* Járásb., Adóh., Tkv.: *Szentendre.* Törvsz., Pü. ig. Mezőg. Kamr., Iparfü. Keresk. Kamr., Pü. szak.: *Budapest.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 2.

Körjegyző: *Heténvi Vilmos.*
Középiskoláit Nagyszombaton, a közig. tanfolyamot pedig Budapesten végezte. Közérdekű tevékenységének érdeme, hogy a községnek villanyvilágítással való ellátása és az orvosi lakás felépítése tárgyalás alatt áll.

Aljegyző: *Vig József.* Közs. irodatiszt: *Dobay István.*

Közs bíró: *Kovács György.* Törv. bíró: *Kormos Gergely.*

Pénztáros: *Pasztránszky János.*
Közs. képv. test. tagja és 1921 óta a község pénztárosa. A Hangya Fogy. és Ért Szöv. tb. elnöke. 1887—1900-ig tényleges katonai szolgálatot teljesített és mint tizedes szerelt le.

Közgyám: *Majnek József.*

Postamester: *özv. Beré Pálné.*

M. kir. csendőrörs. Parancsnok: *Varró Bálint* th.

Körorvos: *dr. Hochfelder Adolf.*

Középiskoláit Zsolnán és Besztercebányán, egyetemi tanulmányait pedig Budapesten végezte. Abszolvált 1896-ban. Gróf Apponyi Albert poliklinikán néhai Terray Pál tanár osztályán 9 éven át tanársegéd volt. Árva, Bihar, Zemplén és Békés megyei községekben volt körorvos 1908-ban Budajenőn 1917-ben pedig Pilisszántón választották meg körorvossá. Önk. Tűzoltó Egyl., a Közs. képv. testületnek úgy Pilisszántón, mint Pilisszentkereszten st. Pilisszántón 13 évi körorvossági működése alatt nem volt járvány.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Róm. kath. egyház. Plébános: *Laczó Alajos.* Kántor: *Hudák János.*

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Jakula Kálmán.*

Tanítók: *Borán Irén, Máli Ilona, Peidl Györgyi, Váradi János.*

Ovónők: *Jakula Kálmánné, Erdélyi Józsefné.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Elnök: *Heténvi Vilmos.* Oktató: *Jakula Kálmán.*

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Czagány Géza.*

Hangya Fogy. és Ért. Szöv. Elnök: *Pasztránszky János.* Ügyvezető: *Dobay István.*

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalos: *Diószegi Mihály.*

Autótulajdonosok: *dr. Baross Endre* 1 személy, 1 teher, *Licsik József* 1 teher, *Király Mihály* 1 személy, 1 teher.

Ács: *Bogár János.*

Biztosítási ügynök: *Pasztránszky János.*

Borbély és fodrász: *Szauer József.*

1916-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd Győrben és Miskolcon dolgozott. Pilisszántón 1919. óta saját borbély és fodrász műhelye van. Önk. Tűzoltó Egyesület tagja.

Cipészek: *Csapék Mihály, Holicza Vendel, Offner Simon.*

Cséplőgéptulajdonosok: *dr. Baross* Endre 8 HP., *Eliás János* 11—13 HP., *Licsik József* 8 HP.

Fakereskedő: *Király József.*

Földbirtokosok: *dr. Baross Endre* 411 kh, *Heim János* 379, *báró Orosdy Fülöp* 188, *Botzenhardt János örök.* 370, *Éliás Istvánné* 41, *Kucsera Márton* 47, *Licsik János* 20, *Mali István* 22, *Trkala T.* 21 kh.

Füszer és vegyeskereskedők: *Frisala Márton, Hangya, Komenda József, Lampert Mihály, Szirpek István, Valentin Imre.*

Hentesek és mészárosok: *Bilik Gergely, Éliás Pál, Szopek István.*

Italmérők, kocsmárosok, vendéglősök: *Tokola Tamás.*

1919. óta Pilisszántón kocsmáros és fuvaros. Háború alatt 1917-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker. 1920-ban a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Diószegi Fábiánné, Hangya, özv. Máli Gergelyné, Tokola Pál.

Kovácsok: *Czogány Géza, Schweininger János.*

Kőműves: *Szklenár Mihály.*

Lisztkereskedő: *Licsik József.*

Pékek: *Kollár József, Mali Mihály, Steckl Antal.*

Szabó: *Licsik Mátyás.*

Szobafestő és mázoló: *Csepegő István.*

PILISSZENTIVÁN

Nagyközség.

Lakói túlnyomó részben németajkúak; vallásra nézve, kevés kivétellel, róm. katholikusok. 1737-ben még mint puszta, a budai *Szent-Ágoston* rendű apácák birtoka volt. 1770-ben, az urbéri rendezés alkalmával, már helységként szerepel az összeírásban. Ekkor $5\,^{14}/_{32}$ úrbértelket írtak itt össze A róm. kath. templom 1780-ban épült. 1848-ig a *Majthényi* család volt a helység földesura. Jelenleg *gróf Karátsonyi Jenőné, szül. Andrássy Caroline* grófnének van itt 680 kh. birtoka. Említésre méltók a Hungária kőszénbánya rt. bányái, amelyek a jelenlegi mélyítési munkálatok befejezése után ujból üzembe állanak.

A község lakói általában szegények és nagyrészben nehéz testi munkával tartják fenn magukat.

A világháborúban bevonult katonák száma: 250, a hősi halottaké: 32, hadiözvegyeké: 10, hadiárváké: 6.

A hősi halottaknak emléket állitottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2170 lélek. Magyar: 600, német: 1570, R. kath.: 2090, ref. 50, ágh. ev.: 22, unitárius 1, g. kath: 3. izr.: 4. *Házak száma* 250.

Területe: 1408 kh., melyből a községé 48 kh. Szántó: 309, rét: 17, legelő: 95, erdő: 697, szőlő: 131, kert: 25, terméketlen: 134. *Talajviszonyok*: homokos. *Erdő*: 697 kh. *gróf Karátsonyi Jenőné* és a *volt urbéresek tulajdona.*

Termények: rozs, tengeri, burgonya, és gyümölcsök.

Vas. áll.: *helyben* 2 km. Szállás: *Gábeli János* vendéglőjében.

Posta, Táv., Tel., Adóh., Vál. ker.: *Pilisvörösvár*, Törvsz., Járásb., Tkv., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr. Pü. ig., OTI, Pü. szak.: *Budapest*. Főszb.: *Pomáz*. Pü. bizt.: *Budafok*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Pilisvörösvár 5.

Közs. főjegyző: *Unger Máté*.

Jegyzői oklevelet Nagybecskereken nyert. Közigazgatási pályafutását 1911-ben Bácsborsodon kezdte. 1919-ben Pomázra, majd 1920-ban Pilisszentivánra főjegyzővé választották meg. Pilisszentivánt kisközségből nagyközséggé szervezte át. Hangya Szövetkezetet alapított, Levente Egyesületnek pedig szintén egyik megszervezője. Több társadalmi és kulturális egyesület vezetője stb. Háború alatt a varasdi tb. gy. e. rohamszázadának parancsnoka volt, amelynek hősiességéről a Höfer jelentés külön megemlékezett. Kétszer megsebesült, 50 százalékos rokkant lett. Kitüntetései: hadi ékítményes III. oszt. katonai érdemkereszt, nagyezüst és kisezüst vit. érmek, Károly cs. ker., seb. érem és háborús emlékérem.

Közs. aljegyző: *Peller István.*

Középiskoláit Vácon és Budapesten, a közigazgatási tanfolyamot 1924-ben Szombathelyen végezte 1922—24-ig Pilisvörösváron h. adóügyi jegyző és Pilisszentiványon h. aljegyző volt. 1924. végén pedig aljegyzővé választották meg. Számos társadalmi és kulturális egyesület tevékeny tagja.

Közs. irnok: *Némedy Sándor.*

Közs. biró: *Schuck György* gazdálkodó.

1903. óta saját és bérelt földjén önállóan gazdálkodik. 1914—18-ig közs. esküdt volt. 1918-ban pedig egyhangúlag a község bírájává választották meg. Önk. Tűzoltó Egyesület parancsnoka, a róm. kath. egyházközség tanácstagja stb. Mozgósításkor az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, szerb fronton harcolt, megsebesült.

Törvénybíró: *Gábeli Jakab* sütőmester.

1895-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd Wienben és Budapesten dolgozott. 1912. óta önálló mester, 1907. óta közs. képv. testület tagja és 1924. óta törvénybíró. Temetkezési Egyesületnek 16 éven át elnöke volt. Önk. Tűzoltó Egylet egyik alapítója. Róm. kath. egyház tanácstagja stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Bronz vit. érem tulajdonosa. Kommün alatt hazafias magatartásáért üldöztetést szenvedett.

Közs. pénztáros: *Stocker Ignác.*

Közgyám: *Marlok Márton.*

Postaügynökség vezetője: *Gábeli József.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Kotzó Árpád.*

Kántor: *Gábeli József.*

Tanulmányait Ujpesten és Esztergomban végezte. Kántorképzőt 1929-ben Esztergomban végzett. Pilisszentiváni róm. kath. Kántorrá 1927-ben választották meg. Az Ifjusági Dalkör megszervezője és vezetője stb. Háború alatt Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahol 28 hónapot töltött.

Templom gondnok: *Gábeli János.*

Áll. elemi iskola. Igazg.: *Kerék Péter.*

Tanítók: *Haering Vilma, v. Egry Elemér, Jatzkovits Anna, Kerék Péterné, Matheovits Illés, Sulyok János, Sulyok Jánosné, Szabó Mária.*

Áll. Ovóda. Ovónők: *Némedy Sándorné, özv. Váry Lajosné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Bányaorvosok: *dr. Leposa Árpád,* Pilis mentőorvosa.

Középiskoláit a temesvári piarista főgimnáziumban, egyetemi tanulmányait a budapesti Pázmány P. Tud. Egyetemen végezte. Orvosi gyakorlatot a pesti munkáskórházban folytatott. 1925-ben a Hungária bányavállalat bányaorvosa lett Környebányán, ahonnan 1930-ban Pilisszentivánra helyezték át. 1817—18-ban az 5. közös gy. ezred kötelékében orosz, oláh és olasz frontokon harcolt, mint tart. géppuskás hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kétszer kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker. 1920-ban mint a Levente Egyl. tagja összeesküvés vádja miatt 2 hónapon át a román haditörvényszék fogságában volt.

Dr. Péch Miklós, tisztiorvosi állásra képesített orvos.

Egyetemi tanumányait Budapesten végezte. Doktorrá avatták 1914-ben. Orvosi gyakorlatot budapesti közkórházakban és klinikákon a diósgyőri áll. vasgyár kórházában folytatott. 1918—20-ig a budapesti államrendőrség orvosa volt. Orsz. Társ. Bizt. orvosa. 1920. óta Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. bányaorvosa Pilisszentivánon stb. Számos szak- és társadalmi egyesület tagja. Háború egész ideje alatt harctéren szolgált, mint tart. főorvos szerelt le. Kitüntetései: ezüst és bronz Signum Laudis a kardokkal, II. oszt. hadiékitményes vörösker. díszjelvény, Károly cs. kir. bajor és württenbergi hadiemlékkker. kardokkal, Siléziai Sasrend II. oszt. a kardokkal és hadiékitményes német becsület emlékérem.

Szülésznő: *Neubrandt Péterné.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Elnök: *Kotzó Árpád.*

Az egyesület 1925-ben alakult meg. Kezdetben műkedvelői előadások rendezésével gyüjtötték a felszereléshez szükséges összeget. 1926-ban szentelték fel a *gróf Karátsonyi Jenőné* zászlóanya által adományozott zászlót. *Unger Máthé* főjegyző tevékeny és fáradhatatlan munkásságot fejt ki az egyesület érdekében. A körzeti levente versenyeken az egyesület kiváló eredményeket mutat fel a sport minden ágában.

Főoktató: *Kerék Péter,* Oktatók: *Albert Ferenc, v. Egry Elemér.*

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Schuck György.*

Pilisszentiváni Keresztény Temetkezési Egylet.

Alakult 1886-ban. Tagjainak száma: 2118. Hozzátartozik Pilisvörösvár és Csobánka.

Elnök: *Hermann Márton* gazdálkodó.

1911. óta önálló gazda. 1925-ben egyhangúlag a Pilisszentiváni Ker. Temetkezési Egyesület elnökévé választották meg. Háború alatt a 31. tábori tüzérezred kötelékében 26 hónapon át orosz és szerb frontokon harcolt, megsebesült, 20 százalékos rokkant lett. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. József öccse 1915-ben orosz fronton hősi halált halt.

Alelnök: *Engerth Sebő.* Pénztáros: *Mirk Jakab.*

Polgári Olvasókör. Elnök: *Schuck György.*

Hangya Fogy. és Ért. Szövetkezet. Elnök: *Unger Máté.* Ügyvezető: *v. Egry Elemér.*

Üzletvezető: *Christophory János.*

Az alsófokú keresk. reál 4 osztályát Johnstownban (U. S. A.) végezte. 1910-ben Abaujtorna megyében szabadult fel, mint segéd Budapesten, Kassán, Losoncon stb. dolgozott 1923—27-ig a zirci Hangya Szöv. segédüzletvezetője volt, azóta pedig a pilisszentiváni Hangya Szöv. üzletvezetője. Háború alatt a 34. gy. ezred kötelékében 31 hónapon át orosz, román és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült. Bronz vit. érem tulajdonosa.

Hungária Kőszénbányászat. Tulajdonos: *Hauser Lipót és Társa.* Bányaüzemvezető: *Ajtai Zoltán* mérnök. Gépüzemvezető: *Janusch János.*

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Háber Sebő, Metzger Márton.*

Ácsok: *Marlók Ádám, Osztheimer József, Osztheimer Mihály.*

Bognárok: *Boósz Antal, Hermann József.*

Borbélyok: *Osztheimer József, Richolm József, Reichl Ferenc.*

Bor, sör és szeszkereskedő: *Rádler Tamás.*

Cipőkereskedő: *Rozmann Ferenc.*

Cipészek: *Baimann Pál, Botzheim Lipót, Marlok Mihály, ifj. Márton Ferenc, Rozmann Ferenc, Vogel József, Wentzel Tamás.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Gábeli János, Thaller István.*

Cukrász és cukorkakereskedő: *özv. Widmár Istvánné.*

Divatárúkereskedők: *Brandhuber János, Keszler Mihály, Pacsnik István, Türk Nándor.*

Dohánytőzsdések: *Hangya szövetk. Marlók József.*

Földbirtokosok: *gróf Karátsonyi Jenőné,* 680 kh. Főintéző: *Koller Ferenc.*

Thaller István

22 kh. birtokán 1896 óta önállóan gazdálkodik. Cséplőgéptulajdonos. Közs. képv. testület virilis tagja, 6 éven át esküdt, 1921—27-ig pedig a község bírája volt. Iskolaszéknek, amelynek 3 éven át elnöke volt, tagja stb. Háború alatt a montenegrói fronton szolgált.

Gábeli János 25, Volt urbéresek 191, Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. 27 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Marlok Péter.*

12 éven át a Bpestvidéki Kőszénbánya Rt. szolgálatában állott. 1909 óta önálló gazdálkodó és 1911 óta fűszer- és vegyeskereskedő. 20 éve tagja a közs. képv. testületnek, kath. egyháztanács tagja stb. Mozgósításkor a 32. tábori tüzérekhez vonult be, súlyosan megsebesült, 25%-os rokkant lett.

Stocker György.

1911. óta önálló gazda, 1927-ben pedig fűszer- és vegyeskereskedést nyitott. Róm. kath. egyházközség tanácstagja stb. Háború alatt az 1. honv. lovastüzérezred kötelékében 5 hónapon át orosz fronton harcolt, majd betegsége miatt felmentették.

Gábeli István, Gábeli Jakab, Hangya Szöv., Mirk József, Schraum Gertrud.

Hentesek és mészárosok: *Metzger István, Pitz József, Schuck József.*

Italmérők, kocsmárosok vendéglősök: *id. Gábeli József.*

Ifju éveiben atyja gazdaságában és kocsmájában segédkezett. 1920. óta önálló gazdálkodó és 1922-ben átvette atyja kocsmáját, amelyet 1885-ben alapítottak. Közs. képv. testület virilis tagja, róm. kath. egyházközség tanácstagja stb. Háború alatt az 1. honvéd gyalogezred kötelékében 12 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. 1916-ban olasz fogságba esett, ahol 39 hónapot töltött. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Károly cs. ker. és seb. érem.

Stocker Ádám.

1924-ben szabadul fel, utána atyja vendéglőjében segédkezett, amelyet 1924-ben teljesen átvett. A vendéglőt atyja 1904-ben alapította. Közs. képv. testület virilis tagja, a Levente Egyesület egyik alapítója stb. 1918-ban az 1. honv. egy. ezredhez vonult be, 6 hónapon át olasz fronton harcolt. István bátyja olasz fronton hősi halált halt.

Ifj. Gábeli József, Gábeli János, Marlok Márton.

Kovácsok: *Klinger Lőrinc, Pendert György.*

Kőművesek: *Fresch Antal, Rádler Tamás.*

Pékek: *Gábeli Jakab, Marlók János id. Marlók János, Stocker János.*

Szabó. Férfiszabó: *Türk Nándor.*

PILISSZENTKERESZT

Kisközség. Körjegyzői székhelye: *Pilisszántó.*

Már a XIII. században gyakran említik, a *pilisi cisztecita*-rendű apátság birtokaként. Az apátságot III. Béla király 1184-ben alapította s kiváltságait és birtokait a tatárjárás után, 1254-ben, IV. Béla király is megerősítette. A pálosoknak itteni monostora a XIII. század közepén keletkezett. Első ízben 1297-ben említik perjelét. A rendház a mohácsi vész után pusztult el. 1526—29-ben azonban még fennállott, mert János pilisi apát is e monostorban talált menedéket, miután az apátságot a törökök elpusztították.

A török hódoltság megszüntével *a pesti pálosok* lettek a helység földesurai. 1770-ben az úrbéli rendezéskor, mikor $5^{20}/_{32}$ úrbértelket írtak itt össze, a pálosok pesti rendháza szerepel a helység földesuraként. A pálos-rend föloszlatása után a helységet a *pilismaróti vallásalapítványi* uradalomhoz csatolták. A róm. kath. templom 1766-ban épült. 1848-ig a vallásalap volt a helység földesura és jelenleg is a vallásalapítvány a legnagyobb birtokos. A róm. kath. plébániát 1800-ban alapították. A községben 1867-ben nagy tűzvész pusztított. A határban a föntemlített kolostor csekély maradványai ma is láthatók; a kövek nagy részét a lakosság elhordta építési célokra. A helység természeti nevezetességei még az *Ördögbarlang, Zsiványbarlang, Kapuszikla, Klastromforrás, Háromforrás és Szentkut.*

A helység határában van a *„Dobogókő"* hol a Magyar Turista Egyesületnek van nagyobb szabású menedékháza vendéglővel. (Telefon: 3.)

A világháborúba bevonult katonák száma 121, a hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké 11, hadiárváké 6.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1212 lélek. Magyar: 50, német: 1162, R. kath.: 1204, ágh. ev.: 2, izr.: 6. Az 1930. évi népszámlálás szerint lakosság: 1329 lélek, *házak száma:* 240.

Területe: 2990 kh., melyből a községé 63 kh. Szántó: 452, rét: 16, legelő: 332, erdő: 2055, szőlő: 1, terméketlen: 80. *Erdőbirtok:* a kir. közalapítvány tulajdona 1838 kh. *Talajviszonyok:* agyagos.

Termények: rozs, árpa, tengeri, valamint gyümölcsök.

Vas. áll.: *Pilisvörösvár* (9.4 km.)

Posta, Tv., Tel., Cső.: *Pilisszántó.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk Kamr., OTI, Pü. szak.: *Budapest.* Főszb.: *Pomáz.* Járb., Adóh., Tkv.: *Szentendre.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.* Pü. bizt. *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Közs. előljáróság. Tel.: 1.

Körjegyző: *Pilisszántó.*

Közs. bíró: *Székely József.*

Közs. képv. testület választott tagja és 1920. óta a község bírája. A Levente Egyl. felügyelő bizottságának, a Hangya Szöv. igazgatóságának stb. tagja. Háború alatt 1914—18-ig a 12. nehéz tüzérezred kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: kétszer bronz vit., Károly cs. ker. stb.

Törvénybíró: *Glück István.*

7 éven át első esküdt volt, 3 év óta pedig a község törvénybírája. Háború alatt 1915—18-ig a 26. vadászezred kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt.

Közgyám: *Bakai Mihály.*

9 év óta a község közgyámja, a Hangya Szöv. pénztárosa, az urbéresek jegyzője stb. Háború egész ideje alatt az 5. honv. lovashadosztály kötelékében a fronton harcolt. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker., seb. érem, stb.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Mátray Ferenc.*

Kántor: *id. Janda Győző* ny. igazg. tanító.

Tanulmányait 1885-ben Modoron végezte. 41 évi szolgálat után mint igazgató-tanító nyugalomba vonult. Mint kántor jelenleg is működik.

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Bartha Róbert.*

Tanítók: *ifj. Janda Győző.*

Tanítóképzőt 1917-ben Stubnyafürdőn végezte. 1919. óta a pilisszentkereszti áll. el. iskola tanítója, Levente Egylet főoktatója, az Önk. Tüzoltó Egylet alapítója és parancsnoka, az iskolánkívüli népművelődés előadója stb. Háború alatt 1917—18-ig az albán fronton szolgált. Jenő bátyja tart. hadnagy orosz fronton hősi halált halt.

Jacsó Irén, Ölbey Irén.

Áll. Óvóda. Óvónők: *ifj. Janda Győzőné.*

1905 óta működik a népművelés terén. Mint óvónő kb. 110 főnyi gyermeket nevel.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Főoktató: *ifj. Janda Győző.*

Oktató: *Szeifert Márton* gazdálkodó.

Községi előljáróság tagja, — esküdt. 125 levente oktatója. Háború alatt 1916—19-ig az 1. honv. gy. ezredben szolgált, 6 hónapon át a fronton küzdött. Három unokatestvére a háborúban hősi halált halt.

Önk. Tüzoltó Egyesület. Parnok: *ifj. Janda Győző.*

Hangya Fogy. és Ért. Szöv. Elnök: *id. Janda Győző.* Ügyvezető: *Dobay István.*

Üzletvezető: *Adrián Pál.*

1928. óta a pilisszentkereszti Hangya Szövl üzletvezetője. Háború egész ideje alatt orosz, román és olasz frontokon szolgált, mint számvevő őrmester szerelt le. Kitüntetései: koronás vas érd. ker., szolg. érem és Károly cs. kor. Kommün alatt ellenforradalmi tevékenységéért fogságban volt.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalos: *Srubek Gyula.*

Bognár: *Richter Gyula.*

Cipészek: *Major István.*

1909-ben szabadult fel. 1918. óta pilisszentkereszti cipészmester. Háború egész ideje alatt a 23. gy. ezredben szolgált, orosz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker., az ezredtől dicsérő oklevél, stb. Sándor bátyja hősi halált halt, Ferenc a fronton eltűnt.

Dusanek Antal.

Cséplőgéptulajdonosok: *Gaján Márton* 4 HP, *Klausz Ferenc* 6 HP.

Földbirtokos: *Kir. Közalapítvány* 1842 kh.

Főerdőmérnök: *Pintér Sándor.*

Középiskoláit Léván, erdőmérnöki tanulmányait Selmecbányán végezte, a m. kir. kath. vallásalapítványi uradalom pilisszentkereszti erdőgazdaságának vezetője. Háborúban mint tart. hadnagy vett részt. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Diószegi Mihály 22 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Gaján Rudolf.*

Iskoláit helyben végezte, 1928 óta helyben kereskedő, nős, 2 gyermek atyja.

Klausz István.

1913-ban mint kőműves Pomázon szabadult fel, mint segéd ugyanott, Wienben és Budapesten dolgozott. 1916-ban hazatért atyjához, aki szintén kocsmáros volt és gazdálkodással foglalkozott. 1918. óta önálló kocsmáros és kereskedő. Közs. képv. testület tagja.

Hangya szövetkezet.

Hentes és mészáros: *Gaján Márton.*

Kocsmárosok: *Diószegi Mihály.*

1897. óta van Pilisszentkereszten, ahol 1909-ben korlátlan italmérési jogot kapott. Közs. képv. testületnek virilis tagja stb. 1914—18-ig az 1. honv. gy. ezred kötelékében szerb, román, albán és olasz frontokon harcolt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek. Károly cs. ker. stb.

Klausz Antal.

Mint hentes és mészáros 1910-ben Budapesten szabadult fel, a kocsmárosságot atyjánál tanulta, aki cipészmester, majd kocsmáros volt. Közs. képv. testület tagja és közs. előljáró, a közbirtokosság tagja stb. Háború egész ideje alatt a 32. honv. gy. ezred kötelékében fronton szolgált. Kitüntetései: kétszer bronz vit. érem, Károly cs. ker. stb. Pál bátyja orosz fronton hősi halált halt.

Klausz István, özv. Klausz Gebhardtné.

Kovácsok: *Klausz Gyula, Klausz Ferenc.*

Pékek: *Gaján Márton, Spiegelhalter József.*

Uradalmi munkavezető: *Hrahovicki Mihály.*

1906. óta gr. Teleki uradalmában teljesít szolgálatot, különböző beosztásokban. Háború alatt 1914-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan csak 1921-ben tért haza. Kitüntetései: kisezüst, kétszer bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

PILISSZENTLÁSZLÓ

Nagyközség. Hozzátartozik: *Sikváros* puszta.

Szentendrétől északnyugatra, a Szentlászló hegy alatt fekszik. *A pálosoknak Szent Lászlóról* címzett itteni kolostora a XIII. század végén keletkezett s a XIV—XV. századokban is fennállott. A török hódoltság megszüntével ismét a *pálosok* vették birtokukba. Az 1715. évi összeírás szerint 11, 1720-ban 25 adóköteles háztartás volt a községben. Az 1900. évi összeírt háztartások közül 10 volt magyar és 15 tót. Jelenleg tiszta magyar, r. kath. község. A pálos-rend föloszlatása után (1786) a helységet *a pilismaróti vallásalapítványi* uradalomhoz csatolták. A róm. kath. plébániát 1788-ban alapították és a templom 1790-ben épült. Jelenleg a közalapítványi uradalom a birtokosa. Ez az ideális szép fekvésű hely jobb sorsra lehetne predesztinálva. A kereseti hiányban szenvedő lakosság évről-évre szaporodik. A törv-hat. kezelésébe vett vicinális utja elhanyagolt

volta állandó kerékkötője volt a község fejlődésének. A főváros közelében (Budapesttől 30 km-nyire)) fekvő Pilisszentlászló ugyanis úgy turisztikai szempontból, mint magaslati fekvésénél fogva, mint klimatikus gyógyhely arra van hivatva, hogy a turisták tömegesen keressék fel. Pestvármegye alispánja az elmult esztendőben *Bezzegh-Huszágh Miklós* főkapitánnyal — aki a község díszpolgára — együtt szállt ki s ezen kiszállásnak eredményeként a Szentendre—Pilisszentlászlói vicinális közut építésének azonnali megkezdését rendelte el; az autóközlekedésre alkalmas út idén befejezést nyer s általa uj korszak nyilik meg a község fejlődésében. Máris a modern követelményeknek megfelelő turista szálló épül, mely még ez év tavaszán a közönség rendelkezésére fog állni.

Dittrich István esperes-plébános a rk. templom közvetlen közelében végeztetett ásatásai sok szép faragott épületkövet hoztak napvilágra, s nem kétséges, hogy ezek a régi pálos kolostor alap és építőkövei voltak.

Népszokások közül megemlíthetők a halotti torok s az, hogy a törött dió héját s a koppasztott baromfi-tollat — dacára a tiltó rendeletnek — a gazdasszonyok előszeretettel teregetik széjjel az uccákon úgy vélvén, hogy ahányan rálépnek, annyi szem dió terem jövőre, illetve annyi csibe kel ki. Ádám-Éva napján szalmát raknak az asztal alá, amelyből zsinórral összefűzött kötegeket csinálnak s ezeket a legjobban termő gyümölcsfákra kötvén, János napkor elégetik.

A világháborúba bevonult katonák száma: 280, a hősi halottaké: 18, hadiözvegyeké: 5, hadiárváké: 9.

Hadiemlék felállítása tervbe van véve.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1000 lélek. Szinmagyar. R. kath.: 999, ágh. ev.: 1. *Házak száma:* 180. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 978 lélek és 189 ház van.

Területe: 3084 kh., melyből a községé: 38 kh. Szántó: 387, rét: 32, legelő: 118, erdő: 2442, szőlő: 2, kert: 34, terméketlen: 66, egyéb: 3 kh. *Erdőbirtok:* M. kir. közalapítvány és volt úrbéri közbirtokosság tulajdona, bükk, gyertyán és tölgy.

Talajviszonya: közép erdőtalaj, agyagos.

Terményei: gabonafélék (átlag 1800 q), gyümölcs és veteményes, főleg burgonya.

Vas. áll.: *Szentendre* (10 km.).

Posta, Táv., Tel., Járásb., Tkv., Adóh., Pü. szak.: *Szentendre.* Postaügynökség: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., OTI. Mezőg. Kamr., Iparfü. és Keresk. Kamr.: *Budapest.* Főszb., Vál. ker.: *Pomáz.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 52.

Vezető jegyző: *Simonovits István* főjegyző.

Középiskoláit Budapesten, a jegyzői tanfolyamot Miskolcon végezte. Pályáját 1921-ben Békásmegyeren kezdte, majd Pócsmegyeren és Budakalászon jegyzősködött. 1925. óta Pilisszentlászló község főjegyzője. Önk. Tűzoltó Egyl. parancsnoka, a Levente Egyl. elnöke, stb. Háború alatt 16 hónapon át román és olasz frontokon harcolt, 1919-ben mint zászlós szerelt le.

Közs. bíró: *Dombai István.* Törv. bíró: *Németh János.* Pénztáros: *Petkó Pál.*

Közgyám: *Haász József.*

1896-ban Zámolyon szabadult fel, mint kovácssegéd 7 évig Visegrádon és 1 évig Székesfehérváron dolgozott. 1903. óta Pilisszentlászlón közs. kovácsmester, Közs. közgyám és a R. kath. egyházközség világi elnöke.

Postaügynökség, vezetője: *Kalapos Emilia.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Ditrich István* esperes.

Kántor: *Kováts Gyula.*

Áll. elemi népiskola. Ig.-tanító: *Kováts Gyula.*

Középiskoláit Mohácson, a tanítóképzőt 1908-ban Baján végezte. Átán, Pasián, Grubicsnapolyán, Sotrinán és Herczeg-szántón tanított. 1922. óta Pilisszentlászlón az áll. el. népiskola igazgatótanítója. Kötelező Tűzoltó Test. parancsnoka, Levente Egyl. főoktatója, Hangya Szöv. ügyv. igazgatója, Róm. kath. kántor, az egyházközség és az urbéres, közbirtokosság jegyzője stb. Háború elején a 19. honv. gy. ezred kötelékében szerb és orosz fogságban volt, 1918-ban ujra olasz fronton harcolt.

Tanítónők: *Vasvári Vilmosné, Szücs Piroska.*

Nyugdíjas: *Temesváry Alajos* ny. Máv. főfelügyelő.

Budapesten reáliskolai érettségit tett, majd az önkéntesi éveinek leszolgálása után 1881-ben mint gyakornok az Osztr. Magyar All. Vasutak szolgálatába lépett, ahonnan mint főfelügyelő nyugalomba vonult. Több komoly történelmi munkája jelent meg. Oszkár fia háborúban szerzett betegségében meghalt.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Simonovits István.*

Levente Egyesület. Elnök: *Simonovits István.* Főoktató: *Kováts Gyula.*

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Németh János.* Ügyv. ig.: *Kováts* Gyula.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalos: *Révay Alajos.*

Ácsok: *Elsik András, Hupek István.*

Bognár: *Hupek János.*

Borbély: *Margay Mátyás.*

Cipész: *Heim János.*

Földbirtokosok: *Dombay János* gazdálkodó.

1910. óta 10 hold földjén önállóan gazdálkodik. Közs. képv. testület tagja. Közs. előljáró és az Urbéres Közbirtokosság elnöke volt. 1914-ben a nehéz tüzérséghez vonult be, szerb, orosz, román és olasz frontokon harcolt, közben 17 hónapig orosz fogságban is volt. Két fivére orosz fronton hősi halált halt.

M. kir. közalapítványi erdőuradalom 2048 kh. Vezetője: *Pintér Sándor* m. kir. főerdőmérnök, Pilisszentkereszt.

Volt úrbéres közbirtokosság 178 kh. erdő és legelő. Elnök: *Dombay János.* Jegyző: *Kováts Gyula.*

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Ferecsek Lajos, Hangya szöv., Kovacsik Etel.*

Hentes és mészáros: *Petkó Pál.*

Kocsmárosok: *Petkó István.*

Kisbirtokán gazdálkodással foglalkozott, kocsmáját 1914-ben alapította. Közs. képv. testület tagja, 15 éven át közs. bíró és pénztáros volt. Háború alatt 36 hónapon át szerb, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 50 százalékos rokkanttá lett. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Hangya szöv.

Kovács: *Haasz József.*

Kőmíves: *Janicsek Ferenc.*

Pék: *Fercsek Lajos.*

Szabó: *Vrkovica Liborné* női szabó.

PILISVÖRÖSVÁR

Nagyközség.

Eredeti neve *Vörösvár* volt, 1900-ban nyert uj nevet. Az 1690. évi összeírás szerint már postamester lakott itt, de ekkor még gyér számú népessége volt. 1695-ben 2/4 portát vetettek ki rá. 1715-ben 47, 1720-ban 69 háztartást írtak itt össze. Lakosai az utóbbi összeírás szerint mind németek voltak. 1737-ben *gróf Esterházy József* birtokában találjuk. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint Szent-Iván (ma Pilisszentiván) és Solymár helységekkel egyetemben, *Tersztyánszky József* Esztergom vármegye alispánjának birtoka volt. Az 1770. évi urbéri rendezés alkalmával 47 $^{3}/_{32}$ egész úrbértelke volt, s ekkor *Majthényi Károly* volt a földesura. A róm. kath. templom 1696-ban épült. 1801-ben megnagyobbittatván, toronnyal látták el. A plébániát 1692-ben alapították. 1848-ig a Majthényi család volt a helység földesura és jelenleg *gróf Karácsonyi Jenőnek* van itt nagyobb birtoka. E helység határában feküdt a középkorban *Kande* falu, egykor a budai káptalan birtoka, mely 1248-ban eladta. 1368-ban az óbudai apácák birtokában találjuk. A községben az út mentén, római mértföldmutató kőoszlop és a templom falában két római sirkő látható. A községben van áll. polgári fiú- és leányiskola, továbbá áll. el. iskola 21 tanerővel. A kőszén- és dolomit-bányák a lakosságot munkaalkalomhoz juttatják. A villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúba bevonult katonák száma: 809, a hősi halottaké: 78, hadiözvegyeké: 28, hadiárváké: 64.

A hősi halottaknak emléket állítottak. Országos vásárt febr. 20-át és szept. 8-át követő hétfőn tartanak.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 7544 lélek. Magyar: 2160, német: 5301, tót: 40, szerb: 20, román: 15, egyéb: 8. R. kath.: 7028, ref.: 239, ágh. ev.: 112, unitárius: 9, g. kath.: 18, g. kel.: 15, izr.: 123. *Házak száma:* 1100. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 7814 lélek és 1118 ház van.

Területe: 4221 kh., melyből a községé: 7 kh. Szántó: 2300, rét: 245, legelő: 720, erdő: 362, szőlő: 247, kert: 30, nádas: 22, terméketlen: 295. *Erdőbirtok:* gróf Karátsonyi Jenő hitbiz. uradalma. Cser, tölgy, átlag 25 év.

Terményei: rozs, átlag 5 q, tengeri 10 q, és gyümölcsök.

Vas. állomás: *helyben.* Szállás: Herbszt Mihály, Hinora Adolf, Kozek József és Fetter István vendéglőjében.

Posta, táv., és tel., Cső.: és Vál. ker.: *helyben.* Törvsz., Járásb., Tkv., Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. kamr., Pü. szak.: *Bpest.* Főszb.: *Pomáz.* Adóh.: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 4.

Vezető jegyző: *Neisz Ferenc* főjegyző.

Váci születésű. Középiskoláinak elvégzése után Nagybecskereken nyert jegyzői oklevelet 1905-ben. Pályáját Püspökszenterzsébeten kezdte, 1917-ben választották meg Pilisvörösvár főjegyzőjévé. A község életében jelentős munkásságot fejt ki.

Adóügyi jegyző: *Kesselbauer Károly.* Közig. aljegyző: *Csomor István.* Aü. aljegyző: *Juth Henrik.*

Közs. bíró: *Braun János.*

1915. óta önállóan gazdálkodik. Közs. képv. testület tagja, volt esküdt és 1926-ban egyhangúlag a község főbírójává választották meg. Iskolaszéki gondnok, a róm. kath. egyház tanácstagja és pénztárosa, és a róm. kath. templom gondnoka stb.

Törv.-bíró: *Mirk Mátyás.* Pénztáros: *Breier János.*

Postamester: *bátori Sigray István.*

A m. kir. posta szolgálatába 1897-ben lépett mint posta kiadó. 1904—1919-ig fenyvesvölgyi postamester volt. Pilisvörösvári postamesterré 1919-ben nevezték ki. Ref. fiókegyház gondnoka és számos egyesület tagja.

Állomásfőnök: *Serédi Sándor* Máv. előljáró.

Kir. útmester: *Böszörményi Sándor.*

1919. óta kezeli a pilisvörösvári kir. útmesterség kötelékébe tartozó áll. közutakat. Háborúba mozgósításkor vonult be, 14 hónapig teljesített frontszolgálatot, majd mint építőiparost belterületen alkalmazták.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Szentiványi Róbert* egy. m. tanár.

Hitoktatók: *Bokor József, Németh Gyula.*

Kántor: *Vas Márton.*

Pilisvörösvári ev. ref. és ág. ev. fiókegyházak.

1924-ben Sigray István postamester egyházgondnok és Tirscher Frigyes bányafőmérnök egyházfelügyelő alapították. Fiókegyházközség 480 lelket számlál. Templomot gr. Karátsonyi Jenő által adományozott telken, a Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. adományából 1931—32-ben építik fel.

Pilisvörösvári Orthodox Izraelita Hitközség. Elnök: *Szikla József.* Rabbi: *Baum Jakab.* Hitoktató: *Bilitzer Jenő.*

Egyike az ország legrégibb orthodox hitközségének, régi könyvek és adatok bizonysága szerint a török hódoltság utáni 1700-as években alakult. Temploma kb. 100—150 éve áll fenn. Az egyházközség 100—120 lelket számlál és kb. 40 tagja van.

Állami polgári fiú- és leányiskola. Igazgatónő: *Kralovich Gyuláné sz. Kullman Jolán.*

Érettségi vizsgálatot Budapesten az Andrássy-uti leánygimnáziumban tett, a tanárnői diplomáját a Pázmány P. Tud. Egyetemen 1915-ben szerezte. Tanárnői működését Budapesten kezdte, majd az 1924-ben alapított magán, 1929-ben államosított fiú és leánypolgári igazgatónője lett. Férje tényleges százados, zlj. parancsnok a 29. gy. ezred kötelékében háború alatt 37 hónapon át orosz, szerb és román frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: III. oszt. hadiékitm. vaskoronarend, III. oszt. hadiékitm. katonai érdemker., Signum Laudis kardokkal, Károly cs. ker. stb.

Tanárok: *Demeter Konrádné, Vavrekné Berzenkovits Paula, Mihók*

Béla, Zimányi Ernő, Kováts Izabella, Zsigárdy Gizella, Bartók Anna.

Állami elemi iskola. Igazgató: *Réthy Géza.*

Tanítóképzőt 1906-ban Léván végezte, utána Budapesten, 1907—20-ig Lébényben tanított. Pilisvörösvárra 1920-ban került, ahol 1929-ben az áll. elemi iskola igazgatójává nevezték ki. Iskolánkívüli népoktatás előadója. Község érdekében kulturális és hazafias tevékenységet fejt ki. Háború alatt 48 hónapig orosz fogságban volt.

Tanítók: *Benicz Gizella, Breuer Mária, Domonits Anna, Holczer János, Jakob Gizella, Jakob Lajos, Jakob Lajosné, Kass Erzsébet, Kesselbauer Károlyné, Matsata Vera, Mészáros Zoltán, Nagy László, Pásztor Jánosné, Prekopa Ilona, Réthy Gézáné, Koritsanszky Ferenc, Reznek Jolán, Stein Frigyesné, Sorger Vilmosné, Szentkereszti János, Szalay Zsigmond, Stein Frigyes, Szax Zoltánné, Szlovák Margit, Zimányi Ernőné.*

Állami ovóda. Ovónők: *Christophori Erzsébet, Kis Ákosné, Lajos Ilona, Milován Ágnes.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Pilisvörösvár község közegészségügyének javulását nagyon hátráltatják a rossz lakás és közlekedési viszonyok, valamint a fásítás hiánya. A lakosság 90 százalékát a munkáspénztárak látják el orvossal és gyógyszerrel. 1929-ben dr. Réthy Zoltán közs. orvos és dr. Szabó Árpád bányafőorvos vezetésével megalakult az *Orsz. Stefánia Szöv. fiókja*, amely a csecsemő halandóságot észrevehetően csökkentette.

Közs. orvos: *dr. Réthy Zoltán* tb. járási tisztiorvos.

Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte. Doktorrá avatták 1920-ban. Orvosi prakszist folytatott a kolozsvári egyetem belgyógyászati klinikáján és a budapesti Szt. László és Szt. István közkórházakban. 1921. óta Pilisvörösvár községi orvosa és 1926. óta tb. járási tiszti orvos. Orsz. Stefánia Szövetség helyi fiókjának megalapítója, egészségügyi előadó, tagja a róm. kath. egyházközs. tanácsának, a közs. képv. testületnek, az Orsz. Orvosi Szövetségnek stb. Szaklapokban több orvosi értekezése jelent meg. Háború alatt 18 hónapon át harctéri szolgálatot teljesített, mint tart. hadnagyorvos szerelt le. Vörösker. ezüstérme és Károly cs. ker. tulajdonos. János öccse 1918-ban a piavei harcokban hősi halált halt.

Dr. Szabó Árpád bánya-főorvos.

Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Érsekújváron és Nagybányán, illetve Budapesten végezte. Doktorrá avatták 1919-ben Orvosi gyakorlatot a Szt. László, Zita, Szt. István budapesti közkórházakban, a gyulai és jászberényi városi közkórházakban stb. 11 éven át folytatott. 1928. óta a Budapest-vidéki Kőszénbánya Rt. és társpénztár főorvosa. Közs. képv. testület tagja, iskolaorvos, egészségügytan tanára, közs. egészségügyi előadó stb. Háború alatt 36 hónapon át fronton szolgált, mint orvoshadnagy szerelt le. Bronz vit. érem, ezüst vörösker. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Dr. Sinkovich Margit fogorvos, gyak. orvos.

Körállatorvos: *Bodnár Béla.*

Gyógyszertár a *Segítő Szűz Máriához.* Tulajdonos: *Saváry Gyula* gyógyszerész.

Gyógyszertár a *Szentháromsághoz.* Tulajdonos: *özv. Krebesz Lászlóné.* Bérli: *Kálmán Mór* gyógyszerész.

Bpestvidéki Kőszénbánya rt. házi gyógyszertára. Gondnok: *Moizer Miklós.*

Közs. szülésznő: *özv. Fetter Jánosné.*

Magánszülésznők: *özv. Marton Ferencné, Marton Ferencné, özv. Löffler Jánosné.*

IGAZSÁGÜGY.

Ügyvéd: *dr. Sumári Sándor* író, színműíró, műtörténész és festőművész.

Tanulmányait Budapesten, Wienben végezte, ügyvédi és gyorsíró tanári oklevelet szerzett. Hallgatta a Képzőművészeti Főiskola előadásait és a bécsi és mücheni főiskolákon és Európa nagy városaiban tanulmányuton járt. Az „Uránia" színház műtörténeti előadója, mint festőművész a Nemzeti Szalon tagja és állandó kiállítója stb. Vidéki lapokban számos cikke jelent meg. Baja város tb. tiszti ügyésze és tart. főhadnagy. Háború alatt orosz és olasz frontokon 40 hónapot a tűzvonalban töltött. Kitüntetve.

EGYESÜLETEK

Pilisvörösvár és Vidéke Ált. Ipartestület.

Alakult 1929-ben. Tagok száma: 356. Körzetébe tartoznak *Pilisszentiván, Piliscsaba, Solymár és Pilisborosjenő.* 24 tagú elöljárósága és 28 tagú választmánya van.

Elnök: *Schön Mátyás* okl. építőmester.

1915-ben Budapesten szabadult fel, gyakorló éveit Egerben töltötte. 1926-ban Budapesten építőmesteri vizsgát tett és ugyanabban az évben Pilisvörösváron önállósította magát. Alapítója és egyhangúlag megválasztott elnöke az Ipartestületnek és az Iparos Olvasó és Dalkörnek stb. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében 26 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült, mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és kétszer bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem.

Jegyző: *Peller István.* Pénztáros: *Wippelhauser András.* Számvevő: *Römer Ferenc.*

Pilisvörösvári Iparos, Olvasó és Dalkör. Elnök: *Schön Mátyás* építőmester. Tb. elnök: *Neisz Ferenc* közs. főjegyző. Ügyvezető: *Peller István közs.* aljegyző. Karnagy: *Manteter János.*

Alakult 1926-ban. Tagok száma: 320. Célja az iparosok érdekeinek előmozdítása és kulturális fejlesztésük. 500 kötetből álló könytárral rendelkeznek.

Kath. Polgári Olvasókör. Elnök: *dr. Szentiványi Róbert.*

Magyar Nemzeti Szövetség vidéki köre. Elnök: *Serédi Sándor.*

Levente Egyesület. Oktatók: *vitéz Ballay József.*

Katonai szolgálatát 1901-ben kezdte, majd 1904—1907-ig a m. kir. csendőrség és 1908—14-ig pedig a m. kir. áll. rendőrség kötelékében szolgált. Budapestvidéki Kőszénbánya Rt.-nél 1914. óta van alkalmazásban, jelenleg osztályozási felvigyázó. 1916-ban a 23. honv. gy. ezredhez vonult be, 24 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. Vitézzé avatták 1928-ban

vitéz Zoltán Gyula.

1909-ben tényleges katonai szolgálatba lépett. 1913-ig az 1. honv. gy. ezredben szolgált. Háború alatt mint őrmester géppuskaszakaszparancsnok 1914-ben szerb fogságba esett, ahonnan egy évi mulva Prizrendendből megszökött. Utána orosz és olasz frontokon harcolt. Háború után a Nemzeti Hadseregben a testőrségnél és a fővezérségnél szolgált. 1923-ban tiszthelyettessé nevezték ki. Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. szolgálatába 1923-ban lépett. Vitézzé avatták 1929-ben. Kitüntetései: nagyezüst, háromszor kisezüst, és bronz vit. érmek, Károly cs. ker., háborús emlékérem, II. oszt. szolgálati jelvény, német és porosz harcos hadiérem.

Bányaaltiszti Kör. Elnök: *Toponárszky Pál.*

PÉNZINTÉZETEK, IPARVÁLLALATOK.

Pilisvörösvár és Vidéke Takarékpénztár Rt. Elnöke 1910. óta *dr. Lugmayer József.*

Az 1885-ben alakult Vörösvári Takarék és Hitelszövetkezetből 1910-ben alakult részvénytársasággá. Alaptőke 50.000 P.

Bpestvidéki Kőszénbánya Rt. Igazgató: *Liposits János.* Helyettese: *Toponárszky Pál* üzemvezető főmérnök.

Bányaalkalmazott: *vitéz Kovács István.*

Mint borbély és fodrász 1914-ben Debrecenben szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott, a Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. alkalmazásába 1921-ben lépett. Pilisvörösvári Lövész Egyesületben csoport parancsnok stb. Mozgósításkor önként jelentkezett katonának, a 39. gy. ezred kötelékében 38 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült. 10 hónapon át a Nemzeti Hadseregben is szolgált. Kitüntetései: arany, nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. seb. érem, két sávval és háborús emlékérem.

Vörösvári Dolomitipar BT. Cementtégla, Cserép és Betonáru Gyár.

1924-ben alakult, az Esztergomi Keresk. és Iparbank érdekeltsége. Alapítója *dr. Groh József* gyárigazgató az esztergomi róm. kath. egyház jogtanácsosa.

Üzemvezető: *Zsembery Gyula.*

Középiskolai érettségit 1915-ben Esztergomban tett, 1921—23-ig az Angol—Magyar Bank egyik érdekeltségénél betonszakgyakornok volt. 1923-ban betonszerkezeti tanfolyamot végzett és ugyanattól az évtől fogva a Vörösvári Dolomitipar Rt. üzemvezetője. Tanulmányúton beutazta Németország nagyobb városait. Háború alatt 43 hónapon át fronton volt, háromszor megsebesült. Kitüntetései: nagyezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker., seb. érem és német harcos kereszt. Háború után mint tart. hadnagy a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

BETŰSOROS CIMTÁR

Accumulátor javító: *Pál József és Tsa.*

Asztalosok: *Schreck János* temetkezési vállalkozó.

1895-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1898. óta önálló mester. Ipartestület választmányának és a tanoncvizsgáztató bizottságnak tagja stb. Családjából háború alatt hárman hősi halált haltak.

Huber Mátyás temetkezési vállalkozó.

1902-ben Budapesten szabadult föl, mint segéd ugyanott és több vidéki városban dolgozott. 1908. óta önálló mester. Közs. képv. testület tagja, a Temetkezési Egylet elnöke, az Iparos tanonciskola és az Iparos Olvasó és Dalkör választmányi tagja stb. Háború alatt Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahol 38 hónapot töltött.

Stirheim Samu, Schön Antal.

Autótulajdonosok: *Budapestvid. Kőszénbánya Rt.* 2 személy és 2 teher; *Halbauer János* 1 teher; *Zigler Mihály* 1 teher.

Ácsok: *vitéz Vörösváry Márton.*

1899-ben Pilisvörösváron atyjánál szabadult fel. 1913. óta önálló mester. 1910—28-ig a róm. kath. Polgári Kör üzletvezetője volt. Közs. képv. testület tagja, az Ipartestület és Levente Egyl. választmányi tagja stb. Mozgósításkor az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, 36 hónapon át szerb, montenegrói és román frontokon harcolt, kétszer megsebesült. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker., seb. érem és háborús emlékérem.

Feldhoffer József, Mantes János, Wohl Péter.

Bádogos: *Fekete Ferenc.*

Benzinkút: *Halbauer János.*

Bognárok: *Wippelhauser Gyula.*

1889-ben Solymáron szabadult fel, mint segéd Bécsben dolgozott. 1896. óta önálló mester. 1911-ben kávéházat is nyitott. Ipartest. tanoncvizsgáztató bizottságának, Róm. Kath. Körnek stb. tagja. Háború alatt az 1. honv. gy. ezred kötelékében 12 hónapon át román harctéren volt.

Grüll János, Hasenfratz György, Hasenfratz Mihály.

Bor- és szeszkeresk.: *Halbauer János.*

Cipészek: *Bader József, Bellovits Ferenc, Bellovits Lajos, Bruckner Mihály, Beil Lajos, Geier Mihály, Guth István, Halbauer György, Halbauer József, Hasefratz Márton, Huj János, Márton Ferenc, Ruppel Antal, Széga János, Vidmár Viktor, Wentzel Mátyás, Wentzel Mihály.*

Cukorkereskedők: *Merkl Jakabné, Müller Jánosné, Niedermüller Manó, Ott Antalné.*

Cukrász: *Schnitzel Pál.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Balog Gyula, gróf Karátsonyi Gyula.* Traktor: *gr. Karátsonyi urad.*

Dohánytőzsdések: *Kopp János.*

Mint szijgyártó 1914-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott, atyjánál stb. dolgozott. 1923. óta önálló mester. Dohánytőzsde engedélyt mint hadirokkant 1929-ben kapott. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében 15 hónapon át harctéren volt, 25 százalékos rokkant lett. Márton bátyja is végig küzdötte a háborút, rokkanttá lett.

Tóth Lukács.

Mint kádár 1907-ben Margittán szabadult fel, segédéveit Nagyváradon, Diószegen stb. dolgozta, 1912-ben mint segédmunkás Budapesti Kőszénbánya Rt. szolgálatába lép. 1920-ban mint hadirokkant dohánytőzsdeengedélyt kapott. Mozgósításkor a 29. honv. gy. ezredhez vonult be, szerb harctéren a drina melletti harcokban súlyosan megsebesült, 50 százalékos rokkant lett.

Zink Antal.

1917-ben a Máv. szolgálatába lépett, mint irodaaltiszt. 1919-ben mint hadirokkant dohánytőzsde engedélyt kapott. Az Iparoskör, a Róm. Kath. Kör stb. tagja. 1915-ben az 1. honv. gy. ezredhez vonult be, a doberdói harcokban súlyosan megsebesült, 50 százalékos rokkant lett.

Petrik József.

Fakereskedő: *Ehrenfeld Zsigmond.*

Gyakornoki éveit Nyergesujfalun atyjánál töltötte, aki szintén fakereskedő volt. Fatelepét 1897-ben alapította. Háború alatt az 1. honv. gy. ezred kötelékében 19 hónapon át orosz fronton harcolt.

Fodrászok: *Mauterer János.*

1901-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott Vácon és Petrozsényben dolgozott. 1908. óta önálló mester. Az Ipartestület tanoncvizsgáztató bizottságának tagja. Háború alatt a 32. gy. ezred kötelékében 36 hónapot orosz, román és olasz frontokon töltött, háromszor megsebesült. 1918-ban angol fogságba esett, ahonnan egy év mulva tért haza. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és Vörösker. érem.

Bindscheidt István, Glosser József, Gröschl Ferenc, Mauterer József, Morner Márton, Richolm Péter, Scheller Ferenc, Scheller János.

Földbirtokosok: *Manhertz János.*

19 éves korától, atyja halála óta önálló gazda 1909. óta a közs. képv. testület virilis tagja. 1909. óta tagja Pestmegye Törvhat. bizottságának, 1894. óta iskolaszéki gondnok, a Pestmegyei Nemzeti Szöv. tb. alelnöke, a Pilisvörösvári választó ker. kormánypárti csoportjának 1901. óta alelnöke. R. kath. Polgári Olvasókör alelnöke, Pestmegye út és vasutépítési bizottságának stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Testvérei: Mátyás, György és Márton hősi halált haltak.

Gróf Karátsonyi Jenő hitbizományi

uradalom 950 kh. Főintéző: *Koller Ferenc.* Tel.: 12. *Volt úrbéresek:* 480 kh. *Bpestvidéki Kőszénbánya Rt.* 152, *Botzheim József* 23, *Braun János* 27, *Bruckner György* 31, *Krupp István* 29, *Manhertz János* 27, özv. *Manhertz Mátyásné* 28, *Manhertz Mihály* 30, *Nick István* 24, *Peller János* 33, *R. kath. plébánia* 39 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Krammer János.*

12 éven át a Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. élelmezési osztályán dolgozott, kereskedelmi gyakorlatot ott szerzett. 1925. óta önálló kereskedő. Róm. Kath. Polgári Kör háznagya stb.

Sonntag János.

Iskoláit Pilisvörösváron és Esztergomban végezte. Fűszer- és vegyeskereskedését 1925-ben nyitotta meg. Polgári Olvasó és Dalkör tagja. 1916-ban a 32. gy. ezredhez vonult be, 12 hónapon át az olasz fronton harcolt.

Appel Ferenc, Balog Gyula, Balog Sarolta, Báder Józsefné, Blind János, Braun Márton, Breier János, Fetter Mártonné, Guth József, Holbauer János, Heffler Károly, Meisinger Jánosné, Scheller Márton, Schwartz Gyula, Paul Márton, Peller Jakab, Spiegelberger János, Tilly Józsefné, Szikla József, Weber József, Wiesst János.

Himzőkészítő: *Bencs Sándorné.*

Kalapos: *Bartl Jakab.*

Kádár: *Römer Ferenc.*

1902-ben Tinnyén atyjánál szabadult fel, mint segéd Esztergomban, Zsámbékon, Bicskén stb. dolgozott. 1903. óta atyja üzletét vezette és 1908. óta önálló mester. Ipartestület számvevője, az Iparos Olvasó és Dalkörnek választmányi tagja, közs. képv. testület tagja stb. Háború alatt a 6. vártűzér ezr. kötelékében 36 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt.

Kárpitos: *Mirk István.*

Kávéháztulajdonosok: *Manhertz Mihály.*

1904. óta 36 hold birtokán önállóan gazdálkodik, szőlészettel és állattenyésztéssel is foglalkozik. 1910-ben kávéházat és sörraktárat alapított. Közs. képv. testületnek 1904. óta virilis tagja, róm. kath. egyházközség tanácstagja stb. Háború elején olasz fronton harcolt.

Manhertz János, Wippelhauser Gyula.

Kefekötő: *Bisinger Antal.*

Kerékpárkölcsönzők: *Vokán Sándor, Weisz Gyula.*

Kézműárukereskedők: *Adelmann János, Bruckner János, Jellinek Józsefné, Massler Lipót, Parragh György, Reisz Mór, Weinberger és Feledi.*

Kocsmárosok: *Blind József.*

Gimnázium 2 osztályát Vácon végezte. 1910-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint hentes és mészáros, segédeveit ugyanott és Wienben töltötte. Korlátlan italmérési jogot 1918-ban kapott. Háború alatt a 4. tábori tüzér ezr. kötelékében 36 hónapon át szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kétszer kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és az 1912—13. szolg. érdemker.

Nick György.

Polgári két osztályát Budapesten végezte, utána mint pék 1913-ban ugyanott felszabadult és segédeveit is Budapesten töltötte. 1924-ben mint hadirokkant korlátlan italmérési jogot kapott és megnyitotta kocsmáját. Háború alatt 11 hónapi harctéri szolgálat után súlyosan megsebesült. 50 százalékos rokkant lett.

Ifj. Peller Márton.

Reáliskola 4 osztályát Esztergomban végezte. Atyja halála után édesanyjával együtt vezette vendéglőjüket, amelyet 1830. körül alapítottak. Önálló 1918. óta. Közs. képv. testület virilis tagja, tagja az Iparos és Polgári Körnek stb. Háború alatt orosz fronton megsebesült.

Schäffer Mihály.

Mint ezüstműves 1903-ban Budapesten szabadult fel, segédeveit ugyanott és Wienben töltötte. Korlátlan italmérési jogot 1928-ban kapott 1925—26-ig törvénybíró és 1926—27-ig közs. bíró volt. Háború egész ideje alatt szerb és orosz frontokon harcolt, kétszer megsebesült. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érmek és Károly cs. ker.

Bartl Jakab, Braun Márton, Denk Jakab, Fetter István, Han Mártonné, Herbszt Mihály, Hinora Adolf, Kozek József, Manhertz György, id. Peller Márton, Peller Mátyás, Petrik József, Peller György, Klausz Sándor, Scheierli György, Schweininger József. Gábeli József.

Kovácsok: *Denk Jakab.*

1898-ban Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budapesten dolgozott. 1919-ben átvette atyja műhelyét, melyet 1879-ben alapítottak. Ipartestület és az Ipa-

ros és Dalkör választmányi tagja. Mozgósításkor a 15. tréndiviziónál szerb és olasz fronton szolgált. Szolgálati vas. ker. tulajdonosa.

Gabeli József.

1890-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott és Borosjenőn dolgozott. 1892 óta önálló mester. Ipartest. és a Polgári Kör választmányi tagja. József fiával együtt végigküzdötte a háborút, megsebesült.

Scheierli György.

1909-ben Pilisvörösváron atyjánál szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budapesten dolgozott. 1921-ben átvette atyja műhelyét, amelyet ükapja 1800-as években alapított. Ipartestület stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Schweininger József.

Kőmívesek: *Nick János, Mauterer Márton.*

Kötött cipőkészítő: *Link József.*

1894-ben Valpon, Szlavoniában szabadult fel, mint segéd Budapesten, Pécsen, Eszéken, stb. dolgozott 1902. óta önálló mester. Harisnyákat is készít. Ipartestület és az Iparoskör tagja. Háború egész ideje alatt a 19. gy. ezred kötelékében szerb és orosz frontokon szolgált.

Lakatosok: *Guth Márton, Niedermüller Manó, Piltzinger János, Szabó Péter.*

Lómészáros: *Saponits Milán.*

Malom: darálómalom: *Manhertz Mihály, Szabó Károly.*

Mészárosok és hentesek: *Altbäcker Márton.*

1907-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott és Budapesten dolgozott. 1914. óta önálló mester. Ipartestületi stb. tagja. Háború egész ideje alatt a 13 hegyi tűzér ezred kötelékében szerb, montenegrói és olasz frontokon harcolt. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Fetter István.

1915-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1924. óta önálló mester. Ipartestület és a Lövész Egyesület tagja. Szolgált a Nemzeti Hadseregben.

Krupp György.

1918-ban Vecsésen szabadult fel, gyakorlatát a katonaságnál folytatta. 1921. óta önálló mester. Ipartestület, Polgári Dalkör stb. tagja. Háború alatt 33 hónapon át orosz és román harcterekben, háború után 8 hónapig a Nemzeti Hadseregben szolgált. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Peller István.

1903-ben Ujpesten szabadult fel, mint segéd Budapesten és Wienben dolgozott. 1908. óta önálló mester. Iparoskör első alelnöke. Polgári Kör tagja stb. Háború elején Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahonnan 40 hónapi fogság után megszökött, 1918-ban még a szerb fronton szolgált. János öccse 1914-ben Przemyslnél hősi halált halt.

Schäffer Lőrinc.

1901-ben Esztergomban szabadult fel, mint segéd Wienben, Budapesten és Pilisvörösváron dolgozott. 1911. óta önálló mester. Ipartestület választmányi tagja és az Iparoskör háznagya. Mozgósításkor a 32. gy. ezredhez vonult be. 30 hónapon át a román és orosz frontokon harcolt, mint őrvezető szerelt le.

Mozgóképszinház-tulajdonos: *Niedermüller Manó.*

Mint lakatos 1896-ban Budapesten szabadult fel, segédéveit ugyanott töltötte, majd 16 éven át a Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. gépfelvigyázója volt. 1926. óta önálló mester. Mozgóképszinházát 1908-ban alapította. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Öccse: dr. Niedermüller Béla román megszálláskor hősi halált halt.

Műszerész és vasesztergályos: *Vakán Sándor* kerékpárkölcsönző.

1918-ban a Schlick-Nicholson gyárban Budapesten szabadult fel. 1927. óta önálló. Kerékpárokat és alkatrészeket állandóan raktáron tart. 33 hónapon át a Nemzeti Hadseregben szolgált, 1926-ban mint tizedes szerelt le.

Órások és ékszerészek: *Neubrandt József, Wippelhauser András.*

Papucsosok: *id. Bruckner Sándor, ifj. Bruckner Sándor, Kamerer Gáspárné, Lieber Jánosné, Link József, Wiesst János, Wiesst Mátyás.*

Pékek: *ifj. Abele Károly.*

1908-ban Pilisvörösváron atyjánál szabadult fel, segédéveit ugyanott és Pilisszentiványon töltötte. 1920. óta önálló mester. 1928-ban vegyeskereskedést is nyitott. Ipartest. választmányának és tanoncvizsgáztató bizottságának stb. tagja. Háború egész ideje alatt a 32. gy. ezred kötelékében fronton szolgált.

Szaksz Károly.

1909-ben Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd ugyanott és Pilisszentiványon dolgozott. 1919—26-ig mint hadirokkantnak dohánytőzsdeengedélye volt. 1922. óta önálló sütőmester. Ipartestületnek, Sütőmesterek Orsz. Szövetségének stb. tagja. Háború elején súlyosan megsebesült 50 százalékos rokkant lett.

Steckl Márton.

1901-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd ugyanott, Gödöllőn, Mátyásföldön,

Isaszegen stb. dolgozott. 1912. óta önálló sütőmester, vegyeskereskedését 1928-ban alapította. Közs. képv. testület, a tanonciskola felügyelőbizottságának, a tanonc vizsgáztató bizottságnak tagja, az Iparos Olvasó és Dalkör pénztárosa stb. Háború egész ideje alatt harctéren volt. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. ker. és szolg. vasker. a vit. érem szallagján.

Bauknecht Lőrincné, Mannhertz Márton, Nick János, Szabó József, Spannberger Béla, Steckl Mátyás, Schäffer János, Schreck István, Ultzinger Mihályné, Weber József.

Rádiószaküzlet: *Pál Sándor és Tsa.*

Sörraktárak: *Manhertz Mihály, Krupp Mátyás.*

Szabók. Férfiszabók: *Raszics Lázár.*

1903-ban Csemjicén (Bosznia) szabadult fel, mint segéd Szarajevoban, Zágrábban, Mosztárban, Budapesten stb. dolgozott. 1918. óta önálló mester. Ipartestület stb. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített Testvérei: György és Milos is résztvettek a háborúban, György rokkanttá lett, Milos 7 évig orosz fogságban volt.

Botzheim Jakab, Breuer Márton, Hujj András, Ruppel János, Scheller József.

Szíjjgyártók és nyergesek: *Bindscheidt József, Kopp János, Mirk István.*

Szikvízgyárosok: *Manhertz István.*

Fiatalkorában atyja gazdaságában segédkezett, 1914. óta önálló gazda. 1925-től kezdve szikvízgyártással is foglalkozik. Háború alatt 3 hónapi frontszolgálat után az ivangorodi harcokban súlyosan megsebesült. 50 százalékos rokkanttá lett.

Breuer János, Müller József, Strach József.

Szitás: *Puskás Gyula.*

Szobafestők és mázolók: *Schlegd József, Schwart József, Weisz Henrik.*

Vaskereskedő: *Niedermüller Manó.*

Vendéglő- és szállodatulajdonosok: *ifj. Ádelman János.*

Polgári iskola 4 osztályát Budapesten végezte, utána 1910-ben mint lakatos felszabadult, segédéveit Bécsben, Grácban és Németországban töltötte 1920—24-ig Budapestvidéki Kőszénbánya Rt. szolgálatában állott mint mozdonyvezető. 1924-ben mint rőföskereskedő önállósította magát. 1930-ban nyitotta meg az 1000 kabinnal felszerelt strandfürdőjét, ahol saját vendéglője és étterme is van. Háború alatt 44 hónapon át fronton szolgált.

Hinora Adolf.

Ipariskolát Budapesten végzett, majd atyja vendéglőjében segédkezett, a diósgyőri vasgyár kantinját vezette stb. 1907-ben Diósgyőrben önállósította magát, ahonnan 1919-ben Pilisvörösvárra jött. Háború egész ideje alatt a 29. gy. ezred kötelékében szerb, albán és montenegrói frontokon szolgált.

Kozek József.

Mint kőműves 1898-ban Pilisvörösváron szabadult fel, mint segéd a solymári festékgyárban, Budapesten stb. dolgozott. 1910-ben önálló mester lett. Ipartestület stb. tagja. Háború alatt az 1. honv. gy. ezr. kötelékében 18 hónapon át orosz és román frontokon szolgált.

Petrik József.

1893-ban Szabadkán szabadult fel, utána a szabadkai vasúti vendéglőben, mint borfiú, majd áthordó s később mint főpincér volt alkalmazva, egy ideig az ottani „Pest" szálló üzletvezetője is volt. 1909. óta a pilisvörösvári vasuti vendéglő bérlője. Ipartest. tagja, az Önk. Tűzoltó Egyl., a Polgári Kör stb. alapító tag. Háború alatt 6 hónapi frontszolgálat után sebesülten orosz fogságba esett, 5 és fél évig volt Szibériában.

Vitézek: *v. Ballay József* bányaaltiszt, *v. Kovács István* vájár, *v. Petrozsényi Ferenc* bányász, *v. dr. Szűcs Elemér* bányatisztviselő, *v. Vörösváry Márton* ácsmester, *v. Vörösváry József* vitézi városnyos, *v. Zoltán Gyula* bányaaltiszt.

Ügynök: *Ziegler János* marhaügynök.

PÓCSMEGYER

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Mariska-t., Klára-m., Haár-, Keller, Pless-* és *Udrainszky-szőlőtelepek.*

A *Rosd* nemzetség ősi birtoka. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott és ekkor 46 adóköteles háza volt. 1579-ben *Üvejsz* budai basa birtokában találjuk, amikor a helység 6229 akcsét fizetett török földesurának. A reformátusok egyháza 1626—29-ben már fennállott. Templomuk közvetlenül a Dunaparton, 1788-ban épült s 1819-ben megnagyobbították. Anyakönyveik 1744-től veszik kezdetüket. A község a török hódoltság alatt nem pusztult el. Az 1633—34. évi török kincstári adólajstromokban a visegrádi járás községei között van felvéve, 5 adóköteles házzal. 1715-ben 26, 1720-ban 34 adó-

köteles magyar háztartást írtak össze e helységben. 1848-ig a *gróf Esterházy* család volt a földesura, utána *gróf Breuner Ágoston* örökölte, aki 1860. táján itteni birtokát több vállalkozónak adta el. 1838-ban nagy árvíz pusztította el a helységet, mely alkalommal a templomon és a paplakon kívül, csak öt lakóház maradt meg. A tagosítás 1864-ben történt. 1876-ban a községet ismét elöntötte az árvíz. A róm. kath. templom 1892-ben épült. Jelenleg *Hohenlohe-Oehringen Keresztély herceg* és *Schaeffner Károly* a helység legnagyobb birtokosa. A *gróf Esterházy János* által épített kúria *Hartmann Manó* tulajdona. A községhez tartozik Leányfalu puszta, mely a középkorban Leányfalva néven volt ismeretes, 1477-ben a *Tahi Botos* család vesz itt birtokrészeket a *Leányfalviaktól*. A XIX. század hetvenes éveiben alakult nyaralótelep egyike, a fővárosi uri társaság legkedveltebb nyári tartózkodási helyeinek.

A község határában a Nagyduna partján Felsőgöd nyaralóteleppel szemben gyönyörű, egészséges, fürdőzésre alkalmas helyen, 100 holdnyi területen week-end telep létesült. A telepről motorcsónak révvel lehet Felsőgödre jutni a rév pedig *Felsőgöd* vasuti állomásról 5 perc alatt érhető el. A telep felvirágzása a község fejlődésének biztosítéka.

A világháborúban bevonult katonák száma: 242, a hősi halottaké: 38, hadiözvegyeké: 7, hadiárváké: 13.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1450 lélek. Magyar: 1445, szerb: 2, egyéb: 3. R. kath.: 350, ref: 890, ág. ev.: 20, unitárius: 10, g. kel.: 2, izr.: 12, egyéb: 158.

Házak száma: 410. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1356 lélek és 403 ház van.

Területe: 4916 kh., melyből a községé 15 kh. Szántó: 1126, rét: 40, legelő: 534, erdő: 1986, szőlő: 463, kert: 58, terméketlen: 712 kh.

Erdőbirtok: 1800 kh. kincstári erdő.

Talajviszonya: fekete homokos humusz talaj.

Termények: búza, rozs, árpa, zab (átlagtermés kh.-ként 7 q). Gyümölcsfélék: szilva, alma, barack, szamóca.

Vas. áll.: *Szentendre* (6 km.). Hajóállomás: *Pócsmegyer és Leányfalu.* Az állomáson *bérautó és autóbusz* van. *Szállás:* a Casinó vendéglőben és a Park pensióban.

Autóbuszjárat: Szentendre—Visegrád között, naponta 12 menet.

Posta-, táv., tel. és cső: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., O. T. I. *Bpest.* Főszb. és vál. ker.: *Pomáz.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. szak.: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi elöljáróság. *Tel.: 4.*

Vezető jegyző: *Ármay Lajos.* kollégiumokban, a közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte. Közig. szolgálatban Papkeszin, Sárszentmihályon, Verpeléten, Alcsuton és Pesthidegkúton állott. 1919. óta vezető jegyző előbb Budakalász, majd Pócsmegyer községekben. A helyi népm. és testnevelési bizottság elnöke. Szegényházat, járványkórházat, vágóhidat létesített, az áll. iskola részére megfelelő helyiséget vett, a közs. révközlekedést modernizálta. 1914. augusztusban mint vadászzászlós vonult a harctérre és 1918. novemberben mint tart. főhadnagy szerelt le. Sign. Laudis, Károly cs. ker.-tulajdonosa.

Közs. bíró: *Szente Sándor.* Törv. bíró: *Szalai István.* Pénztáros: *Zsigmond Dániel.* Közgyám: *L. Papp János.*

Postamester: *Gyulay Fodor Dánielné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Ref. egyház. Lelkész: *Hörömpő Ferenc.* Kántor: *Somodi József.*

Ref. elemi iskola. Kántortanító: *Somodi József.* Tanító: *Erdei Dániel.*

Leányfalui áll. elemi iskola. Tanítónő: *Szabó Mária.*

A tanítónőképzőt 1921-ben végezte Nagykőrösön, 1922-ben Gyömrőn tanított, 1923-tól a helyi elemi iskola VI. osztályát és az ismétlőt tanítja. Tevékeny részt vesz az Iskolánkívüli Népművelési oktatásban is. Ferenc fivére a háborúban, mint e. é. önk. hősi halált halt.

Orvos: *dr. Mesterházy Béla.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Keczéry Róth István.*

Levente Egyesület. Elnök: *Marton Aladár.* Főoktató: *Somodi József.*

Hitelszövetkezet. Ügyv. ig.: *Hörömpő Ferenc.*

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Siba István.* Üzletvezető: *Kalocsay Antal.*

Kecskeméten szabadult fel mint kereskedő 1914-ben, 1922-től a helyi Hangyának üzletvezetője, 1917-ben bevonult, a piavei harcokban vett részt, az összeomláskor szerelt le. Kitüntetése: kisezüst v.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Tóbiás Ferenc.*

Iskolai végzettsége: III. gimnázium és a felsőipariskola IV. osztálya 1896-ban szabadult fel. Mint segéd Magyarország, Németország és Oroszországban dolgozott. 1910-től önálló mester. 1913-ban az Orsz. Ipartestülettől dícsérő elismerést nyert, 1923-ban a Nemzeti Muzeumtól kapott köszönő elismerést az általa beszolgáltatott különböző ásványokért, a Szabadalmi Bizottságtól is több elismerése van. 1915-ben bevonult, orosz fronton harcolt, fogságba esett, 2 évi fogság után 1918-ban került haza. Kitüntetései: kisezüst, bronz v. érem, Károly cs. ker.

Dolák János, Fancsek Béla, Fancsek György, Hermann József.

Ácsok: *ifj. Bán István, Bonifert János, A. Hegedüs István, Zsigmond György.*

Baromfikereskedő: *Csuka Lajosné.*

Borbélyok: *Stein János, Stein József.*

Cipészek: *Csámpa István.*

1919-ben szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1925. óta önálló mester. A világháború alatt a Magyar Folyamnál teljesített hadiszolgálatot. 1921-ben a honv. 4-es kerékpáros zlj-nál teljesített szolgálatot.

Gruber Ignác.

Cséplőgéptulajdonosok: *Hagymási Mihály és Tsai* 4HP., *Kajos Mihály és Tsai* 4HP., *Varga József* 4HP.

Dohánytőzsdések: *Hangya Szöv., Mazalán Tamás, Princz Ágost.*

Férfiszabó: *Budai László.*

Földbirtokosok: *Kir. kincstár* 1800 kh., *dr. Kánitz Gyula* 180, *Hagymási János* 25, *Kajcs Mihály* 37 kh. Szőlőbirtokosok: *dr. Fodor Sándor és Tsa* 47 kh., *dr. Haár Alfréd és Testv.* 37, *dr. Surányi Miklós* 40, *Udranszki Lászlóné* 10 kh.

Géplakatosok: *Kárnik Alajos.*

1912-ben szabadult fel Budapesten, mint lakatos az ország különböző részein dolgozott. 1924-től önálló mester. 1915-ben bevonult, orosz frontra került, a stripai ütközetben vett részt. Összeomláskor, mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: bronz v. érem és Károly cs. ker.

Végh János.

Hentesek és mészárosok: *Gruiz Kálmán, Vácz János.*

Italmérők, korcsmárosok, vendéglősök: *Horváth Sándor, Keczéry Róth István, Kern Márton, Pánczél József, Pánczél Lajos, Siba István.*

Kávéháztulajdonos: *Pánczél Lajos.*

Kertész: *Gruber Rezső.*

1926-ban végezte a Borászati és Szőlészeti szakiskolát Kecskeméten. Ennek elvégzése óta Kurcz Hugó földbirtokosnál kertészkedik. Pócsmegyer—Leányfalui Sport Egyesületnek tagja. Versenyeken számos első és második díjat nyert.

Kovácsok: *Kárnik Lajos, Kovács Sándor, Végh János.*

Kőmívesek: *ifj. Loszman István.*

1906-ban szabadult fel, a közbeesett világháború miatt csak 1930-tól önálló. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, 6 évi fogság után 1921-ben került haza.

Loszmann Rudolf, ifj. Schillerwein János, Schillerwein Lajos.

Malomtulajdonos: *Deák János* dunai malom.

Pék: *Szabó Dénes.*

1895-ben szabadult fel ugyanitt. Segédéveit Budapesten és szülővárosában Kolozsváron töltötte, 1924. óta önálló, 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, 1916-ban fogságba esett, honnan 6 hónap után visszajött. 1918-ban, mint 80 százalékos rokkant szakaszvezető szerelt le.

Ügynök: *Barta István.*

Zöldségkereskedők: *Stampf Béla, Vácz Anna.*

POMÁZ

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Bükki-p., Kiskovácsi-p., Nagykovácsi-p., Radvánszky-m., Szencsó-p., Ottokár Hadiárvaház* (Szociális Missió Társulat tulajdonában), *Szent István-telep, Bartkó-villatelep.*

A Pilisi hegyek aljában, gyönyörű, valóságos természeti látványt képező fekvésű járási székhely. 1219-ben a *nyúlszigeti apácák* birtoka és ők bírják 1293-ban is. E helység mellett volt a középkorban *Aszófő*, az *Osli* nemzetség birtoka, melyet e nemzetség sarjai István és Dezső, a Németi ágból, 1318-ban *Becsei* Imrének adtak el. A község a pápai tizedszedők jegyzékében is szerepel és ekkor már népes hely lehetett, mert papja 40 dénárt fizetett pápai adó fejében. Ősi temploma a török világban pusztult el. A templom szentségházának köve a gróf Teleki-féle majorház falába van illesztve és a következő feliratot viseli: „Qui manducat ex hoc pane, vivet in aeternum, 1512." Pomáz 1690-ben lakott hely volt, 1695-ben, a portaigazítás alkalmával, háromnegyed portával rótták meg. 1715-ben 46, 1720-ban 79 adóköteles szerb háztartást vettek fel az összeírásba. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint *Wattay Pál* és a *Soós* család tagjai birták. *Koller Ignác* veszprémi püspök a régi templom romjainak felhasználásával, 1770-ben a máig is fennálló, de már szűknek bizonyult templomot építtette. A reformátusok 1783-ban kezdték el istentiszteletüket megtartani, először a Wattay család kastélyának egyik termében. 1814-ben kezdték a templom és torony építését és 14 év alatt fejezték be. Az anyag nagy részét a földesur, míg a munkát nagy önfeláldozással a csekélyszámú hívek végezték. 1926-ban renoválták, a tornyot bádoggal a templomot palával fedték be és 3 uj harangot szereztek. 1928-ban a lelkészi lakot 14.000 P. költséggel ujjá alakították. A gör. kel., szerb egyháznak 1886-tól 1925-ig *Golub György* esperesplébános volt a lelkésze, kinek működéséhez fűződik az iskola építése és a templom renoválása. Segítő társa volt a háborúban szerzett betegség folytán elhalt *Sztojics István* tanító. 1900-ban a hívők száma 800 volt, mely nagyobbrészt kivándorlás folytán 1930. évig 400-ra csökkent. A környék regényes fekvésű és a fővárosi kirándulók tömegesen látogatják. A községhez tartozó Klissa-dűlőn templomromok láthatók. E helységhez tartozik Kiskovács és Nagykovácsi puszta. Az utóbbi 1401-ben önálló helységként szerepel; 1457-ben Felső-Kovácsi néven fordul elő. Ez időből való az a kolostor is, melynek romjai napjainkig fennállanak. A községben van napi 8 vagon termelésű mészkőbánya és kőőrlő malom. A község villannyal világít.

A községhez tartozik külön villamos-megállóval Szent István telep, melynek feltűnő rendezettsége és fejlődése *Fényes Gyula* állami bányafelügyelő és *Merkl Imre* nyug. alezredes nevéhez fűződik.

A világháborúban bevonult katonák száma: 622, a hősi halottaké: 140, hadiözvegyeké: 33, hadiárváké: 32.

A hősi halottaknak 1923-ban állítottak emléket *Jankovics Gyula* szobrászművész tervei szerint.

A kommün alatt a pomázi direktorium ítélte halálra és végeztette ki *dr. Kucsera* szentendrei r. kath. káplánt.

A földbirtokreform folytán 66 igénylőnek 92 kat. holdat osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 5600 lélek. Magyar: 2900, német: 2000, tót: 300, szerb: 350, egyéb: 50. R. kath.: 4465, ref.: 400, ágh. ev.: 80, unit.: 25, g. kel.: 350, izr.: 280.

Házak száma: 1010. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 5437 lélek és 1065 ház van.

Területe: 8300 kh., melyből a községé: 34 kh. Szántó: 3128, rét: 289, legelő: 402, erdő: 3710, szőlő: 290, kert: 104, nádas: 1, terméketlen: 309 kh.

Talajviszonyok: agyagos, meszes, vulkanikus.

Termények: különösebben csak cseresznyét termelnek. *Erdőbirtok: dr. Mandics Milán* 450 kh. 30 éves, *gr. Teleky Tibor* 800 kh. 40 éves, *Wattay Gusztáv* 200 kh. 30 éves, *Rudnay Béla* 146 kh. 30 éves. Valamennyi tölgy és bükk.

Vas. áll.: *Pomáz* (B. H. É. V.) 1 km. Állomáson rendszeresen vannak autók és bérkocsik. Szállás magánosoknál.

Posta, táv., tel., Főszb., Vál. ker., Cső.: *Pomáz.* Törvsz., Pü. ig., Me-

zőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., O. T. I. *Bpest.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. szak.: *Szentendre.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Főszolgabírói hivatal. (Lásd a járás elején.)

Községi előljáróság. Tel.: 5.

Vezető jegyző: *dr. juris Bakos Bertalan* főjegyző.

Pilisszántón és Solymáron volt aljegyző és h. jegyző. 1919. óta főjegyző helyben. A község életében tevékeny munkásságot fejt ki. 5 km-es járdát építtetett. Az áll. iskola 5 tanteremmel s díszteremmel való kibővítése, jegyzői és orvosi lakás építése, a Szt. István telepi áll. iskola szervezés főbb érdemei. A háborúban mint tart. főhadnagy vett részt. 1915—1918-ig orosz fogságban volt. A III. o. kat. érd. ker. és II. o. vitézségi érem tulajdonosa.

A. ü. jegyző: *Brachna Lajos.* Aljegyző: *Arany János.*

Közs. bíró: *Schiessl János.*

Helybeli születésű. 23 év óta közs. képv. test. tag, előbb törvénybíró volt, 1930. óta közs. bíró. A Hangya egyik létrehozója és volt főpénztárosa, OKH ig. tagja, Gazdakör volt pénztárosa, Temetk. Egylet könyvelője, Egyházgondnoksági tag, a Lövészegylet vezetőségi tagja, stb. Családja 100 év óta lakik Pomázon s tagjai tekintélyes polgárok voltak. A háború alatt közérdekből fel volt mentve.

Törvénybíró: *Abzsity Zsiga.*

Pénztáros: *Szedlák György* gazdálkodó.

Ürömi születésű, Pomázon 1872. óta önálló adófizető gazda. Közs. képv. test. tag, több éven át volt esküdt, 25 év óta pénztáros. OKH. volt ellenőre. Hangya volt pénztárosa. Egyháztanácsi tag, a Szt. István Temetkezési Egylet alapító tagja. Máté és György fiai végigküzdötték a háborút.

Közgyám: *Feodor Illés.*

Áll. főnök: *Hőnig Kornél.*

Postamesternő: *Horváth Mária.*

Helybeli születésű, iskoláit Budapesten végezte. Kevés megszakítással a helybeli postánál teljesít szolgálatot 1901. óta, 1916. óta annak vezetője. A Vöröskereszt Egyesület vezetőségi tagja, MOVE tennisz szakosztály vezetője. Fivére József t. hadnagy a kommunista uralom áldozata lett.

Kiadók: *Freiszléder Lujza* és *Schwartz Gizella.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Schürger Ödön* esperes. Kántor: *Kovalovszky Sándor.*

Ref. egyház. Lelkész: *Patzolay Péter,* kántor: *Erdélyi Károly.*

G. kel. egyház. Lelkész: *Vujicsics Dusán.*

Izr. hitközség. Elnök: *Berger Dávid.*

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Eicher Ottó.*

A képzőt Aradon végezte 1905-ben, Kolozsváron és Brassóban ipariskolai rajz és közismeret tantárgyakból képesíttetett, Bpesten ált. és tűzrendészeti, Kalocsán és Bpesten pedagógiai, Keszthelyen népművelési tanfolyamot végzett. Tanítói működését 1905-ben Világoson kezdte, majd az ujpesti tanfelügyelőséghez osztatott be. 1922. óta helyben igazgató. Népművelési gondnok, levente főoktató, közs. képv. test. tag. A Polgári Lövészegylet ügyv. elnöke. A Pestvármegyei Tanító Egyesület főtitkára, az Orsz. Tanító Szövetségnek és az Áll. Tanítók Orsz. Egyesületének titkára. Szaklapokban pedagógiai értekezései jelennek meg. A háború alatt 24 hónapot töltött a tűzvonalban, mint hdgy. szerelt le. Kisezüst, bronz v. é., Károly cs. ker., koronás arany érd. ker. tulajdonosa.

Tanítók: *Erdélyi Károly.*

A képzőt Nagykőrösön végezte, 1898—1903-ig Pócsmegyeren tanított, azóta mai állásában tanít. A ref. egyház orgonistája. A Hangya felügyelő bizottságának elnöke, a Vöröskereszt, Gazdakör pénztárosa és egyik ujjászervezője, a Kaszinó vezetőségi tagja, a tűzoltóság alapító tagja. Ref. egyháztanács jegyzője és presbitere. Magyarosítás terén elért érdemeiért többször elismerésben részesült. A ref. egyháznak 3 harangot szerzett. Községi képv. testület tagja, az iskolagondnokság tagja. A háború alatt Pomáz, Kalász, Békásmegyer és Csobánka min. megbízottja volt.

Kovalovszky Sándor, Bajszár Ferenc, Eicher Ottóné, Kovalovszky Sándorné, Jólbey Irén, Kövesdi Istvánné, Krascsenits Flóra, Bott Júlia, Ernyei Irén, Petykó Gyula (Szentistvántelek).

G. kel. szerb iskola. Tanítónő: *Petrovics Irén.*

Áll. óvodák. Ovónők: *Hudy Etelka, Bukovics Anna, Tiszovszky Etelka, Fábián Rezsőné.*

Iskolánkívüli népművelési biz. El-

nök: *dr. Bakos Bertalan*, ügyv. gondnok: *Eicher Ottó.*

Testnevelési biz. Elnök: *dr. Bakos Bertalan*, ügyv. főoktató: *Eichner Ottó.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. vitéz Tiszolczy Lajos.* Tel.: 15.

Helybeli születésű. Középiskoláit és az orvosi egyetemet Budapesten végezte 1920-ban. 1922-ig az I. sz. bel- és I. sz. női klinikán működött, ez évben választották meg helyben körorvosnak. A MOVE Pomázi Testedzők Körének egyik megalapítója és jelenleg elnöke, a Rokkant Egyesület díszelnöke. Hadiszolgálatra 1965-ben vonult be, 32 hónapot töltött a tűzvonalban. Mint hadnagy szerelt le. Kisezüst, kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa. 1929-ben avatták vitézzé.

Orvosok: *dr. Füredi György, dr. Szász Ferenc* fogorvos.

Körállatorvos: *Bartos István.*

Középiskoláit és az Állatorvosi Főiskolát Budapesten végezte 1905-ben. Még ez évben mint ösztöndíjas állatorvos a mezőhegyesi áll. ménes birtokra kerül. 1909—1914-ig Szabadszálláson közs. állatorvos, 1916-ig Zsombolyán urad. állatorvos, 1920—1926-ig Sándorfalván körállatorvos, 1926-tól helyben körállatorvos. Hadiszolgálatot 1916-tól az összeomlásig teljesített. Az arany érd. ker. tulajdonosa. Két testvére hősi halált halt.

Szent István Király gyógyszertár. Tulajdonos: *Herkovics Sándor.*

ÜGYVÉDEK.

dr. felsővattai Wattay Gusztáv földbirtokos.

Nógrádmegyei születésű. Középiskoláit Losoncon és Budapesten végezte, Budapesten végezte a jogi egyetemet s ügyvédi vizsgát tett. 20 évig gyakorolt, majd Pomázra költözött, hol még folytatta ügyvédi gyakorlatát. Családja ősrégi nemesi familia. Vejei: dr. zborói Zboray Géza főszolgabíró és dr. Koronka Gábor járási t. orvos.

Dr. Salamon Rezső, dr. Sulyok Kálmán.

MÉRNÖK.

Kuchenbauer József kultuszmérnök.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK, PÉNZINTÉZETEK.

Pomázi Levente Egyesület. Elnök: *Schürger Ödön*, főoktató: *Eichner Ottó*, oktatók: *Kunyik István, Tóth Ferenc, Straub Tibor, Farkas Ferenc, Horváth Károly.*

MOVE Pomázi Testedzők Köre.

1922-ben alakult *seregélyesi Kováts Dezső* és *dr. vitéz Tiszolczy Lajos* kezdeményezésére. Taglétszám: 160. Sportágak: fotbal, céllövészet, atlétika, kerékpár, tennisz. A fotbal terén elért eredményei különösen figyelemre méltóak. Első elnöke és megalapítója néhai *dr. Molnár József* ügyvéd volt.

Elnöke: *dr. vitéz Tiszolczy Lajos*, alelnök: *Erdélyi Károly*, titkár: *Fábián Ferenc*, pénztáros: *Kunyik István.* — Helyisége a MOVE vendéglő.

Polgári Lövészegylet. Elnök: *dr. Zboray Géza*, alelnök: *dr. v. Tiszolczy Lajos*, ügyv.: *Eichner Ottó.*

Pomázi Keresztény Polgári és Gazdakör. Elnök: *dr. Koronka Gábor*, alelnök: *Schürger Ödön*, gazda: *Golub Athanáz*, titkár: *Jármay Rezső*, pénztáros: *Erdélyi Károly.*

A forradalmak előtt Polgári Kör címen működött, de a kommunisták feloszlatták, pár lelkes férfiú dr. Koronka Gábor vezetésével fenti néven ujjászervezte. Saját telkükön uj, nagy székházat építettek, mely a községi kulturház szerepét tölti be.

Pomázi Iparosok Olvasóköre.

Szervezésében Kurcz György vezetése alatt pár lelkes iparos vett részt. Tagok száma: 240. Külön helyisége és szép könyvtára van. Célja az iparosok önművelése és a szolidaritás ápolása.

Díszelnök: *Kurcz György*, tb. elnök: *Giszinger Sándor*, elnök: *Sárközy Károly*, alelnök: *Kiss Ferenc*, titkár: *Vas Gyula*, pénztáros: *Kiss Sándor*, gazda: *Ficker Adolf.*

Pomáz, Budakalász, Békásmegyer és Csobánka egyesített Ipartestület.

1928-ban alakult Fű István kezdeményezésére. Tagok száma: 320. Megalakulása óta elnöke: *Fű István*, alelnökök: *Giszinger Sándor, Hanesch János, Turay Lajos, Tura Adolf, Szimon György*, jegyző: *Cseh Henrik*, pénztáros: *Kiss Sándor.*

Ker. Szoc. Orsz. Szakegyesületek Pilishegyvidéki ker. Titkársága.

A központ a titkárságot 1928-ban állította fel. Tagok száma: 1200. Célja a munkásság hazafias és erkölcsös szellemben való nevelése és a gazdasági jólét előmozdítása, mun-

kások elhelyezése és jogvédelemben részesítése. Kerületi titkár: *ifj. Blaton Antal*, a Nemzeti Ujság és az Ujnemzedék „Budapest környéke" c. heti mellékletének szerkesztője.

Orsz. Magy. Iskolaegyesület Pomázi Népdalköre.

Alakult 1910-ben. Alapítója: *Almássy Sándor* főispán, *néhai Lents János* tanító és *Pápay László* adótiszt, a kör jelenlegi karnagya. Elnök: *Németh József*, díszelnök dr. *Bakos Bertalan*, titkár: *Schmidt János*, pénztárnok: *ifj. Kiss Sándor*, könyvtárnok: *Nagy János*. A kör célja a magyar dal propagálása. Tagok száma: 28. Saját könyvtára és zászlója van.

Pomázi Kaszinó.

Alakult 1896-ban. Tagok száma: 40—50. Egyik megalapítója és jelenlegi elnöke: *Martiny Dezső* ny. főjegyző, alelnök: *Schürger Ödön*, gazda: *Bosnyák Jakab*.

Pomázi Hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja.

1900-ban alakult *Martiny Dezső* ny. főjegyző kezdeményezésére, aki a központ által kinevezett igazgatója egész a mai napig, az igazgatóságnak pedig elnöke 1926. óta. Üzletrészek száma 2000, á P. 40. — Üzletmenete fejlődést mutat, osztalék az utolsó évben 7 százalék.

Elnök: *Martiny Dezső*, ny. közs. főjegyző.

Domonyi születésű, 1877-ben már jegyző Szigetmonostoron. 1883—1919-ig volt Pomáz főjegyzője. Működése alatt alakult meg az Önkéntes Tűzoltó Testület, az Uri Kaszinó egyik megalapítója, 1920. óta elnöke, az ev. egyházközség volt felügyelője stb.

Könyvelő: *Martin János*, pénztáros: *Wágner Ármin*, felügy. biz. elnöke: *Wattay Gusztáv*.

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *dr. Koronka Gábor*.

SZÉKESFŐVÁROSI ELFOGLALTSÁGGAL BIRÓK.

Pozsár István nyomdász.

Helybeli születésű, iparát Kispesten tanulta, megelőzőleg mint önálló ács dolgozott. Mint nyomdász 1900. óta állandóan Budapesten dolgozik. Iparosok Olvasókörének alapító tagja, multban alelnöke, könyvtárosa, vál. tagja. Mozgósítástól a forradalomig hadiszolgálatot teljesített, mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst, bronz vitézségi érem, Károly cs. ker.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Arcképnagyító: *Förster fiókműterme*.

Asztalosok: *Bachmann István* asztalos és temetkezési vállalkozó.

Tolnamegyei születésű, szakmájában helyben szabadult fel 1905-ben. Mint segéd helyben, majd Budapesten a Thék műbútorgyárban dolgozott. A kistarcsai gép- és vasutfelszerelési gyárban a villamos kocsik asztalos munkálatait vezette. Kiállításokon számos kitüntetést nyert. A gyár megszüntével telepedett meg Pomázon, hol most önálló. A Kistarcsai Iparoskör volt elnöke, s a cinkotai ált. Ipartestületnek h. titkára. A háborút a harctéren küzdötte végig, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst, bronz vitézségi érem, Károly cs. ker., seb. érem.

Id. Giszinger Sándor, asztalos, temetkezési vállalkozó.

Helybeli születésű, iparát Budapesten tanulta, 1888-ban szabadult fel. Segédéveit Budapesten, Győrött, Pozsonyban, Komáromban s Ausztria több városában töltötte. 1897. óta önálló mester helyben. Az Iparosok Olvasókörének két izben volt elnöke, most tb. elnöke. Ipartestület egyik létrehozója és alelnöke, a Temetk. Egylet megalapítója és elnöke, közs. képv. testület tagja, stb.

Czurmül Kálmán, Galbari Rezső, Gim István, Kozek György, Kozek Józsa, Khim Antal, Pópa Lajos, Ruff Mátyás.

Autófuvarozók: *Hornyai Gusztáv, Hornyai György, Kovács Pál, Schiller és Mailender.*

Autótulajdonosok: *Hornyai Gy., Hornyai Gusztáv, Kovács Pál* személyautók, *Pomázi Mészművek rt., Berkovits Hermann, Gille István* teherautók.

Ácsmesterek: *Kiss Sándor.*

Helybeli születésű, iparában is itt szabadult fel 1897-ben. 1904. óta önálló ácsmester. Az Iparosok Olvasókörének alapítója és pénztárosa. Tanoncvizsgáztató bizottság elnöke, közs. képv. test. iskolagondnoksági tag, a ref. egyház volt gondnoka, tűzoltó parancsnok, stb. A háborút a harctéren szolgálta végig, kétszer sebesült, mint tizedes szerelt le. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Gyurkin György, Kotur Izsák, Oravecz Ferenc, Pánity Illés, Sárközy Sándor.

Ácsiparosok: *Czolk József, Kollár József, Pánity Illés.*

Bádogos: *Pollák János.*

Bányavállalatok: *Pomázi Urbére-*

sek kőbányája, Községi kőbánya.

Bognárok: *Hrenkó István, Khim Márton, Nagy József, Tóth György.*

Bor- és szeszkereskedők: *Berger Dávid, Berger Izsák.*

Cipészek: *Apity Ferenc, Csupó János, Dubencsuk Iván, Faltin András, Fülöp János, Havelka Ferenc, Hierholz Ignác, Hofferek István, Tornyosi János, Vimi József.*

Csizmadiák: *Dubencsuk Iván, Faltin András, Hierholz Ignác, Tornyosi János.*

Cukorkakereskedők: *Stein Ambrusné, Steindler Adolf.*

Cukrász: *Margaritovits János.*

Szentendrei születésű, iparát Budapesten tanulta ki 1914-ben. Mint segéd Budapesten és Kolozsváron és Pécsen dolgozott, 1927. óta helyben cukrászda tulajdonos. Iparosok Olvasókörének tagja. A háborút nagyrészben a harctéren töltötte, bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Cséplőgéptulajdonos: *Hornyai Gy., Kulcsár Pál, dr. Mandics Milán, Metzger Ádám, Muschik Ferenc, Vimi János.*

Dohánytőzsdések: *Grossheibl Gusztáv, Plank György, Vehoczky János.*

Ecetgyár: *Grossmann Bernát.*

Esztergályos: *Gille István.*

Építésianyag keresk.: *Springer József.*

Építési vállalkozó: *Kapornai Dezső, Reznyák István, Schiessl János, Tompack János.*

Faárugyár tulajdonos: *Gille István.*

Helybeli születésű, iskoláit is itt végezte. Szakmájában Budapesten szabadult fel, ugyanott segédeskedett. 1919. óta helyben önálló. 1923-ban kezdett géperőre berendezkedni, ma 12 gépegységgel dolgozik. Üzemvezető: Finta József, gyártási cikkek: háztartási tömegcikk és játék. — Közs. képv. testület, ipartestület tagja. Hadiszolgálatot 1915-től forradalomig teljesített, az orosz harctéren megsebesült.

Fényképész: *Förster Lipót.*

Fodrászok: *Fü István.*

Helybeli születésű, iparában Budapesten szabadult fel, mint segéd is ott dolgozott, 1901. óta helyben önálló mester. Nevéhez fűződik az Ipartestület megalakulása, jelenleg elnöke, közs. képv. test. tag, Iparosok Olvasókörének alapító tagja, tanonciskola létrehozója, Iparosok Temetkezési Egyletének alakító s minden közérdekű megmozdulás lelkes pártfogója. A háborút végigküzdötte, mint népf. őrmester szerelt le. János testvére hősi halált halt.

Fü Ferenc, Freudl Lipót, Szücs Gusztáv, Vér Dénes.

Fuvarozó vállalat: *Resch Mátyás, Wagner Antal, Wagner Márton.*

Földbirtokosok: *dr. Mandics Milán.* 1418 kh. Szencső pta. Intéző: *Pajcsics Mladen.*

Helybeli születésű, a gazd. tanintézetet Adán végezte. 1898. óta áll a dr. Mandics uradalom szolgálatában, mint gazdatiszt. Közs. képv. test. tag, Gazdakör vál. és alapító tagja, Hangya és OKH alapító és ig. tagja, g. kel. szerb egyháztanács tagja, stb. A háborút az olasz és orosz harctéren végigküzdötte, 11 hónapot töltött a tűzvonalban, mint szakaszvezető szerelt le. Kisezüst, bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem tulajdonosa. Édesatyja a község nagytekintélyű polgára volt, magyarosítás terén szerzett érdemeiért Ferenc József ezüst kereszttel tüntette ki.

Freiszléder Árpád.

Tanulmányait Budapesten és a debreceni gazdasági tanintézetben végezte. Előbb gazdatiszt volt, 1893. óta saját birtokán gazdálkodik. Közs. képv. test. tag, Iparos Olvasókör alapító tagja és volt elnöke, Tűzoltó Testület megalapítása is nevéhez fűződik. 19 éven át volt parancsnoka, s járási tűzfelügyelő. Az OMIE dalárda alapítója s volt elnöke, az Uri Kaszinó megalapítása körül is jelentős részt vett. A háborúban Béla fia vett részt, 6 évig orosz fogoly volt.

Golub Athanáz.

Helybeli születésű, 1920. óta önálló gazda, 3 éven át a község előljárója volt, a g. kel. egyházi dalárda vezetője és karnagya, Hangya felügy. biz. tagja, Gazdakör gazdája, az OMIE vezetőségi tagja. A háborút végigszolgálta, 16 hónapot töltött a tűzvonalban.

Golub Milán.

Helybeli születésű, 1888. óta önálló gazda, 30 év óta előljárósági tag, volt törvénybíró. Hangya, Gazdakör alapító tagja. A Golub-család a község első telepesei közé tartozik, tagjai tekintélyes polgárok voltak, Golub György 44 éven át pomázi lelkész volt. Két gyermeke van Athanáz és Szmilka, férjezett néhai Abzáty Jefto.

Metzger Ádám.

Pilisszentiváni születésű, 1892 óta önálló gazda, 1923-tól 1930-ig közs. bíró volt, előtte esküdt és közgyám. Közs. képv. test. tag. A levente zenekar megszervezője, Gazdakörnek, Hangyának alapítója, a Falu Orsz. Földm. Szöv. pomázi fiók elnöke, a kath. egyház volt

gondnoka. — A gazdálkodásban Flórián fia segédkezik, Ignác az olasz harctéren hősi halált halt. Hat gyermeke van.

Id. Muschitz Ferenc.

Budakalászon született, iskoláit Solymáron végezte, a magyar nyelvet Cegléden tanulta meg. Pilisvörösváron kitanulta a hentes és mészáros ipart, 1896-ban telepedett le Pomázon, hol a gazdálkodásra tért át. Jelenleg 42 hold saját birtokát műveli. Közs. képv. test. tag, OKH, Hangya ig., Gazdakör alapító tagja. A Mezőg. Kamr.-nál a járás egyik kéjviselője, iskolagondnoksági tag. A gazdálkodásban Antal fia segédkezik. Öt saját és 3 nevelt gyermeke van.

Verebes György.

Helybeli születésű, 1905 óta önálló gazda, előtte a családi birtokon gazdálkodott. Közs. képv. test. tag, 1919—1923-ig a közs. bírája volt s különösen a román megszállás alatt a polgárok vagyonának védelmében önzetlenül szállt síkra. A Polgári kör megalapítója, pénztárnoka, majd elnöke volt, Hangya alapító és ig. tagja, ref. egyház volt gondonka. A gazdálkodásban György fia segédkezik, végig küzdötte a háborút, Ferenc hősi halált halt. 5 élő gyermeke van.

Id. Wágner Herman.

Helybeli születésű, 1893 óta önálló adófizető gazda. Közs. képs. test. tag, a Szent István Temetk. Egyet megalapítója és elnöke, OKH pénztárosa, volt ig. tagja, Hangya alapítója, a r. kath .egy ház gondnoka. A gazdálkodásban Pál fia vesz részt, Hermann végigküzdötte a háborút, Ferenc az orosz harctéren eltűnt. Hat élő gyermeke van. Régi pomázi familia.

Gróf Teleky József 2353 kh. Kiskovácsi pta. Intéző: *Kédl Jenő*. — *Berger Izsák* 90, *Gottlieb Mózes* 92, *Bartkó János* 56 kh.

Szőlőbirtokosok: *dr. Mandics Milán* 18, *gr. Teleky József* 12, *Berger Izsák* 16, *Vogl Vilmos* 8 kh.

Fürdő: *Mischewa János.*

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Kurtz György.*

Szakmájában Budapesten szabadult föl, mint segéd is ott dolgozott, 1890 óta helyben önálló. Iparosok Olvasó Körének alapító tagja, volt elnöke, most díszelnöke, volt közs. képv. test. tag, minden közérdekű ügy pártfogója. A háború alatt 18 hónapig szolgált. Nevelt gyermeke Reiter Stefánia.

Schiller Mór.

Iskoláit itt végezte, mint pék szabadult fel, 1869-ben nyitotta meg fűszerkereskedését, 1876 óta pékséggel bővült. Volt községi virilista, izr. egyház volt elnöke, magas korára való tekintettel a közszerepléstől visszavonult. A család 150 év óta helybeli, illetve csobánkai lakos. Gyula fia pék és kereskedő, Vilmos Zala megye trachoma-ellenőrző főorvosa. Mindkettő résztvett a háborúban.

Schwartz János.

Helybeli születésű, szakmáját Pakson tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott, 1898 óta önálló. A Tűzoltó Test. és Polgári Kör alapító tagja, a Népdaloskör alapítója és volt pénztárosa, az Iparosok Olvasókörének alapító és volt vezetőségi tagja s a Kaszinó volt tagja. Hadiszolgálatra 1916-ban vonult be, s az összeomláskor szerelt le. Elek fia szintén résztvett a háborúban, a nemzeti hadseregben is szolgált.

Tóth Pál.

Kereskedelmi iskolát Szentendrén, illetve Budapesten végzett, szakmáját Budapesten tanulta, mint segéd Budapesten, Esztergomban, Wienben, Temesváron, Pozsonyban, stb. dolgozott. 1874 óta helyben önálló fűszer- és vaskereskedő. Volt képv. test. tag és előljáró, volt OKH ig. tag s a község közéletében tevékeny rést vett. Familiája 130 év óta helyi lakos.

Bernáth József, Berkovits Herman, Epstein Dávid, Grossmann Fülöp, Grossmann Salamon, Hangya szöv., Jerei Izidor, Laszlovszky Béla, Márkusz Izidor, Uhlmann Ármin.

Gabona- és terménykereskedők: *Berkovics Hermann, Grossmann Salamonné, Márkusz Izidor.*

Gyümöleskereskedők: *Kósa János, Pazgyera Ferenc, Sztanisits Izsákné.*

Iparművész: *Szalai Margit.*

Kádárok: *Bracher József, Nagy József.*

Kárpitosok: *Ágoston József, Grossmann Márk.*

Kertészek: *Bacsik Mátyás, Varga Károly, Wágner Márton.*

Kéményseprő mester: *özv. From Józsefné.*

Kézműárukeresk.: *Neumann Johanna, Schwartz János, Weisz Samu* (Ujpest).

Kifőző: *Marton Lászlóné.*

Korcsmárosok: *Belovitzer Antal.*

Helybeli születésű, 1910 óta önálló, előbb gazdálkodással foglalkozott, 1924 óta kocsmáros. Iparosok Olvasókörének tagja. Katonai szolgálatra 1911-ben vonult be, végigküzdötte a háborút, 13 hónapot töltött a tűzvonalban. — Családja tekintélyes pomázi familia. 3 gyermeke van.

vitéz Hernádfői Antal.

Helybeli születésű, 1919 óta önálló gazdálkodó és kocsmáros. Lövészegylet vál. tagja. Katonai szolgálatra 1911-ben vonult be, a háborút az olasz és orosz harctereken szolgálta végig, 33 hónapot töltött a tűzvonalban. Mint fővadász szerelt le. Nagy ez., kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem tulajdonosa. 1929-ben avatták vitézzé. — Régi pomázi család sarja. Hat gyermeke van.

Özv. Czikora Andrásné, Gottlieb Fülöp, Gottlieb Mózes, Hangya szöv., Kelemen Sándor, Kovács Pál, özv. Liebl Ferencné, MOVE vendéglő, Pomázi Keresztény Gazdakör, Szuhr Márton.

Kosárfonó: *Hornyák János.*

Kovácsok: *Hornyai István.*

Szabolcsmegyei születésű, iparában Kassán szabadult fel 1880-ban. Segédéveit Miskolcon, Kassán és Budapesten töltötte, Kassán külön patkolási tanfolyamot végzett, 1907-ben pedig gépészi vizsgát tett. 1893-tól önálló, 1898 óta helyben dolgozik. Községi virilista, Ipartest. vál., a tanoncvizsgáztató biz. tagja, Iparosok Olvasókörének és Hangyának alapító tagja, iskolagondnokság v. tagja. Több uradalom kovácsa. Gusztáv fia a haditengerészetnél küzdötte végig a háborút.

Bauernhuber Bernát, Miszler Gábor, Schiller Gusztáv, Sósity Alexa.

Kőfaragók: *Bájtek Pál, Parazuti Károly.*

Kőművesek: *Schiessl János.*

Helybeli születésű, iparát is itt tanulta. Mint segéd és pallér Budapesten dolgozott, 1898 óta helyben önálló. Tűzoltó Test. alapítója és alparancsnoka, Iparosok Olvasókörének és Ipartest.-nek alapító tagja, közs. képv. test. tag és előljáró, kath. egyháztanács és a közs. építkezési biz. tagja. A háború alatt 34 hónapot töltött a tűzvonalban, mint őrvezető szerelt le. — Pomázon számos köz- és magánépület építője.

Kapornay Dezső, Tompah János.

Lakatosok: *Buresch Sándor, Ernek Ignác, Tóth György.*

Liszt- és terménykereskedők: *Berkovics Hermann, Braun János, özv. Grossmann Salamonné.*

Lókereskedők: *Miakity József, Pazgyera Ferenc és Pál.*

Malmok: *Dénes Sándor,* hengerműmalom tulajdonos.

Hontmegyei születésű, gépipari és malmászati szaktanfolyamot végzett. 1913-ban már önálló malomtulajdonos volt. A cseh megszállás miatt menekülni kénytelen, ekkor veszi meg Pomázon a Freiszléder-malmot, melyet teljesen modernizál. Őrlőképesség 50 q. Katonai szolgálatra 1910-ben vonult be, a háborút végigküzdötte, 46 hónapot töltött a fronton, mint szakaszvezető szerelt le.

Hornyai István.

Marhakereskedő: *Miakity József.*

Mázoló: *Stanczel Károly.*

Mészárosok és hentesek: *Grossmann Jenő.*

Helybeli születésű. Szakmájában Ujpesten szabadult fel, ugyanott és Debrecen környékén segédeskedett. 1891 óta helyben önálló hentes és mészáros mester. A közs. képv. test. volt tagja, Ipartest. vál. tagja, a tanoncvizsgáztató biz. tagja. Katonai szolgálatot a háború előtt teljesített.

Goldieb Henrik, Klement József, Petromarkó Milán, Botzenhardt Ádám, Tóth Ruppert.

Mészgyár: *Pomázi mészművek rt.*

Mészkőőrlőgyár: *Berkovits és Fia kőzúzó.*

Alakult 1929-ben, géperőre van berendezve, 20 munkást foglalkoztat. Cégtulajdonos: *Berkovits Herman.* Korábban fűszer- és terménykereskedése volt. Az izr. hitközség vezetőségi tagja, volt elnöke. Közs. képv. test. tag. 1915-től az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített, 24 hónapot töltött a tűzvonalban, mint őrmester szerel le. Kétszer bronz v. é., Károly cs. ker., német v. é. tulajdonosa.

Mozgóképszínház: *Uránia,* tulajdonos: *Horváth Mária.*

Órások és ékszerészek: *Auer Mátyás, Kajszák István.*

Papucsosok: *Feuer József, Propszi Mária.*

Pékek: *Grossmann Fülöp, Mandel János, Márkusz Izidor, Mokros Antal, Reikovics Milán, Schiller Mór, Schmiedt Antal.*

Rövidáru kereskedők: *Neumann Johanna, Weisz Samu.*

Sertéskereskedő: *Miakity József.*

Szabók. Férfiszabók: *Sárközy Károly.*

Helybeli születésű, szakmájában Budapesten szabadult fel, mint segéd Budapesten, Abbáziában, Lovranában, Cirkvenicában dolgozott, 1919 óta önálló mester helyben. Pomázi Iparosok Olvasókörének elnöke, a MOVE alapító és vezetőségi tagja, Gazdakör tagja, az Ipartest. ellenőre, a tanoncvizsgáztató biz. tagja, közs. képv. test. tag. Hadiszolgálatra 1915-ben önként vonult be, 6 hónapot töltött a tűzvonalban, kétszer sebesült, a nemzeti hadseregben is szolgált.

Farkas Gábor, Sándor Áron, Sárközy Károly, Vility József. —
Női szabó: *Dudás Mihály.*
Szeszfőzdék: *Berger Dávid, Miákity Jeftó.*
Szíjjgyártó és nyerges: *Ágoston József.*
Szikvízgyárak: *Schiessl Márton, Wéber János.*
Szobafestő és mázoló: *Cseres István.*
Szobrászművész: *Jankovics Gyula.*
Temetkezési vállalkozó: *Bachmann István, Giszinger Sándor.*
Tüzelőanyag keresk.: *Hangya szöv., Springer József, Tompah Lajos.*
Ügynökök. Bor- és szesz: *Hajdu Károly, Sárközy Elek.* Ingatlan: *Heichenwalter Ferenc, Martin János.* Lóügynök: *Miakity József, Somogyi József.*
Üveges: *Kuricz Ignác.*
Vaskereskedő: *Hangya.*
Vendéglők: *Kovács Pál, MOVE.*
Villanyszerelő: *Schütz Ede.*
Vitézek: *v. Csorba Zoltán* Hév tisztviselő, *v. Dobos József* rendőrfelügyelő, *v. Hernádfői Antal* korcsmáros, *v. Keményfi István* thtts, *v. Kosztolánczy József* thtts, *v. dr. Tiszolczy Lajos.*
Zenetanár: *Blaton Antal,* ny. m. kir. honv. főkarmester.

Troppaui születésű, zeneművészeti tanulmányokat 2 évig a budapesti, 6 évig a prágai zeneakadémián végzett. Ez után körútra indult, majd a drezdai és troppaui opera tagja volt. 1881-ben lép katonai szolgálatba, mint szóló szárnykürtös és szólóhegedűs, 1890-ben már karmester. Saját kompozícióinak száma 169. — 17 esetben részesült kitüntetésben. 1920-ban főkarmesterré nevezték ki. 1928-ban vonult nyugdíjba. Kiváló zenei tudására jellemző, hogy a sanfranciskói világkiállításra az ő zenekara kapott meghívást. A kommunisták nagyon inzultálták. Most 3 leventezenekar oktatója. József fia mint vezérkari százados halt hősi halált. — Antal is résztvett a háborúban.

SOLYMÁR

— Nagyközség. —

1255-ben IV. Béla király, Hidegkúttal együtt, a *margitszigeti apácáknak* adja, a Mecse nevű birtokért cserébe. A XIII. század második felében (1244—66) a *Baar-Kalán* nembeli *II. Nána comes* is birtokos volt itt, miként arról végrendeletében is megemlékezik. Váráról 1401-ben történik említés; 1435-ben *Borbála királyné* birtokában találjuk, aki után *Erzsébetnek, Albert* király özvegyének a birtokába kerül. Erzsébet 1442-ben a *Korbáviai grófoknak* adta zálogba, de nem sokáig maradhatott kezükön, mert 1444-ben az *Olnodi Czudarok* birtoka, akik ebben az évben 600 forintért a *Rozgonyiaknak* zálogosították el. 1455-ben *Garai László* mádor, 1468-ban *Garai Jób* és *Ujlaki Miklós* bírták. 1490-ben *Corvin János* birtokában találjuk. Ez időből maradtak fenn, a mai községtől mintegy 1000 méternyire, az úgynevezett „Schlossberg"-en egy épület romjai, melyek a szájhagyomány szerint, Mátyás király vadászkastélyának maradványai lennének. A török hódoltság alatt elpusztult. Az 1629—95. évi összeírásokban az elpusztult helyek között szerepel. 1715-ben 16, 1720-ban 47 adóköteles német háztartást vettek itt föl az összeírásba. A róm. kath. plébánia 1716-ban alakult. A templomot *Majthényi Károly* 1780—1790 között építtette. Említést érdemel barokk főoltára és szószéke s a sekrestye szekrénye, tulipántos pántokkal. A község lakossága majdnem teljesen hitbuzgó, vallásos, katholikus vallású. 1848-ig a Majthényi-család volt a helység földesura. A XIX. század második felében *gróf Karácsonyi Guidó* és a *Kállay*-család voltak itt birtokosok. Jelenleg *gróf Karácsonyi Jenő* a helység legnagyobb birtokosa. A község 1862-ben leégett. A lakosság hitelszövetkezetet és temetkezési egyesületet tart fenn. A községben kőszén-, kőbánya, gőztégla- és cserépgyár, továbbá műmalom és Csepeli Építési anyagok gyára van. A község kedvezően elhelyezett középpont a környékbeli kirándulóhelyekre. A solymári vasútállomásról lehet elindulni *Csabánkára, Pomázra, Nagykevélyre, Nagyszénásra, Dobogókőre, Hármashatárhegyre, Ödenre, Zsiroshegyre,* amelyen menedékház épült. — *Helyben:* a vasúti állomás közvetlen közelében a történelmi nevezetességű *„Mátyáshegy"*, onnan délre a *„Rózsikaforrás"* és a *„Vizesés"*. A Zsiroshegy belsejében óriási barlang, melyben napokon át lehet járni. A község egyben búcsújáró hely, temploma történelmi műremek. A községnek földrajzi fekvése gyönyörű, természeti szépségekben gazdag, azért kellemes kiránduló- és nyaralóhely.

Ruházatuk szép, de egészségi szempontból kifogás alá esik. Kétféleképpen fésülködnek.

Ünnepi alkalomra vékonyfonatú, ú. n. „Takszöpfe"-ből készített kontyot, máskor pedig „Russenzöpfe"-ből készült kontyot. A lányok és asszonyok nyakgyöngyöt viselnek, a férfiak még mindig nyakbaakasztható köténytyt hordanak. Szeretik az ünnepségeket, mulatságot és táncot. Igen jól táncolnak. A gyermekeknek is vannak különféle szokásaik. Aprószentek ünnepén vesszővel járják végig a házakat és megsuhintják az embereket e szavakkal: „Frisch und g'sund" (Felfrissítés), a karácsonyi bethlehemezés, valamint a három királyok menete is dívik. Felnőttek kedvelik a vallásos színjátékokat és ilyeneket maguk is rendeznek. Igen takarékosak, de esküvőkre és lakodalmakra semmiféle költséget nem sajnálnak.

A világháborúban bevonult katonák száma: 525, a hősi halottaké: 64, hadiözvegyeké: 14, hadiárváké: 57.

A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform során 33 igénylő kapott házhelyet, a Levente Egyesület pedig gyakorlóteret.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3300 lélek, színmagyar. R. kath.: 3250, ref.: 30., ágh. ev.: 8, unitárius: 2, g. kath.: 4, g. kel.: 2, izr.: 4. *Házak száma:* 550. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3625 lélek és 617 ház van.

Területe: 3185 kh., melyből a községé: 156. Szántó: 1680, rét: 129, legelő: 225, erdő: 667, szőlő: 247, kert: 53, terméketlen: 184 kh.

Erdőbirtok: gróf Karátsonyi Jenőnek: 557 kh., Solymári volt úrbéresek: 110 kh. tölgy-, bükk-, cserfa, 40 éves.

Talajviszonyok: közepes, kevert agyag és homok.

Terményeik: összes gabonanemüek; gyümölcsből cseresznye, kajszin- és őszibarack, szilva és málna.

Vas. áll.: *Solymár* (1 km.). *Szállás:* Schäffer György és Schäffer Bernát vendéglősöknél. Ezenkívül az Országos Turista Egyesület, „Péntekiek asztaltársaságának" a község határában 30—35 ágyas menedékháza. *Autóbuszjárat:* Solymár községből Pesthidegkuton keresztül Hűvösvölgybe.

Posta, táv.: *helyben.* Főszb.: *Pomáz.* Adóh.: *Szentendre.* Törvsz. Járásb. Tkv. Pü. ig., Pü, szak. O. T. I. Mezőg. Kamr. Iparfü. Keresk. Kamra: *Bpest.* Vál. ker. és Cső.: *Pilisvörösvár.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi Előljáróság. Tel.: Solymár 2.

Vezetőjegyző: *Korenchy Lajos* főjegyző.

Középiskoláit 1903-ban, a közig. tanfolyamot 1907-ben végezte. Működését mint gyakornok Csolnokon és helyben kezdte, majd mint aljegyző, 1920 óta pedig mint főjegyző működik. Az Önk. Tűzoltó Egyesület, a Testn. Bizottság elnöke, a Hitelintézet vezérigazgatója, stb. Testvére, Győző az orosz fronton 1915-ben hősi halált halt, László szintén résztvett a háborúban.

Adóügyi jegyző: *Dauner Bernát.*

Aljegyző: *ifj. Schäffer József.* Irnok: *Breuer Erzsébet.*

Közs. bíró: *Taller András.*

Ifjú éveit édesatyja gazdaságában töltötte, 1898 óta önálló gazdálkodást folytat. Elsőízben 1918-ban lett községi bíró, utóbb közérdekből 1924-ben ismét elvállalta a bírói tisztséget és jelenleg is a község bírája. Tevékeny munkásságot fejt ki a kösög érdekében. A r. kath. egyháztanács, valamint az iskolaszéknek tagja. A háborúban a 2. vártüzér e. kötelékében szerb, orosz, román és olasz harctéren harcolt és mint főtüzér szerelt le. Kitüntetése: bronz v. ér., Károly-cs. ker.

Törv. bíró: *Wittmann István.* Pénztáros: *Pillmann György.* Közgyám: *id. Schäffer József.*

Magy. kir. Postahivatal. Postamester: *Reiszig Anna.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Hufnégel Ferenc.*

Kántor: *Stick Gyula.*

Középiskoláit és tanítóképzőt Budapesten végezte. 1887—1930-ig mint kántortanító, jelenleg mint kántor működik. A helyi Társaskör pénztárnoka, a Testn. Bizottság tagja,

stb. Felesége, Mózes Ida 1891—1922-ig mint óvónő működött.

Áll. elemi iskola. Igazgató tanító: *Gräfl János.*

A tanítóképzőt Budapesten végezte. Budapesten kezdte működését is mint h. tanító. 1906—25-ig a helyi áll. elemi iskolában tanító, 1925 óta pedig igazgató. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, ahol fogságba esett és hat és fél év után tért haza. Felesége Jablonkai Mária, helyben tanítónő.

Tanítók: *Kertész Ferenc.*

A tanítóképzőt Esztergomban végezte. Működését Marcaliban kezdte, majd Vácon, 1923 óta pedig helyben, mint áll. elemi isk. tanító működik. A háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt, egyszer sebesült, mint t. hdgy. szerelt le. Kitüntetése: Károly-cs. ker. és seb. érem.

Daunerné Stih Margit, Grófné Jablonkay Mária, Gerwald Emma, Spitzkopf Béla, Wéber Ágoston, Wéberné Junga Margit, Zsolnayné Petrovich Olga.

I. sz. ovóda. Ovónő: *Kovácsné Porli Jolán.*

II. sz. óvóda: Ovónő: *Vági Erzsébet.*

III. sz. óvóda. Ovónő: *Pataky Ilona.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok. Községi és O. T. I. orvos: *dr. Tarpay Nagy Miklós, vitéz dr. Máriaházy János.*

Gyógyszertártulajdonos: *Tamás Mihály.*

Középiskoláit Székelyudvarhelyen, az egyetemet Budapesten végezte 1904-ben. 1904—07-ig Dévaványán mint gyógyszertárbérlő, 1907—12-ig Királyházán, 1912—28-ig Piliscsabán volt gyógyszertártulajdonos, 1928 óta helyben. A Levente Egy. díszelnöke, a Testn. Bizottság tagja, stb. A háborúban 6 hónapig teljesített katonai szolgálatot.

EGYESÜLETEK,

Kötelező Tűzoltó Egyesület. Parancsnok: *Muterreiner József.*

Első Solymári Temetk. Egylet. Elnöke: *John János.* Díszelnök: *Schäffer József.* Alelnök: *Taller Bernát.*

1887-ben több száz taggal alakult. Az egyesület mindenkor alapszabályai szerint működik. Célja a vallásosság előmozdítása. Első elnöke *Schäffer Bernát,* aki ezen tisztségét 19 évig viselte. Az egyesületnek jelenleg 1582 tagja van.

John János.

1900-ban lépett a Budapestvidéki Kőszénbánya R. T. szolgálatába mint fűtő és 1904 óta, mint mozdonyvezető működik. A helyi Első Ker. Temetk. Egyletnek 1922 óta elnöke. A háborúban Przemysl átadásakor orosz fogságba esett, honnan 30 hónap után megszökött.

Első Solymár-Megyer Társaskör. Elnök: *Korenchy Lajos.*

Levente Egyesület. Elnöke: *Jablonszky Géza* építész.

1926-ban alakult. Megszervezője: *Kertész Ferenc* tanító, valamint *Korenchy Lajos* főjegyző. Zászlóanya: *Schäffer Györgyné.*

SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Hitelszövetkezet, O. K. H. tagja. Elnök-igazgató: *Korenchy Lajos.*

Igazgatók: *Brénauer Jakab, Pilmann Márton, Schókatz János, Schäffer József, Tallér András, Tallér József.*

Budapestvidéki Gőztégla- és Cserépgyár Rt. Igazgató: *Szappanos Imre,* tel.: aut. 623—01.

Pestvidéki Kőszénbánya Rt. Vezérigazgató: *Engel Ármin,* tel.: Solymár 4.

Budapestvidéki Műmalom Rt.

Sturm-féle téglagyár. Tulajd.: *özv. Sturm Károlyné.* Bérlő: *Steinberger Imre.*

Urb. Kőbánya. Bélrő: *dr. Pávay Vajna Ferenc.*

Csepeli Építési Anyagok Gyára Rt. Tel.: aut. 254—30.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Blum József, Kopp Ádám, Jurák János.*

Ácsok: *Binder Tamás, Huber Antal, Judt Mátyás, Muschnitz Tamás, Schmiedt József, Strack Flórián, Strack Márton.*

Biztosítási ügynökök: *Judt György, Kopp Márton, Pillmann György, Tallér János.*

Bognárok: *Denk Lőrinc, Miereisz János, Pappert Ignác, Vohlmuth Ferenc.*

Cipőkereskedők: *Freudt Márton, Otthisky József, Pfeffer György, Tallér Tamás.*

Cipészek: *Dauner Márton, Feldhoffer György, Feldhoffer István, Horváth Mihály, Hubert András, Pillmann Márton, Spiegelberger János, Wenczel Tamás, Zwick Mihály.*

Csizmadia: *id. Wenczel Tamás.*

Férfiszabók: *Dauner József, Eichenbrenner Mihály, Milbich Márton, Németh Márton, Schókatz Mihály, Uhl János.*

Földbirtokosok: *Milbich János.*

Ifjúságát édesatyja gazdaságában töltötte. 1914 óta önállóan gazdálkodik 8 kh. saját és 4 kh. bérletén, valamint bérfuvarozást vállal. Édesatyja, valamint fivére, Bernát résztvettek a háborúban, Bernát 7 évig orosz fogságban volt.

Taller Mátyás.

Gazdasági ismereteit édesatyja gazdaságában szerezte és jelenleg 5 kh. földön önállóan gazdálkodik. A helyi fúvószenekart még édesatyja alakította és jelenleg ő a karnagya. Közs. képv. test. tag. A háborúban szerb fronton harcolt és a sabáci harcokban súlyosan megsebesült, 50%-os rokkant lett.

Gróf Karátsonyi Jenő. Tel.: aut. 298—81. 695 kh. Jószágigazgató: *Gülden Richárd. Solymár község* 156, (Tel.: Solymár 1.) *Solymári volt Urbéresek* 240 kh. Elnök: *Tallér András. Bpest Esztergom—Fűzitői h. é. v.* 33, *Róm. Kath. Egyház* 30, *Dauner Mihály* 24, *Hellebrandt Józsefné* 22, *Milbich Márton* 20, *Pillmann György* 25, *Schäffer András* 35, *Schäffer György* 43, *Schäffer József* 26, *Szedlák József* 4. sz. 32, *Szedlák József* 20. sz. 20, *Taller András* 6. sz. 24, *Taller András* 245. sz. 20, *özv. Taller Andrásné* 216. sz. 28, *Taller Bernát* 27, *Taller György* 22, *Taller János* 24, *Taller József* 10. sz. 41, *Taller József* 184. sz. 37, *Zemmel Jánosné özv.* 29 kh.

Fuvarozók: *Milbich János, Tallér János Feldhoffer János, Zwikl Márton.*

Fűszer- és vegyeskereskedések: *Gromann Antal.*

Iparát Kisújszálláson tanulta és mint segéd hosszabb ideig ott dolgozott. Mint önálló kereskedő 1923 óta és mint vendéglős 1928 óta működik. Az iskolaszék, valamint a közs. képv. test. tagja. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Folláth Mátyás.

1927 óta helyben önálló kereskedő. Üzlete előzőleg édesatyjáé volt. A háborúban az 1. honv. gy. e. kötelékében orosz és olasz harctéren 42 hónapig harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetése: nagy- és kisez., bronz v. ér., Károly-cs. ker.

Friedrich Ignác.

1911 óta mint önálló fűszerkereskedő helyben működik. A közs. képv. test., valamint a Credó tagja. A háborúban a 12. gy. e. kötelékében orosz és olasz harctéren 48 hónapig harcolt és mint számvivő őrm. szerelt le. Kitüntetése: bronz v. ér., Károly-cs. ker., kor. vasker., 6 évi szolg. ker., 1908, 1912—13 szolg ker.

Dauner János, Dauner Mihály, Milbich Bernát, Milbich György, Tallér Mihály, Wenczel Lőrinc, Wenczel Márton.

Géplakatosok: *Klinger István.*

Iparát édesatyjánál tanulta. Mint segéd Ausztriában, Székesfehérváron és Pilisvörösváron dolgozott. A Budapestvidéki Kőszénbánya R. T. szolgálatában 11 évig dolgozott. 1926 óta helyben önálló kovács- és lakatosmester, valamint a 120 személy befogadóképességű mozi tulajdonosa. Öccse, József az olasz harctéren hősi halált halt.

Schreiber Mátyás.

Hentesek, mészárosok: *Schäffer József.*

Iparát atyja üzletében tanulta, 1902 óta önálló, valamint 27 kh. földjén gazdálkodik. Az Önk. Tűzoltó Egy. alapító tagja és parancsnoka. Volt közs. közgyám és közs. bíró. A háborúban az összes harctereken 52 hónapig harcolt és mint tiszthelyettes szerelt le. Kitüntetése: bronz v. ér., Károly-cs. ker., szolg. vasker.

Földessy József, Gróman János, Schäffer András.

Italmérők, korcsmárosok, vendéglősök: *Schäffer György.*

Mészáros és hentes ipart tanult. 1922 óta helyben önálló vendéglős. A közs. képv. test. tagja. A háborúban az 1. honv. gy. e. kötelékében orosz és olasz harctéren 38 hónapig harcolt, mint őrvezető szerelt le. Kitüntetése: nagy- és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. Testvére, Bernát és sógora, Taller Márton az orosz fronton hősi halált haltak.

Fridrich Ignác, Gróman Antal, John Márton, Milbich Jánosné, „Ifjúsági Levente Egyesület", „Országos Turista Egyesület", Schäffer Bernát.

Kádárok: *Szeidler Antal, Ritter József.*
Kertész: *Bolgár kertészet.* Bérli: *Dimitroff István.*
Kovácsok: *Huppert József, Klinger István, Milbich József, Milbich Márton, Pappert Ádám.*
Kőmívesek: *Brenauer Jakab, Draxler János, Jurák József, Külmer József, Pfeiffer Mihály, Schókatz Márton, Szeidler József.*
Lakatosok: *Bertha András, Klinger István, Schreiber Mátyás.*
Lisztkereskedő: *Enczmann Ádám.*
Malmok: *Budapest-vidéki Műmalom. Rt. Bartha András, Deme Béla.*
Mozgószínház tulajd.: *Klinger István.*
Pékek: *Enczmann Ádám, Enczmann Tamás, Herbert Mihály, Jurászék György, Ritter János, Tallér Bernát.*
Szíjjgyártók: *Kopp Márton, Körbl Lajos.*
Szobafestők és mázolók: *Seemann András, Szeidler Flórián.*
Temetkezési vállalkozók: *Első Temetkezési Egylet.*
Tüzelőanyagkeresk.: *Gróman Antal, Friedrich Ignác.*
Vitézek: *v. dr. Máriaházy János* orvos, *v. Radnai Nándor* bányamunkás, *v. Uzsoki János* asztalossegéd.

SZIGETMONOSTOR

— Nagyközség. —

A két Dunaág közt levő Szentendre-sziget déli községe. A *Rosd*-nemzetség ősi birtoka, mely e helységet az első foglalás jogán bírta. Az 1695. évi adóösszeírás alkalmával 1 portával rótták meg. 1715-ben 11, 1720-ban 12 adóköteles háztartást írtak össze e helységben. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint *Horányi Antal* budai lakos bírt itt zálogban egy birtokot. E család nevét máig is őrzi a helység határához tartozó Horányi csárda. A református egyház 1567-ben már fennállott. 1723-ban megszűnt s csak 1744-ben szervezték újból. A templom 1792-ből való. A róm. kath. plebánia 1768 óta áll fönn. A templom 1792-ben épült. 1770-ben az úrbéri rendezés alkalmával $24^{28}/_{32}$ úrbértelket írtak itt össze, ekkor az óbudai kir. koronauradalomhoz tartozott, de ezenkívül még 1848 előtt *Horányi Antalnak* is volt itt birtoka. 1876-ban nagy árvíz pusztította el a községet. Jelenleg a magyar kir. koronauradalom és *dr. Surányi Miklós* a helység legnagyobb birtokosa. Van a községben ármentesítő társulat és hitelszövetkezet.

A világháborúban bevonult katonák száma: 387, a hősi halottaké: 52, hadiözvegyeké: 21, hadiárváké: 13.

A földbirtokreform folytán 34 házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1200 lélek, színmagyar. R. kath.: 548, ref: 645, ágh. ev.: 3, izr.: 4. *Házak száma:* 290. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1357 lélek és 294 ház van.

Területe: 4285 kh. Szántó: 820, rét: 380, legelő: 658, erdő: 1004, szőlő: 119, nádas: 28, terméketlen: 1276.

Talajviszonyok: sík, homokos. Az *erdőbirtokból* 650 kh. javarésze akác, a m. kir. koronauradalom tulajdona.

Termények: rozs átl. 5 q, valamint gyümölcsök.

Hajóáll.: *helyben. Autobuszjárat* a Szentendre—leányfalui úton és feltételes megálló a Duna tulsó partján.

Posta: *helyben*, Táv., Adóh., Tkv., Járásb., Pü. szak.: *Szentendre.* Főszb., Vál. ker.: *Pomáz.* Pü. ig., Mezőg. Kamr., OTI.: *Budapest.* Cső.: *Leányfalu.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 9.

Főjegyző *Oláh György.*

Középiskoláit Nagyváradon és Miskolcon, a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Tűzoltó Test. főparancsnoka. 1914-től különböző frontokon végigküzdötte a háborút. Összeomláskor mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign. Laud., bronz v. é., Károly cs. ker.

Közs. irodatiszt: *Tomcsányi István.*

Közs. bíró: *Mészáros József.*

1920 óta a község bírája. 12 holdas birtokán gazdálkodik. Közs. képv. test. tag. Tűzoltó Egyes., Levente Egyes. és a birtokosság elnöke, Védgát-, Munkásvédelmi, Iskolánkivüli Népmüvelési bizottsági tag. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt és orosz fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza.

Törv. bíró: *T. Mossai János.*

Pénztáros: *Lengyel István.*.

20 k. holdas birtokán gazdálkodik. 1920-tól a község pénztárnoka, 9 évig közs. esküdt volt. Egyházi presbiter, Vízszabályozási Társ. pénz kezelője. Több jótékonysági Egyes. tagja.

Hajóáll. főnök: *Lindner László* MFTR. tisztviselő.

Postamester: *Sipos Pálné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Jádig László.*

Kántortanító: *Szente Antal.*

Középiskoláit és a képzőt Győrött végezte. 1889-ben kezdte tanítói működését Beő községben, 34 év óta működik a községben. Pócsmegyer és Leányfalunak r. k. kántora. A Hitelszöv.-nek 12 éve igazgató-elnöke és könyvelője, Népmüvelési előadó. Szőlő- és Borgazdasági tanfolyamot is végzett. — Három fia vett részt a háborúban.

Ref. egyház. Lelkész: *Sipos Pál.*

Kántortanító: *Regius Lajos.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Elnök: *Jády László.*

Főoktató: *Regius Lajos.*

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Regius Lajos.*

Hitelszövetkezet. Ügyv. ig.: *Szente Antal.*

Hangya Fogy. Szöv. Ügyv. ig.: *Regius Lajos.* Üzletvezető: *Guld Hermin.*

A szövetkezet 1925-ben alakult Erdős tanító kezdeményezésére. Havi forgalma cca 4000 pengő. Hazafias célokra irányuló jótékonyságáért választotta meg a község.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalos: *Tóth János.*

Bognár: *Végman József.*

Borbély: *Pap István.*

Cipészek: *Lakatos Lajos, Szücs Bálint, Toller Gábor.*

Csizmadia: *Szalai Lajos.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Debreceni János, Debreceni Mihály és Tsai, Ott Sándor és Tsai.*

Dohánytőzsdék: *Bajcsi István, Hangya Szöv.*

Férfi szabó: *Ott Sándor.*

Földbirtokosok: *M. kir. Koronauradalom* 1830 kh. Gödöllő.

Főerdőőr: *Varga András* m. kir. műsz. altiszt.

Az erdészeti szakiskolát 1896-ban Görgény-Szentimrén végezte. 1907-ben kezdte működését Isaszegen, majd 28 évig volt Galgamácsán. Jelenleg a Korona-uradalom erdőgazdaságának műsz. főerdésze. 1927-ben a Kormányzó úr Őfőméltósága a Nemz. Vadászegylet útján dicsérő elismeréssel tüntette ki.

Dr. Surányi Miklós Budapest 201 kh. Intéző: *Forrai Ödön, Papp Mihályné* 20, *Tollas Ferencné* 35,

Fűszer és vegyeskereskedők: *Bajcsi István.*

1915-ben bevonult, különböző frontokon harcolt, 11 súlyos sebesülése volt. Rokkant lett, majd teljesen világtalan. 1920-ban a Nemzeti Hadseregtől mint őrm. szerelt le. Számos jótékony egyesület tagja.

Hangya Szöv., Kellner István, Ott Rudolf.

Hentesek és mészárosok: *Havlis Ferenc, Rózsa Lajos.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Cseh Sándor, Grundböck Béla, Hávlis Ferenc, Jeune Ferencné, Mészáros Lajos, Pécsi Sándor.*

Kovácsok: *Kapornai József, Lakatos Lajos, Lócher Emanuel.*

Kőművesek: *Becsei András, Becsei János, Pécsi Sándor.*

Pék: *Szalai András.*

Vitézek: *v. Debreceni Sámuel* fdm.,

TAHITÓTFALU

Nagyközség.

A község $^2/_3$ része a szentendrei szigeten, $^1/_3$ része a Duna jobb partján fekszik. A község maga is a szigeten van, a dunántúli rész Tahi néven ismeretes. Mind *Tahi* (a középkorban *Tah*), mind *Tótfalu*, a *Rosd* nemzetség ősi birtoka, mely helységeket Rosd szigetével, (a mai szentendrei sziget), továbbá Óbudától az esztergom-vármegyei Csévig elterülő földdel már az első megszállás jogán bírta. E nemzetség sarja: *Domokos*, királyi pristaldus, 1221-ben Tah-ban lakott, úgyszintén az e nembeli *Dénesről* is azt írják 1237-ben, hogy a Rosd szigetével szemben eső Tahon lakott. *Demeternek* — a Rosd nemből — 1266-ban hasonlóképpen itt volt a lakása. Ezeknek rokona *Herbord fia Márk*, 1285-ben testvérével *Miklóssal* együtt átengedi marosi jószágát a királynak s ezért Bagod földét nyeri Tah és Szentendre között. Tótfalu helység fennállásáról 1447-ből van adatunk, mely szintén a Tahiak birtoka volt. Tahot a *Tahi* család egyik ágának magvaszakadtával Albert király 1439-ben *Pekri* vagy *Pököri Franknak* adományozta; de 1447-ben már a *Tahi Botos* családot iktatják e helység birtokába. 1559-ben a helység a török hódoltsághoz tartozott, s ekkor 26 adóköteles házát vették föl az adólajstromba. A reform. egyház az 1626—29. években már fönnállott. Az 1633—34. évi török kincstári adólajstromokban a visegrádi járás községei között szerepel, 12 adóköteles házzal. A török hódoltság végszakában Tótfalu egyike volt a vármegye legnépesebb helységeinek. Korábban két templomát az árvíz pusztította el. Az 1695. évi kiigazításkor két portával rótták meg, épp úgy, mint Cegléd városát. 1715-ben 45, 1720-ban 41 háztartást vettek itt fel az összeírásba. Ekkor Várad és Tahi puszták is hozzátartoztak. Mostani református temploma 1805-ben épült. Az anyakönyvek 1739-ben kezdődnek. A róm. kath. plebániát 1801-ben alapították, a templom 1802-ben épült. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával a helységben $52^{24}/_{32}$ úrbértelket írtak össze. Ekkor az óbudai koronauradalomhoz tartozott, mely 1848-ig volt a helység földesura. 1838-ban és 1876-ban nagy árvíz pusztított a községben. A szőlődézsmát az óbudai koronauradalomtól 1863-ban 45.500 frtért váltották meg. A hozzátartozó Tahi pusztán volt egy várrom, mely a Tahy családé lehetett. Helyét is *Tahi-Váradnak* nevezték. Határában az ú. n. *Bolhavárnál*, egy római erődítmény maradványai láthatók. A lakosság 40 holdon alóli igen szorgalmas kisbirtokosokból áll. A község villannyal világít. A községnek Zsigmond király idejéből származó ősi címere van. Említésre méltó az 1913—14-ben épített dunai híd, mivel egyetlen út, mely a szigetséget a szárazfölddel összeköti.

A világháborúban bevonult katonák száma: 317, a hősi halottaké: 71, hadiözvegyeké: 47, hadiárváké: 69.

A földbirtokreform folytán 30 drb egyenként 2000 □-öles házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2346 lélek, színmagyar. R. kath.: 674, ref.: 1572, ágh. ev.: 4, g. kath.: 1, izr.: 17, baptista: 78. *Házak száma:* 2464. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2353 lélek és 584 ház van.

Területe 6814 kh., melyből a községé 272. Szántó: 2714, rét: 292, legelő: 773, erdő: 1555, szőlő: 139, kert: 74, nádas: 10, terméketlen: 1203 kh. *Erdőbirtok:* 1550 kh. legnagyobb részét tölgy, bükk, kevés gyertyán, itt-ott hárs alkotja, rendes üzemterv szerint kezelt erdő, legidősebb részén 100—120 éves fákkal, 620 hold a tahitófalusi erdőbirtokosságé, 935 kh. a m. kir. kincstáré.

Talajviszonyok: fekete homokos, részben agyagos.

Termények: rozs 7—8 q, kevés buza, többségben tengeri, valamint gyümölcsök.

Vas. áll.: *Szentendre* (11 km.), mellyel autóbuszjárat köti össze. Hajóállomás: *helyben*. A Szentendre—Visegrád autóbusz járat megy keresztül a községen. *Szállás:* Ménkő István és Virágh Gyula kocsmárosoknál, valamint a községtől 4 km-re fekvő Pokol csárdában.

Posta, Táv., Cső.: *helyben*. Tel., Járb., Adóh., Pü. szak.: *Szentendre*. Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest*. Főszb., Vál ker.: *Pomáz*. Pü. bizt.: *Budafok*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Kontra Imre* főjegyző.

Iskoláit Kecskeméten végezte 1898-ban. Jegyzői tanfolyamot Bpesten 1902-ben járt. Hitelszöv. felügyelő biz. elnöke.

Adóügyi jegyző: *Straub Gyula.*

Közs. bíró: *Maróthy Mihály.*

Törv. bíró: *Üller András.* Pénztáros: *Sipos Mihály.* Közgyám: *Kosztán Mihály.*

I. postahivatal (a szigeten). Postamester: *Kontra Imréné.*

II. Postahivatal (dunántuli részen). Postamester: *özv. Weigl Robertné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Kindl János.*

Kántortanító: *vitéz Szabady János.*

Tanítónő: *Bors Mária.*

Ref. egyház. Lelkész: *Ecsedy Aladár.*

Kántortanító: *Berényi Sándor.*

Tanító: *Pethő Lajos.*

Baptista Gyülekezet.

A gyülekezet 1889-ben alakult és annak alapítója néhai *Seres Sámuel* volt. A gyülekezet híveinek száma jelenleg 110. Imaháza 1914-ben épült. Egyházi elöljárók: *Csörgő Bálint, Kosztári Mihály, Maróthy István.*

Prédikátor: *Szabó András.*

Iskoláit helyben végezte. 1882-ben kezdte az önálló gazdálkodást. 1910-ben theológiai kurzust Budapesten végzett. 1910—28-ig Ocsán, Alberti-Irsán, Rákoscsabán, 1928 óta pedig helyben, mint prédikátor működik.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. Kernitzer Sándor* tb. járási tisztiorvos, Tel.: 4.

Körállatorvos: *Sipos Jenő*, Tel.: 4.

Szent András gyógyszertár. Tulajdonos: *özv. Pollareczky Ferencné* és *kisk. Hanna és Mária.*

Gondnok: *Siegl János.*

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte. Mint gyógyszerész Fehértemplom, Zilah és Titelben, mint gondnok 3 évig Piskin működött, 1920-tól helyben gondnok. A háborúban szerb és orosz fronton harcolt, kétszer sebesült, 25%-os rokkant lett és mint t. hdgy. szerelt le. Kitüntetése: Sign. Laud. a kardokkal, nagyez. v. é., Károly cs. ker., seb. érem, háb. eml. ér., Ferenc öccse mint százados japán fogságban hősi halált halt.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Fanczol Mihály.*

Levente Egyesület. Elnök: *Kontra Imre.*

Hitelszövetkezet. OKH tagja. Elnök *Kőrössy István.* Ügyvezető: *Hessky Julia.*

Hangya Szövetkezet. Igazgató: *Berényi Sándor.*

Hangya vendéglő vezetője: *Vaczó Sándor.*

20 kh. földjén gazdálkodik, valamint a Hangya vendéglőjének vezetője. A háborúban 1914-től az orosz és olasz fronton harcolt és mint tüzér törzsőrmester szerelt le 1919-ben.

Állat Bizt. Szöv. Elnök: *Kindl János.* Ügyv. ig.: *Sipos Jenő.*

NYUGDIJAS.

Károssy István ny. tanító.

Középiskoláit Kecskeméten, a képzőt Nagykőrösön végezte. Működését helyben kezdte. Váchartyánban 6 évig, utána helyben 40 évig működött. Az OKH igazgató-elnöke annak megalakulása óta. Irodalmi munkásságot fejt ki.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Bartucz Mihály, Pittner Benedek, Temossy Ferenc.*

Ácsok: *Bajcsi István, Szenthe Mihály, Verebes András.*

Baromfi kereskedő: *Zaboloi Jánosné.*

Bádogos: *Hisbéli József.*

Biztosítási ügynökök: *Bán József, Németh András, Pittner Benedek.*

Bognárok: *Fanczol Mihály, Oswald Ferenc.*

Borbély: *Dőre József.*

Cement és mészkereskedő: *Braun Hugó.*

Cipészek: *Bálint Gábor, Cseh Gyula, Horváth András, Molericska Gyu-*

la, Ször János.

Cséplőgéptulajdonosok: *Bartha András, Bene Sándor, Debreceni Sándor, Demeter János* 32 HP., *Kornoval József, Macska Mátyás, Vaczó András* 4 HP. Máv.

Esztergályos: *Szőllősy Kálmán.*

Építési vállalkozó: *Török József.*

Földbirtokosok: *Cserekja István.*

Iskoláit helyben végezte. Az önálló gazdálkodást 1903-ban kezdte. 1920 óta kocsmáros. 1900—10-ig a MFTR kötelékében működött.

Kristály Mihály 26, *Kosztán Mihály* 32, *Nagyházi András* 41 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Bartha András, Cseh Erzsébet, Kalmár Sámuel, özv. Klein Arminné, Mikolcs József, Rauchmann Manóné, Vámos István.*

Géplakatos: *Benedek István.*

Hentesek és mészárosok: *Budai István, Keczler József, Raáb Gyula.*

Italmérők, kocsmárosok, vendéglősök: *Derker József.*

1909 óta önálló vendéglős. 1928-tól helyben lakik és vendéglős. A háborúban 1914-től orosz és olasz fronton harcolt, 1917-ben olasz fogságba esett, honnan 11 hónap után tért haza. Kitüntetése: kisez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Csareklya István, Csizmadia János, Legard József, Liptai Lajos, Ménkő István, Pokol csárda, Török József.

Kádár: *Szőllősy Lajos.*

Kosárfonók: *Németh István, Surján István.*

Kéményseprő: *Megyeri Gábor.*

Iskoláit Gyomán végezte, iparát Kalocsán tanulta. Több vidéki városban dolgozott. 1930-tól önálló kéményseprőmester. Tahitótfalu, Szigetmonostor, Pócsmegyer, Dunabogdány, Kisoroszi és Visegrád körzetben dolgozik.

Kertész: *Kundl Sándor.*

Kovácsok: *Benedek István, Kozma János, Macska János, Surányi István, Weigl Ferenc.*

Kőmívesek: *Oláh Imre, Silla József, Török József.*

Lakatos: *Benkő József.*

Malmok: *Demeter János* gőzmalma.

1922 óta malomtulajdonos és e szakmában 1916 óta dolgozik, azelőtt mint gépész dolgozott, Marosvásárhelyen, Ludason, Dicsőszentmártonban és Budapesten. A malom modernül felszerelt és 32 HP-s motora van. Testvére, Ferenc a harctéren eltünt, Albert hősi halált halt.

Mész és cementkereskedő: *Braun Hugó.*

Pékek: *ifj. Mikolcs István, Vaczó József.*

Szabók. Férfi szabók: *Devecseri István, Tabicska Lajos.* Nőiszabó: *Menkő Ilona.*

Szobafestő és mázoló: *Horváth István.*

Temetkezési vállalkozó: *Szalay István.*

Tüzelőanyag kereskedő: *Braun Hugó.*

Tojáskereskedők: *Hártó Istvánné, Zabolay Jánosné.*

Vitéz: *v. Szabady János* r. k. kántor-tanító.

Zöldségkereskedők: *özv. Drubhoff Arturné, Kálmán Istvánné, Harbó Istvánné, Németh Imréné, Szilágyi Györgyné.*

ÜRÖM

Nagyközség

Ősrégi község, melyről már 1137-ben találunk említést. A XIII. század elején a *Baracska* nemzetség volt itt birtokos. E nemzetség sarja *Baran fia Hippolit*, miután utódai nem voltak, itteni szőlejét 1212-ben az általa épített *baracskai monostornok* adományozta. 1367-ben az *óbudai apácák* birtoka. A török hódoltság alatt elpusztult és a budai szandzsák 1580—81. évi adólajstromában pusztaként szerepel, évi 500 akcse jövedelemmel. Valószínűleg a szatmári békekötés utáni években telepedett be újra. 1715-ben 16 német, 1720-ban 36 német háztartást írtak itt össze. Az 1770. évi úrbéri rendezéskor $15^{20}/_{32}$ másodosztályú úrbértelket vettek fel e helységben. A róm. kath. templom építésének ideje nem állapítható meg, de 1765-ben már fennállott. A plebánia 1821-ben keletkezett. 1781-ig a budai *Klára-rendű apácák* voltak a helység földesurai, de e rend eltörlése után a vallásalap birtokába került. 1800-ban *József főherceg*, Magyarország nádora vásárolta meg, kinek első neje *Alexandra Pavlovna* hercegnő, I.

Pál orosz cár leánya († 1800 febr. 1-én) itt van eltemetve. Sírja fölé 1802-ben díszes görögkeleti kápolnát építtetett, melyet Sándor cár 1883-ban megújíttatott. 1703-ban és 1730-ban a pestis és 1838-ban kolera pusztította a lakosokat. A község határában lemez-kő-, mészkő- és terméskőbányák vannak. *Lageräcker* (Tábordűlő) nevű dűlője onnan veszi elnevezését, hogy 1849-ben itt táboroztak a honvédhuszárok és innen indultak a budai vár ostromához. A község a főváros budai részével közvetlenül határos, így a népnek kereseti lehetősége előnyös. Közvetlen autóbusz közlekedése van Budapesttel. Nyaralásra kitűnő hegyi levegője folytán alkalmas, valamint állandó letelepedésre is a főváros közelsége folytán. Villanyvilágítással el van látva.

A világháborúban bevonult katonák száma 232, a hősi halottaké 63, hadiözvegyeké 29, hadiárváké 38.

A hősi halottaknak emléket állítottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1454 lélek. Magyar: 18, német: 1436. R. kath. 1454. *Házak száma:* 270. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1614 lélek és 301 ház van.

Területe: 954 kh., melyből a községé 33. Szántó: 652, rét: 6, legelő: 189, szőlő: 11, kert: 35, terméketlen: 61. *Talajviszonyok:* sárga agyagtalaj.

Terményei: gabona, átlagos termés 8 q, gyümölcs 40 q.

Vas. áll.: *helyben* (2 km). Autobusz rendszeresen, Pilisborosjenő — Üröm—Óbuda között, az állomást érinti. Szállás: *Lang Henriknél.*

Posta, Táv. és tel.: *helyben.* Törv.-sz., Pü. ig., Járb., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.* Adóh., Pü. szak.: *Szt.-endre.* Pü. bizt.: *Budafok.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.* Cső.: *Csillaghegy.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 2.

Főjegyző: *vitéz Szatmáry Antal.*

Közig. pályáját 1910-ben kezdte mint jegyzőgyakornok Visegrádon. A jegyzői tanfolyamot 1911—12-ben végezte Budapesten. 1912—13-ban Solymáron, 1913—14-ben Budakalász községben volt aljegyző. 1921. óta főjegyző helyben. Háborúba 1914-ben vonult be, 1915-ben hadifogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza. Nagyezüst v. érem tulajdonosa.

Adóügyi jegyző: *Platt Henrik.*

Középiskoláit Szegeden, a közig. tanfolyamot Győrben végezte, 1921—23-ig Bajódon, 1923—25-ig Dorogon, 1925. óta pedig mint aljegyző helyben működik. Az Önk. Tűz. Egyl. parancsnoka, levente főoktató stb. A háborúban a 101. gy. e. kötelékében orosz, román, szerb, olasz és francia fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst, bronz v. érem, Károly cs. ker., seb. érem, II. oszt. német vasker. Mint tart. hdgy szerelt le.

Közs. bíró: *Schilh Mátyás.* Törv. bíró: *Reitter Károly.* Pénztáros: *Mager Ferenc.* Közgyám: *Schieszl József.*

Áll. előljáró: *Gáll Ferenc* üz. s. tiszt.

Postamester: *Fodor Vilma.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Esperes-plébános: *Braun Gyula.*

Középiskoláit és a teológiát Székesfehérváron végezte. Működött Székesfehérváron, Dunabogdányban, Budafokon és 1910-től helyben. 1929-ben lett esperes és azóta ker. tanfelügyelő. Működése alatt 3 harangot szerzett az egyháznak. A Levente Egyesület elnöke, a Ker. Temetk. Egyl. valamint az iparoskör díszelnöke.

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Lónyai Tihamér.*

A tanítóképezdét 1923-ban Kiskunfélegyházán végezte és azóta helyben mint kántortanító működik. Az iparoskör titkára, a dalkör karnagya, a polgárikör tagja stb. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Tanítók: *Márton János.*

Középiskoláit és a tanítóképzőt Mármarosszigeten végezte. Működését Sopron megyében kezdte, 1911. óta helyben a r. kath. iskola tanítója. A Hangya ügyv. elnöke, levente oktató, stb. A háborúban orosz fronton harcolt, megsebesült, utána fogságba esett, honnan 1918-ban szökés útján tért haza. Öccse Ferenc szintén részt vett a háborúban és orosz fogságban volt.

Schieszl Imréné.

Ovóda. Ovónő: *Özv. Schaffa Gézáné.*

EGYESÜLETEK, PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK.

Köteles Tűzoltóság. Parancsnok: *Schubana Antal.*

Üröm és Vidéke Takarékpénztár Rt. Igazgató: *Schieszl Henrik.* Iskoláit helyben végezte. 1886-ban kezdte el az önálló gazdálkodást. Állattenyésztése mintaszerű. A Takarékpénztár megalapítója és vezérigazgatója, a levente egy., ipartestület tagja. 1920-ban az első nemzetgyűlés képviselője volt. 15 éven keresztül vármegyei bizottsági tag volt, jelenleg póttag. Fia Henrik a háborúban szerzett betegségében hősi halált halt.

Hangya Fogy. Szöv. Ügyv. ig.: *Márton János.*

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Götz Rezső, Schmidt József, Szorády Mátyás.*

Ácsok: *Huber János, Schieszl András.*

Bádogos: *Holló János.*

Bognár: *Bachmann János.*

Borbélyok: *Mayer Márkus, Miltz Nándor, Schmidt Mihály.*

Cipészek és csizmadiák: *Homonai Tamás, Klinger Ferenc, Liebl Ruppert, Religer Márton, Schöpf György, Tolhofer Márton.*

Cséplőgéptulajdonosok: *ifj. Kreppart János* 9 HP, (MÁV), *Schieszl Ferenc* 6 HP (Kühne).

Fakereskedők: *Götz József, ifj. Kreppart János.*

Földbirtokos: *József főherceg* 110, Főintéző: *Zaborszky Jenő.* Fővadász: *Simon Kálmán. Ürömi Urbéresek* 80, *Schieszl Henrik* 90 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Gillitzer György, Götz József, Götz Róbert, Hangya Fogy. Szövetk., Milcz Györgyné.*

Gabona és terménykereskedő: *Götz József.*

Hentes és mészáros: *Schieszl Ferenc.*

Kádár: *Götz Ferenc.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Hangya Fogy. Szöv., Halwiga Rezső, Lang Henrik, Reiser Antal.*

Kőművesek: *Kürbel Rezső, Weiszhár Károly.*

Órás és ékszerész: *V. Bendeguz Pál, Entzmann Márton, Szám János.*

Rövidárú kereskedők: *Huj Jánosné, Schmidt Rudolfné.*

Szabó: *Scharer József* férfiszabó.

Szitakötő: *Gschöpf Mihály.*

Tüzelőanyagkereskedő: *Kreppart János.*

Vitézek: *v. Szatmáry Antal* fjző, *v. Bendeguz Pál* pékmester, *v. Huj János* kazánfűtő.

Ügynök: *Klupp György.*

VISEGRÁD

Nagyközség. Hozzátartozik: *Horthy Miklós-telep és Szentgyörgy-p.*

A pilis hegység nyulványában, a Duna völgyében fekszik. Visegrád már a rómaiak uralma alatt nagyobb lakott hely és később mint neve mutatja, szláv telep volt. A beköltöző magyarok az itt talált erődítményt birtokukba vették és az a nemzeti királyság megalapításával a korona birtokába került. Visegrád már a nemzeti királyság első századában jelentékeny szerepet játszott. *I. Endre* király 1056 táján a *Vazul rendű* görög szerzetesek részére itt monostort alapított. *Szent László* király 1082-ben itt tartotta fogva *Salamont.* Kőből rendszeresen emelt, erős falakkal s tornyokkal ellátott vára azonban csak a XII. században épülhetett, mert előbb ily várakat még nem építettek. A tatárok 1242-ben feldúlták és elpusztították. *IV. Béla király* a visegrádi várhegyet, amely akkor elhagyatottan állott, *Mária királynőnek adományozta.* E hegyen épült fel a fellegvár, amely 1255-ben már fennállott; a tatárpusztítás után visszaköltözködtek a szerzetesek is, akik 1221. óta birták az eredetileg a Vazul-rendű görög szerzetesek részére alapított monostort. A fellegvár a XIV. században emelkedett valódi jelentőségére, midőn 1310-ben a Székesfehérvárról ide átvitt szentkorona őrzőhelyéül szolgált. Ez időtől kezdve, egészen a mohácsi vészig, leszámítva az 1440—1463 közötti éveket, mely idő alatt a korona Frigyes birtokában volt, — itt őrizték koronázási jelvényeket. Sőt később, *Nagy Lajos* király uralkodása alatt, itt őrizték egy ideig a lengyel koronát is; *Zsigmond* alatt pedig ide került a német birodalom koronája is. A fellegvár, a hegy aljában elterülő királyi palotával, az alsóváron át, közvetlen összeköttetésben állott; a koronater-

men kívül, lakosztályai is voltak, mely szobákban számos előkelő foglyot őriztek, így a szicíliai hercegeket is akiket I. Lajos király, 1348-ban Averzában történt elfogatasuk után ideküldött. 1386-ban ideszállították *II. Kis Károly* királyt, aki a febr. 7-én Budán történt megtámadása alkalmával kapott sebébe február 24—27-én belehalt. Idehozták 1401-ben *Zsigmond* királyt, midőn az országnagyok Budán elfogták és néhány hónapig itt őrizték. *Mátyás király* uralkodása alatt a fellegvárben őriztek *Podiebrad Viktorint* és 1472-ben *Vitéz János* esztergomi érseket is. Visegrádot a Robert Károly király által a fellegvár alajában épített királyi palota virágoztatta fel. Ez időtől kezdve Visegrád lett a királyi székhely. Az e korabeli építkezés az u. n. Salamon-tornya. *Róbert Károly* király uralkodása alatt a királyi udvartartás teljes fényét fejtették ki. Itt vendégelte meg Európa több előkelő uralkodóját; itt tartották a fényes lovagjátékokat és tornákat. 1320-ban itt töltötte mézesheteit Károly király harmadik nejével, Erzsébet lengyel hercegnővel. Károly király visegrádi udvartartásának fénypontja volt az 1335. évi fejedelmi gyűlés, melyen Kázmér lengyel király, Ulászló lengyel herceg, Chartresi Galhard pápai követ, János cseh király, Károly morva őrgróf, veje Henrik, alsó-bajor herceg, Rudolf szász herceg, Vitigo meiszeni, János olmützi püspökök vettek részt. A fejedelmi vendégeket Károly király fényesen fogadta. Október második felétől kezdve egész november végéig egymást váltották fel az ünnepségek és a fontos tanácskozások. Ekkor kötötték meg az egyességet János cseh király és Kázmér lengyel király. Ekkor egyenlítették ki a cseh király és Róbert Károly, mint felkért békebirák, Lengyelország és a német lovagrend között támadt s idővel fölötte elmérgesedett viszályt. Ugyanekkor szabályozták a kereskedelmi összeköttetést Kelet és Nyugat felől, mely célból boroszló város is elküldte képviselőit Visegrádra. De számos szomorú esemény is emlékezetessé teszi az Anjou uralkodóház itteni időzését. 1330. április 17-én Zách Felicián itt támadt az ebédnél ülő királyi családra. Itt halt meg 1342. julius 16-án Róbert Károly király. 1348-ban ide küldte a kisded *Martel Károlyt*, Endre utószülött fiát. Midőn Nagy Lajos 1350-ben Budára tette át székhelyét, a város hanyatlásnak indult. Róbert Károly alatt az országnagyoknak és a főpapoknak is voltak itt házaik. Visegrád még a XIV. század végén is az ország legkiválóbb városai között foglalt helyet s 1378. óta egyedül él a piros pecsét használatának jogával, a középkori előkelőség e jelvényével. Az Anjouk alatt telepedtek le a pálosok is Visegrádon. Szent László tiszteletére emelt monostoruk, a Kékös hegyen emelkedett. A város a XIV. században magyar és német városrészekre oszlott, melyek közül az utóbbi közvetlen összeköttetésben állott a királyi palotával és kőfallal és kapukkal volt ellátva. Itt emelkedett a *Szent László egyháza* (1355). A magyar városrész, a mai Lepencz-völgy felé terjeszkedett. Itt volt a Ferencrendűeknek (1492) *Szent György* kolostora. 1381-ben Visegrád biztosító-levelet adott ki a Nagy Lajos leánya Hedvig és Vilmos osztrák herceg között kötendő házasságra. Zsigmond király is gyakran időzött falai között. 1412-ben Ulászló lengyel király látogatta meg Zsigmondot Visegrádon, mely alkalommal Zsigmond a Nagy Lajos uralkodása óta itt őrzött lengyel koronát átadta Ulászlónak. Itt tartották meg Albert osztrák herceg és Zsigmond király leánya: Erzsébet eljegyzését. Mátyás király nagyszerű építkezésekkel emelte Visegrád fényét. Palotája a hegy tövében, renaissance-stílben épült; terjedelmes kertek vették körül. A kastélyban 350 szoba volt; függőkertek, halastavak, szobrokkal díszített szökőkutak és üvegházak vették körül. Ezidőtájt Európának egyik legfényesebb palotája volt. Midőn Castelli püspök pápai követ itt időzött, IV. Sixtus pápához írt levelét a következőképp keltezi. Ex Visegrado paradyso terrestri die 25. Octobris 1483. Mátyás király uralkodásának végszakában a várat Corvin Jánosnak adta. II. Ulászló uralkodása alatt Visegrádra nézve is bekövetkezett a teljes hanyatlás. A koronát ugyan továbbra is Visegrádon őrizték, de az 1498. évi országgyűlés a várost összes kiváltságaitól megfosztotta. Ettől kezdve Visegrád a koronajavak egyik középpontjaként szerepel; vára azonban megtartotta jelentőségét s a mohácsi vész utáni korszakban, a török világban szinte szakadatlan küzdelmek színhelye lett. 1526-ban a várőrség a várat hűtlenül elhagyván, a mária-nostrai pálosok költöztek bele s ezek védték meg a várat Szulejmán csapatai ellen. 1529-ben a törökök elfoglalták. Azután többször ismétlődött az el- és visszafoglalás s csak 1684. julius 18-án foglalta vissza végleg Károly lotharingiai herceg. A várat 1702-ben rombolták le I. Lipót parancsára, s csak a felső vár, a Salamon tornya és az összekötő bástyák egyes részei maradtak meg. A községben 1715-ben 27, 1720-ban 8 magyar, 26 német és 6 tót háztartást írtak össze. A róm. kath. plébánia 1712. óta áll fenn. A mostani templom 1750-ben épült. 1737-ben *gróf Stahremberg* volt a helység földesura. Tőle a kir. koronára ment át, mely jelenleg is birja. 1770-ben $5^3/_{32}$ negyedoszályú urbértelke volt. A szőlődézsmaváltság 1857-ben történt. Ujabb időben számos nyaraló épült itt, melyek közül különösen a *gróf Pálffyné* és *Görgey Arturé* érdemel említést. A községben van az áll. kőbányakezelőség, erdészeti hivatal, társaskör, Ujságírók Orsz. nyugdijintézetének Rákosi Jenő társasháza, Országos Társadalombiztosító Intézet Horthy Miklós kórház szanatóriuma, Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének üdülő háza, Mária Oltalma Fiúnevelő Intézet, Kondor és Feledi kőbányatelepe.

A *Lepenc-dülő:* a labancok, a *Sibrik-dülő* a kuruc vezér táborozásának emlékét tartja fenn. Visegrád különösen a Székesfőváros közönségének kedvenc kirándulási helye.

A várromoknak az enyészettől való megmentése és a várromok környékének járható utakkal való kiépítése érdekében, *Viktorin József* plébános, 1868-tól 1879-ig tevékeny és hasznos munkát fejtett ki. — Az ő érdeme, hogy a jelzett 10 esztendőben a kormány is magáévá tette a várromok megmentésére irányuló törekvést s éveken át nagyobb összeg biztosításával tette lehetővé a Salamon-torony és fellegvár javítási munkálatainak megindítását. *Báró Eötvös József* megértéssel, szeretettel karolta fel az értékes történelmi és műemlékek megmentését. A kultuszminiszteri székből való távozásával azonban a visegrádi várromokra is alkony borult. Ujabban, *gróf Klebelsberg Kunó* kultuszminiszter foglalkozik a történelmi és műemlékek megmentésével. Elhatározásából a „Salamon"-tornyon jelentős munkálatokat végeztek. A fellegvár romjainak megóvása is tervbe van véve. Indokolt az utókor hálája. A várromok és környéke, Róbert Károly, Nagy Lajos és Mátyás király idejéből értékes politikai és művelődéstörténelmi emlékeket takarnak.

A világháborúban bevonult katonák száma 205, a hősi halottaké 17, hadiözvegyeké 8, hadiárváké 2.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1736 lélek. Magyar: 815, német: 910, tót: 2, egyéb: 9. R. kath.: 1632, ref.: 43, ágh. ev.: 32, unitárius: 2, g. kath.: 9. izr.: 12. *Házak száma:* 339. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1720 lélek és 356 ház van.

Területe: 5774 kh., ebből a községé 101 kh. Szántó: 325, rét: 365, legelő: 334, erdő: 3966, szőlő: 12, kert: 75, terméketlen: 673 kh. *Erdőbirtok:* tölgy, bükk, gyertyán. M. kir. Koronauradalom tulajdona 3987 kh., a visegrádi volt urbéres erdőbirtokosságé: 410, a kisoroszi volt urbéres erdőbirtokosságé: 173.

Talajviszonyok: agyagos köves.

Terményei: évi átlagos termés: búza 459 q, rozs 455, árpa 156, tengeri 850 q és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Nagymaros—Visegrád megálló* (helyben). Hajóáll.: *helyben. Autobuszjárat.* Esztergom—Visegrád és Szentendre—Visegrád között rendszeresen. *Szállás:* id. Papp Józsefnél, Nádler Mihály és Földy István vendéglőjében.

Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben.* Járb., Tkv., Adóh., Pü. szak.: *Szentendre.* Főszb., Vál. ker.: *Pomáz.* Törvsz., Pü. ig. Mezőg. Kamara, Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.* Pü. bizt.: *Budafok.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Kádas Sándor* főjegyző.

Középiskoláit Mezőtúron és Szászvároson, a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Örszentmiklóson s. jegyző, majd Kisoroszin és Dunabogdányban működött, 1919. óta helyben főjegyző, a Társaskör alelnöke.

Aljegyző: *Kádas György.*

Közs. bíró: *Puhoven János.* Törv. bíró: *Fritzlich Hubert.* Pénztáros: *Grosz János.* Közgyám: *Birkli József.*

Postamester: *Kádas Sándorné.*

Magyar kir. csendőrség. Őrsparancsnok: *vitéz Ambró András.*

1919-ben lépett a m. kir. csendőrség kötelékébe, ezt megelőzőleg gazdálkodott. A háborúban orosz, román, szerb és olasz fronton 37 hónapig harcolt, négyszer sebesült. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst v. ék., Károly cs. ker.

Magy. Kir. Erdő Hiv. Erdőmérnök: *vitéz Telgáthy Jenő.*

Középiskoláit Besztercebányán, a bányászati és erdészeti főiskolát Selmecbányán végezte. 1919-ben lépett az állam szolgálatába. 1923. óta a helyi erdőhivatal vezetője. A háborúban a 17. honv. gy. ezred kötelékében orosz és olasz fronton 32 hónapig harcolt és mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Signum Laudis, magyar bronz v. érem, Károly cs. ker.

Vadőr: *vitéz Altay Emil.*

Iskoláit Budapesten, az erdészeti szakiskolát Liptóujváron végezte 1907-ben. Koburg herceg uradalmában. Hochenlohe herceg valamint gróf Breimer és báró Vécsey szolgálatában működött, 1926. óta udv. vadász. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt 43 hónapig, majd súlyosan megbetegedett. Kitüntetése: nagyezüst, kisezüst, kétszer bronz v. érem, Károly cs. ker. Vitézzé 1928-ban avatták.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Hell Ferenc.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató: *Millhoffer Lajos.*

Középiskoláit és a tanítóképzőt Esztergomban végezte. 1901. óta helyben működik. Népművelési gondnok, a képv. test. tagja, a Kaszinó könyvtárnoka, stb. A háborúban orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1921-ben tért haza. Fivére Alfréd olasz fogságban halt el.

Tanítók: *Boros Paula, Nadler Mária, vitéz Szabady Béla.*

Áll. kisdedovó. Ovónő: *Cseh Ida.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Pischinger Béla.* Tel.: 12.

Gyógyszerész: *Farkas Lajos.* Tel.: 18.

Horthy Miklós szanatórium OTI tulajdonában.

Ujságírók Orsz. Nyugdíj Int. Rákosi üdülőtelepe.

EGYESÜLETEK, IPARVÁLLALATOK.

Köteles Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Kádas György.*

Levente Egyesület. Főoktató: *Kádas György.* Oktató: *Magas Albert.*

Társas Kör. Elnök: *Repcsényi Rezső* ny. min. oszt. tan.

Középiskoláit Székesfehérváron és Győrben, a műegyetemet Budapesten végezte. Működését a liptószentmiklósi államépítészeti hivatalnál mint mérnök kezdte, majd a törökbecsei árm. társulatnál működött. 1889—1924-ig a m. kir. földm. min.-ban teljesített szolgálatot.

Polgári Lövész Egyesület. Elnök: *vitéz Telgáthy Jenő.*

Kondor és Feledi Utépítő és Kőbánya Rt.

Bányatelep felügyelő: *Czeller István.*

A hentes és mészáros szakmát tanulta. 1903-tól Szob, Dunabogdány, Kisoroszi bányákban felügyelő volt, 1918. óta a helybeli Kondor és Feledi útépítő és Kőbánya Rt. telepfelügyelője. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

NYUGDIJAS.

nemes Goebel Alfréd ny. ezredes.

A katonaiskolát Wienben végezte. Okleveles vívómester. 1907-ben mint dragonyos ezredes ment nyugdíjba. A Ferenc József rend, a Signum Laudis, a hidékítménnyel, a boszniai okkupációs érem és a 40 éves szolg. érem tulajdonosa.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Schült Ferenc.*

Iparát Esztergomban tanulta. Mint segéd Budapesten és Bécsben dolgozott, majd 1898-ban önállósította magát. Az urbéres birtokosság erdőgazdaságának pénztárosa. A háborúban olasz fronton 12 hónapig harcolt. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Schült József, Sipos Lajos.

Ácsok: *Farkas József, Scheili József, Zeller Péter.*

Bádogosok: *Schwartz József, Zeller Gyula.*

Bizt. ügynökök: *Birkl József, Grosz János.*

Bognár: *ifj. Scheili József.*

Borbélyok: *Béres János, Pécs József, Schandl János.*

Cipészek: *Apra György, Helm Mihály, Kiss Ferenc, Szedlacsek István, Schüszterl Mihály.*

Cséplőgéptulajdonos: *Fischer József* (benzinmotoros) 6 HP.

Cukrász és cukorkereskedő: *Vida Vencel.*

Dohánytőzsdék: *Lovas Kovács Ferenc, Szinai György.*

Esztergályos: *Helm Mihály.*

Fakereskedő: *Friedl Lajos.*

Földbirtokosok: *Holdampf János* 22 kh., *Orsz. Társadalombiztosító Inézet Horthy Miklós üdülőtelep* 50 kh, *Szegváry Pál* 32 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Birkl József.*

Szakmáját Budapesten tanulta és 1906-ban önállósította magát. Közgyám, közs. képv. test. tag, pénztári ellenőr stb. A háborúban az 1. honv. gy. e. kötelékében olasz fronton harcolt, ahol megbetegedett. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Schubauer Géza.

Szakmáját Budapesten tanulta és 8 évig mint segéd Budapesten dolgozott. 1922. óta önálló fűszer kereskedő. A háborúban román, olasz fronton harcolt 14 hónapig, és mint tizedes szerelt le. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Fridrich Flórián, Gertsmayer István, Grósz János, Schubauer Ferenc, Hoffmann Emil.

Géplakatos: *Hasenberg Pál.*

Hentesek és mészárosok: *Gerstmayer József, Holdampf János, özv. Scheili Lénárdné.*

Italmérők, kocsmárosok, vendéglősök: *Kiss Balázs.*

Fűszer és vegyeskereskedői szakmát tanulta. Édesatyja szintén vendéglős volt. A háborúban román, olasz, szerb fronton harcolt, egyszer sebesült. Kitüntetése: bronz v. ék., Károly cs. ker.

Nádler Mihály.

Vendéglőjét 1905-ben alapította, eközben fűszerkereskedő is volt. Az iskolaszék elnöke és 22 év óta tagja, közs. képv. test. tag. Községi bíró 3 évig volt. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Neiser Nándor.

Üzletét saját házában 1904-ben alapította. 4 évig a szőváros szolgálatában működött, mint pénztáros.

Papp Ferenc.

Középiskoláit Budapesten végezte, majd az Első Magy. Iparbank kötelékében működött, 1926. óta vendéglős. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban orosz és olasz fronton 23 hónapig harcolt, egyszer sebesült, mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Signum Laudis, kétszer kisezüst bronz v. ék., Károly cs. ker. seb. érem.

Özv. Friedrich Istvánné, id. Frölich József, Neiser Ferdinánd, Papp József, özv. Scheili Lőrincné, Szegváry Pál.

Kovácsok: *Gercsák Ferenc, Scheili Albert.*

Kőmívesek: *Grósz Mihály, Szihriszt György, Scheili János, Schült Antal.*

Lakatosok: *Hasenberg Pál.*

Pékek: *Hoffmann Emil, Schubauer Antal.*

Szabók: *Niedermüller Antal* női és uriszabó.

Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1926 óta helyben önálló uri és női szabó. A háborúban román és olasz fronton 31 hónapig harcolt. Kitüntetése: Károly cs. ker. Sógora Pintér Sándor az orosz fronton hősi halált halt.

Grosz Ferenc férfiszabó.

Temetkezési vállakozók: *Sipos Lajos, Schült Ferenc, Schült József.*

Vitézek: *v. Altai Emil* m. kir. udvari vadász, *v. Szabady Béla* tanító, *v. Telgáthy Jenő* m. kir. erdőmérnök.

Zöldségkereskedők: *Engel Ferencné Trieb Ferenc.*

VÁCI JÁRÁS

Székhelye: *Vác*, telefon: 19. Hozzátartozik 12 nagy- és 8 kisközség.

Főszolgabíró: *dr. Horvath János.*

Budapesten 1888-ban született. A gimnáziumot Veszprémben, a jogot Budapesten végezte. A vármegye szolgálatába 1912-ben lépett. A mozgósításkor hadba vonult, s mint huszártiszt az olasz, orosz és szerb harcterekeu küzdött, mig 1918-ban mint főhadnagy szerelt le. Ekkor, mint szolgabíró az aszódi járásba osztatott be és 1914-ben a váci járás főszolgabírójává választtatott meg. Mint gyakorlati közigazgatási ember a bürokratizmusból kiemelkedve, igen helyes példáját mutatja annak, hogy a közönséggel való közvetlen érintkezés alapozza meg a valódi közigazgatást. Munkásságát minden tekintetben a járás érdekeinek előmozdítására használta föl. Főként szociális irányban fejt ki nagy tevékenységet, a gyermekvédelem terén, nemkülönben segítőtársa volt gróf Károlyi Lászlónénak a fóti Suum Cuique telep továbbfejlesztésében. Az utóbbi időben azon fáradozik, hogy a járás gyümölcstermesztését a modern kor igényeinek megfelelően a kivitel céljainak szem előtt tartásával eddigi elmaradottságából kiemelje. Az ő érdeme, hogy járása 1930. évben egészségügyi minta-járássá alakult, melynek eredménye fáradhatatlan és odaadó munkássága folytán máris jelentkezik. Kitüntetései: III. o. katonai érdemker., Signum Laudis, Porosz vaskereszt.

Szolgabírók: *dr. Weliacha Károly* tb. főszolgabíró.

Közigazgatási szolgálatát Torontál vármegyében 1889-ben, mint közig. gyakornok kezdte, 1901-ben szolgabíró, később mint tb. főszolgabíró teljesített érdemes szolgálatot. A déli harctéren a hadtápvonalban működött, mint a sorozóbizottság polgári elnöke. A II. o. polgári hadiérdemkereszttel tüntetett ki. Az oláh megszállás után ideiglenesen beosztttatott, majd szolgabíróvá megválasztva 1928. nov. óta teljesít szolgálatot.

Dr. Hazai Gyula.

1921. junius 15-től közig gyakornak, 1922. nov 26-tól h. szolgabíró, 1923. nov. 23-tól mint megválasztott szolgabíró áll a vármegye szolgálatában. Harctéri szolgálatra 1915. juliusban önként vonult be és 1919. május 1-én, mint 25 százalékos rokkant szerelt le. Kitüntetései: Signum Laudis (kardokkal), Károly cs. ker., seb. érem, két sávval.

Járásorvos: *dr. Hofer Ferenc.*

1919. márciustól 1923. szeptemberig mint csurgói körorvos, 1929. szeptembertől 1930. julius 1-ig, mint járási tisztiorvos Pacsán, Zala m.) működött, ez időtől látja el közmegelégedésre a járás közegészségügyét és egyuttal mintajárás vezető. A mozgósításkor bevonulva 1919. január 21-ig teljesített katonai szolgálatot, részben harctereken, részben a Zita honv. helyőrs. kórházban, Kitüntetései: II. o. veres ker. hadiékitménnyel és Károly cs. ker.

Járási állatorvos: *Schmeringa Szilveszter.*

Pályáját 1901. január 1-én Vácon, azután Sopronban mint városi állatorvos kezdte. 1904. junius 30-tól 1930. október 1-ig különböző helyeken, mint m. kir. járási állatorvos működött. Ezidőtől fogva a váci járás állategészségügyi vezetője. A háborúban 1915. február 10-től különböző hazai lókorházaknál és tábori lókórházaknál, mint főnök állatorvos működött. Kitüntetései: arany érd. ker. és Koronás arany érd. ker. a vitézségi érem szallagján.

Járási gazdasági felügyelő: *Terstyánszky Imre.*

Járási testnev. előadó: *Varga István.*

Járási vitézi hadnagy: *vitéz Kásás Árpád* tényl. áll. vámőr, számvevőségi főtisztviselő.

Az 1914—1918. évi világháborúban az első vonalban 40 hónapig teljesített szolgálatot tart. hadapród, tart. zászlós, tart. hadnagy és tart. főhadnagyi rangban, mint szakasz, század, és zlj. parancsnok, gp. osztag, gp. szakasz, gp. század parancsnok a volt m. kir. 310 és a volt 313 honvéd gy. ezredeknél.

Kitüntetései: III. o. kat. érdemker. (kardokkal), Signum Laudis (bronz a kardokkal), I., II. oszt. ezüst vit. érem, Károly cs. ker. seb. érem, háborús emlékérem.

Irodafőtiszt: *Bartoss Endre.*
1900. október 1-től 1903. október 1-ig mint napidíjas, azóta mint irodafőtiszt a váci főszolgabírói hivatalnál teljesít szolgálatot.

Irodatiszt: *özv. Sziládi Kálmánné.*
1910. január 1-től mint díjnok, 1922-től iroda s. tiszt és 1926-tól iroda tiszti minőségben szolgálja a vármegyét.

Jár. tűzrend. felügyelő: *Győrffy Tihamér.*

Járási útmester: *Süveges György.*

Díjnok: *Trungel Mária* és *Erdőssi Géza.*

Hajdu: *Snejder Gyula.*

JÁRÁSHOZ TARTOZÓ KÖZSÉGEK

(A vastag betű nagyközséget jelent.)

Acsa
Alag
Alsógöd
Csomád
Csővár
Dunakeszi
Felsőgöd
Fót
Kisnémedi
Őrszentmiklós
Püspökhatvan
Püspökszilágy
Sződ
Vácbottyán
Vácduka
Váchartyán
Váckisújfalu
Vácrátót
Veresegyház
Zsidó

ACSA

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Ujlak, Sajvölgy* és *Gábor-m.*

Már a honfoglalás korában megült hely volt, amit a határban előkerült leletek bizonyítanak. Első nyomaira 1344-ben találunk, amikor *Acsai Berend* fia *Márton* az ura. 1347-ben temploma is említve van. A török világban, 1562—63-ban, a budai szandzsákhoz tartozik és 6768 akcse adót fizet. 1559-ben csak 13 házzal szerepel. A XVII. században felerésze *Bosnyák Tamásé*, a másik fele a *Mocsáryaké*. Az 1647-iki osztozkodáskor az acsai rész Bosnyák Juditra: *Balassa Imrénére* esett és később leányágon a *Koháry* és *Barkóczy* családokra szállott. A török világ után tótokat telepítettek ide. Barkóczy Krisztina férje, *gróf Károlyi Sándor* acsai birtokát 1731-ben elcserélte *Prónay I. Gáborral*. Acsa másik fele, a Mocsáry rész M. Borbála *Aszalay Ferencné* hozománya volt, kinek leánya Erzsébet e részt 1614-ben férjére, *Vámossy Istvánra* iratta, ki azonban elhalálozván, a birtok második férjéé: *Iványi Fekete Lászlóé* lett, majd leánya Erzsébet, férjezett *Vay I. Ádámné*, kinek unokája 1742-ben zálogba, majd 1744-ben eladta *Prónay I. Gábornak*. Ő építtette a középkori templom helyére időközben emelt fatemplom helyett a mostani evangélikus kőtemplomot és közelébe, a hegytetőre, 1735—40-ben a négytornyú díszes kastélyt. I. Gábor birtokait fia László és II. Gábor örökölték. Az előbbi a kastély közelében uj emeletes kastélyt építtetett magának. E hitbizományi kastély most *báró Prónay Dezsőé*, ahol a tekintélyes könyvtár mellett, a családi levéltárt, egyéb gyüjteményeket, számos történeti becsü díszfegyvert, közöttük Báthori István és Bethlen Gábor kardjait, Apaffy fejedelem remek ostábláját stb. őrzik. A másik kastélyt, *báró Prónay Sylvester Gábor* részben átalakíttatta és itt 4000 kötetes könyvtárát, közel 100 régi 1710 előtti ritka magyar nyomtatvánnyal és számos díszmüvel helyezte el. A templomot 1862-ben báró Prónay (III.) Gábor megujíttatta. Acsához tartozik Gábormajor és Sápi völgyi major, mely utóbbin báró Prónay Dezső díszes kastélyt építtetett leánya számára.

A világháborúba bevonult katonák száma 108, a hősi halottaké 34, hadiözvegyeké 9, hadiárváké 4.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 180 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1156 lélek. Színmagyar. R. kath.: 156, ref.: 1000. *Házak száma:* 182. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1286 lélek van.

Területe: 4682 kh., melyből a községé: 116 kh. Szántó: 2329, rét: 350, legelő: 587, erdő: 1119, kert: 62, terméketlen: 233 kh.

Talajviszonya: közepesen jó.

Erdőbirtok: 600 kh. báró Prónay Dezső és Gábor tulajdona. Cser és tölgy.

Termények: gabonafélék, átlag 6—7 q kh.-ként.

Vas. áll.: *Acsa—Erdőkürt* (1.4 km.-re). Posta, tel. és táv.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamra, Iparfü., Keresk. kamr., O. T. I.: *Bpest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Pü. bizt.: *Gödöllő.* Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód.* Cső.: *Püspökhatvan.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Magyar Béla* főjegyző.

Gimnáziumi érettségit Selmecbányán tett, a jegyzői tanfolyamot Budapesten végezte 1901-ben. Működését Hévizgyörkön kezdte, majd Versegen, Sződön, Budakeszin, Budakalászon, Rákosligeten, Csomádon működött, 1913. óta a község főjegyzője.

Közs. bíró: *Cziczka Mihály.* Törv. bíró: *Urbán Mihály.* Közgyám: *Lacskó János.* Pénztáros: *Ondrik Pál.*

Postamester: *Urbán Ilona.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Ág. hitv. ev. egyház. Lelkész: *Margócsi István.*

A XVII. század elején keletkezett. Jelenlegi temploma már ötödik, 1752-ben épült. Iskolája 1804-ben épült, 1928-ban építették ujra. A második iskolát 1904-ben építette az egyház. Az egyház birtokában van az 1738-ból való urvacsorai ezüst kehely. Anyakönyvei 1721-től megvannak. *Báró Prónay Dezső* egyházfelügyelő 1927-ben a templomot saját költségére renováltatta. 1927-ben a régi iskola helyén, új modern iskola épült.

Ág. ev. elemiiskola. Kántortanítók: *Galáth Gusztáv.*

Középiskoláit Selmecen, a tanítóképzőt Losoncon végezte 1898-ban. Több helyen működött mint kántortanító, 1929-ben került Acsára. Közs. képv. testületi tag. Mozgósításkor vonult be a 20. h. gy. ezred kötelékében orosz, román és olasz frontokon harcolt, 27 hónapon át, 1918-ban mint hadnagy szerelt le.

Szeverényi Samu.

Középiskoláit Sajógömörön, a tanítóképzőt Eperjesen végezte 1907-ben. Működését Fürészen (Nógrád m.) kezdte, 1926-ban választották meg Acsára kántortanítónak. Gazdakör ügyvezetője, népmüvelési gondnok és előadó, közs. képv. testületi tag. Mozgósításkor bevonult a 25. h. gy. ezredhez, 26 hónapon át szerb, orosz, román, olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint t. főhadnagy szerelt le.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett tűzoltóság. Par.-nok: *Szeverényi Samu.*

Levente Egyesület. Elnök: *báró Prónay Dezső.* Ügyv. elnök: *dr. Králik Jenő.* Oktató: *Behlik János.*

Gazdakör. Ügyv. elnök: *Szeverényi* Samu.

Faluszövetség helyi fiókja. Elnök: *Szeverényi Samu.*

Hangya Szövetkezet. Vezetője: *dr. Fazekas István.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. Králik Jenő.*

Középiskoláit Selmecbányán végezte, orvosi diplomát a budapesti tud. egyetemen nyert 1913-ban. Működését Balassagyarmaton a városi közkórházban kezdte, 1919. óta körorvos helyben. Levente Egy. ügy. elnöke, közs. képv. testületi tag. Háborúban 46 hónapon át orosz és román frontokon teljesített szolgálatot mint t. főorvos. Kétszer sebesült. Kitüntetései: Signum Laudis, Koronás arany érd. ker., II. o. Vöröskereszt érem, Károly cs. ker.

Gyógyszerész: *Juszkó Gyula.*

Középiskoláit Budapesten végezte, oklevelet a budapesti tudomány egyetemen nyert 1907-ben 1910-ben vette át a helybeli gyógyszertárat. Közs. képv. testületi tag. Soós István sógora a háborúban hősi halált halt.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Biczia Lajos, Hjelicz Lajos.*

Ácsok: *Hugyecz János, Szekeres Rezső.*

Baromfikereskedő: *Menczelesz Miklós.*

Bognár: *Moga János.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Gyurcsik Gyula, Gyurcsik József, Molitorisz János, Móric István.*

Csizmadia: *Litampszky Mihály.*

Földbirtokosok: *báró dr. Prónay Dezső.*

Gimnáziumi érettségit és a jogakadémiát Pozsonyban végezte, majd a berlini és lipcsei egyetemek után Budapesten doktorált. 1875-ben vette át édesapjától a turócmegyei birtokot. 1874-ben Nyitra megyében orsz. gy. képviselővé választották, 1885-ben Békéscsaba orsz. gy. képviselője lett. 1874-ben a dunántuli ág. ev egyház felügyelőjévé választották. — Felsőházi tag. — A községi ev. egyház felügyelője. 2000 kh. birtoka van.

Lajtos István.

20 h földjén gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. testületi tag, Tejszövetkezet igazgatója, iskolaszék tagja. Háborúban 33 hónapig orosz, olasz, szerb frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Báró Prónay Gábor 860 kh., *dr. Patay Tibor* 400, *Acsai volt úrbéresek, Gazdaközönség* 359, *Ág. ev. egyház* 46, *Cziczka Mihály* 21, *Dedák Pál* 22, *Hugyecz Mihály* 22, *Kabacs Mihály* 24, *Laczkó János* 28, *Németi János* 23, *Petrik Mihály* 21.

Hentes és mészáros: *Csóry József.*

Korcsmárosok: *Csóry József, Hangya szöv., Schloss Edéné, Gyurcsik József, Schwarcz Mór, Oribius Pál.*

ALAG

Nagyközség.

Köztudomás szerint Krisztus előtt 300 évvel *avariszkok* laktak itt, később a *rómaiak* és *jazygok*. A rómaiak építették az Alagi-majornál még most is romokban látható várat, a jazygok a község határában keresztül vonuló Csörsz-árkot. *Alagh* helyiségről a XIV. és XV. századbeli oklevelek beszélnek. Legrégibb birtokosai az *Alaghi* és *Alberti* családbeliek, meg a budai *Békések*, továbbá a *mikófalvi* és *alagi Békések*. Későbbi birtokosai: *herceg Grassalkovich* 1842-ig, *herceg Eszterházy Leopoldina* 1857-ig utána *Sina Simon báró*, 1860-ban a *Belga Bank*, melytől 1871-ben *Holitscher F.* vette meg, majd 1889. óta a *Magyar Lovar Egyletre* szállt. Nemcsak Magyarországnak, de a kontinensnek legnagyobb tréningtelepe és tréningpálya van itt a Lovar Egylet tulajdonában. A tréningben levő versenylovak száma 500 körül van. A határban egy régi templom, vagy kápolna romjai láthatók és a Duna parton egy római hídfő, mely Traján hídjának romja.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2233 lélek. Magyar: 2128, osztrák: 17, cseh: 62, angol: 7, lengyel: 5, horvát: 3, bolgár: 11. R. kath.: 1818, ref: 272, ágh. ev.: 115, g. kel.: 11, izr.: 9, egyéb: 8. *Házak száma:* 302. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3016 lélek van.

Területe: 1773 kh. Szántó: 1187, rét: 84, legelő: 94, erdő: 105, szőlő: 128, -kert: 12, nádas: 1, terméketlen: 162. *Erdőbirtok:* 105 kh. akác, a Magy. Lovar Egyl. tulajdona. *Talajviszonyok:* homokos.

Termények: rozs; átl. term. 6 q, tengeri: 6 q, burgonya: 25 q, paradicsom: 60 q.

Vas. áll.: *„Dunakeszi Alag"* 1.5 km., *„Alagi-Major"* 4 km. *Bérautó:* „Dunakeszi—Alag" állomáson rendszeresen van. *Szállás:* Magyar Lovaregylet szállodája. Bérlő: Kedvessy Nándor.

Posta, Táv., Tel., Cső.: *helyben.* Főszb., Tkv., Járásb., Adóh.: *Vác.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., O. T. I.: *Bpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.* Pü. bizt.: *Ujpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Főjegyző: *Hajnal Jenő.*

Középiskoláit Ujpesten, a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Működését Putnokon kezdte, mint gyakornok. 1901—10-ig Dunakeszin, mint s. jegyző, majd mint adóügyi jegyző működött, 1910-től helyben főjegyző. A várm. jegyző egy. választmányi tagja, a járási jegyző egy. alelnöke stb. a IV. oszt. magy. érd. ker. tulajdonosa.

Adóügyi jegyző: *Závodszky Géza.*

Középiskoláit Rákospalotán, a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. Működését Kerény községben mint gyakornok kezdte. 1910—12-ig, mint napidíjas, 1912—20-ig mint aljegyző, 1920. óta pedig mint adóügyi jegyző működik helyben.

Aljegyző: *Adamecz István.* Irodatiszt: *Szabó Ferenc.* Gyakornok: *Vindisch Géza.*

Közs. bíró: *Molnár Gyula,* ny. gazd. intéző.

Középiskoláit Szegeden, a gazd. akadémiát Keszthelyen végezte. Herceg Gulkorszky uradalmában 1891-ig működött, majd a Magyar Lovaregylet alagi birtokának pálya és gazd. intézője volt, nyugalomba vonulásáig 1920-ig, 1910. óta áll a község szolgálatában. A Lovász Egyl. alelnöke, a Sport Club alelnöke, a Tűzoltó Egyesület díszelnöke stb.

Törv. bíró: *Örményi István* ny. lovaregyl. számv.

Iskoláit Besztercebányán végezte, majd 1902-ben a Magyar Lovaregylet szolgálatába lépett, ahol 1930-ig nyugalomba vonulásáig mint tisztviselő működött. 1921—1930-ig mint közgyám állott a község szolgálatában, jelenleg mint törv. bíró. Az 1. honv. gy. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Pénztáros: *Ulreich Nándor* ny. máv. felügyelő.

Középiskoláit Léván végezte. A Máv. szolgálatába 1889-ben lépett. Több helyen működött mint forg. tiszt, személy és árúpénztárnok, majd helyben mint állomásfőnök. 1917-től 1924-ig nyugalomba vonulásáig mint igazgatósági pénztárvizsgáló működött. A község szolgálatába mint pénztáros 1926. óta áll, ezt megelőzőleg a község megalakulásától kezdve képv. test. tag.

Közgyám: *ifj. Majba Mátyás.*

Áll. főnök: *Nagy Zoltán* Máv. főintéző.

Postamester: *Hoiger Antalné.*

M. kir. csendőrörs

Örsparancsnok: *Varajti Antal* th.

1906-ban lépett a m. kir. csendőrség kötelékébe. A csendőrképző isk. elvégzése után Gödöllőn, az örsparancsnokképző iskola elvégzése után pedig Heves és Borsod vm. több községében teljesített szolgálatot. 1914-től Fóton, 1920-tól pedig helyben mint örsparancsnok teljesít szolgálatot. Az 1908. évi jub. ker., 20 éves szolg. ker., háb. emlékérem, valamint több dicsérő okirat tulajdonosa.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Csyk József.*

Ref. Egyházközség. Lelkész: *Kirner A. Bertalan.*

Közs. elemi iskola. Igazgató: *Bakos Sándor.*

Iskoláit és a tanítóképzőt Esztergomban végezte 1909-ben. 1909—10-ig Dunakeszin működött, 1910-től helyben a közs. elemi isk. igazgatója. A háborúban a 14. honv. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, egyszer sebesült és ebből kifolyólag 50 százalékos rokkant lett. 1915-ben fogságba esett, honnan 1922-ben megszökött. Kitüntetése: kisezüst v. érem, Károly cs. ker., seb. érem és hadi emlékérem.

Tanítók: *Dimand József, Halmágyi János, özv. dr. Jakab Zsigmondné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok: *dr. Beier Emil* közs. orvos, *dr. Cseresnyés László.*

Fogorvos: *dr. Kőszeghy László.*

Körállatorvos: *dr. Pethő József.*

Iskoláit és az állatorvosi főiskolát Budapesten végezte. Működését mint honv. állatorvos kezdte az 1. honv. tüzér ezred kötelékében. Jelenleg helyben, mint szkv. főhadnagy állatorvos, körállatorvos működik. A háborúban az olasz fronton mint főhdgy. állatorvos a 3. honv. huszár e. kötelékében teljesített szolgálatot, majd 1919—20-ig a Nemzeti Hadseregben.

Gyógyszerész: *dr. Gerbert Ottó.* Tel.: 21.

Ügyvéd: *dr. Klekkner Mihály.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Levente Egyesület. Elnök: *Hajnal Jenő.* Főoktató: *Bakos Sándor.*

Önk. Tűzoltó gyesület. Par.-nok: *dr. Beier Emil.*

Magy Lovar Egylet. Elnök: *herceg Odescalchi Béla.*

Alagi Sportclub. Elnök: *dr. Klekkner Mihály.*

Háztartás Fogy. Ért. Szöv. Alagi Fiókja. Tel.: 9. Üzletvezető: *Medgyesi Sándor.*

Alagi—Dunakeszi—Fóti Tkpénztár R.-t. Elnök: *dr. Krakker Kálmán.* Ügyv. ig.: *Pethő Bertalan.*

Duna Építő Rt. Alagi Fiókja. Üzletvezető: *Adler Samu.*

Iskoláit Czabajon és Nyitrán végezte. 1902. óta állandóan a faszakmában dolgozik, részben, mint önálló, részben mint tisztviselő. 1925. óta a telep vezetője, a háborúban szerb és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: 1908—09. és 1912—13. évi szolg. érem, kor. ezüst érdemkereszt a vitézségi érem szallagján, Károly cs. ker., háb. emlékérem.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Bőde József, Csiffáry Csenger Géza, Sztanek Fülöp, Utsek Vilmos.*

Autógarage tulajd.: *Jankovics Ferenc.*

Iskoláit Budapesten végezte. Szakmáját Budapesten a gazd. gépgyárban tanulta. Mint segéd Budapesten, Ausztriában és helyben dolgozott. 1925. óta helyben önálló géplakatos, valamint kerékpár, varrógép és gépalkatrész kereskedő s mint ilyen a községben egyedülálló. A háborúban mint géppuskás az orosz fronton harcolt és egyszer sebesült. A Nemz. Hadseregben is teljesített katonai szolgálatot.

Ácsmester: *Szabó Lajos.*

Bádogos: *Schiff Ede.*

Biztosítási ügynök: *Lányi Arthur.*

Borbélyok: *Polonyi Gyula, Pretzner János, Zsivanof Pál.*

Cipészek: *Andrássy Mihály, Kaszián Miklós, Pjess Alajos.*

Dohánytőzsdések: *Leidenberger József, özv. Kerting Andorné, özv. Niedermáhr Frigyesné.*

Építési vállalkozó: *Écsy Ferenc.*

Fakereskedő: *Hajnal Dezső.*

Férfiszabók: *Brambora Károly.*

Iskoláit Budapesten végezte. Szakmáját Budapesten tanulta. Mint segéd édesatyjánál dolgozott, ahol szakmáját tökéletesítette. 1903. óta önálló Budapesten, majd helyben. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, Károly cs. ker. Testvérei József és Antal szintén résztvettek a háborúban.

Szenes Zsigmond.

Földbirtokosok: *Magy. Lovar Egylet.* 1558 kh. Tel. 2. Gazdasági felügyelő: *Fichtner Károly.*

Középiskoláit Iglón és Kisujszálláson, a gazd. akadémiát Debrecenben végezte. 1911-től gróf Csekonics szolgálatában működött, mint gazd. s. tiszt, gazdatiszt, majd mint uradalmi számvevő, főszámvevő és utóbb mint bérleti felügyelő 1930-ig. A helyi Polgári Lövészegylet volt elnöke. A veszprémi kir. törv. kirendelt hivatalos gazdasági szakértője. Testvére Gyula tb. főszolgabíró tűzérszázados a harctéren szerzett betegségében hősi halált halt.

Arany Sámuel 5 kh. szőlő, *dr. Barnabás Pál* 5 kh. szőlő.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Bellók Pálné, Écsy Lajos, Fürszt Ernő, Gergely Pál, Juracsek Mihályné, Kiss Jánosné, Kovács Györgyné, Nagy Ferencné, Zsivanof Pálné.*

Gépkereskedő és gépügynök: *Jankovics Ferenc.*

Géplakatosok: *Jankovics Ferenc, Koschik József.*

Hentesek és mészárosok: *Biró Ödön, Börzsönyi Nándor, Fülöp Gergely.*

Ingatlanforgalmi ügynök: *Lányi Arthur.*

Korcsmárosok és vendéglősök: *Fejuk Károly.*

Középiskoláit Debrecenben és Nagyváradon végezte. Mint fűszer- és gyarmatárú kereskedő Debrecenben, majd mint kávé és tea kereskedő Trieszten, Fiumében és Budapesten működött. 1904-től Budapesten a Ker. Szövetk. Közp. mint árú osztályfőnök, azután helyben mint fűszer és gyarmatárú kereskedő és ezzel kapcsolatban mint vendéglő, szálloda és kávéház tulajdonos működött 1915-ig. 1918. óta helyben vendéglős. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt.

Spáring János.

Iskoláit Pécsett végezte 1893-ban. Barcstelepen, majd 1893—1902-ig az „Egyetértés" lapnál működött Budapesten. 1915-től helyben az egyik legrégibb kocsma tulajdonosa. Unoka öccse Spáring Lajos a háborúban szerb fronton hősi halált halt.

Szabó Lajos.

Iskoláit Turkevén végezte. Felsőfémipariskolát is végzett, majd 6 évig mint munkavezető dolgozott. 1928. óta helyben kocsmáros. A háborúban a 13. huszár e. kötelékében

szerb és orosz fronton harcolt, egyszer sebesült és ebből kifolyólag 75 százalékos rokkant lett. Részt vett a limanovai, ravaruszkai lucki és kovnoi ütközetekben. Kitüntetései: nagy és kisezüst, bronz v. érem, Károly cs. ker., seb. érem. és háborús emlékérem.

Varga József.

Iskoláit Tasson végezte. 17 éven keresztül mint szakács gróf Peacsevics Albertnél működött. 1917. óta helyben önálló vendéglős. Az ipartestület tagja, a háborúban a 38. gy. e kötelékében katonai szolgálatot teljesített.

Kedvessy Nándor, özv. Kovács Józsefné, Alagi Ref. Egyház.

Kovácsok: *Dorn Jakab, Dorn Károly, Kurucz János.*

Kőművesek: *Écsy Ferenc, Becsei András.*

Pékek: *özv. Nikelszky Lajosné.*

Az üzem saját házában, 1 dupla kemencével 1926-ban helyben alakult. Az ipartestület tagja.

Üzletvezető: *Kuti Ferenc.*

Üzemvezető: *garamszegi Géczy Zoltán,* ny. számv. altiszt.

Iskoláinak elvégzése után mint könyvelő, magyar, német, tót, levelező, anyagkezelési főraktárnok, majd mint malomkőgyári cégvezető működött. A háború alatt katonai szolgálatot teljesített. 1926-ban mint számvevő ment nyugdíjba.

Kubicsek Károly.

Szíjjgyártók: *id. Majba Mátyás, ifj. Majba Mátyás.*

Szobafestő és mázoló: *Fleischer László.*

Szövőde: *Virtályos Imréné.*

Tem. vállalkozó: *Balázs Alajosné.*

Tréner: *Kállay József.*

Iskoláinak elvégzése után Bécsben báró Rotschild istállójánál kezdte működését, majd a württenbergi királyi udvar versenyistállójánál működött. 1895—1903-ig Franciaországban Chantilly istállójában mint abrakmester, 1903—07-ig Rohonczy Gida istállójánál mint tréner működött. 1097. óta helyben mint nyilv. tréner működik. Eredményes működése folytán 215 versenyt nyert. Dunakeszi és Alag község villamosításának megszervezése és megépítése nevéhez fűződik. 10 év óta képv. test. tag.

Tüzelőanyagkeresk.: *Hajnal Dezső.*

Üveges és üvegkereskedő: *Leitner Imre.*

Villamosság: *Göpp Rezső.*

Középiskoláit és a technológiát Budapesten végezte. Működését 1902—13-ig a Ganz Villamossági Rt.-nál kezdte mint electrótechnikus, majd a vidéki telepek villamos berendezésével és tervezésével foglalkozott. 1910—12-ig az egyiptomi városok villamosításánál működött. Jelenleg a Dunakeszi—Alag—Göd-i villamos művek közp. igazgatóságának műsz. felügyelője.

Zsoké: *Csuta Ferenc.*

Iskoláit Komáromban végezte. Működését Stepan Ferencnénél kezdte, 1926—27-ig Huta istállójánál, jelenleg pedig helyben működik. Édesapja a harctéren szerzett betegségében 1918-ban hősi halált halt.

ALSÓGÖD

— Nagyközség. —

A község 1920. év előtt csak nyaraló telep volt és Sződ községhez tartozott, kies fekvésénél fogva 30 év óta budapestiek építettek itt nyaralókat; ezek száma 1920-ban már 120 épület volt. A telep birtokosa nagyrészt *dr. Lovag Flock Reichenberg* sződi nagybirtokos volt.

1920-ban a nagybirtokos hozzájárulásával és bizonyos területeknek általa való átengedésével az ekkor már 965 lelket számláló telep kisközséggé alakult. Rohamos építkezésének folytán már 320 házból állott és ekkor nagyközséggé alakult át.

Jelenleg 380 ház van, 1470 lakossal, a lakosok száma azonban az év május—szept. hava közt jóval felül van a 2500 lélekszámon.

A községben sziklából eredő jéghideg források vannak — melyek az egész környéken sehol másutt elő nem fordulnak, — ezeket a forrásokat vasár- és ünnepnapokon nyáron ezrek keresik fel.

A Dunának van itt egy mintegy 1 és fél km. hosszú kis ága, ahol az egyenletes talajmélység folytán egy teljesen veszélytelen strandfürdő létesült, előtte van egy kétholdas 30 éves fenyves is.

A község lakossága tulnyomólag tisztviselő és munkás, — valóban egy, a földből nőtt amerikai kis város benyomását teszi.

A világháborúban bevonult katonák száma 29, a hősi halottaké 9, hadiözvegyeké 3, hadiárváké 2.

A hősi halottak emlékére emlékfát ültettek, márványemléket 1931-ben állítanak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1200 lélek, színmagyar. R. kath.: 994, ref.: 186, ágh. ev.: 48, izr.: 12. *Házak száma:* 327. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1430 lélek van.

Területe: 302 kh., melyből a községé: 22 kh. Erdő: 38, kert: 110, nádas: 1, terméketlen: 142, és egyéb: 10 kh.

Talajviszonyok: homok. *Termények:* kevés gyümölcs és vetemény.

Vas. áll.: *Göd*, megállóhely: *Alsógöd*. Szállás: Horváth Gyula vendéglősnél.

Posta, Tel. és Cső.: *helyben*. Táv.: *Gödpuszta*. Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kam., Iparfü., Keresk. Kamar., O. T. I.: *Bpest*. Főszb., Járb., Adóh., Tkv. és Vál. Ker., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel: 6.

Vezető jegyző: *Pátz Lajos.*

Középiskoláit Munkácson és Máramarosszigeten, a jegyzői tanfolyamot szintén Máramarosszigeten végezte. A háborúban kifejtett tevékenykedésért a III. oszt. polg. hadi érdemkeresztet kapta.

Segédjegyző: *Barcs Lajos.*

Középiskoláit Rákospalotán és Budapesten végezte 1922-ben. Kertészeti főiskolát végzett 1925-ben. Ez évben forg. adó-ellenőr lett, majd helyben közs. irnok. A jegyzői tanfolyamot Szombathelyen végezte 1930-ban. Tűzoltó alparancsnok, Levente egyesület főoktatója, evang. egyház gondnoka.

Közs. bíró: *id. Hejtejjei Károly.*

Törv. bíró és pénztáros: *Angyal Mihály.*

Közgyám: *Batisveiler János.*

Postamester: *Noge Jolán.*

M. kir. Csendőrörs

Őrsparancsnok: *Keller József* th.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Világi elnök: *Berthe Károly.*

Református egyház. Gondnok: *Debreczeni Márton.*

Ágh. ev. egyház. Felügyelő: *Horch Ernő.*

Áll. elemi iskola. Ig. tan.: *Tóth Pál.*

Középiskoláit Tapolcán, a tanítóképzőt Csáktornyán végezte 1894-ben. 2 évig Zalatárnokon közs. tanító, 1896-tól 1913-ig Alsólendván r. kat. tanító 1913-tól 1920-ig Lendvahosszúfalun áll. tanító, 1920. óta helyben áll. el. isk. igazgató. Népművelési gondnok, az alsógödi társaskör, alelnöke, r. kath. kántor, községi és egyházi képviselő testületi tag. A Magy. Nemz. Szöv. helyi szervezetének elnöke.

Tanítók: *Tóth Pálné, Hajnal Dezsőné, Pártos Gyula, Faragó Rózsi.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Schiller Ernő.*

Levente Egyesület. Oktatók: *Barcs Lajos, Krusoczky Lajos.*

Alsógödi Társaskör. Elnök: *Pinterovits Jenő.*

Alsógödi Iparosok és Kereskedők Köre.

Alakult 1925-ben. Tagjainak száma 65. A körnek dalárdája van és műkedvelői előadásokat rendez.

Díszelnök: *Pátz Lajos.* Elnök: *Krizmanits Ferenc.* Alelnök: *Holló Jenő.* Jegyző: *Hászer Sándor.* Pénztáros: *Horváth Gy.* Könyvtáros: *Kricsák János.* Gazda: *Heller Alajos.*

Alsógöd község villamos üzeme. Vezetője: *a közs. előljáróság.*

Irodatiszt: *Posta László.*

Strandfürdő. Bérlő: *özv. Sámuel Lászlóné.*

Egyet. orvos és fogorvos: *dr. Toldi Etelka.*

Ügyvéd: *dr. Pinterovits Jenő.*

Nyugdíjas: *Horch Ernő* nyug. főjegyző.

Középiskoláit Vácott, hadapródiskolát Budapesten végezte. Jegyzői oklevelet Hont vm. jegyző-vizsgáló bizottságtól nyert, 1900-ban, 1900-tól 1920-ig Nagycsalonyán volt főjegyző. 1920-ban menekült, azóta alsógödi lakos. 5 évig a község főbírája volt, a kezdeményezte a község megalakulását. Minden számottevő vállalat és intézmény alapításában tevékeny részt vett.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Krizmantis Ferenc.*
Szakmáját Sopronban tanulta 1892-ben szabadult fel. 4 évig Budapesten segéd, 2 évig üzletvezető volt. Mint segéd dolgozott Németországban és Ausztriában Wienben. 1908—09-ben Budapesten 1909—1914-ig Felsőgödön, 1922. óta helyben önálló. Az iparoskörnek elnöke, iskolagondnoksági tag. Bevonult 1915-ben a 4-ig árkász-ezredhez, 17 hónapon át az orosz fronton harcolt, 25 százalékos rokkant lett.
Mihály György, Varga Gábor.
Baromfikereskedő: *özv. Potorán Kornélné.*
Biztosítási ügynökök: *Angyal Mihály, Szántó Ignác.*
Borbélyok: *Vermes Gyula, Wagner Ferenc.*
Cement- és mészkereskedő: *Hajós Sándor.*
Cipészek: *Dalló Miklós, Kosák János, Kovács György, Lelkes István, Somodi György, Steklács János.*
Dohánytőzsdések: *Horváth Ferenc, Lutz Károlyné, Molnár Károlyné, Palkovits Pál.*
Fakereskedő: *Hajós Sándorné.*
Férfi szabó: *Bisztránszky János, Heller Alajos.*
Fűszer- és vegyeskereskedők: *Bernányi Róza, Dróbin Lajos, Ladányi József, Lutz Károlyné, Molnár Károlyné, Palkovits Pál, Salamon Istvánné.*
Hentesek és mészárosok: *Enyeszti István, Helembai Mihály.*
Ingatlanforgalmi ügynök: *Horch Ernő*, ny. főjegyző (az O. F. B. által eng.).
Korcsmárosok és vendéglősök: *Boskó Bertalan, vitéz Borosznoki* (Bitter) *István, Horváth Gyula, Huszár Bálint, Magyar Kálmán.*
Kőművesek: *Haszler Sándor, Hecsei József, Nényei István, Pánczél Dezső.*
Lakatos: *Rendig István.*
Pékek: *Csery András, Varga József.*
Szobafestők és mázolók: *Holló Jenő, Teidl Géza.*
Temetk. vállalkozó: *Mihály György.*
Tüzelőanyag keresk.: *Hajós Sándor, Kovacsik László.*
Vitéz: *v. Borosznoki István* korcsmáros.

CSOMÁD

— Nagyközség. —

1430—1469-ben *Csamád* néven említik az oklevelek. A török hódoltság alatt elpusztult. 1690-ben elhagyott, lakatlan helyként szerepel. Csak a szatmári békekötés utáni korszakban népesült be újból. 1724-ben még puszta volt. 1729-ben kezdett ismét betelepülni és ekkor a lakosok azzal a kéréssel járultak a vármegyéhez, hogy a protestáns vallást szabadon gyakorolhassák és iskolatanítót tarthassanak. 1737-ben a *Beniczky*-család birtoka volt, majd később *gróf Fekete György* országbíró birtokába ment át. A Fekete-családtól a fóthi uradalommal együtt *Csekonics József* tábornok vette meg, aki 1808-ban özvegy *gróf Károlyi Józsefnének* adta el. Az 1827. évi osztály alkalmával *gróf Károlyi István* birtokába került. 1810-ben nagy tűzvész pusztított itt, mely alkalommal — a templom és 5—6 ház kivételével — az egész község leégett. Ekkor égtek el a község irományai is. Az ágost. hitvallásúak temploma 1783-ban épült. Mintegy 8—10 évvel ezelőtt egy honfoglaláskori lovas harcos csontvázát találták, fegyverzettel együtt, de ezek elkallódtak.

A világháborúban bevonult katonák száma: 135, a hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké: 9, hadiárváké: 25.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 124 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 915 lélek, ebből magyar: 25, német: 890. R. kath.: 12, ref.: 3, ágh. ev.: 900. *Házak száma:* 180. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 885 lélek van.

Területe: 2152 kh., ebből a községé: 20. Szántó: 1258, legelő: 152, erdő: 682, szőlő: 40.

Talajviszonyok: homok.

Termények: főterménye a rozs, átl. kh.-kint 5 q.

Erdőbirtok: 682 kh. akácos, gr.

Károlyi László birtokában.

Vas. áll.: *helyben* (3 km.), kocsirendelés: *Közs. előlj.* Tel.: *„Veresegyháza 15.“* Szállás nincs.

Posta, Táv., Tel.: *Veresegyháza.* Főszb., Járb., Tkv., Adóh.: *Vác.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü., Mezőg. Kamr., Ker. Kamr., OTI: *Bpest.* Vál. ker.: *Aszód.* Cső.: *Fót.* Pü. bizt.: *Ujpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Veresegyháza 15.

Vezetőjegyző: *Keresztes Pál* főjegyző.

Középiskoláit Udvarhelyen, a közig. tanfolyamot 1922-ben Szombathelyen végezte. Előbb Dunakeszin volt aljegyző, 1928-ban választották meg helyben főjegyzőnek. A háborúban a 82. gy. ezr. kötelékében a román és olasz harctereken küzdött. Arany v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem stb. tulajdonosa. Majd a Nemzeti Hadseregnél és a székely hadosztályban is szolgált, 1920-ban szerelt le mint tart. hadnagy. Nagy tevékenységét, hozzáértését dicséri a község fejlődése, úgy társadalmi, mint gazdasági téren. A Levente Egylet, Testnev. Biz., Népműv. Biz., Munka és Nemzetvédelmi Egyesület stb. elnöke, a Jegyzők egyesülete tagja.

BETÜSOROS CIMTÁR

Cséplőgéptulajd.: *Lucsán Márton, Kurja Ernő* (Fót), *Miklay Márton.*

Csizmadiák: *Gombai János.*

Földbirtokosok: *gr. Károly László volt uradalma* 682 kh., a közbirtokosság tulajd. Elnök: *Flóris Mihály.* Alelnök: *Lucsán Márton.*

20—50 kh.-ás birtokosok: *Lucsán Márton, kk. Sinkó Mária, Stefánidesz Márton, Szuhánszki Mihály, özv. Torma Györgyné.*

Közs. bíró: *Lucsán Márton.* Törv. bíró: *Koreny Mihály.* Pénztárnok: *Baganszky János.* Közgyám: *Bricska György.*

Állomásfőnök: *Horváth Mihály* Máv. előljáró.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

Ágh. ev. egyház. Lelkész: *Lucsán Márton.*

Kántor: *Volentik György.*

Állami elemi isk. Igazg. tanító: *Volentik György.*

Tanítónő: *Volentikné* szül. *Tóth Dalma.*

Óvóda. Óvónő: *Leffarovszky Malvin.*

EGYESÜLETEK SZÖVETKEZETEK,

Levente Egyesület. Elnök: *Keresztes Pál* főjegyző.

Oktatók: *Lakatos István, v. Magyar János.*

Kötelezett tűzoltóság. Par.-nok: *Wéber Ferenc.*

Hangya fogy. szöv. Vezető: *Czekovszki János.*

Fűszer- és vegyeskeresk.: *Bezánszki Mihály.*

Előbb földmíveléssel foglalkozott, majd 1908—1910-ig a helybeli szövetkezetnél volt alkalmazásban, ahol a kereskedést sajátította el. 1914. óta saját fűszerüzlete van, amit 1925-ben dohányárudával is kibővített. Amellett 4 holdon gazdálkodást folytat. A háború alatt mint huszárőrmester küzdött, 1918-ban szerelt le.

Korcsmárosok és vendéglősök: *Bogyánszki Mihály, Hangya fogy. szöv.*

Kovács: *Kubicsek Sámuel.*

Vitéz: *v. Magyar János* földmíves.

CSŐVÁR

Kisközség. — Hozzátartozik: *Kifurt-, Vörös- és Klokocs-majorok.*

Közigazgatásilag az acsai körjegyzőséghez van csatolva. Régi váráról 1448—1461 között már említés történik, amikor a *Ráskayak* kezén van, omladékai máig is megvannak. E várat 1448-ban *Ráskay György* állíttatta helyre. A vár kapuja fölött volt kövek jelenleg Acsán vannak. Az egyik kövön az 1482. évszám látható. A másik kövön a következő felirat volt: *„Blasius D. Raska Agazonum Regalium Magister et Castri Budensis Praefectus.“* A XV. században a falu a váci püspöké. 1460-ban *Szadai Reichel Sebald,* 1461-ben *Csóri Miklós* volt Csővár kapitánya. A hódoltság alatt nem pusztult el. 1695-

ben mint népes helységet háromnegyed portával rótták meg. Ez időből való az ág. ev. templom is, melyről már 1681-ben van adatunk. Az 1715—20. évi összeírásokban nemes községként szerepel. A Ráskayak után a *Bosnyák-*, majd a *Prónay*-család birokába került. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával 27 másodosztályú jobbágytelket vettek fel az összeírásba. A XIX. század első felében a Prónay, Vörös, a *Divényi*, a *Horváth*, a *Posch* és más családok voltak a helység földesurai. A tagosítás 1847-ben történt. Jelenleg *báró Prónay Dezső* a helység legnagyobb birtokosa. A határban mészkőbánya van.

A világháborúban bevonult katonák száma: 86, a hősi halottaké: 32, hadiözvegyeké: 8, hadiárváké: 6.

A hősi halottaknak a templom falában állítottak márványtábla emléket.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 140 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 632 lélek, színmagyar. R. kath.: 83, ágh. ev.: 548, izr.: 1. *Házak száma*: 144. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 643 lélek van.

Területe: 2983 kh., melyből a községé: 110. Szántó: 1367, rét: 188, legelő: 388, erdő: 787, szőlő: 1, kert: 53, egyéb: 199 kh.

Talajviszonya: közepesen jó.

Terményei: búza, rozs, árpa, tengeri 5—6 q .és gyümölcs.

Vas. áll.: *Acsa—Erdőkürt* (6 km). Posta., Táv., Tel.: *Acsa.* Törvsz., Pü. ig., Mezőgazd. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr. O. T. I.: *Bpest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Vál. ker.: *Vác.* Pü. bizt.: *Ujpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.* Cső.: *Püspökhatvan.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Körjegyzőség: *Acsa.*

Községi bíró: *Ondrik János.*

Törv. bíró: *Kukely Mihály.*

37 kh. földjén önállóan gazdálkodik. 1908—11-ig és 1924—30-ig községi bíró volt. Jelenleg törv. bíró, presbiter és a közs. képv. test. virilis tagja. A Fogyasztási szöv. ig. tagja és pénztárosa volt 1920-ig. 1914-ben a tábori csendőrséghez vonult be, majd a román fronton harcolt, mint tizedes szerelt le.

Közgyám: *Pankó József.* Pénztáros: *Jesing János.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

Ágh. ev. egyház. Lelkész: *Valent Márton.*

Ágh. ev. iskola. Kántortanító: *Pankó József.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Községi köteles tűzoltóság. Parnok: *Furák János.*

Községi Fogy. és Ért. Szöv. Ügyv. ig.: *Jesing János.*

BETÜSOROS CIMTÁR.

Ács: *Klenk Pál.*

Cipészek: *Berczeli Mihály, Furák János.*

Cséplőgép- és traktortulajdonosok: *Kukely Mihály és tsai* 1 drb. 4 HP. MÁV. cséplő és 1 drb. 20 HP. Ford-traktor, *Petrovicz István* 6 HP. Első Magy. Gazd. Gépgyár.

Földbirtokosok: *báró Prónay Dezső* Acsa 1000 kh., *Patay kiskorúak* Acsa 970 kh., mindkét birtok haszonélvezője *dr. Patay Tibor.* Ispán: *Glávits István.*

Czobor András 31, *Evang. egyh.* 32, *Kovács Mihály* 28, *Kovács Sámuelné* 20, *Páholik János* 21, *Petrovics István* 20, *Petrovics Pál* 24.

Kovács: *Huber Ferenc, Kiszely Zoltán.*

Kőmíves: *Klenk Pál.*

Szíjgyártók: *Hucskó Károly, Kárász Gyula.*

DUNAKESZI

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Máv. Főműhelytelep, Székesfővárosi vízműtelep, Kisalagtelep, Imreházai kertgazdaság* és *Rév-csárda.*

A község a Budapest—váci országút, a Budapest—váci vasúti fővonal mentén, a Duna mellett, a fővárostól 17 km. távolságra fekszik. Lakói közepes módúak. 1311-ben már fennálló helységet ebben az évben I. Károly király a *Balog nembeli I. Miklós* fiainak adományozta. A középkorban *Kesző* néven említik az oklevelek. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott s ekkor a budai liva községei között szerepel 38 adóköteles házzal. A török hódoltság alatt elpusztult. Ferenczy József, 1844-ben megjelent művében, pusztulását 1644-re teszi, amikor *Perényi és Bátai Pál* voltak a birtokosai. Az 1690. évi összeírásban *Köszi* név alatt, az elpusztult helyek között van összeírva, de csakhamar ismét benépesült. 1695-ben negyed portával rótták meg. Ekkor a *Vattay*-család birtokában találjuk. A XVIII. század első felében, 1737 táján, *báró Orczy István* birtokába került, aki 1749 körül *gróf Grassalkovich Antalnak* adta el. Ez időtől kezdve a gödöllői uradalom sorsában osztozott, annak feloszlásáig. A r. kath. templom körülbelül 200 éves, de építési ideje nem volt megállapítható. Itt van egyike a legrégibb r. kath. elemi iskoláknak, melynek keletkezése már a XVII. század végére esik. 1909-ben 38.000 K költséggel impozáns emeletes épületté fejlesztették. Határában lévő egykori szigeten őskori temetőt találtak, hol az 1887. évben folytatott ásatások alkalmával különböző nagyságú urnák, fegyverek, díszcsattok kerültek napvilágra, melyeknek nagyrésze a Nemzeti Múzeum régiségtárában nyert elhelyezést, hol mint dunakeszi leletek külön csoportot alkotnak. Régi írók feljegyzései szerint itt született a középkori krónikás *Kézai Simon* mester. A Dunaparton egy római hídfő: *Trajan hídjának romjai láthatók.* A községben van impozáns emeletes Kultúrház, mely 1926. évben épült, Hősi-szobor, melyet 1928. évben lepleztek le, polgári fiúiskola, állami, felekezeti, vállalati elemi iskola, felekezeti óvoda, iparostanonciskola, önkéntes tűzoltó testület, ipartestület, gazdakör ,iparoskör, Levente Egyesület, Dalegyesület, Sportegyesület, községi hitelszövetkezet, „Hangya" fogyasztási és értékesítő szövetkezet, Máv. Főműhelytelep, konzervgyár, ecetgyár. A községhez tartozott Alag puszta és Alag nyaralótelep 1910. évben Dunakeszi községből kivált és Alag nagyközség néven önálló községgé alakult.

A világháborúban bevonult katonák száma: 549, a hősi halottaké: 116, hadiözvegyeké: 67, hadiárváké: 98.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 5200 lélek, színmagyar. Túlnyomóan róm. katholikusok. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 6119 *lélek* és 1081 *ház* van.

Területe: 5048 kh., melyből a községé: 105 kh. Szántó: 3594, rét: 216, legelő: 307, erdő: 58, szőlő: 191, kert: 100, nádas: 20, egyéb: 562 kh.

Talajviszonya: nagyrészt homokos.

Terményei: rozs, paradicsom, uborka, borsó, dinnye, bab, burgonya, tengeri.

Vas. áll.: *helyben, Dunakeszi—Alag, Dunakeszi m. h. és Dunakeszi főműhelytelep m. h.*

Posta, Táv. és Tel.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., O. T. I.: *Bpest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Cső.: *Alag.* Pü. bizt.: *Ujpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Bohunka Lajos* főjegyző.

1897—1900-ig Püspökhatvanban volt jegyzőgyakornok, 1900-tól megszakítás nélkül Dunakeszin működik, 1920 óta mint főjegyző. 18 éven át megyebizottsági tag volt, Hitelszöv. felügy. bizottságának 20 éve elnöke. Megalakította a Hangyát, Tűzoltó Testületet, Gazdakört, sport egyesületet. Mindezeknek elnöke és díszelnöke. Iskolaszék világi elnöke, Iparoskörnek díszelnöke, Levente Dalkörnek szintén elnöke. Hathatós közreműködésével a községben létesült Oceán konzervgyár és Máv. műhelytelep. Emeletes kultúrházat építtetett. Uj községház, iskola, óvoda, emlékszobrának építésénél tevékeny részt vett. 25 éves tűzoltói királyi díszéremmel és Vöröskereszt ezüst díszéremmel kitüntetve.

Adóügyi jegyző: *Szentes Rezső.*

Kereskedelmi érettségit Bpesten tett, a jegyzői tanfolyamot 1911-ben végezte Bpesten. 1908 óta állandóan Dunakeszin működik, 1920 óta mint önálló aü. jegyző. Hitelszöv. ügyv. igazgatója, testnevelési bizottság alelnöke. A háború tényleges katonai szolgálatban találta, szerb és olasz frontokon

harcolt. Mint hadaprj. őrmester szerelt le 1918-ban. Kisez. v. é. tulajdonosa. Édesapja a szerb fronton 1917-ben hősi halált halt.

Közig. aljegyző: *Hajnal Pál.*

Az aradi áll. tanítóképzőt végezte. 1911—1913-ig fővárosi tanító, 1913—1922-ig a tátrai h. é. vasútak állomásfőnöke volt Ótátrafüreden. Közig. pályáját Alagon kezdte, ahol 1924-ig teljesített szolgálatot. 1926-ban Szombathelyen elvégezte a jegyzői tanfolyamot. 1926—1928-ig helyben közs. írnok, 1928-ban pedig közig aljegyzővé választották meg. A Gazdakör titkára.

Közs. irodatiszt: *telekesi Györffy Tihamér.*

3 évig Kispesten volt irodatiszt, 1907 óta áll Dunakeszi közs. szolgálatában. Okleveles tűzoltótiszt. Önk. Tűzoltó Testület parancsnoka, 10 éve járási tűzrendészeti felügyelő. Mozgósításkor bevonult a 4. tréndivizióhoz, szerb, orosz, román és olasz frontokon teljesített szolgálatot, megsebesült. 1918-ban olasz fogságba esett. Mint I. o. számvevő őrmester szerelt le. Kit.: kisez., bronz v. é., koronás ezüst érd. ker., koronás vas érd. ker., Károly cs. ker. és háborús emlékérem.

Közs. írnok: *vitéz Pusztai János.*

Gimnáziumi érettségit Bpesten tett 1914-ben. 1919-ben lépett a község szolgálatába. 1924 óta levente főoktató, Ipartestület jegyzője, Népkönyvtár könytárosa, a Polgári Lövészegylet háznagya, polgári fiúiskola tornatanítója D. S. E. választmányi tagja. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz, olasz és román frontokon harcolt, háromszor sebesült, 50 százalékos rokkant lett. Mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: arany, kétszer nagy ez., kétszer kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem három sávval. István öccse 1916-ban Predeálnál hősi halált halt.

Végrehajtó: *Réti József.*

Közs. bíró: *K. László József.*

1926 óta a község bírája. Előzőleg esküdt, 3 évig törvénybíró volt. Saját birtokán gazdálkodással foglalkozik. Várm. törvh. bizottsági tag. Hitelszöv., Hangya szöv. ig. tagja, Dunakeszi Dalárda és D. S. E. alelnöke, közs. közbirtokosság elnöke, Önk. Tűzoltó Testület felügyelője, Gazdakör választm. tagja, testnevelési bizottság felügy. biz. tagja. István fia részt vett a háborúban, 1 évig olasz fogságban volt.

Törv.-bíró: *Szabó János.*

1930 óta törvénybírája a községnek, előzőleg esküdt és képviselőtestületi tag volt. 1925-ben fa- és szénüzletet nyitott, gazdálkodással is foglalkozik. Háborúban a szerb és orosz frontokon teljesített szolgálatot 1914—1918-ig.

Pénztáros: *B. Száraz János.*

1924 óta a község pénztárosa. 12 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. Iskolaszéki tag, Tűzoltó Testület, Népm. Bizottság pénztárnoka. Mozgósításkor bevonult a 4. tűzérezredhez, szerb és orosz frontokon harcolt. 1918-ban szerelt le.

Pénztári ellenőr: *Tóth János.* Közgyám: *Szabó István.*

Forgalmi adóhivatal

Vezető: *Jablonszky Kornél.* Ellenőr: *Mezey Nándor.*

Könyvelő: *Fürst Endre.*

Kereskedelmi iskolai érettségit tett Székesfehérvárott 1908-ban. Magántisztviselő volt. Mozgósításkor önként bevonult a 66. gy. ezredhez, szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot. Kitüntetései: Signum Laud. a kardokkal és Károly cs. ker. Pál öccse mint tüzérzászlós 1915-ben az orosz fronton hősi halált halt.

Postamester: *Bazsauth Mária.*

Állomásfőnök: *Nagy Zoltán* Máv. főintéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Lakatos Kálmán* tb. kanonok.

Kántor: *Bajnok Géza.*

A Miasszonyunkról nevezett Kalocsai Iskolanővérek.

A rend 1922-ben telepedett le Dunakeszin. 3 tantermet vettek át a r. kath. iskolában. 1923-ban megnyílt az óvoda, 1925-ben átvettek még egy tantermet és 1928-ban megnyílt a másik óvoda is. 1926-ban kezdte meg működését a „Szívgárda", az „Árpádházi Boldog Margit Leánykör", 1928-ban pedig a „Szent Ágnes Leánykör". A rend ma már átvette az összes leánygyermekek tanítását I—VI. oszt. és a továbbképző iskolát. A rendnek Dunakeszin 8 tagja működik. A rend a r. kath. egyházközség telkén és épületében székel.

Főnöknő: *Pongrátz Mária Chrysostoma.*

Izraelita Imaegyesület.

Az ujpesti hitközség fiókegyesülete. Alakult 1928-ban.

Elnök: *Vámos Gábor.* Jegyző: *Lesch Lipót.* Pénztáros: *Fürst Fülöp.*

Polgári fiuiskola. Igazgató: *hegyeshalmi Halassy Károly.*

Gimnáziumi érettségit Rákospalotán tett 1910-ben. Tanári oklevelet a magyar nyelv- és irodalomból és történelemből nyert. Az ujpesti I. sz. áll. polg. iskolánál, VI. ker. és pestujhelyi r. kath. felsőkeresk. iskolánál, majd az ujpesti m. kir. áll. reálgimnáziumban működött mint tanár. 1927-ben megszervezte Dunakeszi-Alagon a polgári fiúiskolát, melynek azóta igazgatója. Háború

alatt 1916—17-ben mint népf. önkéntes teljesített katonai szolgálatot.

R. kath. elemi iskola. Iskolalátogató-igazgató: *Bajnok Géza.*

Tanítók: *Gőbel Adél, Nagy Lajos, Tóth Mária, Turbéki Sándor,* Szerzetes tanítónők: *Pongrátz M. Chrysostoma főnöknő, Busa M. Venantia, Hack M. Amaranta, Holczmann Olivia.*

Máv. társulati elemi iskola. Igazgató: *Krusóczky Lajos.*

Tanítóképzőt Eperjesen, a tanárképzőt Szegeden végezte. 2 évig Eszéken, 1 évig Nasicon, 1 évig Mitrovicán szintén tanított. 1924 óta igazgatója az iskolának. Levente Egyesület főoktatója, a Polgári Lövészegylet szakoktatója. Kántori teendőket is végez a főműhelytelepen. Mozgósításkor bevonult a 34. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1915-ben sebesülve fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. 1924-ig mint csendőrségi karhatalmi hadnagy teljesített szolgálatot.

Tanítónők: *özv. Máté Jánosné, Kocsner Róbertné.*

Kundházatelepi áll. elemi iskola.

Tanítók: *Hitter Barna, Decker Józsa.*

Gazdasági továbbképző népiskola. Igazgató: *Bajnok Géza.* Tanító: *Nagy Lajos.*

Iparostanonc iskola. Igazgató: *Bajnok Géza.* Tanító: *Nagy Lajos.*

R. kath. óvoda. A Miasszonyunkról nevezett iskolanővérek vezetése alatt. Óvónők: *Budai M. Donatilla, Trunggel M. Karola* szerzetes nővérek.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Cseresnyés Ernő.*

Magánorvosok: *dr. Weisz István, dr. Zsoldos László*

Körállatorvos: *dr. Pethő József.*

Szent Mihály-gyógyszertár. Tulajdonos: *Bereicha János.*

EGYESÜLETEK

Önk. Tűzoltó Testület. Elnök: *Bohunka Lajos.* Parnok: *Győrffy Tihamér.* Alparnok: *Kotschi Ede.* Szakaszparnok: *Molnár Pál.* Segédtiszt: *Réthy János.*

Alakult 1903-ban 26 taggal. Jelenleg 38 működő tagja van. 1911-ben a veszprémi orsz. tűzoltóversenyen VI. díjat, 1929-ben járási versenyen első díjat nyert.

Levente Egyesület. Elnök: *Bohunka Lajos.*

Oktatók: *vitéz Pusztai János, Győrffy Tihamér, Réthy József, Turbéki Sándor, Hitter Barna, Czagány József, vitéz Sipos József.*

1924-ben alakult. Megalakulása óta a különböző versenyeken számos díjat nyert. Lövész- és futócsapata 1928 óta bajnoka a járásnak. Saját vonószenekara, műkedvelő gárdája és dalárdája van.

Máv. főműhelyi „Magyarság" Levente Egyesület.

Alakult 1926-ban. Az egyesület csapat- és egyéni versenyeken számos díjat és oklevelet nyert.

Elnök: *Lányi Ferenc.* Főoktató: *Krusóczky Lajos.*

Dunakeszi és környéke Ipartestület.

1927-ben alakult. Hozzátartozik: *Dunakeszi, Alag, Alsógöd.* Tagjainak száma 199.

Elnök: *Tóth Zoltán Gyula.* Alelnök: *Kurucz János* Alag. Jegyző: *vitéz Pusztai János.* Pénztáros: *id. Jancski László.*

Dunakeszi—Alagi Iparoskör.

Elnök: *Heinisch Gyula,* járási kéményseprő m.

Szakmáját Vácon tanulta. Mint segéd Budapesten és több nagyobb városban dolgozott. Önálló 1908 óta helyben. A helybeli Iparoskörnek megalakulása óta, 4 éve, elnöke. 3 évig volt az Ipartestület elnöke. Várm. törv. biz. póttag. Közs. képv. testületi tag, r. kath. iskolaszéki tag, Vidéki Kéményseprők Orsz. Egyesületének elnöke, Hangya szöv. ig. tagja. 20 évig az Önk. Tűzoltó Testület alparancsnoka volt.

Dunakeszi Sportegyesület. Elnök: *Nándory Kálmán.*

Dunakeszi Magyarság Sportegyesület. Elnöke: *Lányi Ferenc.* Alelnökök: *Szirmai Zoltán* és *Szabó József.* Ügyv. alelnök: *Chinarai Károly.* Főtitkár: *Szedmák Sándor.* Titkár: *Zsidai István.* Főpénztáros: *Nürnberg Miklós.*

1926-ban alakították a Máv. Főműhely alkalmazottai. 800 tagja van. Futball csapata 1928-ban megnyerte a Középmagyarorsz. kerület II. o. amatőr bajnokságát, 1929-ben pedig a legnagyobb magyar amatőr vándordíjat, a Corinthián serleget nyerte meg. 1929—30. évben a Középmagyarorsz. alszövetség második helyezettje lett.

Dunakeszi „Magyarság" Dal- és Önképző Egyesület Elnöke: *Lányi*

Ferenc. Ügyv. alelnök: *Szirmai Zoltán.* Alelnökök: *Gerencsér György, Király Lajos.* Főtitkár: *Mihály Sándor.* Karnagy: *Müller Károly.* Pénztáros: *Nürnberg Miklós.*

Alakult 1926-ban. A dalárdája 1927-ben Szegeden, 1929-ben pedig Debrecenben első díjat nyert, ezenkívül szerepelt az ország több városaiban. A Műkedvelői alosztály rendszeresen tart műkedvelői előadásokat, 1000 személy befogadására alkalmas modern színházterme van.

Gazdakör. Elnök: *Legéndi István.*

SZÖVETKEZETEK IPARVÁLLALATOK

Községi Hitelszövetkezet. Elnök-igazgató: *Bajnok Géza.* Fel. biz. elnöke: *Bohunka Lajos.* Ügyv. ig.-könyvelő: *Szentes Rezső.* Pénztáros: *Jantsky László.*

Alakult 1890-ben. Tagjainak száma: 390. Üzletrészek száma: 680 á 40 P. Üzletköre kiterjed a községre és a közigazgatásilag hozzátartozó környékre.

Hangya Fogy. szöv. Elnök: *Bohunka Lajos*

M. kir. Államvasutak Főműhelytelepe. Műhelyfőnök: *Lányi Ferenc* Máv. főfelügyelő.

1926-ban létesült. 700—800 egyént foglalkoztat. Sport-, Dal- és Önképző egyesülete „Magyarság" név alatt.

Oceán Magy. Konzervgyár és Keresk. Rt.

Igazgató: *Frankl Richárd.*

Kereskedelmi érettségit tett Szombathelyen. A konzervgyártási szakmában 21 éve működik, régebben az Adria halkonzervgyárnál volt alkalmazva. 10 éve van a gyárnál igazgatói minőségben. 10 évig volt közs. képviselő test. tag.

Gyárvezető: *Gottlieb Ottó.*

Reáliskolát Sopronban, kereskedelmi akadémiát Hamburgban végezte. 2 és fél évig Németországi konzervgyárakban volt tanulmányúton. 1920 óta áll a gyár szolgálatában, 4 év óta a konzervgyártási osztály vezetője. MTK motorszakosztály tagja. Több versenyen vett részt, az egri versenyen negyedik, a tihanyi versenyen harmadik lett.

Tisztviselő: *Morandini Lajos.*

Gimnáziumi érettségit tett Bpesten. A műegyetemen 6 félévet hallgatott. 7 éve van a gyárnál mint tisztviselő. 1915-ben bevonult a 2. h. gy. ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker., ezüst és bronz Sign. Laud., kis. ez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Phöbus Rt. Dunakeszi kirendeltsége. Vezetője: *Molnár Béla* főszerelő.

Szakmáját Phöbusnál Ujpesten tanulta, 1912 óta áll a rt. szolgálatában. 5 éve vezetője a helyi kirendeltségnek. 1915-ben bevonult a 26. gy. ezredhez, majd Bécsbe a fényszóró osztaghoz került, Montenegróban, Mostárban és a dalmát tengerpartokon teljesített szolgálatot. János fivére 1916-ban hősi halált halt.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Kozman Ede.*

Szakmáját helyben az édesapjánál tanulta. Mint segéd Bpesten és vidéken dolgozott. 1903 óta önálló helyben. 1905 óta van temetkezési vállalata. A tanoncvizsgáztató bizottság elnöke. Mozgósításkor bevonult az 1. honv. tüzérezredhez, 1918-ig teljesített katonai szolgálatot.

Veres Mihály.

Iparát Alagon tanulta, 1914-ben szabadult fel. Mint segéd Bpesten, Ujpesten dolgozott. 1925 óta önálló. 1929-ben a dunakeszi kiállításon oklevelet nyert. János fivére és apósa az orosz fronton hősi halált halt.

Rischanek Ferenc, Sebők Ferenc, Sebők János, Szabó Ágoston, Tóth Ferenc.

Ácsok: *ifj. Blaskó János, Holovics József, Juhász István, Kiss Mihály, id. Kovács Ferenc, ifj. Kovács Ferenc, Turcsányi Ferenc.*

Bádogos: *Sziklai Sándor.*

Bognár: *Molnár Mihály.*

Mestersígét Magyarrégenben tanulta. 1898-ban szabadult fel. Önálló 1908-ban Magyarrégenben lett, 1920 óta helyben önálló. A dunakeszi-i kiállításon oklevelet nyert. Mozgósításkor bevonult a 22. honv. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, ahol súlyos betegséget szerzett. 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le.

Cipészek: *Borsos János, Csányi Titusz, Juhász Márton, Kovács István, Kovács László, Makkay Lajos, Mester János, Mezei János, Papp Imre, Siposs István, Spisák István, Weinhardt Ambrus.*

Cukrász: *Landovits Jenő.*

Cséplőgéptulajdonosok: *N. László János és Tsai, Tóth Lajos, Szabó Ferenc, Szabó János és Tsa.*

Dohánytőzsdések: *Czagány Jánosné, özv. Kubotov Jánosné, özv. Póldi Vincéné, Szász Domokosné.*

Esernyőkészítő: *Forró Istvánné.*

Építési anyagkereskedők: *Braun Zoltán.*

1930-ban vette át a fatelepet Braun Ármintól. A szakmában 6 éve működik, jelenleg is cégvezetője a Rákospalotai Építőipari Betéti Társaságnak.

Hajnal-féle fatelep. Vezetője: *Révész László.*

20 éve működik szakmájában. Bpesten, Vácott volt alkalmazásban. 5 évig Adonyban volt önálló. 4 éve vette át a fenti fatelep vezetését. Háborúban 1 évig az olasz fronton, évig az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, mint hadosztály távirász.

Fodrászok: *Horváth József, Mészáros Károly* és *Schmidt Ferenc.*

Földbirtokosok: *id. Tarcsai András.*

1892 óta saját földjén gazdálkodással foglalkozik. 25 éve közs. esküdt, 3 évig képv. testületi tag volt. Hitelszöv., Hangya ig. tagja. Mihály fia résztvett a háborúban orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. A háborúban szerzett betegségében halt meg.

M. Tóth István.

Saját földjén gazdálkodással foglalkozik. 10 éve közs. esküdt. Mozgósításkor bevonult a hadtápzászlóaljhoz, 2 évig mint fogolyőr teljesített szolgálatot, azután az 1 h. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, 1915 ba fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

F. Tóth József.

190 óta gazdálkodik önállóan. Közs esküdt, előzőleg képv. testületi tag volt. Háború alatt a 22. és 71. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot. Bátyja: István a háborúban hősi halált halt.

Özv. Asztalos Istvánné 33, *id. Asztalos Józsefné* 21, *Államvasutak* 122, *Blaskó Vincéné* 20, *Dunakeszi község* 570, *Fővárosi Vízművek* 197, *Jegyzői javadalom* 28, *id. Kiss Ferenc* 21, *H. Kiss István* 22, *B. László András* 21, *K. László József* 20, *K. László János* 23, *Legéndi István* 40, *özv. Legéndi Jánosné* 32, *Legéndi János* 20, *id. A. Lengyel János* 24, *id. N. Pusztai István* 24, *R. kath. egyház papi jav.* 29, *Straus Pál* 70, *Szabó Ferenc* 26, *Szabó István* 32, *Szabó János és fia* 32, *Szabó József* 27, *D. Száraz János* 36, *O. Száraz János* 20, *Tarcsai András* 35, *F. Tóth János* 27. *A. Tóth Pál* 26, *G. Veres István* 50, *A. Veres Józsefné* 26.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Eberstaller József.*

23 évig magántisztviselő volt. Üzletét 1929-ben vette át. Dunakeszi körzeti fűszerkereskedők egyesületének alelnöke. 1914-ben bevonult az 59. gy. ezredhez. Orosz fronton harcolt. 1918-ban szerelt le, mint gazdasági kémosztály vezetője. Kitüntetései: kor. ezüst és kor. vas érdem ker.

Kotschy Ede.

Üzletét 1927-ben alapította. Előzőleg az Oceán konzervgyár főraktárnoka volt 7 évig. Önk. Tűzoltó Testület alapító tagja és alparancsnoka. 1903-ban Budapesten tűzoltótiszti vizsgát tett. Háború alatt Krakkóban teljesített szolgálatot, mint a helyőrségi kórház gazd. hivatalának vezetője. 1920-ban szerelt le, mint gazd. hiv. főnök. Kitüntetései: kor. ezüst érd. ker. vas érdemkereszt a vitézségi érem szalagján, osztrák vöröskereszt érdemérem, a hídékítménnyel, 10 éves szolg. ker.

D. László János.

Üzletét 1912-ben nyitotta meg. Saját földjén gazdálkodással is foglalkozik. Mozgósításkor bevonult St. Pöltenbe a távirdász ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt. 1918-ban szerelt le.

Pálinkás István.

Üzletét 1922-ben nyitotta meg. Előzőleg 10 évig a Máv. szolgálatában állott. Közs. képv. testületi tag virilis alapon. Háború alatt a Mávnál teljesített hadiszolgálatot. Két bátyja a háborúban hősi halált halt.

Vámos Gábor.

Szakmáját édesapjánál Magyarádon tanulta. 1893-ban Fóton lett önálló, helyben 1905. óta. Az izr. fiókhitközségnek 2 éve elnöke, közs. képv. testület virilis tagja 1905. óta. Az 1929-ben rendezett kiállításon a kirakatversenyen elismerő oklevelet kapott. Fia: *Gyula* pesterzsébeti gyógyszerész 1918—1921-ig orosz fogságban volt.

Bodnár András, Drexler Verona, Fürst Fülöp, Hangya Szöv., Holovics István, Jámbor Mihály, V. László Istvánné, Matusek Ferencné, Máv Konzum, Massong Miklósné, Szakáts Géza, Tarcsai András.

Hentes és mészárosok: *Bíró Ödön.*

Szakmáját helyben tanulta, 1908-ban szabadult fel. 1913-tól a háború kitöréséig Fóton volt önálló. Helyben 1925. óta önálló. Mozgósításkor bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült. 1918-ban szerelt le, mint tizedes. István bátyja tűzérfőhadnagy a háborúban szerzett betegségében halt meg.

Sztarek Lénárd.

Szakmáját Vácott tanulta, 1907-ben szabadult fel. Mint segéd a Hálókocsi Társaságnál az Orient Expressen teljesített szol-

gálatot. 1919-ben lett önálló Vácrátóton, Dunakeszin 1928. óta. Lövészegylet választmányi tagja. Mozgósításkor bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült, orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot. Kitüntetései: bronz v. érem, vasérdem ker., Károly cs. ker. és seb. érem.

Fehér László, Mészáros János, Vörös Vince.

Kertész: *Blauhorn Ernő.*

Kéményseprő mester: *Heinisch Richárd.*

Szakmáját édesapjánál, Weidenauban (Szilézia) tanulta, 1888-ban lett önálló Vácott. Mint az ország egyik legrégibb mestere, 1929-ben ünnepelték 50 éves mesteri jubileumát. Vácon 15 évig a városi képv. test. tagja volt. A községi faiskolát vezeti. A tűzrendészet terén kifejtett érdemeiért a miniszériumtól elismerésben részesült.

Kocsmárosok és vendéglősök: *Bodnár András.*

1922. óta kocsmáros, 1929-ben fűszerüzletet is nyitott. A háború tényleges szolgálatban találta, orosz és olasz frontokon harcolt és megsebesült. 1918-ban szerelt le mint gyógykovács (őrmester). Kitüntetései: kor. ezüst érdemker. a vit. érem szalagján, Károly cs. ker. Apósa: Bellók Mihály 1915-ben orosz fronton hősi halált halt.

Szabó István.

A géplakatos szakmát tanulta, majd gazdálkodással foglalkozott. Jelenleg vitéz László Istvánné vendéglőjét vezeti. Az üzletet 2 éve alapította Szabó István. Közs. képv. test. virilis tagja. A háború tényleges katonai szolgálatban találta. Szerb, orosz, olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz v. é.

D. Száraz Mihály.

Üzletét 1924-ben nyitotta meg. Saját földjén gazdálkodással is foglalkozik. 1 évig a Fűszerkereskedők Dunakeszi Körzetének pénztárosa volt. Háború alatt 16 éves korában önként jelentkezett katonának, orosz fronton harcolt, megsebesült, másodszor légnyomást kapott. A Nemzeti Hadseregben 1923-ig teljesített szolgálatot. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Özv. Bellák Mihályné, Borsos György, özv. Gózon Gyuláné, vitéz László Istvánné, Massong Miklós, Mogony János, Puskás János, Rozsnyai József, Varga Gáborné, G. Veres György.

Kovácsok: *Bükki János.*

Szakmáját Kócson tanulta, 1902-ben szabadult fel, 1912. óta önálló. 1914-ben Vácott elvégezte a patkoló tanfolyamot. Háború alatt 4. h. tűzér, — 14. h. gy. és 13. h. gy. ezredek kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Három fivére vett részt a háborúban, Bálint mint tengerész-repülő.

Jantsky László, Lovistyik István, Schmidt János, Tóth Lajos, Sipos Mihály.

Kőmívesek: *Hamacsek Ferenc.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1832-ben szabadult föl. Mint segéd és munkavezető dolgozott Budapesten, 9 évig műszaki rajzoló és építésvezető volt, 9 évig pedig vasútépítési vállalatnál volt alkalmazva. Először 1905-ben, másodszor 1907-ben lett önálló. A helybeli Kulturházat ő építette.

Resch Nándor.

Szakmáját Budapesten tanulta, 1910-ben szabadult fel. Öt és fél évig mint munkavezető működött. Kőművesmesteri oklevelet 1929-ben Budapesten kapott. 1919. óta önálló. Tanoncvizsgáztató bizottság tagja. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Viktor bátyja az orosz fronton kapott sebesülése következtében halt meg.

Szalay Pál.

Szakmáját Alagon tanulta, 1915-ben szabadult fel Három és fél évig Budapesten volt munkavezető. Önálló 1923-ben lett. Kőmíves mesteri oklevelet 1926-ban nyert Közs. képv. testület építési biz. tagja. A faluszövetség helybeli kiállításán elismerő oklevelet kapott. 1916-ban bevonult a 32. gy. ezredhez, a 6. gy ezred kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst, kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. seb. érem.

Barsi József, Komondi István, Kuszma György, Lengyel György Mészárovits József, Muka István.

Lakatosok: *Pethelyi Gyula, Sipos János.*

Lóidomító: *Gombolai Ferenc.*

30 éve átt a Magyar Lovaregylet szolgálatában, 21 éves kora óta nyilvános tréner. Legnagyobb sikereit 1919—20, 1922—25. években aratta, amikor az általa idomított lovak nyerték a nagyobb versenyeket. Volt alagi képv. test. tag, a várm. törvh. bizottságnak hosszabb időn át virilis tagja volt.

Malomtulajdonos: *Szabó István* darálómalom.

Órás és ékszerész: *Kubicsár József.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1910-ben szabadult fel. Mint segéd állandóan Budapesten dolgozott, 10 évig a Máv. pályaórása volt. Önálló 1922. óta helyben. Ipartestületi előljárósági póttag, 3 évig előljárósági tag volt. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, 16 hónapig teljesített katonai szolgálatot.

Pékek: *Kardos József.*

Szakmáját Tokajban tanulta, 1910-ben szabadult fel. Mint segéd dolgozott Németországban, Franciaországban, Ausztriában. Önálló 1919-ben lett Tokajban. Helyben 1926. óta önálló. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton szuronytól sebesülve fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Ekkor olasz frontra ment, ahol gázmérgezést kapott.

Rézműves: *Jakovlyev Csedomir.*

Szakmáját Fehértemplomban tanulta. Mint segéd leginkább külföldön dolgozott. 1919. óta önálló Dunakeszin. 1925-ben az orsz. kézművesipari kiállításon Magyarország ezüstkoszorús mesteri címet kapta, s aranyéremmel tüntették ki, a Faluszövetség 1924. és 1929-i kiállításán aranyéremmel, 1928-i kézműipari kiállításon állami elismerő oklevéllel tüntették ki. Háború alatt hadiszolgálatot teljesített.

Rövidárú keresk.: *Vámos Gábor.*

Sörraktár: *Száraz István.*

Szabók (férfiszabók): *Koszima Vilmos, Mogyorósi Ferenc, Pohl János, Szokolai István, vitéz Varga József.*

Szijgyártó és nyerges: *Sztrucska József.*

Szikvizgyáros: *B. Száraz István.*

Saját földjén gazdálkodással foglalkozik. Szikvízgyártással 13 éve foglalkozik. Hosszabb idő óta tagja a közs. előljáróságnak. Mozgósításkor bevonult a 32 gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 50 százalékos rokkant lett.

Özv. Gózon Gyuláné.

Szobafestők és mázolók: *Kupcsulik István, Paszternák Lajos.*

Temetkezési vállalkozók: *Kozmann Ede, Veres Mihály.*

Téglagyár: *Máv. téglagyár.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Blau Bernát.*

1898. óta önálló helyben. Előzőleg Léván, Diósjenőn stb. helyeken dolgozott a szakmában. 1916-ban bevonult a 32. gy. ezredhez, Dalmáciában teljesített katonai szolgálatot. Ernő fia olasz fronton harcolt. Albert megsebesült, orosz fogságban volt.

Braun Zoltán, Szabó György, Szabó János.

Vitézek: *v. Gérecz Ödön* máv. mérnök, *v. Juhász Bertalan* banktisztviselő, *v. Keszi András* gyári munkás, *v. Pusztai János* közs. tisztviselő, *v. Sipos József* üzletvezető, *v. Varga József* kocsmáros, *v. Székely József* Máv. főtiszt, *v. Szirma József* Máv. tisztv., *v. Vincze József* Máv. fényező.

FELSŐGÖD

— Nagyközség. —

Dr. Héder Lajos budapesti (Kossuth Lajos ucca 4.) és *dr. Szécsi Kálmán* orvos budapesti (Royal szálló) lakosok mint ingatlan tulajdonosok kezdték meg a parcellázást 1911-ben. Ezen 588 kat. hold kiterjedésű területen, szerencsés fekvésénél fogva oly mérvben indult meg a fejlődés, hogy 1915-ben már községgé alakult, s amerikai arányokban növekedve tovább, 1920-ban elvált az anyaközségtől (Sződ nagyközségtől), s önálló nagyközséggé alakult. Lakosainak száma ekkor már az 1200-at meghaladta. 1924-ben r. kath. templomot építettek, csupán adományokból, gyüjtésekből. E templom szépsége felülmulja az összes környékbeli anyaszentegyházakét, stílszerű építkezése az idegenek csodálkozását váltja ki. A község szívében létesült az akkor még ugynevezett *Családotthon*, amely egyesületet képezve fejlesztette községgé a kietlen területet. Már ekkor strandfürdőt létesítettek, s ezzel csalogatták ide mai nyaralóinkat és az ugynevezett *Kertváros* gyönyörű fekvésű részére letelepedő lakosságot. 1926-ban villanyvilágítást kapott a község s azóta mind jobban szaporodott a lakosság száma, a nyaralókból törzslakosok lettek, s 3100-ra emelték fel a község lélekszámát, mely a nyári hónapokban a 3500-at jóval meghaladja. 1930-ban 6 tantermes iskola, igazgatói lakással és 2 tantermes óvóda óvónői lakással építtetett. A lakosság tiszta magyar, tisztviselő, iparos, kereskedő és munkásosztályból áll, akik nagyrészt Budapestre járnak naponta szolgálatuk teljesítésére. A község kulturális téren is fejlődik, amennyiben társadalmi egyesületeinek száma 11, s ebből a levente egyesület, a Felsőgödi testgyakorlók köre, a Zene és kulturegyesületek, két cserkész csapat, Kaszinó, és Műkedvelők csoportja veszi ki legjobban részét. Mindezen kívül megemlítésre méltó a Stefánia gyermekvédő akciója, mely áldásos munkával igyekszik jövő nemzetünk egészségének fenntartását elősegíteni.

A világháborúban bevonult katonák száma 38, a hősi halottaké 16, hadiözvegyeké 14, hadiárváké: 28. A hősi halottak emlékét a templom falába helyezett emléktáblával örökitették meg.

A földreform során az igénylők közt 52 kat. hold osztatott ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2438 lélek. Magyar: 2426, német: 10, egyéb: 2. Róm. kath.: 1900, ref.: 340, ágh. ev.: 112, unit.: 2, g. kath.: 10, g. kel.: 4, izr.: 60, egyéb: 10. *Házak száma:* 632. Az 1930. évi népszámlálás szerint községben 3023 lélek van.

Területe: 587 kh., melyből a községé 46. Szántó: 208, rét: 84, legelő: 12, erdő: 10, szőlő: 36, kert: 84, terméketlen: 153 kh. (A volt erdő kiirtva és házhelyekre felparcellázva.) *Talajviszonyok:* homokos.

Termények: ma már csak kertek vannak, mert a terület legnagyobb része fel van parcellázva.

Vas. áll.: *Felsőgöd* megálló, teherállomás: *Göd* (2 km.) *Szállás:* Weiser Rudolf vendéglősnél 3 szoba.

Posta, Táv., Tel.: *Felsőgöd.* Törvsz. Pü. ig.: *Pestvidéki.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Vál. ker., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác.* Mezőg. Kamara, Iparfü., Keresk. Kamara: *Budapest,* Cső.: *Alsógöd.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Krenedits Imre* h. főjegyző.

Vácon született, középiskoláit is ott végezte, a jegyzői tanfolyamot pedig Egerben 1925-ben. Közig. működését a váci főszolgabírói hivatalban kezdte meg, 1827. óta helyben főjegyző. A helyi egyesületek fellendítésében tevékeny részt vesz, áll. hozzájárulással a vasuttól a Dunáig vezető utat kiépítette, iskolát és ovodát építtetett, stb.

Adóügyi jegyző: *Matirkó Ervin.* Irnok: *Bazsó Elemér.* Közs. bíró: *Timár József* ny. Máv. iroda s. tiszt. Törv. bíró: *Nagy Lajos* lakatos m. Pénztáros: *Brezina Károly* ny. pü. főbiztos. Közgyám: *Török Benjámin* ig. tanító.

Postamester: *Schőner Mária.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Antal Pál.*

Áll. elemi iskola. Ig. tanító: *Steibl Ferenc.*

Kántortanító: *Traum József.*

Csanádmegyei születésű, középiskoláit gezte 1902-ben. Még ez évben megkezdte pedagógiai működését Krasznahorkaváralján, Szomolnokon, Budapesten tanított. 1921. óta helyben áll. tanító és r. k. kántor. A működvelő csoportnak és Hangyának volt elnöke, a daládra megszervezője és karnagya, F. T. K. elnöke, Levente Egyesület főoktatója, Tűzoltó Egyesület parancsnoka, Nemzeti Munkavédelmi Biz. vezetője, közs. képv. test. áll. iskola gondnoka, Iparoskör alapítója, Kaszinó ügyv. igazgatója, Move vál. tagja. Hadiszolgálatra mozgósításkor vonult be, az orosz harctéren, majd Déltirolban küzdött, súlyosan sebesült. Károly cs. ker., seb. érem tulajdonosa.

Tanítók: *Török Benjamin, Bécsy Elemér, Török Benjáminné, Szécsényi Eisler József.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Haden Pál.*

Magánorvos: *dr. Miskolczy Leo.*

Gyógyszertár a *„Segítő Szüzmáriához"*, tulajdonos: *László István.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK, PÉNZINTÉZETEK

Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben, tagok száma: 32. A környékbeli versenyeken számos díjat nyert. Elnök: *Kneisl Károly* műszerész, főoktató: *Traum József,* oktatók: *Bittmann István, Szabó Rezső, Batsik Sándor.*

Önk. Tűzoltó Egyesület.

Alakult 1926-ban, tagok száma 18. A Dunakeszi-Alagon tartott tűzoltóversenyen 3-ik díjat nyert. Elnök: *Krenedits Imre* fjző., parancsnok: *Traum József,* alparancsnok: *Bittmann István.*

Felsőgödi Testgyakorlók Köre.

Alakult 1920-ban, tagok száma: 160. Különösen a futballt kultiválja, 1930-ban a váci alosztály bajnoki I. osztályba lépett. Elnök: *Traum József,* társelnökök: *Nagy Lajos, Prokos József,* alelnökök: *Takaró Imre, Kneisl Károly, Oppelt József, Ligeti Ferenc,* főtitkár: *Nika Jenő,* pénztáros: *ifj. Nagy Lajos,* jegyző: *Gábor Miklós.* intéző: *Kiss Lajos.*

Felsőgödi Iparoskör.

Alakult 1907-ben tagok száma: 80. Célja az iparosok egyesítése, szellemi erkölcsi, társadalmi és anyagi érdekeinek előmozdítására. Elnök: *Nagy Lajos,* alelnök: *Hajdu Lajos,* jegyző: *Steiner Sándor,* gazda: *Sárközi József,* pénztáros: *Tanács József.*

Felsőgödi Dalkör.

Alakult 1924-ben, tagok száma 70. Hazafias nép és műdalok előadásával foglalkozik. Számos versenyen vett részt, hol több díjat nyert. Elnök: *dr. Antal Pál* plébános, Ügyv. elnök: *Ligeti Ferenc*, alelnök: *Hegedűs Lajos*, Karnagy: *Traum József*.

Felsőgödi Zene és Kulturegyesület.

Alakult 1928-ban, tagok száma: 16, pártoló tagoké: 80. Elsősorban a modern és klasszikus zenével foglalkozik, hangversenyeket rendez, ünnepélyeken közreműködik. Az egyesület keretében működik az iskolánkívüli népművelési biz. énekkara.

Elnök: *Steibl Ferenc*, alelnök: *Maschek István*.

Karnagy: *Szabó Rezső* orvostanhallgató, zeneszerző.

Az „Üdvözítő" c. misztériumhoz kísérőzenét írt, hegedűszóló szerzeménye: „Phantazia ad Offertorium". Magyar népdalokat szerzett, s Goitein Imre zeneszerzővel együtt „Apage Satanas" c indulót írt. A „Váci Hirlap"-ban kritikákat és bírálatokat írt.

H. karnagy: *Goitein Imre*, Titkár: *Bécsy Elemér*, Pénztáros: *Duchay Ferenc*.

Nemzeti Munkavédelmi Csoport.

Alakult 1922-ben Tagok száma: 86, Vezetője: *Traum József*. Kebelében alakult az N. M. V. főtörzs, Tagok száma: 6. Vezető: *Traum József*.

Felsőgödi Kaszinó.

Alakult 1930-ban, tagok száma: 56, Elnök: *dr. Háder Pál*, alelnök: *Sartoris Lajos*, ügyv. ig.: *Traum József*, titkár: *Steinberger János*, jegyző: *Clauder Kálmán*, pénztáros: *Török Benjámin*.

Vasutasok Jótékonysági Orsz. Egyesületének Felsőgödi Fiókja.

Alakult 1927-ben, tagok száma: 93. Célja a vasutasok érdekeinek felkarolása. Elnök: *Wolnhoffer Nándor*. Alelnök: *Usz Gábor*, ügyv. alelnök: *Hegedűs Lajos*, pénztáros: *Szabó József*.

Hangya Szövetkezet.

Alakult 1920-ban, tagok száma: 470. Üzletrészek száma 1300, á P 2. — 1929. évi forgalom: P 110.000.

Elnök: *Schőner Ferenc*.

Ügyv. ig.: *Maschek István* postaellenőr Vilmos cs. u. 24.

Középiskoláit Selmecbányán végezte és 1906-ban lépett a posta szolgálatába ugyanott. 1914. óta Budapesten teljesít szolgálatot. Az összes helyi kulturegyesületek megalakításában és szervezésében részt vett. Közs. képv. test. tag, egyházi képviselő. A háború alatt a tábori postánál szolgált.

Működvelő Csoport. Elnök: *dr. Miskolczy Leó*.

Felsőgödi MOVE Közművelődési Egyesület. Elnök: *Török Benjámin*.

Dunaépítő Rt. Igazgató: *dr. Szécsi Kálmán*.

Szöd—Felsőgödi Ármentesítő Társulat. Igazgató: *Jörös András* mérnök.

NYUGDIJAS

Wolnhoffer Nándor ny. áll. előljáró.

Középiskoláit Sopronban végezte, 1893-ban lépett a Máv. szolgálatába, 1896. óta állomáselőljáró Konscinán, Veszprémben, Tófejen teljesített szolgálatot, 1929-ben vonult nyugalomba. A Vasutasok Jótékonysági Orsz. Egyesületének elnöke. Nándor fia végigküzdötte a háborút, megsebesült. Kétszer Sign. Laudis, kisezüst, Károly cs. ker., seb. érem tulajdonosa. Most az OTI hivatalnoka.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Traupert János* asztalos és temetk. vállalkozó, Tátra u. 1.

Tolnamegyei születésű, szakmáját Grábácon tanulta, 1886-ban szabadult fel. Mint segéd 7 évig vándorolt, majd 15 évig Budapesten dolgozott. 1915. óta helyben önálló. Hadiszolgálatra 1915-ben vonult be, 1918-ban szerelt le. Három fivére szintén részt vett a háborúban.

Hausleitner János, Heldt Lajos, Kopasz János, Piktlik Imre, Radó Gábor, Stenger György és András.

Ácsok: *Blehacsek János, Heldt Antal, Mohay Gábor, Rakamazi József, Ritzl Antal, Stadler Jenő.*

Bádogosok: *ifj. Nagy Lajos*, Árpád u. 13.

Szakmájában Budapesten szabadult fel 1924-ben. Mint segéd Budapesten és a Mávnál dolgozott, 1926. óta önálló bádogos és vízvezeték szerelő. Az FTK főpénztárosa, az Iparoskör vál., az OTT működő tagja.

Stolba Károly.

Borbélyok: *Máriássy Pál*, Tátra u.

Nagybányai születésű, a szakmát Budapesten tanulta ki 1910-ben, ugyanott segédeskedett, 1921. óta helyben önálló. Iparoskör, dalárda, működvelő csoport tagja, FTK-nak volt tagja. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, több ütközetben vett részt, kétszer sebesült. Bronz v. é. kétszer, Károly cs. ker. tulajdonosa. Fél évig oláh fogságban is volt.

Klemisch Gyula, Piringer István, Preisberger Ferenc, Szántó György.

Cement és mészkereskedők: *Hirschfeld Mátyás.*

Cipészek és csizmadiák: *Kisfaludy Sándor* ny. vasutas, Verseny u. 13.

1895-ban lépett a Máv szolgálatába, Cserkuton és Alsőörsön állott alkalmazásban, 1922-ben ment nyugdíjba, azóta helybeli lakos. Hangya felügy. biz. tag, Iparoskör vál. tagja, községi esküdt, Jó Magyarok Asztaltársasága elnöke, a vasutasok helyi csoportjának volt elnöke, most örökös tb. tagja. Gyula fia a harctéren eltűnt.

Mogyoródy Antal, György u.

Vácott született, szakmájában ugyanott szabadult fel, 1898-ban önállósította magát, 1909-ben költözött Felsőgödre, azóta itt folytatja iparát. Iparoskör tagja. Hadiszolgálatra mozgósításkor vonult be, az orosz harctéren küzdött, 1917-ben mint rokkant szerelt le.

Gaál Mihály, Nemes István, Rasskó József, Simek Géza, Süveges József, Vincze Ignác.

Cséplőgép tulajdonosok: *Szvitka Géza* 4.5 HP.

Csónakkölcsönző: *Kähnert János.*

Cukrászok és cukorkakereskedők: *Kosztelnik Józsefné, Németh István.*

Divatáru kereskedők: *Eisler Teréz, Heller Áronné, Kiss Tibor, Litovszky Gusztáv, Saári Pál, Somló Judit, Szántó Adolfné, Zsille Ernőné.*

Dohánytőzsdések: *Batta István, Gyurovits Kálmán, Hangya Szövetk. Kovács Istvánné, Pollák Jánosné, Steinberger Jánosné, özv. Singer Lajosné, Weisz Imréné.*

Építési vállalkozó: *Dunaépítő Rt*

Fakereskedők: *Hirschfeld Mátyás*, Vác, Tabán u.

Váci születésű. 25 év óta foglalkozik épületfa és építkezési anyag kereskedéssel. Fióktelep Sződligeten. Hitközségi előljáró. Hirschfeld Lipót, szakmáját atyjánál tanulta ki, 1928. óta társ az üzletben és a helyi telep vezetője.

Dunaépítő Rt. Steuer Sándor.

Férfiszabók: *Angelmayer Mihály, Bachmann Sándor, Deák Lajos, Horváth Sándor, Marcibányi István, Prokos József, Urminszky János.*

Fuvarosok: *Karsay János, Kern Lajos, Kövesdi István, Kraszcsencsics István, Marinkás József Rátóczky Mihály, Szalay Lajos, Steuer Sándor.*

Fűszer és vegyeskereskedők: *Batta István, Batsik Géza, Forró Jánosné, Erdélyi László, Hangya Szöv. Helberger Hermanné, Jelinek Gizella, Neuwald Ernő. Schwartz Jenőné, Singer Lajosné.*

Hentesek és mészárosok: *Balázsovits János*, Vilmos cs. u. 15.

Veresegyházi születésű, szakmájában Rákospalotán szabadult fel 1890-ben. Mint segéd üzletvezető Váchartyánban dolgozott, 1911-ben Sződön önállósította magát, helyben 1919-ben nyitotta meg üzletét.

Id. Kossius Károly, Bozóky Gyula u. 25.

Négy gimnáziumi osztályt végzett Rozsnyón, szakmáját ugyanott tanulta ki atyjánál, 1884-ben szabadult fel. Mint segéd majd mint üzletvezető Budapesten dolgozott, 1899-ben önállósította magát, 1926. óta helyben van üzlete. Hadiszolgálatra 1915-ben vonult be, az orosz harctéren szolgált, majd a vágómarha telephez került, 1918-ban elfogták, de még ez évben hazakerült és mint őrmester leszerelt.

Tanács József, Vilmos cs. u. 2.

Iskoláit Cegléden végezte, szakmájában Kispesten szabadult fel 1900-ban. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1906-ban önállósította magát Alsónémedin, majd Budapesten lett vendéglős, 1927. óta helyben hentes és mészáros üzlete van. Iparoskör pénztárosa, FTK vál. tagja, Dalárda pártoló, Move alapító tagja. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, Przemyslnél fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza. Öccse az orosz harctéren hősi halált halt.

Hahn Ferenc, Kökény Pál.

Ingatlanforgalmi ügynökök: *Somló Gyula, Lukáts János.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Czenpa József, Csabon Antal, Huszty Ferencné, Liebezeit Ferenc, Magyar Gábor, Vencel Nándor, Wieser Rudolf.*

Kárpitosok és kocsifényezők: *Helberger Herman, Kovács János, Rácz András.*

Kertészek: *Berger Győző, Kutnyánszky Mihály, Zsiday István.*

Kovácsok: *Pogány Géza, Varga András, Varga József.*

Kőművesek: *Bittmann István, Dürr Ádám, Hajdu Lajos, Hrabál Frigyes, Gavitzky Béla, Sárközy József, Sütő László, Tóth Gyula, Kovács Lajos, ifj. Rakamazi József, Váli János.*

Lakatos: *Nagy Lajos*, Árpád u. 13.

Szakmájában Ujszászon szabadult fel 1893-ban, 5 évig Magyaregresen önálló volt, majd a Máv. szolgálatában 17 évig működött, mint lakatos csoportvezető. Helyben 1925. óta önálló. 1920. óta közs. képv. test. tag, most törvénybíró. Ipartest. elnöke, Labdarugó Egyesületek társelnöke, OTT és az összes helyi kulturegyesület tagja. Katonai szolgálatot a háború előtt teljesített.

Keller Antal.

Mérlegkészítő: *Ampenzohn Károly*, Árpád u. 50.

Szakmájában Budapesen szabadult fel 1895-ban, mint segéd is ott dolgozott, 1923-tól Sarkadon cukorgyári mérlegszerelő volt, 1930. óta helyben önálló. Hadiszolgálatra 1915-ben vonult be, az orosz harctéren szolgált, 1916-ban, mint 90 százalékos rokkantat elbocsájtották. Felesége Döbrentey Gábor költő leszármazottja.

Műszerész: *Kneisl Károly*, Bozóky Gyula u. 10-a.

Szakmáját Wienben tanulta ki 1900-ban, mint műszerész Wienben, Németországban, Angliában dolgozott, 1927. óta helyben önálló. Kerékpár és varrógépeladással és javítással foglalkozik, előzőleg Budapesten 22 évig üzletvezető volt. Levente Egyesület elnöke, volt közs. képv. test. tag, egyh. képv. test tag, dalárda alapítója és első elnöke, FTK kerékpár alosztály elnöke, FTK alelnöke, Iparoskör számvizsgálója, Kaszinó tagja, Hangya felügy. biz. tag stb. A háború alatt a honv. minisztériumban volt beosztva, mint tizedes szerelt le.

Pékek: *Bogdán Bálint, Horváth Pál, Rubint Nándorné, Szalay János.*

Szikvizgyártók: *Huszty Ferenc, Magyar Gábor, Weiser Rudolf.*

Szobafestők és mázolók: *Földvári Vilmos, Stachel Frigyes, Szántó Adolf.*

Szövöde: *Szegedi Miklós.*

Temetk. váll.: *Heldt Lajos, Traupert János.*

Tüzelőanyag kereskedők: *Blau Ernő, Dalkó Gábor, Sándor Márkus, Steuer Sándor, Weisz Imre.*

Varrógépkereskedő: *Kneisl Károly.*

Vaskereskedő: *Gábor Miklósné.*

Zöldségkereskedők: *Csákvári Józsefné, Géczy Zoltánné, Gönczöl Sándorné, Frics János, Hegedűs Jánosné, Kroks Ferencné, Ruzsinszky Edéné, Spóring János, Stolba Ferencné, Tóth Andrásné, Traupert Jánosné.*

FÓT

Nagyközség. Hozzátartozik: *Bulgár-telep, Neáki-ház, Park- és Sikátor-puszta.*

1405-ben *Szendi István* vajda fia, *Kálnai Benedek* nyerte Zsigmond királytól adományul, Palota, Alag, Sikátor, Káposztásmegyer, Iklad, Péteri, Szászhalom, másként Kálnahalom, Berki és Böki helyiségekkel. A török hódoltság alatt a község nem pusztult el, 1691-ben egynegyed, 1695-ben 1 és egynegyed portával rótták meg. Ekkor *az Ujfalussy család* birtoka volt. Ujfalussy Jánostól örökölte *Ujfalussy László*, aki 1727-ben *Bohus Sámuellel* együtt a falu földesura volt. 1736-ban Ujfalussy László gyermekeinek birtoka. Ezektől vette meg *Galanthai Fekete György* és neje *Niczky Anna* és az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint még akkor is az ő birtokában volt. Tőle örökölte *Galanthai gróf Fekete Ferenc*, aki *Csekonics* tábornoknak adta el, kitől 1808-ban özv. *gr. Károlyi Józsefné* vásárolta meg. Az 1827. évi családi osztály alkalmával *gróf Károlyi Istvánnak* jutott. Ő nagyobbíttatta meg a kastélyt is, mely egyike a legszebbeknek és legnagyobbaknak a vármegyében, de a tulajdonos gróf külföldi tartózkodása következtében legtöbbnyire üresen áll. A szép kastélyt remek park veszi körül. A helységben van még egy urilak, mely *báró Orczy Tekláé* volt, kitől gróf Károlyi László 1905-ben azt megvásárolta. Ezt özv. gr. Károlyi Istvánné 1885-ben építtette. Jelenleg *gróf Károlyi László* az uradalom birtokosa. A róm. kath. plébániát 1845-ben alapította gr. Károlyi István. 1845-ben tették le a plébánia templom alapkövét is. A templom azon a helyen épült, ahol gr. Fekete György 1784-ben egy kápolnát építtetett. A templom építése az 1848—49-iki szabadságharc eseményei következtében egy időre megsza-

kadt; csak 1851. tavaszán folytatták a félbeszakított munkát. A szép templom, mely alatt gr. Károlyinak sírboltja van, Ybl Miklós tervei alapján 1855-ben készült el és 1856. tavaszán ünnepélyesen felszentelték. A református templom 1787-ben épült. Az ág. h. ev. egyház nemsokkal a reformáció után keletkezett. A történeti adatok szerint a ref. egyház 1526—29. években már fennállott. I. Lipót idejében a templomot erőszakkal elvették. A XVIII. század közepén az evang. Bohus család kastélyában tartották az Istentiszteletet. 1826-ban épült imaház, iskola, és tanítói lakás. A mostani templomot 1873-ban építették és 1913-ban renoválták. Az egyház 1876-ban Csomád községtől elszakadva, anyaegyház lett. A Sikátor nevű uradalmi dűlőn épületromok látszanak, melyeket templomromoknak tartanak. A Somló-hegyen a Szilvás dűlőben fekvő régi Vörösmarty-féle szőlőben áll egy kőből épült kicsi négyszögletű kunyhó, amelyet 1892-ben a *„Fóthi dal"* megszületésének 50-ik évfordulója alkalmával, gr. Károlyi Sándor helyreállíttatott. E kunyhó belső falába kőtábla van beépítve, melybe a következő felirat van bevésve:

A BARÁTSÁG

ezzen falai közzé, midőn épülnének, vidám enyh' óráiban követ rakának:

Barabás Miklós, Bajza József, Bugát Pál, Czuczor Gergely, Fáy András hitvesével, Fáy Ferencné, Emil leányával, Ferenczi István, Luczenbacher János, Pólya József hitvesével, Szontagh Gusztáv, Vörösmarty Mihál, Május 30-dikán 1837.

Ebben a kunyhóban írta *Vörösmarty Mihály* a „Fóthi dal" című költeményét 1842-ben s azt a mellette levő akkori Fáy András-féle szőlő borháza előtt összegyűlt vendégeknek szavalta el. Ez a knunyhó és a hozzávaló szőlő jelenleg gr. Károlyi Lászlóné sz. gr. Apponyi Franciska birtokában van. A mostani Garay utca 16. sz. házában lakott *Garay* a költő s itt írta „Szent László" című költeményét. E ház falába vörös márványtábla van beillesztve a következő felirattal: *„E házban írta Garay 1851-ben „Szent László"-ját.*

Egy nemeslelkű család jóvoltából Fót község ujabb történetében oly szociális intézménnyel találkozunk, melyhez hasonlót a népgondozás terén egy község sem mutat fel. *Gróf Károlyi Lászlóné, szül. gróf Apponyi Franciska* **„Suum Cuique"** elnevezéssel rokkanttelepet és foglalkoztató műhelyeket létesített. A nemesen gondolkozó grófné nevével a néppgondozás terén sokszor találkozhatunk. Már a háboru elején megalakítja Fót község Népjóléti Bizottságát és Tanácsadó Irodát állít fel. Ezek az intézmények gyámolították az otthonmaradottakat. Ingyen orvosi kezeléssel és gyógyszerrel szolgálta az anya- és csecsemővédelmet, továbbá éveken keresztül napközi otthont tartott fenn és a szegények, betegek, aggok ellátása terén fejtett ki áldásos munkát. Tanácsadó Irodája által követtette a harctéri- és fogoly-levelezést, s a távoli kórházakból közelebb hozatta a sebesülteket. Nemcsak Fót, de mintegy 100 község lakossága vette igénybe a Grófné irodájának emberbaráti munkásságát. A háború megszüntével férje áldozatkészségével 12 hold földet megvásárolva, azon rövid időn belül megteremti a „Suum Cuique" telepet, melynek főcélja, hogy a háború szerencsétleneit és más nyomorgókat otthonhoz és foglalkozáshoz juttasson. Hamar felépült a ma már 60 házból álló telep, melyet a nép Fót-Ujfalumak nevezett el

A Grófné agilitása folytán bel- és külföldi adakozásból folyton emelkednek a házak. Minden egyes ház az adakozót jelző táblával és nemzeti zászólval van ellátva. Igy vannak megörökítve a minisztériumok, nagy bankok, magánosok.

A külföldi adakozók között találkozunk *XI. Pius pápa*, a *Patiala-i Maharaja, Devawongse* siami herceg, *Mussolini, Lord Rothermere* és még sok híres és kiváló egyén nevével.

Fót-Ujfalú első házcsoportját 1922-ben a Kormányzó, a miniszterek és az adakozó külföldi államok képviselőinek jelenlétében avatták fel. Az Alapot 22 tagú intéző bizottság kezeli, melynek elnöke a *Grófné*, helyettese *Erdélyi Zoltán* főjegyző. A Grófnét a vidék lakosságának szeretete, nagyrabecsülése és hálája veszi körül, de hálás lehet a nemzet is aziránt, aki belátja, hogy az előjogokkal kötelezettségek is járnak és megértő lélekkel teljesíti azokat.

A környéket egyébként jómódú nép lakja, konyhakertészete igen fejlett, nagy exportot bonyolít le paradicsomból és ugorkából.

A világháborúban bevonult katonák száma 880, a hősi halottaké 98, hadiözvegyeké 31, hadiárváké 8.

A hősi halottaknak emléket állítottak. Földbirtokreform folytán az igénylők között 162 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 4217 lélek, színmagyar. R. kath. 1740, ref.: 1844, ágh. ev.: 547, unit.: 60, izr: 26. *Házak száma*: 906. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 5108 lélek van.

Területe: 5146 kh., melyből a községé 50 kh. Szántó: 2980, rét: 287, legelő: 559, erdő: 470, szőlő: 361, kert: 172, nádas: 7, terméketlen: 305.

Erdőbirtok: 400 kh. tölgy, bükk és kevés akác. Tulajdonos: gróf Károlyi László. a többi egyeseké.

Talajviszonyok: homokos.

Termények: rozs 6 q, és kerti vetemények.

Vas. áll.: *helyben.*

Posta, táv., tel., cső.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.: *Budapest.* Főszb.: *Vác.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt.: *Ujpest.* Vál ker.: *Gödöllő.* Pü. szak.: *Rákospalota.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezetőjegyző: *mindszenti Erdélyi Zoltán* főjegyző.

Középiskoláját Iglón végezte. 1896-ban Veresegyházán a közigazgatási pályára lépett, majd Fóton mint s. jegyző, Püspökszilágyon vezetőjegyző, Vácujfalun és Zsidó községekben körjegyző, 1915. óta pedig Fóton vezető főjegyző. A Hangya Szöv. elnökigazgatója, a Hitelbank h. elnöke stb. 1928-ban a kormányzó a IV. oszt. polg. érd. ker. tüntette ki.

Adóügyi jegyző: *Kovács Vencel.*

Középiskoláit Debrecenben, a jegyzőtanfolyamot Budapesten végezte. Vácujfalun, Pestujhelyen, Tiszafüreden, 1916. óta pedig helyben, 1922-től mint aü. jegyző működik. A Fóti Gyümölcsértékesítő és Központi Szeszfőzde egyik megalapítója. A Hangyának ügyv. ig. stb.

Aljegyző: *Alberti Béla.*

Középiskoláit Mezőtúron, a jegyző tanfolyamot Szombathelyen végezte. 1928. óta helyben aljegyző. Levente főoktató, az Önk. Tűzoltó Egyesület parancsnoka stb.

Jegyzőgyak.: *Kovács Géza.*

Községi írnokok: *Vértessy György, Zanáthi Jenő, Tóth Sándorné.*

Közs. bíró: *Szőri János.*

Iskoláit Fóton végezte. 1920. óta a közs. képv. test. tagja. 1927-ben lett a község bírája, a Polg. Lövy. Egyl. alelnöke, a Gazdakör vezetője stb. Sógorai: Balog János szerb fogságban, Tóth Sándor a háborúban szerzett betegségben haltak el.

Törv. bíró: *G. Lassú Sándor.*

Iskoláit helyben végezte. 1909. óta önállóan gazdálkodik. 1926-ban lett törv. bíró. A Jószív Egyesületnek elnöke, az OKH igazg. tagja, az ágh. ev. egyháznál presbiter stb. 10 éven át teljesített katonai szolgálatot, szerb és orosz fronton harcolt, ahol megsebesült.

Pénztáros: *Hódi Mihály.*

A közs. képv. test. virilis tagja, a Gazdakör alelnöke, a Hangya ig. tagja stb. 1930-ban választották meg közs. pénztárosnak. A háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Közgyám: *Lassú Sándor.*

Postamester: *Zalai Péter.*

Középiskoláit Nagyrőcén végezte. 1898-tól a muránaljai postahivatalnál teljesített szolgálatot, 1907—18-ig mint postamester. A megszállás alatt helyét kénytelen volt elhagyni és 1919. óta helyben postamester. Sógora Légár István az olasz fronton hősi halált halt.

Áll. előljáró: *Garinberti István.*

Csendőrörs. Őrspar.: *Palóczky József* tiszth., őrspar. h.: *Nagy Pál* tiszth.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Thury Károly* esperes, pápai kamarás.

Ref. Egyházközség. Lelkész: *Balogh Ferenc.*

Ágh. Ev. Egyházközség. Lelkész: *Szeberényi Zoltán.*

A középiskolát Békéscsabán, a theologiát Pozsonyban végezte. Budapesten és Kecskeméten volt káplán, Rákospalotán hitoktató. 1923. óta helyben lelkész. A Lev. Egylet elnöke, a Hangya és az OKH ig. tagja stb. A háború alatt 36 hónapon át Klagenfurtban és Pozsonyban mint önk. betegápoló működött. Fivére Iván Sabácnál hősi halált halt.

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Hoffmann Pál.* Tanítók: *Bolton Szaniszló, Bohus Ágnes, Keller János, Petyerek József.*

Ref. elemi iskola. Tanítók: *Kerekes Gyula.*

A gimnáziumot Debrecenben, a tanítóképzőt részben a debreceni, részben a nagykőrösi képzőben végezte. Egy évig Gombán volt tanító, 1922-től helyben rektortanító. Az OKH könyvelője, a Hangya felügy. biz. tagja stb.

Varga Gergely.

Iskoláit és a képzőt Csurgón végezte. Somogyban és Tolnában működött, 1896. óta Fóton tanító. Mint kiváló tanerő, köztanító létére 7 község iskolalátogatásával bízatott meg. A Hangya Szöv.-nek megalapítója, majd 5 éven át ügyv. igazgatója, ugyszintén az OKH-nak stb. a Pestmegyei Ref. Tanító Egyl. volt pénztárnoka, jelenleg elnöke.

Vantulek Dezső.

Középiskoláit Monoron, a képzőt Selmecbányán és Nagykőrösön végezte. 1923-ig Gombán volt tanító. A ref. Dalkör karmestere és titkára a Lev. Egyesület, Tűzoltó Egyl. stb. tagja.

Ágh. ev. iskola. Tanító: *Erőss Géza.*

A középiskoláit Dobsinán és Rozsnyón, a képzőt Iglón végezte. Jolsvatapolcán tanított. A megszállás után mint kiutasított a miskolci pénzügyigazgatóságnál nyert beosztást. 1923-tól helyben tanító. Képv. test. tag, szövetkezeti könyvelő stb.

Baptista gyülekezet.

1895. óta van helyben baptista gyülekezet, önállósítva 1918-ban A gyülekezet megalakítása Seress Sámuel nevéhez fűződik. Jelenleg e célra épített imaházuk is van. A fóti gyülekezethez tartozik a váchartyáni, püspökszilágyi stb. gyülekezet.

Prédikátor: *Lőrik István.*

Iskoláit Fóton végezte, 1896. óta vesz részt a baptista gyülekezet munkásságában. 7 évig Erdélyben Székelyudvarhelyen működött és több gyülekezetet alapított. Egy évig Amerikában is részt vett missziós munkában. Részt vett a háborúban, fia Sándor pedig huzamosabb ideig orosz fogságban volt.

Óvoda. Óvónő: *Hényel G. Mária.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Közs. orvos: *dr. Závodszky Elek,* járási tisztiorvos.

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte 1924-ben. Előbb a vármegyénél mint ösztöndíjas tb. járási tiszti orvos működött. 1926-ban választották meg fóti körorvosnak.

Orvos: *dr. Klein Manó.*

Középiskoláit Eperjesen, az egyetemet Budapesten végezte 1909-ben. 1911-ben Fóton mint hatósági orvos kezdte gyakorlatát, majd később, mint magánorvos működött. A háborúba, mint tart. főorvos vonult be, majd 34 hónapi orosz és olasz harctéri szolgálat és sebesülés után, mint ezredorvos szerelt le. Kitüntetései: Ferenc József rend lovagkereszt kardokkal, mindkét Signum Laudis kardokkal, Károly cs. ker., seb. ér. valamint az V. hads. parancsnokság dícsérő oklevele.

Közs. állatorvos: *dr. Jukl Kálmán.*

Középiskoláit és az állatorvosi főiskolát Budapesten végezte. 1925-től helyben állatorvos, 1926-ban választották meg helyben közs. állatorvosnak.

Gyógyszerész: *Dvorák Alfréd.*

Középiskoláit Munkácson, az egyetemet Budapesten végezte, 1921. óta Fóton gyógyszerész. 1914-ben vonult be és 1915-ben betegen orosz fogságba esett, honnan 1920-ban tért haza.

Közs. szülésznő: *Kahó Istvánné.*

Oklevelét Budapesten 1898-ban nyerte. 2 évi gyakorlat után helyben választották meg közs. szülésznőnek. Férje helyben asztalos mester. Fia, József önként katonai szolgálatra jelentkezett és végigharcolta a világháborút.

Ügyvéd: dr. Boros Pál.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Alberti Béla.* Alparnok: *Zanadhi Jenő.*

Levente Egyesület. Elnök: *Szeberényi Zoltán.*

Jószív Egyesület. Elnök: *G. Lassú Sándor.*

Ezelőtt 28 évvel alakult, jelenlegi védnöknője Mandák Mária urnő és jelenlegi elnökének édesatyja, Lassú János, valamint P. Kovács István, id. M. Tóth János stb. közreműködésével. Tagjainak száma kb. 160. Célja a szegénysorsú gyermekek felruházása, valamint az aggok, rokkantak stb. segélyezése. valláskülömbség nélkül. Az egyesület egyik alapítója és áldozatkész támogatója Mandák Mária.

Ref. Dalkör.

A Fóti Ref. Dalkör 1899-ben alakult, egyszerű földmívelő emberekből. Odaadó és lelkes munkásságukkal Szegeden, Debrecenben, Budapesten, valamint a járási dalversenyeken több értékes díjat nyert az egyesület.

Elnöke: *Bertók József.*

Iskoláit helyben végezte. Ő alapította a szép fejlődésnek indult dalkört. A közs. képv. test. tagja, valamint több egyesületnek pártoló és választmányi tagja. 1915-ben vonult be katonának, orosz és olasz frontokon harcolt, majd megsebesült. Kitüntetése: kisezüst v. é. Fia József a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Fóti Sport Egyesület.

Az egyesület 1913-ban alakult. 1925-ben Erdélyi József főjegyző, Kovács Vencel

aü. jegyző, Dalmati Győző és Czibulka Sándor közreműködésével ujjáalakult. Azóta az egyesület évről-évre fejlődik, és értékes díjakat nyert.

Díszelnök: *dr. Surjánszky Ferenc*, elnök: *Vadadi Albert*, alelnökök: *Szőri János és Jakubecs Pál.*

Titkár: *Dalmadi Győző.*

Iskoláit Szegeden és Ujpesten végezte. 1925. óta helyben kocsmáros. A Fóti SE megalakulásában és annak ujjászervezésében tevékeny részt vett, valamint számos társadalmi egyesület pártoló tagja. 1916-ban 16 éves korában önként jelentkezett háborús szolgálatra, orosz fronton harcolt és mint tizedes szerelt le.

Fóti Testvériség Sport Egyesület.

Az egyesület 1928-ban alakult Molnár János közreműködésével és kezdeményezésére. A jelenlegi tagok száma kb. 90. Az egyesület kezdetben barátságos mérkőzéseken, utóbb a Magyar Kupa II. oszt. bajnoki mérkőzéseken vesz részt.

Elnök: *Köpf Lajos.*

Középiskolai tanulmányait Budapesten végezte. Mint nyomdász 14 évig Budapesten működött. A Fóti Testv. SE megalakulása óta annak elnöke, a közs. képv. test. virilis tagja stb. a mozgósítástól a forradalomig a vasuti és táviró ezredben állandóan fronton szolgált és megsebesült. Kitüntetése: bronz v. érem, vaskereszt, Károly cs. ker. és seb. érem.

Ügyv. elnök: *Szebellédi Rezső.* Társelnökök: *Bertók József, Csáder Dezső, Bese József, Biró József.* Titkár: *ifj. Antal János.* Pénztárnok: *Molnár János.*

Fóti Iparosok Közművelődési Egyesülete.

Az egyesület jelenlegi elnökének, Székely Lajos szabómesternek kezdeményezésére 1911-ben alakult. Az egyesület jelenlegi taglétszáma: 70. Az egyesület szinielőadásokat, felolvasásokat stb. rendez.

Díszelnök: *gróf Károlyi István.* Zászlóanya: *dr. Házlinger Jánosné.*

Elnök: *Székely Lajos.*

Iskoláit helyben végezte. Iparát Budapesten tanulta és ott szabadult fel 1911-ben. Az egyesületnek 2 év óta elnöke, azelőtt 6 évig titkára volt, több egyesülenek tagja. A háborúban a 4-ik trénezred kötelékében különböző frontokon teljesített szolgálatot.

Alelnökök: *Kalma József.*

Iskoláit helyben és Aszódon végezte. Édesatyja üzletét 1913-ban vette át az egyesület alelnöke, az ágh. ev. egyház presbitere a közs. képv. test. virilis tagja stb. A háborúban a 7-ik huszárezred kötelékében 36 hónapig a fronton teljesített szolgálatot.

Ertl Mihály. Titkár: *Korbel József.* Jegyző: *Dióssy József.* Pénztáros: *Rolik Ödön.*

Fóti Iparosok és Kereskedők Köre.

A kör 1930-ban alakult jelenlegi ügyv. elnökének kezdeményezésére. Taglétszám: 60. Az egyesület célja az iparosok és kereskedők összetartása, valamint a közérdekeinek védelmezése.

Elnök: *Pirók Károly.*

Ügyv. elnök: *László József.*

Mesterségét Ujpesten tanulta. 1910. óta önálló épület és műbútor asztalos. A fenti egyesület egyik megalapítója, valamint több társadalmi egyesület tagja. Békében és háborúban a 6. vártűzérezred kötelékében, szerb, olasz, román és orosz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. érem, Károly cs. ker.

Alelnökök: *Klement Pál, Köpf Alajos.*

Titkár: *Kalácska István.*

Iskoláit Vácon végezte. 1925-ben Ujpesten mint műszerész szabadult fel. A budapesti Teréz központban stb. helyen dolgozott, mint műszerész. 1929. óta Fóton önálló mester.

Iskolánkívül Népnevelés. Elnök: *Erdélyi Zoltán* főjegyző.

Gazdakör.

1911-ben alakult F. Cselőtey János és Varga Gergely kezdeményezésére. Taglétszám: 75. A körnek gróf Károlyi László által adományozott helyisége van. Gazdasági oktató felolvasásokat és kulturelőadásokat rendez.

Díszelnök: *Cselőtey János.*

1891-től önálló gazdálkodó. 1904-től megszakítás nélkül tagja a közs. képv. testületnek. A fenti kör alapítója, a ref. egyház gondnoka, az OKH ig. tagja, a Hangyának alapító tagja stb.

Elnök: *H. Cselőtey József.*

Iskoláit helyben végezte. A közs. képv. test. választott tagja. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt, kétízben is sebesült, másodszor súlyosan. Mint szakaszvezető szerelt le.

Alelnök: *Hódi Mihály.* Jegyző: *ifj. Szőri János.* Pénztáros: *id. Döményi István.*

Hangya Fogy. és Ért. Szöv. Elnök ig.: *Erdélyi Zoltán.* Ügyv. ig.: *Kovács Vencel.* Könyvelő: *Erős Géza.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *dr. Thury Károly.* Ügyv. ig.: *Szeberényi Zoltán.* Könyvelő: *Kerekes Gyula.*

ÖZVEGYEK, NYUGDIJASOK

Özv. Jungmann Dánielné (főespere s özvegye).

Néhai férje előbb mint nevelő volt Gosztonyi és más előkelő családoknál, majd Vácon és Rimaszombathelyen volt lelkész, utóbbi helyen főesperessé választották. A fóti társadalmi egyesületek főtámogatója és lelkes tagja.

Csomós Sándor ny. városi tisztv.

Középiskoláit Pozsonyban végezte, majd Pozsony város szolgálatába lépett s mint tisztviselő a városnál a megszállásig működött. Azután Orosházára tért haza, ahol 1929-ig gazdálkodással foglalkozott, azóta helyben a foglalkoztató üzemek gondnoka.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Diósi István Antal.*

1891-ben nevelőatyjánál szabadult fel Ujpesten és ugyanott önállósította magát 1903-ban. 1910-től helyben saját műhelye van, készítményeit a fővárosi butorkereskedőknél értékesíti. Több társadalmi egyesület tagja.

Szvatek József.

Iparát helyben édasatyjánál tanulta. Mint segéd Ujpesten, Pozsonyban stb. dolgozott. 1917. óta önálló, 1928-ban a III. Orsz. Kézm. Tárlaton bronz éremmel tüntették ki. Fivére Lajos végigküzdötte a háborút, kétszer sebesült.

Diósi József, Gazda József, Hegedüs Pál, Menich Antal, Menich Béla, László József, Olajkár Károly, Reiber István, Simon László.

Autótulajdonosok: *Lutye Lajos.*

Iskoláit Ujpesten végezte. Ujpesten és Budapesten mint felszabadult pék dolgozott. 1922. óta helyben pékmester, vegyeskereskedő, valamint építő és tüzelőanyagkereskedő. Teher és személyautó fuvarozó vállalata és műdaráló malma van. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt és megsebesült. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Cseri János.

Ácsok: *Bese Sándor.*

Iparát édesatyjánál tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1924. óta helyben önálló ácsmester. Több társadalmi egyesület tagja a háborúban a 4. hegyi tüzérezred kötelékében 56 hónapig szerb és olasz fronton harcolt, majd olasz fogságból 1920-ban tért haza. Kitüntetése: bronz v. ér., Károly cs. ker., seb. érem, 1912. évi mozgósítási ker.

Ándi János, Elek István.

Bádogosok: *Horváth Leó, Pajor Lajos.*

Biztosítási ügynökök: *Erőss Géza, Kerekes Gyula, Szabó István, Vörös Antal.*

Bognárok: *Nagy Sándor, Takács József.*

Borbélyok: *Balog Ede, Etl Ferenc, Pikulik Ödön, Tóth Gyula.*

Cipészek és csizmadiák: *Lórik Ödön.*

Iparát jpesten tanulta, 1909 óta helyben önálló cipészmester. Az iparosok közművelődési egyesületének pénztárosa és több társadalmi egyesület tagja. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében harcolt, majd orosz fogságból 1921-ben tért haza és mint őrvezető szerelt le.

Czibulka Sándor.

Iparát Ujpesten tanulta, mint segéd Budapesten és helyben dolgozott. 1927 óta önálló mester. Részt vett a fóti sportegyesület megalakításában, több társadalmi egyesület tagja. A Nemzeti Hadseregben szolgált, mint őrvezető.

Dravecz Imre, Gál Ferenc, Gál Rudolf, Katzencsik Lajos, Láng Sebestyén, Piwicska József, Puskás Imre.

Cséplőgéptul.-ok: *Kurja Gyula.*

Iparát Győrben és Győrszentiványban tanulta. Több szabadalmi oklevelet nyert. 1929-ben a Faluszövetség kiállításán aranyéremmel tüntették ki. Több egyesületnek éveken át elnöke, jelenleg anyagi és erkölcsi támogatója. A tótújfalusi állomás közelében saját költségén feszületet állíttatott.

Gróf Károlyi László, Kurja Gyula 1 drb. 6 HP., *Rubes József* 2 drb. 6 HP.

Dohánytőzsdések: *vitéz Bese István, Dudás Lajos, Kropacsek János, Szabó István.*

Építési vállalkozók: *Antal János, Klement Pál, Richter Ferenc.*

Esztergályos: *Gamos János.*

Fakereskedő: *Löwi Ede.*

Férfi szabók: *Dudás István, Elek Ferenc, Elek Pál, Elek Tóth Kálmán, Novotni Antal, Székely Lajos.*

Földbirtokosok: *vitéz Bertus József.*

Iskoláit helyben végezte. 1912 óta a bpesti Magy. Keresk. Bank altisztje, azonkívül 13 hold vitézi telken gazdálkodik. A Jószív

egyesület ellenőre, leventeoktató, valamint több társadalmi egyesület tagja. A háborúban a 12. táb. tüzér e. kötelékében 42 hónapig az orosz, román és olasz frontokon harcolt. Kitüntetése: nagy- és kisezüst, 2 bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. Fivére: Mihály a herctéren sebesülésében meghalt.

Id. Bartus Sándor.

Iskoláit helyben végezte. 1917 óta 32 kh. földjén önállóan gazdálkodik. A közs. képv. test tagja, a ref. egyház presbitere, valamint több társadalmi egyesület anyagi és erkölcsi támogatója. Békében az 1. honv. gy. e. kötelékében szolgált. Két veje végigküzdötte a háborút.

A. Tóth István.

Iskoláit helyben végezte. 1922 óta önállóan gazdálkodik. A közs. képv. test. virilis tagja, a ref. egyház presbitere, az O. K. H. igazgatósági tagja stb. A háborúban katonai szolgálatot teljesített. Fia: Sándor, az orosz harctéren kapott súlyos sebeibe halt meg, István 3 évig orosz fogságban volt, János az olasz fronton harcolt.

Gróf Károlyi László 1041 kh. Főszámv.: *Radványi Jenő.* Gazd. számt.: *Matolai Miklós.* Int.: *Szánthó Sándor. J. Balog Sándor* 28, *Csapó István* 23, *A. Cselőtey József* 21, *H. Cselőtey János* 26, *P. Cselőtey Sándor* 20, *G. Elek János* 20, *Hódi Mihály* 28, *G. Kis Sándorné* 28, *R. kath. Egyh.* 169, *Ref. Egyház* 54, *Sallai János* 22, *Szőri János* 25, *A. Tóth István* 28 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Molnár János.*

Szakmáját helyben tanulta. A háborúban az 1. h. gy. e. kötelékében 3-szor sebesült, 50 százalékos rokkant lett. Kitüntetése: kis ez., 3 bronz v. é., Károly cs. ker. Fivére harctéri sebesülésébe halt meg.

Kropacsek János.

Szakmáját édesatyjánál tanulta. Hosszabb ideig Budán és Prágában dolgozott, majd helyben, atyja üzletét vette át. Több társadalmi egyesület tagja. A háborúban az 1. h. táb. ágyús ezrednél teljesített szolgálatot, majd megsebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker., seb. é. Öccse: Antal az olasz fronton hősi halált halt.

Özv. Weisz Gáborné.

Férje 1879-ben alapította a jelenleg is meglévő fűszer- és vegyeskereskedését. Közs. képv. test. tag volt, valamint egyházának lelkes támogatója, imaházat is tartott fenn. Öt fia végigküzdötte a világháborút, Pál, Tibor és Sándor megsebesültek, József olasz fogságban volt.

Branakner József, Ancserl Sándor, Engel Dezső, Hangya Szöv., Lutytye Lajosné, Köpf Alajos, Kainer Vilmos, Puth Károly, Rubes József, Varga Józsefné, Weisz Adolf, Zeidler Lipót.

Géplakatosok: *Kuria Ernő, Posztarek József.*

Hentesek és mészárosok: *Bese István.*

Iparát Budapesten tanulta és 1908-ban szabadult fel. Mint segéd Bpesten és Wienben dolgozott. 1922 óta helyben önálló hentes- és mészárosmester. Valamennyi társadalmi egyesület tagja. A háborúban a 32. gy. ezredben küzdött az orosz és román harctereken. Kétszer sebesült.

Bese József.

Iparát Bpesten tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1928 óta helyben önálló hentes- és mészárosmester. Mint nagy sportoló többízben bajnokságot nyert és a mezei futóversenyekben két évig veretlen volt. Versenyek alkalmával több európai városban megfordult. A háborúban az 1. h. gy. e. kötelékében harcolt, az orosz fronton megsebesült. Kitüntetése: kis ez., v. ér., Károly cs. ker. és seb. érem. Mint őrmester szerelt le.

Biró József, Csáder Dezső, Kalma József, Vitéz Lajos.

Korcsmárosok: *Etl József.*

Iskoláit helyben és Vácon végezte. A műszerészipart Bpesten tanulta. A háború vége óta helyben kocsmáros. Több társadalmi egyesületnek tagja. A háborúban olasz, orosz frontokon harcolt, majd megsebesült. Mint törzsőrmester szerelt le. Kitüntetése: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem, valamint a békebeli szolg. érmek.

Ancserl Sándor, Biró József, Brandtner József, özv. Brandtner Béláné, Dalmadi Győző, Botos László, Hangya szöv., Kralovics Gyula, Kainer Vilmos, Kuria Gyula, Kropacsek János, özv. Weisz Gáborné.

Kádár: *Knausz János.*

Kaskötő és kosárfonó: *Skribek József.*

Kocsigyártó: *Ertl Mihály.*

Iparát Budaörsön tanulta és ugyanott szabadult fel. Mint segéd Budafokon, Budán dolgozott. 1912 óta helyben önálló kocsigyártó. A főti Közm. E. alelnöke, valamint több társadalmi egyesület tagja. A mozgósításkor a 32. gy. e. vonult be. Orosz fronton harcolt, megsebesült. Mint tizedes szerelt le.

Id. Juhász István.

Iparát Aszódon tanulta, felszabadulása után az ország különböző helyein dolgozott. 1894 óta helyben kocsigyártómester. A multban tagja volt a közs. képv. testületnek. A fóti Ip. Közm. Körének tagja. Békében a 13-ik huszárezredben 3 évig szolgált.

Kovácsok: *Juhász József.*

Iparát Bpesten tanulta és mint segéd is hosszabb ideig ott dolgozott, majd gróf Károlyi fóti uradalmában 12 évig mint patkolókovács. 1912-től önálló mester. A háborúban 1917-től az 1. h. tűzérezred kötelékében teljesített szolgálatot.

K. Juhász István, Galambos Sándor, Ertl Mihály, Kovács Ferenc, ifj. Juhász István.

Malmok: *Huszai Gábor.*

Iskoláit Püspökszilágyin végezte. Iparát Örszentmiklóson és Galgamácsán tanulta. Mint segéd Jászapátiban és Veresegyházán dolgozott. 1923 óta helyben malomtulajdonos. 7 évig Amerikában tartózkodott. A közs. képv. test. virilis tagja.

Pékek: *Koczor Ferencné, Luttye Lajosné, Pirók Károly, Sture Lajos.*

Szíjgyártó: *Veres Antal.*

Szobafestő és mázoló: *Horváth Géza.*

Szövőde: *Rokkanttelepi műhely.*

Temetkezési vállalkozó: *Simon László.*

Tüzelőanyagkereskedő: *Köpf Alajos, Luttye Lajos.*

Villanyszerelő: *Homok János* főszerelő.

Középiskolai tanulmányait és mesterségét Bpesten végezte. A technológia szaktanfolyamát 1915-ben végezte. Háború után a Helyiérdekű Vasútaknál dolgozott, jelenleg Staub Elemér ny. államtitkár villanyvilágitási vállalatának szolgálatában áll. Háborúban 33 hónapot a 32. gy. e. kötelékében fronton töltött. Kitüntetése: bronz. v. é., Károly cs ker.

Vitézek: *v. Balog Mihály* földmíves, *v. Balog István* földmíves, *v. Bese István* trafikos, *v. Bertus József* bankaltiszt, *v. Csatlós István* államrendőr, *v. Mohácsi Mátyás* mezőőr.

Zöldségkereskedők: *Gombai Testvérek, Molnár János, Nyuka Andrásné, Szabó Istvánné, Varga Sándorné.*

KISNÉMEDI

Kisközség. — Hozzátartozik: *Sóstó-p.* és *Konstanz-m.*

A *Rátót* nemzetség ősi birtokainak egyike, 1295-ben e nemzetség egyik sarja I. László, összetüzvén az *Ákos* nembeli *Micskkel*, a későbbi bánnal, kénytelen volt itteni birtokát neki átengedni. 1400-ban már a váci püspök és a káptalan birtoka. 1426-ban a váci püspök nyerte adományul az egészet Zsigmond királytól. A község a török hódoltság alatt nem pusztult el. 1690-ben *Felső-Némedi* név alatt szerepel az összeirásban. 1691-ben $^{1}/_{32}$, 1695-ben egynegyed portával rótták meg és ekkor már *Kis-Némedi* névvel szerepel. 1720-ban 22 adóköteles magyar háztartást vettek itt fel. 1754-ben *Gosztony András* és *Tihanyi Dániel*, 1848 előtt a Gosztony, a Tihanyi és a *Rudnay* családok voltak a földesurai. 1848-ig 22 elsőosztályú úrbértelke volt. 1847-ben tagosították. Jelenleg *Gosztony Miklósnak* van itt nagyobb birtoka és régi kúriája. A lakosság nagyrészben szarvasmarha- és sertéstenyésztéssel foglalkozik.

A világháborúban bevonult katonák száma: 102, a hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké: 13, hadiárváké: 32.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 205 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1025 lélek, színmagyar. R. kath.: 988, ref.: 17, ágh. ev.: 1, g. kel.: 2, izr.: 15. Az 1930. népszámlálás szerint a községben 1032 lélek van.

Területe: 2404, kh., melyből a községé 85 kh. Szántó: 1656, rét: 83 kh., legelő: 328, erdő: 133, szőlő: 46, kert: 55, terméketlen: 103. *Erdőbirtok*: 133 kh., az erdő Gosztonyi Miklós birtokos tulajdona. Ákác, tölgy és kőrisfák.

Talajviszonyok: agyagos-kötött.

Terméyek (átlagtermés): búza, rozs, árpa 7—9 q, tengeri 12 q, burgonya 40—60 q.

Vas. áll.: *Váchartyán* 4.17 km. Hajó állomás: *Vác* 14 km.

Posta., Táv., Tel., Cső.: *Váchar-*

tyán. Törvsz., Pü. ig.: *Pestvidéki.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv. Vál. ker., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác.* Mezőg. Kam., Iparfü., Keresk. Kam., O. T. I.: *Bpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Körjegyzőség: *Vácduka*

Községi bíró: *Csernák Imre.* Törv. bíró: *Nagy Imre.* Pénztáros: *Szottfried István.*

Közgyám: *B. Ribay István* gazdálkodó.

1922-ben kezdte az önálló gazdálkodást 5 kh. saját és 3 kh. föld bérletén. A Hitelszövetkezet igazgatósági tagja és közs. képv. test. tag. 1914-ben bevonult a 32-ik nehéz tarack tüzérezredbe és szerb, orosz, valamint az olasz frontokon harcolt 53 hónapig. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. Öccse, András 1915-ben az orosz fronton hősi halált halt, bátyja János a fogságban szerzett betegségében halt meg.

ISKOLÁK.

Községi elemi iskola. Tanítók: *Valent Géza.*

Az áll. tanítóképzőt 1906-ban Losoncon végezte. Pályáját 1908-ban Hévízgyörkön kezdte, majd 13 évig Vácszentlászlón tanított, 1905 óta helyben vezető tanító. A Hangya ügyv. igazgatója, népmívelési gondnok, levente főoktató és az iskolaszék jegyzője. A mozgósításkor vonult be és 1916-ig teljesített harctéri szolgálatot, amikor is betegsége miatt leszerelték. Két testvére vett még részt a háborúban.

Bevelaqua László.

6 tanítóképzőt 1921-ben Kiskúnfélegyházán végezte. 1923 óta helyben tanító. A községi köteles tűzoltóság parancsnoka, lev. oktató, népmívelési előadás és a Hitelszövetkezet könyvelője.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Közs. köteles tűzoltóság. Par.-nok: *Bevelaqua László.*

Levente Egyesület. Oktató: *Bevelaqua László.*

Hitelszövetkezet. Elnök és ügyv. ig.: *Szlachányi János.*

1889-ben alakult mint Pestmegyei Hitelszövetkezet. Alapította Szlachányi János akkori s. jegyző.

Könyvelő: *Bevelaqua László.*

Hangya Fogy. és Ért. Szöv. Elnök: *Gosztonyi Miklós.* Ügyv. ig.: *Valent Géza.* Üzletvezető: *Stump János.*

Iskoláit Soroksáron végezte. 1919-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Budapesten mint fegyvermester, Váchartyánban mint külszolgálatos teljesített szolgálatot és 1929-ben mint törzsőrmester ment nyugdíjba. 1930-ban lett a helybeli Hangya üzletvezetője. 1918-ban az olasz fronton harcolt. A 10 éves szolg. ker. tulajdonosa.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalos: *Cinkota István.*

Ácsok: *Kurucz József, E. Cinkota Mihály.*

Bizt. ügynök: *Muka Gáspár.*

Cipészek: *Fazekas András, Fitos Miklós, Ribai István.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Gosztonyi Miklós* 8 HP, *Nagy Imre* 4 HP, *Princ József* 2 drb. 4 HP.

Dohánytőzsdések: *özv. Diamant Manóné, Hangya Szöv., Rosenfeld Adolf.*

Földbirtokosok: *Kurucz Tamás.*

17 kb. saját, valamint bérelt földjén gazdálkodik. 1900—1910-ig Amerikában volt, honnan hazatérve kezdte az önálló gazdálkodást. 1912-ben községi pénztáros lett. 1914—20-ig ismételten Amerikában tartózkodott, ahonnan hazatérve 1921—27-ig a község bírája lett. A Hitelszöv. ig. tagja. Hat gyermeke közül jelenleg három Amerikában van.

Nagy András.

1903-ban kezdte az önálló gazdálkodást és jelenleg 35 kh. föld tulajdonosa. A közs. képv. test. virilis tagja volt. 1917—18-ig katonai szolgálatot teljesített. Fivére színén részt vett a háborúban.

Gosztonyi Miklós. Sóstó és Konstanc major. 1075 kh. *id. Gruchmann József* 26, *Községi telkes gazdák* 163, *Máthé Mihály* 50, *Nagy Imre* 46, *id. Puskás András* 33, *Szekszér István.*

Fűszer és vegyeskereskedők: *Rosenfeld Adolf.*

A szakmáját vácon tanulta, majd a szülei üzletében Rétságon dolgozott. 1925-ben jött a községbe, amikor is a 70 éve fennálló üzletét átvette. 1914-ben vonult be és 48 hónapot az olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Özv. Diamant Manóné, Hangya Szöv.

Géplakatos: *Princ Lajos.*

Iskoláit helyben, az ipariskolát Budapesten végezte. A lokomobil stb. gépekről a vizsgáit a budapesti m. kir. Technologián tette. Kitanult vasesztergályos. 1925-ben lett önálló lakatosmester. 2 drb. Első M. Gazd. Gépgyári 4 HP. cséplőgép tulajdonosa, valamint 20 kh. földön mint bérlő gazdálkodik. A közs. képv. test. virilis tagja. 1915—18-ig az orosz fronton harcolt. A Károly cs. ker. tulajdonosa. Bátyja, Gyula, az orosz fronton hősi halált halt.

Kocsmárosok: *Hangya Szöv., Muka Gáspár.*

Kovács: *Lalkó János* közs. kovácsmester.

Mesterségét Galgagyörkön tanulta, mint segéd Ujpesten és Rákospalotán dolgozott. 1927-ben jött végleg a községbe, amikor is községi kovácsnak választották meg. Édesapja az orosz és román frontokon harcolt és az ott szerzett betegségében halt meg.

Kőmívesek: *Balázs János, Gruchmann Mihály.*

Vitéz: *v. Farkas József* földmíves.

ŐRSZENTMIKLÓS

Nagyközség. Hozzátartozik: *Nyirei-szőlőtelep, Makkos-, Nyáras- és Kálmánháza*-tanyák.

Vác-Budapest-Gödöllői vasútvonal mentén, a Rákospatak mellett fekszik, Váctól 17 km. távolságra. 1493-ban *Kis-Szent-Miklós* néven fordul elő és Tabajddal együtt a *Korniss* család birtoka. 1695-ben portáinak számát egy negyedben állapították meg. A XVIII. század közepén a *gróf Grassalkovich* család birtokába került s ettől kezdve a gödöllői uradalom sorsában osztozott. Különzése némi tagosítással 1860-ban történt. A helységben levő úrilakot *Rudnyánszky Kálmán* építtette. A helységben a ref., róm. kat. és baptista hitfelekezeteknek van templomuk. Van itt téglagyár is. A dűlőnevek közül érdekesebb *Csaták*, melynek — úgylátszik — történeti eredete van. A község Kisszentmiklós, nevét 1900-ban változtatták meg. A község lakói rossz viszonyok közt élnek.

A világháborúban bevonult katonák száma: 216, a hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké: 12, hadiárváké: 11.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1100 lélek. Színmagyar. R. kath.: 96, ref.: 762, izr.: 5, egyéb: 237. *Házak száma*: 300. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1353 lélek van.

Területe: 2756 kh., melyből a községé: 88 kh. Szántó: 1538, rét: 162, legelő: 286, erdő: 161, szőlő: 410, kert: 54, nádas: 9, terméketlen: 133, egyéb: 1 kh. *Erdőbirtok*: 103 kh. a volt urbéres közbirtokosság tulajdonában. *Talajviszonyok*: homok.

Terményei: buza, rozs, árpa, zab, átlag termés: 4—5 q. Paradicsom átlag 80 q és gyümölcsök.

Vas. áll.: *Őrszentmiklós—Vácbottyán* (2 km). Szállás nincs. Kocsit a postaküldönc, vagy a kisbíró útján lehet rendelni.

Posta: *helyben*, táv. cső.: *Veresegyháza*. Főszb., Járásb., Tkv., Adóhiv., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác.* Törvsz., Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamr., Iparfü. és Keresk. Kamr.: *Budapest.* Vál. ker.: *Aszód.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 13.

Körjegyző: *Körtvélyessy Endre.*

Gimnáziumi éretségit Nagykőrösön tett, a jegyzői tanfolyamot Szombathelyen végezte. Közigazgatási pályáját Váckisujfalun kezdte, majd Udvariban, Simontornyán, Pestujhelyen működött. 1915 óta körjegyző Őrszentmiklóson.

Adóügyi jegyző: *Major István.*

Közs. irnok: *Boga Gyula.*

Közs. bíró: *L. Szücs Sándor.*

15 h. földjén gazdálkodik, melyből 1 h. szőlő. Előzőleg közs. képv. testületi tag, majd a község pénztárosa volt. Másodízben bírája a községnek. Mozgósításkor bevonult az 1. nép. gy. ezredhez, 17 hónapon át román és olasz frontokon harcolt. Ferenc fivére az orosz fronton hősi halált halt.

Törv. bíró: *Kánitz József.* Pénztáros: *Kánitz Sándor.* Közgyám: *id. Som István.*

Közs. altiszt: *ifj. Nemes Dezső.*

Munkácsi születésű. 1926 óta áll a község szolgálatában, mint altiszt és kézbesítő. Édesapja résztvett a háborúban, 24 hónapon át orosz fronton harcolt, megsebesült. Mint őrmester szerelt le.

Postamesternő: *Varga Jánosné — F. Nagy Julia.*

Áll. előljáró: *Varró József.*

Középiskoláit Ujpesten végezte, 1907-ben lépett a Máv. szolgálatába, 1923 óta a helyi állomás vezetője. Mozgósításkor bevonult a vasút- és távirdász ezredhez, orosz és szerb fronton teljesített szolgálatot 1916 végéig, mint szakaszvezető.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

Ref. egyházközség. Lelkész: *dr. Sikó Zoltán.*

Baptista egyház. Prédikátor: *Juhász János.*

Ref. elemi iskola. Ig. tanító: *Burián Albert.*

Tanítónő: *Burián Albertné — Lux Emília.*

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Ragályi Endre.*

R. kath. Óvoda. Óvónő: *Czippauer Anna.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett Tűzoltóság. Parancsnok: *Boga Gyula.*

Levente Egyesület. Főoktató: *Burián Albert.* Oktató: *Ragályi Endre.*

Hitelszövetkezet. Ügyv. ig: *dr. Sikó Zoltán.*

Hangya Szövetkezet. Elnök. *dr. Sikó Zoltán.*

Alakult 1915-ben. Korlátlan italmérési engedélye van.

Ügyv. ig.: *G. Tóth József.*

32 h. birtokán gazdálkodással foglalkozik, melyből 1.5 h. szőlő. Közs. képv. testületi tag. 1908—1912-ig a község bírája volt. Háború alatt a tréneknél teljesített szolgálatot Három fia különböző frontokon harcolták végig a háborút

Üzletvezető: *özv. Molnár Árpádné.*

Gyümölcsértékesítő és Szeszfőző Szövetkezet. Igazgató: *Arczfalvy József* ny. főmérnök.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Ács: *Barsi Gábor.*

Bádogos: *Hubner Mihály.*

Biztosítási ügynök: *Boga Gyula.*

Cipész: *Soós István.*

Cséplőgéptulajdonos: *Pittlik Elemér,* 12 HP Máv. benzinmotor.

Dohánytőzsdések: *Hangya Szöv., Pick Berta, Spitzer Dezső.*

Férfi szabó: *Kukucska Sándor.*

Földbirtokosok: *Faith Jenő.*

Főreáliskolai érettségit tett Budapesten. 19 h. szőlőbirtokán gazdálkodik. A közs. Lövészegyesület elnöke, a Tesz. választm. tagja. A Turul Bajtársi Egyesület volt elnöke. Három fivére vett részt a háborúban, Károly fivére a háborúban szerzett betegségében halt meg.

Gyügyei András.

10 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. Hosszú időn át volt a község pénztárosa és képv. testületi tag. A baptista egyház r. tagja. Pál fia a 29. h. gy. e. kötelékében részt vett a háborúban, a kis ez. v. é. tulajdonosa.

krassóbrogyáni Kvassay Márta.

A család Barsmegyéből származik. 8 h. szőlőbirtok és kastély tulajdonosa. A Szociális Misszió kültagja. Fivére: Kvassay Jenő a balatoni kikötők és vízművek alapítója, másik fivére: Kvassay István az antibaccillin gyógyszer feltalálója. Gróf Benyovszkyné Kvassay Mária nővérét Kossuth Ferenc vette nőül.

Odé Sándor.

34 h. birtokán gazdálkodással foglalkozik, melyből 4 h. szőlő. 1918 óta tagja a közs. képv. testületnek, 1920—21-ben közs. pénztáros, 1927—20-ig a község bírája volt. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, szerb és orosz frontokon harcolt, megsebesült.

Arczfalvy József 21, *Jakab Lipót* 21, *Sajó Károly és Elemér* 186, Nyáras tanya, *özv. Szabó Jánosné* 22, *id. Som István* 24, *Viczián Antalné* 20.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Hangya Szöv., Pick Berta, Spitzer Dezső.*

Kocsmárosok: *Babják Lajos, Hangya Szöv., Németh Kálmán, Pick Berta.*

Kovácsok: *Dobrocsányi András, Pittlik Lajos.*

Kőmíves: *Róth Antal.*

Szakmáját Vácott tanulta. 1893 óta önálló. Budapesten, Vácott mint munkavezető dol-

gozott. 24 évig a gr. Vigyázó birtokon, 29 évig pedig a vármegye szolgálatában állott mint kőmívesmester. József fia végigharcolta a háborút, súlyosan sebesült, mint tizedes szerelt le. Nagy ez. és kis ez. v. é. tulajdonosa.

Malmok: *József malom*, tulajd.: *Arczfalvy József*, *Határ malom*, tulajd.: *Polcz Antal*.

Pék: *Renek János*.

Téglagyár: *Mezőgazdasági Téglagyár Rt.* Bérlő: *Margittay Zoltán*.

Vitéz: *v. Kásás Árpád* százados, honv. min. tisztviselő.

PÜSPÖKHATVAN

Nagyközség. Hozzátartozik: *Galambos-puszta*.

Aszód—balassagyarmati vasútvonal mellett fekszik. A lakosság jó anyagi viszonyok közt él. 1460-ban a *váci püspök* birtokai között szerepel. A török hódoltság alatt nem pusztult el. 1691-ben egynegyed portával szerepel az összeírásban, melyet a porták kiigazítása alkalmával, 1695-ben egy és egynegyed portára emeltek föl. A róm. kat. plébániát 1709-ben állították helyre. 1715-ben 21, 1720-ban 27 adóköteles magyar háztartást vettek itt fel az összírásba. A róm. kat. templom 1736-ban épült. Az anyakönyvek 1709-től kezdődnek. 1848-ig a váci püspökség volt a helység földesura és jelenleg is annak van itt legnagyobb birtoka. Az úrbéri egyezséget 1859-ben kötötték. A tagosítást 1863-ban hajtották végre.

A világháborúban bevonult katonák száma: 200, a hősi halottaké: 53, hadiözvegyeké: 26, hadiárváké: 14.

A hősi halottaknak emléket állítottak. A földbirtok reform folytán 41 igénylőnek 84 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1410 lélek. Színmagyar. R. kath.: 1369, ref.: 4, ág. ev.: 30, g. kath.: 1, izr.: 6. *Házak száma*: 300. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1502 lélek van.

Területe: 4297 kh., melyből a községé: 172. Szántó: 2068, rét: 197, legelő: 143, erdő: 1684, szőlő: 4, kert: 34, terméketlen: 165. *Erdőbirtok*: a váci megyéspüspök, helybeli volt urbéresek és zsellérek tulajdona. *Talajviszonya*: kötött talaj.

Terményei: buza, árpa, rozs, tengeri. Átlagtermés: 5—6 q, kh-ként.

Vas. áll.: *helyben* Máv., teherárura: *Galgagyörk*.

Posta, táv., tel. és cső.: *helyben*. Törvsz., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., OTI: *Budapest*. Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác*. Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód*. Pü. bizt.: *Gödöllő*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Belházy Arnold* főjegyző.

Középiskoláit Selmecbányán, a közigazgatási tanfolyamot Budapesten végezte. Működését Ujbarson kezdte, a községnek 1918 óta főjegyzője. Hitelszöv., Hangya ig. tagja, a Váci Takarékpénztár választm. tagja. A háborúban két unokafivére: Belházy Pál és Paksy Ádám hősi halált haltak.

Irodatiszt: *Margocsy Gyula*.

Közs. bíró: *ifj. Korita Mihály*.

25 h. földjén 1919 óta önállóan gazdálkodik. 1930-ban választották meg a község bírájává. Háború alatt Budapesten teljesített katonai szolgálatot.

Törv. bíró: *Bátyi József Babinszki*.

Pénztáros: *ifj. Babinszky Pál*.

Előzőleg gazdálkodó volt. 1927-ben fűszerüzletet nyitott. A község pénztárosa, az Első Keresztény Biztosító megbizotja. Édesapja résztvett a háborúban, sógora orosz fronton hősi halált halt.

Közgyám: *Bátyi Ferenc*.

Postamester: *özv. Prunner Mihályné*, szül. *Bíró Stefánia*.

M. kir. csendőrörs

Örsparancsnok: *Kácsor József* thtts.

1908-ban lépett a csendőrség kötelékébe. Erdélyben, majd Rákosszentmihályon, Turán, Csapon teljesített szolgálatot. 1915—16-ban Galiciában teljesített szolgálatot. István és Pál fivérei a háborúban hősi halált haltak.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Podhorányi Adolf.* Kántor: *Kastier István.*

R. kath. elemi iskola. Tanítók: *Bene József.*

Középiskoláit és a tanítóképzőt Somogycsurgón végezte. Működését Legenden (Nógrádm.) kezdte, majd Főton, 1922 óta pedig helyben r. kat. tanító. A Levente Egy. főoktatója, Hitelszöv. ügyv. igazgatója, Egyháztanács jegyzője, közs. képv. testületi tag. Háborúban a 19 h. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, 1915-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Mint t. zászlós szerelt le.

Lanczinger Ferenc.

Gimnáziumot Aszódon, a tanítóképzőt Kiskúnfélegyházán végezte. Tolmácson (Nógrádm.) kezdte működését, majd Turán, 1928 óta pedig helyben r. kat. tanító. A kötelezett tűzoltóság parancsnoka, levente oktató, népművelési előadó.

Áll. Ovóda. Ovónő: *Papp Lenke.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett Tűzoltóság. Parancsnok: *Lanczinger Ferenc.*

Levente Egyesület. Főoktató: *Bene József.* Oktató: *Lanczinger Ferenc.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *Trupp Antal.* Ügyv. ig.: *Bene József.*

Hangya Szövetkezet. Elnök: *Kereskényi István.* Ügyv. igazgató: *ifj. Pauer Mihály.* Üzletvezető: *Márkusz Ferenc.* Kocsmakezelő: *Mezey József.*

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Kereskényi István.*

Mesterségét Vácott tanulta. Mint segéd Budapesten, Esztergomban, Kecskeméten dolgozott. 1906 óta önálló. Gazdálkodással is foglalkozik. Hangya szöv. elnöke. Háború alatt, mint segédszolgálatos, repülőgépgyárban dolgozott.

Id. Dunay Ferenc, Dunay János.

Ácsok: *Bátyi Mihály. id. Endresz József.*

Biztosítási ügynökök: *ifj. Babinszky Pál, Bátyi István, ifj. Korita István.*

Bognár: *Jancsek János.*

Cipészek: *ifj. Csáky István, Maloch Mihály.*

Cséplőgéptulajdonosok: *ifj. Bencsik István* 2 db. 6 HP benzin, gőz. *ifj. Korista István* 1 db. 6 HP benzin, *Pongist István* 1 db 6 HP benzin.

Dohánytőzsdések: *Babinszky Pál, Bátyi Mihály, Hangya Szöv., Maloch Mihály.*

Férfiszabó: *Rakoncay János.*

Földbirtokosok: *Bátyi József (Alsó).*

21 h. birtokán gazdálkodik 1901 óta önállóan. 18 évig volt közs. képv. testületi tag, 15 évig tejszövetkezeti igazgató, 3 évig a Hangya szöv. ig. tagja és 3 évig iskolaszéki tag. Háború alatt segédszolgálatot teljesített, egyideig mint csendőr.

Czifra József L.

26 h. földjén gazdálkodik, állattenyésztéssel is intenzíven foglalkozik. 1904 óta önálló gazda. Volt közs. képv. testületi tag, törvénybíró és pénztáros. Iskolaszéknek tagja. Háború alatt 1917-ig hadtápszolgálatot teljesített.

Czifra Pál.

16 h. földjén gazdálkodással foglalkozik, tehenészete is van. Hitelszöv. Tejszövetkezet ig. tagja, közs. képv. testületi tag, a Hangya volt igazgatója és volt közs. esküdt. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, a szerb fronton szerzett betegségéből kifolyólag mint 100%-os rokkantat bocsájtották el.

Gunda János.

12 h. földjén gazdálkodik 1888 óta önállóan. Hangyának, Hitelszövetkezetnek, Tejszövetkezetnek hosszú idő óta tagja. Iskolaszéki gondnok, egyháztanács tagja. 20 évig közs. képv. testületi tag volt. 2 fia vett részt a háborúban.

Varga János.

8 h. földjén gazdálkodik, állattenyésztéssel is foglalkozik. Egyháztanács tagja. 1904—1920-ig, majd 1925—28-ig ig. tagja volt a Hangyának. Tagja volt a közs. képv. testületnek és az iskolaszéknek. Mozgósításkor bevonult a vasút és távirdász ezredhez. Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le. István öccse orosz fronton, 1914-ben hősi halált halt.

Váci püspökség 1828 kh. Galambospuszta, *Urbéresek* 269, *Bátyi József Alsó* 22, *Czifra József Lőrinc* 26, *Czifra Mihály* 20, *id. Ko-*

rita Mihály 23, *Lami Mihály Szabados* 27, *R. kath. egyház plébánia jav.* 49, *R. kath. egyház kántori jav.* 24, *Tahy István* Galgagyörk 73, *Varga Ferenc* 20, *Varga János* 40, *Varga Mihály* 32, *özv. Vizler Ferencné* 22, *Zsellérek* 37 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *ifj. Babinszky Pál, Féderer József, Hangya Szöv., Maloch Mihály.*

Hentes és mészáros: *Lanczinger János.*

Szakmáját Vácott tanulta, 1922-ben szabadult fel. 1930-ban vette át édesapja üzletét.

Kocsmárosok: *Bátyi Pál.*

8 h. földjén gazdálkodással foglalkozik, 1926-ban nyitotti kocsmát. A közs. kép. testületnek tagja volt. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, kétszer sebesült, 50%-os rokkant.

Mezei János.

1930-ban kapta meg korlátlan italmérési engedélyét. Gazdálkodással is foglalkozik. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, 27 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Mint 50%-os rokkant szerelt le. Kitüntetései: kis. ez., kétszer bronz v. é. és Károly cs. ker.

Kovácsok: *Meleg János, Peringer Ferenc, Pongist István.*

Kőmíves: *id. Sztrehovszki József.*

Malomtulajdonos: *Szlavkovszky István.*

Pék: *Juhász Mihály.*

PÜSPÖKSZILÁGY

Nagyközség. Hozzátartozik: *Nagy-, Közép- és Kisszór*-puszták, *Károly*-m. és *Cseres*-p.

1690-ben egy nyolcad, 1695-ben egynegyed portával írták össze. A róm. kat. plébánia 1715-ben már fennállott, az anyakönyvek is ez évtől kezdődnek. 1715-ben 17, 1720-ban 25 adóköteles magyar háztartást írtak itt össze. A róm. kat. templom, melyet 1746-ban *gróf Althan Károly* váci püspök helyreállíttatott, még a török hódoltság előtti korszakból való. 1848 előtt $26^{22}/_{32}$ elsőosztályú úrbértelke volt. 1848-ig a váci püspökség volt a helység földesura. Jelenleg is *a váci püspökségnek* van itt nagyobb birtoka. A tagosítás 1863-ban történt. A községhez tartozó *Nagyszór*-puszta, már az 1832—33. évi pápai tizedjegyzékben is előfordul *Szórpuszta* néven. A völgyben fekvő község lakói szegény aratómunkások.

A világháborúban bevonult katonák száma: 224, a hősi halottaké: 35, hadiözvegyeké: 18, hadiárváké: 54.

A hősi halottaknak emléket állítottak.

Földbirtokreform folytán 92 igénylő között 123 k. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1189, szinmagyar. R. kath.: 1184, ág. ev.: 2, izr.: 3. *Házak száma:* 200. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1120 lélek és 200 ház van.

Területe: 4397 kh., melyből a községé: 90 kh. Szántó: 1800, rét: 212, legelő: 180, erdő: 2055, szőlő: 3, kert: 29, terméketlen: 116 kh. *Erdőbirtok*: a váci püspökség tulajdona. Cser, tölgy, 60 éves vágásra, beosztva. 500 kh. a váci tenyészgazdáké.

Talajviszonya: fekete agyag.

Terményei: buza, rozs. Átlagtermés 5—6 q kh-ként.

Vas. áll.: *Váchartyán* (7 km).

Posta, tel.: *helyben.* Táv.: *Galgagyörk.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., OTI: *Budapest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód.* Cső.: *Váchartyán.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Váchartyán 7.

Vezető jegyző: *Szabó Balázs* főjegyző.

Középiskoláit Szolnokon végezte, a közigazgatási tanfolyamot 1901-ben Budapesten, Közig. pályáját Szolnok városnál kezdte, majd Sződön, Vácdukán volt s. jegyző, 1908 óta vezető jegyzője a községnek. Levente Egy., Népművelési bizotság és Hangya szöv. elnöke.

Közs. bíró: *Molnár Mihály.* Törv. bíró: *Berkó István.* Pénztáros: *Verner Mihály.* Közgyám: *Misnyovszky András.*

Postaügynökség. Vezetője: *Szabó Balázs.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség.

XV. században keletkezett, mint a váci káptalan birtoka. A török uralom alatt majdnem teljesen elpusztult. 1697-ben Galgamátyának volt fiókegyháza, 1700 körül szervezték meg a plébániát. Temploma 1914-ben épült.

Esperes plébános: *Viz Zoltán* pápai kamarás.

Theologiát 1888-ban végezte Vácott. Több évi káplánkodás után, 1892-től Abonyban volt adminisztrátor és plébános 7 évig, 1898-tól 1916-ig Kunszentmiklóson plébános, 1916 óta esperes-plébános helyben. Pápai kamarássá 1910-ben nevezték ki.

R. kath. elemi iskola. Kántor-tanító: *Ágoston József.* Tanítónő: *Gubriánszky Etelka.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett Tűzoltóság. Parancsnok: *Ágoston József.*

Levente Egyesület. Oktatók: *Ágoston József, vitéz Szigetvári János.*

Hangya Szöv. Elnök: *Szabó Balázs.* Ügyv. ig.: *vitéz Szigetvári János.*

Gazdálkodással foglalkozik. A Váci fa- és csertermelő r.-t.-nek 21 évig számadója, 6 éve főszámadója. Hangya szöv. ügyv. igazgatója, közs. képv. testületi tag, leventeoktató. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, háromszor sebesült, 1916—1919-ig orosz fogságban volt. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kétszer nagy ez., kis ez. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem. 1928-ban avatták vitézzé.

Üzletvezető: *Simon Aladár.*

BETŰSOROS CIMTÁR.

Biztosítási ügynökök: *Petrányi János, Csermák János.*

Cséplőgép tulajdonosok: *Demény Imre, Máthé Sándor, Misnyovszky József.*

Földbirtokosok: *özv. Kiss Istvánné.* 25 h. földje van. A gazdálkodást István fia vezeti. Néhai férje, ki 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, 18 hónapon át szerb fronton harcolt, a harctéren szerzett betegségében halt meg 1919-ben.

Szottfried József. 12 h. földjén édesapjával közösen gazdálkodik. Háborúban a 32. és 86. k. gy. e. kötelékében 47 hónapon át olasz és szerb fronton harcolt, mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: kis. ez., bronz v. é. és Károly cs. ker. Édesapja 15 évig volt a község bírája, közs. képv. testületi tag virilis alapon, Hangya szöv. ig. tagja és iskolaszéki tag.

Váci püspökség 2276, *Ibrányi Mihály* Galgagyörk 259, *Lengyel Adolf* 20, *Molnár Mihály* 24, *R. kath. plébánia* 31, *Szottfried András* 25.

Gabona és terménykereskedő: *Szottfried István.*

Hentes és mészáros: *Lengyel Adolf.* Szakmáját Ipolyságon tanulta. 1884-ben szabadult fel. Először Gután, majd Galgagyörkön volt önálló, 1891 óta pedig helyben hentes és mészáros. Kocsmája és fűszerüzlete is van. 20 h. földjén gazdálkodással is foglalkozik. Háborúban 1916—1918-ig teljesített katonai szolgálatot. Testvérének 3 fia halt hősi halált.

Kocsmárosok: *Demény Sándor, Hangya Szöv., Lengyel Adolf.*

Kovács: *Misnyovszky József.*

SZŐD

Nagyközség. Hozzátartozik: *Sződliget-telep, Göd-ujtelep, Göd-, Ilkamajor, Pusztacsöröge és Sződrákos.*

A község neve már előfordul az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben. 1317-ben I. Károly király a *Balogh* nemzetségből származó *Széchy* családnak adományozza Göd és Kesző helyiségekkel egyetemben, melyeket e család 1499-ig szakadatlanul bírt. 1471-ben Göd, Sződ és Csaba helységekre nézve kölcsönös örökösödési szerződésre lépett az *Ujlakyakkal.* Széchy István magtalan halála után, I. Ferdinánd király Göd és Sződ falvakat *Ormosdi Székely Miklós* leányának, *Magdolnának, Thurzó Elek* nejének, továbbá *Neuburgi Salm Miklósnak* adományozta. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott. Ekkor 47 adóköteles házzal van felvéve a budai líva fejadólajstromába. A református egyház az 1626—29. években már fönnállott. Az 1633—34. évi török kincstári adólaj-

stromokban a váci nahije községei között szerepel; ekkor 8 adóköteles házat jegyeztek itt fel. 1690-ben lakott helyként írták össze. 1715-ben 14, 1720-ban 19 adóköteles háztartást írtak össze e helységben; akkor még mint puszta, Dunapatajhoz tartozott. 1744-ben majdnem az egész falu leégett. A róm kat. plébánia 1740-ben keletkezett. A templom 1746-ban épült, 1834-ig a *Madách* család volt a helység földesura. Mióta *gróf Grassalkovich* birtokába került, azóta a gödöllőiuradalom sorsában osztozott. Az 1849 április 10-én az osztrákokkal és 1849 július 17-én az oroszokkal vívott váci csaták egészen e helységhez tartozó Csörögi szőlődomb határáig terjedtek. Jelenleg *Nemeskéri Kiss Pál örököseinek* az idetartozó Gödön, *Lovag Floch-Reyhersberg Alfréd dr.*nak Pa.-Csörögön és Sződrákoson, *Schöffer Bódog örököseinek ugyancsak* Gödön és *Szalachy Bélá*nak Sződön van nagyobb irtoka, melynek Várdomb nevű részén hajdan valamely erődítmény lehetett. 1891-ben nagy tűz volt a községben. A lakosság hitel- és fogyasztási szövetkezetet tart fönn. A községben van *Szalachy Béla* csinos úrilaka, melyet Szalachy Sándor építtetett 1872-ben. A községhez tartozó Árpádmajorban *Gajáry Gézának* kényelmes régi úrilaka van. A dülönevek közül a Törökkúthoz az a hagyomány fűződik, hogy az ott levő s ma is jó vizü kutat még a törökök építették. A községhez tartoznak a következő puszták, illetőleg majorok: Pusztacsörög, Sződrákos, hol *Floch-Reyhersberg Alfréd dr.*-nak van díszes régi úrilaka, értékes fegyvergyüjteménnyel és régi bútorokkal. — Göd puszta, továbbá Árpádmajor, Tarkás, Ilkamajor. Végül idetartoznak a Csörögi szőlők is. E puszták 1848-ig a herceg Grassalkovich-féle gödöllői uradalomhoz tartoztak. Kisgöd pusztán az utóbbi időben nyaralótelep keletkezett, mely ekkor 1922-ben kisközség lett és Sződtől elvált, *Göd*-nyaralótelep néven ismeretes. Pa.-Gödön van *nemeskéri Kiss Pál örököseinek* régi kényelmes úrilaka. A gödi határban valamely nagyobb épület romjai láthatók. A határban Felső-Göd néven új családi otthon-telep keletkezett, mely rohamosan épült, amely 1912-ben kis, majd 1922-ben nagyközséggé alakult és elvált.

A világháborúban elesett hősi halottak száma: 54, a hadiözvegyeké: 25, hadiárváké: 21.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 132 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 5000 lélek, színmagyar. R. kath.: 4500, ref.: 200, ágh. ev.: 200, g. kath.: 50, izr.: 50. *Házak száma:* 900. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 4698 lélek van.

Területe: 8,017 kh., ebből a községé 566. Szántó: 4506, rét: 737, legelő: 942, erdő: 688, szőlő: 402, kert: 732, nádas: 3, terméketlen: 800 kh.

Talajviszonyok: 80 százalék homok.

Termények: főterménye rozs átl. term. 4 q.

Vas. áll.: *Sződ-Csörög és Göd.* (3.6) km).

Posta., Táv., Tel.: *helyben.* Főszb., Járb., Adóh., Tkv., Pü. bizt., Pü. szak., Vál. ker.: *Vác.* Törvsz. Pü. ig., Keresk. Kamr., Iparfü., Mezőg. Kamr. OTI: *Budapest,* Cső.: *Alsógöd* és *Vác.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Szirmák László* főjegyző.

Ujkécskén született, középiskoláit Vácon, a közig. tanfolyamot pedig 1908-ban Budapesten végezte. Előbb helyben jegyzőgyak., majd Ujkécskén s. jegyző, 1916-ban pedig megválasztották helyben főjegyzőnek. A háborúban a szerb és orosz harctéren küzdött, 19 havi frontszolgálata van, súlyosan sebesült, majd orosz fogságba esett, honnan 1919-ben tért vissza. A seb. érem és Károly cs ker. tulajdonosa, mint t. főhadnagy szerelt le. A község fejlesztésében tevékeny része van, a Hangya szöv., Levente egylet, dalárda, Testnev. és Népműv. biz. elnöke, a Hitelszöv. alelnöke.

A. ü. jegyző: *Piros György.* Közs. irnokok: *Tarnai Alajos, Alberti István.*

Közs. bíró: *Zachár Mihály.*

18 h. birtokán 1919 óta önállóan gazdálkodik, melyből 3 h. szőlő. Helybeli születésű, iskoláit is itt végezte. 1926 óta a község bírója, azelőtt pénztárosa és előlj. tagja volt. A várm. bizottságnak 10 év óta rendes tagja, az Iskolaszék, Hangya Szöv., Hitelszöv. igazg. tagja. Háború alatt az orosz és olasz harctéren küzdött, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. 1920-ban szerelt le, mint szolg. vez. őrmester. Öccse az orosz harctéren hősi halált halt.

Törv. bíró: *Helembai Ferenc,* Pénztáros: *Hertel András.* Közgyám: *Sztuska Mihály.*

Helybeli születésű, 1920 óta 16 h. birtokán gazdálkodik, amiből 13½ h. szőlő. A község

életében tevékeny részt vesz, a közgyámi tisztsége mellett képv. test., iskolaszék és az egyháztanács tagja. Háború alatt a 32. gy. ezr. kötelékében az orosz harctéren küzdött, súlyosan sebesült, 1918-ban mint 25%-os rokkant szerelt le.

Postahivatal. Postamesternő: *Kopeczky Irma.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Lelkész: *Krchnák János* esperes-plébános.

Kántor: *Könyves László.*

Áll. el. iskola Sződligettelep. Igazgató: *Kéhler Béla.*

Tanítók: *Kéhler Béláné, Neszlényi Janka, Éder Lidia, dr. Schépán Gyuláné.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató: *Könyves László* kántortanító.

Tanítók: *vitéz Székely Jenő, Szkóky Lujza, Adamek Lajos.*

Állami kisdedóvó. Ovónői állás üresedésben.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Községi orvos: *dr. Erdélyi István.*

Magánorvos: *dr. Kemény József.*

Gimnáziumi és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, 1927-ben nyert orvosi diplomát. Előbb a budapesti Szt. István-kórházban gyakorló orvos, majd 1928-ban helyben nyitott orvosi rendelőt.

Ügyvéd

Dr. Szlavik János, Sződliget.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Elnök: *Szirmák László* főjegyző.

Parancsnok: *Zachar Mihály* közs. bíró.

Levente Egyesület. Elnök: *Szirmák László* főjegyző.

Sződligeti polgárok Egyesülete. Elnök: *Birkhoffer Béla* ny. bányaintéző.

Hitelszövetkezet.

1903-ban alakult *Schnapp Lajos* ny. főjegyző, *Krchnyák Mihály* esperes, *Szalachy Béla, Dinka János* és *Mihály, Helembai Mihály stb.* kezdeményezésére. Főcélja jelzálog és váltókölcsönök folyósításával az építkezések föllendítése.

Elnök: *Gajáry Géza* földbirt., alelnök: *Szirmák László* főjegyző. Könyvelő: *Floch Mihály.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Francsek István* épület és butorasztalos.

Iparát Budapesten tanulta, 1903-ban szabadult fel, 1914-ig mint segéd ugyanott dolgozott, azután helyben önállósította magát. A háborúban a 12. táb. ágy. ezred kötelékében a szerb és orosz harctéren 34 hónapig küzdött, súlyos betegen került haza. Az összeomláskor szerelt le. Rajta kívül még három testvére vett részt a világháborúban.

Németh József épület és butorasztalos.

Iparát Fertőszentmiklóson tanulta, 1908-ban szabadult fel, majd ugyanott és Sopronban segédeskedett, 1914-ben önállósította magát helyben. Közs. képv. test. tag, a Sződligeti Polgárok Egyl. főpénztárosa, a Magy. Kézműip. és Keresk. helyicsoportjának elnöke, stb. A háború alatt előbb munkásosztagnál, majd később a korneuburgi vasutezrednél szolgált mint szakaszvezető; az összeomláskor szerelt le.

Ácsok: *Macsó Pál.*

Iparát Petrozsényben tanulta, 1900-ban szabadult fel. Előbb Temesváron segédeskedett, majd a petrozsényi szénbányában dolgozott mint ácsmester. 1928 óta önálló helyben. Az Orsz. Kézműip. és Keresk. egy. vál. tagja. A háborúban a 2. honv. gy. ezred kötelékében az orsz harctéren küzdött, súlyosan sebesült s mint 80%-os rokkantat 1915-ben felmentették.

Rozman Ferenc.

Bádogos: *Rumek Károly.*

Bizt. ügynök: *Végh Endre.*

Bognár: *Rajkai István.*

Borbély: *Verle János.*

Cement és mészkeresk.: *Hirschfeld Mátyás, Czakó István.*

Cipészek és csizmadiák: *Deák Ferenc.*

Iparát Budapesten tanulta, 1909-ben szabadult fel, majd 3 évig ugyanott segédeskedett. 1914-ben alapította jelenlegi műhelyét. A háborúban a 32. gy. ezred kötelékében a szerb és olasz harctéren küzdött, két ízben sebesült, 30 hónapi frontszolgálata van. Az összeomláskor szerelt le mint tizedes.

Csallóközy János, Liszkay Imre, Szijjártó István, Szijjártó Lajos Vitosz János, Fehér József, Csuka István.

Cséplőgéptulajdonosok: *Cinege Já-*

nos 6 HP Schlick gyártm. *Justyák Ferenc* 3 drb. 4 HP Hoffher és Schrantz Mág, Mayer gyártm. *Klimász János* 6 HP. Első Magyar Gazdasági Gépgyár, *ifj. Varga András* 6 HP Hoffher és Schrantz.

Dohánytőzsdések: *Hangya Szöv., Pálfy Sándor, özv. Kopeczky Józsefné, Kádár Sándor, Juhász János.*

Építési vállalk.: *Sereg Kálmán, Pint János, Vehorszky András, Czakó István.*

Fakereskedők: *Hirschfeld Mátyás fiókja.*

1928-ban alapították, mindennemű építési anyag (mész, cement, tégla, cserép, épületfa, kátrányanyag, pala stb.) árusításával foglalkozik. Főüzlet Felsőgödön.

A fióktelep vezetője: *Hirschfeld Fülöp.*

Iskoláit Vácon végezte, a fakereskedő szakmát atyja üzletében tanulta ki, ugyanott praktizált, s a fiók vezetését 1928-ban vette át. A cég az OMKE tagja. Atyja a háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Férfiszabó: *Baumann József.*

Iparát Aradszentmártonban és Kisjenőn tanulta, 1909-ben szabadult fel. Békéscsabán, Budapesten, Münchenben, Hamburgban, Szt. Gallenben fejleszti szaktudását, majd 1922-ben alapítja jelenlegi műhelyét. Az Iparosok egyesületének vál. tagja. A világháborúban az olasz és román harctéren küzdött 31 hónapig, bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Földbirtokosok: *zalachi Szalachy Béla.*

Gimnáziumi érettségit 1887-ben tett Vácon, majd a 10. huszár ezredben szolgált s lábtöréssel mint rokkant főhadnagy távozott a hadsereg kötelékéből. Az 540 holdas birtokot, amelyből 5 h. szőlő, nagyatyja vette 1880 körül, kezelését atyja halála után vette át. Versenyistállótulajdonos, lótenyésztéssel, tehenészettel és sertéstenyésztéssel foglalkozik intenzíven. A kastélyt édesapja 1872-ben építette. Köz. virilis képviselő, megyebiz. tag. Háború alatt mint huszárszázados, lókórház parancsnoka volt. Felesége vargyasi báró Daniel Anna. Sógora Homath László ny. tábornok, a háborút mint a 6. huszárezred parancsnoka küzdötte végig.

Nemeskéri Kiss Pál örök. (Sándor, Géza és Margit) 1800 kh. *dr. 1. Floch Reyhersberg Alfréd* 1000, *Schöffer Bódog örök. (Pál és Ferenc)* 80, *Gajáry Géza* 164, *dr. Holló Zoltán* 45, *ifj. Vargha András* 40, *id. Vargha András* 40, *ifj. Floch Mihály* 21, *Dinka Mihály* 20, *Mikó Mihály* 20, *Floch István* 20, *Barankó András* 20 kh.

Fűszer és vegyeskeresk.: *Molnár Sándor.*

Iskoláit Pápán végezte, 1921 óta lakik helyben, üzletét 1929-ben alapította saját házában. A templomépítő bizottság tagja. A világháborút a szerb és orosz harctéren küzdötte végig, 28 hónapi frontszolgálata van, 1917-ben mint 20%-os rokkant főtüzér szerelt le.

Berger Róza, Deutsch Adolf, Mészáros József, Schwartz Ferenc, Benkő Györgyné, Maretta Lajos, Klein József, Francsek Lászlóné.

Géplakatos: *Jurcsák Testv.*

Hentes és mészárosok: *Adametz János.*

Selmecbányai születésű, szakmájában Budapesten szabadult föl. 1912-ben Budapesten önállósította magát, s 1920-ban helyezte át üzemét Sződre. Közs. képv. test. tag, Települők Egyesületének vál. tagja, Iparegylet tagja. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, az orosz, olasz és szerb harctéren 48 hónapot töltött, háromszor sebesült. 1918-ban szerelt le mint főtüzér.

Helembai Mihály, Jordán Pál.

Kocsmárosok: *Bedő Gyula.*

Háromszékmegyei születésű, 1911-ben a csendőrség kötelékébe lépett, 1929-ben mint törzsőrmester ment nyugdíjba. Ebben az évben nyitotta meg korcsmáját saját házában. A háború alatt a német hadsereg kötelékében a román harctéren küzdött. Bronz v. é. tulajdonosa.

Deutsch Árpád.

Az üzletet Deutsch Adolf alapította 1890-ben s azt 1893-ban Deutsch Árpád vette át. A szakmát szülei üzletében sajátította el. A korcsma mellett fűszerkereskedéssel is foglalkozik. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, 7 hónapot töltött az orosz harctéren, megsebesült, 1920-ban szerelt le. Két fivére hősi halált halt.

Kádár Sándor.

Makói születésű, ipari szakmát tanult ki. 1913-ban telepedet meg a községben s a Máv. szolgálatába lépett, az Istvántelki főműhelyben szolgált, hol megrokkant. 1926-ban ment nyugdíjba. Mai korcsmáját 1925-ben alapította, korlátlan italmérési joga van. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, 1915-ben hivatalból felmentették.

Hangya Szöv., nemeskéri Kiss Géza (2 kocsma), *Kiss Ernő, Kiss József, Kohn Józsefné, Mészáros József, Palkovich Béla, Schwartz Ferenc.*

Kerékgyártó: *Bajkai István.*

Kovácsok: *Szijgyártó Lajos.*

Ujvesti születésű, szakmáját helyben tanulta ki atyja műhelyében, 1917-ben szabadult fel, jelenleg községi kovács. Hadiszolgálatra 1917-ben vonult be s 1918-ban szerelt le. Másfélévig a nemzeti hadseregben is szolgált.

Jurenák Testvérek.

Kőművesek: *Pint János* építési vállalkozó.

Nagykanizsai születésű, ugyanott szabadult fel a szakmájában 1895-ben. Mint pallér és kőműves Budapesten és Nagykanizsán dolgozott, 1913-ban Szödligeten önállósította magát. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, 22 hónapot töltött az orosz harctéren, 1916-ban orosz fogságba esett, 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le. Bronz v. é. tulajdonosa.

Vehovszky András.

Fehérmegyei születésű, gyermekkora óta a szakmában dolgozik. Tárnokon tanult ki. Apja szintén kőművesmester volt. 1916 óta helybeli lakos. Iparegylet, sportegylet vál. tagja. Hadiszolgálatra 1914-ben vonult be, 6 hónapot töltött a szerb és orosz harctéren, kétszer sebesült.

Karbi Lajos, Pint János, Wágner László.

Malmok: *dr. Floch R. Alfréd, Szalachy Béla.*

Marhakereskedő: *Schwartz Ferenc.*

Pékek: *Schmidmayer Ernő.*

Barsmegyei születésű, a szakmában Léván szabadult fel, segédéveit Brassóban, Budapesten, Pozsonyban és Vácon töltötte, 1914 óta helyben önálló mester. A háborút végigküzdötte az orosz és olasz harctéren, megsebesült, 1918-ban mint őrmester szerelt le. Bronz v. é., Károly cs. ker. ez. ker. és kétszer vas ker. tulajdonosa. Négy fivére hősi halált halt.

Reich Jenő, Szántó László, Tragmayer Ernő.

Tüzelőanyag kereskedők: *Maretta Lajos.*

Vitézek: *v. Hegyesi Ede* műszerész, *v. Helembai András* földmíves, *v. Ojtozi János* földmíves, *v. Székely Jenő* tanító.

VÁCBOTTYÁN

Kisközség.

Közigazgatásilag az őrszentmiklósi körjegyzőséghez tartozik. Már az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben szerepel *Botona* eltorzított alakban. 1422-ben *Bathián*, 1446—1482-ben *Bathyán* néven említik az oklevelek. 1477—1482-ben a *Nésai* család volt itt birtokos, de 1474-ben a *gyáli Kenderesiek* is bírtak egyes részeket zálogban a Nésaiaktól. 1715-ben 15, 1720-ban 4 tót és 25 magyar háztartást írtak össze e helységben. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint a pesti *pálosrend* birtokában volt. A rend feloszlatása után (1786) a *vallásalap birtokába* ment át, mely 1848-ig volt a helység földesura. Most is a *vallásalap* a helység legnagyobb birtokosa. 1848-ban 18 és fél úrbértelke volt. A tagosítás, vagyis az elkülönzés, 1863-ban, egyezség útján történt. A községben van r. kat. és ev. templom, melyeknek építési ideje ismeretlen. A pálosok hajdani kolostora részben még fennáll és a vallásalapítványi uradalomé. A község határa az 1848—49-iki szabadságharcban ütközet színhelye volt. Lakói tótok, kik a föld silánysága folytán gyenge viszonyok közt élnek.

A világháborúban bevonult katonák száma: 146, a hősi halottaké: 17, hadiözvegyeké: 3.

A földbirtokreform folytán 10 házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 621 lélek. Magyar: 86, német: 535. R. kath.: 532, ref.: 8, ág. ev.: 81, *Házak száma:* 101. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 651 lélek van.

Területe: 1885 kh., melyből a községé 65 kh. Szántó: 1159, rét: 68, legelő: 123, erdő: 317, szőlő: 116, kert: 19, terméketlen: 81 kh. *Erdőbirtok:* 150 éves, 296 kh., tölgy, bükk, akác és cser, a m. kir. vallásalapítvány tulajdona, a volt urbéres közbirtokosságnak 15 kh. 30 éves erdeje van.

Talajviszonya: homok.

Terményei: rozs, buza, árpa, zab, Átlagtermés 4—5 q kh-ként. Dinnye 100 mázsa.

Vas. áll.: *Őrszentmiklós—Vácbottyán* (1 km).

Posta: *Őrszentmiklós*, Táv.: *Veresegyháza.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü. Keresk. Kamr., Mezőg. Kamr., OTI: *Budapest.* Főszb., Járásb.,

Adóh., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác.* Vál. ker.: *Aszód.* Cső.: *Váchartyán.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Körjegyző: *Őrszentmiklóson.*

Közs. bíró: *Adamecz István.*

24 h. földjén gazdálkodik, 1919 óta önállóan, 1930-ban választották meg a község bírájává. Iskolaszéki tag, Hangya szöv. ig. tagja. József fivére és annak fia résztvettek a háborúban.

Törv. bíró: *Dinka József.*

28 h. saját és 40 h. bérletén gazdálkodik 1924 óta önállóan. A község törvénybírája, Hitelszövetkezet ügyvezető igazgatója.

Pénztáros: *Szabados Mihály.* Közgyám: *Záborszky Aladár.*

ISKOLÁK.

R. kath. elemiiskola. K.-tanító: *Nemes Sándor.*

Középiskoláit és tanítóképzőt Esztergomban végezte. Működését Adonyban kezdte meg, 1928 óta helyben kántortanító. A kötelezett tűzoltóság parancsnoka, Levente Egyesület főoktatója, Hitelszövetkezet könyvelője, a népm. bizottság gondnoka és előadója.

Ág. ev. elemiiskola. Tanítói állás üresedésben.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Kötelező Tűzoltóság. Parancsnok: *Nemes Sándor.*

Levente Egyesület. Főoktató: *Nemes Sándor.*

Hitelszövetkezet. Ügyv. ig.: *Dinka József.* Könyvelő: *Nemes Sándor.* Pénztáros: *Adamecz János.*

Hangya Szövetkezet.

Alakult 1905-ben. Saját házában működik. Korlátlan italmérése és trafikengedélye van.

Elnök: *Szabados Pál.*

32 h. saját és 16 h. bérelt földjén gazdálkodással foglalkozik. 5 h. szőlőbirtok. 4 évig Amerikában volt. A Hangya elnöke, Hitelszöv. felügyelőbizotság elnöke, közs. képv. testület tagja virilis alapon. A háborúban Pál fia 1915-ig orosz, olasz frontokon harcolt mint őrvezető.

Ügyv. ig.: *Zorkóczy Ida.*

Üzletvezető: *Luncz Mátyás.*

1925 óta üzletvezetője a Hangyának. Háboruban 1914-ben vonult be a 32. gy. e.-hez, 36 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és vaskereszt.

BETŰSOROS CIMTÁR

Autótulajdonos: *Kálnay Arzén* 2 drb. Ford teher, 2 tonnás.

Cipész: *Nagy István.*

Cséplőgéptulajdonos: *Kálnay Arzén* 1 drb. 4 HP gőz és 1 drb 8 HP benzin Mág.

Földbirtokosok: *Cserni János.*

24 h. földjén gazdálkodik, melyből 3 h. szőlő. 1905 óta gazdálkodik önállóan. 6 évig közs. képv. testületi tag volt. Hét fia vett részt a háborúban, János fia az olasz fronton hősi halált halt.

Kálnay Arzén.

40 h. saját és 38 h. bérelt birtokon gazdálkodik, 1920 óta önálló gazda. 2 cséplőgépje és 2 teherautója van. Közs. képv. test. virilis tagja. Mozgósításkor bevonult és olasz frontokon 50 hónapon át harcolt, kétszer sebesült. Vilmos fivére az orosz fronton hősi halált halt.

Zorkóczy Gábor.

40 h. birtokán gazdálkodik, melyből 1 h. szőlő. Hosszú időn át közs. képv. testületi tag, iskolaszéki tag és az ág. ev. egyház gondnoka volt. Nagy érdemei vannak a Hangya megalapításában. Ida leánya a Hangya ügyv. igazgatója. Fia, Gábor, közs. tanító, résztvett a háborúban, olasz fronton harcolt mint t. zászlós.

M. kir. vallásalapítvány 840 h. kisgazdáknak bérbeadva. Bérlet lejár 1935. 180 kh-t és 30 kh szőlőt bérel *Kurcz János* Budapest. Lejár 1935. *Adamecz János* 24, *Adamecz József* 24, *Cserni György* 28, *özv. Cserni Józsefné* 24, *Helemba István* 24, *Helemba János* 24, *Helemba Pál* 24, *Kollár János* 36, *ifj. Serni István* 48, *Szabados Pál* 33, *özv. Tupy Pálné* 75.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Hangya Szöv., özv. Klunász Istvánné.*

Kocsma: *Hangya Szöv.*

Kovács m.: *Valachi Mihály.*

Helybeli születésű. 1929 óta kovácsmester a községben, mint községi kovács.

VÁCDUKA

Kisközség. Hozzátartozik: *gróf Serényi*-m. és *Mici*-t.

Körjegyzői székhely. A *Záh* nemzetség ősi birtoka, melyet e nemzetség sarja, *Mihály* 1295-ben a *Rátót nemzetségnek* adott el. Már az 1332—37. évi pápai tizedjegyzékben is említve van. Ekkor egyházilag a váci egyházmegye szolnoki főesperességi kerületéhez tartozott. Később a község elpusztult és csak a XVIII. század közepén települt be újból. 1754-ban *Dezséri Rudnyánszky József* volt az ura és kívüle *Muzslay Gábor*-nak, Pest vármegye főszolgabírájának is volt itt birtoka. 1770-ben 12 másodosztályú úrbértelke volt. A község legrégibb pecsétnyomója 1789-ből való. 1848-ig *báró Rudnyánszky Zsigmond* volt a helység földesura. A tagosítás 1858-ban történt, amikor *gróf Forray Andrásné* szül. *Brunswick Julia* volt a birtokosa. Később *Latinovits Albiné* lett és jelenleg *gróf Serényi Miklósnak* van itt nagyobb birtoka és az övé volt a Forray-féle úrilak is. A róm. kat. templom építési ideje ismeretlen. A község lakói szegények, napi keresetből élnek.

A világháborúban bevonult katonák száma: 68, a hősi halottaké: 22, hadiözvegyeké: 13, hadiárváké: 25.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 108 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 765 lélek. Szinmagyar. R. kath.: 744, ref.: 7, ág. ev.: 6, izr.: 8. *Házak száma:* 133. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 711 lélek van.

Területe 1460 kh., melyből a községé 34 kh. Szántó: 1063, rét: 7405, legelő: 117.5, erdő: 67, szőlő: 41, kert: 45, terméketlen: 51.5 kh. *Erdőbirtok*: gróf Serényi Miklós tulajdona, 20 éves akác. *Talajviszonya:* háromnegyedrészben kötött agyag, a többi barna homokos kötött föld.

Terményei: rozs, árpa, zab, buza, tengeri, burgonya. Átlagtermés gabonában 7—10 q, tengeri 10—12 q, burgonya 50—70 q.

Vas. áll.: *Vácrátót* m. á. h. (2.3 km) *Vác* (8.5 km).

Posta, Táv. és Tel., Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt., Pü. szak., Vál. ker. és Cső.: *Vác.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü. és Keresk. Kamr., Mezőg. Kamr., OTI: *Budapest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Vác 28.

Körjegyző: *Szlachányi János.*

Középiskoláit Vácott, Aszódon és Máramarosszigeten végezte. Jegyzői oklevelet a budapesti jegyzővizsgáztató bizottságtól nyert. Pályáját helyben kezdte, 1889-ben választották meg önálló jegyzővé. A testnevelési és a népművelési bizottság elnöke, a váci járás II. körzetének gazdasági tudósítója, a Kisrémedi Hitelszöv. ig. elnöke.

S.-jegyző: *Ráthonyi Endre.* Közs. bíró: *Burger Mihály.* Törv. bíró és pénztáros: *Herceg Kálmán.* Közgyám: *Nagy Sándor.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyházközség.

A váchartyáni plébánia filiáléja. Templomát egy földbirtokos család építtette barokkstilben. A Mária Társulat építtetett egy oltárt a XIX. század elején, oltárképén mint imádkozó alakok az akkori vácdukai lakosok vannak megörökítve. 1928-ban gróf Serényi Miklósné építtetett egy oltárt. A templom alatt egy régi vácdukai család sírboltja van. „

R. kath. elemiiskola. Kántortanító: *Princz Rudolf.* Tanítónő: *Sávely Karolin.*

EGYESÜLETEK,

Kötelezett Tűzoltóság. Parancsnok: *Princz Rudolf.*

Levente Egyesület. Oktató: *Princz Rudolf.*

BETŰSOROS CIMTÁR.

Autótulajdonos: *gr. Serényi Miklós* 1 személyautó 520 Fiat.

Ács: *Cs. Mészáros Ferenc.*

Bognár: *Horváth István* (uradalm.)

Cipészek: *Koch Mihály, Varga Vince.*

Cséplőgép- és traktortulajdonos: *gr. Serényi Miklós* 8 HP Clayton—Shuttleworth. 1 Fordson traktor.

Földbirtokosok: *gróf Serényi Miklós* Tel.: Vác 26.

Középiskoláit Wienben végezte, a gazdasági akadémiát Magyaróvárott. 1923-ban vette át édesapjától a birtokot. A birtok területe 912 kh, melyből 4 kh szőlő. Siementhali tehenészete van. Megyebizottsági tag, közs. képv. testület virilis tagja. Háboruban az 5. t. hadnagy szerelt le. Kitüntetése: Sign. laud., kis. ez. v. érem és Károly cs. ker.

Id. Kármán Ferenc 22, *Nagy Sándor* 28.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Faragó László.*

Szakmáját Jászárokszálláson tanulta, 1910-ben szabadult fel. 1925—27-ig Bpesten volt önálló, 1930 óta helyben fűszer és vegyeskereskedő és korcsmáros. Mozgósításkor bevonult a 131. tüzérezredhez, 54 hónapig szerb, orosz, olasz, román frontokon harcolt, háromszor sebesült meg. Mint 50 százalékos rokkant szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Riesz József.

Szakmáját Irsán tanulta, 1896-ban szabadult fel. Üzletét 1904-ben vette át az apósától. Közs. képv. testületi tag. 1915-ben bevonult a 30. honvéd gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnon 1918-ban tért haza.

Kocsmárosok: *Faragó László, Riesz József.*

Kovácsok: *Bertók István, Barócs Lajos* (uradalmi), *Czövek János* (uradalmi).

VÁCHARTYÁN

Kisközség. Hozzátartozik: *Magyaros*-p.

Eredetileg a *Rátót* nemzetség birtoka, 1323-ban e nemzetség sarja *Porcs I. István fia László*, itteni birtokait az Ákos nemzetbeli *Micsknek*, a későbbi bánnak engedte át. A Rátót nemzetségen kivül 1283-ban *a nyulszigeti* (margatszigeti) *apácáknak* is volt itt birtokuk. 1426-ban Zsigmond király, Kisnémedivel együtt, *Miklós váci püspöknek* s egyben *Katalin nővérének* Alcséb, másként Gothal Jordántól származott fiának, Lászlónak és maradékainak adományozta. A XV. század elején *Prodavizi Ördög Miklósnak* is voltak itt birtokai, melyeket több más birtokért cserébe, Zsigmond királynak adott át. Zsigmond 1430-ban a *Rozgonyiaknak* zálogositotta el, akik 1438-ban Albert királytól, más helyiségekkel együtt, örök adományul nyerték. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott és ekkor *Harkián* néven szerepel az összeirásban. Az 1569. évi török kincstári adólajstromokban a váci nahije községei között szerepel, 4415 akcse adóval és 5 adóköteles házzal. A török hódoltság végszakában elpusztult és 1690-ben lakatlan volt, azonban lakosai csakhamar visszatértek. 1695-ben már egy negyed portával róták meg. 1715-ben 21, 1720-ban 19 adóköteles magyar háztartását irták össze. A reformátusok régi anyaegyháza még a török hódoltság alatt fennállott és templomuk 1785-ben épült. A róm. kath. plebánia 1718. óta áll fenn. Az ősi kis templom Szent István király tiszteletére van szentelve. 1848-ban 16 egész úrbértelek volt itt. A tagositás 1843—46-ban történt. Jelenleg *Goszthonyi Tibornak, Rudnay Józsefné örököseinek* van itt nagyobb birtokuk és urilakuk. A Rudnay-féle 1802-ben épült. A határban fekvő Várhegyen valamely erődítmény állhatott, melynek körsáncai ma is megvannak. Itt a határban két őskori temetőre is bukkantak, ahol számos lelet került napfényre.

A világháboruban bevonult katonák száma: 133, a hősi halottaké: 32, hadiözvegyeké: 19, hadiárváké: 22.

A földbirtokreform folytán 120 kath. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1091 lélek. Magyar: 1087, német: 1, tót: 2, R. kath.: 472, ref.: 510, ág. ev.: 78, g. kel.: 5, izr.: 10, egyéb: 16. *Házak száma*: 199. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1178 lélek van.

Területe: 2085 kh., melyből a községé: 104 kh. Szántó: 1310, rét: 174, legelő: 232, erdő: 21, szőlő: 185, kert: 66, terméketlen: 97 kh.

Talajviszonya: 20 százalék homok, 80 százalék vályog.

Termények: rozs, átlag 6 q, tengeri 12 q, paradicsom 80 q, dinnye 60 q. Gyümölcsök.

Vas. áll., posta, táv., tel. és cső: *helyben.* Törvsz., Iparfü., Keresk. Kamr., Pü. ig., Mezőg. Kamr., OTI: *Budapest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Vál. ker., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 3.

Körjegyző: *Kopa Lajos.*

A kiskurhalasi ref. főgimnáziumban érettségizett. Közig. tanfolyamot Bpesten végezte 1903-ban. 1905-ben választották meg helyben körjegyzőnek. Hitelszövet., Hangya szöv. ügyv. igazgatója.

Közs. bíró: *Orlik Sámuel.*

15 h. földjén, melyből 2 h. szőlő, gazdálkodással foglalkozik. Állattenyésztéssel is intenzíven foglalkozik. Másodízben bírája a községnek. 1916-ban vonult be a trénekhez, 16 hónapon át orosz és román fronton teljesített katonai szolgálatot. 1918-ban szerelt le, mint tizedes.

Törv. bíró és pénztáros: *Benkó István.*

Közgyám: *Guba István.*

Postamester: *özv. Papp Kálmánné.*

Állomásvezető: *Pauló János* áll. előljáró.

M. KIR. CSENDŐRSÉG

Szakaszpar.-nok: *Barta János* alhadnagy.

1901-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Erdélyben teljesített szolgálatot 1918-ig. 1928. óta Váchartyánban szakaszparancsnok. A háboruban két sógora és három unokafivére halt hősi halált.

Örsparancsnok: *Kimpián János* tiszthelyettes.

1905-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Ohegyen, Breznó bányán, Mátranovákon, stb. helyeken teljesített huzamosabb ideig szolgálatot. 1927. óta őrparancsnok helyben.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség.

Az Árpád királyok alatt keletkezett. A török uralom alatt megszünt a plébária. A jelenlegi templom helyén mohamedán imaház volt. A XVIII. századból való templomot 1930-ban renoválták. Egy 1600-ból való keresztelő kőkutja van.

Plébános: *Puskásy László.*

Középiskoláit Bpesten, a theológiát Vácott végezte. 1913-ig számos helyen volt káplán amikor plébánossá nevezték ki. 1917—28-ig Alsódabason, 1928. óta helyben plébános. Ezüstmiséjét 1927-ben tartotta Alsódabason.

Ref. egyházközség. Lelkész: *Kónya Gyula.*

R. kath. elemi iskola. Kántor-tanító: *Nagy Gábor.*

Ref. elemi iskola. Kántor-tanító: *Gáll Béla.*

Áll. óvoda. Óvónő: *Szőllőssy Irén.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. Jankura Miklós.*

Szt. István gyógyszertár. Tulajd.: *Schaub István.* Bérlő: *Sperlach Lóránt.*

Gimnáziumi érettségit Zalaegerszegen tett, gyógyszerészi oklevelet a bpesti tud. egyetemen nyert 1925-ben, 1929. óta bérli a fenti gyógyszertárat. 1918-ban az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot mint e. é. önk. őrvezető a 18. h. gy. e. kötelékében

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Kötelező Tűzoltóság. Parancsnok: *Nagy Gábor.*

Levente Egyesület. Oktató: *Nagy Gábor.*

Hitelszövetkezet. Alakult 1920-ban. Elnök: *Gosztonyi Tibor.* Ügyv. ig.: *Kopa Lajos.* Könyvelő: *Gaál Béla.*

Hangya Szöv.

1907-ben alakult. Kopa Lajos körjegyző alapította. Korlátlan italmérési is van.

Elnök: *Gosztonyi Tibor.* Ügyv. ig.: *Kopa Lajos.*

Üzletvezető: *Székely Gyula.*

Szakmáját a Hangyánál tanulta. 1925—26-ig Monostorapátin volt üzletvezető, 1929. óta pedig helyben üzletvezetője a Hangyának. Édesapja, két fivére és apósa a háboruban frontszolgálatot teljesített.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalos: *Gombos Kálmán.*

Iparát Ujpesten tanulta. 1912-ben önállósította magát Nádszegen, ahol 10 évig volt műhelye. 1927-ben Dunakeszin lett önálló. Temetkezési vállalata is van. Az Első Magyar Ált. Biztositó Trásaság ügynöke. 1914-től 44 hónapig a 13. h. gy. e. kötelékében orosz és román frontokon harcolt.

Autótulajdonos: *Varga István* 1 teherautó.

Biztosítási ügynökök: *Bona Mihály* (Phönix), *Gombos Kálmán* (Első Magy. Ált.), *Pintér József* (Gazdák).

Bognárok: *Dobrócsi Lajos.*

Mesterségét Veresegyházán tanulta, 1914-ben szabadult fel, 1918-ban önállósította magát Nógrádkallón, 1927-ben jött a községbe. 1914-ben bevonult a 60. gy. e.-hez, 38 hónapon át a szerb, montenegrói és olasz frontokon teljesített katonai szolgálatot.

Borbély: *Csermák Gyula.*

Cipészek és csizmadiák: *Franyó Ferenc, Lamanda Pál.*

Cséplőgép tulajdonosok: *Drabant Sándor* (Máv. 6 HP), *Gosztonyi Tibor* (2 db. 8 HP Máv., 1 drb 25 HP szívógáz), *Princz Sándor* (4 HP Gazd. Gépgyár).

Földbirtokosok: *Gosztonyi Tibor* cs. és kir. udvari kamarás.

Tanulmányait a soproni ev. lyceumban és a pozsonyi jogakadémián végezte. Állandóan saját birtokán gazdálkodott, melyből 465 kh. és 20 h. szőlő van helyben és 735 h. Váckisujfalun. A Pestmegyei Gazd. Egyesület ág. választmányi tagja, OMGE. tag és több ev. egyház felügyelője. Hitelszöv., Hangya elnöke.

Dr. Osztroluczky Miklós 393 kh.

Rudnay Józsefné örök. 226 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Weisz Lajos.*

Eredetileg bádogos mesterséget tanult, üzletét 1923-ban vette át születtől. Az üzletet édesapja alapította 1870-ben. 1916-bevonult a 32. k. gy. ezredhez, 24 hónapon át az olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kis. ez., bronz vit. ér. és Károly cs. ker.

Hangya Szöv., özv. Weisz Lipótné.

Hentes és mészáros: *Szabó Imre.*

Szakmáját Soroksáron tanulta, 1902-ben szabadult fel, 9 évig mint segéd dolgozott különböző helyeken, 1911. óta önálló. Gazdálkodással is foglalkozik. 1914-ben bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült. 1916-ban szerelt le, mint 35 százalékos rokkant.

Kocsma: *Hangya Szöv.*

Kovácsok: *Drabant Sándor, Princz Sándor.*

Női szabó: *Szabó Konrádné.*

Pék: *Szántó László.*

Temetkezési vállalkozó: *Gombos Kálmán.*

VÁCKISUJFALU

Kisközség. Hozzátartozik: *Kéri*-p. *és Csillag*-m.

Körjegyzői székhely. E község már az 1332—33. évi pápai tizedjegyzékben szerepel. Később e község is elpusztult és 1690-ben a lakatlan helyek között, *Tót-Ujfalu* néven fordult elő. 1715-ben 12, 1720-ban 13 magyar és 7 tót adóköteles háztartást írtak össze. 1737-ben a *gróf Kohányak* birtokában találjuk. Később a *Grassalkovich* család birtokába került s ez időtől a gödöllői uradalom sorsában osztozott. A belga banktól *Gosztonyi János* vette meg. A tagosztály a községben 1862-ben történt. 1848 előtt 10 és fél elsőosztályú úrbértelek volt a helységben *Füredy Mihály*, a Nemzeti Szinház híres tagja itt halt meg s itt temették el 1869. május 10-én. Jelenleg *Gosztonyi Tibornak* van itt nagyobb birtoka. A régi róm kat. és ág. ev. templom építési ideje ismeretlen.

A világháborúban hadbavonult katonák száma: 115, hősi halottaké: 13, hadiözvegyekké: 4, hadiárváké: 7.

Hősihalottaknak 1929. évben emeltek emléktáblát a községháza falán.

A földreform folytán az igénylők 185 kat. hold földet kaptak. 20 kat. hold vitézi föld lett.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 522 lélek. Magyar 500, német: 22, R. kath.: 296, ág. ev.: 224, izr.: 2. *Házak száma* 82. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 558 lélek van.

Területe: 1854 kh., melyből a községé: 1132 kh. Szántó: 1196, rét: 150, legelő: 226, erdő: 206, szőlő: 4, kert: 21, nádas: 51 kh. *Erdőbirtok:* 174 h. Gosztonyi Tibor tulajdona, 8 éves vegyes fák. 52 h. a Gazdaközönségé, akác.

Talajviszonya: agyagos.

Terményei: buza, rozs, árpa, zab. Átlagtermés: 8—9 q. Tengeri, burgonya: átlag 15 q. Répa 20 q, bab 15 q.

Vas. áll.: *Galgamácsa* 3.5 km. Posta, Táv. és Tel.: *Galgamácsa.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü., Mezőg. Kamara, Keresk. Kamr. OTI: *Budapest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Pü. bizt.: *Gödöllő.* Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód.* Cső.: *Váchartyán.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi elöljáróság. Tel.: Váchartyán 6.

Vezető jegyző: *Székely Károly.*

Középiskoláit Vácott végezte, a közig. tanfolyamot Bpesten 1902-ben. 1902—1904-gi a váci főszolgabírói hivatalban volt alkalmazásban 1904—1918-ig Rákospalotán, 1908—1916-ig ismét Vácott a főszolgabírói hivatalban, 1916-ban választották meg helyben főjegyzővé. R. kath. egyház világi elnöke, Testnevelési és Népmüvelődési bizottság Hitelszöv. és Tejszöv. elnöke. Gyula fivére orosz fronton 1914-ben eltünt.

S.-jegyző: *Szabados János.*

Közs. bíró: *Medveczki János.*

36 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. 1908—1913-ig bírája volt a községnek, 1913—1930-ig elöljáró, 1930-ban ismét megválasztották a község bírájává. Hangya igazgatója. Mozgósításkor bevonult a 6-os vártüzérezredhez, 22 hónapon át az orosz fronton harcolt.

Törv. bíró: *Lukács József.*

Pénztáros: *Korcsek János.*

10 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. 1899—1928-ig a vármegye szolgálatában állott, mint útkaparó. 1929-ben ment gyugdíjba. Hangya szöv. felügy. bizottságának tagja. Közs. képv. testületi tag volt.

Közgyám: *Krizsán János.*

ISKOLÁK.

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Karvász János.*

Ág. ev. elemi iskola. Kántortanító: *Podani Lajos.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Szabados János.*

Levente Egyesület. Oktató: *Karvász János* tanító.

Hitelszövetkezet. Elnök: *Székely Károly.* Pénztáros: *Karvász János.*

Hangya szövetkezet. Elnök: *Gosztonyi Tibor.*

Üzletvezető: *Somorjay János.*

Szakmáját Egyeken tanulta. 1922 óta különböző helyeken a Hangyánál van alkalmazásban. 1928 óta a helybeli Hangya szöv. üzletvezetője. 1915-ben bevonult a 82. k. gy. ezerdhez olasz fronton harcolt, 1915-ben olasz fogságban esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Másfél évig a Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot.

Tejszövetkezet. Elnök: *Székely Károly.*

BETÜSOROS CIMTÁR.

Ácsok: *Petrovics Mihály, Vidna András.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Trajna András* 8 HP benzin, *Csellár András* 8 HP benzin, *Paulinyi Gyula* 6 HP és 4 HP benzin, *Remenár János* 6 HP benzin.

Földbirtokosok: *Gosztonyi Tibor* Váchartyán 729 kh., *Fanyura András* 35, *Karvász János* 23, *Medveczki János* 35, *özv. Rell Mihályné* 26, *özv. Tuppos Jánosné* 26, *Wettstein örök.* 65 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedő: *Hangya szöv.*

Kocsmárosok: *Hangya szöv., Weiner Lászlóné.*

VÁCRÁTÓT

Kisközség. Hozzátartozik: *Haraszti-, Hosszúvölgy- és Pálinkaház-*puszták.

Közigazgatásilag a váchartyáni körjegyzőséghez tartozik. A krónikák szerint a Csertából származó *Rátót* és *Olivér* nevü lovagok alapították, akik Kálmán király uralkodása alatt költöztek be hazánkba. 1283-ban a nemzetség tagjai között történt osztály alkalmával *Porcs I. István, II. Leusták* és *Olivér* fiai nyerik. 1325-ben Porcs István fiának, Lászlónak birtokában találjuk. 1465-ben a Tariak bírnak itt részeket. 1482-ben a *Gyáli Kenderesek* bírják zálogban. Ugyanez évben a *Nésai* családnak is volt benne része. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott és 32 adóköteles házzal szerepel a budai líva fejadólajstromában. 1690-ben a lakatlan helyek között van összeírva. A róm. kath. templomot *Mágócsy István* 1746-ban építtette. 1754-ben *Mágócsy János* és *Balogh István* voltak itt birtokosok. 1848 előtt a helység nagyobb részének *Géczy István* referendárius volt a földesura. A határrendezés és a legelő-elkülönzés

1865-ben történt. 1849 július 17-én a magyarok és az oroszok között vívott váci csata ide is kiterjedt. A község ékessége néhai *gróf Vigyázó Sándor* kastélya, 52 hold angol kerttel. A község határában van egy kis kápolna, melyet állítólag egy juhász építtetett, mert azon a helyen sok pénzt talált.

A világháborúban bevonult katonák száma: 139, a hősi halottaké: 28, hadiözvegyeké: 17, hadiárváké: 26.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 220 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1186 lélek. Magyar: 1182, német: 4. Róm. kath.: 1160, ref.: 8, g. kel.: 1, izr.: 17. *Házak száma:* 213. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1377 lélek van.

Területe: 3258 kh., melyből a községé: 68 kh. Szántó: 1862, rét: 228, legelő: 610, erdő: 139, szőlő: 168, kert: 96, terméketlen: 155. *Talajviszonya:* 70% homok, 30% agyag. *Terményei:* rozs (átlag 5 q), tengeri (19 q), búza (8 q). Gyümölcsök.

Vas. áll.: *helyben.* Posta, táv., tel., cső.: *Váchartyán.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü., Keresk. kamr., Mezőgazd. kamr., OTI.: *Bpest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt., Pü. szak., Vál. ker.:: *Vác.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Körjegyző: *Váchartyánban.*

Közs. bíró: *Baksza István.*

18 kh. földjén, melyből 3 h. szőlő, gazdálkodással foglalkozik. 1930 június óta a község bírája. 1915-ben bevonult a 32. k. gy. ezredhez, orosz, román és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. 1918-ban szerelt le, mint tizedes.

Törv.-bíró: *Smál István.* Pénztáros: *Bucsányi Ferenc.* Közgyám: *Bagyanszki Péter.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyházközség. Plébános: *Hoitsy L. Pál.*

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Lehoczky Béla.* Tanító: *Vác József.*

Áll. óvoda. Óvónő: *Vajk Anna.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett Tűzoltóság. Parnok: *Lehoczky Béla.*

Levente Egyesület. Oktatók: *Lehoczky Béla, Vác József.*

Hangya szöv. Elnök: *Cs. Bucsányi Gábor.* Ügyv. ig.: *Gulyás József.* Üzletvezető: *Bíró János.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Csókás Mihály.*
Szakmáját Nagybecskereken tanulta, 1910-ben szabadult fel. Mint segéd Temesvárott, Aradon, stb. helyeken dolgozott. 1925 óta önálló. Háborúban 1914—1918-ig a haditengerészetnél teljesített szolgálatot. Kis ez. v. é. és a Károly cs. ker. tulajdonosa. A háborúban két fivére halt hősi halált.

Dunay Lajos.
Iparát édesapjánál Vácott tanulta, 1917-ben szabadult fel. 4 évig Bpesten, majd édesapja műhelyében dolgozott. Önálló 1929-ben lett Vácott, 1930-ban helyezte át műhelyét a községbe. Négy fivére vett részt a háborúban. Sándor fivére orosz fronton hősi halált halt.

Ács: *Stipka Mihály.*

Biztosítási ügynök: *Fröhlich István.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Vácrátóti béruradalom* 6 HP gőz, *Justyák János* 6 HP gőz, *Olasz János* 2 HP motor.

Csizmadiák: *Baksza József, Fábián Gábor.*

Férfiszabó: *Grezner István.*

Földbirtokosok: *gróf Bolza Mariette* 1479 kh. Bérli: *Razga Ernő.*

Uradalmi főkertész: *Hrudka Adolf.*
Reáliskolát végzett Csehországban, majd a kertészeti pályára lépett. Schwarzenberg herceg uradalmában 3 évig, Oroszországban Nikolajevics nagyherceg birtokán, 10 évig Szatmáron, gróf Teleki birtokán volt alkalmazásban. A fenti uradalomnak 1918 óta főkertésze. Fia a berlini kertészeti főiskolát végezte, ahol kertészmérnöki oklevelet nyert.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Kohn Sándor.*
Szakmáját Vácott tanulta. Mint segéd Vá-

cott, Szarvason dolgozott. 1883-ban lett önálló Versegen, helyben 1890 óta van üzlete. Ármin fia az olasz fronton hősi halált halt.

Hangya szöv., Pick Oszkár.

Hentesek és mészárosok: *Pick Oszkár, Szlovák Ferenc.*

Kádár: *Fröhlich István.*

Mesterségét Visegrádon tanulta, 1907-ben szabadult fel. Mint segéd Bpesten, Aradon, Világoson dolgozott. 1920 óta önálló. Iskolaszék tagja. Mozgósításkor bevonult az 1. h. h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságban esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Kocsmárosok: *Hangya szöv., Pick Oszkár.*

Kovács: *Justyák János.*

Kőmívesek: *Gulyás József, Hrmó Mihály.*

Malomtulajdonosok: *özv. Szalai Istvánné, Pittlik János* (mindkettőnek vizimalma van).

VERESEGYHÁZ

Nagyközség. Hozzátartozik: *Roheim-, Tisztviselő-, Vicián*-telep, *Erdőváros* és *Fekete*-p.

1435-ben a *szántai Lack* család birtoka, melyet cserében más birtokért a királynak engedett át. V. László király a Lackk-család itteni birtokait 1457-ben *Guti Országh Mihálynak* és *Némai Kolos Jeromosnak* adományozta. Országh Mihály 1460-ban megvette *Szadai Reichel Sebald* itteni birtokait is. 1691-ben fél portával írták össze. 1695-ben pedig, a porták kiigazításakor másfél portával rótták meg. 1715-ben 47, 1720-ban 80 adóköteles magyar háztartást írtak össze e helységben. A református egyház adatai *Földváry* László, volt váchartyáni ref. pap kutatásai folytán jutottak napfényre. Eszerint már 1623. évben az egész község református vallású, úgyhogy a róm. kath. templom református istentiszteletek céljaira szolgált. Az akció után azonban jött a reakció, a reformáció után az ellenreformáció annyira, hogy 1718. évben a lelkészt és tanítót a faluból elűzték s 66 évig nem volt nyilvános református istentisztelet. Ez idő alatt magánházaknál jöttek össze a reformáció hívei s titkon ápolgatták a hitet és őrizgették a nagy romlásból megmentett úrasztali szentedényeket. József császár „türelmi rendelet"-ének megjelenése után 1783-ban a református egyház újra megalakult s lelkészük Csiszár András lesz. 1784-ben rakták le a jelenlegi templom és paplak fundamentumát. A templomot 1798-ban szentelték fel, azonban tornyot építeni még akkor sem volt szabad, így a 182 fontos harangot haranglábra illesztették. A felekezeti béke rontói tanuságára leszögezzük, hogy a toronynak felépítésére *Kámánházy László* váci r. kath. püspök 63 köböl követ, megfelelő mennyiségű fát 225 kiló meszet, 9700 drb téglát adományozott, később *Paitler Antal* püspök mint földesúr a református lelkésznek egy egész, a tanítónak fél telket adott. Az egyház *Öry Lajos* jelenlegi lelkész működése alatt erős fejlődésnek indult. A reformátusok templomát 1718-ban elvették és a katolikusoknak adták. Helyére 1759-ben építtetett *gróf Migazzi* váci püspök új templomot. 1848-ig a *váci püspökség* és a *nagyváradi Káptalan* volt a helység földesura, 1871-ben nagyobb tűzvész pusztított. A községnek villanyvilágítása van.

A r. kath. egyház története.

Róm. kath. plébániai évkönyv (Historia Domus) adatai szerint irta *Eller Ferenc* plébános.

Veresegyháznak 1719-ben már katholikus papja és temploma volt. A plébánia 1757-ben épült, a régi templom 1777-ben összedőlvén, annak helyére 1777 és 1778-ban *Migazzi* kardinális váci püspök a jelenlegi templomot építette. Első plébániása *Katona Pál* volt, aki panaszkodik és nem akar kimenni hívei közé, a reformátusok ellenséges magaviselete miatt. Az első templom, mely 1777-ben összedült, egyik része még ma is fennáll, a jelenlegi r. k. templom sekrestyéjét képezi. Veresegyházának már 1719 előtt is volt katholikus plébániája és temploma, erről azonban kevés írásbeli feljegyzés található. A plébániai évkönyv azzal kezdődik, hogy *Altham Frigyes Mihály* bíbornok, váci püspök visszaadta a katholikusoknak a reformátusok által elfoglalt régi katholikus templomot, melyet a reformátusok erőszakkal hatalmukba ejtettek s idehelyezte Veresegyházára az első plébánost Katona Pál személyében, akit a reformátusok kegyetlenül üldöztek annyira, hogy zárt temlomajtó mellett tudott csak misézni. Ebből kitetszik, hogy Veresegyházán már a reformáció előtt is volt katholikus lelkész, plébánia és templom, melyet a protestánsok egyszerűen kisajátítottak maguknak. 1719-ben tehát a régi katholikus plébánia csak újjászerveztetett. Jelenleg Veresegyháza erősen fejlődő fürdő- és nyaralóhely, vasúti gócpont s az 1931. évi népszámlálás adatai szerint 4580 lakossal bír. Lakosai közül 3600 katholikus, 1200 református, 247 evangélikus, 30 baptista, 63 zsidó és 100 különféle vallású, unitárius, nazarénus, gör. keleti stb. A katholikus egy-

házközség erősen fejlődik, 3 iskolaépülete, 5 tanteremmel, 5 tanítóval, 2 tanítói lakással rendelkezik. Veresegyházhoz tartozik *Erdőváros újtelep*, 2 tantermes állami iskolával, 3 tanítóval, 1929-ben a veresegyházi tó partján szép strandfürdő épült, sok kabinnal, vendéglővel és cukrászdával. A nyári időszakban Veresegyház kedves nyaralóhelye a pesti lakosságnak. A Vác—rákospalotai villamos napjában kb. 8 vonatot járat Rákospalotáról Veresegyházra és viszont. Úgy Veresegyházának, mint Erdővárosnak sportpályája van. Veresegyháznak kegyura *váci püspök*.

A világháborúban bevonult katonák száma: 320, a hősi halottaké 48, hadiözvegyeké 12, hadiárváké 2.

A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 100 kat. hold földet osztottak ki. Országos vásárt minden év március első hétfőjén és szept. harmadik hétfőjén tartanak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3010 lélek. Színmagyar. R. kath.: 1887, ref.: 885, ág. ev.: 158, unit.: 2, g. kath.: 12, izr: 49, egyéb: 17. *Házak száma*: 880. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 4580 lélek van.

Területe: 5962 kh., melyből a községé: 361. Szántó: 2955, rét: 284, legelő: 949, erdő: 958, szőlő: 457, kert: 74, nádas: 6, egyéb: 279.

Erdőbirtok: akác és tölgy. Tulajdonosok: M. kir. Koronauradalom Gödöllő, Veresegyházi volt úrbéresek és Veresegyház község.

Talajviszonya: homok.

Termény: rozs, átlag 4 q.

Vas. áll.: *helyben*. Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben*. Törvsz., Pü. ig., Mezőgazd kamr., Iparfü., Keresk. kamr., OTI: *Bpest*. Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt., Pü. szak.: *Vác*. Vál. ker.: *Aszód*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Piszter János* főjegyző.

Középiskoláit Baján végezte, 1899-ben lépett a közigazgatás szolgálatába. Fóton 8 évi működött, majd rövidebb ideig Újpesten, két évig Dunakeszin mint aljegyző, Pestújhelyen 10 évig volt főjegyző, 1918-ban jött Veresegyházára mint h. főjegyző, 1919-ben választották meg. Valamennyi egyesület tagja.

Közig. aljegyző: *Szentiványi Jenő*.

Középiskoláit Sopronban, a közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen végezte. 1915-ben lépett a közigazgatás szolgálatába, Pomogyon mint jegyzőgyakornok. 1918—1919-ben Felsőkismartonhegyen aljegyző, majd városi számvevő. 1920—1927-ig Mecsér kirendelt vezetőjegyzője volt. 1927-ben betegség folytán nyugalomba vonult. 1928-ban újból aktív közig. szolgálatába lépett s ez év okt. 1. óta helyben közig. aljegyző. Levente Egy. alelnöke, Levente Sport Club megalapítója és elnöke, helyi Lövészegylet főtitkára. Háború alatt 6 hónapig teljesített katonai szolgálatot, majd mint kirendelt helyettes Pomogyon helyettesítette a hadbavonult vezető-jegyzőt.

Adóügyi aljegyző: *Raffay István*.

A gimnáziumat Kalocsán, a közig. tanfolyamot Egerben végezte 1922-ben. Dunavecsén, Solton, Kartalon működött mint közig aljegyző, 1929 óta Veresegyházán adóügyi aljegyzője. A helybeli Sport Club egyik megszervezője, jelenleg titkára, Levente Egy. jegyzője. 1915-ben vonult be a 6. h. gy. ezredhez, 28 hónapot töltött a harctéren, gázmérgezést kapott. Mint t. hadnagy szerelt le. Kisezüst v. é., Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa.

Közs. bíró: *M. Csapó István*. Törv.-bíró: *M. Ujvári János*. Pénztáros: *Seress István*. Közgyám: *Gerhardt János*.

Máv. állomás. Áll.-főnök: *Vörös Vince* intéző.

A nagykörösi ref. főgimnáziumban érettségizett, 1908-ban lépett a Máv. szolgálatába Bpesten, 1910—1913-ig Galántán forg. tiszt, majd h. áll. főnök Újzsolnán. 1918-ban menekült, 1923-ig Rákosrendezőn mint h. főnök működött, 1923—1927-ig Hatvanban főnök, azóta Veresegyház állomásfőnöke. A V. S. C. egyik megalapítója és megszervezője volt, jelenleg a vigalmi bizottság elnöke. Az Iparos és Kereskedők Köre dalárdájának védnöke. A háború alatt mint újzsolnai h. főnököt a hadvezetőség arany érd. ker., a vit. érem szalagján tüntette ki. József fivére 1914-ben hősi halált halt.

Paksy Jenő Máv. I. oszt. üz. s. tiszt.

1908-ban lépett a Máv. szolgálatába Trencsénben, majd 2 évig Szereden áll. felv. volt, később Dunakeszi-Alagon 2 és fél évig áll. felv. 1920 óta pedig Veresegyházán teljesít

szolgálatot. A V. S. C. egyik alapítója és jelenleg intézője, az Iparosok és Kereskedők Körének választm. tagja. 1912—1916-ig teljesített katonai szolgálatot. A háborúban szerb és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kis ez. v. é., seb. érem, koronás ez. érd. ker., a vit. érem szalagján, mozgósítási ker. és hadi emlékérem.

Pap István Máv. I. oszt. üz. s. tiszt. Középiskoláit Besztercebányán végezte. 1914-ben lépett a máv szolgálatába. 1919-ig Zólyombreznón, majd Aszódon teljesített szolgálatot. 1924 óta Veresegyházán van. A V. S. C. alapító tagja és jelenleg pénztárnoka.

Zsinka István Máv. műsz. s tiszt. Középiskoláit Bpesten végezte. 1899-ben lépett a máv. szolgálatába. Bpesten, Vácon, Vecsésen stb. 1911 óta helyben teljesít szolgálatot. Sógora Balázs Lajos és két unokaöccse a háborúban hősi halált halt.

Postamester: *Plevniczki Zsuzsanna.* Tanulmányait Győrben végezte. 1913 óta Veresegyházán, előzőleg Gutorföldén (Zala vm.) volt postamester. Nővére Plevniczki Mária szintén a helyi postahivatalnál teljesít szolgálatot mint kiadó.

M. kir. csendőrörs

Őrsparnok: *Zsigó József* tiszth. 1905-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Trencsén, Árva és Hont vmegyében, majd Budakeszin és Váchartyánon, 1921 óta Veresegyházán teljesít szolgálatot mint őrsparancsnok. 1920-ban nevezték ki tiszthelyettesnek. Háború alatt orosz fronton mint tábori csendőrosztagparancsnok teljesített szolgálatot. 1915-ben megsebesült. Kitüntetései: kor. ez. érd. ker., 20 éves szolgálati és jubileumi érem, valamint háborús emlékérem. Imre fivére az olasz fronton hősi halált halt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Eller Ferenc.* A gimnáziumot Nagyszombatba, theológiát Vácott végezte. 1903-ban szentelték pappá. 1903—1908-ig Amerikában, Toledóban és Trentónban volt magyar lelkész. 1908—1910-ig Szatmáron segédlelkész és hitoktató, 1910—1926-ig pedig Berkenyén volt plébános. 1926 óta pedig helyben plébános. Amerikában egy magyar folyóirat szerkesztője volt. Toledóban a leégett templomot és iskolát újjáépítette. Trentonban magyar kőtemplomot, helyben pedig egy-két tantermes iskolát építetet.

Ref. egyházközség. Lelkész: *Őry Lajos.* Középiskoláit és a theológiát Bpesten végezte. 1906-ban Kocséron h. lelkész, majd 9 évig Dunabogdányban lelkészkedett. 1918 óta pedig helyben lelkész. A „Ref. Híradó" és a „Kálvinista-Szemle" munkatársa. A Hangya szöv. elnökigazgatója, a Hitelszövetkezet igazgatója. Az áll. óvoda elnöke, a pesti egyház egyetemes pénztárnoka és tanácsbírája. A háború alatt mint tábori lelkész teljesített szolgálatot, ott szerzett betegségében 25 százalékos rokkant lett.

Ágh. ev. fiókegyház. Gondnok: *Lassú Sándor.*

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Láng Géza.* Tanító: *Bertalan József.*

Ref. elemi iskola. Rektortanító: *vitéz Antal Sándor.* Tanítóképzőt 1913-ban Sárospatakon végezte. Működését Gömörben, Gicén kezdte, majd háború után Sárkeresztúron tanított, 1927 óta helyben rektortanító. Levente főoktató, a ref. ifj. egyesület és a ref. énekkar vezetője. A Hangya könyvelője. Irodalmi működése elismeréséül a „Gárdonyi Géza Irod. Társ." 1925-ben kültagjának választotta. A háborúban különböző frontokon harcolt és 24 hónapig orosz fogsága volt. mint tart. főhadnagy szerelt le. Kétszer sebesült. Kitüntetései: Sign.-laud., nagy ez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. ér., háborús emlékérem. 1929-ben avatták vitézzé.

Tanító: *Körtvélyesi Bertalan.* A tanítóképzőt 1907-ben Nagykőrösön végezte. Tanítói működését Pécelen kezdte. 1912 óta tanít helyben. 1915-ben bevonult a 24-ik vadász ezredhez, 18 hónapon át harcolt különböző frontokon. Sógora Labancz Ernő jegyző a harctéren hősi halált halt.

Erdővárosi áll. elemi iskola. Tanítók: *Horváth Kálmánné sz. Filátz Erzsébet.* Tanulmányait Kőszegen végezte 1907-ben. Nyáregyházán 1910-ben kezdte meg tanítói működését, majd Pilisen tanított, 1920 óta helyben áll. elemi iskolai tanítónő. Mihály fivére pedig végig küzdötte a háborút.

Pusztai Károly.

Állami óvoda. Óvónő: *Szücs Gizella.* Oklevelét 1915-ben a hódmezővásárhelyi óvónőképzőben nyerte. Balatonszepesden mint tanítónő működött, majd 9 éven át Csomádon óvónő volt. 1925-ben helyben állami óvónő. Népművelési bizottság tagja. Ferenc orvostanhallgató fivére a háborúban szerzett betegségében, Imre evang. tábori lelkész fivére 1920-ban és Kálmán pedig Afrikában az idegenlégióban meghaltak.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Kötelezett tűzoltóság. Parnok: *ifj. Virágfalvy Árpád.*

Levente Egyesület. Elnök: *dr. Lut-*

tor Károly. Főoktató: *vitéz Antal Sándor.*

Iparosok és Kereskedők Köre.
Alakult 1926-ban. Tagjainak száma 86.

Elnök: *Csányi János* szabó m.
Szakmáját Balassagyarmaton tanulta, mint segéd Budapesten, Rákospalotán sth. helyeken dolgozott. 1909 óta önálló, 1914-ig Dunakeszin volt műhelye, 1914 óta pedig helyben. A fenti körnek egyik alapítója, jelenleg elnöke. István fivére a román fronton hősi halált halt. Gábor öccse 5 évig orosz fogságban volt, 60 százalékos hadirokkant.

Ügyv. elnök: *Dreer István.* Társelnökök: *Szőllősy György* és *Kmetty János.* Titkár: *Szabó János.* Jegyzők: *Iglai István* és *Kohn Gyula.* Pénztárnok: *Hinoránvi Ferenc.*

Gazdakör. Elnök: *M. Csapó István.*

Veresegyházi sport club.
1928-ban alakult, *Virághalmy Olivér* máv. intéző, *ifj. Virághalmy Árpád* közs. irodatiszt, *Vörös Vince* áll. főnök, *Raffay István* aü. aljegyző, *Paksy Jenő* máv. I. oszt. üz. s tiszt és *Cservenka Lajos* fakereskedő kezdeményezésére. Tagjainak száma 78. Az egyesület résztvesz az M. L. Sz. másodosztályu bajnokságában, a Wekerle Jenő-vándor díjat már 4-szer nyerte el.

Elnök: *Virághalmy Olivér.* Titkár: *Raffay István.* Intéző: *Paksy Jenő.* Pénztáros: *Pap István.* Jegyző: *Virághalmy Árpád.* Vigalmi bizotts. eln.: *Vörös Vince.*

Hitelszövetkezet.
1929-ben szervezték újjá. Tagjainak száma 318. Befizetett üzletrész 30.000 pengő.

Elnök: *id. Molnár István.* Ügyv. igazg.: *dr. Nagy Lajos.* Pénztáros: *Juhos Imre.*

Hangya szöv. Elnök: *Őry Lajos.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Körorvos: *dr. Luttor Károly* tb. járási tisztiorvos. Tel. 4. Magánorvos: *dr. Uhr Győző.*

Körállatorvos: *Hazay Miksa.* Tel. 14.

Gyógyszertár a *„Megváltóhoz"*. Tulajdonos: *Kaufmann Ernő.*

Szülésznő: *özv. Tiller Kálmánné, Kubicsár Róza.*
A bábaképzőt Bpesten végezte. 1914-ben, azóta helyben mint községi szülésznő folytat gyakorlatot. Férje, aki helybeli gazdálkodó volt 1910-ben húnyt el.

Ügyvédek

Laborfalvi Nagy Lajos.
Középiskoláit Marosvásárhelyen végezte, jogot a kolozsvári egyetemen hallgatta, a doktorátust ugyanott szerezte. 1906-ban a kolozsvári gazd. akadémiát is elvégezte. 1913-ban az ügyvédi vizsgát Marosvásárhelyen tette. 1914-ben a székesfehérvári törv.-nél jegyző. 1919—1921-ig a pestvidéki törvényszék titkára volt. 1921-ben nyugalomba vonult és 1926-ig Bpesten, jelenleg pedig helyben ügyvédi gyakorlatot folytat. A Hitelszövetkezet ügyv. igazgatója és a Faluszövetség helyi szervezetének megalapítója.
A háború alatt 41 hónapon át különböző frontokon harcolt, megsebesült és mint tart. főhadnagy szerelt le. Több kitüntetés tulajdonosa.

Dr. Kutzián Géza.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Ferenczi Imre, Princz István, Régenbach Károly.*

Ácsok: *Bockó Dániel, Hinoránvi Ferenc, Kazi Ferenc.*

Bádogos: *Kohn Gyula.*

Bognárok: *Otoltics József, Potondi József.*

Borbélyok: *Nágele Antal, Raisch János, Szilágyi István, Taubner Antal.*

Bor-, sör- és szeszkereskedők: *Cservenka Aurél.*
A pozsonyi szől. és bor. szakiskolát végezte, Bpesten a faszobrászatot is kitanulta. Előzőleg mint hivatalos hordójelző működött, 1927 óta foglalkozik bor- és sörkereskedéssel. A V. S. C. választmányi tagja. és az egyesület dalárdájának elnöke. Iparosok és Kereskedők Körének gazdája. Mozgósításkor bevonult a 32-ik k. gy. e.-hez, 42 hónapig teljesített frontszolgálatot, megsebesült és mint törzsőrmester szerelt le. Bronz v. é., koronás vasker. és a Károly cs. ker. tulajdonosa.
Fischer Mátyás.

Cement- és mészkereskedő: *Löwy Soma.*

Cipészek és csizmadiák: *Brettner Károly, Kőnig Jakab, Löwy Sámuel, Pap Ferenc, Simon Péter.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Bockó Dániel* Máv. 6 HP, *Hajdi József* Hoffer és Schrantz 6 HP, *dr. Pa-*

lotay Andor Máv. 6 HP.

Cukrász: *Breer István.*

Szakmáját Budapesten tanulta. 1897-ben szabadult fel. Mint segéd az ország különböző városaiban és Erdélyben dolgozott, 1904 óta önálló és azóta Csongrádon, 1912—1914-ig Szentesen, 1926 óta pedig helyben dolgozik. Az Iparosok és Kereskedők Körének ügyv. elnöke. 1915-ben bevonult a 24-ik vadászzászlóaljhoz és 1918-ig teljesített frontszolgálatot és mint őrvezető szerelt le. Bronz v. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Dohánytőzsdések: *Hinoránvi Ferenc, Farkas Károlyné, Sejtes József, özv. Zsapka Józsefné.*

Épületanyagkereskedő: *Fischer Mátyás.*

Középiskolái elvégzése után a debreceni gazd. tanintézetet végezte. Több helyen működött mint gazdatiszt, utóbb 13 éven át dr. Palotay gazdaságának volt a vezetője. 1923 óta épületanyagkereskedő helyben. Az O. T. T. helybeli csoportjának a belügyminisztérium által kinevezett tagja. A Lövész Egylet pénztárnoka stb. A háború alatt másfél évig a 7-ik vonatosztálynál teljesített mint őrmester szolgálatot.

Löwy Soma.

Építési vállalkozó: *Jánosi József.*

Férfiszabók: *Bodis Sándor, Csányi János, Cs. Tóth Pál.*

Földbirtokosok: *dr. várpalotai Palotai Andor* (Feketepuszta. Tel. 7) 664 kh., *Roheim Samu* (Roheimtelep. Tel. 6.) 200, *Veresegyház község* 371, *Volt úrbéresek* 168, *Faludy Ivor* 35, *B. Fazekas András* 44, *id. Hajdi János* 45, *Haidi István* 36, *Hajdi József* 32, *özv. Heinrich Kornélné* 35, *Közs. jegyző* 23, *id. Molnár János* 21, *Óbudai Mészégető és Gőztéglagyár* 37, *gróf O'Donell Roderich* 35, *Ref. lelkészi jav.* 27, *R. kath. lelkészi jav.* 44, *özv. Rónai Gézáné* 44, *özv. dr. Szász Gézáné* 21, *S. Ujvári András* 21, *özv. Viczián Antalné* 44, *özv. Weisz Ferencné* 40.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Löwy Soma.*

Szakmáját édesapjánál tanulta. 1901 óta önálló. Üzletét édesapja alapította 1860-ban. Épületanyag- és tüzelőanyagkereskedéssel is foglalkozik. 1902 óta képv. test. tag virilis alapon. Az izr. hitk. alelnöke.

Balog János, Berger Dezső, Hangya szöv., Szabó Pál.

Hentesek és mészárosok: *Válóczy Elek.*

Mesterségét Salgótarjánban tanulta, mint segéd Ausztriában, Olaszországban és Németországban dolgozott. Először Ecsegen volt önálló mészáros- és hentesüzlete, valamint vendéglője. Közs. képv. test. virilis tagja. 1911-ben vonult be a 60-ik gy. e.-be. A háborút végig harcolta. Kétszer sebesült és mint 25 százalékos rokkant szakaszvezető szerelt le.

Biró János, Horváth Ferenc, Huszai József, Kelemen Kálmán.

Ingatlan forg. ügynök: *Kapitány Károly.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Kovács István.*

1902 óta a „Roheim" szőlőtelep pincefelügyelője és 1929 óta a vasúti vendéglő tulajdonosa is. Mozgósításkor bevonult a 19-ik honv. gy. e.-hez. Hosszú időn át frontszolgálatot teljesített. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é. és Károly cs. ker. Sógora Serfőző Ferenc az olasz fronton hősi halált halt.

Krna István.

A rézöntőiparban szabadult fel. 17 éven át mint művezető a magyar rézhengerműveknél dolgozott. A háború után a M. T. I. expeditőrje volt, majd Főton mozgófényképszínházat létesített, 1927 óta pedig Erdővároson van vendéglője. Mozgósításkor bevonult a 67-ik gy. e.-hez. 2 éven át frontszolgálatot teljesített és két ízben sebesült, mint szakaszvezető szerelt el. Kitüntetései a nagy és kis ez. és a bronz v. érem.

Medve János.

1895-ben pénzügyőri szolgálatba lépett. Állandóan Bpesten teljesített szolgálatot és 1927-ben vonult nyugalomba mint főszemlész. 1928 óta vendéglős Erdővároson. 1918-ban iskolát létesített, melynek házában adott otthont és ez iskolának 8 éven át gondnoksági elnöke. Az új iskola megépítésénél is jelentős érdemei vannak.

Özv. Csáber Zsigmondné, Diamand Sámuel, Egerváry Ferenc, Jánosi József, Sejtes József, Válóczy Elekné.

Kádár: *Cservenka Károly.*

Mesterségét helyben édesapjánál tanulta és 1909-ben szabadult fel. Édesapjának Cservenka Antalnak volt a kontinens legnagyobb hordógyára. Mozgósításkor bevonult a 24-ik vadászzászlóaljhoz és 39 hónapig teljesített frontszolgálatot. Háromszor sebesült meg. Olasz fogságba esett és ott 1 évig volt. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései bronz v. é. Károly cs. ker. és seb. érem.

Kovácsok: *Balog Ferenc, Cillik Gyula, Udvárdi Lajos.*

Kőmívesek: *Bodor Tamás, Jánosi József.*

Lakatosok: *Dreer Antal, Horvát Jenő.*

Malmok: „*Anna*" gőzmalom. Tulajdonos: *özv. Szász Gézáné.*

Bérlők: *Fuchs Árpád.*

1905-ben lépett a máv. szolgálatában. Budapesten, Pozsonyban és Veresegyházán teljesített szolgálatot mint máv. művezető. Az Iparosok és Keresk. Körének választmányi tagja.

Kovalcsik Ferenc.

Gazdálkodással is foglalkozik és főbérlője az „Anna" gőzmalomnak. Mozgósításkor bevonult, olasz fronton harcolt, megsebesült és mint tizedes szerelt le.

Vizimalomtulajdonosok: *Egerváry József, Kemény József* és *Konkoly András.*

Órás és ékszerész: *Beckmann Márton.*

Pékek: *Csepka András, Kövesi Adolf, Nohel Rezső, Szente Béla.*

Szíjgyártó: *Iglay István.*

Szobafestő és mázoló: *Pitzl János.*

Temetkezési vállalkozó: *Regenbach Károly.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Cservenka* és *Fischer, Kisák Pál, Löwy Soma, Méhész Ferenc, Szabó Pál.*

Vitézek: *v. Antal Sándor, v. Csapó István, v. Kassai Gyula, v. Molnár Sándor.*

ZSIDÓ

Kisközség. Hozzátartozik: *Liget*-p., *Schöffer- és Biró*-t.

Közigazgatásilag Váckisujfalui körjegyzőséghez tartozik. E község a *Zsidó nemzetség* ősi fészke. Szent Balázs vértanu tiszteletére emelt premontrei prépostsága a XV. században még fennállott 1421—1422-ben a Zsidaiak, vagyis a *Csákiak* voltak a kegyurai. 1430-ban Zsigmond király a *Rozgonyiaknak* zálogosította el és ők 1438-ban adományul nyerik. 1446-ban prépostságát is említik. 1474-ben a *Nésai* családnak is voltak itt birtokai, melyek a *Gyáli Kendereseieknél* voltak zálogban. 1525-ben *Werbőczy István* birtokába került. 1559-ben a török hódoltsághoz tartozott és 10 ház után fizetett fejadót. Az 1633—34. évi török kincstári adólajstromokban a pesti nahije helységei között találjuk, 3 adóköteles házzal. A török hódoltság végszakában elpusztult és az 1695. évi összeírásban még nem szerepel. 1715-ben 9, 1720-ban 10 magyar és 3 tót háztartást írtak össze e helységben. 1737-ben *Grassalkovich Antal* birtokában volt és a gödöllői uradalomhoz tartozott egész 1848-ig. A róm. kath. templom a XVIII. században épült. A tagosítás 1862-ben történt. A község hegyes, dombos völgyben fekszik, lakói igen szegények.

A világháborúban hadbavonult katonák száma: 226,, hősi halottaké: 23, hadiözvegyeké: 6, hadiárváké: 5.

A földbirtokreform folytán 115 igénylőnek 192 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1053 lélek. Magyar: 853, német: 200. R. kath.: 661, ág. ev.: 211, baptista: 100, izr.: 4.

Házak száma: 190. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1086 lélek van.

Területe: 2377 kh., melyből a községé 1478 kh. Szántó: 1684, rét: 109, legelő: 203., erdő: 220, szőlő: 34, kert: 43, nádas: 81.

Erdőbirtok: cser és akác, a község tulajdonában. *Talajviszony*: homok és agyag.

Termények: búza, rozs, árpa, zab, átlag 6—8 q, tengeri: 14 q, burgonya: 10 q.

Vas. áll.: *Galgamácsa* (3.5 km.). Posta, Táv. és Tel.: *Galgamácsa.* Törvsz., Pü. ig., Iparfü., Keresk. kamr. és OTI: *Bpest.* Főszb., Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác,* Cső.: *Veresegyház.* Pü. bizt.: *Gödöllő.* Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Körjegyző: *Váckisujfalun.*

Közs. bíró: *Medveczki Mihály.*

Törv.-bíró: *Dömölki József.*

14 h. földjén, amelyből 1 h. szőlő, gazdálkodással foglalkozik. 6 évig közs. előljáró, 3 évig a r. kath. el.-iskola gondnoka volt. Mozgósításkor bevonult a 32. k. gy. ezredhez, szerb, orosz, román és olasz frontokon 38 hónapon át harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kis. ez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Pénztáros: *Kohut Mihály.* Közgyám: *Dudás Mihály.*

ISKOLÁK

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Hegedüs Kálmán.*

Ág. ev. elemi iskola. Kántortanító: *Hegedüs Pál.*

A gimnáziumot Aszódon, a tanítóképzőt Sopronban végezte 1910-ben. 1911 óta tanít a községben. Hangya szöv. ügyv. igazgatója, Népművelési bizottts. gondnoka és igazgatója. Levente Egy. elnöke, Tejszöv. igazgatója. Mozgósításkor bevonult a 32. gy. e.-hez, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kétszer kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Kötelezett Tűzoltóság. Parnok: *Kohut Mihály.*

Levente Egyesület. Elnök: *Hegedüs Pál.* Oktató: *Gombay Sándor.*

Hangya Szöv.
Alakult 1906-ban.

Ügyv. ig.: *Hegedüs Pál.*

Üzletvezető: *Gombay Sándor.*

1917-ben a csendőrség kötelékébe lépett, ahol 1925-ig, nyugdíjbavonulásáig teljesített szolgálatot. Mint csendőrörmester ment nyugdíjba. 1928 óta üzletvezetője a Hangyának. Leventeoktató. Háborúban 1914—1917-ig orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly csap. ker. és seb érem

BETŰSOROS CIMTÁR

Ács: *id. Vajda Mihály.*

Baromfikereskedő: *Dusek Pál, ifj. Kohut József, Kolónyi János, Lészkay András, Lipták János, Serfőző Mihály, Szántovszky Mihály.*

Biztosítási ügynök: *Drenyovszki János.*

Bognár: *Kiss G. János.*

Cipész: *Godó János.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Drenyovszki Pál* 8 HP nyersolaj, *Drenyovszki Márton* 8 HP benzin. *Hányik János* és *Tóth Lázár* 8 HP benzin.

Földbirtokosok: *Drenyovszki János* (alsó).

26 kh. földjén, melyből 1 h. szőlő, gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. testületi tag, volt községi pénztáros és előljáró. A Gazdák Biztosító Szöv.-nek megbizottja. 1914-ben bevonult az 1 h. gy. ezredhez, szerb és olasz frontokon harcolt. 1916-ban betegsége miatt elbocsátották.

Fischer Ede Bpest 690, *özv. Schäffer Jánosné* Bpest 137, *özv. Biró Istvánné* Fót 72, *Cserni Márton* 21, *Drenyovszki János* alsó 32, *özv. Drenyovszki Mártonné* 31, *Drenyovszki Márton M. fia* 28, *Drenyovszki János M. fia* 27, *Dikász Mátyás* 26, *Medveczki Mihály* 25 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Róth Henrik.*

Szakmáját édesapjánál tanulta, az üzletet, mely 1870 óta áll fenn, 1920-ban vette át Közs. képv. testületnek virilis tagja. *Hangya szöv.*

Kocsmárosok: *Hangya szöv., Hányik János, Róth Henrik.*

Vitéz: *v. Serfőző Márton* kisbirtokos.

VÁC

Megyei város

Természeti viszonyok.

A Duna balpartján az északi szélesség 47°, 47' 36'' és a keleti hosszúság 36°, 47', 55.49'' alatt azon a ponton fekszik, hol a széles folyam keleti irányát megváltoztatva hirtelen kanyarodással délnek fordul. A várossal szemben elterülő Szentendre-szigeten túl húzódnak a Kisduna mellett a *Pilis hegység* ágai, melyeket *Vérteseknek* is szoktak mondani. A Duna balpartján fokozatosan magasodnak a *váci hegyek*, melyeken túl terjed el a 652 méter magas *Naszály* hegyláncolata. A Duna mostani medre a geológiai harmadkor végén alakult ki, midőn az Esztergom—visegrádi szorost hátráló erózió következtében lassanként áttörte. Vác határának kiváló jelenséget kölcsönöz az, hogy talaját legnagyobb részt finom lösz borítja, amely kitűnő termő talaj. Ezt már az ősnépek is felismerték, mert Vác és környéke állandóan lakott hely volt. Jelentőségét földrajzi fekvése adta meg, de ugyanez vonta meg a korlátot is további fejlődésében. Az ország közepén, — a legtermészetesebb közlekedési vonal központján — a Keletet Nyugattal összekötő vasúti fővonal közepén fekszik és látszat szerint az lett volna a rendeltetése, hogy világforgalmi gócpont legyen, ha Budapest meg nem előzi. Vác valóban hatalmas versenytársa volt a fővárosnak, már az Árpádházi királyok szerették volna az ország fővárosává tenni, még sem lett az ország központja. Ennek az oka éppen földrajzi fekvésében rejlik. Az országot átszelő közlekedő vonalak, melyek a keleti és nyugati, az északi és déli részeket kapcsolják össze, a Duna kanyarulatánál találkoznak és itt metszik egymást. Az északnyugatról délkeletre menő út azonban nagy kerülőt tesz, ha Vácnál szeli át a Dunát, mert a közbeeső Szentendre-sziget útját állja. Vácot a középkorban a rév tette fontossá. Nagy baja volt a város fejlődésének az a körülmény is, hogy nincs szabad tere, amely egy nagy város terjeszkedéséhez feltétlenül szükséges. A váci hegyek emelkedése már a Duna partján kezdődik és a város fejlődését gátolva okozza, hogy a város alakja hosszú, keskeny szalag. Vác általában mindég elég nagy város volt és hadászatilag is nagy jelentőségre emelkedett. A város területét minden oldalról természetes határ veszi körül. Éghajlati viszonyai kedvezők. A környező hegyekből szüntelen üde levegőt hoz le a nyugati szél, amiért a hőmérséklet 3 fokkal állandóan alacsonyabb, mint a fővárosban.

Alakját tekintve Vác a soros községek közé tartozik, vagyis egy hosszabb ucca mentén sorakoznak jobbról és balról házak. Az egész várost hosszában átszelő főucca volt az összes uccák történeti kifejlődésének tengelye. Vác legrégibb házai mind a főúton vannak. Ez az egy uccás tipus a XVII. századbeli Vác térképein is kivehető. A lakosság szoporodtával kezdtek keresztben építkezni és így keletkeztek a kis keskeny uccák és szabálytalan közök, amelyek élénken tarkítják a város helyszínrajzát. A főcél mindég az volt, hogy minél közelebb legyenek a Dunához. Ez az oka, hogy olyan egymás hátán vannak a házak a *Duna parton*, a *Tabánban* és a *Burgundiában*. Az uccák egyébként rendezettek. A forgalmasabbak szélesek, a somosujfalusi bazalbányabeli kockakövekkel van kirakva és fákkal szegélyezve. Az építkezés modora a város belső részén egészen városias. Aki ma akár vasúton, akár hajón meglátogatja Vácot és ismerte régi elmaradott mivoltában, elismeréssel adózik a város vezetőségének. Sártenger helyett, fásított, virágosuccák, modern házsorok, szépen kiépített Dunapart és példás tisztaság fogadják min-denfelől.

A város kialakulása.

Vác az egykorú okiratokban és feljegyzésekben mindég *civitas* néven szerepel, később Nógrádvármegye oppidumai között találjuk felsorolva, de mint possessióról sohasem történik róla megemlékezés. I. Ulászló király 1440-ben kelt egyik adománylevele mégis azt bizonyítja, hogy magánosok birtokában is volt. Az Orsz. Levéltárban a

Neoregestrata Acta 1665 csomójának 68. iratából azt olvassuk, hogy *Némai Jakab* fiát, *Kolos Jeromost*, hütlensége miatt a király megfosztja Vác birtokától és a várost *Saápi János* fiának, *Harcsa* (Harcha) *Pálnak* adományozza, mert ez férfiasan küzdött Győr várának visszafoglalásakor és tevékeny része volt Czillei Ulrik gróf elfogatásában. Noha az Árpádházbeli királyok sokféle szabadalommal és kiváltsággal ruházták fel a város lakosait, a város maga mégis mindenkor jobbágyváros volt. Földesúri jogot eleinte kizáróan a püspök gyakorolt felette. Ezt a jogát később a káptalannal osztotta meg. Azokat a jogokat és szabadalmakat, melyeket a város lakosai a királytól kaptak, Vác püspökei mindég megerősítették, vagy megújították, úgyhogy a város inkább pántfogóját, mint földesurát tisztelte a püspökeiben. *Althann Károly gróf* püspöksége idejében a város oly felosztást nyert, hogy egynyolcad részét a káptalan bírja, hétnyolcadát pedig a püspök. Mind a két városnak tulajdon bírája és tanácsa volt. Hivatalos elnevezése Püspök-Vác és Káptalan-Vác város volt. Az ikervárosok 1859 február havában egyesültek.

Vác őskora.

Magyarország legősibb lakosai valamennyien a vizek mentén laktak és így jogos a feltevés, hogy Vác mai helyén, a Duna kanyarulatánál a történelem előtti időben is jelentékeny telep lehetett. Az első nép, amelyről tudjuk, hogy a Duna kanyarulatánál lakott, a *dák* volt és így a város területének, ha Strabó leirása hitelt érdemel, kétezer éves a története. A római hódoltság korában a szarmata származású *jászok*, (metanastae jazyges) birtokába jutott a város mai területe. Jóllehet a másik barbár néppel, a germán fajhoz tartozó *kvádokkal* szövetségesviszonyban voltak, határaikat ezek ellen is védelmezték. A Dunától a Tiszáig hat méter széles és három méter mély árkot vontak s ezt hívják *Csörszároknak*, melynek két ága volt. Tehát a város mai területén az Ókorban három ország határa futott össze. A Duna széles medre akadályozta a két barbár nép további terjeszkedését Pannonia felé s a tulsó oldalról a római katonaság nézett farkasszemet az ő burguszából. A *Hétkápolna* körül állott földhányással szemben volt a rómaiaknak 500 fegyveres emberét befogadó castruma, az úgynevezett *Bolhavár:* a város északi határában álló *Pogányvárral* szemben pedig, a mai Dunabogdány község közelében a *Cirpi, Cirpimansio*, vagy *Carpis* castellum nevű városukat építették.

Honfoglalás után.

A honfoglaló magyarok minden kétséget kizáróan szláv benszülötteket találtak itt s városukat nevével együtt vették át. A Vác név határozottan szláv eredetre vall és valószinüen több házat, vagyis telepet jelent. Épp úgy használták telepeik megjelölésére, miként a magyarok is szállásnak nevezték lakóhelyüket. (Árokszállás, Fülöpszállás, Janko-vác = János-szállás, Gyurgye-vác = György-szállás) 955-ben a mai Vác már nevezetes hely volt és Szent István király azért állított ide püspökséget. Gyakran időztek falai között koronás uralkodók és sokszor intézték itt a haza sorsát országgyüléssel, zsinattal és béketanácskozásaikkal. Különösen az Árpád-korabeli királyok árasztották el a várost kegyelmüknek sokféle jelével. *I. Géza* sokat tett fölvirágoztatása érdekében. A Salamon király hadseregén aratott mogyoródi diadal emlékére díszes székesegyházat emelt. A várost megerősítette és a lakosság számát külföldről behívott polgárokkal gyarapította, kiknek sokféle szabadalmat és kiváltságot engedélyezett. Székhelyét állandóan Vácon tartotta és mikor 1077 április 25-én meghalt, kívánsága szerint itt is temették el az általa épített templomba. A krónikások neki tulajdonítják a város és püspökség alapítását és ennek történetét a csodaszarvas legendával kapcsolatosan mesélik el. A történelmi kutatás azonban kétséget kizáróan megállapította, hogy a váci püspökséget maga Szent István alapította. *Szent László* befejezte a Géza királytól épített templom belső díszítését. *II. Vak Béla* nagyon gyakran fordult meg itt, *Imre* király nemzeti zsinatot tartott Vácon. Nagyon kedvelte a várost és püspökét *Boleszlót*, rost a védelem okából kőfallal vették körül keresztatyja volt.

Tatárjárás.

A tatárjárás Vácot is elpusztította. 1241 március 17-én a tatár sereg kora reggel készületlenül lepte meg a várost és első rohamra bevette. Kirabolta, felégette és lakossait, meg az odamenekült vidékieket kardélre hányta. Mikor a tatárok kivonultak az országból, *IV. Béla* király németeket telepített a kiirtott lakosság helyébe. Ezek újból felépítették a várost és Szent Mihály főangyal tiszteletére templomot emeltek. A magyarok más városban laktak, külön templomot is építettek maguknak, melyet a régi Boldogasszony templom emlékére, szintén Szűz Máriáról neveztek el. A kettős várost a védelem okából kőfallal vették körül és benne várat építettek.

Vác fénykora.

Ezidőtől kezdve sokszor találjuk az egykorú okiratokban a német és magyar város, vagy kettős város megjelölését. (Civitas teutonicalis et hungaricalis 1436, Civitas

thetunicalis Waciensis 1470, Cives utrarzm civitatis Vaciensis 1489.) A béke áldását élvezve, ismét fejlődésnek indult a város. Virágzása tetőpontjára azonban csak Mátyás uralkodása alatt jutott. Az akkori püspök, *Báthory Miklós* Olaszországból hozatott munkásokkal budai minta szerint ékesítette székvárosát, gyönyörű épületeket emeltetett és nagyszerű templomot állíttatott. Ennek a templomnak két faragott köve a váci múzeumban látható. A püspöki palota, melyet az olasz Tranguri Jakab, korának kiváló építőmestere épített, középpontja volt a tudománynak és művészetnek. A király maga is gyakran időzött a város falai között. 1485-ben pedig Vácra országgyűlést hivott össze, mely a közjogi tekintetben nagy fontosságú nádori törvényt hozta. A regényes hagyomány szerint a váci székesegyházban kötött morganatikus házasságot Izabellával, a boroszlói polgármester leányával és ugyanitt kereszteltette meg fiát, Hollós Jánost.

Török korban.

A mohácsi vész után szomorú részese lett a város annak a csapásnak, mely az egész országot érte. Mint a török végvára, majdnem másfél évszázadig 10.000 fegyveres őrséggel védte az ozmán birodalmat. De nemcsak török erőd volt akkor, hanem egészen keleti jellegű várossá alakult át. A Duna partján fekvő külső várnak belső erődítménye is volt. A belső várban magában 50 s azt övező városnegyedben összesen 100 deszkazsindelyes ház és hét templom állott. A behódolt keresztény alattvalók külön városrészben laktak és három templomot bírtak. A törökök Vácon hatalmas vízművük volt. A föld alatt 2—3 méter mélységben huzódik a két méter átmérőjü és téglákkal boltozott csatorna, mely a budai hegyekből, kb. 7 km. távolságról hozta a vizet a városba. A városbeli keresztények már akkor is szőlőmíveléssel foglalkoztak. Minthogy Vác a török végvára volt, a magyar őrségektől sokat kellett szenvednie. Ha pedig magyar kézre került, a törökök támadtak reá. A várat magát háromszor röpítették levegőbe, de az utolsó felrobbantását kivéve, újból helyreállították és megerősítették.

Felszabadulás.

1684-ben Lipót Buda visszafoglalását tűzte ki a hadsereg feladatául s a fővezérletet *Lotharingiai Károly* hercegre bízta, ki mintegy 35.000 emberével június 13-án kelt át Esztergomnál a Dunán és Visegrádot mégaz nap megszállva, öt napi vívás után hatalmába ejtette. Ezután a Duna balpartjára vezette seregét, hogy Buda megszállása előtt Vácot és Pestet foglalja el. Feltartóztatására *Musztafa aleppói* pasa *Kara Mohammed* budai pasa vezérlete alatt 15.000 lovast és 3000 janicsárt küldött. Ez a sereg Váctól északra foglalt állást. Június 27-én a törökök súlyos vereséget szenvedtek és Pest felé menekültek. Erre Lotharingiai Károly herceg Vácotrövid lövetés után elfoglalta és kapitányává *Bottyán Jánost* (Vak Bottyánt) nevezte ki. Buda visszafoglalása nem sikerülvén, Vácot 200 (mások szerint 2000) német, 300 hajdu és 500 huszárból álló helyőrséggel látták el. élére pedig német parancsnokot tettek, kit a német írók *Pisterzky, Boserzki,* meg *Biseczkinek* neveznek. Musztafa pasa november 3-án Budáról, Nógrádból és Egerből előtörő 5000 főnyi seregével megtámadta Vácot, mire az őrség megadta magát, de az elvonulás után a törökök utánuk szaladtak és negyvenet kivéve, mind felkoncolták. A következő (1685) évben a szultán *Sátán Ibrahim* pasát nevezte ki a magyarországi hadak fővezérévé. A szraszker, vagy szerdár30.000 főnyi sereggel jelent meg augusztus második felében Vác alatt. Lotharingiai Károly itt akart vele megütközni 55.000 főből álló haderejével, de Ibrahim nem várta beöt, hanem Budára vonult vissza. Előbb azonban felgyujtotta a várost, a várat pedig aknákkal levegőbe röpítette. Vác csak 1686 szeptember 2-án került vissza véglegesen a 142 évig tartó kinos járom alól.

Az elpusztult város.

A török uralom alól felszabadult Vác szomorú állapotban volt. Egy romba dőlt város, vagy inkább csak helye volt. A várból ugyanis néhány füstös és kormos falnál egyéb nem maradt meg. A legelső vármegyei összeiráskor, 1690-ben Vácot lakott helynek vették, de még a következő esztendőben is csak $1^1/_4$ porta után vetettek ki reá 125 mérő gabonát a katonaság élelmezésére. A lakosság nagy sanyarúságban sínylett. Ezt a rombadőlt és kipusztult várost újra kellett felépíteni és benépesíteni, mely feladatnak a megoldása a bujdoklásaikból visszatért püspökökre várt.

Vác felépítése.

Balogh Miklós az első püspök, aki székvárosában állandóan letelepedhetett s azonnal hozzáfogott a város újraalapításának munkájához. Német iparos-polgárokat telepített be, kik különösen a város alsó végét szállották meg, mely városrészt sokáig Németvárosnak is hívtak. Ezzel szemben a Felsőváros lakosai tényleg magyarok voltak. Ebben az időben csatolták az eddig Nógrád vármegyébe kebelezett Vácot Pestvármegyéhez. 1689-ben *Dvornikovich Mihály* foglalta el a püspöki széket. Befejezte a

mai Konstantin-téren állott székesegyházat és püspöki palotát, kolostort épített a dominikánusoknak és újra felállította a káptalant.

A város ujjáalakításának nagy munkáját *gróf Migazzi Kristóf* tetőzte be. A mai Vác neki köszönheti alakját, monumentális épületeinek a legtöbbje is az ő nevéhez fűződik. Noha Migazzi csak 1803 április 15-én halt meg, püspöki javadalmáról már 1786-ban le kellett mondania. II. József császárnak ugyanis szemet szúrt, hogy Migazzi két beneficiumot élvez és kényszerítette őt, hogy az egyikről köszönjön le. Migazzi a váci püspökségről mondott le. 24 évig tartó kormányzósága arany betűkkel van beírva a város és az egész váci egyházmegye történetébe. A váci püspökség jövedelmének legnagyobb részét a város emelésére, templomok építésére és iskolák felállítására fordította.

1764 augusztus havában Mária Terézia Vácon látogatja meg kedvelt püspökét. Migazzi biboros mindent elkövet arra, hogy minél fényesebben fogadhassa fejedelmi vendégeit. Lehordatja a várfalakat és betemetteti vele az árkokat; kikövezi és befásítja az uccákat és a régi városkapukat lebontatja; kibővíti és rendezi a tereket; szabályozza és szépíti az egész várost, melynek dunamenti részét kőfallal erősíti és hídakkal díszíti, úgyhogy teljesen új alakot ölt. Sürgősen befejezi az elődeitől megkezdett püspöki palota és városháza építését. A város határán diadalkaput is emel. Öt napot tölt itt az uralkodó, kit férje és kormányzótársa I. Ferenc római császár is elkísért.

Migazzi a fejedelem látogatása után sem szünt meg székvárosát csinosítani. A *papnevelő-intézetet* újból építette, kórházat és kápolnákat emelt. De legszebb emléket állított magának a *székesegyház* építésének befejezésével. A lakosság gyarapítására telepítvényeseket hozott, akiknek ingyenföldet(szántót, szőlőt, kertet) és fát, szőlővesszőt, vetőmagot, továbbá telket adott, házépítés esetére pedig három évi adómentességet biztosított. A *XIX. század elején*, 1838-ban 350 házat döntött le az árvíz.

1848—49.

A szabadságharcnak dicsőséges két esztendeje Vácra szakadtalan sorozata volt a véres küzdelmek és súlyos megpróbáltatások szomorú napjainak. A város polgársága pénzt áldozott és újoncokat állított a megtámadott haza védelmére s mikor elfogyott az ágyuk ércanyaga, önként ajánlotta fel a templomainak harangjait. Vác nevéhez fűződik a nemzet igazi szabadságharcának kezdete. Itt szervezte hadtestét *Görgey Artur* tábornok és bocsátotta ki 1849 január 5-én híres napiparancsát, az úgynevezett *váci proklamációt*, hogy a Budapestet hatalmában tartó *Windisch-Grätz* herceg császári fővezérre döntő csapást mérjenek. Míg *Aulich* tábornok a császáriakat abban tévedésben tartotta, hogy velük szemben a magyar hadsereg egész zöme áll, *Damjanich* és *Klapka Vácra* indult. Mialatt Damjanich szemben támadja az ellenséget, Klapkának Vác megkerülésével a visszavonulás útját kellett megszállania. Klapka a *Bobics-dandárra* bízta a megkerülő műveletet, de kalauz nélkül, a nagy ködben eltévedt. Damjanich így egyedül támadta meg a *Ramberg* hadosztályt és bevette a várost.

Görgeynek a déli hadtesttel egyesülést kereső csapatai július 15-én Vác előtt találkoztak az orosz előőrsökkel. *Bebutov* herceg mozlim lovasai megfutamodtak. Erre *gróf Rüdiger* lovassági tábornok, báró *Offenberg* és *Zássz György* altábornagyokat a szorongatott Bebutov herceg segítségére küldte. Zássz tábornagy megtámadja a magyarokat, de nagy veszteséggel kénytelen visszavonulni. Mikor gyalogsága megérkezik, megismétli a támadást. De hiába érkezett meg báró Offenberg sőt maga Rüdger is, az orosz csapatok az éj beálltával kénytelenek voltak visszavonulni. Görgey másnap pihenőt rendelt és várt. De a támadást *Paszkévics herceg*, az orosz sereg fővezére, vezérkari főnökének *III. Gorcsakov herceg* taná-csának ellenére, július 17-ére halasztotta. Paszkévics tábornok ugyanis azonnal döntő csapást akart mérni a magyarokra. Görgey azonban megtudta, hogy az oroszok főhadereje áll vele szemben és hogy seregét megóvja, haditanácsra hívta parancsnokait és megértette velük, hogy nem marad egyéb hátra, mint nagy kerülővel Losoncon felül, Miskolcon át a tiszai felvidékre, Tokajnak menni. Ily módon Görgey kisiklik az orosz fővezér kezei közül. Persze a kivitelnél ezer meg ezer honvéd kicsorgó vérével kellett beírni a történelembe ezt a zseniális hadműveletet. Csak a váci csatában közel félezer ember hullott el. Közös nyugvóhelyük fölé emlékkövet állított a honfiú kegyelet.

Minthogy ekkor Vác polgársága a váci nemzetőrökkel az uccai harcban az orosz katonákra lőtt, Paszkévics herceg büntetésülvalószinűen fel is gyujtja a várost, ha *gróf Zichy Hippolyt* plébános főpapi ornátusban térdenállva nem kér kegyelmet. De így a város halálos ítélete helyett két óriág tartó szabad zsákmányolást engedett katonáinak, mely két óra helyett két napig tartott és koldusbotra juttatta a lakosságot. A város maga több mint 300.000 forint kárt szenvedett. 70.000 forint adósságán felül 21.000 forinttal tartozott a katonaság részére tett megrendelésekért. Hiába kért hitelt nem kapott sehol. Az uccákat nem kövezték, a régi kövezést nem javították. A városi épületek

el voltak hanyagolva. A közigazgatást és a gyámpénztári számadásokat éveken át nem vizsgálták. Az adókat nem hajtották be rendesen. Adósságot nem fizettek. A tisztviselők és tanítók elzálogosították nyugtáikat.

Legújabb kor.

Eme tarthatatlan állapot megszűntetésére csak 1884-ben indították meg a reformmunkálatokat. Legsürgősebb feladatukul tüzték ki, hogy a szomorú gazdálkodási rendszert rendes városi háztartás vezetésével váltsák fel, a függő adósságokat kifizessék, a várost kikövezzék és csatornázzák, a városi épületeket pedig jókarba helyezzék. Ennek a mozgalomnak eredményeként házi kezelésbe vették a fogyasztási adókat, később pedig a vámszedést. Majd új jövedelmi források gyanánt jelölték meg a kövezetvámot, a fogyasztási pótadót, a karópénz szedést és a helypénz szedési jogot. A váci káptalantól 60.000 forint kölcsönt vettek fel és a régi adókat leírták. Új szabályrendeleteket hoztak. A város forgalmasabb útvonalait kockakövekkel kikövezték, kiépítették a dunai rakodópartot és megkezdték a csatornázást. A város törzsvagyonát ingatlanok vételével (Fehér ló, Zöldfa, Pokol, Buki) szaporították.

1909 nyarán nyilt meg a Duna-Ipolyvölgyi helyiérdekü vasút, mely Vác állomásából indult Ipolyságnak és arra hivatott, hogy az egykor Vác felé gravitált nógrádhonti községeket ismét visszaterelje a város gazdasági körébe. A város fellendítésére hivatott a Vác-gödöllői villamos vasút. Ez a váci járáshoz tartozó távolabbi községeket még szorosabb kapcsolatba hozta a várossal.

A székesegyház.

A római Szent Péter templomhoz hasonlított olasz renaissance ízlésben, de a XVIII. század második felében uralkodott klasszicizáló stílusnak erős hatása alatt épült székesegyház építését *gróf Eszterházy Károly* 1760-ban kezdette meg, *gróf Migazzi Kristóf* püspök folytatta a megkezdett munkát és 1777-ben fejezte be. A templom külső hossza 76 méter, szélessége 32, magassága pedig (aljától a kereszt csúcsáig számítva) 68 méter. A főléje boruló kupola 40 méter magas, belső átmérője 19 méter. A jobb és balszárnyon 40 méter magasságú ballastrade-dal koronázott tornyok emelkednek és közrefogják az előcsarnokot, melyet 12,csekély entarsissal biró, kettős sorban álló korinthuszi oszlop tart. Mögöttük oszlopos párkány emelkedik. Alattuk a homloklapon nagy aranyozott betükkel ez a felírás olvasható: D. O. M. — IN. HONOREM. ASSVM TAE. IN. COELVM. VIRGINIS. — ET. S. MICHAELIS. ARCHANGELI. Az oszlopcsarnok kilenc lépcsőtől alkotott krepidomán áll és nagy küllapokkal van kirakva. Az ajtók felett csinos féldomborművek vannakelhelyezve, amelyek az evangéliumból vett jeleneteket és Migazzi címerét ábrázolják.Belseje, mely 61 m. hosszú, és 27 m. széles, meglepi a belépőt arányaival, magasságával, a kupola művészi freskóival, hatalmas fő- és mellékoltáraival, remek képeivel. A székesegyház kincstárában az egyházi mű kincsek meglepően gazdag tárházát találjuk. Alapját még Migazzi vetette meg, de elődjeitől is maradtak fenn becses dolgok.

A kir. Fegyintézet.

A városnak egyik legnagyobb lakóháza és nevezetessége a Fegyintézet. A várszerű épület belül udvaraival, folyosóival egész kis labirintus. A Kisvác felé néző oldalát szépen rendezett kert határolja. Egész kis város. Van benne kápolna, iskola, kórház, több óriási munkaterem és raktárhelyiségek. Mindenütt meglepő rend és tisztaság. Újabban építették a kétemeletes kórházat, amely modern berendezésével a kultúrállamokban is páratlanul áll. Az épületet Migazzi püspök 1777-ben a Teréziánumnak nevezett és Bécsbe áthelyezett nemes ifjak nevelő-intézete részére emelte. 1808-tól a Ludovika Akadémia volt benne elhelyezve és amikor ezt 1825-ben Pestre helyezték, *gróf Nádasdy* püspök vásárolta meg és 1836-ban tébolyda céljaira ajánlotta fel. De az elmebajosok intézetét Budán állították fel s az épület 1855-ig gazdátlanul maradt, mikor is az osztrák igazságügyi kormány kezébe került, ez pedig letartóztató intézetté alakította át. A fegyintézettel kapcsolatos a váci államfogház.

Földmivelésügy.

A köznép földet művel és bort termel. A város határának legnagyobb része szőlőhegy, így a lakosság legelterjedtebb foglalkozása a szőlőmüvelés. Papvölgyön már 1475 óta termesztenek szőlőt, *Báthory Miklós* püspök ültette be szőlővel. A hagyomány szerint a püspök papjai társaságában gyakran kijárt s ezért nevezték el a szőlőrészt Papvölgynek. Kissejcze dombját 1764-ben ültették be szőlővel. A váci bor hírneve már nagyon korán az ország határán túl is elterjedt. A gyümölcstermelés is nagyon kifejlett. A művelhető területe azonban kicsiny, ajánlatos volna, hogy a lakosság a jövedelmezőbb kertgazdaságra térjen át. Állattenyésztés virágzó. A vármegyei gazdasági egyesület több alkalommal jól sikerült kiállításokat rendezett.

Kereskedelem és ipar.

Földrajzi fekvése alkalmassá tetet Vácot arra, hogy kereskedelmi várossá fejlődjék. Már nagyon korán voltak sokféle irányban szétterjedő útvonalai Az ország bányászatát bérlő Fuggerek Besztercebányától Vácig műutat építettek az érckövek szállítására. De az utaknál is jelentősebb befolyást gyakorolt a közlekedésre és forgalomra a Duna. Ennek köszönhette a középkorban a jelentőségét és virágzását. A váci átkelő a XVI. században egyike volt a legforgalmasabbaknak. Még a XVIII. században is hajóhíd vitt a Dunán át a Szent Endre-szigetre, melyet az 1775. évi árvíz jege összetört. Egyébként a lakosságban is meg volt a vállalkozó kedv, sok váci polgár foglalkozott hasznothajtó kereskedéssel. A kereskedelmi forgalom jórészt Felső-Magyarország felé irányult, de jelentős üzleteket kötöttek Bécsel is. Míg a kereskedelem tárgya ebben az irányban élőállat, állati termék, gabona és nyerstermény volt, Lengyelországgal legszorosabb borkereskedelmi összeköttetésben állott. A váci polgár saját termelésű borával befuvarozta az egész országot. Sőt Brassóig és Varsóig is jártak a szekerek. Híresek voltak a vásárok is, melyek igen látogatottak voltak, Komárom, Kecskemét, Gyöngyös, Jászberény, Losonc és más távolabbi városok mesteremberei is felkeresték. Különös keresletnek örvendettek a gyapjú és bőripari cikkek. A vevőközönség pedig szintén igen messziről eljött szükségletei beszerzésére. Egy-egy nagy vásár négy napig is eltartott.

A város ipari életének rendszeres céhes világa a XVI. század elején kezdődik. A *vargacéh* pecsétje 1503-ból ered. Mikor a törökök elfoglalták a várost, lassanként megszűntek a céhek. A váci céhek keletkezése legtöbbnyire a XVII. század végére esik. Ekkor lépnek a céhek egymás után előtérbe és csakhamar felvirágozva, megélénkítik Vác ipari életét és fellendítik a kereskedelmét. Pest után Vác volt a legnagyobb ipari város a vármegyében, még Kecskemétet is felülmúlta, mert annak 11, Vácnak pedig 17 céhe volt 1761-ben. Kiváltságaikat a királytól, a püspöktől, mint földesúrtól és más városbeli céhektől kapták. Az iparágak közül voltak olyanok, melyek részben a királyi haszonélvezetek közé tartoztak, mint a mészáros, molnár és serfőzőipar. A városnak voltak malmai, mészárszékei és serfődéi, melyeket vagy kiadtak, vagy városi kezelésben tartottak. Vác nyomdászata előkelő helyet foglal el az ország nyomdászatának történetében. *Ambró Ferenc Ignác* már 1770-ben kezdte meg működését. *Trattner János*, „Magyarországi Könyvnyomtató Műhelyek az 1817-ik évben" című cikkében olvassuk, hogy három budapesti és négy vidéki nyomdát kivéve, 38 nyomda közül a váci foglalkoztatott legtöbb embert, azonfelül fióknyomdát tartott Máramarosszigeten. A város fejlődésének újabb irányát mutatta a mult század végén egymás után keletkező sok gyári vállalat. Ilyenek: *Reitter Ödön* kocsigyára, a *Váci Hengermalom r. t.*, *Saxlehner András* szalmahüvely gyára, *Kobrak cipőgyár*, *Horganyhenger mű r. t.*, *Első Magyar Szövő- és Kötőgyár*, *Löwinger J. bútorgyára*, *Oberländer és Reiser* két téglagyára, *Kohn Ignác és fia* laskagyára, *Hirmann István* mérőeszköz gyára, *Losinszky és tsa.* tűzhely gyára, *Picot Gyula* mosópor gyára, melyeken kívül a 10—20 munkást foglalkoztató és jórészt villamoserővel dolgozó gyáraknak szere-száma nem volt.

A város gazdasági visszaesése attól az időponttól kezdődik, amikor az ország első vasutja Vác és Budapest között 1846-ban megnyílt. Ettől az időtől kezdve a kereskedelmi forgalom a fővárosba terelődött át. Minél több vasutvonal és műut ágazott ki Budapestről Vác régi kereskedelmi területére, a város forgalma annál csekélyebb lett, a forgalma csak a közvetlen környék lakóira szorítkozott, így országos jelentőségét elvesztette. Ebből a szempontból sulyosbítóan hat az a szomorú körülmény is, hogy az ország északi területe megszállás alá került. 1848. után az ipari és kereskedelmi élet annyira megcsappant, hogy a város polgársága tehetetlenül vergődve egészen elszegényedett Közben a székesfőváros óriási gazdasági előhaladása természetes folyamatakép a nagyobb ipari vállalatok a fővároshoz közeli helyeken keresnek letelepedési lehetőséget. Ezt a gazdasági fordulatot érezte meg a város mostani vezetősége, élén dr. *Krakker Kálmán* polgármesterrel és azon fáradoznak, hogy az új fejlődés minden akadályát elhárítva, az ide betelepülőknek kellő kedvezményeket nyujtsanak. A vezetőség által kidolgozott városfejlesztési terveinek nagy akadálya a mai általános nehéz gazdasági helyzet és az a körülmény, hogy a háborus tervek mellett az ujabb befektetések is mind ezt a generációt terhelnék. Mégis közelebbről két millió költséggel megépítették az ország egyik elsőrendű vízművét. Folyamatba vannak a levezető csatornázás és az utak rendbehozása iránti munkálatok, melyek sok munkaalkalmat is teremtettek. A tanintézeteket nagy áldozatok árán a közönség fejleszti és tartja fenn. Szociális, karitativ és kulturális egyesületekbe tömörülve iparkodnak a köznyomort enyhíteni. Így tartják fenn a Kegyesrendi főgimnáziumot, polg. fiú- és leányiskolát, 10 elemi iskolát, 3 ovódát, kórházat, szeretet hajlékot, testnevelési intézményeket stb., igaz, hogy — anyagiak hiányában — nem megfelelő helyiségekben és fogyatékos felszereléssel. Az ország vezetői is belátták, hogy a lakosság áldozata túl ment a teljesítő képességén, így segítségül sietve már a folyó évre támogatja a gimnázium kibővítését,a polg. isk. építését és a főutvonal

rendes kiépítését. Az utóbbi négy évben készült el a rendőri palota, a Máv. alkalmazottainak nagy laktanyája, az új postapalota, a fegyintézeti kórház és talán most már kilátás nyilik a nagyon szánalmas állapotban levő kórház megépítésére. A város közigazgatási, közgazdasági és kulturális részletei a további általános ismertetés keretében találhatók fel.

Országos vásárokat Husvét, Sarlós Boldogasszony, Gál- és Tamás napok előtti vasárnapon és hétfőn tartnak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népszámlálás szerint: 19.395 lélek. Színmagyar. R. kath.: 77 százalék, ref.: 9.5 százalék, ágh. ev.: 2.5 százalék, izr.: 10.5 százalék, egyéb: 0.5 százalék. *Házak száma:* 1981.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a városban 21.090 lélek van.

Területe: 10.773 kh., melyből a városé: 729 kh. Szántó: 5743, rét: 450, legelő: 783, erdő: 1561, szőlő: 810, kert: 127, nádas: 10, terméketlen: 1299 kh.

Erdőbirtok: 1561 kh., bükk és cser, r. kath. Püspökség, Székeskáptalan, Pápa Hermann, Felsővárosi Telkesgazdák, Vác megyei város tulajdonában.

Termények: rozs, átlag kh.-ként 5 q., ribizli, cseresznye, meggy.

Vas. áll. és hajóáll.: *helyben. Szállás:* Curia-, Korona-szállodákban, Hotel Pension-ban és Berger Gizella szálloda-penziójában. *Autóbuszjárat:* Vác—Szirák és Vác—Érsekvadkert között.

Posta, Táv., Tel., Főszb., Járásb., Adóhiv., Tkv., Pü. bizt., Pü. szak., Vál. ker., Cső.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Keresk. Kamr., Mezőg. Kamr., Iparfü., O. T. I.: *Bpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Polgármesteri hivatal

Polgármester: *dr. Krakker Kálmán* kormányfőtanácsos.

Pusztaszentjakabon (Pest megye) 1880-ban született. A gimnáziumot Vácon, a jogot Bpesten és Kolozsvárt végezte, utóbbi helyen 1902-ben a jogtudományok tudorává avatták. Közszolgálati működését, mint joggyakornok a váci kir. járásbíróságnál kezdette, azonban több hivatást és nagyobb ambiciót érezve az általános közigazgatás iránt, 1906 május havában, mint vármegyei aljegyző Pestvármegye szolgálatába lépett, hol széles látkörű munkásságával a vezetőség figyelmét magára vonta, tb. főjegyzőnek nevezték ki, míg 1920-ban a törvényhatóság bizalma — mint főszolgabírót — a váci járás élére állította. Az akkori nehéz időkben a 22 községből álló járásban a konszolidáció nehéz munkáját közmegelégedésre végezte el. Felsőgöd község önálló községgé alakulása körül kifejtett munkásságáért 1921-ben díszpolgárává választotta. Hivatali működése mellett élénk társadalmi tevékenységet fejtett ki Vác városában. Az ősi kultúr város polgársága figyelemmel kísérte a főszolgabíró hazafias közigazgatási és társadalmi tevékenységét és azzal honorálta, hogy a nemzetgyűlés második ciklusán képviselőjévé választotta. Mint honatya mindig szívén viselte városának érdekeit, így a közbizalom tisztelete és szeretete mindjobban körülvette. Értékes közéleti szereplése elismeréseül 1928. ban kormányfőtanácsossá neveztetett ki. A város polgárságának bizalma és szeretete kétszer is kiemelve a törvényhozó testületből, polgármesterévé választotta 1924-ben és újabban 1929 december óta áll a város élén.

Az ő polgármestersége alatt épült meg Vác város vízműve, 2500 m^3 napi szolgáltatással és befejezéshez közeledik a városnak szennyesvizek és csapadékvizek levezetésére szolgáló kettős csatorna rendszere. Kiépült a folytatólagos dunaparti korzó, ami által a magyar Duna váci szakasza — Budapest után a legjobban és legnagyobb hosszban kiépített és legrendezettebb városi szakaszsá bővült.

A dunai közlekedésnek biztossá, gyorssá és zavartalanná tétele céljából 3 motoros hajót állított a révközlekedés üzemébe, miáltal Szentedre-sziget összes községeit, de a Duna jobboldalán fekvő, a pomázi járáshoz tartozó községek egész sorát Vác gazdasági életébe kapcsolta bele.

Az elmult 4 év alatt épült az új postapalota, a m. kir. államrendőség székháza, a Máv. alkalmazottainak nagy laktanyája — mind emeletes, kivitelben igen tetszetős épület — és a váci kir. fegyintézet modern, nagy kórháza (2 emelet), mely utóbbi igazán látványosság számba megy és kivitel, hygienia tekintetében még a nyugati, nagy kultúrájú államokban is páratlan.

Az utcák kövezése, sok, új magánház építése, parkok létesítése, igen nagyarányú fá-

sítás, mind jele annak, hogy ez az ezeréves, öreg város haladni, fejlődni, élni akar.

Főjegyző: *dr. Gurszky Rezső.*

A gimnáziumot Vácon, az egyetemet Budapesten végezte. 1921 ápr. 1-én lépet a város szolgálatába, mint napidíjas c. fogalmazó. Ugyanez év szeptemberében ő szervezte meg a városi forgalmi adóhivatalt, amelynek 1925 máj.-ig vezetője volt. Közben 1923-ban h. aljegyzővé, 1925. okt. 28-án, főjegyzővé választották meg. Mozgósításkor bevonult az 1. honv. gyalogezredhez, mint hadaprójelölt-őrmester részt vett a keleti galíciai harcokban, 1915. szeptemberben orosz hadifogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Jegyző: *Kiss János.*

Tanácsnok és árvaszéki ülnök: *dr. Tornáry János.*

Jogtudori oklevelet 1924-ben nyert. 1919 febr. 1-én lépett a város szolgálatába, mint közigazgatási fogalmazó. 1925 októberben választották meg városi tanácsnokká. 1914-ben bevonult a 32-ik gy.-ezredhez, innen áthelyezték a 25. gy.-ezredhez, a háborút ezen ezred kötelékében küzdötte végig. Huzamosabb ideig teljesített harctéri szolgálatot, mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Tanácsnok és rendőri büntető bíró: *dr. Csasztulik Vilmos.*

Középiskoláit Vácon, az egyetem jogi fakultását Bpesten végezte. 1922 július 1-től áll a város szolgálatában mint rendőri büntetőbíró. 1926 júl. 1-től I. o. közigazgatási fogalmazó és rendőri büntetőbíró, 1928. jun. 28 óta tanácsnok és rendőri büntetőbíró. Több társadalmi egyesület tagja. 1914-ben bevonult mint egyévi önkéntes a 30. honv. gy.-ezredhez, 1915 januárban orosz hadifogságba esett, ahonnan 1920 nov. havában tért haza.

Gazdasági h.-tanácsnok: *Miltényi Aurél.*

Tiszti főügyész: *dr. Meiszner János.*

Ügyvezető tiszti orvos: *dr. Hajagos László.*

1919—1923-ig a bpesti tud. egyetem I. sz. sebészeti klinikáján volt műtőnövendék, majd műtőorvos. 1924—1929-ig a váci járás tisztiorvosa, 1929 óta Vác m. város ügyvezető-tisztiorvosa s a magánkórházának igazgató-főorvosa. 1926—27-ben Rockefeller-ösztöndíjjal az Egyesült Államokban, Angliában, Franciaországban és a Balkánon volt tanulmányúton. Több szakirodalmi cikk szerzője, iskolánkívüli népművelés állandó szakelőadója, a váci mintajárás, Stefánia Szöv. helyi fiókjának megszervezője. Háborúban 1914—1918-ig teljesített katonai szolgálatot, 28 hónapot fronton, a többit kórházakban. Hadiékítményes arany érd. ker. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Városi tiszti orvos: *dr. Vadas József.*

Állatorvos: *Dezső Dezső.*

Műszaki tanácsos: *Váczy Hübschl Kálmán.*

1901—1905-ig mint kir. segédmérnök teljesített szolgálatot a földm. minisztérium gazdasági műszaki hivatalának vezetője. Vác város mérnöki hivatalának vezetője. Tervezőépítésze a maroshudasi államilag telepített község, templom stb. épületeinek, a budafoki áll. borpince, pincemesteri iskola és lakóépületeinek, a sátoraljaújhelyi, miskolci, badacsonyi áll. közpincék és igazgatósági épületeinek, a zagyvarékasi templom, váci püspöki szemináriumnak stb. Alelnöke a V. S. C.-nek s az evezős szakosztálynak. Háborúban 1914—1915-ig a bpesti erődépítő igazgatóságnál, 1915—1918-ig az orosz harctéren mint erődépítési osztagparancsnok teljesített szolgálatot, egy éven át Ivangoródban a Hidfőparancsnokság trénparancsnoka volt. Kitüntetései: kat. érd. ker., ezüst és bronz Sign.-Laud., arany érd. ker.

Városi mérnök: *Markó József.*

Középiskoláit Nyitrán végezte. Építészmérnöki oklevelet a bpesti Kir. József Műegyetemen nyert, 1926-ban. 1930 óta áll a város szolgálatában mint városi mérnök, helyettese a műszaki tanácsosnak. Alapítótagja és alelnöke volt a Foederatio Vacia Corp. Emericana-nak. Tagja a Magyar Földrajzi Társaságnak, a V. S. C. evezős osztályának, Lövész Egyletnek.

Anyakönyvvezető: *Kalencsik Ferenc.*

Adóügyi jegyző: *Mészáros Béla.*

Középiskoláit helyben végezte. Gyömrön és Kispesten volt jegyzőgyakornok. A jegyzői tanfolyam elvégzése után 1913—1921-ig Budakeszin volt megválasztott adóügyi jegyző, 1921 óta Vác város adóügyi jegyzője. Törekvés Sport Egylet és Lövész Egylet tagja. Háborúban 1915—16-ban mint t. zászlós vett részt. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Főszámvevő: *Nagy Sándor.*

Középiskoláit Vácon végezte. 1904 óta áll a város szolgálatában mint számtiszt, majd mint ellenőr és pénztáros, 1921-től mint főszámvevő. Váci Kaszinó ellenőre, sportegyesület igazgatója és számos egyesület tagja.

Számvevő: *Niesz Lajos.*

Gimnáziumi érettségit Temesvárott tett. 1909—1916-ig a temesvári adóhivatalnál teljesített szolgálatot, 1916—1921-ig pedig a városi számvevőségnél. 1921—1922-ben Hódmezővásárhelyen a városi számvevőségnél, 1922 óta Vác város számvevője. V. S. C. és a Levente Egy. főpénztárosa, Önk. Tűzoltó Egyesület titkára, Kaszinó tagja.

Pénztáros: *Ráth Sándor.*

Ellenőr: *Molnár Jenő.*

Középiskoláit Vácon végezte. Működését a városnál 1920-ban kezdte mint számtiszt, 1921 óta megválasztott pénztár-ellenőr. Tiszti Kaszinó, Uri Kaszinó, V. S. C. tagja, levente-főoktató. 1925-ben bevonult a 10. honv. gy. ezredhez, mint tart. hadnagy küzdötte végig a háborút, megsebesült. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker. a kardokkal, kétszer kis. ez. v. é., Károly cs. ker., seb. érem, háborús emlékérem, II. o. német vaskereszt.

Számtisztek: *Dudás Ernő.*

Középiskoláit helyben végezte. 1922—23-ban a városnál díjnok, 1923—25-ben h. számtiszt volt, 1925 óta kinevezett számtiszt. V. S. C. és több társadalmi egyesület tagja. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez mint e. é. önkéntes, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza.

Weiszbarth Lajos.

Vácon végezte középiskoláit. 1913—15-ig a városnál mint díjnok, 1920—25-ig helyettes számtiszt, 1925 óta mint városi számtiszt működik. Levente főoktató 1925 óta, V. S. C. pénztárosa. Lövész Egylet főtitkára alakulása óta. Tiszti Kaszinó tagja. 1915-ben bevonult a 2. honv. gy.-ezredhez, orosz fronton megsebesült, mint tart. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kis. ez. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem

Szarka Géza.

Kiadó: *Tomecskó Mihály.*

Középiskoláit helyben végezte. 1913—1915 a váci rendőrkapitányságnál díjnok, 1915—1917-ig a Reitter-kocsigyárban könyvelő, 1917—1921-ig városi iktató volt, 1921 óta városi kiadó. V. S. E. intézője, előzőleg 3 évig titkára volt. Több egyesület tagja.

Iktató: *Weiszbarth János.*

Járlatlevél kezelő: *Zsarnóczay János.*

Fogyasztási adóh. főkönyvelő: *Olaj Ferenc.*

Középiskoláit helyben végezte. 1926-ig gazdálkodással foglalkozott, 1926—1928-ig forg. adóellenőr volt, 1928 óta fogyasztási főkönyvelő. Kaszinó, Vadász egyesület, Lövészegylet tagja. Mozgósításkor bevonult mint önkéntes az 1. honv. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1914 szeptemberben fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Fogyasztási adóellenőr: *Cser Sándor.*

1911-ben bevonult a 4. huszárezredhez. Háborúban az olasz, orosz fronton harcolt. 1922-ben mint tiszthelyettes ment nyugdíjba. Azóta helyben városi fogy. adóellenőr. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Végrehajtó: *Jenes József.*

1898-tól a csendrőrségnél teljesített szolgálatot mint őrsvezető. 1907-ben választották meg városi végrehajtónak. Felsővárosi kath. Gazdakör, Ipartestület, Petőfi asztaltársaság tagja. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez mint őrmester, 1914 dec.-ben szerb fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza.

Törvényhatósági útmester: *Süveges György.*

Városi útkaparó: *Molnár István.*

1926 óta teljesít szolgálatot a vármegyénél mint kinevezett útkaparó. Háborúban 1914-től vett részt, orosz, román és olasz frontokon harcolt. Mint szakaszvezető szerelt le. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot.

Városi vámkezelők: *Lehoczky Ferenc.*

A szabómestersége. tanulta. 3 évig mint önálló szabómester dolgozott. 1927 óta mint városi vámkezelő teljesít szolgálatot. Háborúban 1916-tól vett részt, mint tüzér, összeomlásig az orosz fronton harcolt.

Tiringer János Ráday-uti vámház.

Az asztalos szakmát tanulta Vácon. 1925 óta áll a város szolgálatában mint vámpénzkezelő. Háborúban 1915-től vett részt, szerb, orosz, román és olasz frontokon harcolt, 1918-ban olasz fogságba esett. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Városi kertész: *vitéz Marosi András.*

A kertészetet helyben tanulta, majd Budapesten és külföldön dolgozott szakmájában. 1919 óta városi főkertész helyben. 1914-ben bevonult az 1 h. gy. ezredhez, orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: nagyez., kétszer kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint tizedes szerelt le.

Városi becsüs: *Jakab Ferenc* Hajnik Pál-u. 4.

1900-ban lépett a Máv. szolgálatába, Budapesten, Zsolnán és Vácon teljesített szolgálatot 24 éven át. 1928 óta városi becsüs. János fia Máv. segédtiszt.

Városi vízművek. Igazgató: *Andor Károly.*

Villanyvilágítási művek. Igazgató: *Reymayer Gusztáv.*

Vác megyei város képviselőtestületének tagjai

Virilis képviselők

Dr. Hanauer A. István, özv. Csákányi Marx Jánosné, dr. Csuka András, dr. Oberländer József, dr. Hörl Péter, dr. Baksay Károly, dr. Grósz Ármin, Grossmann Ferenc, Podhorányi József, Matzenauer Oszkár, Kolossváry Mihály, Nemes Ignác, özv. Tragor Károlyné, Klapaly János,

Quell Rudolf, Löwinger F. Sándor, dr. Láng Jenő, özv. Bartos Ferencné, Tar Gábor, Breitner István, Ottó József, özv. Korpás Lajosné, dr. Révész Sándor, Kohn Adolf, Schmiedl Samu, Perlusz Márton, Töller Kálmán, dr. Huber József, Zsoldos Károly, özv. Zilzer Dávidné.

Választott képviselők

Sáfár Béla, Kokovay János, Stamberger Rezső, dr. Rusztek Lajos, dr. Blauner Miksa, Bernáth András H. Csereklye János, Fábián Lajos, dr. Kestler István, Sommer Gyula, Dercsényi Dezső, Sleidl Lajos, Pollák Fülöp, Szabó Sándor, Hidvégi András, Wohl Henrik, dr. Tragor Ignác, dr. Fárnek László, Váró Károly, Schmiedl Ferenc, Maloviczki József, vitéz Keresztes Béla, Bódi János, Bruzda József, Ivanovics János, Melha Endre, Schultz Márton, Szekerka Zoltán, vitéz Baintner Ernő, Budinszky Jenő.

Városi bizottságok

I. Pénzügyi bizottság

Baintner Ernő, Ivanovits János, dr. Kestler István, Podhorányi József, Sáfár Béla, Stamberger Rezső, Váró Károly.

II. Gazdasági bizottság

Bruzda József, Dercsényi Dezső, dr. Huber József, Quell Rudolf, dr. Révész Sándor, dr. Rusztek Lajos, Schultz Márton, Szekerka Zoltán, Zsoldos Károly.

III. Leltározó bizottság

vitéz Keresztes Béla, Melha Endre.

IV. Pénztárvizsgáló bizottság

dr. Kestler István, Quell Rudolf.

V. A földbirtokrendezési ügyekben nyilatkozattételre hivatott bizottság

dr. Huber József, dr. Meiszner János, Zsoldos Károly.

VI. Közegészségügyi bizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

dr. Blauner Miksa, dr. Fárnek László, dr. Hörl Péter, dr. Kestler István, dr. Tragor Ignác.

VII. Állategészségügyi bizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

Bódi János, dr. Huber József, Perlusz Márton, Szekerka Zoltán.

VIII. Faiskola bizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

Melha Endre, Nemes Ignác, Ottó József, Sommer Gyula, Váró Károly.

IX. Iskolánkívüli népművelési bizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

dr. Baksay Károly, Bódi János, Bercsényi Dezső, dr. Fárnek László, Kalencsik Ferenc, dr. Kestler István, Kolozsváry Mihály, Matzenauer Oszkár, Melha Endre, Quell Rudolf, dr. Révész Sándor, dr. Rusztek Lajos.

X. Testnevelési bizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

Dercsényi Dezső, Melha Endre, Váczy-Hübschl Kálmán.

XI. Iparos- és kereskedőtanonc-

(1932. év végéig szóló megbízatással)

Elnök: *Quell Rudolf.*

XII. Árvaszéki ülnökök iskolai felügyelőbizottság

(1932. év végéig szóló megbízatással)

dr. Csuka András, vitéz Keresztes Béla, Ottó József, dr. Révész Sándor.

Főszolgabírói hivatal

(Lásd a váci járás elején.)

M. kir. Posta és Távirda Hivatal

Főnök: *Szakatsy Sándor* felügyelő.

Máv. állomás

Állomásfőnök: *Dede Károly* főfelügyelő.

Főtiszt: *Blaskó Lajos.*

Középiskoláinak elvégzése után, 1911-ben lépett a Máv. szolgálatába. Jelenleg mint főtiszt teljesít szolgálatot helyben. Háborúban az olasz fronton harcolt. Nagy Károly sógora orosz fogságban volt.

Máv. osztálymérnökség

Osztálymérnök: *Bruzda József* főfelügyelő.

M. F. T. R. hajóállomás

Állomásfőnök: *Füke Lajos* hajóskapitány, főintéző.

M. kir. áll.-rendőrség váci kapitánysága

Vezetője: *dr. Panajoth Fejér Gyula* rendőrfőtanácsos. Rendőrtanácsos: *Sáfár Elemér*, r.-fogalmazó: *Lázár Kornél*, r.-s.-fogalmazó: *dr. Görög József*, rendőrfelügyelő: *dr. Ébneth József.*

M. kir. csendőrszárnyparancsnokság

Parnok: *Balázs Piry Gyula* százados.

Kir. Orsz. Fegyintézet

dr. Rusztek Lajos igazgató, *Horváth Kálmán* főtiszt, igazgató h., *dr. Koncz Lajos*, *dr. Czóbel István* fogalmazók, *Szenessy Árpád* gondnok, *László Béla* főtiszt, *dr. Kemény Gyula* orvos, *Horváth Zenó* rk. lelkész, *Takács Sándor*, *Kenéz Imre* őrparancsnokok, *Soós Ferenc* irodatiszt, *Bernáth Ferenc* kezelőtiszt, *Szabó Miklós*, *Sümegh Miklós* díjnokok.

EGYHÁZAK

Váci róm. kath. püspökség

Megyéspüspök: *dr. Hanauer A. István.*

Irodaigazgató: *Matzenauer Oszkár* prelátus-kanonok. H. irodaigazgató: *dr Szél Kálmán* pápai kamarás. Titkár: *dr. Vaszary Mihály* pápai kamarás. *dr. Oetter György* káplán.

R. kath. plébániák

Alsóvárosi plébánia. Plébános: *Terlanday Rudolf* kanonok.

Felővárosi plébánia. Plébános: *Kokovay János* kanonok.

Ref. egyház

Lelkész: *Sáfár Béla.*

Evangelikus egyház

Lelkész: *Sommer Gyula.*

Orth. izr. hitközség

Rabbi: *Silberstein Dávid.*

Statusquo izr. hitközség

Főrabbi: *Pollák Fülöp.*

TANÜGY

Dr. homoródi Anderkó Aurél egyetemi tanár, Körút 22a.

Egyetemi tanulmányait a budapesti és párisi egyetemen végezte. Középiskolai tanári képesítés és doktorátus elnyerése után az orsz. m. kir. meteorológiai és földmágnességi intézethez nevezték ki assistensnek. Az intézet kebelében létesített csapadékmérő hálózat megszervezése, valamint az időjárási jelentések tudományos és gyakorlati fejlesztése az ő nevéhez fűződik. Az egyetemi magántanári képesítő megszerzése után a budapesti tud. egyetemen adott elő meteorológiát. Tudományos értekezései a Tud. Akadémia Értesítőben, hazai és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg. Szakkönyveit az orsz. m. kir. meteorológiai intézet adta ki. Jelenleg önálló tudományos kutatásairól a Szt. István Akadémia ülésein, mint az Akadémia r. tagja, számol be. Háború alatt a lengyelországi k. u. k. M. G. G. kebelében működő tud. tanulmányi bizottság tagjává nevezték ki, 1917-ben a magyarországi „Feldwetter-Zentrale" vezetésével bízták meg. Buzgó szolgálatainak elismeréséül a II. o. polg. hadiérd. kereszttel tüntették ki. Kommün után a lengyel kormány meghivására átszervezte a varsói

meteorológiai intézetet és rendszeres előadásokat tartott a varsói egyetemen. A lengyel kormány magas előléptetéssel jutalmazta munkásságát, a lengyel meteorológiai társaság pedig elnökévé választotta. Jelenleg ismét a budapesti egyetemen tart előadásokat.

Középiskolák

Kegyestanítórendi főgimnázium.

Igazgató: *Gombos Antal* kegyestanítórendi áldozópap, házfőnök.

Középiskoláit a kecskeméti piarista főgimnáziumban, az egyetemet Budapesten végezte. Oklevelet 1903-ban szerzett. Rózsahegyen, Kecskeméten, Budapesten mint tanár működött 18 évig. 1918-tól 1922-ig Léván volt igazgató, ahol a csehek az intézetet elvették. 1925-ig Debrecenben, azóta a helybeli piarista gimnázium igazgatója. Megírta a lévai magyar gimnázium megszűnésének körülményeit, a váci gimnázium történetét, azonkívül több neveléstani és német irodalmi cikket írt, úgyszintén több német színdarabot fordított.

Ig. helyettes: *Bán Márton* kegyestanítórendi áldozópap.

Kegyestanítórendi tanárok: *Király Lajos, dr. Lengyel János, Menczer József, Nagy L. József, Nagy Vince, dr. Neuhauser Frigyes, Németh Jenő, Ohmacht Nándor, Öveges József, Preszeller Ferenc, Ravadics Ferenc, Szücs Lajos.* Világi tanárok: *vitéz Erdélyi János, Haris Béla, Kutsera István, Nagy József.*

R. kath. Polgári fiúiskola.

Alapította a váci róm. kath. iskolaszék *Schmidt János* prelátus-kononok vezetésével 1911-ben. Az első évben *Frieska Viktor* tanár vezette. Utána 1913-ban *Melha Endrét* egy évi működés után, igazgatóvá nevezték ki. Az intézet vezetője ma is ő. A háborúban minden tanártestületi tag részt vett. A kommunizmus alatt tanusított hazafias magatartásáért az iskola vezetősége és tanártestülete kommun után dicséretet nyert. Az iskola a felsővárosi r. kah. elemi iskolában van elhelyezve. Az új iskola építése folyamatban.

Igazgató: *Melha Endre.*

Tanítóképzőt Pápán végezte. Két évi tanítói működése után beiratkozott a tanárképző főiskolába. Tanári oklevelet 1912-ben szerzett. Tanári működését Vácott kezdte, ahol 1913-ban igazgatóvá nevezték ki. Azóta ebben a minőségben vezeti a váci r. kath. polg. fiúiskolát. Háborúban a mozgósítástól 1916 májusig teljesített katonai szolgálatot.

Tanárok: *Domokos Andor.*

Tanárképzőt Budapesten végezte, 1914-ben nyert tanári oklevelet. Vácon kezdte tanári működését. A váci tűzoltó testület parancsnoka. Kereskedőtanonc iskolának óraadó tanára. Háborúban részt vett.

Wágner Ernő.

Tanárképző főiskolát Budapesten végezte. Tanári működését Keveváron kezdte, 1913 óta a váci r. kath. polg. fiúiskola tanára. Az iparostanonc iskola igazgatója. Reménység kultúrház művelődési osztályának vezetője, több egyesület tagja. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, végigküzdötte a háborút, mint tart. főhadnagy szerelt le. Sign. Laudis, hadtestparancsnoki dicséret és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Knoblauch Béla rendes, *Peukert Károly* helyettes, *Knoblauch Béláné* ideiglenes, *Metzing József* óraadó tanár, *dr. Frajna András* r. kath. hitoktató.

R. kath. „Karolina" polgári és elemi leányiskola.

Az iskola 1882-ben alapíttatott s ugyanez évben nyilt meg az elemi iskola is. 1886-ban női ipariskola is kapcsolódott az elemi iskolához, 1893-ban a női ipariskola polg. leányiskolává alakult át. Úgy az elemi, mint a polgári leányiskola fenntartói *De Paul St. Vincéről* nevezett Irgalmas nővérek.

Rendfőnöknő: *Eipel Blaudina*, aki egyben az elemi és polg. leányiskola igazgatója.

Polg. iskola tanári kara: *Tököly István* hittanár, *Pette Athanázia, Institorisz Lujza, Fuchs Rafaella, Mészáros Immaculata* irg. nővérek, *Komáromy Julia, Éder Katalin* testn. tanárnő, *Wolkóber János* énektanár. — Az elemi iskola tanítónői: *Kiss Serafine, Niedermeier Vilma, Nyikora Caritas* irg. nővérek, *Éder Katalin* testn. tanárnő.

Izr. polg. iskola. Igazgató: *Rónai Sámuel.*

Elemi iskolák

Felsővárosi r. kath. elemi iskola.

Igazgató: *Fehér Gyula.*

Tanítók: *Jámbor A. István.*

Tanítóképzőt Baján végezte 1907-ben. 1927 óta tanít Vácon, előzőleg Krassószörény és Veszprémmegyékben működött. A Polgári Dalkör vezetőtagja. Mozgósításkor bevonult, 1914 decemberben szerb fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Metzing József okl. polg. isk. tanár.

Tanítói oklevelet Csíksomlyón 1921-ben, polg. isk. tanári oklevelet Budapesten 1928-

ban szerzett. 1921—24-ig Abonyban, 1924 óta Vácon a r. kath. el. iskolában tanító. A szövőgyári vegyeskarnak karnagya, 4 éven át a Reménység egyletnek volt karnagya. Abonyban szintén karnagy volt 2 évig. Sportegylet pártoló tagja. A Nemzeti Hadseregben teljesített katonai szolgálatot.

Özv. dr. Bódy Józsefné sz. *Bajthay Etel.*

Tanítónőképzőt Budapesten végezte 1907-ben. Tanítónői működését Vácott kezdte, 1911-ig mint helyettes, 1911 óta mint megválasztott tanítónő. Néhai férje dr. Bódy József a kultuszminiszteriumban volt min. tanácsos. A háborút 1914-től mint t. főhadnagy küzdötte végig, a háborúban szerzett betegségében halt meg 1920-ban.

Hajdu Erzsébet, Jávor István, Krizsek Erzsébet, dr. Papp Józsefné.

Alsóvárosi r. kath. elemi iskola.

Igazgtó: *vitéz Karsay Gyula.*

Tanítók: *Várnay János.*

Gimnáziumot és tanítóképzőt Esztergomban végezte 1901-ben. 1904-től Vácon mint megválasztott tanító működik. Háborúban 1915—17-ig vett részt.

Bavtor Amália, Csiszár Ida, dr. Gyombola Gy.-né.

Középvárosi r. kath. elemi iskola.

Igazgató: *Kozoluha Sándor.*

Tanítók: *Gergely Ferenc.*

Tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte 1915-ben. 1925 óta Vácon tanít, előzőleg Maglódon, Gyömrőn és Vojtán volt tanító. Az alsóvárosi plébánián 1925 óta kántor is. Orsz. Tanító Szöv. és az Orsz. Kántortanítók Szövetségének titkára, az Orsz. Gárdonyi Géza irodalmi társaság tagja. A tanügyi irodalomban tankönyviró és a tanügyi rovat állandó munkatársa.

Böröcz Lajos, Cserháthy József, Dobó Katalin, Mátay Emma, Virágh Irén.

Ref. elemi iskola. Rektor: *Arany Géza.*

Tanítói oklevelét 1895-ben nyerte. Tanítói működését Szedresen (Tolnam.) kezdte, ahol 2 évig, Miszlán 1 évig, Váchartyánban 23 évig működött. 1922 óta ref. rektor Vácon. A Váci Törekvés Sportegylet vigalmi elnöke, Lövészegyesület, Tanítóegyesület tagja. Háborúban 1914—17-ig a tengerpartvédő zlj.-nál teljesített őrszolgálatot.

Tanító: *Tóth Ferenc.*

Gimnáziumot helyben, a tanítóképzőt Budapesten végezte 1894-ben. 1899-ig Horpácson tanított, 1899-től helyben ref. tanító. Tanítóegyesület tagja. 1915-ig az 1. honv. gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot.

Ágh. ev. iskola. Igazgató-tanító: *Mezősi Árpád.*

Izr. elemi iskola. Tanítók: *Neumann Nándor.*

Tanítóképzőt Budapesten 1905-ben végezte. 5 évig különböző helyeken tanított, 1910 óta helyben tanító. Nőegylet titkára, 15 éve iskolaszéki jegyző, a polgári iskola énektanára. 1914-től az összeomlásig a 32. gy. ezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Károly cs. ker. és vasker. tulajdonosa.

Hollós Sámuel.

Óvodák

Igazgató: *Kokovay János* kanonok.

Kisváci óvoda (menhely). Óvónő: *Vajk Ilona.*

Nőegyleti óvoda. Óvónő: *Irg. nővér.*

Alsóvárosi óvoda. Óvónő: *Simon Mária.*

Esztergomban végezte az óvónőképzőt 1894-ben. Óvónői működését Vácon kezdte, ma is az alsóvárosi r. kath. óvoda óvónője. Szeretetegyesület, Oltáregylet és Vöröskereszt egyletben hosszú idő óta tevékeny munkásságot fejt ki.

Szakiskolák, intézetek

Siketnémák Kir. Orsz. Intézete.

Az intézet az ország első és legrégibb intézete, 1802-ben nyilt meg, *Jólészi Cházár András* volt rozsnyói ügyvéd kezdeményezésére és áldozatkészségéből. Az intézet hosszú évtizedeken át az országban egyedül szolgálta a magyar siketnéma-oktatás ügyét. 100 éves jubileumát 1902-ben ülték meg nagy és fényes ünnepségek keretében. Hivatását most is a nagy multhoz méltóan tölti be. Szeretettel gondozza, tanítja a kötelékébe felvet siketnéma gyermekeket és fáradhatatlan kitartással munkálkodik azok boldogulásának, jövőjének előmozdításán.

Igazgató: *Nagy Péter.*

Tanítóképzőt és a tanárképzőt Budapesten végezte. A siketnémák oktatásából 1894-ben nyert képesítést. A kolozsvári intézetnél kezdte meg működését, mint gyakornok, ugyanott lett s.-tanár, tanár, 1908—1920-ig az intézet igazgatója volt. Kiutasítása után a budapesti intézethez került. 1924 óta pedig a váci intézet igazgatója. Számos szakmunkát írt. A Gyógypedagógiai Tanárképző előadó tanára, Gyógyped. Intézetek Orsz. Szaktanácsának tagja, Siketnémák és Vakok Egy.-nek társelnöke, Váci Múzeum Egy. választm. tagja stb.

Tanárok: *Gogola Aladár, Hövényes Antal, Krupa Pál, Mayer András, Szilárd Margit, Schaeffer Mátyás, Szentgyörgyi Gusztáv,*

Szép József, Winkler Sándor, Wolkóber János, Záborszky Árpád, Zsembay Ferenc, Zsemberi József és *Gerstner Ödön* rajztanár. Óvónő: *Mayer Andrásné*, női kézimunka-tanítónő: *özv. Gácsér Józsefné*. Hitoktatók: *Kontur László* (r. kath.), *Sáfár Béla* (ref)., *Sommer Gyula* (ágh. ev.)

Siketnéma fiúk áll. foglalkoztató intézete. Igazgató: *Kondra Mihály*.

Tanítói oklevelet Székelykereszturon, gyógypedagógiai tanári oklevelet Vácon nyert. A siketnémák váci intézetében 11 évig volt tanár. 1912-ben miniszteri megbízás alapján megszervezi a siketnéma fiúk áll. foglalkoztató intézetét, amelynek azóta igazgatója. A ref. egyháznak 25 éve presbitere, Gyógypedagógiai Intézetek Orsz. Szaktanácsának tagja.

Tanár: *Fedor Lajos*.

Siketnéma leányok áll. foglalkoztató intézete.

Igazgató: *Vatter Ferenc*.

Tanítóképzőt Modorban, a gyógypedagógiai főiskolát Vácon végezte. Vácon kezdte meg tanári működését a Siketnémák Intézeténél, ahol 1921-ig tanított. 1912-ben megbízatott a siketnéma leányok foglalkoztató intézetének szervezésével, 1921 óta ezen intézet igazgatója.

Óraadó tanárnő: *Reinwarth Lujza*.

Kézimunkamesternő: *Horváthné Bisztriczky Anna*.

Iparostanonc iskola.

Igazgató: *Wágner Ernő* polg. isk. tanár.

A „Hadiárvák váci m. kir. áll. bőripari szakiskolája" és vele kapcsolatos kertészeti tanfolyam.

Az intézet célja az ipari pályára hajlammal bíró hadiárváknak a cipész, vagy szíjgyártó, bőröndös, vagy a bőrdíszműves iparban szakképzett, vallásos és hazafias érzésű iparossegédekké való nevelése. Az intézet előbb mint „rokkantiskola" működött, 1921-ben alakult át ipari szakiskolává. 1924 óta az intézetnél kertészsegéd és kertmunkásképző tanfolyam is működik.

Igazgató: *Gáll József*.

Érettségit Budapesten tett. A képzőművészeti főiskola elvégzése után középisk. tanári oklevelet nyert. Erdélyi ipari szakiskoláknál kezdte meg tanári működését, később mint igazgató működött. Háború elején harctéri szolgálatot teljesített, majd sebesülése és betegsége folytán a hadirokkantak ipari oktatásához osztották be. Sign. Laudis-szal tüntették ki. 1917-ben megbízták a váci rokkantiskola megszervezésével. 1921 óta a fenti intézet igazgatója. Munkásságáért 1917-ben a Vörös ker. hadiékítm. II. o. díszjelvényt, 1918-ban a polgári II. o. hadiérdemkeresztet kapta. 1927-ben kormányzói elismerésben részesült.

IGAZSÁGÜGY

M. kir. Járásbíróság

Elnök: *Éder Kálmán* táblabíró.

Alelnök: *Pártos Ferenc*.

Járásbírók: *Reidner Ágoston, dr. Kapp Hugó*.

Telekkönyvvezetők: *Gajdos Pál, Pálinkás Nándor*.

Irodatisztek: *dr. Derzsy Andorné, Dudás Mária, Kiss József, Nepl Emma*.

Kir. közjegyző

Elhalálozás miatt üresedésben.

Ügyvédek

Dr. Bartos Ferenc, V., Báthory u. 5.

Gimnáziumi érettségit Vácon tett. Egyidőben végezte a m. kir. kertészeti tanintézetet, valamint a budapesti egyetem jogi fakultását. Virilis városi képviselő, a helybeli ágh. ev. egyház megbízott ügyésze. Több társadalmi egyesület tagja. 1923—25-ig a Nemzeti Hadseregben teljesített katonai szolgálatot.

Dr. Blauner Miksa Esterházy-u. 6a.

Középiskoláit Vácott, jogot a budapesti tud. egyetemen végezte. 1912-ben az izr. hitközség iskolaszéki elnöknek, később hitközségi elnöknek választotta meg. Több társadalmi egyesület vezető tagja. Mozgósításkor bevonult, később mint igazságügyi tiszt teljesített szolgálatot a háború végéig.

Dr. Csuka András, Budapesti fő-út 14.

1909—1915-ig dr. Forgó Kálmán káptalani ügyész irodájának alkalmazottja, majd vezetője volt. 1918—21-ig dr. Morlin Zsiga v. főügyész irodáját vezette, 1921-ben ügyvédi vizsga letevése után társ lett, majd dr. Morlin 1925-ben bekövetkezett halála óta önálló ügyvédi irodája van. Városi virilista 2 évig várm. virilista is volt. 1915—18-ig mint t. tiszt a 4. és 37-es nehéz honv. tüzérezred kötelékében orosz, román és olasz frontokon harcolt. Sign. Laud. és Károly cs. ker. tulajdonosa. A háborúban édesapja, ki önként jelentkezett és négy fivére, Sándor, István, Béla, József és János is részt vett. János hősi halált halt.

Dr. Molnár Lajos. ny. rendőrkapitány Flórián-u. 7.

Középiskoláit Érsekujváron, jogot a pozsonyi jogakadémián végezte. Budapesten doktorált. 4 évig ügyvédjelölt volt, háború alatt 3 és fél évig a katonai levélcenzúránál teljesített szolgálatot. 1918-ban kinevezték Szakolcza sz. kir. város rendőrkapitányának, majd a megszállás után a privigyei járás tb. főszolgabírájává, itt 1919. januárig, a második megszállásig működött. Kommun után 4 évig a váci járásbíróságnál volt jegyző, 1922-ben ügyvédi vizsgát tett, 1923-ban nyitotta meg ügyvédi irodáját.

Dr. Pullmann Károly Bpesti főút 1.

1919—1923-ig Budapesten és Vácon rendőrfogalmazó volt. 1923—26-ig ügyvédjelölt, 1926-tól ügyvédi irodája van. Váci Egyházmegyei Tkptár r. t. ügyésze, városi képv. test. tag, a Kath. Népszövetségnek a váci egyházmegye területén megbízott képviselője. VSE evezős szakosztály, Kaszinó, Lövészegylet tagja. Háborúban 1915—1918-ig vett részt, 27 hónapig volt fronton, olasz fronton 1918-ban megsebesült. Mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kétszer nagyez., kisez. v. é. stb.

Dr. Csongor Gergely, Szt. Miklós-tér 1., *dr. Gergely Mihály* Bpesti főút 11., *dr. Göndör Sándor* Aldunai sor 2., *dr. Grosz Ármin* Géza kir.-tér 1., *dr. Hornyánszky Zoltán* Bpesti főút 10., *dr. Lengyel Soma,* Csáky-út 1., *dr. Meiszner János,* városi t. főügyész, Budapesti főút 6., *dr. Révész Sándor* Esterházy-út 2., *dr. Schepácz Gyula* Csáky-u. 2., dr. *Stern Lajos* Sass-u. 8., *dr. Urbányi Ferenc* Széchenyi-u. 3.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Vác megyei város magánkórháza. Igazgató-főorvos: *dr. Hajagos László* ügyv. tiszti orvos.

Orvosok

Dr. Bartos Imre fogorvos, Báthory-u. 5.

Orvosi diplomát 1925-ben a budapesti tud. egyetem orvosi fakultásán nyert. Azóta gyakorló orvos, ill. fogorvos helyben. Több orvosi egyesület tagja, tevékeny részt vesz a váci társadalmi életben. Kaszinó, Lövészegylet, VSE tagja. 1917-ben bevonult a 20. h. tüzérezredhez, olasz fronton harcolt az összeomlásig. 1919—21-ig a tud. egyetem tiszti zlj.-nál teljesített szolgálatot, mint hdj. tűzmester.

Dr. Buk Endre Horthy M.-u. 6.

Orvosi diplomát a budapesti Pázmány Péter tud. egyetemen nyert. 1923-ban a Szt. István kórházban belgyógyászati szakképzettséget nyert, ahol 1927-ig működött. 1927 óta gyakorló orvos helyben.

Dr. Perényi István Szent Miklós-tér 6.

Az orvosi diploma megszerzése, 1925 óta gyakorló orvos Vácott. A Stefánia Szöv. Anya és Csecsemővédő Intézetének vezető főorvosa, OTI orvos, Stefánia Szöv. ügyv. igazgatója, tagja az Orsz. Orvos Szövetségnek, MOVE-nak Kaszinónak, VSE-nek, Lövészegyletnek és az Emericana váci csoportjának.

Dr. Pesta László, honv. főorvos, Sas-u. 6.

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte, orvosdoktori diplomát 1926-ban nyert. A budakeszi tüdőszanatóriumban működött 1929-ig, azóta Vácon folytat orvosi praxist. A Városi Kaszinó stb. tagja.

Dr. Szép Béla Hattyú-u. 2.

Orvosi diplomát 1925-ben Szegeden szerezte, 1925—29-ig a Ferenc József tud. egyetem szülészeti klinikáján működött, 1920—1930-ban Nagykőrösön volt gyakorló orvos, 1930-tól helyben szülész és nőgyógyász szakorvosi praxist folytat. OTI orvos. A város társadalmi és sportéletében tevékeny részt vesz. 1915-ben bevonult a 33. nehéz tüzérezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt. Mint t. hadnagy szerelt le. Signum Laudis, kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa. 1919—21-ig a Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot.

Dr. Brimek János Damjanich-tér 3., *dr. Estefány Irma* Kossuth L.-u. 2., *dr. Gara Jenő* fogorvos, Kossuth-u. 5., *dr. Hajagos László* ügyv. főorvos, Bpesti főút 15. (adatait l. a városnál), *dr. Heimler Viktor* Csányi-u. 7., *dr. Hofer Ferenc* j. t. orvos, Hattyú-u. 2. (adatait lásd a járás elején), *dr. Hörl Péter,* ny. v. t. főorvos, Káptalan-u. 20., *dr. Kemény Gyula* Horthy M.-u. 2., *dr. Kováts Pál* Káptalan-u. 5., *dr. Láng Jenő* Csáky-u. 23., *dr. Löbl Gyula* Csányi-u. 19., *dr. Macher Albert* Jókai-u. 3., *dr. Neumann Adolf* Dombay-u. 3., *dr. Pertik Ottó* Migazzy-tér 4., *dr. Sternfeld László* fogorvos, Gasparik-u. 11., *dr. Strösner Béla* ezred ft. orvos, Szt. Háromság-tér 4., *dr. Szép*

Béla, Hattyú-u. 2., *dr. Vadas József* v. t. orvos, Csáky-u. 28., *dr. Varga Elemér*, *dr. Zsigárdy Flóra* Eötvös-u. 14.

Állatorvosok

Dezső Dezső városi állatorvos, Karcsú A.-u. 18. *Schmeringa Szilveszter* járási állatorvos, Görgey-u. 29 (adatait l. a járás elején).

Gyógyszertárak

Szentlélek gyógyszertár Constantin-tér 17. Tulajdonos: *Szigvart János.*

Gyógyszerészi oklevelet 1908-ban nyert Budapesten. 1908 óta gyógyszertár tulajdonos helyben. 1908—1930-ig választott városi képv. test. tag volt, az adófelszólamlási bizottság h. elnöke, OKH helybeli fiókjának ig. tagja. 1914—18-ig hadikórházakban mint gyógyszertárfőnök teljesített szolgálatot. Mint gyógyszerész-hadnagy szerelt le.

Irgalmasok gyógyszertára Constantin-tér 4.

Szt. Antal gyógyszertár Bpesti főút 14. Tulajdonos: *Göllner Hugó.*

Kőkapu gyógyszertár Csáky-u. 45. Tulajdonos: *Kramer Ödön.*

Szülésznők

Jakab Ferencné sz. *Kiss Julianna* Árpád-u. 30.

Bábaképző tanfolyamot Szombathelyen végezte 1926-ban, azóta helyben okl. szülésznő. Férje kőművessegéd. Háborúban 1914-től vett részt a 68. gy. e. kötelékében, a harotéren szerzett betegségéből kifolyólag 50%-os rokkant lett.

Özv. Rákóczy Ferencné, sz. *Petrányi Anna* Bpesti főút 62.

Bábaképző tanfolyamot Budapesten végezte 1908-ban, azóta Vácon folytat szülésznői gyakorlatot. Néhai férje háborúba 1915-ben vonult be, orosz fronton harcolt, ahol hősi halált halt.

Vogel Jánosné Petőfi-u. 16.

Budapesten végezte a bábaképző tanfolyamot 1907-ben. Azóta Vácon folytat szülésznői gyakorlatot. Férje harisnyakötő iparos, résztvett a háborúban.

PÉNZÜGY

M. kir. Adóhivatal

Hiv. főnök: *Schiller Henrik* főtanácsos, *Geréb Ármin*, *Szegő Pál* főtanácsosok, *Dömény József* főtiszt, *Ergesner Nándor*, *Werle Ákos*, *dr. Kovács István*, *Kostyál Zsigmond* pénztári tisztek, *Kosa István* irodatiszt.

Pénzügyőrség

Váci pénzügyőri biztosi kerület.

Vezető: *Belly Ádám* pü. biztos.

Pénzügyőri szakasz. Vezető: *Telek Leander* pü. szemlész.

Sajtó

Váci Hirlap.

A Pestvidéki nyomda kiadásában. Megjelenik hetenként kétszer.

Nyomda- és laptulajdonos: *Dercsényi Dezső.*

EGYESÜLETEK

Önkéntes Tűzoltó Testület. Parnok: *Domokos Andor.*

Levente Egyesület. Elnök: *dr. Huber József.*

Kaszinó. Elnök: *dr. Krakker Kálmán.*

Mansz váci fiókja. Elnök: *Petrokovics Istvánné.* Díszelnök: *dr. Krakker Kálmánné.*

Jótékony Egyesület. Elnök: *özv. Köhler Arturné.*

Montefiore Judith Izr. Nőegylet. Elnök: *özv. Haraszti Ernőné.*

Váci Polgári Dalkör. Elnök: *Andor Károly.*

Keresk. Ifjak Egyesülete. Elnök: *Molnár Sándor.*

Kereskedők Egyesülete. Elnök: *Stamberger Rezső.*

Váci Ipartestület. Elnök: *Quell Rudolf.*

Váci Ált. Ipartársulat. Elnök: *Fedor Sándor.*

Petőfi Asztaltársaság. Elnök: *Schmidt Ferenc.*

Jóbarátok Asztaltársasága. Elnök: *Polacsek Gábor.*

R. kath. Gazdakör. Elnök: *Kokovay János.*

Ref. Gazdakör. Elnök: *Füstös István.*

Turista Egyesület. Elnök: *Zsembay István.*

Váci Sport Egyesület. Elnök: *Baintner Ernő.*

Váci Atlétikai Club. Elnök: *Quell* Rudolf.

Váci Reménység Egyesülete. Elnök: *dr. Vanyek Béla.*

Váci Testgyakorlók Egyesülete. Elnök: *dr. Grósz Ármin.*

Váci Törekvés „SC". Elnök: *Sáfár Béla.*

PÉNZINTÉZETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Váci Takarékpénztár Rt. Vezérigazgató: *dr. Tragon Ignác.*

Egyházmegyei Takarékpénztár. Elnök: *dr. Kestler István.*

Ipari és Kereskedelmi Hitelintézet. Igazgató: *Váró Károly.*

Gazdasági Hitelszövetkezet. Igazgató: *Nyáry Károly.*

Hitelszövetkezet. Igazgató: *Nyáry Károly.*

Hangya Szövetkezet: Igazgató: *Györgyfy Ákos.*

Üzletvezetők: *Fekete Géza.*

A középiskola elvégzése után a kereskedői pályára lépett. Szakmáját helyben tanulta a Hangyánál, 1921-ben szabadult fel. 6 évig ugyanott dolgozott mint segéd, 1926 óta a Hangya főüzletvezetője. VSC aktív tagja, Keresk. Ifj. Egyl.-nek háznagya, cserkész s.-tiszt. Édesapja a háborúban 1915-ben hősi halált halt.

Utli István.

Szakmáját a helybeli Hangyánál tanulta, 1921-ben szabadult fel. Mint segéd a helybeli Hangyánál, a központban dolgozott, 1926 óta a II. sz. fióküzlet vezetője. Törekvés Sportegylet ügyv. alelnöke, Keresk. Ifj. Egyesületének választm. tagja, Lövészegylet tagja. 1914—16-ig vett részt a háborúban.

Magyar Köztisztviselők Fogy. Szövetkezete. Üzletvezető: *Vizy Imre.*

Iskolái elvégzése után a kereskedői pályára lépett. Szakmáját Budapesten a Pannónai szöv.-nél tanulta, 1922-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Vácon dolgozott, 1929 óta üzletvezetője a Köztisztv. Szövetkezetének, Keresk. Egyesületének, Pesterzsébeti Hunnia bajtársi egyesület tagja. Édesapja végigküzdötte a háborút, többször sebesült, mint tiszthelyettes szerelt le.

IPARVÁLLALATOK.

Dr. Oberländer és Reiser téglagyára Széchenyi-u. 29.

A gyárat 1887-ben alapították, 1891-től törv. bejegyezve. Termelőképességeg évi 2—3 millió darab.

Dr. Oberländer József 1900-ban szerzett ügyvédi oklevelet Budapesten. 9 évig ügyvédi praxist folytatott Vácon. Városi képv. testületi tag. 1916-ban bevonult a 23. gy. ezredhez, olasz fronton harcolt, összeomláskor mint népf. százados szerelt le.

Fazekas Károly és Tsai cementárugyár betéti társaság.

1919-ben alakult. Igazgató: *Fazekas Károly.* Társtulajdonosok: *Pell Rudolf, Váczy Hubschl Kálmán, Szalai Gyula és iti Walla József* cementárugyár Budapest. Betétalap összege: 22.150 P. A vállalat 3400 □-öl, a kavicsbánya 13 hold területen fekszik. Cementárugyártással, kavicstermeléssel és osztályozással foglalkozik.

Igazgató-társtulajdonos: *Fazekas Károly* építési váll.

Szakmáját Budapesten Vágó Józsefnél tanulta. 1901-től önálló. Számos köz- és magánépületet épített. A váci kiállításon ezüstéremmel tüntették ki. Kereskedők Egyesületének tagja. Háborúban 1916-tól összeomlásig a vasutezrednál teljesített szolgálatot.

Első Magyar Szövő Kötőgyár. Igazgató: *Stamberger Rezső.*

Horganyhengermű. Igazgató: *Hitzigráth Lajos.*

MAVART Rt. vezérigazgató: *dr. Hiesz Károly.*

Magyar-Belga Kertgazdaság. *Vandervorde Theophil.*

Neumann Zsigmond és Fia Ecetgyár. Igazgató: *Neumann Mór.*

Váci Mészhomok téglagyár. Igazgató: *Szamek Manó.*

Váci Szeszárukereskedelmi Részv.-társ. Igazgató: *vitéz Keresztes Béla.*

Váci Borkereskedelmi Rt. Igazgató: *Szalay Gyula.*

Váci gombművek Rt. Igazgató: *Adler Béla.*
Fenyő Ernő bútorgyár. Igazgató: *Fenyő Ernő.*
Dakota kötő-szövő gyár. Igazgató: *Soós István.*
Deutsch Ede ecetgyár.
Forró és Bartha Bútor Gyára.

ÖZVEGYEK, NYUGDIJASOK

Ábrahám András Máv. nyugdíjas, Damjanich-u. 24.

A lakatos szakmát Gyulafehérváron tanulta, 1905-ben lépett a Máv. szolgálatába. 27 évi szolgálat után, 1926-ban ment nyugdíjba.

Ádám Emma ny. áll. polg. isk. tanárnő, Petőfi-u. 2.

Tanítónőképzőt 1893-ban Budapesten végezte. Működését 1893-ban a váci polg. leányiskolánál kezdte, 32 évi tanárnői működés után, 1926-ban vonult nyugalomba.

Özv. sipeki Balázs Gyuláné, szül. *Poloczky Vilma*, m. kir. honv. százados özvegye, Attila-u. 12.

Néhai férje 28 évi katonai szolgálat után, 1903-ban mint százados vonult nyugalomba. 1904-ben meghalt.

Id. Bolkovics Mihály ny. m. kir. fegyőr, Cigánykert 8.

1888-ban lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 32 évi szolgálat után, 1913-ban ment nyugdíjba. Háború alatt, 1914—18-ig, már mint nyugdíjas ismét a fegyintézetnél teljesített szolgálatot. Veje, Fülöp Albert a háborúban hősi halált halt.

vitéz balassagyarmati Bainter Ernő ny. tábornok, Deákvári főút 64.

A Ludovika Akadémiát végezte 1890-ben, utána a marosvásárhelyi 9. h. huszárezrednél teljesített szolgálatot. Háborúban 1914—18-ig az összes harctereken harcolt, mint osztály, ezred és ideiglenes dandár parancsnok. Kitüntetései: II. o. vaskoronarend, Lipótrend lovagkeresztje, III. o. vaskoronarend, III. o. kat. érd. ker., ezüst és bronz Sign. Laudis, Károly cs. ker., II. o. porosz vaskereszt. 1915-ben soronkívül alezredessé nevezték ki. Kommün után, 1919—20-ban Vác város katonai parancsnoka volt. Saját kérelmére nyugdíjazták. Városi képv. testületi, törv. hat. biz. és városi pénzügyi biz. tag 1921-től elnöke a VSC-nek. 1920—25-ig vezérigazgatója volt Vác városfejlesztő R. T.-nak, 1925-t-l elnök-igazgatója a Váci fa és cserkeresk. r. t.-nak és a „Neumann Zsigmond és Fia váci ecetgyár rt.-nak. István és László fia mint tényleges huszárszázadosok végigharcolták a háborút. Sándor öccse huszárszázados az orosz frontos 1915-ben hősi halált halt.

Bauer Ödön ny. tanító,, Bpesti főút 34.

Tanítóképzőt Győrött végezte. Működését Nőtincs községben kezdte, ahol 8 évig tanított. 1931-ben ment nyugalomba, 1923—26-ig mint testnevelési oktató működött. 1915-ben bevonult, orosz, román frontokon harcolt. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker., Károly cs. ker. Mint t. hadnagy szerelt le. Miklós fivére szintén részt vett a háborúban.

Bartos Pál ny. főtanító, Gasparek-u. 3.

Tanítóképzőt Budapesten végezte 1864-ben. Tanítói működését Vácon kezdte, ahol 45 éven át tanított. 1904-ben ment nyugalomba. Háborúban unokái, Reggel István és Horváth János mint t. tisztek vettek részt.

Özv. Bodik Györgyné Máv. nyugdíjas, Hattyú-u. 27.

Néhai férje 1910-ben lépett a Máv. szolgálatába. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, ahol eltünt. Jolán és Piroska leányai magántisztviselőnők helyben.

Borsos Endre ny. Máv. segédtiszt, Géza király-tér 3.

Középiskolái elvégzése után a Máv. szolgálatába lépett. 29 évi szolgálat után, mint műszaki segédtiszt, 1922-ben vonult nyugalomba. József öccse részt vett a háborúban.

Dormay Zsigmond ny. m. kir. fegyőr, Batthyány-u. 3.

1898-ban lépett a váci fegyintézet szolgálatába, 26 évi szolgálat után, 1924-ben ment nyugalomba. István öccse részt vett a háborúban, orosz fronton harcolt.

Egyud István áll. nyugdíjas, Kálvin-u. 6.

1881-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába, ahol 34 évig teljesített szolgálatot. 1921-ben vonult nyugalomba. A fiatalkoruaknál mint gyám és bíróság által felkért ellenőr működik. Ref. egyház presbitere. István fia a háborúban hősi halált halt.

Farnay Mihály ny. m. kir. műszaki főerdőőr, Körút 5c.

Az erdészeti szakiskola elvégzése után 1904-ben lépett a budapesti erdőgazdaság szolgálatába. 15 évig a gödöllői koronauradalom szolgálatában állott. 1928-ban ment nyugdíjba. Jelenleg a váci erdőbirtokosoknak a vármegyétől kirendelt szakfelügyelője.

Főcze Károly ny. m. kir. főfegyőr, Árpád-u. 20.

1901-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 26 évi szolgálat után, 1927-ben ment nyugalomba mint főfegyőr.

Hevér Miklós ny. m. kir. fegyőr, Árpád-u. 38.

1887-ben lépett a fegyintézet szolgálatába, ahol 33 évig teljesített szolgálatot. 1920-ban vonult nyugalomba. Ferenc fia a háborúban, 1915-ben hősi halált halt.

Horváth Sándor ny. m. kir. főfegyőr, Vetési-u. 3.

1886-ban lépett a váci fegyintézet szolgálatába, 38 évi szolgálat után, 1919-ben ment nyugalomba mint I. o. főfegyőr.

nagyváradi Idrányi Gáborné m. kir. honv. tüzéralezredes özvegye, Mária Terézia-tér 3.

Néhai férje a bécsi hadapródiskola tanára volt, majd mint csapattiszt teljesített szolgálatot a háború végéig.

Imre Mihály ny. m. kir. főfegyőr, Molnár-u. 3.

1883-ban kezdette meg szolgálatát a váci fegyintézetnél, 37 évi szolgálat után, 1920-ban, mint I. o. főfegyőr ment nyugalomba. Háborúban Mihály fia vett részt. Jelenleg a DGT. hajóskapitánya.

Özv. Intzédy Gyuláné m. kir. honv. tábornok özvegye, Mária Terézia-tér 3.

Néhai férje a Ludovika Akadémia elvégzése után Lugoson, Orsován, Eperjesen, Brassóban teljesített szolgálatot. Mozgósításkor a budapesti 29. honv. gy. ezred parancsnokává nevezték ki. Részt vett a Száván való átkelésben, amiért a vaskorona renddel tüntették ki. A frontról betegen került haza, felgyógyulása után a csepeli löszergyár parancsnoka lett. Forradalomkor átvette a 38. hadosztály parancsnokságát, szervezte a székely csapatokat. Számos kitüntetés tulajdonosa volt. 1919-ben mint tábornok vonult nyugalomba.

Jarolin Antal ny. Máv. főtávirász, Bpesti főút 4.

Középiskolái elvégzése után, 1894-ben lépett a Máv. szolgálatába. 31 évi szolgálat után, 1925-ben ment nyugdíjba, mint főtávirász. Háborúban 1916—18-ig vett részt, olasz fronton harcolt. Felesége mint tisztviselőnő, 10 évig szintén a Máv-nál teljesített szolgálatot.

Józsa István ny. m. kir. főfegyőr, Árpád-u. 4.

1904-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába, 23 évi szolgálat után, 1926-ban vonult nyugalomba, mint I. o. főfegyőr. 17 évig az őrsparancsnoki irodai teendőket végezte.

Kemény József ny. m. kir. fegyintézeti főtiszt, Rákóczi-u. 12.

Működését a lipótvári fegyintézetnél kezdte, majd 8 évig gróf Volkenstein Oswaldnál volt nevelő. 1895-től 1926-ig állt a váci fegyintézet szolgálatában. Mint főtiszt vonult nyugalomba. László fia festőművész, Kálmán jogász.

Kicsiny János ny. m. kir. Máv. mozdonyfelv. sgt., Karcsu Arzén-u. 4.

1895-ben lépet a Máv. szolgálatába. 36 évi szolgálat után, 1922-ben vonult nyugalomba, mint mozdonyfelv. segédtiszt. Tényleges katonai idejét 1891—94. években szolgálta le a 72. gy. ezrednél.

Király Gyula ny. kir. orsz. büntetőint. főtiszt, Kert-u. 6.

Gimnáziumi éretségi után 2 évig theologiát hallgatott. 1898-ban lépett a lipótvári fegyintézet szolgálatába, mint díjnok. 1899-ben a váci fegyintézethez nevezték ki tisztté. 1906-ban mint gondnok a budapesti gyűjtőfogházhoz került, 1913-ban a szegedi ker. börtönhöz mint foghízvezető, majd mint gondnok. 1916-ban a váci fegyintézethez nevezték ki, ahol 1925-ig, nyugdíjaztatásáig, teljesített szolgálatot. 1916-ban mint egy tanulmányi bizottság tagja bejárta Németország és Ausztria nagyobb fegyintézeteit.

Özv. Kolits Nándorné, sz. *Vróbes Karola* m. kir. pü. szemlész özvegye, Diadal-tér 11/a.

Néhai férje a m. kir. pénzügyőrségnél 42 évig teljesített szolgálatot, a pénzügyigazgatóságnál 17 évig volt díjnok. Háborúban Aladár és Nándor fiai vettek részt.

Kósa György ny. honv. huszár tiszth.

1904-ben bevonult az 1. honv. huszárezredhez. Háborúban 1916-tól vett részt orosz, román frontokon harcolt. Román megszállás alatt nagyon sok hadianyagot mentett meg. 1924-ben ment nyugalomba mint tiszthelyettes. Kitüntetései kisez., bronz. v. é., Károly cs. ker., több szolg. érem és számos dicsérő elismerés.

Kovács András ny. m. kir. fegyőr, Vetési-u. 17.

1896-ban lépett a váci fegyintézet szolgálatába, mint fegyőr. 28 évi szolgálat után, 1923-ban ment nyugalomba. 1909-ben a fogház igazgatóságától dicsérő elismerést kapott. Sándor és András fiai részt vettek a háborúban; Sándor szerb, olasz, román frontokon András orosz fronton harcolt.

Krakker Géza ny. betétszerkesztő, telekkönyvvezető, Honvéd-u. 31.

Középiskoláit Vácott végezte. 10 éven át a váci püspöki uradalomban, 42 és fél évig állami szolgálatot teljesített. A pestvidéki, zombori kir. törvszéknél, csongrádi, bajai, vágújhelyi, szombathelyi kir. járásbíróságnál, majd 1928-ig, nyugalomba vonulásáig, az igazságügyminisztériumban teljesített szolgálatot. Háboruban K. Béla öccse és Schaeffer Mihály erdőtanácsos veje vettek részt.

Králik Ferenc ny. m. kir. főfegyőr, Árpád-u. 5.

1902-ben lépett a fegyintézet szolgálatába. 28 évi szolgálat után, 1930-ban mint főfegyőr

ment nyugalomba. 1917—18-ban az 1. h. gy. ezrednél teljesített szolgálatot, mint szakaszvezető. János öccse az orosz fronton 1916-ban hősi halált halt.

Krizsnóczy Ágostonné, sz. *Blay Mária* kántortanító özvegye, Budapesti főút 24.

Néhai férje a tanítóképzőt Esztergomban végezte 1880-ban. Tanítói működését Verebélyen kezdte, majd 12 évig Kisapátiban működött mint kántortanító, 1894—1903-ig pedig Nógrádon. 1898-ban Kecskeméten gazd. tanfolyamot végzett. 1903-ban vonult nyugalomba, azután a váci szt. ferencrendieknél mint kántor működött, 1916-ban bekövetkezett haláláig. Vácon az Orsz. Meteorologiai Intézet észlelője volt. 3 fia vett részt a háborúban. Kálmán 1918-ban az olasz fronton hősi halált halt, Béla az olasz fronton harcolta végig a háborút, Imre az orosz fronton 1916-ban súlyosan megsebesült, 25%-os rokkant lett. Összeomláskor mint hdj. őrm. szerelt le.

Lonkay Antal ny. m. kir. főerdőtanácsos, Sas-u. 6.

Középiskoláit Szatmárnémetiben, az erdészeti főiskolát Selmecen végezte 1855-ben. 1888—1907-ig a földm. minisztérium erdészeti osztályán teljesített szolgálatot, előbb a sárosmegyei Kakasfalván, majd a máramarosszigeti Bahón mint erdőgondnok. 1917—1918-ban a föld. minisztérium hegyvidéki kirendeltségénél népjóléti, fatenyésztési és legelőjavítási ügyek vezetésével volt megbízva. Háború alatti elismerésreméltó tevékenységéért a II. o. polgári hadiérd. kereszttel tüntették ki.

Özv. losonci Losonczy Dezsőné, sz. *udvardi Kossuth Gizella* m. kir. gazd. akad. tanár özvegye.

Néhai férje a kassai gazd. akadémia elvégzése után Hunyadm.-ben és Sepsiszentgyörgyön mint gazdatiszt működött, majd a karcagi földmíves iskolánál lett tanár. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, mint t. főhadnagy orosz fronton harcolt, ahol eltünt. Több tiszti kitüntetés tulajdonosa volt.

Cs. Mészáros József ny. városi rendőr, Batthyány-u. 27.

1906-ban lépett a városi rendőrség szolgálatába, 1920-ban vonult nyugalomba. Háborúban 1914-től vett részt, orosz fronton harcolt, 100%-os rokkant lett. Ferenc és János öccsei szintén részt vettek a háborúban.

Mérnyi Béla ny. Máv. tisztv., Ráday-u. 7.

1899-ben lépett a Máv. szolgálatába, 28 évi szolgálat után, 1926-ban ment nyugalomba. Háború alatt a hadimozdony központ harctéri irányítója volt.

Molnár Béla Máv. nyugdíjas, Mária Terézia-u. 31.

1890-ben lépett a Máv. szolgálatába. 35 évi szolgálat után, 1922-ben ment nyugdíjba. Veje Frore Alajos sz. fővárosi művek ellenőre végigharcolta a háborút.

Özv. Nagy Istvánné, sz. *Gyombola Teréz* m. kir. áll. számv. özvegye, Bpesti főút 40.

Néhai férje 1907-ben kezdte működését a kultuszminiszteriumban. 1921-ben mint áll. számvevő halt meg. Háborúban 1914-től vett részt, orosz fronton harcolt, ahol fogságba esett. Gyula öccse albán fronton harcolt.

Németh Sándor ny. Máv. üzemi altiszt, Eszter-u. 5.

1899-ben lépett a Máv. szolgálatába. Budapest keleti és ny. p. u.-on teljesített szolgálatot 1925-ig, nyugalomba vonulásáig. Háborúban katonai hadianyagszállító- és kórházi vonatokon teljesített szolgálatot. Sándor fia Máv. s.-tiszt.

Novotny M. Géza székesfővárosi nyugdíjas, Rákóczi-u. 8.

1889-ben lépett a főváros szolgálatába, 37 évi szolgálat után, 1926-ban tért nyugalomba mint műszaki ellenőr. 1915-től a közélelmezési üzemeknél, 1922-ben a fővtermény és takarmány beszerzési osztálynál volt raktárnok.

Özv. Novotny Károlyné, sz. *Kövess Emilia* m. kir. áll. erdőszámvizsg. özvegye, Kertész-u. 4

Néhai férje 1903-ban kezdte működését a földmívelésügyi minisztériumban mint díjnok, ahol 14 évig teljesített szolgálatot. Háborúban mint e. é. önk. szerb és román frontokon harcolt, ahol 1917-ben hősi halált halt.

Özv. Péter Ignácné, sz. *Ozsalovits Franciska* kántor-tanító özvegye, Diadal-tér 9.

Néhai férje a tanítóképzőt Esztergomban végezte. 9 évig mint tanító, 31 évig mint kántortanító működött. 1927-ben vonult nyugalomba. Három leánya: Margit, Ilona, és Erzsébet okl. tanítónők.

Pichler Nándor Máv. nyugd., Rózsa-u. 9.

1900-ban lépett a Máv. szolgálatába, Budapest ny. p. u.-n. 24 évi szolgálat után, 1925-ben ment nyugalomba. 1913 óta váci lakos. Háborúban 4 fivére vett részt.

Poharenszky József ny. honv. őrmester, Mária-u. 17a.

1915-ben vonult be a honvédséghez. Háborúban román, olasz, orosz frontokon harcolt. 1931-ig, nyugalomba vonulásáig, teljesített katonai szolgálatot. Kitüntetései: nagyez., kisez., bronz v. é., Károly cs. iker., seb. érem, háborús emlékérem, szolg. ker. 1927-ben a budapesti vegyes dandárparancsnokságtól elismerő oklevelet kapott.

Rappensberger Andor ny. h. államtitkár, Bpesti főút 47.

Középiskoláit Vácott végezte. A selmecbányai erdőmérnöki főiskola elvégzése után, 1885-ben Besztercebányára nevezték ki m. kir. erdőgyakornokká. Államvizsgát 1887-ben tett. 1888-ban a föld. minisztériumhoz osztották be, 1889-ben a váci m. kir. erdőgondnokság vezetésével bízták meg, majd mint erdőtanácsos a budapesti áll. erdőhivatal vezetője lett. 1913-ban ismét a földm. minisztériumba rendelték be, s ott mint főerdőtanácsos, 1918-tól mint miniszteri tanácsos vezette az erdészeti főosztályhoz tartozó alföldfásítási és kopárerdősítési ügyosztályt. 1923-ban h. államtitkár címmel vonult nyugalomba. László fia 1915-től végigküzdötte a háborút.

Rácz Mihály ny. fegyőr, Bpesti főút 60.

1898-ban lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 22 évi szolgálat után, 1920-ban tért nyugalomba. Három fia vett részt a háborúban. István orosz, román és olasz fronton harcolt, Mihály és Ferenc orosz fogságban voltak.

Ryll Viktor nyug. min. tanácsos, Hattyú-u. 4.

Középiskolái után a selmecbányai erdőmérnöki főiskolát végezte. Államvizsgát két évi gyakorlat után Budapesten tett. 1888-ban szolgálta le önkéntesi évét Bécsben. Polgári működését Szászsebesen kezdte, majd az apatini m. kir. erdőhivatalnál működött. 1893-ban átlépett a kir. közalap-uradalom szolgálatába, mint erdőmérnök-gyakornok Nyitrakoloson, Znióváralján, Pilismaróton teljesített szolgálatot 1896-ig. Onnan Budapestre került és 1902-ig a kultuszminisztériumban teljesített szolgálatot. Ekkor Érszegre helyezték ki, mint erdőgondnokot, majd Nagykövéresen, Pilisszentkereszten főerdőmérnöki rangban teljesített szolgálatot. 1917-ben ismét a kultuszminisztériumba hívták be, onnan 1928-ban vonult nyugalomba mint I. o. min. tanácsos. Bátyja mint ezredesfőtörzsorvos vett részt a háborúban.

Sáfár János ny. kir. körjegyző.

Jegyzői vizsgát 1877-ben Kaposvárott tett. Nagybábonyban (Somogym.) kezdte jegyzői működését 1879-ben, ahol 40 évig volt körjegyző. 1919-ben vonult nyugalomba. 24 évig törvh. biz. tag, a ref. egyház jegyzője, számvevője és tanácsbírája volt 40 éven át. Béla fia a váci ref. egyház lelkésze, Elemér a váci áll. rendőrségnél r.-tanácsos, Andor Nagymaroson s.-jegyző, Jenő főv. tisztv. Háborúban Elemér fia vett részt, mint t. tiszt.

Özv. siligai Siliga Ferencné, sz. *Krempaszky Katalin* festőművész özvegye, áll. nyugd.

1906-ban ment nőül siligai Siliga Ferenc festőművészhez. Néhai férje középiskolái után az iparművészeti iskolát végezte. Mint a Franklin Társulat illusztrátora, szépirodalmi lapokba és a társulat kiadványaiba dolgozott. Majd Hollósy tanár nagybányai iskolájának lett a növendéke. A festészeti akadémiát Rómában végezte, Párisban pedig az Académia Française növendéke volt. Először 1905-ben állított ki a Műcsarnokban. Egyik kiállítás alkalmával a király megbízásából vették meg egyik képét a királyi várpalota részére. A különböző tárlatokon kiállított képeit az állami gyűjtemények részére, a székesfőváros, József kir. herceg és a Keresk. múzeum részére vásárolták meg. Igen sok képe Amerikában van. Háború alatt a 12. gy. e. festőművésze volt. Háború után egyik őszi képével kitüntető elismerést, majd ismételten a Fészek nagydíját nyerte el. A tőzsde tanácsának lefestésére őt kérték fel, de ezen művét már nem fejezhette be, 1924 június 4-én meghalt. Temetéséről a kultuszminisztérium gondoskodott.

Özv. Sulyok Imréné Máv. főintéző özvegye, Kálvária-u. 5.

Néhai férje 33 évig volt a Máv. szolgálatában. 2 évig a tardoskeddi állomáson volt főnök, majd Budapesten a Máv. igazgatóságánál teljesített szolgálatot. Zoltán fia főv. tanár részt vett a háborúban, orosz, olasz frontokon harcolt. Mint tart. főhadnagy szerelt le.

Schneiker Endre ny. Máv. főtisztviselő.

Középiskoláit Eperjesen végezte. 1895-ben lépett a Máv. szolgálatába. Budapesten az igazgatóságnál teljesített szolgálatot, 28 évi szolgálat után ment nyugdíjba.

Szatmáry János áll. nyugdíjas Hattyú-u. 21.

A cipészipart tanulta Esztergomban. 1909-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 20 évi szolgálat után, 1922-ben ment nyugdíjba. Részt vett a háborúban, orosz, román és olasz frontokon harcolt. János fia tisztviselő.

Szücs János ny. m. kir. főfegyőr Luxenburg-sor 1.

1890-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 37 évi szolgálat után, 1925-ben ment nyugdíjba mint főfegyőr. 1890 óta váci lakos.

Tenczel Ferenc ny. m. kir. főfegyőr Ambró-u. 10.

1895-ben lépett a váci fegyintézet szolgálatába. 33 évi szolgálat után, 1924-ben ment nyugalomba mint I. o. főfegyőr. József fia mint tüzér szerb, orosz és olasz frontokon harcolta végig a háborút. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Özv. Tibold Józsefné m. kir. pü. tanácsos özvegye, Hattyú-u. 27.

Néhai férje működését Besztercebányán kezdte. A pénzügyminisztériumban 33 évig teljesített szolgálatot. 1913-ban vonult nyugalomba mint p. ü. tanácsos. Nyugalomba vonulása után Vác város társadalmi és politikai életében nagy tevékenységet fejtett ki.

Valonta Antal ny. tanító, Kossuth-tér 4.

A tanítóképzőt 1885-ben végezte. 1925-ig, nyugalomba vonulásáig Csáca-codecka községben működött mint kántortanító. Háborúban Jenő és József fiai vettek részt, Jenő orosz fronton eltünt. Jenő jelenleg Erdőskürtön tanító.

Varju Pál Máv. nyugdíjas, Burgundia-u. 28.

1896-ban lépett a Máv. szolgálatába Zólyomban. 27 évi szolgálat után, 1922-ben ment nyugdíjba. Háború alatt a Mávnál teljesített hadiszolgálatot.

Özv. Wymeták Mihályné, sz. *Porubinki Julia* ny. Máv. főmozdonyvezető özvegye, Attila-u. 30.

Néhai férje 1908-ban lépett a Máv. szolgálatába, 1927-ben mint főmozdonyvezető ment nyugalomba. János fivére részt vett a háborúban, 3 évig orosz fogságban volt.

Özv. Zaffir Klámánné, sz. *Pesti Ilona* m. kir. áll. számv. özvegye Kép-u. 2a.

Néhai férje a pestvidéki törvényszéknél kezdte működését, mint díjnok, majd az igazságügyminisztériumban mint áll. számvevő teljesített szolgálatot 23 éven át. 1917-ben halt meg.

Zeller Árpád, a képviselőház elnöki irodájának ny. főigazgatója, Rózsa-u. 15.

Középiskoláit Pozsonyban végezte, majd önkéntesi évének leszolgálása után a budapesti egyetem bölcsészeti fakultására iratkozott be. 1890-ben még mint egyetemi hallgató került a képviselőház szolgálatába, ahol utóbb mint az elnöki iroda főigazgatója működött. Irodalmi munkásságot is fejtett ki, több cikke jelent meg különböző szaklapokban. Önálló munkái: „A Magyar Egyházpolitika története 1848—1894-ig" két kötetben és „Az országgyülési képviselők összeférhetetlenségeiről" szóló jogtörténeti és törvénymagyarázó műve. Háborúba mint t. hadnagy vonult be, román és olasz frontokon harcolt, mint t. százados szerelt le. Kitüntetései: kor. arany érdemker. a vit. érem szalagján, Sign. Laud. Fia, dr. Z. Tibor egyet. adjunktus, szintén részt vett a háborúban, két évig orosz fogságban volt Édesapja, Z. István gyógyszerész volt, aki az 1848/49-i szabadságharcban mint honvédszázados vett részt és súlyosan megsebesült.

Zeller Dezső ny. vallás- és közokt. miniszteri számv., I. o. főtanácsos, Fűz-u. 2.

A főreáliskola elvégzése után két évig díjnok volt a vágsellyei kir. közalapítvány főtisztségénél. 1879-ben tiszti irnokká nevezték ki a csákovai közalap. uradalomba, ahol 12 évig működött. 1891—98-ig Vágsellyén volt, 1898-ban a nagykövéresi kir. közalap. ellenőrré léptették elő, 1901-ben Vágsellyére helyezték át. 1902-ben átvette a nagykövéresi kir. közalap. pénztárt, mint h. számtartó, 1903-ban nevezték ki számtartónak. Ilyen minőségben 1904-ig működött, amikor a vall. és közokt. min. számvevőségéhez rendelték be. Nemsokára osztályvezető számvizsgáló, 1911-ben pedig számtanácsos lett. 1914-ben az erdélyi r. kath. státus mellé Kolozsvárra küldték ki, ahol 1913-ig működött. Közben az aligazgatói címet és jelleget kapta, 1919-ben számvevőségi igazgató lett. 1923-ban vonult nyugalomba 46 évi állami összszolgálat után.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Scheffer András* Szt. Háromság-tér 6.

Iparát Vácon tanulta, 1864-ben szabadult fel. Mint segéd külföldön is dolgozott. 1866 óta önálló mester. Temetkezési vállalata is van. Magas korára való tekintettel az asztalosmühelyt és a temetkezési vállalatot fia vezeti, aki a 32. gy. ezred kötelékében harcolta végig mint szakaszvezető a háborut.

Szottfried Árpád, Hattyú-u. 38.

Iparát Vácon tanulta, 1929. óta önálló asztalosmester. 2 évig volt az ujpesti faipari szakiskolában munkavezető. Tüzoltótestület, Ipartestület tagja. Háboruban 1915-től vett részt, román fronton harcolt.

Dunay Dezső, *Dunay Ferenc*, *Dunay Géza*, *Durai Gyula*, *Együd Károly*, *Fenyő Ernő*, *Fischer Béla és Tsa*, *Forró és Balla*, *Hegedüs László*, *Kabella István*, *Kettler Pál*, *Kiss Lajos*, *Lestár Béla*, *Lestár Gyula*, *Lukácsovits László*, *Marafkó Gyula*, *Matz Lajos*, *Mészáros Kálmán*, *Nagy Ferenc*, *özv. Neisz Jánosné*, *Németh Gyula*, *Obermayer Gyula*, *v. Rákosmezei Nándor*, *Rozmann Ferenc*, *Kovács István*, *Krizsek György*, *Lédermayer Ferenc*, *Mladek Ferenc*, *Novoltny Ferenc*, *Pajor András*, *Rozmann János*, *Sári András*, *Simonyi Mihály*, *Steidl Károly*, *Still András*, *Still Ferenc*, *Still István*, *Still József*, *Szinay István*, *Varecza Pál*.

Autójavító: *Váci Első Autójavító*.

Autótulajdonosok: *Berky Imre*, *Budniszky Jenő*, *Blunán és Tsa*, *Deutsch Ede*, *Dezső Dezső*, *Együd Pál*, *Eisler Tivadar*, *dr. Estefany*

Irma, Gágel Ede, Hochfelder Mátyás, Horváth János, Kodakgyár, Krieger Andor, dr. Lang Jenő, Lemezgyár, Nagy Lajos, Nagy Lajos, Neumann Mór, dr. Perényi István, dr. Pertlik Ottó, Perlusz Márton, Polacsek István, ifj. Rákóczi József, Szalay Testvérek, Szeszáru Keresk. Rt., Stukovszky István.

Ácsok: *Gábriel Imre,* Beniczky u. 1.

Iparát Vácon édesapjánál tanulta. 1919-ben szabadult fel. Mint segéd 8 évig dolgozott Bpesten és vidéken. 1927. óta önálló. Ipartestület tagja.

Kurdy Károly, Horthy Miklós u. 84.

Iparát helyben tanulta, 1893-ban szabadult fel. Mint segéd Bpesten s az ország nagyobb városaiban dolgozott. 1907. óta önálló. Számos templomot, villát és iskolát épített. Mozgósításkor bevonult a vasutezeredhez Pólába, mint tizedes teljesített szolgálatot az összeomlásig.

Biró János, Brandt István, Együd József, Fränyó István, Gabriel Imre, Gyetvay János, Hajdu János, Harmos Rezső, Kalicz István, Korábnyik János, özv. Kozler Józsfené, Kutyka Vince, Mészáros Zoltán, Moritz János, Nagy Lajos, Szedlacsek Ferenc.

Bádogosok: *Vogel Mihály,* Petróczi u. 3.

Nagymarosi születésű. Szakmáját Bécsben tanulta, 1923. óta önálló. Háborúban 1918-ban az olasz fronton harcolt. Ipartestület, Sport Egyesület tagja.

Borovi István, Brunner István, özv. Cserny Istvánné, Csizmarik Ferenc, Günsz Márkusz, Heller Márkusz, Heller Vilmos, Perlusz Dezső, Sulyánszky Dezső, Ujhelyi János.

Béltisztító: *Neumann Ferenc.*

Bognárok: *Paulovits Lajos,* Petőfi-utca 54.

Mesterségét Nagyoroszin tanulta, mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott. 1928-ban lett önálló. Háboruban 1915-től vett részt, mint tüzér orosz olasz és román frontokon harcolt 37 hónapon át.

Pilinyi Sándor.

Mesterségét helyben tanulta, 1913-ban szabadult fel. 1920-ban lett önálló. 1915-ben bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz, albán fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. Károly cs. ker. és vas. ker. tulajdonosa.

Steidl Lajos, Sterner Henrik, Szeidl József, Szokol János, Tenczel és Kozma, Toncz Sándor, Vig Nándor, Vogt János, Werner Béla, Zsiga János.

Borbélyok: *Földy Miklós,* Bpesti főút 22.

A fodrász szakmát tanulta, 1893-ban szabadult fel. Mint segéd Bécsben, Budapesten és Pécsett dolgozott, 1901-ben lett önálló helyben. Ipartestület választmányi tagja, a fodrász szakosztály elnöke. 1914-ben bevonult a 28 h. gy. e.-hez, 2 évig a vörös ker. kórházban teljesített szolgálatot.

Rácskay Jenő, Gr. Csáky u. 1.

Szakmáját helyben tanulta, 1917-ben szabadult fel. Segédéveiben mint szinházi fodrász is dolgozott. 1920-ban lett önálló Balatonfüreden, 1930-ban Vácon fióküzletet nyitott. A Váci Keresk. Egy.-nek, TTC. uszószakosztályának, Ipartestületnek stb. tagja.

Babinszky Imre, Békés Szilárd, Bolczek Emil, Brunner Antal, Csemniczky János, Demeter Gyula, Greff József, Hecht Márkusz, Horváth Károly, Lannert György, Lázár Lajos, Lázár Sándor, Mojzes János, Mogyorósy Lajos, Müller Antal, Polacsik Lajos, Rácskay Jenő, özv. Sipek Jánosné, Schauerek János, Schwabb Lipót, Szatmáry Károly, Tesánszky Sándor, Toszt Antal, Ujhelyi Ferenc, Vajda László, Való József, Vörös István, Weisz Sándor, Zsebeházi Lajos.

Borkereskedők: *Kemény B. Mária, Pápa Manóné, Reiszmann Géza, Váci Borkereskedelmi Rt.*

Bőröndös: *Grünzweig Salamon.*

Bőrkereskedők: *Kohn József, Kohn Salamon, Löwy Soma, Pápa Lipót, Schmiedl Jenő.*

Bútorkereskedő: *özv. Löwinger Manóné.*

Cipészek: *Bodonyi Vince,* Tabán u. 20.

Szakmáját Ipolyságon tanulta, mint segéd Vácon dolgozott. 1896. óta önálló cipészmester. Háborúban mozgósítástól 1918-ig teljesített katonai szolgálatot. Két veje végig küzdötte a háborút.

Csitári János, Tabán u. 12.

Szakmáját Vácon tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott. 1902. óta önálló. Mozgósításkor bevonult, román fronton harcolt,

ott szerzett betegségéből kifolyólag 100 százalékos rokkant lett.

Id. Paulik János, Papnövelde u. 4.

Iparát helyben tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott, 1884. óta önálló. Ipartestületnek 30 éven át jegyzője volt, a Petőfi asztaltársaságnak 4 éven át elnöke és hosszú ideig jegyzője volt. A Felsővárosi temetk. egyletnek ellenőre. Ferenc fia h. gyárigazgató, János máv.-nál főszerelő, László máv. segédtiszt.

Selmeczi László, Erzsébet u. 24.

Iparát Nagyrétsápon tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1925. óta önálló helyben. 1915-ben bevonult a 16. gy. ezredhez, olasz fronton harcolt. 1920—21-ben a Nemzeti hadseregben teljesített szolgálatot.

Soós János, Gr. Zichy u. 19.

Iparát édesapjánál tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott. 1917-ben bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt. 1920—21-ben a Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot.

Tömör Károly, Mező u. 28.

Helybeli születésű. Szakmáját helyben tanulta. 8 éve dolgozik szakmájában. Bpestre nagyobb cégek részére is dolgozik.

Bayer Dezső, Belák József, Bertalan Pál, Borovi József, Borovi Jenő, Bozsóki András, Czinege Vincze, Csányi János, Csehó István, Csemniczky József, Farkas István, Farkovics Izrael, Fedor Sándor, Fekete Sándor, Fesszel Alajos, Fischer Géza, Giesz Pál, Goldstein Salamon, Gurcsok János, Hadiárvák Bőripari Szakiskolája, Helmich Ferenc, Herfert Adolf, Hiros István, Hollerbach Fülöp, Holop Pál, Horka József, Kaleczky László, Kertész János, Király Lajos, Kiss György, Knirsch József, Koncz Vitus, Kopernicczky Alajos, Kovács Sándor, Kozmér János, Lafkó István, Lieberhardt Imre, Loch Pál, Lőrinczy Mihály, Markó J. Béla, Mihalik Ferenc, Mihalik Lajos, Mikus Nándor, Molnár István, Neisz Sándor, Nogula József, Obratil Márton, Opaleny András, Payor János, Pem Frigyes, Petrásovits István, Pintér János, Pittmann Ferenc, Preson József, Prizont Salamon, Razsnán Pál, Renner Ignác, Ribár György, Rozengárten Sándor, Rubin Hersch, Rusznyák Ede, Rusznyák Kálmán, Schmirk Antal, Schwarz Ferenc, Selmeci Skulka József, özv. Soós Jánosné, Steiner Bernát, Stróbl Alajos, Stróhrieger József, Szabó Kálmán, Szényei Ferenc, Szijjártó Imre, Szijjártó István, Szikora Sándor, Szombat Károly, Szottfried András, Takács Menyhért, Teller Emil, Tenczel József, Ungár János, Uracs György, Uttli János, Vecsera József, Winkler Henrik, Zauberer Jakab, Zsoldos Mihály.

Cipőfelsőrészkészítők: *özv. Varga Illésné, Vargatyj József, Vajcsi József, Waldmann József.*

Cipőkereskedők: *Reimer Simon, Schuller Sándor, ifj. Várady J.-né.*

Cukrászok: *Szabó Ferenc*, Attila u. 14.

Középiskoláinak elvégzése után a cukrász ipart tanulta Bpesten. Segéd éveit ugyanott töltötte. 1920. óta önálló cukrász helyben. Tagja a V. S. E.-nek és a Polgári Lövész Egyesületnek. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, orosz, olasz frontokon mint tizedes teljesített szolgálatot. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é, Károly cs. ker.

Szabó Ferencz, Vasas Lajos, Vasas Gyula.

Cserépfedő: *Bánóczy István*, Berkes u. 9.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd helyben és Bpesten dolgozott. 1929. óta önálló. 1915-ben bevonult a 39. gy.ezredhez, 28 hónapon át olasz fronton harcolt, 50 százalékos rokkant lett. Bronz v. é, Károly cs. ker. tulajdonosa. Édesapja 1914-ben vonult be, 1915-ben a háboruban szerzett betegségben halt meg

Czellakó József, Erzsébet u. 16.

Iparát Vácon tanulta, 1920. óta önálló mester. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, kétszer sebesült meg, 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa.

Tóth András, Zrinyi u. 6.

Iparát Vácott tanulta, 1899. óta önálló. Ipartestület tagja. 1914-ben bevonult az 1. honvéd gy. ezredhez, orosz, szerb, román frontokon harcolt. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Beskiba György, Hornyiczky István, Ivanovits Márton, Tóth András, Wölcz Dezső.

Csizmadiák: *Adamcsek János, Borbély József, Csongár József, Dragony János, Drajkó Béla, Erőss Lajos, Farkas István, Ferencsik János, Hrabalik János, Kalácska György, Konrád János, Kovács József, Körmendi Sándor, Lambert Mihály, Maloviczky József, Marincsák Pál, Markolt József, Mészáros Lajos, Mészáros Mihály, Molnár János, Nagy András, Pápai Ágoston, Pataki Ferenc, Pivkó Mihály, Prisztay József, Pusztay Sándor, Rubaniczky Márton, Soltnik János, Széll Ferenc, Szokol József, Sztankó István, Sztollár József, Takács Béla, Zemanovics János, Zimitz István, Zsigmond István.*

Divatárukereskedők: *Meiszner Rudolf*, Konstantin-tér 15.

Kereskedelmi érettségit tett. 1911-ben vette át az üzletet édesapjától. Az üzlet 1873-óta áll fenn. A váci tkptár ig. tagja, volt városi képviselő, jelenleg pótképviselő. Keresk. Egy., Kaszinó, Lövészegylet, több sport egylet tagja. 1915-ben bevonult a 7. lovas tüzérezredhez, orosz és román fronton harcolt. Mint tart. főhadnagy szerelt le.

Nagy Mihály, Constantin tér 13.

Három középiskola elvégzése után a divatáru kereskedői szakmát tanulta. Szabadkán. 1910-ben szabadult fel. Mint segéd Szabadkán, Bpesten dolgozott. 1924. óta önálló helyben. Keresk. Egy.-nek háznagya, VSC. választmányi tagja. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült, 33 százalékos rokkant lett. Mint I. o. számvivő őrm. szerelt le.

Buk Erzsébet, Nagy Mihály, Ottó József.

Dohány nagyáruda: *Lukácsi és Trsai.*

Dohánytőzsdék: *özv. Gulyás Antalné*, Constantin tér 11.

Néhai férje fényező és mázoló iparos volt, Bpesten a Schlick gyárban dolgozott, háború alatt hadimunkán. Polgári Dalkör aktiv tagja volt 40 éven át. Arany és ezüst éremmel kitüntetve. A Petőfi jótékony asztaltársaság vezető tagja, Keresk. Egy.-nek, Ipartársulatnak stb. tagja volt. A Népművelődési Könyvtárnak 150 kötet könyvet adományozott. 1930-ban hunyt el. Özvegye tagja a Keresk Egy.-nek,Mansznak, Nőegyletnek stb.

Hoffmann Ödön, Altán u. 2.

Felsőiparisklát végzett Bpesten. Majd 850 kh. saját birtokán gazdálkodott. 1920. óta önálló kereskedő és dohánytőzsde tulajdonos. Kereskedők Egy. és Frontharcosok Szöv.-nek tagja. Mozgosításkor bevonult a 4-es vonat zlj.-hoz, orosz fronton teljesített szolgálatot. Összeomláskor mint t. százados szerelt le. Ezüst és bronz Sign. Laud. tulajdonosa.

Drogériák: *Heksch Jakab, Österreicher Frida, Schühmacher Jenőné, Zsigárdy István, Zsivanovich Józsefné.*

Edénykereskedők: *Blumenfeld Márkus, Cikh Lipót, Rostetter J.-né, Virányi János.*

Élelmiszerkeresk.: *Drábik Ferenc, Frankl Vilmosné, Gilen Mózes, Héder János, Kovács Mária, Prisant Salamon, Szebek Mária, Szinaberg Menyhért, Ujhelyi Mária, Vasas Irén, Végh Arthurné, Vincze Lajos, Weisz Fülöp.*

Építési vállalkozó: *Novotny Jenő*, Constantin tér 18.

Felső építőiparisklát végzett. Iparát édesapjánál tanulta. Bpesten építési vállalatoknál és a földmüvelésügyi minisztérium müszaki osztályánál volt alkalmazásban. 1922. óta önálló vállalkozó. Számos köz és magánépületet épített. VSC. választmányi tagja, Tiszti Kaszino, Uri Kaszino, Ipartestület, Ipartársult tagja. 1915-ben bevonult a 48. gy. ezredhez, különböző frontokon harcolt, háromszor sebesült. Mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Nagy és kis. ez. v. é., Károly cs. ker. és seb érem.

Építőmester: *Csuka István*, Horthy M. u. 8.

Középiskolái elvégzése után Bpesten elvégezte a felsőiparisklát. 1922-ben Bpesten építésvezető volt, másfél évig Vác városi müszaki tanácsos irodájában volt irodavezető. 1930-ban tette le az építőmesteri vizsgát. Számos köz és magánépületet épített. Váci Kaszinó, VSC. választm. tagja. 1915-ben felmentése dacára önként bevonult a 1. h. gy. e.-hez, orosz és olasz frontokon harcolt, 1917. végén sulyos betegen jött haza. Összeomláskor mint. tart. hadnagy szerelt le. Kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Épületfa kereskedő: *Büschitz Márk* Árpád u. 63.

1894 óta van épületfatelepe Vácon. A telep 2600 négyszögöl területen fekszik, 60—70 vaggon faárut tart. A telepet Ignác fia vezeti. Fióktelepei vannak: Dunabogdányon, Tahitótfalun és Diósjenőn.

Esernyő készítő: *Blum Izidorné.*

Faesztergályosok: *Szilágyi Gyula, Téklesz Vilmos.*

Fazekasok és kályhások: *Mischler Kornél, Mischler Kálmán.*

Fehérnemű tisztítók: *Bokor Lajos* Mária Terézia rakpart 2.

12 évig dolgozott a kereskedő szakmában, 9 évig pedig mint fehérnemű tisztító. Ipartestület, Petőfi asztaltársaság, Sport Club tagja. Mozgósításkor bevonult, orosz, román és olasz frontokon harcolt 46 hónapon át. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kis. ez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem

Gréczi Dezső, Tabán u. 22.

Szakmáját Bp.-en tanulta, mint segéd szintén Bpesten dolgozott. 1902-ben lett önálló. Háborúban 1916—1918-ig teljesített katonai szolgálatot.

Festékkereskedők: *Breitner István*, *Strausz Lipótné*, *Ungár Gyula*, *Weinberger Ernő*.

Festő: *Talpass János*.

Fogtechnikus: *Konditz László*.

Fényképészek: *Báskay Dezső*, *Hlatky Lajos*, *Szabó Gyula*, *Vasas Sándor*.

Földbirtokosok: *özv. Bartos Ferencné* sz. *Marosi Ilona*, Báthory u. 5.

Néhai férje gimnáziumi érettségit tett, majd állami szolgálatba lépett, 1909-től 139 kh. birtokán gazdákodással foglalkozott. Tevékeny résztvett a városi gazdasági és közigazgatási életben. Egyik legrégibb Váci családból származott. Egész életében virilis városi képviselő és gazdasági albizottsági tag volt.

Csereklye András 56 kh., *Felsővárosi telkesgazdák* 188, *dr. Haber József* 352, *Magyar Államvasut* 142, *M. kir. fegyintézet* 157, *özv. Markt Jánosné* 742, *Református Egyház* 51, *Róm. Kath. püspökség* 2144, Jószágkormányzó: *Schandl Gusztáv*. *Székeskáptalan* 485, *Vác megyei város* 729, *Zsoldos Károly* 260 kh.

Földhaszonbérlők: *Czirják Frigyes* 180 kh. Székes káptalantól *Penc*, *Korda Kálmán* 176. (Lakik Téglaháza puszta.)

Fűszer és vegyeskereskedők: *Fekete József*, Gróf Csáky Károly u. 29.

Három középiskola elvégzése után szakmáját Veszprémben tanulta, 1899-ben szabadult fel. Mint segéd Veszprémben, Vácon, dolgozott, 1907-ben lett önálló. Kereskedők Egy.-nek választm. tagja, Ipartársulat Fronthárcosok szöv.-nek tagja. 1915-ben bevonult a 20. h. gy. ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt 42 hónapan át. Mint tizedes szerelt le. Gyula fivére albán fronton hősi halált halt. György 5 évig orosz fogságban volt.

Ifj. Grósz Ármin, Szentmiklós tér 8.

Középiskoláit Gyulafehérváron végezte, majd a díszműbádogos szakmát tanulta. 1914. óta önálló kereskedő. Italmérési engedélye van. Háborúban 1914-től összeomlásig a 12. hidászzlj. kötelékében orosz, román és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Mint őrmester szerelt le.

Kálmán László, Kert u. 5.

Gimnáziumi érettségit tett Vácon. Szakmáját édesapjánál tanulta, 1925-ben szabadult fel. 1928. óta önálló VSC. sportszakosztályának, Lövész Egylet tagja. Édesapja résztvett a háborúban.

Kubinyi Géza, Kossuth L. u. 16.

Szakmáját Oszlányban (Bars-m.) tanulta, 1893-ban szabadult fel. Mint segéd 10 évig dolgozott Vácon, 1907-ben lett önálló. Városi képv. testület tagja, adófelszólalási biz. tag, Keresk. Egyesületének választm. tagja, Keresk. Ifj. Egyesületének pénztárosa, cserkészcsapat szervező bizottsági tag. 1915-ben bevonult az 1. h. gy. ezredhez, összeomláskor mint őrmester szerelt le.

Steiner Miksa, Király u. 27.

Szakmáját Vácon tanulta. 1866. óta önálló kereskedő. Ipartestület, Ipartársulat tagja. Két fia vett részt a háborúban. Jenő mint őrmester, orosz fronton megsebesült, számos kitüntetés tulajdonosa, másik fia, dr. S. József mint hdj. őrmester szerelt le. Mindketten kommun után a városi karhatalomban és a Nemzeti Hadseregben is telesítettek szolgálatot.

Abeles Salamon, *Bárány Mihály*, *Brand Mórné*, *Cikk Hermann*, *Dezsőfi Sándor*, *Erdős Lajos*, *Ernst Izidorné*, *Fekete József*, *Fodor Ferenc*, *Freiwillig Mór*, *ifj. Grósz Ármin*, *Grün Gyula*, *Herczfeld Izidor*, *Herczfeld Mór*, *Hoffmann A.*, *Hőnig Ignác*, *Hutterer Ferenc*, *Intzédy Testvérek*, *Kálmán József*, *Kiszner Márton*, *ifj. Korpás G.*, *Kozma Pál*, *Krausz Sándor*, *özv. Lang Sándorné*, *Lebovics Béla*, *Lebovics József*, *Lengyel Gyuláné*, *Lengyel Zsigmond*, *Márkusz Jenő*, *Márkusz Mór*, *Metterny Rezső*, *Nagy Zsigmond*, *Neumann Dezső*, *Neumann Henrik*, *Neumann Kálmán*, *Neumann Lázár*, *Oli András*, *Pick Gyula*, *Reichenberg Ignác*, *Reichenberg Salamon*, *Rozgonyi István*, *Schmidt Samu*, *Schönfeld Márk*, *Schubert Zs.*, *Schwarcz József*, *Schweitzer Mór*, *Steiner Lipót*, *Szécsényi Ármin*, *Tamás Erzsébet*, *özv. Torday Jenőné*,

Weinberger Jakab, Weisz Jenő, Winkler Jakab.

Gabona- és terménykereskedők: *Dach A. Adolf, Löwinger Mór, Schönfeld Dezső, Steinmetz Ödön.*

Harisnyakötőgyáros és harisnyakötők: *Báder Ferenc*, Tabány u. 3.

Iparát édesapjánál tanulta. Üzeme 60 év óta áll fenn. 1916-ban bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, összeomláskor szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Báder János, Báder Testvérek, Erőss István, Quell Rudolf, özv. Kvincz Antalné, Meininger József, Nagy Gyula, Pataricza Mihály, Preiszler Márton, Vass Károly.

Kalaposok: *Zechmeister Ferenc*, Hattyu u. 10.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd Karánsebesen, Vértesacsán dolgozott. 1930-ban lett önálló. Háborúban 1914-től mint telefonista tizedes orosz, olasz frontokon teljesített szolgálatot háború végéig.

Koncsinczky Ferenc, Koncsinszky Gyula, Sebestyén Márton, özv. Zsidek Ignácné.

Kádárok: *Horváth József*, Degré u. 5.

Kiskunfélegyházai születésű. Iparát Vácon tanulta, 1905. óta önálló kádármester helyben. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett ahonnan 1918-ban tért haza.

Sima István, Budapesti főút 64.

Iparát helyben tanulta, 1919. óta önálló. Háborúban 1916-tól vett részt, román fronton harcolt. Sándor és János fivérei a háborúban hősi halált haltak.

Hornyik József, Krach Imre, Krach József, Paulinyi Pál, Stegbauer Lajos.

Kárpitosok: *Krizsanóczi Béla, Mayer Lajos, Mirkó Ferenc.*

Kávéháztulajdonos: *Kern Márton*, Constantin-tér.

Középiskoláit Kiskunfélegyházán végezte. Szakmáját Kiskunfélegyházán tanulta, 1903-ban szabadult fel. 1919. óta önálló, 1927. óta az Emke kávéház tulajdonosa. Ipartestület, Keresk. Egy. VSC. választm. tagja. Mozgósításkor bevonult, orosz, román frontokon harcolt, megsebesült. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: arany érd. ker., kor. ezüst és vas. érd. ker., Károly cs. ker. és seb. érem. Sándor és Mihály fivérei hősi halált haltak.

Kaptafakészítő: *Peták János.*

Kefekötő: *Weiszmann Jenő.*

Kesztyűsök: *özv. Meinhardt Jánosné sz. Novotny Ilona*, Zrinyi u. 16.

Az üzem 1834. óta áll fenn. Néhai férje 17 évig, 1905-ben bekövetkezett haláláig vezette, azóta özvegye vezeti János és Lajos fiaival, mint társakkal. Mindkét fia résztvett a háborúban, dr. Untermüller veje 5 évig orosz fogságban volt.

Mininger József, Ambró u. 3.

Iparát helyben tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott. 1911 óta önálló. 1915-ben bevonult a 60. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Sándor és Antal öccsei a háborúban hősi halált haltak.

Buk Erzsébet, Meinhardt Lajos.

Kékfestő: *Toula Ferenc.*

Kertész: *Szurmay Dezső*, Damjanich-tér 10.

A kertészeti főiskolát 1905-ben végezte Budapesten, 1913-ig külföldön Franciaországban, Németországban, Angliában, Ausztriában, Belgiumban volt. 1918—1920-ig a Magyar-Belga Kertgazdasági rt. igazgatója, 1920. óta önálló kertészete van. Orsz. Kertészeti Egy., Okl. Kertészek Orsz. Egy.-nek választmányi tagja, Lövészegylet, Kaszinó, Tiszti Kaszinó tagja. Mozgósításkor bevonult a 1. h. tábori ágyús ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker., kétszer bronz Sign. Laud. a kardokkal, bronz v. é., Károly cs. ker. és háborus emlékérem. Nagybátyja báró Szurmay Sándor gyalogsági tábornok, ny. honv. miniszter. Fivére: Lajos, vezérkari őrnagy és ifj. Sz. Antal százados szintén végigküzdötték a háborút.

Kéményseprők: *vitéz Szalay Ferenc*, Szt. Miklós-tér 7.

Iparát Aradon tanulta. Mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott, 1925. óta mint üzletvezető működik helyben. 1915-ben bevonult a 4. h. gy. ezredhez, olasz és orosz frontokon harcolt. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: nagy és kis. ez., bronz v. é., Károly cs. ker. Atyja és fivérei Sándor és Mátyás szintén résztvettek a háborúban, Mátyás orosz fogságban volt.

Bunyata Vincéné, Heinisch Erzsébet, özv. Jeramiás Pálné.

Késes: *László Imre.*

Kocsifényező: *Nagy Lajos.*

Kovácsok: *Cseresnyék József*, Csányi körút.

Iparát nyitrán tanulta, 1890-ben szabadult fel. Mint segéd 29 évig dolgozott Bpesten és vidéken. 1919 óta önálló. Ipartestület, Ipartár-

sulat tagja. Háborúban 8 hónapig teljesített katonai szolgálatot, majd a Reiter-féle kocsigyárban mint művezető dolgozott.

Galambos Győző, Árpád u. 78.

Iparát Sárváron tanulta, 1882-ben szabadult fel. 7 évig dolgozott mint segéd Sopronban, Bécsben, Pozsonyban és Bpesten. 1894-ben lett önálló. Vizsgázott patkoló kovács. 1915—1916-ig mint hadimunkás dolgozott. Két fia vett részt a háborúban, Árpád orosz fronton súlyosan sebesülve fogságba esett.

Gubacsi György, Kisváci főút 55.

Iparát Bpesten tanulta, 1902-ben szabadult fel. 9 évig dolgozott mint segéd Bpesten és Esztergomban, 1909. óta önálló. 1924-ben résztvett az ipari kiállításon, oklevéllel tüntették ki. Háborúban 1914-től az összeomlásig a 1. h. huszárezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Ipartestület és az Ipartársulat tagja.

Iván Adolf, Kisváci főút 20.

Iparát helyben tanulta, 1914-ben szabadult fel. Mint segéd 10 évig dolgozott helyben és Bpesten. 1930. óta önálló. Ipartestület, Sportegyesület tagja. 1914-től az összeomlásig a 6. vártüzér ezred kötelékében küzdötte végig a háborut. Kitüntetései: vasker. és Károly cs. ker.

Kummer Albert.

Iparát Fürjesen (Temes-m.) édesapjánál tanulta. 1906-ban szabadult fel. 4 évig dolgozott mint segéd. 1925. óta önálló. Ipartestület, Ipartársulat tagja. Háborúban 1914-től vett részt, 8 hónapig tüzvonalban volt, majd a 27. hadosztálynál mint főpatkolómester tht-es teljesített szolgálatot az összeomlásig.

Bakos József, *Komjáthy István*, *Lukácsovits Ferenc*, *Makovényi Lajos*, *Mauerer Dezső*, özv. *Moys Lajosné*, *Nagy János*, *Spissák József.*

Kozmetikus: *Gáber Lajosné.*

Kőfaragók: *Mohos István*, *Barazutti Nándor*, *Schanner Róbert és Társa.*

Kőmívesek: *Farkas Ferenc*, Jókai u. 4.

Helyben tanulta szakmáját, 1915-ben szabadult fel. Bpesten 10 évig dolgozott mint segéd, 1925. óta önálló. Ipartestület tagja. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, kétszer sebesült, összeomláskor mint tizedes szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Gábriel János, Honvéd-sor.

Iparát helyben édesapjánál tanulta, 1910-ben szabdult fel. Mint segéd 8 évig dolgozott a fővárosban. 1922-ben lett önálló. Ipartestület, Váci Építőiparosok Egyesületének tagja. Háborúban 1917-től vett részt, a 32. gy. e. kötelékében, olasz fronton harcolt, 1918-ban súlyosan sebesült, 50 százalékos rokkant lett.

Graf István, Mező u.

Budapesten tanulta iparát, 1894-ben szabadult fel. 6 évig mint segéd, 20 évig mint munkavezető dolgozott a fővárosban. 1926. óta önálló Vácon. Saját találmánya van, megfigyelő állvány lépcső feljárattal, 14 m. magas. Háborúban a 4. árkász zálj. kötelékében mint őrmester 1914-től összeomlásig teljesített szolgálatot.

Ivanovits János, Iskola u. 8.

Iparát helyben tanulta, 1892-ben szabadult fel. Mint segéd 10 évig dolgozott a fővárosban és Vácon. Önálló 1902. óta. Városi képv. testület, városi pénzügyi bizottság, Iparkamara tagja, Ipartestület volt választmányi tagja. Háborúban 1915-től vett részt a 30 h. gy. e. kötelékében. Összeomláskor szerelt le.

Kabella Ferenc, Constantin tér 10.

Balassagyarmaton tanulta iparát, 1907-ben szabadult fel. Felsőépítőipariskolát Budapesten végezte. Mint segéd 10 évig dolgozott a fővárosban. 1925. óta önálló. Ipartestület, Ipartársulat, Petőfi asztaltársaság tagja.

Kőnig Ferenc, Deákvár.

Iparát édesapjánál helyben tanulta, 1910-ben szabadult fel. Mint segéd 8 évig dolgozott a fővárosban. 1925. óta önálló okl. kőmívesmester. Háborúban 1915-től vett részt mint 7-es vártüzér, olasz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: háromszor bronz v. é., Károly cs. ker.

Mojzes József, Mező u.

Iparát Vácon tanulta, 1908-ban szabadult fel. Mint segéd 1924-ig Bpesten dolgozott. 1925-ben lett önálló. Ipartestület, Ipartársulat tagja. Háborúban 1914—1917-ig vett részt, mint tüzér, orosz fronton harcolt, megsebesült. Mint 25 százalékos rokkant, tüzmester szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. mozg. érem.

K. Kurdi József, Liliom u. 6.

Iparát Vácon tanulta, 1899-ben szabadult fel. 11 évig dolgozott mint segéd Bpesten, Losoncon és Győrben. 1910 óta önálló. Ipartestület tagja. A háborut a 32. gy. e. kötelékében 1914-től végigharcolta, olasz fronton megsebesült. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Starecz Ferenc, Körút 34.

Iparát Vácon tanulta, 1896-ban szabadult fel. Bpesten 3 évig mint segéd, 10 évig mint munkavezető dolgozott. 1910-ben önálló. Ipartestület, Ipartársulat tagja. 1914—1918-ig a vasút és távirdász ezrednél mint tizedes teljesített szolgálatot.

Schwarcz János, Petőfi u. 58.

Iparát helyben tanulta, 1915-ben szabadult fel. 5 évig a fővárosban dolgozott mint építésvezető, 2 évig mint önálló mester. 1924. óta önálló helyben. Ipartestület tagja. Háborúban 1917-től vett részt. A Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot.

Ifj. Wittner Ferenc, Hársfa u. 3.

Iparát helyben tanulta édesapjánál, 1918-

ban szabadult fel. Mint segéd 10 évig a fővárosban dolgozott, 5 évig különböző faipari vállalatoknál. 1930. óta önálló. Ipartestület tagja. 1914-ben bevonult az 1. h. gy ezredhez, összeomláskor mint őrvezető szerelt le. Édesapja 1906. óta önálló kőművesmester helyben.

Abelovszky István, Balogh Ferenc, Borbély és Oberländer, Cseri József, Cservenák János, Cservenák Lajos, Csizek Lajos, Csuha István, Danay János, Drahony István, Eckhardt József, Fábián Lajos, Fekete István, Frits Ferenc, Gönczöl József, Hornicsek István, Kovács József, ifj. Kovács József, Kovács Lajos, Kurdi Mihály, Moliter János, Nagy Ferenc, Nell Pál, Noficzer József, Novottny Jenő, Partl János, Pápa Sándor, Pitz Pál, Raffa György, Rosziák József, Sallai József, Vida Károly, Zaduba János.

Könyv- és papírkereskedők: *Demjén Lajos, Kurucz Józsefné, Lukácsovits Ferenc, Völgyi János.*

Kötélgyártók: *Klapati János, özv. Soós Ferencné.*

Kötőszövő: *Lang Lajos.*

Kövező: *Galántay József.*

Könyvkötő: *Schönberger Dezső.*

Lakatosok: *Spisák József,* Rákóczi u. 9.

Iparát Máriaudvaron tanulta, 1903-ban szabadult fel. Mint segéd 18 évig dolgozott Bpesten és vidéken, 1921-ben lett önálló Ipartestület tagja. A háború alatt mint hadimunkás dolgozott.

Alexi Ferenc, Alpáry Károly, Antal József, Blaha Ferenc, Blaha Mihály, Blunár István, Buk Sámuel, Dim János, Horváth László, Korcsog Károly, Mischler Rudolf, Nell István, Nobisz Antal, Szalay Géza, Szedlacsek József, Vincze Ferenc.

Lisztkereskedők: *Wohl Henrik,* Gr. Csáky u. 13.

1890. óta önálló kereskedő Vácon. Keresk. Egy.-nek választmányi tagja, városi képv. testület választmányi tagja, az ort. izr. hitközség volt elnöke, jelenleg alelnöke. Huzamosabb ideig iparkamarai tag volt.

Abelesz Gyula, Abelesz Henrik, Löwy Dávid, Pápa Frigyes, Roller Gusztáv, Schick Bernát.

Lókereskedők: *Fried Károly, Weisz Gáspár.*

Lómészáros: *Földiák Adolf és Tsa.*

Mészárosok és hentesek: *Bauer Lajos,* Árpád u. 30.

Iparát helyben tanulta édesapjánál, 1875-ben szabadult fel. 1888-ig édesapja üzletében dolgozott, 1888-ban lett önálló. A hentes szakosztály volt elnöke, jelenleg tb. elnöke. Háborúban István fia vett részt, mint tizedes az összes frontokon harcolt, megsebesült, többszörösen kitüntetve.

Hirlemann Gyula, Kossuth u. 13.

Szakmáját Vácon édesapjánál tanulta, 1915-ben szabadult fel. Mint segéd testvérei között dolgozott, 1930. óta önálló. Ipartestület tagja. Háborúban 1917-től vett részt. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Jakabovits Ferenc, Budapesti főut 58.

Iparát Budapesten tanulta, 1888-ban szabadult fel. Mint segéd Bpesten, Salgótarjánban, Debrecenben, Ungváron dolgozott. 1904. óta önálló. Ipartestület, ipartársulat tagja. Háborúban 1916-tól vett részt, a 3. h. gy. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Kurdi László, Kisváci főut 23.

Szakmáját Vácon tanulta, 1922-ben szabadult fel. 2 évig dolgozott mint segéd, 1927-ben lett önálló. Ipartestület és Ipartársulat tagja. Édesatyja gazdálkodó volt Vácon, 1923-ban halt meg.

Makrai Márton, Hattyu u. 58.

Vácon tanulta iparát, 1925-ben szabadult fel. 3 évig mint üzletvezető dolgozott, 1928. óta önálló. Ipartestület, VSC. tagja. Édesapja és négy fivére vett részt a háborúban. Ráfael olasz fronton hősi halált halt, Gábor háromszor sebesült, rokkant lett.

Menyhárt István, Árpád u. 4.

Vácon tanulta iparát, 1887-ben szabadult fel. Mint segéd 7 évig dolgozott Budapesten és Vácon, 1894. óta önálló. Két üzlete van. A hentes szakosztály elnöke 13 éve. Veje Csuha István, épit. váll., mint tart. hadnagy küzdötte végig a háborút.

Nagy Kálmán, Kossuth tér 6.

Helyben tanulta iparát, 1913-ban szabadult fel. 3 évig dolgozott mint segéd, 1920-ban lett önálló. Ipartestület, Ipartársulat VSC. és Törekvés sportegyesület tagja. 1915-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, olasz fronton megsebesült, 40 százalékos rokkant lett. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kis ez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Pick Lajos Kisváci főut 23.

Szakmáját Vácon tanulta, 1903-ban szabadult fel. Mint segéd 17 évig dolgozott Vácon,

1920-ban lett önálló. Ipartestület tagja. A háború tényleges katonai szolgálatban találta, szerb fronton megsebesült, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le. Károly cs. ker. és seb. érem tulajdonosa.

Preier József, Csáky főút 34.

Iparát Bpesten tanulta, 1900-ban szabadult fel. 12 évig dolgozott mint segéd a fővárosban. 1910—12-ig önálló hentes volt Budapesten, majd 15 éven át vendéglős Vácon. 1926. óta önálló hentesmester helyben. Önk. Tűzoltó Egyesület, Dalkör, Ipartestület, Gazdakör alapító tagja. A háborut 1914-től a 17. honv. gy. ezred kötelékében harcolta végig.

Schubert Lipót Káptalan-u. 1.

Szakmáját Pozsonyszentgyörgyön tanulta, 1892-ben szabadult fel. 6 évig dolgozott mint segéd, Pozsonyban, Bécsben és Dunaszerdahelyen. 1901. óta önálló mester. Ipartestület tagja. Háborúban 1916-tól vett részt a 9. huszárezred kötelékében. Összeomláskor szerelt le mint tizedes.

Varsányi István Rákóczi-u. 12.

Iparát helyben tanulta, 1905-ben szabadult fel. 3 évig dolgozott mint segéd, 1920. óta önálló. Ipartestület, Ipartársulat, Gazdakör tagja. 1914-ben bevonult a 6. gy. ezredhez, orosz fronton harcot, háromszor sebesült, 1915-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Bauer György, Bauer István, Bauer Lajos, Buschinger Sándor, Eisler Tivadar, Feiner Ferenc, Földi Lajos, Gagel Ede, Hegedüs Ferenc, Hirlemann Gyula, Hirlemann József, Hirlemann Lajos, Hradecsny Károly, Jakobovits Ferenc, Kövesi József, Kurdi Ferenc, Mayer Ferenc, Müller János, Németh Ferenc, Nyári László, Perlusz Ignác, Perlusz Márton, Perlusz Miksa, Sapka József, Schubert Lipót, Spolwindt János, Szlonka János, Sztancsek Ferenc, Tóth István.

Mészkereskedők: *Bonifert Józsefné, Tóth József.*

Mézeskalácsosok: *Rada Lajos, özv. Schottert Béláné.*

Mozgóképszínház-tulajdonos: *dr. Hodászy Béla* Kossuth-tér.

Középiskoláit Szombathelyen, az egyetemet Bpesten végezte, itt szerzett tanári és bölcsész-doktori oklevelet. 1908-ban a budapesti Uránia titkára lett, 1920-ban igazgatója, 1924-ben pedig vezérigazgatója. 1930-ban vette át a váci városi filmszínház igazgatását. 6 éven át tagja volt az Orsz. Magyar Mozgóképvizsgáló bizottságnak. Tagja a Természettudományi Társaságnak és a Földrajzi Társaságnak.

Mérlegkészítő: *Tóth László.*

Molnárok: *Csereklye Sándor, Hevér István, Jelenffi Imre, Kozma István, Lapos István, Roll István, Szántó és Nándor, Zsiga József.*

Műszaki kereskedő: *Löwinger Vilmos.*

Műszerészek: *Kőhalmi Károly* Görgey-u. 37.

Szakmáját Bpesten tanulta, 1921-ben szabadult el. Mint segéd Bpesten és Vácon dolgozott. 1930. óta önálló. Háborúban apósa, Pusztay József vett részt, aki 39 éve önálló iparos Vácon.

Spitz Albert.

Női fodrászok: *Lázár Lajosné, Öszterreicher Kató.*

Női kalaposok: *Blum Szerén, Erdősyné Greff Júlia, Fleischmann Margit, Lengyel Júlia.*

Női szabók: *Bodonyi Mária, Borovi Józsefné, Csiffári Jenő, Feldmann Sándorné, Goldmann Malvin, Gemela József, Hauser Jenőné, Horváth Ágnes, özv. Kiss Árpádné, Krenedits Erzsébet, Lopos Emma, özv. Molnár Gézáné, Preyer Lajos, Pusztay Etel, Tausz Katalin, Tollerián Ferencné, Vadkerti Gyuláné, Weizler Róza.*

Nyomdászok: *Abelesz Gábor, Berger Ernő, Dercsényi Dezső, Kapisztrán-nyomda, Kohn Mór.*

Órások és ékszerészek: *Darvas Béla* Kossuth-tér 6.

Bpesten tanulta szakmáját, 1897-ben szabadult fel. A bpesti m. kir. mechanikai és órásipari szakiskola növendéke volt. 1905. óta önálló. Ipartestület választm. tagja, Petőfi asztaltársaság ügyv. alelnöke, Ipartársulat tagja. Háborúban 1915-től vett a 2. vártüzérezred kötelékében, összeomláskor mint szakaszvezető szerelt le.

Ruzicska Vilmos Csáky főút 6.

Szakmáját Vágujhelyen tanulta, 1918-ban szabadult fel. 8 évig dolgozott mint segéd. 1925-ben lett önálló. A váci püspökség szállítója. A kereskedők kirakatversenyén 1928—30-ban elismerő oklevéllel tüntették ki. Ipartestület tagja, VSC. pártoló tagja.

Tolnay József Görög-u. 1.

Szakmáját Bpesten tanulta, 1910-ben szabadult fel. Mint segéd Bpesten és több vidéki városban dolgozott. 1923-ban lett önálló, Ipartestület tagja. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, végig küzdötte a háborút. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Wirtz János Széchenyi-u. 11.

Szakmáját helyben édesapjánál tanulta, 1914-ben szabadult fel, 1918. óta önálló. Ipartestület, Kereskedő Ifj. Egyesületének tagja. 1915-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1915. októberben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Édesapja, aki puskaműves is volt, találta fel a hátultöltő puskát, amit számos elismerő okirat tanusit.

Ostorszíjkészítő: *Pápa Sándor.*

Pékek: *Gyulay József* Burgundi-u. 3.

Iparát helyben édesapjánál tanulta, 1921-ben szabadult fel, 3 évig dolgozott mint segéd. 1925-ben lett önálló. Ipartestület, Ipartársulat és több jótékonycélú asztaltársaság és egyesület tagja.

Id. Gyulay Lajos Árpád-u. 41.

Iparát Bpesten tanulta, 1880-ban szabadult fel. 14 évig dolgozott mint segéd, önálló 1926. óta. 35 éve váci lakos. János fia szintén sütőmester helyben.

Gyulay János Árpád-u. 41.

Iparát édesapjánál tanulta, 1922-ben szabadult fel. 6 évig dolgozott mint segéd Bécsben és Argentinában. 1927. óta önálló. 1929—30-ban Argentinában volt. Ipartestület, Ipartársulat és a sportegyesület tagja.

Holndonner Ede Káptalan-u. 2.

Gimnáziumi érettségit tett Szegeden. Iparát Bpesten édesapjánál tanulta, 1917-ben szabadult fel. A cukrászszakmát szintén a fővárosban tanulta. 1920-ban szabadult fel. 1926. óta önálló. Ipartestület, Lövészegylet tagja. 1918-ban teljesített mint e. é. önk. örv. katonai szolgálatot. Két fivére vett részt a háborúban, Nándor mint t. hadnagy harcolta végig a háborút, megsebesült, többszörösen kitüntetve; József mint őrmester szakmabeli beosztással az élelmezésnél teljesített szolgálatot. Nagybátyja H. Béla ezredes a háborúban Szurmay gy. tábornok mellett teljesített szolgálatot. Ilona nővére operaénekesnő, férje Helge Roswaenge a berlini operaház tenoristája.

Kettler Sándor Deákvár.

Iparát helyben tanulta, 1915-ben szabadult fel. 10 évig dolgozott mint segéd, 1927. óta önálló. Ipartestület tagja. Háborúban 1917-től az összeomlásig a 32 gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot.

Kristóf József Rigó-u.

Vácon tanulta szakmáját, 1913-ban szabadult fel. 8 évig dolgozott mint segéd Bpesten és vidéken. 1927. óta önálló. Ipartestület tagja. 1914-ben bevonult a 26. gy. ezredhez, mint őrmester harcolta végig a háborút, négyszer sebesült meg. Kitüntetései: kis. e., bronz v. ér., Károly cs. ker. és seb. érem.

Lipták Pál Kossuth L.-u.

Szakmáját Békéscsabán tanulta. 1901-ben szabadult fel. Mint segéd 12 évig dolgozott a fővárosban. 1922-ben lett önálló. Ipartestületnek és F-v. Sütőiparosok Közp. Szöv.-nek tagja. A Magyar Sütők Lapjában több szakcikke jelent meg. 1914—1918-ig a 39. hadosztálynál mint őrvezető küzdötte végig a háborút. György öccse 1914-ben az orosz fronton hősi halált halt.

Paskusz L. László Rákóczi-u. 3.

Váci születésü. Iparát Hont megyében tanulta, 1925-ben szabadult fel. Mint segéd 2 évig dolgozott Miskolcon, Szerencsen. 1929. óta önálló mester.

Pollacsek Gábor Káptalan-u. 12.

Iparát Vácon tanulta, mint segéd Bpesten és Vácon dolgozott, 1898. óta önálló. Ipartestület elöljárósági tagja, 1912-től a „Jó barát" asztaltársaság elnöke. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz, román és olasz frontokon harcolt, 36 hónapig teljesített frontszolgálatot.

Tóth János Mező-u. 3.

Iparát Sopronban tanulta, 1905-ben szabadult fel. Mint segéd 7 évig Szolnokon, Sopronban dolgozott, 1929. óta önálló. Ipartestület, Ipartársulat tagja. Háborúban 1914-től vett részt a 76. gy. e. kötelékében, kétszer sebesült. Mint törzsőrmester szerelt le. Kitüntetései: kis ez. v. é., kor. ezüst ér. ker. Károly cs. ker.

Barolits Mihály, Bernáth András, Bernáth Géza, Bernáth Lajos, Blum József, Csányi Dezső, Czibor András, Danicz András, Fleischmann Ferenc, Gyergyai Bernát, Holecz Imre, Horváth János, Hosszú Károly, Jávorszky Alajos, Jonák Vencel, Karaba István, Kauschitz József, Kovács János, Kovács József, Kugler József, Löw Sándor, Löwenheim Fülöp, Löwenheim Jenő, Mészáros Vince, Molnár Elemér, Molnár István, Oravetz Mihály, Pénzes Gyula, Pollák Henrik, Preyer Lajos, Reizer Gyula, Reismann Mayer M., Safranovics István, Schwarz Mór, Schwarz Simon, Spatz Adolf, Stibrik Kálmán, Széles Károly, Szkuhra György, Tar Gábor, Ungi István, Urbán János, Valentik Fülöp, özv. Várady Jánosné, ifj. Várady János, Velebny János, Virsinger Dezső, Vogel Márton, Zemanovits Gyula.

Rőfös- és rövidárukereskedők: *Benedikt Sámuel, Eisler Gizella, Feldmann Sándor, Fürst Adolf, Gerendás Józsefné, Haas Izidor,*

ifj. Herczfeld Mór, Herczfeld Piroska, Herrl Dávid, Hermann Ignác, Hirschfeld Lipót, Hirschfeld Mór, Klepner Gyula, Netzer Sándor, Pápa Zsigmond, Régner Eszter, Reniec Zoltán, Rosenfeld Ferenc, Rosner Márton, Rubner Józsefné, Schick Adolf, Schönfeld Viktor, Schwartz Ignác, Singer Hermann, Steiner Joachim, Szerebnik Ábrahámné, Ungár Ármin, Wilheim Pinkász, Winkler Ignác.

Ruhakereskedők: *Rosenbaum Simon, özv. Zilzer Dezsőné.*

Sertéskereskedők: *Csereklye István, Hegedüs Mária.*

Sírkőkereskedő: *Kohn Mór.*

Szappanfőzők: *özv. Krieger Józsefné, Neuhausz Vilmos.*

Szállodások: *Berger Gizella* Széchenyi-u. 15.

31 éve működik a kávéház és szállodai szakmában. 1928-ban építette és rendezte be szálloda és pensióját, azóta önállóan vezeti.

Koch Ede Constantin-tér 16.

1930. óta bérli a Curia szállodát. Tagja az ipartestületnek, Ipartársulatnak stb. Mozgósításkor bevonult a 32. gy. ezredhez, 1916-ig orosz és olasz frontokon harcolt.

Szeszkereskedő: *Váci Szeszáru Kereskedelmi Rt.*

Szerelők: *Alpár Károly, Borovi István, Brunner István, Buk Sámuel, özv. Cserny Istvánné, Csizmarik Ferenc, Heller Márkusz, Mischler Rudolf, Nell István, Perlusz Dezső, Schuller Gusztáv, Ujhelyi János, Zimmer József.*

Szíjgyártó: *Konye Dániel.*

Szikvízgyártók: *Láng Mór és Tsai* egyesült szikvízgyára, Vásár-tér.

Alakult 1908-ban. Tulajdonosok: Lang Mór és Nagy György. Lang Mór fia, Béla vett részt a háborúban, autóosztagnál teljesített szolgálatot. Nagy György és Géza fia háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Lambing Antal, Polacsek István, Bánffy György, özv. Drajkó Jánosné, Grünberger Ignác, özv. Kettler Józsefné, Kohn Adolf, Kristóf József, Löwenstein Tivadar, Martók Ágoston, Mátyásffy Ferenc, Nagy Ferenc, Schiffer Rezső, Schmidtmayer Ernő.

Puskaműves és sportáruház: *Nagy Lajos* Széchenyi-u. 25.

Szakmáját Pacsiron (Bácsbodrog-m.) tanulta. Mint segéd Bpesten és az ország nagyobb városaiban dolgozott, 1920-ban lett önálló. Ipartestület, Iparostársulat, Keresk. Egy.-nek és több sport egyesület tagja. A szerb fronton harcolt, 1914 dec.-ben fogságba esett, ahonnan 1916-ban megszökött. Háború végéig, mint oktató fegyvermester teljesített szolgálatot. 1922-ben mint főfegyvermester szerelt le. Kitüntetései: kisez. v. é., Károly cs. ker., 1912—13. érd. ker. Sándor öccse többször megsebesült.

Sport kocsikészítő: *Szedlacsek Ferenc* Burgundi-u. 6.

A kocsigyártást Vácon, a sportcikekk gyártását Budapesten a felsőipariskolában sajátította el. Ipartestület tagja. Édesapja a szerb fronton kapott sebeiben a váci Vörös ker. kórházban halt meg.

Szabók: *Pénzes Gyula* Görög-u. 12.

Szakmáját Budapesten tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott. 1920-ban önállósította magát. A szakiskolában és a technológián 1910-ben éremmel tüntették ki. Mozgósításkor bevonult, mint tüzér orosz, román frontokon harcolt. Mint főtüzér szerelt le. Kor. vas érd. ker. tulajdonosa.

Szitakészítők: *Monszpart János* Széchenyi-u. 9.

Iparát Vácon tanulta, mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott 36 év óta önálló mester. Háborúban 1918-ig teljesített katonai szolgálatot.

Szilvay András.

Szobafestők: *Harmos Jenő* Budapesti-út 50.

A templom- és szobafestői szakmát tanulta, 1901-ben szabadult fel. Mint segéd Győrben, Kecskeméten, Budapesten és Vácott dolgozott. 1919 óta önálló. Háborúban 1914-től vett részt, a 32. gy. e. kötelékében 27 hónapig az orosz fronton harcolt.

Kováts Ferenc Rákóczi-u. 1.

Szakmáját Vácon tanulta, 1896-ban szabadult fel. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1905-ben lett önálló. Ipartestület volt választmányi tagja. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, az orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései kisez. v. é., Károly cs. ker.

Pongist István Petőfi-u. 38.

Szakmáját Dunakeszin tanulta, 1905-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Kispesten dolgozott, 1920-ban önállósította magát. Ipartestület, Tűzoltótestület tagja.

Sántha István Ambró-u. 17.

1906-ban szabadult fel. 1926-ig a Máv.-nál dolgozott, 1926 óta önálló szobafestő és mázaló. 1914-ben bevonult a 86. gy. ezredhez, az orosz fronton harcolt, 1914 októberében orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ben tért haza.

Varga József Iskola-u. 4.

Négy középiskolát végzett Vácon. Szakmáját szintén helyben tanulta. 1906-ban lett önálló. Munkavezetője Tibor fia. Az ipartestület tanoncvizsgáztató bizottság elnöke, a Váci Építőiparosok titkára, az ipariskola ellenőrző tagja stb. 1914-ben bevonult, az orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Oroszországban gyárat alapított, amely ma is az ő nevét viseli. 1919-ben mint őrmester szerelt le. Nagyez. v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Farkas Testvérek, Kapás Ferenc, Pölcz Ernő, Schmidt Ferenc.

Szűcsök: *Keller Móricné, Szikora János.*

Takács: *Gombola János.*

Timár: *Pápa Sándor Lipót.*

Tüzelőanyagkereskedő: *Hlavacsek János* Flórián-u.

Négy középiskolát végzett Vácon, majd édesapjánál a kádármesterséget tanulta, 1900-ban szabadult fel. 1908—1914-ig önálló kádármester volt. 1925 óta van tüzelőanyagkereskedése. A Kereskedők egyesületének, az Ipartársulatnak tagja. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, végigküzdötte a háborút, 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le.

Krach Imre, Szentmiklósi Mór, Wohl Ernő.

Üvegezők: *Gerendás József, Grünzweig Elek, Jurkás István, Perczián Gusztáv, Rostetter János, Schönberger S. Dávid, Zilzer Adolf.*

Vasesztergályos: *Harmann István.*

Vaskereskedők: *Hirschfeld Rezső, Holczer Dezsőné, Rácz Lajos, Winkler Samu.*

Vendéglősök: *Máröky János* Árpád-u 42.

A vendéglős szakmát édesapja üzletében tanulta, 1906-ban szabadult fel. 1921 óta önálló 1929 óta fakereskedése is van. A Magyarországi Rokkantegyesület választmányi tagja, az Ipartestület tagja. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, az orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kisez. v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Argay János, özv. Alexi Józsefné, Buzás Sándor, Böhm Lajos, Bauer Lajos, Erdős Lajos, özv. Fleischmann E., Fleckstein Mihály, Hirmann Lajos, Hliniczky Endre, Jelenffy Imréné, Kolencsik Gyula, Kövi Pál, Koch Ede Győző, M. Leyer József, Lebovits József, Lehőcz András, Müller Antal, Mayer József, Mácsik Józsefné, Nagy Zsigmond, Nemes Jenő, Paskusz Kálmán, Prukker Lajos, Sőregi Mátyás, Steiner Miksáné, Steiner Józsefné, özv. Sternfeld Mórné, Szlovák Andrásné, Szilágyi Nagy Elek, Szeghő Jenő, Törzsök Béla, Weisz Miksa, Zsarnóczay János, Záhorszky Imre, Bárány Mihály.

Villanyszerelők: *Garai Ferenc, Kormos János, Táczli István.*

Virágkereskedők: *Boday Auréll, özv. Drexler Szombathy Józsefné.*

ASZÓDI JÁRÁS

Székhelye: *Aszód.* Telefon: 5. (1 m. á.) Hozzátartozik 12 nagyközség.

Főszolgabíró: *ilencfalvi Sárkány Ernő.*

Közigazgatási pályáját 1897 október 1-én, mint közigazgatási gyakornok kezdte. 1898 októbertől szolgabíró, 1912. év április havától főszolgabíró. Érdemei a járásfejlődés történetében meg vannak örökítve. Aki végigvezette egy járásban a háborús közigazgatást, forradalmakat, a romok eltakarításának nehéz munkáját: alaposan rászolgált a közbecsülésre. Sárkány főszolgabíróra különös kötelesség is hárult, mert a háború ideje alatt Aszód községben voltak internálva az ellenséges államok katonaköteles korban volt alattvalói. A velük való humánus bánásmódot maguk az internáltak is elismerték, s Lord Rothermere három ízben hivatkozott cikkeiben ezen körülményre, annak igazolásául, hogy a magyar nemzet nem gyülöletből, de kényszerüségből viselte a háborút.

Szolgabíró: *dr. Kálmán Sándor* tb. szolgabíró.

A vármegye szolgálatába 1930 márc. 1-én, mint közig. gyakornok lépett. A világháborúban 1918 máj. 1-től dec 6-ig szolgált és mint e. é. önkéntes tizedes szerelt le.

Járási tisztiorvos: *dr. Gál Adolf* e. ü. tanácsos.

1912 április 1-e óta közmegelégdésre vezeti a járás közegészségügyét. Érdemei elismeréseül 1928-ban egészségügyi tanácsossá neveztetett ki, ezt megelőzőleg a Vörös kereszt II. o. hadiékítményes ker.-el tüntettetett ki.

Járási állatorvos: *Ács Kálmán.*

Járási gazdasági felügyelő: *Lendvay Béla.*

Járási testnev. előadó: *Morlin Zoltán* tanácsnok.

Járási vitézi hadnagy: *vitéz Krassóy Alfréd.*

Járási irodafőtiszt: *Kulcsár József.*

1907 nov. 1-től áll a vármegye szolgálatában, 1925 jún. 1-től irodafőtiszt.

Irodatiszt: *Walla Lajos.*

Szolgálatát 1919 aug. 5-én kezdte, 1924 jún. 1-e óta irodatiszt.

Járási útmester: *Mess György.*

Járási tűzrend-felügyelő: *Elefánty Kálmán.*

Altiszt: *Gál János.*

A JÁRÁSHOZ TARTOZÓ NAGYKÖZSÉGEK

1. *Aszód*
2. *Bag*
3. *Boldog*
4. *Domony*
5. *Galgagyörk*
6. *Galgahéviz*
7. *Galgamácsa*
8. *Hévizgyörk*
9. *Iklad*
10. *Kartal*
11. *Tura*
12. *Verseg*

ASZÓD

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Nagy István* és *Beke Gyula-féle tanya.*

Az aszódi járás székhelyét képező község a középkorban *Osztmach*, később *Aszu* néven volt ismeretes, hol a premontrei rend Szent-Keresztről nevezett kolostora és prépostsága volt. E kolostor és prépostság eredetére nézve nincsenek adatok, csak annyit tudunk, hogy a túróczi prépostságnak volt a fiókja és Zsigmond király a *Pochuk* családnak adományozta. A mohácsi vész után elpusztult és állítólag 1683-ban az *Osztroluczky* család nyerte adományul. Az 1715—1720. évi összeírások szerint kúriális (nemesi) község volt. 1715-ben 3 jobbágy-háztartást vettek fel az összeírásba. A török hódoltság után, az

Osztroluczky család öröksége révén, *Podmaniczky János* lett a birtokosa, aki a XVIII. század huszas évei végén magának kényelmes úrilakot emelt, melyet két fia, apjok halála után, hatalmas két szárnnyal megnagyobbítván, fényes kastéllyá alakított át, hova az egész vidék nemessége gyakran ellátogatott. Az 1754. évi összeírás szerint Podmaniczky családon kívül *Tóth Márton, Szüdy Benedek,* Tóth Imre és János laktak a helységben. 1761 április 21-én országos és heti vásárok tartására nyert engedélyt. Egyik nevezetessége a helységnek az ágostai evangélikus gimnázium, melyet a báró Podmaniczky család építtetett. E gimnáziumba járt az 1835—38. években *Petőfi Sándor,* kinek emlékét a gimnázium falába illesztett tábla őrzi.

Az ág. h. ev. temetőben nyugszik *mezőtelegdi Miskolczi Sándor* 1848—49-es honvédhuszár százados, aki a hatvani csatában súlyosan megsebesülvén, Aszódra szállíttatott s itt halt hősi halált. Sírját Aszód közönsége fehér márványkővel jelölte meg és erős vaskerítéssel határolta, ahova a március 15-iki nemzeti ünnepen és mindenszentek ünnepén a hazafias közönség elzarándokol.

1848 előtt a helység fele részét *báró Podmaniczky András,* másik felét *báró Podmaniczky Károlyné* és *báró Podmaniczky Lajos* bírták. Az evangélikus templom lett volna némely forrás szerint a premontreiek ősi temploma. Az első róm. kath. templom a XIX. század közepén, a második az itteni javítóintézet telepén épült 1904-ben. Az izraelitáké új és csak 1908-ban épült, de régi imaházuk is fennáll még és ez már körülbelül 150 éves. Itt van még a magyar királyi állami javítóintézet hatalmas, mintaszerű telepe, mely épületeinek csinosságával, stílszerűségével, parkozott tereivel, rendezettségével és tisztaságával rendkívül kellemesen hat.

A világháborúban bevonult katonák száma: 456, a hősi halottaké: 69, hadiözvegyeké: 18, hadiárváké: 13.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 378 kat. h. földet osztottak ki.

A község vagyontalan, ipara és kereskedelme fejlett. 4 országos vásárát Józsefnap, Áldozó csütörtök, Szent István-nap és Márton-nap utáni pénteken tartja. A vásárjog tulajdonosa az ág. ev. Petőfi-reálgimnázium

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 4635. Színmagyar. R. kath.: 2290, ref.: 55, ágh. ev.: 1830, unit.: 7, g. kath.: 3, izr.: 450. *Házak száma*: 614. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 4172 *lélek* és 574 *ház* van.

Területe: 2636 kh. Szántó: 1843, rét: 126, legelő: 215, erdő: 170, szőlő: 39, kert: 28, terméketlen: 215 kh. *Erdőbirtok:* 170 kh., több, mint 80 esztendős tölgy és bükk, tulajdonosok: gr. Széchenyi Gyula. Tel.: 49; Közbirtokosság. Tel.: 11. *Talajviszonyok:* 3—8 osztályú földek.

Termények: búza: az évi átlagtermés 5600 q., rozs: 3500 q., árpa: 1400 q., tengeri: 3500 q.

Vas. áll.: *helyben.* Állomáson *autók* vannak. *Szállás:* Weiner Dávid „Korona" szállójában.

Posta, Táv., Tel., Főszb., Cső., Vál. ker., Pü. szak.: *helyben.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Törvsz., Pü. ig.: *Pestvidéki.* Mezőg. kamr., Keresk kamr., Iparfü., O. T. I.: *Bpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Főszolgabírói hivatal: lásd a járás elején.

Községi előljáróság. Tel.: 11.

Főjegyző: *Főrhéncz Sándor.*

Érettségit Sopronban tett, a közig. tanfolyamot 1909-ben Budapesten végezte. Előbb gyakornok, később aljegyző, majd 1918-tól Hévizgyörk vezető jegyzője, mely minőségében alapította az ottani postahivatalt, önk. tűzoltóságot, Hangya Szövetkezetet, két közúti hidat, hősi emlékoszlopot, Levente-otthont, a r. kath. templom és az iskola építését hathatósan előmozdította. Az Orsz. és Várm. Jegyző Egyesület jegyzője, a Magyar Műkedvelők Egyes. Szövetsége és a járási jegyzői egyesület alelnöke. A Közgazd. egyetem közig. intézetnek 1926-tól előadója. A mozgósításkor bevonult, az első szerb offenzívában, Cigány-szigeten haslövést kapott. Még az év karácsonyán szerb frontra ment, honnan az orosz frontra került. 1915 májusában bajonett-szúrás és malária folytán okt. közepéig kezelés alatt volt, újból harctéri szolgálatot teljesít, előbb mint századparancsnok, 1918 áprilistól ezred gazdasági hiv. főnök volt. 1918 szeptemberben mint főhadnagy felmentés folytán leszerelt. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker., ezüst és bronz Sign. Laud., seb. érem 2 sávval, Károly cs. ker.

A. ü. jegyző: *Schaf Géza.* Aljegyző: *Kovács József.* Gyakornok: *Némedy József.*

Közs. bíró: *Walla Ákos.*

Község szolgálatába 1911-ben lépett mint bíró, ezt megelőzőleg 9 évig közs. előljáró, 3 évig közs. képviselő volt. A kéményseprőipart 1878 óta gyakorolja, állandóan 2 segédet foglalkoztat. Igen nagy érdemei vannak a község fejlődésének előmozdításában. Géza fia 1915-ben bevonult, az orosz és olasz frontokon harcolt, hősi halált halt. Lajos fia is részt vett a háborúban. Mostohafia Szlaha Dezső is hősi halált halt 1918-ban az olasz harctéren.

Törv. bíró: *Benkő Mátyás.*

Közs. pénztáros: *Bentsok János.*

1894-től áll a község szolgálatában, mint közgyám 6 évig, majd 1900-tól pénztárnoka a községnek és 2 éve a Hitelbanknak, melynek ig. tagja 1893 óta. Keresztény Polg. Kör elnöke 31 éve, Hangya alelnöke és pénztárnoka, ág. ev. egyház II. felügyelője, Leánynevelő intézet bizottságának tagja, iparhatósági biztos 12 éve. Az ev. egyház és iskola körül kifejtett érdemeiért a Kormányzó úrtól IV. o. érdemkeresztet kapott.

Közgyám: *Beke Gyula.*

Posta és táv. hiv. főnök: *Toperczer Róbert.*

Kiadók: *Becze András, Kenessey Béla, Mácsay Jolán.* Hiv. kisegítő: *Kamódy Tibor.*

Állomásfőnök: *Balázs Vilmos* főintéző.

Pü.-őri szakasz. Vezető *Bartos János.*

Régi tanítócsalád leszármazottja. 1879-ben született Vanyac községben. Középiskoláit Vácott végezte. 1904-től áll a pénzügy szolgálatában, 1912-től főszemlész. Mint vezető Selypen, Szirákon, Széchényben működött, 1926-tól Aszódon, 1914-ben bevonult, 2 havi frontszolgálat után a p. ü. minisztérium felmentette.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Tatarek Béla.*

Kántor: *Havassy László.*

Ósrégi, nemes tanítócsalád leszármazottja. 1899-ben született Gömörmegyében. Gimnáziumi érettségit tett Aszódon, a képzőt Budapesten végezte 1921-ben. Működését Nógrádbercelen kezdte. 1923-ban választották meg helyben kántornak. Népművelési vezető, Leventeegyesületi jegyző, énekkarok vezetője, stb. Egyházi és zeneirodalomban több műve jelent meg. 1917-ben bevonult, olasz fronton harcolt 10 hónapig. 1921-ben a Nemzeti Hadsereg kötelékéből szerelt le mint t. hadnagy. Kitüntetései: nagyez. v. é., Károly cs. ker., háborús eml. érem, stb. Andor testvére hősi halált halt.

Ágh. ev. egyházközség. Lelkész: *Chugyik Pál* alesperes.

Izr. hitközség. Rabbi: *Steiner Jakab.* Kántor: *Lőwy Jakab.*

Ágh. ev. Petőfi reálgimnázium. Igazgató: *dr. Oravecz Ödön.*

Tanárok: *Bolla Lajos, dr. Cirkusz Sándor, dr. Danielisz Sándor, Jancsik Mihály, Hamrák Béla, Háberhern Gusztáv, Karádi János, Künsztler János, Nagy Imre, Stibrányi Gyula, Szabó Lajos, Szever Pál, dr. Varga Ferenc, Welten Ármánd.*

Aszódi áll. fiúnevelő intézet. Igazgató: *Radics József.*

Középiskoláit a zilahi ref. főgimnáziumban végezte, tanítói oklevelét a zilahi tanítóképz-ben, polg. isk. oklevelét a budapesti áll. Pedagógiumban szerezte. Székesfehérvárott mint családfő, majd 1903—10. Aszódon volt ugyan-e minőségben. 1910-ben a kolozsvári fiúintézetbe helyezték át igazgatóként s itt volt 1920-ig. Hazafias magatartása miatt a románok kiutasították. Ujból Aszódra került mint ig. helyettes, majd 1926-ban igazgató lett. Az aszódi járási közalkalmazottak beszerzési csoportjának és a Kansz.nak elnöke. Választott közs. képv. test. tag. Kitüntetése: II. o. polg. érdemkereszt.

Intézeti családfő: *Tóth József.*

A tanítóképzőt Déván végezte a középiskolai testnevelési tanári oklevelet Bpesten szerezte meg. 1909-ben a szelevényi áll. iskolához került, majd 1913-ban a szamosujvári fiúnevelő otthonban működött. 1920-tól a helyi fiúnevelő otthon családfője és az intézeti Levente Egyes. főoktatója, 1924-tól községi lev. oktató. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, hol még az év novemberében fogságba esett, 1920-ban szökés után jött haza. Mint e. é. önk. tizedes szerelt le.

Gondnok: *Lehr Béla.*

Reálgimnáziumi érettségi után tanítóképzőt végzett, majd 1911-ben állami szolgálatba lépett. A gyüjtőfogházban 5 és fél évig teljesített szolgálatot, 1917-ben az aszódi fiúnevelő intézethez került, mint jav. tiszt. 1923-ban lett főtiszt, 1929-től gondnoka az intézetnek.

Intézeti tiszt: *Koncz József.*

Középiskoláit Kolozsváron végezte, azután állami szolgálatba lépett, 1913-tól Aszódon működik, a háborús idő megszakításával. Levente Egyes. pártoló tagja. 1914-ben bevonult az orosz frontra került, hol kétszer sebesült, majd olasz fronton harcolt. 1918-ban szerelt le. Kitüntetései: kis ez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem 2 sávval, Háborús eml. érem.

Kertészeti művezetők: *Kardos Rezső.*

Kertészetet Znióváralján tanulta. Mint segéd Budapest, Bécs és Znióváralján dolgozott. Önálló lett, s mint ilyen Vácon 3 évig, Ujfehértón 1 évig működött. 1909-ben lépett állami szolgálatba a budapesti gyűjtőfogházban, ahol 2 évig, majd 1911-től Kassán a fiúnevelőben működött 1920-ig. Kassáról a csehek hazafias magatartásáért kiutasították, ekkor az esztergomi tábori fiúnev. intézetben 4 évig teljesített szolgálatot, 1924-ben „B" listára került, 1928-ban ismét bekerült az államhoz, azóta az Intézetnél kertészeti művezető. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, 1915-ben megsebesült, 1918-ban mint őrmester szerelt le.

Zámbó Gyula.

A kertészetet Veszprémben tanulta. Mint segéd Tordán, Budapest, Kolozsvár, Debrecen, Felsőricsó, Magyarcseszvén gr. Mikesnél és Hidvégen gr. Nemesnél dolgozott. 1912-től az intézet művezetője, 1914-ben bevonult, a hidász osztályhoz osztották be, szerb frontra került, de még az év októberében leszerelt, mint főhidász.

Intézeti szakaltiszt: *Gelencsér Imre.*

Szakmájában Zalaegerszegen szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Székelyudvarhelyen és Szombathelyen dolgozott. 1920-ban lépett állami szolgálatba az Aszódi Fiúnevelő Intézetben, hol a fényező műhely vezetője. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, 1917-ben könyebben sebesült, majd olasz frontra került 40 hónapi frontszolgálata után, 1918-ban mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., Lajos fivére hősi halált halt.

Ágh. ev. leánynevelő intézet. Igazgatónő: *Kolofont Erzsébet.*

Tanárnők: *Dégay Emma, Gergely, Ida, Kézsmárszky Hermin, Krausz Emma, Linder Vilma, Micsinay Gizella, Plaszki Aranka, Ponubszky Gizella, Pröhle Márta, Szijj Gizella, Szijj Ilona.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató: *Csekey Sándor.* Kántortanító: *Havassy László.*

Tanítónők: *Hauserné Csizmadia Rózsi, Kovácsné Koller Lujza, Kucharik Mária.*

Ágh. ev. elemi iskola. Ig. kántortanító: *Perényi Rezső.*

Tanítók: *Ferentzy Johanna, Gábruts József, Róthné Perényi Margit, Róth Kálmán.*

Izr. elemi iskola. Tanítónő: *Déri Riza.*

Állami ovóda. Ovónők: *Csoma Mária.*

Régi nemesi család leszármazottja, Nemességüket 1671-ben kapták, Brassómegyei születésü, az óvónőképzőt 1894-ben Sepsiszentgyörgyön végezte, 1898-ban nevezték ki. 1919-től van Aszódon, Erdélyből menekült. Négy testvére vett részt a világháborúban, József és István hősi halált haltak.

Csekeyné Szabadfi Erzsébet.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. Liptay István.*

Magánorvosok: *dr. Rendes Dezső, dr. Farkas Andor.*

Körállatorvos: *Hreblay Tibor.* Állatorvos: *Ács Kálmán.*

Gyógyszertárak: „*Az Isteni Gondviseléshez*" tulajd.: *Perin Béla;* „*A Magyar Királyhoz*" tulajd.: *Burger Zoltán.*

Közs. szülésznő: *Sándor Rozália.*

A bábaképző tanfolyamot Szolnokon 1925-ben végezte. Szülésznői működését Aszódon kezdte, hol 1929-ben választották meg községi szülésznőnek.

Ügyvédek:

Dr. Faludi Sándor.

Aszódon 1879-ben született. Középiskoláit helyben, a jogot Budapesten 1909-ben végezte. Ügyvédi irodáját még az évben Aszódon nyitota meg. A mozgósításkor a 3-as vártüzérezredhez vonult be, 8 hónapi frontszolgálat után 1915-ben Prezmyslnél hadifogságba esett, honnan 6 év mulva került haza. Mint főhadnagy szerelt le.

Dr. Glück Adolf.

Sárosmegyei Sebeskellemesen 1879-ben született. Középiskoláit Eperjesen, a jogot Budapesten végezte, doktorrá 1905-ban Kolozsvárott avatták. Eperjesen, Szepesen és Ófalun jelöltösködött és 1898-tól önálló ügyvéd. Az aszódi Izr. Kult. Biz. és Iskolaszék elnöke, a hitközség alelnöke, számos társadalmi és jótékony egyesület tagja. Mint frontszolgálatos 1915-ben bevonult, az orosz tüzvonalban 2 évet töltött és mint főhadnagy szerelt le. A kommun alatt sok üldözésben volt része, Aszódról menekülnie is kellett. Hazafias magatartása a hatóságok részéről is elismertetett, a kommun bukása után, mint karhatalmi főhadnagy az aszódi kommunisták bűnügyi nyomozását folytatta le, amely munkásságáért gr. Ráday Gedeon megyei kormánybiztostól dícsérő elismerésben részesült.

Dr. Katona Henrik.

Régi galgagyörki családból 1885-ben született Turán. Középiskoláit Aszódon és Bpesten végezte, jogot Bpesten hallgatott. 1914-ben doktorrá avatták. Működését Bpesten kezdte, majd 1918-tól Aszódon folytatta. 1914-ben bevonult, orosz fronton 3 hónapig harcolt, megsebesült, mint főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker. a kardokkal.

Dr. Madarász Imre.

Ősrégi kereskedő családból született 1890-ben Aszódon. Losoncon tett érettségit 1907-ben, az egyetemet 1911-ben végezte, két külföldi egyetemen járt, 1912-ben avatták doktorrá. Működését 1919-ben kezdte Budapesten, 1928-tól Aszódon működik. 1916-ban bevonult, orosz tűzvonalban harcolt 18 hónapig. 1918-ban mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kis. ez. Bronz v. é., Károly cs. ker.

Dr. Bencsik Jenő.

Mérnök: *Némedy János.*

EGYESÜLETEK,

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Kovács József.*

Levente Egyesület. Elnök: *Perin Béla.* Főoktató: *Kunsztler János.*

Petőfi Társaskör. Elnök: *Micsinay Ernő.*

Keresztény Polgári Kör.

Alakult 1868-ban, cca 130 tagja van. Dalárdája és könyvtára van, műkedvelő előadásokat rendez stb.

Elnök: *Bentsok János*, alelnök: *Karády János*, II. aleln.: *Haulits Antal*, pénzt.: *Krenkó Gyula*, jegyző: *Walla Lajos.*

Polgári Lövészegyesület. Elnök: *ilencfalvi Sárkány Ernő.*

„Törekvés" Dalos Egyesület. Elnök: *Nemes József.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK ÉS IPARVÁLLALATOK

Aszódi Takarékpénztár. Elnök: *gr. Ráday Gedeon.* Vezérig.: *Micsinay Ernő.* Ig.: *ifj. Micsinay Ernő.*

Aszódi Hitelbank és Takarékpénztár Rt.

Alakult 1893-ban. Alaptőkéje: 50.000 pengő.

Igazgató: *Büchler Nándor.*

A pozsonyi kereskedelmi akadémia elvégzése után 1898-ban az intézet szolgálatába lépett, s 1905-ig működött. 1910-ig a Szolnoki Népbank főkönyvelője volt. 1910-től az Aszódi Keresk. Bank igazgatója egész a mozgósításig, mikor is bevonult, az orosz fronton harcolt, 1914. októberében golyó által sebesült. Fogságba 1915. őszén jutott, honnan 1920. tavaszán szökés utján jött haza és mint főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign. Laud., Károly cs. ker., seb. érem., 1908. jub. eml. érem. A banknak 1925. óta igazgatója.

Aszódi Hitelszövetkezet, mint az OKH tagja.

Alakult 1925-ben. Megalakulásakor 87, jelenleg 527 tagja van. 1373 üzletrész á 40 pengő, a befizetett üzletrész 44.700 pengő. Főüzleti ága betétek és kihelyezések. Üzletköre Aszód, Domony, Iklád és Kartalra terjed ki. Kebelében működik a F. A. K. Sz. bizományi raktára és a „Futura" gabonagyüjtő osztálya.

Elnök: *Kövér József*, alelnök: *Kunsztler János*, főkönyvelő és a központ által kinevezett igazg. tag: *Majunke János*, felügy. biz. elnöke: *Szabó János* kartali főjegyző, pénztárnok: *Egerváry Irén*, gabona szakértő: *Galambos János*, FAKSz telep kezelő: *Timár István.*

Majunke János.

Született 1876-ban Szepesszombaton. Középiskoláit a lőcsei főreálban végezte, majd vasúti tiszti tanfolyamra ment, 1898-ban a Kassa-Oderbergi vasút szolgálatába lépett Poprádfelkára, 12 évet töltött, Felvidéken, a közp. igazgatóságnál 10 évet. Cseh megszálláskor, 1921-ben, mint főfelügyelő nyugdíjba vonult; azóta az O. K. H. kötelékébe tartozik; kiküldött Budakalász és Szabadszálláson, 1929-tól Aszódon a bank főkönyvelője és igazg. tagja.

Hangya Fogy. Szöv.

Alakult 1920-ban 553 taggal, 1632 üzletrésszel. Jelenleg 1015 tagja, 4777 üzl. része van. Alaptőke: 9437 pengő. Aszódi főüzlet saját tőkéje cca 40.000 pengő. 4 fióküzlete van a környéken. A járásban egyedüli üzlet, melynek lőszer és lőpor árusítási engedélye van.

Elnök: *Chugyik Pál* ev. esperes. Ügyv. igazgató: *Tóth Lajos.*

Mint kereskedő Csurgón nyert képesítést. A gölnicvölgyi szöv. vezetője volt 3 évig, honnan a csehek kiutasították, majd 1924-ig a Hangya központban teljesített szolgálatot, azóta a helyi szövetkezet ügyv. igazgatója. Hatáskörébe az aszódi fő- és fiók, valamint a bagi, ikládi és Máriabesnyői fiók üzletek tartoznak. Levente Egyes., Polgári kör, Polgári Lövészegyl. pénztárellenőre. 1916-ban bevonult, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 1920-ban a Nemzeti Hadsereg kötelékéből szerelt le. Kitüntetései: Bronz v. é., Károly cs. ker.

Gróf Széchenyi Gyula és Ruttkay Miklián Gyula építk. váll. Tel.: 49.

Tejüzem és Vajgyár. Tulajdonos: *Buchinger Antal Jenő* ny. tejgazd. felügyelő.

Bajor eredetű család, már atyja több grófi uradalom vajmestere volt. A munkácsi tejgazdasági szakiskola elvégzése után, 1900-ban lépett állami szolgálatba és 20 évi működés után nyugdíjba ment. Azután megalapította Aszódon az első modern berendezésű tejüzemet, napi 500 liter tej feldolgozásával. Elismert szaktekintély. Több elismerő oklevelet nyert. Az Aszódi Fiúnevelő Otthon tejgazdasági felügyelője, a r. kath. egyház tanácsosa.

Engländer Dezső rum- és likörgyára.

Régi kereskedői családból, Domonyban 1880-ban született. A kereskedői pályára 1892-ben lépett. Jászladányban, Aszódon, Budapesten, Németországban, Csehországban és Bulgáriában szerezte meg a pályájához szükséges ismereteket. Aszódon 1900-ban alapította üzletét, melyet 1928-ban rum- és likörgyárral bővített ki. Tekintélyes kereskedő, az O. M. K. E. és a hitközség választmányi, a képv. test.-nek virilis tagja. 1915-ben bevonult, szerb és román frontokon szolgált, az összeomláskor mint őrmester szerelt le.

Kaufmann Imre ecetgyára.

Régi kereskedőcsaládból származik. 1866-ban született Arad megyében. Középiskoláit Aradon végezte, majd 1881-ben kereskedői pályára lépett. Györkön praktizált. 1899-ben alapította meg Aszódon ecetgyárát, melyet magas kora ellenére ma is maga vezet. Izr. hitközs. képv., a Szt. Egyletnek, az OMKE aszódi fiókjának pénztárnoka. Nagyatyja a 48-as szabadságharcban részt vett.

Ganz és Tsa vill. váll. aszódi fiókja. Vezetője: *Zderka Gyula.*

Született Gödöllőn, 1888-ban. Középiskoláit Budapesten végezte, ipari pályára lépett, szaktudását a Ganz és Tsa villamos műveknél sajátította el, mely cég által az aszódi telep vezetésével 1912-ben bízatott meg és azóta közmegelégedésre állandóan vezeti. A község életében tevékeny részt vesz, 1903 óta közs. képviselő, a r. kath. egyház gondnoka és a Krédó Egyesület háznagya. A mozgósításkor bevonult, 1906-ban olasz fronton megsebesült, mint 85%-os rokkant tért haza. Lajos öccse az orosz fronton esett el. Mozitulajdonos.

BETŰSOROS CIMTÁR

Agyagedény kereskedő: *Vas Mór.*

Trencsén megyében, 1871-ben született, hol ősei nagyobb erdőbirtokosok voltak. Iskoláit Körmöcbányán, a keresk. tanfolyamot Komáromban végezte. Aszódon, 1896-ban önálló kereskedést nyitott. 1911-ben téglagyárat és 1920-ban agyagáru gyárat alapított. A közs. képv. testületnek negyedszázad óta tagja, az OMKE aszódi csoportjának elnöke.

Asztalosok: *Lőwinger Dávid.*

Régi iparos család leszármazottja. Sopron megyében, 1871-ben született, szaktudását fejlesztendő Erdélyben, Törökországban, Romániában és Bécsben dolgozott. 1895-től önálló mester. Aszódon, 1907-től közmegelégedésre folytatja üzletét. Imre fia a forradalomban szenvedett sebesülésébe belehalt.

Némedy Béla.

1865-ben született helyben, iparát édesatyjától tanulta. Édesapja részt vett 1870-ben Vajda-Hunyad várának építkezésénél, valamint a mácsai Ecskendi Vadászkastély az ő tervei szerint és felügyelete mellett épült. 1886-ban mint tanonc ezüst érmet nyert majd 1901-ben szintén ezüst érmet és 1929-ben a kiállításra készített minta-munkájáért dícsérő oklevelet kapott. Ipartest., Polg. Kör, Ébredők Egyes. tagja, részt vett a Hangya és Hitelszöv. megalapításában. István fia hősi halált halt, János mint t. hadnagy szerelt le.

Angyal Béla, Gráner Pál, Kir. Fiúnevelő Otthon, Lőwinger Géza, vitéz Sárosi és Zajács, gr. Széchenyi Gyula T.: 49.

Autógarage: *Ruttkay-Miklián Ödön.*

Autogénhegesztő: *Zsiga Imre.*

Autójavítók: *Kir. Fiúnevelő Otthon, Zsiga Imre.*

Autókarosszéria készítő: *Kir. Fiúnevelő Otthon.*

Autótulajdonosok: *Dénes Márton,* Fiat 6 HP, *Haász Teichen bárónő,* Minerva 55 HP és Citroen 5 HP. *Hermann Rudolf* Dodget 2 drb 20 HP; *özv. Kálmán Bertalanné* Dux 22 HP; *Lőwy Jakab,* Ford 8 HP, *dr. Rendes Dezső* Talbot 3 HP; *Vas József* Chevrolette 22 HP és Pearless 60 HP; Adler 16 HP. Teherautók: *Engländer Dezső,* Chevrolette 20 HP; *Haasz Teichen bárónő,* Ford 24 HP; *özv. Kálmán Bertalanné,* Ford 16 HP; *Tillinger Antal,* Ford 20 HP.

Ácsmester: *Rausz István.*

Bazárárus: *Weisz Hermann.*

Bádogosok: *Polacsek Dezső, Riesz Sándor, Stern Artur.*

Benzinkereskedők: *Dénes Márton, Hangya Fogy. Szöv., Polatsek Dezső, Radó Henrik.*

Benzinkút tulajdonosok: *Polatsek Dezső, Weiner Mihály.*

Bognárok: *Kalursa János, Kir. Fiúnevelő Otthon, Udvardy Géza.*

Bor- és szeszkereskedők: *Darvas Ignác, Engländer Dezső, Lőwy Manó.*

Bőrdíszműárúkészítő: *Kir. Fiúnevelő Otthon.*

Bőrkereskedők: *Dolinszky Pál.*

Régi, lengyel iparoscsaládból származik. 1882-ben született, Nógrádbercelen, 1898-ban szabadult fel Budapesten. 1905-től önálló cipőfelsőrészkészítő, 1920-tól bőrkereskedő.

Budai János, Radó Béla.

Böröndös: *Kir. Fiúnevelő Otthon.*

Cementárúgyáros: *ifj. Borbély József.*

Cementkereskedők: *Hangya Szöv., Hitel Szöv., Lőwy Jakab, Vas Mór.*

Címfestők: *Molnár Lajos, Sárel Lajos.*

Cipészek: *Jókay Gyula.*

1894-ben született, Verebély községben. 1904-ben szabadult fel Aszódon, mint segéd az ország több városában dolgozott. 1924 óta önálló mester. Ipartest. és Dalkör Egyl. tagja. 22 éve teljesít szolgálatot az Önk. Tűzolt. Egyletnél. 1914-ben bevonult, 4 és fél évig harcolt különböző frontokon, 1918-ban szerelt le. A Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Kern Lajos.

1868-ban szabadult Németszentmihályon. 1884-ben szabadult fel, mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott, 1910-től önálló mester.

Bolha Mihály, Horváth István, Jerne József, Komár József, Lipták István, ifj. Ranyák János, Szlobodnyi Mihály, Úti Nándor, Tiborc György, Vas Sándor.

Cipőfelsőrészkészítő: *Dolinszky Pál.*

Cipőkereskedő: *Glasner Ernő.*

Cséplőgép- és traktor-tulajdonosok: *Bakó József* Máv. 5 HP, Hoff. és Schrantz 22 HP, Ganz 10 HP; *Beke Gyula,* Első Magy. Gépgyár 9 HP; *T. Nagy István,* Első Magy. Gazd. Gépgyár 11 HP és traktor Ford 11 HP;

Csizmadiák: *Komár József, ifj. Ranyák János, Szlobodnyi Mihály, Vas Sándor.*

Dohánytőzsdések: *Ditrich Lajos, vitéz Dobozi Ádámné, Hangya Fogy. Szöv., özv. Stadler Sándorné,* vasutállomáson *Ibuszé.*

Ecetgyáros: *Kaufmann Imre.*

Edénykereskedők: *Ujlaki Izidor, Wahl Adolf.*

Esztergályos: *Kir. Fiúnevelő Otthon.*

Ékszerész: *Ábrahám Ervin.*

1899-ben született Gyulafehérvárott, hol középiskoláit végezte és képesítését is ott nyerte 1915-ben. Budapesten, Rimaszombaton és Balassagyarmaton dolgozott. Balassagyarmaton mint vezető volt. 1920-ban lett önálló ékszerész Aszódon. 1917-ben bevonult, román és olasz frontokon harcolt, őszszeomláskor szerelt le, mint tizedes. A Nemzeti Hadseregben szolgált.

Építési anyagkereskedők: *FAKSz aszódi telepe, Lengyel Testvérek, Vas Mór.*

Építési vállalkozók: *Ruttkay-Miklián Gyula.*

Családja nemességét 1400 körül nyerte. 1869-ben született Aszódon, hol iskoláit is végezte, 1884-től kezdve Aszódon és Budapesten tanulta iparát, majd 1896-ban Aszódon önállósította magát. Több köz- és magánépületet létesített, nevezetesen: Fiúnevelő Otthon, Repülőgyár, Magyar Lloyd stb. Az ipartestület elnöki tisztét 12 éven át közmegelégedésre töltötte be, 15 éven át volt a Polgári Kör jegyzője, az evang. egyház gondnoka és presbitere. Ödön nevű ügyvéd testvére az orosz fronton eltünt.

Haulits Antal, Haulits Elemér, Szlanka József.

Építőmest.: *Ruttkay-Miklián Ödön.* T.: 30.

Fafűrészelő: *Némedy Árpád.*

Fakereskedők: *Lengyel Ábrahám.*

Régi aszódi kereskedőcsaládból származik. 1864-ben született helyben. V. gimnáziumi osztályt végzett, majd 1880-ban kereskedői pályára lépett, atyja üzletében nyerte szaktudását. 1888-ban önálló lett. 1892-ben társas céggé alakult, még ma is társas alapon van az üzlet. Épületfa- és gabonakereskedés. Közs. képv. 25—30 éve virilis alapon, Izr. hitközségnek régebben képv., jelenleg gondnoka 1903-tól.

FAKSz. aszódi telepe, Timár István.

Fazekas: *Vas Mór.*

Fényképész: *Weisz Gyula.*

Fodrászok: *Hotvorszki István, Hozlinger Gyula, vitéz Major István, Soós Imre.*

Földbirtokosok: *ifj. Boldis János.*

Ősrégi, aszódi gazdacsalád leszármazottja. Ősei a község vezetőemberei, képv. és előljárók voltak. 1878-ban született. Iskolái elvégzése után atyja gazdaságában segédkezett, 65 kh. birtokán, majd később a birtok szétosztásáig vezette azt. Jelenleg 42 kh. birtokon gazdálkodik, különösen tenyészállatok nevelésével foglalkozik. 1922-től községi előljáró. 1914-ben bevonult, orosz fronton harcolt, majd 9 hónapi tűzvonal szolgálat után 1915-ben mint gazdát felmentették.

Harajka Márton.

66 hold birtokán szakszerűen és belterjesen gazdálkodik. Elismert szaktekintély, a többtermelés híve. Már atyja is a községben mint vezetőgazda működött és a kántori tisztséget is betöltötte. A község életében mint képv. test. tag és esküdt vezető szerepet visz. Állattenyésztésért jutalomban részesült.

Valentinyi János.

Domony községből származik, hol ősei vezető gazdák voltak és a legtöbb bíró a családból került ki. 50 holdon szakszerűen gazdálkodik, a termény és állatnemesítésnek híve. Aszódon a faj apaállatok egyik meghonosítója. A háborúba bevonult, de nemsokára mint nélkülözhetetlent felmentették, a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Gróf Széchenyi Gyula 250, Beke Gyula 87, Benkó Mátyás 25, Chugyik János 25, Csobán Pál 25, Göndör János 24, Masznyik János 23, T. Nagy István 37, Nagy Márton 28 kh.

Földmunkavállalkozó: *Bagyin János.*

Fűszer és vegyeskereskedők: *baróti Beke Gyula.*

1864-ben született Héjalom községben, 22 éve községi közgyám. Üzletét 38 éve alapította. Földbirtokán, 125 kholdon, általános gazdasági terményeket termel. Üzletében 2—3, a gazdaságban 7 embert foglalkoztat állandóan. Takarékpénzt. igazg., róm. kath. iskolaszéki tag. Iskolaszéki gondnok 12 évig, Keresztény Polg. Körnek 34 évig számvizsg. biz. tagja volt. Unokaöccse: dr. Kövér Péter hősi halált halt.

Rigler Miksa.

Régi kereskedői családból, 1884-ben született Domonyban. Kereskedői pályára lépett, 1899-ben szabadult Losoncon. Budapesten és Aszódon működött, 1915-től önálló kereskedő, majd nővérével Bertával, ki atyja üzletében nyerte szaktudását, 1915-ben társas üzletet alapítottak. 1915-ben bevonult, orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le.

Hangya Fogy. Szöv., Haskó László, Lőwy Jakab, Matheidesz István, Székely Farkas, Ujlaki Izidor.

Gabona és terménykereskedők: *Lengyel Testvérek.*

Lengyel József 1868-ban született Aszódon, III. gimnáziumot végzett, majd 1881-ben a kereskedői pályára lépett. 1892-től társtulajdonosa a cégnek. 1897-től az Izr. Hitközség gondnoka és képviselője. Közs. képv., Hitelbank és Tkp. tagja volt. Békében az 1. h. gyal.-ezr. kötelékében szolgált.

Megyeri Samu.

Régi kereskedőcsaládból származik. Komárom megyei születésű (1882). Tanulmányai elvégzése után 1897-ben kereskedői pályára lépett. Győrben és Aszódon 10 évig dolgozott mint segéd, 1907-től önálló kereskedő. Izr. hitközsé. és közs. képv. 1914-ben bevonult, orosz és román frontokon harcolt. Az összeomláskor szerelt le. Károly cs. ker. tulajdonosa. 2 sógora: Weiner József és Béla hősi halált haltak.

Neumann Sándor.

Régi kereskedőcsalád sarja. Született 1878-ban Galgahévizen. 1892-ben lépett kereskedői pályára Hatvanban. Praktizált Kalocsán, Hatvanban és Egerben, hol éveken át vezető volt. 1896-tól önálló gabonakereskedő, majd 1920-tól fűszerkereskedő is. Izr. hitközs. képv., OMKE stb. tagja. Bevonult 1915-ben, szerb fronton harcolt kb. 1 és fél évig: az összeomláskor szerelt le.

Löwy Ede.

Gazd. anyagok és eszközök árusítása: *Engländer Dezső.*

Gazd. szakértők: *Micsinay Elek, Thiringer Antal.*

Gépazsurozó: *Lindenfeld Margit.*

Gépjavítók: *Kir. Fiúnevelő Otthon, Zsiga Imre.*

Gépkereskedők: *Dénes Márton.*

1874-ben született Kartal községben. Középiskoláit Aszódon végezte, mint vaskereskedő Gödöllőn szabadult fel. Mint segéd és könyvelő Aszódon, Bácskán és Csantaréven működött, majd Nagykátán üzletvezető volt. 1894-től önálló kereskedő. 35 évig vaskereskedése volt, 1925-től benzinkereskedő. Izr. hitközs.-nek képv. és 30 éven át alelnöke és pénztárnoka, Önk. Tűzolt. Test. főparancsnoka volt, Orsz. Vaskeresk. és OMKE vál. tagja. Egy alapítványa is van. 1915-ben bevonult, 1918-ig katonai szolgálatot teljesített, mint őrmester szerelt le.

Radó Henrik.

Heves megyei születésű. Mint vaskereskedő Aszódon szabadult fel, 1900-ban. Dénes M. cégnél működött 22 éven át, 8 évig üzletvezető volt. 1920-ban alapította üzletét, melynek keretében gazdasági gépek, stb. eladásával is foglalkozik. Vaskeresk. Orsz. Egyesületének és OMKE tagja. 1915-ben bevonult, olasz és orosz fronton harcolt kb. 42 hónapig, egyszer sebesült. Kitüntetései: nagy ez., kis ez., bronz v. é.

Harisnyakötők: *Fischer Jakab, Glasner Ernő, Glasner Rózsi, Lőwy Regina, Salzer Nándor.*

Hentesek és mészárosok: *özv. Bentsok Béláné, Hanofer Mihály, Jakab Ernő, Kárász Ferenc, Kőmíves Pál, Krenki Gyula, Krizsán János, Szlaba Béla.*

Hirlapterjesztő vállalat: *Weisz József.*

Homokbánya: *Greguss István, Greguss János.*

Ingatlan ügynök: *Sajósy János.*

Régi nemesi család sarja, sajóvölgyi előnévvel. Atyja Gyöngyös város számvevője volt. Alsóbb iskoláit Gyöngyösön végezte, 1893-ban az ipari pályára lépett. Az ország nagyobb városaiban szerezte meg szaktudását, elismert szabó- és szűcsmester Aszódon. Jeles munkájáért aranyérmet is nyert az ipari kiállításon. 1922-től ingatlaniroda tulajdonos. Háborúban, 1915-től az összeomlásig szolgált.

Iparművészek: *Kir. Fiúnevelő Otthon, Szilassy József.*

Kalapos: *özv. Mataj Györgyné.*

Néhai férje Aszódon tanulta ki az ipart, a híres Holló-cégnél, majd a felvidéken fejlesztette tudását. Aszódon lett önálló. 1904-től vezeti az üzletet és üzemet egy üzletvezető segítségével.

Kalapkereskedő: *Glasner Ernő.*

Kádárok: *Benedek János.*

1895-ben született Galgahévízgyörkön. 1911-ben szabadult fel Aszódon. Mint segéd Bécsben, Romániában és Magyarország több városában dolgozott. 1921 óta önálló mester. Ipartest. tagja. 1914-ben bevonult, önként jelentkezett, szerb, orosz és olasz frontokon harcolt 4 évig. 1918-ban szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Ujváry László.

Kárpitosok: *Gertner Béla, Kir. Fiúnevelő Otthon, Zilai István.*

Kávéház: *Weiner Dávid.*

Kerékpárkeresk.: *Ábrahám Ernő, Dénes Márton, Engländer Dezső.*

Kertészek: *vitéz Krassóy Alfréd, Micsinay László.*

Képkeretezők: *Ujlaki Izidor, Wáhl Adolf.*

Kézimunkakereskedő: *László Antal.*

Kézműárúkereskedők: *Fischer Jakab, Glasner Ernő, László Antal, Lőwy Regina.*

Kocsifényezők: *Kir. Fiúnevelő Otthon, Molnár János, Zilai István.*

Kocsigyár: *Kir. Fiúnevelő Otthon.*

Kocsmárosok vendéglősök: *Buzás József, Deutsch Antal, Egerváry Ferenc, Engländer József, Feuermann Hermann, Lázár Jenő, Lőwy Manó, özv. Lőwy Vilmosné, Skrabán Ferenc, Széll Pálné, Vasuti vendéglő, Weiner Dávid, Zsemberovszki Pál.*

Kovácsok: *id. Lottka Károly, ifj. Lottka Károly, Kaluzsa Gyula.*

Kölcsönkönyvtár: *Levente Egyl., Polg. Kör.*

Kőmíves: *Szlanka József.*

Régi iparoscsalád leszármazottja. 1877-ben született Hont megyében. 1894-ben lépett az ipari pályára, képesítését 1897-ben nyerte Aszódon a Haulits-cégnél, mint vezető kőmívesmester évtizedeken át működött. 1920-tól önálló vállalkozó. Közs. képv. test., r. kath. egyház, iskolaszék stb. tagja. János és József fia vállalatában segédkeznek.

Csordás Sándor, Gurnyik János, Gurnyik József, Haulits Dezső.

Könyv- és papirkereskedők: *Lőwy András, Töpfer Béla, Vas József.*

Könyvkötő: *Márkus Sándor.*

Könyvnyomda: *Vas József.*

Kötélgyártók: *özv. Pál Ferencné, Tóth András.*

Kötött-szövöttárú kereskedők: *Fischer Jakab, Glasner Ernő, Lőwy Regina, Salzer Nándor.*

Kövező vállalatok: *Haulits Antal, Ruttkay-Miklián Ödön.*

Kútépítő: *Gurnyik István.*

Lakatos: *Oravecz Sándor.*

Liszt- és terménykereskedők: *Beke Gyula, Hangya Fogy. Szöv., Lőwy Jakab, Matheidesz Sándorné, Neumann Sándor, Székely Farkas.*

Lókereskedő: *Pick Jenő.*

Magtisztító-telep: *T. Nagy István.*

Malmok: *Bakó József daráló m., Kálmán gőzm.*

Mézeskalácsosok: *Angyal Elemér, Szlanka János.*

Mozgóképszínháztulajdonos: *Zderka Gyula „Kulturmozgó".*

Nyelvtanító: *özv. Oravecz Mihályné.*

Nyersterménykereskedők: *Markbreit Zsigmond, Neumann Sándor.*

Órások, ékszerészek: *Ábrahám Ervin, Weisz Rezső.*

Papírnagykereskedő: *Vas József.*

Pékek: *özv. Grünwald Miksáné, Matheidesz István, Tillinger Antal.*

Rövidárúkereskedők: *Fischer Jakab, Glasner Ernő, Glasner Rózsi, László Antal, Lőwy Regina, Salzer Nándor.*

Sóraktáros: *özv. Weiner Lipótné.*

Sörraktáros: *Engländer Dezső, Lőwy Manó.*

Szabó: *Nemes József.*

Erdélyi iparos családból származik. Dolgozott Londonban, Berlinben, Stuttgartban, Münchenben, Spanyolországban, Párisban előkelő szabócégeknek volt műhelyvezetője és cége küldte — tanulmánykép — fióküzleteibe. Aszódon 1921-től önálló mester. Az Iparos Dalárda elnöke, az Ipartest. és Tanocvizsg. Biz. tagja.

Siklaki Imre.

Régi debreceni családból származik, nagyapja a szabadságharcban mint huszár szolgált. Atyja 30 éven át kántortanító volt. Egerben végezte iskoláit, ipari pályára lépett, több nagyobb városban a legjobb cégeknél képezte ki magát a szabászatban és az angol ruhakészítésben. 1908 óta önálló. Bagi fióküzletét 1930-ban létesítette. 1915-ben bevonult, több fronton harcolt, háromszor sebesült, 1919-ben szerelt le.

Berger Soma, Geizer János, Hardoczki Sándor, Horvát Endre, Hoványi Ferenc, Kalmár Lajos, Riznár József, Sztuhli András.

Szappanfőző: *Holländer Mór*

Szappankereskedő: *özv. Weiner Lipótné.*

Szállító: *Rugyai Imre.*

Szálloda: *Korona szálló tulajd. Weiner Dávid.*

Szeszfőzde tulajdonos: *Lőwy Manó.*

Szijgyártó és nyerges: *Zilai István.*

Szikvízgyárak: *Bleier Soma, Haulits Antalné, Tillinger Antal.*

Szobafestők, mázolók: *Buzás József, Haulits Ödön.*

Szűcs: *Lázár Jenő.*

Takarmánykereskedő: *Markbreit Zsigmond.*

Téglagyár: *Vas Mór* gőztéglagyára.

Tojáskereskedő: *Haasz Teichen bárónő baromfiteny. telepe.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Engländer Dezső, Hangya Fogy. Szöv., Vas Mór.*

Üvegesek: *Ujlaky Izidor, Váhl Adolf.*

Vajgyártás: *Buchinger Jenő.*

Varrógépkereskedő: *Ábrahám Ernő.*

Vaskereskedők: *Polacsek Dezső.*

Régi kereskedőcsaládból, 1884-ben született. Kál községben. Képesítését 1900-ban nyerte. Egerben, Budapesten és Gyöngyösön működött, majd 1902-ben Aszódra került, 1907-ben lett önálló. Községi képv. test. volt tagja, Izr. hitközségi képv. 1914-ben bevonult, orosz tűzvonalba került, megsebesült, majd 1915-ben Przemysl-nél fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Engländer Dezső, Radó Henrik.

Villanyszerelő: *László József.*

Vitézek: *v. Kallós Ernő* Kir. Fiúnevelő otthoni családfő, *v. Krassói Alfréd* kir. fiúnevelő otthoni főkertész, *v. Major István* borbély és fodrász mester, *v. Rajta Márton* földműves, *v. Sárosi József* asztalos mester, *v. Szatmári István* földműves.

Zenetanárok: *Bolla Lajos* zeneelm., *Haberéhn Gusztáv* orgona, *Krausz Emma* zongora.

Zenetanítók. Ének: *Leehr Béla, vitéz Kallos Ernő;* hegedű *Leehr Béla, Poldis János, Rozner Lajos,* zongora: *özv. Egerváry Ferencné, özv. Erdős Sámuelné, Leehr Béla, Rozner Lajos.*

BAG

Nagyközség. Hozzátartozik: *Kisbag és Csintovány* puszták.

A község az *Ákos* nemzetség ősi birtokainak egyike. 1394-ben *Baag* néven szerepel és ekkor *Prodavizi Ördög Miklós* birtoka, aki 1425-ben Zsigmond királynak adta cserébe. 1430-ban *Pagh* néven említik az oklevelek. Ez évben Zsigmond király a *Rozgonyiaknak* adja zálogba, akik 1438-ban Albert királytól örök adományul nyerik több más birtokkal egyetemben. 1526-ban *Tahy Ferenc* birtokában találjuk. 1660 táján törökök támadtak a helységre, mely alkalommal a helység középkori templomát is lerombolták. Az 1695. évi összeírásban $^3/_4$ portával szerepel. A XVIII. század elején a *gróf Stahremberg-* és a *gróf Ezterházy*-családok birtokába került. Később a gödöllői uradalomhoz tartozott. Az úrbéri elkülönzés és tagosítás 1862-ben ment végbe. *Báró Sina Simon* itteni birtokát a *belga bank*, ettől pedig *Schossberger Henrik* vásárolta meg. A római katholikus plébánia a török világban sem szünt meg. 1673-ban fennállott és anyakönyvei 1700 óta vannak meg. A római katholikus templom 1773 épült s 1774 november 1-én szentelték fel. 1849 július havában az orosz sereg szállotta meg a helységet, de *Dusek Nándor*, akkori plébános közbelépésére jól megvendégelték őket, mire békésen elvonultak. Az 1847. és 1898. években óriási jégverés pusztította el a község határát, melynek emlékére a falubeliek minden évben július 2-án Mária-Besnyőre zarándokolnak.

A Pest vármegyei községek között, itten volt az egyik legrégibb postahivatal, amely 1700-ban már fennállott. A községben villanyvilágítás van.

A világháborúban bevonult katonák száma: 400, a hősi halottaké: 62, hadiözvegyeké: 50. A hősi halottaknak emléket állítottak. A földbirtokreform folytán az igénylők között 204 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3100 lélek, színmagyar. R. kath.: 3076, ref.: 4, ágh. ev.: 20, Házak száma: 690. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3464 lélek és 693 ház van.

Területe: 4300 kh., melyből a községé: 170 kh. Szántó: 1839, rét: 315, legelő: 240, erdő: 1520, szőlő: 128, kert: 47, nádas: 7, terméketlen: 180, egyéb: 24. *Erdőbirtok:* gyertyán, tölgy és juhar. 1340 kh. a gödöllői kor. ur., 174 a Legeltetőtársulaté, 42 zselléreké. *Talajviszonyok*: homokos, agyagos, kötött talaj.

Termények: rozs 7 q, kerti vetemények és gyümölcs.

Vas. áll.: *helyben.*

Posta, tel.: *helyben.* Főszb., Táv., Cső., Pü. szak.: *Aszód.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.: *Budapest.* Vál. ker.: *Tura.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 33 Aszód.

Vezető jegyző: *Bálint Gergely.* Középiskoláit Csíksomlyón 1908-ban, a közig. tanfolyamot Pécsett 1911-ben végezte. 1912-ig Versegen s. jegyző, 1912-től helyben aljegyző volt, 1919-től a község főjegyzőjének választották meg. Hangya Szöv. ig. tagja, Önk. Tűzoltó Test. főtitkára. 1915-ben bevonult, orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 1918-ban mint npf. hadnagy szerelt le.

Adóügyi jegyző: *Begidsán József.* A. ü. irnok: *Rácz Ferenc.* Közs. irnok: *Faska Margit.* Közs. bíró: *Drávay János.* Törv. bíró: *B. Könczöl Mihály.* Pénztárnok: *Németh János.* Közgyám: *Deme Pál.*

Postamester: *özv. Bíró Ödönné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Gulyás Ferenc.*

Kántor: *Cserháti János.*

R. kath. elemi iskola. Tanítók: *Beke Klára, Cserháti Erzsébet, Cserháti János, Enyedi Mária, Farkas István, Gergely Mihály, Gergely Mihályné, Szabó József, Vencel Kálmán.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Önkéntes Tűzoltó Testület.

Alakult 1909-ben, a háború alatt megszünt, újra alakult 1921-ben, 28 tagja van. Fővéd-

nök: *Gulyás Ferenc* esp. plébános, díszelnök: *Cserháti János*, örökös tb. tag: *Drávay János* közs. bíró. Elnök: *Boda András* főb., alelnök: *Német István*, főtitkár: *Bálint Gergely* főjegyző, parancsnok, *Tóth Péter* Hangya üzletvezető.

Levente Egyesület. Elnök: *Begidsán József.*

Egyetértés Daloskör. Elnök: *Nagy Pál.* Karnagy: *Gergely Mihály.*

Hangya Szövetkezet. Ügyv. ig.: *Tóth Lajos* Aszód.

Üzletvezető: *Tóth Péter.*

1902-ben született helyben. Gyakornokéveit az aszódi Hangyánál töltötte, 1919 óta a helyi Hangya üzletvezetője, 1921 óta az Önk. Tűzoltó Test. parancsnoka. Szakaszparancsnoki tanfolyamot végzett 1920-ban Budapesten, 1927-ben tiszti tanfolyamot Ujpesten. 1921-ben a Magyar Lloyd Repülőgépgyár igazgatóságától elismerő oklevelet kapott. 5 és 10 éves szolgálati kitüntetés tulajdonosa. Közs. képv. test., Orsz. Üzletvezetők Egyesületének p. ü. biz. és a közs. építő biz. tagja.

Téglagyár és cserépedénygyár. Tulajd.: *özv. Konkoly Imréné.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Könczöl Mihály, Lanczinger István.*

Ácsok: *Dudás István, Lőrincz Károly, Muzsicsek Ferenc, Reizinger Pál, Tóth István.*

Baromfikereskedők: *Hegedüs Istvánné, Kozma Andrásné, Nagy Jánosné, Nagy Sándor, Tariszka András.*

Borbély: *Szláby Rezső.*

Budapesti iparos családból született 1895-ben, 1909-ben tanuló Budapesten, hol jeles fodrászmestereknél dolgozott. 1922-ben önállósította magát, ekkor került Bagra. Polgári Lövész Egyl. pénztárnoka. 1915-ben bevonult, orosz és olasz frontokon harcolt, 1917-ben olasz fogságba esett, honnan 26 hónap után tért haza. Kitüntetései kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Biztosítási ügynökök: *Dudás István Faska Ferenc, Horváth Mihály, Kaputa János, Tóth Béla.*

Cipészek és csizmadiák: *Kaputa János.*

Iparát Budapesten tanulta, 1919 óta önálló mester. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez orosz, szerb, román frontokon harcolt, megsebesült. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa. Péter fivére az orosz fronton hősi halált halt.

Németh István.

Szakmáját Aszódon tanulta. Mint segéd Budapesten és több nagyobb vidéki városban dolgozott. 1923-ban önállósította magát helyben. 1924—26-ig a Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot.

Tóth Sándor.

Mesterségét Kőbányán tanulta. Mint segéd Bpesten dolgozott, 1930-ban önállósította magát helyben. Önk. Tűzoltó Testület és az Egyetértés dalkör működő tagja.

Angyal János, Láng Lipót, Lőrincz István, Pálya Ferenc, Piczer Mihály.

Cséplőgép tulajdonosok: *Kollár Pál* 2 drb, *Balázs János* 1 drb 6 HP. Traktor: *ifj. Könczöl Antal* 1 drb.

Darálómalom tulajd.: *Faska Ferenc.*

Dohánytőzsdések: *Hangya Szöv., Katona András.*

Férfi szabó: *Katona János.*

Földbirtokosok: *Katona Ferenc.*

35 kh. földön gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. testületi tag 1920 óta, előzőleg közs. bíró volt. 1914-ben bevonult az 1. h. gy.-ezredhez, orosz fronton harcolt, 1914 dec-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza.

Neumann Géza.

Középiskoláit Aszódon végezte. 1895 óta önálló gazda, 80 h. saját és 100 h. bérelt birtokon gazdálkodik. 35 éve közs. képv. testületi tag. A Legeltető társulat volt elnöke.

Balázs András 21, *Balázs István* 21, *Kovács Mihály* 40, *Péter Pál* 21, *Povácson Antal* 30, *Povácson József* 21, *ifj. Tóth János* 22 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Horváth Mihály.*

1892-ben született helyben. Atyja gazdaságában segédkezett, majd 1925-ben önálló kereskedő lett. A község életében tevékeny részt vesz. 1927-től virilis alapon közs. képv. test. tag. 1914-ben bevonulva, orosz és olasz frontokon harcolt, majd megsebesült és 1 évig olasz fogságban volt. 1919-ben tért haza. Kitüntetései: kis ez. v. é., Károly cs. ker.

Nagy Sándor.

1915-ben a Máv. szolgálatába lépett, ahol 1928-ig, nyugalomba vonulásáig teljesített szolgálatot mint üzemi altiszt. 1915-ben bevonult az 1. h. gy.-ezredhez, olasz és orosz

frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kis ez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Záborszky Sándor.

Az aszódi gimnázium 2 osztályát végezte. Szakmáját Budapesten tanulta, 1923 óta önálló. Levente Egyesület pénztárosa, Hévízgyörki Hitelszöv. felügy. biz. tagja. Két éven át közs. képv. testületi tag volt.

Bányánszki Józsefné, Hangya Szövetk., Hönig Antal, Hrucsár Pál, özv. Grünwald Miksáné, özv. Kochlács Lajosné, Nagy Józsefné.

Géplakatos: *Toldi József.*

Hentesek és mészárosok: *Keres János.*

Ikladi születésű. A hentes- és mészáros szakmát Budapesten tanulta, később édesapja üzletében segédkezett, 1929-ben lett önálló. 1922-ben a Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot, mint őrvezető szerelt le

Major János.

Iparát Aszódon tanulta. Mint segéd Budapesten és nagyobb vidéki városokban dolgozott, Gödöllőn hosszabb időn át üzletvezető volt. 1919-ben önálló helyben, 1925 óta közs. képv. testületi tag.

Németh András.

Helybeli születésű. Szakmáját Homoródon és Aszódon tanulta. Mint segéd Hévízgyörkön, Hatvanban dolgozott. 1926-ban lett önálló helyben.

Italmérők, kocsmárosok, vendéglősök: *Mészáros Ferenc* ny. Máv. kalauz.

1881-ben született Rákospalotán. 1902-ben lépett az államvasút szolgálatába, 1911-ben nevezték ki kalauznak, 1913-ban egy balesetből kifolyólag nyugdíjba ment. 1922-től vendéglős a községben, modernül berendezett, színpaddal ellátott vendéglő tulajdonosa. 25 éve virilis alapon tagja a képv. test.-nek. Levente Egyes. ellenőre. 1915-ben bevonult, orosz-lengyel fronton harcolt, majd megsebesült, 20%-os rokkant lett. Az összeomláskor szerelt le.

Buzás József, Hangya Szöv., Katona István, Keres János, özv. Konkoly Imréné, Novák István.

Kerékgyártók: *Bede József, Gergely Ferenc.*

Kovácsok: *Bede József, Kollár Pál, Máté Ferenc, Toldi József.*

Kőmívesek: *Angyal János, Ilovszky Pál, Ordonáncz Mihály.*

Pékek: *Angyal Sándor.*

A gimnázium 2 osztályát végezte Aszódon, 1910-ben a Máv. szolgálatába lépett, ahol mint kocsirendező teljesített szolgálatot. 1919-ben tanulta ki szakmáját, 1922 óta önálló sütőmester. Egyetértés Daloskör titkára. 1914-ben bevonult az 1. honv. huszárezredhez, orosz, olasz és román frontokon harcolt, 1916-ban román fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Hönig Antal.

Szakmáját Pécsett tanulta. Mint segéd és előmunkás Budapesten dolgozott hosszabb időn át, 1925 óta önálló helyben. 1926-ban fűszer- és vegyeskereskedést is nyitott. Háború alatt mint főpék teljesített szolgálatot.

Grünwald Miksáné.

Rövidárú kereskedő: *Faska Ferenc.*

Szikvízgyáros: *Záborszky Mihály.*

Szülésznő: *özv. Bárányos Gézáné.*

A bábaképzőt Bpesten végezte 1893-ban Hévízgyörkön, 18 éven át Tóalmáson volt községi szülésznő, 1917 óta helyben.

Tojáskereskedők: *Kozma Andrásné, Tóth Ferencné.*

Tüzelőanyagkereskedő: *Horváth Mihály.*

Vitézek: *v. Goda István* Máv. pályaőr, *v. Rab Gábor* Máv. munkás.

BOLDOG

Nagyközség. Hozzátartozik: *Kis-* és *Nagytelek* puszta, *Dohány-, Rétszélpart- és Sándormajor.*

A községet 1924-ben *Borbála királyné* nyeri Zsigmond királytól adományul. A XV. században (1439—1499) *Bodogfalva* néven fordul elő; 1439-ben a *Báthoriak* kapnak rá adományt Buják várával együtt: ez alkalommal „alio nomine *Bodogazzonhatwcna*" alakban is említik az oklevelek. 1686-ban, midőn a keresztény hadak Budát vették ostrom alá, augusztus havában az egri basa felmentő sereget küldött Buda felé, de Petneházy útját állotta és egész Hatvanig szorította vissza. A hagyomány szerint az összeütközés az Újvári tanya táján történt. A helység a török hódoltság alatt nem pusztult el. Plébániája 1673-ban már fennállott. Anyakönyvei 1719-ben kezdődnek és temploma 1783-ban épült. 1707-be itt tartotta Pest vármegye közgyülését. A XVIII. század közepén *gróf Grassalkovich Antal* vette meg a birtokot. Az ő földesúri hatósága alatt történt az úrbéri rendezés is. 1770-ben, mely alkalommal 76 egész úrbéri telket írtak össze. A Grassalkovich-család kihaltával (1841) a helység a gödöllői *koronauradalom* sorsában osztozott. Az uradalom feloszlásakor *Karsai Albert* és *Vilmos* testvérek vették meg, akik különösen Telek-pusztán jól felszerelt gazdaságot folytattak.

1897-ben nagy tűzvész pusztított a községben. Határában számtalan őskori tárgyra bukkantak, amelyekből már nagyon sok került a Nemzeti Múzeumba. A községben villanyvilágítás van. A lakosság régi színpompás, magyaros népviseleti, saját készítésű varrott kendői híresek.

A világháborúban bevonult katonák száma: 350, a hősi halottaké: 63, hadiözvegyeké: 48, hadiárváké: 71. A hősi halottak emlékére a „Hősök ligetében" állítanak emléket.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 386 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3173 lélek. Szinmagyar. R. kath.: 3160, ref.: 3, ágh. ev.: 10. *Házak száma:* 495. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2859 lélek és 604 ház van.

Területe: 4717 kh., melyből a községé: 22 kh. Szántó: 3611, rét: 551, legelő: 260, erdő: 3, szőlő: 12, kert: 58, nádas: 4, terméketlen: 218. *Talajviszonyok:* fekete kötött agyag.

Termények: évi átlagos termés buza 10 q, rozs: 8, kukorica: 30, árpa: 10 q.

Vas. áll: *Tura* (9 km). *Hatvan* (8), *Sashalom* (3 km). *Autót* Szabó Lászlótól lehet rendelni.

Posta, tel., Cső.: *helyben.* Táv., Vál. ker.: *Tura.* Főszb., Pü. szak., Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Törvsz., Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.: *Budapest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Bruckner Jenő* főjegyző.

Középiskoláit Nagyenyeden, a közig. tanfolyamot Bpesten végezte. Működését Tura községben kezdte, 1919 óta pedig helyben mint főjegyző működik. A Testn. Biz. Népművelődési Bizottság elnöke, a Tűzoltó Test. parancsnoka, a Hangya igazgatója stb.

Aljegyző: *Acsay Antal.*

Középiskoláit Nagyszombatban, Aszódon és Budapesten, a közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte. Működését 1922. évben kezdte Versegen, 1924 óta helyben mint aljegyző működik. A Levente Egy. megszervezője és főoktatója volt 1930-ig. A Polg Lövész Egy. szakoktatója stb. A háborúban 1917-től olasz fronton harcolt, majd fogságba esett. A Nemzeti Hadseregben 1922-ig teljesített katonai szolgálatot és mint hdj.-őrm. szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Közs. iroda tiszt: *Szabó Béla.*

Közs. bíró: *Petrovits József.*

Iskoláit helyben végezte. Jelenleg mint közs. bíró működik és 31 kh. földjén gazdálkodik. Közs. képv. test. tagnak először 1889-ben, 1895-ben bírónak választották meg. Másodszor a bírói tisztet közérdekből vállalta. A Hitelszövetkezetnek 1921 óta igazgatója, Hangyának 10 éven át elnöke volt. A község életében tevékeny munkásságot fejt ki. Két fia végigharcolta a háborút és többször sebesült.

Törv. bíró: *Medveczky István.*

Iskoláit helyben végezte. Ifjúságát édesatyja gazdaságában töltötte. 1908 óta önállóan gazdálkodik. Első tisztségét 1919-ben vállalta mint esküdt, 1923-ban egyhangúlag megválasztották törv. bírónak. A Hitelszövetkezet felügy. bizottságának tagja, iskolaszéki tag stb. Két fia István és János részt vettek a háborúban.

Pénztáros: *Bugyi László.*

Iskoláit helyben végezte. 1897-ben kezdte az önálló gazdálkodást. 1913 óta mint közs. pénztáros működik és tevékeny munkásságot fejt ki a község életében. A Hitelszöv. felügy. bizottságának tagja. Aranylakodalmát 1930-ban tartotta. Fia, László részt vett a háborúban és orosz fogságba esett, ahol 3 évet töltött.

Közgyám: *Zsiros László.*

Postamester: *Zima Ilona.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Ker. esp. plébános: *Klárik László* pápai kamarás.

Iskoláit és a theológiát Vácon végezte. Áldozó pappá 1886-ban szentelték fel. Működését Magyarnándorban kezdte, majd Mezőtúron, Lőrinciben, Tóalmáson, Kiskúnfélegyházán, Algyőn és Újkécskén, 1894 óta pedig helyben működik. 1907-ben esperes, 1918-ban pápai kamarás lett. A Hitelszövetkezet elnökigazgatója, a Hangya szöv. felügy. bizottságának elnöke stb. A község egyházi és társadalmi életében tevékeny munkásságot fejt ki.

Kántor: *Cseszkó János.*

R. kath. elemi iskola. Ig. tanító: *Senténvi Alajos.*

Középiskoláit Gyöngyösön, a tanítóképzőt Egerben végezte. Működését Jászfényszarú

községben kezdte, majd 1897 óta helyben mint tanító, 1922 óta pedig mint igazgató-tanító működik. A község életében tevékeny munkásságot fejt ki. Felesége, Buday Katalin tanítónő 25 évi működés után nyugalomba vonult.

Tanítók: *Becse Károly.*

A tanítóképzőt Esztergomban végezte. Működését Esztergom-tábori fiúnevelőotthonban kezdte. 1924 óta helyben működik mint tanító. A Hitelszövetkezet és Hangya könyvelője, a népművelődési bizottság gondnoka stb. Édesatyja B. Kálmán az orosz betörés alkalmával a Kárpátokban hősi halált halt.

Acsayné Kraupa A., Ábel András, Cseszkó János, Sentényi Mária.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Gárdos Andor.*

Középiskoláit Szarvason, az egyetemet Budapesten 1923-ban végezte. Első működését Budapesten kezdte, majd 1925 óta helyben működik, 1926-tól mint közs. orvos. A háborúban 1915-től orosz és olasz fronton harcolt, egyszer sebesült. Kitüntetése: kis ez. v. é., Károly cs. ker. Mint tart. hadnagy szerelt le.

Szülésznő: *Szabóné Józsa Klára.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Bruckner Jenő.*

Levente Egyesület. Elnök: *Klárik László.* Főoktató: *Szabó Béla.* Oktatók: *Futó Mihály, vitéz Lukács János, Kováts János.*

Faluszövetség helyi fiókja (Gazdakör). Elnök: *Bruckner Jenő.*

Hitelszövetkezet.

Alakult 1895-ben. Alapítói *Klárik László* pápai kamarás, ker. esperes és *Képes József* gazdálkodó. 1929-ben *Fischer István* közs. ellenőr kezdeményezésére a székházat újjá építették. Tagjainak száma: 465

Elnök: *Klárik László.* Könyvelő: *Becse Károly.*

Hangya Fogyasztási Szövetkezet. Elnök: *Záhonyi Mihály.* Könyvelő: *Futó Mihály.* Üzletvezető: *Harasta József.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Dugnics Aladár.*

Autótulajdonos: *Nagy Pál* 1 drb. Ford személyszállító aut.

Baromfi kereskedők: *Hucserák Oszkárné, Zsiros Lászlóné.*

Biztosítási ügynök: *Kepes István.*

Bognárok: *Nagy Imre.*

Borbély: *Kovács János.*

Cipészek: *Kocsis József, Molnár András.*

Cséplőgép tulajdonosok: *Csattos András, Csordás István, vitéz Lukács János* 2 drb, *Szabó József, Varga István és Tsai, Záhonyi Mihály.*

Dohánytőzsdék: *Hangya Szöv., Varga László.*

Fakereskedő: *Varga János.*

Férfiszabók: *Futó Mihály, Varga Mihály.*

Földbirtokosok: *vitéz Lukács János.*

1919-ben kezdte el az önálló gazdálkodást, cséplőgép- és malomtulajdonos is. Levente-oktató, valamint az ő általa létesített leventezenekar vezetője. A háborúban 1915-től orosz, román és olasz fronton összesen 38 hónapig harcolt. Kitüntetése: nagy- és kisez., bronz v. ér., Károly cs. ker. Kétszer sebesült. Vitézzé 1927-ben avatták.

Záhonyi Mihály.

1890-ben kezdte az önálló gazdálkodást 32 kh. földjén. Traktor és több mezőgazdasági géppel berendezett mintagazdasága van. A közs. képv. test. virilis tagja, 1901—1903-ig ig. községi pénztárnok volt. A Hangya szövetkezetnek 9 éve elnöke.

Báró Hatvany S. és örök. 2000 kh. Intéző: *Ujhelyi Sándor.*

Katona András 27 kh., *ifj. Kepes János* 29, *özv. Kurják Jánosné* 22, *Kurják István* 22, *Koczka Andrásné* 20, *Lukács András* 25, *Lukács András* 24, *Lukács István* 24, *Lukács János* 32, *özv. Lukács Jánosné* 20, *Medveczky András* 24, *Medveczky István* 21, *Morvai István* 28, *Nagy István* 26, *Őszi László* 28, *Őszi L. János* 21, *Petrovics András* 20, *özv. Petrovics Istvánné* 80, *Petrovics István* 21, *Petrovics János* 25, *Petrovics József* 30, *Püspöki István* 31, *Tóth P. István* 20, *Tóth S. János* 65, *Tóth P. József* 35, *Ujváry László* 100, *Vihay József* 50, *Záhonyi Mihály* 100 kh.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Bugyi István, Hangya Fogy. Szöv., Lukács József, Őszi József, Varga*

István.

Hentesek és mészárosok: *Józsa János, Lukács János, Nagy Pál, Petrovics László, Tóth István.*

Italmérők, kocsmárosok és vendéglősök: *Szűcs István.*

Iskoláit helyben végezte. Kocsmáját 1926-ban alapította. Gazdakör tagja, a Tűzoltó Testület működő tagja. A háborúban orosz és román fronton harcolt, majd román fogságba esett, honnan szökés útján tért haza. Apósa Őszi László szintén részt vett a háborúban, 70%-os rokkant lett.

Futó András, Hangya Fogy. Szöv., Varga András.

Kovácsok: *Szabó László, Szűcs Albert.*

Malomtulajd.: *vitéz Lukáts János.*

Marhakereskedő: *Csatlós András.*

Mész és cementkereskedő: *Varga János.*

Vitéz: *v. Lukács János* földmíves.

DOMONY

Nagyközség. Hozzátartozik: *Domonyvölgy, Kisdomony, Flóra-m., Segesvári-t., Feketeerdő- és Egerszeg*-puszták.

Az okleveleklekben a középkorban 1430—1446 között *Damony* néven szerepelt, míg 1690-ben az elhagyott helyekhez írták össze. A XVIII. század elején magyarok és tótok szállották meg. 1720-ban 18 háztartást vettek fel az összeírásba, melyből 15 magyar és 3 német volt. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint az *Adonyiak, Platthy László, Radvánszky Mária Ágnes, Kandó József* és *János*, továbbá *Onody Jakab* és *Gellérth Gábor* voltak a helység földesurai, de még *Szemere Pálnak* is volt itt birtoka. Jelenleg a m. kir. *Korona-uradalomnak, Domony Miksának* és *Segesváry Ödönnek* van itt nagyobb birtoka. A *Kandó*-féle kúria a Domonyé, a Segesváryét *Onody Zsigmond* építette. A tagosítást 1864-ben fejezték be. Az ág. evang. templom a XVIII. század végén épült, 1899-ben 24.000 K költséggel újra alakították. Anyakönyvei 1681. évben kezdődnek.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1460 lélek. Magyar: 1385, német: 75, R. kath.: 435, ref.: 14, ágh. ev.: 988, izr.: 23. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1582 lélek és 309 ház van.

Területe: 3939 kh., melyből a községé: — kh. Szántó: 2563, rét: 219, legelő: 297, erdő: 501, szőlő: 107, kert: 43, terméketlen: 209. *Erdőbirtok*: tölgy, akác. A tölgyerdő 50-60 éves, az akác 20 éves. Tulajd.: M. Kir. Koronauradalom Gödöllő.

Terményei: buza évi átlagos termés 8 q, rozs, zab és árpa: 6 q, tengeri: 12 q. és gyümölcsök.

Posta, tel.: *helyben.* Táv., Főszb., Vál. ker., Cső., Pü. szak.: *Aszód.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Törvsz., Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.: *Budapest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Bruckner László.*

Gimnáziumi érettségit Aszódon tett 1916-ban. A közig. tanfolyamot 1920/21-ben végezte. 1921—1930-ig Turán volt adóügyi jegyző, 1930-tól helyben főjegyző. Testnevelési bizottság és az Iskolánkívüli Népművelés elnöke. 1915-ben vonult be a 30. honv. gy. ezredhez, az orosz fronton harcolt, hétszer sebesült. Kit.: Sign.-Laud., Károly cs. ker., seb. érem. Mint tartalékos főhadnagy szerelt le.

Aljegyző: *Jónás Pál.*

Közs. bíró: *Pauló János.*

20 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. 1915—1927-ig közs. képv. testületi tag volt, 1927 óta a község bírája, 4 évig az ág. ev. egyház gondnoka volt, jelenleg presbiter, Hangya szöv. igazgatója, erdő-elnök stb. János és Pál fiai vettek részt a háborúban, Pál Törökországban hősi halált halt.

Törv. bíró: *Faska József.*

Pénztáros: *Fábri Mihály.*

15 h. földön gazdálkodik, különösen állattenyésztéssel foglalkozik. 1918-ban Közs. képv. testület tag lett, 1926 óta a község pénztárosa. Hangya szöv. felügyelő bizottságának tagja. Háborúban mozgósítástól kezdve 20 hónapon át teljesített katonai szolgálatot, mint tizedes.

Közgyám: *Valentinyi Pál G.*
1913 óta önálló gazda, bérgazdasággal foglalkozott. 1926-ban közs. képv. testületi tag lett, majd esküdt, 1930-ban választották meg közgyámnak. Ág. ev. egyház presbitere. Mozgósításkor bevonult az 1. népf. gy.-ezredhez, szerb fronton harcolt, súlyosan sebesült, 25%os rokkant lett.

Postamester: *olasztelki és nagyborosznyói Bartha Károly.*
Régi erdélyi nemes család sarja, nemességüket 1614-ben kapták. Iskoláit Marosvásárhelyen és Kismartonban végezte. 1916-ban lépett a m. kir. posta szolgálatába, kiadói vizsgát 1918-ban Kolozsvárott tett. 1918—1919-ben Székelykocsárdon teljesített szolgálatot, 1919-ben a románok kiutasították. 1920—1929-ig Aszódon, 1929-től helyben kinevezett postamester. Polgári Lövész Egy. elnöke. Összeomlás után a székely hadosztályban teljesített szolgálatot, oláh fogságba esett.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Ágh. ev. egyház.
1681-ben alakult, templomát 1777-ben építették. A templomtornyot 1848-ban *Schupp József* domonyi földbirtokos emeltette magasabbra. A templomot a régi falakra *Glück Frigyes* a budapesti Pannonia-szálló tulajdonosa, építette újra, aki 1899—1929-ig az egyház felügyelője volt.

Lelkész: *Torda Gyula.*
Theologiát a Budapestre menekült pozsonyi theologián és a soproni ev. lyceum hittudományi fakultásán végezte 1925-ben. 1926—27-ben Kiskőrösön volt segédlelkész és adminisztrátor. 1927 óta lelkésze a helybeli ev. egyháznak. Levente Egyesület elnöke, egyházmegyei jegyző és dékán.

Ágh. ev. elemiiskola. Kántortanító: *Szabó Ernő.* Tanítónő: *Fazekas Lenke.*
Tanítónőképzőt a Cinkotán elhelyezett pozsonyi képzőben végezte 1926-ban. A helybeli ágh. ev. elemi iskolában kezdte meg működését 1927-ben. Iskolánkívüli népművelés előadója, Levente Egyesület, Orsz. Luther Szövetség jegyzője, továbbképző iskola oktatója. Édesapja: Fazekas Domokos áll. útbiztos, végigharcolta a háborút, kétszer sebesült, számos kitüntetés tulajdonosa.

R. kath. elemiiskola. Kántor-tanító: *Harrach József.*
Tanítóképzőt Szatmárnémetin és Léván végezte 1912-ben. Tanítói működését Garamrév községben kezdte, háború alatt Deménden (Hontm.) volt tanító, ahol jegyzői teendőket is végzett. 1920-ban menekült, majd Zagyvaszántón kapott beosztást, 1924 óta helyben kántortanító. Levente Egy.-nek két éven át volt főoktatója, iskolánkívüli népművelés gondnoka és előadója, továbbképző iskola igazgatója stb. 1925-ben testnevelési, 1930-ban gazdasági tanfolyamot végzett.

EGYESÜLETEK ÉS SZÖVETKEZETEK

Kötelező Tűzoltó Testület. Par.-nok: *Jónás Pál.*

Levente Egyesület. Elnök: *Torda Gyula.* Főoktató: *Jónás Pál.* Oktató: *vitéz Tóth István.*

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Faska Lajos.* Üzletvez.: *Sudák András.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Ács: *Kalupa János.*
Borbély: *Kónya István.*
Cipészek és csizmadiák: *Drazsovszki Pál, Strazsinszki János.*
Cséplőgép és traktor tulajdonosok: *Bohunka Imre* 8 HP benzin, *Domonyi Miksa* 30 HP traktor. *Segesváry Ödön* 18 HP traktor.
Dohánytőzsdések: *Hangya Szöv., Kohn Lajos, Leichtág Zoltán.*
Építési vállalkozók: *Kalupa János, Madarász István, Remenár Pál.*
Földbirtokosok: *özv. Paulo Mihályné* 60 kh., *Soós János* 66 kh. Szőlőbirtokosok: *Domony. Miksa* 45, *M. kir. koronauradalom* 25, *Segesváry Ödön* 5 és fél kh.
Fűszer és vegyeskereskedők: *Hangya Szöv., Kohn Lajos, Leichtág Zoltán, Spitzer Lajos.*
Gépész-kovács és lakatos: *Vankó János.*
Mesterségét édesapjánál Aszódon tanulta, 1913-ban szabadult fel. Mint segéd a győri vagóngyárban és az aszódi fiúnevelő intézet műhelyeiben dolgozott. Gépészi vizsgát 1914-ben tett. 1926-ban lett önálló. Háborúban a román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint tizedes szerelt le.
Hentesek és mészárosok: *Brunner János, Spitzer Lajos, Szeiler József.*
Kocsmárosok: *Hangya Szöv., Kohn Lajos, Szeiler József.*
Kovács: *Salkovszki Ferenc.*
Kőmívesek: *Kmety Pál, Madarász István, Remenár Pál.*
Pék: *vitéz Tóth István.*
Szülésznő: *Mladoniczki Pálné.*

GALGAGYÖRK

Nagyközség. Hozzátartozik: *Almáspuszta, Kálnoki-, Kis- és Nagytanya Goldmann-tanya.*

A *Széchy* család ősi birtoka. Széchy István magtalan halála után János király *Werbőczy Istvánnak* adományozta. A török hódoltság alatt nem pusztult el. 1690-ben is a lakott helységek közé írták össze. 1695-ben egy egész nemesi portát vetettek ki rá. Ekkor a *Bene*, a *Darvas*, az *Egry* és a *Csemniczky* családok voltak a birtokosai. Az 1720. évi összeírásban a nemes községek között szerepel. Az 1754. évi összeírás szerint *Egry István, Darvas Gábor, Raicsán Sámuel, Horváth János* és *Jeszenszky Gábor* voltak a földesurai. Közvetlenül 1848 előtt *Sturmann Márton, Porniczky E., Veres Pál* és *Zsigmond* voltak a földesurai; az utóbbiak az 1870-es évekig voltak itt birtokosok. A tagosítás 1861-ben történt. Az ág ev. hitvallású templom 1657 előtt épült. A község eredeti neve *„Tó-Gyurkensis"* — később lett rossz magyarsággal *„Tóth-Györk"* — most Galgagyörk.

A világháborúban bevonult katonák száma: 78, a hősi halottaké: 27, hadiözvegyeké: 3, hadiárva: 1. A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 179 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 946, szinmagyar. R. kath.: 314, ágh. ev.: 632. *Házak száma:* 203. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1095 lélek és 231 ház van.

Területe: 2557 kh. Szántó: 2040, rét: 120, legelő: 300, erdő: 12, kert: 7, terméketlen: 42, egyéb: 36. *Talajviszonyok:* kötött agyag.

Termények: gabonaneműek.

Vas. áll.: *helyben.*

Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben.* Főszb., Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód* Törvsz., Pü. ig., OTI, Mezőg. Kamara, Iparfü., Keresk. Kamr.: *Budapest.* Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Pü. bizt.: *Gödöllő.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 2.

Vezető jegyző: *Mészáros Bugár István.*

Középiskoláit Aszódon, jogot a budapesti tud. egyetemen végezte. 1923-ban lépett a közigazgatás szolgálatába. 1923—1930-ig Galgamácsán volt aljegyző, 1930 óta helyben vezető jegyző.

Közs. bíró: *Szokol János.* Törv. bíró: *Galuska Pál.* Pénztárnok: *id. Nemecz Pál.* Közgyám: *Szalay János.*

Postamester: *özv. Kolbenbeyer Elekné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Ágh. Ev. Egyház.

Az egyházközség mint anyaegyház már 1657 előtt fennállott, mert az 1657. február 12-én tartott széchenyi összejövetelen az egyház, annak rendes lelkésze *Bartholomaides Mihály* által volt képviselve. Abban az időben már temploma is volt.

Lelkész: *Lipthay Lajos.*

Középiskoláit Rozsnyón, a theologiát Eperjesen végezte 1895-ben. Működését Losoncon kezdte mint s.-lelkész. 1898-ban lett Eperjesen lelkésznek megválasztva, ahol 1918-ig működött, amikor a csehek elől menekülni volt kénytelen. 1919—20-ban Lengyelországban a csehek ellen, a magyar ügy érdekében fejtett ki tevékeny munkásságot. 1920 óta helyben működik.

Ágh. ev. kántor: *Prinyi Ottó.*

Áll. el. iskola. Igazgató-tanító: *Prinyi Ottó.*

Középiskoláit Iglón, a tanítóképzőt Eperjesen végezte. Működött Szélkelyudvarhelyen, Kiskörösön, Sorosárpéterin, 1928 óta helyben mint áll. elemi iskolai igazgató-tanító és mint kántor működik. A tejszöv. ügyv. igazgatója, népművelési előadó stb. A háborúban 1914-től a 9. honv. gy. e. kötelékében, 48 hónapig orosz és román fronton harcolt.

Tanítók: *Kompan Károly.*

A tanítóképzőt Losoncon végezte 1916-ban. Első működését Ikladon kezdte, 1922 óta pedig helyben működik. Levente főoktató, Lővész Egyl. ügyv. elnöke, népművelésügyi gondnok stb. A háborúban 1915-től az 1. honv. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, hol 50 hónapot töltött. Mint t. hadnagy szerelt le.

Kolbenbeyer Tibor.

Áll. Ovóda. Ovónő: *özv. kellemesi Melczer Dezsőné.*

Az óvónőképzőt Budapesten végezte, 1912

óta helyben működik. Néhai férje 1907-től 1920-ig helyben mint ágh. ev. lelkész működött. A község egyházi és társadalmi életében tevékeny munkásságot fejtett ki. A Hangya és Tejszövetkezet megalapítója volt. Ő vezetet be a magyar istentiszteletet a tót helyett.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben 100 taggal. Szervezője *Kompan Károly* tanító volt.

Elnök: *valyai és ibrányi Ibrányi Mihály* cs. és kir. kamarás, ny. huszáralezredes, földbirtokos.

Ősrégi szabolcsi nemes család sarja. 1902 óta 600 kh. földbirtokán gazdálkodik. A budapesti Erzsébet, majd a Zsófia vöröskereszt kórház katonai parancsnoka volt. Leszerelt 1918-ban. Számos kitüntetés tulajdonosa. Öccse, Ferenc, az orosz fronton hősi halált halt 1916-ban.

Főoktató: *Kompán Károly*. Oktató: *Kolbenbeyer Tibor*.

Köt. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Skonda Béla*.

Polg. Lövész Egylet. Ügyv. elnök: *Kompan Károly*.

Hangya Fogy. Szövetkezet.

Alakult 1919-ben. Alapítója néhai *kellemesi Melczer Dezső* ágh. ev. lelkész volt. Jelegleg a tagok száma 352, az üzletrészek száma 566. Fűszer- és vegyeskereskedése, valamint korlátlan italmérése van.

Elnök: *Tahy István* cs. és kir. kamarás földbirtokos. Ügyv. ig.: *Kompan Károly*.

Tejszövetkezet. Ügyv. ig.: *Prinyi Ottó*.

Hitelszövetkezet. Elnökig.: *Tahy István*. Könyvelő: *Rainer Jenő*.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalos: *Peja Rudolf*.

Autótulajdonosok: *báró Doblhoff Erich, Tahy István*.

Bognárok: *Brecklik András, Nikodémi Károly, Rechtzügel Bohumil*.

Bőrkereskedő: *Reiner Jenő*.

Cement és mészkereskedő: *özv. Friedmann Mórné*.

Cipészek: *Hubert Géza, Juhász Mihály, Torday Károly*.

Cséplőgéptulajdonosok: *Ibrányi Mihály* Mág. 8 HP., *Pitsolf József* Mág. 6 HP., *Szalay János* Hofer 6 HP., *Tahy István* Mág. 8 HP.

Földbirtokosok: *gosztony és kövesszarvi Gosztonyi Géza*.

Középiskoláit Kalksburgban, Jászberényben és Kalocsán végezte. Ősrégi családnak leszármazottja, a nemesi levelet Mátyás király adta a családnak. A család vasmegyei eredetű. Közs. képv. test. tag, a Hangya ig. tagja, a Levente Egy. alelnöke, a TESz. választm. tagja, stb. A község életében tevékeny munkásságot fejt ki. 325 kh. birtokán gazdálkodik

kálnoki Bedő Béla 370 kh. Tel.: 7. *báró Doblhoff Erich* 400 kh. Tel.: 8, *Ibrányi Mihály* 600 kh. Tel.: 1, *Tahy István* 901 kh., T.: 4.

vitéz Király József.

Iskoláit helyben végezte. 1925 óta 2 kh. földjén gazdálkodik. A háborúban 1915-től a 32. gy. e. kötelékében orosz és olasz fronton 27 hónapig harcolt. Kitüntetései: magyez., kétszer kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. Vitézzé 1926-ban avatták. Két fivére szintén résztvett a háborúban és egyik jelenleg is orosz fogságban van.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Hangya, ifj. Nemecz Jánosné, Reiner Jenő*.

Férfiszabó: *Kossuth János*.

Gabona- és terménykereskedő: *Reiner Jenő*.

Kocsmárosok: *Hangya, Hitelszövetkezet, ifj. Nemecz Jánosné*.

Kovács: *Balogh Dezső*.

Vitéz: *Király József* földmíves.

Vizimalomtulajdonos: *Kuritják István*.

GALGAHÉVIZ

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Monostorliget* puszta, *Teréztelep* és *Homokyné* tanya.

Az *Ákos* nemzetség ősi birtoka és aze nemzetségből leszármazott *Prodavizi Ördög Miklósé* volt 1425 előtt több községgel együtt, melyek egészen körülveszik a mai *Monostorpusztát*, a nemzetség egyik ősi fészkét, hol ősi monostora állott. 1530 táján *Tahy Ferenc* birtokában találjuk. 1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott s 21 ház után fizetett fejadót. A török hódoltság alatt nem pusztult el. Az 1690. évi összeírás szerint oly jelentékeny népessége volt, hogy Vác után, Zsámbokkal együtt, erre a helységre rótták ki a legtöbb portát. Az 1695. évi összeírás alkalmával portáinak számát 2¼-re igazították ki. Róm. kath. anyaegyháza már 1697-ben fennállott, anyakönyvei 1710-ben veszik kezdetüket és a templom a XVIII. század elején épült, *Makkay István*, az akkori plébános és a hívek áldozatkészségéből. *Herceg Esterházy Miklós*, az akkori kegyúr, 1796-ban kibővítette. 1848-ig a herceg Esterházy család volt a helység földesura. A határrendezés 1863-ban történt. Az ú. n. Szentandrás-parton hajdan kolostor állott fenn, melynek alapfalai még meglátszanak. A Császárúti dülő onnan vette a nevét, hogy mikor Ferenc József az 50-es években az országot bejárva, erre utazott, ezen a részen haladt végig kíséretével. A község alatt hajdan meleg forrás fakadt, melytől a helység a hévíz elnevezést nyerte. E forrás azonban már rég elapadt. Előbbi neve csak *Héviz* és azelőtt *Heővíz* volt. A község, amelybe a villanyvilágítás be van vezetve, dombos vidéken fekszik. A hősi halottaknak 1925-ben emléket állítottak.

A román megszállás következtében *Bolbás Mihály* helybeli lakos életét vesztette.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 138 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2498 lélek. Színmagyar. R. kath.: 2445, ref.: 22, ágh. ev.: 21, izr.: 9, egyéb: 1. *Házak száma*: 463. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2418 *lélek* és 654 *ház* van.

Területe: 5427 kh., melyből a községé 229 kh. Szántó: 3587, rét: 514, legelő: 62, erdő: 537, szőlő: 424, kert: 60, terméketlen: 244 kh. *Erdőbirtok*: 157 kh., volt úrbéres erdőbirtokosság tulajdona, tölgy, 40 esztendős; 380 kh. br. Schossberger Viktor földbirtokosé, T.: Tura 2. Tölgy és akác, 40 esztendős. *Talajviszonyok*: egyharmadrész vizenyős rét, kétharmadrész fekete föld.

Termények: búza, átlag 7—8 q, rozs 5, árpa 5—6, zab, tengeri és gyümölcsfélék.

Vas áll.: *helyben*, 1 km.-re.

Posta, Tel.: *helyben*. Cső., Vál. ker.: *Tura*. Főszb., Pü. szak.: *Aszód*. Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő*. Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Iparfü., Keresk. kamr., OTI: *Bpest*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Tura 11.

Főjegyző: *Ubránkovits Ernő*.

1883-ban született helyben. Középiskoláit Selmecbányán, a közig. tanfolyamot Budapesten 1902-ben végezte. 1920-ban választották meg a községbe. Az önk. tűzoltótestület parancsnoka, a Hitelszöv. és Hangya Szöv. igazgatósági tagja.

A. ü. jegyző: *Róna Valér*. Közs. bíró: *Kiss János*. Törv. bíró: *Hóka Mihály*. Közs. pénztáros: *Borbás János*. Közgyám: *Dallos Ferenc*. Közs. írnok: *Vadkerti Julia*.

Postamester: *Várkonyi Erzsébet*.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Pócz Mihály*.

Kántortanító: *Szende Antal*.

R. kath. elemi iskola. Ig. tanító: *Notter Dezső*.

Tanítók: *Baky Lajos*, *Édes Albin*, *László Margit*.

EGYESÜLETEK SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Testület. Parnok: *Ubrankovits Ernő*.

Levente Egyesület. Főoktató: *Resz Béla*.

Középiskoláit Halmiban, a képzőt Kiskunfélegyházán végezte. Működését 1898-ban kezdte Ujkécskén. 1900-tól 26 éven keresztül nyugalomba vonulásáig, helyben működött. 18 éven át a postamesteri teendőket is végezte. 1923-ban megalapította a Levente Egyesületet, melynek főoktatója, a levente zenekar és községi dalárda megszervezője és vezetője. A Hangya Szöv. megalapítása is az ő érdeme. A helyi OKH ig. tagja.

Oktatók: *Bozlék Mihály, Gregus János, Péli István.*

Galgahévizi Hitelszövetkezet. Elnök: *Ubrankovits Dániel.* Ügyv ig.: *Ubrankovits Ernő.*

Hangya Szövetkezet. Igazgató: *Borlék Mihály.*

Üzletvezető: *Haász Márton.*

1899-ben született Aradmegyében. Iskolái elvégzése után, 1916-ban kereskedő pályára lépett. A Köztisztv. Fogy. Szövetkezeténél tanulta szakmáját. 1925-től a helyi Hangya Szöv. üzletvezetője. 1917-ben bevonult, a 3. huszárezred kötelékében 13 hónapig orosz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalos: *Papp Ferenc.*

Jákóhalmán született 1890-ben. Az iparát Cegléden tanulta, 1908-ban szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Cegléden és Jászberényben dolgozott. 1924-ben lett önálló mester. 1911-ben bevonult, a háború kitörése katonai szolgálatban találta, szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, az összeomláskor szerelt le. János testvére hősi halált halt

Biztostíási ügynök: *Réz László.*

Bognár: *Tóth János.*

Borbélyok: *Bankó József, Csoma János, Juhász Mátyás, Kiszner Antal.*

Cipészek: *Józsa András, Kiss István, Korik Lajos, Matkovits Lajos, Taubik Mihály, Tuka Mihály.*

Cséplőgép- és traktortulajdonosok: *Bencze Testvérek* 1—1 cséplőgép; *Deme György* 1 vill. mot. traktor, 1 cséplőgép; *Fónagy Dezső* 2 traktor, 3 cséplőgép; *Péli István* 1 traktor.

Cukorkakereskedő: *Bozlék János.*

Dohánytőzsdetulajdonosok: *Fischer Benő, Fischer Emilia, Hangya Szöv., Réz László.*

Földbirtokosok: *Basa József.*

1888-ban született helyben. 1915-től gazdálkodik önállóan, előbb 45 holdon, jelenleg cca 50 holdas birtokán folytat intenzív gazdálkodást. Elismert kiváló gazda. 1922-től közs. képv. test. tag.

Bozlék Mihály.

1884-ben született helyben. 1910-től önálló gazda 8 hold saját és 20 hold bérelt birtokon folytat belterjes gazdálkodást. Édesatyja vezető ember volt a községben, képv. és közgyám. 1923-tól a Hangya ig. elnöke, közs. képv. testületi tag, 1928-tól a szeszfőzde tulajdonosa. 1914-ben bevonult, az orosz fronton és a röpülő osztagnál teljesített 1918-ig szolgálatot.

Mester János.

Régi nemes gazdatiszti családból, 1871-ben született Cibakházán. Középiskoláit Szarvason, a gazdasági iskolát 1897-ben Kecskeméten végezte. 1900-ban a gr. Almássy uradalmában gazdatiszt, Horton a Molnár-féle bérgazdaságban, majd a Kenderfonógyár szegedi Kiskirályság 2500 holdas birtokának vezető gazdatisztje, 1927-től 50 holdas saját birtokán folytat intenzív gazdálkodást. 1917-től 1918-ig katonai szolgálatot teljesített.

Péli István.

1871-ben született helyben. Gazdasági szakismereteit atyja birtokán szerezte. 1903-ban 13 h. földön kezdett gazdálkodni önállóan, jelenleg 44 kh. birtoka van. Az állattenyésztésben kiváló szakember. Nemzetközi állatkiállításon és Aszódon I. díjat nyert. 1904-től közs. előljáró, képv. közs. bíró, volt iskolaszéki elnök, stb., 1929-től megyei képv. test. tag.

Hevessy Ödön és birtoktársai 930, *br. Schossberger Viktor* 1200. *Basa István* 25 kh., *özv. Basa Istvánné* 43, *Bágoni István* 20, *Bencze József* 20, *Benedek András* 26, *Benedek János* 24, *Danyik Mátyás* 25, *Hadnagy Jenő* 88, *Hóka István* 25, *Katona Antal* 22, *Kis János* 20, *Vadkerti Antal* 20, *Vadkerti Ferenc* 30, *Zsadányi Armandné* 63 kh. Szőlőbirtokosok: *br. Schossberger Viktor* 185 kh. (saját kezelésben), *Jencs Testvérek* 7 kh. bérli: *Mester János.* Bérlők: *Kálmán István* országgyülési képviselő (Tura), *Hevessy Testvérektől* 403 kh., lejár 1933 őszén; *Reich Miklós* (Tura), *br. Schossberger Viktortól* 223 kh., lejár 1934-ben.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Fischer Benő, Hangya Szöv., Réz László, Schwartz Sámuel.*

Hentesek és mészárosok: *Fischer Benő, Kubuff Gyula, Réz László, Varga Ferenc.*

Kádárok: *Benedek Benedek, Pivonka György.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Benedek András.*

1887-ben született helyben. Az államvasút szolgálatába Kőbányán 1912-ben lépett. Nyugalomba vonult 1922-ben. 1927-től önálló vendéglős. A Hangya Szövetkezet alapító tagja és vezetője.

Danyi Mihály, Fischer Benő, Hangya Szöv., Katona József, Kubuff Gyula.

Kovácsok: *Dencs István, Fónagy Dezső, Fónagy László.*

Kőmívesek: *Basa István, Csányi János.*

Malomtulajdonos: *Deme György* (daráló m.)

Marhakereskedő: *Fischer Benő.*

Pék: *Bágyoni Gergely.*

Régi helyi családból származik. Iparát Hévízgyörkön tanulta, 1925-ben szabadult fel és 1927-től önálló sütőmester, mely pozícióba saját erejéből küzdötte fel magát.

Szobafestő és mázoló: *Vass István.*

Szülésznő: *Fekete Györgyné* szül. *Farkas Terézia.*

1880-ban született Heréden, a bábaképzőt Budapesten végezte, 1911-ben. 1913-ban választották meg községi szülésznőnek. Férje, a báró Schossberger uradalomban vincellér.

Tüzelőanyagkereskedő: *Darnyik Mihály, Tuka Mihály.*

Vitézek: *v. Sóti István* Máv. blokkőr, *v. Vankó István* megyei útkaparó.

GALGAMÁCSA

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Antalmajor, Koronamajor* és *Ecskend.*

A község az *Ákos* nemzetség birtoka. E nemzetség birtokában találjuk már 1284-ben. Lehet azonban, hogy a tatárjárás előtti korszakban a *Zsidó* nemzetség is birtokos volt itt, s a helység nevét is e nemzetségből származó *Mácsától*, aki 1237—1267 között élt, vagy pedig ennek hasonnevű öregatyjától vehette. 1421—47-ben *Alsómacha, Felsewmacha* alakban két külön helység volt. Felső-Mácsa ez időben Nógrád vármegyéhez tartozott. Alsómácsát 1425-ben *Prodavizi Ördög Milkós* bírta, aki Zsigmond királynak adta cserébe. Zsigmond 1430-ban a *Rozsnyaiaknak* adta zálogba, akik Albenttől 1438-ban kir. adományt nyertek reá. Kívülök még a *Szandei Tárnok* család is birtokos volt itt. Tárnod Demeter 1452-ben Mácsa, Zsámbok és Zsidó helységbeli jószágait *Dénes esztergomi érseknek* zálogosította el. Ez időben már róm. kath. temploma is volt. A török hódoltság alatt a község elpusztult. Az 1690. évi összeírásban a lakatlan helyek között szerepel ugyan, de lakosai csakhamar visszaszállingóztak, mert 1695-ben már $^3/_4$ portával rótták meg. A mai róm. kath. templomot, mely a XIV. században épült, 1775-ben nagyobbíttatta meg özv. *Klobusitzky Antalné.* Harangjai közül az egyik 1525-ből, a másik 1740-ből, a harmadik 1742-ből való. A XVIII. század közepén *gróf Grassalkovich Antal* birtokába került és ez időtől kezdve a gödöllői uradalom sorsában osztozott. 1839-ben itt született *Kuliffay Ede* író. A község határában gyakran kerülnek felszínre különféle őskori leletek. 1422-ben Minden-szentek tiszteletére épült templomát említik az oklevelek. A község határában vonul elaz ú. n. *Csörszárka.* A templomdombon és a domb körül, ásatás alkalmával, folyton felszínre kerülnek az ősi templom és cinteriumának maradványai. Az ecskendi erdőben királyi vadászkastély van.

A világháborúban bevonult katonák száma: 376, a hősi halottaké: 62, hadiözvegyeké: 18, hadiárváké: 43. A hősi halotaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán 86 házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2100 lélek, színmagyar. R. kath.: 2080, ref.: 2, unit.: 2, izr.: 16. *Házak száma:* 332. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1887 lélek és 383 ház van.

Területe: 7528 kh., melyből a községé 129 kh. Szántó: 2658, rét: 453, legelő: 333, erdő: 3799, kert: 80, terméketlen: 202. *Erdőbirtok:* Magy. kir. Koronauradalom erdőgazdasága, tölgy és cserfa, 3574 kh. Tel.: 5 és 6. *Talajviszonyok:* fekete kötött, jó termő.

Terményei: búza átl. term. 8—10

q, rozs, árpa, tengeri és takarmányok.

Vas. áll.: *helyben.*

Posta, Táv., Tel., Cső.: *helyben.* Főszb., Pü. szak., Vál. ker.: *Aszód.* Törvsz., Pü. ig., OTI., Mezőg. kamr., Iparfü., Keresk. kamr.: *Bpest.* Járásb., Adóh., Tkv.: *Vác.* Pü. bizt.: *Gödöllő.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 3.

Vezetőjegyző: *Skonda Béla* főjegyző.

Középiskoláit Békésen, a közig. tanfolyamot Egerben végezte. Működését 1913-ban Ujszentanna községben kezdte mint gyakornak. 1921—26-ig mint adóügyi jegyző Hévízgyörkön, 1926—30-ig mint vezetőjegyző Galgagyörkön, 1930 óta pedig helyben mint főjegyző működik. A háborúban 1914-től a 33. gy. e. kötelékében, az orosz fronton harcolt, majd sebesülve fogságba esett, ahonnan 37 hónap után, szökés útján, tért haza. Mint alhadnagy szerelt le 1920-ban. Testvére, László, az olasz harctéren, Gyula a harctéren szerzett betegségében hősi halált haltak.

Aljegyző: *vitéz dr. Galambos Zoltán.* Közs. írnok: *M. Bugár Gabriella.* Közs. bíró: *Kurucz Albert.* Törv. bíró: *Szabó József.* Pénztáros: *Holló Imre.* Közgyám: *Kovács Márton.*

Áll. főnök: *Petrás István* áll. előljáró, üz. s. tiszt.

Postamester: *özv. Havasi Alajosné.*

Postamesteri vizsgát 1916-ban Balassagyarmaton tett. Első működését helyben kezdte mint postamester. János fia, aki Nógrádszakálon kántortanító, részt vett a háborúban, az orosz, román és olasz frontokon harcolt 36 hónapig és mint t. hdgy. szerelt le. Kitüntetései: Sign. Laud., nagy és kisez. bronz v. é., Károly cs. ker. László aszódi kántortanító 6 hónapig fronton harcolt. Ernő Versegen r. kath. tanító. Néhai férje Alsóhang község kántortanítója volt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Esp. plébános: *Pelczer Béla.*

R. kath. kántor: *Sz. Kovács Mihály.*

R. kath. elemi iskola. Igazgatótanító: *Sz. Kovács Mihály.*

Tanítók: *Zsákovits Endre.*

A tanítóképzőt Pápán és Léván végezte 1904-ben. Működését mint s.-tanító Nógrádpatakon kezdte, 1904 óta helyben működik. A Tejszövetkezet ügyv. igazgatója, a Hitelszövetkezet ig. tagja, népművelődési előadó, stb. Mazgórendszerű nagy méhészete van.

vitéz Hegybányai Gábor, vitéz Hegybányainé Bazsanth Aranka.

EGYESÜLETEK SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület.

Alakult 1925-ben, 164 köteles taggal. Megszervezői *vitéz Hegybányai Gábor* és *Zsákovits Endre* voltak. Első elnöke *Szokol András* erdőmérnök volt. Szép eredményeket mutatnak fel a körzeti és járási versenyeken. Jelenleg 167 tagja van.

Elnök: *Varga József* intéző. Főoktató: *Nagy Mihály* ny. honv. százados. Oktatók: *vitéz Hegybányai Gábor, Pesti István.*

Önk. Tűzoltó Testület.

Alakult 1927-ben, 45 taggal. Előző évekbe mint kötelezett tűzoltótestület működött. Megszervezője *Pesti István,* motorszerelőgépész volt. A testület az 1929. évi aszódi járási tűzoltó-versenyen dicsérő elismerést nyert. A testületnek 9 tagú zenekara van.

Elnök: *dr. Schwartz Sándor* közs. orvos.

Parnok: *Pesti István.*

Iparát Aszódon tanulta, mint segéd Gyönyösön, Aszódon, Egerben dolgozott. Az összes motorokra gépkezelői vizsgát 1921-ben Budapesten tett. Mint önálló motorszerelő és gépészmester 1925 óta működik. Saját cséplőgépe van, mellyel bércsépléseket végez. 1929-ben létesítette darálómalmát. Az önk. tűzoltótestület parancsnoka, levente oktató. A Nemzeti Hadseregben 26 hónapig teljesített katonai szolgálatot.

Tejszövetkezet.

Alakult 1911-ben 104 taggal. Jelenleg 210 tagja van, 230 üzletrésszel. Megszervezője: *Pelczer Béla* r. kath. plébános, *Kovács András* volt községi bíró és *Zsákovits Endre* r. kath. tanító. A szövetkezet célja a község lakossága által termelt tej napi áron való értékesítése. Jelenlegi ügyv. igazgatója: *Zsákovits Endre* r. kat. tanító, a szövetkezet megalakulása óta tevékeny munkásságot fejt ki annak fejlesztésében és vezetésében.

Hitelszövetkezet.

Alakult 1887-ben. Alapítója *Tahy József* akkori közs. főjegyző volt. Tagjainak száma Jelenleg, mint az O. K. H. tagja működik. Tagjainak száma 185, 345 üzletrésszel.

Ügyv. elnök: *Kovács András* volt közs. bíró.

Iskoláit helyben végezte, ifjú éveit édesatyja gazdaságában töltötte és ott szerezte

gazdasági ismereteit. A Hitelszövetkezet fejlődésében kifejtett munkásságáért az OKH-tól díszoklevelet kapott. 12 évig községi volt és tevékeny munkásságot fejtett ki annak vezetésében. Két fia, József és István részt vettek a háborúban, József 50%-os rokkant lett.

Könyvelő: *Sz. Kovács Mihály* kántor-tanító.

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *ifj. Fekete Vince.* Üzletvezető: *Benedik Gyula.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közv. orvos: *dr. Schwartz Sándor.*

Magánorvos: *dr. Richveisz József.*

Gyógyszertártulajd.: *Postl Gyula.*

Közs. szülésznő: *Káposztási Gyuláné.*

NYUGDIJASOK.

M. Bugár János ny. közs. főjegyző.

Középiskoláit Vácott végezte, 1 évig theologiai, 1 évig joghallgató volt. 1886-ban lépett a közig. pályára Pencz községben, mint gyakornok. 1887-ben Nógrádban szerzett oklevelet. 1890—1902-ig Püspökszilágyon, 1902-től helyben mint főjegyző működött és 1930-ban nyugdíjba ment. Tevékeny munkásságot fejtett ki a község életében, harangokat, orgonát szerzett, valamint a hősök emlékszobrát. Fia dr. Bugár János rendőrfogalmazó, mint hadnagy részt vett a háborúban, 25% rokkant lett. Veje dr. Pilcz József a harctéren szerzet betegségében halt el.

Nagy Mihály ny. m. kir. honv. százados.

Végigharcolta a világháborút és orosz fogságban 3 évig szenvedett. Több kitüntetés tulajdonosa. Levente főoktató.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Ambrus Jenő, Velencei Ferenc.*

Baromfikereskedők: *Szabó Károly.*

Mint önálló baromfikereskedő, 1922 óta működik. A háborúban 1915-től a 24. honv. gy. e. kötelékében orosz és olasz frontokon 34 hónapig harcolt, egyszer sebesült. Kitüntetése: nagy és kisez. bronz v. é., Károly cs. ker. Mint tizedes szerelt le. Az összeomlás után a székely hadosztályban teljesített katonai szolgálatot és részt vett a csucsai, zilahi stb. harcokban.

Kövesdi András, Kövesdi János, Tóth Józsefné.

Cipészek: *Balkó Jánosné, Dobronai Pál, Leimann János.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Fekete Vince, Havér László, Pesti István, Sorecz Károly, Vankó Andrásné.*

Földbirtokosok: *Magy. kir. Koronauradalom Erdőgazdasága* 3574 kh. Vez.: *Nagy Zoltán* m. kir. főerdőmérnök. Tel.: 5; *Magy. kir. Koronauradalom Mezőgazdasága* 1315 kh. Vez.: *Szabó Károly* m. kir. gazd. főintéző.

Wettstein János és Wettstein Vilma 273 kh. Tel.: 1. Kezelő: *Varga József* intéző. Tel.: 2.

id. Fekete András 45, *ifj. Fekete András* 45, *Fekete Imre* 30, *Kovács Márton* 30, *garai Szabó István* 30, *Vankó József* 30.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Grünbaum Gábor, Hangya, Rozs Márton, Stern Lajos.*

Gabona- és terménykereskedő: *Stern Lajos.*

Géplakatos: *Pesti István.*

Hentes és mészáros: *Máté Imre.*

Italmérők és kocsmárosok: *Vircsák József.*

Iskoláit helyben és Debrecenben végezte. 1923 óta működik mint kocsmáros, valamint 8 kh. földjén gazdálkodik. A háborúban 1915-től a 32. gy. e. kötelékében, orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült és 75%-os rokkant lett. Bátyja, János, szintén részt vett a háborúban, 50%-os rokkant lett.

Kovácsok: *Demetrovics István, Kubicsár Pál, Sorecz Károly.*

Malomtulajd.: *Scholtz Nándorné.*

Pékek: *Gacs Sándor, Király Imre.*

Vitézek: *v. dr. Galambos Zoltán* közs. aljegyző, *v. Hegybányai Gábor* r. kath. tanító, *v. Vankó István* th. útkaparó, *v. Budai János.*

HÉVIZGYÖRK

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Szilosmajor, Tófalupuszta, Szilos téglagyár* és *Állami útkaparóház.*

A község a Galga patak völgyében fekszik. A középkorban *Vámosgyörk* néven említik az oklevelek. 1470-ben *Vámosgyörki Pohárnok* család birtoka, melyet a *Sápiaknak* zálogosított el. 1530 táján *Tahy Ferenc* szigetvári kapitány és fölovászmester birtokában találjuk. A török korban az elhagyatott helyek között szerepel és csak a XVIII. század elején népesült be újra. 1720-ban már 30 adóköteles háztartást vettek fel e községben, melynek lakosai mind magyarok voltak. 1737-ben egyrésze a hatvani, a másik rész a bujáki uradalomhoz tartozott. Később *gróf Grassalkovich Antal* birtokába került és ez időtől kezdve a gödöllői uradalom sorsában osztozott. A régi r. kath. templom az Árpádok korában épült, a török hódoltság alatt nem pusztult el egészen, 1724- helyreállították. A templom 100 lélekű befogadóképessége folytán, szükségessé vált egy új templom, melyet *Kausz József* plébános fáradhatatlan buzgó működésére, közadakozásból 1925-ben kezdtek építeni és felszentelését 1931-re tervezik. Önálló plébániává 1919-ben alakult, a lelkészi lak 1927-ben épült. A református templom 1704-ben épült, de 1904-ben újjáépítették. E templom szentedényei közül egy 1723-ból való kehely érdemel említést. A tagosítás 1863-ban történt meg.

A világháborúban bevonult katonák száma: 402, a hősi halottaké: 76, hadiözvegyeké: 35, hadiárváké: 40. A hősi halotaknak 1924-ben állítottak emléket.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 408 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2500 lélek. Színmagyar. R. kath.: 210, ref.: 1100, g. kath.: 6, egyéb: 61. *Házak száma:* 420. Az 1030. évi népszámlálás szerint a községben 2555 lélek és 543 ház van.

Területe: 4244 kh., melyből a községé 105 kh. Szántó: 2831, rét: 459, legelő: 216, erdő: 169, szőlő: 306, kert: 52, terméketlen: 211 kh. *Erdőbirtok:* volt úrbéresek tulajdona, 1—30 éves akác, 40—50 éves mocsári tölgy. *Talajviszonya:* felerészben futóhomok, felerészben vályog.

Terményei: búza, rozs, árpa, gyümölcsök, főleg szilva, évi átlag 10 vagón és konyhakerti veteményekből különösen káposzta (40 vagón).

Vas. áll.: *Aszód*, 6.5 km., megállóhely: *helyben* 1 km-re. Posta: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Keresk. kamr., Iparfü., Mezőg. kamr.: *Bpest.* Főszb., Táv., Pü. szak.: *Aszód.* Járásbír., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Cső.: *Kartal.* Vál. ker.: *Tura.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Aszód 36.

Vezetőjegyző: *Faska Lajos.*

Középiskoláit és a jegyzői tanfolyamot Budapesten végezte. Pályáját Bagon kezdte 1902-ben. 1913—1926-ig Iklad, 1926—30-ig Domony vezető jegyzője volt. 1930-ban választották meg Hévizgyörgy vezetőjegyzőjévé. Testnevelési és iskolánkívüli népművelési bizottság elnöke, azonkívül elnöke a Hangya Szöv.-nek is. István fivére a háborúban hősi halált halt.

Aljegyző: *Keményfi Elemér.* Közs. irnok: *Schuchtár Endre.*

Közs. bíró: *K. Mrkva András.*

Született 1881-ben helyben, hol iskolái elvégzése után édesatyja birtokán gazdálkodott. 1920 óta gazdálkodik önállóan 28 hold birtokán. 1926-ban egyangulag választották meg községi bírónak. Az építkezési bizottság elnöke, Levente Egyes. pártoló tagja, 1930-ban a pestmegyei törv. hat. bizottságba is beválasztották.

Törv. bíró: *Vaigel Mihály.*

Ősrégi gazdálkodó családból származik. 26 kh. földjén gazdálkodik. 1913—24-ig a Hév.-nél mint kalauz szolgált, azután szikvíz gyárat létesített. 1927-ben átvette a községi szeszfőzdét, mely már az előző években is saját tulajdona volt. Azt teljesen átalakítva, ma a járási közp. szeszfőzdéje. 1929-ben megvette az akkor még egyedüli községi sütödét. A község életében tevékeny munkásságot fejt ki, 1924—30-ig közs. képviselő, 1930-ban törvény bírónak választották meg. Az OKH., a Hangya ig. tagja, a Lövész Egylet titkára, stb.

Pénztáros: *Lukes András.*

Iskolái elvégzése után édesatyja birtokán gazdálkodott. 1910-től önálló gazda, 30 hold birtokán gazdálkodik. 1909-től közs. képv. test. tagja, ágh. ev. egyház presbitere és ellenőre, stb. 1923-ban községi pénztárnok-

nak választották meg. 1914-ben bevonult, az orosz fronton harcolt, majd 1915-ben Przemysl elestekor fogságba esett, 37 hónapi fogság után jött haza, 1918-ban szerelt le.

Közgyám: *T. Fercsik István.*

Ősei már a község keletkezése óta laknak Hévizgyörkön. Született 1866-ban helyben, iskolái elvégzése után atyja birtokán gazdálkodott. 1897-től önálló gazda, előbb 13, majd szorgalmas munkájával 26 holdra gyarapította birtokát. 1898-tól a község bírája volt 12 évig. 1926-ban közgyám lett. A kath. egyháztanács és iskolaszék tagja 1897 óta, az iskolaszék elnöke és gondnoka volt hosszú éveken keresztül. András fia 40 hónapig orosz fogságban volt.

Postamester: *Kamodi Gáspárné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Plébános: *Kausz József.*

Született 1879-ben Csém községben, 1903-ban szentelték pappá. 1925 óta plébánosa a községnek és a reálgimnáziumnak hittanára. Nevéhez fűződik az egyházközség megszervezése, a templom, a plébánia és az iskola ujjáépítése. Tevékeny munkásságot fejt ki, társadalmi, hitbuzgalmi és kultúrális előadásokat rendez.

Ref. egyházközség. Lelkész: *Székely Ödön.*

Ág. ev. egyházközség. Lelkész: *Chugyik Pál* alesperes, Aszód.

R. kath. elemi iskola. Kántortanító: *Földes István.* Tanítónő: *Förhénc Sándorné.*

Ref. elemi iskola. Kántortanító: *Szabó Kálmán.*

Ág. ev. elemi iskola. Kántortanító: *Brezovszki József.* Tanító: *Kovátsits Géza.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Közs. orvos: *dr. Madarasi Károly.*

„*Kígyó*" gyógyszertár. Tulajdonos: *Györky Béla.*

Középiskoláit Kecskemét, Szeged és Ujpesten 1911-ben, az egyetem gyógyszerészi fakultását 1920-ban végezte Budapesten. Ugyanott és Ujpesten praktizált. 1922-ben kapott patikajogot, 1923-tól a helyi „Kigyó" gyógyszertár tulajdonosa. A Hitelszövetkezetnek a közp. által megbízot igazg. tagja és elnöke. Régi hevesmegyei nemesi család sarja. 1914-ben bevonult, az orosz fronton 15 hónapig harcolt, 1918-ban mint tart. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. kereszt.

Szülésznő: *Polyák Pálné.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Keményfi Elemér.*

Levente Egyesület. Elnök: *dr. Madarasi Károly.* Főoktató: *Keményfi Elemér.* Oktatók: *Fehér István, Kovátsits Géza, Schuchtár Endre.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *K. Mrkva András.*

Hangya Szöv. Elnök: *Faska Lajos.*

Üzletvezető: *Nagy Mihály.*

1906-ban született Jászberényben, Budapesten IV. polgárit és két kereskedelmit végzett, majd a kereskedői pályára lépett. 1923-ban szabadult fel a Köztisztv. Fogy. Szövetkezetéhez, segédeveit is töltötte, 1926-tól 2 éven át a Szövetkezet kispesti fiókját vezette. 1929 óta a helyi Hangya üzletvezetője. Édesatyja budapesti állami tisztviselő.

Nyugdíjas: *rédei Fridrik Béla* ny. főjegyző, Gödöllő.

Középiskoláit Budapesten végezte, 2 évig műegyetemi hallgató volt, a Máv. szolgálatában 2 évet töltött, majd a jegyzői pályára lépett, közig. vizsgát 1877-ben tett Budapesten. Először Cinkotán működött, 1875-ben Turán s.-jegyző lett, majd Gödöllőre került, 1877-ben választották meg Hévizgyörkre főjegyzőnek. A község fejlődése és felvirágoztatása érdekében sokat dolgozott. Az ő nevéhez fűződik a Hitelszöv. és Gazdakör megalapítása, melynek 41 éven át volt ügyvezetője. Az általa adományozot telken épült fel a székház. Gödöllői iskolaszék elnöke 1919-től, a gödöllői járási jegyzői egyesület elnöke 15 évig, a Pestvármegyei Jegyzők Egyesületének 20 éven át választmányi tagja volt.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Dobronai István, Molnár János, Pauló András.*

Biztosítási ügynökök: *Jónás József, Kamódi Gáspár.*

Borbély: *Nagy József.*

Cipészek és csizmadiák: *Matkovics János, ifj. Matkovics János, Polyák Pál, Rajkó András, Tunkl Mihály.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Bencze András, Mócsa Mihály* benzinmotor, *Voigel Mihály* 1 cséplő, 1 traktor, Ford-gyártm.

Dohánytőzsdés: *Hajdu János.*

Férfiszabó: *Krácsala Lajos, Rákóczi Lajos.*
Földbirtokosok: *özv. báró Schossberger Lajosné* Bpest 786 kh., bérli: a *Magyar Cukoripar Rt.* Bpest, *Ág ev. egyház* 31, *B. Kovács János* 30, *Kustra Mihály* 58, *id. Mrkva András* 45, *Mrkva Gy. András* 24, *ifj. Mrkva András* 28, *Mrkva Mihály* 21, *M. kir. Fiúnevelő Otthon* 77, *Neumann Géza* 45, *Ref. egyház* 43, *R. kath. kántori jav.* 22 kh.
Fűszer- és vegyeskereskedők: *Bányánszki József, özv. Breuer Sámuelné, Hangya szöv., özv. Sápi Istvánné, Schlésinger Salamon.*
Hentesek és mészárosok: *Gyetvan Mihály, Hartmann Ferenc, László József.*
Kerékgyártók: *Aranyi János, Dénes Miklós, Rákóczi Károly.*
Italmérők, kocsmárosok: *Bányánszki Józsefné, özv. Breuer Sámuelné, Gyetvan Mihály, Hangya szöv., Sápi Istvánné, Schlesinger Salamon.*
Kovácsok: *Aranyi Antal, Aranyi László.*
Kőmívesek: *Gyetvan Gábor, Polyák Lajos.*
Pékek: *Popovits Gyula, Voigel Mihály.*
Vitézek: *v. Bazsuk Mihály, v. Sóti István* vasuti őr, *v. Krassóy Alfréd* főkertész.

IKLAD

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Cservölgy- és Juharospuszták.*

1377-ben *Szendy István* vajda, a *Kálnay* család őse, nyerte adományul. 1422-ben és 1435-ben a *Szántai Laczk* család birtoka, melynek tagjai ebben az évben több más birtokokkal együtt a királynak engedtek át. 1461-ben a *Sági* család volt az ura. A török hódoltság alatt elpusztult és az 1715—20. évi összeírásokban sem fordul még elő. 1757 táján *Ráday Pál* telepítette be újra, Stájerországból és Würtembergből behívott ág. ev. vallású németekkel, kiknek temploma a XVIII. század végén épült. A tagosítás 1837-ben történt, amikor 15 elsőosztályú úrbértelke volt. 1848 előtt *gróf Ráday Gedeon* volt a helység földesura, ő építtette az itteni úrilakot is. Ez úrilak a múlt század 30-as éveiben vadászlak volt, de 1868-ban megnagyobbították és átalakították. A család érdekes családi ereklyéket, fegyvereket és régi ékszereket őriz, közöttük egy nagybecsű kettős gyűrűt 1615-ből.

A község a Galga völgyében, kies fekvésű területen fekszik, az Aszód-balassagyarmati vasuti vonal mellett, vasuti állomással. A villany világítás bevezetve és egy ártézi kút fúrása folyamatban van.

A világháborúban bevonult katonák száma: 313, a hősi halottaké: 31, hadiözvegyeké: 14, hadiárváké: 9. A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 174 kat. hold földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 1176 lélek. Magyar: 215, német: 961. R. kath.: 126, ref.: 16, ágh. ev. 1034. *Házak száma:* 208. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 1085 lélek és 187 ház van.

Területe: 1798 kh., melyből a községé: 48 kh. Szántó: 1264, rét: 178, legelő: 105, erdő: 118, szőlő: 10, kert: 30, terméketlen: 93 kh. *Erdőbirtok:* Ikladi Közgazdaság 48 kh. 15 éves akác, gróf Ráday Gedeon 76 kh. vegyes korú akácos. Tel.: Domony 7. *Talajviszonyok:* termő agyagos.

Termények: búza évi átlagos termés kh.-ként 8 q, rozs 7 y, árpa 8 q.
Vas. áll.: *Iklad—Domony.*
Posta, Táv., Tel., Főszb., Vál. ker., Pü. szak., Cső.: *Aszód.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt.: *Gödöllő.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Iparfü., Keresk. kamr.: *Bpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Domony 5.

Vezetőjegyző: *Körtvélyessy László* főjegyző.

Középiskoláit Vácott és Kecskeméten, a közig. tanfolyamot Budapesten 1903-ban végezte. Előbb, mint aljegyző, majd mint adó-

ügyi jegyző működött, 26 éves korában Belecska község vezetőjegyzője volt 1917-ig, majd 1926-ig Décs községben működött, azóta Iklód község főjegyzője. Ujból megszervezte az önkéntes tűzoltó egyesületet. Testnevelési bizottság és Polgári Lövész Egyesület elnöke. Működéséért több miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Aljegyző: *Turányi János.* Közs. bíró: *Mayer József.* Törv. bíró: *Braun Pál.* Pénztáros: *Miskbrandtner Pál.* Közgyám: *Braun Pál.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Ágh. ev. egyházközség. Lelkész: *Mayer Pál.*

1876-ban Ikladon született. Középisk. tanulmányait Aszódon, Selmecbányán, a theologiát Pozsony, Eperjes és Lipcsében végezte. 1901-ben kezdte működését Iglón, azután Feketepatakon és Nagybörzsönyben lelkészkedett, 1908 óta helyben lelkész. Tevékeny egyházi, hazafias és kultúrális munkásságot fejt ki, a Levente Egyes. elnöke, az iskolánkívüli népműv. előadója, a Nemzeti Munkavédelem vezetőségi tagja, stb.

Kántor: *Tremmel Lajos.*

Ág. ev. elemi iskola. Tanítónők: *Hlimák Jánosné, Tscheik Karolin.*

EGYESÜLETEK

Levente Egyesület. Elnök: *Mayer Pál.* Főoktató: *Tremmel Lajos.* Oktató: *vitéz Kárpáti András.*

Gazdakör. Elnök: *Juhász József.*

Önkéntes Tűzoltó Testület. Parnok: *Körtvélyessy László.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Ácsok: *Blaubacher József, Blaubacher Sámuel, Mithalia Sámuel.*

Cipészek: *Braun Pál, Fehérváry Zsigmond, Raffai József.*

Cséplőgéptulajdonosok: *gróf Ráday Gedeon,* H. Sch. C. S. 12. HP.; *id. Blaubacher József* Magyar Államvasutak Gépgyára 12 HP.; *ifj. Blaubacher József* Magyar Áll. Vasutak Gépgyára 12 HP.

Csizmadiák: *Dedinszky József.*

1882-ben született helyben, 1897-ben szabadult fel édesatyjánál, hol segédéveit is töltötte. 1914-ben önálló lett, mikor átvette atyja által 1874-ben alapított műhelyét. 1914-ben bevonult, az orosz harctéren 51 hónapig küzdött. 1918-ban szerelt le. Kitüntetései: szolg. vas érd. ker. és Károly cs. ker.

Braun Pál, Rébb József.

Földbirtokosok: *gróf Ráday Gedeon.* T.: Domony 7. Cservölgy és Juharos puszta 897 kh. Gazdasági intéző: *Duzs János,* Iklad. Cservölgy puszta.

Braun József 40, *Braun Pál Hirn* 30, *Braun Pál Klement* 30, *Grossner Sándorné* 112, *Haász Dániel* 80, *Juhász József* 28, *Mayer János* 30, *Mayer József* 50, *özv. Mayer Józsefné* 42, *özv. Szeiler Józsefné* 30. Szőlőbirtokos: *gróf Ráday Gedeon* 8 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Juhász József, Szeiler József, Trupp Jánosné.*

Hentesek és mészárosok: *Fábián József, Szeiler József, Trupp János.*

Kocsmárosok: *Haár Dániel, Juhász József, Szeiler József, Trupp János.*

Kovács: *Lhotka Géza.*

1898-ban született Aszódon, 915-ben szabadult fel ugyanott atyjánál. Segédéveit az aszódi fiúnevelő intézetben és a „Lloyd" repülő gépgyárban töltötte. 1922-től önálló 1916-ban bevonult, az orosz és olasz frontokon 34 hónapig harcolt, az összeomlás után a Nemzeti Hadseregben szolgált, 1921-ben mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: háromszor bronz v. é., Károly cs. ker.

Kőmívesek: *Braun Dániel, Lankó Mihály, Oberczahn Dániel.*

Marhakereskedők: *Braun Andrásné, Braun Pál, Braun Sámuel, Ecker József, Haár Dávid, Juhász Dániel, Juhász József.*

Pék: *özv. Braun Andrásné.*

Vitézek: *v. Barna Pál* kőmíves, *v. Kárpáti András* ács.

KARTAL

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Emsepuszta, Horváttanya, Fáni-, Felső- („Gyurka") és Nagymajor.*

A *Korczán*, vagy másként *Kartal nemzetség* ősi fészke. Kartal török szó, mely magyarul karvalyt jelent. A krónikák szerint e nemzetség a hét vezérek egyikétől származik, tehát e területet már az első foglalás jogán bírta. Okleveles adataink azonban csak 1247-től kezdve vannak e nemzetségről. V. István ifjabb király 1263-ban a Kartal nembeli Péternek és Ferencnek itteni birtokait, a margitszigeti apácák birtokainak elpusztítása miatt, *Záh Jób* pécsi püspöknek adományozta. Péter azonban, hogy a királyt megengesztelje, itteni birtokait a margitszigeti apácáknak adta, magának csupán az életfogytiglani haszonélvezetet kötötte ki. A török hódoltság alatt elpusztult és csak a XVIII. század közepén épült be újra, midőn *gróf Grassalkovich Antal* tulajdonába került. Ettől kezdve a gödöllői uradalom sorsában osztozott. Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával még nem volt népes, hanem csak a XIX. század elején kezdett benépesülni. 1876-ban már 1319 lakosa volt. Róm. kath. temploma 1868-ban épült és a plébánia is ekkor alakult.

Kiskartalon, mely a községhez tartozott, ülőhelyzetű kőkorszakbeli temetkezési helyre akadtak, mely bizonyítja, hogy itten a legrégibb korban is laktak emberek. Kiskartal pusztát a Pénzügyminiszterium 47.113 sz. r. alapján Verseg községhez csatolta. Az aratást és cséplést ünnepélyesen kezdik és végzik be. A halott nőt fehérbe, a férfit feketébe öltöztetik, a koporsóba imakönyvet, rózsafüzért, szemüveget, teletömött pipát, stb. tesznek.

A világháborúban bevonult katonák száma: 400, a hősi halottaké: 30, hadiözvegyeké: 17, hadiárváké: 7.

A földbirtokreform folytán az igénylők között 361 kat. h. földet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3055 lélek. Színmagyar. R. kath.: 2963, ref.: 2, ág. ev.: 5, unit.: 4, g. kath.: 1, izr.: 10, baptista: 70. *Házak száma:* 350. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3008 lélek és 680 ház van.

Területe: 4090 kh. Szántó: 3682, rét: 21, legelő: 15, erdő: 185, kert: 22, terméketlen: 165, egyéb: 22 kh. *Erdőbirtok:* volt úrbéres erdőbirtokosságé, bükk, cser, tölgy és akác.

Terményei: búza évi átlag kh.-ként: 6 q, rozs 6 q, tengeri 10 q, burgonya 20 q.

Vas. áll.: *Aszód*, 4 km. *Autobuszjárat* Aszód—Szirák közt rendszeresen közlekedik. Postaügynökség és Cső.: *helyben*, U. p.: *Verseg*. Táv., Főszb.: *Aszód*. Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Keresk. kamr., Iparfü.: *Bpest*. Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Aszód 50.

Vezetőjegyző: *Szabó János.*

Középiskoláit Pásztón és Miskolcon végezte. A közig. pályát Rózsaszentmártonban kezdte mint gyakornok 1907-ben. A jegyzői tanfolyamot 1909-ben végezte. 1909—11-ig Horton, 1911-ben Pélyen, 1912—24-ig Boldogon volt s.-jegyző, 1924 óta vezetőjegyző helyben, Levente Egy., Testnevelés elnöke, Lövész Egyesület titkára, kötelezett tűzoltóság parancsnoka. Háborúban a 60. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt, 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Aljegyző: *Balázs Imre.*

Középiskoláit Bajáu és Szabadkán végezte, a jegyzői tanfolyamot 1929-ben. Azóta aljegyző helyben, Levente Egy. jegyzője, Lövész Egylet titkára. Károly fivére 1918-ban hősi halált halt.

Közs. irnok: *Gaál Mária.* Közs. bíró: *vitéz Sőregi András.* Törv. bíró: *Débereczky József.*

Pénztáros: *Szőke István.*

1918 ótaönálló gazda, cséplőgéptulajdonos. 1929-ben választották meg a község pénztárosává. József fivére 1915-ben az orosz fronton hősi halált halt.

Közgyám: *László János.*

Postaügynökség. Vezetője: *Szabó Jánosné.*

M. kir. csendőrörs. Őrsparnok: *Szerző Gábor.*

1903-ban lépett a csendőrség szolgálatába. Bián teljesített szolgálatot 1906-ig. 1907-ben Budapesten elvégezte az őrsparancsnoki tan-

folyamot, majd Budafokon, Pesthidegkúton, Dunaharasztin, Rákosszentmihályon, Csömörön, Nagytétényben teljesített szolgálatot mint őrsparancsnok. 1929 óta helyben őrsparancsnok. Dicsérő okirattal kitüntetve. Kommün alatt letartóztatták és forradalmi törvényszék elé állították. Imre fivére a harctéren szerzett betegségében halt meg.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Plébános: *Csomor Sándor.*

R. kath. elemi iskola. Igazgató-tanító: *Nikolin Vilmos.*

Középiskoláit és a tanítóképzőt Baján végezte 1906-ban. 1906 óta tanít helyben, 1923 óta mint igazgató-tanító. 1915—16-ban a 23. gy. ezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Kántortanító: *Fodor Sándor.*

Tanítók: *Fodor László.*

Középiskoláit Aszódon, a tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte. 1922 óta tanít Kartalon. Levente főoktató. Háborúban az olasz és román frontokon harcolt, kétszer sebesült, 25%-os rokkant volt. Mint hdj-őrmester szerelt le.

Soós József, Fodorné Nemes Olga, Agárdyné Mikla Ilona, Szabó Mária, Kovács Lujza.

EGYESÜLETEK SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett tűzoltóság. Parnok: *Szabó János.*

Levente Egyesület. Főoktató: *Fodor László.* Oktatók: *vitéz Sőregi András, Szabó Sándor.*

Hangya szöv. Ügyv. igazgató: *Fehér János.* Üzletvezető: *Liska Béla.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Borbély: *Sáray Szabó Géza.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Bagi Testvérek* 6 HP gőz; *Szászi Antal* 6 HP gőz; *Szőke István* 6 HP gőzcséplők; *Szőke István* 3 HP benzinmotor.

Földbirtokosok: *báró Tornyai-Schossberger Lajosné örök.* 1800 kh. Bérli a *selypi cukorgyár.* Jószágigazgató: *Szántó Géza.*

Középiskoláit Egerben, a gazd. akadémiát Kassán végezte 1899-ben. Azóta a báró Schossberger család uradalmának a jószágigazgatója. Gazdatisztek és Erdőtisztek Egyesületének, Szántógép Egyesület választmányi tagja. Háborúban 1916 májusig teljesített katonai szolgálatot, mint t. hadnagy.

Báró Hatvany Sándor és József örök. 326, *Kisbirtokosok Orsz. Földh. Int.* 112, *Bereczki János* 21, *Bereczki József* 29, *Domonyi Andor* 44, *Fehér Antal* 27, *ifj. Fehér Antal* 27, *Fehér György* 53, *Fehér János* 33, *Kalcsó András* 28, *ifj. Kalcsó Mihály* 28, *Kolesza Antalné* 22, *László József* 38, *Pethő Mihály* 31, *R. kath. plébánia jav.* 25 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Buth József, Hangya szöv.*

Hentes és mészáros: *Szutorisz Lajos.*

Kocsmárosok: *Sőregi József.*

Helybeli születésű. Gazdálkodással foglalkozott, 1925 óta kocsmáros. Háborúban az orosz, olasz, szerb és román frontokon harcolt, bronz v. é., Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa.

Hangya szöv., Szücs Andrásné.

Kovács: *Kardos János.*

Vitézek: *v. Nánai Pál* gazd. cseléd, *v. Sőregi András* földmíves.

TURA

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Alsórét major, Fekete-* és *Harasztpuszta.*

Hajdan az *Ákos* nemzetség ősi birtokainak egyike. A XV. század elején, még 1425 előtt az e nemzetségből leszármazott *Prodavizi Ördög Miklósé* volt, aki több más birtokkal együtt Zsigmond királynak adta adta cserébe. 1740-ben *Hévizi Nagy Antal* volt itt birtokos, akinek Turán és Hévizen levő birtokát élete tartamára a király minden adó alól kivette. A község legrégibb pecsétnyomója 1510-ből való. Az 1633—34. évi török kincstári adóösszeírásban a pesti járás községei között találjuk, 2 adóköteles házzal. 1691-ben egy negyed, 1695-ben 1¾ portával rótták meg. A róm. kath. templom 1702-ben már fönnállott, anyakönyvei is ez évtől veszik kezdetüket. 1715-ben 36, 1720-ban 59, nagyobbrészt magyar adóköteles háztartással szerepel. 1873-ig a *herceg Esterházyak* voltak birtokosai, akiknek bujáki uradalmához tartozott. Tőlük *Schossberger Zsigmond* vette meg. 1849 július 20-án *Perczel Mór* 2000 lovassal és 12 ágyúval vakmerő

támadást intézett itt *Tolstoy* orosz tábornok hadosztálya ellen, mely csak a *Labintzow* tábornoktól nyert segély következtében tudott helyt állani, mire Perczel kellő rendben Abony felé hátrált. Az akkor elesett honvédeket itt temették el és a csata emlékére emlékoszlopot emeltetett a község. Sírhalmuk az uradalomtól szépen befásított homokbuckás területen, a község mellett, az ú. n. Honvéd-erdőben van.

A község, — melyet a Hungária vill. rt. (volt Salgótarjáni) alföldi 60.000 voltos távvezetékéről lát el villamosárammal — a budapest-hatvani vasútvonal mentén fekszik.

A világháborúban bevonult katonák száma: 730, a hősi halottaké: 142. A hősi halottaknak pankotai Farkas Béla szobrászművésznek a Magy. Orsz. Képzőművészeti Tanács által kitüntetéssel elfogadott terve után állítottak emléket.

A földbirokreform folytán az igénylők között 410 kat. h. földet osztottak ki.

A községben évente 2 országos vásár van és pedig: Virágvasárnap és október 2-át követő vasárnap utáni hétfőn és minden csütörtökön hetipiac, sertésfelhajtással.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 7016 lélek. Színmagyar. R. kath.: 6924, ref.: 14, ágh. ev.: 22, g. kel.: 1, izr.: 55. *Házak száma*: 1250. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 6870 lélek és 1526 ház van.

Területe: 8903 kh. Szántó: 5664, rét: 774, legelő: 926, erdő: 288, szőlő: 573, kert: 157, nádas: 2, terméketlen: 519 kh. *Erdőbirtok:* 288 kh., 35 éves,, tulajdonos: br. Schossberger Viktor, ki vadaskertnek használja. *Talajviszonyok*: felerészben kötött agyag, felerészben homok.

Terményei: búza, rozs, átlagtermás kh.-ként 6 q, tengeri, káposzta évi 300 waggon.

Vas. áll.: *Tura* (1.5 km.). *Autó* rendelhető: Fazekas Mihály személyautófuvarostól. *Szállás*: Tóth L. János, Szilágyi Péter vendéglősöknél.

Posta, Tel., Táv., Vál. ker., Cső.: *helyben.* Főszb., Pü. szak.: *Aszód.* Járásb., Adóh., Pü bizt., Tkv.: *Gödöllő.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Keresk. kamr., Iparfü., OTI: *Bpest.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezetőjegyző: *Volter Ferenc.*

Középiskoláit Jászberényben, a jegyzői tanfolyamot Budapesten végezte. 1904—10-ig Versegen, 1910—19-ig Turán volt segédjegyző, 1919 óta Turán főjegyző, Működési ideje alatt egy 3 tantermes és egy 2 tantermes, tanítólakásos iskola épült. A Hősök szobrát is ekkor állíttották. A Hangya Szöv. elnöke, a Hitelszöv. ig. tagja. A község 1930 február havában belekapcsolódott a salgótarjáni bánya alföldi távvezetékébe s így villanyvilágítása van.

Aü. jegyző: *Bruckner László.* Aljegyző: *Sára István.* Közs. irnokok: *Debreczeni Sándor, Keimer Gyula, Turcsányi Zoltán.*

Községi bíró: *Maczkó Péter.*

60 hold birtokán gazdálkodik. 1904—1913-ig községi bíró volt és újabban 1921-től ismét a bírói tisztet tölti be. Azelőtt mint községi esküdt és képv. test. tag szolgálta a községet. A várm. törv. hat biz.-nak 1905 óta tagja. A Hangyának 9 évig igazgatósági, a Hitelszöv.-nek 10 éve felügy. biz és a kath. iskolaszéknek 30 éve tagja. 36 éves közszolgálatának elismeréséül 1930-ban a Kormányzó úr az V. oszt. érdemkereszttel tüntette ki. István fia a fronton történt sebesülése folytán hősi halált halt.

Törvénybíró: *Sára Mihály.* Közs. pénztáros: *Tóth L. Péter.* Közgyám: *Galgó István.*

Állomásfőnök: *Fekete Károly* főintéző. Előljáró: *Kiss Péter.* Raktárnok: *Tóth Károly.*

Postamester: *Balázs István.* Postakiadó: *Hatvani Mária.*

Örsparancsnok: *Péter Miklós.* thts.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Róm. kath. egyház. Plébános: *dr. Herczegh János.*

1928 óta plébánosa az egyháznak, előzőleg Kispesten mint káplán működött. Családjának minden férfi tagja résztvett a világháborúban.

Káplán: *vitéz Falvai József.*

1930 aug. óta káplánja az egyháznak. Édesatyja részt vett a háborúban.

R. kath. elemi iskola. Igazgató: *vitéz Sándor József* kántor.

Tanítók: *Kamaker Ilona, Lányi Adél, Nagy Lajos, Paraj János, Pók Aladár, Speciás Sándorné, Speciás Sándor.*

Közs. elemi iskola. Igazgató: *Lakó Károly.*

1879-ben született Marócon. A polgári iskolát Cegléden, a képzőtt Győrött 1898-ban végezte. Működését Kapuváron kezdte 1898-ban, majd Uri községben, 1902 óta Turán működött, 1923 óta mint igazgató. Testnevelés bizottság helyi vezetője és népművelési vezető. 1914-ben bevonult, a szerb fronton harcolt, később felmentették. Felesége szül. Urbán Márta okl. tanítónő. Képzőt Győrött végezte, 1903 óta Turán működik.

Tanítók: *ilinyi Chikán Ernő.*

1902-ben született Tiszalökön. Tanulmányait Törökszentmiklósan, a képzőt Jászberényben 1922-ben végezte. 1923-ig Versegen működött, azóta a községnél van. Leventeoktató. Családja generációkon keresztül mind tanító volt. Nógrádmegyei eredetűek.

Lakó Károlyné, Lányi Julia, Kreskay József.

Háraszti urad. iskola. Tanítónő: *Hatvani Mária.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos.: *dr. Főző József.* Nyug. közs. orvos: *dr. Hajdu Sándor.* Magánorvos: *dr. Heilig Aladár.* Fogorvos: *dr. Heilig Aladárné.*

Körállatorvos: *Francz Jakus.*

Gyógyszertártulajd.: *özv. Prokopovitsch Brunóné.* Gondnok: *Romhányi Gyula.*

Szülésznők: *Tehlár Irén.*

Családja felvidékről ered, iparosok és tisztviselők voltak. Nagyatyja Hatvanban tanító volt. Kispesten született 1900-ban. A bábaképző tanfolyamot 1930-ban végezte Pécsett. Működését a községben kezdte meg a tanfolyan elvégzése után.

Özv. Tóth Péterné szül.: Tanos Rozália.

1862-ben született Nagymaroson. A bábaképző tanfolyamot 1903-ban végezte. 1904-ben választották meg községi szülésznőnek. Férje, ki hentes és mészárosmester volt 1902-ben hunyt el.

Ügyvéd: *dr. Krémer Lajos.*

EGYESÜLETEK,

Önk. Tűzoltó Testület. Parnok: *Kreskay József* tanító.

Levente Egyesület. Elnök: *Francz Jakus.* Főoktató: *vitéz Sándor József.*

Uri Kaszinó. Elnök: *Kálmán István* országy. képv.

Földmíveskör. Elnök: *Benke Gábor.*

Iparosok Temetk. Egylete. Elnök: *Várkonyi József.*

48-as kör. Elnök: *Pecze Péter.*

Vasuti Alkalmazottak Köre. Elnök: *Seress József.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK.

Magyar-Olasz Bank fiókja.

1928-ban vette át a Magyar-Olasz Bank, előzőleg mint Hatvanvidéki Takarékpénztár működött.

Főnök: *Kovács Sándor.*

Kereskedelmi érettségit tett Budapesten. Pályáját a Szolnoki Keresk. Bankban kezdte 1905-ben. 1928 óta főnöke a banknak. Uri Casinó számv. bizottságának tagja. 1914-ben bevonult a 2. honv. gy. ezredhez, a szerb és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint t. főhadnagy szerelt le. Sign. Laud., Károly cs. ker. tulajdonosa. Miklós és Árpád fivérei szintén részt vettek a háborúban. Árpád rokkant lett.

Turai Hitelszövetkezet, mint az OKH tagja.

1888-ban alakult. Alapítói: *Pászkai István* és *Rolf Kornél.* Megalakuláskor cca 25 tagja volt, jelenleg 450 tagja és 961 üzletrésze van, à 40 P.

Elnök: *Kálmán István* országy. képviselő. Ügyv. igazg.: *vitéz Sándor József.* Pénztárnok: *Révész János.*

Hangya Fogy. Szöv.

Alakult 1906-ban. Alakították: *Klámán István* orsz. gyül. képviselő és *vitéz Sándor József* ig. tanító. Megalakuláskor 182 tagja volt, ma 705 a tagok száma. 2 fűszer- és vegyeskereskedése és 1 italmérése van, az üzletek saját házban vannak. 1929. évi összforgalma 125.000 P volt.

Elnök: *Volter Ferenc* főjegyző. Ügyv. igazgató: *Morvay János.*

Mint ügyv. ig. 4½ éve működik, előzőleg a szövetkezet igazg. tagja volt 7 évig. Ezen elfoglaltságán kívül 30 holdas birtokát kezeli családja segítségével. Községi esküdt 4 éve, képv. test. tag 12 éve. 1914-ben bevonult, a szerb majd orosz fronton harcolt, 1917-ben mint szkv. szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. Sógora, Pászti István hősi halált halt.

Üzletvezetők: *Módos János.*

1877-ben született helyben. 1900-ban ipari pályára lépett, Turán szabdult fel majd Budapesten és Hatvanban dolgozott jobb cégeknél. 1910-ben lett önálló cipészmester. Kereskedelmi ismereteit a Hangyánál szerezte, majd a vezetőség felhívására. 1926-ban át-

vette az üzlet vezetését, felesége szintén szakképzett kereskedő 22 éve. 1915-ben bevonult az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített.

Tóth L. Mihály.

1886-ban született helyben. 1905-ben az államvasút szolgálatába lépett, hol 1918-ig szolgált, egy baleset következtében kellett megválnia állásától. Kereskedői szaktudását a Hangyánál szerezte. Kiváló munkásságáért felettesei üzletvezetőnek léptették elő 1927-ben. A Kath. Népszövetség csoportvezetője volt.

Felügy. biz. elnöke: *Kálmán István.* Könyvelő: *Benke János.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Krobót Jenő.*

1897-ben született Aszódon. 1910-ben lépett az ipari pályára. Kispesten, Turán és több vidéki jobb cégnél dolgozott. 1922 óta önálló, a község egyik vezető mestere. 1915-ben bevonult, orosz és lengyel tűzvonalban 8 hónapig harcolt, 1916-ban fogságba esett, honnan 1918-ban került haza, majd a nemzeti hadseregben szolgált, 1920-ban szerelt le.

Albulof Árpád, Batta József, Bárdi István, Dobronai István, Vasas Péter.

Autófuvarozó: *Fazekas Mihály.*

Autótulajdonosok: *Fazekas Mihály, Kalmár Sándor, Reich Miklós, br. Schossberger Viktor.*

Ácsmester: *Herczeg Vilmos.*

1881-ben született Jászárokszálláson. 1894-ben lépett az ipari pályára. Budapesten és több vidéki nagyvárosban tökéletesítette tudását az iparban. 18 éven át működött, mint vezető Ring Gy. építésznél Hatvanban 1916-tól önálló mester. A Járási Ipartest. alelnöke, 1927-től a Temetkezési Egylet jegyzője volt. 1914-ben bevonult, szerb és orosz frontokon harcolt 6 hónapig, megsebesült, mint 25 százalékos rokkant szerelt le.

Bádogos: *Perlusz Béla.*

Bognárok: *Dencs József, Fazekas József, Madrik Sándor.*

Bőrkereskedő: *Tellér Péter.*

Cementárugyár: *Steiner Gyula.*

Cipészek: *Balogh Péter, Bikkes Ambrus, Dolángi Mihály, Gólya Péter, Mahó Sándor, Módos János, Novák Károly, Rácz János, Sallai Gyula, Szabó István, Szaszkó István, Szilágyi Fábián, Varjú János.*

Cipőkereskedő: *Tellér Péter.*

Csemegekereskedő: *Kovács Sándorné.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Éliás Lajos, Fazekas Dezső, Fazekas Dezső és Sándor, Fazekas Mihály, Kálmán István, özv. Kuti Péterné, Maczkó András, Maczkó Péter, Reich Miklós, br. Schossberger Viktor, Szabó László, Tóth Zsigmond.* Traktor: *Hanöfer Károly, Kálmán István* 2 drb., *Maczkó Péter, Reich Miklós, Tóth Zsigmond.*

Csizmadiák: *Csörgi József, Szaszkó István, Tóth Sebes Mihály.*

Cukorkakereskedő: *Kardos Kázmérné.*

Dohánytőzsdések: *özv. Kardos Kázmérné, özv. Komáromi Gyuláné, özv. Lukács Andrásné, Nagy Tóth János, özv. Schwartz Mártonné, Tóth Péter.*

Edénykereskedő: *Spierer József.*

Építésianyagkereskedők: *FAKSz.-telep.*

Telepvezető: *Balázs László.*

14 évig mint tanító működött Turán. 1927. óta vezetője a telepnek. 1914-ben bevonult, az orosz fronton harcolt, majd 1915-ben Przemsyl-nél fogságba esett, honnan 1920-ban került haza. Mint zászlós szerelt le.

Steiner és Deutsch. T.: 8.

Fodrászok: *Tellér Péter, Vágó Antal.*

Földbirtokosok: *Maczkó Mihály.*

1912-től tölt be tisztséget a községnél, mint esküdt. 60 hold birtokán intenziv gazdálkodást folytat családja segítségével. A kommunisták kocsiját, lovát és még sok aprójószágát rabolták el. 1914-ben bevonult, szerb, olasz és orosz frontokon harcolt. 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan sok szenvedés után 1918-ban került haza. Mint tizedes szerelt le.

Tusor János.

40 h. jól felszerelt birtokán gazdálkodik. Közs. képv. test tag 4 éve, 6 évig közs. képviselő, 6 évig isk. széki tag volt. 4-ik éve Hangya felügy. biz. tag. Péter fia 6 évig orosz fogságban volt, majd ott szerzett betegségbe elhalt.

Báró Schossberger Viktor 7000, *Galyó István* 38, *Köles Ferenc* 34, *Kuti János* 26, *özv. Kuti Péterné* 32, *Lajtos Ondreász János*

32, *Meleg Sándor* 40, *Nagy József* 28, *R. kath. plébánia* 60, *Seres István* 36, *Seres János* 30, *Szilágyi U. József* 45, *Tóth Gál János* 36, *Tóth Mihály* 37, *Tóth Zsigmond* 32 kh.

Földmunkavállalkozó: *Kocsis József.*

Fürdő: *Tóth L. János* artézi strandfürdője.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Kiss Péter.*

1893-ban született helyben. A kereskedői pályára 1909-ben lépett. Szaktudását a Hangyánál szerezte, majd éveken át vezetője volt. 1926-tól önálló vendéglős és kereskedő, felesége segítségével vezeti az üzletet. 1914-ben bevonult, olasz és orosz frontokon harcolt kb. 7 hónapig, súlyosan megsebesült, mint 40 százalékos rokkant szerelt le. Közs. képv. test. tag volt. 6 évig.

csikszentiváni Koronka Géza.

Székely eredetű nemes család leszármazottja. 1889-ben született Tordamegyében. Tordán IV. gimnáziumot végzett. Kereskedői szaktudását Marosújvárott szerezte 1905-ben. A Máv-nál is működött, mint áll. felvigyázó. 1922-től önálló kereskedő. Erdélyből a román megszállás után, a hűségeskü megtagadása miatt kellett eljönnie. O. M. K E tagja

Kovács Árpád.

1898-ban született Szolnokon, hol II. gimnáziumot végzett, 1912-ben lépett a kereskedelmi pályára Széchényben, Bpesten, Hatvanban és Jászberényben praktizált, 1920. óta önálló helyben. 1916-ban bevonult, román fronton harcolt, súlyosan megsebesült, mint 50 százalékos rokkant az összeomláskor szerelt le.

Tellér Péter.

Ősrégi, turai gazdacsalád leszármazottja. 1899-ben született helyben. Ipariskolát végzett Aszódon 1923—24-ben, mint bőrkereskedő 1926-ban szabadult Hermann Rudolf cégnél. 1929. óta önálló kereskedő.

Fischmann Béla, Hangya Szöv., Kohn Rozália, özv. Kovács Mártonné, Kovács Miklós, Kovács Sándorné, Ladányi Zoltánné, Pásztor Mártonné, Schwartz Johanna, Spierer Ferenc.

Gabona- és terménykereskedő: *Balázs László.* Tel.: 10.

Gazdasági anyagok és eszközök árusítása: *Hangya Szövetkezet.*

Hirlapterjesztő: *özv. Kardos Kázmérné.*

Kalapos: *Galambos Róbert.*

Született 1899-ben Bpesten. 1910-ben lépett ipari pályára. Bpesten, Jászberényben, Egerben és Győrben dolgozott jobb mestereknél és gyárakban. 1927-ben lett önálló Hatvanban, 1928. óta van Turán. 1917-ben bevonult olasz fronton harcolt kb. 16 hónapig, az összeomláskor szerelt le.

Kádár: *Kretz Márton.*

Kéményseprő m.: *Mongyi János.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Beke Mihály, Fischer Jakab, özv. Fischmann Albertné, Hangya szöv., özv. Hanöfer Károlyné, özv. Komáromi Gyuláné, Kovács Miklós, Pásztor Márton, Schwartz Johanna, Spierer József, Szilágyi Péter, Tóth L. János, Tóth Zs. József, Tóth István, Tóth A. Mihály, Várkonyi József.*

Kovácsok: *Éliás Lajos, Fazekas Dezső, Fazekas Sándor, Kurilla József, Letanovszky László, Novák József, Petrovics Gyula, Petrovics József, Szabó János, Szabó László.*

Kőmívesek: *Lukács Mihály, Medveczky István, Nagy Tóth János, Pecze Péter, Sima Ferenc.*

Lakatosok: *Horváth Gyula, Sugár Árpád.*

Malmok: *Dóra Jenő* (Tel.: 7), *Fazekas Mihály, Prevnovszky Gézáné.*

Mészárosok és hentesek: *Csorba Albert.*

1889-ben született helyben. 1907-ben lépett az ipari pályára. Kispesten szabadult fel, majd Szerbiában, Bpesten és több vidéki előkelő cégnél dolgozott. 1913-tól önálló. Felesége Lakatos Margit, tevékeny rész vesz az üzlet vezetésében. 1921-től közs kép. test. tag. 1915-ben bevonult, orosz-lengyel tűzvonalban 2 hónapig harcolt megsebesült. 1918-ban szerelt le.

Hanöfer István.

1896-ban született helyben, 1912-ben már atyjánál tanulta az ipart, majd Bpesten és több vidéki városban fejlesztette szaktudását. 1924-től önálló. Családja kb. 100 éve él a községben. Atyja a község és a környék vezető iparos embere volt. 1930-tól közs. kép. test. tag. 1915-ben bevonult, az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített.

Kalmár Sándor.

1892-ben született Csőváron. 1906-ban lépett az ipari pályára. Ujpesten és Vácott dolgozott jobb cégeknél. 1903-ban lett önálló, 1921-től van Turán. Izr. hitközség ellenőre.

közs. kép. O. M. K. E. tagja. 1913-ban bevonult, szerb, orosz-lengyel és albán frontokon harcolt 1 és fél évig. Mánton testvére hősi halált halt

Csorba József, Szilágyi Péter.

Pékek: *Klapfer István.*

Családja Fehérmegyéből ered. 1882-ben született Martonvásáron, 1898-ben lépett ipari pályára. Szülőhelyén szabadult fel, majd Heves megyében dolgozott. 1922-től önálló mester. 2 évig közs. képv. tag volt. 1915-ben bevonult az élelmezési osztályhoz, 1918-ig mint raktárkezelő altiszt teljesített szolgálatot.

Baumann Lajos.

Rövidárukereskedők: *Fischmann Béla, Kovács Árpád, Kovács Miklós, Spierer Ferenc, Spierer József.*

Ruhakereskedő: *Fodor Endre.*

Sodronyfonógyár: *Balázs László.* T.: 10.

Sörraktár: *Balázs Istvánné.*

Szabók: *Fodor Endre, Karpelesz Albert, Kretz József, Mészáros István, Osvárt Gyula, Várkonyi Ágoston.*

Szállodatulajdonos: *Tóth L. János.*

1877-ben született helyben, 1921-ben szabadult fel. 1922-től önálló vendéglős. 1928-ban nyitotta meg a Strandfürdőt. Előzőleg gazdákodó volt. 1922-től közs. képv. és a polg. isk. iskolaszék tagja. 1915-ben bevonult, olasz és orosz fronton harcolt 11 hónapig, 1918-ban szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Szikvízgyárak: *Neumann Mór, Tóth M. Gábor.*

Szobafestők, mázolók: *Leopold Sándor, Lőrincz Kálmán.*

Temetkezési vállalkozó: *Bárdi István.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Balázs László, Neumann Mór, Pázmándi Pálné, Steiner és Deutsch.*

Vaskereskedő: *Koronka Géza.*

Vitézek: *v. Király János* földm., *v. Nagy Tóth András* földm., *v. Sáfrán János* földm., *v. Sándor József* kántortanító, *v. Sára János* vasutas, *v. Zséli Péter* földm.

VERSEG

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Mindszent-, Kiskartal-, Fenyőharaszt-, Kerekharaszt-* és *Varsánypuszta.* (Ez utóbbi: *Varsány, Óvarsány, Czifra* és *Szarkás* majorokkal.) *Gazos-, Károlyhalmatanya, Zoltánmajor, Valkó* tanya és *Berta* major.

1559-ben már a török hódoltsághoz tartozott. Az ez évi adólajstromban a budai liva községei között szerepel 46 adóköteles házzal. 1695-ben a *báró Podmaniczky* család birtoka volt. 1715-ben 19, 1720-ban 33 adóköteles magyar háztartást írtak össze e helységben. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint *Kákonyi József* birtoka is volt. 1770-ben az úrbéri rendezéskor 38 másodosztályú úrbértelket vettek itt fel, amikor a *Majthényi* és a *báró Podmaniczky* családok voltak az urai. 1848 körül pedig báró *Podmaniczky László* és *Károly*, tovább a *Majthényi* család. 1876-ban báró *Podmaniczky Géza* és *Ievente, Majthény Ignác, Majthényi Pál, Fáy Béla*, báró *Radvánszky János* és a *Karpeles testvérek* voltak itt a birtokosok.

A róm. kath. templom 1673-ban már fennállott, de az anyakönyvek 1714-ben kezdődnek. A hatvani csata, amely Görgey győzelmével végződött, részben Kerekharaszt pusztánál folyt le.

A községnek, amely a Cserhát utolsó nyulványa alatt fekszik, északi és nyugati része dombos, déli és keleti része pedig sík területű. A község belső területe mellett emelkedik 213 méter tenger színe feletti magasságban az u. n. *„Tatárdomb,"* — amely köztudomás, illetve szájhagyomány szerint a tatárok súlyos veszteségét örökíti meg.

A világháborúban bevonult katonák száma: 350, a hősi halottaké: 52, hadiözvegyeké: 27, hadiárváké: 14.

A földbirtokreform folytán 10 kath. h. házhelyet és 560 kat. h szántóföldet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2900 lélek, színmagyar. R. kath.: 2790, ref.: 15, ág. ev.: 30, izr.: 60, egyéb: 5. *Házak száma:* 378. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2465 lélek és 564 ház van.

Területe: 8738 kh., melyből a községé: 40 kh. Szántó: 7800, rét: 320, legelő: 45, erdő: 140, szőlő: 3, kert:

280, terméketlen: 148, egyéb: 250 kh. *Erdőbirtok:* gróf Dégenfeld Pál tulajdona, 80 éves tölgy. *Talajviszonya:* feketet agyag.

Terméynek: búza, árpa, kevés rozs és zab. Átlagtermés 9 q kh.-ként. Gyümölcsök.

Vas. áll.: *Aszód*, 10.5 km-re. *Szállás:* Képes János kocsmárosnál. *Autobuszjárat.*

Szirák—Verseg—Aszód. Aszódra indul: 5 ó. 55 p.-kor és 16 ó. 45 p.-kor. Szirákra indul: 9 ó. 30p.-kor és 19 ó. 45 p.-kor.

Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Iparfü. és Keresk. kamr.: *Bpest.* Főszb., Vál. ker., Pü. szak.: *Aszód.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt.: *Gödöllő.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 1.

Vezetőjegyző: *Acsay Vilmos* főjegyző.

Középiskoláit Kecskeméten és Nyitrán végezte. 1890 óta működik a közigazgatási pályán. Jegyzői vizsgát 1891-ben tett a várm. bizottság előtt. 1892-ig mint s-jegyző, 1892 óta mint vezető jegyző működik. O. K. H. elnöke és ügyv. igazgatója, iskolaszék elnöke, Közm. Olvasókör, Levente Egy., Testnevelési bizottság elnöke.

Aljegyző: *Bécsy Sándor.*

Középiskoláit Aradon, a jegyzői tanfolyamot Szombathelyen végezte 1924-ben. 1924—1927-ig Bakonyszegen volt segédjegyző, 1927 óta helyben aljegyző. Hangya szöv. ügyv. igazgatója, Önk. Tüzoltó Testület alparancsnoka, Polgári Lövész Egylet titkára, Levente Egy. jegyzője. Iskolán kivüli népmüvelés előadója és jegyzője.

Közs. irnok: *Apró Imre.* Közs. bíró: *Németh József.* Törv. bíró: *Kiss Gábor.* Pénztáros: *Kovács István.* Közgyám: *Papp József.*

Postamester: *özv. Apró Jánosné.*

1910 óta van a posta szolgálatában, azóta postamesternő helyben. Két fia vett részt a háborúban. Imre 4 évig orosz fogságban volt, a Nemzeti Hadseregben is szolgált, 1928 óta közs. tisztviselő. Dezső mint gyógyszerész-hadnagy szerelt le.

M. kir. csendőrörs. Örsparnok: *Fogarasi János* thtts.

1905-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Az őrparancsnoki tanfolyamot 1911-ben végezte. Háború előtt Kolozsváron, Segesvárott, Brassóban teljesített szolgálatot. Háború alatt tábori csendőr volt Szilíziában, Romániában, 1919-től Csillaghegyen, Szentendrén, Szigetszentmiklóson volt őrsparancsnok, 1926 óta helyben. Kitüntetései: kor. ezüst érd. ker. a vit. érem szalagján, háborús emlékérem és több szolgálati érem. Lajos öccse 1916-ban az orosz fronton eltünt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Plébános: *Tóth Imre.*

Középiskoláit és a theologiát Szegeden és Vácott végezte. Működését Galgamácsán kezdte 1905-ben. 1917-ig több helyen volt s. lelkész, 1917—1920-ig Orgoványon, 1920—1924-ig Pécelen, 1924—1926-ig Hévizgyönkön, 1926 óta helyben plébános. Hangya szöv. alelnöke, Iskolaszék, Faksz. elnöke.

R. kath. elemi iskola. Ig. tanító: *Hermann Lajos.*

Kántortanító: *Gáspáry József.*

Középiskoláit Gyöngyösön, a tanítóképzőt Esztergomban végezte 1890-ben. Horton kezdte meg működését, 1900-ig Jobbágyin, Mohorán, Pusztamonostoron volt tanító, 1900 óta helyben kántortanító. Kath. Kör elnöke, Népmüvelődési gondnok, Hangya szöv. ig. tagja. Háborúban a román fronton harcolt, megsebesült. Mint népf. hadnagy szerelt le.

Tanítók: *Havassy Ernő, Hermann Lajosné.*

Körorvos: *dr. Trupp Tibor.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Kötelezett Tüzoltó Testület. Főparnok: *Acsay Vilmos* főjző. Alparnok: *Bécsy Sándor* aljző.

Közm. Olvasókör. Elnök: *Acsay Vilmos.*

Kath. Olvaskókör. Elnök: *Gáspáry József.*

Levente Egyesület. Elnök: *Acsay Vilmos* főjző. Főoktató: *Havassy Ernő* tanító. Oktatók: *Apró Imre, Papp József.*

Hitelszövetkezet. Elnök és ügyv. ig.: *Acsay Vilmos.*

Hangya szöv. Elnök: *Kövér József.* Alelnök: *Tóth Imre.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalos: *Huszai István.*

Baromfi- és tojáskereskedők: *Deák Mihály, Hangya Imréné, Kalmár János.*

Biztosítási ügynökök: *Kiss Gábor* (Gazdák), *Lőre Imre* (Phönix), *Mészáros Gábor* (Első Magyar).

Bognárok: *Fekete János, Orosz János.*

Borbély: *Kövesdi Mihály.*

Cipészek: *Hajnal Károly, Kárász Pál, Kovács József.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Blau Mór, Hegedüs Lajos* 2 drb., *Kalmár András, Kalmár János, Kalmár Zsigmond, Kövér József* 2 drb., *Salgó Miksa.*

Dohánytőzsdések: *Deák Sándor, Hangya szöv.*

Férfiszabók: *Benedek József, Korecz József.*

Földbirtokosok: *Csepei Zoltán Béla.*

Középiskoláit Budapesten, a gazd. akadémiát Debrecenben végezte 1926-ban. Előzőleg 2 évig a Mezőhegyesi Állami birtokon volt gyakornok, 1927 óta önállóan gazdálkodik 496 kh. birtokán. Vadászok Orsz. Szövetségének ig. tagja, Levente Egy. választmányi tagja. Két fivére: Miklós és Zoltán, Miklós mint huszárhadnagy, Zoltán mint huszárszázlós, a háborúban, illetve orosz fogságban szerzett betegségükben haltak meg.

Brüll H. Gézáné, Bpest 160 kh. Gazostanya, *gróf Dégenfeld Pál,* Téglás, 1600 kh. Mindszent és Kiskartal pta, *báró Hatvany Sándor és József,* Bpest, 1400 kh. Pta-Varsány és Pta-Kerekharaszt, *Majthényi Károly* 540 kh. Károlyhalma pta, *báji Patay Józsefné,* Báj, 275 kh. Fenyőharaszt pta, *gróf Ráday Gedeonné,* Bpest, 275 kh. Fenyőharaszt pta, *báró Radvánszky Albert* 1200 kh. Pta-Varsány, *Prónay Gézáné,* Bpest, 190 kh. Gazostanya, *dr. Valkó Lajos és neje,* Bpest, 300 kh.

20 holdon felüli földbirtokosok: *Bodor József, özv. Csontos Jenőné, id. Hangya István, ifj. Hangya István, Horváth Joákim, Kalmár András, id. Kalmár András, Kalmár Joákim, Kepes Imre, Kiss Gábor, Kiss János, Kovács József, Németh József, Obrecán Pál, Papp István, Steilinger János, Steilinger József, Szénási János, Weiner Géza, Weiner Mór, Weiner Mórné, Vicián István.*

Földhaszonbérlők: *Blau Mór és fia,* gróf Ráday Gedeonnétől és báji Patay Józsefnétől 550 kh.-at. *Hatvani Cukorgyár Rt.* báró Hatvany Sándor és Józseftől 1400 kh.-at; báró Radvánszky Alberttől 1200 kh.-at; Prónay Gézáné és Brüll H. Gézánétől 350 kh.-at. *Kisznek Zsigmond* Valkó Lajostól 300 kh.-at, *Kovács József* gróf Dégenfeld Páltól 1200 kh.-at, *Salgó Miksa* Majthényi Károlytól 540 kh.-at.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Deák Sándor.*

Zagyvaszentjakabon született. 1906-ban lépett a kereskedői pályára. 1920 óta helyben fűszer és vegyeskereskedő, korcsmáros és terménykereskedő. Háborúban, 1914—1918-ig teljesített katonai szolgálatot, román és orosz frontokon harcolt, megsebesült. Bronz v. é., szol. vaskereszt, a vit. érem szalgaján, Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa. Károly fivére az orosz fronton 1914-ben hősi halált halt.

Hangya szöv., Herczog József, Kalmár János, Korecz Anna.

Gabona- és terménykereskedő: *Deák Sándor.*

Géplakatos: *Hegedüs Lajos.*

Hentes és mészáros: *Braun Nándor.*

Italmérők, kocsmárosok és vendéglősök: *Hangya szöv., Kepes János, Kiss István, özv. Schwarcz Ignácné utóda.*

Kaskötők és kosárfonók: *Farkas Mihály, Sziráki Albert.*

Kertészet: *Varsánypusztai bolgárkertészet.*

Kovácsok: *Hegedüs Lajos, Kalmár János, Kepes János.*

Kőmívesek: *Billinger László, Kalmár István, Mészáros János.*

Malom: *Mogyoróssy János* gőzmalma, bérli: *Kleithorn János és társa.*

Marhakereskedő: *Bleier Sándor, Braun Nándor.*
Női szabó: *Grósz Vilmosné, Reich Róza.*
Pék: *Hrivnák János.*
Tüzelőanyagkereskedő: *Deák Sándor.*
Vitézek: *v. Ceglédi József* főv. áll. rendőr, *v. Fábián János*, továbbszolg. altiszt, *c. Gál József*, vm.-i hajdu, *v. Kiss József* főv. áll.-rendőr.

(1931)

KÖZPONTI JÁRÁS

Székhelye: Budapest, vármegyeháza Telefón: A. 895—08. Hozzátartozok 15 nagyközség.

Főszolgabíró: *Némethy Jenő.*

Hort községben (Heves megye) 1871-ben született. Középiskoláit Iglón és Egerben végezte. Az általános közigazgatás iránt előszeretettel viseltetve, elvégezte a közigazgatási tanfolyamot, s pályáját mint okleveles jegyző kezdte. Ez alapozta meg gyakorlati közigazgatási ismereteit, melyeket később a járása érdekében oly kiválóan érvényesített. Fiatalos ambiciótól ösztönözve, a jog elvégzését tűzte ki célul, így a Ráckevei Takarékpénztárnak lett a tisztviselője. Majd amikor a jogot elvégezte, visszatért a közigazgatáshoz, hol Monoron előbb mint tb. s röviddel azután, mint megválasztott szolgabíró működött. A kispesti járás főszolgabírájává 1912-ben választották meg s azóta vezeti az 1920-ban központi járássá átalakult hatalmas járást. Némethy Jenőről akár mint emberről, akár mint tisztviselőről csak a legjobbakat lehet mondani. Két évtizedes köztisztviselői működése, kitartó vasszorgalma, puritán gondolkozása, átlátó szervezőképessége megnyilvánul mindazon intézményekben és intézkedésekben, melyekkel a járás községeit áldásos működése alatt a mai színvonalra emelte. Az elismerés egyik ékes példája, hogy az *országos főszolgabírói karnak elnöke.* A legnehezebb időkben, a háborús közigazgatásban, forradalmakban, a konszolidáció munkájában nemcsak megállotta helyét, de megalkuvást nem ismerő, törhetetlen hazafias, bátor magatartásával mindég jópéldával járt elöl. Erős hivatali elfoglaltsága mellett irányítója volt a községek gazdasági és kulturális hatalmas fejlődésének. Az ujabb intézmények nevével fűződnek össze. A járás községei a székesfőváros perifériát képezik, így mint elsőfokú rendőri hatóságnak is állandóan permanenciában kellett lennie.

Az elvégzett hatalmas munka az erős fizikumu főtisztviselő egészségét az utóbbi időkben — sajnos — megtámadta, így rövidesen nemcsak a vele egybefonrt járásának, de a vármegye egész közönségének tisztelete és becsülése nyilvánul meg a közeli nyugdíjba vonulása alkalmával.

Szolgabírók: *kisfaludi dr. Révész Béla* tb. főszolgabíró, helyettes főszolgabíró.

1907-ben felsőbb keresk. iskolai érettségivel okt. 1-én mint díjnok lépett a vármegye szolgálatába. 1915-ben megszerezte a jog- és áll. tudományi doktorátust, közig. gyakornokká nevezték ki. 1918. tb. aljegyző, 1919-ben szolgabíró, 1926-ban a központi járás főszolgabírói állására helyettesítették. Hivatali pályáján saját erejéből küzdötte fel magát. 1919. dec. 3-tól 1927. febr. 20-ig mint szolgabíró a kunszentmiklósi járásban teljesített szolgálatot, mely idő alatt tevékeny részt vett az ottani társadalmi élet irányításában, azután 1927. máj. 21-ig a ráckevei járásában működött és azóta a központi járásban teljesít érdemes szolgálatot, hol már egy év óta irányítja a járás közigazgatását. Úgy a vármegye vezetőségének, mint a közönségnek kialakult a véleménye, hogy az ország leghatalmasabb járásának élére őt választják. Dr. Révész Béla mindenki által elismert nagy tudása, bámulatos munkabírása mellett, bír mindazon kedvező kellékekkel, melyek vezető szerepre predesztinálták.

1914 július 26-án az első mozgósításnál bevonult és 1914. dec. 8-ig teljesített katonai szolgálatot az arcvonalban. Ekkor súlyos lábsérüléssel került haza. 1915. junius havában mint mindenféle katonai szolgálatra alkalmatlan rokkantot elbocsátották. 1917. jan. havától 1918. márc. 20-ig mint fegyvernélküli szolgálatra alkalmas katonai segédszolgálatot végzett. Ekkor felmentették. Károly csapatkereszt és sebesülési érem tulajdonosa.

Dr. Piukovich József tb. főszolgabíró.

Értékes hivatali szolgálata mellett irodalmi munkássággal is foglalkozik. Számos közigazgatási szakmunkája jelent meg.

Dr. Egedy Kálmán szolgabíró.

Vármegyei szolgálatba lépett 1922 december 21-én, mint közigazgatási gyakornok. Ezen minőségben rövid néhány hónapig működött az abonyi járás főszolgabírája mellett, majd pedig a vármegye központjánál nyert beosztást, hol mintegy féléven keresztül alispáni titkári minőségben is működött. 1924. február havában, már mint megválasztott szolgabíró a kiskunfélegyházai járásba lett beosztva. 1926. novemberig, amikor is a központi járásba helyeztetett át szolgálattételre, hol megszakítás nélkül a mai napig is működik. A Kiskunfélegyházai járásban való működése alatt több hazafias és társadalmi egyesületnek volt tagja s különös érdemei voltak a nemzeti munkavédelmi szervezet kiépítésében. Ottani hivatali működése alatt a nemzeti munkavédelmi szervezetnek járási vezetője volt és annak kiépítésében érdemleges a felsőbb vezetőség által is elismert tevékenységet fejtett ki. A központi járásában különös érdemei vannak a levente intézmény kifejlesztése körül. A kezdet kezdetén, nehéz időkben és nehéz körülmények között vette át 1926 év végén a levente ügyek intézését és 3 év alatt kitartó és folytonos munkával olyan eredményt ért el, hogy ma a központi járásban és pedig annak minden községében a levente egyesületek példás működést fejtenek ki.

Dr. Argalás Lajos tb. szolgabíró.

A vármegye szolgálatába 1930. febr. 24-én lépett, mint tb. szolgabíró.

Dr. Sokoray Gyula tb. szolgabíró.

1930. okt. 16-án neveztetett ki tb. szolgabíróvá, 1930. dec 21-e óta van jelenlegi beosztásában.

Járásorvos: *dr. Surjánszky Ferenc.*

Járási m. kir. állatorvos: *Kaufman Zsigmond.*

1910—1922-ig mint tanársegéd a m. kir. állatorvosi főiskola sebészeti klinikáján, 1922—1924. mint beosztott m. kir. állatorvos a budapesti m. kir. állatorvosi hivatalnál (Marhavásártér) 1924-től mint járási és városi m. kir. állatorvos Pestvármegye központi járásánál Budafok megyei városnál. A világháborúban, mint os. és kir. állatorvos 51 hónapot töltött harctéri szolgálatban. Kitüntetései: Kor. ar. érdemker. a vi. ér. szalagján.

Járási gazd. felügyelő: *Hunyady Kálmán.*

Járási testnev. előadó: *Gömöry Árpád* főtanácsnok.

Járási irodatiszt: *fogarasi Szabó Viktor.*

1908-tól 1920-ig Maros-Torda vármegyénél irodatiszt, 1920-tól 1921-ig a tiszai járásnál mint beosztott menekült irodatiszt, 1921-től 1923-ig a váci járásba beosztott irodatiszt, végül 1923-tól máig Pestvármegye központi járásában mint kinevezett irodatiszt szolgál.

Irodasegédtisztek: *Herneczky Jánosné.*

A vármegye szolgálatában 1917. okt. 5-től, mint ideiglenes, 1918-tól végleges díjnok, 1924-től a központi járásban van beosztásban.

Marosán Mihály.

1930. aug. 1-óta jelenlegi beosztásában szolgál. A háborúban 1915. aug. 1915 okt. 17-ig résztvett az oroszok elleni offenzivákban azután az olasz harctéren küzdött, hol 1917. szept. 4-én fogságba jutott és csak 1919. okt. 28-án került vissza. Kétszer sebesült. Kitüntetései: III. o. kat. szolg. jelv. ûáborús emlékeérem.

Járási tűzrend. főfelügyelő: *Hajós Emil.*

Hajdu: *Szücs Mihály.*

A JÁRÁSHOZ TARTOZÓ NAGYKÖZSÉGEK

1. **Albertfalva**
2. **Budaörs**
3. **Budatétény**
4. **Csepel**
5. **Dunaharaszti**
6. **Nagytétény**
7. **Pesthidegkút**
8. **Pestszentlőrinc**
9. **Pestujhely**
10. **Rákoshegy**
11. **Rákosszentmihály**
12. **Sashalom**
13. **Soroksár**
14. **Soroksárpéteri**
15. **Törökbálint**

ALBERTFALVA

— Nagyközség —

Albertfalva, dunamenti nagyközség, melyet 1819-ben telepítette a ráckevei uradalom, s azt *szász-tescheni Albert hercegnek*, az uradalom első birtokásának tiszteletére Albertfalvának, németül *Sachsenfeld*-nek nevezték el. A helység betelepítését célzó hirdetményt, melyet Georch Illés, a ráckevei uradalom prefektusa 1819 március 1-én bocsátott ki a község levéltárában őrzik és a következőleg hangzik:, Haustellen zu

Promontorium, zwischen Promontorium und der Stadt Ofen, an der (angetragenermassen) neu anzulegenden Landstrasse, an einer zu allen Zeiten wasserfreien Ebene, in einer der schönsten und in aller Hinsicht vorteilhaftest gelagerten Gegenden des löbl. Pester Comitats, wird ein schönes, regelmässiges Dorf von 50 Häusern angelegt, jede Hofstelle zu 16 Klftr. lang und 24 Klftr. breit, urbarialmässig gegen jährlichen 1 Gulden Silber-Geld Hauszins und 18 Tag Roboth, 5 derlei Häuser bestehen bereits schon, und 10 werden eben gebaut, etc." 1838-ban nagy árvíz pusztított a helységben. 1848-ig a promontrai (budafoki) uradalom fölt a földesura.

A világháborúban bevonult katonák száma: 150, a hősi halottaké 28, hadiözvegyeké 12, a hadiárváké 2. A hősi halottaknak 1924-ben emléktáblát helyeztek el. A földreform folytán a község igénylői 98 200 négyszögöles házhelyet kaptak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2000, ebből magyar: 1990, német: 10. R. kath.: 1760, ref.: 200, ágh. ev.: 30, izr.: 10. *Házak száma:* 157. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 3343 lélek és 509 ház van.

Területe: 530 kh., melyből a községé: 7 kh. Szántó: 283, rét.: 98, legelő: 10, szőlő: 1, kert. 10, egyéb: 128 kh. *Talajviszonyok:* agyagos, kötött. A mezőgazdasági művelésre alkalmas terület a Telekértékesítő rt. tulajdona.

Vas. áll.: *helyben*, hajóáll.: *Budafok* (0.5 km). Posta: *helyben*. Táv., Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok*. Főszb., Törvsz., Járásb., Tkv., Adóh., Mezőg. kamr., Keresk. kamr., Iparfü., OTI: *Bpest*. Vál. ker.: *Bpest környéki*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: Budafok 36.

Vezetőjegyző: *Forgó Henrik*, Erzsébet királyné-út 29.

Gimnáziumi érettségit Budapesten tett. Közigazgatási pályáját 1898-ban Nagytétényben kezdte meg mint s jegyző. 1901-ben Budaőrsre adóügyi jegyzővé választották meg, 1916-ban pedig mint főjegyző vette át hivatalát Albertfalván. Önk. Tüzoltó Egy. megszervezője és elnöke, Testnevelési Bizottság és az iskola gondnokság tagja stb.

Adóügyi jegyző: *Barna Imre*. Irnok: *Lebudo Oszkár*.

Közs. bíró: *Prüller István*.

Albertfalván atyjánál szabadult fel, 10 éven segéd és 4 éven át mint üzletvezető dolgozott. Modernül felszerelt üzemét 1919-ben alapította. 1926-ban egyhangulag a község bírájává választották. Ipartestület elnöke, a Hitelszövetkezet alapító és ig. tagja, az Árpádkör társelnöke, Egyházközségi tanácstag, stb. Háború alatt 8 hónapon át az olasz fronton harcolt. Ferdinánd fivére is végigküzdötte a háborút.

Törv. bíró: *Florovits Károly*.

Albertfalván atyjánál szabadult fel, 10 éven át mint asztalossegéd dolgozott atyjánál. Bécsben stb. helyeken 1911 óta foglalkozik Két oklevéllel tüntették ki 1904—05-ig a 7. hídászzalj.-nál szolgált, ahol baleset következtében 75 százalékos rokkant lett. István, József és Gyula öccsei résztvettek a hbáborúban.

Pénztáros: *Szepesy Sándor*. Közgyám: *Fehér Sándor*.

Postamester: *özv. Roboz Adolfné*.

Iskoláit Pécsen végezte. 1890-ben postai kiadói vizsgát tett és Székelykereszturra került mint kiadónő. Ugyarabban az évben férjhezment Roboz Adolf székelykereszturi postamesterhez, akinek 1904-ben történt halálától a megszállásig a postahivatalt önállóan vezette. Megszálláskor megtagadta a román postaforgalom lebonyolításának elvégzését és az eskű letételét, amiért a románok bebörtönözték és csak 4 és fel hónapi fogság után engedték szabadon. 1920—26-ig a 72. pt.-hivatalnál volt beosztva, 1926-ban pedig Albertfalvára került mint postamesternő. Jenő fia 1916-ban hősi halált halt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *Bergendy János*.

Kántor: *Tompa Béla*.

Áll. el. iskola. Igazgató: *Pegény Gusztáv*. Tanítók: *Spemrésák Gábor, Sokarey Gyula*. Tanítónők: *Migély Margit, Bpest, Nagy Győzőné*, Kertváros, *Hojan Lili*, Budapest.

Óvoda. Óvónők: *Szőreghy Irén, Huber Sarolta*.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Körorvos: *dr. Káldor Adolf*.

Magánorvosok: *dr. Gyurmán Dezső*, Erzsébet királyné-út.

Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. Doktorrá avatták 1908-

ban. 1908—18-ig mint tényleges katonaorvos szolgált Érsekujváron. 1918—30-ig praktizált. Magyarsága miatt a csehek üldözték, ezért 1930-ban átjött Csonkamagyarországra és Albertfalván nyitott orvosi rendelőt. 1911—14-ig országos korcsolyázó bajnok volt és mint evezős is érmeket nyert. 1914—16-ig a hardcténen teljesített szolgálatot. Sign. Laud. és Vörösker. érd. érem tulajdonosa.

Dr. Jandl Lajos betegpénzt. és magánorvos.

Gyógyszertár a „*Megváltóhoz*". Tulajdonos: *Keresztély János.*

Szülésznők: *özv. Balogh Lászlóné* sz. *Winásch Gabriella*, Erzsébet királyné-út 22.

Bábaképzőt 1901-ben Budapesten végezte, utána 4 évig Budapesten majd 1925 óta Albertfalván folytat szülésznői gyakorlatot. 1896-ban férjhez ment Balogh László asztaloshoz, aki 1919-ben meghalt. Kommunizmus ideje alatt családjával együtt zaklatásoknak volt kitéve. Néhai Alajos fia végigküzdötte a háborút.

V. Udvarnagyi Józsefné.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Önk. Tűzoltó Egyesület. Parnok: *Wanipetuh Nándor.*

Köztisztv. Fogy. és Ért. Szöv., Erzsébet királyné-út 9. Alakult 1929-ben.

Vezető: *Dvorszky Ede.*

Rozsonyón keresk. kurzust végzett. 9 éven át a Hangya Szöv. ügyv. cégv. igazgatója volt, 1927 óta pedig Köztisztviselők Szövetkezetének vezetője. Magy. Keresk. Egyesületének, Movénak stb. tagja. Háború alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kisez. és br. v. é. és Károly cs. ker. Ferenc és Kornél fivérei végigküzdötték a háborút.

Albertfalvai Hitelszövetkezet. Elnök: *dr. Brunrik János.*

IPARVÁLLALATOK.

Neuschloss és Lichtig, repülő és faipari rt. Igazgató: *Lichtig Géza.*

Hangya Ipari Rt. Igazgató: *dr. Ferenczy József.*

Czakó Textilgyár Rt. Tulajd.: *dr. Czakó Zsigmond, dr. Czakó Pál.*

Dr. Dorogi és Tsa gummigyár Rt. Igazgatók: *dr. Dorogi István, dr. Dorogi Lajos, Tusák Imre.*

Balázs Pál szövőgyár Rt. Igazgatók: *Balázs Pál, dr. Márkus Andor.*

Lódenposztógyár Rt. Igazgató: *Silberpfennig Judel.*

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Florovits István.*

Albertfalván atyjánál szabadult fel, 8 éven át mint segéd dolgozott. 1912 óta önálló mester. Közs. törvény bírja. Ipartestület alelnöke, tanoncisk. felügy. bizottsági tagja, egyházközség képv. test tagja, Lövész Egylet pénztárosa, Önk. Tűzoltó Egy. tagja, stb. Háború alatt orosz, szerb és olasz frontokon harcolt, kétszer megsebesült, 50 százalékos rokkant lett. Br. v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. József és Gyula testvérei is végigküzdötte a háborút.

Füredi András. Erzsébet királyné-út 4.

Albertfalván szabadult fel, 16 éven át mint segéd dolgozott Bécsben, Budapesten és vidéken. 1926 óta önálló mester. Egyházközség tanácstagja. Háború elején 1915-ig orosz fronton szolgált, utána mint katonai munkás dolgozott.

Kovács Sándor, Erzsébet királyné-út 4.

Albertfalván szabadult fel, 9 éven át mint segéd dolgozott. 1902 óta önálló mester. Üzeme 8—10 munkást foglalkoztat. Háború alatt orosz és olasz frontokon harcolt. Kisez. és bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. Kálmán öccse végigküzdötte a háborút

Florovits Károly, Héring János, Kinál Sándor és Fia, Nagy Lajos, Miliás Imre, Prüller István, Rudolf Sándor, Stibinger Gyula.

Autótulajdonosok (Személy): *dr. Dorogi és Tsa cég, Czakó textilgyár, Hegedüs Sándor, Lichtig Géza* gyárigazgató. (Teher) *Dr. Dorogi és Tsa, Hangya ipari rt.*

Ácsok: *Varga Lajos, Wiesler Jakab.*

Baromfikereskedő: *Dávid Istvánné.*

Bádogosok: *Czizmadia Károly, Kunszt Ignác.*

Borbélyok: *Holsch József, Jurészkó József.*

Cipészek: *Faur Pál, Grober László, Kasztka András, Stegl Pál, Tóth Lajos.*

Cséplőgéptulajd:. *Areszlányi István* és *Aladár*, 1 drb. 6 lóerős.

Dohánytőzsdék: *özv. Halász Ferencné, Láncz Ferenc, Pytyán Györgyné.*

Drogéria: *Kerényi Antal.*

Esztergályosok: *Marosi István, Rudolf József.*

Férfiszabók: *Falk György, Kovács Sándor, Kőszeghy Béla, Kurucz József.*

Földbirtokosok: *Orsz. Társad. Biztosít. Int.* 45 kh., *Telekértékesítő T.-ság* 26 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Krizsák Ferenc* Erzsébet királyné-út 46.

Zomborban szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. Üzletét 1920-ban nyitotta. Árpád Kör tagja. Háború elején szerb fogságba esett, ahonnan 1915-ben megszökött, 1917-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben mint 75 százalékos rokkant tért haza.

Özv. Kolenich Józsefné, Páter Mártus, Pohárnik Gizella, Spéter Miklós, Tisztviselők Fogy. Szöv., özv. Vörös Jánosné, özv. Wittmann Jánosné.

Gabona- és terménykereskedő: *Czigány Ferenc.*

Géplakatos: *Oroszlányi Aladár.*

Hentesek és mészárosok: *Barbaró Antal,* Erzsébet kir.-né út 61.

Budapesten szabadult fel, 3 éven át mint segéd dolgozott. 1923 óta önálló mester. 1 fióküzlete is van. Közs. képv. test tagja, az Önk. Tüzoltó Egy. alparancsnoka. Ipartestület és az Árpád Kör választmányának a tagja. Háború alatt orosz, román és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: kisez., és br. v. é., Károly cs. ker. és seb. é. Jakab és Márton fivérei is végigküzdötték a háborút.

Brett Gusztáv.

Budapesten szabadult fel, 6 év óta önálló mester. 1915-ben a 32 gy. ezredhez vonult be, orosz és olasz fronton harcolt, 1 éven át olasz fogságban volt. Br. v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. Román megszálláskor teljesen kifosztották. Apósa is végigküzdötte a háborút.

özv. Horváth Józsefné.

Koresmárosok és vendéglősök: *ifj. Grábits János* Erzsébet királyné-út 10.

Középiskola 4 osztályának elvégzése után Ujpesten vendéglősi szakviszgát tett. fiatal kora óta vezette atyja vendéglőjét, amelyet 1930-ban átvett. Vendéglője 3 nagy helyiségből áll. Vendéglősök Egyesületének, az Önk. Tüzoltó Egyesületnek, Árpádkörnek választmányi, illetve rendes tagja stb. Atyja végigküzdötte a háborút.

Özv. Gittler Edéné, sz. *Kostyál Ilona* Erzsébet királyné-út 55b.

Középiskola 4 osztályát Budapesten végezte. 1910-ben férjhezment néhai Gittler Ede fűszereshez, aki 1914-ben Przemyslnél hősi halált halt. Vendéglőjét 1926-ban nyitotta. Vendéglősök egyesületének tagja. fivérei: Béla 1916-ban orosz fronton hősi halált halt, István 3 éven át orosz fogságban volt, Frigyes tart. főhadnagy végigküzdötte a háborút.

Horváth Pál Árpád-u. 3.

Vasesztergályos mesterséget tanult, amit a háborúig folytatott. 1905-ben Budapesten vendéglőt nyitott, 1926 óta pedig Albertfalván van vendéglője. 1920—29-ig nagyfuvaros és 50 hold föld bérlője volt. 1919—26-ig községi elöljárósági tagv olt.

Csizmadia Károlyné, Poór Mihály, özv. Wittmann Jánosné.

Kovácsok: *Nagy István* Erzsébet királyné-út 66.

Albertfalván szabadult fel, oklevelét 1911-ben szerezte. 1928. óta önálló mester. Mozgosításkor a 6. lovastüzér ezrednél összeomlásig orosz fronton teljesített szolgálatot, mint tizedes szerelt le. Pál öccse 3 évig orosz fogságban volt.

Rozbora Imre.

Kőmívesek: *Ferenczi Pál, Kapitány György, Muhi Kovács János.*

Műszerészek: *Wittmann János.*

Női szabók: *Fehér Ilonka, Pöhl Béláné.*

Pékek: *Buzás Gyula, özv. Ordóssy Jánosné.*

Szobafestő: *Lisbovits Ernő.*

Szűcsmester: *Varga Lajos.*

Liptószentmiklóson szabadult fel, 1906 óta önálló mester. Ipartestületnek, Szücsmesterek Orsz. Egyesületének és az Árpád Körnek tagja. Háború alatt 1914-ben vonult be, orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Zöldségkereskedők: *Csizmarek Andrásné, Güttler Konrádné, Mercsán János, Simon Jánosné.*

Vitézek: *v. Zankó Zoltán* h. ezredes, *v. Gubody Sándor* rend. felügyelő, *v. Borsody Gyula* okl. gépészmérnök, *v. Udvarnagyi József* vasúti tisztv.

BUDAÖRS

Nagyközség. Hozzátartozik: *Kamaraerdő nyaralótelep* és a m. kir. áll. *Erzsébet-királyné* törzsgyümölcsös.

E községet 1282-ben villa *Keckhevors* néven a telki apátsággal kapcsolatban említik. Vele határos volt *Sasad* helység, mely a mai Budaörs és Buda között a Sas-hegy tövében feküdt. E helységben 1256 táján a *Nána-Beszter* nemzetség volt birtokos. 1579-ben *Üvejsz* budai basa birtokában találjuk és ekkor 48,118 akcse adót fizetett török földesurának. A törökhódoltság alatt elpusztult. Az 1690. évi összeírás alkalmával is az elpusztult helyek között van összeírva. Mikor 1695-ben a vármegyei helység portáit megállapították, még nem volt benépesítve. Csak a szatmári békekötés utáni korszakban telepedtek le itt németek. 1737-ben még igen kicsi helység volt, melyet ekkor *gróf Zichy Péter* örökösei bírtak, akiknek itt várszerű kastélyuk volt. Plebániája 1774-ben keletkezett. A róm. kath. templom 1802-ben épült, kegyura a koronauradalom, mely 1848-ig a helység földesura volt és jelenleg is a koronauradalom az egyedüli nagybirtokosa. A Kamaraerdő, közel a fővároshoz, kies, szép, egészséges vidéken fekszik és egyike a legkellemesebb nyaralótelepeknek. A község határában agyagbányák és keserűvíz-források vannak. Ujabban számos ipartelep létesült. A község a fővárossal élénk kereskedelmi forgalmat tart fenn. Különösen sok gyümölcsöt szállít.

A világháborúban bevonult katonák száma: 2500, hősi halottaké: 263, hadiözvegyeké: 79, hadiárváké 33. Az oláh megszállás cca 100.000 P kárt okozott a községnek.

A hősi halottaknak szép emlékművet állítottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 8200 lélek. Magyar: 2200, német: 6000. Róm. kath.: 8113, ref.: 80, ágh. ev.: 3, unit.: 4. Házak száma: 1690.

Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 9091 *lélek* és 1690 *ház* van.

Területe: 4120 kh., melyből a községé 256 kh. Szántó: 1500, rét: 322, legelő: 410, erdő: 920, szőlő: 440, kert: 68, terméketlen: 460 kh. *Erdőbirtok* volt urbéresek és a Koronauradalom tulajdona, tölgy 1—40 évesig. *Talajviszonya:* dolomitos, köves talaj, keserűsóval telítve.

Termények: csemegeszőlő átlag 400 q, őszibarack átlag 100 q.

Vas. áll.: *Máv. állomás* (1.5 km.), Hév megálló a *községben*. *Szállás:* Hervert Orbán vendéglőjében. Autóbuszjárat Budapestre.

Posta, táv. és tel., cső.: *helyben*. Törvsz., Pü. ig., Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., OTI. Mezőg. és Keresk. kamara, Iparfü.: *Budapest*. Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok*. Vál. ker.: *Törökbálint*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 5.

Vezető jegyző: *Bencze András* főjegyző.

Középiskoláit Vácott és Bpesten végezte, a jegyzői tanfolyamot szintén Bpesten. 1902-ben kezdte közig. pályáját, 1919 óta főjegyző helyben. Népművelődési és Testnevelési bizottság, a gazdasági egyesületeknek és a Takarékpénztár felügyelő bizottságának elnöke.

Aljegyzők: *Naroszád Lajos, Székely László*. Községi bíró: *Zengl Ferenc*. Törvénybíró: *Kensch Vilibald*.

Pénztáros: *Deigner Antal*.

1919 óta saját földjén gazdálkodik. A Hangya könyvelője, 5 esztendeig pénztárnoka volt. Önsegélyző Egyletnek 7 esztendeig volt segédkönyvelője. 1914-ben bevonult az 1. népf. gyalogezredhez, szerb fronton súlyosan sebesült, ballábát amputálták, 75 százalékos rokkant.

Közgyám: *Michelberger Antal*. Községi irnokok: *Neubrandt Katalin, Bencze Oszkár, Bakcsy Pál*.

Postamester: *Herbay Gyuláné*.

Állomásfőnök: *Chirke Lajos*, főintéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Aubermann Miklós*.

Káplánok: *Szauter Károly, Niedermann István*.

Kántor: *Clementis László*.

R. kath. elemi iskola.

Mária Terézia idejében az 1700 évek végén épült. 9 tanterme van, 10 tanerővel.

Ig. tan.: *Szakály Mátyás*.

Középiskoláit Bpesten, a tanitóképzőt Csurgón végezte 1909-ben. Pályáját Dráva-

szenttamáson kezdte, 1913-ban 1927 óta ig. tanító helyben.

Tanítók: *Wolyatsek József, Zipserné Wolyatsek Laura, Mayer Lipót, Lantos Zoltán, Pricha Géza, Gubaics Ferenc, Schmidt Antal, Bató Géza, Bognár József.*

R. kath. leányiskola és ovóda. Tanítónők: a Paulini Szt. Vincéről nevezett *irg. nővérek*, főnöknő: *Frost Filoména.*

Erzsébet királyné Árvaház.

Alapította 1900-ban a *Nagypénteki Ref. Társaság.* 68 árva gyermeket tart az intézet. 6 osztályú elemi és ismétlő iskolája van két tanerővel.

Igazg.: *Glockner Konrád.*

Középiskoláit Szekszárdon, tanítóképzőt Pápán végezte 1913-ban. Tanítói pályáját Mórágyon (Tolna-m.) kezdte, 1929 óta ig. a fenti intézetnek. 1914-ben bevonult a 44. gy. ezredhez, olasz fronton harcolt, 1916-ban olasz fogságba esett, ahonnan 1913-ban tért haza. Mint t. zászlós szerelt le. Kis és nagy ez. v. é. tulajdonosa.

donosa

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Községi orvos: *dr. Schäffer Mihály.* Magánorvosok: *dr. Spilenberg György, dr. Spilenbergné, dr. Massirevics Anna.* Fogorvos: *dr. Sághy Gyula.*

Körállatorvos: *Pentz Károly.*

Gyógyszertár tulajdonos: *Lackner Gyula.*

Ügyvéd: *dr. Koncz Árpád.*

EGYESÜLETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Bencze András.*

Ipartestület.

1924-ben alakult. Tagjainak száma 164.

Elnökök: *Frank János, Pozik Károly, Hübner Endre.*

Iparegyesület.

Alakult 1925-ben. Az Ipartestület vezetősége alapította. Tagjainak száma 70. Italmérési engedélye van.

Elnök: *Geszler József.*

Kötöttcipő készítő szakmát Bicskén tanulta, 1907-ben szabdult fel. 18 esztendeig Vácott dolgozott. 1919 óta önálló helyben. Iparegyesület elnöke alakulásától kezdve, Hitelszövetkezett felügy. bizott. tagja. 1915-bevonult a 32. gy.-ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült, 25%-os rokkant lett. Kis ez. v. é. tulajdonosa.

Temetkezési egylet.

1890-ben alakult. Tagjainak száma: 5600. Az egyesület saját házában működik.

Elnök: *Ébner Mátyás.* Titkár: *Wolyatsek József.*

Budaörsi Szőlőtermelők Egyesülete. Elnök: *Bencze András.*

Sashegyvidéki Szőlősgazdák Egyesülete. Elnök: *Bencze András.*

Levente Egyesület. Elnök: *Kuba József.*

Keresztény Munkásegylet. Elnök: *Szauter Károly.*

Lyra Ifjusági Dalkör. Elnök: *Clementis László.*

PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK.

Budaörsi Takarékpénztár. Elnök: *Szailer Mihály.* Ügyv. igazgató: *Lueff Lajos.*

Hitelszövetkezet.

Alakult 1927-ben. Üzletrésztőke 100.000 P. Tagjainak száma: 834.

Elnök: *Proch József.*

Saját szőlőbirtokán gazdálkodik. Hitelszövetkezet elnöke. Temetkezési egyletnek 17 esztendeje pénztárosa. Községi pénztáros 10 esztendeig volt. Iskolaszéki tag, villamos szövetkezet ig. tagja, önk. tűzoltóegyesület választm. tagja. Mozgósításkor bevonult a vártüzérekhez. Szerb, orosz, olasz és román frontokon harcolt, mint tizedes szerelt le. A bronz v. é. tulajdonosa.

Keresztény Fogy. Szöv. Elnök: *Kuba József.*

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Drixler Lipót.*

Szakmáját Albertfalván tanulta. 1898 óta önálló. Saját szőlőbirtokán gazdálkodással is foglalkozik. Közs. képv. testületi tag. Iskolaszéki bizottság tagja. 1915-ben bevonult a vasútezredhez, 24 hónapon át Albániában, román és olasz fronton teljesített szolgálatot.

Bitterer Antal, Eberhardt János, Latosinszky András, Latosinszky István, Michelberger Richárd, Merk Mihály.

Autófuvarozó vállalat: *Kurir Autóvállalat.*

A koncesszió tulajdonosa báró Kary Ferencné. Alakult 1928-ban. Saját garázsa van. 1 drb Mávag, Mercedes Benz 6 hengeres, 26 HP.

Vezetője: *Wolf Vilmos.*
A reáliskolát és keresk. akadémiát Budapesten végezte, Wienben felsőgazdasági tanintézet hallgatója volt. Klári-Áldringen hercegi uradalmában volt s.-tiszt, majd édesapja gazdaságának vezetését vette át Budatétényben, melyet 1914-ben parcellázott. Mozgósításkor bevonult az 5. tábori tarack tűzérezredhez, orosz fronton harcolt, 50%-os rokkant lett, mint tart. főhadn. szerelt le.

Autójavító: *Földesi Gyula.*

Ácsok: *Ébend Ferenc, Neubrandt György, Pauler Ferenc.*

Benzinárusító és benzinkút: *Kruck József.*

Bognárok: *Follmeg Vince, Gozolits József, Michelberger János.*

Bor- és szeszkereskedők: *Loser Oszkár.*

Cipészek: *Ébend József, Herczog József, Ritsmann Ferenc, Schiffmann Jőzsef, Szarka Tamás.*

Cukrász: *Ontfalk József.*

Dohánytőzsdések: *Bergner József, Drixler József, Herczog János, özv. Ritter Jánosné, Weber István.*

Építési anyagkeresk.: *Winkler Lőrinc.*
1913-ban alapította üzletét saját házában. Földjén gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. testületi tag. 1915-ben bevonult az 1. h. gyalogezredhez, harcolt az orosz fronton és megrokkant.

Müller Antal.

Fafűrészelés: *Stamler Rezső.*
Hentes szakmát tanulta ki Bécsben, 1930-ban kolbászárúgyárat alapított, 1925 óta foglalkozik fafűrészeléssel, 5 HP motorral. 1914-ben a mozgósításkor a 32. gy.-ezredhez vonult be. Harcolt az orosz, olasz frontokon, 1916-ban orosz fogságba esett, s innen 1918-ban szabadult meg. Mint tizedes szerelt le.

Deigner István, Müller Antal, Winkler Jakab, Winkler Lőrinc.

Fényképész: *Szemelka Gyula.*

Fésűs: *Deigner Lipót.*

Fodrászok és borbélyok: *Konrád József, Richter Miksa, Schilling János, Sik Sebő.*

Földbirtokosok: *Albecker János.*
7 kh. földjén, melyből 2 és fél kh. szőlő, 1905 óta gazdálkodik önállóan. Közs. képv. tag, Takarékpénztár ig. tag, Önkéntes Tűzoltó egy. titkára és a Hangya Szöv. számvizsgálója. 1914-ben, a mozgósításkor bevonult és a Vörös Kereszt-kórházakban különböző frontokon teljesített szolgálatot 1918. évig.

Braun János.
Saját földjén és szőlőbirtokán 1928 óta önálló gazdálkodással foglalkozik. Közs. esküdt, a Hitelszövetkezet ig. tagja. 1915-be bevonult az 1. honv. gy.-ezredhez. Harcolt az olasz, román és szerb frontokon, 36 hónapon át. Megsebesült. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Ébner Mátyás.
28 h. földjén, melyből 2 h. szőlő, gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. tag, Temetkezés Egylet és a Magyar-Német Művelődési Egylet elnöke, Iskolaszéki tag volt, az Önkéntes Tűzoltó Testület vál. tagja. György fia 1915-ben vonult be mint tűzér, orosz, olasz frontokon harcolt, megsebesült. 1918-ban mint tűzmester szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Frank József.
50 kh. földjén, melyből kh. szőlő, 1895-ben kezdte meg az önálló gazdálkodást. A gazdaságot Benedek fia vezeti, aki Budapesten végezte a keresk. akadémiát. Közs. képv. tag, Takarékpénztár ig. tagja. 1915-ben bevonult a 4. honv. gy.-ezredhez. Két esztendeig az orosz fronton teljesített szolgálatot.

Frank Mátyás.
1892 óta önálló gazda. Takarékpénztárnak ig. tagja, 3 esztendeig közs. bíró volt. Három fia volt a háborúban. György fia megsebesült, s 13 esztendeig fogságot szenvedett. Mátyás a kisez. v. é. tulajdonosa.

Hauser János.
27 kh. földjén, melyből 4 kh. szőlő, 1918 óta gazdálkodik önállóan. Takarékpénztár ig. tagja. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy.-ezredhez. Az olasz fronton harcolt. Megsebesült. 1916-ban leszerelt, mint őrvezető. 30 százalékos rokkant.

Hauser János.
Saját földjén 1890-ben kezdte meg az önálló gazdálkodást. Közs. képv. testületi tag. Villanyszövetkezet elnöke, Takarékpénztár elnöke, Alkalmi szeszfőzde, Budaörsi szőlőgazdák szöv. vál. tagja, több ízben közs. bíró volt, Iskolaszék világi elnöke, Önkéntes Tűzoltó Testület vál. tagja.

Keusch János.
30 kh. saját földjén gazdálkodik, amelyből 5 kh. szőlő. Az önálló gazdálkodást 1895-ben kezdte meg. Közs. képv. test. tag, iskolaszéki gondnok, takarékpénztár, villanyszövetkezet és a Hangya ig. tagja. A háború alatt a közélelmezési bizottság tagja volt.

Ritter Márton.
Saját földjén és szőlőbirtokán gazdálkodik 1901 óta. A Takarékpénztár felügy. biz. tag, Villamossági szöv. ig. tagja. 1914-ben bevonult a vasúti hidász ezredhez 52 hónapon át harcolt az orosz és olasz frontokon. 1918-ban leszerelt. Kitüntetései: ezüst szolg. ker. és Károly cs. ker.

Weber János.

32 kh. földjén gazdálkodik önállóan 1913 óta. A közs. képv. testület virilis tagja. 1914-ben a mozgósításkor a vártűzérekhez vonult be. 56 hónapon át teljesített szolgálatot az olasz határmenti erődökben, mint főtűzér. János fia 1916-tól mint főtűzér vett részt a háborúban, az olasz, orosz frontokon harcolt. Megsebesült. Kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Weber Lipót.

Saját földjén gazdálkodik, amelyből 1 és fél hold szőlő. 1920 óta közs. esküdt, Takarékpénztár és Hangya ig. tagja, Állattulajd. Egy. biz. elnöke volt. Hat esztendeig Iskolaszéki biz. tagja volt és Népművelődési Egy. pénztárosa. Mozgósításkor bevonult a 32. gyalogezredhez. Harcolt az orosz-lengyel frontokon 30 hónapon át. Koronás vaskereszt és a Károly cs. ker. tulajdonosa.

Hauser András, Hauser János, Huber Endre, Janses János, Kintner Mátyás, ifj. Szele Mihály, Winkler Mátyás, Winkler Mátyás, Winkler Mihály.

Fuvarozók: *Winkler Márton.*

26 kh. földjén gazdálkodik. 1926 óta foglalkozik fuvarozással. A közs. képv. test. tagja 10 esztendje, az Iskolaszék biz. tagja volt. 1914-ben a mozgósításkor bevonult a 32. gy.-ezredhez. Harcolt az orosz fronton, majd 1915-ben orosz fogságba esett. Przemyslnél és 1918-ban szabadult ki.

Gozolits János, Proch Péter.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Deigner István.*

1924 óta kereskedő. 8 kh. földjén, amelyből 4 kh. szőlő, gazdálkodik. 1915-ben a 3. tábori tűz. ezredhez vonult be. Harcolt a szerb, orosz, olasz és francia frontokon. 42 hónapon át és megsebesült. 1918-ban mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker., II. o. német vasker.

Feldhoffer Antal.

Az üzletet apósa alapította 1898-ban. Gazdálkodással foglalkozik. A Villany, szöv. felügy b. tagja. 1915-ben az 1. honv. gy.-ezredhez vonult be, onnan a csendőrséghez, majd a 312. honv. gy.-ezredhez helyezték át. Orosz, olasz fronton harcolt, megsebesült. Mint őrm. szerelt le. Kitüntetései: 2-szer nagyez., 2-szer kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Frank György.

1919-ben vette át apósától az üzletet. Saját földjén, amelyből 3 kh. szőlő, gazdálkodással is foglalkozik. Korlátolt italmérési engedélye van. A közs. képv. testület virilis tagja. Mozgósításkor az 1. honv. gyalogezredhez vonult be. Harcolt az orosz fronton, megsebesült, 1915-ben fogságban esett, ahonnan 1918-ban szabadult meg. Mint tizedes szerelt le.

Frank János.

1912-ben vette át az üzletet apósától. Önkéntes Tűzoltó Test. alparancsnok, Váll. Szöv. üzletvezetője, Testnevelési biz. és Iskolánkívüli népokt. biz. tagja. Mozgósításkor a 32. gy.-ezredhez vonult be. Harcolt az orosz-lengyel és román frontokon, 56 hónapon át. Mint őrvezető szerelt le.

Kintner Mátyás.

Saját földjén és szőlőbirtokán gazdálkodik, amely részben helyben, Budapesten és Törökbálinton fekszik. Közs. képv. test., Iskolaszéki biz. tagja, Temetőgondnok. Mozgósításkor bevonult a vártűzérekhez, a szerb fronton maláriát kapott. Mint tűzmester szerelt le.

Kormány Károly.

1900-ban vette át az üzletet. Iskoláit Budakeszin és Budapesten végezte. Festőművész. Kollektív kiállításon részt vett. Háború alatt a 17. helyőrségi kórházban teljesített szolgálatot.

Kruck János.

Az üzletet 1925-ben alapította. Asztalos szakmát tanulta helyben. Önálló asztalos 1900-ban lett. Önk. Tűzoltó Test. tagja 15 esztendeje, Váll. szöv. ig. tagja 4 esztendeje. Mozgósításkor a 32. gy.-ezredhez vonult be. Harcolt az orosz fronton. Fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Schultz András.

Üzletét 1918-ban alapította. Saját földjén gazdálkodik, amelyből 3 kh. szőlő. Korlátolt italmérési engedélye van. 1914-ben az 1. honv. gy.-ezredhez vonult be. A szerb, olasz fronton harcolt. 1916-tól egészségü. osztagnál teljesített szolgálatot.

Albecker Benedekné, Rechner Károly, Szailer Istvánné, Szakály József, Róth István.

Gabona- és terménykeresk.: *Ritter Lőrinc.*

Harisnyakötés: *Hauser Rózsa, Zerhelbach Róza.*

Hentesek és mészárosok: *Hübner Endre.*

Szakmáját helyben tanulta. 1894-ben szabadult fel. Mint segéd és üzletvezető dolgozott helyben. 1912-ben lett önálló. Közs. képv. test. virilis tagja 20 esztendeje, Ipartest. elnöke. A háború alatt az 1. honv. gy.-ezred II. hadtápszázlóaljnál teljesített szolgálatot, mint tizedes.

Bemann Antal, Bemann József, Drixler János, Heller István, Hauser Károly, Weinhammer Nándor.

Kalapos: *Konrád Mátyás.*

Kádárok: *Braun Péter, Frantisberger Antal, Posch Jakab, Szilassy Antal.*

Kárpitos: *Ritsmann János.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Daxhammer Mátyás.*

Vendéglőjét 1929-ben saját házában nyitotta meg. Saját szőlőjén gazdálkodik. Mozgósításkor bevonult a 6. vántűzérekhez. Harcolt az orosz, olasz frontokon 20 hónapon át. Jobblábát amputálták, balkeze béna lett hüdéstől. 75%-os rokkant. Mint szakaszvezető szerelt le.

Hauser András.

1902-ben vette át az üzletet sógorától. Előzőleg gazdálkodással foglalkozott. Közs. képv. test. tag, Takarékpénztár ig. tagja. Mozgósításkor az 1. honv. tűzérekhez vonult be. Mint tizedes szerelt le.

özv. Herczog Györgyné.

1928-ban vette át a vendéglőt. Néhai férje, aki a háborúban a repülőknél teljesített szolgálatot, 1929-ben halt meg.

Luncz Pál.

Kőművesmesterséget tanult Budapesten. 1927-ig mint kőműves segéd dolgozott különböző helyeken. 1927-ben nyitotta meg kocsmáját. Hitelszöv. ig. tagja. 1913-ban vonult be a 12. tábori tüzérezredhez. Háborúban orosz, szerb, román frontokon harcolt 51 hónapon át. 1918-ban mint tűzmester szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Timár Gyula.

Középiskoláit Székelyudvarhelyen végezte. 1892—1914-ig a Pestvidéki törvényszéknél, majd a Bpesti kir. törvényszéknél volt bírósági főtiszt. 1914-ben nyitotta vendéglőjét Budapesten. 1922-től Törökbálinton volt strandvendéglője, 1927 óta helyben vendéglős. Egy tűzhely szabadalma van. Mozgósításkor az 1. h. gy.-ezredhez vonult be, orosz fronton megsebesült. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Eszterle Antal, Herverth Orbán, Joósi János, Kensch Mátyás, Kostyál István, Miller János, Ricker Józsefné, Weiszkopf János, Winkler Jakab.

Kosárfonók: *Gozolits Sebő.*

Kovácsok: *Bora Ferenc, Eick Béla, Eck István, Hesz Márton, Reitter György, Steiner Antal.*

Kőművesek: *Bognár Mihály.*

Mesterségét Budapesten tanulta ki. 1907 óta önálló. Ipartestület és Hitelszöv. tagja. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy.-ezredhez Olasz, román frontokon harcolt 20 hónapon át. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Eberhardt János, Herczog Mátyás, Szing Ferenc.

Kútépítő: *Huttera János.*

Lakatosok: *Bauer József, Elber Ferenc, Hundt Mátyás, Hundt Ferenc, Kacsor Ottó.*

Liszt és terménykereskedő: *Müller János.*

Pékmesterséget tanult, két évig mint segéd dolgozott. 1929 óta liszt- és terménykereskedő. Lisztbizományi lerakata van. 1914-ben bevonult a 32. gy.-ezredhez, orosz fronton harcolt, kétszer sebesült, 1916-ban orosz fogságba esett, abonnan 1918-ban tért haza.

Malmok (daráló malom): *Deigner István, Stemler Rezső, Winkler István.*

Mozgó képszínház: *Kultur-mozgó.* Tulajdonos: *özv. Holle Teofilné.*

Órás és ékszerész: *Pöstián Miksa.*

Pékek: *Kreisz János.*

Szakmáját Esztergomban tanulta. Mint segéd Ausztriába is dolgozott. 10 h. földjén gazdálkodással is foglalkozik. Közs. képv. testületi tag, ipartestület választm. tagja, Hitelszöv. felügyelő biz. tag, Hangyaszöv. ig. tagja. 1915-ben bevonult a 32. gy.-ezredhez szerb és olasz frontokon harcolt 4 hónapon át, majd Budapesten teljesített szolgálatot. Mint őrvezető szerelt le.

Poschik József.

Szakmáját helyben tanulta, mint segéd Bpesten, Balassagyarmaton, Salgótarjánban dolgozott. 1920 óta önálló. 1928-ban fűszerüzletet is nyitott. Ipartestületnek 3 évig volt pénztárosa. Mozgósításkor bevonult a 32. gy.-ezredhez, orosz, román, olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le.

Poschik Károly.

Szakmáját helyben édesapjánál tanulta, mint segéd Budapesten, Szentendrén, Kispesten dolgozott, 1913-ban lett önálló. Közs. képv. testületi tag, Ipartestület elöljárósági tagja, 5 évig elnöke volt, Hangya szöv. igazg. tagja, Iskolaszéki tag, Ker. Munkás Egyesület titkára, Hitelszöv. választmányi tagja. Háborúban a 32. hadosztály sütödéjénél mint őrmester teljesített szolgálatot.

Reiter József.

Szakmáját helyben tanulta, mint segéd Bpesten, Komáromban stb. helyeken dolgozott, 1913 óta önálló. Háború alatt a 31. hadosztály pékségénél, mint őrvezető teljesített szolgálatot.

Baranyai Ferencné, Jombah Sándor, Sándor János.

Rövidárúkereskedők: *Bayer János, Bachmann Lőrinc, Herczog János.*

Szabók. Férfi szabók: *Alt Sebő, Fleischmann Ádám, Fleischmann István, Kiss Antal, Oszterczih Pál, Ruchmich Károly.*

Szállodák: *Herwerth Orbán, Timár Gyula.*

Szeszfőzdék és szeszgyárak: *Központi szeszfőzde* (alkalmi szeszfőzde).

Szobafestők és mázolók: *Huber János.*

Szakmáját Budapesten és helyben tanulta. 1914-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1926-ban lett önálló. 1915-ben bevonult a tűzérségi repülőgépelhárító csoportjához. Olasz, román, orosz frontokon harcolt 40 hónapig. Megsebesült 1918-ban, mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. iker.

Szijgyártó és nyerges: *Kiss Ferenc.*

Szikvízgyárosok: *Braun György, Csulits Károly, Hierholcz Ferenc.*

Tüzelőanyagkereskedő: *Wéber Jakab.*

Ügynökök. Bor- és szeszügynökök: *Proch György, Zirkelbach József.* b) Ló-ügynök: *Gozolits János,* c) Marha-ügynök: *Eszterle Antal.*

Üvegesek: *Feldhoffer János, Rogits Béla.*

Villanytelep: *Budaörsi villamossági mezőgazdasági üzemi szövetkezet.*

BUDATÉTÉNY

Nagyközség.

A pusztaszabolcsi vasúti vonal mellett fekvő nagyközség Budafok megyei város területéből vált ki, így különös történelmi eseménye nincs.

A világháborúban bevonult katonák száma: 243, hősi halottaké 36, hadiözvegyeké: 9, hadiárváké 11. A hősi halottak emlékére a r. kath. templom falába emléktáblát helyeztek el. A község a forradalmi mozgalmakban nem vett részt, ellenséges megszállás alatt nem állott.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 2428 lélek. Magyar: 1821, német: 607. R. kath.: 2183, ref.: 143, ágh. ev.: 87, g. kath.: 9, izr.: 6. *Házak száma:* 385. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 2654 *lélek* és 418 *ház* van.

Területe: 599 kh., melyből a községé 21 kh. Szántó: 355, rét: 8, legelő: 42, szőlő: 67, kert: 69, egyéb: 58 kh. *Talajviszonyok:* meszes homok, kavicsos.

Terményei: gabonaneműek és gyümölcsök.

Vas. áll.: *helyben* (Máv. megálló és 3 Hév. megálló).

Posta, táv., tel., Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok.* Törvsz., Pü. ig. Járásb., Főszb., Tkv., Adóh., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., OTI: *Budapest.* Vál. ker.: *Törökbálint,* Cső.: *Nagytétény.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: Budafok 59.

Vezető jegyző: *Csaba Elemér* főjegyző.

Középiskoláit Késmárkon, a jegyzői tanfolyamot Kassán végezte. Államszámvételi vizsgája van. Segédjegyző és aljegyző volt Kisidán és Kapiban. 1918-ban lett főjegyző Rákócifalván, ahonnan 1928-ban jött Budatéténybe. Elnöke a Testnevelési Bizottságnak, a Népművelési Bizottságnak és a dalárdának. Választmányi tagja a Társaskörnek és a Crédo Egy.-nek. Háborúban 1914-től vett részt. Orosz, oláh, szerb és olasz frontokon harcolt. Kétszer sebesült. Kisez., bronz v. é., Károly cs. iker., seb. érem, a porosz vasrend II osztálya, szilézíai arany, porosz hadikereszt és a német becsületrend tulajdonosa. Mint tartalékos hadnagy szerelt le.

Segédjegyző: *Kardos Mihály.*

Középiskoláit Papán, a jegyzői tanfolyamot Szombathelyen végezte. Gyakornokéveit Kislődön és Somlószőlősön töltötte. 1924-ben Bián megválasztották segédjegyzőnek, majd 1929-ben Budatétényre jött. Le-

vente Egyesület főoktatója. A TESz helyi fiókjának jegyzője, a Tűzoltó Egyesület parancsnoka. 1918-ban vonult be a 13. h. gy.-ezredhez. Tisztiiskola elvégzése után az összeomláskor szerelt le. Fivérei: Ferenc és József végig küzdötték a háborút. Ferenc többször sebesült.

Irnok: *Nagy Ferenc.* Közs. bíró: *Gállos Endre.* Törv. bíró: *Winter József.* Pénztáros: *Pentz József.* Közgyám: *jászfalui Kóthay István.*

M. kir. postahivatal. Postamester: *Kajdy Imréné.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *P. Feikus József.* Kántor: *Ottinger József.*

Názáreti Missiós Rendház magánjellegű gimnáziuma. Rendfőnök: *P. Wodarka Péter.* Tanár: *P. Zinics József.*

Áll. elemi iskola. Igazg.: *Gáspáry Sándor.* Tanítók: *Domonkos Erzsébet, Fehér Margit, Hellmann Anna, Hettyeyné Gáspáry Ella, Ottinger József, Pavlicsek Éva, Schäme Misik Ilona.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok: *dr. Böhm Pál, dr. Mayer Gyula, dr. Obál Ferenc* egy. m. tanár, *dr. Nagy László* (gyermekorvos), *dr. Popiel Dénes* (fogorvos).

Ügyvédek: *dr. Debreczeni Sándor, dr. Urbach Lajos, dr. Wenczel Árpád.*

EGYESÜLETEK,

Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Par. nok: *Pokorny József.*

Levente Egyesület. Elnök: *Pokorny József.* Főoktató: *Kardoss Mihály.*

Budatétényi Társaskör. Elnök: *Pokorny Ödön.*

Budatétényi Dalárda. Elnök: *Fledervisz János.* Karnagy *Kiss Dénes.*

Crédo férfi egyesület. Elnök: *Sipos István.*

Hitterjesztő női Egyesület. Elnöknője: *Csaba Elemérné* szül. *Tóth Erzsébet.*

Kassai születésű. Felsőkereskedelmi érettségit tett Kassán. Elnöknője a helybeli hitterjesztő női egyesületnek. Férje a község főjegyzője.

Vöröskereszt fiók Egylet. Elnök: *dr. Wenczel Tibor.*

TESz budatétényi kerülete.

1930 őszén alakult meg *dr. Wenczel Árpád* ügyvéd, *Csaba Elemér* főjegyző és *Gáspáry Sándor* iskolaigazgató kezdeményezésére. Célja a megbízható elemek tömörítése, a község speciális terményeinek kedvező értékesítése, általában pedig a közönség jobb megélhetésének biztosítása.

Elnök: *vitéz körpenyesi Kontz Sándor* ny. altábornagy.

Középiskoláit Besztercén, a hadapródiskolát Nagyszebenben végezte 1888-ban. Fokozatos előléptetések után tábornokká 1920-ben altábornaggyá 1923-ban nevezték ki. 1924-ben vonult nyugalomba. 1914-ben az orosz fronton gránáttól légnyomást kapott, majd különböző vezérkari-tiszti szolgálat után 1916-ban a 81. honvéd gy.-dandár parancsnoka lett. Ugyanez év decemberében mint osztrák-magyar meghatalmazott Romániába került. Összeomláskor Bukarestben magyar követté nevezték ki, ilyen minőségében az oláhok internálták. Háború után 1921-ig a honv. minisztérium főcsoport főnöke, 1923-ig a csendőrség felügyelője volt. Kitüntetései: III. o. vaskoronarend kardokkal, III. o. kat. érd. ker. kardokkal, Sign.-Laud., Ferenc József-rend középkeresztje, azonkívül több német, török és bolgár háborús kitüntetés. 1926-ban avatták vitézzé.

Alelnök: *Gáspáry Sándor* iskolaigazgató. Titkár: *Kardoss Mihály* segédjegyző.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Gállos Endre, Hill József, Hill Nándor.*

Autótulajdonosok: a) Személyautó: *Borhy Sándor* 16 HP., *Czigány Jenő, Forray Károlyné* 40 HP., *Erdélyi Géza* 24 HP., *Gergely Béla, Haustein Gusztáv* 16 HP., *Hutter Ferenc, Krausz Soma, dr. Mokos László, dr. Poór Pál, Tögl Istvánné* 12 HP., *dr. Suppán Kornél* 24 HP., *dr. Vilkonpts Adolf* 16 HP. b) Teherautó: *Borhy Sándor* 16 HP., *Czigány Jenő* 40 HP., *lovag Garibaldi Jenő, Suppán Kornél* 24 HP.

Ácsok: *Berger István, Wittmann Ferenc, Tóth Mihály.*

Bádogos: *ifj. Bizsnits István.*

Borbélyok: *Finster Ferenc, Horváth László, Wéber Antal, Wéber György.*

Champion-gomba tenyésztők: *Püspöky Miklós.*

Kereskedő volt Kolozsvárott, majd a megszállás után ide repatriált. 1923 óta Budatétényen sampion-kultúrát létesített. Fia László 1915-ben vonult be, orosz fronton harcolt; előbb mint repülőtiszt, később mint gyalogsági tiszt. 1917-ben megsebesült. Kitüntetései: II. oszt. érd. ker. kardokkal, bronz v. é., Károly cs. ker. Mint tart. géppuskás-hadnagy szerelt le.

Lovag Garibaldi Jenő, lovag Garibaldi Róbert, Hoffmann Dániel, Kothay Károly, Kothay István, Makó Testvérek, Suppán-cég, Sántha László.

Cipészek: *Ecker Mihály, Fischer András, Herczberge János, Jónás Bálint, Merl József, Niederfringer Károly, Waczlav Antal.*

Dohánytőzsdések: *özv. Simon Sándorné, szül. Berger Erzsébet.*

Néhai férje 1914-ben vonult be, az orosz fronton harcolt, 1915-ben Galiciában hősi halált halt. Özvegye 1926-ban dohánykis-árulási igazolványt kapott.

Csontos Gyula.

Építési vállalkozók: *Baricza Ferenc, Haulik István, Lettovics István, Schumy József, Wittmann Ferenc.*

Fakereskedők: *Luncz Ferenc, id. Winter József.*

Földbirtokosok: *Hechter Nándor* 22, *dr. Obál Ferenc* 21 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedések: *Csontos Gyuláné, Luncz Ferenc, Nikoleth Józsefné, Papp István, Vincsics Jakabné.*

Gabona- és terménykereskedő: *Halász János.*

Hentesek és mészárosok: *Frankovics Ignác, özv. Penzt Istvánné, Rózsa István, Ványi Ödönné.*

Ingatlanforgalmi ügynök: *Major Gyula.*

Koresmárosok: *Baucsek Józsefné, Kleofon Károly, Luncz Jánosné, dr. Schober Lászlóné.*

Kaskötő és kosárfonó-iparos: *Hajduna István.*

Kertészek *Borhy Sándor, Balucha István, Czigány Jenő és Adél, Klein János Pál, Krausz Samu, Makó Testvérek, Moser László, Suppán Kornél, Tóth Ignác.*

Kőművesek: *Lettovics István, Schumy József.*

Lisztkereskedő: *Wincsics Jakab.*

Pékek: *Ifju András, Schmidtka Ferenc, Wincsics Jakab.*

Szabók. a) férfiszabók: *Erdélyi Gyula, Tarján Sándor,* — b) női szabók: *Bayer Béláné, Erdélyi Anna.*

Szobafestők és mázolók: *Kurovszky Károly, Szombathy János.*

Vitézek: *v. körpényesi Kontz Sándor* ny. altábornagy, *v. Szeöke Bálint* ny. huszárezredes, *v. Major Miklós* szkv. százados.

CSEPEL

Nagyközség. Hozzátartozik: *Király-m.*

Csepel egyike a vezérek korában már megült helységeknek. Midőn Árpád a honfoglaló magyarokkal a Duna könyökénél foglalt állást, ahonnan egyaránt szemmel tarthatta Pannoniát és a morva birodalmat, a Duna két hatalmas ágától védett Csepel-szigetet szemelte ki letelepedési helyül, ahol a nők és a gyermekek, valamint a lábas jószág — míg a sereg távol járt — biztos menedékhelyet találtak. Béla király névtelen jegyzője is megemlékezik a sziget csúcsán épült fejedelmi lakról, mely tehát a mai Csepel helység helyén állott fenn, s kétségkivül a XII. században még megvolt; de a nemzeti királyság megalapításával az ország székhelye Esztergom, majd Visegrád és Buda lett. A csepeli király lak, mely alkalmasint vadászkastélyul szolgált, az egész középkoron át fennállott; Oláh Miklós történetíró II. Lajos király uralkodása idején (1516—26) — tehát még a mohácsi vész előtti korszakban — Csepelt városnak nevezi, ahol királyi kastély is volt. A török hódoltság alatt elpusztult, 1690-ben elhagyott, teljesen lakatlan helyként írták össze. 1690 után rácok telepedtek itt le. 1715-ben még nem fordul elő az összeírásokban, de 1720-ban már 19 jobbágyháztartást vettek itt fel

és ebből 2 magyar, 8 német és 9 szerb nemzetiségű volt. 1848-ig a helység az uralkodóház ráckevei uradalmához tartozott és jelenleg is az a legnagyobb birtokosa. Az 1838-iki nagy árvíz az egész községet elpusztította. Ekkor költözött át a község a jelenlegi helyére. Ma Pest vármegye egyik legrendezettebb községe, 14 öl széles utcákkal. A régi község területén csupán a róm. kath. plebánia épületének maradványai maradtak fenn. A róm. kath. templom 1862-ben épült.

Csepel község, amely Budapest székesfőváros közvetlen szomszédságában terül el, kicsiny, jelentéktelen község volt még a század elején, de hirtelen, gyorsiramú fejlődése, különösen a háború alatti és az azt követő években, kulturális téren sem maradt hatás nélkül. Bár a község agrár jellegű volt, az 1895—96. években alapított *Weiss-Manfréd*-féle gyártelep erős ipari jelleget juttatott számára. A gazdasági téren mutatkozó haladás maga után vonta a község társadalmi és kulturális életének erős fellendülését. Egyre-másra épültek szebbnél-szebb lakóházak, alakultak ipari érdekeltségek, létesülnek a fővárost összekötő modern műutak. A községben van polgári iskola, melyet mint magánintézetet T. Haraszthy Erzsébet tanárnő alapított. Dr. Koncz János jelenlegi főjegyző községi polgáriiskolává szervezte, így ebben a gyárváros-jellegű helységben a gyakorlati irányú polgári iskolára szükség volt. A tanulók száma: 500.

Ugyancsak a főjegyző buzgólkodása igen szép kulturházat teremtett, melyet közelebbről szenteltek fel. A községben 6 orvos, 3 ügyvéd, sok társadalmi és sport egyesület van. Mindezek a község részletes ismertetésénél felsoroltattak.

A világháborúban bevonult katonák száma: 3500, hősi halottaké: 132, hadiözvegyekké: 66, hadiárváké: 13. A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán 350 kath. h. földet osztottak ki 1074 házhely részére.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 23.000 lélek. *Házak száma:* 2183. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 23.862 *lélek* és 3211 *ház* van.

Területe: 3454 kh, melyből a községé: 22 kh. Szántó: 1688, rét: 39, legelő: 112, erdő: 491, szőlő: 21, kert: 17, nádas: 35, terméketlen: 1050 kh.

Erdőbirtok: Ráckevei uradalom tulajdona, vegyes fák. *Talajviszonya:* homokos.

Termények: rozs, árpa.

Vas. áll.: *helyben.* Rendszeres *autóbuszjárat* Bpest—Csepel között. Főszb., Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., O. T. I.: *Bpest.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt., Pü. szak.: *Pesterzsébet.* Vál. ker.: *pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel. 1.

V. jegyző: *dr. Koncz János* főjegyző.

Középiskoláit Kolozsváron, a jogot részben Kolozsváron, részben Budapesten végezte. A közig. működését Székelyderzsen kezdte, majd Dicsőszentmártonban működött. A jegyzők Országos Egyesületének évtizedek óta vezetőségi tagja, 1922 óta elnöke, a várm. th. bizottságának, a kis közgyűlésnek, a társulati egyesületek szövetségének, valamint számos egyesületnek tagja. Tevékeny munkásságot fejt ki úgy a község vezetésében és életében, mint a társadalmi és egyházi életben. A „Községi Közlöny" főszerkesztője és legtevékenyebb munkatársa.

Adóügyi jegyző: *Schram Rezső.*

Aljegyzők: *Gerőcs Lajos, dr. Lokey Béla* közig. jegyző, *Raroczy Ferenc, Szabó Géza.*

Közs. bíró: *Schmidt Mihály.* útépítési vállalkozó.

Négy középiskolát végzett. 1930 óta a község bírája. A Polgári Kör választmányi tagja, a MOVE helyi csoportjának elnöke. Kommun után megalapította a földmunkások és fuvarozók szövetségét, melynek fennállása óta elnöke. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1916-ban megsebesült, 50 százalékos rokkant lett. Édesapja, néhai Schmidt Mihály 1894-ben telepedett le a községben mint pékmester. Az Ipartestület megszervezése és az ág. ev. egyházközség megalapítása körül fejtett ki elismerésreméltó tevékenységet. Mint vezetőségi tag működött 1925-ben bekövetkezett haláláig.

Törv. bíró: *Eckrich Mihály.*

Pénztáros: *Diebold Henrik.*

Hosszú időn át kereskedő volt a községben. 1919 óta a község pénztárosa. R. kath. iskolaszék és több kultúrális társadalmi egyesület tagja. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz, román olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: n agyez., kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Közgyám: *Englerth Pál.* Végrehajtó: *Trisler Ferenc.*

Mérnöki hivatal. Vezetője: *Vladár József.*

Áll. főnök: *Hanover Gusztáv* előljáró.

Postamester: *Szabó Ilona.*

M. kir. államrendőrség. Vezetője: *Világhy Mihály* r. főtanácsos.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Esperes-plébános: *Róbl János* c. kanonok.

Középiskoláit Magyaróváron és Székesfehérváron, a theológiát Budapesten végezte. 1900-ban szentelték pappá. Működését Budakeszin kezdte, 1907-ben mint a budakalászi plébánia vezetője működik 1917-ig, azóta helyben plébános. 1924-ben esperessé, 1925-ben c. kanonokká nevezték ki. Tevékeny munkásságot fejt ki a társadalmi és egyházi életben. Több egyesületnek elnöke. 1930-ban a T. E. Sz. érd. keresztjét kapta.

Kántor: *Janczer Pál.*

Ref. egyházközség. Lelkész: *sárospataki Czeglédy Emánuel.*

Középiskoláit Kolozsváron, theológiát Debrecenben végezte. Mint katonai lelkész kezdte működését. A háború után Cegléden, Budapesten stb helyeken működött mint hitoktató, 1930 óta pedig helyben ref. lelkész. Tevékeny munkásságot fejt ki az irodalom terén, több műve megjelent, valamint cikkek, novellák és dolgozatok. Bethlen Gábor és a Prot Sajtószövetség választm. tagja.

Ágh. ev. egyházközség. Lelkész: *Oláh Károly.*

Izr. hitközség. Hitk. elnök: *Ungár Géza.*

Polgári fiú- és leányiskola. Igazgató: *Török Jenő.*

Középiskoláit Ujpesten és Kiskúnfélegyházán, a tanárképzőt Budapesten végezte. 1915-ben kezdte tanári működését, 1916-ban már igazgató volt. Számos kultúrális és társadalmi egyesület vezetőségi tagja. Neje, szül. Haraszthy Erzsébet r. kath. polg. isk. tanárnő.

Tanárok: *Báthory Erzsébet, Csurgayné Baum Karolin, Csete Balázs, Engelmanné Oravetz Emilia, Fekete Kálmán, vitéz Gönczy János, Hajdunyák Sándor, Háray Emilia, Lőrincz Vilmos, Markó Gyula, Nemez János* hittanár, *Néder Ede, Onódyné Kinda Margit, Törökné Haraszthy Erzsébet, Vághy László, Winter Róza.*

Elemi iskolák. Igazgatók: *Horváthy Gyula.*

Középiskoláit Sátoraljaújhelyen, Kassán és Lőcsén, a tanítóképzőt Sárospatakon végezte. 1891-ben kezdte tanítói működését, 1918-ban a cseh megszállás alatt a Felvidékről menekült és 1926 óta helyben mint áll. el. iskolai igazgató-tanító működik. A Felvidéken tevékeny irodalmi munkásságot fejtett ki. A magyarosítás terén elért eredményes munkásságáért a vall. és közoktatási minisztertől pénzjutalomban részesült.

Szélig Jakab.

Középiskoláit Budapesten végezte. A tanítóképzőt Esztergomban végezte. 1890. évben kezdte működését, Visegrádon, 1904 óta pedig helyben működik mint r. kath. elemi isk. igazgató-tanító. Polg. iskolaszék, közp. képv. testület tagja. A háborúban olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. ér.

Háray János, Péntek Gusztáv, Varga János.

Tanítók: *Ádám Eugénia, Bodnár Antal, Bodnár László, Bodnár Ödön, Borsovayné Huszthy Ilona, dr. Darvassyné Bobory Róza, Dezső Ilona, Honáthy Gyula, Jeney Dávid, Jeneyné Hegedüs Erna, Kangyár Hermin, Kapots József, Krasanszky Péter, Kosztelenszky Vilmos, Lehóczky Vilmos, vitéz Molnár Ákos, Nagy Mária, Rajkayné Farkas Ida, Rajkay Ferenc, Schedifka Mária, Stegenáné Szenker Ilona, Szakács Júlia, özv. Schäfferné Fehér Erzsébet, Thyerryné Szakács Erzsébet, Tóth László, Vass Béla, Veltin József.*

Óvónők: *Adamovics Jolán, Hudák Ilona, Löder Róza, Liszkay Erzsébet, özv. Pleiningerné Kiss Anna.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvosok: *dr. Rosenberg Miklós.*

Középiskoláit Miskolcon, az egyetemet Budapesten végezte. A budapesti közkórházaknál kezdte működését, 1909 óta mint gyári orvos, 1919 óta pedig mint közs. orvos működik. A Pesterzsébeti fiók Orvosszövetség alelnöke, közp. képv. testületi tag, azonkívül számos társadalmi és kultúrális egyesület vezetőségi tagja. A háborúban 1914-től mint főorvos teljesített katonai szolgálatot és 1918-ban mint ezredorvos szerelt le. Kitüntetése: Sign.-Laud. a kardokkal stb. A községügy terén tevékeny munkásságot fejt ki.

Dr. Dabasi Tibor.

Középiskoláit Nagykőrösön, az egyetemet Budapesten végezte, 1927-ben. Berlinben másfél évig várm. ösztöndíjjal mint klinikai tanársegéd működött. 1929-ben helyben községi orvosnak választották meg. Több társadalmi egyesület tagja.

Magánorvosok: *dr. Bárdos Elemér.*

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte 1917-ben. Budapesten a Bálint-klinikán, a Szt. István-kórházban és Karlsbadban a Máv. gyógytelepén működött, 1919 óta pedig helyben mint magán- és pénztárorvos működik.

Dr. Elek Pál.

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte. Működését a budapesti közkórházaknál kezdte, 1919 óta pedig helyben mint orvos és fogorvos működik. A háborúban katonai szolgálatot teljesített és mint főorvos szerelt le. Salvátor főherceg elismerő okirattal tüntette ki. A községi és társadalmi életben tevékeny munkásságot fejt ki.

Dr. Steiner Vilmos.

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte. 1921 óta helyben mint magán és OTI orvos működik. A háborúban 1915-től a 32. gy.-e., majd a 3. bosnyák e. kötelékében katonai szolgálatot teljesített.

Dr. Sztankó Viktor.

Középiskoláit Gyöngyösön, az egyetemet Budapesten végezte 1921-ben. Működését az újpesti, budapesti és csepeli kórházakban kezdte, 1928 óta helyben mint magán- és pénztárorvos működik. A háborúban 1915-től a 38. gy.-e. kötelékében szerb, orosz és olasz fronton harcolt.

Közs. állatorvos: *dr. Zoltán Jenő.*

Főv. állatorvos: *dr. Weisz Sándor.*

Gyógyszertártulajdonosok: *Hercz Gábor.*

Középiskoláit Hajdúnánáson, az egyetemet Budapesten végezte. Tiszafüreden és 1927 óta helyben mint önálló gyógyszerész működik. A háborúban 1915-től a 39. gy. e. kötelékében az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, mint gyógyszerész-hadnagy szerelt le.

Rosenberg Henrik.

A középiskoláit Budapesten, az egyetemet Szegeden végezte 1923-ban. 1924—27-ig mint a Corvin gyógyszertár tulajdonosa, 1927-től pedig helyben mint önálló gyógyszerész működik. A háborúban 1917—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Borzsovay István.

Közs. szülésznő: *Ritter Józsefné.*

1898-ban nyert szülésznői oklevelet és 1906 óta mint községi szülésznő működik. Férje a Weisz Manfréd-gyár alkalmazottja.

Ügyvédek: *dr. Pogány Imre.*

Középiskoláit és az egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1922-ben nyert ügyvédi diplomát. Ügyvédi praxisát Budapesten kezdte meg. Csepelen 1927-ben nyitott irodát. A helybeli Háztulajdonosok Szövetségének és a Ker. Egy.-nek ügyésze. A háborúban fivére vett részt.

Dr. Koncz Lajos, dr. Kux Sándor.

EGYESÜLETEK

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Unterreiner József.*

Levente Egyesület. Főoktató: *vitéz Molnár Ákos* áll. tanító.

Keresztény Polgári Kaszinó. Elnök: *Róbl János* esp.-plébános.

Polgári Kör. Elnök: *Versits András.*

Csepeli Kereskedők Egyesülete.

1922-ben alakult *Nánay Károly* jelenlegi elnök kezdeményezésére.

Elnök: *Nánay Károly.*

Mint kereskedő 1904—1920-ig Pesterzsébeten, 1920 óta pedig helyben működik. A közs. képv. test. tagja. A kereskedők egyesületének megalapítója és azóta annak elnöke. Tevékeny és hasznos munkásságot fejt ki a községi és társadalmi életben.

Alelnök: *Horovitz Samu.* Jegyző: *Ungár Jenő.* Pénztáros: *Tóth Kálmán.* Ügyész: *dr. Pogány Imre.* Háznagy: *Tóth Andor.*

Ipartestület. Elnök: *Unterreiner József.*

Iparos Kör. Elnök: *Szigeti Béla.*

Hargita Egyesület. Elnök: *dr. Molnár Sándor.*

Művezetők Orsz. Szöv. 66. kerülete.

A csoport 1907-ben alakult és jelenleg 55 tagja van.

Elnök: *Mayer Gyula.* Alelnök: *Klement Henrik.* Pénztárnok: *Bohn Ödön.* Háznagy: *Hambalka Imre.* Jegyző: *Szalmássy Béla.*

SZÖVETKEZETEK PÉNZINTÉZETEK.

Csepeli Takarékpénztár. Elnök: *dr. Koncz Gyula.*

Ügyv. igazgató: *Niederkirchner Gyula.*

Középiskoláit Budapesten végezte, 1920—1922-ig a községben mint gazdasági előadó, jelenleg mint ügyv. működik. Tevékeny munkásságot fejt ki a községi és társadalmi életben. A háborúban atyja és fivére vettek részt.

Pénztáros: *Englerth Pál.*
1912-ig fűszerkereskedő volt, 1911-től, a takarékpénztár megalakulása óta annak pénztárosa, 18 éven át volt közs. közgyám. Áll. el. iskola és a polg. iskola iskolaszék tagja. Éveken át a r. kath. egyháztanács tagja is volt.

Hangya Fogy. Szöv. Üzletvezető: *Schwarcz Imre.*
Szakmáját Marcaliban tanulta, mint segéd Budapesten és vidéken dolgozott. 1928-ban lépett a Hangya kötelékébe és 1930 óta a helyi fiók üzletvezetője.

Ált. Fogy. Szövetkezet.

Magyar Köztisztviselők Fogy. Szövetkezete.

IPARVÁLLALATOK

Weisz Manfréd gyártelepe.

Igazgatók: *Deszauer Ármin, Korbuly Károly.*

Deutsch Lénárt.
Textilszakiskolát végzett Brünnben, 1909-ben a losonci gyárhoz került, 1920-ban jött Csepelre, mint osztályvezető, 1926-ban cégvezetővé, 1928-ban igazgatóvá nevezték ki. Háborúban 1916-tól vett részt, 3 évig fogságban volt.

Főmérnök: *Krcsméry Vladimir.*
Középiskoláit Besztercebányán és Selmecbányán végezte, bányamérnöki oklevelet a selmecbányai bányászati és kohászati főiskolán nyert 1898-ban. 24 évig Zólyombreznón működött, ahol csőgyártást rendezett be. 1920 óta a gyár főmérnöke. Közs. képv. testületi tag, a helybeli ágh. ev. egyház tb. felügyelője, a gyári dalárda elnöke.

Posztógyári osztályvezető: *Kvacsák János.*
A textilszakiskolát Késmárkon, a felsőipariskolát Kassán végezte. 1920-ban lépett a gyár szolgálatába és jelenleg mint posztógyári osztályvezető működik. A MOVE díszelnöke. A háborúban a 9. honv. gy.-e. kötelékében orosz, szerb, montenegrói, román és olasz fronton harcolt, mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetése: III. o. kat. érd. ker., Sign.-Laud. a kardokkal, bronz v. é., Károly cs. ker., II. o. német vaske.

Fonóosztályvezető: *Riecsánszky Lajos.*
Felsőipariskolát végzett. 1921-ben lépett a gyár szolgálatába és jelenleg mint fonóosztályvezető működik. A Lövész Egyl. tagja, a posztógyári sport egyl. elnöke stb.

Szövőfőmester: *Beck Ottó.*
Iparát szülőhelyén, valamint Achenben a szakiskolában tanulta. 1922 óta helyben mint szövőfőmester működik. A háborúban 1914-től a 16. vadász ezr. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, 1917-ben súlyosan megsebesült. Mint őrm.-fővadász szerelt le. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Fonófőmester: *Dancs János.*
A textilszakiskolát Késmárkon végezte. Felszabadulása után külföldön bővítette szaktudását. 1922 óta helyben mint fonófőmester működik. Három gyermeke közül János középisk. tanár.

Kartoló főmester: *Grizelkó Ferenc.*
Iparát Bilitzben tanulta, ahol a textilszakiskolát is elvégezte. 1921 óta helyben mint kartoló-főmester működik és a kartolómunkák felügyelője. Négy gyermeke van.

Főművezető: *Kampe József.*
Mint művezető-esztergályos lépett a gyár kötelékébe 1912-ben. A háború alatt az ágyúlövedékosztályon teljesített szolgálatot. 1918-ban szorgalmas és fáradhatatlan munkásságáért a IV. o. polg. és hadiérdemkereszttel tüntették ki. A Műv. Orsz. Szöv. tagja.

Művezetők: *Bartusek Antal.*
1909-ben lépett a gyár kötelékébe, mint csoportvezető szakmunkás, jelenleg mint művezető működik. Mint előrajzoló és főszerelő több helyen működött. 15 évig a gyári tűzoltótestületnél mint őrpar.-nok teljesített szolgálatot. Az oláh megszállás alatt 5 hónapig oláh fogságban volt. Több társadalmi egyesület tagja.

Bohn Ödön.
A géplakatosipart szülőhelyén Székesfehérváron tanulta, mint segéd Budapesten, Bécsben, Berlinben stb dolgozott, majd a felsőipariskolát elvégezve a Máv. gépgyár szolgálatába lépett, hol 4 évig működött. 1909-ben lépett a Vízművek kötelékbe és jelenleg mint művezető működik. A Művezetők helyi csop. pénztárnoka.

Duttkó Ferenc.
Salgótarjánban mint kohász, majd az ózdi vasgyárban 5 évig működött. 1920-ban lépett a Weisz Manfréd-gyár szolgálatába és jelenleg mint művezető dolgozik. A Műv. Orsz. Szöv. tagja.

Gatyás István.
A géplakatosipart szülőfalujában Verebélyen tanulta. Mint segéd több helyen dolgozott. 1908-ban lépett a gyár kötelékébe és jelenleg mint művezető-hengermester működik. Magánszorgalomból gépkezelői vizsgát tett. Szorgalmával és szaktudásával kivívta a vezetőség elismerését.

Hajduk János.
Mint kohász szabadult fel. 1916-ban lépetta gyár kötelékébe és jelenleg mint művezető-hengermester működik. A Műv. Orsz. Szöv. tagja. Több társadalmi és kulturális mozgalom támogatója.

Hambalkó Imre.
A szerszámlakatos ipart Csepelen tanulta. 1907-ben lépett a gyár szolgálatába és jelenleg mint művezető dolgozik. A Műv.

helyi csop. háznagya, a Polgári Kör vál. tagja stb. a háborúban 1914-től a 4. hegyitüzérezred kötelékében orosz, román és olasz fronton harcolt, mint főtüzér szerelt le. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Horarik János

Lakatos- és gépesztengályos-ipart tanulta. 1908-ban került a gyár kötelékébe és jelenleg mint művezető működik. 5 évig Amerikában bővítette szaktudását. A háború alatt a IV. oszt. polg. és hadiérd. kereszttel lett kitüntetve.

Mann Lajos.

Géplakatos- és esztengályos-ipart tanulta. 1900-ban lépett a Weisz Manfréd-gyár kötelékébe és jelenleg mint művezető működik. A háború alatt több helyen teljesített szolgálatot.

Mayer Gyula.

Mint géplakatos szabadult fel és az ipariskola textiltanfolyamának elvégzése után 1903-ban lépett a Weisz Manfréd-gyár szolgálatába, hol jelenleg mint főművezető működik. Közs. képv. test. és a Polgári Kör stb. tagja. A háború alatt a IV. o. polg. és hadiérd. kereszttel lett kitüntetve.

Molnár József.

A géplakatosipart Füleken tanulta. Mint segéd magánúton fűtő- és gépkezelői szakvizsgát tett. 1920 óta helyben mint művezető-főgépész működik. A háborúban 1914-től orosz fronton harcolt a 25. gy.-e. kötelékében, 1915-ben Przemysl-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Polakovits Gyula.

Bádogos és vízvezetékszerelőipart tanulta. Mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1905-ben lépett a gyár kötelékébe és jelenleg mint művezető működik. Tényleges katonai szolgálatot a 12. gy.-e. kötelékében teljesített. A Műv. Orsz. Egy. tagja és II-od-pénztárnoka.

Szabó Pál.

Középiskoláit Pécsen és Szigetváron, az elektromos szakiskolát Budapesten végezte. 1905-ben Kaposváron kezdte működését, majd 1908—1912-ig az Egy. Villamos Művek szolgálatában állott. A háború után újból Kaposváron működött, 1922 óta tölti be mai állását. A háborúban 1914-től a 19. honv. gy.-e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Szalmási Béla.

Mint szerszám és géplakatos Budapesten szabadult fel. Az ipariskolát Budapesten, a IV. polgárit Ujpesten végezte. 1909-ben lépett a Weisz Manfréd-gyár szolgálatába és jelenleg mint művezető működik. A Műv. helyi csop jegyzője és titkára. A gyári Dalkörnek 25 éve működő tagja.

Ny. főművezető: *Robl Lajos.*

Az asztalos szakmát tanulta. 25 éven át dolgozott a gyár kötelékében mint művezető. A Művezetők Szöv. helyi csoportjának megszervezése nevéhez fűződik, melynek hosszú időn át elnöke is volt. A közs. képv. testületnek tagja volt. Az Orsz. Művezetők Szövetségétől ezüstsenleget kapott. 1918-ban munkásságáért a IV. o. polgári hadi érd. kereszttel tüntették ki.

Neményi Testvérek Rt. papirgyára.

Steaua kőolaj Rt.

Vacuum Oil Comp. Rt.

Szűcs- és szőrmeárú gyár Tulajd.: *Tsuk Aladár és Rudolf.*

BETÜSOROS CIMTÁR

Aranyozó: *Pemsel Károly.*

Asztalosok: *Kreisz Tamás.*

Iparát Erzsébetfalván tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1924 óta helyben lakik, 1929 óta önálló bútorasztalos. Nejének 1930 óta fűszerüzlete van. A háborúban a 19. honv. gy.-e. kötelékében katonai szolgálatot teljesített.

Malaczkov Ferenc.

Iparát helyben tanulta, mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1909 óta önálló épületasztalos. A háborúban 1914-től a haditengerészet kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Testvére: János a harcéren hősi halált halt.

Márchhárt Péter.

Iparát Siklóson tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1907 óta helyben lakik, 1923 óta önálló asztalosmester. Az Ipartestület, valamint több társadalmi egyesület tagja. Fivére: József a háborúban hősi halált halt.

Sipos István.

Iparát Szombathelyen tanulta. 1911 óta helyben mint önálló műbútorasztalos működik. Az Ipartestület vál. tagja. A háborúban 1914-től az orosz fronton harcolt, majd sebesülve fogságba esett.

Szabó Ferenc.

Iparát Nagyváradon tanulta, mint segéd Budapesten, Győrben, Debrecenben stb. dolgozott. 1914 óta helyben lakik, 1926 óta önálló épület- és bútorasztalos. Az Ipartestület tagja. A háborúban szerb és orosz fronton harcolt, kétszer sebesült.

Biró László, özv. Eckrich Józsefné, Feszniger György, Glaser István, Heszberger Lénárd, Kovács Jenő, Kolcsánszky Mihály, Makra János, Müller Antal, Németh Fe-

renc, Pázmány Béla, Pusztai Lajos, Pohl Nándor, Pemsel Károly, Stéberl Lajos, Szabó János, Szentiványszki Antal, Szücs Áron, Treugott Gyula, Terleth Henrik, Tóth György, Tobozi Lajos, Váradi Ernő, ifj. Weinper Gyula, Wenzler Viktor, Wittner Ferenc, Wersitz József, Zsolnai Sándor.

Ácsok: *Fuchs Antal.*

Szakmáját Sárdon tanulta, majd Budapesten dolgozott. 1920—1927-ig Sárdon, 1927 óta helyben mint kép. ácsm., építési vállalkozó működik. A szakosztály elnöke, a tanoncvizsgáztató biz. tagja stb. 1929-ben fűszerkereskedést nyitott, melyet neje vezet. A háborúban 1914-től szerb, orosz, olasz, román fronton harcolt, háromszor sebesült, majd román fogságban 18 hónapot töltött. Kitüntetése: kétszer kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Páder János.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1925 óta helyben mint önálló kép. ácsmester dolgozik. A háborúban 1914-től orosz, román és olasz fronton harcolt, egyszer sebesült. Kitüntetése: nagyez. és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. ér. Mint szakaszv. szerelt le.

Csókási József, Kálmán Lajos, Schöner Gábor, Scheilblein Boldizsár, Tóth István, Tóth János, Tinner József.

Bankbizományos: *Ungár Géza.*

Mint kereskedő kezdte működését és jelenleg helyben mint bankbizományos működik. A közs. képv. test. tagja volt. Nevéhez fűződik az hitközség megalapítása, melynek 15 éve elnöke.

Bádogosok: *Fogarassy Andor.*

Iparát Szamosújváron tanulta, mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1926 óta mint önálló bádogos- és vízvezetékszerelőmester működik. A háborúban 1918-tól a 63. gy.-e kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Öccse, Gyula a háborúban szerzett betegségében halt el.

Csaba Lajos, Meller István, Prerl István, Taselner József.

Bártulajdonos: *Stump Péter.*

1893-ban telepedett le a községben. 1912—1918-ig vendéglője volt helyben. Gazdálkodással is foglalkozott. Oszkár fia, aki kertészeti szakiskolát végzett, édesapja birtokán konyhakertészetet rendezett be, azonkívül fajbaromfitenyésztéssel is foglalkozik. Az Ifj. Egyesületnek elnöke volt.

Bognárok: *György László Sándor, Nagy János, Niederkircher József, Uitz József, Meggyesi János.*

Borbélyok és fodrászok: *Herneczky János.*

Iparát Gyöngyösön tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. Először Budapesten 1913-ban, majd 1926-ban helyben önállósította magát. Az Ipartestület vál. tagja és a szakosztály vezetője. A háborúban 1914-től az orosz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetése: vas érd. ker., Károly cs. ker.

Petz Ferenc.

Iparát helyben tanulta, mint segéd Bécsben és több más helyen dolgozott. 1909 óta mint önálló úri- és nőifodrász működik. A tanoncvizsgáztató biz. elnöke. Az Iparestületnek elöljárósági és a közs. képv. test. tagja volt. Öccse, Leó az orosz fogságban szerzett betegségében halt meg.

Terleth Lajos.

Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1928 óta önálló fodrász. Az Ipartestület tagja és a szakosztály jegyzője. Több társadalmi egyesület tagja.

Udovicsky Péter.

Iparát szülőfalujában Moholon tanulta. Mint segéd az ország különböző városaiban dolgozott. 1900 óta helyben önálló úri- és nőifodrász. A háborúban 1915-től a 32. gy. e. kötelékében orosz és román fronton harcolt, majd román fogságba esett, honnan 18 hónap után tért haza.

Weinberger Jenő.

Iparát Nagyváradon tanulta, mint segéd Nagyváradon, Debrecenben, Berettyóújfalúban dolgozott. 1929-ben telepedett le helyben és 1930 óta önálló úri- és nőifodrász.

Bauer Ignác, Benkő József, Czellik Antal, Dancsa Imre, Fernyák Vencel, Györök Sándor, Kálóczi Jenő, Légó Ferenc, Menhoffer Mátyás, Metler József, Matos Géza, Mihály Gyula, Nagy Sándor, Pekárik József, Petz János, Tinfel Ede, Vosztli Károly, Vitner Ferenc.

Bútorkereskedő: *özv. Gibitz Istvánné.*

1929-ben alapította üzletét, Csepeli Bútorháza címen. Néhai férje részt vett a háborúban és a harctéren szerzett betegségében halt meg. Édesatyja a háborúban hősi halált halt, Miklós fivére megsebesült.

Címfestők: *Heller Géza.*

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd Budapesten, Németországban, Romániában dolgozott. 1902—1914-ig önállóan, majd a háború után két és fél évig a Weisz Manfréd-gyár kötelékében dolgozott. 1927-ben neje női fodrászüzletet nyitott. A háborúban 1914-

től az orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem.

Mihályszki József, Petz Lajos, Szalai László.

Cipészek: *Berta Márton.*

Iparát Kúnszentmártonban tanulta, hol 18 évig mint önálló cipészmester dolgozott. 1920 óta helyben mint önálló mester működik. Az Ipartestület és Iparoskör tagja, a szakosztálynak elnöke volt. Községi esküdt. Öcsse a háborúban eltünt.

Blagojivis Sztanimir.

Iparát szülőhelyén Knyarsevácon tanulta. 1911 óta önálló cipészmester. Az Ipartestület és Iparoskör tagja, a szakosztály választmányi tagja.

Bolla Lajos.

Iparát Zalaegerszegen tanulta és mint segéd Győrben, Esztergomban, Kolozsváron, stb. dolgozott. 1928 óta önálló. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kétszer kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Bordás István.

Iparát Temesváron tanulta, mint segéd Budapesten, Törökországban, Franciaországban stb. dolgozott. 1910 óta önálló cipészmester. A szakosztály elnöke. A háborúban 1914—15-ig katonai szolgálatot teljesített.

Cripri Jakab.

Iparát Felsőgallán tanulta, mint segéd Bécsben, Komáromban, stb. dolgozott. 1915 óta helyben lakik, 1918 óta önálló. Az Ipartestület tanoncvizsgáztató bizottságának tagja.

Drgács János.

Iparát szülőhelyén, Ujszentanna községben tanulta. 1921 óta helyben lakik és 1927 óta mint önálló cipészmester működik. Az Ipartestület és Polgárikör tagja. A háborúban 1916-tól orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Grecz Gyula.

Iparát Nyirbátorban tanulta, mint segéd Bpesten, Ujpesten, Debrecenben stb. dolgozott. 1929 óta önálló cipészmester helyben. A háborúban 1915-től orosz fronton harcolt, megsebesült, majd fogságba esett. Fivére, Mihály az orosz fronton hősi halált halt.

Kivágó Zsigmond.

Iparát Kiskunlacházán tanulta, mint segéd Németországban, Törökországban stb. dolgozott. 1908 óta önálló. A közs. képv.-test., Ipartestület tagja stb. a szakoszálynak hosszú időn át elnöke volt. A háborúban az 1. honv. husz. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Marksteiner Miklós.

Iparát Aradon tanulta, mint segéd Kolozsváron, Nagyváradon és Bpesten dolgozott. Először Bpesten 1907-ben, majd 1913-ban Csepelen önállósította magát. A szakosztálynak volt alelnöke. A háborúban 1915—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Marzsin János.

Iparát szülőhelyén Somlóujlakon tanulta, mint segéd Bpesten dolgozott. 1929 óta önálló helyben. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében 1918-ban katonai szolgálatot teljesített.

Mészáros Sándor.

Iparát szülőhelyén Nagykanizsán tanulta, mint segéd Bpesten, Szegeden stb. dolgozott. A háború után helyben telepedett le mint önálló cipészmester. A baptista egyházban mint hittanító működik. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Török Imre.

1902-ben Dévaványán született. Iparát Soroksáron tanulta és mint segéd Bpesten dolgozott. 1915 óta Csepelen lakik. 1928 óta mint önálló uri és női cipészmester. Az Ipartestület, valamint több társadalmi egyesület tagja.

Bartha Miklós, Bálint Miklós, Bordás János, Fussberger Lipót, Fingerhut Lajos, Kiss Jenő, Kovács Ferenc, Liptai Károly, Mály Balázs, Mály Imre, Mészáros Sándor, Micskó László, Nagy János, Varga István.

Cipőfelsőrészkészítő: *Schwarek Zsigmond.*

Cukrász: *Klement József.*

Cserepesek: *Csukárdi János, Schinkocsek Antal.*

Cséplőgép-tulajdonosok: *Korbuly Mihály.*

Divatáru kereskedők: *Ált. Fogy. Szövetkezet, Guttmann Béla, özv. Hermann Józsefné, Radics István, „Törekvés" ruhaház, Wallner Ármin.*

Dohánytőzsdék: *Arr Sándor, Juhász Gyula, Lajos Ferencné, Ligó György, Megyeri György, Rábel Egyed, Tóth János, Viszkocsil Lajos.*

Előnyomdák: *Kocsis Rezsőné, Somogyi Mihályné, Tarró Nővérek.*

Ékszerkereskedők: *Feldstein Géza, Kopár Ferenc, Lógyel Tamás, Mózes Ernő.*

Építésanyag-kereskedő: *Adler és Glatz* épületanyagkeresk. II. sz. fiók.

Bérlő: *Molder Gyula.*

1928. vette mint szakmabeli kereskedő

bérbe az épületanyagkereskedést. *Kauffmann Margit* 1930 óta mint tisztviselő működik a cég kötelékében.

Hochfelder Sámuel.

1910-ben alapította épületfa-, asztalosáru és építési anyagkereskedését. Iskolának elvégzése után mint tisztviselő is működött. A közs. képv. test. tagja volt. A háborúban 1915-től katonai szolgálatot teljesített.

Építési vállalkozók: *Gregoretz István.*

Közép és felsőipariskolát Budapesten végzett. 1926 óta mint önálló építész és építési vállalkozó működik. A Weisz Manfréd gyárban építésvezető volt. A háborúban az olasz fronton teljesített katonai szolgálatot.

Rich Antal.

A kőművesipart nagybátyjánál tanulta, közben Bpesten az ipariskolát is elvégezte. 1910 óta önálló, 1920 óta építőmester. Nevezetesebb munkái, a helyi polgári iskola, ágh. ev. templom, ref. templom stb. Számos társadalmi egyesületnek tagja. A háborúban 1914-től az 1. honv. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 4 év után tért haza.

Szigeti Béla.

Középiskoláit Nyitrán, a felsőépítőipariskolát Bpesten végezte. 1918 óta helyben mint építési vállalkozó működik. Nevezetesebb munkája a Kulturház és több magánvilla, valamint útépítés. Állandóan egy könyvelőt és egy rajzolót foglalkoztat.

Építőmester: *Diebold Henrik.*

Faesztergályos: *Vrevetz Gyula.*

Fafűrészelés: *Pachl Nándor.*

Fakereskedők: *özv. Simon Péterné.*

Épületanyag, tüzifa és szénkereskedését néhai férje 1914-ben alapította és azt jelenleg Gyula fia vezeti. Férje 1928-ban halt el.

Schwartz Sándor.

Iskoláit Hatvanban végezte, majd mint gyakornok kezdte működését, 1919 óta helyben épületfa, tüzelő és építésanyagkereskedő. A háborúban 1917-től a 60. gy. e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. A Nemzeti Hadseregben is teljesített katonai szolgálatot.

Fehérnmeű készítő: *Hegedüs Károly.*

Fényképész: *Virrler Dávid.*

Fogtechnikus: *Varga József.*

Iskoláinak elvégzése után a fogtechnikus ipart tanulta és 1926 óta önállóan működik. A háborúban az orosz fronton harcolt és megsebesült, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Földbirtokosok: *Versitz András.*

Mezőgadzasággal és állattenyésztéssel foglalkozik. A Polgári Kör megalapításában tevékeny munkásságot fejtett ki. Huzamosabb ideje a megyei törvhat. biz. tagja, a Takarékpénztár alapító és igazgatósági tagja. Édesatyja 19 éven át mint közs. törv. bíró és pénztáros működött.

Cs. és kir. uradalom (34) 318 kh., *M. kir. kincstár* (176) 1209, *Weiss Manfréd rt.* (367) 371, *Csepel község* (35) 148, *M. kir. posta- és távirda igazg.* 60, *br. Weiss Elza, Mauthner Alfrédné és b. t.* 65 kh.

Fűszer-, vegyes és élelmiszerkereskedők: *Béres Károly.*

Négy középiskolát végzett. Szakmáját Nyiregyházán tanulta. Mint segéd Nyiregyházán, Nagykárolyban és Bpesten dolgozott. Nagykárolyban üzletvezető volt. 1930 óta önálló. Kereskedők Egyesületének, Polgári Kör tagja.

Jakab István.

Mint lakatos szabadult fel. 1921-ben lépett a gyár kötelékébe és azóta ott dolgozik. A háború alatt az olasz fronton teljesített katonai szolgálatot, majd a kommun után a Nemzeti Hadseregben. 1930-ban nyitotta fűszer és vegyeskereskedését, melyet felesége vezet.

Havasy Béla.

Szakmáját Pozsonyban tanulta, mint segéd Kecskeméten, Budapesten stb helyeken dolgozott. 1898 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. Tagja a kereskedők egyesületének. A háborúban orosz és francia fronton teljesített katonai szolgálatot.

Heszberger Menyhért.

A kőművesipar helyben tanulta, mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1929. óta önálló fűszer és vegyeskereskedő. A háborúban az 1. honv. gy. e kötelékében olasz fronton harcolt, megsebesült, mint 30 százalékos rokkant szerelt le.

Kaminek János.

Iparát Pécsváradon tanulta és mint segéd is ott dolgozott. 1929 óta helyben mint fűszer, vas és vegyeskereskedő működik. A kereskedők egyesületének számvizsgáló biz. tagja. Öccse az üzletének vezetésében segédkezik.

Komjáthy Imre.

Fűszer és vegyeskereskedését 1929-ben alapította. A tényl. katonai szolgálatának letöltése után a csendőrség költékébe lépett, majd helyben mint rendőrbiztos működött. Mint csendőr és mint rendőrbiztos résztvett számtalan bűneset kiderítésében.

Kocsis István.

Szakmáját Pesterzsébeten tanulta. 1927 óta önálló fűszer és vegyeskereskedő, először Ráckevén, 1925 óta pedig helyben. A keresk. egy. vál. tagja. A háborúban 1918-tól katonai szolgálatot teljesített.

Kovács László.

1913—18-ig a Weisz Manfréd gyár kötelékében dolgozott. 1919 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A Kereskedők Egyesületének választm. tagja.

Kozma István.

Iparát Veszprémben tanulta, mint segéd ugyanott, valamint Bpesten dolgozott. A Hangya kötelékében mint üzletvezető Szászhalombattán és Füzesgyarmaton, 1920 óta pedig mint önálló fűszer és csemegekereskedő helyben működik. A háborúban 1916-tól az olasz fronton harcolt.

Kvanta György.

1924-től kezdte működését édesanyja üzletében, üzletvezető volt, 1929 óta pedig önálló fűszer és vegyeskereskedő. Édesatyja részt vett a háborúban.

Lerner Márton.

A mezőgazdasági pályán működött, majd 1927-ben önállósította magát, mint fűszer és vegyeskereskedő. A ker. egy. tagja. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt és mint szkv. szerelt le. Kitüntetése: kisez. bronz. v. é., Károly cs. ker.

Lipthay I. Elemér.

1909—30-ig a Rimamurányi vasműveknél működött mint üzletkezelő, 1930-tól helyben mint fűszer és vegyeskereskedő A háborúban katonai szolgálatot teljesített. Öccse Jenő okl. gazdatiszt, a háborúban orosz fronton hősi halált halt.

Malaczkov Ferenc.

15 évig terménykereskedő volt, 1928 óta fűszer és vegyeskereskedő. A háborúban a táb. csendőrség kötelékében teljesített szolgálatot. A Polgárikör és a Kereskedők egy. tagja.

Müller Antal.

Iparát Zsombolyán tanulta, mint segéd Bpesten, Temesváron stb. dolgozott. Az Ált. Fogy. Szövetkezetnél kilenc és fél évig üzletvezető volt, 1924 óta önálló fűszer és vegyeskereskedő. A kereskedők egy. választmányi tagja a Cs. T. K. díszelnöke, stb. A háborúban katonai szolgálatot teljesített. Édesapja Sabác ostrománál hősi halált halt.

Nádasdy Géza.

1910 óta önálló fűszer és vegyeskereskedő, előzőleg kötélgyártó volt. A Kereskedők Egyesületének választm. tagja. A háborúban az 1. honv. huszárezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot. László öccse a háborúban hősi halált halt.

Pekarek Imre.

Mint vendéglős kezdte működését szülőhelyén Alagon, 1924 óta van szatócsüzlete. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. ér.

Perkó György.

1929 óta önálló fűszer és vegyeskereskedő, előzőleg lakatos volt. A Kereskedők egy. pót választm. tagja, a Hubertus vadász Egy. tagja stb. Rokonai közül a háborúban többen hősi halált haltak.

Puskás Mihály.

A kereskedői szakmát 1900-ban tanulta, mint segéd több helyen dolgozott. 1927 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A háborúban 1915-től a 69. gy. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, háromszor megsebesült.

Preiszler Ferenc.

Mint géplakatos szabadult fel, 1913 óta pedig önálló fűszer és vegyeskereskedő. A kereskedők egy. tagja. A háborúban a Weisz Manfréd gyárban teljesített szolgálatot. Két fivére Gyula és Rudolf a háborúban hősi halált haltak.

Szabó Imre.

34 évig volt lovászmester a bpesti Hungária malomban 1927 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A kereskedők egy. tagja.

Skobrák László.

1914 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A kereskedők egyesületének volt választmányi, jelenleg rendes tagja.

Tóth Andor.

Szakmáját Baján tanulta, 1923 óta helyben önálló kereskedő. A kereskedők Egyesületének volt alelnöke, jelenleg háznagya. A háborúban 1915—18-ig a haditengerészet kötelékében teljesített szolgálatot.

Tóth Imre.

Szakmáját Baján tanulta és ott mint árudavezető a Köztisztviselők Fogy. szövetkezeténél dolgozott. Szabadkán mint raktárnok volt, 1922 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A keresk. egy. tagja. A háborúban 5 fivére vett részt, akik közül Lajos hősi halált halt, László pedig mint rokkant szerelt le.

Tóth Kálmán.

Iparát Baján tanulta, mint segéd különböző helyeken dolgozott, 1920 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. Tevékeny munkásságot fejtett ki a kereskedők egy. megalapításában és jelenleg annak pénztárosa. A háborúban szerb és orosz fronton harcolt és megsebesült. Résztvett Sabác ostromában.

Zettner Tamás.

A lakatosipart tanulta, 1923 óta pedig önálló fűszer és vegyeskereskedő. A keresk. egy. elöljárósági tagja, a MOVE. választm. tagja stb. A háborúban 1914-től orosz, román és olasz fronton harcolt, mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz. v. é., vas érd. ker. Károly cs. ker.

Barabás Ferencné, Eckrich Ágostonné, Ernst István, Fehér Józsefné, Halász Géza, Horovitz Sámuel, Hesz Károlyné, Hainoczki Gusztáv, Kling Pál, Krausz Jenő, Krétki Ferenc, „Korona" kenyérárusító, Leller Ignácné, Lipa Antalné, Marmorstein Jakab, Marmorstein Jakabné, Nagy Kálmánné, Nánás István, özv. Németh Jánosné, özv.

Nyuli Andrásné, Purczel Antal, Raczkó János, Szász György, Schöffer József, Schirer József, Schler János, Steub Ferenc, Tóth László, Tóth Pál, Váradi Lajos, Vörös Ferencné.

Gabona- és terménykereskedők: *özv. Erdélyi Sándorné, Knerrer Péter, Malonkov Ferenc.*

Géplakatos: *Bólya János.*

Iparát a Weisz Manfréd gyárban tanulta, 1928-ban Bpesten a technologiát végezte. 1926 óta mint önálló géplakatos és autogénheggesztő működik. Közs. képv. test. tag.

Illatszertár tulajdonosok: *Kiss Lajos, Kocsmáros Árpádné.*

Ingatlan közvetítő irodák: *Papp Sándor* ny. áll. tisztviselő.

Iskoláit Mezőturon végezte. A m. kir. csendőrség kötelékébe 20 évig teljesített szolgálatot, majd mint selyemtenyésztési felügyelő, utána pedig a járásbíróságnál működött. 1929 óta helyben ingatlan forg. irodája van. Több kitüntetés és dícsérő okirat és elismerés tulajdonosa.

Vitéz Térmegi István.

Előzőleg kereskedő volt. A háborúban 1914-től a 32 gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, megsebesült és hadifogságba esett, ahonnan mint cserehadirokkant tért haza. Kitüntetései: nagy és kis ez. v. é., Károly cs. ker., seb. érem.

Kalapos: *Poór János.*

Kályhás: *Weisz István.*

Kávémérések: *Angyal István, Farkas Andrásné, Pulis Józsefné.*

Kefekötő: *Józsa Ferenc.*

Kéményseprő: *Nagy István.*

Kerékpárműhely és javító: *Guttray István.*

A géplakatosipart Ipolyságon tanulta, 1919 óta önálló kerékpár- és gummikereskedés és javítómühely tulajdonosa. 1904—1919 a Weisz Manfréd gyár kötelékében dolgozott, a IV. polg. és hadi eml. éremmel tüntették ki. 1898—903-ig a haditengerészet kötelékében a Mária Terézia hadihajón teljesített katonai szolgálatot és résztvett az 1900. évi kínai boxerlázadás leverésében. Az Ipartestület tagja.

Kertész: *Liptai Pál, Rassal János, Uhrik Mihály.*

Képkeretező: *Pamsel Károly.*

Kocsifényező és mázoló: *Melber István.*

Kovácsok: *Frankovics József, Fritz Ferenc, Kocsi János, Uitz István, Molnár József, Varga Lajos.*

Korcsmárosok: *Bauchmann Ferenc.*

1927 óta korcsmáros helyben, előzőleg gazdálkodással foglalkozott. Mozgósításkor bevonult a 11. tüzérezredhez, szerb, orosz és olasz frontokon harcolt. Összemoláskor mint szakaszvezető szerelt le. Kis ez. v. é. tulajdonosa.

Vitéz Bölsei Mátyás.

Mint közs. alkalmazott 14 évig állott a község szolgálatába, 1929 óta vendéglős. A háborúban 1914-től a 32. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt. 1915-ben súlyosan megsebesült és ebből kifolyólag jobbkarját vesztette. Kitüntetései: nagy és kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. 1925-ben avatták vitézzé.

Fritz Ferenc.

Édesatyjánál tanulta a kovácsmesterséget és a szakmában 5 évig dolgozott. 1930 óta kocsmáros. Két fivére és édestyja részt vettak a háborúban, Antal fivére a harctéren hősi halált halt, Pál rokkant lett.

Hochstein Tamás.

A hentes és mészáros szakmában dolgozott előzőleg. A háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt, egyszer sebesült, olasz fogságba esett 1918-ban, ahonnan 1 év mulva tért haza. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint szakaszvezető szerelt le.

Korn Boldizsár,

1930 óta kocsmáros helyben, előzőleg gazdálkodó és fuvaros volt. A Polgári Kör választmányi, valamint több egyesület tagja. A háborúban az 1. honv. gy.-e. kötelékében orosz fronton teljesített katonai szolgálatot. Öccse, Menyhért a harctéren eltünt.

Özv. Szijártó Jánosné.

Néhai férje géplakatos volt Tökölön, 1929-ben mint kocsmáros telepedett le a községben és még azon évben elhalt. Néhai férje a háborúban szerb és orosz fronton harcolt.

Balassi József, Drucker Miksa, Eckrich Antal, Heszberger István, Hochrein József, Juhász Márton, Kundel Márton, Kisz Sándor, Knédel András, Knertzer Gáspár, Knertzer Menyhért, Kreisz Mihály, özv. Nagy Edéné, Nagyistók István, Nikoletti Alajos, Niederkirchner Lipót, özv. Niederkirchner Nándorné, Pekerek Imre, Petz József, özv. Szeltner Ferencné, Stern Károly, Zbarovian Ferenc, özv. Zorinácz Alajosné.

Kölcsönkönyvtár: *Kultúrház.*

Kőfaragók: *Franheim János, Márton János.*

Kőművesmesterek és kőművesek: *Deák Ferenc.*

Iparát Székesfehérváron tanulta, mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1904 óta önálló és 1912 óta él helyben. Működése alatt számos családi házat és villát épített. A háborúban 1915-től orosz fronton harcolt, megsebesült és mint 50%-os rokkant szerelt le. Ferenc fia a román fronton hősi halált halt. Mihály fia nála tanulta a szakmát, Károly pedig molnár.

Ritter Ferenc.

Iparát Ujpesten tanulta, 1910 óta helyben önálló kőművesiparos építési vállalkozó. Az Ipartestület és több társadalmi egyesület tagja. A háborúban öccse, Lajos és két sógora hősi halált haltak.

Schäffer Pál.

Építési szakiskolát Budapesten végezte. 1926-ban mint okl. kőműves építési vállalkozó önállósította magát. Weisz Manfréd-gyárnál dolgozott 3 évig, Báthory Oszkárnál építésvezető volt. 1928 óta főleg középületek építését végzi. Több társadalmi és hazafias egyesület vezetőségi tagja.

Brauner Márton, Engl Gyula, Ehm Gyula, Fürcht József, Güstler József, Karl Mátyás, Kovács Gyula, Koós Gusztáv, Mitz Pál, Orbán Károly, Petz Ádám, Piller Károly, Piller János, Reichmann György, Rozbura László, Sipos János, Sólyom Lajos, Sudabek János, Srupits Mihály, Szolcsán József, Szigeti Béla, Schlagl Mátyás, Unterreiner József, Weiskirchner József.

Könyvnyomdász: *Róth Lajos.*

Kőszobrász: *Nagy Zoltán.*

Könyvkötők: *Kovács Imre.*

Iparát Csornán tanulta, mint segéd Ausztriában, Németországban dolgozott. 1928 óta könyvkötőműhely és könyvkereskedés tulajdonosa. Több társadalmi egyesület tagja. A háborúban 1915-től az orosz fronton harcolt, majd 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban szökés útján tért haza.

Zambó István.

Kútcső és betonáru készítők: *Bódis Lajos, Khón Sándor.*

Lakatosok: *Mosszer Mór.*

Iparát Kisjenőn tanulta, mint segéd Aradon, Kolozsváron, Budapesten, Berlinben dolgozott. 1919 óta önálló épületlakatos. Ipartestületi előljáró, tanoncvizsgáztató biz. elnöke. Két fivére vett részt a háborúban, orosz fogságban voltak.

Csicsák József, Demeter Sándor, Gutfrei István, Hauschild Lipót, Kari J. és Fiai, Kerti József, Kotrecz Mihály, Medvegy Gábor, Medvegy Sándor, Németh Jenő, Paulik Antal, Schmieder József, Schmigler Károly, Szamor László, Szente János, Stark Péter, Takács János, Tóth Béla, Tóth Sándor, Vennpis János, Zsuffák Vince.

Lómészárosok: *Ersing Géza, Ersing József, Zettler János.*

Mázoló és fényező: *Rapa József.*

Mechanikusok: *Demeter Sándor.*

Iparát Balassagyarmaton tanulta, mint segéd a Weisz Manfréd-gyárban dolgozott. 1923 óta önálló mechanikus. A szakosztály tanoncvizsg. biz. tagja. A háborúban orosz fronton teljesített katonai szolgálatot.

Nagy Ferenc, Papp László.

Mészárosok és hentesek: *Brém János.*

Iparát Nagykárolyban tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1921 óta önálló hentes és mészáros. A szakmai tanoncvizsgáztató biz. tagja. A háborúban hadimunkán volt.

Csörgey István.

Iparát Győrben tanulta, mint segéd Pozsonyban, Wienben, Budapesten stb. dolgozott. Először Budapesten 1908-ban, majd 1909 óta helyben önálló hentes és mészáros. 1928-ban alapította fióküzletét, melyet fia István vezet. A háborúban 1914—1918-ig a 72. gy.-e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot, mint szkvezető szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é.

Englerth József.

Iparát Budapesten tanulta. 1907 óta helyben önálló hentes és mészárosmester. A háborúban 1915-től a 6. vártüzér e. kötelékében szerb, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: Kor. vasker., Károly cs. ker.

Englerth Pál.

Iparát helyben tanulta, mint segéd Budapesten és Győrben dolgozott, 1925—1927-ig Budapesten, 1927 óta pedig helyben önálló hentes és mészáros. Az Ipartestület tagja. Édesatyja részt vett a háborúban.

Erschling József.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd ugyancsak Budapesten dolgozott. 1923 óta önálló hentes és mészáros. Édesatyja 8 évig dolgozott a szakmában önállóan. Az Ipartestület és Iparoskör tagja.

Forgács Sándor.

Iparát Gyöngyösön tanulta, mint segéd és

üzletvezető Budapesten dolgozott, 1928 óta önálló hentes- és mészárosmester helyben. Az Iparoskör választmányi tagja, a szakosztály elnöke. Édesatyja a Máv.-nál mint főraktárnok teljesít szolgálatot.

Gerencsér István.

Iparát Zalaegerszegen tanulta, mint segéd külföldön is dolgozott. 1923 óta önálló hentes- és mészárosmester. A háborúban 1914-től orosz, olasz és francia fronton harcolt, háromszor sebesült. Kitüntetése: bronz v. é.

Hanák Gyula.

Iparát Dunavecsén tanulta. Előzőleg sertés- és marhakereskedő volt, 1930 óta önálló hentes és mészáros. A háborúban orosz fronton megsebesült és fogságba esett, ahonnan 1918-ban szökés útján tért haza.

Heszberger Alajos.

Iparát helyben tanulta, mint segéd külföldön is dolgozott. 1925 óta önálló hentes- és mészárosmester. Több társadalmi egyesület tagja.

Koner Flórián.

Iparát Budapesten tanulta, 1919 óta önálló. Az Ipartestület és Iparoskör tagja, a Húsiparos szakosztálynak volt alelnöke. A háborúban a 19. gy.-e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetése: kétszer kisez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. Mint szkv. szerelt le.

Niederkirchner Ferenc.

Iparát Budapesten tanulta, 1897 óta helyben önálló hentes- és mészáros, az Ipartestületnek és Iparoskörnek hosszú időn át elnöke volt, közs. képv. test. tag. A háborúban 1914—18-ig katonai szolgálatot teljesített. Fia, Vilmos mint tűzérzászlós vett részt a háborúban.

Szalay József.

Iparát Rév-Komáromban tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1900 óta önálló hentes- és mészárosmester. Az Ipartestület és Iparoskör elöljárósági tagja. A háborúban 1915-től katonai szolgálatot teljesített. Közs. képv. test. ag.

Szeltner Testv. Hentesárugyár. Tulajd.: *Szeltner Ferenc és Ádám.*

Iparukat helyben tanulták, mint segédek bel- és külföldön dolgoztak. 1925-ben nyitották meg mai üzletüket. Az Iparoskörnek és Polgári Körnek tagjai. A háborúban Ádám 1914-től orosz és olasz fronton harcolt. Megsebesült, Ferenc 1915-től a Balkánon teljesített katonai szolgálatot.

Szélinger Árpád.

Iparát helyben tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. A községi élelmiszerüzemnél üzletvezető volt. 1929 óta helyben önálló hentes és mészáros. Mint birkózó több bajnokságot nyert. A háborúban 1916-tól román és orosz fronton harcolt, 1917-ben sebesült. Kitüntetése: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker és seb. érem. A Nemzeti Hadseregben 1920—1922-ig teljesített katonai szolgálatot.

Uitz Vendel.

Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1928 óta helyben mint önálló hentes és mészáros működik. Az Iparoskör tagja.

Weinciller György.

Iparát szülőhelyén, Veszprémben tanulta. Mint önálló hentes- és mészárosmester először Budapesten dolgozott, 1898 óta pedig helyben. Az Iparoskörnek 15 évig elnöke volt, jelenleg annak tb. díszelnöke. 15 évig Közs. képv. test tag volt.

Grünwald Jakab, Jancsovics Lajos, Uitz Jakab, Uitz Vilmos, Niederkirchner Nándor, Palliczi István, Tóth András, Thomán József, Weisz Zsigmond.

Molnár: *Stemer József.*

Mozgóképszínház-tulajdonos: *Kostyál Lajos.*

Középiskoláit Érsekújváron és bpesti tud. egyetem filozófiai fakultusát végezte. 1927 óta Kultur Mozgó igazgatója. R. kath. egyházközség világi elnöke, Közs. képv testület választott tagja, Kaszinó választm. tagja, egyházmegyei tanácstag stb. Háború alatt kifejtett munkásságáért a polgári koronás aranyérd. ker.-tel tüntették ki.

Műszerész: *Szente János.*

Szakmáját Székesfehérváron tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott, 1919 óta önálló műszerész. A háború alatt a Weisz Manfréd-gyárban teljesített szolgálatot.

Nyerges és kárpitos: *Kis Mihály.*

Női kalaposok: *Farkas Dezsőné, Gregerer Teréz, Schwarz Anna.*

Pékek: *Kuti Imre.*

Iparát Győrben tanulta, mint segéd Komáromban és több más helyen dolgozott. 1929 óta helyben önálló pékmester. Az Ipartestület, Iparoskör és a Kereskedők egy. tagja. A háborúban orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahol 6 évet töltött. Édesatyja és három fivére szintén részt vett a háborúban.

Micsinai Pál.

Iparát Kőbányán tanulta, mint segéd Budapesten, Szegeden, Aradon, Temesvárcn dolgozott. 1927 óta helyben önálló pékmester. Az Ipartestület tagja és a tanoncvizsgáztató biz. elnöke. A háborúban 1914-től katonai szolgálatot teljesített.

Östör Ferenc.

Mint segéd az ország különböző helyein dolgozott. 1918 óta helyben lakik, 1928 óta mint önálló pékmester. Az Ipartestület és Iparoskör tagja. A háborúban szerb fronton harcolt, hol háromszor sebesült. Kitüntetése: Nagy- és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Schmidt Gyula.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd Budapesten és Bécsben dolgozott. 1924 óta hely-

ben önálló pékmester és a község első géperőre berendezett sütőde tulajdonosa. Az Ágh. ev. Leányegyház presbitere, a Motor Klub alelnöke. A háborúban olasz fronton harcolt, mint altiszt szerelt le. Kitüntetése: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. A Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Borbély Zsigmondné, Fuszter Lipót, Gazsi J. és Tenkei, Heim György, Heris Lajos, Krelky Ferenc, Marnolstein Jenő, Pickermann József, Purel Antal, Schlecz Boldizsár, Schlecz János, Schlecz József, Ungár Sándor, Weiskirchner Árpád.

Posztókereskedők: *Nagy Ferenc, Tatay Károly.*

Rézművesek: *Barabás Károly, Éber Sándor, Weisz István.*

Rövidárukeresk:. *özv. Balla Miklósné, Ernst Péter, Feldstein Márk, Firingl János, Filip Sámuel, Korl Mátyásné, Katona Gáborné, Kovács János, Kovács Jánosné, Klein Elemér, Krenta Mihályné, Lábl Boldizsár, Lenczár Ferenc, Nádasdi Géza, Neuberger Károlyné, özv. Niederkirchner Jánosné, Oth János, Pálfi János, Preisler Ferenc, Reich Antalné, özv. Szeltner Mártonné, Szinkler Károlyné, özv. Schäffer Istvánné, Schróber Józsefné, Schwarcz Mór, Takács Imre, Tóth János, Url Lajos, Ungár Jenő, Vermes Ödönné, özv. Zsiva Sándorné.*

Ruhakereskedők: *Balázs Lajos, Blewein Pál.*

Szappanfőző: *Varga Péter.*

Szabók. Férfiszabók: *Biró János.*

Iparát Budapesten tanulta, 1906 óta helyben önálló férfiszabó. Szakosztály elnöke, ipartestületi előljáró, az iparoskör választm. tagja. A háborúban 1915-től a 22. honv. gy.-ezr. kötelékében orosz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Csóka Pál.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd külföldön is dolgozott. 1929 óta önálló férfiszabó helyben. Az Ipartestület tagja.

Kapitány János.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd több városban dolgozott. 1930 óta önálló férfiszabó. Az Ipartestület tagja. Édesatyja a háborúban 48 hónapig harcolt

Tóth Sándor.

Iparát Nagykőrösön tanulta, mint segéd Budapesten, Temesváron, Jászberényben, Szegeden dolgozott 1929 óta önálló férfiszabó helyben. A háborúban mint hadimunkás teljesített szolgálatot.

Winkle István.

Iparát Budapesten és Gödöllőn tanulta, mint segéd 10 évig Franciaországban, Hollandiában, Németországban dolgozott. 1911 óta önálló. A háborúban szerb fronton harcolt, megsebesült. Fia, Gyula szintén részt vett a háborúban, mint rokkant szerelt le.

Bakonyszegi Lajos, Biró János, Bölöni Imre, Bleiweisz Sándor, Dseje István, Eckert József, Fleischmann Zsigmond, Gulding József, Kondert Oszkár, Lébl Antal, Lébl Flórián, Tóth Zsigmond, Vitvudics János, Vitvudics Mihály, Wachler Ábrahám, Winkler István.

Női szabók: *Bruckner Ferencné, Burettó Rezsőné, Csizmadia József, Gommicsek Hajnalka, Gregerecz Teréz, Grósz Frida, Kangyák Jánosné, Kozma Lászlóné, Kuncz Mária, Manenska Józsefné, Müller Lujza, Pulis Ilona, Steiner Anna, Sterczer Borbála, Szentner Pálné, Schéwald Emilia, Tomász Ludmilla, Wágner Borbála, Walter Anna.*

Polg. és egyenruha szabó: *Bölöni Imre.*

Iparát Meggyesen tanulta mint segéd Nagyszebenben, Dicsőszentmártonban dolgozott. 1922 óta helyben önálló polg. és egyenruha szabómester. Az Iparoskör választm. tagja. A háborúban 1915-től katonai szolgálatot teljesített. Fivére, Domonkos a harctéren hősi halált halt.

Szíjgyártók és nyergesek: *Aberle Ernő, Keidl János.*

Szikvízgyáros: *ifj. Knerczer Boldizsár.*

Mint vasesztergályos 25 évig dolgozott. 1927-ben alapította szikvízgyárát. A Polgári Kör tagja. Édesatyja gazdálkodó és kereskedő volt.

Szitaszövő: *Ladányi Ferenc.*

Szobafestők és mázolók: *Beszeda József.*

Iparát Budapesten tanulta, 1920 óta helyben önálló szobafestő és mázoló, aranyozó és kocsifényező is. Az Ipartestület és Iparoskör tagja. A háborúban a 67. gy.-e. kötelékében orosz, olasz és román fronton harcolt, 5 sebet és kétszer légnyomást kapott. Mint

örmester szerelt le.

Mihályszky József.

Iparát édesatyjánál tanulta. 1898 óta önálló szobafestő és mázoló működik. 22 éven át közs. képv. test. tag volt. Tevékeny munkásságot fejtett ki az Ipartestület és Iparoskör megalakításában, utóbbinak jelenleg is pénztárosa. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Petz Lajos.

Iparát helyben tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1911 óta önálló szobafestő és mázoló. Kontárbiztos és tanoncvizsgáztató biz. tag. A háborúban 1914-től a 32. gy.-e. kötelékében orosz, olasz, román fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Brukner Ferenc, Hubert János, Petz Flórián, Péterfi István, Pribuska János, Varga István.

Szűcsök: *Kovács P. József.*

Szakmáját Jászárokszálláson tanulta, mint segéd Budapesten és Csepelen dolgozott. 1906 óta önálló. 1923-ban építette mai gyártelepét. 1911-ben állami nagyezüst éremmel tüntették ki. A Ker. Iparosok Orsz. Szövetségének alapító tagja, 6 éven át elnöke volt, jelenleg tb. elnöke. Ipar és Keresk. Kamara tagja. Hosszabb ideig volt törvh. biz. tag.

Fekete János.

Jászárokszálláson született. Iparát Budapesten tanulta, mint segéd Németországban dolgozott. 1924 óta önálló szűcsmester. A háborúban 1915-től a 68. gy.-e. kötelékében román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Tánc-tanár: *Hambalkó Balázs.*

Középiskoláinak elvégzése után a tisztviselői pályára lépett, 1919 óta pedig helyben mint okl. táncotanár működik. A strandfürdő vezetője. A háborúban 1917-től az olasz fronton harcolt és légnyomást kapott.

Tető-fedő: *Sinkosch Antal.*

Temetkezési vállalkozók: *Terleth Henrik.*

Az asztalosipart tanulta. 1921-ben mint asztalos és 1929-ben mint temetkezési vállalkozó önállósította magát. Képv. test. tag, az asztalos szakosztály és a tanoncvizsgáztató biz. elnöke, a Polgári Kör gondnoka. A háborúban 1918-ban katonai szolgálatot teljesített.

Eckrich Antal, Schröder Emil.

Téglagyár-tulajdonos: *Weisz Manfréd.*

Timárok: *Asztalos Károly, Fábinger F. utóda, Fischbein Sándor.*

Tüzifa-kereskedők: *Beck Mihály.*

A tűzifa- és széntelepét 1924-ben alapította, melyet atyja 1926-ban vett át. A Kereskedők Egyesületének és a Polgári Körnek tagja.

Steiner Lipót.

Fa- és szénkereskedését 1897-ben édesatyja alapította és azt 1927 óta önállóan vezeti. Édesatyja tevékeny részt vett a község és az egyház életében.

Thum István.

1929-ben alapította szén- és tűzifakereskedését, előzőleg fuvaros volt. A telep villanyfűrésszel van felszerelve. A Polgári Kör tagja. A háborúban 1918-tól a 32. gy.-e. kötelékében az olasz fronton teljesített katonai szolgálatot.

Özv. Zorinátz Jánosné.

A tűzifa és széntelepet néhai férje 1906-ban alapította és azt jelenleg fia, Antal vezeti. Néhai férje a háborúban orosz fronton harcolt, majd a román fronton Segesvárnál 1916-ban eltűnt. Huzamosabb ideig közs. képv. test. tag volt. Fia közs. képv. test. tag, a Polgári Körnek választm. tagja.

Üvegesek: *Czéder Gergely.*

Iparát Marosvásárhelyen tanulta. Jelenleg mint önálló üveges és képkeretező működik. Neje, Nemes Antónia 1921-ben nyitotta jelenlegi fűszer- és vegyeskereskedését. 1917—1918-ig katonai szolgálatot teljesített.

Ügynökök: *Baner József, Niederkirchner Gyula.*

Vaskereskedők: *Piller Dezső.*

Szakmáját Óbudán tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1928 óta önálló vaskereskedő helyben. A Kereskedők Egy. tagja. Nagyatyja Munkácson körjegyző volt.

Weinber János.

A lakatosipart Budapesten tanulta. 1910—1927-ig lakatos volt, 1927 óta önálló vaskereskedő. Több társadalmi- és kultúregyesület tagja. A háborúban részt vett, kétszer sebesült.

Varrógépkereskedők: *Gutfrei István, Szente István.*

Vendéglősök: *Benes Károly.*

A fodrászipart tanulta, 1914 óta pedig mint vendéglős működik. 1917—21-ig az Ipartestület elnöke volt, jelenleg annak alelnöke. Volt közs. képv. test. tag. Az Önk. Tűzoltó Egy. 10 éve elnöke, valamint a MOVE elnöke. Tevékeny munkásságot fejt ki a községi és társadalmi életben.

Drucker Miksa.

A hentes és mészáros szakmát, valamint a fémcsiszoló szakmát tanulta. 1909-ben lépett a Weisz Manfréd-gyár szolgálatába, ahol 1920-ig dolgozott. 1924 óta helyben vendéglős.

Fekete Sándor.

Középiskoláit Debrecenben és Jászberényben végezte, majd 16 évig mint tisztviselő és ügyv. igazgató működött Bácskában. 1928 óta vendéglős. A háborúban az 5. gy.-e. kötelékében orosz, olasz, román és francia fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagy- és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Grómann Rezső.

Szakmáját helyben tanulta, 1930 óta önálló vendéglős. Édesatyja Weisz Manfréd-gyárban mint művezető működik. Fivérei, József és Ferenc részt vettek a háborúban, József 1917-ben orosz fogságban meghalt.

Hochstein Mihály.

1928 óta önálló vendéglős helyben, előzőleg gazdálkodással foglalkozott. 1926-ban külföldről hozott burgonyavetőmaggal meghonosította a korai rózsaburgonya termelését. Az Ipartestület tagja.

Várhegyi Kósa Sándor.

1897-ben telepedett le helyben és lépett a Weisz Manfréd-gyár szolgálatába, ahonnan 1926-ban mint művezető ment nyugalomba, azóta vendéglős helyben. A háborúban öccse, Dénes hősi halált halt.

Knerczer Gáspár.

Ősrégi csepeli gazdálkodó-családból származik. 1924 óta önálló vendéglős. Több társadalmi egyesület tagja és tevékeny munkásságot fejt ki a köz érdekében.

Uitz Antal és Ferenc.

Antal a lakatos szakmát, Ferenc a nyomdász szakmát tanulta. Atyjuk alapította mai vendéglőjüket, melyet atyjuk halála óta önállóan vezetnek. Antal közs. képv. test. tag volt. Mindketten az Ipartestület és az Iparos Körnek tagjai.

Özv. Molnár Gyuláné.

Üzletét néhai férje alapította 1918-ban. Néhai férje, akit munkája közben 1923-ban ért váratlanul a halál, huzamosabb időn át a közs. képv. test. tagja volt.

Niederkirchner Albin.

Mint gazdálkodó kezdte működését, 1930 óta pedig mint vendéglős működik. A Polgári Kör választm. tagja, a r. kath. egyh. iskolaszéki és a közs. képv. test. tagja. Nagyatyja hosszú időn keresztül a község főbírója volt, édesatyja a község törv. bírája volt.

Szarka Károly.

1924 óta vendéglős helyben. A háborúban 1915-től a 32. gy.-e. kötelékében olasz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Sógora a harctéren hősi halált halt.

Papp József.

A Weisz Manfréd-gyár kötelékében működött 24 éven keresztül mint csoport- majd osztályvezetőfőmester. 1927 óta önálló vendéglős. A szakosztály elnöke, ipartestületi előljáró, az Önk. Tűzoltó Egy. elnöke, az ipar terén szerzett érdemei elismeréséül 1916-ban a polg. ezüst érdemkereszttel tüntették ki.

Wégner Lajos.

A hentes és mészáros szakmát helyben tanulta, 1928 óta vendéglős. A háborúban az 1. honv. gy.-e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült és mint 50%-os rokkant szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Zborovján Ferenc.

Szakmáját Eperjesen tanulta. Dolgozott Budapesten, Eperjesen, Bártfán. 1924 óta önálló vendéglős helyben. Az Ipartestület és a Vendéglősök Orsz. Egy. tagja.

Bársony Bálint, Elszasszer Ferenc, Filipp Sámuel, Held György, Kultúrház, Löke József, Meszmer Imre, Munkásotthon, Művezető Otthon, Niederkirchner József.

Vésnök: *Barabás Károly.*

Villanyszerelők: *Bachil József.*

Szakmáját Jászberényben tanulta. Mint segéd Bonyhádon és Budapesten dolgozott. 1920—26-ig helyben mint a Budapest—vidéki Vill. Rt. megbízottja telepedett le és teljesített szolgálatot. 1926 óta önálló villanyszerelő. A háborúban szerb, orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Az Ipartestület, Iparoskör, Polgárikör tagja.

Tatay Károly.

Iparát Budapesten tanulta, 1924 óta pedig helyben önálló villanyszerelő. Az Ipartestület és Iparoskör tagja. A háborúban 1914-től az 1. honv. gy.-e. kötelékében orosz fronton harcolt, fogságba esett, hol 46 hónapot töltött.

Füredi Endre.

Vitézek: *v. Bedő Lajos, v. Bölcsei Mátyás, v. Cser Péter Pál, v. Drotos József, v. Farkas Ernő, v. Fűző András, v. Gönczy János, v. Hegedüs János, v. Holnapi Benő, v. Kelemen Viktor, v. Koppány Ferenc, v. Major Ádám, v. Márkus György, v. Mátrai Kálmán, v. Megyes Lőrinc, v. Molnár Ákos, v. Orr Sándor, v. Péterffi Flórián, v. Surányi Péter, v. Szentgyörgyi János, v. Szigeti Ferenc, v. Termegi István, v. Visóvölgyi György.*

DUNAHARASZTI

— Nagyközség. —

E község már a rómaiak idejében lakott hely volt, Marsiglius történetíró a rómaiak *Transaquincum* városát helyezi ide. Az ujabb kutatások szerint a IV. században a határok védelmével megbízott légióknak egy táborhelye volt itt, melyet Contra-aquincum-nak is neveztek. E táborhely Diocletian császárnak 293-ban kiadott rendeletére épült és a IV. század végéig állott fenn. 1270-ben V. István Taksony faluval és Ráda pusztával együtt, melyeket azelőtt Lóránd bírt, a margitszigeti apácáknak adományozta. 1305-ben már mint községről emlékeznek meg róla az oklevelek. A XIV. században az *Imregi* család birtokába került; e család magvaszakadtával 1453-ban a helység felét a *Gecseiek* nyerik adományul. 1482-ben *Gecsei Esthre Kálmán* a helység felét *Nagylucsei Orbán* győri püspöknek adta el. A török hódoltság alatt elpusztult. 1690-ben az elhagyott és lakatlan helyek között szerepel. 1694-ben kezdet ismét benépesülni, midőn *Ráday Gáspár* volt a birtokosa. 1695-ben $^1/_4$ portával rótták meg. 1701-ben *Koroncsay János* és *Buttik Péter* bírták. Közvetlenül a szatmári békekötés után németek telepedtek le a helységbe. 1737-ben már német lakosai voltak és ekkor a báró *Laffert*-család birtoka volt. A Laffert-család 1864-ig volt itt birtokos. Ekkor a birtokot *Földváry Móric* vette meg s ez most mintegy 1800 házhely-parcellára van felosztva. A helységben levő kastélyt a báró Laffert-család építette. A község eddigi neve egyszerűen csak *Haraszti* volt. Itt is sok a nyaraló és csinos úrilak.

A községben számos ipari és gyári vállalat van. Fejlett társadalmi életre vall a sok társadalmi és sportegyesület. Nyáron nyüzsgő élet uralkodik. Az állandó nyaralók és kirándulók tömegei lepik el a Dunapartot, hol hatalmas strandfürdő van. A világháborúban bevonult katonák száma: 1112., a hősi halottaké: 138, a hadiözvegyeké: 41, a hadiárváké: 32. A hősi halottaknak emléket állítottak fel.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 8400 lélek. Magyar: 4400, német: 400. Róm. kath.: 7100, ref.: 900, ágh. ev.: 300, izr.: 100. *Házak száma:* 1600. Az 1930. népszámlálás szerint a községben 8156 *lélek* és 1716 *ház* van.

Területe: 5027 kh., melyből a községé: 447. Szántó: 2890, rét: 647, legelő: 209, erdő: 194, szőlő: 439, kert: 36, nádas: 124, terméketlen: 486. *Talajviszonyok:* homokos.

Vas. áll.: M. Á. V. és Hév. *helyben. Szállás:* Werb Gáspár és Forstner Jánosné vendéglőjében.

Posta, Táv., Tel., Cső., Pü. szak.: *helyben.* Törvsz., Főszb., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., O. T. I.: *Bpest.* Járásb., Adóh., Tkv., Pü. bizt.: *Pesterzsébet.* Vál. ker.: *Soroksár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 4.

Vezető jegyző: *Földváry Aurél* főjegyző.

Középiskoláit és a közig tanfolyamot Pécsett végezte. Kiskörösön aljegyző Hajóson adj. jegyző volt, 1928 óta a község főjegyzője. Az OKH felügy. biz. elnöke, a Nemzeti Kaszinó és Temetk. Egyl. választm. tagja. A háborúban a 19. honv. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt, 1916-ban megsebesült. Mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetése: Sign.-Laud., kis ez., bronz v. é. Károly cs. ker.

Adóügyi jegyző: *Tompa Lajos.*

Közig. aljegyző: *Bieber Tivadar.*

Közs. bíró: *Havasi András.*

A kovácsmesterséget helyben tanulta. 1909. óta van önálló műhelye. 1928. óta az Ipart. elnöke. 1930-ban választották közs. bírónak. Háborúban a 32. gy. e. kötelékében 18 hónapig harcolt az orosz fronton, majd a repülőosztagnál teljesített szolgálatot.

Törv. bíró: *Weisinger Jakab.* Pénztáros: *Gerstenbrein György.*

Közgyám: *Kalteneker Lőrinc.*

Iskoláit helyben végezte. 1905 óta önálló gazdálkodó. 1929-től közgyám., közs. képv. test tag. Békében 1900—1902-ig a 32 gy. e. szolgált mint őrvezető.

Közs. írnokok: *Rőtzer Lenke, Ruprecht Ferenc, Tamássy György, Támedly Józsefné Vecsei András.*

Máv. áll. főnök: *Leránt Ferenc* előljáró.

Hév. áll. főnök: *Kern György* főintéző.

Postamester: *Kassics Bertha.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

Róm. kath. egyházközs. Plébános: *tarnói Buócz Rezső* esperes.

Középiskoláit Budapesten, a theológiát Vácott végezte. 1895-ben szentelték pappá. Kecskeméten, Alpáron, Algyőn és Pesterzsébeten mint káplán, Szerdahelyen és Taksonyban mint plébános működött. 1922 óta helyben kerületi esperes, tanfelügyelő, plébános. Iskolaszék elnöke, Áll. isk. Gondnokság elnöke stb. Az ő nevéhez fűződik a Rákóczi-ligeti templom felépítése. Minden társadalmi és egyesületi akciókban tevékeny részt vesz.

Káplán: *Kern József.*

Középiskoláit Győrben, a theológiát Vácott végezte, 1923-ban. 1 évig Hartán, 3 és fél évig Örkényben, azóta helyben káplán és hitoktató. A háborúban a 3. h. gy. e. kötelékében mint e. é. önk. őrm. 1918-ban 2 hónapig az olasz fronton harcolt.

Ref. Egyházközs. Lelkész: *Balogh A. Sándor.*

Kántor: *Técsy Zoltán.*

Izr. hitközség. Elnök: *Kaufmann Jenő.*

Kántor: *Feuer Dávid.*

Áll. polgári fiú- és leányiskola. Igazgató: *Képessy Béla.* Tanárok: *Bencsik Geyza, Forstner Gizella, Gáspár Jánosné, Glaser György, Képessy Béláné, Kubányi Istvánné, Mály Józsefné, Sulyoki Ibolya, Szeifert M. József, Szettner János.*

Áll. elemi leányiskola. Ig.: *Andaházi Gizella.* Tanítónők: *Dedinszky Elemérné, Kárász Irma, Vértes Imréné, Zsuzsánszky Józsefné.*

R. kath. elemi iskola. Ig.: *Rasovszky Gyula.* Kántortanító: *Paldauf Gábor.* Tanítók: *Boltos Péterné, Harsányi József, Vértes Imre.*

Rákóczi-ligeti áll. elemi iskola. Ig.: *szentkatolnai Cseh Tivadar.*

Iskoláit és a tanítóképzőt 1908-ban Temesváron végezte. Haberka, Tököl, Szilágyitelep községekben, valamint Horvátországban működött. 1929 óta helyben igazgató. A háborúban a 25 gy. e. kötelékében harcolt, megsebesült. Kitüntetése: Kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem.

Tanítók: *Boltos Péter, Fenyves Zoltánné, Karácsonyi Mária, Sáringer Karola, Técsy Zoltán.*

Áll. óvoda. Óvónő: *Takács Gizella.*

Közs. óvoda. Óvónő: *Posztobányiné Halmay Viola.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok: *dr. Molnár Sándor* közs. orvos, *dr. Kun Izsó, dr. Derk Ákos, dr. Gáll Béla, dr. Schack Zoltán* fogorvos.

Körállatorvos: *Kaufmann Jenő.*

Gyógyszerészek: *Csattó Sándor, Hoffmann Géza.*

Okl. szülésznő: *Mihalits Jánosné.*

A bábaképzőt 1927-ben Budapesten végezte és azóta helyben működik. Férje mint önálló szobafestő és mázoló helyben dolgozik.

Mérnökök: *Belházy Gyula, Forstner Antal, Hellebrandt Béla, vitéz Szendy Béla, Szepessy József.*

EGYESÜLETEK,

Levente Egyesület. Elnök: *Földváry Aurél.* Főoktató: *Szigeti Árpád.*

Önk. Tűzoltó Egyesület. Elnök: *Földváry Aurél.* Par.-nok: *Erdős János.*

Ipartestület.

1919-ben alakult. A szervezést *Szántó Endre* asztalosmester vállalta, hathatós támogatásban részesülve iparostársaitól. A sikert néhai *Szelényi* Zoltán ny. huszárőrnagy biztosította, aki — megnyerve a testületi esmének — keresztül vitte az alapszabályok jóváhagyását.

Elnök: *Havasi András* közs. bíró.

Alelnökök: *Bőzinger János.*

Iparát Budapesten tanulta és 1902-ben szabadult fel. 1908 óta helyben önálló cipészmester. 6 éve az Iparetstület alelnöke. A Temetk. Egy. választmányi és az Ált. Fogy. Szöv tagja stb. A háborúban 1917—1918-ig a 32 gy.-e. kötelékében teljesített szolgálatot.

Domokos Gyula.

Iparát Budapesten tanulta és ugyanott szabadult fel 1895-ben. 1903 óta helyben önálló cipészmester. Az Ipartestület alelnöke. Résztvett a háborúban, mint tizedes szerelt le.

Ipartest. jegyző: *Rasovszky Gyula.*

Keresztény Polg. Kör. Elnök: *Képessy Béla.*

Társaskör. Elnök: *Kalabay Gyula.*

Polgári Dalkör. Elnök: *Jászai Sámuel.*

Nemzeti Kaszinó. Elnök: *Andorka Marcel.*

Munkás Testedző Kör. Elnök: *Schwarcz Aladár.*

SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Hitelszövetk. Elnök: *Lévai Ernő.*
Hangya Szöv. Elnök: *Tagscherer Mihály.* Igazgató: *Mayländer Mátyás.*
Krausz J. Károly Kosárfonó Ipar.

NYUGDIJASOK, MAGÁNZÓK,

Asztalos István ny. várm. aljegyző, tb. főszolgabíró.

Középiskoláit Komáromban és Budapesten, a keresk. szaktanfolyamot és jogi tanulmányait Budapesten végezte. Pályáját a budapesti Hazai Tkp. jogi osztályán kezdte. 1906—1908-ig a ráckevei, 1908—1911-ig kiskörösi járás szolgabírája, 1911—1914-ig a kúnszentmiklósi járás főszolgabírája, 1914—1919-ig a monori járásban szolgabíró, 1919—1923-ig a pomázi járásban szolgabíró, majd főszolgabíró, 1923—1926-ig a ráckevei járásban szolgabíró, 1926—1929-ig a vármegyénél mint aljegyző, — ipari előadó működött. 1929 óta Dunaharasztin van nyugállományban.

Barabás Félix ny. Áll. jegyintézeti főfelügyelő.

Középiskoláit és a keresk. Akadémiát Budapesten végezte. 1890-ben lépett az Osztrák-Magyar Bank szolgálatába, majd 5 évig Nagyváradon működött. 1926-ban ment nyugállományba.

Henyecz István Máv. nyugdíjas.

1883-ban lépett a Máv. szolgálatába és ott összesen 29 évet töltött. 5 gyermeke közül Bálint és István részt vettek a világháborúban.

Kalabay Gyula ny. K. O. V. főfelügyelő.

Iskoláit Nyitrán végezte. 1881-ben lépett a Kassa-Oderbergi vasút szolgálatába. Működését Ruttkán kezdte, majd Bpestn a vezérigazgatóságnál teljesített szolgálatot. Lőcsén, Korompán és Iglón működött mint állomásfőnök. A megszállás után 1920-ban ment nyugállományba. A helyi társaskör elnöke. A Magy Vörösker. II. oszt. h. ékítm. keresztjével tüntették ki.

Kulacsy Zsigmond ny. Máv. előljáró.

Iskoláit Kismartonban végezte 1896-ban lépett a Máv. szolgálatába. 1897-ben nevezték ki állomásfelvigyázónak. 1900-ban lett állomásvezető előljáró Fertőszéleskúton, majd 1913-ban a megszállásig Nagysallón állomásvezető. A cseh megszállás után elbocsátották és 3 évig mint összekötő működött, amiért a csehek 4 hónapra elzárták. 1921-ben átszökött és 1922-ig Szobon, azután 1925-ig mint állomásvezető Dunaharasztin, majd a nyugállományba vonulásáig, 1930-ig, a Keleti p.-u.-on teljesített szolgálatot.

Lukátsovits Bertalan ny. cégvezető.

Középiskoláit Egerben, a jogot Budapesten végezte. 5 évg Forgách grófnál volt nevelő, majd 1893-ban lépett a Pesti Hengermalom R. T. szolgálatába és 1927-ig, nyugalomba vonulásáig mint cégvezető-gondnok működött.

Kubányi István ny. főjegyző.

Középiskoláit, valamint a közig. tani. Budapesten végezte. Alsónémetin kezdte működését, ahol mint s.-jegyző, adóügyi jegyző, majd mint főjegyző működött. 30 évi szolgálat után nyugdíjba ment. Dunaharaszti községben a Háziipar R. T. megalapítója, a Nemzeti Kaszinó tagja stb.

Lochschmidt József ny. sóhivatali ellenőr.

A bányaiskolát Selmecbányán végezte 1899-ben. Pályáját a Hernádvölgyi vasútnál kezdte mint gyakornok, majd Rössemann és Kühnemann gépgyárba mint technikus működött. Pancsován mint m. kir. vám- és sóhivatali tiszt. Később Budapesten volt sóhivatali ellenőr, 1925-ig, nyugdíjaztatásáig. Jelenleg fajbaromfitenyésztéssel foglalkozik.

Misinszky Vilmos ny. várm. főjegyző.

Középiskoláit Szászvárosban, a jogot Grácban és Kolozsváron végezte. A közig. működését Szászvárosban kezdte, majd Kőrösbányán, Hátszegen, Algyógyon mint szolgabíró, 1898—1901-ig Hunyad vármegye II-od aljegyzője, azután mint II-od főjegyző és főszolgabíró működött. 1919-ben mint esküt nem tett tisztviselőt az oláhok állásától megfosztották. 1923 óta mint nyugdíjas helyben lakik.

Szalay Pál ny. áll. polg. isk. igazgató.

Középiskoláit Csáktornyán és Nagykanizsán, a tanárképzőt Budapesten végezte. Működését 1888-ban kezdte Kerkaszentmiklóson, majd Dobronokon, Belatiniban mint tanító, Lippán, Törökbecsén, Dunaharasztin mint polg. isk. tanár. Ráckevén 1924-ben megszervezi az áll. polg. iskolát, mint igazgató és 1929-ig, nyugalomba vonulásáig ott működött. Ráckeve község lakosságától a következő szövegű márvány alapú bronzplakettet kapta: „Adjuk tudtára mindenkinek, akiket illet, hogy ráckevei polg. isk. tanári testülete, gondnoksága és a község közönsége megemlékezésül adta ezt az emléktárgyat Szalay Pál igazgató úrnak, a polg. isk. lelkes megszervezőjének és példás gondosságú vezetőjének. Ércbe vésettük az érdemét, soha el nem muló hálánkat, hogy ebből az utókor példát és lelkesedést merítsen." Törökbecséről a szerb megszállók az esküttel megtagadása miatt kiutasították. Irodalmi téren a 90-es években működött, írt vezér- és tárcacikkeket számos ujságba. 30 és 40 éves szolgálati jubileuma alkalmával miniszteri elismerés-

ben részesült. A 41 évi szolgálatának jutalmául a VI. fiz. o. nevezték ki.

Özv. Suchig Ágostonné ezredes özvegye.

A háborúban a saját költségéből a sebesült katonákat élelmezte és különféle adományokkal támogatta. Mint önkéntes ápolónő a katonai kórházakban dolgozott. Ugy a mult, mint a jelen időben a szegényeket támogatja. Néhai férje részt vett 1866-ban a poroszokkal viselt háborúban.

Istvanecz Ferenc magánzó.

Iskoláit Nagykosztolányban végezte. Iparát Galgócon atyja üzemében tanulta. Budapesten fehérneműtisztítóüzeme volt, majd vendéglőt nyitott. Budapesten divatárúüzlete is volt, azután 1917-ben újból megnyitotta vegytisztítóüzletét. Öreg korára való tekintettel üzletét átadta 1930-ban és azóta mint magánzó él helyben. Résztvett a bosznia okkupációban.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Lesanovits Milán.*

1880-ban Obecsén (Torontál m.) született. Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd az ország különböző helyein dolgozott. 1920 óta helyben önálló iparos. A közs. képv. test. tagja.

Ifj. Meszerits Miklós.

Iparát helyben tanulta. 1911-ben szabadult fel Zwick Antal helybeli üzemében. 1925-ben saját erejéből alapította üzemét. Ipartestületi tag.

Peterka Tivadar.

Iparát Aradon tanulta és 1887-ben szabadult fel. 1915 óta önálló mester. 1920-ban az oláhok kémkedés miatt letartóztatták, de megszökött. A magyar ügy érdekében kémkedett és a kémszervezet tagja volt. Szökése után jutalomban részesült. 1919-ben mint katonai nyomozó az államrendőrség szolgálatában állott.

Ifj. Tóth Károly.

Iparát Budapesten tanulta, 1903-ban szabadult fel. Az Ipart. vál. tagja. 1914—1916-ig a csepeli tölténygyárban dolgozott.

Schubert István.

Budapesten a Fegyv.- és Gépgyárban szabadult fel 1915-ben. 1920 óta önálló. 1918-ban a 32. gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot.

Havasi János.

Iparát a Fegyv.- és Gépgyárban tanulta és 1910-ben szabadult fel. 1922 óta önálló. Az üzem kizárólag mintaasztalossággal foglalkozik. 1914—1918-ig az orosz, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: kis. ez., bronz v. é., szolg. ker., kor. vas érd. ker., vaskeresztes Károly cs. ker. 46 hónapig fronton teljesített szolgálatot, mint szakaszvezető szerelt le.

Szántó Endre.

1889-ben szabadult fel. 1910 óta önálló mester. Épület- és műbútorasztalos. Mint segéd a Thék-gyárban is dolgozott. Az Ipt. alapító tagja és a szervezőbizottság elnöke. 4 év óta közs. képv. test. tag 1915—1918-ig a Fegyvergyárban dolgozott. Öccsét, Budai Pétert vitézzé avatták.

Zwick Antal.

Iparát helyben tanulta, 1887-ben szabadult fel. 1895 óta önálló mester. A háború alatt Csepelen volt hadimunkán. Öccse a háborúban hősi halált halt.

Érsek Elek, Gláser István, Gerstenbrein Ferenc, Schmánder Pál, Wolf József.

Autófuvarozó: *Feith Mihály.*

Ácsok: *Flaska Márton.*

Mint segéd Budapesten dolgozott. Az 1886-ban rendezett kiállításon segédkezett, valamint a keszthelyi r. kath. templom építésénél mint ácspallér működött. Részt vett a balassagyarmati híd és a várpalotai nagy építkezéseknél. 1916 óta mint önálló iparos helyben dolgozik.

Frakovics István, Glöckl György, Müller Lénárt, Kartali Jakab, Musul József, Schreiber Sándor, Verbó Sándor, Wettenich Mihály, Zwick József.

Bazárárusok: *Berecz János, Kárpáti Elemér, Rózsa Ármin.*

Baromfikereskedők: *ifj. Boros Istvánné, Bubán János.*

Bádogosok: *Decsof Péter, Kuntz Aladár, Pálich Imre.*

Benzinárusító: *Witring József.*

Bognárok: *Ambrus János.*

Iparát Soroksáron tanulta. Mint segéd az ország különböző helyein dolgozott. 1922 óta helyben önálló iparos. A háborúban az 1. h. huszárezred kötelékében az orosz fronton harcolt és 1914-ben a Kárpáti harcokban fogságba esett, ahonnan 6 év után került haza.

Heller József.

Bőrkereskedő: *Lichner Lipót.*

Cementárugyár: *Dunaharaszti cementáru és mészhomok téglagyár.*

Cipészek: *Bezinger János, Benkő János, Domonkos Gyula, Ernszt József, Fehér András, Halassy József, Kindert György, Lösch Miklós, Mille János, Sághy József, Stöckl Antal, Schuszter József, Schmidt Jakab, Simek Géza, Tomanna Mátyás, Visnyovszky Nándor, Ura Károly.*

Cipőfelsőrészkészítők: *ifj. Halblender Imre.*

Iparát helyben tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1929 óta helyben, kizárólag cipőfelsőrészkészítéssel foglalkozik. Édesapja a háborúban szerb fronton megsebesült, Ferenc bátyja több fronton harcolt.

Németh Kálmán.

Iparát Szombathelyen tanulta. 1920 óta helyben önálló. Az Ipart. vál. tagja, az Orsz. Közp. Hitelszöv. volt ig. tagja, községi képviselő. A háborúban 1915—1918-ig őrszolgálatot teljesített.

Cukorkakereskedők: *Fejszés József, Lengyel Kálmán, özv. Juszt Dezsőné, özv. Juricza Jánosné.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Eisenhoffer György, Kaltnecker Sándor, Leéb András, Tompa Lajos.*

Cserépfedők: *Leimetter János, Nimsz Jánosné.*

Dohánytőzsdések: *Boderna Gyula, özv. Demeter Béláné, Eisenhoffer György, Farkas Ferencné, özv. Juhász Bernátné, Kaiser Gézáné.*

Ékszerkereskedő: *Heisenberger Pál.*

Előnyomda: *Takács Terike.*

Élelmiszerkereskedő: *Kubányi József.*

Építési anyagkereskedő: *Mandel és Csörgey.*

A cég alakult 1927-ben. Tulajdonosok a cégtársak. Megelőzőleg Mandelnek 10 évig Budapesten, 2 évig helyben volt üzlete. Csörgey József a Faipari R. T.-nál 12 évig volt tisztviselő. A cégtársak mindegyike részt vett a háborúban. Mandel az orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült, mint tart. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign.-Laud., a kardokkal és Károly cs. ker.

Építési vállalkozók: *Kerzinger József, Schreiber Sándor.*

Építőmesterek: *Kerzinger József, Mayländer Mátyás, Szabó Ferenc.*

Fa-fűrészelés: *Baranyai Béla.*

Faszobrász: *Schmidt Miklós.*

Fehérneműtisztító: *Keresztúry Béla.*

1930 óta van helyben üzlete, melyet feleségével együtt vezetnek. 1910—1923-ig katona volt, amikor végkielégítést kapott. Háborúban, 1915-ben megsebesült, azután állományvezető lett. Mint tiszthelyettes szerelt le.

Festékkereskedő: *Weisz Ferenc.*

1886-ban mint kocsifényező szabadult fel. 1925 óta önálló kereskedő. 13 évig Budapesten vendéglős volt. Helyben 1909-ben mint önálló mázolómester is dolgozott. Az OKH ig. tagja, az Ipartestület vezetőségi tagja stb. volt. A háboru alatt hadimunkán volt.

Festőművész: *Dedinszky Elemér.*

Fényképész: *Varga János.*

Fodrászok: *Papp Gyula.*

4 középiskolát Egerben végzett, az iparát ugyanott tanulta, 1883-ban szabadult fel. 1886 óta önálló. Szikszón, majd Erdélyben, Piskitelepen volt önálló üzlete. Erdélyből magyarsága miatt kénytelen volt menekülni. Majd Maglódon utóbb helyben nyitott üzletet. A háborúban 3 hónapig román fronton volt, majd a munkavédelmi alakulat parancsnoka lett Piskitelepen.

Sütő János.

Iparát Budapesten tanulta, 1918-ban szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Ujpesten és Kecskeméten dolgozott. 1929 óta helyben önálló. Atyja a háborúban a 38. h. gy. e. kötelékében szolgált, megsebesült, 80%-os rokkant lett.

Gerber Antal, Halasi Emil, Jakobicska Ferenc, özv. Piller Péterné, Réder Vendel, Szepessy Andor, Wichner Mihály. (Női): *özv. Piller Péterné.*

Fuvarozók: *Eisenhoffer Ferenc, Fajta György, Gerstenbrein Mátyás, Hajnal Sándor, Gerstenbrein József, Hackspacher Jakab, Molnár János, Pfeith Mihály, Schmidt János, Weisinger András, Zwick Károly.*

Fürdő: *Rákóczi strandfürdő.* Tulajdonos: *Tóth István.*

Földbirtokosok: *Bánk János László.*

1924 óta 50 kh. földjén önálló gazdálkodást folytat, szarvasmarhatenyésztéssel egybekötve. A közs. képv. test. tagja, a Társaskör ügyv. elnöke stb. A háborúban a 20. táb. tüzér e., később a 70. nehéztüzér e. kötelékében román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: szolg. ér., Károly cs. ker.

Fajta Mihály 80 hold, *özv. Gerstenbrein Mátyásné* 80, *Oberfrank György* 70, *Rötzer Antal* 70, *Fajta Mátyás* 60, *Weisinger Jakab* 40, *Havasi András* 40 hold.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Fazekas Lajos* ny. hév. intéző.

Pályáját Budapesten kezdte és 16 évig volt a Hév. alkalmazottja. Betegsége miatt ment nyugdíjba. Üzlete 2 év óta áll fenn, felesége alapítása. Pesterzsébeten 6 évig volt üzletük, felesége személyes vezetésével. Fivére az orosz harctéren hősi halált halt.

Fösvény József.

Pályáját mint árukihordó kezdte, 1896-ban szabadult fel Budapesten. Községi képv. test.

tag, a dunaharaszti kertegyesület elnöke. A háborúban a 60. gy. e. kötelékében az oláh fronton harcolt és mint 35%-os rokkant szerelt le. Öccse, Mihály az orosz fronton hősi halált halt.

Cseh-Galamb Gyula.

Középiskoláit Budapesten, a gazd. akadémiát Keszthelyen végezte. Bérgazdasággal is foglalkozik, marhatenyésztéssel és kertgazdasággal egybekötve. Mezőg. Kamara tagja, a járási mezőg. biz. elnöke stb. A háborúban 1914—1918-ig mint százados 41 hónapig az orosz fronton harcolt. Kitüntetései: ezüst és bronz Sign.-Laud. pántokkal és hadiékitményel, szolg. ker., Károly cs. ker.

Gróf Gyula.

1888-ban szabadult fel mint géplakatos. 18 évig a Máv. szolgálatában dolgozott. 1918 óta helyben van üzlete, melyet feleségével együtt vezet. Több egyesületnek tagja. 1915-ben szolgálata közben megrokkant.

Kárpáti Elemér.

Középiskoláit Budapesten végezte, szakmáját atyja üzletében Budapesten tanulta. Budapesten a Ganz-Danubius-gyárban mint tisztviselő működött. 1927 óta helyben önálló kereskedő. 1918-ban az 1. h. gy. e. kötelékében az olasz fronton harcolt.

Majoros Györgyné.

4 középiskolát Budapesten végzett. Üzletét 1928-ban alapította. Férje női szabó, a háborúban 1914—1918-ig a 12. tüzérezred kötelékében harcolt az orosz fronton, mint tizedes szerelt le. Unokabátyja, Német Ernő főhadnagy az olasz harctéren hősi halált halt.

Ormai Róbert.

Szakmáját helyben tanulta 1917-ben szabadult fel, 1926-ban alapította üzletét. Ker. Polgári Kör tagja. Unokatestvére, Márkus Kornél hadnagy részt vett a háborúban.

Rottmann Márton.

Középiskoláit Budapesten végezte. 1928 óta helyben önálló kereskedő. Fűszerkereskedők Egy. helyi csoportjának elnöke. Édesatyja részt vett a világháborúban.

Rózsa Ármin.

16 éves korában szabadult fel és mint segéd 8 éven át dolgozott. Részt vett Bosznia okkupációjában és kisezüst hadiéremmel, a jubileumi éremmel tüntették ki. 1914 óta Dunaharasztin önálló kereskedő. Közs. képv. test. vál. tagja, a helybeli kereskedők egyesületének elnöke. A kommun alatt elvették vagyonát, börtönbe vetették és agg kora ellenére halálra ítélték.

Sellyei Antal.

Mint ács szabadult fel 1905-ben, a cseh megszállás elől menekült. 1929 óta van helyben önálló üzlete. Felesége testvérei: Lukács János és Imre az orosz harctéren hősi halált haltak.

Stefanik Ádám.

1930 óta van önálló üzlete helyben, azelőtt Budán 12 évig vendéglőjük volt. 1914—1918-ig a 31. nehéz tüzérezredben szolgált és szerb, orosz, ormán és olasz harctéren harcolt mint tüzmester. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Ifj. Tóth Zsigmond.

Négy középiskolát végzet Budapesten. 1924-ben szabadult fel. 1929-ben alapította üzletét, azóta önálló kereskedő.

Wieland Pál.

1910-ben mint köműves szabadult fel. 1922 óta van saját üzlete helyben. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében harcolt, orosz fogságba esett, ahonnan Amerikában szökött 1919-ben és ott dolgozott.

Eiser János, özv. Goldner Jakabné, Hirsch Gyuláné, Gyurnik Rudolfné, Kreisz György, Mihályi Mártonné, Rőtzer Lénárd, Rottmann Ernő, Schwáb Györgyné, özv. Szende Andorné, Rwich Józsefné, Schwáb Bertalan, Schuszter Gy., Wágner András, Végh Gáborné, Witring József, Weisz Ferenc.

Gabona- és terménykereskedők: *Ivanics János, Réjhelyi József.*

Kalapos: *Kovács János.*

Kárpitos: *Lőrincz Lajos.*

Kerékpárkereskedők: *Jungmayer Ferenc.*

Műszerész szakmát Csepelen tanulta. Bejárta Németországot és a francia gyarmatokat. 1927 óta foglalkozik kerékpárok és varrógépek kereskedésével. A háborúban a 30. gy. e. kötelékében az olasz fronton harcolt. Bátyja, József szintén részt vett a háborúban.

Klein Miklósné.

Üzletét 1930-ban alapította. Kerékpárok, varrógépek, tűzhelyek, kályhák, valamint az ezekhez tartozó alkatrészek kereskedésével foglalkozik. Férje a csepeli gyár főtisztviselője 1922 óta.

Kertészek: *Dimitrov Márton, Gách Andrásné, Suszter József, Winter Béla.*

Korcsmárosok, vendéglősök: *Gláser József.*

1909-ben szabadult fel mint vas- és fémesztergályos. 1911-ig dolgozott a szakmájában mint segéd. 1919 óta van helyben vendéglője. 1911-től 1918-ig teljesített katonai szolgálatot. A háborúban szerb fronton harcolt. 1920-ban a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Özv. Glaser Ferencné. Fia: *Marek Gáspár.*

1890-ben szabadult fel mint kádár. 1902-ig önálló mester. 23 évig Klein I. D. cégnél

mint kádár dolgozott. A háborúban 1915—1918-ig az 1. h. gy. e. kötelékében mint szakaszvezető teljesített katonai szolgálatot.

Kalteneker Mihály.

1906 óta van iparjoga, először Budapesten. 1913 óta helyben kocsmáros. Az Ipt., a Temetk. egyl. stb. tagja. A háboru alatt az 1. h. gy. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Özv. Simon Lászlóné.

Üzletét 38 éve özvegyi jogon önállóan vezeti. Néhai férje képzett iparos volt. Leánya özv. Simon Lászlóné, kinek férje a harctéren szerzett betegségében elhalt, segédkezik üzlete vezetésében.

Szing József.

1912-ben szabadult fel mint kőműves helyben. Mint segéd 12 évig Budapesten és helyben dolgozott. 1927 óta vendéglős. A háborúban 1915-től mint szakaszvezető az olasz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett. Kitüntetése: kis ez. v. é., Károly cs. ker. Bátyja Ferenc a román fronton eltünt.

Tóth Károly.

1910 óta van iparjoga helyben, 1911-ben az iskola megszerzése nevéhez fűződik és a liget kiépítése terén tevékeny részt vett. A helyi ref. egyházközség alapító tagja és örökös presbitere. A magyar védő egy. alapító tagja stb.

Werb Gáspár.

Mint kovács kezdte működését. Dolgozott Budapesten és utóbb Németországban mint kovácssegéd. A Schlick-Nicholson-gyárban és Ganz-gyárban mint csoportvezető, majd a csepeli Weisz Manfréd-gyárban mint a kovácsosztály művezetője dolgozott. Ipartestületi, Önképzőköri stb. tag.

Daninger György, Ember Gyula, Forstner Flórián, Kaszás József, Korl József, Kerzinger Ferenc, Luttenberger Sámuel, Matheisz Gyula, Oberczián György, Rirbick Sándor, Szántó István, Végh Sándor, Wégner Nándor.

Kosárfonók: *Döller József.*

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd is Budapesten dolgozott huzamosabb ideig. Katonai szolgálatát 1913-ban kezdte, a 49 gy. e. géppuskás osztagánál. A háborúban orosz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker. Mint szakaszvezető szerelt le. Öccse, Ferenc szintén részt vett a háborúban.

Gratzer János.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd az ország különböző részein dolgozott. 1923 óta helyben önálló. A háborúban 1917-től az orosz fronton harcolt. Fivére, Ferenc orosz fogságban volt.

Kindlinger József.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1921 óta helyben önálló. A háborúban az olasz fronton harcolt. Bátyja, János szintén részt vett a háborúban és különböző frontokon harcolt.

Dunaharaszti háziipari gyár Rt., Krausz I. Károly, Schneider Ferenc.

Kovácsok: *Bircsák Pál.*

Mint segéd az ország különböző részein dolgozott, 1921-től helyben önálló kovácsmester. A háborúban 1915-től orosz román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ke. és seb. érem. A Nemzeti Hadseregben is teljesített katonai szolgálatot Bátyja Lipót és József szintén részt vettek a háborúban.

Ambrus György, Ambrus József, Havasi András, Kiss József, Tóth Pál.

Kőfaragó: *Fritz Menyhért.*

Kőművesek: *Bandzsál János, Csirik József, Feith András, Glász Ferenc, Golcs Antal, Gresei József, Lenhárdt Mihály, Nagy Ferenc, Puschl Pál, Reibl Péter, Schweig János, Schweig József, Tamburger Ferenc, Weinber Ferenc, Viola Béla.*

Kötélgyártók: *Rodl Péter.*

Kútépítő: *Mitter Mihály.*

Lakatosok: *Baranyai Béla, Tilly Lipót.*

Malmosok: *Fleisz József, Rőtzer Lénárd.*

Mészárosok és hentesek: *ifj. Boros István.*

Iparát helyben tanulta. 1925 óta helyben önálló mészáros- és hentes. A háborúban, 1917-től a 29. honv. gy. e. kötelékében olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Ifj. Luttenberger Sámuel.

Iparát édesatyja üzemében helyben tanulta. 1921 óta önálló mészáros- és hentesmester. A háborúban 1916—1918-ig a 32. nehéz tűzérezred kötelékében, orosz, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Betz Imre, Eisenhoffer Mátyás, Frankovich Ferenc, özv. Forstner Jánosné, Luttenberger Vilmos. Meszérits József, Schwánzl Lénárd, Simon Imre, Varga István, Wieland Mihály, Weisinger Ferenc.

Mozgóképszínháztulajdonos: *Tilly Lipót.*

Lakatos iparát Budapesten tanulta. Mint segéd, Budapesten, Bécsben, Németországban, Romániában és Amerikában dolgozott. 1913 óta önálló, 1914-től helyben. 1924 óta helyben mozitulajdonos. A háború alatt a 32. gy. e. kötelékében, valamint a tölténygyárban teljesített szolgálatot.

Pékek: *Triff Antal.*

Iparát Nagybányán tanulta, mint segéd az ország különböző helyein dolgozott. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt, majd 1916-ban orosz fogságba esett, ahol 3 évig volt. 1918-ban tért haza.

Bódi Pál, Cserba János, Cserba József, Gábler Márton, Imre András, Karl Gáspár, Keglovics Sándor, Naszáli András, Nagy József, Purczer György, Rötzer György, Schné József.

Rövidárukereskedők: *Lévai Ernőné.*

1919 óta van helyben rövidárukereskedése. Férje a m. kir. földm. minisztériumban számtanácsos.

Heincz Henrikné, Kőber Lipótné.

Szabók. (Férfi): *Gábler József.*

Iparát édesatyjánál tanulta és a segédéveit is nála töltötte. 1916 óta helyben önálló. A háborúban, 1914-től orosz, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: 1912—13 évi szolg. érd. ker. és Károly cs. ker. Fivérei szintén részt vettek a háborúban.

Proszonits Ferenc.

Iparát Győrben, 1902-ben tanulta. 1921 óta helyben önálló és a legnagyobb üzem tulajdonosa. A Hitelszöv. alapító tagja, az Ipart. vál. tagja stb. A háborúban 1914—1918-ig a 19. gy. e. kötelékében orosz, román és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem.

Fritz Jakab, Gratzer György, Korpics József, Puskás János.

(Női): *Spiegel Józsefné, Schrei Lajosné, Weisinger Györgyné.*

Szíjgyártó és nyerges: *Huszár Lajos.*

Szikvízgyárosok: *Eisenhoffer Gy., Fösvény József, Kalteneker Sándor, Meszérits Miklós.*

Szobafestők és mázolók: *ifj. Bánszky Ferenc.*

Iparát Budapesten tanulta és mint segéd is Budapesten dolgozott. 1928 óta helyben önálló szobafestő- és mázolómester. A háborúban édesatyja, valamint rokonai közül többen vettek részt.

Fojta József, Kemény Antal, Kertesi Sándor, Mihálics János, Navratil József.

Szűcs: *Nagy Zoltán.*

Mint segéd Budapesten és Marosvásárhelyen 15 éven át dolgozott. 1921 óta helyben önálló szűcsmester. A háborúban a 62. gy. e. kötelékében orosz, szerb, olasz és francia fronton összesen 48 hónapig harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Tetőfedők: *Leimetter János, Nints Jánosné.*

Timár: *Wetter Testv.* bőrgyára.

Tüzelőanyagkereskedők: *Demeter Aladár.*

Tüzelő- és építőanyagkereskedése helyben 1926 óta áll fenn. Azelőtt egy villamossági rt. főtisztviselője volt 4 éven át. A háborúban szerb, orosz, román fronton harcolt, súlyosan megsebesült. Fivérei, valamint sógora is részt vettek a háborúban.

Belházy Gyula, Ernszt József, Gábler József, Gerber Antal, Kungl József, Makky Gyula, Mayer István, Matheisz Gyula, Mandl és Csörgey Mensel Oszkár, Weiner és Tsa.

Ügynökök. (Ingatlan): *Forgács József, Takács József.* (Kereskedelmi): *Hirschberger Ödön.*

Üveges: *Schubert András.*

Iparát Óbecsén tanulta és felszabadult 1892-ben. 1922 óta helyben önálló. A háborúban a 40. tüzérezred kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Varrógépkereskedők: *Deim József, Jungmayer Ferenc.*

Vas- és festékkereskedő: *Szücs Ferenc.*

Mint magántisztviselő kezdte működését. 1917 óta önálló, először Budapesten, majd Pesterzsébeten, 1927 óta pedig helyben. Mint vaskereskedő 12 németországi gyárat képvisel. A háborúban a 38. gy e.-ben 1915-től orosz, román és olasz fronton harcolt, légnyomást kapott. Leszerelt mint hdprj. őrmester. Öccse, Dezső az olasz fronton hősi halált halt.

Villanytelep: *Villamosművek Rt.*

Villanyszerelők: *Bieber József.*

Iparát a soroksári Textilipar Rt.-nál tanulta, 1920-ban szabadult fel. Mint segéd több helyen dolgozott. 1930 óta helyben önálló és a „Dinamó" villamossági vállalat tulajdonosa. Villany- és rádiófelszerelésekkel foglalkozik. A háborúban 1918-ban a 32. gy. e. kötelékében olasz fronton harcolt.

Rácz József.

1920-ban Pancsován mint mészáros- és hentes szabadult fel. 1924-től villanyszerelő,

1930 óta van iparjoga. 1922-ben menekült a szerbek által megszállt területről, mint katonaszökevény.

Zenetanárok: *Hubay Aladár, Jeneky Antal.*

Vitézek: *Szendy Béla* kir. főmérnök, *Técsy Zoltán* tanító, *Lehel Ferenc* kőmíves, *Haraszti Károly* asztalos, *Garai József* kőmíves.

NAGYTÉTÉNY

Nagyközség. — Hozzátartozik: *Baross Gábor- és Szabó-telep.*

A budai előhegyek alatti lapályon, a Duna mellett fekszik. A középkorban csak egy Tétény helység volt. 1405-ben a *Kapronczaiak* nyerik adományul Zsigmond királytól, 1409-ben azonban elvette tőlük és cserébe *Kókai Kácsi János* jószágait adományozta nekik. 1405—1409-ben Pest-, 1424-ben Fejér vármegyéhez számították. 1454-ben a *Héderváryak* birtokában találjuk. 1525-ben városi kiváltságokkal bírt; ekkor *Ákosházi Sárkány Ambrus* birtokában volt. Plébániája 1332—33-ban már fennállott, s ekkor egyházilag a veszprémi püspökség budai főesperesi kerületéhez tartozott. Az 1720. évi összeírásban a nemes községek között szerepel. 1737-ben 12 izraelita lakosa is volt. 1739-ben *báró Száraz György* volt a helység földesura, aki a falubeli, de teljesen elpusztult templom helyébe, a falun kívül kápolnát építtetett. A XVIII. században, a Paksy-Jármy örökség révén, a *Tahy* család brtokába került. A XIX. század első felében a *báró Pacassi*, a *gróf Hadik* és a *báró Rudnyánszky* családok voltak a helység földesurai. A róm kath. templom 1742-ben épült. 1849 január első napjaiban, amidőn *Görgey* hada Buda felé hátrált, *Zambelly* ezredes itt vette vissza *Edelsheim* dragonyosait. 1898 június 27-én az egész határt nagy jégverés pusztította el. A község közepén régi épület áll, mely jelenleg *Lőwy Ernő örökösei* és cselédlakásnak használják; erről a hagyomány azt tartja, hogy Mátyás király építtette a vadászfalkája számára s ezért kutyavárnak nevezik. A határban több kőbánya található. Itt van továbbá a katonai kincstár gyakorlótere és hatalmas lövőháza. Számos ipari és gyárilteleppel bír. Országos hírű a sertéshizlaló-telep.

A világháborúban bevonult katonák száma: 390, a hősi halottaké: 66, a hadiözvegyeké: 29, a hadiárváké: 13. A hősi halottaknak 1931. évben állítottak fel emléket.

A földreform folytán 128 igénylő összesen 80 holdat kapott.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 6569 lélek. Magyar: 4500, német 2069. R. kath.: 5069, ref.: 800, ágh. ev.: 200, izr.: 500. *Házak száma:* 920. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 7296 *lélek* és 1268 *ház* van.

Területe: 3420 kh., melyből a községé: 40 kh. Szántó: 1773, rét: 60, legelő: 879, erdő: 5, szőlő: 164, kert: 70, terméketlen: 463 kh.

Termények: búza, rozs, évi átlagos termés 6 q. és gyümölcsök.

Vas. áll.: *helyben* (Duna—Száva—Adria d. vasútállomás) *Nagytétény—Diósd* (Máv. állomás 0.5 km.-re). *Autót* Mayer Mártontól lehet rendelni. *Szállás:* Export-szállodában.

Posta, Táv., Tel., Cső.: *helyben.* Törvsz., Főszb., Pü. ig., Járásb., Adóh., Tkv., O. T. I., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr.: *Bpest.* Pü. szak., Pü. bizt.: *Budafok.* Vál. ker.: *Töröbálint.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi elöljáróság. Tel.: 2.

Vezető-jegyző: *Marastoni László* főjegyző, várm. törvhat. biz. tag.

Iskoláit Kassán végezte, jegyzői tanfolyamot Budapesten, Törökbálinton és Pátyon gyakornok, 1909 óta Nagytétényben mint adóügyi jegyző, 1924-től kezdve pedig főjegyző. Mint a cs. és kir. 69-es Hindenburg gyalogezred t. főhadnagy századparancsnoka 27 hónapot töltött az arcvonalban, résztvett négy Isonzó-csatában és a piávei átkelésen a Montello hegyén az olaszok ellen; a Kárpátokban és Oroszlengyelországban az oroszok ellen és a tölgyesi szorosnál a románok ellen. Az OTT és Ált. Ipartestület megszervezője, az OKH és Hangya ig. tagja, Lövész egyesület elnöke. Harctéri kitüntetései: III. oszt. katonai érdemkereszt, ezüst és bronz legfelsőbb elismerés a kardokkal és egy dicsérő elismerés a Boloveci tüzérség löszergyár robbanásánál kifejtett önfeláldozó mentési munkálatokért.

Adóügyi jegyző: *Mészáros Jenő.*

Középiskoláit Máramarosban és Szatmáron, a közig. tanfolyamot Kassán végezte. 1920-ban Váli községben mint s.-jegyző kezdte működését, majd Nagytétényben, 1927 óta pedig helyben mint adóügyi jegyző működik. Több

társadalmi egyesület tagja. Az Ipartestület megalapítása körül fejtett ki tevékeny munkásságot.

Irodatiszt: *Mészáros Lajos.*

Középiskoláit Máramarossziget és Egerben végezte. 1926-ig Budapesten volt magántisztviselő, 1928 óta irodatiszt helyben. Ipartestület jegyzője, leventeoktató. Háboruban 1916-tól vett részt, mint . zászlós az orosz és olasz frontokon harcolt, 1918-ban olasz fogságba esett. 1920—21-ben a Nemzeti Hadseregben is szolgált mint alhadnagy. Kitüntetése: nagyez. v. é., Károly cs. ker.

Közs. bíró: *Kiss Sándor* asztalosm.

Szakmáját Tasnádon tanulta, 1892-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Bécsben, Szegeden stb. helyeken dolgozott, 1900 óta önálló. 1929 óta a község bírája. Iparos Kör, Iparos Sport Egylet, tanoncvizsgáztató bizottság elnöke, iskolaszék, egyháztanács tagja. Háboruban az olasz fronton harcolt, megsebesült.

Törv.-bíró: *Grósz József.*

Pénztáros: *Oberhuber Alfréd.*

Közgyám: *id. Pentz Lipót.*

Postamester: *Zilahi Sebess Ödön.*

Középiskoláit Marosvásárhelyen végezte. 1916-ban lépett a posta szolgálatába, Marosillyén mint gyakornok. Csomázon mint beosztott, Kispesten mint h. postamester teljesített szolgálatot. 1926 óta postamester helyben.

Magy. kir. csendőrörs. Örspar.-nok: *vitéz Farkas István* thtts.

1910-ben lépett a csendőrség szolgálatába, 1921 óta a helybeli örsön teljesít szolgálatot, 1927-től mint őrsparancsnok. A háborúban 31 hónapig teljesített frontszolgálatot. Nagyez., v. é. tulajdonosa. 1919-ben a székely hadosztály kötelékében is teljesített szolgálatot. 1926-ban avatták vitézzé. A hadosztály lefegyverzése után a vörösök elfogták és a piliscsabai táborban internálták.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Esperes-plébános: *Ferschich János.*

Középiskoláit Sopronban és Székesfehérváron, az egyetemet Innsbruckban végezte. 1903-ban szentelték pappá. Ercsiben kezdte működését, 1912 óta helyben működik, 1922 óta mint esperes ker. tanfelügyelő, 1929 óta pedig mint kerületi esperes. Hangya, Hitelszövetkezet, iskolaszék, Levente Egy., stb. elnöke.

Ref. egyház. Lelkész: *Kutasi Gyula.*

Orth. Izraelita Hitközség.

Ősrégi hitközség, még a török uralom előtti időben keletkezett. Temploma a XVIII. század közepén épült.

Rabbi: *Ungár Rezső.*

Elnök: *Burger Zsigmond.*

Áll. elemi iskola. Ig.: *Szomják Kálmán.*

Ig. tanító: *vitéz Borotányi Ferenc.*

Tanítóképzőt Pápán végezte 1909-ben. 1913-ig Csallóközben, 1920-ig Lajtaújfalun tanított, azóta Nagytétényen a Baross Gábor telepen kinevezett igazgató. A 13. honv. gy. ezred kötelékében végigharcolta a háborút. Kitüntetései: nagyez., kisez. v. érmek. 1926-ban avatták vitézzé.

Tanítók: *Lipták Gyula, Pilch Gizella, Simonyi Ella, Szikszay Ferencné, Teszely Károlyné, Ürony Zoltán.*

R. kath. elemi iskola. Igazg:. *Pencz Ferenc.*

Középiskoláit Budapesten, a tanítóképzőt Esztergomban végezte, 1907 óta helyben róm. kath. tanító, 1919 óta igazgató. 1921-től róm. kath. kántor is. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Tanítók: *Mészáros Jenőné, Pencz József, Pencz Júlia.*

Óvoda. Óvónők: *Fáy Adrienne, Görög Margit.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok: Közs. és O. T. I. orvos: *dr. Bálint Béla.* O. T. I. orvos: *dr. Erdélyi Géza.* Magánorvosok: *dr. Böhm Pál, dr. Fleischner Gyula.* Fogorvos: *dr. Ungár Sándor.*

Szentlélek Gyógyszertár. Tulajdonos: *Fáy Ignác.*

Szülésznő: *özv. Vincze Ferencné.*

Ügyvéd: *dr. Fazekas Alajos* Pest vm. tb. ügyésze.

Középiskoláit Kiskunfélegyházán, jogi tanulmányait a budapesti tud. egyetem jogi fakultásán végezte. 1908-ban ment nyugdíjba, mint árvaszéki ülnök. Ügyvédi irodáját 1923-ban nyitotta meg. Közs. képv. testületi tag, Polgári Kör alelnöke, Egységespárt helybeli elnöke, azonkívül több egyesület ügyésze és tagja.

EGYESÜLETEK.

Önk. Tűzoltó Testület.

1923-ban alakult *Marastoni László* főjegyző és *Rühl Lajos* ipartestületi elnök kezdeményezésére. Működő tagjainak száma 27, azonkívül számos pártoló tagja van. Felszerelése: 1 drb. motorfecskendő 14 HP. 8 atm. 3 különféle fecskendő, stb.

Par.-nok: *Rühl Lajos.*

Levente Egyesület. Elnök: *Ferschich János.*

Ipartestület.

Alakult 1924-ben, *Rühl Lajos, Bischov Gyula, Kiss Sándor* kezdeményezésére, 136 taggal. Első és jelenlegi elnöke *Rühl Lajos.*

Első és jelenlegi elnöke: *Rühl Lajos.*

Iparát Pincehelyen tanulta, mint segéd Ujpesten, Bécsben és Pincehelyen dolgozott. 1907 óta először Szászvárott, majd 1910 óta helyben mint szijgyártómester működik. Négy örökbefogadott hadiárvát, mint gyermekét nevelte. Az Ipartestület elnöke, az Önk. Tűzoltó Egyl. parancsnoka, község előljáró és több társadalmi egyesület tagja.

Iparoskör. Elnök: *Kiss Sándor* közs. bíró.

1909-ben alakult *Kiss Sándor* asztalosmester, községi bíró kezdeményezésére. Tagjainak száma 127. Közművelődési, kultúrális, hazafias előadások rendezésével tevékeny munkásságot fejt ki.

Polgári Kör. Elnök: *Fáy Ignác.* Titkár: *Pencz Ferenc.*

Sport Egylet. Elnök: *Erdélyi Gábor.*

Szt. Antal Temetkezési Egylet. Elnök: *Tétényi István.*

SZÖVETKEZETEK, IPARVÁLLALATOK.

Hitelszövetkezet.

Mint Önsegélyző Egylet alakult 50 évvel ezelőtt. Tagjainak száma: 800. Befizetett üzletrész: 52.000 P.

Elnök: *Ferschich János* esp.-plébános.

Ügyv. igazgató: *Szappa Ferenc* ny. Máv. ellenőr.

Kereskedelmi érettségit Budapesten tett. 1894-ben lépett a Máv. szolgálatába. Budafokon teljesített szolgálatot, 1899-ben az igazgatósághoz került, 1894-ben ment nyugdíjba, mint ellenőr, Hitelszöv., Hangya ügyv. igazgatója, egyházközség gondnoka.

Hangya Fogy. Szöv.

1919-ben alakult *Szappa Ferenc* kezdeményezésére. A szövetkezetnek 460 tagja van. Működése óta központi ellenőrzés alatt áll. Helyisége az OKH házában van.

Elnök: *Ferschich János* esp.-plébános. Ügyv. ig.: *Szappa Ferenc.*

Fémkereskedelmi Rt.

1911-ben alakult Magyar Önművek címen, 1921-ben került a jelenlegi érdekeltség kezébe. Saját erőtelepe van, 450 HP. stabil gőzgép, 12 darab 14 atm. gőzkazán B. W. Munkáslétszám 220—250, műszaki és kereskedelmi tisztviselők száma 41.

Magyar Sertéshizlaló és Húsipari Rt. Vezérigazg.: *Lexa Ferenc.* Vezető: *Békesi Jenő.*

Gyutacs és Fémárugyár. Igazgató: *dr. Oszvald Loránt.*

Magyar Gummiárugyár. Igazgató: *dr. Sólyom Barna Zoltán.*

Cúmnáziumi érettségit Rimaszombatban tett, vegyészmérnöki oklevelet Budapesten a kir. József Műegyetemen nyert. 1901—14-ig és 1922—23-ig tanársegéd volt a Műegyetemen. 1923 óta a fenti vállalatnál főmérnök, 1924-ben igazgatóvá nevezték ki. Vegyészeti Gyárosok Orsz. Szövetségének választm. tagja, Baross Gábor-telpi Polgári Kör díszelnöke, ref. presbiter. Mozgósításkor bevonult a 6. vártüzérezredhez, Przmyslben orosz fogságba esett, ahonnan 1922-ben tért haza.

Első Magyar Kosárfonógyár. Tulajd.: *Wahl József.*

Kosárfonóipar. Tulajdonosok: *Wahl és Wild.*

Burger és Társa fakereskedők és építési vállalkozók.

A cég 1883-ban alakult. Érden és Tárnokon fióküzlete van.

Tulajdonos: *Burger Zsigmond.*

Kereskedelmi érettségit Miskolcon tett. 12 évig gyárigazgató volt. 1913-ban vette át a fenti vállalatot. Megyebizottsági tag, izr. hitközségnek 11 éve elnöke, közs. képv. testületi tag, Omke budafoki csoportjának társelnöke. Háború alatt a marosvásárhelyi hadtápnál teljesített szolgálatot, mint e. é. ő. szkv.

Cementárugyár. Tulajd.: *Rühl Lajos.*

Alapította 1924-ben. A gyár teljes üzemmel működik és az ország egész területére szállítja áruit. A gyár kútgyűrük, csatornacsövek, padló járdalapok, valamint különféle betonáruk gyártásával foglalkozik.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Höfflinger Antal.*

Mesterségét édesapjánál tanulta helyben, 1885-ben szabadult fel. 3 évig dolgozott mint segéd, majd átvette édesapja műhelyét és temetkezési vállalatát, 1888 óta önálló asztalosmester és temetkezési vállalkozó.

Grósz Jakab, Hübsch Ernő, Kiss Sándor, Medgyessy Sándor, Penc Lipót.

Autófuvarozó: *Bayer Márton, Wittmann János.*

Autótulajdonosok: *Bayer Márton, Fémkereskedelmi Rt., Gummiárú-*

gyár, Magyar Sertéshizlaló és Husipar Rt., Lőwy uradalom, Malosik Róbert, Stift József, Wáhl és Wild, Wáhl József, Wittmann János.

Ácsok: *Babonicz Ferenc, Beke János, Schmidtka István, Wittmann Ferenc.*

Bádogos: *Spiller György.*

Bognárok: *Lehner József, Takács György.*

Bor és szeszkereskedő: *Paul Antal János.*

Bőrkereskedő: *Skrbek Arthur.*

A cipőfelsőrészkészítő szakmát Budapesten tanulta, 1907-ben szabadult fel. 6 éven át édesapja üzletében dolgozott. 1920-ban lett önálló. Ipartestület elöljárósági tagja, Frontharcosok szövetségének tagja. Háborúban az orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le, a bronz v. é. tulajdonosa

Cementárugyár: *Nagytétényi Cementárugyár.*

Címfestők: *Frisch Manó, Wallner Vilmos.*

Cipészek: *Hamál Libor.*

Iparát helyben édesapjánál tanulta, 1882-ben szabadult fel. 7 évig dolgozott mint segéd, 1892-ben lett önálló. Közs. képv. testületi tag. Háborúban 1916-tól teljesített katonai szolgálatot Oroszországban. József és Károly fiai szintén részt vettek a háborúban. József megsebesült. Károly, Ferenc és Libor a Nemzeti Hadseregben teljesítettek katonai szolgálatot.

Hauth Gyula.

Szakmáját helyben tanulta, 1925-ben szabadult fel. 3 évig dolgozot mint segéd helyben és Budapesten. 1928 óta önálló. Ipartestületnek, Iparos Körnek tagja.

Egresy János, Grósz Gáspár, Grósz Mihály, Szép János, Vass Bálint.

Cipőfelsőrészkészítő: *Skrbek Artur.*

Cukrász: *Böhm Izidor.*

Csemege kereskedő: *Hauth József.*

Cserépfedő: *Nusztbaum Nándor, Strold Károly.*

Cséplőgéptulajd.: *Stifft Jánosné.*

Dohánytőzsdék: *Babonics Ferenc, Básti Jánosné, Cseténvi István, Heinrich Péterné, Lampl Mór.*

Ékszerkereskedő: *Bende Lajosné,*

Élelmiszerkereskedő: *Hauth József.*

1922 óta élelmiszerkereskedő, előzőleg pincér volt. Háborúban 1915-től az orosz, román és olasz frontokon mint távirdász teljesített szolgálatot, megsebesült, Kitüntetései: bronz v. é., vas érdemkereszt, Károly cs. iker. és seb. érem.

Építési anyag kereskedők: *Burger Zsigmond, Weisz és Faludi.*

Építési vállalkozók: *Burger Zsigmond, Faludi Izidor, Pencz Ferenc.*

Építőmesterek: *Pelikán Gyula.*

Iparát Budapesten tanulta, 1912-ben szabadult fel. 13 évig dolgozott mint segéd. 1929 óta önálló vállalkozó. A háborúban 1915-től mint szakmunkás Galiciában, Oroszországban és Romániában teljesített szolgálatot.

Bischoff Gyula, Krizsán József, Müller József, Pregidzer Lipót.

Faszobrász: *Benti Rezső.*

Festékkereskedő: *Frisch Manó.*

Férfiszabók: *Höfflinger Károly.*

Szakmáját helyben tanulta, 1912-ben szabadult fel. 2 évig dolgozott mint segéd különböző helyeken. 1923-ban lett önálló. Háborúban 1915-től vett részt, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Hupka Péter, Kiss László, Ugrab Ferenc. Női szabók: *Marhoffer Irma, Soós Julia.*

Fodrászok (férfi fodrászok): *Dormuth Miklósné, Kochner Györgyné, Schön Ármin.* (Női fodrász): *Schön Ármin.*

Fogtechnikus: *Hirsch Ede.*

Földbirtokosok: *Lőwy Ernő örök.* 450 kh. Gazdatiszt: *Gerő Ármin.*

M. kir. Katonai Kincstár: 1400 kh., ebből 1200 kh-at bérel a *Honszeretet-Gazdasági Szöv. Stifft Béláné* 42 kh, *Stifft Józsefné* 46, *Stifft Károly* 80 kh., *Pencz Ferenc* 40, *Pencz György* 30, *Grósz Jakab* 26, *Spiller György* 30 kh.

Fuvarozó vállalkozók: *Schwannauer János.*

A fűszerkereskedői szakmát Budapesten tanulta, 1908-ban nyitott üzletet. 16 h. földjén gazdálkodással is foglalkozik, 3 pár lóval fuvarozik. Rk. egyháztanács tagja, közs. elöljáró, Hitelszöv. ig. tagja. 1918—26-ig községi bíró volt. 1915-ben bevonult a 4. nehéz tábori tarack ezredhez, az orosz és olasz frontokon harcolt, mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. iker.

Spiller György.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Bleier Andor.*

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd 8 évig működött. 1918-ban lett önnálló. 1927 óta

helyben mint kereskedő működik. A háborúban 1914-től a 29. honv. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetése: Károly cs. ker. Fivére, Jenő és sógora a harctéren hősi halált haltak.

Feimer István.

Szakmáját Nagybecskereken tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1911—16-ig Budapesten volt önálló, helyben 1923-ban nyitotta meg üzletét. Iparoskör választm. tagja. Mozgósításkor vonult be, mint tüzér az orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Schweninger János.

Szakmáját Budapesten tanulta, 1916-ban szabadult fel. Mint segéd 13 évig dolgozott a fővárosban. 1927 óta önálló fűszer és csemegekereskedő. 1917-től vett részt a háborúban, mint tüzér küzdötte végig a háborút.

Grósz János, Berger Jakab, Böhm Izidor, Schwartz Miksa, Schweinerer János, Spiller György, Wittmann József, Wusztinger Mátyás.

Gabona és terménykereskedő: *Korzi Lajos.*

Halászmester: *Hauth Gyula.*

Budafoki születésű, a halászmesterséget helyben tanulta. Halászati bérlő. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, az orosz és román frontokon harcolt, megsebesült, 30%-os rokkant lett.

Homokbánya tulajd.: *Debroviczky Istvánné.*

Kalapkereskedő: *Pencz Károly.*

Kádár: *Takács György.*

Iparát Székesfehérváron tanulta, mint segéd 25 évig dolgozott Budapesten és vidéken. 1893 óta mint önálló kádármester működik. Három fia, Frigyes, István és Jenő 1914-től részt vettek a háborúban, István egyszer sebesült.

Kárpitos: *Schofler János.*

Kávéházak: *Illés Ferenc, Schwann Ignác.*

Kertészek: *Kovács Imre, Petroff Dragán, Petroff Miklós.*

Kéményseprő mester: *Szabó Károly.*

Mesterségét helyben tanulta, 1882-ben szabadult fel. Mint segéd 12 évig Budapesten és vidéken dolgozott, 6 évig üzletvezető volt magyapjánál, 1902-ben nevezték ki ker. kéményseprőmesternek. 20 évig közs. előljáró, 6 évig közs. pénztáros volt. Jelenlegi üzletvezetője Károly fia.

Kocsifényezők: *Bayer János, Weiser Lajosné.*

Kocsigyártó: *Bayer János.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Illés Ferenc.*

1921 óta önálló vendéglős helyben. Több társadalmi egyesület tagja. A háborúban 1914-től orosz, román és albán fronton harcolt, Kitüntetése: Károly cs. ker.

Spiller János.

Szakmáját Budapesten tanulta, 1904-ben alapította vendéglőjét és azt azóta önállóan vezeti. A háborúban az 1. honv. gy. e. kötelékében katonai szolgálatot teljesített. Fivérei, Jakab és Ferenc részt vettek a háborúban, megsebesültek.

Weigand Gyula.

Szakmáját Budapesten tanulta, 1896-ban szabadult fel, utána édesapja üzletében dolgozott. 1919 óta van vendéglője Diósárkon. Budafok és vidéke Ipartestület választmányi tagja. A háborút 1914-től mint vártüzér küzdötte végig. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: Károly cs. ker. és háborús emlékérem. József fivére mint mérnök-főhadnagy küzdötte végig a háborút, kétszer sebesült, a háborúban szerzett betegségében halt meg 1929-ben. Hét hadi kitüntetés tulajdonosa volt. Fia, W. Tibor a rádió közkedvelt előadója.

Ambrus Károly, Export szálló, Hufnager István, Kily Antal, Központi vendéglő, Oberding József, Pál Ernő, Petrekovics Lajos, Szelmann Ignác, Skolics János, Schwann Ignác, Trautmann Béla, Rintel Miksa.

Kovácsok: *Nagy István.*

Mesterségét Somogymegyében tanulta, 1890-ben szabadult fel. 15 évig dolgozott mint segéd a fővárosban és vidéken. 1905 óta önálló. 1914—18-ig a 44-es tréneknél teljesített katonai szolgálatot. Ipartestület, Iparoskör tagja.

László Péter, Tétényi István.

Kőfaragó: *Dombrovszky Nándor.*

Iparát Budapesten tanulta, 1901-ben szabadult fel. 24 évig dolgozot mint segéd, 1925 óta önálló. A háborúban 1915-től kezdve vett részt, az olasz fronton kétszer sebesült. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Kőművesek: *Kily Károly, Lerner Károly, Pregitzer György.*

Könyv és papirkereskedő: *Raitsits Jolán.*

Kútépítő: *Winkler Mihály.*

Lakatosok: *Bruszt Ármin, Putz Ferenc, Strobl Ferenc.*

Liszt és terménykereskedő: *Korai Lajos.*

Lókereskedő: *Skrek Mihály.*

Lómészáros: *Huts Lajos.*

Malomtulajdonos: *Grósz Lajos.*

Mészárosok és hentesek: *Grósz János.*

1929-ben nyitotta meg üzletét, előzőleg édesapjának, ki törvénybírája a községnek, gazdaságában dolgozott. Mozgósítástól kezdve 1918-ig a 41. hadosztály tisztiszakácsa volt, mint szakaszvezető.

Kray János.

Iparát Székesfehérvárott tanulta, 10 évig dolgozott mint segéd a fővárosban és vidéken. 1925 óta önálló. A háborút végigharcolta, megsebesült. Kitüntetése: Kétszer bronz v. é. és Károly cs. ker.

Pencz István.

Iparát Budafokon tanulta, 1901-ben szabadult fel. 5 évig mint segéd dolgozott, 1908-ban lett önálló. Iparostanonc vizsgáztatóbizottság tagja. A háborút végigküzdötte, megsebesült, mint tizedes szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Szick Antal.

Szakmáját Ujpesten tanulta, 1915-ben szabadult fel. Mint segéd 9 évig Budapesten és a környéken dolgozott. 1929 óta önálló. R. kath. egyháztanács tagja, Baross Gábor-telepi Polgári Kör választm. tagja. Háborúban 1916-tól vett részt mint tüzér, megsebesült. 29 hónapig olasz fogságban volt, ahonnan megszökött. Kitüntetése: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Braun István, Bayer György, Kludák József, Láng János, Huber Ferenc, Huber Jakab.

Mozgóképszínház: *Apolló mozgó.*

Bérlő: *Gerber Dezső.*

Órás és ékszerész: *özv. Benda Lajosné.*

Néhai férje 1905—29-ig, haláláig volt órás- és ékszerész a községben. A Polgári Kör alapító tagja, valamint pénztárosa volt. 1929 óta özvegye vezeti az üzletet 1 segéddel.

Pékek: *Böhm Izidor, Grósz Ferenc, Huffnager Imre, Stifft Károly, Spiller János.*

Rövidáru kereskedők: *Bleyer Andor, Schwartz Miksa.*

Szálloda: *Export szálló.*

Szijjgyártók és nyergesek: *Prühl Lajos, Weiner Lajosné.*

Szikvízgyárak: *Haszán József.*

1925-ben alapította szikvízgyárát, előzőleg édesapja bányájában dolgozott 7 évig. A Nemzeti Hadseregben teljesített katonai szolgálatot.

Schillinger Ferenc, Wittmann Jánosné.

Szobafestők és mázolók: *Frisch Manó, Wallner Vilmos.*

Tüzelőanyag kereskedők: *Bleyer Ernő, Pencz István, Pencz József.*

Tűzifaárusok: *Bleyer Ernő, Böhm Izidor, Burger Zsigmond, Pencz István, Pencz József.*

Ügynökök: Ingatlan ügynök: *Bischof Gyula.*

Varrógép kereskedő: *Schachter Lázár.*

Vitézek: *Barotányi Ferenc* isk. ig., *Farkas István* csend. th., *Beretvás József* szakács, *Vida István* szijjgyártó s.

PESTHIDEGKUT

Nagyközség. Hozzátartozik: *Malomcsárda, Máriahegy, Szögliget, Máriaremete, Remetekertváros, Hársakalja, Kővár, Széphalom, Várhely, Erzsébettelek,* lakott helyek.

1255-ben IV. Béla király a *margitszigeti apácáknak* adja cserébe a *Mecse* nevű birtokért. Az 1580—81. évi török kincstári adólajstromok szerint a budai szandzsákhoz tartozott. Ekkor már puszta birtokként szerepel az adólajstromokban. 1690-ben az elpusztult helyek között írták össze. 1715-ben 11, 1720-ban 12 adóköteles háztartását vették fel. Lakosai ekkor mind németek voltak. 1770-ben a *báró Péterffy* és a *Nádasdi Tersztyánszky,* 1848 előtt a *Steinbach,* a *Szunyogh-* és a *Jankovich*-családok voltak a helység földesurai. Ezeken kívül 1860-ig a *Tahy*-család volt birtokos. Jelenleg *Szabó Elemérnek* van itt nagyobb birtoka. A róm. kath. plébániát 1736-ban alapították. Ebben az évben épült a plébániatemplom is. A határrendezés 1867-ben és a szőlődézsmaváltság 1870-ben történt. A határban egy XVII. századbeli templom romjai láthatók. A községhez tartozik *Mária-Remete,* látogatott búcsújáróhely, mely a hegyek között, regényes vidéken fekszik. Van itt szentkút és díszes templom, mely 1899-ben épült. Közel van a fővároshoz, a hűvösvölgyi villamos végállomástól kb. negyedórányira, amiért is ünnepnapokon a kirándulók százai látogatják.

A világháborúban bevonult katonák száma: 300, a hősi halottaké: 64, a hadiözvegyeké: 35, a hadiárváké: 16. A hősi halottaknak emlék felállítása tervbe véve. A földreform folytán a község igénylői 36 házhelyet kaptak.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 6047 lélek. Magyar: 4368, német: 1679. R. kath.: 5732, ref.: 174, ágh. ev.: 86, unit.: 13, g. kath.: 27, g. kel.: 7., izr.: 10, egyéb: 2. *Házak száma:* 1184. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 6046 *lélek* és 1350 *ház* van.

Területe: 2299 kh., melyből a községé: 16 kh. Szántó: 1097, rét: 17, legelő: 145, erdő: 174, szőlő: 2, kert: 680, terméketlen: 184.

Erdőbirtok: a volt úrbéres gazdák és Váry Szabó Elemér tulajdona. 30 éves, cser, tölgy, kőris.

Talajviszonya: agyagos, köves.

Terményei: főleg takarmány; évi átlagtermés 3000 q. Szilva, körte.

Vas. áll.: villamos vasút végállomás: *Bpest Hűvösvölgy* 200 m. — Félóránkint autóbuszjárat. *Szállás:* özv. Trammer Józsefné vendéglőjében és Balázs Ferenc penziójában. *Autóbuszjárat:* I. Hűvösvölgy végállomás—Ófalu—Mária remete—Hűvösvölgy. II. Hűvösvölgy végállomás—Solymár.

Posta, Táv., Tel. és Cső.: *helyben.* Törvsz., Főszb., Járásb., Adóh., Tkv., Pü. ig., Pü. bizt., Pü. szak., O. T. I., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamra: *Bpest.* Vál. ker.: *Pilisvörösvár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 4.

Vezető jegyző: *Zimmermann Béla* főjegyző.

Áll. főreáliskolát Aradon végezte. Közgazdasági egyetem ekresk. és közig. fakultását végezte. Okleveles közgazda. Jegyzői vizsgát Egerben tett. A közigazgatási pályát Kartalon kezdte, majd Mezőhegyesen, Budaörsön működött. 1930-ban választották meg Pesthidegkút főjegyzőjévé. Testnevelési és Népművelési bizottság elnöke. 1918-ban az 1. lovas tábori tüzérezred e. é. önkéntese volt. 1920-ban az egyetemi zászlóaljban teljesített szolgálatot, mint hdj. tűzmester.

Aü. jegyző: *dr. Kiss Jenő.* Aljegyző: *Steiner Béla.* Iktató-kiadó: *Szinyéry József.* Irnok: *Lukács Vince.* Végrehajtó: *Sarudy Endre.*

Közs. bíró: *Tauner Gáspár.*

17 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. 1930-ban választották meg a község bírójává. 8 éve a kath. egyházközség gondnoka, a Hitelszövetkezetnek 1908 óta pénztárosa. Hosszabb idő óta jelentős szerepet játszik a község életében. 12 évig iskolagondnoksági tag, 5 évig közs. pénztáros, 3 évig előljárósági tag, 2 évig urbéresek pénztárosa, 3 évig elnöke volt. 6 éve a Hangya szöv. ig. tagja.

Törv.-bíró: *Kellner Márton.*

1920 óta önálló gazda. 1930-ban választották meg törvénybírónak, előzőleg 3 évig előljáró volt. Temetkezési Egylet választm. tagja. A háború tényleges szolgálatban találta, orosz fronton harcolt, 1916-ban orosz fogságba esett mint tizedes, ahonnan 1919-ben tért haza. 1921-ben a ceglédi csendőrtartalékban teljesített szolgálatot.

Pénztáros: *Vörösmarthy Ferenc.*

Tanulmányait Budapesten végezte. 1913-ban lépett a bpesti adóhivatal szolgálatába, 1922-ben ment nyugdíjba, mint adóhivatali tiszt. Polgári Kör választm. tagja. Jenő öccse résztvett a háborúban, kétszer sebesült.

Közgyám: *Scholtz Endre.*

Postamester: *Deák József.*

M. kir. Csendőrörs

Őrsparancsnok: *Eötvös Gábor* ths.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség.

1736-tól megvannak az anyakönyvek. Jelenlegi temploma is abban az időben épült. Az 1800-as évek elején még a régi kápolna épségben volt.

Plébános: *Reichardt András.*

Középiskoláit és a theológiát Székesfehérvárott végezte, 1912-ben szentelték pappá. Rácalmáson kezdte működését, 1922 óta plébános helyben. Hitelszövetkezet elnöke, Remetekertvárosi Polgári Kör alelnöke, Levente Egyesület alelnöke. Háború alatt 42 hónapig tábori lelkész volt.

Kántor: *ifj. Ormay Antal.*

Ref. egyházközség. Lelkész: *Mirtse Árpád.*

Áll. elemi iskolák. Igazgató: *Mészáros Károly.*

Tanítóképzőt Csáktornyán végezte 1909-ben. 1919-ig Horvát–Szlavon országban működött, 1919—1925-ig Zalaszentgróton volt áll. el. isk. igazgató, 1925 óta igazgatója a helybeli négy áll. el.-iskolának és két óvodának. Egyháztanács tagja, Népm. bizottság gondnoka és előadója, Tanító Egy. választm. tagja.

Máriaremetei áll. el. iskola. Tanítók: *Horváth József, Horváthné Bartosik Emma.*

Ófalui áll. el. iskola. Tanítók: *Blazovich Tamás, Hubay János,*

Láng Mihály, Lángné Kilchőr Frida, Ormay Antal, Regényi Mária, Sándor Franciska, Szemzőné Márkus Margit.

Remetekert városi áll. el. iskola. Tanítók: *Huljakné Krupcsó Mária, Zavagyák János, Zavagyákné Polczer Mária.*

Széphalomi áll. el. iskola. Tanítók: *Holczerné Sebeők Katalin, Janda Margit, Mészárosné Pauliár Jolán, Vadkerthy István.*

Áll. óvodák. I. sz. — Óvónő: *Cseh Mária.* II. sz. — *Zsitvay Margit.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Murin László.*

Középiskoláit Nagyváradon, Sátoraljaújhelyen és Munkácson végezte. Orvosi diplomát a budapesti tud. egyetemen szerzett 1920-ban. A székesfehérvári katona körlet kórházban kezdte praxisát, 1921-ben választották meg helyben közs. orvosnak. 1914-ben bevonult a 60. gy. ezredhez, 26 hónapon át mint aü. hadnagy orosz, román és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Kitüntetései: arany érd. ker., bronz v. é., Károly cs. ker.

Körállatorvos: *Parsch Pál.*

Középiskoláit és az Állatorvosi főiskolát Budapesten végezte. Állatorvosi oklevelet 1923-ban nyert. Beretyóújfalun volt közs. állatorvos, 1926 óta körállatorvos helyben. 1915-ben vonult be a 86. gy. ezredhez, 37 hónapot orosz és olasz frontokon harcolt, 1918-ban mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései ezüst és bronz Sign.-Laud., bronz v. é., Károly cs. ker.

„*Máriaremete*" gyógyszertár. Tulajdonos: *Scholtz Endre.*

Középiskoláit Temesvárott végezte, gyógyszerészi oklevelet 1920-ban a bpesti tud. egyetemen nyert. 1924-ben vette át a gyógyszertárat édesapjától. Közs. közgyám volt. Képv. testületi tag, az egyháztanács tagja. 1914-ben bevonult a 16. e. ü. osztagba, szerb, román és olasz frontokon teljesített szolgálatot, mint e. ü. hadnagy szerelt le 1918-ban.

EGYESÜLETEK.

Kötelezett Tűzoltó Testület. Parancsnok: *Starck János.*

Levente Egyesület. Elnök: *Gyulay Sándor* orsz. gyűl. képviselő.

Polgári Kör. Elnök: *Kalivoda János.*

Villatulajdonosok Egyesülete. Elnök: *dr. Czeiner Nándor.*

MOVE Sportegylet. Elnök: *Stirbik Géza.*

Temetkezési Egylet. Örökös elnök: *Kratzer József.*

1888-ban alakult, *Kratzer József* közs. bíró és *Resch György* kezdeményezésére. Tagjainak száma: 1400.

SZÖVETKEZETEK. IPARVÁLLALATOK.

Hitelszövetkezet. Elnök: *Reichardt András.* Ügyvezető: *ifj. Kratzer József.*

1908-ban alakult. Tagjainak száma: 210. Üzletrésztőke: 26.000 P. 1928-ig csak 2300 P volt az üzletrésztőke, ifj. Kratzer József adott a szövetkezetnek új lendületet.

Kratzer József villanyvilágítási vállalata. Tel.: 1.

1926-ban alakult. Primáráramot Budapestről kapják, 7 transzformátor állomása van. Hálózata cca 40 km. Fogyasztók száma: 680. Pesthidegkút, Máriaremete, Solymár tartozik a vállalat körébe.

Vezetője: *ifj. Kratzer József.*

Gimnáziumi érettségit Budapesten tett, azután elvégezte a közgazdasági egyetem kereskedelmi fakultását, 1926-ban nyert oklevelet. 1926 óta önálló vezetője a vállalatnak. 1929 óta a Hitelszövetkezet ügyv. igazgatója. Több sportegylet választm. tagja.

Épületkő bánya. Tulajd. a *volt közbirtokosok.* Bérlő: *Balázs József.*

Mész, agyagipar és téglagyár. *Hazai Bank* érdekeltsége.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Kajdi Béla, Labancz János, Risztics István, Sefcsik Ferenc.*

Autótulajdonosok: *Kratzer József, Láng Károly, Papp János.*

Ácsok: *ifj. Gutmayer János, Kellner Ferenc, Kellner Mátyásné.*

Bádogos: *Csörgő János.*

Biztosítási ügynökök: *Keller Ferenc, Klausz János.*

Bognárok: *Klausz György, Resch Pál.*

Borbélyok: *Treer György.*

Szakmáját helyben tanulta. 1910 óta önálló. A faesztergályos szakmából miniszteri engedéllyel vizsgázott, 1923-ban kapott iparengedélyt. 1915-ben bevonult a 6. vártűzérezredhez, szerb és montenegrói frontokon harcolt. Fivére és sógora a háborúban hősi halált haltak.

Krelbich Oszkár, Lux Henrik, Straub József, Tormuth Ádám, Treer Ferenc, Treer Antal.

Cipészek: *Czechlár József, Engel János, Hesz Ferenc, Kevecz Gyula, Küller József, Pfreisz György Stadtmüller György, Szanitrik Ferenc, Treer József.*

Cséplőgéptulajdonosok: *Kratzer József* 4 HP., *Walli János* 4 HP., Hoffer és Schrantz gyártm.

Cukrász: *Wankovics Jenő.*

Divatárukereskedők: *Kellner Gáspár, Klausz József, Stadtmüller Sebőné.*

Dohánytőzsdések: *Flandorfer Jánosné, Inice Józsefné, Késői Lőrincné, Kretz Mártonné, Pletl Jánosné, Stadtmüller Miklósné, Straszburger Károly, Szuntz Frigyesné.*

Építészmérnök: *Kárpáthy Zsolt.*

Középiskoláit Hódmezővásárhelyen és Nagyenyeden végezte, építészmérnöki oklevelet a bpesti műegyetemen nyert, 1920-ban. Budapesten folytatott magánpraxist, 1929. óta helyben. A község építési szakértője. Mozgósításkor bevonult a 13. h. gy. ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt, 1915-ben olasz fogságba esett, ahonnan 1918-ban mint 50%-os rokkant tért haza. Kis e. v. é. tulajdonosa. Mint t. főhadnagy szerelt le.

Építési vállalkozók: *Bauer Mihály.*

A kőműves szakmát Bpesten tanulta, 1893-ban szabadult fel. Mint segéd Bpesten dolgozott, 1908 óta önálló építési vállalkozó. A volt Urbéres gazdaszövetség elnöke. Mozgósításkor bevonult a 2. vártűzérezredhez, szerb, orosz, román és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Kitüntetései: kétszer bronz v. é. és Károly cs. ker.

Bakonyi Andor, Gertheim János.

Esztergályos: *Treer György.*

Fakereskedők: *Hechtner Mátyás, Kocsner Jakab.*

Fényképész: *Sonnenfeld Kató.*

Földbirtokosok: *id. Berger János.*

1892 óta 8 h. földjén gazdálkodással foglalkozik. 3 évig Közs. képv. tesületi tag volt, 1906—1920-ig közs. bíró, 1920—1929 képv. testületi tag. 14 évig volt iskolaszéki tag és az egyháztanács tagja. Temetkezési Egylet alelnöke.

Ifj. Berger János.

20 k. földjén gazdálkodással foglalkozik. Közs. képv. testületnek, egyháztanácsnak tagja volt. Hitelszöv. ig. tagja. 1914-ben bevonult a 32. k. gy.-ezredhez, 50 hónapon át orosz, olasz, albán frontokon harcolt, oroszfronton megsebesült.

Kretz Pál.

10 h. földön gazdálkodik, 1918 óta önálló gazda. 1920—1930-ig a község bírája volt. Iskolaszék, egyháztanács tagja. Mozgósításkor bevonult a 31. tüzérezredhez, 54 hónapig orosz és román frontokon teljesített szolgálatot, 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Váry Szabó Elemér 147 kh. (Kisebb parcellákban bérbeadva kisgazdáknak.) *Volt úrbéresek* 245 kh. (legelő), *Fischer Györgyné* 31, *Gyulay Sándor* 21, *özv. Gutmayer Györgyné* 25, *Halter János* 21, *Kratzer József* 44, *Téglagyár* 21, *Walli Pál* 25.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Balázs Miklós.*

1907 óta önálló kereskedő. Gazdálkodással is foglalkozik. Iskolaszéki gondnoksági tag, volt közs. képv. testületi tag. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, az orosz és román frontokon harcolt, megsebesült 1918-ban szerelt le.

hatkulik Decsy Zsigmond.

Gazdasági iskolát végzett, 1927-ig Somogy, Tolna és Nógrádmegyében volt gazdatiszt. 1927 óta kereskedő helyben. 1915-ben bevonult az 1. h. gy. ezredhez, a szerb fronton harcolt, 1918-ban szerelt le mint őrmester. Imre fivérei az orosz fronton hősi halált haltak.

Élő Ferenc.

Szakmáját Magyaróvárott tanulta, mint segéd Győrött és Budapesten dolgozott. 1912-ben vette át üzletét, előzőleg három üzlete volt Budapesten. Iskolaszék, egyháztanács tagja. 1915-ben bevonult a 76. gy. ezredhez, majd a 106. tüzérekhez helyezték át. Mint tüzér 15 hónapon át az olasz fronton harcolt, mint tűzmester szerelt le. Kitüntetései: kisez. v. é., kor. érd. ker. és Károly cs. ker.

Hotz János.

1917-ben vette át üzletét édesapjától. Saját földjén gazdálkodással is foglalkozik. Egyháztanács tagja.

Kellner Gáspár.

Szakmáját helyben tanulta, 1883 óta önálló kereskedő. Közs. képv. testületi tag. Fia: Gáspár Budapesten tett kereskedelmi érettségit, mint e. é. önk. tizedes részt vett a háborúban, orosz fronton harcolt, 5 évig orosz fogságban volt. Jelenleg édesapja üzletét vezeti.

Wassner János.

A droguista szakmát tanulta Budapesten, ahol 13 évig volt droguistasegéd. 1927-ben nyitotta meg üzletét szülei házában.

Bauer József, Beck Károly, Csendes Jánosné, Eichenbach Róbert, Fischer Viktor, Földessy Péter, Karácsonyi László, Klausz János, Kovács Alajos, Küller Mihály, Nemecz Emília, Nagy Mihály, Noob János, Rieger Mihály, Steinemann Józsefné, Varga Elemér.

Géplakatosok: *Lenotti Ernő, Stich Lajos.*

Hentesek és mészárosok: *Noób András.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1917-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten és Dunapentelén dolgozott, 1924 óta önálló. 1918-ban az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot. János és Antal fivérei az orosz fronton hősi halált haltak.

Farkas Béla, Grillmayer József, Helter János, Rátz Sándor, Szarka Adolf.

Ingatlanforgalmi ügynökök: *Keindl Antal, Zeitler Sándor.*

Korcsmárosok és vendéglősök: *Balázs Antal.*

A vendéglős szakmát Budapesten tanulta. Azután édesapjától átvette a hüvösvölgyi végállomásnál levő Balázs-féle vendéglőt, amely 150 éve áll fenn. Jelenlegi vendéglőjét 1905-ben alapította. Közs. képv. testületi tag. Antal és Ferenc fiai végigküzdötték a háborút, Antal mint t. főhadnagy szerelt le.

Balázs Ferenc.

Középiskolai tanulmányait Esztergomban és Budapesten végezte, kereskedelmi érettségit tett. 192-ben „Balázs Üdülő" címen pensiót nyitott, melyet 1929-ben vendéglővel bővített ki. — A pensió 18 szobából áll, télen-nyáron nyitva. — 1913-ban bevonult mint e. é. ö. az 1. tréndivizióhoz, a háborúban az 1-es h. gy. ezred kötelékében az orosz és olasz frontokon harcolt. Mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: ezüst és bronz Sign. Laud., hadtestparancsnoksági elismerés.

Kahn György.

Szerszámkészítő szakmát tanult. 1930-ban vette át vendéglőjét, melyet unokafivére, Kahn György vezet, aki előzőleg kereskedő volt. Édesapja részt vett a háborúban.

Kellner János.

1927 óta korcsmáros, előzőleg gazdálkodó volt. 1916-ban bevonult a 4. tüzérezredhez, ahol mint tizedes 1918 ápr.-ig teljesített katonai szolgálatot.

Kratzer József.

Négy középiskolát végzett Budapesten. 50 h. földjén gazdálkodik. Vendéglőjét saját házában nyitotta. 40 éve közs. képv. testületi tag, várm. törv. hat. bizottság virilis tagja, Temetkezési Egylet elnöke, iskolaszéki gondnoksági tag, egyháztanácsos, Urbéresek volt elnöke, Hitelszöv. igazgatója, közp. megbizott.

Sefcsik Ferenc.

1927-ben vette át a kocsmát szüleitől. Közs. képv. testületi tag, egyháztanács tagja. 1914-ben bevonul a 11-es tüzérekhez, 48 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, 1918-ban mint főtüzér szerelt le. Kétszer bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Soós Frigyesné.

1927 óta kocsmáros helyben. Férje elvégezve a pincemesteri tanfolyamot, 1909 óta a Zwack likörgyár pincemestere. 1914-ben bevonult a 31. gy. ezredhez, a szerb, orosz és olasz frontokom harcolt mint szakaszvezető, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagyez., kisez. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Ifj. Szekrényi Rezső.

1927 óta vendéglős. A vendéglős szakmát tanulta. Hungária-, Royal-, Astoria-szállónak volt szakácsa, Délamerikában pedig a köztársasági elnöknek is. Közs. képv. testületi tag A háborúban a 7-es Vilmos huszárezred tiszti szakácsa volt. Édesapja:

Id. Szekrényi Rezső.

A szakács szakmát gróf Csekonics Leonánál és az Astoria-szállóban tanulta ki. Hohenlohe hercegnél, gróf Széchenyi Lászlónál, Margitszigeti vendéglőben, Siófokon az Abáziában volt szakács. Háborúban a 32. gy. e. szakácsa volt. Édesapja:

Wippner Mihály.

Mészáros szakmát tanulta, Nagykovácsin volt önálló mészáros. 30 éve van vendéglője. Vendéglőjében van a Polgári Kör helyisége. Közs. képv. testület virilis tagja.

Brunner Sándor, Csendes József, Dénes Jánosné, Helter János, Jandák Ferenc, Konoróth József, Nagy István, Nespor Vince, Pellérdi Gyuláné, Sillinger Alfréd, Trammer Józsefné, Treuer Ferenc, Uttó Nándor, Welli János,

Kádár: *Küller János. Wippner Antalné.*

Kézműárukereskedők: *Brunner Sándorné, Eisenbach János, Késői Lőrincné, Szigeti Pálné, Glockerer Ernő, Koppler József, Stribik Géza.*

Kovácsok: *Heidenreich J., Moób Aladár, Petrás Mihály.*

Kőmívesek: *Szabados József.*

Mesterségét Budapesten tanulta, mint segéd ugyanott dolgozott. 1914-ben bevonult a 32. tüzérezredhez, az orosz fronton harcolt, megsegesült. 50 %-os rokkant.

Bauer Mihály, Talwieser Mihály.

Lisztkereskedők: *Hotz János, Kellner Gáspár.*
Mész- és cementkereskedő: *Hechtner Mátyás.*
Mozgóképszínháztulajdonos: *Lázár István* mérnök.
Pékek: *Csendes János.*
Szamáját Zágrábban tanulta. 1900—20-ig Budapesten volt segéd. 1920 óta önálló pék. Vegyeskereskedése is van. 1915-ben bevonult a 44. gy. ezredhez, orosz fronton a tábori sütödében teljesített szolgálatot. Mint őrvezető szerelt le.
Figura Boldizsár, Grillmayer István, Németh Gábor.
Szíjgyártó: *Balázs János.*
Szobafestő és mázoló: *Elischer András.*
Temetkezési vállalkozó: *Szt. István temetkezési egylet.*
Tüzelőanyagkeresk.: *Kellner Gáspár, Rieger Mihály.*
Üvegesek és üvegkereskedők: *Kocskár Szilveszter, Kocskár Vendel.*
Zöldségkereskedők: *Folláth Nándorné, Otter József.*

PESTSZENTLŐRINCZ

Nagyközség.

E helység, mely azelőtt mint puszta *Pusztaszentlőrinc* néven Kispesthez tartozott, 1909-ben alakult önálló nagyközséggé. A XVIII. században a herceg *Grassalkovich* család gödöllői uradalmához tartozott 6300 hold területtel. A XIX. század elején uradalmi major és nagy vadaskert volt itt, az utóbbi azonban 1848—49-ben elpusztult. Később *Mayerffy Ferenc* és a *Jurenákok* bírták bérben. Midőn a gödöllői uradalom *báró Sina Simon* kezére ment át (1851), 24.000 hold pusztai terület középpontjává tették melyhez Gubacs, Péteri, Halom, Szent-Mihály stb. pusztákat csatolták. Amint a gödöllői uradalom a belga bank kezére került (1864), a *Szent-Lőrinchez* tartozó pusztákat külön-külön eladták. Szent-Lőrincet szinten több részre osztották. Egy részt, mintegy 1000 holdat, *gróf Lónyay Menyhért* vett meg, mely területből már 1876-ban 100 holdat adott el nyaralók céljaira. A régi Grassalkovich majort 1872-ben, 2500 hold szántóföldel együtt, *Cséry Lajos* vette meg, s ez újabban *Szemere Miklós* birtokába került, aki itt közérdekelket szolgáló lövőházat építtetett. Közel a major fölött, kiemelkedő ponton, igen szép kilátású gloriett van, melyet Grassalkovich herceg 1814-ben építtetett, mikor Ferencz királyt, a porosz királyt és az orosz cárt látta vendégül s tiszteletükre nagy vadászatot rendezett. A három uralkodó innen nézte végig a hajtást. A község kedvező területi viszonyai azt a székesfőváros egyik legkellemesebb nyaralóhelyévé tették. A lakosság élénk társadalmi életet él. Van itt sokféle egyesület, 6 ügyvéd, 12 orvos és számottevő iparosság. Azonban a lakosság többsége a tisztviselői osztályból rekrutálódott.

A világháborúba 1800-an vonultak be. A hősi halottak száma: 210, hadiözvegyeké 110, hadiárváké 50. A hősi halottak emlékművét májusban leplezik le.

A földreform során 880 egyén közt 48 hold házhelyet és 48 hold mezőgazdasági ingatlant osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 25,111 lélek. Magyar: 24,000, német: 500, tót: 100, szerb: 100, román: 100, egyéb: 311. R. kath.: 16,500, ref.: 5500, ágh. ev.: 1800, izr.: 700, egyéb: 611. *Házak száma:* 3170 és áll. telep 300. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben: 30,557 lélek és 4565 ház van.

Területe: 3599 kh. Szántó: 2634, rét: 91, legelő: 124, erdő: 121, szőlő: 25, kert: 161, nádas: 9, terméketlen: 434. *Talajviszonya:* homokos.

Terményei: gabonaneműek és gyümölcsök.

Vas. áll.: *(helyben) Pestszentlőrinc—Szemeretelep.* Kocsit Longa Ferenctől lehet rendelni.

Posta, táv., tel.: *helyben.* Főszb., Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., OTI: *Budapest.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt., Pü. szak.: *Kispest.* Vál. ker.: *Pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Telefon: Józs. 331—72.

Vezető jegyző: *Kuszenda Lajos,* főjegyző.
Középiskoláit Nagykőrösön, a jegyzői tanfolyamot Budapesten végezte. Működését Gomba községben kezdte meg, majd Péteri

és Kispesten volt segédjegyző, 1910 óta Pestszentlőrinc főjegyzője. Két évtizedes munkássága alatt nagy fejlődésen ment át a község, s ezt az ő önzetlen és céltudatos munkásságának köszönheti. Számos intézménynek és egyesületnek elnöke, igazgatósági vagy választmányi tagja.

Adóügyi jegyző: *Gombos Lajos.* Közig. jegyző: *Daróczy Endre.* H közig. aljegyző: *Keresztesi József.* Jegyző (ellenőr): *Juhász Gyula.* Aljegyzők: *Rudy Béla, Szedmák Zoltán.*

Irodatisztek: *Bauer Mihály, Boncz Béla, Horeczky Rózsa, Jozsics Gyuláné, Kálmán Zoltánné, Kovács Jenő, Kovács Józsefné, Legát Ferenc, Sándor Béla, Tóth Lajosné, Tóth Kálmán.*

Közs. bíró: *Balla Mihály.* Törv. bíró: *Boray József.* Pénztáros: *Schuller Gusztáv.* Közgyám: *illyefalvi Zöld Sándor.* Végrehajtók: *Bulyovszky Sándor, Szakolczay Béla.*

M. kir. postahivatal. Postamester: *lecsméri Hajdu Lajos.*

Gimnáziumi érettségét és postaszakvizsgát tett, 1904-ben Marosillyére nevezték ki postamesternek, 1918-ban az oláhok mint „megbízhatatlant" elbocsájtották állásából. 1920-ban Nagyváradon, majd Székesfehérváron teljesített szolgálatot mint postafőtiszt, 1920 július óta m. kir. postamester helyben.

Állomásfőnök: *Ruttkay Béla* főintéző.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Plébános: *dr. Wimmerth Béla* prépost-pléb. Segédlelkész: *Molnár Béla.* Hitoktató: *Percz Antal.* Kántor: *Molnár István.*

Református egyházközség. Lelkész: *Vargha Géza.* Segédlelkész: *Sebők János.*

Ágh. ev. egyház. Lelkész: *Salfer Károly.* Kántor: *Göndör Gyula.*

Izraelita hitközség. Rabbi: *dr. Brande Zoltán.* Hitoktató: *Kramer Soma.*

Áll. polgári leányiskola. Igazgatónő: *Hipp Marianne.* Tanárok: *özv. Aczélné Vánk Mária, Dankóné Vargha Jolán, Fogassy János, Huberth Erzsébet, Kramer Soma,* izr. hitoktató: *Molnár Béla,* r. k. hitoktató: *dr. Pruzsinszky Károly,* ref. hitokt.: *Salker Károly,* ágh. ev. hitokt.: *özv. Sugárné Ocskay Eleonóra, Szele Mária.*

Áll. polgári fiúiskola. Igazg.: *Gyárfás Károly.* Tanárok: *Albrechtné Héjj Ilona, Csernek Antal, dr. Kronovetterné Klobusitzky Anna, dr. Kronovetter Béla, Orbán Gyula, Roszudky Mária, dr. Vágszegi Károly.*

Központi 1. sz. állami elemi népiskola. Igazgató: *Benisch Rezső.* Tanítók: *Badó Emma, Badon Roza, Bezerédi Árpád, Botos Jenőné, Iván Juliánna, Cserny Károlyné sz. Madarász Olga, Csincsek Mária, Farkas Flóra, Germán Izabella, Göndör Gyula, Grüner Gyuláné sz. Adrián Anna, Halász Lajos, Holik Edéné sz. Homoki Amália, Koppándiné Farkas Margit, Kuszka Béla, Ligethy Sarolta, Martinkovics Kálmán, Molcsán Irén,* r. kath. hitoktató: *Molnár Istvánné sz. Pokrocz Mária, Mucsayné Mayer Janka, Ördögh Imre, Percz Antal* r. kath. hitokt.: *Szőcs Gergely, özv. Tolvay Gézáné sz. Farkas Gabriella, Tóth Terézia, özv. Ürge Józsefné sz. Friebert Gizella.*

Erzsébet telepi áll. elemi iskola. Igazg.: *Kuhár Ernő.* Tanítónők: *Bokodyné sz. Hrotka Katalin, özv. Garzsik Jánosné sz. Pfiszterer Vilma, Striszovszkyné Kárász Irén, Ujhelyi Margit.* Tanító: *Tadler János.*

Szemeretelepi állami elemi iskola. Igazg.: *Kuhár Ernő.* Tanítók: *Borsos Lilla, Brunnerné Nánásy Teréz, Molcsán János.*

Gullner uccai áll. elemi iskola. Igazgató: *Bozay Sándor.* Tanítók: *br. Barkóczy Ilona, Bokor János, Bozayné Bydeskuty Mária, Karla Istvánné, Karla István, Kató Dénes, Kormosné Maruszonits Margit, Kneitnerné Halmy Berta, Kollmann Klára, Lessó Gyula, Mártonné Lázár Ida, Molnárné*

Weiszenfeld Anna, Nagy Gergely, Némethné Stefán Margit, Siposné Ranitovics Ilona, Szabóné Balogh Ilona.

Rendessy telepi áll. elemi népiskola. Igazg.: *Ferenczi Sándor.* Tanítók: *Aczberger Gyula, Antal Margit, Bokorné Gelsy Mária, Bugsch Ilona, Ferencziné Zambó Mária, Kalocsay József, Kohányi Erzsébet, Pásztorné Humor Margit, Radics Olga, Sipos Ilona, Soósné Macher Irén, Szkladányi Ágnes, Veszely Erzsébet.*

Központi 1. sz. ovóda. Ovónők: *Dzunthay Gizella, Gonda Szilárdné, özv. Kisapáthyné sz. Schaurmann Vilma.*

Rendessy telepi áll. ovóda. Ovónők: *vitéz Banovitsné sz. Hortnányi Erzsébet, dr. Heinrichné, Uthy Ilona, Ráczné Mezey Anna.*

Petőfi uccai ovóda. Ovónők. Vezető: *Dánielné Pfann Gizella, Kuhárné sz. Rádly Gizella.*

Áll. eng. magán zeneiskola.

Az iskolát 1905-ben *Pásztor János* zenetanár alapította. Kommun után *Pécsi Józsefné* vette át az iskolát, kinek igazgatása alatt 1922-ben a vall. és közokt. miniszter engedélyezte.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok. Községi orvos: *dr. Krompaszky Endre,* Kubinyi u. 11.

Középiskoláit Ujvidéken, az egyetemet Budapesten végezte. 1921 óta működik helyben, 1924-től mint községi orvos. A helybeli Move Atlétikai Klub társelnöke, Kaszinó vál. tagja.

Orsz. Stefánia Szöv. orvosa: *dr. Czabafy András,* Baross u. 17.

Középiskoláit Szegeden és Zentán végezte Orvosdoktori oklevelet a budapesti Pázmány Péter tud. egyetemen nyert 1923-ban. Budapesten különböző kórházakban praktizált, 1927 óta helyben mint gyermekgyógyász és belklinikai orvos működik. 1914-ben bevonult a 86. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, 1915-ben megsebesült. Kitüntetései: nagyez. v. é., Károly cs. ker., seb. érem. Mint tartalékos főhadnagy szerelt le.

Községi ügyv. orvos: *dr. Dóra József, dr. Bessenyei Elemér, dr. Benyó József* OTI és Áll. Gépgyári orvos, *dr. Czomba Jenő,* nőgyógyász, szülész és urológus, *dr. Éberhardt Miklós* Posta, Betegsegélyző Int. és OTI orvosa, *dr. Flesch Ferenc, dr. Iricz Sámuel, dr. König Zoltán* OTI orvosa, *dr. Wilhelm Sándor,* Filtexgyár orvosa. Fogorvos: *dr. Spitzer Fábián* M. kir. betegsegélyző orvosa.

Állatorvosok. Községi állatorvos: *Sury Mihály.* Magán állatorvos: *dr. Divó Lajos.*

Gyógyszertárak. Tulajd.: *Árendásy Imre, Bernolák Máté.*

Okl. gyógyszerész: *Hoffmann Henrik,* Üllői ut 135.

Középiskoláit Tordán és Kolozsvárott végezte, gyógyszerészi oklevelét a budapesti tud. egyetemen nyert. Mint gyógyszerész Pesterzsébeten működött. 1919-ben a székely hadosztályban teljesített szolgálatot, majd tevékeny részt vett Erdély visszaszerzésére indult akcióban, emiatt a románok elfogták és bebörtönözték. Háborús emlékéremmel tüntették ki. Édesapja mint tüzér főműmester orosz fronton küzdötte végig a háborút. Neje, sz. Garay Vilma vendéglőtulajdonos.

Szülésznők: *Henich Jánosné,* Wlassits u. 148.

A bábaképzőtanfolyamot Szombathelyen végezte. 2 évig Tápon, 12 évig Kistarcsán volt közs. szülésznő. Majd 2 évig Budán, 4 és fél évig a Szt. István kórházban folytatott szülésznői gyakorlatot, 1929 óta pedig Pestszentlőrincen. Férje mint lakatos a Ganz-Danubius gyárban dolgozik, végighar-colta a háborút. István öccse hősi halált halt.

Pintér Józsefné sz. *Kiss Mária,* Wlassics Gy. u. 23.

A bábaképzőtanfolyamot Budapesten végezte 1919-ben. 1919—1928-ig mint magánszülésznő működött. 1928 óta közs. szülésznő. Férje a bádogosmesterséget tanulta

Szerdahelyi Julia Erzsébet-telep, Tass u. 41.

A bábaképzőtanfolyamot Budapesten végezte 1921-ben. 2 évig a Bábaképzőben, 6 évig a Zsidó- és az ujpesti szülőothonban, 4 év óta pedig helyben folytat szülésznői gyakorlatot. Bátyja részt vett a háborúban, 100%-os rokkant lett.

Ügyvédek: *dr. Graf Ödön,* Herrich Károly u. 10.

Középiskoláit Szentgotthárdon, az egyetemet Budapesten, Bolognán és Párisban vé-

gezte, 1925 óta folytat önálló ügyvédi gyakorlatot, két évig Budapesten, 1925 óta helyben. 1914-ben bevonult, szerb és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült, 1915—1919-ig olasz fogságban volt. Nagyez., kisez. v. é. tulajdonosa.

Dr. Dudek Antal, dr. Kubinyi Imre, dr. Szücs János, dr. Varju Géza.

Mérnökök: *Sztojka Béla*, Szurmay u. 22.

Középiskoláit Szatmárnémetiin végezte, a gépészmérnöki oklevelet a budapesti kir. József műegyetemen nyerte. Köztisztviselő volt a H. M. postai műszaki osztályán. 1914-ben bevonult a 3-as tiroli vadászokhoz, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagyez., kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem. Mint t. hadnagy szerelt le.

Tildy Árpád.

Iparművész: *Hojszák József* áll. lakótelep 42-4.

Középiskoláit Budapesten végezte, Működését mint építészeti rajzoló kezdte Az iparművészet terén szép eredményeket ért el külföldön is, amellett rézkarcoló és karrikatura rajzoló is, 1910-ben 40 drb művével kiállítást rendezett, művei mind elkeltek. Háború után megalakította a Keresztény építészek Szövetségét lovag Ybl Miklós építész díszelnöksége alatt, a Friedrich-kormány alatt miniszteri biztossá nevezték ki. Később a lakáshivatalnál mint építész-szakértő szerepelt. A háborút végigharcolta, kétszer sebesült. Kétszer bronz v. é., vasker., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Író: *Schmerhofi Timon Tibor*, áll. lakótelep.

Középiskoláit Egerben, Gyöngyösön és Budapesten végezte. Előbb tanítói pályára készült, majd 17 éves korában beállt katonának. 5 évig a csendőrségnél, 15 évig a detektív testületnél teljesíteti szolgálatot, amikor a hivatalos rendőri lapok munkatársa volt. „A társadalom árnyoldala" címmel 1903-ban egy könyvet adott ki. Ujpesten és Rákospalotán *„Rákospalotai Egyetértés"* és *„Népjog"* c. helyi lapja volt. Az Ujpesti Hirlapnak és a Tüzafüredi Hirlapnak évekig munkatársa volt. Megjelent füzetei: *Költő szerelem, A Végek titkai, Honvéd emlék (1848/49), Örök tűz, Kedves Emlékek, Riadó előtt, A sors, Havasok alatt*, azonkívül sok hazafias és lelkesítő vers. Háború kitörésekor, 52 éves korában önként jelentkezett katonának, 1915-ben a kárpáti harcokban kilenc sebet kapott, rokkant lett. Négy fia szintén részt vett a háborúban, kik közül Árpád a Piavenál hősi halált halt. Édesapja, T. Zsigmond mint honvédhuszár őrnagy harcolt az 1848/49-i szabadságharcban. — Háború után a Kispesti Gazd. Hitelszövetkezetnél volt könyvelő 1923-ig, azóta kizárólag írói munkásságából él. Neje, Bancsanszky Erzsébet, volt főv. tanítónő.

Sajtó: *Pestszentlőrinci Hirlap.* Szerkesztő: *dr. Szücs János.* Laptulajdonos: *dr. Dóra József.*

Pestszentlőrinci Ujság. Szerkesztő és laptulajd.: *Csima Jenő.*

EGYESÜLETEK, ÉS SZÖVETKEZETEK

Önk. Tűzoltó és Mentő Testület. Par.-nok: *dr. Szücs János* ügyvéd.

Levente Egyesület. Elnök: *dr. Divó Alajos.*

Pestszentlőrinci Kaszinó. Elnök: *Okrona Sándor.*

Pestszentlőrinci Kereskedők Egyesülete.

1928-ban alakult. Tagjainak száma 160. Az egyesület jóváhagyott alapszabályokkal működik, élénk tevékenységet fejt ki a község fejlődése érdekében.

Elnök: *Pécsi József.* Titkár: *Weisz Sándor.*

Állami telepi kaszinó. Elnök: *Dezssewffy Dezső.*

Pestszentlőrinci Temetkezési Egylet Üllői ut 175.

Alakult 1903-ban. Tagjainak száma 1320. A község megalakulásakor kb. 142 taggal alakult meg *Tábory Sándor* volt elnök és *Jeszenszky Árpád* jelenlegi vezetőtitkár kezdeményezésére. Az egylet a tag elhalálozásakor 400 P temetkezési segély folyósít.

Elnök: *Somogyi János* ny. Máv. tisztv. Vezető titkár: *jeszenicei Jeszenszky Árpád* ny. Máv. főszámfejtő. Titkárok: *Deutsch Marcel és Kandler István.* Pénztáros: *Pfann Mátyás.* Gazda: *Schlemm József.*

Pestszentlőrinci Atlétikai Club. Elnök: *dr. Ditó Alajos.*

Pestszentlőrinci Nemzeti Sport Club Elnök: *Juhász Géza.*

Téglagyári Torna Egylet. Elnök: *Zopf Aladár.*

Állami Telepi Közművelődési Egyesület. Elnök: *Zöld Sándor.*

Ált. Fogy. Szövetkezet.

PÉNZINTÉZETEK IPARVÁLLALATOK.

Pestszentlőrinci Gazdasági és Ipari Hitelszövetkezet, mint az OKH

tagja.

Elnök: *Steiner Mór.*

Balázs téglagyár.

Benkő Textilipari Rt.

Budapest—Szentlőrinci téglagyár. Igazgató: *Donfreán János*, Üllői ut 132.

1922 óta igazgatója a gyárnak. 30 éven át az Újlaki tégla és mészégető gyári gondnok volt. 46 éve dolgozik a magyar gyáripar érdekében. A magyar agyagipari gyárigazgatók nesztora. 35 éve tűzoltóparancsnok, 25 éves szolgálati érem tulajdonosa. Háború alatt a polgárőrségnél mint csoportvezető teljesített szolgálatot.

Agyagárúgyártó üzem. *Özv. Holczer Arnoldné* sz. *Illés Jolán.*

Néhai férje alapította 1912-ben az üzemet, mint téglagyárat, mely később virágcserépgyártó üzemmé alakult át. Néhai férje a háborúban 2 évig mint népfölkelő teljesített szolgálatot, 1930-ban hunyt el. Három fia dolgozik az üzemben.

Kavicsbánya. Tulajdonosok: *Klauber és Vajda.* Bányafelügyelő: *Schweicht Károly*, Áll. lakótelep.

35 év óta kavicsbánya felügyelő. Előzőleg a csendőrségnél és a hadmérnöki ezrednél teljesített szolgálatot, mint őrsparancsnok szerelt le. Két évig a kereszturi kavicsbánya felügyelője volt. Ferenc fia részt vett a háborúban.

SZÉKESFŐVÁROSI ELFOGLALTSÁGUAK

Orosz Antal szkfőv. vízvezetéki ellenőr, Áll. lakótelep 142.

1893-ban lépett a Máv. szolgálatába, később a Hév.-nél teljesített szolgálatot. 1921 óta a szfőv. vízművénél mint ellenőr működik. Háborúban 1917-től vett részt az összeomlásig. Azonkívül Géza és József fia is részt vett a háborúban. Géza az olasz fronton szerzett betegségében halt meg 1926-ban, József fia mint orvos hadikórházban teljesített szolgálatot; jelenleg Debrecenben klinikai orvos.

NYUGDIJASOK. ÖZVEGYEK

Balogh Kálmán ny. Máv. áll. előljáró, Áll. lakótelep 95-2.

Hat polgárit végzett Sepsiszentgyörgyön. 1901-ben lépett a Máv. szolgálatába. Szerdahelyen, Szolnokon stb. helyeken és Budapesten teljesített szolgálatot. A románok a hűségeskü megtagadása miatt kiutasították, 1921-ben vonult nyugalomba. Három fivére teljesített frontszolgálatot. Ferenc öccse is, aki most Alsófalván ref. lelkész.

Bátori Mihály ny. Máv. főtávírász.

1890-ben lépett a Máv. szolgálatába. 36 évi szolgálat után, 1925-ben ment nyugdíjba. 1919-ben a cseh megszállás alatt Érsekujvárott, megszállt területen, a Máv. részére teljesített szolgálatot, a csehek letartóztatták és 4 hónapig fogvatartották. A háború alatt Lengyelországban teljesített hadiszolgálatot.

Dr. Benes István ny. áll. főgimn. tanár.

A gimnázium elvégzése után felsőbb tanulmányait a premontrei kanonok-rend hittudományi és a budapesti tud. egyetemen végezte. Mint tanár Máramarossziget, Nyitrán, Érsekujvárott és Budapesten a VI., VII. és VIII. ker. gimnáziumokban tanított. 1925-ben vonult nyugalomba.

Benedek György ny. I. o. vonatkísérő s.-tiszt, Áll. lakótelep 55-2.

Négy középiskolát végzett Kolozsvárott. 1898-ban lépett a Máv. szolgálatába, állandóan Erdélyben teljesített szolgálatot. 1922-ben vonult nyugalomba. Erdélyből a hűségeskü megtagadása miatt az oláhok kiüldözték.

Csákány Albert ny. Máv. irodatiszt, Áll. lakótelep 148-4.

Középiskoláit Szepsiszentgyörgyön, a tanítóképző 3 évfolyamát Székelykereszturon végezte. 1884-ben lépett a Máv. szolgálatába. Homoródkölhalmon, Brassóföldváron, Versecen, stb. helyeken teljesített szolgálatot. 1911-ben vonult nyugalomba.

Czetka Lajos ny. Máv. altiszt, Áll. lakótelep 129-2.

1905-ben lépett a Máv. szolgálatába. Szolnokon, Püskin, majd Budapesten teljesített szolgálatot. A románok kémkedés gyanuja miatt letartóztatták és súlyosan bántalmazták. 1925-ben vonult nyugalomba.

Dyyos Sándor ny. Máv. vontatási s. tiszt. Áll. lakótelep 16—19.

Négy középiskolát Nagyváradon végzett. 1892-ben lépett a Máv. szolgálatába mint géplakatos, ahol 1923-ig teljesített szolgálatot mint mozdonyvezető. 1921-ben Erdélyből menekült. Háború alatt mint katonai vonatok mozdonyvezetője teljesített szolgálatot.

Dutka József ny. Máv. altiszt. Áll. lakótelep 85-5.

1901-ben lépett a Máv. szolgálatába. Érsekujvárott, Zsolnán teljesített szolgálatot. 1920-ban a cseh megszállott területről menekülni volt kénytelen, 1920-ban vonult nyugalomba. Háborúban katonai vonatokon teljesített szolgálatot. Két fia, Gyula és József vett részt a háborúban, többször sebesültek. József rokkant lett.

Fehér Mihály, ny. Máv. főmozdonyvezető, Áll. lakótelep 12-9.

A gimn. két osztályát Szabadkán végezte. 1890-ben lépett a Máv. szolgálatába, ahol 1920-ig mint mozdonyvezető, mozdonyfel-

vigyázó, háború kitörésekor Ujvidéken, mint fűtőház-vezető teljesített szolgálatot. 1920-ban vonult nyugalomba. A Ferencz József hadiérem tulajdonosa. Béla fia a háború alatt a tengerészeknél teljesített szolgálatot.

Fodor G. Géza, ny. szfőv. főtiszt, Budapest Rökk Szilárd u. 30.

Tanulmányait Budapesten végezte. A Máv.-nál, törvényszéknél volt díjnok, majd végrehajtó-gyakornok, később a DDSG hajóstársaságnál kezelő. 1889-ben a jegyzői pályára lépett, Győrpázmándon, Nagykovácsin, Budakalászon és Páhin volt segédjegyző. 1893-ban került a szfőv. szolgálatába mint szakdíjnok. Az akkori kolerajárvány idejében a szfőv. fertőtlenítő intézethez nevezték ki, a fertőtlenítő tiszti szakvizsga letétele után fertőtl. tisztté választották meg, mint főtiszt ment nyugalomba 1912-ben. Jelenleg e mű kiadóhivatalának tisztviselője. Pestszentlőrincen 22 évig lakott. Nagy érdemei vannak a község önállósításában és fellendítésében. Részt vett a Polgári Kör megalapításában, annak évekén át főtitkára volt. Fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki a vill. vasút átszervezésénél, kiskápolna felépítésénél és az Erzsébetliget létesítése körül. Felesége, sz. Kollarik Ilona az akkori Pusztaszentlőrinc első postamesternője volt. 24 évig működött a községben. Géza fia önként vonult be a háború kitörésekor, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Mint t. főhadnagy szerelt le.

Garay Antal ny. m. kir. tűzérségi főműmester, Thököly u. 14.

1900-ban lépett a hadsereg szolgálatába. A kőszegi alreáliskolában és a Ludovika Akadémián teljesített szolgálatot 1914-ig. Mozgósításkor a 19. h. gy. ezreddel orosz frontra ment, 1915-ben megsebesült. 1915—1917-ig a tüzérségnél orosz fronton harcolt. 1917—18-ban Pilsenben a Skoda műveknél volt oktató, majd 1923-ig a tüzérségi szertárban teljesített szolgálatot. 1923-ban mint 100%-os rokkant, tüzérségi főműmester vonult nyugalomba.

Özv. Godács Józsefné sz. *Varga Zsófia* áll. nyugdíjas, Kossuth L. u. 87.

Néhai férje 16 éven át az államrendőrségnél teljesített szolgálatot. 1923-ban halt meg. Két fia van, László és József. László asztalosipart, József a kereskedői szakmát tanulta.

Jánossy Iván ny. Máv. s. tiszt, Áll. lakótelep 147-5.

Középiskoláit Jászberényben végezte, 1890-ben lépett a Máv. szolgálatába. Hatvanban, Enyingen, Szolnokon, Aradon, Kelenföldön teljesített szolgálatot. 1924-ben ment nyugdíjba. Háború alatt Aradon az ü. v.-nél teljesített szolgálatot 1921-ig, amikor a román hűségeskü megtagadása miatt kiutasították. Gyula fia a Nemzei Hadseregben három évig teljesített szolgálatot.

kisjeszenicei Jeszenszky Árpád ny. Máv. főszámfejtő, Baross u. 14.

Kereskedelmi érettségit és államszámvételi vizsgát tett. 1892-ben lépett a Máv. szolgálatába, ahol 1922-ig működött és mint főszámfejtő ment nyugalomba. 1892 óta lakik Pestszentlőrincen, tevékeny részt vett minden mozgalomban, amely a község fejlődését előmozdította. A Pestszentlőrinci Temetkezési Egylet alapítótagja és 30 éve vezetőtitkára.

Juhász Géza, Áll. lakótelep gondnoka.

1924 óta gondnoka az áll. lakótelepnek. A telepen 170 h. területen 8500 lélek lakik. Kultúregyesület társelnöke, sportegylet elnöke és a telepen levő összes kulturális és társadalmi egyesület választm. tagja.

Kalina Nándor ny. zeneakadémiai altiszt, Áll. lakótelep 101/2.

1893-tól 1906-ig szitakötőmesterséget folytatott. 1907—1927-ig, nyugdíjaztatásáig, a Zeneakadémián volt altiszt. Feleségének első ura, Tóth János, az orosz fronton hősi halált halt.

Káldi János ny. hajóvezető, Szemere M. u. 13.

1890-ben lépett a Máv. hajózási vállalat (később MFTR) szolgálatába. A vállalatnál 38 évig teljesített szolgálatot, 1928-ban ment nyugdíjba, mint hajóvezető. Háborúban hadihajókon teljesített szolgálatot. II. o. érd. ker.-el tüntették ki. Öccse részt vett a háborúban.

Kovács András ny. Máv. kalauz, Kassa u. 18.

1908-ban lépett a Máv. szolgálatába. 21 évi szolgálat után ment nyugdíjba. Felesége fa és szénkereskedés tulajdonosa, üzletét 1930-ban alapította.

Kovács Ferenc ny. Máv. főkocsivizsgáló, Áll. lakótelep 86/4.

1895-ben lépett a máv. szolgálatába. Erdélyben, majd Szolnokon, Békéscsabán teljesített szolgálatot. 1921-ben a románok kiutasították. 1930-ban vonult nyugalomba. Frigyes öccse végigharcolta a háborút.

Kovács Vince ny. Máv. vonatkísérő s. tiszt, Áll. lakótelep 7-1.

1905-ben lépett a Máv. szolgálatába. Szabadkán, Kelenföldön, Ferencvárosi p. u.-n teljesített szolgálatot. 1925-ben vonult nyugalomba. Szerb megszállott területről 1921-ben menekült. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Kőgl Lajos ny. állampénztári altiszt, Áll. lakótelep 107-8.

1896-ben lépett az állampénztár szolgálatába, ahol 1921-ig teljesített szolgálatot. 1917-től 1918-ig az 1. h. gy. ezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Kunetz István ny. Máv. főintéző, Áll. lakótelep 121-23.

Középiskoláit Szabadkán, a vasúti tisztképző tanfolyamot Budapesten végezte. 1900-ban lépett a Máv. szolgálatába Zágrábban, Aradon, Budapest-Ferencváros p. u.-on stb. helyeken teljesített szolgálatot. 1924-ben vonult nyugalomba. Az oláhok megszálláskor Nagyszebenben internálták.

Klacsó László Árpád, ny. Máv. főintéző, Áll. lakótelep 96-1.

Kereskedelmi érettségit tett és a vasúti tisztképző tanfolyamot végezte. Harminc évig állott a Máv. szolgálatában. Elnöke volt az áll. lakótelep főgondnoksága alatt működő szociális bizottságnak. Jelenleg mint forg. adóellenőr Dorogon működik. A megszállás Karlóczán érte, hosszas meghurcoltatás után a szerbek kiutasították.

Lőrincz Benő, ny. Máv. s. tiszt, Áll, lakótelep 141-8.

1866-ban lépett a Máv. szolgálatába, Budapesten, Pozsonyban, Párkánynánán, stb. teljesített szolgálatot. Felvidékről a csehek kiutasították. 1927-ben vonult nyugalomba. A jubileumi emlékérem tulajdonosa.

Marossy József ny. Máv. főraktárnok, Áll. lakótelep 21—15.

1899-ben lépett a Máv. szolgálatába. 17 éven át Fiumében, 3 évig Mezőlakon, 7 évig Kőbányán teljesített szolgálatot. 1926-ban vonult nyugalomba mint főraktárnok.

Morvay Ágoston ny. Máv. vonatkísérő altiszt, Áll. lakótelep 149-2.

1909-ben lépett a máv. szolgálatába. Pozsonyban, Ujzsolnán, Bpest ny. p. u.-on teljesített szolgálatot. A cseh megszállás miatt 1919-ben menekült, 1924-ben ment nyugalomba. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Mutuck Mátyás ny. Máv. fűtő, Áll. lakótelep 102-4.

1900-ban lépett a máv. szolgálatába. Nyitrán és Nagytapolcsányban teljesített szolgálatot 1919-ig, amikor a csehek kiutasították, 1919—1922-ig nyugalomba vonulásáig, Budapes ny. p. u.-on teljesített szolgálatot. Hét testvére vett részt a háborúban.

Nagy Lajos ny. Máv. főkalauz, Áll. lakótelep 60-2.

1901-ben lépett a máv szolgálatába. 1921-ben a románok Erdélyből kiutasították, 1927-ben vonult nyugalomba. Háború alatt mint vonatvezető katonai vonatokon teljesített szolgálatot, az V. oszt. érd. ker., tulajdonosa.

Németh Károly ny. Máv. főmozdonyvezető, Áll. lakótelep 22—16.

1898-ban lépett a máv. szolgálatába. 1923-ban vonult nyugalomba mint főmozdonyvezető. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Osztatni János ny. Máv. I. o. v. altiszt, Áll. lakótelep 60-4.

1892-ben lépett a máv. szolgálatába. 1919-ig kiutasításáig Érsekujváron, 1923-ig, nyugalomba vonulásáig Bpesten teljesített szolgálatot. Négy sógora küzdötte végig a háborút, megsebesültek.

Pintér József ny. Máv. főkalauz, Áll. lakótelep 98-4.

Középiskoláit Nagytapolcsányban végezte. 1895-ben lépett a máv. szolgálatába, Érsekujváron, Pozsonyban, Bpest nyugati p. u.-on teljesített szolgálatot. A cseh megszállás miatt menekült. 1923-ban vonult nyugalomba. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot József és Ferenc fiai végigharcolták a háborút. Gyula öccse Lublinnál hősi halált halt.

Pipicz Sándor ny. Máv. s. tiszt, Áll. lakótelep 187-4.

Középiskoláit Szegeden és Varjason végezte. 1918-ban lépett a máv. szolgálatába. 1920-ig Oravicabányán, 1920—1921-ig Pusztaecsegen, 1921—1924-ig Bpest Keleti p. u.-on a vasúti őrségnél teljesített szolgálatot. 1924-ben vonult nyugalomba. Háború alatt határszéli szolgálatot teljesített. Ferenc és Károly fivére vett részt a háborúban. Ferenc sulyosan sebesült, Károly idegsokkot kapott.

korondi Ravasz Kálmán ny. posta és táv. főfelügy., Batthyány u. 26.

Érettségit Nagyszebenben tett. 1883-ban lépett a m. kir. posta szolgálatába, 1885-ben posta s tisztté, 1887-ben tisztté, 1897-ben főtisztté, 1909-ben felügyelővé s 1919-ben főfelügyelővé nevezték ki. Nyugalombavonulásakor miniszteri elismerésben részesült. 35 éve pestszentlőrinci lakos, résztvett a község önállósításában, úgyszintén tevékeny résztvett a Polgári Kör, az akkori Erzsébet liget és kiskápolna létesítésében. Utóbbinál felesége is fáradhatatlan munkásságot fejtett ki.

Rónay Pál ny. Máv. fűtőház vezető, Áll. lakótelep 131-3.

1881-ben lépett a máv. szolgálatába. Kolozsváron, Zágrábban, Fiumében teljesített szolgálatot. Fiumében 4 évig az olasz megszállás alatt is. 1923-ban vonult nyugalomba. Fiai: Oszkár mint mozdonyvezető páncél vonatokon, Pál az orosz és olasz fronton, Alfréd az olasz fronton teljesítettek szolgálatot, Alfréd megsebesült.

Ruzsa György ny. Máv. vontatási altiszt, Áll. lakótelep 7-6.

1900-ban lépett a máv. szolgálatába. Temesváron, Rákoson teljesített szolgálatot. 1922-ben vonult nyugalomba. Négy fivére vett részt a háborúban, Antal öccse az olasz fronton hősi halált halt.

Siegel Károly ny. Máv. v. k. s.-tiszt, Áll. lakótelep 103-4.

1905-ben lépett a máv. szolgálatába. 1921-ig Brassóban teljesített szolgálatot, amikor a románok kiutasították, 1925-ig Bpesen és Kőbányán volt beosztva. 1914-ben bevonult a 24. h. gy. e.-hez, orosz fronton harcolt, megsebesült. 1915-től katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Simek Sándor ny. Máv. I. o. altiszt, Áll. lakótelep 5-1.

1908-ban lépett a máv. szolgálatába. Sepsiszentgyörgyön, Brassóban és Kőbányán teljesített szolgálatot. A románok Brassóból 1921-ben utasították ki, 1924-ben ment nyugdíjba. Háborúban katonai vonatokon, páncélvonaton is, teljesített szolgálatot. Három fivére vett részt a háborúban, István bátyja a harctéren kapott sebében hősi halált halt.

Somogyi Ferenc ny. Máv. s.-tiszt, Áll. lakótelep 77-3.

Iskolái elvégzése után, 1907-ben lépett a máv szolgálatába. Aradon és Bpesten teljesített szolgálatot. 1921-ben a románok kiutasították, 1924-ben vonult nyugalomba. Háború alatt Ungváron és a szerb határon katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Szekeres Ferenc ny. Máv. üzemi altiszt, Áll. lakótelep 30-1.

1893-ban lépett a máv. szolgálatába. Maroshidason, Gyulafehérváron, Petrozsényban, Bpest ny. p. u.-on teljesített szolgálatot. 1931-ben román hűségeskü megtagadása miatt menekült. 1924-ben vonult nyugalomba. János fia a Nemzeti Hadseregben 4 évig teljesített szolgálatot mint e. é. önk.

Szirmai Ferenc ny. m. kir. főfegyvermester, Thököly u. 14.

Bécsben született. 1886-ban bevonult a tüzérséghez, elvégezte a fegyvermesteri tanfolyamot. 40 évig teljesített különböző ezredeknél szolgálatot, 1922-ben vonult nyugalomba. Háborúban az 1. huszárezred kötelékében teljesített szolgálatot. Rezső öccse a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Varga Mátyás ny. Máv. vonatkísérő altiszt, Áll. lakótelep 183-2.

1908-ban lépett a máv. szolgálatába. Ujzsolnán és Rákosrendezőn teljesített szolgálatot. 1918-ban a cseh megszállás elől menekült. 1922-ben ment nyugdíjba.

Vörös Ferenc ny. Máv. főmozdonyvezető, Áll. lakótelep 97-3.

Iskolái elvégzése után 1891-ben lépett a máv. szolgálatába. Érsekujváron és Bpesten teljesített szolgálatot. 1920-ban a cseh hűségeskü megtagadása miatt kiutasították, 1923-ban ment nyugdíjba. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Winkler Kálmán ny. Máv. főmozdonyvezető, Áll. lakótelep 197-3.

A gimnázium négy osztályát Nyitrán végezte, 1899-ben lépett a máv. szolgálatába. 1919-ig Érsekujváron teljesített szolgálatot, amikor a csehek kiutasították, 1919—1924-ig, nyugalomba vonulásáig Bpesen teljesített szolgálatot. Háború alatt katonai vonatokon teljesített szolgálatot.

Zoltvány Ferenc ny. Máv. iroda s.-tiszt, Áll. lakótelep 148-8.

Négy középiskolát végzett Nagytapolcsányon, 1901-ben lépett a máv. szolgálatába. A cseh megszállásig Érsekujváron, Ujzsolnán teljesített szolgálatot, 1923-ig Bpesten az igazgatóság gépészeti főosztályán mint titkár és fizető tiszt. István és Gyula fivérei végig küzdötték a háborút.

Illyefalvi Zöld Sándor ny. áll. polg. isk. igazgató, Áll. lakótelep 28.

37 éven át a baróti és a szamosújvári áll. polg. iskolában működött. Mint menekült polg. isk. igazgató szolgálatának 40. évében szervezte meg a községben az áll. jellegü polg. iskolát. Szakfelügyelő volt a kommun utáni években a kunszentmiklósi, kalocsai, kiskőrösi és dunavecsei járásokban; Kalocsa, Kishunhalas és Baja városok polg. iskoláiban. Az áll. lakótelep társadalmi és kulturális életében jelentős tevékenységet fejtett ki. 4 éve közs közgyám. Négy fia vett részt a háborúban, Sándor mint hdj. tizedes orosz fronton hősi halált halt.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Ablak tisztító: *Czibula Sándor.*

Akumulátorjavító: *Lorántfy László.*

Aranyműves: *Vörös János.*

Arcképnagyító: *Kiss István.*

Asztalosok: *Dömölki Ferenc,* Herrich u. 27.

Iparát Nagykárolyban tanulta. Mint segéd Bpesten több nagy üzemben dolgozott, 1913-ban lett önálló, 1896-ban az országos kiállításon mint segéd dicsérő oklevelet kapott. Az Iparoskör és Sportegyesület tagja.

Horváth László, Bem u. 9.

1902—1905-ig szobrásztanonc volt, mint segéd Bpesten dolgozott. 1923-ban kitanulta az asztalos szakmát. Szobrász műhelyt 1923-ban, bútor raktárt 1927-ben nyitott. 1915-ben bevonult, 1917-ig mint tüzér az olasz fronton harcolt.

Torma Pál, Baross u. 8.

Iskoláit Nagykállón és Debrecenben végezte a ref. Collégiumban. Négy évig volt asztalostanonc. Mint segéd Lőcsén, Kassán és Bpesten dolgozott. 1880-ban lett önálló Bpesten, majd Balassagyarmatra költözött, innen vissza Bpestre, ahonnan a fenti cím alá költözött. 1886-ban résztvett a világkiállításon.

Ambrus Gyula, Biedl Árpád, Csoplinecky Albert, Drexler Antal,

Eck József, Gerseli Tóbiás, Guttmann Béla, Juhász Pál, Kenéz István, Kopacsek Ferenc, Kovács Albert, Kovács Árpád, Mészáros Gyula, Mérer Antal, Moór Sándor, Murin József, Németh Pál, Pozsgay Károly, Szalóky Ferenc, Székely Mihály, Szücs József, Schrausz Bálint, Schubert Ferenc, Torma Pál, Tőke Gábor, Ujváry Lajos, Varga István, Varga István, Walner Ferenc.

Autótulajdonosok: *Árendássy Imre* (Ford), *dr. Benyó József, dr. Divó Alajos* (Pegueot), *Ferenci Albert* (Gloriette NSU), *Hercz és Mautner* (Sada), *Longa Ferenc* (1 drb Delauane 1 drb Steyer, 1 drb Benz), *vitéz Marschalkó Jenő* (Hanomág), *Pechi József* (Mág), *Püspöki Sándor* (Steyer), *dr. Wilheim Sándor* (Magomobil).

Ácsmesterek: *Bornemissza Károly, Csiba Mihály, Fülöp Sándor, Gelegonya József, Juhász Kálmán, Kihl József, Kovács László, Mayer János, Molnár József, Nagy Kálmán, Nagy Vendel, Simon Sándor, Takács Lajos, Schuller Fülöp.*

Ásványvízkereskedő: *Schuszl Jakab.*

Bankbizományos: *Kovács Sándor.*

Bádogosok: *Héber Zsigmond*, Baross u. 4.

Szakmáját Bácstopolyán tanulta. Mint segéd számos nagyobb üzemben dolgozott. 1910—1930-ig Jánoshalmán volt önálló, ahol vas- és porcellánkereskedése is volt, feleségének pedig fűszer és cemege üzlete. 1930 óta helyben bádogos és szerelő.

Udvardy Árpád, Üllői ut 43.

Három reáliskolát végzett Bpesten. Két évig volt bádogos és szerelőtanonc. Mint segéd Hágában, Párisban, Konstantinápolyban és több nagyobb külföldi városban dolgozott. 1911—1927-ig Mohácson, 1927 óta helyben önálló. Háborúban 1914-től vett részt, orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., és seb. érem. Mint szakaszvezető szerelt le.

Frank Antal, Gyémánt Ferenc, Helmes István, Kecskés Péter, Palián István, Roy Mihály, Stern Márton, Wisz Gyula, Wizinger Géza, Wizinger Gyula.

Benzinkut tulajd.: *Tangiszer Jenő.*

Bélyegzőkészítő: *Davidovics Zsigmond.*

Bognárok: *Pajor Pál*, Üllői ut 64.

Mesterségét Bpesten tanulta 1921-ben szabadult fel. Mint segéd Kőbányán dolgozott, 1929-ben lett önálló Pestszentlőrincen.

Lunk Ferenc, Vojcsik István.

Bőrkereskedő: *Anka István.*

Butor kereskedő: *Horváth László.*

Cementáru készítők: *Kassa Károly*, Üllői u. 228.

A vasipari szakmát tanulta. 4 évig a polgárdi kő- és mészipar telepnek volt üzemvezetője. 1911-ben alapította cementárú üzemét, azóta önálló cementáru vállalkozó. A margitszigeti fedett uszodának összes műkő munkálatait ő végezte. 1914-ben bevonult, szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben mint rokkant tért haza. Mint tizedes szerelt le.

Kálmán János.

Cipészek: *ifj. Bántó Ferenc*, Herrich u. 6.

Kispesten 2 polgárit végzett, 1920-ban cipésztanoncnak ment. Szakmáját Abonyban tanulta, 1923-ban szabadult fel. Mint segéd Ujpesten Kispesten dolgozott. 1927 óta önálló helyben. Ipartestület cipész szakosztályának rendes tagja.

Both Lajos, Gr. Tisza István u. 66.

Szakmáját Győrött tanulta, 1912-ben szabadult föl. Mint segéd Győrben és az ország több nagyobb városaiban dolgozott, 1920-ban lett önálló Győrben. Műhelyét később Csornára, 1926-ban Pestszentlőrincre helyezte át. Háborúban 1915-től vett részt, orosz és olasz frontokon harcolt. Nagy ez. v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa. Sándor bátyja az olasz fronton ősi halált halt.

Hausz Ádám, Üllői u. 153.

Iparát Bácsszentiványon tanulta, 1897-ben szabadult fel. Mint segédet a Győri orsz. kiállításon aranyéremmel tüntették ki. 1920-ban lett önálló Bpesten, később áthelyezte műhelyét Pestszentlőrincre. Mozgósításkor bevonult, szerb és orosz frontokon harcolt. Kitüntetése: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Heilauf Géza, Üllői ut 119.

Tizenöt éve dolgozik szakmájában. Mint segéd Bpesten dolgozott a „Páva" cipőüzemnél mint szabász. 1924 óta önálló. A bpesti kézművesipari kiállításon bronz éremmel és díszoklevéllel tüntették ki.

Nádosdi István, Erzsébet-telep, Árpád u. 18.

Szakmáját Liszkatolcsván (Zemplén-m.) szabadult fel. Mint segéd Nyíregyházán, Beregszászon, Kassán és Bpesten dolgozott.

1910-ben lett önálló Bpesten, 1911-ben és 1924-ben elismerő oklevéllel, díszoklevéllel és ezüstéremmel tüntették ki. 1924-ben szaktanítói oklevelet szerzett. A bpesti cipőipari szaktanítók körének, a bpesti cipőgyártók egyesületének választm. tagja. 1929-ben helyezte át műhelyét Pestszentlőrincre.

Pereniczky Miklós, Üllői u. 33-b.

Szakmáját Liszkatolcsván (Zemplén m.) tanulta. Mint segéd u. ott és Bpesten dolgozott. 1930-ban lett önálló helyben. A cipészipartestület tagja.

Süte Lajos, Üllői u. 283.

Zalaszántón született, szakmáját ugyanott tanulta. Mint segéd Siófokon és Bpesten dolgozott, 1929-ben lett önálló helyben. Az Ipartestület tagja.

Szücs Zsigmond, Üllői u. 66.

Cipészipart Kecskeméten tanulta, majd az ezüstműves ipart Bpesten. Mindkét iparában Bpesten és Kecskeméten, Székesfehérváron és Szegeden dolgozott. Füszerkereskedői szakmában 5 éven át, úgyszintén a vendéglős szakmában is dolgozott. Jelenleg helyben önálló cipészmester. A háborúban 1914-től az összeomlásig vett részt.

Weszelowszky Gábor, Erzsébettelep Álmos u. 3.

A felsőipari szakiskola 2 évfolyamát végezte Bpesten. 1912-ben szabadult fel szakmájában. Mint segéd Komáromban, Léván, Esztergomban Bpesten és Linzben dolgozott. 1920-ban lett önálló Bpesten, 1930-ban helyezte át műhelyét Pestszentlőrincre. 1914-től az orosz, román és olasz frontokon harcolta végig a háborút, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagy ez., kis ez., bronz v. é, ezüst érd. ker., Károly cs. ker. és seb. érem. Mint szakaszvezető szerelt le. Ambrus bátyja a háborúban 100 százalékos rokkant lett.

Vasváry János, Erzsébettelep, Ond u. 9.

Iparát Szabolcs megyében tanulta, 1916-ban szabadult fel. Mint segéd Nyíregyházán, Debrecenben és Bpesten dolgozott. 1929-ben lett önálló helyben. A kőbányai Siemens sportclub tagja.

Baky Ferenc, Bartos György, Benkő Lajos, Bikó Ádám, Bihari Pál, Csibi Ferenc, Csiki János, Csordás Gábor, Duschek József, Drimba Auxent, Fa Viktor, Faragó János, Fukár Mór, Fried Lázár, Friedrich Gáspár, Gálik Mihály, Grátzer Károly, Gyarmati Sándor Helary Géza, Hödl Ferenc, Huszár János, Hruska János, Jezerniczky Sándor, Király István, Kindian Pál, Kőműves József, Klein István, Krizsán Mihály, Lovas Lajos, Lukács Bálint, Madách Mihály, Martinkó József, Mészáros János, Mirkaim István, Molnár István, Németh Péter, Oláh Dénes, Pál Imre, Pintér Károly, Reichert József, Ringbauer Nándor, Simon István, Somogyi György, Schmidt Lajos, Szarka István, Tifft János, Tóth András, Ursunyi József, Uzsák János, Varga István, Varga Mátyás, Vogel István, Wisnyovszky Géza.

Cipőkereskedők: *Malinkó József, Steiner Lajos.*

Cukrász. *Krizsán Mihály.*

Cserépfedők: *id. és ifj. Horváth László.*

Előnyomda: *Kern Ferencné.*

Elektrotechnikusok: *Kollarik Dezső*, Üllői u. 179.

Elektro-technikai szakiskolát végzett Budapesten, 1912-ben lett önálló Kispesten, később át helyezte műhelyét Pestszentlőrincre. A kispesti városháza, járásbíróság, iskolák villámhárítóit szentlőrinci r. kath. templomot és a Gullner uccai iskolát teljesen ő szerelt fel. Az Ipartestület és a forg.-adó hivéleményező bizottság tagja. A háború tényleges szolgálatában találta, a szerb fronton harcolt, megsebesült, rokkant lett. 1916-tól az összeomlásig mint segédszolgálatos az orosz fronton teljesített szolgálatot.

Koszovácz Vidor, Zsitva u. 18.

Szakmáját Bpesten tanulta. Huzamosabb idő óta Kollárik Dezső cégnél dolgozik. A K. A. C. kerékpár szakosztályának versenyző tagja, ahol 2 első, 2 második és 2 harmadik díjat nyert.

Krausz Andor, Üllői u. 151.

Négy középiskolát végzett. 1922-ben lépett az elektro-műszerész pályára. Szakmáját Bpesten és Ujpesten tanulta, 1929-ben önállósította magát. Iparoskör rendes tagja.

Esztergályosok: *Hufnágel Menyhért, Werner József.*

Ékszer kereskedő: *Grünbaum Sámuel.*

Építésianyag kereskedők: *Schönberg Ármin*, Rozsnyó u. 67.

Kereskedelmi és gimnáziumi éretségit tett Bpesten. 1925-ben alapította építési anyag, tüzifa és szén telepét. 1917-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: nagy ez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint tartalékos zászlós szerelt le.

Földes Emil, Földes Lajos, Herskovits József, Kollár Mihály, Lelkes János, Lorántffy Dénes, Moskovits Ede, Ulreich Ferenc, Ulreich

János, Vágó Rezső, Walter László Weil és Györök.

Építőmesterek: *Csiba Mihály*, Ferenc u. 42.

Felsőépítő-ipariskolát végzett Bpesten. 1929 óta önálló. A Bpesti Építő Mesterek Egy. és a helybeli Iparestület tagja. Lajos bátyja háborúban az orosz fronton eltünt.

Safranek János, Üllői ut 6.

Felső építő-ipariskola négy téli tanfolyamát Bpesten végezte 1904-ben. Építőmesteri vizsgát 1928-ban tett. Salgótarján nt. városánál mint műszaki tisztviselő és műszaki ellenőr működött. 1928 óta önálló. Résztvett a háborúban, 6 évig orosz fogságban volt.

Gercsár Rezső, Horváth Ferenc, Miltner Mihály.

Építési vállalkozók: *Bede László*, Honvéd u. 24.

Szakmáját Pesterzsébeten tanulta. 1930 óta önálló. 1914-ben a 68. gy. ezreddel, orosz, olasz, román frontokon harcolt az összeomlásig, megsebesült. Mint őrvezető szerelt le. Sándor öccse az olasz fronton hősi halált halt.

Bucsek Gyula, Batthyány u. 70.

Huzamosabb ideig a Stabil építő rt. munkavezetője volt. 1929 óta önálló építési vállalkozó. A Studio építését ő vezette. 1914-től az összeomlásig a 4-es hídászoknál olasz, román és olasz fronton teljesített szolgálatot. 28 hónapon át. Mint szakaszvezető szerelt le.

Kálmán Zoltán, Kossuth Lajos u. 105-c.

Középiskoláit Bpesten végezte. Építészi oklevelet a kir. József Műegyetemen nyert. 1926 óta önálló építész. 1915-ben bevonult a 82 gy. ezredhez, orosz, olasz és román frontokon harcolt 27 hónapon át, 1916-ban súlyosan sebesült. Kitüntetése: kis ez. v. é., Károly cs. ker., és seb. érem. Mint t. hadnagy szerelt le.

Kiszel István, Gróf Széchenyi u. 46—48.

Szakiskolát Bpesten végezte. Mint segéd Kiskőrösön és Bpesten dolgozott. 1922 óta önálló. Huszonegy éven át működő tagja volt a K. A. C. és a helybeli Atletikai Clubnak. 1914-ben önként vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt, 1916-ban orosz fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., és seb. érem.

Ifj. Knapp Ferenc, Serfőző u. 14.

Három ipari szakiskolát végzett. Mint segéd Bpesten, Kispesten és Szerbiában dolgozott. 1914-ben bevonult, szerb és orosz fronton harcolt, 1915-ben megsebesült, 50 százalékos rokkant lett. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Langmár Norbert, Pozsonyi u. 14.

Mint segéd Bpesten és környékén dolgozott, 1921 óta önálló építési vállalkozó. A háború tényleges szolgálatban találta, román, orosz, szerb és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült.

Orodi Gábor, Besztercebánya u. 3.

Tanulmányait Kispesten végezte. 1929 óta építési vállalkozó helyben, előzőleg Soroksárpéterin működött. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, majd a csepeli lőszergyárban teljesített szolgálatot.

Schudabek János, Máramarossziget u. 500.

Képesítését Bpesten nyerte. 1915—1929-ig Csepelen dolgozott. 1908-tól önálló. 1916—1919-ig olasz fronton harcolt, háromszor sebesült.

Schwanda Frigyes, Kassa u. 39.

Négy középiskola elvégzése után, szakmáját Bpesten tanulta. Mint segéd Bpesten és Nyitra megyében dolgozott. 1920—1927-ig Balatonfüreden volt önálló, 1927 óta helyben. Mint tüzér orosz és szerb frontokon harcolta végig a háborút, megsebesült, 40 százalékos rokkant lett. Mint főtüzér szerelt le.

Weil János, Kiss Ernő u. 20.

Szakmáját elyben tanulta, négy évig dolgozott mint segéd, 1920-ban lett önálló, 1914-ben vonult be, mint tüzér orosz, olasz, román és szerb frontokon harcolt. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint tizedes szerelt le.

Wekerle Sándor, Áll. lakótelep 124-10.

Az építőipariskolát Bpesten végezte. Mint építés vállalkozó működik Pestszentlőrincen. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, szerb, orosz olasz frontokon harcolt. Kis ez. v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. Édesapja és öccse szintén részvett a háborúban, öccse az orosz fronton 21 sebet kapott, rokkant lett.

Fakereskedők: *Földes Emil*, Üllői u. 122.

1908 óta van fatelepe. Építési vállalkozó is. Közs. képv. testület virilis tagja, a Tűzoltó Testület alapító tagja, azonkívül tagja az összes kulturális és sport egyesületeknek. 1915-től az összeomlásig frontszolgálatot teljesített.

Földes Lajos, Üllői u. 97. Tel.: 33.

Középiskoláit Kalocsán végezte. 1905-ben lépett a kereskedői pályára. Kalocsán 1908 óta önálló helyben. Közs. képv. testületi tag, a Soroksárpéteri Atlétikai Club elnöke, úgyszintén a helybeli kereskedők egyesületének is. Izr. hitközségnek hosszú ideig volt elnöke.

Herskovits József, Üllői u. 181.

Középiskoláit elyben és Bpesten végezte. 1924-ben alapította épületfa és tűzifa telepét. 1915-ben bevonult a 23 gy. ezredhez.

Orosz fronton harcolt, 1916-ban megsebesült, majd fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Mint hadj. őrmester szerelt le.

Moskovits Ede, Üllői u. 189. Tel.: 39.

Felsőkereskedelmi érettségit tett Bpesten. 1925-ben alapította épület anyag és tűzifa telepét. 1917-ben bevonult, román és orosz frontokon teljesített szolgálatot, mint hadj. őrmester szerelt le. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Faszobrász: *Horváth László.*

Fazekasok: *Dijakovics Márton, Horváth Ferenc.*

Fehérneműtisztítók: *Haltenecker Károlyné, Kuncz Antalné.*

Festék-kereskedők: *Klein Lajos, Luicinger Tomas, Targiózer Jenő.*

Fényképészek: *Mezőffy Imre*, Üllői u. 103.

Szakmáját Aradon és Münchenben tanulta. Tizenhat évig dolgozott külföldön, 1917-ben nyitott műtermet. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, 1917-ig teljesített harctéri szolgálatot.

Kiss István Antal.

Fodrászok. Férfi fodrászok: *Gyüry Endre Erzsébettelep*, Álmos u. 3.

Gimnáziumi érettségit tett. 1914-ben lett önálló Bpesten. 1919—1924-ig a bpesti Borbély és Fodrászipartestület elnökségi tagja volt és a testület hivatalos lapjának a „Fodrász Ujság"-nak felelős szerkesztője. Jelenleg a pestszentlőrinci Keresztény Szociális és Gazdasági Pártnak alelnöke. Háborúban mint népfölkelő a távirdász ezred kötelékében teljesített szolgálatot.

Loch János, Üllői u. 141-a.

Szakmáját Párdányon (Torontál-m.) tanulta, 1890-ben szabadult fel. Mint segéd Aradon, Szegeden és Bpesten dolgozott. 1899—1925-ig Bpesten volt önálló, 1925 óta helyben. Bpesti üzletét János fiának adta át. Mozgósításkor bevonult, orosz és olasz frontokon harcolt, 1915-ben megsebesült és mint rokkant véglegesen szabadságolták.

Lambrecht Antal, Üllői u. 224.

Három évig tanulta szakmáját. Mint segéd Bécsben, Boszniában, Szabadkán, Esztergomban és Bpesten dolgozott. 1910-ben lett önálló Bpesten, 1928 óta helyben van üzlete. Az esztergomi Katholikus Legényegyletnek öt éven át volt vezető tagja. Háború alatt a IX. ker. polgári őrségének volt őrparancsnoka három éven át.

Bakró Nagy Ödön, Balogh Pál, Bálling Mihály, Bognár Antal, Bődy Aladár, Fehér József, Frank Ferenc, Gábris Péter, Gyüry Endre, Hich Ádám, Hragyik János, Juhász Imre, Liebl Antal, Liebl Lipót, Loch János, Muku Péter, Nenados Dragulin, Sterbling János, Thirjung Péter, Zsulyevits Ernő.

Nőifodrászok: *Blaskó Lajosné, Bornemissza Balázs, Reif Rezsőné.*

Fogtechnikusok: *Dobner József, Schundek Lipót.*

Földbirtokosok: *Fővárosi szeméttelep* 300 hold, *Szemere István* 1300, *Scheuring István* 21, *Budapest—Szentlőrinci téglagyár Rt.* 117, *Ganz és Társa gépgyár* 34, *M. kir. Népjóléti és Munkaügyi Minisztérium* 32, *özv. Scheuring Antalné* 28, *özv. Bozóky Árpádné* 27, *Ohrenstein és Koppel gyár* 22 h.

Fuvarozó vállalkozó: *Zsilla Károly*, Ráday u. 11.

Oroszországban született. 1914-ben került Magyarországra mint hadifogoly. 1922-ig uradalmakban és gyárakban dolgozott, 1922-ben létesítette fuvarozási vállalatát 1914-ben mint kozák főhadnagy ment a frontra, kétszer sebesült, majd fogságba került.

Fűszerkereskedők: *Blázy Gyula Lajos János*, Áll. lakótelep.

Négy középiskolát végzett. Szakmáját Nagybecskereken tanulta, 1908-ban szabadult fel. 1913-tól 1914-ig Bpesten volt önálló, 1923-ban helyben nyitott üzletet. 1914-ben vonult be, 1915-ig orosz fronton harcolt. Résztvett 1919-ben az Ujpesti ellenforradalomban a kommunisták halálra ítélték.

Dézsy Miklós, Üllői ut 143.

Egy polgári iskolát végzett Bpesten. Szakmáját Turócszentmártonban tanulta, 1905-ben szabadult fel. Mint segéd a Felvidék nagyobb városaiban dolgozott. 1925 óta önálló. A háborút mozgósítástól kezdve végig küzdötte orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetések: kis ez., bronz v. é. Károly cs. ker. Mint tizedes szerelt le.

dévaványai Halassy Gy. Ede, Üllői ut 200.

Két reáliskolát végzett Temesváron. Szakiskoláját Szabadkán tanulta, előzőleg 9 évig hentes és mészáros volt. 1924-ben nyitott füszer és csemeg üzletet Szabadkán, melyet később Pestszentlőrincre helyezett át. 1914-ben vonult be, orosz és román frontokon harcolt 19 hónapon át. Mint tizedes szerelt le.

vitéz Halasy Géza, Baross u. 8—13.

Négy középiskolát végzett Kecskeméten, szakmáját ugyanott tanulta, 1923 óta önálló. A Kereskedők Egyesületének és az Ipartestületnek választm. tagja. 1916-ban bevonult orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetés-

sei: nagy ez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint őrmester szerelt le.

Ifj. Kákay Mihály, Petőfi u. 316.

Négy középiskolát végzett Bpesten, majd a fűszer és csemege szakmát tanulta ki. Mint segéd Bpest nagyobb cégeinél dolgozott, 1927-ben lett önálló. Háborúban 1916-tól mint tüzér vett részt, orosz és olasz frontokon harcolt. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. István fivére mint honvédhadnagy orosz fronton hősi halált halt.

Kouba Adolf, Üllői ut 123.

Szakmáját Bpesten tanulta. Mint segéd Bécsben, Bpesten dolgozott. 1892 óta önálló. 1880 óta lakik Pesterzsébeten. A község önállósítása, a Polg. Kör megalapítása, villamos vasút átszervezése, Erzsébet liget létesítése érdekében tevékeny munkásságot fejtett ki. Ő volt a község első pénztárosa, úgyszintén éveken át pénztárosa volt a Polgári Körnek, Keresk. Egyesületének, Hitelszövetkezetnek alapító és igazgatósági tagja. Háborúban 1916-tól vett részt, orosz fronton harcolt.

Madocs Aladár, Áll. lakótelep 46-1.

Egy közép és három alsófokú kereskedelmit végzett. Mint segéd és üzletvezető Kecskeméten és Bpesten dolgozott. 1911-ben lett önálló Kispesten, ahonnan 1923-ban helyezte át üzletét Pestszentlőrincre. Mozgósításkor bevonult, orosz fronton harcolt, 1915-ben súlyosan megsebesült. Összeomláskor mint szakaszvezető szerelt le.

Nándory László, Baross u. 18.

Négy középiskola elvégzése után a kereskedő szakmát tanulta Bpesten. Ugyanott volt öt évig segéd. 1929-ben önállósította magát. A kispesti fűszerkereskedő és a helybeli kereskedők egyesületének tagja.

Ifj. Schmadl Mátyás, Áll. lakótelep 43.

Négy polgári iskolát és a felső kereskedelmit Zomborban végezte. 1918-ban lett önálló Zomborban, ahonnan a szerb megszállás miatt Szegedre menekült és két évig teljesített szolgálatot a Nemzeti Hadseregben. 1928 óta helyben önálló.

Steiner Lajos, Reviczky u. 68.

Négy középiskolát végzett Szarvason, három felső ipariskolát Szegeden. 1922 óta önálló kereskedő, 1926 óta helyben van üzlete. 1916-kor bevonult a 37. gy. ezredhez olasz fronton harcolt, majd a 7. hadtesthez vezényelték, ahol a lakatos műhely vezetője volt. Min te. é. ö. önv. szerelt le, 1921-ben

Váczi Benjámin, Nagyváradi u. 109.

A szobafestő és mázoló szakmát tanulta. 11 évig Kispesten volt fűszerüzlete, mostani üzletét 1930-ban nyitotta meg. Fa és szén kereskedéssel is foglalkozik. 1914-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, orosz és olasz fronton harcolt. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa.

Zobor József, Áll. lakótelep 20—21.

1903-ban tanulta ki szakmáját. Tizenhat éven át a Hangya szöv. üzletvezetője volt. 1909-ben lett önálló Besten, 1909 óta helyben önálló. 1915-ben bevonult, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Bronz v. é., Károly cs. ker tulajdonosa. István öccse orosz fogságban halt meg.

Adrián János, Ráday u. 33., *Artner László*, Herrich 6., *Baczur Jenő*, Baross u. 27., *Becze Rezső*, Kiss Ernő u. 3, *Blázy Gyula*, Állami t. 58/1., *Bognár Antalné*, Előd u. 176/55., *Bognár Jánosné*, Vörösmarty u. 4., *Burány Tamásné*, Wlassits u. 115., *Buttig Oszkár*, Hunyadi u. 43., *Dávid Józsefné*, Üllői út 27., *Dobos Imréné*, Horthy M. u. 752., *Dobsi József*, Szemere u. 34., *Feuer Lajos*, Erzsébet u. 33., *Ficzek Gyula*, Serfőző u. 21., *Fischer Albert*, Andrássy u. 6., *Forisek Józsefné*, Töhötöm u. 15., *Frischmann*, Lenkey u. 20., *Győri Juliska*, Állami t. 131/1., *Gyukovics Ferencné*, Madarász u. 21., *Halasy Géza*, Baross u. 8., *Haut Gyuláné*, Gama u., *Hegedüs Sándor*, Bártfa u., *Hinterholcz Teréz*, Állami t. 5/1., *Hinterleitner Károlyné*, Állami telep 180/2., *Iván Lajos*, Állami t. 108/5., *Jankovits Tibor*, Liliom u. 76., *Katona Istvánné*, Holló L. u. 1/a, *Király Lajos*, Batthyány u. 222., *Kohn Mária*, Bpest, Kerepesi u. 30., *Larisch Béla*, Üllői út 219., *Lengyel István*, Honvéd u. 888., *Lévay József*, Nefelejts u. 24., *Maday Emilné*, Erzsébet kné u. 167/2., *Mészáros Lászlóné*, Üllői út 5—7., *Mészáros Mihály*, Rozsnyó u. 11., *Mohay Károly*, Ráday u. 48., *Molnár József*, Kazinczy u. 2., *Moravcsik József*, Csaba u. 39., *Nagy Pálné*, Csokonay u. 11., *Nándory László*, Baross u. 18., *Neichenbauer Konrádné*, Gulner u. 3., *Nemes Péterné*, Garay u. 10., *özv. Prónay Györgyné*, Sas u. 25., *Reich Miksa*, Ond u. 4., *Resovszky Pál*, Bókay u. 226., *Réti Sándorné*, Barcsay u. 2., *Sarbach Jánosné*, Szitnya u. 1356., *ifj.*

Schmadl Mátyás, Állami t. 43., *Siklós Mórné*, Darányi u. 29., *Simon Jánosné*, Üllői út 283., *Spitzer Andor*, Petőfi u. 23., *Steiner Ernő*, Széchenyi u. 87., *Steiner Miklós*, Üllői út 156., *Szalkay József*, Lenkey u. 18., *Szalomi Gusztávné*, Némethy Jenő u. 37., *özv. Talmayer Károlyné*, Zsolt u. 3., *özv. Újváry Sándorné*, Üllői út 75., *Ulrich János*, Tinódy u. 3., *Vass István*, Bartók Lajos u. 9., *özv. Vámos Károlyné*, Kiss Ernő u. 32., *Zobor József*, Állami t. 12/1.

Anaigl Ferenc, Wlassics Gy. u. 87., *özv. Ádám Ernőné*, Zsolt u. 3., *Általános Fogy. Szöv.*, Üllői út 157., *ifj. Balogh Kálmán*, Állami telep 95/2., *Banyóczky Jánosné*, Rezeda u., *Bugyi Istvánné*, Batthyány u. 149., *özv. Cselovszky Jánosné*, Üllői út 156., *Csibi Pál József*, Üllői út 153., *Dézsi Miklós*, Állami t. 188/3., *Goldmann Bernát*, Kiss Ernő u. 31., *Holub Tamás*, Üllői út 11., *Horváth Lajosné*, Állami t. 35/5., *Kardos Jánosné*, Prónay u. 24., *Kanba Adolf*, Üllői út 123., *ifj. Kákay Mihály*, Petőfi u. 3/b, *Kátai Istvánné*, Bókay u. 2., *özv. Dobay Jánosné*, Fecske u. 23., *Kirchknopf Béla*, Üllői út 201., *Kohn Márton*, Erzsébet kir. u. 18., *Koletár Simon*, Horthy M. u. 28., *Konzum*, Üllői út 113., *Kovács Dezső*, Némethy J. u. 30., *Kőnig Gyuláné*, Álmos u. 2., *Köztisztv. Fogy. Szöv.*, Üllői út 109., *Langer Izidor*, Garay u. 24., *Lőkös János*, Baross u. 31., *id. Madócs Albert*, Állami telep 46/1., *Mester Lajos*, Állami t. 117/4., *Misztrik Ferencné*, Fáy u. 33., *Molnár Jánosné*, Ond u. 2/b, *Mosberger György*, Ráday u. 12, *Rinágl Ernőné*, Állami telep 231/9., *Sipos Jánosné*, Kossuth L. u. 185., *Slezák Lajos*, Garay u. 10., *Solymosi Dezső*, Liliom u. 1., *Steiner Lajos*, Bartók u. 17., *Sterk József*, Herrich u. 6, *Szalay Kálmánné*, Reviczky u. 38., *Tábi János*, Darányi u. 30., *Tolvaj Lajos*, Fáy u. 39., *Tóth Ferenc*, Alpár u. 5., *Horváth Sándorné*, Tass u. 8.

Gabona- és terménykereskedő: *Cseh Imre.*

Gépjavító üzem: *Belga waggonkölcsönző rt.*

Harisnyakötő: *özv. Gottarch Józsefné.*

Illatszertártulajd.: *Pikó Gyula.*

Kalaposok: *Hermann Ferencné, Miklós Mária.*

Kádár: *Formozi Károly.*

Kárpitosok: *Őszy Lajos*, Üllői út 157.

Nagyszebenben született. Ugyanott 3 reáliskolát végzett. Szakmájában 1898-ban szabadult fel Nagyszebenben. Mint segéd Bpesten, Bécsben, Brassóban stb. helyeken dolgozott. 1917-ben Bpesten lett önálló, később Pestszenlőrincre költözött át. Nemzeti Munkavédelmi és Ipartestület tagja.

Kis Árpád, Pendl Alajos.

Kéményseprőmester: *Csopkovács János.*

Képkeretező: *Lency István.*

Kocsmárosok: *Szahota Károly*, Üllői út 5—7.

Fodrász szakmát tanulta, melyet 1930-ig folytatott, mint önálló fodrász mester. 1930-ban vette át a korcsmát. Tagja a MOVE-nek. Forradalom után politikai megbízott volt.

Bantó Ferenc, Bogyó István, Dezső Jenő, Hegyessy Mártonné, Jancsovics Lajos, Kiss József, Kocsis Jenő, Kocsis Lajos, Kolyó Dániel, László Mihály, Lokó Béla, Lorátffy Gyula, Lőrinci Sándor, Perray Lajos, Pipics Mihály, Pompzy Istvánné, Szerdahelyi Ferenc, Szolody István, Tasz Gáborné, Varga József, Varga Sándor, Wieland Mihály.

Kovácsok: *Gruber Béla*, Üllői u. 64.

Esztergomi születésű. Szakmáját u. ott tanulta, 1915-ben szabadult fel. Mint segéd Kispesten dolgozott, 1927 óta önálló. Háborúban 1915-től vett részt mint tüzér, az összeomlásig a fronton volt. Mint főtüzér szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Juhász Ferenc.

Négy középiskola elvégzése után Győrött a kovácsmesterséget tanulta ki. Mint segéd Bábolnán, Veszprémben, Debrecenben stb. helyeken dolgozott. 1929-ben lett önálló. A

győri orsz. ipari kiállításon mint segédet oklevéllel tüntették ki.

Kálmán Ágoston, Üllői u. 279.

Mesterségét Kiskundorozsmán tanulta. Mint segéd az ország nagyobb városaiban dolgozott. 1911-ben lett önálló Kiskundorozsmán, 1929 óta helyben. Mozgósításkor bevonult, szerb és orosz frontokon harcolt, orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. A nagy ez. v. é. tulajdonosa. Mint szakaszvezető szerelt le.

Képkeretező: *Lency István.*

Kőmívesmesterek: *Axmann L. Ignác*, Üllői u. 160.

Képesítését 1912-ben szerezte az áll. építészeti hivatalnál. 1914 óta önálló. 1914-ben bevonult a 29. honv. gy. ezredhez, az összeomlásig harcolt az orosz és román frontokon. Kis ez. v. é. tulajdonosa.

Bencsik József, Üllői u. 50.

Kőmíves mesteri oklevelet 1908-ban szerzett. 1922-ig Kispesten, 1922-től helyben önálló kőmívesmester. A kispesti Ipartestületnek elöljárósági tagja, majd alelnöke lett.

Bódy Gáspár, Vasvári Pál u. 9.

Az agyag és kőipari szakiskolát Brassóban végezte 1899-ben. Mint segéd és munkavezető Bpesten és vidéken dolgozott. A helybeli r. kath. templom építés vezetője volt. 1902-től 1909-ig Kecskeméten volt önálló, 1909 óta helyben. 1915-ben bevonult a kőrneuburgi vasúti ezredhez orosz, olasz, román, szerb frontokon teljesített szolgálatot, megsebesült. Mint őrvezető szerel le. Az Iparestület elöljárósági tagja.

Bohus József, Wlasics u. 73.

Szakmáját Budapesten tanulta, mint segéd és munkavezető ugyancsak dolgozott, 1908-ban lett önálló. 1915-ben bevonult, olasz fronton harcolt, megsebesült. Pál öccse az olasz fronton hősi halált halt.

Fonderschmidt Bálint, Thököly u. 14.

Két közép és 2 felsőipari szakiskolát végzett. 1887-ben tanulta szakmáját. 2 évig dolgozott mint segéd, majd mint képesített munkavezető működött Budapesten. 1894-ben lett önálló. 1916-ban bevonult a 32. gy.-e.-hez, orosz fronton harcolt, megsebesült. Mint int. karpasszományos tizedes szerelt le.

Fülöp János, Szövetség u. 21.

Szakmáját helyben tanulta 1920-ban. Mint segéd és munkavezető Budapesten, Kispesten és helyben dolgozott. 1928 óta önálló. Mostoha apja: Prisznyár Lajos az orosz fronton hősi halált halt.

Guld József, Gárdonyi u. 5.

Négy középiskola elvégzése után a kőmíves szakmát tanulta ki. Mint segéd Bécs és Budapest nagyobb cégeivel dolgozott, 1910-ban lett önálló. A helybeli Ipartestület alapító és elöljárósági tagja, a vizsgáztató bizottság tagja. Háborúban 1914-től vett részt, orosz és olasz frontokon harcolt. Mint tizedes szerelt le.

Horváth Dávid, Rimaszombat u. 177.

Szakmáját Nagyváradon tanulta, mint segéd Kaposváron és Budapesten dolgozott. 1911-ben lett önálló Nagyváradon, onnan Kapuvárra, végül Pestszentlőrincre költözött. 1914-től az összeomlásig Albániában a tréneknél teljesített szolgálatot. Mihály bátyja a háborúban eltünt.

Horváth Ferenc, Kossuth L. u. 129.

Iparát Budapesten tanulta. Mint rajzoló és építésvezető több nagyobb cégnél dolgozott, 1927 óta önálló építési vállalkozó. A Magy. Kőmüves Mesterek Orsz. Szöv. helybeli csoportjának jegyzője. 1914-ben önként jelentkezett az erődépítkezési csoporthoz, 1915-től az összeomlásig az olasz fronton teljesített szolgálatot mint tizedes. Szolg. vas. ker. és Károly cs. ker. ulajdonosa.

Mészáros István, Virág u. 10.

Felsőépítőipariskolát végzett Budapesten. Három évig mint munkavezető működött a wekerletelepi építkezéseknél. Édesapjával a helybeli állami lakótelep építkezését végezték. 1925-ben a kisázsiai vasút építkezésnél dolgozott. 1925 óta önálló. Háborúban 1914-től a 4. bosnyák gy.-ezred kötelékében orosz és szerb frontokon harcolt. A kispesti karhatalom zlj.-parancsnokságánál egy évig teljesített szolgálatot. Kitüntetései: Koronás ez. érd.-ker., Károly cs. ker. és német vaskereszt.

Mészáros Lajos, Nefelejts u. 88.

A kőmívesmesteri tanfolyamot Szegeden végezte 1909-ben. Már előzőleg is szakmájában dolgozott. A mindszenti ipartestület alapítótagja és elnöke volt, jelenleg díszelnöke az Ipartestületnek alelnöke, Közs. elöljáró, iskolánkívüli népmüvelési biz., Közs. középítési biz. tag. A Magy. Kőmívesmesterek Orsz. Szöv. helybeli csoportjának 3 évig elnöke volt.

Óváry Lipót, Üllői u. és Földváry u. sarok.

Felsőépítőipariskolát végzett Budapesten. 1928 óta önálló. Édesapja p.-ü. miniszteri főtanácsos.

Palcsó Gyula, Kossuth L. u. 170.

Szakiskoláit Budapesten végezte. 1930 óta önálló. A Kőmívesmesterek Orsz. Szöv. és az Ipartestület tagja.

Polónyi Mihály, Prónay Dezső u. 18.

Szakvizsgáját az áll. építési hivatalnál tette. Két évig mint rajzoló, majd mint tervező működött, 1924 óta önálló. Háborúba 1915-ben vonul be orosz fronton harcolt, megsebesült, 1916-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Schwanda Jenő, Kossuth L. u. 114.

A budapesti felsőépítőipari tanfolyamot végezte. 1909 óta önálló. 1914-ben bevonult a 4. utászezredhez, szerb, olasz és román frontokon teljesített szolgálatot. Kor. vas. ker. tulajdonosa. Mint szakaszvezető szerelt le.

Stranbinger József, Üllői u. 9.

Felsőépítőipariskolát Budapesten végezte. 1912 óta önálló kőművesmester és építési vállalkozó. A helybeli kőművesmesterek szöv. elnöke, a Polgári Lövészegyesület tagja. 1914-ben bevonult a 32. gy.-ezredhez, orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Schwanda Tamás, Kossuth L. u. 157/6.

Az építőiparis kolát Budapesten végezte. Mint építési rajzoló és vezető Budapesten nagyobb cégeknél volt alkalmazva. 1928-ban önállósította magát helyben.

Szabó Gábor, Horváth Lajos u. 92.

Ipariskolát Pécsett végezte, szakmáját Budapesten tanulta, majd 7 és fél évig mint főpallér működött, 1904-ben lett önálló. Sokat tett a község önállósítása és továbbfejlesztése érdekében. János fivére mint tűzmester az orosz fronton hősi halált halt.

Szabados Molnár István, Nagyszőllős u. 4.

Négy közép- és a felsőipariskolát Budapesten végezte. 1905—1909-ig önálló kőműves- és ácsmester volt Fejér megyében, majd nagyobb vállalkozóknál volt alkalmazásban. 1915-ben bevonult, olasz fronton harcolt, légnyomást kapott, rokkant lett. Mint tizedes szerelt le. A bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. 1930 óta ismét önálló. 1903-ban az ipari kiállításon ezüst éremmel tüntették ki.

Tóth József, Ungvári u. 7.

1924-ben lett képesített kőművesmester és építési vállalkozó Budapesten. 1925-ben a monori ipari és gazdasági kiállításon arany-éremmel és díszoklevéllel tüntették ki. A Budapesti Kőműves Mesterek Orsz. Szöv. tagja.

Trungel Imre, Kossuth L. u. 137/a.

Az ipari szakiskolát Budapesten végezte. 47 év óta dolgozik szakmájában mint önálló mester, 1907 óta helybeli lakos. Az 1896-iki világkiállításon mint vasbeton-építési vállalat munkavezetője vett részt. 1915-ben önként bevonult a 113. árkász-ezredhez, mint tizedes az olasz fronton harcolt.

Horváth Dávid, Kalmár Zoltán, Kenei Pál, Nagy Albert, Novodonszky Pál, Vacsora János.

Könyv- és papírkereskedők: *Józsits Gyula, Krausz Piroska.*

Könyvkötő: *Józsits Gyula.*

Könyvnyomdák: *Berger és Józsits, Dávidovics Zsigmond.*

Köszörűs: *Czombos János.*

Kútépítők: *Farkas István*, Agorasztó Tivadar u. 5.

Iparát Mindszenten tanulta, 1897—1911-ig mint vezető dolgozott, 1911 óta önálló. István fia 1915-ben bevonult a 4. huszárezredhez, orosz, román és olasz fronton harcolt. A kisez. v. é. tulajdonosa.

Gulyás Kálmán, Üllői u. 9. hrsz.

Iparát helyben tanulta. 1929 óta önálló. Mint önálló huzamosabb ideig dolgozott a Máv-nál. 1917-ben vonult be, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot. Bátyja, István az orosz fronton hősi halált halt. Édesapja szintén résztvett a háborúban.

Lakatosok: *Rottfischer Károly*, Üllői u. 165.

Szakmáját Veszprémben tanulta. Mint gépész, szerelő és mint lakatos Budapest nagyobb gyáraiban volt alkalmazva. 1910 óta önálló. Három találmánya van szabadalmaztatva. A kéműipari tárlaton és a „Magyar héten" saját szabadalmazott gyártmányaival vett részt. Kvasz András repülővel, mint tanítványával nagy sikereket értek el. Tíz gyermeke van, Mariska elsőszülött leánya esküvőjén Horthy Miklós őfőméltósága, Magasházy László szárnysegédjével képviseltette magát.

Babuci Gábor, Babuci Géza, Bodvoczky István, Busak János, Merci Ferenc, Nagy Lajos, Püspöki Sándor, Solovik Pál, Szabó Kálmán, Sztulyakovits János, Vörös György.

Lómészárosok: *Frey Nándor és Társa, Földiák és Társa.*

Magántisztviselő: *Halassy Károly*, Liliom u. 11.

Középiskoláit Kecskeméten végezte. A kecskeméti és rimaszombati konzervgyárakban volt könyvelő. A kecskeméti p.-ü. ág.-nál is teljesített szolgálatot. 1914-ben bevonult, orosz olasz és román harcterekben küzdött. Kitüntetései: magyez., kísez., bronz v. é., Károly cs. ker. Mint számv. őrmester szerelt le.

Malomtulajd.: *Holub Tamás.*

Mázolók: *Tóth Imre.*

Mészárosok és hentesek: *Besenyei István*, Üllői u. 197.

Mesterségét Jászberényben tanulta 1912-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1921-ben lett önálló 8 évig Budapesten volt üzlete, melyet 1929-ben Pestszentlőrincre helyezett át. 1915-ben bevonult,

olasz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza.

Daninger János, Baross u. 2.

Négy középiskolát végzett Budapesten. 1909—1912-ig volt mészárostanonc. Mint segéd Budapest nagyobb húsüzemeiben dolgozott. 1927 óta önálló. Tizenkét személyzettel dolgozik.

Keglovich Ferenc, Üllői u. 137.

Budapesten született. 1899 szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Kispesten, Pesterzsébeten dolgozott. 1911-ben lett önálló. Iparosok és Kereskedők Egyesületének rendes tagja. 1914—1917-ig, felmentéséig a 32. gy.-e. kötelékében az orosz fronton harcolt. Kitüntetése: kisez. v. é., Károly cs. ker.

Varga Sándor, Áll. lakótelep 59/4.

Mesterségét Alsónémedin tanulta. Mint segéd Rimaszombaton, Gyöngyösön, Budapesten stb. dolgozott. 1910-ben lett önálló Pécelen, később Püspökszilágyon, 1925-ben Pestszentlőrincen nyitott üzletet. 1915-ben vonult be, orosz fronton harcolt, megsebesült, ugyanez évben fogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza. Négy fivére vett részt a háborúban, egyik fivére a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Borbós Sándor, Csics Vince, Danciger János, Dobay Lajos, Fless Ferenc, Hoszkitner Károly, Kerekes Sámuel, Kiss Gábor, Krizsák Mihály, Mooser Károly, Nagy Ferenc, Pueb Hugó, Prokop Hugó, Schemitz György, Szepessy Sándor, Török Antal, Wiener Nándor.

Mozgóképszínház: *Herrich-mozgó.*

Műszerészek: *Pécsy József*, Üllői u. 123.

Pestszentlőrinc legrégibb kereskedői családjából származik. A Kereskedők Egyesületének alapítója és elnöke. A háborúban 13 hónapig teljesített katonai szolgálatot.

Gartner Ferenc.

Olajgyár és finomító: *„Pannonia Petra".*

Órások és ékszerészek: *Grischbach György, Grünbaum Sámuel, Pál Lajos.*

Pékek: *Balogh Sándor*, Üllői u. 186.

Iparát Jászberényben tanulta, mint segéd Nagykörösön, Kecskeméten, Székesfehérvárott stb. helyeken dolgozott. 1929 óta önálló. Az Ipartestület tagja.

Hermel Elemér, Üllői u. 186.

Szakmáját Késmárkon tanulta. Mint segéd Kassán, Budapesten és Kispesten dolgozott. 1931 jan. óta önálló. A háborút az albán fronton küzdötte végig. Zoltán öccse a háborúban hősi halált halt.

Hölzl Aladár, Gr. Széchenyi u. 74.

A gép- és benzinmotorszerelést tanulta, mint segéd Kajászószentpéteren és Budapesten dolgozott. Egy évig Gödöllőn volt önálló, majd Budapesten üzletvezető egyik tejüzemnél. 1927-ben penziót nyitott, melyet három éven át vezetett. 1929-ben nyitotta meg péküzemét helyben. Háborúban orosz, román és olasz frontokon harcolt, háromszor sebesült. Mint I. o. fegyvermester szerelt le. Ármin és Gyula fivére az orosz fronton hős halált haltak.

Báry József, Domosky Vitalyos, Kamer Vilmos, Kövér Sándor, Krancy Ferenc, Lédl Ottó, Löff Izidor, Müller N., Salgó Márton, Schuszter János, Szepessy Lajos, Szali András, Teutsch György, Wieland N.

Rádiókereskedő: *Kanisz Jenő.*

Reszelővágók: *Danda Testvérek, Cholupján István, Koleth Vilmos, Molnár Gyula, Petes János, Soós György.*

Rézműves: *Kovacsek József.*

Szabók; férfiszabók: *Csizik József*, Baross u. 2.

Szakmáját Pelsőczön tanulta. 1915-ben szabadult fel. Mint segéd Salgótarjánban, Budapesten dolgozott, 1923-ban lett önálló. A Nemzeti Sport Egyesület választm. tagja. Mozgósítástól a háború végéig mint tüzér teljesített frontszolgálatot. Károly cs. ker. tulajdonosa.

Hrivnák Márton, Baross u. 13.

Szakmáját 1918—1923-ig tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1928 óta önálló. A helybeni Atlétikai Klub választm. tagja. Háborúban József bátyja hősi halált halt.

Id. Kákay Mihály, Petőfi u. 3.

Szakmáját Vácon tanulta. Mint segéd Esztergomban, Léván és több nagyobb városban dolgozott. 1887-ben lett önálló Budapesten, 1891-ben áthelyezte műhelyét Pestszentlőrincre, melyet 1916-ig tartott fenn. Állandóan 6—8 személyzettel dolgozott.

Kiss Géza, Üllői u. 120.

Három középiskolát végzett, azután szabómesterséget tanulta ki. Mint segéd Párisban, Münchenben, Svájc és Románia nagyobb városaiban dolgozott. Budapesten huzamosabb ideig volt szabász. 1896-ban önálló Kispesten, onnan helyezte át műhelyét Pestszentlőrincre. Iparoskör választm. tagja, az Iparos Dalárda megalapítója és elnöke. Háborúban orosz fronton harcolt, megsebesült. Géza fia 1. honv. gy.-ezredbeli hadnagy az orosz fronton szerzett betegségében halt meg.

Máhig János, Üllői u. 167.

A férfiszabó szakmát Veszprémben, a női-szabó szakmát Budapesten tanulta. Mint segéd Pápán, Veszprémben, Budapesten, Berlinben, Hamburgban dolgozott. Majd 14 évig Budapesten Berger Lajos udv. szállítónál volt szabász. 14 évig volt önálló Budapesten. 1928-ban Tóth Lászlóval társasműhelyt létesített.

Tóth László, Üllői u. 167.

Négy középiskolát végzett Budapesten. Szakmáját Budapesten tanulta, 1924-ben szabadult fel. Mint segéd több nagyobb cégnél dolgozott huzamosabb ideig. 1928-ban létesítette társasműhelyét. A műhely Máhig és Tóth név alatt szerepel.

Muzslay Ferenc, Baross u. 4.

Iparát Esztergomban tanulta, 1920-ban szabadult fel. Felszabadulása után a csendőrség kötelékébe lépett, ahol egy évig teljesített szolgálatot. 1929 óta önálló. Ipartestület tagja. Hornyák József nagybátyja az orosz fronton hősi halált halt.

Szőke Gábor, Kossuth L. u. 87.

Szakmáját Kiskúnlacházán tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1918 óta önálló. A háború tényleges szolgálatban találta, szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1916-ban orosz fogságba esett ahonnan 1917-ben tért haza. Mint tizedes szerelt le.

Bakos Péter, Csernoszky József, Csomor Dávid, Charoteli Gusztáv, Gulyás János, Lénárdl István, Malatidesz János, Márton József, Mészáros László, Peják Miklós, Márton József, Rendl János, Zsédey András. Női szabók: *Ács Jánosné, Bacsonszky Józsefné, Gombos Aranka, Gödér Ilona, Hrongecz Teréz, Juhász Ferencné, Kavalics Antalné, Király Erzsébet, Lakó Gyuláné, Pálfy Mihályné, Schubert Antal, Schwartzenberger Józsefné, Vaskovits Mária.*

Szíjgyártók és nyergesek: *Bartha József, Schöffer Gáspár.*

Szikvízgyáros: *Schissel Jakab.*

Szobafestők és mázolók: *Deli Ferenc, Deutsch József, Hoffranek Vince.*

Üvegesek: *Lencz István*, Üllői u. 117.

Szakmáját Ujvidéken tanulta. Mint segéd Budapesten és Bécsben dolgozott, 1927 óta önálló. Háborúban 1914-től vett részt, orosz, szerb és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagyez., kész., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. és háborús emlékérem. Mint őrmester szerelt le. Antal öccse a harctéren szerzett sebeiben hősi halált halt.

Holcsák János, Lener István.

Vaskereskedők: *Kaliska József*, Üllői u. 129.

Szakmáját Ballassagyarmaton tanulta. Mint segéd Pozsonyban, Kassán, Budapesten dolgozott 1925-ben lett önálló. Háborúban 1914-től vett részt, 18 hónapig a fronton a 41. tábori tarackezrednél teljesített szolgálatot, mint I. o. számv. altiszt szerelt le.

Krizsán-féle vas- és festéküzlet, benzin- és olajtöltő állomás, Üllői u. 137. Tulajd.: *Taigisser Jenő.*

1921-ben lépett a kereskedő pályára. Az üzletet 1916-ban vette át. A Pestszentlőrinci Kereskedők Egy.-nek, Orsz. Vaskereskedők Egy.-nek, valamint az OMKE tagja.

Tóth István, Üllői u. 51.

Négy polgári elvégzése után a vaskereskedői szakmát tanulta ki. Mint segéd Budapesten dolgozott; 1927 óta önálló. A helybeli kereskedők egyesületének választmányi tagja, az OMKE nagyválasztmányának kiküldött tagja, az Orsz. Vaskereskedők és Vasipari Szövetség rendes tagja. Háborúban mint távirász az orosz fronton teljesített szolgálatot. József öccse orosz fogságban, Péter a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Linczinger Tamás, Monus Bálint, Pulay Mihály, Rabelács József, Szőke Gábor, Szőke Imre, Szloboda Mátyás, Szőts Vilmos, Turcsányi József.

Szobrászművész: *Visnyovszky Lajos.*

Takarmánykereskedő: *Cseh Imre.*

Tánctanár: *Bacsu Jenő.*

Temetkezési vállalkozó: *ifj. Longa Ferenc*, Üllői u. 113.

A középiskola hat osztályát Kispesten és Budapesten végezte. 1915 óta vezeti a temetkezési vállalatot, amely 1920 óta saját tulajdona. Közs. képv. testület virilis tagja, a Pestszentlőrinci Atlétikai Klub választm. tagja, a KAC motorszakosztályának tagja. 1917—18-ban a 32. gy.-ezrednél teljesített katonai szolgálatot. A Nemzeti Hadseregben is szolgált mint tizedes.

Tüzifakereskedők: *Dobák Andrásné*, Baross u. 34—36.

1930-ban alapította telepét. Épületanyag-, tűzifa- és szénkereskedéssel foglalkozik. Férje műszerész. Részt vett a háborúban, a harctéren légnyomást kapott, rokkant lett.

Kollár Mihály, Üllői u. 195.

23 évig volt Herbacz Bertalan kispesti fa-

kereskedő üzletvezetője. 1924 óta önálló tüzifa- és szénkereskedő. 1914—1918-ig orosz és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Bronz v. é., vas érdemérem és Károly cs. ker. tulajdonosa. Mint I. o. szám szerelt le. Lajos öccse orosz fogságban eltünt.

Ulreich Ferenc, Üllői u. 22.

1923 óta van tüzifa- és szénkereskedése helyben A háború tényleges szolgálatban találta, 8 hónapig teljesített szolgálatot. Összeomláskor mint számvivőőrmester szerelt le.

Ulreich János, Üllői u. 28—30.

1928 óta van tüzifa- és széntelepe. Előzőleg mint lakatos dolgozott a kispesti Hoffherr-gyárban, ahol művezető is volt.

Walter László, Áll. lakótelep 35.

1921-ben alapította tüzifa- és széntelepét. A fűszer- és divatáruüzletét pedig 1911-ben. Kaszinó, Sportegyesület, Baross Szövetség, Keresk. egyesületének tagja. Mint tartalékos hadnagy küzdötte végig a háborút. Kitüntetései: kétszer kisez. v. é., Károly cs. ker. és német harcosérem.

özv. Krizsni Józsefné, Schnell Antal.

Üvegesmester: *Dékány Ferenc*, Kossuth L. u. 66.

Az üvegesmesterséget tanulta. Mint segéd Pestszentlőrincen dolgozott. 1915-ben bevonult a 8. honv. tábori ágyúezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb érem.

Vasöntöde: *Ganz és Danubius gyár.*

Vegytisztító: *Kaltenecker Károlyné.*

Vendéglősök: *özv. vitéz Lehelvári Albertné*, Bartók L. u. 1.

Néhai férje 12 évig szolgált a hadseregben mint tiszthelyettes. Háborúban szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: kétszer nagy ez., kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem, német vaskereszt és több szolgálati érem. 1929-ben avatták vitézzé s még ugyanez évben a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Antiliky Lajosné, Baumeister József, Bozi József, Donner József, Hartmann Ferenc, Hartmann József, Holdházy István, Kelemen Ede, Körössy Károlyné, Molnár József, Orosz József, özv. Raci Józsefné, Schöffer Antal, Schuller Ferenc, Valentin Antal, Végh Gábor.

Villanyszerelők: *Benedek és Madocs, Kollarik Dezső, Lorántfy László, Pécsy József.*

Villamoskalauz: *László Sándor*, Áll. lakótelep 203/6.

1918-ban menekült Erdélyből, 1925 óta áll a Beszkárt szolgálatában. 1915-ben bevonult a 22. honv.-gyalogezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt. Mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Virágüzlettulajdonosok: *Ivanics László, Wogl Károly.*

Vízvezeték- és csatornakészítő: *Pécsy József.*

Zongorakereskedő: *Balassa N., Pécsy Józsefné.*

Zongorajavító: *Lipovniczky László.*

Vitézek: *Balkay Andor* magántisztv., Állami telep 22/2., *Bezerédy Árpád* tanító, Üllői u. 149., *Boros Jenő* posta s.-ellenőr, Wlassics Gy. u. 60., *Bagdi Mihály* cipész, Állami telep 228/9., *Csalóközy János* keresk. alk., Petőfi u. 24., *Csányi Ferenc* cipész, Állami telep 35/8., *Dombos József* banktisztv., Kossuth L. u. 30., *Danassy Antal* magánzó, Állami telep 46/2., *Gidófalvy Pál* csendőr, Állami telep 46/2, *Göllár Elemér* munkás, Állami telep 138/1., *Homa Gyula* szfv. könyvtárnok, Állami telep 135/1., *Halassy Géza* fűszerkeresk., Baross u. 8., *Horváth János* tisztv., Állami telep 18/10., *Komlóssy István* tisztv., Nelefelejts u. 256., *Kiss János* villamos alk., Ond u. 18., *Kovács Mihály* villamos alk., Nagyszőlősi u. 1677., *Lári Mihály* rendőr, Állami telep 124/4., *Láncos Károly* banktisztv., Szitnya u. 1562., *Mátéfi Zsigmond* pénzbeszedő, Állami telep 17/15., *Mesterfalvy Nándor* tisztv., Üllői u. 132., *Molnár József* rendőr, Agorasztó u. 20., *Nagy István* rendőr, Selmecbánya u. 1388., *Orosz Károly* asztalos, Bezerédi u. 16., *Pálfi Zsigmond* magánzó, Szitnya u. 602., *Póka György* postaaltiszt, Csillag u. 18., *Rettegi Zoltán dr.* orvos, József fhg. u. 24., *Rónaszéky Gyula* katonai tisztv., Eperjes u. 665., *Somogyi Sándor* rendőr, Állami telep 8., *Szarka János* villamosellenőr, Honvéd u. 869., *dr. Szirmay Kallós Pál* kúriai bíró, Gyöngyvirág u. 32., *Takács Lajos* cipész, Ungvár u. 661., *Tas-*

nády Gyula m. tisztv., Csanád u. 15., *Tóth Ágoston* m. tisztv., Wlassics Gy. u. 116., *Tóth János* gyárimunkás, Batthyány u. 93., *Várady Lajos* tisztv., Petőfi u. 17., *Vidra István* gyári alk., Áll. telep 39/4., *dr. Zentay Ágoston* tisztv., Áll. telep 80/3.

PESTUJHELY

Nagyközség.

Rákospalota megyei város, akkor még nagyközség határából, 1895. évben keletkezett, 1910-ig *Széchenyi-telep* elnevezéssel, azóta mint önálló nagyközség szerepel. Mikép a főváros körüli többi helységek, Pestújhely is rohamosan fejlődött, nemcsak lélek számban, de kultúrális és közgazdasági intézményeiben, melyekről az általános rész nyujt hü képet.

A világháborúban kb. 800-an vonultak be, kik közül hősi halált halt 140, hadiözvegy 120, hadiárva 18. A hősi halottaknak 1925-ben szobrot állítottak. A kommun alatt Báthory Győző, helyi születésü főhadnagy mártir-halált halt.

A földbirtokreform kapcsán 27-en kaptak 200 négyszögöl területü házhelyet.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 10.000 lélek. Színmagyar. R. kath.: 6500, ref.: 1800, ágh. ev.: 600, unitárius: 10, g. kath.: 20, g. kel.: 8, izr.: 1000, egyéb: 62. *Házak száma:* 1400. *Lakosság* az 1930. évi népszámlálás szerint: 11.350. *Házak száma:* 1500.

Területe: 240 kh.

Vas. áll.: *helyben.*

Posta, Táv., Tel.: *helyben.* Főszb., Törvsz., Pü. ig. O. T. I., Mezőgazd. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., Járásb., Tkv., Adóhiv., Pü. bizt.: *Ujpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.* Vál. ker.: *Pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: A. 952-20.

Vezető-jegyző: *raksai Rakssányi Elemér* főjegyző.

Húsz év óta mint adóügyi, majd mint főjegyző a község lakosságával közös egyetértésben dolgozik a község érdekében. Mozgósításkor bevonult, 1916-ig, felmentéséig Csehországban teljesített katonai szolgálatot.

Adóügyi jegyző: *Kovács Sándor.*

Aljegyző: *Turner András.*

Közs. tisztviselők: *Gamritzky Gézáné, Papp Rózsi, Gaál Jánosné, Tulok Józsefné, Homóla Gizella, Gaál János, Molnár Kálmán, Bayer Ferenc.*

Községi bíró: *Fülöp Károly.*

Azelőtt Aranyosmonostoron önálló szabómester volt. 15 éve közmegelégedésre tölti be a bírói tisztet. Nagy érdemei vannak a húszéves község rohamos fejlődésének előmozdításában. A Levente Egyes. alelnöke.

Pénztáros: *Schuhmayer Béla,* Madách-u. 21.

Reáliskolát Budán, a gazd. akadémiát Magyaróváron végezte 1893-ban. 32 évig gróf Andrássy Aladár és gróf Festetich Imre uradalmában volt gazdatiszt, 3 évig az OTI Uzsoki uccai kórházában volt felvételi irodaigazgató. Községi pénztáros. Mint gazdasági tudósító miniszteri elismerésben részesült.

Törv. bíró: *Oroszlány Mihály.* Közgyám: *Ferenczy Vilmos.*

Posta- és távirdahivatal. Főnök: *Csernó Józsefné* Gróf Hadik János-u. 23.

Középiskolái elvégzése után a m. kir. posta szolgálatába állott. 1901-ben Várnán lett postamesternő, 1918 óta helybeli postát vezeti. Néhai férje a háború első évében eltünt.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Apátplébános: *Vedres Béla* esperes.

Ref. egyház. Lelkész: *Törös Sándor.*

Ágh. ev. egyház. Lelkész: *Komjáthy Béla.*

Izr. hitközség. Rabbi: *Dusinszky Mór.*

Felsőkereskedelmi iskola. Igazgató: *dr. Stumpf Sándor.*

Tanárok: *Bujtás János, Bérczes Raimond, Erdődy Árpád, Söpflin-Pogány Károly, Pallós László, dr. Szigeti Kornél, Hinczinger Sándor.*

R. kath. polgári fiú-iskola. Igazgató: *Deák Sándor.*

Tanárok: *Boros Rezső, Doroszlay Sándor, Horváth Ferenc, Szili-Török Dezső, dr. Schoppel Bertalan, Bujtás János és neje, Dománszky Ferenc, dr. Erdődy Árpád, dr. Gotthárdy Tamás, Horváth István, Jankó Antal, Károssy Ferenc, Pallós László dr., Székely Nándor, Tóth Miklós, Pallay Sándor.*

R. kath. polgári leányiskola. Igazgató: *dr. Szücs István* h. államtitkár, országy. képv.

Tanárok: h.-es *Blaskovics Aranka, Früchtl Mária, Vajda Mária, Doroszlay Sándorné, Zimányi Alajosné, Antal Béláné, Lupták Ernőné, Török Eugénia, Balassa Etelka, Tatárik Lujza, Weisbecker Margit, Hélia Lajosné.*

Áll. elemi fiúiskola. Igazg.: *dr. Gyurcsovetz Károly.*

Tanítók: *Boros János, Kresz Géza, Riboss Gyula, Forgács István, Nemes Béla, Poszet Kálmán, Kuti Ferenc, Dobra Ágoston, Raksányi Klára, Nemes Béla és neje, Halmay Blanka, Sável Karolin.*

Áll. elemi leányiskola. Igazg.: *Halmay Károly.* Tanítónők: *Aczél Aurélné, Standinger Frigyesné, dr. Schoppel Bertalanné, dr. Paller Lászlóné, Deák Sándorné, Kármán Margit, Kispál Jánosné, Juhász Ferencné, Németh Ferencné, dr. Gyurcsovetz Károlyné, Tóth Miklósné, ifj. Aczél Lászlóné Kresz Gézáné, Nagy Margit, Pappfy Emma; Tóth Ida, Weichinger Józsa.*

Áll. ovóda. Ovónők: *Hankovszky Varga Margit.* Árpád tér.

Óvónőképzőt Hódmezővásárhelyen végezte 1923-ban. 1924—1928-ig Szegeden az áll. óvódában működött. 1928 óta óvónő a helybeli IV. sz. óvódában. Édesapja ny. telekkönyvvezető, a román betöréskor Erdélyből menekült.

Hankovszky Olga, özv. Harbuth Sándorné, Hélia Lajosné, Kuncze Róza.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

OTI pestujhelyi kórháza.

Igazgató: *dr. Pekanovich István,* egyetemi m. tanár, m. kir. e. ü. tanácsos.

1907—1920-ig a pesti Pázmány Péter egyetemen gyakornok, később az I. oszt. belgyógyászati klinikán tanársegéd volt. 1927-ben pedig az ugyanezen kórház igazgatója lett. Orvostársadalmi téren széleskörű tevékenységet fejt ki. Megalapítója és 6 éven át igazgatója volt a Magyar Orvosok Nemzeti Szövetségének, hivatalos lapjának szerkesztője, jelenleg választm. tagja. Az Orsz. Orvos Szöv. titkára, majd h. főtitkára egy éven át, a Budapesti Orvosok Szövetségének választm. tagja, úgyszintén az Orsz. Közeg. Egyesületnek és Keresetképtelen Orvosok Egyesületének is. Élénk publicisztikai tevékenységet fejt ki úgy a napilapokban, mint a szocialis irányú szaksajtóban. Számtalan tudományos dolgozatot írt, előadásokat tart. Háborúban 1914-től teljesített katonai szolgálatot, 1918-ban mint ezredorvos szerelt le. Kitüntetései: kor. arany érd. ker. a vit. érem szalagján, Vörösker., II. o. díszjelvény, polg. hadiérd. ker., háborús emlékérem stb.

Főorvosok: *dr. Doros Gábor, dr. Hochenburger Emil, dr. Nádor Nikitics István, dr. Németh Jenő, dr. Reök Iván, dr. Sebestyén Gyula, dr. Záhorszky István.*

Tisztviselők: *Jukucs István.*

Négy középiskolát végzett Budapesten. 1923 óta áll az OTI szolgálatában, mint tisztviselő. Háborúban a 19. h. gy.-ezred kötelékében orosz, román frontokon harcolt, 1918-ban szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

László Sándor.

Iskoláit Budapesten végezte. 3 évig gyári tisztviselő volt, 1927 óta OTI tisztviselő. Háború alatt a 69. gy.-e. kötelékében 13 hónapig az olasz fronton harcolt.

Raktárnok: *Herceg Károly.*

Háború alatt a 6. gy.-ezred kötelékében mint tényleges főhadnagy teljesített szolgálatot. Orosz és olasz frontokon harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: III. o. kat. érd. ker., ezüst és bronz Sign.-Laud., Károly cs. ker., seb. érem. 1926 óta az OTI Vass József-kórházában mint raktárnok működik.

Gépészek: *Czigány Imre.*

1928 óta áll az OTI szolgálatában mint gépész. Háborúban a 9. huszárezred kötelékében román és olasz fronton harcolt. Bronz v. é., Károly cs. ker. tulajdonosa. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot. Kommün alatt édesapjával együtt letartóztatták.

Vörös Zsigmond.

192[illegible] óta áll az OTI szolgálatában mint

gépész. Háborúban 1914—18-ig teljesített katonai szolgálatot, bronz v. é. tulajdonosa. A honvédelmi miniszter elismerő oklevéllel tüntette ki.

Szűcs József.

Négy középiskolát végzett Budapesten. Szakmáját Budapesten tanulta, 1916-ban szabadult fel. 1924 óta mint algépész van az OTI kórházában alkalmazva. Háború alatt hadiszolgálatot teljesített.

Kertészek: *Horváth Pál.*

A kertészetet Velencén tanulta. 1915—1925-ig Zalatárnokon, 1925—28-ig Kálmaházán, 1928—31 márc. 1-ig helyben az OTI-nél volt s.-kertész. Jelenleg Tasson, a Darányi-uradalom kertésze. Háborúban a 48. gy. ezred kötelékében olasz fronton harcolt, kétszer sebesült, 30%-os rokkant lett. Kitüntetése: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. István fivére a háborúban 70%-os rokkant lett.

Kozusnik Mihály.

Kertészetet Budán a Flóra műkertészetnél tanulta. Németországban és Ausztriában volt tanulmányúton. 1906—28-ig különböző helyeken volt főkertész, 1928 óta a kórház alkertésze. Háborúban a 32. és 3. gy. ezredek kötelékében orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetése: kisez. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem. János és Ferenc öccsei szintén részt vettek a háborúban.

Laboráns: *Pogarecz Lajos.*

Polgárit és felsőipariskolát végzett Grázban. Az asztalos szakmát tanulta. 1901—1908-ig a tud. egyetem vegytani intézetében, 1908—16-ig a belgyógyászati klinikán, 1916-tól 1920-ig Weisz-féle laboratórumban, 1928 óta a fenti intézetnél gyógyszertári laboráns. Háború alatt a 20. h. gy. ezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Alkalmazottak: *Bakos József.*

1929 óta áll az OTI szolgálatában. Háború alatt a 48. gy. e. kötelékében orosz fronton teljesített katonai szolgálatot. 1921-ben a Nemzeti Hadseregben is szolgált. Apósa, Mallasics János részt vett a háborúban, a szerb fronton harcolt.

Bencze Dezső.

1929 óta áll az OTI szolgálatában mint műtős. Háborúban a 27. tüzérezred kötelékében, később a 73-as aknavetőknél a román és olasz fronton harcolt. 1919-ben mint tizedes szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. Négy fivére vett még részt a háborúban, Gyula megsebesült, rokkant lett.

Beke Lajos.

Szakmáját Keszthelyen tanulta, 1907-ben szabadult fel. 1922 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban a 48. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Négy fivére vett még részt a háborúban.

Breitenstein Ádám.

1928 óta áll az OTI szolgálatában. Édesapja, id. Breitenstein Ádám részt vett a háborúban, kétszer sebesült.

Denke Bálint.

Apolói tanfolyamot végzett 1930-ban, 1930 óta áll az OTI kórház szolgálatában mint műtős. Négy fivére: József, Gergely, István és Mihály részt vettek a háborúban. Gergely a harctéren szerzett betegségében halt meg, Imre megsebesült, orosz fogságban volt, Mihály és Gergely is sebesültek.

Ertl János.

1912—18-ig Budapesten egy hirdetési vállalatnál volt alkalmazva. 1919 óta áll az OTI szolgálatában. Háború alatt a 69. gy. e. kötelékében Székesfehérváron teljesített szolgálatot. Gábor öccse végigharcolta a háborút.

Hári Lajos.

4 éve áll az OTI szolgálatában. Háborúban a 310. gy. ezred kötelékében orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker. és elismerő levél. Pál bátyja az orosz fronton eltünt.

Jakus István.

1928 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban a vasút és távirdászezred kötelékében orosz, román és olasz fronton teljesített szolgálatot. Kor. vasker. tulajdonosa. Összeomláskor szerelt le.

Kepkó Lajos.

A géplakatos szakmát tanulta. 1924 óta áll az OTI szolgálatában. 1924—26-ig a Nemzeti Hadsereg 1. utász zlj.-nál teljesített szolgálatot. Három fivére vett részt a háborúban. József az olasz fronton hősi halált halt, István olasz fogságban eltünt.

Kocsis Ferenc.

1922 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban a 29. gy. ezred kötelékében az orosz fronton harcolt, megsebesült, 1919-ben szerelt le.

Kovács Jenő.

1928 óta áll az OTI szolgálatában. 1925—27-ben a Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot, mint rokkant szerelt le. Édesapja részt vett a háborúban, 1914—18-ig orosz fronton harcolt.

Kramarik Lajos.

1913 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban a 85. gy. ezred és a 11. h. gy. ezred kötelékében orosz, román frontokon harcolt. Összeomláskor szerelt le. Kitüntetései: kisezüst., bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. Péter bátyja a harctéren szerzett sebesülésében halt meg, Ferenc öccse orosz fogságban volt.

László Sándor.

1919 óta áll az OTI szogálatában. Háborúban a 82. gy. ezred kötelékében az orosz

fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. Károly cs. ker. tulajdonosa. János öccse orosz fogságban eltűnt.

Murina Mihály.

1923 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban az 1. és 17. h. gy. ezredek kötelékében román fronton harcolt. Kitüntetései: kisez v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. 1919—20-ban a Nemzeti Hadseregben mint géppuskás szakaszvezető teljesített szolgálatot.

Ifj. Nagy András.

1929 óta áll az OTI szolgálatában. Háborúban a 14., 31. gy. e. és 6. h. huszárezred kötelékében az orosz fronton harcolt, súlyosan megbetegedett. Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa.

Varga Géza.

1926 óta van az OTI szolgálatában. Háborúban a 11. vadászzlj. kötelékében az olasz fronton harcolt, légnyomást és maláriát kapott. 1918-ban szerelt le. 1919—21-ig a Nemzeti hadseregben teljesített szolgálatot. Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa.

Közs. orvosok: *dr. Lővey József, dr. Weszter Sándor.*

OTI orvosok: *dr. Katz Lajos, dr. Pásztor Mihály, dr. Lővey József.*

Gyakorló orvos: *dr. Zsédey József.*

Fogorvos: *dr. Szappanos Gedeon.*

Körállatorvos: *Piller György.*

Gyógyszertártulajd.: *Kaczián Sándor*, Andrássy u. 44.

Középiskoláit Rozsnyón, az egyetemet Budapesten végezte. Gyógyszertárbérlő volt 7 évig Szepesváralján, 1914 óta Pestújhelyen önálló gyógyszerész. Sándor fia a háború alatt a Gyáli úti helyőrségi kórházban teljesített szolgálatot.

Bordách Dezső.

Szülésznők: *Oszvald Istvánné*, községi szülésznő, Tabrun J. u. 42.

Bábaképzőtanfolyamot Budapesten végezte 1910-ben. 1 évig Budapesten, 1911-től helyben működik, 1925 óta mint közs. szülésznő. Férje az áll. művégtaggyárban volt alkalmazva, mint kötszerész. István fia 1917-ben hősi halált halt, Ferenc orosz fogságba esett, ahonnan 1917-ben megszökött, utána olasz fronton harcolt összeomlásig. Több kitüntetés tulajdonosa.

Futó Miklósné.

Magánszülésznők: *Severa Lászlóné, Boniszegna Lajosné, Csapik Vendelné, Nagy Rudolfné.*

Peres Istvánné, Molnár Viktor u. 11.

Bábaképzőtanfolyamot Budapesten végezte 1903-ban. 3 évig Pesterzsébeten, utána 2 évig a Tauer-klinikán praktizált. 1908 óta helyben okl. szülésznő. Férje a háborúban 1914-ben eltűnt.

Ügyvédek

Dr. Apáthy József, dr. Barta Miklós, dr. Bolla Rezső.

Művészek

Szobrászművész: *Dávid István.* Dr. Bezsilló Nándor u. 46.

Középiskoláit Bukarestben, szobrászati akadémiát Münchenben végezte 1894-ben. Működése alatt számos köz- és magánépület szobrászmunkáit végezte. Stróbl Alajosnál mint vállalkozó működött. Háború alatt mint e. é. önk. teljesített szolgálatot, András fia szig. gépészmérnök 1917-ben vonul be, mint hdpjelölt, a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Festőművész: *Bátky József.*

Sajtó

„Pestujhelyi Ujság". Főszerkesztő és kiadó: *Balogh Béla.*

„Magyar Diák" ifjusági havi folyóirat. Főszerkesztő: *Deák Sándor.*

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK PÉNZINTÉZETEK,

Önk. Tűzoltó Egyesület. Elnök: *raksai Rakssányi Elemér.* Parnok: *Pfandt József.*

Levente Egyesület.

Alakult 1924-ben. Működvelő gárdája, Bem Ifj. Önképzőköre, Atlétikai szakosztálya, Ének és Zenekara van. 1926-ban Rákosszentmihályon a mezei futóversenyen, 1927-ben Rákosszentmihályon a körzeti versenyen I. díjat; Kispesten a tűzoltóversenyen II. díjat; 1929-ben körzeti versenyen céllövészetből I. díjat nyert. Zenekara az Orsz. Zenekari versenyen Szombathelyen a kezdők csoportjában I. díjat nyert.

Elnök: *raksai Rakssányi Elemér* főjegyző.

Főoktató: *Barát Béla* áll. tanító. Tamary u. 26.

Tanítóképzőt Nagyenyeden végezte 1910—1920-ig Makón tanyai áll. iskolában, 1 évig a városban, 1922 óta helyben áll. tanító. 1922—1925-ig leventeoktató, 1925 óta levente-főoktató. 1921 óta Pest vármegye központi szépm. bizottságához van beren-

delve. A PSC elnöke, éveken át közs. képv. test. tag volt. Háborúban 1914-től vett részt, orosz fronton harcolt, 1914 okt.-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Fűszerkereskedők Orsz. Egyesületének pestujhelyi körzete.

1920-ban alakult *Kolb József* jelenlegi elnök kezdeményezésére. 36 rendes és 10 pártoló tagja van.

Elnök: *Kolb József*, alelnök: *Weisz Farkas Andrásné*, titkár: *Blazsek István*, jegyző: *Fuchs József*, pénztárosok: *Molnár Gerő* és *Nagy Pál*.

SZÉKESFŐVÁROSI ELFOGLALTSÁGGAL BIRÓK

Nagy József, Máv. főművezető, Báthory Gy. u. 16.

Iskoláit Debrecenben a ref. kollégiumban végezte, szakképesítését u. ott a technológián nyerte, 1893 óta áll a Máv. szolgálatában, 1909 óta helybeli lakos. Testvériség Sport Egyesület, a Voge választm. tagja.

szilvásy Szilvass Pál, szfőv. építész h., középítési igazgató, dr. Berzsilla Nándor u. 29.

Középiskoláit Désen, Nagybányán, Nagyenyeden és a kolozsvári ref. kollégiumban végezte. Építészmérnöki oklevelét a budapesti műegyetemen nyerte 1894-ben. 1895 óta áll a szfőv. szolgálatában. A Szent Dávid-rendi szabadkőművesség alapítója mint a Tubutum nagypáholy mestere. Háború alatt kórházban teljesített szolgálatot. Pál fiát a kommunisták besorozták, ott szerzett betegségében tragikus körülmények között meghalt.

Valaczkay Antal, Bszkrt tisztviselő.

Középiskoláit Aradon végezte. 1906-ban lépett a Beszkárt szolgálatába, ahol mint tisztviselő teljesít szolgálatot. 1914—18-ig a 4. h. gy. ezred kötelékében hadiszolgálatot teljesített. András, Mihály és István fivérei szintén részt vettek a háborúban, András hősi halált halt.

NYUGDIJASOK, ÖZVEGYEK ÉS MAGÁNZÓK

Özv. Borsányi Gergelyné, Neptun u. 52.

Néhai férje, aki 1918-ban hunyt el, 26 évig állt a m. kir. posta szolgálatában mint altiszt. Háború alatt leánya mint vöröskeresztes ápolónő teljesített szolgálatot, több kitüntetés tulajdonosa.

Blaskovich Gábor ny. Máv. főraktárnok, Madách u. 5.

Középiskoláit Brassóban végezte. 36 évig állott a Máv. szolgálatában, mint főraktárnok a Rákos-rendező állomáson. 1921-ben ment nyugdíjba. 1919 óta lakik Pestújhelyen. A Máv. Nyugdíjasok Kossuth Lajos Körének, Vasutasok Jótékonysági Egyesületének, Máv. Takarék és Segélyszöv.-nek tagja. Géza fia végigharcolta a háborút, mint t. alhadnagy szerelt le.

Greksa Fábor ny. kuriai irodaigazg., Thököly u. 55.

Kalocsán született. Középiskoláit a kalocsai r. kath. gimnáziumban végezte. 1887-ben bírósági szolgálatba lépett, 1925-ben ment nyugalomba. Valencsik László unokaöccse a Doberdón hősi halált halt.

Horgos Lajos ny. törzsőrmester.

1900-ban kezdte katonai pályáját a 29. h. gy. ezred kötelékében. 1926-ban vonult nyugalomba mint törzsőrmester. Háborúban az olasz, szerb és román frontokon harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: nagyez., kisez. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Ivicz Ödön háztulajdonos, Gergely u. 9.

Szakmáját Ballassagyarmaton tanulta, majd a Budapesti Karosszériagyárban volt munkavezető. Apósa: Juhász János részt vett a háborúban, 1918-ig orosz fogságban volt, mint szakaszvezető szerelt le.

Kováts Péter ny. Máv gépgyári esztergályos, Gróf Apponyi Albert u. 16.

A vasesztergályos szakmát Székesfehérváron tanulta. Mint segéd 1895-ig vidéken dolgozott, 1895—1927-ig a Máv. gépgyárban volt alkalmazva, 1927-ben ment nyugdíjba. Háborúban mint hadimunkás teljesített szolgálatot. Antal öccse hősi halált halt, József olasz fogságban volt.

Kuster Vilmos, ny. tanító Szűcs István u. 6.

Tanítóképzőt Győrött végezte. 1900—1902-ig Kisköcskön, 1902—1904-ig Takácsin, 1904—1912-ig Tapolcafőn, 1912—19-ig, nyugalombavonulásáig, Karakószörcsökön volt tanító. Utóbbi helyén ifjúsági egyesületet, olvasókört létesített. Zoltán fivére részt vett a háborúban.

Nemes Gyula ny. százados, Tátra u. 18.

A pécsi hadapród iskolát végezte 1906-ban. 1911-ben elvégezte a távírótiskolát, ugyanott tanár lett. Háború után a budapesti honvédtiszti szabályzat ismertető tanfolyamánál működött. 1926-ban ment nyugdíjba. Háborúban mint a 40. honv. hadosztály távbeszélő-osztagának parancsnoka a szerb, orosz és román frontokon teljesített szolgálatot, megsebesült. A forradalmi időkben Kolozsvárott csapatával ő tartotta fenn a rendet a megszállásig.

Id. Neuner Vilmos, Dr. Berzsilla Nándor u. 36.

Ácsmesterséget tanult Zsombolyán. Számos középületet, 26 templomot épített. Háborúban 23 hónapig teljesített harctéri szolgálatot. Fiai: Vilmos, Mátyás és Miklós szintén végigharcolták a háborút, mindhárman operaházi zenekari tagok.

Pacsesz János ny. áll. altiszt, Gróf Apponyi Albert u. 7.

Mint cipész Bécsben, Pozsonyban dolgozott, 1886—1904-ig Budapesten dolgozott szakmájában, 1904—1924-ig a belügyminisztériumban mint altiszt teljesített szolgálatot. 1924-ben ment nyugdíjba, 1926 óa helybeli lakos.

Rácz Sándor, Körvasut sor 11.

Hentes és mészárosmester volt, 25 hold földbirtoka van. Közs. képv. testület virilis tagja. 1914-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, 1920-ban szerelt le mint szakaszvezető. Szolgálati vasker. tulajdonosa.

Özv. Tihanyi Károlyné, Báthory Gy. u. 2.

Néhai férje Máv. váltókezelő volt 13 évig, 1914-ben halt meg. Özvegye mint fehérnemű varrónő tartja el családját. 1913 óta pestujhelyi lakos.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Sztanek Jenő*, Gróf Serényi u. 31.

Három középiskolát végzett. Iparát Gyöngyösön tanulta, 1901-ben szabadult fel. Mint segéd Bécsben és Budapesten dolgozott, 1924-ben lett önálló. Ipartestület jegyzője. Háborúban 1915-től vett részt, az orosz és olasz frontokon harcolt, 50%-os rokkant lett. Mint tizedes szerelt le. Szolg. vasker. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Barabás Károly, Futó Molnár Miklós, Hercegh György, Pritz Péter, Tassy István, Tolnai Henrik.

Autófuvarozók és autófuvarozó vállalatok: *Kallák István.*

Mint szerelő 1898-ban szabadult fel. Budapesten, majd az áll. gépgyárban dolgozott mint szerelő. 6 évig helyben önálló volt. 1927 óta van személyautó fuvarozási vállalata. Háborúban a 69. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt, megsebesült, 50%-os rokkant lett. Három fivére vett még részt a háborúban.

Héber Ferenc, Sulits Oszkár, Tekes Sándor.

Ácsmesterek: *Boda József, Nagy János, Papp Ferenc.*

Cimfestők: *Csoma József, Krausz József és Fiai, Pánczél Lajos.*

Cipészek: *Szalánczi Ferdinánd*, Apponyi u. 39.

Szakmáját Tolcsván tanulta, 1913-ban szabadult fel. Mint segéd Kassán dolgozott, 1921-ben önállósította magát. 1914-ben bevonult, orosz, albán frontokon harcolt, megsebesült. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kisez., kétszer bronz v. é. és Károly cs. ker.

Spirek Gyula, Török u. 13.

Morvaországban született. Szakmáját Brünnben tanulta. Mint segéd Brünnben, Pécsett dolgozott. 1918-ban lett önálló Felsőgallán, 1930 óta helyben önálló cipészmester. Háború alatt a 8. gy. ezredben teljesített szolgálatot. Mostohafiai: Szabó Pál és Lajos részt vettek a háborúban.

Zombori Lános, gr. Klebelsberg u. 44.

Szakmáját Kunszentmiklóson tanulta, 1879-ben szabadult fel, mint segéd Budapesten, Szegeden, Belgrádban, Abbáziában dolgozott. Fiumében Nikita montenegrói fejedelem leányainak is dolgozott. 1914 óta önálló. Az Iparos és kereskedők egyesületének hosszabb időn át háznagya volt.

Aradi Gyula, Berki József, Farkas József, Gruber János, Hammel Keresztély, Ivanics Károly, Lázár Dezső, Nedozalcz János, Vibicza Márton, Zombori János.

Cukorka kereskedők: *Hajdak András.*

A bognár mesterséget tanulta Kalocsán, 1887-ben szabadult fel. Mint segéd Szegeden, Aradon, Temesváron, Budapesten, dolgozott. Miután szakmájában rokkant lett, 1925 óta önálló cukorka- és gyümölcskereskedő. János és Ferenc fivérei részt vettek a háborúban. János hősi halált halt. Ferenc rokkant lett.

Jorde Margit.

Cukrász: *Kamarán György.*

Csatornatisztító: *Bekó Jánosné.*

Dohánykereskedők: *Ferenczy Vilmos, Fischer Mórné, Grün Mendel, Kazár József, Nagy András, Radványi Béláné, Szentmiklóssy Zoltánné, Weisz Lipót.*

Divatárúkereskedő: *Boros Anna*, Andrássy u. 53.

Szakmáját 1927—31-ig Budapesten tanulta. Vegyes-, divat- és partiáru-üzletét 1931 februárban nyitotta meg.

Drogéria tulajd.: *Asztalos Emőd Lajos.*

Ékszerkereskedő: *Pereszlényi Ferenc.*

Építési anyag kereskedők: *Bader Dezső és Béla, Feledi Dezső.*

Építési vállalkozók: *Báthory Testvérek, Süveges Károly, Standt Ferencz, Tóth Ferenc.*

Építőmester: *Schlett Ignác*, Hadik János u. 11.

Szakmáját Budapesten tanulta, mint rajzoló, majd mint építésvezető működött. 1900-ban nyerte építőmesteri képesítését. — 1912—28-ig Budapesten Hollstein és Sterner építési vállalkozóknak volt építőmestere. 6 évig közs. elöljáró volt, 6 éve a közs. építési szakértője.

Fényképész: *Dénes Géza.*

Fodrászok a) férfi fodrászok: *Hepp Ádám, Juhász Lajos, Kirsch Jahel, Tokay László, Wieszt Antal, Zalka László.* b) női fodrászok: *Hepp Ádám, Héber Ferenc, Kirsch Gyula.*

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Blazsek István*, Gróf Hadik u. 23.

Szakmáját Tolnán tanulta, 1912-ben szabadult fel. Mint segéd 2 évig a Köztisztviselők Szöv.-nél dolgozott, majd 6 évig üzletvezető volt a KOGSz.-nél. 1926 óta önálló Pestujhelyen. A Fűszerkereskedők Egyes. helyi körzetének 3 éve titkára, Football Club alapítótagja. Fivérei: Győző és Lajos részt vettek a háborúban, mindkettő megsebesült. Lajos 2 évig olasz fogságban volt.

Kolb József, Gróf Hadik u. 3.

Szakmáját Nagyváradon tanulta. Mint segéd Segesváron, Temesváron és Bécsben dolgozott. Önálló 1902-ben lett Budapesten, ahol 24 évig volt üzlete. 1919 óta Pestujhelyen van üzlete. Fűszerkereskedők Egyesülete helyi körzetének az elnöke. Közs. képv. testület virilis tagja, r. kath. iskolaszéki tag. Háború alatt a 37. gy. ezred kötelékében teljesített szolgálatot.

Molnár Gerő, Körvasut sor 29.

Szakmáját Nagybányán tanulta, 1883-ban szabadult fel. Mint segéd Kolozsvárott, Désen, Szamosujváron dolgozott. Másfél évig Szászlekencén volt önálló. Helybeli üzletét 1926-ban alapította, melyet nejével együtt vezet. Közs. elöljárósági tag, r. kath. egyháztanács tagja, Postás Egyesületnek elnökségi tagja. Fia: dr. Molnár Miklós banktisztviselő, mint t. főhadnagy vett részt a háborúban kétszer sebesült, cseh fogságban volt. Több kitüntetés tulajdonosa.

Weisz Farkas, Andrássy u. 27.

Szakmáját Devecseren tanulta, 1916-ban szabadult fel. Csepelen a Weisz Manfréd-gyári konzum vezetője volt 1917—22-ig, utána 1 évig az Ált fogy. szöv.-nél raktárnok, 1923-ban lett önálló. Italmérési engedélye is van. Fűszerkereskedők Egyesületének, Sport Clubnak tagja.

Ált Fogy. Szöv., Balogh Istvánné, Blazsek Győző, Oprics Mihály, Pereszlényi Piroska, Tekes Sándor, Török Gyula, Siki János.

Hentesek és mészárosok: *Tallér János*, Székely u.

Szakmáját Rákospalotán tanulta, 1928-ban szabadult fel. Mint segéd ugyanott dolgozott. 1930-ban önállósította magát helyben.

Kertész: *Sebestyén István.*

Lakatos szakmát 1897-ben Ujpesten tanulta, mint segéd Budapesten és külföld nagyobb városaiban dolgozott. Mint csoportvezető több nagyobb csatahajó építkezésénél működött közre. A háborúban a 17. h. gy. ezred kötelékében az orosz, román és olasz frontokon harcolt. Légnyomást kapott. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és háborus emlékérem. Öccse, János Sabácnál 1914-ben hősi halált halt. Kertészetet 1925-ben sajátította el és azóta a pestujhelyi temető gondnoka és kertészetének vezetője.

Kéményseprő mester: *Klimstein Gyula*, Neptun u. 29.

Iparát helyben tanulta édesapjánál, 1928 óta közs. kéményseprőmester. Háborúban 1915-től vett részt, 1916-ban az orosz fronton megsebesült, majd Albániába került, ahol súlyosan megbetegedett.

Kézimunkakereskedők: *Krausz Miksa, Pereszlényi Ádám.*

Kocsmárosok: *Ambrus Mátyás, Bezák Béla, Botykay József, Hajdu Márton, Jánosi Sándor, Juhász Márton, Kerekes Gyula, Krepsz János, Mayer János, Oprics Mihály, Paczolai István, Siki Pál, Szobi Gyuláné, Szőke Sándor, Szuetta János, Weinberger Ernő.*

Kovácsok: *Becskeházy Ignác, Kovács László.*

Kőműves mester: *Vass Lajos*, Báthory Gy. u.

Szakmáját Istvándin (Somogym.) tanulta, 1900-ban szabadult fel. Mint segéd Kaposváron, Budapesten dolgozott. 1905—11-ig Nagyatádon volt önálló mester, 1928 óta helyben önálló. Háborúban az orosz fronton harcolt, bronz v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem tulajdonosa. Gyula fivére a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Könyv és papirkereskedés: *Ferenczy Vilmos.*

Könyvnyomdák: *Balogh Béla, Molnár János, Németh Elemér.*

Lómészáros: *Kleiner Adolf.*

Mészárosok és hentesek: *Ált. Fogy. Szöv., Ambrus Aladár, Baróczy János, Kovács József, Kőszeghy János, Szabó Géza, Zólyomi János.*

Műszerész: *Skriber Jenő.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1913-ban szabadult fel. Mint segéd 1928-ig Budapesten dolgozott, azóta önálló helyben. Háborúban 1817-től hadiszolgálatot teljesített.

Ostyaüzem: *Mocskó József.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1908-ban szabadult fel. Mint segéd 8 évig dolgozott Budapesten. 1915 óta önálló, 1921 óta helyben. István és Mihály fivérei részt vettek a háborúban, Mihály megsebesült, többszörösen kitüntetve, István orosz fogságban volt.

Pékek: *Ruzicska János.*

Szakmáját Budapesten tanulta, 1900-ban szabadult fel. Mint segéd Budapesten dolgozott, 1912 óta önálló sütődetulajdonos. Háborúban orosz és olasz frontokon harcolt. Károly cs. ker. és háborús emlékérem tulajdonosa. József öccse szintén részt vett a háborúban, 2 évig francia fogságban volt.

Marjanovics Péter, Pecán Mihály.

Szabók: *Bock János, Csipak Sándor, Prelety István, Staub József, Weisenbacher Jenő, Wischer Péter.*

Szikvízgyáros: *Dvorák Mihály*, Báthory Gy. u. 17.

Kőmíves mesterséget tanult, 1920-ban hagyta abba szakmáját, azóta sörlerakata és szikvízgyára van. Szikvízgyárosok Orsz. Szövetségének tagja. Mozgósításkor bevonult a 101. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Mint tizedes szerelt le.

Szobafestő: *Pozsga János*, Batthyány u. 35.

Iparát Nagykikindán tanulta, 1889-ben szabadult fel. Mint segéd Budapesten, Nagykikindán dolgozott. 1906-ban önállósította magát. Háborúban 1915-től vett részt az olasz fronton Assiagónál, Görznél, Doberdón harcolt. Kitüntetései: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Strandfürdő tulajdonos: *Hajdu Márton.*

Tetőfedő: *Morvai Ferenc.*

Temetkezési vállalatok: *Hodina Istvánné, Kardos Bálint, Szalay Ferencné.*

Tűzifa kereskedők: *Feledi Dezső*, gr. Andrássy Gy. u. 49-51.

1924-ben alapította épületanyag, tűzifa és széntelepét. 9 éve ügyv. elnöke az izr. hitközségnek, a Sportegyesület alelnöke, az Alsórákosi Kaszinó felügy.-biz. tagja. Háborúban 1914—17-ig mint őrmester frontszolgálatot teljesített.

Ungár Rezső, gr. Hadik János u. 15—17.

45 éve működik szakmájában. Üzletét 1926-ban alapította, előzőleg 8 évig szintén Pestújhelyen társasüzlete volt. Önállósítása előtt mint tisztviselő fakereskedésekben és gőzfűrésztelepeken dolgozott. 12 évig volt az izr. hitközség elnöke, jelenleg örökös választm. tagja. Veje: dr. Szabados Manó ügyvéd mint t. főhadnagy harcolta végig a háborút, megsebesült.

Moravcsik Jánosné és Fiai.

Ügynökök: *Guthy Tódor, Kados Imre, Szabó József.*

Vaskereskedők: *Müller Ádám cég* (fióküzlet) Gróf Andrássy u. 54.

Cégtulajdonosok: *Müller Testvérek.*

Az üzletet 1906-ban alapította Müller Ádám, aki 1927-ben halt meg. Vezetője Müller Elemér, gimnáziumi érettségit Ujpesten tett. A szakmát édesapja üzletében sajátította el. 5 éve vezeti a fióktelepet. A cégtulajdonosok közül Molnár Samu, Müller Izidor, Ignác és Elemér vettek részt a háborúban. Izidor és Ignác megsebesült.

Schlezinger Jenő.

Villanytelep: *Dankó Demeter.*

Villamos vasut: *Dacula Antal.*

Villanyszerelők: *Dankó Demeter*, Dr. Szücs István u. 46.

Szakmáját Budapesten tanulta. 1924-ben lett önálló. 23 éve helybeli lakos. Községi képv. testületnek 5 éve tagja, a helybeli Stefánia Egyesületnek megalakulása óta felügyelő tagja. A háborúban mint hadimunkás teljesített szolgálatot.

Török Hugo, Andrássy u. 53.

Vas- és fémipari szakiskolát végzett 1901-ben. 1908—28-ig Budapesten volt műhelye és szaküzlete, 1928-ban jött Pestujhelyre. 1912-ben ipari baleset következtében az OTI-nél 100%-os rokkant lett. Fivére mint t. hadnagy vonult be mozgósításkor, végigharcolta a háborút, kétszer sebesült. Mint t. százados szerelt le, számos kitüntetés tulajdonosa.

Község vitézei: *Báthory Kornél*, építőmester, tart. főhadnagy, *dr. Zamárdy Ödön* püi. titkár, *Ecseky Ferenc* detektív, *Kocsis József* Máv. altiszt, *Adorján Ferenc* altiszt.

RÁKOSHEGY

Nagyközség.

Rákoskeresztur községtől 1922. évben különválva, nagyközséggé önállósította magát, így különös története nincs. A község önállósításánál *Kottász Zoltán* főjegyzőnek nagy érdeme van. A község lakóinak nagy része fővárosi elfoglaltságú tisztviselőkből és iparosokból áll. A villanyvilágítás be van vezetve.

A világháborúban bevonult katonák száma: 150, a hősi halottaké: 5. hadiözvegyeké: 4, hadiárváké: 11.

A földbirtokreform folytán 83 házhelyet és 13.000 □-öl mezőgazdasági ingatlant osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 3685 lélek. Színmagyar. R. kath.: 2300, ref.: 900, ág. ev.: 300, unit.: 10, g. kath.: 20, g. kel.: 5, izr.: 150. *Házak száma:* 821. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 4198 lélek és 1022 ház van.

Területe: 477 kh., melyből a községé: 5 kh. Szántó: 120, legelő: 28, szőlő: 59, kert: 173, terméketlen: 97. *Talajviszonya:* kavicsos homok.

Terményei: rozs és gyümölcsfélék.

Vas. áll.: *helyben. Szállás:* Mitrovátz Adolf vendéglősnél.

Posta: *helyben.* Táv., tel. és cső.: *Rákoskeresztúr.* Törvsz., Főszb., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., OTI: *Budapest.* Járásb., Tkv., Adóh.: *Gödöllő.* Pü. bizt., Pü. szak.: *Gyömrő.* Vál. ker.: *Pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: Rákoskeresztúr 15.

Vezető jegyző: *Kottász Zoltán* főjegyző.

Gimnáziumi érettségit Szarvason tett, a közig. tanfolyamot Budapesten végezte. 1922 óta a község főjegyzője. Rákoshegy község alapítása és önállósítása az ő nevéhez fűződik. 1914-ben bevonult a 301. h. gy. ezredhez, az orosz, román és olasz frontokon harcolt az összeomlásig. Mint t. főhadnagy szerelt le.

Aljegyző: *Pribelszky György.*

Közs. irodatiszt: *Takáts Pál.*

Középiskoláit Lippan végezte. Pestszentlőrincen volt gazdasági ellenőr. 1922 óta közs. irodatiszt Rákoshegyen. Háborúban 1915—1918-ig a 23. repülő századnál műszaki irodavezető altiszt volt. Vas. érd. ker. tulajdonosa.

Közs. bíró: *báji Patay András* ny. főispán.

Középiskoláit Wienben, az egyetemet Wienben és Budapesten végezte 1914-ben 8 évig Bereg vármegye főispánja volt. Mint főispánt a Lipótrend lovagkeresztjével tüntették ki. Rákoshegy község alapítója, áll. iskola és iroda alapítója és gondnoksági elnöke, Kaszinó, dalárda, Iparoskör, RSE és Levente Egyesület díszelnöke.

Törv. bíró: *Wiesinger János.*

Üveges mesterséget tanult, 26 évig művezető volt. 1919-ben önállósította magát. 2 éve a község törvénybírája, Iparoskör elnöke, Ipartestület alelnöke, Levente Egy., RSC választmányi tagja, egyháztanács tagja. 1915-ben bevonult a 7. h. gy. ezredhez, mint géppuskás az orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza mint cserekkant.

Pénztáros: *Kunicsó Gergely.*

Gazdálkodással foglalkozott, majd 16 évig az Orsz. Takarékpénztár altiszt-pénzbeszedője volt. 4 éve a község pénztárosa, előzőleg törvénybíró és közgyám is volt. Mozgósításkor bevonult az 1. h. gy. ezredhez, 2 évig az orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza.

Közgyám: *Puskás Sándor* ny. Máv. főfelügyelő.

Középiskoláit Zilahon végezte, a budapesti műegyetemen nyert mérnöki oklevelet. Egy évig a műegyetemen volt tanársegéd, majd a Máv. szolgálatába lépett mint s.-mérnök. Főbb működési helyei: Nagykáta, Csucsa, Brassó, majd Bpesten pályafenntartási főnök lett. 1917-ben nevezték ki főfelügyelőnek, 1926-ban vonult nyugalomba. Orsz. Mérnök Egyesület tagja, községi közgyám. Sándor fia végigküzdötte a háborút s harctéren szerzett betegségében halt meg 1922-ben.

M. kir. postahivatal. Postamester: *Csurgay Béla.*

Középiskoláit és az egyetemet Pécsett végezte. 1 és fél évig a pécsi reáliskola tanára volt, 1926 óta a helybeli postahivatal vezetője. A Földrajzi Társaság tagja. Az ő érdeme, hogy a III. oszt. postahivatal ma I osztályú.

Kiadó: *Kertheimer Margit.*

MÁV. Állomás. Állomásfőnök: *Csenky Sándor.*

Középiskoláit Kiskunfélegyházán végezte. 9 évig Lipótváron volt áll. főnökhelyettes, 1918-ban menekült, Kiskunfélegyházán, Balatonkenesén teljesített szolgálatot. 1927 óta állomásfőnök helyben. A háború alatt 1915-ben arany érd. kereszttel a vit. érem szalagján tüntették ki. Mátyás fivére a háborúban élkarját vesztette.

Pályafelvigyázó: *Csáky Gyula.*

1911-ben lépett a Máv. szolgálatába mint gyakornok. Jelenlegi helyére 1913-ban került, mint pályafelvigyázó. Önk. Tűzoltó Egylet parancsnoka, Levente Egyesület ellenőre, Kaszinó választm. p.-tag. evang. egyház gondnoksági tag.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Esperes-plébános: *dr. Béky László.*

Áll. elemi iskola. Igazgató: *vitéz Lugosi Ferenc.*

Középiskoláit és tanítóképzőt Budapesten végezte. Pályáját Deákin (Pozsonym.) kezdte, majd Kürtön, Csobánkán tanított, Mihályfán nevezték ki igazgatónak, 1917 óta helyben igazgató. Levente főoktató, Lövész Egyl. alelnöke, RSC ügyv. elnöke, népművelési gondnok. 1915-ben bevonult a 20. h. gy. ezredhez, egy évig az orosz fronton harcolt. Kitüntetései: Sign. Laud., nagyez. v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem. Mint t. főhadnagy szerelt le. 1929-ben vitézzé avatták.

Tanítók: *Bilák Szidorné.*

Középiskoláit Cegléden, a tanítónőképzőt Eperjesen végezte. Ujkécskén, Csaczán, Soroksáron volt tanítónő, 1927 óta helyben tanít. Férje Bilák Szidor polg. isk. tanár, a háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Dohy Margit.

Középiskoláit Hódmezővásárhelyen, tanítónőképzőt Szabadkán végezte. Hódmezővásárhelyen, Rákoscsabán volt tanítónő, 1924 óta helyben. Misszió társaság, Földrajzi Társaság, Orsz. kath. tanítónő és tanárnő egyesület tagja.

Horváth Gyula.

Középiskoláit és a tanítóképzőt Pécsett végezte 1914-ben. 1915 óta működik az áll. nevelőintézeteknél. 1925 óta helyben tanít. 1915-ben bevonult a 8. h. huszárezredhez, majd a 17 h. gy. e. kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Mint hdpj. őrm. szerelt le.

rápolti Nagy Zsuzsanna.

Középiskoláit és a tanítóképzőt Kőszegen, a tanárképzőt Budapesten végezte. 1914—1919-ig Szombathelyen, Bodvavendégin, Resicabányán működött, 1919 óta helyben tanít. Közben a rákosligeti polg. iskolában is tanított. Öccse dr. Nagy István mint t. zászlós végigharcolta a háborút, megsebesült.

Pejov János.

Középiskoláit Temesvárott, a tanítóképzőt Szegeden végezte. 1920—27-ig Püspöknádasdon tanított, azóta helyben az Orsz. Gyermekvédő Ligánál működik. Leventeoktató, Kaszinó titkára, kath. egyházközség, tűzoltó egylet jegyzője, népművelési előadó. Mozgósításkor bevonult, 15 hónapon át orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza. Mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kétszer nagyez., kisez., bronz v. é. és háborús emlékérem.

Bócsay Balázs, Rádly László, Slatiegka Olga, Steffel Jolán, Szilvay Mária, Trubshaw Berta.

Ovoda. Ovónő: *Trubshaw Mária.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Ferber József.*

Középiskoláit Kőszegen, az egyetemet Budapesten végezte 1922-ben. Másfél évig a Rókus-kórházban volt s.-orvos, majd az OTI bőrgyógyász és urológiai osztályán működött 1928-ig. Azóta helyben praktizál, 1929 óta mint közs. orvos és az OTI körz. orvosa. 1915-ben bevonult a 69. gy. ezredhez. Orosz és román frontokon harcolt, mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Magánorvosok: *dr. Szente Geisler Kázmér.*

Középiskoláit Nagyszebenben és Szekszárdon, az egyetemet Budapesten végezte. 1922 óta praktizál, az OTI körz. orvosa. 1915-ben bevonult a 70. gy. ezredhez, 31 hónapon át az orosz és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Mint e. ü. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: arany érd. ker. a v. é., Károly cs. ker., háborús emlékérem.

Dr. Schulcz Ernő.

Tanulmányait Pécsett és Budapesten végezte 1924-ben. 2 évig Budapesten kórházakban mint gyak. orvos működött. 1915-ben bevonult az 1. honv. gy. ezredhez, 1 évig az orosz fronton harcolt, mint t. hadnagy szerelt le. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Dr. Missuva Jenő.

EGYESÜLETEK,

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Csáky Gyula.*

Levente Egyesület. Elnök: *vitéz dr. Pap Mátyás* ügyvéd, Budapest. Főoktató: *vitéz Lugosi Béla.* Oktatók: *vitéz Hajdu Géza, Pejov János, Rádly László.*

Rákoshegyi Általános Ipartestület. Alakult 1927-ben. Saját székháza van.

Elnök: *Lipthay Sándor*, Alelnökök: *Tóth Gyula, Szász Tibor.* Jegyző: *Kampos István.* Pénztáros: *Tóth Gyula.*

Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége.

1920-ban alakult, *Hackl L. Lajosné* alapította. Tagok száma: 250. Négy szakosztálya működik: ú. m.: kultúr, jótékonysági, szervezési és propaganda.

Díszelnök: *báji Patay Andrásné.* Elnöknő: *Hackl N. Lajosné.* Alelnöknő: *Harmath Ödönné.* Titkár: *dr. Papp Mátyásné.* Pénztáros: *Trubschaw Berta.* Jegyzők: *dr. Busffy Istvánné, Kardosné Sztipán Mária.*

Rákoshegyi Uri Kaszinó. Elnök: *Egyed József* ny. csendőrezredes.

Rákoshegyi Iparosok és Kereskedők Köre. Elnök: *Wiesinger János* üveges mester.

NYUGDIJASOK.

Bartos Károly ny. Máv. felügyelő.

Érettségit Nagyenyeden tett. Vasúti tisztképző tanfolyam elvégzése után az aradi ü. v.-hez került mint forg. tiszt. Békésen, Gyulán, Szegeden, Budapest ny. p. udvaron teljesített szolgálatot. 1927-ben vonult nyugalomba. Minden társadalmi egyesület tevékeny tagja. Károly fia végigharcolta a háborút.

Berencsy Károly ny. posta főfelügyelő.

Gimnáziumi érettségit Debrecenben tett. 36 évig állott a m. kir. posta szolgálatában, 1925-ben vonult nyugalomba. László fia végigküzdötte a háborút. Többizben súlyosan sebesült.

Dohy Mihály ny. isk. igazgató.

Középiskoláit és a tanítóképzőt Máramarosszigeten végezte 1881-ben. Tiszadobon, Vecsésen, Hódmezővásárhelyen működött, 1922-ben vonult nyugalomba. Rajztanítás terén kifejtett eredményes munkásságáért díszoklevéllel tüntették ki, úgyszintén 1912-ben a hódmezővásárhelyi kiállításon díszoklevelet nyert, azonkívül számos oklevél tulajdonosa. Ferenc és Sándor fiai végigharcolták a háborút, Sándor mint hadnagy szerelt le.

Győrffy Imre ny. Máv. főintéző.

Középiskoláit Csurgón végezte. A vasuti tisztképző tanfolyam elvégzése után Fiumében, Zágrábban, Károlyvárosban, Kaposváron teljesített szolgálatot. 1923-ban ment nyugdíjba 35 évi szolgálat után mint főintéző. Zoltán és Elemér fiai végigküzdötték a háborút, Zoltán mint főhadnagy, Elemér mint hdpr. j. örm. szerelt le.

Komorovszky Antal ny. szkfőv. altiszt.

Szabó mesterséget tanult, Kassán volt önálló szabómester. Árvaszéknél mint altiszt 27 évig, a polgármesteri hivatalban 9 évig teljesített szolgálatot. 1930-ban vonult nyugalomba. 1917-ben Őfelsége a IV. o. polg. hadi érdemkereszttel tüntette ki. István fia mint t. hadnagy harcolt a háborúban, 50 százalékos rokkant let.

Masztich József ny. ig. tanító.

A tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte. 50 évig működött a tanítói pályán. 13 évig Hegybányán, (Hont-m.) mint kántor-tanító, majd Rákospalotán, Sárin, Virágperegin, Tápiószentmártonban és 30 évig Rákoskeresztúron tanított. 1906-ban a Szent István Társulat kiadta magyar és tót nyelven 820 oldalas imádságos és énekes könyvét. Ugyanezt 1926-ban újból kiadta bővítve a tót szöveg kihagyásával. 1926-ban nyugalombavonulásakor a kormányzó úr őfőméltósága a IV. o. magyar érdemkeresztttel tüntette ki.

Mühlbauer Lajos ny. Máv. tiszt.

Középiskoláit Bpesten végezte. Pályáját a Szamosvölgyi vasutaknál kezdte. Désen, Nagybecskereken, Temesvárott, Bródon és Bpesten teljesített szolgálatot. 1926-ban vonult nyugalomba. Önk. Tüzoltó Testület választm. tagja. Háború alatt teljesített szolgálatainak elismeréséül a polgári érdem ker. IV. osztályával tüntették ki.

Nikásy Antal ny. Máv. főfelügyelő.

Középiskoláit Bpesten, a felsőipariskolát Wienben végezte. A bécsi Siegl-féle mozdonygyárban volt gyakornok, majd a Máv-hoz került Budapestre. 39 évi szolgálat után mint főfelügyelő vonult nyugalomba. Aktiv ideje alatt a BTE és a Budapesti Dalegylet tagja volt.

Pásztory Zoltán III. cs. j. f. táblabíró.

Középiskoláit Pozsonyban, a jogot Pozsonyban és Kolozsvárott végezte. 1892-ben lépett az igazságügy szolgálatába mint joggyakornok Kolozsvárott. Désen mint jegyző, Vajdahunyadon albíró, Nagyilondán vezető járásbíró volt, majd Désre került a törvényszékhez, ahol táblabirói címet és jelleget kapott. 1920-ban menekült, és a pestvidéki törvényszéken kapott beosztást, 1927-ben kapta a kúriai bírói címet.

Roszner Lajos ny. Máv. főfelügyelő.

Gimnáziumi érettségit Budapesten tett. A vasuti tisztképző tanfolyam elvégzése után Trencsénbe nevezték ki pénztárosnak. A vágvölgyi vonalon és Pozsonyban a forg főnökségnél 20 évet töltött, majd az igazgatósághoz került. 39 évi szolgálat után vonult nyugalomba mint főfelügyelő. Az evangelikus egyház vezető felügyelője, közs. képv. testületi tag.

Szász Károly ny. Máv. számtiszt.

Középiskoláit Szászvároson és Trencsénben végezte, 1892-ben lépet a máv szolgálatába mint állampitészeti díjnok. 25 évig pályafelvigyázó volt, 1922-ben mint számtiszt vonult nyugalomba. Károly fia mint t. hadnagy az orosz fronton hősi halált halt. A Sign. Laud., nagy és kis ez. bronz v. é. tulajdonosa volt. Tibor fia háború alatt a 6. h. gy. ezredben teljesített szolgálatot, mint e. é. ö. tizedes.

Székely László ny. ezredes.

Középiskolai érettségit Bpesten tett, a hadmérnöki főiskolát Bécsben végezte. A hadseregben a hadmérnöki ezredben teljesített szolgálatot, majd beosztva a hadmérnöki karba. A honvédség kötelékében mint százados a Ludovika Akadémia tanára volt, majd a honv. gyalogságnál törzstiszt. 1919-ben vonult nyugalomba mint ezredes. 1914-ben mozgósitástól aug. végéig a IV. menet-ezred parancsnoka volt, orosz fronton megsebesült. Felgyógyulása után mint várépitési igazgató Kremsben teljesített szolgálatot. Kitüntetése: Ferenc József-rend hadiékiményes lovagkeresztje a kardokkal.

Tormay Dezső ny. főszolgabíró.

Gimnáziumi érettségit Szarvason tett. Pályáját Krassószörény megyében kezdte mint szolgabíró, majd Orsován és Karánsebesen működött mint főszolgabíró 30 éven át. 1921-ben vonult nyugalomba. Várm. törvh. bizottsági tag, Közs. képv. testületi tag. Kaszinó választm. tagja iparhatósági biztos. Andor fia végigküzdötte a háborút, mint hdpj. örm.

gyergyóujfalui Egyed József ny. csendőrezredes, *dr. Puky Gyula* ny. kuriai bíró.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Babják István.*

Iparát Pásztón tanulta. Mint segéd 20 évig dolgozott, 1928-ban önálló lett. Előzőleg a máv-nál volt mint asztalos alkalmazásban. 1915-ben bevonult a 60. gy. ezredhez a sopronnyéki fogolytáborban teljesített őrszolgálatot. János fivére frontszolgálatot teljesített.

Berényi János.

Mesterségét Bpesten tanulta, 24 évig dolgozott mint segéd, 1924-ben lett önálló. Közs. elöljárósági tag. 1915-ben bevonult a 26. gy. ezredhez. 5 hónapig orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1918-ban betegen tért haza. József és István fivérei végigküzdötték a háborút.

Harmos Gyula.

Iparát Pásztón tanulta, 15 évig mint segéd dolgozott, 1924-ben lett önálló. Ipartestület elnöke volt. Mozgósításkor bevonult a 18. tüzérezredhez, 18 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt, majd a Máv. gépgyárban teljesített szolgálatot.

Jáger Antal.

Szakmáját Bpesten tanulta, 10 évig dolgozott mint segéd, 1925-ben önállósította magát. Ipartestület elöljárósági tagja, az Önk. Tüzoltó Testület pénztárosa. 1917-ben bevonult a 29. h. gy.-ezredhez, majd az 1. h. huszárezredhez került, román és orosz frontokon harcolt. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. Három fivére vett még részt a háborúban. Péter 1915-ben Kirlibabánál eltünt, István 3 évig orosz fogságban volt.

Lipthay Sándor.

Szakmáját Bpesten tanulta, mint segéd 12 évig dolgozott, 1917-ben önállósította magát Budapesten, majd Székesfehérváron volt önálló, ahol sikerrel rendezett bútorkiállitást. 1925 óta helyben önálló. Ipartestület elnöke, kath. egyháztanács tagja. Mozgósításkor bevonult az 52. gy. ezredhez. Szerb és orosz fronton harcolt, kétszer sebesült meg. 50 százalékos rokkant.

Pereszteghy György.

Iparát Szombathelyen tanulta, 20 évig dolgozott mint segéd és csoportvezető, 1920-ban önállósította magát. Ipartestület vezetőségi tagja. Mozgósításkor bevonult a haditengerészethez. Több tengeri ütközetben vett részt. 50 százalékos rokkant

Tóth Gyula.

Szakmáját Bpesten tanulta, mint segéd 3 évig dolgozott, 1920-ban önállósította magát. Temetkezési vállalatát 1925-ben létesítette. Ipartestület alelnöke. A háború tényleges katonai szolgálatban találta, a tüzérségi szerraktárnál teljesített katonai szolgálatot. Fivérei: András, császárvadász főhadnagy és Miklós mint távirdász küzdötték végig a háborút. Mindketten megsebesültek.

Ácsok: *Horváth József, Márta Ferenc, Márta, Virág József.*

Baromfikereskedők: *Orsolyák Károlyné, Renge Sándor, Srankó Árpád, Ungvári Lajos.*

Bádogosok: *Zsigovits István.*

Mesterségét Bpesten tanulta, mint segéd 3 évig dolgozott Bpesten, 1928 óta önálló. Édesapja a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Fazekas Sándor, Józsa Miklós, Kapás Sándor, Léderer Mór, Szabó Géza.

Biztosítási ügynök: *Salgó Ernő.*

Borbélyok: *Kili Ferenc.*

Szakmáját Székesfehérváron tanulta. Mint segéd 9 évig dolgozott, 1925 óta önálló

helyben. 1917-ben bevonult a 69. gy. ezredhez, később betegségéből kifolyólag felmentették. János fivére a harctéren szerzett betegségében halt meg, Károly 70 százalékos, Lajos 50 százalékos rokkant lett.

Kili Lajos.

Szakmáját Székesfehérváron tanulta, 4 évig dolgozott mint segéd, 1920-ban lett önálló. A háború tényleges szolgálatban találta, szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 50 százalékos rokkant lett.

Nagy József.

Iparát Jászalsószentgyörgyön tanulta. Mint segéd 24 évig dolgozott, 1899-ben lett önálló. Háború alatt hadikórházban mint népfölkelő teljesített szolgálatot.

Szabó János.

Iparát Kovásznán tanulta, mint segéd 25 évig dolgozott, 5 évig Budapesten volt üzlete, helyben 1930 óta önálló. Mozgósításkor bevonult a 33. gy. ezredhez, 43 hónapon át orosz és román frontokon harcolt, háromszor sebesült. Kitüntetései: kétszer kis. ez., bronz v. é., Károly cs. kereszt és seb. ér. Mint őrmester szerelt le.

Cement és mészkereskedők: *Braun Mór, Grünsberger Fülöp, Nagy Sándor, Tormay Dezső.*

Cipészek: *Kiss Mátyás.*

Mesterségét Bpesten tanulta, mint segéd 13 évig dolgozott, 8 évig munkavezető volt Bpesten. 1907-ben önállósította magát. Mozgósításkor bevonult a 32-es tarack ezredhez, 24 hónapon át az orosz fronton harcolt. Megsebesült.

Csellikovits Ferenc, Dörflinger Ádám, Erdélyi Mátyás, Portás János, Tóth Gyula, Veréb Lajos.

Dohánytőzsdék: *„Ibusz", Paljános Lajos.*

Építési vállalkozók: *Simon Elek.*

Középiskoláit Nyíregyházán, a felsőiparit Bpesten végezte. 1893 óta önálló építész, 1927 óta helyben. Háború után a fővárosi közmunkatanácsnál a margitszigeti építkezéseknél mint vállalat ellenőrző működött. Szabolcs megyében 7 templomot épített. A háború alatt a műszaki csoportnál teljesített hadiszolgálatot.

Kalocsay Mihály, Kazinczy Mihály, Moóri István, Nagy Sándor.

Fakereskedők: *Braun Mór.*

Iskolát Szöglligeten végezte. Gyakornok Füleken volt, 1924 óta van fatelepe helyben. Közs. képv. testület virilis tagja. 1914-ben bevonult a 29. népf. gy. ezredhez, később a 32 népf. gy. ezred kötelékében szerb, román, albán és montenegrói frontokon 45 hónapon át teljesített szolgálatot. Mint szakaszvezető szerelt le. Jenő fivére szintén résztvett a háborúban, többszörösen kitüntetve.

Grünsberger Fülöp, Nagy Sándor, Tormay Dezső.

Fényképészek: *Heller Márton, Szász Károly.*

Férfiszabó: *Márton Endre.*

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd 12 évig Londonban, Berlinben és New Yorkban dolgozott, 1922 óta önálló helyben. Háború alatt Londonban volt internálva.

Wéber János.

Szakmáját Bpesten tanulta, 3 és fél évig dolgozott mint segéd, 1928-ban önállósította magát helyben. R. S. C. aktiv játékosa. Édesapja résztvett a háborúban, 14 hónapig orosz fogságban volt.

Bánczy Zsigmond, Bús Lajos.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Kovács Béla.*

Szakmáját Kunszentmártonban tanulta. 10 évig mint segéd és osztályvezető működött. 1927-ben lett önálló helyben. 1915-ben bevonult a 4-es hegyi tüzérezredhez, 36 hónapon át olasz, szerb, orosz és román frontokon harcolt, megsebesült. Mint főtüzér szerelt le. Kitüntetései: kis ez. és bronz v. é. Albin fivére 3 évig orosz fogságban volt.

Aulitzky Ottó, Czike Károly, Göbl László, Lukácsffy János, Lukácsffy Kristóf, Polik Eleméréné, Sárosi Józsefné, Schügd Sarolta, Ulitzky Lajos.

Gépkereskedő és gépügynök: *Klein József.*

Hentesek és mészárosok: *Ferland József.*

Szakmáját Pozsonyban tanulta, 23 évig dolgozott mint segéd, 1926 óta önálló helyben. Mozgósításkor mint őrmester vonult be az 5. vonatosztaghoz, a háború végéig teljesített szolgálatot. Kitüntetései: koronás ezüst ér. ker., kis ez. v. é., vaskereszt. Négy fivére vett részt a háborúban.

Komlódi Lajos.

Mezőberényi születésű. Mesterségét Aradon tanulta, mint segéd 2 évig dolgozott Budapesten, 1923 óta önálló helyben. Ipartestület és Iparoskör tagja.

Paulek Imre.

Szakmáját Rákoskeresztúron tanulta, 8 évig dolgozott mint segéd, 1924 óta önálló. Mozgósításkor bevonult a 32. gyalogezred géppuskás osztagához, 36 hónapon át orosz és olasz fronton harcolt, háromszor sebesült, majd olasz fogságba esett, ahonnan 1921-ben tért haza. Kitüntetései: kis ez., bronz. v. é. és Károly cs. ker.

Tombácz Sándor.

Mesterségét Győrben tanulta, 10 évig dolgozott mint segéd, 1914-ben Budán önállósí-

totta magát, 1924 óta helyben önálló. Mozgósításkor bevonult az 5. h. gy.-ezredhez, 50 hónapon át a szerb és olasz frontokon teljesített szolgálatot. Kitüntetései: koronás ezüst érd. ker. és bronz v. é. Mint őrmester szerelt le.

Horn Lénárd.

Ingatlanforgalmi ügynök: *Szücs Ferenc.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Szabó János.*

Szakmáját Szentesen tanulta, mint pincér 20 évig dolgozott. Ujpesten, Szabadkán, Bácsalmáson volt vendéglője, 1924 óta helyben önálló vendéglős. 1915-ben bevonult a 31. gy. ezredhez, orosz és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: kisez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. Lajos és Kálmán fivérei a háborúban hősi halált haltak.

Aulitzky Ottó, Burger Márton, Göbl László, Kaszinó, Közs. kocsma, Lukács János, Mitrovátz János, Polgár Emilné, Rumanek János, Taudlich Kálmán, Ulitzky Lajos.

Kárpitos és kocsifényező: *Halmos József.*

Kertészek: *Nagy István, Orbán János, Puskás Sándor.*

Kőmívesek: *Kazinczy Mihály.*

Iparát Szolnokon tanulta. Építési rajztanfolyamot szintén Szolnokon végezte, 10 évig dolgozott mint segéd, 1925-ben lett önálló. 1915-ben bevonult a 68 gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, megsebesült. Majd román fronton és Ukrajnában teljesített katonai szolgálatot.

Fábián János, Laczkó István, Orosz Ferenc.

Könyvkötő: *Bruckner János.*

Lakatosok: *Fazekas Sándor, Józsa Miklós, Léderer Mór, Szabó Géza, Zsigovits József.*

Mechanikus: *Pájer Gyula.*

Szakmáját Baján tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott 10 évig, 1929-ben lett önálló. 1924—28-ig mint pénzügyőr teljesített szolgálatot, mint fővigyázó szerelt le.

Női szabók: *Barnusz Tivadarné, Horák Józsefné, Matos Gézáné.*

Pékek: *Braun József.*

Mesterségét Sashalmon tanulta, 2 évig dolgozott mint segéd, 1927-ben önállósította magát. 1909—1914-ig önálló kereskedő volt. Mozgósításkor bevonult a 16 h. gy. ezredhez, orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahonnan 1916-ban megszökött. Négy fivére vett még részt a háborúban.

Kroutil Oszkár.

Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd 5 évig Budapesten dolgozott, 6 évig Bukarestben volt üzemvezető. 1909-ben lett önálló Budapesten, majd Rákoskeresztúron, 1928 óta helyben. 1915-ben bevonult a 32. gy. ezredhez, Sarajevóban az élelmezési raktárban teljesített szolgálatot, mint szakaszvezető.

Schneider Ferenc.

Szakmáját Fehértemplomban tanulta, 17 évig mint segéd és üzemvezető dolgozott, 1928-ban önállósította magát. Ipartestület választmányi tagja. 1915-ben bevonult a 2. h. tábori ágyús ezredhez, 30 hónapon át román és orosz frontokon harcolt, megsebesült, 1921-ben szerelt, mint szakaszvezető.

Szobafestők és mázolók: *Gollárz Mihály, Morvay Gyula.*

Tejtermékek üzeme és tejivó csarnok: *Debreczeni Istvánné sz. Rácz Anna.*

1912-ben nyitotta üzletét, mely azóta bővült ki, tejtermékek előállítására szükséges gépekkel fölszerelve. Férje Debreceni István máv. nyugdíjas.

Temetkezési vállalkozó: *Tóth Gyula.*

Tüzelőanyag kereskedők: *Braun Mór, Grünsberger Fülöp, Nagy Sándor, Tormay Dezső.*

Vaskereskedő: *Kovács Béla.*

Villanyszerelő: *Pataki János.*

Szakmáját Bpesten tanulta, 3 és fél évig dolgozott mint segéd Budapesten. 1928-ban önállósította magát, villanyfelszerelési és rádió szaküzlete van. Ferenc fivére a háborúban szerzett betegségben halt meg 1919-ben.

Üzletvezető: *Krompacher Brunó.*

Szakmáját Szepes megyében tanulta. 14 éve működik a kereskedői pályán. Kárpáti egyesület tagja. 1916-ban bevonult a 16. h. gy. ezredhez, 26 hónapon át az olasz és román frontokon harcolt, megsebesült, olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. Mint őrvezető szerelt le.

Vitézek: *v. Hajdu Géza* magántisztviselő, *v. Lugosi Ferenc* áll. el. isk. igazgató, *v. Molnár József* szabómester, *v. dr. Papp Mátyás* ügyvéd, *v. Szabó Bálint,* OTI irodafőtiszt.

RÁKOSSZENTMIHÁLY

— Nagyközség. —

Azelőtt, pusztaként, Csömörhöz tartozott. A török hódoltság után 1690—95-ben elhagyott helyként írták össze. A XVIII. században Csömörrel együtt a gödöllői uradalomhoz tartozott. Mikor a gödöllői uradalmat a belga bank megvette, részletekre osztva adták el, később pedig mintegy 140 holdat 3—8 holdas telkekre fölosztottak belőle s többnyire fővárosiaknak adták el nyaralók céljaira. 1870 óta már számos nyaraló épült itt. A községben van egy takarék és hitelszövetkezet és három társaskör. A helység neve 1900 előtt *Pusztaszentmihály* volt. A Gellérthegy magasságában fekszik, lakó- és nyaralótelep. Házak és villák kertekkel körülvéve, nagyobbára fővárosi elfoglaltságú tisztviselők lakják, így élénk társadalmi életet élnek. Tíz egyesületet és klubot tartanak fent, melyek nagyobb száma sportvonatkozású. A sajtó is képviselve van egy jól szerkesztett heti lappal. A lakosság sokat áldoz kultúrintézményeire. Polgári fiú és leányiskolát tartanak fenn, azonkívül van három, sok tanerős elemi iskola és két óvoda. A községben 12 orvos és több ügyvéd folytat praxist.

A világháborúban bevonult katonák száma: 480, a hősi halottaké: 70, a hadiözvegyeké: 50, hadi árváké: 75. A hősi halottaknak emlék felállíttatott.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 14.500. Színmagyar. R. kath.: 11.834, ref.: 1280, ágh. ev.: 628, unit.: 4, g. kath.: 56, g. kel.: 12, izr.: 656, egyéb: 30. *Házak száma:* 2444. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 14219 *lélek* és 2935 *ház* van.

Területe: 1358 kh., melyből a községé 150 kh. Szántó: 925, rét: 243, legelő: 12, erdő: 12, szőlő: 11, kert: 24. Nem termelő község. *Talajviszonyok:* fekete agyagos.

Vas. áll.: *Rákosszentmihály.* Autóbuszjárat rendszeres.

Posta, Táv. és Tel.: *helyben.* Főszolgb., Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr., O. T. I.: *Bpest.* Tkv., Adóh., Járásb.: *Gödöllő.* Pü. bizt.: *Ujpest.* Pü. szak.: *Rákospalota.* Vál. ker.: *Pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető-jegyző: *Krenedits Sándor.*

1898-ban helyben mint s.-jegyző kezdte meg működését és előkészítette a községnek önállósítását, amit 1902-ben a belügymin. engedélyezett. A község alakulása óta annak főjegyzője és az összes iskolák, községháza és egyéb középületek létesítése az ő kezdeményezése és irányítása mellett történt. A helybeli r. kath. egyháznak és az Úri kaszinónak elnöke. Az összes társadalmi és közgazdasági mozgalmak irányítója, illetve vezetője. Felesége a helybeli Mansz, és Stefánia szöv. elnöke és e téren fejt ki buzgó és odaadó munkásságot.

Aü. jegyző: *dr. Kubinyecz Lajos.*

Középiskoláit Makón végezte és a háború után, mint jegyzőgyakornok helyben kezdte meg működését, majd 1921-ben a jegyzői tanfolyam elvégzése után folytatta tanulmányait és egyetemi diplomáját Szegeden szerezte. 1922-ben megválasztották adóügyi aljegyzővé, majd 1927-ben adóügyi jegyzővé. A háborúban 1915-től az 1. honv. gy. ezred kötelékében olasz fronton harcolt, megsebesült. Mint t. zászlós szerelt le.

Közig. jegyző: *Dibusz Sándor.*

Középiskoláit Vácott végezte, majd a háború befejezése után Kistarcsán és Veresegyházán gyakornokoskodott. 1925-ben Egerben végezte a közig. tanfolyamot, ahol kitüntetéssel képesíttetett. A jegyzői oklevél megszerzése után Cinkota községben választották meg aljegyzőnek. 2 évi működés után helyben választották meg és azóta mint közigazgatási jegyző működik. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt, ahol 1916-ban súlyosan megsebesült.

Aljegyző: *Weinzierl Gyula.*

Közs. bíró: *Kecskeméthy Vince.*

Az állam szolgálatában 15 évig működött Budán, a kertészeti főiskolán, mint szaktanító, 1920 óta a község bírája. 32 éve gondnoka a ref. egyháznak, a Tűzoltó Testület elnöke, stb. Mindennemű községi és egyházi mozgalomban tevékeny részt vesz.

Törv. bíró: *Stoffer Gyula.* Pénztáros: *Poros István.* Közgyám: *Schulek Károly.* Számtiszt: *Décsy Jenő.*

Fogyasztási ellenőr: *Orbán Antal.*

1929 óta a községi fogyasztási adóhivatal vezetője. Tagja valamennyi társadalmi egyesületnek. Működő tagja és pénztárosa a helybeli Önk. Tűzoltó Egyesületnek. Az

Orsz. Tűzoltó Szöv. 5 éves szolg. éremmel tüntette ki.

Közs. irodatisztek: *Vörösmarty László.*

Középiskoláit Erdélyben végezte. 1927 óta a község szolgálatában működik, kezdetben mint jegyzőgyakornok, 1928 óta pedig mint megválasztott írnok. Néhai édesatyja, mint a 12. huszárezred kapitánya, több katonai kitüntetés tulajdonosa, a háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Krenedits Gyula, vitéz Nagy Szabó Sándor.

Segédtisztek: *Bazsó Bertalan, Kocsayrer Anna, Málovits Ilona.*

Irnokok: *Szárek Lujza, Szentmiklóssy Lidia.*

Végrehajtók: *Gávay Béla, Hollán Alajos, Puskovits Géza.*

Postamester: *Balogh Mátyás.*

Állomásfőnök: *Derzsy Gyula* főintéző.

M. kir. államrendőrség, Cinkota és környéki kapitányság: Mátyásföld.

Községi vágóhíd. Vágóbiztos: *Stoffer Gyula.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Esperes-plébános: *Pichler István.* Káplán-hitoktatók: *Bálint György, Benczik Lajos.*

Kántor: *Pornóy János.*

A katonai főreáliskolát és akadémiát Bécsújhelyen 1918-ban végezte. Előbb az 52. gy. e.-nél később a Nemzeti Hadseregnél mint hadnagy teljesített szolgálatot. 1922 óta helyben mint r. kath. kántor működik. Fivérei: Benő és Gyula részt vettek a világháborúban.

Református egyház: Lelkész: *Biberauer Tivadar.*

Ág. ev. egyház. Lelkész: *Blatniczky Pál* főesperes, Cinkota.

Hitoktató-segédlelkész: *Tóth-Szőllős Mihály.*

Izraelita hitközség. Főrabbi: *Eisenberger Géza,* Gödöllő.

Kántor: *Kaszriel Sámuel.*

Iskoláit Nyitrán végezte, a kántori vizsgát Budapesten tette le. A Nemzeti Hadseregben 2 évig teljesített katonai szolgálatot.

Közs. polg. leányiskola. Igazgató: *Tiszainé Kökény Margit.*

Iskoláit Budapesten és Pozsonyban végezte. Először a bonyhádi magánpolgári leányiskolánál működött, 1907 óta a helybeli polg. leányiskola igazgatója. Férje a háborúban a haditengerészetnél teljesített katonai szolgálatot. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Tanárnők: *Ács Lajosné, sz. Schavniczky Irén, özv. dr. Benes Jenőné, sz. Varju Mária, Benyó Nándorné, sz. Simkovics Mária, Cseleyné, sz. Bertill Ilona, László Istvánné, sz. Domé Mária, Pinkert Józsefné, sz. Oravik Dalma.*

R. kath. polg. fiúiskola. Igazgató: *Regős József.* Tanárok: *Knapp Antal, Kohajda Margit, László István, Pinkert József, Thomán Rezső.*

Áll. elemi népiskolák. I. ker. Igazgató: *Törőcsik Gyula.*

Középiskoláit Szentesen, a tanítóképzőt Kiskunfélegyházán 1915-ben végezte. Mint tanító 1920-ig Kunszentmártonban működött, 1920—24-ig helyben tanító, majd 1924-től mint áll. el. isk. ig. működik. A háborúban 1915-től a 29. honv. gy ezred kötelékében az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült. Mint t. hadnagy szerelt le.

Tanítók: *báró Podmaniczky Georgina.*

Középiskoláit Budapesten a Ranolder intézetben 1908-ban végezte, azóta helyben mint tanítónő működik. Négy fivére részt vett a háborúban.

Bognár Ferenc, Dorné Margit, Gallausz Paula, Hegyi Béláné, Hild Lászlóné, Iványi Kálmánné, Kenessey Béláné, Koszterszitz Emma, Neuwirth Anna, Pap Vilma, Simon Jánosné, Szeder Ferencné.

II. ker. Igazgató: *Hild László.*

Tanítók: *Berenkeyné, sz. Paulinyi Jolán, Bánfiné, Dombi Margit, Fábri Gizella, Hautzingerné, sz. Billik Franciska, Kamarásné, sz. Szabó Gizella, Kriegerné, sz. Wagand Borbála, Palkovits Jolán, Pornóy János, Tomcsányi Nándor, Váczy Györgyné, sz. Pragay Emília.*

III. ker. Igazgató: *Nagy István.*

Tanítók: *Goriczky Jolán, Kiss József, Váczy Gyula.*

Óvoda. (Bercsényi- és Rákóczi-út sarok.) Óvónők: *Pauliny Gizella, Pleyer Hermina.*

Óvoda. (Hársfautca.) Óvónők: *Janisch Olga, Tomcsányi Nándorné.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Orvosok:

Közs. orvosok: *dr. Emődi Tóth Pál László.*

Középiskoláit Szentesen végezte, egyetemi tanulmányait Budapesten 1920-ban. 1926-ig a törv. orvostani intézetben működött, mint I. tanársegéd. A községtan tanári diplomát 1921-ben, a tiszti orvosi képesítést 1922-ben szerezte. A törvsz. orvosi vizsgát 1925-ben tette le. 1927 óta a pestvidéki törvényszék orvosszakértője. 1928 óta helyben mint községi vezetőorvos működik. A háborúban az 5. h. gy. ezred kötelékében orosz, román és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é. és Károly cs. ker.

Dr. Fekete Sándor.

Postatisztv. orvos: *dr. Kirchner Ödön.*

Társ. Bizt. orvosai: *dr. Fülöp András, dr. Garay Lajos, dr. Világhy István.*

Magánorvosok: *dr. Éder Gyula, dr. Wächter Lajos.*

Fogorvos: *dr. Molnár József.*

Állatorvosok. Közs. állatorvos: *dr. Piller György.* Ny. m. kir. állatorvos: *Szende Sándor.*

Gyógyszertárak: *Szent István gyógyszertár.* Tulajd.: *Kabay János.*

Középiskoláit Karcagon, az egyetemet Budapesten végezte. Először Karcagon gondnok, azután Lajosmizsén segéd, Kerekegyházán mint gondnok és kezelő, majd Garadnán, ahol egy fiókgyógyszertárat kapott, működött. A háborúban 1914-től a 68. gy. ezred kötelékében 1915-ig, megsebesüléséig, az orosz fronton harcolt, majd a tábori kórházban egészségügyi szolgálatot teljesített. Mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: Arany érd. ker. és vörösker. hadiérem.

Szent Margit gyógyszertár. Tulajd.: *Lippe Ödön.*

Ügyvédek: *dr. Gyibák Zoltán.*

Középiskoláit, az egyetemet, valamint a kereskedelmi akadémiát Budapesten végezte. 1920—29-ig a Belvárosi Takarékpénztár részvénytársaság kötelékében működött. 1928-ban ügyvédi vizsgát tett és 1929 óta helyben ügyvéd. Több helybeli társaskörnek és egyesületnek főtitkára és ügyésze. A háborúban a 29. honv. gy. ezred kötelékében teljesített szolgálatot, orosz és román fronton harcolt, megsebesült. Leszerelt mint t. hadnagy. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Dr. Krámer Vilmos, ny. kir. járásbíró.

Középiskoláit Szarvason és Kiskúnhalason, az egyetemet Budapesten végezte. 1896-ban lett joggyakornok, 1906-ban bíró 1921-ig, nyugalombavonulásáig. Jelenleg helyben gyakorlóügyvéd.

Dr. Neumann Béni.

Középiskoláit Kecskeméten, az egyetemet Budapesten és Kolozsvárott végezte. Az ügyvédi diplomát Budapesten szerezte és 1913-ban helyben ügyvédi irodát nyitott. A háborúban olasz és román fronton harcolt és mint zászlós szerelt le. Kitüntetései: kisez. v. é. és Károly cs. ker.

Dr. Ungár Gyula.

Középiskoláit, valamint az egyetemet Kolozsvárott végezte, majd Budapesten az ügyvédi vizsga letétele után a kir. törvsz. jegyzője volt, 1922-től helyben önálló ügyvéd, a Nagykaszinó, Önálló Kereskedők és Iparosok, rokkantak, a Rákosszentmihályi Atlétikai Club, stb. ügyésze, képviselőtestületi tag. Háborúban 1915—18-ig katonai szolgálatot teljesített és mint főhadnagy szerelt le. Kitüntetése: arany érd. ker.

Mérnök: *Gaulinszky Andor* Mária-u. 39b.

Mérnöki irodája telekfelmérésekkel, parcellázásokkal foglalkozik. — Előljáróság tagja, építkezési bizottsági tag, Önk. Tűzoltó Testület, Nagykaszinó választm. tagja, a „Szt. Mihály" Polg. Lövészegylet főlövészmester helyettese. A háború kitörésétől összeomlásig mint tart. tüzérkapitány tűzvonalban teljesített szolgálatot. Kitüntetései: ezüst és bronz Sign. Laud a kardokkal, Károly cs. ker.

Sajtó

„Rákos Vidéke", társadalmi, közigazgatási és közgazdasági hetilap. Szerkesztő: *Balázsovich Zoltán.* Tel.: 31. Laptulajdonos: *Balázsovich Zoltánné.*

EGYESÜLETEK,

Önk. Tűzoltó Egyesület. Par.-nok: *Herein Imre.*

Levente Egyesület. Elnök: *Piller György.*

Rákosszentmihályi Nagykaszinó. Elnök: *Krenedits Sándor.*

Rákosszentmihályi Testedzők Köre. Elnök: *Krenedits Sándor.*

Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége. Elnök: *Krenedits Sándorné.*

MANSz. Magy. Leányok Egyesülete. Elnök: *Bauer Lászlóné, sz. Gergely Ilona.*

Iskoláit Budapesten végezte. A helybeli Mansz., magyar lányok egyesületének elnöknője, mely egyesület 1925-ben alakult kb. 50 taggal. Az egy. a rendezett előadások jövedelméből állandóan segíti a szegényeket. Saját énekkara van. A tagok szórakoztatására zártkörű táncotanfolyamokat rendeznek, stb. Férje m. kir. vámszaki tiszt.

Rákosszentmihályi Athlétikai és Football Club.

A sportegyesület 1899-ben alakult *Fischer Győző* elnöklete alatt. Az egyesület 1911-ben, majd 1912-ben *Király László* elnöklete alatt újból megalakult. Az egyesület tagjai a sport minden ágát űzik. Az egyesület tagjainak száma jelenleg kb.: 150.

II. ker. Polgári Kör. Elnök: *Gunther József.*

Postatisztviselők Egyesülete. Elnök: *Fodor Rezső.*

Postaaltisztek Egyesülete. Elnök: *Szücs Károly.*

Ipartestület. Elnök: *Hóra János.*

Kerékpár Kör. Elnök: *Hóra Nándor.*

Jókai Kör. Elnök: *Farkas Nándor.*

IPARVÁLLALATOK. PÉNZINTÉZETEK, SZÖVETKEZETEK.

Pestkörnyéki Bank és Keresk. Rt. Elnök: *br. Szurmay Sándor.* Telef.: 23. Ügyv. igazg.: *dr. Bruck Sándor.*

Hangya Fogy. Szöv. Elnök: *Bauer Ottó.* Ügyv. ig.: *Klier József.*

Dóra és Vértes-féle reszelőgyár.

Kavicsbánya. Tulajd.: *Dittrich-örökösök.*

FŐVÁROSI ELFOGLALTSÁGGAL BIRÓK ÉS KÜLÖNLEGES FOGLALKOZÁSUAK

Balogh József Máv. főkalauz.

1907-ben lépett a Máv. szolgálatába és jelenleg mint főkalauz teljesít szolgálatot. 1930 óta helyben lakik. Tagja a budapesti vasúti jótékony egyesületnek. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Bokotey Emil O. T. I. tisztv.

Katonai pályára készült, a pécsi hadapród iskola elvégzése után a 4. bosnyák vadászzászlóaljhoz nyert beosztást és annak kötelékében a háborúban orosz és olasz fronton harcolt. Kétszer sebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker. és seb. érem. A Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot, 1924-ben mint főhadnagy szerelt le.

Csepi György rend. fel. hely.

1908-ban lépett az államrendőrség szolgálatába és jelenleg mint felügy. helyettes teljesít szolgálatot. 1920 óta helyben lakik. A háborúban mint határrendőr teljesített szolgálatot. Három fivére részt vett a háborúban.

Fodor Rezső posta- és táv. főfel.

Iskoláit Szatmáron végezte. 1894-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába, jelenleg a budapesti 72-es postahivatal rovatoló osztály vezetője, mint főfelügyelő. A helybeli postatisztek egyesületének elnöke. Az egyesület tagjainak száma kb. 150. Az egyesület állandóan fejlődik és kulturális tevékenységet fejt ki.

Goldschmied Hermann Hév. alk.

Középiskolának elvégzése után először 1894-ben, másodszor 1903-ban került a Hév. szolgálatába. Felességének helyben fűszer és vegyeskereskedése van. A háborúban a 29. honvéd gy. ezred kötelékében orosz fronton harcolt, majd Przemysl elestekor orosz fogságba került, ahonnan hazatérve, 1918-ban mint szakaszvezető szerelt le. Fivérei: József és Gerő szintén részt vettek a háborúban.

Gombás Károly m. kir. posta- és táv. szakaltiszt.

1899—1906-ig a fővárosi vasútnál dolgozott, majd 1906-tól a m. kir. posta kötelékében teljesít szolgálatot. Helyben 1908 óta lakik. A polgári körnek alelnöke, közs. képv. testület tagja, a r. kath. egyház tanácsosa, stb. A háborúban a táb. posta irányításánál működött és buzgó munkásságáért dícsérő oklevelet és ezüst érd. ker. kapott a vitézségi érem szalagján. Az 1896. évi jub. emlékérem tulajdonosa.

Gunther József törvsz. tisztv.

Iskoláit Budapesten végezte. 1919-ben lépett a budapesti kir. törvényszék szolgálatába mint tisztviselő. A helybeli II. ker. Polgári Kör elnöke, a polg. társaskör alelnöke, valamint több társadalmi egyesület tagja.

Horváth Gergely Máv. géplakatos.

Iparát Budapesten tanulta. A Máv. szolgálatába 1903-ban lépett, mint géplakatos. Tagja a r. kath. egyházi tanácsnak, valamint több társadalmi egyesületnek. Több polg. kitüntetés tulajdonosa.

Klier József Hangya körzeti ügyv. igazgató.

Iskolának elvégzése után a kereskedői pályára lépett és mint gyakornok Budapes-

ten működött 1914-ig. 1921 óta a Hangya Szöv. kötelékébe tartozik. Ügyvezetése alá tartozik Rákosszentmihály, Cinkota, Csömör, Anna- és Árpád-telepi fogyasztási szövetkezetek. Mint sportkedvelő, egyik megalapítója a helybeli RTK egyesületnek, amelynek sporttelepeinek megszerzése és ugyanott felállított hősök emlékművének megszerzésében tevékeny részt vett.

Kovács Gyula Máv. stiszt.

1916-ban lépett a Máv. szolgálatába és jelenleg is ott teljesít szolgálatot. 1929 óta helyben lakik. A Nemzeti Hadseregben teljesített katonai szolgálatot. Édesatyja részt vett a háborúban és mint rokkant szerelt le.

Kukucska János munkás.

1909 óta helyben lakik. A háborúban 1914-től az 1. honv. gy. ezred kötelékében olasz és román fronton harcolt, egyszer sebesült és mint őrvezető szerelt le. Kitüntetései: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker. és 1896. évi jub. érem.

Lovász Sándor Máv. kocsirendező.

1917-ben lépett a Máv szolgálatába és jelenleg mint kocsirendező teljesít szolgálatot. 1929 óta helyben lakik. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Malecz Frigyes Máv. vizsg. lakatos.

Iparát Zágrábban tanulta. Mint segéd 4 évig Horvátországban dolgozott, majd 1904-ben lépett a Máv. szolgálatába és jelenleg mint vizsgálólakatos teljesít szolgálatot. Sógora, Diesner Károly részt vett a háborúban.

Menich József.

Először édesatyjával, utóbb önállóan gazdálkodott. 1898 óta helyben lakik, saját házában. Négy fia részt vett a háborúban, akik közül József az orosz fronton eltünt.

Molnár Gyula Phöbus Rt. vezetője.

A „Phöbus" R. T. vill. váll. megbízásából felépítette a helybeli villamos hálózatot és jelenleg is annak vezetője. Tagja az összes társadalmi egyesületeknek, valamint a közs. képv. testületnek.

Petruska János min. I. o. altiszt.

1911-ben lépett az állam szolgálatába mint altiszt és jelenleg is szolgálatot teljesít. Tagja a Kansz.-nek, Fűvére, Ferenc, valamint a rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Szücs Károly posta szakaltiszt.

1905-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába jelenleg Budapesten a 70-es postahivatalnál mint irányító teljesít szolgálatot. A közs. képv. test. tagja, a postaaltisztek egyesületének fennállása óta elnöke. Az egyesületnek saját helyisége, valamint fa és szénkereskedési telepe van.

Veszely Lajos posta altiszt.

1912-ben került az m. kir. posta szolgálatába, mint segédszolga. 1917 óta helyben lakik. Fűvére András a harctéren szerzett betegségében 1919-ben hősi halált halt.

Vincze Pál Máv. vonatkisérő.

1914-ben lépett a Máv. szolgálatába és jelenleg mint vonatkisérő teljesít szolgálatot. 1920 óta helyben lakik. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Wágner Lajos Máv. irodatiszt.

Iskoláit Mezőberényben és Székelyudvarhelyen végezte, majd azok elvégzése után, 1908—9-ben gőztégla és agyagárugyárban mint felügyelő működött. 1909—19-ig a Máv. szolgálatában a zágrábi üzletvezetőségnél, 1919-től a budapesti üzletvezetőségnél működik.

NYUGDIJASOK. ÖZVEGYEK ÉS MAGÁNZÓK

Almássy Dénes ny. pénzügyőri fővigyázó.

1895-ben lépett az állam szolgálatába, ahol 32 éven át teljesített szolgálatot 1925-ig, nyugdíjaztatásáig. Tagja a helyi polg. körnek. A háborúban a 29. h. gy. ezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot.

Antal Károly ny. áll. kez. altiszt.

22 éven át teljesített szolgálatot az államnál 1924-ig, nyugdíjaztatásáig. Tagja a helyi polg. körnek. A háborúban 1915-től, 16 hónapig az orosz fronton harcolt.

Id. Bottyányi László szkfőv. ny. altiszt.

1886-ban került a fővároshoz, ahol 38 évig teljesített szolgálatot, nyugdíjaztatásáig, 1924-ig. Helyben 1922 óta lakik. Fia László részt vett a háborúban és megsebesült. Fentnevezett édesatyja résztvett az 1848—1849-iki szabadságharcokban.

Chabada József ny. m. kir. posta altiszt.

28 évig teljesített szolgálatot a m. kir. posta szolgálatában 1923-ig, nyugdíjaztatásáig. Fia József 1914-ben a háborúba önként vonult be és az orosz fronton harcolt és az ott szerzett sebesüléséből kifolyólag 1921-ben halt meg.

Coriáry István ny. tanító.

Iskoláit Sopronban végezte és azok elvégzése után mint s.-tanító, majd mint tanító Kisnjányok községben működött. 1928-ban ment nyugdíjba és azóta helyben lakik. Fia István 1914-ben önként bevonult a háborúba s mint tüzérfőhadnagy szerelt le. Egyszer sebesült.

György János ny. áll. műsz. altiszt.

1893-ban lépett az állam szolgálatába és 34 éven át teljesített szolgálatot. 1928-ban nyugdíjazták. 1902 óta helyben lakik. A közs. képv. test. tagja, valamint a polg. körnek, stb.

Holler Gusztáv nyug. áll. kez. altiszt.

32 éven át teljesített az államnál szolgálatot 1925-ig, nyugdíjaztatásáig. Tagja a helyi polg. körnek. A háborúban az orosz, szerb és román frontokon harcolt. Unokafivére H. János a harctéren eltünt.

Hornyok Gyula ny. szfv. árbecsüs.

Iskoláinak elvégzése után Székesfehérváron került állásba, hol 39 évig teljesített szolgálatot. Külföldön, Németországban, Olaszországban és Ausztriában járt. A közs. képv. testületnek hosszabb idő tagja.

Kiing János, Osztrák-Magyar Bank nyugdíjas.

1888-ban lépett az Osztrák-Magyar Bank szolgálatába, ahol 35 éven át teljesített szolgálatot, 1921-ben nyugdíjazták, majd még 3 évig a magy. jegyintézetnél működött. Egyetlen fia, István, mint főhadnagy a háborúban orosz fronton harcolt és az ott szerzett betegségében 1927-ben elhalt.

Kenae István ny. szfőv. alk.

1896-ban lépett a szkfőváros szolgálatába és 33 évig, nyugdíjaztatásáig teljesített szolgálatot. 1929-ben ment nyugdíjba, 1905 óta helyben lakik. Az 1896. évi jub. eml. érem tulajdonosa.

Nagytay Gyula magánzó.

Kádármesterséget tanult, majd mint raktárnok 35 évig működött, 1920 óta helyben lakik, de már 1896 óta bíntokosa és adófizetője a községnek. Rákospalotán is háztulajdonos. Tagja a polg. körnek és a Credónak.

Máté Ferenc, Felsőmagyarorsz. Bánya Rt. nyugdíjasa.

Először a m. kir. posta, majd a Felsőmagyarországi Bánya R.-t. szolgálatába lépett, ahol 35 évig teljesített szolgálatot. Tagja a helyi polgári körnek és több társadalmi egyesületnek. Nevelt fia, Pap Antal, részt vett a háborúban, valamint a Nemzeti Hadseregben is szolgált.

Milkovics István, ny. Máv. mozdonyvezető.

1892-ben lépett a Máv. szolgálatába, ahol 31 évig teljesített szolgálatot. Tagja a Kansz-nak és a helyi polg. körnek. Négy fivére részt vett a háborúban és mindannyian rokkantak lettek.

Nándory Márk György, ny. Bszkrt. ellenőr.

1892-ben lépett a Közúti Vaspálya r. t. szolgálatába, ahol 1925-ig, nyugdíjaztatásáig működött. A helyi polg. körnek ellnőre, a r. kath. egyháztanács, valamint számos egyesületnek tagja. Kálmán fia részt vett a háborúban és orosz fronton harcolt, ahol fogságba esett. Mint főhadnagy szerelt le.

Papp Endre, ny. minisztériumi altiszt.

1896-ban lépett az állam szolgálatába, ahol nyugdíjaztatásáig, 1924-ig, szolgált. Tagja a helyi polg. körnek. A Nemzeti Hadseregben teljesített katonai szolgálatot.

hegybányai Pálfy János, ny. posta és táv. szak-altiszt.

1890-ben lépett a m. kir. posta szolgálatába és 35 évi működése után, 1925-ben nyugalomba vonult. 1906 óta helyben lakik. Tagja a m. kir. postaaltisztek orsz. egyesületének. Sógora, Nagy József részt vett a háborúban és orosz fogságban volt.

Pernyéz Pál, ny. posta altiszt.

1898-ban lépett a posta szolgálatába és ott működött 1922-ig, nyugdíjaztatásáig. 1896 óta lakik helyben és adófizetője a községnek. Pál fia építész, Kálmán fia, aki helyben s.-jegyző volt, a háborúban mint hadapródjelölt részt vett és az orosz fronton eltünt.

Pribék István, ny. szkfőv. altiszt.

1895-től, nyugdíjaztatásáig, 1924-ig a szekesfőváros szolgálatában állott. Három fia vett részt a háborúban, többször sebesültek. Mihály mint főhadnagy szerelt le.

özv. Réderer Lőrincné, Máv. nyugbéres.

1892-ben lépett a máv. szolgálatába és 1924-ben 32 évi szolgálat után nyugdíjazták. Fia Bohács Sándor a háborúban a haditengerészet kötelékében harcolt és mint őrmester szerelt le. Egyszer sebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker. A Nemzeti Hadseregben is teljesített katonai szolgálatot.

Sikos Sándor.

1895-ben került a m. kir. postához, ahol 1923-ig nyugdíjaztatásáig teljesített szolgálatot. Feleségének helyben fa és szén kereskedése van. Tagja a helybeli kaszinónak és a II. ker. polgári körnek.

Szajki Péter, ny. műszaki altiszt.

1882-ben lépett állami szolgálatba, ahol 40 évig működött. 1924-ben nyugdíjba ment és azóta helyben lakik. Fia Péter szerb, orosz és olasz fronton harcolt, majd fogságba esett. Többszörösen sebesült. Mint hadapród szerelt le.

Szakmáry József, nyugdíjas.

1886-ban lépett az államrendőrség szolgálatába, ahol 30 évig teljesített szolgálatot. József fia a háborúban részt vett és mint tüzérfőhadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign. Laud., nagy és kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Szarka Gábor, ny. kántortanító.

Középiskoláit Tatán és Esztergomban végezte. Mint tanító Gután, Dunaszerdahelyen, Gyömrőn, Vácbottyán és Pilisszentlélekben működött 1920-ig, nyugdíjaztatásáig. 1926 óta helyben lakik. A háborúban katonai szolgálatot teljesített. Néhai fia Kálmán, zászlós, a harctéren szerzett betegségében

1920-ban halt el. Fia kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Id. Szabadi Sándor, ny. m. kir. útmester.

Iskoláit Kaposvárott végezte és 1884-ben lépett az állam szolgálatába, ahol 42 évig működött. 1926-ban ment nyugdíjba. 1902—1903-ban, a Rába áradásakor önfeláldozó munkásságáért a keresk. min. által pénzjutalomban részesült. Fiai: Emil és Sándor részt vettek a háborúban.

Takács József, ny. áll. rendőr.

19 évig teljesített szolgálatot az államrendőrség kötelékében. Tagja a helyi polg. körnek. A háborúban 1916—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Tégen Márton, Máv. nyugd.

1895-ben lépett a Máv. szolgálatába és ott 35 évig teljesített szolgálatot, nyugdíjaztatásáig. 1927 óta lakik helyben. Tagja a vonatkísérők otthonának. Nyugalomba vonulása alkalmával a Máv.-tól elismerő oklevelet kapott. Rokonai közül többen részt vettek a háborúban.

Özv. Vida Istvánné, ny. özvegye.

Néhai férje a budapesti áru és értéktőzsde szolgálatában, 31 éven át teljesített szolgálatot, 1921-ig, nyugdíjaztatásáig. 1927-ben hal meg. A háborúban 1916—18-ig vett részt.

Virga Sándor, ny. Máv. főkalauz.

1899-ben lépett a Máv. szolgálatába és ott 1923-ig, nyugdíjaztatásáig, 24 éven át teljesített szolgálatot. Mint főkalauz ment nyugdíjba.

Vas István, ny. csendőr th.

1872-ben lépett a csendőrség kötelékébe és 36 éven át teljesített szolgálatot. A háború alatt helyben teljesített szolgálatot mint őrsparancsnok. Háromszor dicsérő elismerés, valamint 7 kitüntetés tulajdonosa és többízben pénzjutalomban részesült.

Weeber Rudolf, ny. Bszkrt főkocsimester.

Kovácsipart tanult és mint segéd 17 éven át dolgozott. 1885-ben a Bszkrt szolgálatába lépett és 1928-ig szolgált mint főkocsimester. Tagja a helybeli II. ker. polg. körnek.

BETÜSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Buday Ferenc*, Béla u. 58.

Iskoláinak elvégzése után az ipari pályára lépett és mint kitanult asztalos 19 évig Budapesten neves cégeknél dolgozott. 1924 óta helyben önálló asztalosmester. Rész vett a világháborúban.

Kamarán Kálmán, Baross u. 28.

Iparát Szatmárnémetiben tanulta, mint segéd Budapesten is dolgozott. 1929 óta helyben önálló épület- és bútorasztalos. Üzeme géperőre van berendezve. Tagja az Ipartestületnek. Fivérei: József és Béla részt vettek a világháborúban és többször sebesültek.

Májer Lajos, Nap u. 43.

Iskoláinak végeztével az ipari pályára lépet és mint segéd Budapesten, Bécsben, Pécsen stb. dolgozott. 1928-ban önállósította magát, 1930-tól pedig helyben önálló asztalosmester. A háborúban a 44-es gy. ezred kötelékében szerb, orosz, olasz, román frontokon harcolt és kilencszer sebesült. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., seb. érem, Károly cs. ker. 1926-ban mint tizedes szerelt le.

Patala Sándor, Hársfa u. 34.

Mint asztalossegéd iparában 42 év óta dolgozik. 1904 óta helyben lakik. Tagja a helyi polg. körnek. A háborúban 1916-tól teljesített katonai szolgálatot, mint árkász. Fiai: István és Antal részt vettek a háborúban.

Patyi Lajos, Szilágyi Dezső u. 6.

Négy középiskoláinak elvégzése után az ipari pályára lépett és 1927-ben mint segéd helyben három évig és Kőbányán dolgozott. Azóta helyben önálló. Iparát mint épület- és bútorasztalos szakszerűen érti.

Schubert Sándor, Hunyadi u. 3.

Mint segéd Budapesten is dolgozott. 1922 óta helyben mint önálló asztalosmester dolgozik. A r. kath. egyháztanács tagja, valamint több társadalmi egyesület vál. tagja. Fia, Lajos az olasz fronton 3 évig harcolt és mint főtüzér szerelt le.

Böröczky Sándor, Bridai Ferenc, Fekete Dezső, Illovits János, Kozma Lajos, Kubicza János, Martin Tihamér, ifj. Orsay József, Orsay Károly, Ricsner Ágoston, Scheisch Vilmos, Somogyi István, Szárek Lajos, Szárek Pál Péter, Szigeti Lajos, Weisz Gábor, Wiczencz Vendel, Zsaludek Antal.

Autófuvarozó: *Fekésházy József.*

Autótulajdonosok: *Adorján Ervin, Dóra Mihály* (teherautók).

Ácsok: *Recsnik István*, Nap u. 4.

Iparát helyben tanulta, mint segéd 18 éven át az ország különböző részein dolgozott. 1921 óta helyben önálló ácsiparos. A háborúban a 7. huszárezred, majd a 11. mezei tüzérezred kötelékében a szerb és orosz fronton harcolt és egyszer megsebesült. Kitüntetései: nagy és kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Varga Mihály, Béla u. 53.

Iparát helyben tanulta, mint segéd 4 éven át dolgozott, majd 1910-ben saját erejéből

önállósította magát és jelenleg mint ácsmester dolgozik. A háborúban az 1. honv. gy. ezred kötelékében az orosz fronton harcolt 18 hónapig és egyszer megsebesült, valamint az ott szerzett betegségéből kifolyólag rokkant lett. Kitüntetése: kisez. v. é. és Károly cs. ker.

Zieser Alajos, Szepesi u. végén.

Iparát Budapesten tanulta 1911-ben, mint segéd és munkavezető összesen 11 évig dolgozott. 1921 óta helyben önállósította magát és jelenleg mint képesített ácsmester dolgozik. A háborúban a 32. gy.-ezred kötelékében az orosz fronton harcolt, majd fogságba esett.

Benkovics György, Blaskovits János, Gerstmayer Károly, Gyábekkó Gedeon, Hegedűs Ferenc, Herbach Ferenc, Héjjas Gyula, Kecskeméty Béla, Nyerges István, Obuczán József, Rottenberg Sámuel, Volentics István.

Bazárárusok: *Dénes József, Fleiszig Sándorné, Tuba János.*

Bádogosok: *Bekei István, Fisch János, Horváth András, Lakits János, Schin Endre.*

Bognárok: *Kiss Géza, Kozma Káhály, Polgár Gyula.*

Bor- és szeszkereskedő: *Gabányi György.*

Bőrdíszműárú készítő: *Weiszfried György.*

Bőrkereskedők: *Alter Aladár*, Csömöri u. 50.

Iparát Budapesten tanulta és mint segéd 5 éven át dolgozott. 1926-ban önállósította magát. A háborúban 1916-tól a 32. gy. ezred kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült. A háború után a Nemzeti Hadseregben a csendőrkülönítményben teljesített szolgálatot és mint őrmester szerelt le.

Mayer Ferenc.

Cipészek: *Kerekes Gábor*, Rákosi u. 32.

Iparát helyben tanulta 1915-ben. Mint segéd 9 éven át dolgozott, majd 1927-ben másodszor helyben önállósította magát. A háborúban az orosz és olasz fronton harcolt, mint vártüzér. Kitüntetései: háromszor bronz v. é., vasker. és Károly cs. ker.

Kiss Miklós, Béla u. 34.

Iparát Nagykárolyban tanulta és mint segéd 5 évig Budapesten és vidéken dolgozott. 1919 óta helyben cipészmester. A háborúban orosz és olasz fronton harcolt. Egyszer sebesült. Kitüntetése: vasker., bronz v. é. és Károly cs. ker. Mint őrmester szerelt le.

Mátyás András, Jenő u. 4.

Mint tanult cipész Bécsben, Komáromban, Érsekujváron, Pozsonyban és Budapesten dolgozott. 1900-ban önállósította magát és 1902 óta helyben önálló cipészmester. Az ipartestületnek hosszabb ideig volt elnöke, jelenleg pedig ügyv. alelnöke stb. A háborúban az olasz fronton harcolt és megsebesült. Kitüntetése: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker.

Mészáros Sándor, Toros u. 7.

Iparát Budapesten 1911-ben tanulta, mint segéd 14 éven át Budapesten dolgozott. 1930 óta helyben önálló cipészmester. Iparában szakszerűen dolgozik és a kiállításon kitüntetést és oklevelet nyert. A háborúban a 32. gy. ezred kötelékében az orosz, román és olasz fronton harcolt, háromszor megsebesült, rokkant lett.

Palatinus Antal, Gusztáv u. 21.

Iparát Rákospatakon tanulta, mint segéd 8 éven át működött Budapesten és vidéken. 1923 óta helyben lakik, ahol később saját erejéből önállósította magát. Édesapja Balázs és fivérei: József és István részt vettek a háborúban, apja rokkant lett, fivérei megsebesültek.

Plank János, Fürdő u. 16.

Iskoláinak végeztével az ipari pályára lépett és mint segéd Budapesten és helyben 1928-ig dolgozott. Azóta önálló cipészmester. A háborúban a 31. táb. tüzérezred kötelékében olasz fronton harcolt és megsebesült.

Sulyok Imre, Ida u. 34.

Mint cipész 1921-ben felszabadult, mint segéd Budapesten és helyben dolgozott, 1930 óta pedig helyben önálló.

Alföldy József, Czene Gyula, Folkmann Gyula, Haszpra István, Henits István, Horváth Imre, Iványszky István, Iványszky József Kadlecsovics István, P. Kiss Lajos, Korech Vilmos, Korpás Béla, May Géza, Manglitz Rudolf, Máthé István, Mészáros István, Neutzer Albert, Ölschléger Mihály, Petri Ádám, Reiser Józsefné, Schmied Ferenc, Scheffer István, Scheidl József, Schwammenschneider Pál, Simon Albert, Steiner Dániel, Sztankovics Gyula, Trupper Sándor, Varga Pál, Vasák István, Váczi Ferenc.

Cipőfelsőrészkészítő: *Szerző István*, Rákóczi u. 58.

Mint segéd és munkavezető Budapesten 13 évig dolgozott. Először Budapesten, majd 1929 óta helyben önálló. A háborúban 1915-

től a 38. gy. ezred kötelékében 18 hónapig olasz fronton harcolt.

Cukorkakereskedő: *Ádám Istvánné.*

Cukrászok: *Hora János, Sztrenyovszky Béla.*

Cselédközvetítő: *Faska Béláné.*

Cserépfedők: *Bőhm Károly, Csapka János, Mikó János.*

Cséplőgép tulajdonos: *Weinwurm János* 12 HP nyersolajmotorral.

Dohánytőzsdések: *Büchler Dénesné, Csatlós Dénesné, Englert Józsefné, Figyelmessy Katalin, Görger Lászlóné, Lengyel Béla, özv. Peel Ferencné, Szőts Árpád.*

Drogériák: *Erdélyi Sándor, Tóth József.*

Ékszerész: *Zelinka János,* Csömöri u. 64.

Iparát Budapesten 1901-ben tanulta, mint segéd Bécsben és Amerikában Newyorkban, valamint Budapesten 10 évig dolgozott. 1928 óta helyben önálló iparos. Tagja az ipartestületnek és a polgári körnek. A háborúban az 5. honv. gy. ezred kötelékében az orosz fronton harcolt, fogságba esett.

Építési vállalkozók: *ifj. Szabó József,* Rákóczi u. 16.

Iskoláit Budapesten végezte. Nyilvános tervpályázatokon többizben díjat nyert, a sashalmi Kereszturi úti állami el. isk. az ő tervei szerint épült fel. A helybeli Nagykaszinó jegyzője, a Magyar Férfiak Szentkorona Szövetsége helybeli csoportjának választmányi tagja.

Lantos András, Poros István.

Építőmester: *Szabó József,* Miklós u. 4. Tel.: 27.

Középiskoláit Kecskeméten végezte. A budapesti Operaház építésénél gyakornokoskodott, majd 6 évig Pántos Gyula és Lechner Ödön műépítészek irodájában dolgozott, 10 évig pedig Ruppert Vilmos műépítésznél mint rajzoló és építésvezető működött. 1901-ben tett építőmesteri vizsgát, utána 6 évig Paulheim Ferenc építőmesternél működött. Önálló építőmester 1907 óta. Közs. képv. testület tagja, Ipartestületnek alapításától kezdve 10 évig elnöke volt, jelenleg tb. elnöke, a Bpesti Építőmesterek és a Mérnöki Kamarának tagja.

Fakereskedők: *Vittek Ferenc és Károly.*

Iskoláikat helyben és Budapesten végezték. 1910 óta a faszakmában működnek, helyben van fatelepük. Ferenc a háborúban az 1. h. gy.-e. kötelékében szerb és olasz fronton összesen 48 hónapig harcolt. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker. Édesapjuk Vittek Ferenc vendéglős volt, 1877 óta helybeli lakos.

Altmann Manó, Csapka Istvánné.

Festékkereskedő: *Berkó József.*

Festőművészek: *Buday András, Burghardt József, Csókos V. Sándor, Kernstock Ágoston, szepesi Kuszka Jenő.*

Fényképészek: *Feuwerceig Jenő, Károlyi Aladár, Pánczél Ferenc, Stróbl J. Nándor.*

Fodrászok: *Engler Ferenc, Feudt Péter, Heich Ignác, Nálich Ferenc, Nálik József, Neumayer Ferenc, Mihalkó Károly, Schwartz Károly, Tóbiás Ádám.*

Fogtechnikus: *Scher Tibor,* Szentkorona u. 64.

Iskoláit Makón és Budapesten végezte. Mint fogtechnikus gyakornok Budapesten két éven át működött. Először Berlinben és Olaszországban, majd utóbb 1923-ban helyben fogműtermet nyitott. Édesapja a háborúban orosz, olasz, szerb és francia frontokon harcolt, míg 1918-ban mint százados szerelt le. Többször megsebesült. Tagja a KMAC-nak, a helybeli Sportclubboknak, stb.

Fuvarozó vállalkozók: *Hetesi János,* Béla u. 62.

1892 óta helyben lakik és 1922-től mint önálló fuvaros dolgozik. Fivérei István és Sándor résztvettek a háborúban, ahol István meg is sebesült.

Kóta Gyula, József u. 1.

Vasmüszerész mesterségét Mátyásföldön a Fridrich-féle gyárban tanulta. Mint segéd Ujpesten dolgozott. 1918 óta helyben fuvarozó ipart üz. A háborúban 1916-tól a 32. gy. e. kötelékében mint géppuskás az olasz fronton harcolt. Kitüntetései: Károly cs. ker. 1918-ban mint tizedes szerelt le.

Pelbárt József, Nefelejts u. 1.

Iskoláinak elvégzése után 1894-ben került a máv. szolgálatába, honnan 1926-ban ment nyugdíjba. Helyben 1919 óta lakik, ahol utóbb mint önálló fuvaros működik. A máv. szolg. bronz érremmel tüntette ki.

Schwindt János, Csömöri u. 18.

Iskoláit helyben végezte. 1912 óta mint önálló fuvaros dolgozik. A háborúban 1916-tól a 32. gy. e. kötelékében román és olasz fronton harcolt, majd francia fogságba került, ahol 19 hónapot töltött.

Szik Ferenc, Rákos u. 69.

1912-ben önállósította magát és azóta helyben önálló fuvaros. A háborúban a 39. gy. e. kötelékében orosz majd olasz fronton

összesen 52 hónapig harcolt és kétszer sebesült meg.

Bukovszky István, Frank Rezső, Heurik Mihály, Kele János, Szeidler Zoltán, Szokolszky Pál, Sztanek Ignác.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Bernhardt Dezső*, Mária u. 47.

Szakmáját Budapesten tanulta, mint segéd üzletvezető és ellenőr összesen 18 éven át dolgozott. 1925-ben helyben önállósította magát. A háborúban 1915-től 86. gy. e. kötelékében orosz és olasz fronton összesen 40 hónapig harcolt, egyszer sebesült. Kis ez. v. ér. és Károly cs. ker.

Blazsek Vilmos, Jávor u. 74.

Szakmáját Miskolcon tanulta 1917-ben. Mint segéd és üzletvezető Bpesten és vidéken dolgozott. 1930 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. Néhai édesatyja részt vett a háborúban és az olasz fronton hősi halált halt. Fivére, József szintén részt vett a háborúban és mint tűzmester szerelt le.

Elbert József, Viola u. 5.

Iskoláit helyben, a technológiát Budapesten végezte 1929-ben. Az összes gépekről kb. 8 bizonyítványt szerzett. 1930-ban saját erejéből mint fűszer és vegyeskereskedő önállósította magát. Édesapja részt vett a háborúban és orosz fogságba esett.

Heist Károly, Lajos u. 25.

Iskoláit Sopronban végezte, a szakmáját ugyanott sajátította el. Mint segéd és üzletvezető Budapesten és Bécsben dolgozott. 1926 óta helyben önálló fűszerkereskedő. A háborúban 1915-től a 8. nehéz tüzérezred kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, majd megsebesült. Kitüntetései: Kis ez., 3-szor bronz v. é., vaskereszt és Károly cs. ker

Horváth József, Csömöri u. 34.

Szakmáját Bpesten a Hangyánál tanulta, ahol 10 éven át mint ellenőr és szövetkezeti ügyvezető működött. 1925-ben helyben önállósította magát. A háborúban 1914-től a 13. huszárezred kötelékében teljesített szolgálatot és 1918-ban mint huszárőrmester szerelt le.

Kiss Dániel, Csömöri u. 125.

32 évig a m. kir. államrendőrségnél mint főellenőr teljesített szolgálatot. Jelenleg feleségének helyben fűszer és vegyeskereskedése van.

Márton Bálint, Ida u. 64.

A fűszerkereskedői szakmát tanulta és mint segéd 5 évig dolgozott. 1898-ban a m. kir. posta szolgálatába lépett és ott 14 évig mint mozgópostás teljesített szolgálatot, betegsége miatt nyugdíjazták. Először Pestújhelyen, utóbb helyben önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háborúban katonai szolgálatot teljesített. Fiai Károly és Béla résztvettek a háborúban.

Papp János, Rákóczi u. 1.

Békeidőben mint hivatásos katona teljesített szolgálatot a lovastüzéreknél. 1923 óta helyben önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háború alatt a 4. lovastüzér osztálynál teljesített szolgálatot. Kitüntetései: bronz v. é. és a kor. ez. érd. ker., 1908-as jub. ker., 1912—13-as eml. ker., 10 évi szolg. jelv. 1923-ban mint tisthelyettes szerelt le.

Rajháti István, Béla u. 43.

A cipőfelsőrészkészítő mesterséget tanulta, melyben 6 éven át dolgozott. Később a kereskedői pályára lépett először Pesterzsébeten, később helyben önállósította magát és jelenleg mint önálló fűszer és vegyeskereskedő működik.

Rinhoffer János, Pálya u. 29.

Iskoláinak elvégzése után a Máv. szolgálatába került, ahonnét megválva helyben telepedett le és jelenleg fűszer és vegyeskereskedése van

Szeidler Jenő, Lechner Lajos u. 3.

Iskoláit helyben és Budapesten végezte 1912-ben. Mint tisztviselő helyben és Budapesten 15 éven át működött. Feleségének fűszer és vegyeskereskedése van, melyet közösen vezetnek. Édesapja és fivére Tivadar résztvettek a háborúban, ahol Tivadar az ott szerzett sebesülésében 1916-ban hősi halált halt.

Török Bálint, Mátyás kir. u. 18—20.

Eredetileg csizmadia mesterséget tanult. 1925 óta helyben lakik mint kereskedő. Feleségének nevén szintén van egy szatócsüzlet. A háborúban orosz, szerb és albán frontokon harcolt és mint rokkant szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kis. ez., br. v. ék.

Báló Mátyás, Bene József, Berger Samu, Borstein József, Brüll Géza, Csipke István, Farkas János, v. Farkas Mihály, Fodor Lipót, Frank Károlyné, Fülöp Antalné, Goldmann Dávid, Hajtó Józsefné, Horváth Istvánné, tordai Kádár László, Kovács József, Lindenfeld Ignác, Maboda József, Marossy Béla, Márer József, Mijzer Sándor, Nagy Péterné, Nagy Mihály, Németh Antal, Nyiri Ferencné, Prohászka Béla, Schwarz Antal, Schwarz József, Szabó Jánosné, Szász Izidor, Szeidler Simon, Szentjánosi Zsigmond, Szilák Margit, Vértes Jakab.

Gabona és terménykereskedő: *Mayer Adolf.*

Kalaposok: *Krausz Andorné, Pellák Margit.*

Kályhás: *Major Gyula.*

Kárpitos: *Horváth Lajosné.*

Kertészek a) konyhakertészek: *Bognár Gyula, Dimitrov György, Heimann Lajos, Kapcsos József, Mayer János, Mahrer Károly, Petroff Miklós, Rédly György, Reinbóth Béla, özv. Runge Károlyné, Schuster Andor, Sulti József, Tóth József, Váradi József.*

b) virág- és gyümölcskertészek: *Prakter Károly*, János u. 70.

Kőműves mesterséget tanult, mint segéd 6 éven át dolgozott, majd helyben önállósította magát. Jelenleg virákertészete van. Háborúban 1915-ben önként vonult be és orosz, majd román fronton összesen 14 hónapig harcolt, egyszer sebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Bejey Ferenc, Braun Frigyes, Gruber Sándor, Illés József.

Kéményseprőmester: *Hauser Gyuláné.*

Kocsmárosok: *Adorján Ervin, Bilszky József, Hedlicska József, Rafalovszky Ferenc, Szabó Pál, Tóth János, Varga György.*

Kovácsok: *Fotykó Ferenc*, Ida u. 47.

A kovácsipart 1896-ban tanulta és mint segéd Budapest, Bécs, Pozsony stb. városokban dolgozott. 1918 óta helyben önálló kovácsmester. A háborúban 1915-től orosz fronton harcolt és az összeomláskor szerelt le. Szolg vasker. tulajdonosa.

Nagy József, Szilágyi István, Szolcsányi Lajos, Szőke Rezső, Stein Péter.

Kőfaragó: *Csordás János.*

Kőmívesek: *Csatlós János.*

Iparát helyben tanulta. Mint segéd és munkavezető 10 éven át dolgozott, majd 1928-ban saját erejéből önállósította magát. 1898 óta helyben lakik. A háborúban 1915-től az 1. honv. gy. e. kötelékében, orosz, olasz fronton harcolt és orosz fogságban is volt. Egyszer sebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Kovács Károly, János u. 46.

Iparát Győrben tanulta. Mint segéd 49 évig dolgozott. Helyben 1892 óta lakik. Öt gyermeke közül József résztvett a háborúban és 2 évig teljesített katonai szolgálatot.

Bőhm Ferenc, Fodor Gáspár, Frank András, Fülöp Antal, Geleszka Mihály, Glac Lajos, Hiedl Ferenc, Juhász József, Kereszti János, Klopcsek József, Kremsner György, Laczkó Sándor, Lendvay Béla, Makádi István, Mészáros Ádám, Mészáros József, Mikusi Sándor, Németh András, Payer Wilibald, Pernyész Pál, Róden Miklós, Rózsa Ferenc, Sebők István, Szekeres Ferenc, Szekeres János, Szekeres Pál, Sztarek János, Tuzcsopi Béla, Verla József.

Könyvkötő: *Fejér Gyula.*

Kútépítők: *Berger Péter, Schlachutka János.*

Lakatosok: *Hulák István*, József u. 58.

Iparát Budapesten 1917-ben tanulta és mint segéd 7 évig dolgozott. Feleségének helyben fűszer- és vegyeskereskedése van. A háborúban 1917-től az olasz fronton harcolt. 1919-ben szerelt le Budapesten, majd 1920-tól 1922-ig a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Pázmándy Rezső, Pál u. 33.

Iparát Bpesten 1896-ban tanulta. Mint segéd és munkavezető állandóan működik. Helyben 1919 óta lakik, de már 1911 óta helyben háztulajdonos. A háborúban 1914-től szerb, orosz és olasz frontokon harcolt.

Czinkel István, Forgács István, Kamecker Alajos, Kátai Lajos, Kiss Gergely, Kranitz Lajos, Kreszán József, Lusztig Ignác, Malovetz Mihály.

Látszerész: *vitéz Radafalvi Aladár.*

Linóleumkereskedő: *Váradi Károly*, Sashalom, Garai u. 12.

Működését a hadi tengerészetnél kezdte 1912—20-ig. Majd később a magyar folyam és tengerhajózási rt.-nél működött. Helyben linoleum és szőnyeg üzlete van. A háború alatt a haditengerészetnél teljesített szolgálatot mint torpedista és kormányos. Kitüntetése: Károly cs. ker. Édesapja Nándor a háborúban szerzett betegségében 1918-ban meghalt.

Lókereskedő: *Bayer Sándor.*

Mészárosok és hentesek: *Gruber Károly*, Pálya u.

Iparát helyben tanulta. Mint segéd 7 évig dolgozott, 1927-ben helyben önállósította magát. A háborúban 1918-tól a 26. vadászezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot. Három fivére, Ferenc, Antal és József résztvettek a háborúban és mindhárman hősi halált haltak.

Gruber Antal, Haniker Ernő, Hof-

fer András, Horváth János, Lindmayer Károly, Rittmann László.

Műszerészek: *Ertl Ferenc*, Rákos u. 95.

Iparát 1907-ben Budapesten tanulta, azóta mint segéd állandóan Budapesten dolgozik. Helyben feleségének fűszer és vegyeskereskedése van. A háborúban 1915-től az 1. h. gy.-e. kötelékében orosz fronton 3 évig harcolt, egyszer megsebesült. Kitüntetése.: Kis ez. v. é. és Károly cs. ker.

Varró János, Bártfa u. 2.

Iparát Bpesten tanulta. Mint segéd Bpesten 5 éven át dolgozott. 1930 óta helyben önálló. Tagja az ipartestületnek. Kizárólag iparának él és annak érdekeit figyelemmel kiséri.

Órások és ékszerészek: *Winkler Adolf*, Ilona u. 41.

Iparát Szegeden a Braunsvetter cégnél 1890-ben tanulta. Mint segéd bel és külföldön 23 évig dolgozott. Először Budapesten önállósította magát 1920-ban, 1930 óta pedig helyben önálló órásmester. A háborúban a távirdászezred kötelékében szerb és orosz fronton 36 hónapot töltött.

Diewald Gyula, Zeidl Dávid.

Pékek: *Leicht Gyula*, Jávor u. 75.

Iparát Dunapatajon 1919-ben édesapjánál tanulta. Mint segéd Bpesten és vidéken 9 évig dolgozott, majd először Rákospalotán utóbb helyben önállósította magát. A helyi ipart. tagja.

Dobák József, Kirschner József, Lerch Lajos, Országh József, Wegenaszt Lipótné.

Pénzbizományos: *Stieber Rezső*, Ilona u. 27.

Középiskoláit és az akadémiát Temesváron végezte 1874-ben. Iskoláinak elvégzése után Budapesten több nagy cégnél mint magántisztviselő működött. Először Budapesten, majd Kőbányán önállósította magát. 1917-től helyben az Anker biz. társ. helyi képviselője. Résztvett Bosznia okupációjában.

Rövidárúkereskedők: *Káldor Ödön, Kertész Kata, Nádler József, Weisz Ignácné.*

Sapkakészítő: *Pauler József.*

Sörnagykereskedő: *Király János*, József u. 12.

Iskoláinak elvégzése után Budapesten mint magántisztviselő 7 éven át működött. Először Budapesten, majd később helyben önállósította magát és 1904 óta mint sörnagykereskedő működik. Részvett a háborúban és 1919-ben mint zászlós szerelt le.

Szabók. Férfiszabók: *Bruder Sándor*, Rákosi u. 74.

Iskoláinak elvégzése után az ipari pályára lépett és mint kitanult szabó Bécs, Prága és Pozsonyban dolgozott 1927-ig. 1929 óta helyben önálló szabó. Az ipartestület és a dalkör és több sportegyesületnek tagja.

Schneider József, Kossuth Lajos u. 23.

Az úri és női szabóipart 1897-ben Nagybecskereken tanulta, utána mint segéd Budapesten 4 évig neves cégeknél dolgozott. Mint szabó 1902-től 1922-ig Budapesten, 1922-től pedig helyben működik.

Babinyec Ferenc, Brettschneider István, Halada László, Högyi József, Kubik József, Lomin Theodor, Martinecz Sándor, Mihályi Zsigmond, Schmidt János, Tresánszky Lajos, Varga Balázs. Női szabók: *Demeter Jánosné, Diettrich Zoltánné, Domiter János, Jant Róbertné, Kiss Borbála, Mohr Béláné, Nagy Lászlóné, Paxián Péterné, Rubay Istvánné, Schöntag Lujza.*

Szikvízgyárak: *Bernáth Rezső, Schwarz Ignác.*

Szobafestők és mázolók: *Pintér Károly*, Ida u. 32.

Iparát Bpesten tanulta és mint segéd több helyen 14 évig dolgozott. 1926 óta helyben önálló. Még 1913-ban önként bevonult, a háborúban orosz, román és olasz fronton harcolt, utóbbi helyen francia fogságba esett, ahol 2 évig volt. Egyszer sebesült. Kitüntetései: kis ez., 3-szor bronz v. é., Károly cs. ker. 1920-ban mint tizedes szerelt le.

Bostya-Marosán György, Faller Nándor, Kós Mihály, Róden József.

Szűcsök: *Mészáros László*, György u. 8.

Iparát Kolozsváron 1920-ban tanulta. Mint szücssegéd 10 éven át kizárólag jobb helyeken dolgozott Budapesten. 1924 óta helyben lakik, majd később felesége nevén fűszer és vegyeskereskedést nyitott, melyet közösen vezetnek. Nevelőapja résztvett a világháborúban.

Csery Lajos.

Temetkezési vállalkozó: *Adámy Oszkár*, Rákosi u. 49.

Iskoláinak végeztével külföldön tanulmányuton volt, 1925 óta helyben önálló temetkezési vállalkozó. Az összes helybeli társadalmi egyesületnek tagja. A háborúban mint 4. hegyi tüzér orosz, szerb, olasz és török fronton harcolt. Kitüntetései: ez. érd. ker., Károly cs. ker. és a török félhold.

Textilkereskedő: *Nádler József*, Ida u. 3.

1895-ben lépett a kereskedői pályára és mint segéd Budapesten 9 évig dolgozott. 1906-ban helyben önállósította magát és jelenleg is mint textilkereskedő működik. A helybeli izr. hitközségnek 8 éve elnöke, valamint több egyesületnek vezető tagja. A háborúban 1916-tól a 32. nehéz táb. tüzérezred kötelékében harcolt, orosz és olasz fronton. Kitüntetései bronz v. é. és vaskereszt. Mint főtüzér szerelt le.

Tüzelőanyag kereskedők: *Klein József*, *Misuta Ferenc*, *Schaszler János*, *Sikos Sándor*.

Ügynökök, a) ingatlan ügynökök: *Kiss András*, *Kohn Adél*, *Nagy Gáborné*, *Schön Bálint*, *Szőke János*, *Tóth Jánosné*, *Wimmer Béla*.

Keresk. ügynök: *Hegyi János Károly*. Pénzkölcsön közvetítő: *Stieber Rezső*.

Üvegesek: *Schah Gábor*, *Zimmerer Hugó*.

Varrógépkereskedő: *Sinoffy Jolán*.

Vas-, szerszám- és gépkereskedő: *Rozmanith László*, Rákosi u. 74.

Iskoláinak elvégzése után a bpesti villamos vasutak kötelékében működött 1908—1910-ig mint műszaki tisztviselő. 1920 óta önálló vas, szerszám és gépkereskedő. Feleségének helyben kávéház-étterme van. A háborúban orosz fronton harcolt. Kitüntetése: 2-szer kis ez., bronz v. é., kor. vasker., Károly cs. ker. seb. érem.

Vegytisztító: *Mészáros József*.

Vendéglősök: *Englert János*, Akácfa u. 26.

Iskoláinak végeztével a vendéglősi pályára lépett, amit Rackevén, Székesfehérváron, Szigetujfalun stb. tanult. 1926 óta helyben vendéglős. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében az olasz fronton harcolt, majd megsebesült. Kitüntetése: Károly cs. ker. seb. ér. 12 szolg. érd. ker. A Nemzeti Hadsereg-be 1922-ben újból bevonult és mint őrmester szerelt le.

Franck Áron, Szentkorona u. 3.

A pékmesterséget Eszéken 1882-ben tanulta. Mint segéd 17 éven át dolgozott Budapesten, ahol 1895-ben önállósította magát. 1897—1910-ig helyben, mint pékmester dolgozott, 1910 óta pedig vendéglője van. Fiai, Gyula és Rezső végigküzdötték a háborút.

Dr. Szentmiklósy Aladár, ny. rendőrfogalmazó.

Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte. 1918-tól 1922-ig a m. kir. áll. rendőrségnél, 1923-tól a Karancsberenyi Kőszénbánya rt. ügyvezető igazgatója, 1925-től a Duna-Lloyd vezértitkára, 1926-tól pedig mint vendéglős működik. A háborúban 1914-től a 21. táb. vadász zlj. kötelékében orosz fronton harcolt, megbetegedéséig, amikor is a 16. számú e. ügyi századhoz osztották be, ahol egész leszereléséig teljesített szolgálatot.

Görger Ottilia, *Markó Károly*, *vitéz Regős József*, *Sebestyén Ferenc*, *Singer Ignác*, *Solti Sándor*, *Zirmann János*.

Villanyszerelő: *Jándi Mihály*.

Virágüzlet: *özv. Grotta Gyuláné*.

Zenetanítók: *Gonda Lászlóné*, *Szandovits Sarolta*, *Weinzierl Gyula*.

Zsibárus: *özv. Bélkey Dezsőné*.

Vitézek: *v. Nagy Szabó Sándor*, közs. tisztviselő, *v. Fazekas Mihály* kereskedő, *v. Körmendi István* áll. nyugdíjas, *v. Radafalvi Aladár* optikus, *v. Regős Ágoston*, vendéglős, *v. Szilvássy József* m. tisztviselő, *v. Szekeres Ferenc* kőműves mester, v. *Boldog Jakab* bérautós, *v. Körmendi Imre* hentes és mészáros segéd, *v. Szilvássy Gergely* egy. hallg., *v. Tóbiás István*, borb. és fordász mester.

SASHALOM

— Nagyközség —

A gödöllői helyi érdekű vonal mellett fekvő színmagyar község. Jellege, mint minden a fővároshoz közel fekvő községnek, hogy lakói több-yire tisztviselők és munkások. A községnek művelés alatt álló külső területe nincs. A község utóbbi időben alakult, történelmi jelentősége nincs.

A világháborúban bevonult katonák száma: 476, a hősi halottaké: 39, hadiözvegyeké: 35, hadiárváké. 7.

A földreform folytán 317 igénylő 150—170 négyszögöles házhelyet kapott.

ÁLTALÁNOS ADATOK.

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 12.474 lélek. Magyar: 12.212, német: 110, tót: 85, szerb: 35, egyéb: 32. R. kath.: 11.183, ref.: 915, ágh. ev.: 275, unit.: 2, g. kath.: 15, g. kel.: 12, izr.: 72. *Házak száma:* 1376. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 11.889 *lélek* és 1973 *ház* van.

Területe: 567 kh. Ház és házhelyek. *Talajviszonya:* homokos-kavicsos-agyagos.

Vas áll.: *Hév. állomás a község belterületén. Szállás:* Reisz Zsigmond szállodájában.

Posta, Táv., Tel.: *helyben.* Főszb., Törvsz., Pü. ig., Mezőg. kamr., Keresk. kamr., Iparfü., OTI: *Bpest.* Járásb., Tkv., Adóh.: *Gödöllő.* Pü. bizt.: *Gyömrő.* Pü. szak.: *Cinkota.* Vál. ker.: *pestkörnyéki.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 12.

Vezetőjegyző: *Pribelszky György* h. főjegyző.

Középiskoláit Szarvason elvégezve, jogot hallgatott, majd 1919-ben Kondoroson a közig. pályára lépett. A tanfolyamot Debrecenbe végezte. 1 évig Csányteleken, 8 évig Rákoshelyen mint s.-jegyző, 1930 óta pedig helyben mint kirendelt h. főjegyző működik. A háborúban 1915-től a 101. gy.-e. kötelékében harcolt, kétszer sebesült, mint t. hdgy szerelt le.

Adóügyi jegyző: *Kádár József.*

Középiskoláit Gyöngyösön végezte. A budapesti egyetem bölcsészeti fakultásán absolutóriumot nyert, majd a közig. pályára Pestszentlőrincen lépett, ahol 1919—26-ig működött. 1926 óta helyben, 1927-ig, mint h. aü. jegyző, 1927 óta pedig mint megválasztott aü. jegyző működik. A háborúban 1915-től a 10. honv. gy.-e. kötelékében harcolt, megsebesült, mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetése: k. sz. v. é., Károly cs. ker. és seb. érem. Neje, szül.: Perlaky Terézia áll. tanítónő.

Segédjegyző: *Kovács Tibold.*

Középiskoláit Budapesten, a közig. tanfolyamot Egerben végezte. Cinkotán kezdte működését, 1923 óta pedig helyben mint s. jegyző működik.

Közs. bíró: *Szabó Kálmán* ny. Máv. s.-tiszt.

Iskoláit Nagyszombatban végezte. 1900-ban lépett a Máv. szolgálatába. Pozsonyban, majd Budapesten teljesített szolgálatot mint vizsg. főkalauz. 1930 óta nyugdíjba van és azóta mint közs. bíró működik. A Polgári Társaskör, Úri Kaszinó stb. tagja. Tevékeny munkásságot fejt ki a községi és társadalmi életben.

Törv. bíró: *Horváth József* ny. m. kir. államrendőr.

1893—1925-ig a m. kir. államrendőrség kötelékében teljesített szolgálatot. 1897 óta helyben lakik és 1926 óta a község szolgálatában mint törvénybíró működik. A Polgári körnek tagja, az Önk. Tűzoltó Egyesületnek alapító tagja stb.

Pénztáros: *Szabó Ferenc* ny. posta- és táv. felügyelő.

Iskoláit Sepsiszentgyörgyön és Brassóban végezte. 1893-ban lépett a m. kir. posta és táv. szolgálatába, ahol 1929-ig teljesített szolgálatot. 1902 óta helyben lakik és mint közs. pénztárnok működik. A háborúban 1914-től vett részt a 24. honv. gy.-e. kötelékében. 20 hónapig harctéri szolgálatot teljesített, mint százados szerelt le.

Közgyám: *Vaczula Gyula.*

Postamester: *Muschong Rezső.*

Középiskoláit Szabadkán végezte. 1898-ban lépett állami szolgálatba és 1928 óta helyben mint postamester működik. A Nagykaszinó számvizsgálója, a Polg. Társaskörnek választm. tagja, a Lövészegylet tagja stb.

Áll. főnök: *Kraus Miklós* főintéző.

Középiskoláit Miskolcon végezte. 1907-ben lépett a Máv. szolgálatába, majd 4 év után a BHÉV szolgálatába lépett át. 1913 óta állomásfőnöke a Cinkota—nagytétei állomásnak, 1923 óta főintézői ranggal.

Helyettese: *Krizsa János* áll. felvigyázó.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyházközség. Plébános: *Köllős Ede.*

I. ker. elemi iskola. Igazg.: *Zagyva József.*

Tanítók: *Ginál János.*

A tanítóképzőt Szatmárnémetiben végezte. Működését Endrődön kezdte. Az oláh megszállás alatt menekült. 1928 óta helyben mint igazgató-tanító működik. Valamennyi társadalmi egyesület tagja. A háborúban 1914-től katonai szolgálatot teljesített.

Aradi Árpádné, Alpenyik Ilona, Budanovics Sándor, Csergheö Ernőné, Dvorszky Ferenc, Garay Aladárné, Herau Imréné, Kádár Józsefné, Kovács Aurélné, Majlovics Henrikné, Nesthinger Mar-

git, Papné Felitz Regina, Pronai Jánosné.

Helyettes tanítók: *Ármay Alajos, Wumler Anna.*

II. ker elemi iskola. Igazg.: *Deszkáss Gusztáv.*

A tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte. Kecelen, majd Pestújhelyen működött. 1928 óta helyben áll. el. isk. igazgató-tanító. Irodalmi tevékenységet fejt ki. A Nagykaszinó igazgatója, a Népművelés vezetője és ezzel kapcsolatban a népműv. zenekar megszervezője és vezetője, stb. A háborúban 1914-től a 30. honv. gy.-e. kötelékében 22 hónapig szerb, orosz, román és olasz fronton harcolt, megsebesült, mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: Sign.-Laud. a kardokkal, Károly cs. ker. és seb. érem.

Igazg.-tanító: *Riha Gyula.*

Ujbesztercén, Lednicén, Csemén működött a megszállás'g, majd Vácon, Tökölön. 1926 óta helyben igazgató-tanító. Levente oktató, a Polg. Társaskör főtitkára stb. A háborúban 1914-től rosz fronton harcolt, megsebsült és mint 50 százalékos rokkant szerelt le. Öccse, Péter hősi halált halt.

Tanítók: *Baánné Ehen Irma, Boronkay Sándor, Bozsikné Szabó Anna, Bélaffyné Stassa Mária, Fazekas Anna, Káringetz Julianna, Károly Aurél, Károly Aurélné, Kovács Erzsébet, Kuncz József, Mogyoróssy Lujza, Siposné Várnai Margit, Muschongné Öttömössy Olga.*

I. ker. óvónők: *Zachariás Margit, Zachariás Mária.*

II. ker. óvónők: *Reisz Erzsébet, Vogel Lujza.*

R. kath. polg. leányiskola.

Nyilvánossági joggal 1923-ban nyilt meg.

Igazgató: *dr. Barta Borbála.*

Középiskoláit Temesváron az egyetemet Kolozsváron, Budapesten, Münsterben és Münchenben végezte. Működését a kolozsvári Máriánumban kezdte. 1923 óta helyben mint a polg. leányiskola igazgatója működik. Az intézet alapítása nevéhez fűződik.

Tanárok: *Halmőczky Anna, Janovics Emma, Kovács Vilma, Tussy Mária.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok:

Községi orvos: *dr. Szakter Károly.*

Középiskoláit Cegléden, az egyetemet Budapesten végezte. A sopronmegyei közkórházakban kezdte működését, 1921-től helyben, 1925 óta mint közs. orvos működik. A Nagykaszinó díszelnöke, a r. kath. egyh. tanácstagja stb. A háborúban 1914-től a 38. gy. e kötelékében teljesített katonai szolgálatot, mint e. ü. hadnagy szerelt le. Kitüntetései: arany érd. ker. a kardokkal, kísez. v. é., Károly cs. ker és a Vörös ker. díszérem a kardokkal.

Magánorvosok: *dr. Herczegh József, dr. Jámbor János.* Gyermekorvos: *Györkösné dr. Winter Mária.*

Gyógyszertárak. Tulajdonos: *vitéz Hortobágyi József.*

Középiskoláit Pozsonyban, az egyetemet Budapesten végezte. 1929 óta helyben gyógyszertártulajdonos. Közs. képv. test. tag, a Nagykaszinó tagja stb. A háborúban 1915-től a 28. vadászászlóalj kötelékében 28 hónapig harcolt, megsebesült és mint tényleges főhadnagy ment nyugállományba. Kitüntetése: Sign.-Laud. a kardokkal, nagyez., kisez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem, II. o. német vas ker.

Sas-gyógyszertár. Vezető: *Kátai Gyula.*

Középiskoláit Karcagon, az egyetemet Budapesten végezte. 1929 óta helyben mint a „Sas"-gyógyszertár kezelője működik. A Nagykaszinó számvizsgálója, a Polg. Társaskör titkára stb. A háborúban 1914-től orosz fronton harcolt, megsebesült, mint rokkant főhadnagy szerelt le. Kitüntetése: nagyezüst v. é.

EGYESÜLETEK SZÖVETKEZETEK PÉNZINTÉZETEK,

Önkéntes Tűzoltóság. Elnök: *Bartl Tivadar.* Par.-nok: *Molnár Ferenc.*

Levente Egyesület. Elnöke: *Baritz Dénes* ny. főjegyző.

Középiskoláit Székelyudvarhelyen, a közig. tanfolyamot Marosvásárhelyen végezte. Mint gyakornok, s.-jegyző és mint főjegyző Csík vármegyében működött. Az oláhok 1919-ben bebörtönözték, majd szabadulása után kiutasították. Jelenleg a helyi áll. lakótelep gondnoka. A háborúban mint népf. hadnagy harcolt, 1915—1917-ig. Kitüntetése: Sign.-Laud. a kardokkal, Károly cs. ker.

Iparoskör. Elnök: *Hegmovits Márton.*

Ipartestület. Elnök: *Moldován Ferenc.*

Szakmáját Szegeden tanulta. Mint segéd Budapesten és Szegeden dolgozott. 1920-ban helyben önállósította magát. Ipartestület alapító tagja. 1930 óta elnöke, Tanoncvizsgáló

bizottságnak szintén elnöke. Iparoskör alelnöke, közs. képv. testületi tag, iskolagondnoksági tag. Tűzoltóság parancsnoka 1930 óta, azelőtt alparancsnoka, egyik megszervezője volt. A háborúban a szegedi repülőgépjavítóműhelyben dolgozott. Mint szakaszvezető szerelt le.

Nagykaszinó. Elnök: *Povlosz Gyula.*

Polgári Társaskör. Elnök: *dr. Rétey Ferenc.*

Mansz. sashalmi csoport.

1923-ban alakult. Célja a csecsemő- és gyermekvédelem, valamint a jótékonyság gyakorlása. Társasösszejöveteleket, előadásokat rendeznek és ezek jövedelmét jótékony célra fordítják.

Elnöknő: *özv. Várnay Sándorné.*

1928 óta Sashalmon lakik. A Kansz elnöknője. Néhai férje Fogarason az erdőhivatal vezetője volt, erdőtanácsosi ranggal. 1918-ban az oláhok az eskütétel megtagadása miatt hivatalától megfosztották. 1924-ben hunyt el Fogarason.

Corvin Polg. Lövészegylet.

Az egyesület 1930-ban kezdte működését, a volt járási testn. vezető *Gyurtsy László* ezredes kezdeményezésére, valamint *nemes Keszeyic Fedor* ny. tüzéralezredes közreműködésével. A Lövészegylet taglétszáma: 120.

Elnök: *dr. Rétey Ferenc* ny. főispán.

Ügyv. elnök: *nemes Keseyic Fedor* ny. tüzéralezredes.

1896-ban lépett a katonai pályára és 1925. évig teljesített szolgálatot. A háborúban 36 hónapig különböző frontokon harcolt. Kitüntetése: III. o. kat. érd. ker. a kardokkal, Károly cs. ker. stb.

Sashalmi „Lira" Dalkör.

Alakult 1929-ben, *Blatt Géza* kezdeményezésére Tagjainak száma: 62. Dalvezető: *Havlicsek István* fővárosi tisztviselő. Az egyesület fejlődés alatt áll és a jövőben versenyeken vesz részt.

Elnök: *Somogyi Jenő* szabómester.

Ügyv. elnök: *Blatt Géza* droguista.

Iskoláit Budapesten végezte. 1910 óta helyben alkik és mint droguista működik. A „Lira" dalkörnek megalapítója és ügyv. elnöke.

Alelnök: *Zagyva József* igazgató. Titkár: *Banyár József.* Pénztáros: *Hanke József.*

Orsz. Stefánia Szövetség sashalmi fiókja.

1927-ben alakult.

Igazgató-főorvos: *dr. Szakter Károly.* Gyermekorvos: *dr. Winter Mária.*

Vezető-védőnő: *Molnár Mária.*

Tanulmányait a bpesti Orsz. Stefánia Szöv. központjában végezte. 1927 óta a Stefánia Szöv. helyi fiókjának vezető védőnője. A Kansz helyi csoportjának 1928 óta jegyzője.

Sashalmi Nagykaszinó.

Elnök: *Pawlos Gyula* ny. ezredes. Alelnök: *Mihalik József* tanár.

A kaszinó 1925-ben alakult, a társadalmi együttműködés, valamint a kultúra terén tevékeny munkásságot fejt ki.

Főtitkár: *Szitte Ferenc.*

Iskoláit Pozsonyban végezte. 1902-ben lépett a Máv. szolgálatába, Érsekújváron, Szegeden, jelenleg pedig Budapesten teljesít szolgálatot. 1923 óta helyben lakik. A Nagykaszinó főtitkára, iskolaszéki gondnoksági tag, a Polgári Párt vál. tagja és az OKH fiók elnöke.

Protestáns Közműv. Egylet.

1923-ban alakult *Kovács A. János* asztalosmester kezdeményezésére. Tagjainak száma 84. Énekkara, zenekara és könyvtára van. A Ker. Ifjak Egy. helyicsoportja az egyesület keretében működik.

Elnök: *Kardos A. János.* Alelnökök: *Horváth Gyula, Kardos Árpád.* Titkár: *Bajári István.* Jegyző: *Debreczeni Elek.* Pénztáros: *Zsoldos György.*

Hadröa Egyesület. Elnök: *Kátai Gyula.*

Postáskör. Elnök: *Zinne József.*

A Sashalmi Ház- és Telektulajdonosok Egy.

1925-ben alakult néhai *Tolnai Károly* kezdeményezésére. Célja a ház- és telektulajdonosokat társadalmi alapon tömöríteni és anyagi érdekeit megvédeni, valamint a község kultúrális, társadalmi és gazdasági fejlődését előmozdítani.

Elnök: *Garfunkel József.*

Iskoláit Kremszben végezte. 1904 óta a Hoffher és Schrantz-gyár kötelékében mint főtisztviselő működik. A ház- és telektulajdonosok szövetségének elnöke, Közs. képv. test. tag stb. A háborúban 1914-től a szerb, román, francia, belga és olasz fronton 37 hónapig harcolt. Kitüntetése: nagy- és kisez., brinz v. é., kor. ezüst érd. ker., Károly cs. ker.

Ált Fogy. Szöv. 47. Fiók.

1914-ben mint első szövetkezet alakult a községben.

Üzletvezető: *Rauch József.*

Mint segéd kezdte működését a szövetkezetnél. Rákosszentmihályon, Pestújhelyen 1928 óta pedig helyben működik mint üzletvezető. A háborúban 1914-től az 5. vártűzérezred kötelékében harcolt és mint tűzedes szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker., a Nemzeti Hadseregben is teljesített szolgálatot.

Köztisztv. Fogy. Szöv. 26. fiók.
1930-ban alakult. Az alkalmazottak száma: nyolc.

Üzletv.: *Sztankovits István.*
1906-ban szabadult fel mint kereskedő. A Máv. szövetkezetnél 12 évig működött mint üzletvezető, a Köztisztv. Fogy. Szöv. szolgálatába 9 éve dolgozik.

Hitelszövetkezet.
A szövetkezet 1922-ben alakult. A befizetett üzletrészek értéke kb. 60.000 P. A szövetkezet mint az OKH tagja működik.

Elnök: *Szitte Ferenc.* Alelnök: *Kántor Ferenc.* Pénztáros: *Kovács Márton.*

Mezőgazd. Hitelintézet Rt. Elnök: *Cvaron Jakab.*

Nyugdíjasok:

Pawlos Gyula ny. m. kir. ezredes.
A hadapródiskolát 1895-ben Budapesten végezte. 1924-ben mint ezredes nyugalomba vonult. A háborúban 1914-ben mint százados megsebesülve orosz fogságba került, ahonnan csere útján tért haza. 1917—18-ig az olasz harctéren harcolt, majd a Kaukázusban a foglyok hazaszállítása érdekében működött. Kitüntetése: III. o. kat. érd. ker., Károly cs. ker., seb. é., török hadiérem.

Dr. Zsigmond Elek ny. honv. orvos-ezredes.
Középiskoláit Késmárkon, az egyetemet Kolozsváron végezte. 1900—1927-ig teljesített katonai szolgálatot és mint orvos-ezredes vonult nyugalomba. A háború egész ideje alatt harctéri szolgálatot teljesített. Kitüntetése: Ferenc József lovag ker. a kardokkal, Sign.-Laud. a kardokkal, a Vörös-ker. II. o. díszjelv., jub. emlékér. és ker., Károly cs. ker., hadi emlékérem.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Janovszky János.*
Iparát Beregszászon tanulta, mint segéd Budapesten dolgozott. 1911 óta helyben mint önálló asztalosmester és temetkezési vállalkozó működik. Az Ipartestületnek alapítótagja és volt elöljárósági tagja, valamint közs. képv. test. tag volt. A háborúban 1915-től az olasz harctéren harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., vasker.

Kovács A. János.
Iparát szülőhelyén Kossuthfalván tanulta, mint segéd Belgrádban, Ploestiben, Bukarestben, Wienben, Berlinben, Salzburgban stb. dolgozott. 1905 óta mint önálló asztalosmester működik. A közs. képv. test. tagja, a ref. egyh. presbitere, a Protestáns Közm. Egy. elnöke, az Ipartestület tagja stb. A háborúban 1916—17-ig teljesített katonai szolgálatot.

Straub János.
Iparát Budapesten tanulta, mint segéd a Park-klubban, a Hév kötelékében stb. dolgozott Budapesten. 1901 óta saját házában helyben lakik és mint önálló asztalos működik. A háborúban 1915-től a 32. gy.-e. kötelékében 36 hónapi olasz fronton harcolt. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker.

Csepcsényi Endre, Fehér Zsigmond, Futó Ernő, Herbály Ferenc, Jacskovics Miklós, Károly Lajos, Kormos I. Bernát, Kun István, Primmer Ágoston, Szedlák Ferenc, Szijj István, Szőllősy István, Schuster István, Török Géza.

Autófuvarozók: *Toll Rudolf, Boér Ferenc.*

Autótulajdonosok: *Boér György, Zsárta János.*

Ácsok: *Bánki Horváth Sándor, Burkovits József, Blaskovits István, Blatt Jakab, Gleiser János, Harbach Ferenc, Klopcsek János, Müller Mihály, Polorgay Sándor, Sárvári Mihály, Somogyi Sándor.*

Bádogosok: *Faragó János, ifj. Liedl Károly, Oláh József.*

Benzinkút-tulajd.: *Weisz Adolf.*

Bőrkereskedő: *Andrássy József.*

Cipészek: *Majercsák Vendel.*
Iparát szülőhelyén, Olaszliszkán tanulta, mint segéd Miskolcon, Sátoraljaújhelyen stb. dolgozott. Először 1922-ben önállósította magát. 1930 óta helyben önálló úri- és női-cipészmester. A háborúban 1916-tól 7 hónapig orosz fronton harcolt, majd fogságba esett. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Orbán István.
Iparát szülőhelyén Tótkomlóson tanulta, mint segéd Hódmezővásárhelyen és több vidéki városban dolgozott. 1926-ban Tótkomlóson, 1930-ban helyben önállósította magát. 1927-ben Budapesten kávémérése volt.

Wágner Mihály.

Iparát Budapesten tanulta és mint segéd ugyancsak Budapesten több műhelyben dolgozott. 1928 óta helyben lakik. 1930 óta önálló cipész. Az Ipartestületnek tagja.

Bencs Antal, Bokody János, Cserép Imre, Dani István, Doller Viktor, Hevessy József, Hunka János, Jelenffy Lajos, Kacsó Sámuel, Kocsány István, Kottay Imre, Kovács István, Kupriczuk Leó, Knór István, Kovács Béla, Kelli József, László József, Márkus Károly, Metzner János, Móka Lajos, Mikulás András, Patala Antal, Pálos Gábor, Somogyi Dezső, Szacsorovszky Pál, Szendy Géza, Vámos Bertalan, Vereczky István, Vierer Antal.

Cserépfedők: *Piller János, Szigeti Ferenc.*

Cukorgyártó: *Steiber Vilmos.*

Dohánytőzsdések: *Asbóth Sándorné, özv. Fazekas Béláné, Luft Károlyné, özv. Major Joakimné, Lukárdy Jánosné, Nagy Ferenc, Russkay Róza, Szőllősy István, Winkler Pálné.*

Építési anyagkereskedők: *Faksz., Horváth Lajos, Vermes Jenő.*

Építési vállalkozók: *Horváth Lajos, Vermes Jenő.*

Építőmesterek: *Belloni Nándor, Kántor István.*

Fa- és szénkereskedők: *Böhm József* ny. I. oszt. postaaltiszt.

1885-ben lépet a m. kir. postahivatal szolgálatába Budapesten, ahol 32 éven át 1917-ig teljesitet szolgálatot. 1894 óta helyben lakik és jelenleg szén- és tüzifakereskedéssel foglalkozik. A kommun alatt 3 évi böntönre ítélték, ahonnan a megszállás alatt szabadult ki. Volt közs. törv. bíró, egyháztanácsi tag stb.

Szele Sándor ny. m. kir. I. o. posta- és táv. altiszt.

1892-ben lépett Nagyszebenben a m. kir. posta szolgálatába, majd 1896-ban Budapestre helyezték, ahol 1920-ig teljesitett szolgálatot. 1926 óta szén- és tüzifakereskedéssel foglalkozik. A Prot. Közm. Egy., Polgárikör tagja, a Postaaltisztek Orsz. Egy. helyi csoportjának örökös és a Lira dalkör vál. tagja.

Fehérneműtisztító: *Orbán Sándorné.*

Festékkereskedő: *Jablonczay Jenő.*

Fémöntöde tulajd.: *Simon Lajos.*

Fényképészek: *Szontágh Ödön, Tomolich Lajos.*

Fésűsök: *Bejczi Józsefné, Pölst Testvérek.*

Fodrászok: *vitéz Kőhalmi Ferenc.*

Iparát szülőhelyén Nemeshányban tanulta, mint segéd Budaepsten, Csornán stb. dolgozott. 1920 óta helyben lakik és mint önálló úri- és nőifodrász működik. Az Ipartestületnek és Lövészegyletnek tagja. A háborúban szerb, orosz, román fronton harcolt 43 hónapig és háromszor sebesült. Kitüntetése: nagy- és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem. 1929-ben avatták vitézzé.

Khogler Jenő.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd Budapesten több üzletben dolgozott. 1929 óta önálló. Az Ipartestületnek tagja. A háborúban 22 hónapig orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Utasi Antal.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd Budapesten és vidéken dolgozott. 1928 óta helyben önálló úri- és nőifodrász. Az Ipartestületnek tagja. A háborúban a 68. gy.-e. kötelékében orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetése: nagyez. v. é., Károly cs. ker.

Weisz Ármin.

Iparát Budapesten tanulta, mint segéd Budapesten több üzletben dolgozott. 1926 óta önálló úri- és nőifodrász. A sashalmi sportklub, Sakkör és Lira dalkör választm. tagja. Neje: Hamlik Terézia hölgyfodrász helyben.

Fogtechnikus: *Unrein János.*

Iskoláit Budapesten végezte. A fogtechnikus szakmát Budapesten tanulta. 1924 óta helyben mint önálló fogtechnikus működik. A Fogtechnikusok Orsz. Szövetségének tagja.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Nagy József.*

Iskoláit Törökszentmiklóson végezte, majd a kereskedői pályára lépett. 1930 óta helyben önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háborúban 1914-től 33 hónapig fronton harcolt, kétszer sebesült, mint tiszthelyettes szerelt le. Kitüntetése: kisez., bronz v. é., Ferenc József ez. ér., Károly cs. ker., seb. é. két sávval, kis bajor érd. érem.

ifj. Tatár Mihály.

A vasipari szakma kitanulása után a Ganz-gyárban dolgozott. 1921 óta helyben lakik, 1929 óta önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háború kitörése Párisban érte, a franciák a háború egész tartamára internálták.

Rosenberg Samu.

Iparát szülőhelyén Felsővisón szüleinél

tanulta, 1918-ban először Budapesten önállósította magát, 1921 óta helyben önálló fűszer- és vegyeskereskedő. Az Ipartestület tagja. A háborúban 1915-től a 85. gy.e. kötelékében 18 hónapig orosz fronton harcolt, megsebesült és mint 25%-os rokkant szerelt le.

Wágner József.

Iparát Budapesten tanulta, 1928 óta helyben önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háborúban 1917-től a 32. gy.-e. kötelékében olasz fronton harcolt, súlyosan megsebesült és mint 50%-os rokkant szerelt le.

Borhy Jenőné, Csápos Mihályné, Dobrosenszky János, Kovács Jánosné, Luft Károlyné, Székely József, Szücs Mihály, Steiner Sándor, Székely József, Tolnay Károly, Vei András, Sroer Márton, Weisz Izidor.

Gabona- és terménykereskedők: *Balogh Szabó Lajos.*

Géplakatosok: *Bosits Gyula.*

Iparát a Máv. északi főműhelyében tanulta, majd Kőbányán és a MFTER hajógyárban dolgozott. 1928 óta helyben mint géplakatos és szerelő dolgozik.

Pollák István.

A lakatosipart kitanulva, mint segéd a Ganz-gyárban és a Telefóngyárban dolgozott. 1910 óta helyben önálló géplakatos. Saját találmányú szivattyúkra szabadalma van.

Ingatlanforgalmi irodák: *Áron János.*

Technológát és elektrotechnikai ipariskolát Budapesten végzett. A sashalmi filmgyárnál mint üzemvezető 3 évig, a Ganz-gyárban 9 évig, Olaszországban Turinban a Fiat-műveknél 6 évig dolgozott. 1923 óta OFB által eng. ingatlanforgalmi iroda tulajdonosa. A háborúban 12 hónapig fronton harcolt, megsebesült és mint szkv. szerelt le. Kitüntetése: kisezüst, bronz v. é., szolg. érd. ker., Károly cs. ker.

Gabányi György.

Középiskoláit Budapesten végezte. Az Adria bizt. intézet kötelékében működött, 1915-ig. A háború után borkereskedő volt, 1926 óta helyben az OFB által eng. ingatlanforgalmi irodája van. A háborúban 1915-től a 32. gy.-e., majd a 12. gy.-e. kötelékében harcolt, mint t. hadnagy szerelt le. Kitntetése: Károly cs. ker.

Kapás János.

Szabadkán született. 23 éven át önálló fodrászmester volt Budapesten és helyben. 1914 óta helyben lakik, 1923 óta hat. eng. ingatlanforgalmi iroda tulajdonosa.

Koncz István.

Iskoláit Nagykállón végezte. 1909-től mint egy építési vállalat megbizottja működött, majd a városnál és a Hévnél teljesített szolgálatot 1920-ig, azután ingatlanforgalmi irodá nyitott. A közs. képv. tet. virilis tagja, a kath. egyh. gondnoka.

Ingatlan ügynökök: *Kapos János, Koncz István, Szabó Pál Sándor.*

Kalaposok: *Kovács Mihály.*

Iparát Solton tanulta. Mint segéd Budapesten és vidéken dolgozott. 1910-ben először Solton önállósította magát, 1928 óta pedig helyben önálló kalaposmester. A háborúban a 38. gy.-e. kötelékében több fronton harcolt.

Magyar kalap- és postzógyár.

Kályhások: *Huszár Lajos, Szabados József.*

Kárpitosok: *Weisz Géza.*

Iskoláit Miskolcon végezte. Mint segéd Budapesten, Bécsben, Szegeden stb. dolgozott. Először 1925-ben Szolnokon, majd 1930-ban helyben mint kárpitos- és díszítőmester önállósította magát. Szolnokon 1928-ban a megyei kiállításon nagy ezüstérmet és oklevelet, az országos kiállításon 1929-ben Budapestei nagy aranyérmet nyert.

Kara Imre kocsikárpitos.

Iskoláit Budapesten végezte. Mint segéd Budapesten több helyen mint üzemvezető működött. 1930 óta helyben önálló kocsikárpitos. Autóbéleléssel, oldalkocsik gyártásával és gumivulkanizálással foglalkozik.

Osváth Sándor.

Kávéháztulajdonosok: *Ryba Gyula, Reisz Zsigmond.*

Kertészek: *Jároka Antal.*

Mint kertész az alcsúti uradalomban szabadult fel és 1900 óta helyben önálló kertész. A község alakulásától 1927-ig törv. bíró volt, jelenleg elöljárósági tag. Számos társadalmi egyesületnek tagja.

Kiss Ferenc.

A kertészetet Soroksáron tanulta, mint segéd gróf Zichy János torontáli uradalmában, majd gróf Andrássy Géza svábhegyi villájában dolgozott. 1925 óta önálló, először a Svábhegyen, 1920 óta pedig helyben. A háborúban a 37. gy.-e. kötelékében 16 hónapig harcolt, megsebesült és mint rokkant szerelt le.

Neszt János.

Édesatyja kertészetében szabadult fel, 1909 óta önálló kertész. Először Rákoshegyen volt kertészete. Az Orsz. Kertész Egy. tagja. A háborúban 1914-től a 32. gy.-e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Mint 50%-os rokkant szkv. szerelt le. Három testvére vett részt a háborúban.

Bejczy József.

Kovács: *Tóth Gyula.*

Iparát szülőhelyén Cinkotán tanulta, mint segéd és üzletvezető Budapesten, Alsónémedin és Cinkotán dolgozott. 1927 óta önálló kovácsmester. A háborúban 1918-ban 7 hónapig olasz fronton harcolt a 7. huszárezred kötelékében. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Kőművesek: *Bauer József, Benovits László, Csaplár János, Fazekas Béla, Gattyán Ferenc, id. Hiell István.*

Lómészáros: *Muzsik Antal.*

Iparát Budapesten tanulta. Mint segéd Budapesten dolgozott. 1886-tól Budapesten volt önálló hentes és mészáros. 1930 óta pedig helyben lómészáros. A háborúban Ferenc fia mint zászlós orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahol, 33 hónapig volt, Károly fia 22 hónapig különböző frontokon harcolt.

Mészárosok és hentesek: *Gürtler József.*

Iparát 1896-ban tanulta. 1898-ban először Ujpesten, majd Pallotán és Pestujhelyen önállósította magát, 1913 óta helyben önálló hentes és mészáros mester. A közs. képv. test. virilis tagja. A háborúban 54 hónapig szerb, román, és olasz frontokon harcolt. Kitüntetései: Károly cs. ker.

Chrien Gyula, Darula Károly, Farkas Imre, Farkas István, Mandl Ármin, Pollák Károly, Sütő Lajos, Volner József.

Mozgóképszínháztulajdonosok: *özv. Belloni Nándorné, Fröhlich Károly.*

Műszerész: *Gábor József.*

Nyomda-tulajd.: *Heimovits Márton.*

Iskoláit Nagyváradon végezte. Nyomdász szakmát tanulta, 1900-ban szabadult fel. 21 éve önálló nyomdász Sashalmon, közben Bpesten és Rákosszentmihályon is önálló volt. Három évig az Iparosok és Kereskedők Egyesületének elnöke, Ipartestület alelnöke. A háborúban 1914-től vett részt, 33 hónapig szolgált. Mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kis ez., kétszer bronz v. é., Károly cs. ker.

Órás és ékszerész: *Győri Károly.*

Pékek: *Szolcsányi Károly.*

Iparát Cinkotán tanulta, mint segéd Soroksárpéterin, Sashalmon és Bpesten dolgozott. 1931 óta helyben önálló pékmester. Édesapja résztvett a háborúban.

Gottfried Győző, Hünopfner Ferenc, Nemes Ferenc, Nagy Ferenc, Pongiczky János.

Sport- és tornaszergyártulajdonos: *Scheffer Antal.*

Sport és tornaszergyárát 1878-ban édesatyja alapította. Alkalmazottainak száma: 14. A gyár csaknem minden évben résztvesz a kiállításokon.

Üzemvezető: *Vathi Géza.*

Eperjesen és Bpesten végezte iskoláit. A fővárosban különböző üzemeknél működött. 1924 óta áll a gyár kötelékében. 1925 óta mint gyárvezető, 1927 óta helyben lakik. A háborúban 1918-ban katonai szolgálatot teljesített.

Szabók: a) férfiszabók: *Kornajcsik Mihály.*

Iparát szülőhelyén Hernádfalun tanulta, mint segéd Poprádon és Bpesten dolgozott. 1896-ban Bpesten önállósította magát, 1911 óta helyben önálló férfiszabó. A háborúban fia Károly t. hadnagy, az orosz fronton hősi halált halt. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker.

Szabó József.

Mint segéd Bpesten, Pécsen, valamint külföldön dolgozott. 1928 óta helyben önálló úri- és nőiszabó. Az Ipartestületnek és az Önk. Tűzoltó Egy. tagja. A háborúban 1916-tól 26 hónapig olasz fronton harcolt. Kitüntetései: k. ez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Bóka János, Dippong János, Gyűrű László, Hanza András, Katona András, Kovács Mihály, Rajtár Lőrinc, Riebszky Lajos, Salamon Zoltán, Somogyi Jenő, Stefanovics János, Tóth Sándor.

b) női szabók: *özv. Berkes Ferencné, Móricz Gyula.*

Szállodatulajdonos: *Reisz Zsigmond.*

Szíjgyártók és nyergesek: *Albrecht János, Schefcsik József.*

Szobafestők és mázolók: *Ovardits Ferenc.*

Iparát Székesfehérváron tanulta, mint segéd Bpesten dolgozott és elvégezte az iparművészeti főiskolát és a technológiát. 1918 óta önálló festő- és mázolómester. A közs. képv. test. tagja, az Iparoskörnek társelnöke, az Ipartestület egyik alapítója. A háborúban 1915-től harcolt, háromszor sebesült és mint táb. csendőrtörzsőrmester szerelt le. Kitüntetései: nagy és kisez., bronz v. é., koronás vasker., Károly cs. ker.

Balogh András, Gatyás Jakab, Klincsák Dezső, Mieselbach Mór, Plarinka József, Postholiczky János.

Temetkezési vállalkozó: *Janovszky János.*

Üvegesek: *Skolik Ferenc.*

Iparát Gyöngyösön tanulta és mint segéd ugyanott dolgozott. 1929 óta helyben önálló üveges és képkeretező. A háborúban 1914-től a 32. gy.-e. kötelékében 40 hónapig orosz és olasz fronton harcolt, egyszer sebesült, mint szakaszvez. szerelt le. Kitüntetése: bronz v. é., Károly cs. ker. seb. érem.

Schach József.

Az iparát Bpesten tanulta, mint segéd Bpesten több helyen dolgozott. 1898 óta helyben lakik és 1911 óta önálló üvegesmester. Az Ipartestületnek elöljárósági, az Önk. Tűzoltó Egy. és a Keresk. Körének választmányi tagja. A háborúban 1916-tól 11 hónapig harcolt. Négy fia, Gábor, Ferenc, József és Béla szintén résztvettek a háborúban, Gábor háromszor sebesült.

Szücs Ferenc.

Iparát Gartán tanulta, mint segéd Ausztriában és Bpesten 34 évig dolgozott. 1908 óta helyben lakik, 1930 óta önálló üvegesmester. Az Ipartestületnek tagja. A háborúban 1916-tól 23 hónapig orosz fronton harcolt. Fia: vitéz Szücs Rezső hdgy. résztvett a háborúban. Kitüntetései: nagy és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. seb. érem.

Goldblett Farkas, Knep Antal.

Vaskereskedő: *Weisz Adolf.*

Vendéglősök és korcsmárosok: *özv. Dudás Dezsőné, szül. Szekeres Lidia.*

Néhai férje iskoláit Miskolcon végezte, majd 1920-ig a MÁV gépgyárban mint művezető működött. 1920-ban nyitotta vendéglőjét és azt férje halála óta 1929-től önállóan vezeti. A közs. képv. test. virilis tagja, az Önk. Tűzoltó Egy, Háztulajdonosok Egyletének tagja.

Kiss József.

Középiskoláit Orosházán, Aradon és Szegeden 1913-ban végezte, majd a MÁV. kötelékébe mint műszaki tisztviselő teljesített szolgálatot. 1920-ban helyben fűszer és vegyeskereskedést nyitott, 1930 óta vendéglős. A bpesti Fővárosi Operettszínháznál 2 évig, a Jókai Színkörben 5 évig mint baritonista működött. A háborúban a 2. honv. gy. e. kötelékében az orosz fronton 8 hónapig harcolt, majd megsebesült és mint t. főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: nagyez., bronz v. ér., Károly cs. ker., seb. érem.

Becsey Pál, Csuzich Józsefné, Ehmann Béla, Gössler László, Kantler György, Komáromi Pálné, Léhnert Ádám, Máthé István, Michl László, ifj. Németh Ferenc, Nyirády István, Olajos Andor, Prém Ede, Reindl József, Schuszter Vilmos, Zihohi Imre.

Villanyszerelők: *Nagy Gyula.*

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd Bpesten, Szolnokon és Romániában dolgozott. 1927 óta helyben önálló villanyszerelő, műszerész és üzlettulajdonos. A Nemzeti Hadseregben katonai szolgálatot teljesített.

Vanek István.

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd Bpesten több helyen dolgozott. 1930 óta önálló villanyszerelő és rádiótechnikus. A háborúban 1915-től a vasúti e. kötelékében orosz és olasz harctéren harcolt és mint tizedes szerelt le.

Mayer János, Pásztor Sándor, Penlányi Ferenc.

Zongoratanár: *Hoffmann János.*

Vitézek: *Babolcsay József* számtiszt, *Kovács Jenő* alt., *Kőhalmi János* borbély, *Kemeházi Ferenc* tisztv., *Horváth Sámuel* kalauz, *Hortobágyi József* gyógyszerész, *Lovas Sándor* ny. csendőr, *Somos József* portás, *Szabó József* postás, *Szücs Rezső* tisztv., *Vágvölgyi János* tisztv.

SOROKSÁR

Nagyközség.

A Csepel-szigettel szemben, a Duna csatorna mellett fekszik. A község szerencsés helyzetének köszönheti fejlődését és mai viszonylagos jólétét, természetesen hozzájárult lakosságának szorgalma és józansága. A budapestvidéki h. é. vasútnak több megállóhelye van a községben. Az 1390—1429. években a *Soroksári* és az *Adonyi*-családoknak volt itt földesúri joguk. Ez időben *Surcusar* alakban szerepel. 1478-ban, mint puszta, *Haraszti Ferenc* szörényi bán birtoka. A XVII. század közepén már elpusztult. 1668-ban a *Wattay*-család pusztájaként szerepel. 1690-ben a körülötte fekvő helyekkel és pusztákkal a solti járásban írták össze. 1724 táján *Grassalkovich Antal* birtokába került, aki németekkel kezdte betelepíteni. 1743—1751 között lett önálló községgé. 1759 szeptember 11-én országos vásárok tartására nyert szabadalmat. A röm. kath. templom 1758-ban épült. A plébánt 1762-ben állították fel, de anyakönyvei már 1743-ban kezdődnek. A község legrégibb pecsétnyomója 1751-ből való. Az 1770. évi úrbéri rendezéskor 70 egész úrbértelekkel mezővárosként írták össze.

1848-ig a gödöllői uradalomhoz tartozott. 1781 július 31-én a község nagy része leégett. 1831-ben a kolera szedte áldozatait. 1848 május 1-én a templom, iskola és paplak, továbbá 170 lakóház a lángok martaléka lett. 1853-ban ismét 38 ház, 1854-ben 162 lakóház égett le. 1872-ben a fekete himlőnek 162-en estek áldozatul. A r. kath. templom kincsei közül említésre méltó két régi kehely, melyek egyikét 1763-ban Grassalkovich herceg, és több templomi ruha, melyeket Mária Terézia ajándékozott az egyháznak.

Van a községben 4 pénzintézet, sok gyári és más ipari vállalat, melyek hátrább az általános ismertetésnél vannak felsorololva. Van 5 ügyvéd, 7 orvos, számos egyesület. A lakosság egy része főként kenyérsütéssel foglalkozik. A soroksári kenyér az egész országban ismeretes. A Dereshegyen egy rom látható, mely állítólag az Árpádok idejében templom volt. Közelében régi cserépedényeket, hamv.-vedreket és csontvázakat találtak. A 9500 lelket számlálóSoroksárpéteri nagyközséggé alakulva a mult évben kivált az anyaközségből.

A világháborúban bevonult katonák száma: 2600, a hősi halottaké: 280, hadiözvegyeké: 89, hadiárváké: 71. A hősi halottaknak a község főterén monumentális bronz szobrot állítottak. A földbirtokreform folytán a községi földekből 27 házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 16253 lélek. Házak száma: 2487. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 14385 lélek és 2450 ház van.

Területe: 8543 kh., melyből a községé 250 kh. Szántó: 5512, rét: 1148, legelő: 397, erdő: 30, szőlő: 588, kert: 36, nádas: 127, terméketlen: 705 kh. *Talajviszonya:* közepes és gyenge minőségű homok.

Terményei: főtermény a burgonya, évi átlagtermés: 1200—1500 w., rozs: 200 w.

Vas. áll.: Máv. állomás és Hév. megállók: *helyben.* Rendszeres *autóbuszjárat* Soroksár Máv. állomás és Alsónémedi között.

Posta, táv., tel., cső. és vál. ker.: *helyben.* Főszb., Törvsz., Pü. ig., Mezőg. Kamr., Keresk. Kamr., Iparfü., OTI: *Budapest.* Járásb., Tkv., Adóh., Pü. bizt., Pü. szak.: *Pesterzsébet.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 7.

Vezető jegyző: *Handl Mihály* főjegyző.

1898-ban lépett a közigazgatás szolgálatába Szigetszentmiklóson, mint gyakornok. 1899—1900-ig Erzsébetfalván s.-jegyző. 1900—1902-ig helyben s.-jegyző, 1905-ig pénztári ellenőr, 1914-ig aü. jegyző, 1914 óta a község főjegyzője. Hivatali működése alatt a község érdekében tevékeny munkásságot fejtett ki.

Aü. jegyző: *Géher Gyula.* Aljegyzők: *Kudrony Gyula, Orbán Kálmán, Steiner Ferenc.* Számtiszt: *Magdics István.* Közs. bíró: *Schubert Péter.* Törv. bíró: *Krausz József.* Végrehajtók: *vitéz Bocskai Sándor, Hajdu Sándor, Szikra Lajos.*

Állomás főnök: *Kovács Jenő* főintéző.

Postamester: *Pelikán Berta.*

Középiskoláit és felsőleányiskoláit Szegeden végezte. Postamesteri vizsgát 1895-ben Bpesten tett. 1910 óta Soroksár postamesternője. 30 év alatt a soroksári postai forgalmat hatszorosára emelte. Telefónközpontnak 26 előfizetője van. Oszkár fivére végigküzdötte a háborút és az ott szerzett betegségében 1928-ban meghalt. Öccse, dr. Öhl Antal rendőrkapitány is a harctéren szolgált.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Esperes-plébános: *Kovács Antal* pápai kamarás. Kántor: *Steiner Mihály.*

R. kath. polgári iskola. Igazgató: *dr. Schmidt Ferenc.*

Tanárok: *Endres Ferenc, Szabó Béla.*

Áll. elemi iskolák.

a) Felsőkörzet. Igazgató: *Puska István.*

Tanítók: *Balga Lajosné.*

Tanítóképzőt a kassai r. kath. tanítóképzőben végezte. Oklevelet 1915-ben nyert. 1915—18-ig Szécsenben helyettes tanítónő volt. Áll tanítónővé 1919-ben nevezték ki. Több helyen tanított, majd 1922-ben Soroksárra nevezték ki. Férje, aki a Weisz Manfréd-gyárban tisztviselő, végigküzdötte a háborút, megsebesült.

Clementis Ilona.

Tanítóképezdét Pozsonyban végezte, utána Üzbégen, majd Garamkovácsin tanított, ahonnan a csehek elől menekülnie kellett s Jászapátira, 1925-ben pedig Soroksárra került. Garamkovácsin magyarosító tevékenységéért elismerésben és jutalomban részesült. Anyák-körének és a Leánykörnek társelnöke. Részt vesz a „Mi Konyhánk" vezetésében.

Özv. Gáspár Endréné.

Polgári leányiskolát Csíkszeredán, a tanítóképzőt Sepsiszentgyörgyön végezte. Tanítónői oklevelet 1905-ben nyert. Tanítónői működését 1907. évben Kászonjakabfalván kezdte meg, ahonnan 1916-ban Budapestre került, majd 5 éven át vidéken tanított. Soroksár községben 1927 óta tanít. Néhai férje felekezeti tanító volt, 1912-ben halt meg.

Surjánszky Sári.

Polgári leányiskolát Selmecbányán, a tanítóképzőt Budapesten az Angol Kisasszonyoknál végezte. Oklevelet 1906-ban nyert. Áll. tanítónővé 1917-ben nevezték ki. Másfélévig Hegybányán, majd 7 éven át Nagymaroson tanított. Soroksárra 1925-ben nevezték ki.

Balga Irén, Massányi Dezsőné, Millekker Anna, Németh József, Németh Józsefné, Pavlicsek Éva, Poppne Minarik Katalin, Rainer Mária, Scheff Béla, Vághy Mária Zelenka János.

b) Alsókörzet. Igazgató: *Bodó Lajos.* Tanítók: *vitéz Gáti Ferencné.*

Tanulmányait Pozsonyban végezte. Tanítónői oklevelet 1913-ban nyert. 1913—1914. évig a trencséni zárdaiskolában tanított. 1914-ben Turzófalvára áll., tanítónővé nevezték ki, ahonnan 1918-ban Soroksárra helyezték át. Férje Máv. tisztviselő, a háborút végigharcolta, több kitüntetés tulajdonosa, vitézzé avatták 1925-ben.

Baumgartner Gizella, Bohn György, Dechné Handl Amália, Féreghy Gabriella, Gyenge Bíró István, dr. Herkelyné Könyves Margit, Klébl Ágnes, özv. Máthéné Opasits Mária, özv. Morineczné Féreghy Irén, dr. Paálné Ferenczy Róza, Prindlné Peschitz Jusztin, dr. Strompfné Rauschburg Mária, Vetter Ilona Mária.

Felső- és alsókörzeti ovódák. Ovónők: *Flittner Julia.*

Polgári leányiskoláit és a képesítőt Zomborban, illetve Baján végezte. Oklevelet 1904-ben nyert. Ovónői pályáját 1914-ben kezdte meg. 1918-ban a megszállt területen fekvő Zsabjáról menekülnie kellett. Boldogasszony falvára került. 1919 óta pedig soroksári ovónő.

Horváthy Gyuláné sz. Sziklaváry Mária.

Képezdét Budapesten végezte. Oklevelet 1915-nyert. Soroksárra 1919-ben nevezték ki ovónővé. Férje főv. tanító, előzőleg 10 éven át állami tanító volt. Férje háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, mint tart. hadnagy szerelt le. Sógora: Horváthy Lajos hadapród a háborúban hősi halált halt.

Koltay Irén.

Képezdét Esztergomban végezte. Oklevelet 1905-ben nyert. Hat éven keresztül Pozsonyban tanított, 1920 óta pedig Soroksáron tanít. Soroksári Anyakör tagja. Gyula fivére gimn. tanár, a háborúban szerzett betegségében 1927-ben meghalt. Alajos testvére tankerületi főigazgató és résztvett a háborúban.

Sz.né Kátser Emilia.

Tanulmányait Budapesten végezte, majd mint óvónő Szigetszentmártonban került, utána 4 éven át Szentlőrincen magánóvódája volt. Soroksáron 1906 óta tanít. Kezdeményezésére alakult meg a község s az egyesületek támogatásával a „Mi konyhánk", amely 200 gyermek ellátását biztosítja, s amelynek vezetését önzetlenül vállalta. A Soroksári Anyák-körének és Leánykörnek elnöknője.

Szabó Margit.

Az óvónőképzőt Hódmezővásárhelyen végezte, oklevelet 1905-ben nyert. 1919-ben Kudzsirra nevezték ki óvónőnek, ahonnan 1920-ban Soroksárra helyezték át.

dr. Haydenné Huszkár Magda, Huszkár Ilona, Miszhüngné Deák Magdolna, Pappné Várady Jolán, Vámossy Mária.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Rauschburg Hugó* eü. tanácsos. Magánorvosok: *dr. Adler Pál, dr. Fürst Manó, dr. Juhász Zsigmond, dr. Koch József, dr. Schach Zoltán, dr. Strompf Rezső.*

Állatorvos: *dr. Klébl József.*

Gyógyszertár tulajdonosok: *Fürst Elemér, Löcherer Gyula.*

Szülésznők: *Blaskó Ferencné* sz. *Handl Mária.*

Bábaképző-tanfolyamot Bpesten a Rökk Szilárd uccai bábaképzőintézetben végezte. 1924-ben oklevelet nyert s azóta Soroksáron szülésznői gyakorlatot folytat. Férje, aki mint lakatos a fővárosnál van alkalmazásban, végig küzdötte a háborút. Károly bátyja szerb hadifogságban meghalt.

Preininger Mihályné.

Bábaképzőtanfolyamot Budapesten végezte. Oklevelét 1904-ben szerzett, azóta is állandóan kurzusokat látogat, 1904—1925-ig mint magánszülésznő folytatott szülésznői gyakorlatot, 1925-ben pedig községi szülésznővé választották meg.

Ügyvédek: *dr. Esze Ferenc, dr. Földes Arnold, dr. Rieser Antal, dr. Sepsey Benedek, dr. Schäfer Adolf.*

Mérnök: *Zacharia Miklós* magánmérnök.

EGYESÜLETEK

Önk. Tűzoltó Testület. Par.-nok: *Drexler Mihály.*

Levente Egyesület. Elnök: *Kovács Antal* pápai kamarás.

Soroksári Casino. Elnök: *dr. Rieser Antal.*

Iparos Otthon. Elnök: *Peller Márton.*

Soroksári Ifjak Vörösmarty Köre. Elnök: *Pamer János.*

Soroksári Mária Kogregációk. Elnökök: *Kovács Antal és Rusch Gyula.*

PÉNZINTÉZETEK,

Soroksár—Haraszti—Taksonyi Takarékpénztár Rt. Elnök: *Löcherer Gyula.* Vezérig.: *Drexler Mihály.*

Soroksárvidéki Takarékpénzt. rt. Vezérig.: *Gottesmann Henrik.*

Soroksári Takarékpénztár Rt. Elnök: *Weisz Márton.* Ügyv. ig.: *Fürst Emanuel.*

Soroksári Népbank és Takarékpénztár Rt. Vezetője: *dr. Földes Arnold.*

IPARVÁLLALATOK.

Perémi Vilmos szalmatok és nádfonat készítő üzem.

Tulajdonos: *Perémi Vilmos,* Grassalkovich u. 188.

Iskoláinak elvégzése után a gépészetet tanulta, 1885-ben szalmatok-varrógépet konstruált azt szabadalmaztatta, s amelyet a keresk. miniszter megvásárolt házi ipar céljára. Üzemét 1896-ban alapította. 1914-ben a pincegazdasági kiállításon aranyéremmel tüntették ki. Háború alatt messzehordó lövedéket konstruált, amelyet a német hadsereg sikeresen használt. Ferenc fia a harctéren súlyosan megsebesült, 75%-os rokkant lett.

Budapestvidéki Villamossági R.-T. soroksári kirendeltsége.

Vezető: *Varga János,* Valéria u. 38.

Iskolái elvégzése után mint villanyszerelő szabadult fel, több évi gyakorlat után 1908-ban Budapestvidéki Villamossági Rt. szolgálatába lépett, mint a soroksári kirendeltség vezető főszerelője. Rokkant Egyesület tagja. Mihály öccse és sógora Toma Gyula orosz fronton eltűnt.

Soroksári Textilipar Rt.

Soroksári Mészhomok téglagyár Rt. Tulajd.: *Schutter Samu.*

Fried és Benedek parketta gyár.

Ellinger Béla—Wagner Vince egy. lakkgyárak Rt.

Iris bársony és szalaggyár.

Pollák Ignác szalmaárú és mennyezet nádszövő gyár.

NYUGDIJASOK.

Dakos Mihály ny. áll. el. isk. igazgató, Grassalkovich u. 167.

Tanítóképezdét Kassán végezte. Pedagógiai pályáját Hegyi községben kezdte, ahonnan 1892-ben Baánra igazgató-tanítónak nevezték ki. Soroksárra 1899-ben került, ahol 1925-ben nyugalomba vonult. Jelenleg az iparos tanonciskola igazgatója, a Kaszinó örökös tb. elnöke, stb. Vörös diktatúra alatt a kommunisták mint túszt elfogták.

Kácseri dr. Gresznáryk Aladár ny. Máv. igazg. helyettes főfelügyelő, Stefánia u. 5.

Középiskoláit Nyitrán egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. Doktorrá avatták 1896-ban. Először földm. minisztérium, majd a Kassa-Oderbergi vasút tisztviselője volt. A Máv. kötelékébe 1892-ben lépett. 1922-ben 30 év szolgálat után nyugalomba vonult. Soroksári Urikaszinónak több éven át elnöke volt. A Baromfitenyésztők Orsz. Egyesületének igazg. tagja. A faluszöv. 1925. évi kiállításán, amelynek elnöke és rendezője volt, miniszteri elismerő oklevéllel tüntették ki. Kitüntetései: polgári hadi érd. ker és miniszter elismerés. Háború alatt István fia olasz fronton harcolt, 1918—19-ig olasz fogságban volt, veje dr. Murányi Mátyás mint százados vett részt a háborúban. Felesége az áll. isk. igazg. tanítónője.

Hunkár Pál, ny. kultuszmin. szám. főtanácsos, Grassalkovich u. 119.

Tanulmányait Budapesten végezte, majd a honv. minisztérium szolgálatába lépett és

közben elvégezte az egyetemet. 1881-ben a kultuszminisztériumba lépett át, ahol nyugalomba vonulásáig szolgált. Urikaszinónak, Önk. Tűzoltó Egyesületnek stb. tagja. Vörösuralom alatt mint tusz fogságban volt.

Hünfuer Ferenc ny. áll. el. isk. tanító, Ferenc József tér 1.

Tanítóképzőt Budapesten végezte, utána 32 éven át Soroksáron tanított, 1927-ben nyugalomba vonult és azóta az Ipartestület jegyzője. 1915-ben a 32. gy.-ezredhez vonult be, 6 hónapi harctéri szolgálat után orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban tért haza

Raáb József ny. áll. el. isk. tanító. Grassalkovich u. 169.

Tanítóképzőt Szepesváralján végezte. Pedagógia pályáját 1876-ban Etyeken kezdte meg, majd hosszú időn át Dunaharasztin tanított. 1916-ban 40 évi szolgálat után nyugalomba vonult. Önk. Tűzoltó Egyesület pénztárosa stb.

Szallár Dezső ny. közs. pénztárellenőr, okl. jegyző, Rudolf u. 32.

Gimn. érettségit Debrecenben tett, 1881-ben adóvégrehajtóbiztossá, majd segédjegyzővé, 1885-ben pedig Pelmeházára jegyzővé nevezték ki. Soroksárra mint végrehajtó 1897-ben került, ahol később aljegyzővé, majd a pénztár ellenőrévé választották meg. 1926-ban nyugalomba vonult. Dénes Kálmán fia mint főhadnagy orosz fogságba esett és az itt szerzett betegségében 1920-ban meghalt.

Sziklayváry János, ny. el. isk. igazgató, Rudolf köz 1.

Tanulmányait Kassán végezte. Tanítói működését 1886-ban kezdte meg, előzőleg 5 éven át nevelő volt. 1896-ban Jászonmindszenten igazgatóvá nevezték ki, ahol a felekezeti iskolát államivá szervezte át, két óvódát létesített, a környéket befásította, a magyarosítás terén kiváló érdemeket szerzett, stb. 1898-ban mint önálló anyakönyvvezető működött. Borászati, kertészeti és gazdasági tanfolyamokat végzett, megszervezte a soroksári közs. faiskolát.

BETŰSOROS CIMTÁR.

Asztalosok: *Losonczy Ferenc*, Stefánia u. 9.

1908-ban Győrben szabadult fel, 4 éven át mint segéd dolgozott és 1912 óta Soroksáron önálló mester. 1930-ban megszakította ipara folytatását. Feleségének, szül. Csonka Máriának 1924 óta Soroksáron élelmiszerkereskedése van. Háború alatt 1915—18-ig az utászoknál szolgált. Sógora, Csonka Miklós 1914—19-ig hadifogságban volt.

Stark György, Grassalkovich u. 36.

1903-ban Soroksáron atyjánál szabadult fel, aki 50 éven át volt a községben önálló asztalosmester. Mint segéd a fővárosban is dolgozott. 1926 óta önálló mester. Műhelyében jelenleg István fia mint segéd dolgozik. Ipartestület és az Önk. Tűzoltó Egy. tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Stark István, Arany János u. 27.

Soroksáron atyjánál szabadult fel, 17 éven át mint segéd dolgozott, majd 1928-ban önállósította magát. Ipartestület, Iparos Otthon és az Iparos Olvasó és Dalkör tagja. 1915-ben az 1. honv. gy.-ezredhez vonult be, 3 hónapi frontszolgálat után orosz fogságba esett, 1919-ben hazajövet román fogságba került. Hazatért 1921-ben.

Schlotter Gyula, Haraszti u. 1.

1921-ben Budapesten szabadult fel, 5 éven át mint segéd dolgozott, majd 1926-ban önállósította magát. Ipartestület tagja. Atyja: Schlotter József a háború alatt katonai szolgálatot teljesített. 1917-ben olasz fronton 17 helyen megsebesült, 25%-os rokkant lett. Több kitüntetés tulajdonosa.

Schölkopf Ágoston, Grassalkovich u. 111.

Soroksáron szabadult fel, 4 éven át mint segéd dolgozott, majd 1922-ben önállósította magát. Ipartestület tagja. 1916-ban az 1. sz. hidász zlj.-hoz vonult be, szerb fronton szolgált. Károly cs. ker. tulajdonosa. György fivére súlyosan megsebesült, fél lábát elvesztette.

Borcsányi Nándor, Csuka Károly, Klenner Ferenc, Leé Ferenc, Purczl Antal, Purczl József, Purczl Mihály, Schlotter Gyula, Schölkopf Ágoston, Stark János, Tóth Kálmán, Winkler György, Vatay János.

Autófuvarozó: *Purczl Mihály.*

Ács mesterek: *Pfiszter József*, Rudolf u. 32.

1908-ban Soroksáron szabadult fel, 6 éven át mint segéd és 2 éven át mint pallérmunkavezető Budapesten és külföldön dolgozott. 1922—30-ig Soroksáron önálló mester volt. Iparát csak a rossz gazdasági viszonyok miatt hagyta ideiglenesen abba. Háború alatt a 7. tüzérezredben szolgált. Nagy ez. és bronz v. é., Károly cs. ker., német harcos érem stb. tulajdonosa. György fivére, 1916-ban olasz fronton hősi halált halt. János is végig küzdötte a háborút, megsebesült, több kitüntetés tulajdonosa.

Bakk Márton, Kreisch Péter, Müller József, Müller Mihály, Pfiszter Márton, Purczl Márton, Stegner Sándor, Renner József, Winhardt Bertalan.

Bazárárus: *Klein Sándor.*

Bognárok: *Molitor István*, Deák Ferenc u. 3.

1886-ban Budapesten szabadult fel, 5 éven át mint segéd dolgozott, majd 1892-ben önállósította magát. Ipartestület tagja. Háború alatt 1916—18-ig katonai szolgálatot teljesített.

Ifj. Fritz Ferenc, Gruber Bertalan, Hecht Lőrinc, id. Kaltenecker Ferenc, Kaltenecker Péter, Kaltenecker Sebő, Molitor István, Vállis Ferenc, Kaltenecker Márton.

Borkereskedők: *id. Gedeon Ferenc, Hermann Mihály, Heintz Lipót, Hildi János, Puchele Nándor, Frunchenbrod Mátyás.*

Bőrkereskedő és cipőfelsőrész készítő: *Kabát Pál*, Grassalkovich u. 27.

Pesterzsébeten szabadult fel, mint segéd 10 éven át Budapesten dolgozott. 1915 óta önálló mester. Környező községek cipészeinek dolgozik, bőrkereskedése az összes cipészkellékekkel . gazdagon van felszerelve Közs. képv. test. virilis tagja. Tagja az Ipartestületnek, az Iparos Olvasókörnek, a Soroksár Vidéki Takp. választmányának stb. Családjából többen vettek részt a háborúban.

Butor kereskedő: *Borcsányi Nándor.*

Cementáru gyárak: *Fundamentum Rt., Kerekes Barnabás.*

Cipészek: *Ferenczey István*, Grassalkovich u. 128.

1879-ben atyjánál szabadult fel, 4 éven át mint segéd dolgozott. 1901 óta önálló mester. Ipara a családjában 1860 óta apáról fiúra szál. Ipartestületnek, Önk. Tűzoltó Egyesületnek stb. tagja. Az 1925. évi soroksári kiállításon ezüst éremmel és oklevéllel tüntették ki. Családjából többen részt vettek a háborúban, veje: Hang Pál orosz fogságban volt.

Petri Vilmos, Vécsei u. 88.

1918-ban Soroksáron szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1923 óta önálló mester. Ipartestület tagja. Atyja: Petri György 1915-ben a Kárpáti harcokban hősi halált halt.

Buchmüller István, Báder Sebő, Cserepi Pál, Czeglédy Ferenc, Farkas István, Friesz Ferenc, Görlich József, Hachspar Mátyás, Höchst Tamás, özv. Jánossy Sándorné, Jackl József, Jubtner Antal, Kiss Károly, Kreitz Vendel, Kóka Ferenc, Kölbl József, Lovas Bálint, Merker Jakab, ifj. Mészáros József, özv. Pfeffer Jánosné, Püspöki János, Renner Ferenc, Reibl Márton, Ripó Sándor, Röder Jakab, Sólyom István, Sütő Lajos, Szeidenleder József, Sziel István, Schaffer Lipót, Schaffer Tamás, Straub Ágoston, Végh Sándor, Walner Antal.

Cipőfelsőrészkészítők: *Geiger Márton*, Erzsébet u. 6.

1920-ban Budapesten szabadult fel, 5 éven át mint segéd dolgozott, majd 1926-ban Soroksáron önállósította magát. Atyja: Geiger József 20 éves kora óta önálló szabómester a községben, háború alatt 1914—18-ig katonai szolgálatot teljesített, román fronton súlyosan megsebesült, rokkant lett.

Kabát Pál, Nagy Imre, Sárközi József.

Cukorkakereskedők: *Dani József, Engel József, Kleinmayer Ferencné, Princz Jakabné, Szőlősi Károlyné, Schaffer Tamás, Werbovszky Ferencné.*

Cukrászok: *Ecker János*, Grassalkovich u. 54.

Iparát Soroksáron atyjánál tanulta, akinek ősei a cukrászipart Soroksáron cca 160 éve folytatják. Mint segéd külföldön járt tanulmányi úton. 5 nyelvet beszél. Üzletét 1911-ben alapította. 1926-ban a faluszövetség kiállításán oklevéllel tüntették ki. 1914-ben a 32. gy.-ezredhez vonult be, orosz fronton szolgált. 1918-ban szerelt le. Kisezüst vit. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Sebők György, Grassalkovich u. 41.

Budapesten, a Lukács-féle cukrászüzemben szabadult fel, 8 éven át mint segéd dolgozott, majd 1916-ban Budapesten önállósította magát. Két tágas helyiségből álló üzletét Soroksáron 1925-ben nyitotta meg. Vörösmarthy Kör, Önk. Tűzoltó Egy., Ipartestület, Orsz. Cukrász Szöv. tagja. 1914-ben a 82. gy.-ezredhez vonult be, 8 hónapon át olasz fronton harcolt, majd beteg, 66%-os rokant lett, később a korneuburgi vasút és táv.-ezredben szolgált.

Bálint Géza.

Cserépfedő mester: *Weinper János*, Dobó u. 8.

1919-ben Soroksáron atyjánál szabadult fel, aki 25 éven át volt a községben cserépfedőmester, 4 éven át mint segéd dolgozott és 1923 óta önálló mester. Felesége nevén 1930-ban vegyeskereskedést nyitott. Ipartestület és az Olvasó- és Dalkör tagja. Háború alatt, 1916-ban sebesülten orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért vissza.

Cséplőgép tulajdonosok: *Pillmayer*

Mihály, Vecsési ut 41.

Mint kőműves Soroksáron atyjánál szabadult fel, majd 3 évi segédeskedés után, 1913—1929-ig önálló kőművesmester volt. 1927 óta cséplőgépe és darálója van, amelyekkel bérmunkát végez. Ipartestületnek, Gazdakörnek, Olvasókörnek stb. tagja. Háború egész ideje alatt katona volt, olasz fronton megsebesült. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Handl György, Inován György, Pfiszter Márton, Simon Ferenc, Schwarzenberger István, Stark Gáspár és Tsa, Weidinger János, Wieland Antal és Társa.

Dohánytőzsdék: *Princz György*, Grassalkovich u. 168.

Pala- és cserépfedőmesterséget tanult, amelyet 5 éven át folytatott. 1919-ben mint hadirokkant, dohánytőzsdeengedélyt kapott és megnyitotta trafikját. Első mozgósításkor az 1. h. gy.-ezredhez vonult be. Przemyslnél sebesülten orosz fogságba esett, ahonnan 1916-ban mint 50%-os hadirokkant tért haza.

Özv. Purczelt Györgyné sz. *Ecker Anna*, Grassalkovich u. 80.

1910-ben ment férjhez néhai Purczelt György vasutashoz. Dohánytőzsdéjét 1925-ben nyitotta. Férje Przemyslnél orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban jött haza. 1926-ban fogságban szerzett betegségében meghalt. Antal és József testvérei végig küzdöttek a háborút. Nagybátyja, Ecker Antal orosz fronton hősi halált halt, sógora Purczelt Ferenc eltünt.

Feith József, özv. Gruber Ferencné, Schneck Péter, özv. Szwacsek Istvánné, özv. Steiner Gyuláné, Weimann Ferenc.

Edénykereskedők: *Klein Sándor, Merkhoffer Ádám.*

Előnyomda tulajdonosok: *Springmann Jánosné* sz. *Péhl Margit*, Grassalkovich u. 37.

1914-ben Weinper Sebestyén lakatoshoz ment férjhez, aki 1918-ban hősi halált halt; másodszor Springmann János lakatoshoz ment 1920-ban. Kézimunkaüzletét 1928-ban nyitotta. Férje, Pál fivére és sógorai Springmann József és Mihály háború alatt harctéri szolgálatot teljesítettek.

Gold Nővérek, Strenszky Manci.

Élelmiszerkereskedők: *Feith Ferenc, Fuchsl Ferenc, Hartmann Magda, Hochrein Györgyné, Losonczy Ferencné, Neumayer Lőrincné, Schuszter Jánosné, Schwab József né, Vars Pálné, Wanberszky Ferencné.*

Élesztő árus: *özv. Fischer Edéné.*

Építési vállalkozók: *Stark Pál*, Grassalkovich u. 79.

Felsőipari iskolát 1911-ben Budapesten végezte, majd atyja vállalatánál gyakornokoskodott, amelyet 1925-ben átvett. Többek között a pesterzsébeti Karmelita-rend háromemeletes otthonának, számos iskolának, Soroksár vasbeton hídjának, számtalan magánépületnek, stb. építője. Összes helybeli kultúrális egyesületek tagja. Háború alatt 33 hónapon át orosz, albán és olasz frontokon harcolt. Atyja, Stark Pál és János és Mihály fivérei is résztvettek a háborúban.

Wieland József, Wieland Károly,

Fafűrészelők: *Guttmann Jenő, Reibl György, Reibl János.*

Fakereskedők: *Hochfelder József*, Grassalkovich u. 173.

Fiatalkorában mint gyakornok atyja telepén dolgozott. 750 négyszögölnyi telepét Soroksáron 1905-ben alapította. Ezenkívül kisebb telepe van Pesterzsébeten és a soroksári vasútállomáson. Orsz. Kereskedő Egyesületnek, a Fakereskedők Orsz. Egyesületének stb. tagja. Ferenc öccse résztvett a háborúban, 4 éven át orosz fogságban volt.

Pfiszter Márton, Vecsési u. 27—29.

Mint férfiszabó Soroksáron szabadult fel, ezt a mesterséget 1909-ig folytatta. Telepét 1908-ban alapította, amelynek vezetésében jelenleg Pál fia is segédkezik. 6 HP és cséplőgépe is van. Önk. Tűzoltó Egy., Ipartestület és az Iparos Olvasó- és Dalkör tagja. Háború alatt Budapesten segédszolgálatot teljesített.

Schnitter Sebő, Vasut u. 5.

Fiatal korában szüleivel gazdálkodott, majd 1924-ben tűzifa- és szénkereskedést nyitott. Telepe 235 négyszögöl területen fekszik. Ipartestületnek és a Gazdakörnek tagja. Háború alatt 1917—18-ig a harctéren szolgált. Mátyás bátyja 1915-ben orosz fronton eltünt, sógora az olasz fronton hősi halált halt.

Weiner és Tsa.

Festékkereskedők: *Hecht János*, Grassalkovich u. 127.

Mint szobafestő 1905-ben Soroksáron szabadult fel, 1907-ben önállósította magát. Festék- és vegyiterméküzletét 1909-ben nyitotta. Soroksári Olvasó- és Dalkör elnöke, az Iparos Otthon pénztárosa és az Ipartestület tagja. Az 1925 évi soroksári kiállításon az Iparkamara elismerő oklevéllel tüntette ki.

Szilágyi Mihály.

Fényképész: *Temler Árpád.*

Fodrászok és borbélyok: *Bálint Dezső*, Grassalkovich u. 47.

1912-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd 7 éven át vidéken dolgozott. 1922 óta önálló mester. Ipartestületnek és frontharcosok helyi csoportjának tagja. Háború alatt 1915-ben sebesülten olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért vissza. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Herneczky László, Deák Ferenc u. 6.

1904-ben Gyöngyösön szabadult fel, 12 éven át mint segéd dolgozott, főleg Budapesten. 1919 óta önálló mester Ipartestületnek és az Olvasókörnek tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, orosz fronton kétszer megsebesült. Kitüntetései: kisez. és bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. é. Unokaöccse orosz fronton hősi halált halt.

Lay Károly, Valéria u. 58.

Iskoláinak elvégzése után a borbély- és fodrászmesterséget Soroksáron tanulta, utána 4 éven át mint segéd dolgozott, majd átvette Schuster Miklós borbély- és fodrászüzletét.

Mischung Mihály, Vasut u. 5.

Felszabadulása után mint segéd Zürichben, Berlinben, Frankfurtban, Wienben, Párisban és Budapesten dolgozott. 1899-ben Budapesten önállósította magát, üzletét 1927-ben Soroksárra helyezte át. Budapesti és Soroksári Ipartestület és az Iparos Olvasókör tagja. Háború alatt orosz fronton megsebesült, majd segédszolgálatot teljesített. Fia: dr. Mischung Gyula főv. fogalmazó is résztvett a háborúban.

Szoláth István, Haraszti u. 1.

Szentesen szabadult fel, mint segéd 8 éven át Budapesten és Szentesen dolgozott. 1923-ban feleségül vette Ferenczy Apollónát és átvette annak üzletét, amelyet 1910-ben alapitottak. Szentesen 1915-ben arany oklevéllel és pénzbeli adománnyal, 1927-ben pedig Soroksáron női hajmunkáért elismerő oklevéllel tüntették ki. 1916-ban az 1. h. gyalogezredhez vonult be. 27 hónapon át olasz fronton harcolt, olasz fogságba esett, ahonnan 1917-ben tért haza. Kitüntetései: Kétszer kisezüst, kétszer bronz vit. érem és Károly cs. ker., Ferenc fivére a Doberdónál hősi halált halt.

Dierta Vilmos, *Einrich Mihály*, *özv. Kaltenecker Péter*, *Kurcz József*, *Kiefer Mihály*, *Mehrli Kristóf*, *Schüszler Jakab*, *Schüszler Miklós*, *Schüszler Miklós*, *Schultz János*, *Steimüller Mihály*.

Fogtechnikus: *Krammer József*.

Földbirtokosok: *Bányai Aladárné* 123, *Lengyel Jenő* 123, *dr. Medgyes Simonné* 123, *Székács Imréné* 123, *Ámon József* 38, *Ámon József* 44, *Bieber Ferenc* 56, *Dominger Tamás* 37, *Féth Pál* 45, *Günther Mihály* 32, *Hartmann Antalné* 54, *Hartmann Ferenc* 45, *Hertlein Pál* 40, *Hildi János* 35, *Hoffmann Mihály* 24, *Kaltenecker Nándor* 29, *Krammer András* 39, *Krammer András* 48, *Krammer Márton* 36, *Krammer Mihály* 47, *Krammer Miklós* 38, *Krausz János* 38, *Lebenguth Antal* 39, *Lebenguth Ferenc* 36, *Mönich Márton* 39, *Napholcz Ferenc* 38, *Napholcz János* 28, *Napholcz János* 30, *Napholcz József* 39, *özv. Napholcz Józsefné* 26, *Nedmayer József* 46, *Nau József* 28, *Plettinger György* 23, *Purczl Mihály* 34, *Purczl Nándor* 21, *Redlinger János* 29, *özv. Renner Ferencné* 42, *Renner Péter* 39, *Stark Ferenc* 28, *Stark Sebő* 32, *Stöckl Ferencné* 23, *Stöckl Péter* 30, *Schäffer Tamás* 32, *Schirling József* 26, *Schuszter Jakab* 27, *Wachtelschneider Ferencné* 27, *Wachtelschneider János* 39, *Weidinger János* 46, *Weisz János* 37, *Weisz József* 39, *Weisz József* 34, *Weisz Márton* 38, *Zeitler István* 25, *Zeitler János* 34 kh.

Fuvarozók és szállítók: *Spiez Gáspár*, Mária Terézia u. 110.

Gazdálkodáson kívül 35 év óta fuvarozással is foglalkozik. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített, 1916-ban román fronton megsebesült, felgyógyulása után újra harctéri szolgálatra jelentkezett. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. János öccse is végig küzdötte a háborút, sógora 6 éven át orosz fogságban volt.

Ifj. Fekete Ferenc, *Feith János*, *Heim Gáspár*, *Holczmann Nándor*, *Jakl Ádám*, *Knabicz Jakab*, *Lébenguth Ferenc*, *Mayer János*, *Marschall Ferenc*, *Péhl Ferenc*, *Péhl Antal*, *Péhl János*, *Preininger József*, *Szelber Gáspár*, *Sziedl József*, *Schneck József*, *Scheiring János*, *Spiesz Gáspár*, *Stégner József*, *Treitlein József*, *Truckbrod Mátyás*, *Ullmann Mihály*.

Füszer és vegyeskereskedők: *Eiszrich Ignác*, Andrássy u. 98.

Mint vasesztergályos 1906-ban Budapesten szabadult fel, iparát több évig folytatta. 1908-ban fűszerkereskedést nyitott. Ipartestület tagja. Háború alatt 1914—16-ig harctéren szolgált. 1916—18-ig mint hadimunkás vasesztergályos a Weisz Manfréd-gyárban dolgozott. Sógora: Wieland Pál 4 évig orosz fogságban volt.

Feith József, Templom u. 79.

Polgári iskola 4 osztályát Budapesten végezte. Mint kereskedő 1902-ben atyjánál szabadult fel, segédéveit is atyja üzletében töltötte, amelyet 1913-ban átvett. Ipartestületnek és a Kereskedők Egyesületének tagja. Háború egész ideje alatt katona szolgálatot teljesített. Sógora 1915-ben olasz fronton hősi halált halt.

Geiger János, Vasut u. 2.

Mint kőműves Soroksáron szabadult fel, mint segéd 15 éven át dolgozott, majd 10 évig önálló kőművesmester volt. Vegyeskereskedését 1919-ben alapította. 1914-ben a 32. gy.-ezredhez vonult be. 8 hónapi harctéri szolgálat után orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Sógora: Heim Ferenc 1915-ben orosz fronton hősi halált halt.

Handl György, Ocsai u. 43.

Mint molnár Soroksáron szabadult fel. 8 éven át mint molnársegéd és 2 éven át mint önálló mester dolgozott. 1911-ben alapította üzletét. 1921-ben pedig 4 HP és cséplőgépet vett, amellyel bércséplést végez. Ipartestület, Iparos Otthon tagja, az Iparos Kör tagja és volt elnöke stb. Mozgósításkor a 6. vártüzérezredhez vonult be, a háború egész ideje alatt szerb, orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Koronás vas érd. ker. és Károly cs. ker. Mint őrmester szerelt le.

Özv. Kaltenecker Jánosné sz. *Wieland Ilona*, Árpád u. 17.

Néhai férje tanult szabó- és hentesiparos volt, majd feleségével együtt fűszerüzletet nyitott, amelyet halála óta özvegye vezet. Háború alatt orosz fronton harcolt, félszemevilágát elvesztette, rokkant lett. 1930-ban a harctéren szerzett betegségében meghalt Ferenc fia, aki 1927-ben Budapesten érettségit tett, az állatorvosi tanfolyam hallgatója és a soroksári „Otthon"-mozgó üzlevezetője.

Neumann Ármin, Vecsési u. 8.

1887-ben Budapesten szabadult fel, utána szülei üzletében dolgozott, majd a Jókai ucca 1. sz. alatt üzletet nyitott, amelyet 1929-ben a Vecsési uccába helyezett át. Miklós fia a háború alatt 14 hónapon át hadifogságban volt. 1918-ban mint zászlós szerelt le.

vitéz Szabó Árpád, Pöltenberg u. 1.

Tanult hentes- és mészárosiparos, 8 éven át Soroksáron saját hentes- és mészárosüzlete is volt. Feleségének sz. Schreck Máriának 28 éve fennálló vegyeskereskedésének vezetésében segédkezik jelenleg. 1911-ben a 32. gy.-ezredhez vonult be, háború kitörése után 2 hónapig a szerb, majd 1 hónapig orosz fronton harcolt, amikor megsebesült; felépülése után 22 hónapon át újra az orosz harctéren küzdött. Kitüntetései: nagyezüst, kisezüst és bronz vit. érmek, Károly cs. ker. és seb. érem. Vitézzé avatták 1928-ban.

Schweier István, Vecsési u. 35.

Tanult molnár, 8 éven át mint vízimolnár működött, később kenyérsütéssel foglalkozott 1915-ig. Háború után 2 éven keresztül még folytatta a kenyérsütést. Üzletét 1906-ban alapította. Számos egyesületi tagja. János és Antal fiai végig küzdötték a háborút, mindketten kitüntetve.

Stefanek István, Árpád u. 39.

Mint asztalos 1905-ben szabadult fel és iparát mint segéd 1920-ig folytatta. Füszerüzletet 1925-ben nyitott. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített, mint főtüzér szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. ker. ulajdonosa. Sógora: Heim Ferenc 1915-ben az orosz fronton hősi halált halt.

Valentin József, Dessewffy u. 14.

Mint férfiszabó szabadult fel, utána 7 éven át mint segéd és 5 éven át mint önálló szabómester dolgozott. 1904-ben feleségével sz. Schneck Terézzel közösen alapították üzletüket. Közs. képv. testületnek 6 éven át tagja volt. Tagja az Iparestületnek, a Füszerkereskedők Egyesületének, az iskola gondnokságának, a Tak.-pénztár igazgatóságának stb. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített.

Özv. Wieland Mihályné sz. *Napholcz Magdolna*, Templom u. 128.

Férjhez ment 1899-ben néhai Wieland Mihályhoz, akinek elődei 1725 körül települtek le Soroksáron. Üzlete vezetésében gyermekei Mihály, Teréz és Margit segédkeznek. Antal fia az Egy. Magy. Malomipari Rt. Kiskúnfélegyházi telepének képviselője. Néhai férje háború alatt szerb és olasz frontokon harcolt, az ott szerzett betegségében 1922-ben meghalt.

Bakk Henrik, özv. Dencsik Menyhértné, Eiszrich Ferenc, Feith Ferenc, Feith György, Feurer Pál, Hadinger Lajosné, Handl György, Handl István, Hartmann György, Holbild János, Horváth Mátyás, Hochstein János, Hüber Tamás, Holczmann Ádám, Kaltenecker György, Kaltenecker Mi-

hály, Kocsis Kálmán, Koch József, Klenner Ferenc, Kovács Józsefné, Knerle József, Krammer Mihály, Markhoffer János, Melz Jakab, Pillmayer Mátyás, Purczl Mátyás, Péhl Antal, Sándor Elek, Szabó Árpádné, Sziedl György, Sziedl Mihály, Schaffer János, Schneck Mihály, Schneck Péter, Scheiring Lőrinc, Schuszter Jánosné, Schuszter Mihály, Schubert István, Schwab Istvánné, Schwab Jánosné, Schulz Andrásné, Schweir Antal, Schirling Mihály, Stark Pálné, Stefanek István, Taubitz János, Treitlein György, Válics József, Vasek Bertalanné, Weinpor Márton, Weinpor Sebő.

Gabona és terménykereskedők: *Bakk Henrik, Espersid Péter.*

Halkereskedők: *Pfiszter Jánosné, Purczl Mártonné, Schwander Antal.*

Hentesek: *Koch József, Scharzl Antal.*

Hirlapterjesztő vállalat: *Kleineiszl József.*

Kalaposok: (férfikalapos): *Begenfürst Antal.* (Női kalapos): *Hegyi Kató.*

Kádárok: *Gedeon Ferenc és Fiai.* Grassalkovich u. 187.

1898-ban Gedeon Ferenc alapította. A cég többek között a Polgári Serfőzdét, Kecskeméten Beretvás Pál és Héjjas István pincéit, Budafokon a pincemesteri tanfolyam stb. pincéit rendezte be; azonkívül szállított Bulgáriába, Romániába, Tripolisba stb, a Leipziger Szeszgyár szállítója stb. A céget 1914-ben és 1925-ben Budapesten aranyéremmel, ugyancsak 1925-ben Budapesten két elismerő oklevéllel és Soroksáron két ezüst éremmel és 1927-ben Budapesten szék.-főv elismerő oklevelével tüntették ki. Cégtársak: Gedeon Ferenc, iparát Versecen atyjánál tanulta, majd 12 éven át apósánál Zwick Antalnál üzletvezető volt. Háborúban hat fia vett részt: Ferenc (megh.), József (megh.), Flóris (megh.) Béla (megh.), Ignác (megh.) és Antal. Ferenc a harctéren szerzett betegségében halt meg. László fia az összeomlás után 3 hónapon át a székely különítményben a románok ellen harcolt. Valamennyien többszörösen kitüntetve. Gedeon Antal mesterségét atyjánál tanulta. Gedeon László Nagyváradon a hadapródiskola 4 osztályát végezte. Egyben Soroksáron vendéglője is van.

Zwick Jakab Haraszti-u. 7.

Soroksáron szabadult fel, 24 éven át mint segéd dolgozott, majd 1922-ben önállósította magát. Ipartestület tagja. 1914-ben a 32. gy.-ezredhez vonult be, majd a korneuburgi vasút- és táv.-ezredhez helyezték át, ahol a háború végéig szolgált. Mint szakaszvezető szerelt le.

Zwick József és Fia aranykoszorus kádármesterek, Grassalkovich-u. 191.

Zwick József iparát nagyatyjánál, Zwick Antalnál tanulta, aki tiroli nemesi családból származott. Mint segéd külföldi tanulmányúton volt, majd társult öccsével és átvették a Zwick A. és fia céget. Jelenleg modernül felszerelt üzemét 1921-ben alapította. Hordóikat szállították Ausztriába, Hollandiába és Argentináiba is. A céget 1925-ben aranykoszorúval tüntették ki. Háború alatt, 1914-ben szerb fogságba esett, a fogságideje alatt Olasz- és Franciaországban volt. Zwick István középiskola 4 osztályának elvégzése után atyjánál szabadult fel s azóta közösen vezetik üzemüket. Háború alatt 1917—18-ig katonai szolgálatot teljesített, majd 1921-ig mint katonai nyomozó a Nemzeti Hadseregben szolgált.

Omrein Márton.

Kávéháztulajdonos: *K. Schuszter György.*

Kerékpárüzletesek: *Hadinger Lajos, Heiszenberger János, Klein Sándor, Wieland Jakab.*

Kertészek a) konyhakertész: *Geneff Iván,* b) virág- és gyümölcskertészek: *Bernolák Gábor.* Stefánia-u. 10.

Gimnázium elvégzése után a mezőgazdasági kertészettel foglalkozott, majd több tanulmány után a kereskedelmi kertészetre tért át. Sok külföldi növényt hozott be az országba, amellyel az idegen behozatalt csökkentette. Kertészete jelenleg egy hold terjedelmű. Arany éremmel és oklevéllel, majd m. kir. gazdasági tanácsosi címmel tüntették ki.

Bressler Herman Templom-u. 2.

Tanult kertész, 1906-ban önállósította magát. 2 hold, 3 üvegházzal és modernül felszerelt kertészetén virágkertészettel foglalkozik. 1925 évi soroksári kiállításon ezüst éremmel tüntették ki. Frontharcos Szövetség és a Kertész Egyesület tagja. Háború alatt a német hadsereg kötelékében a fracia fronton harcolt. A II. oszt. német vaskereszt tulajdonosa.

Stark János Tisza-u. 7.

1913-ban Soroksáron szabadult fel. 6 éven át mint segéd dolgozik. Önálló 1927 óta.

Kertészete 1800 négyszögöl területű, főleg rózsa- és ciklámen-kertészettel foglalkozik. Háború alatt orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: Kisezüst és bronz v. é. és Károly cs. ker., Pál és Mihály testvérei is résztvettek a háborúban.

Grape János, Preininger Mihály, Radics Péter, Taubicz Antal, özv. Wieland Jakabné, Zummer Ferenc.

Kéményseprő-mester: *Pfiszter Károly* Vecsési-u. 36.

1889-ben Soroksáron szabadult fel, 1905 óta községi kéményseprőmester, 1929-ben kinevezéssel is megerősítettek. Közs. Tűzoltó Egyesület parancsnoka, az Iparos Otthon és Gazdakör tagja. Háború alatt 7 hónapon át az 1. népf. gy.-ezredben szolgált. Sógorai: Luksz János, Ferenc és Mátyás az orosz fronton hősi halált haltak.

Kézműárukeresk.: *Bruszt Adolf. Eichelbaum Zsigmond, Fleischmann Mór, Grün Ignácné, özv. Heiszenberger Miklósné, Hohlsteuer Mihály, Knerle Antalné, Pfiszter Józsefné, Schack Kálmán.*

Kocsifényezők: *Kleineisel Ferenc, Lux Antal.*

Korcsmárosok: *Hertl Antal, Illinger Ferenc, Marx Frigyes, Rédlinger János, id. Weinper Mihály, Zeitler József.*

Kosárfonók: *Glasser Flórián, Köber Lénárd, Merkert Pál, Ott Sebők, Péhl Miklós, Schmitker János, Schuszter Antal.*

Kovácsok: *Kiss Ádám* Grassalkovich-u. 151a.

1913-ban Soroksáron szabadult fel, 14 éven át mint segéd a Helyérdekű vasútnál, a fegyvergyárban, a hajógyárban stb. dolgozott. 1923 óta önálló mester. Ipartestület tagja.

Kiss Márton Erzsébet-u. 22.

Soroksáron szabadult fel, 12 éven át mint segéd dolgozott, majd 1922-ben önállósította magát. 1925-ben lóherelési vizsgát tett. Ipartestület, Iparos Otthon és Gazdakör tagja. 1913-ban a hadi tengerészethez vonult be, háború alatt 2 tengeri ütközetben vett részt, súlyosan megsebesült. 75%-os rokkant lett. 1918-ban mint I. oszt. tengerész szerelt le.

Krausz Péter Grassalkovich-u. 130.

1900-ban Soroksáron atyjánál szabadult fel, aki 39 éven keresztül volt a községben kovácsmester. 6 évig mint segéd dolgozott és 1909 óta önálló mester. Jelenleg műhelyében segéd, fiával együtt dolgozik. Ipartestület tagja. Háború alatt a fronton harcolt, kétszer megsebesült, mint főtüzér szerelt le. Kitüntetései: kétszer bronz, o. é. és Károly cs. ker.

Kreutz József Haraszti-u. 24.

Temesváron szabadult fel, 24 éven át mint segéd dolgozott, majd 1923-ban Soroksáron önállósította magát. Mozgósításkor az 1. honv. gy.-ezred munkás osztagához vonult be. Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza.

Piller Péter Vecsési-u. 5.

1907-ben Soroksáron atyjánál szabadult fel, 3 éven át mint segéd és 1910—1922-ig atyjától öröklött üzletükben mint üzletvezető dolgozott. 1922 óta önálló mester. Háború alatt 1914—1918-ig katonai szolgálatot teljesített, több kitüntetés tulajdonosa.

Streiszl Mátyás, Széchenyi-u. 20.

Soroksáron atyjánál szabadult fel, mint segéd 9 éven át Budapesten dolgozott 1909. évben átvette atyja műhelyét. Ipartestület és az Iparos Olvasókör tagja. Mozgósításkor az 1. honv. gy.-ezredhez vonult be, ahonnan a kovácsüzemhez vezényelték, ahol összeomlásig mint törzskovács dolgozott.

Tórer István, Fritz János, Gacsal József, Gacsal Miklós, Kreisz Ádám, Kreisz Mihály, Muti György, Schmid József, Schmauder János, Zotter János.

Kőfaragók: *Szakmáry Vendel* Grassalkovich-u. 66.

Sütön szabadult fel, mint segéd 10 évig dolgozott, majd 1913-ban önállósította magát. Sírköveket készít és raktáron is tart. Önk. Tűzoltó Egy., Ipartestület, Iparos Otthon és Iparos Olvasókör tagja. Mozgósításkor a 14. gy.-ezredhez vonult be, orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért haza. László öccse is végig küzdötte a háborút.

Szente József Vecsési-u. 43.

1900-ban Budapesten szabadult fel, mint segéd 3 éven át ugyanott dolgozott. 1922 óta önálló mester. Ipartestület tagja. Háború alat 1915-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban jött haza. Kitüntetései: bronz v. é. és Károly cs. ker. stb.

Kőművesek: *Bach József* Stefánia-u. 30.

1900-ban Soroksáron szabadult fel, 19 éven át mint segéd dolgozott a fővárosban és Soroksáron. 1919 óta önálló mester. Ipartestület és a Gazdakör tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Pál fia 1930-ban kőművesmesteri oklevelet nyert.

Borcsányi György Árpád-u. 67.

Soroksáron szabadult fel. Kőmívesmesteri oklevelét 1929-ben Budapesten nyerte. 1910

óta önálló mester Soroksáron. A községben a Csecsemővédő Liga házát és számos magánépületet épített. Ipartestületnek, Gazdakörnek, Önk. Tűzoltó Testületnek, az Iparos dalkörnek, stb. tagja. Háború alatt 1915—18-ig katonai szolgálatot teljesített. Sógora: Humpfner Pál orosz fronton hősi halált halt.

Pillmayer Mátyás Középtemető.

Soroksáron atyjánál szabadult fel. Számos magánépületet épített. Ipartestület és a Gazdakör tagja. 1915-ben a 22. honv. gy. ezredhez vonult be, 10 hónapi harctéri szolgálat után orosz fogságba esett, ahonnan sok viszontagság után 1919-ben tért haza. Mihály fivére is végigküzdötte a háborút.

Purczl Mihály.

1909-ben Soroksáron szabadult fel, mint segéd 18 éven át főleg Budapesten dolgozott. 1927 óta önálló mester. A községben számos magánépületet épített. Ipartestület tagja. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített. Bronz v. é. tulajdonosa. Sógora: Kaltenecker Péter orosz fronton eltünt.

Winkler Antal Arany János-u. 22.

Soroksáron szabadult fel. 6 éven át mint segéd dolgozott, majd 1907-ben önállósította magát. Számos magánépületet épített. Ipartestület tagja. 1914-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, orosz fronton harcolt, az összeomláskor szerelt le. Nagyezüst v. é. tulajdonosa. György fivére és sógora Leimeter János is végigküzdötte a háborút.

Wieland Károly Templom-u. 139.

Középiskola 4 osztályának elvégzése után kőművesmesterséget tanulta, majd elvégezte a szőv. ipari rajziskolát. 3 éven át mint segéd dolgozott, 1926-ban pedig megalapította vállalatát. Több iskola, óvóda, a Stefánia gyermekotthon, számtalan magánépület stb. megépítője. Háború egész ideje alatt a 11. tüzérezred kötelékében orosz és olasz fronton harcolt, mint szakaszvezető szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz v. é. és Károly cs. ker.

Antoni András, Baftig Lajos, Bakk József, Báder György, Bogenfräst János, Borcsányi Sebő, Gábor Miklós, Hertlein Mihály, Holczmann Jakab, Hüpfner György, Kocsis Kálmán, Ladányi Sándor, Lux Ferenc, Pillmayer Mihály, Proszamer István, Schiller Pál, Vogd Ferenc, Wurczinger János, Wurczinger József.

Kötélgyártók: *id. Bakondy József és Fia* Török-u. 2.

Id. Bakondy József Soroksáron szabadult fel. 1893 óta önálló mester. 1920 óta János fiával társasviszonyban van. Háború alatt katonai szolgálatot teljesített

Bakondy János Soroksáron szabadult fel. 1920 óta atyjával társasviszonyban van. Háború alatt 36 hónapon át a fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst és bronz v. é. és Károly cs. ker.

Tombácz Pál Grassalkovich-u. 141.

Felszabadulása után 18 éven át mint segéd és mint munkavezető Budapesten, Szegeden és Pécsett dolgozott. 1924 óta önálló mester. Önk. Tűzoltó Egylet és a Budapesti és környéki kötélgyártó kisiparosok Szöv. tagja. Imre fivére orosz fronton hősi halált halt.

Bakondy József, Drexler János, Drexler Károly.

Kötött- és szövöttáru kereskedő: *Breier Pál.*

Kötődék: *Breier Gergely* Harasztiu. 24.

Mészáros ipart, majd atyja 30 éve alapított üzemében a kötőipart tanulta ki. 1924-ben önállósította magát, üzeme modernül felszerelt. Főbb gyártási cikkek: kötött kabátok, mellények és pulloverek. Atyja Breier Pál végigküzdötte a háborút.

Walzel Kelemen Erzsébet-u. 3.

Szövőipart Németországban tanulta, utána 19 évig dolgozott a szakmájában és elsajátította a kötőipart is. 1919-ben Soroksáron önállósította magát. Üzeme a legmodernebb gépekkel van felszerelve. Felesége: Zeitler Magdolna okl. szülésznő, a bábaképzőt 1908-ban Budapesten végezte.

Lakatosok: *Bán Gáspár* Grassalkovich-u. 156.

1888-ban Soroksáron atyjánál szabadult fel, majd 36 éven át a fegyvergyárban dolgozott. 1924 óta önálló mester. Jelenleg segéd fiával együtt dolgozik. A lakatosipart családja 1836 óta folytatja a községben. Háború alatt a fegyvergyárban dolgozott, ahol szorgalmáért I. Ferenc József ezüst kereszttel tüntette ki. Ipartestület és az Önk. Tűzoltó Egylet agja.

Liszt- és terménykereskedők: *Bakk Henrik, Espersidt Péter.*

Lókereskedők: *Deutsch Károly, Rumpl Mátyás, Schirling Ferenc.*

Lómészáros: *Ersing Béla.*

Malomtulajdonosok; daráló malom: *Schubert Lőrinc* Deák Ferenc u. 1.

Darálómalma 23 év óta van birtokában, amelyet házával együtt szorgalmával szerzett. Háború egész ideje alatt vejével, Prinz Györggyel együtt katonai szolgálatot teljesített. Román megszállás alatt durva bántalmazást szenvedett.

Bauer Tamás, Fax Antal, Handl György, Holczmeiszter Mihály, Mercz Antal, Pollák Ignác, Pillmayer Mihály, Simon Ferenc, Stegner Sándor, özv. Wieland Mihályné.

Mészárosok és hentesek: *Endrész Józsefné*, sz. *Renner Teréz* Grassalkovich-u. 162.

1918-ban Endrész József mészáros és hentesmesterhez ment férjhez, akinek Budapesten a Teleki téri piacon üzlete van. Soroksári üzletüket 1930-ban alapították. Férje iparát Budapesten tanulta s mint segéd 8 éven át dolgozott. Férje a Ipartestület, a Polgári dalkör, stb. tagja. 1915-ben a 60. gy. ezredhez vonult be, 18 hónapon át az orosz fronton harcolt, kétszer megsebesült, 33%-os rokkant lett.

Fekete Mihály Stefánia-u. 13.

1916-ban Budapesten szabadult fel, 7 éven át mint segéd dolgozott, főként Budapesten. 1925 óta önálló mester. Ipartestület és az Olvasó- és Dalkör agja. Háború alatt 1917-től orosz fronton harcolt, megsebesült. Háború után 1922-ig a Nemzeti Hadseregben is szolgált. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Hrutka Antal.

Soroksáron atyjánál szabadult fel, mint segéd Budapest nagy kolbászáró gyáraiban, majd atyjánál dolgozott, akinek üzemét 1919-ben átvette. 1925. évi soroksári kiállításon ezüstéremmel tüntették ki. Önk. Tűzoltó Egyl., az Ipartestület és az Iparos Olvasókör tagja. Mozgósításkor az 1. honv. gy. ezredhez vonult be. 4 hónapi harctéri szolgálat után orosz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza.

Peller Márton Vecsési-u. 14.

Röviddel felszabadulása után Soroksáron önálló mester lett, ahol a község iparoséletében vezető szerepet visz. Soroksári Húsiparosok elnöke és hosszú időn át a Soroksári Iparos és Olvasókör elnöke volt. A Soroksár-Haraszti Takpénztár igazgatósági tagja, stb. Háború alatt a 32. tüzérezred kötelékében hactéren szolgált. Kitüntetései: ezüst érd. ker. és koronás vas érd. ker.

Schuszter István Ócsai-u. 48.

1917-ben Soroksáron szabadult fel, mint segéd 10 éven át Budapesten dolgozott. 1928 óta önálló mester. Ipartestületnek és a Soroksári Sport Clubnak tagja. Apósa Szibert István 1914-ben szerb fronton hősi halált halt.

Varga Mihály Deák Ferenc-u. 18.

Soroksáron atyjánál szabadult fel, mint segéd 6 éven át Budapesten dolgozott. 1908-ban Budapesten mint nagyvágó önállósította magát, majd 1911-ben Soroksáron nyitott üzletet. Ipartestület és az Iparos Otthon tagja. Mozgósításkor a 32. gy. ezredhez vonult be, az orosz fronton megsebesült, majd Przemysl elestekor orosz fogságba esett, ahonnan 1920-ban mint 50%-os rokkant jött haza. Fivérei: néhai Varga Péter tábori főesperes, István, Lajos és Ferenc is résztvettek a háborúban.

Wieland József Grassalkovich-u. 37.

Soroksáron szabadult fel, 3 éven át mint segéd dolgozott, majd 1896-ban önállósította magát. Családja 200 éve telepedett le Soroksáron. István fia a háború alatt 38 hónapon át frontszolgálatot teljesített, több kitüntetés tulajdonosa.

Pfiszter Mihály, Holczmann Péter, Hrudka Antal, Kaltenecker János, Krén József, Kovács József, Mayer András, ifj. Peller József, Peller Károly, Pillmayer József, Pomoriski Antal, Szabó Árpád, Szieder István, Strassburg Pál, Streiszel Ágoston, Streiszel József, Varga Ferenc, Varga János, Wieland József, Zwick Ádám.

Mozgóképszínház: *Otthon mozgókép színház.*

Órások és ékszerészek: *Bedecs Gáspár* Grassalkovich-u. 57.

1902-ben Soroksáron szabadult fel, mint segéd 5 éven át Budapesten és Bécsben dolgozott, 1907 óta önálló mester. Üzletében jelenleg fia mint segéd dolgozik. Az 1925. évi soroksári kiállításon aranyéremmel és ezüst serleggel tüntették ki. Tagja az Ipartestületnek is, amelynek 3 éven át elnöke volt. Háború alatt 1914-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918 elején megszökött és az albán frontra ment.

Fischer Salamon, özv. Heiszenberger Miklósné, Steiner Gyuláné.

Pékek: *Fülöp Géza* Petőfi-u. 37.

1903-ban Soroksáron szabadult fe, majd 4 évi segédkedés után 1913-ban önállósította magát, Ipartestület és az Olvasókör tagja. Sógorai: Schultz Márton végigküzdötte a háborút, Schultz Péter 1916-ban az olasz fronton hősi halált halt.

Heim Gáspár Duna-u. 24.

Soroksáron szabadult fel. 1888 óta saját sütőműhelye van, ahol jelenleg Mihály fia is segédkezik. Nagy mennyiségű kenyeret szállít Budapestre. Háború alatt Budapesten a katonai pékűzemben teljesített szolgálatot.

Szártorisz János Bercsényi-u. 5.

Soroksáron szabadult fel, 9 éven át mint segéd dolgozott. 1923 óta önálló mester. Ipartestület és az Iparos Otthon tagja. Háború alatt 1917—18-ig a márcabesnyői tiszti iskola szakácsa volt. Apósa: Schuszter Ferenc olasz fronton hősi halált halt

Ifj. Sturm István Mária Terézia-u. 115.

1926-ban Dunaharasztin szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1928 óta önálló mester. Ipartestület tagja. Atyja: Sturm István 26 éve pékmester Soroksáron. 1925-ben oklevéllel és aranyéremmel tüntették ki elsőrangú kenyeréért. Ipartestület tagja. Háború alatt Sebő fiával együtt a fronton harcolt. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Tomana Károly Széchenyi-u. 9.

Dunaharasztin szabadult fel, mint segéd 8 éven át Budapesten dolgozott. 1902 óta önálló mester. Ipartestület, Önk. Tűzoltó Egyl., Iparos otthon, Gazdakör, Iparos Olvasó- és Dalkör, Polgári Dalkör és a Vörösmarty Kör tagja. 1915-ben a 32. gy. ezredhez vonult be, majd a Budapesti angyalföldi élelmezési raktárhoz vezényelték mint péket.

Latisinszky Ferenc, Schmiedt Bertalan.

Rádió szaküzletes: *Hüber Tamás.*

Sertéskereskedők: *Pomariski János, Sziedl Ferenc.*

Szabók, a) férfiszabók: *Andráczi Miklós* Grassalkovich-u. 56.

Iparát atyjánál tanulta, majd 1899-től atyja üzletét vezette 1919-ig, amikor teljesen átvette az üzletet. Ugyancsak atyjától vette át az Első Soroksári Temetkezési Vállalatot, Ipartestület választmányának, a Polgári Dalkörnek stb. tagja. Mozgósításkor a 32. gy. ezredhez vonult be. 1918-ban mint őrmester szerelt le.

Barusz Mátyás Rudolf-köz 2.

1874-ben Ürményben szabadult fel, 12 éven át Budapesten mint segéd dolgozott. 1885 óta önálló mester. Budapesten 26 éven át dolgozott mint szabómester, 1911 óta Soroksáron folytatja iparát. Ipartestület tagja. Családjából többen résztvettek a háborúban, közülük Császár István hősi halált halt.

Féth György Grassalkovich-u. 157.

1903-ban Soroksáron szabadult, 8 éven át mint segéd dolgozott. 1911 óta önálló mester. Ipartestületnek, Iparos otthonnak és Dalkörnek tagja. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített.

Horváth Antal Grassalkovich-u. 30.

Soroksáron szabadult fel, 8 éven át mint segéd dolgozott, majd 1913-ben saját erejéből önállósította magát Frontharcosok Szöv., Ipartestületnek és Iparos otthonnak tagja. Mozgósításkor a 11. tüzérezredhez vonult be, 28 hónapon át az orosz és olasz frontokon harcolt. II. o. vasker., Károly cs. ker. és 1912—13. évi szolg. ker. tulajdonosa.

Schmidt József Kölcsey-u. 1.

1905-ben Soroksáron szabadult fel, mint segéd Budapesten és Berlinben dolgozott. 1911 óta önálló mester. Ipartestület tagja. Családjából többen vettek részt a háborúban. Sógora: Ullmann Lénárt 1916-ban a harctéren szerzett betegségében meghalt.

Bogenfürst József, Geiger József, Gruber János, Haudmann András, nos, Heiszenberger Márton, Hertl János, Knerle József, Köber István, Proszammar Jakab, ifj. Redlinger Tamás, Schneck Péter, Valentin Mihály, Weinper Pál, Wieland János.

b) Női szabók: *Pongrácz Istvánné.*

1905-ben Budapesten Jánoska Sándornál szabadult fel. 1914 óta önálló nőiszabónő. Háború alatt az állam részére hadimunkát végzett. Férje, aki iparát Kaposváron tanulta, 25 éve Stark István vendéglőjében pincér. Háború alatt, 1915-ben a vadászokhoz vonult be. 1917-ben orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban tért vissza. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa.

Baán Julia, Bauer Katalin, Csepeli Antalné, Fischer Antalné, Fechtl Olga, Gyökér Erzsébet, Hochstedter Aladárné, Merx Józsefné, Mészáros Józsefné, Schwáb Józsefné.

Szappanfőzők: *Klötzl János és Bertalan* Grassalkovich-u. 65.

Szappanfőzőipart Soroksáron atyjuknál tanulták, akinek üzemét 1911-ben vették át. Háború alatt mindketten az 1. honv. gy. ezredhez vonultak be. János 24 hónapon át, Bertalan pedig 17 hónapon át harctéren küzdöttek. Bertalan megsebesült. Mindketten kitüntetések tulajdonosai. Károly öccsük 1921-ben a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Schönlébé Junó.

Szappankereskedők: *Klötzl János és Bertalan.*

Szikvízgyárosok: *özv. Pfiszter Józsefné* Rudolf-u. 15.

Néhai férje mint kádársegéd dolgozott, majd 1906-ban feleségével együtt szikvízgyárat alapított. Meghalt 1930-ban. Özvegye hat gyermekkel maradt hátra, akiknek segítségével folytatja férje üzemét. Néhai férje a háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített.

Puchele Nándor Andrássy-u. 39.

Polgári iskola 4 osztályának elvégzése után mint vasesztergályos Budapesten a fegyvergyárban tanult, majd Soroksáron, Bán Ferencnél szabadult fel. 1920-ban átvette atyja szikvízgyárát, amelyet atyja már 28 évig vezetett. Ipartestületnek és a Szik-

vízgyárosok Orsz. Egyesületének tagja. Háború egész ideje alatt katonai szolgálatot teljesített. Román megszálláskor súlyos anyagi károkat szenvedett és durván bántalmazták.

Stump Nándor Jókai-u. 5.

Mint ács 1907-ben Budapesten szabadult fel, mint segéd 1914-ig vidéken dolgozott. Háború után elhunyt atyja szikvízgyárát vette át. Ipartestületnek, Frontharcosok Egyesületének, stb. tagja. Háború alatt olasz fronton harcolt, 1917-ben olasz fogságba esett, ahonnan 1919-ben tért haza. Kitüntetései: kisez., bronz v. é. és Károly cs. ker. stb.

Ecker János, Féth János, Furiák Márton, Mayer Ferenc, Merx Mihály, Princz József, Poszter Györgyné, Schirling Ferenc, Schubert Antal, Schmied Jakab, Werbovszky Antal.

Szobafestők és mázolók: *Gáspári Gyula* Grassalkovich-u. 75.

Soroksáron szabadult fel, utána 3 évig mint segéd dolgozott, majd 1922-ben önállósította magát. Kispesten a Wekerle-telepi iskolák festőmunkáit ő végezte. Iparos Otthon és Polg. Dalkör tagja. 1914-ben a 32 gy. ezredhez vonult be, önként jelentkezett harctéri szolgálatra. 38 hónapon át az orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Bronz v. érem és Károly cs. ker. tulajdonosa. Fivérei: Lajos, József és Ádám is résztvettek a háborúban, Lajos bátyja fia Alajos az olasz fronton hősi halált halt.

Schilling Lőrinc.

1917-ben Soroksáron szabadult fel, mint segéd 5 éven át Budapesten és Soroksáron dolgozott. 1922 óta önálló mester. Ipartestület és Gazdakör tagja. Háború alatt két nagybátyja: Schilling Nándor és Ferenc hősi halált haltak.

Springmann József Grassalkovich-u. 75.

Soroksáron szabadult fel, utána 4 éven át mint segéd dolgozott, majd 1922-ben önállósította magát. 1930 óta az Iparos otthon üzlevezetője. 1916-ban a 30. honv. gy. ezredhez vonult be, 2 hónapon át orosz és olasz frontokon harcolt. Bronz v. é. és Károly cs. ker. tulajdonosa. János és Mihály fivérei is résztvettek a háborúban

Gáspári Ferenc, Gáspári Lajos, Renner János, Szabó Miklós.

Szűcs: *Fuchs Mór.*

Takarmánykereskedő: *Burghardt Mihály.*

Tetőfedők: *özv. Princz Lőrincné, Weinper János.*

Temetkezési vállalkozók: *Andráczi Miklós, Stark János.*

Téglagyár: *Soroksári Első Mész-Homok Téglagyár Rt.*

Tüzelőanyagkereskedők: *Fax Antal, Geiger János, Gresznári Aladár, Hochfelder József, Holczhauser Ferenc, Pfiszter Márton, Róth Dezső, Simon Ferenc, Schmitter Sebő, Weiner és Társai, Waltner Mártonné.*

Ügynökök: a) gabona és terményügynökök: *Grosser Manó, Heller Herman, Heller Imre, Lax Henrik, Neumann Ármin.* b) Ingatlanügynökök: *Heller Herman, Korona Sándor.* c) Ló-ügynök: *Kohn Gyula.* d) Marha-ügynök: *Pfiszter Mihály.*

Üvegesek: *Klein Sándor, Melkhoffer Ádám.*

Varrógépkereskedő: *özv. Heisenberger Miklósné.*

Vaskereskedők: *Bognár Gyula, Feith Ferenc.*

Vendéglősök: *Schuszter Pál.* Andrássy-u. 36.

Fiatal korában gazdálkodással foglalkozott. 1897-ben vendéglőt nyitott, ami házával együtt saját szerzeménye. Ipartestületnek, Gazdakörnek stb. tagja. Háború alatt 1915—18-ig katonai szolgálatot teljesített. Ferenc öccse 1917-ben a harctéren szerzett betegségében halt meg.

Zwick Andrásné, Dunszt Károly, Eisrich Ferencné, Gedeon László, Hegedüs Márton, Héjjas János, Hertl Antal, Hermann Jánosné, Hermann János, Holbig Antal, Holbig Jánosné, ifj. Holbig Antal, Iparos Otthon, Koleszárics János, Klözl Károly, Kudlig Sándor, Pillmayer József, Pillmayer Mátyás örökösei, Polgár Sándor, Soroksári Gazdakör, Schneck István, Schuszter Mihály, Schmied Pálné, Schwarczenberger István, Stark István, özv. Wieland Jakabné.

Villamossági szaküzletes: *Hüber Tamás* Grassalkovich-u. 46.

Vas- és fémesztergályos és villanyszerelési mesterséget tanult, majd elvégezte az elektrotechnikai ipari szakiskolát. Üzletét 1926-ban alapította. Összes rádió és villamosság cikkeket raktáron tartja és vállalja

szerelésüket. Ipartestület és a Gazdakör tagja. 1921—22-ig a Nemzeti Hadsereg 4. kerékpáros zászlóaljában szolgált.

Villanyszerelők: *Gólya Ferenc, Huber Tamás és Társa, Rátkai Márton.*

Vitézek: *v. Baradlai Ferenc* gazdálkodó, *v. Bocskói János* közs. végrehajtó, *v. Endof József* gyári munkás, *v. Gáti Ferenc* Máv. tisztv. *v. Lendvai János* vill. kalauz, *v. Magyar Jakab* korcsmáros, *v. Polgár István* vill. kalauz, *v. Szabó Árpád* kereskedő, *v. Tábor János* kertész.

Zenetanító: *Schmied Péter.*

Zongora-kereskedő: *Stark Erzsébet.*

Zsák- és ponyvakereskedők: *Kohn Gyula, Rumpl József.*

SOROKSÁRPÉTERI

— Nagyközség. —

A lajosmizsei vasutvonal mindkét oldalán, Budapesttől 14 km-nyire fekszik. 1930-ban szakadt el Soroksártól és alakult önálló nagyközséggé. (folyamatban a névváltoztatás is: *Pestszentimrére.)* A község multját kutatva, a legrégibb adat 1720-ból származik, amikor *Péteri puszta* néven említik a területet. 1724-ben az egész vidék *Grassalkovich* birtokába került és a gödöllői uradalomhoz tartozik. Később *báró Sina Simon,* majd a *Belga Bank* lesznek a vidéktulajdonosai, mely utóbbi azután kisebb részekre széttagolva eladja a birtokot. Így került Péteri puszta *Lőwy Bernát* és *Auspitz Mór* tulajdonába. 1898-ban Lőwy Bernát, majd 1908-ban Auspitz Mór kiparcelláztatta a birtokot *Ujpéteri,* illetve *KossuthFerenc* telep néven. A két telep néhány év mulva teljesen összeépült s rövid 30 év alatt népes nagyközséggé fejlődött.

A lakósság nagy százaléka gyári munkás, kik a budapesti és pestkörnyéki gyárakban dolgoznak. 1877-ben a pusztának 160 lakosa volt. A község lélekszáma 1913-ban január 1-én 800, 1920-ban 3710, 1927-ben 6110, 1928-ban 7500, 1930-ban 8185.

A világháborúban bevonult katonák száma: 225, a hősi halottaké: 14, hadiözvegyeké: 33, hadiárváké: 17.

A földreform folytán az igénylők 53 kath. hold 200 négyszögöles házhelyhez jutottak.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 9500 lélek, színmagyar. R. kath.: 7500, ref.: 1500, izr.: 500. *Házak száma:* 200. Az 1930. népszámlálás szerint a községben 8185 *lélek* és 1852 *ház* van.

Területe: 1400 kh. Csekély kivétellel mind népesített házhely, kb. 350 holdon rozs, tengeri és burgonya termelés.

Vas. áll.: *helyben. Bérautó* az állomáson rendszeresen van.

Posta, Táv., Tel., Cső.: *helyben.* Törvsz., Pü. ig., Főszb., Mezőg. Kamr., Iparfü., O. T. I.: *Bpest.* Járásb., Tkv., Adóh. Pü. bizt., Pü. szak.: *Pesterzsébet.* Vál. ker.: *Soroksár.*

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK.

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető-jegyző: *Keresztes Albert* főjegyző.

A közig. tanfolyamot Szombathelyen kitüntetéssel végezte. Működését 1921-ben Csepelen kezdte, 1930 óta helyben mint főjegyző működik. Tevékeny munkásságot fejt ki a községi és társadalmi életben. A háborúban 1916-tól román és olasz fronton harcolt, mint t. hadnagy szerelt le. Kitüntetése: Sign. Laud, kisez. v. é., Károly cs. ker. bajor érd. ker.

Aljegyző: *Tatay József.*

Irodatisztek: *Csopey József.*

Iskoláit Bpesten végezte, majd a borbély és fodrász-ipart tanulta. 1928-tól áll a község szolgálatában és mint irodatiszt működik.

Berényi Ilona, Burgó Jolán, Cser István, Horváth József.

Végrehajtó: *Calderóni József.*

Közs. bíró: *Ruff József.*

Törv. bíró: *Lengyel József.*

Iskoláinak elvégzése után gazdálkodással foglalkozott. 15 éven keresztül mint községi esküdt, 1930 óta pedig mint törv. bíró működik. A Polgári Körnek alelnöke, a Katholikus Körnek választm. tagja, stb. A háborúban 1915-től a 17. honv. gy.-e. kötelékében olasz fronton harcolt, megsebesült és mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker.

Pénztáros: *Erőss József* ny. m. kir. posta- és táv. altiszt.

1897-ben lépett a m. kir. posta és táv. hivatal szolgálatába, ahol 26 évig teljesített szolgálatot. Tényleges katonai szolgálatot az 5. huszár e. kötelékében teljesített.

Pénztárellenőr: *Fekete Ernő.*

Közgyám: *Csepey György.*

Postamester: *Dorner Ferenc.*

EGYHÁZAK, ISKOLÁK.

R. kath. egyház. Plébános: *dr. Schaub Mihály.*

Kántor: *Turcsányi István.*

Ref. egyház. Lelkész: *Széky Endre.*

Kántor: *Bodnár Ödön.*

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Turcsányi István.*

Tanítók: *Bodnár Ödön, Bukovics Bella, Dolezsál Béla, Kovács Mária, Kruchió Margit, Reichert Ferenc, özv. Sebestyén Lászlóné, Stetka Sára, Szerényi Honoráta, Timár-Geng István.*

Állami óvoda. Óvónő: *Weiss Ilona.*

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Orvosok: *dr. Pintér Kálmán, dr. Garai Imre.*

Diana gyógyszertár. Tulajd.: *Molnár Antal.*

Közs. szülésznő: *Molnár Jánosné.*

A bábaképző tanfolyamot 1919-ben Bpesten végezte. Férje 1927 óta helyben önálló cipészmester. A háborúban 1914-től orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza.

EGYESÜLETEK, SZÖVETKEZETEK.

Levente Egyesület. Elnök: *Keresztes Albert* főjegyző. Oktatók: *Stolmár Aladár* fogy. adóellenőr. *Fekete Ernő* pénzt. ellenőr, *Horváth József* irodatiszt, *Bukovics Béla, Bodnár Ödön, Reichert Ferenc* tanítók, *Knorek József* ny. törzsőrm.

Ipartestület. Elnök: *Novák József.*

Önk. Tűzoltó Testület. Par.-nok: *Kuvrek József.*

R. kath. Társaskör. Elnök: *dr. Schaub Mihály* plébános.

Iparosok és Kereskedők Köre. Elnök: *Novák József.*

Nyugdíjasok és Polgárok Köre. Elnök helyettes: *Gátty Károly.*

Református Dalárda. Elnök: *Széky Endre* lelkész.

Építőmunkások Dalköre. Elnök: *Juhász István.*

Hitelszövetkezet. Elnök: *Bucsú Lajos.* Könyvelő: *Szathmáry Sándorné.* Pénzt.: *Csepey György.*

A hitelszövetkezet 1911-ben alakult és az O. K. H. kötelékében működik. Célja a községi polgárok segítése olcsó kamatozású kölcsönökkel.

NYUGDIJASOK.

Bender Károly ny. Máv. főmozdonyvezető.

Iskoláinak elvégzése után a máv. kötelékében a géplakatos ipart tanulta. 1909-ben mozdonyvezető tanonc, 1912-ben mozdonyvezető és 1923-ban főmozdonyvezető lett. 1925-ben ment nyugdíjba. A Nyugdíjasok és Polgárok Körének jegyzője, a Vasutas Jótékony Egyletnek tagja stb. A háborúban 1915-től a vasuti és távíró e. kötelékében szerb és montenegrói fronton mint mozdonyvezető teljesített szolgálatot.

Kosinszky Fülöp ny. Máv. főmozdonyvezető.

Iskoláit Kisteremyén és Nyíregyházán végezte. A lakatosipart Nyíregyházán tanulta, 1899-től a máv. északi főműhelyében dolgozott, mint lakatos. 1903-ban mozdonyvezető tanonc, 1904-ben mozdonyvezető, 1920-ban főmozdonyvezető lett, majd 1929-ben nyugdíjba ment. A háborúban az orosz fronton mint mozdonyvezető teljesített szolgálatot. Kitüntetése: bronz v. é., polg. érd. ker.

Pajer József ny. Máv. kocsimester.

1901-ben lépett Fiumében a máv. szolgálatában mint napibéres, 1908—1913-ig mint kirendelt kocsivezető 1913—14-ig pedig mint kocsimester működött. A háború után Budafokon, Kelenföldön és Budapesten teljesített szolgálatot, majd 28 évi szolgálat után 1929-ben nyugdíjba ment. A háborúban a táb. vasút kötelékében szerb és orosz fron-

ton teljesített szolgálatot. Kitüntetése: Károly cs. ker.

Varga István ny. Máv. vonatkísérő.

Iskoláinak elvégzése után a lakatosipart tanulta, majd 1897-ben a máv. kötelékébe lépett Dombóváron. 1900—28-ig mint vonatkísérő teljesített szolgálatot. A háborúban mint a vasutezredbe beosztott vonatkísérő teljesített szolgálatot az orosz fronton. Kitüntetése: kísez. bronz v. é., Károly cs. ker.

Zachár István ny. Máv. mozdonyvezető.

1891-ben Bpesten lépett a máv. szolgálatába mint kocsirendező, majd mint mozdonyfütő és a mozdonyvezetői vizsga letétele után mint mozdonyvezető teljesített szolgálatot 1922-ig. Vágujhelyen 9 évig szivattyúkezelő volt.

BETŰSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Schropfenéder István.*

Iparát Kispesten tanulta, mint segéd különböző helyeken dolgozott. 1930 óta helyben önálló asztalosmester. Édesatyja a háborúban orosz fronton hősi halált halt. Apósa Cippon Ferenc a háborúban orosz fronton harcolt.

Frei József.

Iparát Nagytétényben tanulta, mint segéd Bpesten, Győrben stb. dolgozott. 1924 óta helyben önálló asztalosmester. Az Ipartestületnek és Iparoskörnek vál. tagja. A háborúban 1916-tól a 32. gy. e kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1918-ban tért haza.

Gracza Kornél, Kapetter József, Kothenó József, Kovács József, Kossuth Lajos, Péterffy László, Tóth Lajos.

Ácsok: *Békés Sándor, id. Fazekas Sándor, Kovács Lajos, Simon Imre, Tőke István.*

Bádogosok: *Koczoh Lajos.*

Iparát Kisjenőn tanulta, mint segéd Szászvárosban, Aradon és Bpesten dolgozott. Először 3 évig Karcagon volt önálló, majd a máv. gépgyárban és a Hoffher és Schranz gépgyárban dolgozott. 1926 óta helyben önálló bádogosmester. Az Iparoskörnek tagja. A háborúban 1914-től a 39. gy. e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1921-ben tért haza.

Krisner József, Kupferstein Ignác.

Borbélyok és fodrászok: *Novotni Béla.*

Iparát Désen tanulta, mint segéd Bpesten dolgozott. 1924 óta helyben önálló borbély és fodrász mester. A háborúban az 1. honv. gy. e kötelékében 3 évig orosz és román fronton harcolt Magatartásáért az ezredparancsnokságtól írásbeli dicséretet kapott. Bátyja Gyula szintén résztvett a háborúban, orosz fronton harcolt.

Behavetz György, Berényi Ferenc, Guth János, Krauszhaár András, Zajda Gyula.

Cipészek és csizmadiák: *Móricz Sándor.*

Iparát Pápán tanulta, mint segéd az ország különböző helyein dolgozott. 1914 óta helyben önálló cipészmester. A háborúban 1914-től orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 6 év után 1921-ben tért haza. Testvérei: József, István, Sándor és Ferenc szintén résztvettek a háborúban.

Morvay József.

Iparát Nagyemőkén tanulta, mint segéd Bpesten, Esztergomban, Ujpesten stb. dolgozott. 1923 óta helyben önálló cipészmester. A háborúban 1914-től a 13 hegyi tüzérezred kötelékében szerb és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kitüntetései: bronz v. é., szolg. ker., Károly cs. ker.

Novák József.

Iskoláit Csepelen végezte. Iparát édesatyjánál tanulta, mint segéd is ott dolgozott. 1926—28-ig elnöke volt az Iparosok és Kereskedők Olvasókörének, jelenleg elnöke az Iprtestületnek, tagja a Katholikus Körnek és r. kath. egyházközségi képviselő. Öccse, Árpád a háborúban hősi halált halt.

Tukats Ferenc.

Iparát Magyarkanizsán tanulta, mint segéd Szegeden, Hongoson stb. dolgozott. Először 1914-től Magyarkanizsán, majd 1930 óta helyben önálló cipészmester. A háborúban a 86. gy. e. kötelékében hadimunkán dolgozott. Bátyja György a háborúban orosz fronton hősi halált halt.

Zsidó Ferenc.

Iparát Kézdivásárhelyen tanulta, mint segéd Sepsiszentgyörgyön dolgozott. 1928 óta helyben önálló cipészmester. A háborúban 1916-tól orosz fronton harcolt és mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. Rokonai közül többen résztvettek a háborúban.

Czillakó József, Hász Hubert, Hudák József, Kerekes István, Kóka Ferenc, Molnár János, Nagy Lajos, Paulik Ádám, Pusztay Lajos.

Cukrász és cukorkakereskedő: *özv. Weinberger Béláné.*

Dohánytőzsdések: *Jánossy Károly.*

A vasesztergályos ipart tanulta és jelenleg helyben mint kistrafikos működik. A háborúban 1915-től a 6 honv. gy.e kötelékében olasz fronton harcolt, majd súlyosan megsebesült. K.tüntetései: Károly cs. ker. és seb. érem.

Erdei Lajosné, Kothencz István, Tóth István.

Fakereskedők: *Tóth Lajos.*

Az asztalos- és esztergályosipart Devecseren tanulta, mint segéd Pápán, Komáromban Bpesten stb. dolgozott. 1894-ben először Bpesten önállósította magát. 1911-től Kispesten bútorüzlete, majd vendéglője volt. 1927 óta helyben mint fakereskedő működik. Tagja az Ipartestületnek és vál. tagja a Katholikus Körnek. A háborúban a 32. gy. e. építési osztálynál mint építő-őrmester teljesített szolgálatot.

Weiner és Tsa. Tel.: 6.

A cég főtelepe Soroksáron, a fiióktelep helyben 1912-ben alakult. Cégvezető: Leipnik Dezső. Tisztviselők száma 3, egyéb alkalmazottak száma átlag 5. A cég épületfa, építési anyagok és tüzifakereskedéssel foglalkozik.

Fényképész: *Grünwald Arthur.*

Iskoláit Bpesten végezte. Iparát ugyancsak Bpesten tanulta, mint segéd Kispesten dolgozott. 1926 óta, helyben mint önálló fényképész működik. Tagja az Ipartestületnek.

Férfiszabók: *Becker János.*

Iparát Bpesten tanulta. 1919 óta helyben mint önálló szabómester működik. Az Iparoskörnek és a közs. képv. testületnek tagja. Háborúban 1914-től vett részt, szerb, orosz, román fronton harcolt.

Jakab István.

Iparát Bicskén tanulta, mint segéd Bpesten dolgozott. 1910-ben Bpesten önállósította magát, 1918 óta helyben önálló szabómester. Vál. tagja, a Nyugdíjasok és Polgárok Körének és az Ipartestületnek. A ref. Egyház presbitere és a diákárdának pénztárnoka. A közs. képv. test. tagja. A háborúban, 1914-től a 69. gy. e. kötelékében orosz, román és olasz frontokon harcolt.

Kriviánszky József.

Földbirtokosok: *dr. Bányai Aladár* 122, *dr. Krepuska Géza* 21, *Lengyel Jenő* 122, *özv. Medgyes Jánosné* 122, *Székács Aladárné* 122 kh.

Fűszer- és vegyeskereskedők: *Gáti Károly.*

1905—1908-ig a m. kir. csendőrség kötelékében Debrecenben, 1908—1927-ig a m. kir. csendőrség kötelékében Bpesten teljesített szolgálatot. 1928 óta helyben önálló fűszer és vegyeskereskedő. A Nyugdíjasok és Polgárok Körének alelnöke, valamint több társadalmi egyesület tagja.

Pusztai Lajos.

Szakmáját Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott. 1923 óta helyben önálló kereskedő. Háborúban 1917-től vett részt, orosz, olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kis ez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Babics János, Czitrom Manó, Deák János, Fekete Béla, Friedl József, Halász János, Herkovics Gyula, Kapcza Lajos, Kovács Sándor, Krész Henrik, Lipták László, Nagy Istvánné, Nágelséder József, Ocsai Pál, Róth Antal, Szép Lajos, Szelepcsényi János, Tálos János, Tóth József, Zöldy Károly.

Gabona- és terménykereskedők: *Bischitz Salamon.*

Iskoláit Bpesten és Sopronban végezte. Több cég kötelékében mint tiszviselő működött. 1923—1929-ig Amerikában mint munkás dolgozott. 1930 óta helyben takarmány és terménykereskedő. A háborúban 1914-től orosz román, olasz és francia fronton harcolt. Kit.: bronz v. é., Károly cs. ker. Mint géppuskás szakaszvezető szerelt le.

Nagy Viktor.

Hentesek és mészárosok: *Szuhányi Ferenc.*

Iparát Sülyben tanulta. 1910 óta helyben önálló hentes- és mészárosmester. Tagja az Iparoskörnek. Háborúban 1915-től az 1. honv. gy. kötelékében orosz és román fronton harcolt. Mint szakaszvezető szerelt le.

Deák János, Kozma Gyula, Mészáros József, Szép Lajos.

Ingatlanforgalmi ügynökök: *Gorbay Gergely, Kőváry Ferenc.*

Kárpitos és kocsifényező: *Csepey György.*

Kertészek: *Bene György, Lentner Antal, Malatinszky Lénárd.*

Kerékpárkereskedő és kölcsönző: *Kovács József.*

Iskolát Kőbányán végezte. Iparát Kispesten tanulta, mint segéd több cégnél dolgozott. 1925 óta helyben önálló kerékpárkölcsönző és kereskedő. Háborúban a 32. honv. gy. e. kötelékében orosz, olasz és francia fronton harcolt. Kit.: kis ez., bronz vit. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Kovácsok: *Tüzes István.*

Iparát Celldömölkön tanulta, mint segéd Győrben, Komáromban, Székesfehérváron, Wienben és Vácott dolgozott. 1905 óta helyben mint kovácsmester működik. Tagja az Iparoskörnek és az alakulandó Sportegyletnek. Díszoklevelet nyert. A háborúban az 1. és 33. honv. gy. e. kötelékében az orosz fronton harcolt. Fia, József és testvére Lajos a háborúban hősi halált haltak.

Baranyi Lajos.

Kőművesek: *Davolovszky Béla.*

Iparát Bpesten és Nyíregyházán tanulta. Képesítését Bpesten a m. kir. államépítészti hivatalnál nyerte. Az Ipartestület, Iparosok és Kereskedők Körének jegyzője. A háború alatt a csepeli tölténygyárban mint munkavezető dolgozott.

Davolovszky Sándor.

Iskoláit Nyíregyházán végezte. Iparát Budapesten tanulta, mint segéd édesatyjánál helyben és Bpesten dolgozott. 1918-ban Bpesten tett építőmesteri vizsgát. 1921 óta helyben mint építőmester működik. Tagja az Iparoskörnek és az Ipartestületnek. Választmányi tagja a Katholikus Körnek.

Kovács Ferenc.

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott. 16 évig elöljárósági tag, 18 évig pedig közs. szakértő volt. Az Iparoskörnek alelnöke, a Hitelszövetkezet tagja stb. A háborúban fia Zoltán az orosz fronton szerzett betegségében hősi halált halt.

Vitéz Szabó Ferenc.

Iparát helyben tanulta és jelenleg mint kőművesmester működik. A háborúban 1915-től orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: nagy és kisez. v. é., Károly cs. ker.

Árvay Gyula, Frei István, Pap István.

Könyvnyomdatulajdonos: *Kohn Artur.*

Könyv- és papirkereskedők: *Borbély Sándorné, Esztocsák Sándor, Jánossy Károly.*

Lakatosok: *Rátóczky József.*

Iskoláit helyben, az ipariskolát Bpesten végezte. Iparát Bpesten tanulta, mint segéd több nagyobb gyárban dolgozott, jelenleg helyben mint önálló lakatos működik. Tagja az Ipartestületnek és az Iparoskörnek. Apósa Bognár Dénes a háborúban orosz fronton hősi halált halt.

Péterffy István.

Lómészáros: *Ersching József.*

Mozitulajdonos: *Szabó Antal.* Bérlő: *Deutsch Lajos.*

Női szabó: *Juhász Mária.*

Órás: *Schantzl József.*

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott. 1926 óta helyben önálló órásmester. A R. Kath. Kör pénztárnoka. A háborúban 1916-ban katonai szolgálatot teljesített.

Pékek: *Csém János.*

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott. 1919 óta helyben mint önálló pékmester működik. Tagja az Ipartestületnek, Iparoskörnek és a közs. képv. testületnek. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében mint szakaszvezető orosz és olasz fronton harcolt és megsebesült. Kitüntetése: kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Grüner Sándor.

A felsőkereskedelmi iskolát Budapesten, Nyitrán és Pozsonyban végezte, majd a Beszkárt kötelékében mint tisztviselő működött. Iparát Ujpesten tanulta, 1926 óta helyben önálló pékmester. Az Ipartestületnek és Iparoskörnek tagja, vallamint a Sütők Orsz. Egy. vál. tagja. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében mint e. é önkéntes orosz és szerb fronton harcolt. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker., seb. érem.

Prunner Mátyás.

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott. 1917 óta helyben mint önálló pékmester működik. A közs. képv. test. Polgárikör, az Iparoskör stb. tagja.

Gera Imre.

Rövidárukereskedők: *özv. Bölöndy Károlyné, Fritz László, Kardos Gézáné, Szegi Józsefné.*

Szobafestők és mázolók: *Nagy Ferenc.*

1910—24-ig a m. kir. államrendőrség kötelékében teljesített szolgálatot és mint törzsőrmester ment nyugdíjba. 1928 óta helyben lakik, 1930 óta önálló szobafestő és mázolómester. Sándor fia géplakatos, László pedig szobafestő és mázoló.

Renner Károly.

Iparát Bpesten tanulta, mint segéd ugyancsak Bpesten dolgozott 1920 óta helyben önálló szobafestő és mázolómester. A háborúban 1914-től orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, ahonnan 4 és fél év után tért haza.

Temetkezési vállalkozók: *Longa Antal.*

Négy középiskolát Kőbányán végzett, majd mint magántisztviselő működött. 1930 óta helyben temetkezési vállalkozó. Tagja a pestszentlőrinci Ipartestületnek és Iparoskörnek. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében

ben mint tizedes harcolt. Kitüntetése: nagy és kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

Apró János, Lovrencsics Ferenc.

Üvegesek és üvegkereskedők: *Tupi Cirill, Tupi Péter.*

Vaskereskedő: *Esztocsák Sándor.*

Vendéglősök és korcsmárosok: *Hildi András.*

Iskoláinak elvégzése után édesatyja birtokán, 1919-től pedig önállóan gazdálkodott. 1930 óta vendéglős. Tagja a Katholikus Körnek. A háborúban az 1. honv. táb. ágyus e. kötelékben teljesített katonai szolgálatot.

Kalina János József.

Iskoláinak elvégzése után a m. kir. csendőrség kötelékébe lépett és ahol 1920-ig teljesített szolgálatot és mint tiszth. ment nyugdíjba. 1921 óta vendéglős. A háborúban 34 hónapot mint tábori csendőr teljesített szolgálatot. Kitüntetése: kor. ez. érd. ker., szolg. ker., jub. ér., 4 drb. miniszteri dícsérő okirat.

Lukács József.

Iskoláinak elvégzése után a cipészipart tanulta, mint segéd Nagykanizsán, Székesfehérváron, Bpesten dolgozott. 1922-től 1927-ig önálló cipészmester volt, 1927 óta pedig vendéglős. Tagja az Ipartestületnek és Iparoskörnek. A háborúban a 10 táb., majd a 7. honv. tüzér e. kötelékében orosz fronton harcolt, majd fogságba esett, honnan 1919-ben tért haza.

Toppler Lajos.

Iskoláinak elvégzése után a géplakatos és vasesztergályos ipart tanulta. Bpesten a Hoffher és Schrantz, valamint a Máv. Gépgyárban dolgozott. Az Ipartestület, Iparoskör és a közs. képv. test tagja.

Vitéz: *v. Aranyi Gergely* Székesfővárosi Elektromos Műv. altisztje.

Iskoláit szülőhelyén Berettyóújfaluban végezte, majd atyja gazdaságában dolgozott. A tényleges katonai szolgálata után a Székesfőváros Elektromosművek szolgálatába lépett ahol jelenleg is dolgozik. 1914-től végigharcolta a háborút, az 1 honv. huszár e. kötelékében és mint őrmester szerelt le. Kitüntetései: kétszer nagy. e., kisez., bronz v. é., Károly cs. ker. és seb. érem.

v. Fazekas Győző áll. rendőr, *v. Orbán István* bírósági irodatiszt, *v. Szabó István* kőműves.

Zöldségkereskedők: *Fekete Béla, Majzik Mihály, Szabó István.*

TÖRÖKBÁLINT

Nagyközség. Hozzátartozik: *Idlhof*-puszta.

A helység nevét *Enyingi Török Bálinttól* (1527—41.) János király, majd Ferdinánd kapitányától vette, aki itt várat épített, melyet a törökök elpusztítottak. Ekkor pusztul el a helység is. 1720-ban 68 háztartást írtak itt össze, melyek közül 2 magyar, 38 német és 28 szerb volt. A róm. kath. plébániát 1702-ben alapították, anyakönyvei is ez időtől kezdődnek. A XVIII. században a jezsuita-rend birtokába került. E rend feloszlatása után, 1776-ban, az itten rendházat s a hozzátartozó uradalmat *gróf Majláth József* vette meg, aki 1776 táján a rendházat kastéllyá alakíttatta át. 1843-ban *Festetich Antal* vette zálogba, később *Meller Rezső* birokába került, aki itt jelenleg is birtokos. A tagosítás 1874-ben nyert befejezést. 1907-ben a helységben a „Miasszonyunkról" nevezett apáca-kolostor és nevelőintézet épült. A község határában ú. n. kúnhalom látható. A *Spiegelberg* (Tükörhegy) dülőben régi sirokra bukkantak; egy sirkő a Nemzeti Muzeumba került. A *Ziegeläcker* (Tégladülő) is onnan nyerte nevét, hogy ott romokat szántottak ki. Van a községben tüdőbeteg szanatorium, fürdő, uszoda, két pénzintézet, 6 orvos stb.

A világháborúban bevonult katonák száma: 637, a hősi halottaké: 108, hadiözvegyeké: 32, hadiárváké: 122. A hősi halottaknak emléket állítottak.

A földbirtokreform folytán 78 kat h. szántóföldet és 53 házhelyet osztottak ki.

ÁLTALÁNOS ADATOK

Lakosság az 1920. népsz. szerint: 4005 lélek. Magyar: 3200, német: 805. R. kath.: 3620, ref.: 120, ágh. ev.: 38. izr.: 227. *Házak száma* 830. Az 1930. évi népszámlálás szerint a községben 4502 *lélek* és 839 *ház* van. *Területe:* 4434 kh. Szántó: 2520, rét: 217, legelő: 537, erdő: 527, szőlő: 373, kert: 55 nádas: 20, terméketlen: 182 kh. *Erdőbirtok:* akác és cserfa, tulajdonosai: az úrbéres gazdák, a Földhitelbank és a Magánalkalmazottak Tüdőbeteg szanatóriuma. *Talajviszonyok:* meszes és agyagos.

Terményeik: rozs 8 q, és gyümölcsök.

Vas. áll., Hév. megálló: *helyben*, Máv.: *Budaörs*, Posta, Táv., Tel., Vál. ker.: *helyben*. Törvsz., Járásb., Főszb., Adóh., Tkv., Pü. ig. Mezőg. Kamr., Iparfü., Keresk. Kamr. OTI: *Budapest*. Pü. bizt., Pü. szak.: *Budafok*. Cső.: *Budaörs*.

HATÓSÁGOK, INTÉZMÉNYEK

Községi előljáróság. Tel.: 1.

Vezető jegyző: *Gyöngyössy Kálmán* főjegyző.

Középiskolát és jegyzőtanfolyamot Bpesten végezte. Ujpesten, Rákospalotán és Nagytétényben teljesített szolgálatot. 1927-től helyben főjegyző. A Lövész Egyesület elnöke, a természettudományi társulat tagja.

Adóügyi jegyző: *Besnyák Lajos*. Aljegyző: *Király Ferenc*.

Közs. bíró: *Fallenbüchel József*.

Iskoláit helyben végezte. Az önálló gazdálkodást 1909-ben kezdte. 1929-től a község bírája, azelőtt esküdt volt. Az olvasókör tagja. A háborúban a 12. ágyúsezred kötelékében orosz fronton 42 hónapig harcolt. Kitüntetése: kis ez. v. é., bronz v. é., kor. érd. ker., Károly cs. ker.

Törv. bíró: *Fallenbüchel Flórián*. Pénztáros: *Hermann Károly*. Közgyám: *Pettinger János*. Irodatiszt: *Scheirich Jakab*.

EGYHÁZAK, ISKOLÁK

R. kath. egyház. Plébános: *Babits György*.

Notre Dame zárda. Elemi és polgári leányiskola. Főnöknő: *Mähl M. Auguszta*. Polg. isk. ig.-nő: *Mahl Hildegarde*. Tanárnők: *Bozóky M. Auguszta, Bartha M. Magdolna, Belicza M. Margit, Kulicz M. Teréz, Csomay M. Gonzága, Lesskó Anunciáta, Schreiner M. Benigna*. Tanítónők: *Ditrich M. Cecilia, Hrustyák M. Xavéria*.

Áll. elemi iskola. Igazgató: *Argai Nándor*. Tanítók: *Fackermann Ádámné, Hévei Ida, Bauma Oszkárné*.

R. kath. elemi iskola. Igazgató és kántor: *Reichl József*. Tanítók: *Horváth Béla, Horváth Béláné, Kirsch József, Kirsch Józsefné, Szalay István, Szalay Istvánné*.

Ovóda. Ovónők: *Békárdy Dezsőné, Schmall Irén*.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Közs. orvos: *dr. Grimm Ferenc*. Magánorvos: *dr. László Gizella*.

Magánalkalmazottak Tüdőbeteg Szanatoriuma. Ig. főorvos: *dr. Gölbl Albin*. Segédorvos: *dr. Rednik Tibor*. Alorvos: *dr. Szundy Aladár*.

Állatorvos: *Hesz Károly* ny. őrnagy állatorvos.

Gyógyszerész: *Pásztor Károly*.

EGYESÜLETEK, ÉS SZÖVETKEZETEK

Levente Egyesület. Elnök: *Bunth Mátyás*.

Önk. Tűzoltó Egyl. Par.-nok: *Ludvig Károly*.

Szt. Ignác Temetkezési Egylet. Elnök: *Weigl Gergely*.

Magyar Kaszinó. Elnök: *dr. Grimm Ferenc*.

R. kath. Olvasókör.

1896-ban alapította *Zimandy Ignác* plébános. Lelkes támogatója és segítőtársa volt a jelenlegi alelnöke *Bruckner Imre*.

Elnök: *Kaufler Mihály*.

Iskoláit helyben végezte. 1903-ban kezdte az önálló gazdálkodást. Közs. képv. test. tag, törv. hat. biz. póttag, iskolaszéki tag stb. 6 évig községi bíró volt. A háborúban az 1. honvéd tüzérezred kötelékében szolgált és mint szám. altiszt szerelt le. Kitüntetése: szolg. ker.

Alelnök: *Bruckner Imre*.

Iskoláit helyben végezte. Önállóan gazdálkodik. Közs. képv. test. tag. A fenti egyesület megalapítója és jelenleg alelnöke. A Takarékpénztárnak hosszú éveken át volt könyvelője, jelenleg pénztárosa.

Hangya Szöv. Igazgató: *Jeschitz Jakab*.

Hitelszövetkezet. Elnök: *Scheirich Jakab*.

Takarékpénztár. Ig.: *Czeis Pál*.

Iskoláit helyben végezte. 1919-ben kezdte az önálló gazdálkodást. Községi esküdt, iskolaszéki tag, r. kath. egyh. tanácsos stb. A háborúban az 1. h. gy.-e. kötelékében harcolt szerb és olasz fronton, majd megsebesült.

BETÜSOROS CIMTÁR

Asztalosok: *Hendlein János, Lechner János, Maul Mátyás, Wittinger Ferenc.*

Ácsok: *Csinszky József, Scheirich Béla, Szolczinger Ferenc.*

Bádogosok: *Hábermann Márton, Pollák Ferenc.*

Bányák: *Buntle Mátyás, Czinszky Testvérek, Liber István, Urbéresek.*

Bognárok: *Jeckl József, Schlegl Lipót.*

Cipészek: *Gilmajer Márton.*

Iskoláit és szakmáját helyben tanulta. 1903-ban szabadult fel, mint segéd Wien, Keszthely, Csáktornya és Székesfehérváron dolgozott és 1913 óta helyben önálló. Közs. képv. test., iskolaszéki tag stb. A háborúban a 32. gy. e. kötelékében szerb, orosz és olasz fronton 36 hónapig harcolt. Kitüntetései: bronz v. é., Károly cs. ker. Márton fia kántortanító.

Führinger Lajos, Führinger József, Grauland György, Kimmel Antal, Maul Mátyás, Vogl József.

Cséplőgép tulajdonosok: *Fallenbüchel Flórián* 6 HP., *Fallenbüchel Szilveszter* 6 HP, *Feszl János* 6 HP. Traktor: *Fallenbüchel Szilveszter* 20 HP.

Dohánytőzsdések: *Csinszky Mihály, Hábermann Ferenc, Tóth János.*

Élelmiszerkereskedők: *Bartolek József, Kaiser Boldizsár.*

Építésianyag kereskedők: *Eckstein Dezső, Scheiblinger József.*

Faszobrász: *Kubicsek Gyula.*

Fényképész: *Szeli Ferenc.*

Fodrászok: *Führinger Ferenc, Szeli János, Szeli Ferenc, Wolf József, Wolf Mátyás.*

Földbirtokosok: *Leib András.*

Iskoláit valamint a szőlőkezelési tanfolyamot Világoson végezte, ahol utóbb a Magy.-Francia Konyakgyárban volt pincemester. 1919 óta 26 kh. földjén gazdálkodik. A háborúban a 7-es lovastüzéreknél szolgált, 58 hónapig orosz román és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: nagy- és kisez., 2-szer bronz v. é., Károly cs. ker.

Janoschitz Antal.

Iskoláit helyben végezte. 1901-től 48 kh. földjén önállóan gazdálkodik. 18 éven át volt a Takarékpénztár igazgatója. Fiai: Antal és András résztvettek a világháborúban, szerb, orosz és olasz frontokon harcoltak, mindketten megsebesültek.

Katonai Kincstár 468 kh., *Földhitelbank* 442 kh. Főintéző: *Erdős Béla. Magánalkalmazottak Bizt. Int.* 133, *ifj. Ludvig Alfréd* 125, *özv. Beigelbeck Flóriánné* 31, *Czégényi Józsefné* 38, *Eckstein Hermann* 41, *Fallenbüchel János* 22, *Gigler Antal* 25, *Joszt József* 26, *Joszt István* 20, *Kaufler Mihály* 20, *Kimmel János* 21, *Pettinger András* 20, *Steiner Antal* 23, *Winthoffer Tamás* 34.

Fűszer és vegyeskereskedők: *Eckstein Dezső, Eckstein Fülöp, Eckstein Izidor, Eckstein József, Eck-Samu, Gründerth Mátyás, Hinschler Gáborné, Lechner József, Scheidlinger József, Wolf József.*

Kádár: *Scheidlinger István.*

Kárpitos: *Führinger Ferenc.*

Kelmefestő: *Fink Ferenc.*

Kocsmárosok és vendéglősök: *Czeiz Mátyás.*

Iskoláit helyben végezte. A mészáros és hentes szakmát is kitanulta. Vendéglőjét 1911-ben alapította. A közs. képv. test. virilis tagja, a Polg. Löv. Egyl. pénztárnoka. A háborúban a 31-es tüzérezred kötelékében szerb, orosz, román fronton 56 hónapig harcolt. Mint tüzmester szerelt le. Kitüntetései: bronz v. é. Károly cs. ker.

Fischer József.

Kocsmáját 1928-ban alapította. 12 kh. földjén gazdálkodással is foglalkozik. Édesapja résztvett a háborúban és orosz fogságban halt meg.

Hutschneider Mihály.

Iskoláit helyben végezte. Vendéglőjét 1929-ben alapította és jelenleg gazdálkodással is foglalkozik. 8 kh. földjén. 10 évig szikvizgyáros volt. Község esküdt. A R. Kath. Olvasókör tagja. A háborúban katonai szolgálatot teljesített.

Kovácsok: *Bóza Ferenc, Dörflinger István, Schiller József, Wölbling Lénárd.*

Kőművesek: *Gründerth Antal, Hermann Antal, Jeschitz József, Katai Ferenc.*

Lakatosok: *Ludvig Mátyás, Szalczinger Lénárd.*

Malmok: *Failenbüchel Szilveszter, Leib András, Pettinger Andrásné, Pettinger János.*

Mészárosok és hentesek: *Braun József, ifj. Braun József, Czeisz József, Czinszky Bernát, Führinger József, Steiner Pál.*

Pékek: *Troll János.*

Iskoláit Budaörsön végezte. Szakmáját édesapjánál tanulta és 1918-ban szabadult fel. Mint segéd Budapesten dolgozott, majd édesapja üzletét vezette. 1930-ban helyben nyitott péküzletet.

Mickel József, Rothanszki György, Vinhoffer Tamás, Wölbling János.

Sertéskereskedő: *Handl András.*

Szabók (férfi): *Domokos Sándor, Knapp János, ifj. Lechner József, Tafferner Mátyás.* (Női): *Gulyás Ferencné, Szeder János.*

Szijgyártó: *Scheirich Béla.*

Szikvízgyáros: *Giegler József.*

Szobafestők és mázolók: *Hutschneider István, Ludvig József.*

Téglagyáros: *Hutera János.*

Tüzelőanyag kereskedők: *Gudent Mátyás, Eckstein Adolf, Eckstein József, Scheiblinger József.*

Villanyszerelő: *Pumper Ferenc.*

Vitéz: *v. Helényi Márton* bádogos mester.

Helységnévmutató

(Vastagbetű a községet jelzi. Rövidítések: m. = major, p. = puszta, t. = tanya.)

	Oldal
ACSA	169
ALAG	171
ALBERTFALVA	293
Almássy-t.	108
Almás-p.	272
ALSÓGÖD	174
Alsó-m.	47
Alsórét-m.	284
Antal-m.	276
Anyácsa-p.	79
ASZÓD	255
Aszódi járás	255
Állami utkaparóház	279
BAG	265
Baross Gábor-telep	328
Bartkó villa-telep	146
Bánom kuckó-t.	63
Beke Gyula-t.	255
Berta-m.	289
BÉKÁSMEGYER	101
BIA	47
Bia járás	46
Bíró-t.	220
Bodiz-m.	71
BOLDOG	257
BUDAFOK város	1
BUDAJENŐ (kisközség)	51
BUDAKALÁSZ	108
BUDAKESZI	53
BUDAÖRS	297
BUDATÉTÉNY	302
Bulgár-telep	189
Bükki-p.	146
CSEPEL	304
Cseres-p.	202
Cservölgy-p.	281
Csillaghegy	101
Csillag-m.	212
Csintovány-p.	265
CSOBÁNKA	111
CSOMÁD	176
Csonkatebe	47
CSŐVÁR (kis község)	177
Dohány-m.	267
DOMONY	270
Domonyvölgy	270
DUNABOGDÁNY	113
DUNAHARASZTI	320
DUNAKESZI	179
Ecskend	276
Egerszeg-p.	270
Emse-p.	283
Erdőváros	215
Erzsébet-királyné gyümölcsös	297
Erzsébettelek	333
Erzsébet-p.	53
Fáni-m.	283
FELSŐGÖD	185
Felső-m.	283
Feketeerdő-p.	270
Fekete-p.	215
Fekete-p.	284
Fenyőharaszt-p.	289
Flóra-m.	270
FÓT	189
Galambos-p.	200
GALGAGYÖRK	272
GALGAHÉVIZ	274
GALGAMÁCSA	276
Garancsi-csárda	71
Garancs-p.	111
Gazos-t.	289
Gábor-m.	169
Goldmann-t.	272
Göd-m.	203
Göd-ujtelep	203
Haár-szőlőtelep	143
Haraszti-p.	213
Haraszt-p.	284
Hársakalja	333
Herceghalom-p.	47
HÉVIZGYÖRK	279
Homokyné-t.	274
Horthy Miklós-telep	163
Horváth-t.	283
Hosszúrét	47
Hosszúvölgy-p.	213
IKLAD	281
Imreházai kertgazdaság	179
Jancsi-m.	111
Jászfalú	71
Juharos-p.	281
Julianna-m.	120
Kamaraerdő	297
KARTAL	283
Kálmánháza	198
Kálnoki-t.	272
Károlyhalma-t.	289
Károly-m.	202
Kecskés téglagyár	63
Keller-szőlőtelep	143
Kerekharaszt-p.	289
Kéri-p.	212
Kifurt-m.	177
Király-m.	304
Kisalag-telep	179
Kisbag-p.	265
Kisdomony	270
Kiskartal-p.	289
Kiskovácsi-p.	146
KISNÉMÉDI (kisközség)	196
KISOROSZI	117
Kissinger-telep	101
Kisszór-p.	202
Kis-t.	272
Kistelek-p.	267
Klára-m.	143
Klakocs-m.	177

	Oldal
KLOTILDLIGET (kisközség)	119
Konstanz-m.	196
Korona-m.	276
Kozáron	47
Középszór-p.	202
Központi járás	292
Liget-p.	220
Malomcsárda	333
Magyaros-p.	210
Makkos-t.	198
Mandrits-t.	108
Mariska-t.	143
Maróthy-t.	108
Márihegy	333
Máriaremete	333
Máv. főműhely-telep	179
Melegvölgy	71
Mézeshegyi kőbánya	63
Mici-t.	209
Mindszent-u.	289
Monostorliget-p.	274
Móric-m.	47
Nagy István-t.	255
NAGYKOVÁCSI	121
Nagykovácsi-p.	146
Nagy-m.	283
Nagy-t.	272
Nagytelek-p.	267
NAGYTÉTÉNY	328
Nagyszór-p.	202
Neáki-ház	189
Nyáras-t.	198
Nyírer-szőlőtelep	198
Ottokár hadiárvaház	146
ÖRSZENTMIKLÓS	198
Park-p.	189
Pálinkaház-p.	213
PÁTY	63
PERBÁL	68
PESTHIDEGKÚT	333
PESTSZENTLŐRINC	338
PESTÚJHELY	357
PILISBOROSJENŐ	123
PILISCSABA	125
Piliscsaba-tábor	125
PILISSZÁNTÓ (kisközség)	128
PILISSZENTIVÁN	130
PILISSZENTKERESZT (kisközség)	132
PILISSZENTLÁSZLÓ	134
PILISVÖRÖSVÁR	136
Pless-szőlőtelep	143
PÓCSMEGYER	143
POMÁZ	146
Pomázi járás	100
Pusztacsörög	203
PÜSPÖKHATVAN	200
PÜSPÖKSZILÁGY	202
Radvánszky-m.	146
Ráczug-p.	76
RÁKOSHEGY	365
RÁKOSSZENTMIHÁLY	371
Remete kertváros	333
Rétszélpart-m.	267
Révcsárda	17
Roheim-telep	21
Sajvölgy	16
SASHALOM	38
Sándor-m.	26
Segesvári-t.	27
Gr. Serényi-m.	20
Sikátor-p.	18
Sikváros-p.	13
SOLYMÁR	15
SOROKSÁR	39
SOROKSÁRPÉTERI	40
Sóstó-p.	1
Szabótelep	3
Szarvas-téglagyár	1
Szencsó-p.	1
SZENTENDRE város	
Szentgyörgy-p.	1
Szent István-telep	1
Székesfővárosi vízműtelep	1
Széphalom	3
SZIGETMONOSTOR	1
Szilos-m.	2
Szilos-téglagyár	27
SZŐD	2
Sződliget-telep	20
Szögliget	33
Sződrákos	20
TAHITÓTFALU	159
Gr. Teleky-m.	111
TELKI (kisközség)	70
Terézlelep-t.	274
TINNYE	71
Tisza István kertváros-telep	120
Tisztviselőtelep	215
Tófalu-p.	279
TORBÁGY	76
TÖK	79
TÖRÖKBÁLINT	412
TURA	284
Udrainszky szőlőtelep	143
Ujlak	169
Urbéri és közalap. erdőőri lak	63
ÜRÖM	161
Valkó-t.	289
Varsány-p.	289
VÁCBOTTYÁN (kisközség)	207
VÁCDUKA (kisközség)	209
VÁCHARTYÁN (kisközség)	210
Váci járás	168
VÁCKISUJFALU (kisközség)	212
VÁCRÁTÓT (kisközség)	213
VÁC város	222
VERESEGYHÁZ	215
VERSEG	289
Vicián-telep	215
VISEGRÁD	163
Vörös-m.	177
Zoltán-m.	289
ZSÁMBÉK	81
ZSIDÓ (kisközség)	220

2012